SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čiści Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšću, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serbskich Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je na tak žiwjenja dospołnje běduy. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent knydom tutej zawěšaceje banki wozwěsć, zranjeny dyrbi knydom, najrozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženje dyrbja so bancy knydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 280 — Budyšin — Sobotu 1. decembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Dźeń nacionalneje solidarity

Sobotu 8. dezembra sarjaduje so po zyłej Němskej sběrka za symstku pomoc, kotraž pod wjednistwom propagandoweho wjednika nazionalsozialistiskeje strony dr. Goebbelsa steji. W župach maju samostwite wjednistwa za sběrku župni propagandni wjednicy abo wjednicy krajnych městnjerjow, we wokrjesach wokrjesni propagandni wjednicy a we wotnožkach wotnoškowi propagandni wjednicy.

Na sběrju wobdźěla so wschitcy wysch. sastojnicy a pschistajeny němskeho ministerstwa za ludowe powuczenje a propagandu a krajne městnjesće, kaž też wyschnoseje, kotrejž němscemu ministerstwu a krajnym městnosćam podsteja, słónčnje też zjawne pschipruwny němskeje kulturnoje komory, němskeho radiowoho towarstwa, wabjeńska rada němskeho hospodarstwa, wyšoka schula za politiku, filharmonijski orchester, dźiwadło, pruwowarjo filmow a němski wubjerk za wobkhad zuna.

Runje tak wobdźěla so wschitcy župni propagandni wjednicy se swojimi hobudźěłacerjemi we wokrjesach a wotnožkach nazionalsozialistiskeje strony, propagandni wjednicy a wschitcy rěčnicy w župach. Nimo teho sastaja so wjednistke wobory strony a jeje podrjadowanjow sa tutu sběrku. Stabowy schef SA, němski wjednik SS a wjednik němskeje mlodźiny žu tehorunja wukaz swojim podstajenym podrjadowanjam wudali.

Sběrka pschewjedźe so wot 16 do 19,30 hodźin na dróhach a potom w hoscenzach, dźiwadłach, kinowach atd. Kóždy sběrak dostanje sběrkowu tyšku NS-ludoweho spomožerstwa z napismom „dźeń nacionalneje solidarity".

Dr. Goebbels je dwaj filmaj zakazał

Němski minister dr. Goebbels je filmaj „Lubosć dohywa" a „Dźěcy, poš a lumpak" sakalk, dokelž staj njewumělstwaj, jwsetschnaj a njerjanaj. Wonaj staj so sakalsoj, so by so zhotowjerjam pokazało, so knježerstwo njeje zwólniwe, sacuzće rjanoscje němskeho luda z mozu potłóčcej dacy. Němski minister chce se swojimi zobudźěłacerjemi zasy zakročić, so by so słónčnje produkzija dobrych filmow swjesćiła.

W swojim dokładnym wusprawnjenju sakasa pokazuje ministerstwo na swoje prózowanja, so by w shromadnym dźele z filmowej industriju a mumělzemi lěpsche doskedło, wono dyrbi pak rjec, so žu wuspěchi tutych prózowanjow hišće se powěrnje zlabe, a industriji winu dawa. Napischerjiwjenje, so móža so jenož lohke zabawjace filmy wuwozować, ministerstwo wotpokasuje a chce so radicho wuwosa wsdać.

Laval wo politiskim położenju w Europje

Pjatk wječor je francowski zwonkowny minister w komoreje swój wulki programm wo francowskej zwonkownej politizy wosjewił. Pschi sawodze Laval rjekny, so sa swonkownoho ministra Francowskeje njeje nadobniscehoso samóra, hač na nusnym internazionalnym skutku wujednanja ludow a zejźiwjenja měra dźěłarj. W tutym smyśle je Francowska i Italiski jednacj poczala, tute jednanja wjedu so pod pschichódnymi wuměnjenjemi. **Tute jednanja pak swój samér zyle njedopjelnja, je-li zbodom wschitke rukowanja za zbližowanje mjes Italiski a Malej ententu, wosebje Juhosłowjanskej, njeposticzeja.**

Francowsko-italske zbližowanje so na tuto waschnje na sajmu wulkeho dźěła europiskich ludow wupschestrěje. Francowsko pschi dorěčenju z Italiski niczo wot swojeho stejiscsca njesposcheca. Niczo njesmjeniski zwěru Francowskeje k jeje swjasarjam. Jednanja z Italiski dyrbja nimo njewotwisnosće Awstriskeje k sréczenju dowjesć, z kotrymž so nětr w tutym dźelu Europy skrucži.

S dobom jedna Francowska wo wuměnjenjach podpjerazeho sréczenja, z kotrymž dyrbi so k zamknym wuzběhkam sa ranšeu Europu pschińć. Wschitke knježerstwa, z kotrymiž budźe so na sakładze jenajkeho prawa a wobkedźbowanja jich dostojnosći jednacj, budźa so namotwjesć, so bychu so dokładnje wuprajile, hač chcedźa zwoje europiske winowatosće dopjelnić abo so jim wuwinyć. Laval wuspotwasche sa salkowanje nětczischich mjesow. Schtóž chce mjesy pschemjenić, kasy europiski měr.

Ludźo so prascheja, hdźe politika powjedźe, kotruž je Francowska w posledniem czasu i Ruskej wjedła. Ludźo so też prascheja, hač francowske knježerstwo njemyśli, so by i Němskej wobeńtu politiku sapocało. Francowske knježerstwo pak ma jenož jene stejischeżo, wono prózuje so wo internazionalne shromadnem dźelu dwojostronske sréczenja pschidale.

Ruska je dospolnje pschesjene z Francowskej wo tutym shromadnym postupowanju. Francowsko-ruska solidarnosć sjawuje wuznuk, k kótschemu wschitcy a k stwrjenju méra w ranšeej Europje. **Němska je so pschepróžnyła o so z nowa pod zamknymi wuměnjenjemi, kaž druhe kraje pschepróžnju, so by tutemu sréczenju pschisłuchała, hdyž zamknje rukowanja namaka, kajkej druhim krajam poskicza. Němski kanzler Hitler je swoju wolu k měrej wosjewił. Namołwjamy jeho, so by swoje słowa do skutka stajił, hdyž so k politizy pschisłamknje, wo kotruž so w ranšeej Europje prózujemy.**

Laval pokasa na wulku zwjez kollektiwnych sréczenjow, z kotrymiž może so dowěrjenje mjes ludami sajo wudźěłaś; tuto dowěrjenje je sakład sa najrjeńschi człowjesti skutk, sa internazionalne dorosumjenje a sa wobmjelowanje brónjenjow. Baldwin je w jendźelskim delnim žejmje roskłojił, so dyrbi so Jendźelska pschećiwo stracham skhitacz. Němski kanzler Hitler je wosjewił, so jennu nětczischa mjeńy Němskeje dosahaju, so by swoju wosjerśu politiku wusprawnił, je na dostojnosći swojeho kraja pokasał. Mjes Francowskej a Němskej njeje žanych territorialnych swadnych praschenjow. **Naležnosći Posaarskeje dyrbi so normalnje a sa wobaj krajej na spokojaze waschnje dosrjadowacz.** Francowska pokonja so wot spocżatka psched winowatosće tuteho wothłosowanja. Wona so nadźija, so so perjad njebudźe kasyć.

Laval słónčnje rjekny, so Francowska swoju wěru do internazionalneje politiki shromadneho dźěła a do Swjatsa ludow sajo wupraja, hdyž hacz do konza wschitke praschenja Posaarskeje pod autoritu Swjatsa ludow wobdźěła. Laval wuprai nadźiju, so je se swojim wosjewjenjom dwěle a njemér pola tych wottronił, kotrejž nahli z dotalnym prózowanjom francowskeho knježerstwa so do njeměra podacz. Komora rěcz francowskeho zwonkowneho ministra z wulkim pschihłosnaczom pschija.

Wróćopłaćenje spomožerskeje podpjery so wołóża

Sa schěrcze worschty njesamožiteho wobydlerstwa wulzy ważny wukas je němski dźělowy minister sozialnym ministerstwam w jenotliwych krajach pósłał. Wukas nastupa winowatosć wróćopłaczenja spomožerskeje podpjery.

Pschi pschewjedźenju pschedpisow wo zarmanju spomožerskich wubarkowow je so pschezo wjacy krutosćow nazmjnilo, wosebje sa spomožerskich njesamožiterjow, kotrejž w tutym nastupanju hubjenscho steja hač njesamožiterjo, kotrejž njepobleja winowatosći zarmanja, dokelž wot léta 1932 wjacy z krisoweje podpjery njepschijimu.

Po nowym wukasu němskeho dźěloweho ministra dyrbi so pschi kóždym pospyče k dostaću zarmanja wudawkow swědomnisce a na pschecżelne waschnje pruwować, hač su zakrocżenja wopraudźe nutne a hač tej wutrjeśch lubja, abo hač dla njesmérowanja podpjeru dostawajcych a husto njewócżeho a dwélomneho wuspěcha lépje njewuwostanu.

Minister je sajadny postajił, so kotrychž maju so zamakarskim swojaki słozowacz. Zarmanje so wot podpjerazeho njesmé prjedy zadacz, hač njeje schěrcz nětczasny sasćho, so je dźěło dostał, je-li je so potrjebny dźeł hač tři měsacy porjadnje podpjerał. Minister ma za prawe, so dyrbja spomožerjo njesamožiterjo swoju nudu najprjedy na lépsche zejźiwjenje nałožeć, sahož lejž w sajmje ludoweje strowoty. Po minjenym zakańchenju **dyrbi so i dźěłowych dokhodow podpjeraneho zarmanje žadacz**, je-li jeho dokhody tři krócz tołko njepschesahuja, kaž zasada spomožerskeje podpjery wuzinja.

Wot podpjeranych, kotrejž maju tři a wjacy dźěcy abo su starschi hač 60 lět, so powschitkownje nima wróćopłaczenje podpjery zadacz. Sa cząż, w kotrymž je so za podpjeru winowatostne dźěło wukonjało, so tehorunja njesmé zarmanje žadacz. Minister wosebje wuzběhuje, so tute zasady to najsnadniske pschełutowanje k zarmanju winowatych pschedstajeja. Wón pak wot sastarańskich wjasakow wočzakuje, so wone we wosebitych padach pschećzelnje pruhuja, hač njeje radno, so by so hischcze łahodnischo postupowało.

Wukaz přećiwo powyšeniu podružniskeho pjenjeza

Němskemu kommišarej za dohladowanje placzisnow, drej Goerdelerej, su so je wschelakich hamtiskich a privatnych stron słóžby zapodate, so na některych městnach, wosebje do kotrychž wjele ludźi pschicżahuje, podružniški pjenjez sylnje powyschichu.

Němski kommišar je na to s Centralnym swjazkom němskich towarstwow khežerjow a ležownoscherjow jednak. Swjazk je jemu słubił, so njewitane wobsteznosće wotstroni. Wyschschim krajnym wyschnoscham je so wo tom powołu, a wone su so proschyle, so bychu w taćich gmejnach s pomocu podorganizasijow mjenowaneho swjazka k. dobru powyschenja podružnych pjenjes wotstronile, kiž su so po dniu 1. hapryle t. l. zawjedle.

Njedyrbjako-li pak tajke postupowanje, kiž so na dorosumjenje, samolwitosć a nazionalnu dźiwnu wschitkich wobdźělenych załoźuje, k wuspěchej dowjesć, je so wyschschim krajnym wyschnoscham pschikluło, so jim połnomócz spodźi, i kotrejž móža postupowaczi. Tola so wočzakuje, so tajke połnomocy njebudźe trjeba.

Jenotne zapisowanja aktow pola wšitkich němskich sudnistwow

Němski justizny minister dr. Gürtner je jako prěni pschedpisk organisatorisko-technisce družiny po puću k sjednoczenju justizných pschipravow w němskich krajach do justizneho sarjadnistwa, kiž budźe wschadźe jenajke „aktowy porjad" wudał. S tutym porjadom je regitrazija pola justizných wyschnoscżow wot 1. januara w schěrkim wobsahu po jenajkim waschnju pschewjedźene a na městno dotalnych wschelakorocżnych pschi wosnamjenjenju a sarjadowanju aktow jenajkosć stupi.

Ribbentrop w Parizu

Němski połnomócznik za praschenja wotbrónjenja z Ribbentrop je do Parisa pschijeł. Parišske wjeczorne nowiny ho wócżera wosebje z tutym podatkom saběrachu. Nowiny wschelake hódaju, toła swjetscha mysl sastupuja, so Ribbentropowy wopyt tónkrócz njeje žadyn hamtiski. Sewak pak nowiny wusći kontakt wobdźěluja, kiž tuchwilu mjes francowskimi a němskimi pjedawschimi frontskimi wojowarjemi wobsteji.

Francowske nowiny warnuja před rozmołwu z Němskej

Wothłós rosmołwy wo Němskej a wo němskim bróńenju w jendźelskim delnim žejmje je w Francowskej wulożuje, hač stejimy psched němsko-francowskim abo pschichilkownym rosrěčowanjom wo pschijimolwenju němskich žadanjow za wobrónjenjom w swisku i nawrótom Němskeje do Genfa. Baldwinowe a Simonowe wosjewjenja je tak wulożuja, so je Jendźelska mjeńscz a hódnosć tajkich jednanjow wobsehowjcy dźiwja.

Najlepje spóznawamy warnowanja opposizije w nowinach „Echo de Paris", kotrejž pišaju, so jimy sajo k stejiscżu rosrěčowanja w januaru dóschli, kotrejž pospyt němsko-jendźelskeho dorosumjenja pokasowasche. Tutón pospyt je francowska nota se 17. hapryle wotstronita. Słónčz nje nasponuja tute nowiny, so francowska politika schło wě hdże pschijimże, je-li je Laval zyle tekita tuteje francowskeje noty njeběrzi.

Nowiny „Le Jour" wobaraju so pschećziwo němskemu zbližowanju jenož k pjedawschim frontskim wojowarjam. „Exzelsior" pišaj, hdyž je němske knježerstwo spravne w swojim pschećzu za wurunanjom a mjesynarodnym zbro-

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Burska česć je runje tak złota kaž knježa.
Radyserb

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor we 7 hodź. barometer 755, hygrometer 0 a thermometer wodnjo najwušcheje +7. Dźensa rano we 8 hodź barometer 755, hygrometer 0 a thermometer we nozy najnišcho +1. Nad krjeźownej Europu nětko wyšchina połnje knježi. Pod jeje wlěwom je žo wujaśnilo. Tola źměmy žo njedźiwajcy teho hischcze vjene mileho powětra wjeźeliš, jenož nozh žu wschak wšo nětko fjumniche. Jadro wyšchiny leži nad Němšku. Atlantiska nižina je žo je swojim jadrom kacy k islandiskej kupje seźahnyła. Pischi fyhlnej wyšchinje pak žo njewocakuje, so nižina hnydom woliw na nasche wjedro dostanje. Wona zyle wešcze pisches Połnócne morjo do Skandinawiskeje pocžehnje. To wosnamjenja za naš, so žo fjumnym powětram snowa pucź salehnje a so njesmjerny tele dny hischcze wo. žebje fjumniche wjedro. — Jutśe njedźelu stóncžko 7,41 hodź. khodźa a žo 3,57 hodź. khowa. Mjeźacik khodźa jutśe na ranje 2,36 hodź. a khowa žo popołdnju 1,14 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutśischu njedźelu: Rjane a pomérnje mile wjedro.**

*

— **Sserbska predarska konferenca** žo póndźelu 3. dezembra dop. ½10 hodź. w Sserbskim Domje w Budyšinje seźidze. Wšchitke žobustawy žo ſ tym naležnje pischeproschuja.

— **Macźizja Serbska.** Sśrjedu 5. dezembra wječor we 8 hodź. śrjedu žo Macźizarjo w Sserb. Domje k bjeźadze.

— **Taehantska šula** bé pjatk 30. nov. wosadnych na starśiski wječor přeposrya. Zała w Kolpingowym domje bé hač do posledniejšo městna wobsadźena. Z 2hłósnym dźěćacym chórom so porjad wječora wotewri. Na to postrowi knjez šulski wjednik kantor Solta z wutrobnymi slowami wšěch přitomnych a rozłoži, zo ma dźensniše zeńdźenje jako hłowny zaměr wopominanje 25lětneho wobstaća tachantskeje šule. W krasnej pisanosći poskićichu potom hóley a holcy wyšších rjadownjow hudźbu, spěw, hry a žiwe wobrazy ze šulskeho žiwjenja a dźensnišeho časa. Mjez poskićenjemi poréčachu wšelacy knježa wo zaśěrdźenosći a přitomnosći tachantskeje šule. We swětłowobrazowym přednošku widźachmy zasłužbne wosoby. Kšět běchu w běhu dołhich lět ze šulu do zwiska stupiłe. Mjez nimi też Serbam njezapomnitych muži, kaž direktora Nowaka, Wjeraba, Ryčku a praelata Žura. Ze wšeho widźanoho a słyšaneho spóznachmy, zo móža Budyska wosada ze swojej šulu też pod dźensnišim wjednistwom jara spokojena być. Cisty wunošk wječora bě za zwoska pomoc postajeny.

— **Budyšte Bachowe lěto ko japoczina!** 1. njedźelu adventa, 2. dezembra, so Bachowe lěto ſ wulkim žwjeźenišim temichenjom pischichdnju 11,15 hodź. wotewri. pischi totrymž žo kantata „Pschihdj tych ludźi Sbóžnik" śpěwa. — Na žamšnym dniju popołdnju we 18 hodź. śejšnuje pischcżelowa nutrnosći w Pětrowskej žurkwi. Programmy po 30 pj., za njeśaśtujerjow po 10 pj., žu pischi žurkwinych durjach dostaci. Tuta nutrnosći dyrbi dohom na poćwjeźenje pischcżelow Pětrowskeje žurkwje pisched 25 létami dopomniś. Bach pischihdże wot pischcżelow a ſkónczi dźelo žwojeho žiwjenja ſ kompozizju za pischcżele. S tutej myślu njech žo shladuje na pischcżelowu nutrnosći, kotraž je zyle na adwent złożena. — Jako prěnja wulka składba Bachowoho lěta śejšnuje 16. dez.

Pučowanja do Posaarske'e so kontrolluja

Knježeśtwowa komnišzija ſa Posaarśku je posaarskim nowinam wosćerwjenje wo dohladowanju wobkhada w Posaarskej pósłała. S wosćerwjenjom žo postaja, ža śmědźa do Posaarskeje jenož wožoby zapuczowaci, kiž płaćiwy paß abo personalny wupokas wobhdźeja. Wožoby, kotrež njejsu wobhdźerjo Posaarskeje, dyrbja žo 24 hodźin po pschijeśdże pola měśnjeje policajśtskeje wyšchnosće samolnicź. Chcedźa-li wone dźěje žydom dnjow w Posaarskej pschebywaci, dyrbja pola pałowjeho wotdźelenja knježeśtwoweje komnisije namjetowaci, so bychu dowolnosći k pschebywanju dostałe.

Irscy staćen'o nejsu jendźelscy poddan'o

W parlamencze irskeho žwobodneho stata žu, kaž žo ſ Dublina powě, druhe cźitanje sakonskeho nacźisła na irskim staćanskim pranje słónczili. Na konzu žo ministerski president de Valera žkowa jimaśe. Wón rjekny, so potom, hdyž tutón sakoń do mozy stupi, žadyn staćan irskeho žwobodneho stata njebudże wjazy jendźelski poddan.

Nowe wustupowan'e přećiwo Japanskej w Zjednoćenych statach

Japanski generalny konsul w Los Angeles je japanskemu žwonkownemu ministerstwu telegrafował, so je žo w dolinje žołnoje réki w Arizonaskim staće žnowa pschećiwo Japanskej wustupowało. Někotši Amerićenjo žu dwě bombje blišo japanskeju farmow cźisli, amerikanska policija pak njeje sakrocźila. Japanski generalny konsul je pola tamnischeho gouwernera protestował.

Salamanka ma so před wójnski sud stajić

Reuterez telegrafowarnja se Santiaga w Chilejskej powě, so žo hamtšy wobkrucża, so je boliwijski president Salamanka wrócžo stupił. Po privatnej powěsći Salamanku w khładze do Santa Cruja pschewjeźu, hdźež śmeje so psched wojerskim žudom samolnicź. Powěsće ſ La Paza wobkrucźeja rošprawy wo njeporjadnym zofanju bolíwijskich wojakow ſ Chaco kraja.

Japanska kritizu'e rozmołwu w jendźelskim delnim se'm'e

Runjež nětcźiske pośedźenje japanskeho parlamenta japanska zamnosći dosć žylnje sajimuje, japanske nowiny njedźiwajcy teho rošmołwu w jendźelskim delnim žemje žylnje wobkedźbuja. Wone wulwobluja, so je žo japanska sjawnosć jara njelubje pschekhwapiła, so je žo pschi rošrěcźowanju w delnim žemje jendźelske stejischeho k praschenju wójnskeho łódźiwa zyle samjelcźało. Nowiny „Japan Times" pišaju, so je rošmołwa w delnim žemje bóle na smutkowno-politiski hacź na žwonkowno-politiski potrjeb złożena była, so by žo domjacnemu wobydlerstwu dopokazoło, so je nutne, so Jendźelska žwoje wójerske letarstwo sćehni.

Też druhe japanske nowiny žaběrkaju žo ſ Churchillowym a Baldwinowym stejischeńom a pišaju, so žo we žlubjenym jendźelskim sakrocźenju we wotbrónjenju dotal hischcze njeje niczo zarjutko. Sastupjerjo jendźelskeje politiki žu jenož ža dopokasami k sakitanju žwojeje bróńerskeje politiki pytali. Genjiske jednanja wo wotbrónjenju žu žo dospołnje do wuskoscźow sehnałe.

Krótke politiske powěsće

Němski minister ža wědomosć, wocźehnjenje a ludowe wukubłanje je wojerwił, so žo na žane waschnje na schusłach schulerjo njeźmědźa nuſowacź k wotběranju wěstych cźaśopišow, nowin atd.

Pókazy na wukſ. Pawoł hrabja Wolff-Metternich je 81 lét stary w Barlinje wumrěł.

Němski generalny konsul w Zürichu Windel je 52 lét stary nahle wumrěł.

Juhosłowjanski prwy regent Pawoł je ſ Londona do Parisa pucźował.

Juhosłowjanska je mały namjesny wobkhad ſ Awstriskej zaćerpjała. Juhosłowjanske wyšchnosće žu po wojerwjenju wschelakich namjesnych měśnow njejasny mjeru za mały namjesny wobkhad zaćerpjele. Jenož schtóž ma wojebity namjesny wupokas juhosłowjanskeje wojerskeje wyšchnosće, žmě mjeru ſ juhosłowjanskeje strony pschekrocźeć.

Francowski ministerski president Flandin je pjatk němskeho pósłanza Rolanda Köstera pschijał. W jeju rošrěcźowanju žo njeje niczo wojerwiło.

W Torrediei w Schpanjelsej pschi durjach tamnischeje zyrkwje tśi bomby rošbuchnychu. Policija na to dźiwejcej markśiśow saja.

Egiptowski kral Fuad je wukas wudał, ſ kotrymž žo wustawa ſ mozy ſtaji a žejm rošpuschći.

Resolucija wuradneje zhromadźizny Domowiny dla šulskich wobsteńnoscow w Kamjeńskim wokrjesu

W **serbskim dźěle** Kamjenskeho wokrjesa je dźensa wjacy hač 50% wučerjow přistajenych, kotříž njejsu **serbskeje** réče mócni, bačrunjeź je kraj čistoserbski. **Na druhej stronje** skutkuje wjele serbskich wučerjow zwonka Łužicy, abo zeyła hišće přistajenja nima. Před wójnu njeběše na tutych šulach ani jeneho **wučerja, kotryž** serbscy njemóžeše. **Njekedźbujo na wukubłańske zasady njeznjeseo so tutón staw** z knježeństwowej **deklaracije z dnja 26. 9. 1933. Słubjene naprawy ze strony** knježeństwa so dotal njepřewjedźechu. Na hłownej zhromadźizuje Domowiny zastupjeni dowěrnicy Serbskeho ludu wuražnje protestuja přećiwo tutemu skrótšowanju prawow serbskeho ludu ze strony nižšich instancow, kotreż **tak** přećiwo zasadnym směrnicam našeho wjednika a kancelerja jednaja. Wjednistwo Domowiny so prosy, zo by tuteje naležnosće dla hnydom na najwyšším městnje zakrocźito.

*

K tomu dodamy, zo skutkuja jako wučerjo: We Konjecach 1 Serb, 1 Němc; w Khrósćecach 2 Serbaj, 8 Němcow; w Njebjelčicach 2 Serbaj, 1 Němc; w Pančicach 2 Serbaj, 1 Němc; w Ralbicach 1 Serb; w Róžeńće 1 Serb, 2 Němcaj; we Worklecach 2 Serbaj, 1 Němc; we Wotrowje 1 Serb, 1 Němc; wšo hromadźe 12 Serbow a 15 Němcow. Da druhim boku su z našich młódšich wučerjow na němskich šulach: kk. Frenzel we Lipsku, Wowčerk we Werdawje, Domaška w Kamjenicy, Winar w Kamjenicy. Bjez městna su bišće kk. Kósk a Hanski.

Křižanec Hilža

Roman.

S němskeho žwob. pschekožił Jakub Schajba.

11] (Pokračowanje.)

Hilža stojesche kaž skamjenjena, słehny žo na Marzyne kóžko — jenož ſ ruku sjedże kaž bjeswólnje k wutrobje — bé skero popischetata klapacź — jeje wuržonjene žwoje leżesche rošrjene... Njeměješe potajkim ani wjazy cźełnoho mjena... O Božo, žu jej najdrohotnische rudźili; schtož bé stajnje ſe strażowazym wóckom paška — žhubita, žhubita, hdyž tej bješ žwojeje winy!... A take wina cźehnjesche druhi ješchmo ſa žobu — ach, tak njewupraznje hórki — dyrbjesche žo Józefa wšdacź. Tale myślicźka rubi jej wschitke ſamowobkńeżenje — běżeše won do šahrodki a dale pisches wušku schcźežku. Spody jabłuczinu pojasta a słehny žo na płót. Pisches cźmu žubałochu žo blake žwětłeschka rejwajśkeje ludźe a jašne, rěsne hłoźiły trompetow žměschowachu žo ſ jukom kermuschowaneje młodźiny.

Hilža ſhladowaſche ſ horzymaj, hješłyšnymaj wócźkomaj do cźmowoje nozy... Tamle na rejwajśkej łubji žnadź nětko Józef stojesche, wobſtupjeny ſ łóšymi ludźimi, kiž dyžchu jeho łubosć k śe wuwołanej Kschiźanej Hilži do procha śleptacź, ju wužmějschowachu a wschitko pošlitowachu, jeho wot taſkeho pschedewſaſaja wotdźerjeć... A macź dopominaſche drje jeho na krutehu, ſprawneho nana, na jeje žamšne cźiśte, hješporoczne žiwjenje, na mjeno, kotrež žmědźeſche i hordoścu nošyć. Hilža drje wědźeſche, so Józef knih wostanje, ale tuntje tele pschełuwědźenje cźinjeſche jej pucź tak njeżmérnje cźežki, kiž nječeſche po žwojim žwědomju nastupicź.

VI.

Raniſche ſerja, kiž žo jenoż ſ wulkej prózu pisches mhłu dobywachu, nadeńdźechu Hilžu w ſahrodźe. — Wužłědk bolośtnych bědow w hješparnej nozy bé poſdaćne ſwonkowne śmérowanje — a tónle měr Hilža nuſnje potrjebowaſche; pischetoj mějeſche pischewſcho cźeſći nadawk dopjelnicź... Wona wědźeſche, ſo dyrbi wona ſwjaſk rošrohnycź, kiž macź łubowaneho w bidźe njepschipóſmawſche... Swopředła běſche wschitke mózmoſće ſjednoćenja ſ Józefom rošpominała, ale dyrbjeſche je ſtónczinje i cźežkej wutrobu ſacźišnyć; pischetoj jeje nan bé jej ſaſchcźěpił ſakadu: Cźeſćuj mana a macź, ſo by žo Cźi derje ſchło... Kak by nětko mohła Józefa ſawjeſcź, žwoju macź tak hłuboko ſrudźicź a pschećiwo jeje woli jednacź? Też facźenje žónſkeje hordoſće je njej wotucźił. Njebě to za nju poniženje, žo tejle žonje, kiž ju na ſakładze njeſamolnitych bladow tak krucźe ſaſnudźowaſche a ſaſpěwaſche, žo nětkaſ nanſowacź? Njedyrbjeſche wona hubjene nźenjenje pischećiwo žebi jenož hiſcheſe pobyłnicź?... Haj, hdy by ju Schcźěpanowa jenož tohodła ſazpěwała, dokelž je khuda, tak žnadź by ſamohła ſe žwojej dobrej wolu a pilnymaj rukomaj po cźaſu tule pischećiwnoſći wopſałabicź. Schto pak ſamuje narunacź bjeſcźenje mjenoſ... W tejle nozy bé k pschejwědcźenoſći dóſchła, so ju Schcźěpanowa niž jenož dla teho dźěſcźa, ale wobzebje dla podhlada, kiž na jeje macźeri wotpocźowaſche, tak ſapěwaſche. Prěniſchu naležnoſć dyrbjeſche pschichod wutjaśnicź — schtoż pak pobźedniſchu wěź naſtupaſche, njebě tu nihdźe ſaneje nadźije...

Tele rošpominanja běchu Hilžine rostorhane myſle nětkaſ ſtrucźile, tak ſo je nětko roſbudźi, na śrěcźane měſtno pſchi mur, dóſcź, ſchtoż mějeſche pſedy hiſcheje ſa njemóžne. Haj, wona žebi ſamo ſdaſe ſwonkowneho ſmérowanja naſnuſowa, hdyž też žo ſwopředła poſtrózi, jako Józefa po hórzy horje ſpěchacź widźeſche.

Hilžu wohladawſchi ſabtyſknu žo jemu błónczna pruha we wocźomaj a thwałaſche jej ſ wotewrjenymaj rukomaj napſchećiwo. We wutrobnym wobjimanju wokoſchi jeju wócźzy, cźoło a hubje a ſchepiſaſche jej ſwuna pokneje łuboſcźe... Hilži žo pſchi tym ſkoro pſchecźe nahmocźi, takle wumrěcź žměcź, a myſle radoſcźe a bědy jej pſches hłowu hanjachu.

„Sły dałko cźakaci dyrbjała, mój łubuſchko?" wón ſłónczinje ſapocźa rěcźeć. „Wodaj mi... Schołta mje ſ bjeſkónczinymi rěcźemi tak dołho ſdźerżewaſche. Ja ſtojach kaž na ježłikowym wuhlu a wostajich jeho ſłónczinje ſlejo — njech wo mni ſchtožkuli myſłi!"

„Ró, a twoja macź?... S tej drje njejšy hiſcheſe rěcźał?" wopraſcha ſo Hilža ſ ſchepotatym hłokom, ale pſchi tym Józefa krucze we wocźomaj wobłhowaſchi.

Wón bé pſchekhwapjeny a kombjeſche žo ſ wotmołwu: „Rěcźi jenož, Józefe", rjekny Hilža bjeſdźakanje, „hnuſ na wſchitko pſchihotowana."

„Kak by tola ſpodźiwna — na cźo by žo dyrbjała pſchi hotowacź... Łbanje njebě ženje moje woſchnje, a tohodła cźi też nochju ſamjeleczej, ſo mějach wcźera wjecźor hiſchcźe njeſłuby wotkup ſ mojej macźerju... Korcźmaſ, ńu nic. knicźomny błěſk, bě ſtarej ſonje njeſko mózne napowědał, a jej łaſke wołdorne wěſy do hłowy ſadźił, ſo žo mi pſchi najlepſchej woli njeporadźi, je ſaſo murećzejcź."

„Wón je też mo je dobre mjeno wohnaſi, njewěrne Józefje?"

„Wołtaj tola, Hilža, wołtaj jeho błedźicź; wſchak jemu ja to njewěrju.... Ja wěſo wobſtejnoſće njeſnaju, ale hdy by twoja macź mohła w naſtupanju bźeſća ludźom ſrołuiſi rošſaſkaci, by ni to lubo było, niż mojeſła — ſrołuiſi mje pravje, Hilža, moja wěra do tebje je łuto — ale dla moje macźerje by ſchcźeł to ſchcźeć."

„To ſo njehodźi, Józefje... Swoje ſtarſcheju a pſchichod łeſole dźěſća mot naſchcheho mjeſcźenja wotwoſiuje, a nicžo mje a moju macź njemóže pohnuć, najpſchi jomu dać ſtłowo ſtamacź!... Je-li to Boża wola, ſo dyrbju dla teho moje žiwjenſtwo ſwojo wopſowacź, tak dyrbju to ſcźerpnje ſnjeſcź — pſches njeżwěru tež njemóžu ſwojo žnjeſcź."

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

wječor w 20 hoj. podowny oratorij, kotryž je mišchtr runje pšched 200 lětami napisał a kiž je hjes dwěla jeho najmasčišcha skladba. Pšcheco sašo žu hudźbnizu žo se samžnej maczišnu pod samžnym titulom saběrali, ale jana skladba njedoščehuje wyschinu Bachoweje skladby; wona płacji dźensa hišchcje jako tón hodowny oratorij. Ssobustuktowaju žu: Marja Thiemej (sporan), Helena Müller-Schäferej (alt), Robert Bröll (tenor), Ottokarl Zinnert (baš), komorny virtuoza Seifert (bachowu truwu), **Pawoł Wetzel** (oboe d' amore), komorny thór, thór intwilinow, **sesnjinjeny** collegium musicum; wjedniśtwo Horst Schneider. Liščiłi po 1,50 hr. hacź 25 pj. žu dostaczi **pola Gudera & Co.** na Kotolikej haju 17. — Stónczinje žo hišchcje kedźbne cźini, io je žo sa Bachowe šito **tekstowa knjiźka wudała,** kotraj wopschisa wschitke tekty zpěwanschich hudźbow, kotrejž so hódnu njedźelu we wobsmaj zpěwajomaj wotměja, a je pola zastarjow, na faršim hamcje a w drastowni wobeju zpěwajowu po 25 pj. dostacz. Knjiźka hodźi žo do spěwačschich połoźcź. Tohodla: **Zadyn wošadny hjes tekstowje knjiźki w Budyšinu Bachowym lećje!**

— **Budyške hatpyki** žu wschédne dny hacź do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak samknjene. Nóźny słužbu a njedźelu wotewrjene na jenoź jena hatpyka i mésačnym wotměnjenjom. W dezembrje je to Méschcjanska hatpyka na Hrownym torhoschczu.

— **Lékarśka njedźelśka słužba w Budyschinje.** Njeźeli wothladowacy lékar abo domjacy lékar dostacź, **šezi** njedźelu 2. dezembra k pomozy kujeni dr. med. **Apeltowa** na Sserbskej haju 15, telefon 3819.

— **Lékarśku njedźelśku słužbu sa Bart, Mulku Dubrawu, Kubschizy a Malešchezy** śmeje njedźelu 2. dezembra dr. med. **Brinck** we Mulkej Dubrawje, telefon 2002, Lomsk 256.

— **Lékarśku njedźelśku słužbu sa Mósport-Bukezy** ma njedźelu 2. dezembra dr. med. **Martschke** we Mósporku, telefon Mósport 206.

— **Maćerjam w Khrósćecach a Worklecach** podawa so rada srjedu 5. decembra pop. w 2 hodź. w Khrósćecach w hosćencu a pop. ¼4 hodź. we Worklecach w šuli.

— **Rěbl kradnyli.** W nozy k dujej 16. novembra žu na **Pójskim** namésće mjes Lessingowej schulu a banku Ada wot tam sa kablowe dźěła postajenyho łótzela něhdźe 1½ metra dołhi rěbl z hokami kradnyli. Rěblowe prětkje maju selene rynczki. Schtóž móże nětcho wojsewicz, hdźe je rěbl wojtat abo schtó paduch je, žo prošy, so hy žo pola kriminalneho wotdźělenja w Budyschinje, telefon 2802, samohwil.

S **Hornjeje Hórki.** Tudomne pjerišnu a kanitle plahowaze towarśtwo 1. a 2. dezembra w Teichertez hosćenju wustajeńzu wotmėwa. Saftup 20 pjenjeztow.

S **Budeśez.** (Stawnište powésće.) Narodźili žu so: Korli Hanjez Battenbergej, inźenérej w Desjanje, dźowcźicźka. — Oskarjej Adolfej Kratschelej, dźełacerjej we Wulkich Debšezach, hynk. — Erichej Oswaldej Dučmanej, dźełacerjej w Hornjej Hórzy, dźowcźicźka. — Manželstwo pschipowédźichu: Ota Alfons Wols, pschekupśkpi pschiślušacy w Jitogach, ſ Emmu Hildegardu Gédanez, domjacej dźowcku w Budeśezach. — Arnošcht Jurij Gédan, ratař we Wulkich Debšezach, ſ Helenu Thereſu Mitaschez, hospoſu w Kubschizach.

S **Jitog.** Towarśtwo plahowarjow pjerišnu a kanitlow je 24. a 25. nowembra derje wopytanu wustajeńzu wotmėło. Na njej běchu jako najrjeńšche złoćata wuznajili: kury, hollandske běle karate W. Golbs w Jitogach, cźešne wuto pjerišnowe burhy; hobje: listowe hołbje C. Brada w Budeśezach, cźešne šmanjo; kanitle: gléborne, A. Schlenker w Jitogach, diplom. Prěnje wuta dostachu: E. Schchleńcźer w Bělšchezach za Welšanške, E. Měrcźink w Bjedrušku za Porheinke, E. Wolf w Bjedrušku za Susserške, A. Henez w Bjedrušku za Lafleche, E. Grubl w Roswodzach za Italiske. Kury: M. Teich w Bělšchezach, Langschanske: E. Schleńcźer w Bělšchezach, Langschanske; H. Maukich w Jitogach, Wyandothy; W. Golbs w Jitogach, Hollandske běle kapaty; A. Jeremias w Budeśezach, Orpingtonske a Plymouthske. Hobje: M. Teich w Bělšchezach, Romške; M. Strehla w Jitogach, cźešwjene Straſserške; W. Montag w Jitogach, hordlacźki. Jan Krawz ſ Bjedrušku, périkate. E. Broda w Budeśezach, listowe hołbje; M. Teich w Bělšchezach listowe hołbje; E. Wolf w Bělšchezach listowe hołbje; E. Wojnaŕ w Kóšłach, bubnarje; J. Golbs w Kóšłach, fichidlacźe; H. Maukich w Jitogach, cźešwjene brjuschki; E. Broda w Budeśezach, schforcźaki; E. Wolf w Bjedrušku, Modonske; kanitle: Montag we Wjohowje, belgiske hobry; R. Peschta w Kóšłach, franzowske gléborne; Neumann w Jitogach, ruſki; E. Rafelt w Korsnjnju, jendźelske schaki; M. Wagner we Withańcźizach, hollandke; E. Petzold w Budeśezach, schwarzkoh; A. Schlenker w Jitogach, gléborne; E. Halka w Jitogach, gléborne; R. Wagner w Kóšłach, hermelin.

Staršiski wječor w Rachlowskej šuli

S **Rachlowa** pola Kubschizy. Piatk wječor wotmė so staršiſchſi wječor w tudomnej schuli a mėjesche dobry wopyt. Wječor łapcźa ſo ſ klawérnym pschednoschkom ſk. schulſteho wjednika Schězy a wučerja Brücknera. Potom schulſteho wjednik pschitomnych powita a wupraji swoje wjeſele nad bohatym wopytom. S dźěſchej rěcźu rozpominasche wón samér dnjow ja schulſki wopyt staršich, staršchiſkeho wjeczora, dźěło w schuli, ludstwo a statnu mlodźinu. Na to powjeſi knjes Brückner, kiž běſche wuhotowanje wjeczora pschewjal, ſ dźěcźimi bodźinu domjazaje hudźby, jako jara derje ſkutkuju ſ hudźbu a pěſnjerſtwom pśches schtyri porčazy puczowasche. Sašo a sašo ſo wurjadnym wukonam pschipósnacze dostawasche. Tež žerſtje spěwy pod nawjedowanjom k. Schězy namakachu wulke spodobanje. Po krótkej pschestawy pokazowachu ſo zwětlowobrazy, riane wobrazy wo Saſkej Schwizy, Rudnych horach a jich wobydlerjach. Knjes Brückner wobrazy rosjaſnjeſche. Tež tuto poſtiſcźenje namaka wulke pschipóznacze. Poſtiſcźa hodźiny trajaze poſtiſcźenja stónczichu ſo ſ némſtimaj hymnomaj a zlawu na knjeſerſtwo. Wječor je wésće ſwój samér, wuſti ſwjaſt mjes staršichimi a dźeſom ſchule wutworicź, pokuje dospéł.

Staršiski wječor Zderjanskeje šule

Dołho hižo bě so mjez dźěćimi wo tym rěcźało a z wěſtym wjeſelom wočakowachu tutón wječor. Z němſkim spěwom so wječor wotewri. Knjez šulski wjednik Meſkank powita přitomnych, kiž běchu we tak bohatej liěbje přiſli, wosebje pak staršich našich dźěći. We swojej narěći widźeše k. šulski wjednik jewički nadawk, počahi nje šulu a staršiskim domom skruźeć a wšitke hišće mjez tutymaj wobstejace njedorozumjenja wotstronić. Tohodla rozloži najprjedy nékotre wažne wukazy ze strony wyšnosće. Staršiſchi chcyli wědźeć, z je wukubłanje młodźiny w nowym staće cyło hinašich formow nabyło, štož je też khwalobne. Tola pak dyrbitaj šula a staršiski dom hromadźe stać k lépšemu našich dźěći. Rěčnik poda potom staršim małe pokiwy, kak maju so małe brachi šulskich dźěći wotstronić spytać, štož so też z dźakom ze strony staršich přija. Seyła dyrbimy prajić, zo, štož mózachmy z erta našeho šulskeho wjednika słyšeć, a to w tak sprawnej formje, njeje so tak ważneho a sprawneho słowa tu dołho wjacy rěcźało. Tuto sprawne mėnjenje dyrbi na kóždy pad zaso do našeho luda. Ważny fakt we wukubłanju dźěći je, dokelž mamy w Serbach dwojorěčne šule, wobknježenje serbskeje kaž też němſkeje rěče. Jara ważne za dźěćo je, zo wě rozeznawać wuraz němſkeho a serbskeho słowa. W tym nastupanju dyrbitaj zaso šula a staršiski dom hromadu dźěłać a so njedyrbjało nihdy stać, zo, štož snadź so w šuli přez próces wučerja natwarja, so w staršiskim domje potorha přez lohkomyslne zastajenje. Runje we wobknježenju němſkeje a serbskeje rěče, pisomnje a ertnje, dyrbi dźowjekej być dospołnje jasny ze njenastanje z toho strašna měšeńca z wobeju rěcźow, kiž njeje a njemóże być žanej z wužitkom. W tym přiłubi k. šulski wjednik swoju sobupomoc a budźe to z jeho winowatosću, zo dźěći wobknježa hižo w młodych lětach wobě rěći. Bohaty přiłeſk bě z dopokazom, zo běchu rěčane słowa do płódneje role padnyłe a Bóh dał też dobrych płodow přinjeſe.

Nětko wotwiwaše so jara bohaty a nimoměry wotměnjacy programm. Wobě šulskej rjadowni přednjeseštaj pod wjednistwom k. wučerja Mjechele wšelake serbske a němſke spěwy, mjez nimi też serbsku ludowu reju „Stupi dale". Rěčne khóry a drube poskiećenki, we woběmaj rěcźomaj, mjez nimi też jara žortneho razu, so derje poradźichu a zabjawjachu přitomnych na přijomne wašnje. Wosebiteje khwaliby zasuźitaj sebi předstajeni „Ich bin ein Musikante" a „Spěw wo zwonu", kiž njeboh farař Dučman do serbšciny přełoži. Na kónci dźakowaše so k. šulski wjednik na prěnim městnje staršim za přećelny wopyt a potom wšitkim, kiž su na někajkežkuli wašnje sobupomhali za wuhotowanje wječora, a wunjese tříkrótnu slawu na wjednika a kanclera němſkeho wótcenho kraja. Z němſkej hymnu a Horsta Wesselowym spěwom so předstajenje skónči. Derje bě so poradźił lětuši staršiski wječor a wučerstwo smé zhładować ze spokojenjom na swoim naloženu prócu a dźělo.

Serbscy starši,

wěcźće je ſwojimi dźěćimi perbšćyn. Je ſ Waſchej ſwjatej ſpowatoſću, ſo drohi poklad maćerſtwe rěcźe jim ſobu do ſiwjenja dacź.

S **Lubija.** (Wožobowaj automobilaj do ſo ſraſyłoj.) Wutoru pschipołdnju ſtaj na kichźinſtiſchću połiſtere a ſahrodniſkeje drohi jedyn automobil druhemu do boka ſajěł. Wobaj wojaj ſo ſe ſrajenjom cźežko wošchkodźiſchtaj a dyrbjeſchtaj ſo wotmlej. Wožoby njejsu do ſchkody pschiſchłe. Mėjeceſaj wosow ſtaj pśche ſchkodu ſaſwěčenjej.

S **Khróšćiž.** Pśchichodnu ſrjedu a ſchtwórtk, 5. a 6. dezembra ſo ſtarſchim dźěćam Khróšćanſkeje ſchule ſkładnoſcź politicźi, ſo bychu pśchi ſchuſtej wucźbje pśchitomni byli a ſłyſcheli, ſchto ſu dźěći nawukle. Schtwórtk wječor budźe w hoſćenju ſtarſchiſti wječor, kotryž ſo ¼8 hodźin ſapocźnje.

Z Khróšcie. Cyły wjesny puć wot łěkarńje hač k farje je nětko rjenje z kamjenjemi wusadźany. To je wulka dobrota za wozy a khodźacych.

Se **Stróže pola Wulkich Sdźarow.** Stoku jedźazy automobil ſo wutoru wječor w ſawinenju dróži do wjerchanja da a do ſhrody ratarja R. ſajedze, ſahrodny płót pśchełama a do ſadu leźazeje dworoweje murje ſawa dźi. Se ſahrodźinym płotom bě ſo ſrajenje poſtabiło, tak ſo muž we wołu na ſbožo niejranjeny woſta. Jenož wós je ſo cźežko wošchkodźił.

S **Kulowa.** Pśchi Kamjenjeſej dróży pśched měſtom je nazionalſojaliſtiſke ſydleńſke towarſtwo dźeſacź dwójnych domow natwarilo. Do nich 20 ſydlerjow 1. dezembra ſacźehnje. 15. dezembra budźe ſo druhi dźeſ ſydlerjow móc do ſwojich nowych wobydlenjow pścheſydliź.

S **Wojerez.** Sjednocźene Wojerowſke ſchtelcźerńje, firmje Strangfeld & Henemann ſkluſchaze, budźa ſo 16. junija 1935 w tudomnym hamtiſkim ſudniſtwje na dyrbjeńſke waſchnje na pschedawanje pschedawacź.

S **Hór** pola Wojerez. Pónbłeju popołdnju ſta ſo na dróży něhdźe 6 kilometrow wot Wojerez njeſłoſe ſ automobilom, kiž mėjeſche cźeſće ſcźehnyli. Ludźo pak ſmjertnje njeſnjeſbožichu. Hemyleź auto ſ Drježdźan ſajédze ſe ſwojim niebłoſnym wosom do drohowego pścherowa a potom do ſchtoma. Auto ſo zyle roſbi. Wjednikowe ſydło ſo ſtraſchne njeſmjeſe, tola wjednik ſe ſiwjenjom wotenđe. Syndown po njeſbožnju dźěłacym na wotſtronjenju njeſbożenego auta.

S **Delnjeho Wujesda.** Tudomna towarńja, wopſchiſaza domſte, pódlanſke domſte k dźěłarńju, hródu, tólmu a płokarńju, dwór, toroź a ſahrodu, kotraj 14lětnemu Waſtarjej Michałej a 12lětnej Hildegardže Michałkez ſłuſcha, ma ſo 19. januara 1935 dopołdnja ½10 hodźin na Wojerowſtim ſudniſtwje wo ſiwje cźo. 85 na nuczene waſchnje na pschedawanje pschedawacź.

S **Drježdźan.** Nětkotre wjeſele a wotměnjaze hodźiny wobradźi pobuſtawam tow. „Jednoty" wutoru 27. now. knjes wucźer Pjetaſch ſ Khróšćiź, kiž do Drježdźan pschiſwjeſchi hnydom po wajnej ſhromadźiſnje jeneje nazionalſojaliſtiſkeje organiſazije ſo poda k ſwojim ſwonka Luźicy pschebywaz. krajanam. Kak wjeſelachu ſo wſchitcy, hdyž pschihłuatany hójcź powédaſche, ſchto doma we Luźicy dobreho dźěłaja. Knjes wucźer rěcźeſche wośebje wo wośadnym ſiwjenju, ſchtož tóſneho ſajimowaſche. Sa jeho wuwjedźenja podjakowa ſo w mjenje towarſtwa ſ. pschebywda Helaſ. Potom ſo porjadny ſobuſtaw do towarſtwa pschija. Sanoſchowa ſo ſtawa na lubu domiju a ſe ſpěwom „Haj hdyž ja tanko domoj dźěch" ſo roſſchohowachowachu. Tutu ſhromadźiſnu běchu teſ ſašo naſche žerbſke rjanolinki wopytałe, kiž w žerbſkej drašcje wjecźor domjazu ras dachu. Sſława pak wucźerjej Pjetaſchej, ſo je ſo na ſwojich krajanow dopomnił.

Sport

Jutře njedźelu w 11 hodź. w Radworju hrajo:

Radwořske I. — Budissa Ib.

Jutře je skóńcnje nětko ta revanża z Budissu. Kaž słyšachmy, je přećiwo tutomu mužstwu Ralbićanske I. 7 : 1 přehrało. Radwor pak tehdom w Budyšinje 2 ; 2 hraješe. Byrnjež nam najsylnišej hrački Ryćer P. a Mróne pobrachuja, mamy tola hišće dosć khmanych, haj samo dobrych zastupnikow. Tuta hra je za Radwořskich zaso dobry training za přichodne zwjazkowe hry. Kaž je snadź hižo znate, je Radwor w prěnjej zeriji wše hry dobył, a štož je hišće bóle zwjeselace, zo selbi při tym ani jónkróć njedaše bul do wrotow sadźić.

Najnowiše z cyleho swěta

*** Na Turinskim dwórnischczu Porta Susa w Italskej je schtwórtk popołdnju w 2 hodź. Milansko-Turinski śpěšnik pschi sajedze na dwórnischczo do schénowneho ania Turinsko-Aostajskeje cźary srasył. Po krajenju poca ſo schénowny auto hnydom palicź, a mjes puczowarjemi nasta wulke rosharjenje, a woni ſo ſ hrózu sajachu. Dokelj běchu ſo durje ſ rosbitymi kruchami sacźinili, mójachu ſo puczowazy jenoź ſ wokнami wuthołowaci. Spěšnik pschi srajenju wjele schkody njepocźeźi. Jako běchu ſo jeho puczowazy wot strózelow skrabali, pomhachu ludźi je schénoweho auta wuthowaci. Wohnjowa wobora a Cźerwjeny kschiž hnydom ſ blišcheho mėsta pschikhwataschtej. Njeboże je ſo stało, dokelj jene wuhibadło prawje njekhodźeſche. Po prěnjej rosprawje je ſo 80 puczowazych sranilo.**

Towarśtwowski powěstnik.

Budyšin. „Zjednoćenstwo evang. Serbow" změje srjedu 5. hodownika wječor we 8 hodź. w Serbskej kofejowni swoju měsaćnu zhromadźiznu z małej adventskej swjatoćnosću, na kotruž wše sobustawy a druhich evangelskich přećelow přeprošuje

předsydstwo.

Bukecy. Zwučowanska jednota zwučuje dźensa sobotu wječor. Dokelž je swjedźenj za tydźeń, njech wšitcy přińdu. Předsydstwo.

Drježdźany. „Hromadnik" změje štwórtk 6. decembra swoje měsaćne posodźenje a na nim přednošk. Sobustawy a hosći wutrobnje preprošuje předsyda.

Hornja Hórka. Serbske towarstwo „Łužica" změje njedźelu 2. decembra pop. w 4 hodź. swoju měsaćnu zhromadźiznu w Henselec hosćencu. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Předsydstwo.

Khróšćiźy. „Jednota" śmeje ſobotu 1. dezembra ½8 hodź. pola Wjeńkez wurjadne ſpěwanje dla njedźelniſcheje Domowińſkeje ſhromadźiſny! Njech wſchitcy ſpěwarjo pschińdu. **Pschedsydda.**

Lipsk. „Serbske blido" změje wutoru 4. hodownika swoje 25. skadźowanje a wutoru 18. hodownika swoje poſledneje skhadźowanje w tutym lěće w „Börsenrestaurant" we 8 hodźinach. Starši.

Rožku, wows a rżanu słomu

kupujemy,

rżane wotruby poskićerjam

předawamy

Wójskowe zastaranske zarjadnistwo w Budyšinje

prjedy proviantowy hamt. — Telef. 2156/57, pódlanske mėstno 10

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu 5. decembra 1934 Gmejnska rada

Zamolwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěł a přiłopk Marko Smolef a za nawóšcki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje, D. A. X. 1934: 2236

Das Weihnachtsgeschenk

Měšćanske dźiwadło
w Budyšinje
Telefon 3269 Telefon 3963
Wjednistwo:
Intendant Hanns Heinz Kümpfl

Hrajeństi program
wot 1. dec. hač 9. dec. 1934

Sobotu, 1. decembra 20,15 hodź. posledni raz
Hara wo Jolanthu
burska komödija w 3 jednanjach wot Hinrichsa.
Małe płaćizny 30 pj. hač 1.50

Njedźelu, 2. dec. pop. 18 hodźin Hišćeraz bajkotna hra po jedn. płaćiznach, městna k sedźenju 50 pj. k stejenju 25 pj.
Snehowka a čerwjenjawka

Njedźelu wječor 19,30 hodźin K poslednjemu razej po małych płaćiz. wot 30 pj. hač 2,20 hr
Fra Diavolo
Opera w 3 jedn. wot Aubera

Póndźelu, 3. dec., 20,15 hodźin Zawrjene předstajenje „Móc z radosće"
Rejwańskahrabinka

Wutoru, 4. decembra, 20,15 hodź. Koło A. prenje předwjedźenje
Čorni husarojo
Operetta w 3 jednanjach wot Waltaria Goetza.

Srjedu, 5. decembra, 20,15 hodź. Koło E.
Čorni husarojo

Štwórtk, 6. decembra, 20,15 hodź Koło B
Čorni husarojo

Pjatk, 7. dec., wječor 20,15 hodź. Koło F. Prěnje předwjedźenje
Khadla, kiž spekuluje
Konjodija w 3 jed. w. Eckarta

Sobotu 8. decembra, 20,15 hodź. Zawrjene předstajenje „Móc z radosće"
Hara wo Jolanthu

Njedźelu, 9. decembra, 16,00 hodź. Po małych płać. w. 0.30—1.50 K poslednemu razej!
Rejwańskahrabinka
Operetta w 3 jedn. wot Stolza.

Njedźelu, 9. decembra, 19,30 hodź.
Čorni husarojo
Operetta w 3 jedn. wot Goetza.

Wudowa
chce wudowca dla žeńtwy w starobje 52—55 lět zeznać, kiž ma dobru powahu. Jeli je tu dźěćo, je tež prawje. Wobydlenja tu je. Podajće wozjewjenja pod **A 35** na wudawarnju Serbsk. Nowin

Třećaka,
kiž z konjemi derje wobchadźa, pyta k 1. januarej 1935
bur Kral w Nuknicy

Dźowku do hródźe
pyta k 1. januarej 1935
bur Čemjera w Pozdecach

Jabłuka
kupuje kóždu dźělbu za najwyšše dnjowe płaćizny
Jurij Leimer w Nowej Jasenicy

Ronklica na předań w Radworju čo. 36

Čebniwa kruwa,
z čelećom abo też bjez njeho na předań
w Njechornju čo. 30

Kruwa,
z třećim čelećom, za dwě njedźeli čelo, je na předań
we Luzy čo. 44

Nema
němski
kajkostny parjak

Netzschkauska mašinska towarnja
Franz Stark a synojo
w Netzschkawje w Sakskej
Wupředelemy zkazanki wot składa w Budyšinje hnydom
Zastupjeŕ Maks Meißner
Münchenbernadorf w Thüringskej

Stepowane
mošowe
wołmjane
wjelbłud.
blidowe
přikrywy
wulki wubjerk, jara tunjo
Paul Korn
na Hošćo hasy 21
Specialny dom

Kupuju
złoće a sćěborne debjenki
stare njenjezy, nože, widźički atd. Płaćim najwyše płaćizny.
Oskar **Brückner** Kamjeńca
Tranirožowy rózk. Dom dobrych easnikow

Míele
worcelowe hotowe kachle
D.R.G.M.

Nowe, wašnje tepjenja
Lutowace wutrjebanje wuhla
Dołhodobrace nawjedźenje
Wurjadnje emaljowanje

Dostanjće wot firmy
Ernst Falting
w Nječwašidle

Štóž
swoje twory w nowinach stajposkića, nima kupca w. Tohodla njemóže nichtó, kiž ma něšto na předań, to bjez nawěšća činić!

Zawołajće telefoniscy
Budyšin čo. 2687, maće-li mały nawěšk abo ważny podawk we Waše wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přińdźece, móžeće w Serbskej kniharni nawěšk zapłaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Serbska kniharnja to rad čini, dokelž chce přeco to »najnowše« swojim čestnym čitarjam poskićeć.

Heinz: Přeju sebi k hodam rysowański nastroj.
Hans: Hižo zaso? Wužiwam tón mojeho nana hišće!
Heinz: Njesy dha hišće ničo z nieho zhubił?
Hans: O, haj, ja pak mam originalny rysowański nastroj znamki RICHTER, to mózu sebi też najmjeńši dźeł stajnje marunać.

Rysowański nastroj
Original Richter
najrjeńši a najbóle praktiski hodowny dar za šulerja
E. Lenz w Budyšinje
Optika :: na Hošćo hasy 21 :: Telefon 2134 :: Photo

Garbowane wowče, kóče a karniklace kože
předawa płaćizny hódno
Wikowarnja kožow Adolf Augst w Budyšinje
na Gerberskej hasy 17
Přijimamy rad kože ke garbowanju a připrawjenju

W hodownym měsacu chcedźa
Serbske Nowiny
wšěch ludźi dobreje wole dostojnje na tutón najnadobniši a najradosniši křesćijanski swjaty dźeń přihotować. We wšěch serbskich domach njech so tuž naš jenički serbski dźenik čita.

Płaći pola našeho roznošowarja hač do domu 1.50 hriwn. měsačnje

Kožuchowy dom Weidlich
w Halštrowje
poruča we wulkim wubjerku:
Za žoniace kožuchi kožuchowe wołsańki w prawym skunksu wot 87 hriwnow w šěsć wjelakich kajkošćach, prawy tchór we wšelakich kajkošćach, tkhór, skunks, opossum we wšěch pjelonu, barbach barbjeny skunks atd., kožuchowe zašěh we wšelakich kožuchowych družinach.
Za mužace kožuchi w wudru, bobru, porsianey, bizam, skunks, opossum atd, kaž wše druziny kožuchowcho zašiwka.
Najlěpše zhotowjenje po měrje:
Sportske kožuchi wot składa a po měrje
Najlěpše kajkosće! Najnižše płaćizny!
Knjeni Hegyn w Budyšinje, při cyrkwi naša lubeje Knjenje na skład w kožuchowych wołsańkach a kožuchach za zašiwki a předawa po samsnych nizkich płaćiznach.

Suknowy skład a krawcowna
Großmann
Bohata hasa 29, II
w domje firmy Kristeller. — Žane klamy!
Wulki skład nowočasnych suknow a podšićow
Płaćizna za zhotowjenje woblekow a mantlow ze wšěm přisłuškom na čistym lenu a konjacych włosankach dźěłanych Też ze sobupřinjesenych suknow. Pěkna forma. — Wuporjedźam a žehlu! wot **hr. 25** počinajo

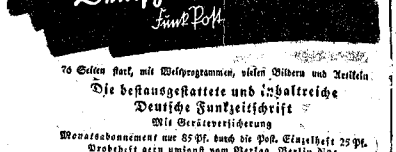

76 Seiten stark, mit Wochenprogramm, vielen Bildern und Artikeln
Die bestausgestattete und inhaltreiche Deutsche Funkzeitschrift
Mit Geräteversicherung
Monatsabonnement nur 85 Pf. durch die Post. Einzelheft 25 Pf.
Probeheft gern umsonst vom Verlag, Berlin N24

Pruhujće Waš wobstatk w čišćowych wěcach!
Njeńakajće, doniž njeje poslědnje łopješko přetrjebane, ale zapodajće w prawym času swoju skazanku.
W čišćerni „Serbskich Nowin" budźeće derje a płaćizny hódno posłużeni.

Lehmanec konditorija
w Budyšinje na Serbskej hasy
poskića jako wosebje dobru kajkosć
ŠTOMOWE TYKANCY
Najrjeńši dar za kóždu składnosć.
Speculacijamy. Serbske přikusy. Miedowy tykanc. Wětrowe měški. Smjetanowe kusy. Pampuchi. Torty. Sadowy tykanc.
Přijomny přebytk w rjanych městnosćach kofejownje při přenjorjadnym koncerće.
Najlěpše piwo. Winо. Likěry.

Młyn a piekarnja w Delnim Wujezdźe
mějićel Arnošt Barth młody
poskićuje **wosuški** we wubjernych družinach po znatych tunich płaćiznach. Skazanki hižo nětko rady přijimuje. — Tchorunja poskićuje swoje derje nawdawace **pšeńčne a *rżane muki*,** runje kaž **jadriwy rżany khlěb, tykancy, torty, desserty a wšelake druhe słódne** pječwa. — Wšě muki, khlěb a pječwa předawamy po dotalnych tunich płaćiznach.
Předawarnja w Budyšinje jenož na Hošće hasy čo. 5

Čitajće serbske knihi
Płaćizny wo 25 procentow zniżene!
Z čitanjom nabudźeće zdźěławosće a rozhlada; dobra kniha je najlěpši přećel w čežkich khwilach

W zběrcy „Dom a swět", kotraž hromadźi najlěpše dźěła serbskeho pismowstwa, namakaće za sebje a za swojich lubych jako dar přecy něšto přihódneho.

1. Alois Jirásek: **Filosofska historija.** Powědańčko 0.80 hr.
2. Józef Nowak: **Swobody njewjesta.** Swjedź. hra —.40 hr.
3. J. Lorenc-Zaleški: **Serbscy riekowje.** Powědańčko 0.80 hr.
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** 0.80 hr.
5. Mato Kósyk: **Pśerada Margrofy Gera.** Dołnoserbska enjska pěseń —.40 hr.
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. —.40 hr.
7. Mina Witkojc: **Dolnoserbske pěsńe.** II. wudaće —.40 hr.
8. M. Kubašec: **Khodojta.** Hra w tśoch jednanjach —.40 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženja.** Narodna-episka baseń 0.50 hr.
10. **Ruske byliny** z dźiwjerožami Měrćina Nowaka. 1.60 hr.
11. J. Lajnert: **Wyskow sapy, syłzow kapy.** Basnje —.40 hr.
12. T. Nováková: **Na farje. — Hatžki.** Powědańčky 0.80 hr.
13. Pawoł Kryčmar: **Raj mysłow. sonow z łužiskich honow.** Basnje —.40 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěsńe.** I. žel. 0.80 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěsńe.** II. žel. 0.80 hr.
16. Božena Němcová: **Baruška.** Powědańčko. —.40 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.** —.40 hr.
18. B. Němcová: **Ziwa Bara.** Ze žiwjeńa nastyrśk. žowča —.40 hr.
19. Rómuald Domaška: **Pokładow pytaś. Le chevalier de saxe.** Stawiz. powědańčky 0.80 hr.
20. J. Lorenc-Zaleški: **Kupa zabytych.** Roman serbskeje pytaceje duše 0.80 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basnje z młodych lět.** 0.80 hr.
22. B. Němcowá: **W groze a pód grodom.** Powěd. —.40 hr.

Wjazane zwjazki su 40 pj. dróžše.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow
Wšě knihi předawa:
Serbska kniharnja w Budyšinje

Pratyja
za delnołužiskich Serbow na lěto
1935
wujšła
Płaći w Serbskej kniharni 35 pj.

Dźensa rano w 6 hodźinach wusny ćěše po krótkej khorosći, domawobstarana ze swjatymi sakramentami, naša luba mać a wowka,

Marja zwud. Sołćina,
wuměnkarka w Smječkecach,
w starobje 70 lět. Dušu zemrěłeje poručamy zastupnym próstwam přećelow a znatych.
Khowanje budźe wutoru 4. hodownika dopołdnja w 9 hodźinach w Khróšćicach.
W Smječkecach, 1. hodownika 1934.
Hańža Pětřeyna rodź. Sołćic
w mjenje wšěch zawostajenych

Přiloha k čisłu 280

SERBSKE NOWINY

Sobotu 1. debembra 1934

Čas adventa

W Budyšinje, 1. hodownika 1934.

S jutrišnjej njedźelu sapočina so advent. Słowo advent pochadża z łacjanskiny „adventus", t. r. přichad, mjenujmy přichad Sbóžnika. Tutón cząs je snaty wot 6. lětstotka. Sawjedże so na konzilu w lěče 524. W grjekito-orthodoxnej zyrkwi traje adventišt cząs nječisto dleše hač w katolskej a evangelskej zyrkwi, tam sapočina so hižo 14. naiymnika. Přichi samjedźenju adventiskeho cząsa mějachu zyrkwinsky wučichi na myslli, so by so z tutym přichitotowanym cząsom dostojnosći hodownemu swjedźenja powučnika, dokelž tutón swjedźeń njebě inowrjedła pola kschesćanow tak ludowy kaž pola nas. Cźim bóle pak stachu so hody z powschitkownym swjedźenjom wjeselа a radoscze, cźim bóle bu advent cząs přichitotowanja na hodownе dny. Schtož dyrbjesche prjedy jenoż přichitowasy cząs za přichihad Sbóžnika dwěta bycź, bu po cząsu k přichedwjesselu sa zyty swjedźeń, kaž je so to w jenotliwych krajach wuwiko. wosebje w Němskej. W katolskej zyrkwi bu hižo z cząsom posłajene, so njeswědża w adventišim cząsu žane kwasy a kwěne sawjeselenja, wosebje pak niz reje, so swoim; wacź. W evangelskej zyrkwi běchu prjedy podobne postajenja, tola so so wone přched wjazy hač polita létami sazy dźěhnyle. Tydźenje do hód su tak prawy cząs k powědanju bajow a bałnicźkow a potajnoscźow; tkamorn, kschinje a łódźi, kotrejž hewak wocźinjene steja, so dźeń a bóle krucze samkaja — a dźěcźom sda so, so so dorosćeni na nječisto wulke pschihotuja.

Sazne wjeczorne zmjerkti mjetaja swój scźin do pschituleneje jitwy, dźěcźi hedźa na khachlowej lawzy a žtuchaja na wowzgne bajki. Pod wonjatym schmrěkowym wěnzom, na kotrymž so zwęcźki mile zwęcza, sanoschuja adventike a hižo hodowne spěwy a cźemnosći cźeka se městnoscźe přched schožownje so blyschcźatymaj wocźomaj dźěcźi.

Adventišti cząs žtuschа k hodam, njeposłdi so wot nich dźelicź. Do njeho padnje cząs zawróta žtónza, kotrejž bě pola naschich wjednikow tunje tak ważny kaž zawrót w lěcźu. Tehdom běchu ludźo bóle wotwišni wot stejiscźa zwěsdow hač my a sacźuwachu krótke dny a dołhe cźemne nozy zyle hinak a cźejo. Sa nich bě też adventišti cząs, ale w druhim mysłe. Přichidże potom zymišti zawrót žtónza, woźwjeczi so tutón dźeń z wulkej wjeselokoscźu.

S wulkim wjeselom witachu zawrót a z nim bě wjele spodźiwnych nałoškow sjednocźenych, kotrejž su so žkładа hač do naschеho cząsa ldźerzake. A my je žtudje sapschimnjemy dźiwajo na hodownу zwjedźeń. Wjeło jewi so we naš runje tajka žadosć za zwěstkom kaž pola naschich prjedownikow. Njemyšli so pschi tym jenoż na jenoschu zwěstkosć, ale na zwěstkosć we wutrobje, na zaznosć cźłowjeske lubosze. Tutu wuhudźicź a k zwjazanym płonjenjam rospłomjenjeć, k temu so adventišti cząs wubjernje hodźi. A hdyž zwony k Božim žtužbam wołaja, hdyž jich zwuki tak zaznje a zwjedźenźaju pyches zymišti powětr klincza, potom namakaja wothłok też we buschach, kotrejž so hewak we wschednych starosćach ponurja. Hižo łnoschuje so na jandzelskich khchidach měrowe zmyslenje sa pschihadżaju zwjedźeń na semju a napjelni naš z wěrnosću złowa: „Dawacź je sbóžnischo hač bracź."

Tak du adventiske dny nimo, polne thutnych myšlow a tola zazy napjelnene z mnohej radoscźu je žwojim wobtuskazym błyschcźom a hłubokej hnutoscźu — sbože a lubosć pschihotuje.

„Takle, něšto tołkaje, ale prawje krucze, so juschka pischcźi." A hižo je zazo zwada dla „schtomparja". Zadym wochze krótko pschinicź, łódźy z tutych tsjoch njerachow chze najwjazu a najdźeje tołkacź. Stónczinje so po cząsniku sjednaja. Kóždy pjecź mjenschinow.

„Pschego hischcźe so zama juschka njepokaże, macźi!"

„Jenoż tołkacźe, ta hižo pschinidże."

„Macźi, hlej, poczina nałaškacź!"

„Budźcźe wjeskoli, zazo něschto horschcźi pschidam."

Pschego zazo so zwada. „Něšto zastań, twojich pjecź mjenschinow je nimo!" — „Nè, pok hischcźe pobrachuje, dočzinju za khwilku!"

Och, tak so wjeselа, hdyž je nowa worschta tak daloko, so juschta pischcźi. Je łattołkanje njenje! Wjeło, trošchku to kóždy hižo cźuje w rukomaj. Kóždy dźeń wschak njeschchu zbohu cźiniti. Medźiłanje to runje njeje, z tajtim cźeźkim bicźom hodźiny dołho tołkacź.

Nan na khwilku zastanje a trěje kej pót z cźoka a wacź, wurěłuje a kraje a zwari, dokelž tak chętro hrubu schrubuje. „Sładaj tu, tak wulke a tołite płazy to žu. Schtó dha budźe te jěcź?"

„Sžym cźi hižo wjazy rasow prajił, so dyrbiscź žej tak łama schrubowacź!"

„Wo tom žaneje rěcźe njeje. Nježmeśch tak njelěpje tłocźicź."

„Nó derje, dyrbju trasch tak kaž někto cźinicź", mějo žu k norje a žuwa kaschcźik nimale próżdny tam a zhem.

Tute małe njewjedro po bórzy žhubi, zjyła dźenźa, hdyž je tak pschihotuje za sjmu a zwinjoršenje.

A też hólcźatka pschinidu do zwady, dokelž lóschi je so pominuł a kóždeho ruzy bola. Zadym nochze wjazy dźeje tołkacź, łódźy chze njeschchu dleje wotpočnyć. Tuž wosmje macź bicź a tołka khwilku a hdyž je nan je schrubowanjom hotowy, dyrbi wón do teho wěricź.

„Nè, macźi", praji wón, „taikle žnd kala! Schtó dha budźe jón jěcź?"

„Nò, žadyn cźłowjek njeje tak na njón kaž ty zam! Myšliscź žej, so njejžym za tym pschischła, so huschcźicho łkradźu do wjelba dźeschi a žej horschcźe žnrcho kala wožmjesch, zjyła hdyž wasch scźerba žnrcho."

Prawje wschak ma. Ničso njeje lěpsche dyžli kiżnkat!

Hejda, žudźik je zaž polny,
Sčaha horje hacź do kromy.
Do jutrow je žwjetscha tyt!
Wy-li hižo tichy byl!

Haj, žtupja drje na bok, ale w dalschim wokomiku žu pschi žudźe a dumpaja i tołcźerom do njeho.

„Khóts dracź, wy wjedrowi pjerachojo! Njecźińcźe tola tajku harn!" Nó, za to je dźenźa kalschrubowanje. A jenoż jónu wob lěto. Njemóża dočzakacź, so by so sapocząło.

Macź je je žwojim dźłkom tak daloko hotowa a pschinješe wulku schklu še želu, wótsi žej nóž na schkłowej kromje a poczina dźełacź: Žwjerschne łopjena wjerch, hłócźku na schtyri kruchi a hłub wurěła. Nan wuščeze žo łaz a žwuhornje žej zukawy wyhoło. Pschi kalschrubowanju so cźłowjek pocźi, wě to wot małoscźe žem. Połoži jeku tónz schrubu na hłócźat a łkakuje žo, z prawej nohu na njón, so może prawje z mozu a wobrótnoscźu dźełacź. A drobne dźěcźatka steja w kole wokomik smérom a wuwalеja wocźi: schto też to žo tu stanje!

Hurra, něšto pak žo wopravdže sapocźina! Nan natyka kaschcźik polny hłócźkom, hłócźi krucze na nje a sapocźina tam a žem jědźicź. A kóždy krócź, hdyž talke žuwa, cźini schrub „krcź—krrcź—krrcź!" A hdyž stonka a hdyž krcź cźini, padnje zpodu zyła hromada kalowych tschěłkow do wanje. „Och, je to rjenje! Hlej, macźi, tu hižo je zyła kopiza we wani nastała. Njecźińscź zkoro schrubowamy kał do žuda?"

„Njecźińcźe žej jeno tak nuzne, budźeśce žo hischcźe do žyteje wole natołkacź móz!" měni macź. Ale hólzy njemóża dočzakacź. Powała kopizu hižo k tleczemu rafej we wani. Sahe hižo žaha kopieńk hač horje k schrubej. „Hlej, macźi, kał nima žaneho runa wjazy. Cźiń tola, so ztónczinje sapocźnjemy totz!"

Nó haj, da so narěcźeć a mjeta j horschcźomaj kał do žuda a žyna wospjet žeke do njeho.

„Takle, něšto tołkajeje, ale prawje krucze, so juschka pischcźi." A hižo je žazo zwada dla „schtomparja". Zadym wochze krótko pschinicź, łódźy z tutych tsjoch njerachow chze najwjazu a najdźeje tołkacź. Stónczinje žo po cząsniku sjednaja. Kóždy pjecź mjenschinow.

„Pschego hischcźe žo zama juschka njepokaże, macźi!"

„Jenoż tołkajeje, ta hižo pschinidże."

„Macźi, hlej, poczina nałaškacź!"

„Budźcźe wjeskoli, zazo něschto horschcźi pschidam."

Pschego zazo so zwada. „Něšto zastań, twojich pjecź mjenschinow je nimo!" — „Nè, pok hischcźe pobrachuje, dočzinju za khwilku!"

Och, tak žo wjeselа, hdyž je nowa worschta tak daloko, so juschta pischcźi. Je łattołkanje njenje! Wjeło, trošchku to kóždy hižo cźuje w rukomaj. Kóždy dźeń wschak njeschchu zbohu cźiniti. Medźiłanje to runje njeje, z tajtim cźeźkim bicźom hodźiny dołho tołkacź.

Nan na khwilku zastanje a trěje kej pót z cźoka a wacź, wurěłuje a kraje a zwari, dokelž tak chętro hrubu schrubuje. „Sładaj tu, tak wulke a tołite płazy to žu. Schtó dha budźe te jěcź?"

„Sžym cźi hižo wjazy rasow prajił, so dyrbiscź žej tak łama schrubowacź!"

„Wo tom žaneje rěcźe njeje. Nježmeśch tak njelěpje tłocźicź."

„Nè derje, dyrbju trasch tak kaž někto cźinicź", mějo žu k norje a žuwa kaschcźik nimale próżdny tam a zhem.

Tute małe njewjedro po bórzy žhubi, zjyła dźenźa, hdyž je tak pschihotuje za sjmu a zwinjoršenje.

A też hólcźatka pschinidu do zwady, dokelž lóschi je so pominuł a kóždeho ruzy bola. Zadym nochze wjazy dźeje tołkacź, łódźy chze njeschchu dleje wotpočnyć. Tuž wosmje macź bicź a tołka khwilku a hdyž je nan je schrubowanjom hotowy, dyrbi wón do teho wěricź.

„Nè, macźi", praji wón, „taikle žnd kala! Schtó dha budźe jón jěcź?"

„Nò, žadyn cźłowjek njeje tak na njón kaž ty zam! Myšliscź žej, so njejžym za tym pschischła, so huschcźicho łkradźu do wjelba dźeschi a žej horschcźe žnrcho kala wožmjesch, zjyła hdyž wasch scźerba žnrcho."

Prawje wschak ma. Ničso njeje lěpsche dyžli kiżnkat!

Hejda, žudźik je zaž polny,
Sčaha horje hacź do kromy.
Do jutrow je žwjetscha tyt!
Wy-li hižo tichy byl!

Wokoło kałoweho suda!

(Wobras je wžy.)

Och, hižo dawno leži kał na hunje w bróžni a dyrbi so schrubowacź. A žud žteji hižo nekotre tydźenje pschi žudni polny wody. A pschego pschinidże nječisto druhe na prikl. Tola dźenźa dyrbi so žtónczinje sapocźacź. Sžud je wužinoleny a doscź wumnyty a žteji zylicźki dźeń powróczeny na ławzy přched khežu.

Haj, haj, kuiź kiżnkata je pschego trěbny a podarmo njerěka: „Kiżnkat a w młozy jahł' je Bóh tón Knjes tym baram dał." Wo zyłej Lużicy nieje ani žwróżby, tuj nječisto wulki žud abo žnajmjenschcźa žudźik kała abo hdyž žteji žtaraj cźłowjekaj, nékaiki wjeschi hornj z wuchomaj. Kiżnkata njemóżeżch zenje doscź męcź. A hdyž žej mysliscź, so žmeżech létża doscź a budże pschi taikich bejach dožahacź, hdże też to, pschekhétś je w nałécźu iježdzeny.

Hnydom po wjeczeri dabża žo do dźela. Wot nanowebo a dźedźewebo cźaża žem je tu wo domje waschnje, so žo kał pschego wjeczor schrubuje. Macź drje ma hischcźe z wotpočkowanjom doscź cźinicź, ale nan nježe hižo schrub nutź. Haj, wulki schrub. Dokelž z taikej nowocźažnej maschinu, kiżnkj nětko we wjele ztatokach maja, je Jakubej kał pschebrohny. Rabicho ma jón trochu rubischi hacź taike cźeńke kiżnatki, kaž tramwjage bancźiki. Pschinjeże žud a kał nutź.

To je ża naschеho Pětrka wulki žwjedźeń. A taikale łoista dubowa desła pschi schrubje. A tesłej schěrokej nożaj w žrjedża. Dźěcźi žpytaja hižo ż kaschcźikom a jěždża ż nim tam a žem.

„Na, nětko pjecź zu!" schmótnje jich nan na žtronu a docźini schrub. Jedyn tónz na kachlowu ławu a druhi na žtólz a žpodu wulku wanju.

Haj, žtupja drje na bok, ale w dalschim wokomiku žu pschi žudze a dumpaja i tołcźerom do njeho.

„Khóts dracź, wy wjedrowi pjerachojo! Njecźińcźe tola tajku harn!" Nó, ża to je dźenźa kalschrubowanje. A jenoż jónu wob lěto. Njemóża dočzakacź, so by so sapocząło.

Macź je je žwojim dźłkom tak daloko hotowa a pschinjeże wulku schklu še želu, wótsi žej nóž na schkłowej kromje a poczina dźełacź: Žwjerschne łopjena wjerch, hłócźku na schtyri kruchi a hłub wurěła. Nan wuščeze žo łaz a žwuhornje žej zukawy wyhoło. Pschi kalschrubowanju so cźłowjek pocźi, wě to wot małoscźe žem. Połoži jeku tónz schrubu na hłócźat a łkakuje žo, z prawej nohu na njón, so może prawje z mozu a wobrótnoscźu dźełacź. A drobne dźěcźatka steja w kole wokomik smérom a wuwalеja wocźi: schto też to žo tu stanje!

Hurra, něšto pak žo wopravdže sapocźina! Nan natyka kaschcźik polny hłócźkom, hłócźi krucze na nje a sapocźina tam a žem jědźicź. A kóždy krócź, hdyž talke žuwa, cźini schrub „krcź—krrcź—krrcź!" A hdyž stonka a hdyž krcź cźini, padnje zpodu zyła hromada kalowych tschěłkow do wanje. „Och, je to rjenje! Hlej, macźi, tu hižo je zyła kopiza we wani nastała. Njecźińscź zkoro schrubowamy kał do žuda?"

„Njecźińcźe žej jeno tak nuzne, budźeśce žo hischcźe do žyteje wole natołkacź móz!" měni macź. Ale hólzy njemóża dočzakacź. Powała kopizu hižo k tleczemu rafej we wani. Sahe hižo žaha kopieńk hač horje k schrubej. „Hlej, macźi, kał nima žaneho runa wjazy. Cźiń tola, so ztónczinje sapocźnjemy totz!"

Nó haj, da so narěcźeć a mjeta j horschcźomaj kał do žuda a žyna wospjet žeke do njeho.

Wědomosć, literatura, wumělstwo

P Romuald Domaška: Wrjós. Powědančko z Delan. Čisło 27. Serbskoje ludowoje knihownje. W Budyšinje 1934. Str. 66.

P. Romuald Domaška je z rodźenym powědarjom. kajkichž w Serbach wjele nimamy. Jemu so z nutrnej radoseń powěda! — To začuwamy na kóždej stronje jeho novelkow a romanow. Něšto k jeho slawje prjaić, by rěkało wrjós do serbskeje hole njeść. — Nam so wosjebje wo to jedna, jeho basnjeńsku powaha zapřijeć. A k tomu nam dopomha jeho baseń, kotruž wón sam z wulkej pokornosću powědančko mjenuje. —

Čitajo tutn baseń „Wrjós" spominach nimo wole na lubozne, z ćichim pokojom nas wokřewjace swjeću, kotreż na złotej pozadnicy nam pokazuje wojowaceho ryćerja Božeho. — Mi so zda, zo sym jo wohladał we nam Serbam drohej basilicy Róženčanskej, kotruž hižo wjele lět basnik strażuje jako najswěrniši strażeř. A z tym hižo wuznawam, kajki trajny a wozbožacy začišć sym čitajo dostał. — Mysliu sebi, zo jón kóždy čitać też zmeje.

Cyła baseń steji pod złotym swětłom wěčnosće! — Jako mócna fuga klinči přez nju wuznaće najwjetše-

Stawizny serbskich wsow

Podał wyšši wučeř Kral.

(Pokračowanje: Mìlkecy.)

Lěta 1557 jedyn z tuteju bratrow, Mikławš, kiž bě z krajnym sudnikom w Budyšinje, swój Milkečanski podźeł wujej Khrystofej z Metzradt nad Worklecami předa. W lěče 1619 wumrě jako wobsedźeř podźela kubła a wsy Wolf z Metzradt, wuj a přichodny syn prjedawšeho Khrystofa z M. Jeho tudomne wobsedźeństwo so mjenuje hubjene a snadne kubleško z dwěmaj zahrodnikomaj. Kubło ze wsu bu rozdźelene na tři dźele, kotreż běchu něšto samostatne ryćeřkubła. Zemjanstwo spadowanja dokhodow a wulcyčinjenja dla wokhudny, zo běchu zemjenjo nic porědko nuzowani, swoje kubło synam rozdźělić. Tak bě tu też byle. Tu běštaj samo dwaj podźělaj do ruki druheje swójby předataj a to hižo do l. 1600. Lěta 1601 kupi David z Loeben podźeł swojeho bratra Hansa a je tam hišće 1607. Přichodny wobsedźeř je w lěče 1570 rodźeny Hans Kašpor z Haugwitz, zamožity knjez, znajmjeńša wobsedźeř někotrych kubłow, kiž móżeše ćežke wójnske časy a dawki znjesć. Wumrě 1630. Jeho naslědnik bě Hans Kašpor (młódši) z Haugwitz, hišće bohatši hač nan, kiž 1663 wumrě. Nětko je wobsedźeř jeho synk Hans Adolf z H.; jeho předporučnik kubło 1665 předа Hansej Kašporej z Gersdorff, kiž l. 1681 wumrje. Z jeho 10 dźěći dosta kubło a wjes Karl Kašpor z Gersdorff, hakle 13 lět stary, kotryž je 4 lěta do swojeje smjerće synej Kašporej Bohakhwalej z Gersdorff 1728 předа. Tutón w lěče 1747 po swojej žonje Wbobow z Krótacu namrě. Lěta 1754 wumrje bjez dźěći, a jeho přećelstwo kubło předа l. 1760 Augustej Adolfej z Below, knjezej nad Wulkim Wjelkowom, kiž bě l. 1752 tam šulu za serbskich hólcow założił. Kubło bě so z leńtwa do swobodneho wobsedźeństwa puščiło.

Tutón jara pobožny, nadobny a Serbam derje zmysleny muž wumrě l. 1787 68 lět stary. Hač do l. 1795 wobsedźichu jeho dźěći cyle namrěwstwo hromadźe, potom dosta je jeho dźowka ze 4. (a posledneho) mandźelstwa, Konstantia Bohuluba žen jena z Polenz. W lěče 1800 kupi kubło a wjes Isaak Wolfgang swob. knjez z Riesch, założeř Njeswačidlskeho wulkonamrěwstwa. Wot teho časa słušachu Milkecy k Njeswačidlskemu majoratej. Mjena dalšich wobsedźerjow su: 1810 prjedawšeho bratr Jan Sigismund hrabja z Riesch, 1821 tuteho syn Franc Josef Sigismund hrabja z Riesch, 1833 teho syn Božidar hrabja z Riesch, 1843 jeho nanowy bratr Jan Wolfgang Sigismund hrabja z Riesch, 1870 Miksimilian Franc Maria Josef hrabja z Peralta-Riesch, prjedawšeho wuj, kiž měješe mjeno Riesch kaž kóždy dalši wobsedźeř Njeswačidlskeho majorata swojemu mjenu přistajić, 1874 jeho bratr Franc Maria Anton Leopold hrabja z Peralta-Riesch, 1886 swob. knjez Arnold Julius z Vietinghoff-Riesch, kotryž měješe wulek kubło w Litwje (Salisburg) a l. 1892 Njeswačidlske knježstwo z Milkečanskim — wjes wšak je nětko hižo přez 90 lět ryćeřkubłom — wjes wšak je nětko hižo přez 90 lět ryćeřkubłom poddanstwa a robotow wuswobodźena — wotstupi synej, dźensnišemu wobsedźerjej, kotryž je hornjołužiski krajny starši swob. knjez Harry z Vietinghoff-Riesch. Kubło bě dołho přenajate. Posledni najeńcy běchu Krjećmař, Ladaj a Hócknař. Wot l. 1923 wobdźěła kubło wobsedźerjowy syn swob. knjez Harald z Vietinghoff-Riesch.

Přězdrjeń

so w starych pismach porědko mjenuje. Twórba mjena pokazuje na to, zo stej wjesey Wulki a Mały Přězdrjeń wutwaraj z doby, w kotrejž běchu so swójby Milkečanskeje rodźiny (wo tutu drje jenož so jedna) hižo přisporjałe. Dokelž w Milkecach samych přihódneho města za nowe statoki njebě a snadno też, zo njebychu předaloko na pola měli, zasydlichu so młódše swójby tam. Zo wjescy nowišej wutwaraj njejstej, wobswědći powěsć z lěta 1363, kotraž nam přeradźi, zo měješe Budyske tachantstwo (S. Donati beneficium et Praebenda) na Wulkim Přězdrjenje 45 markow (marka = 14 tolerjow) zakładnych pjenjez stejo. Tehdom potajkim hižo Wulki a Mały Přězdrjeń rozeznawachu. Přisłušałej stej wjescy wěšće přeco Milkecam. L. 1517 so pisnje wobkruči, zo je ryćer z Metzradt nad Milkecami też wobsedźeř Přězdrjenja, tak też l. 1646 rěka wo Milkečanskim ryćerju z Haugwitz a wo dalších wobsedźerjach Milkec stajnje. Hodźijska lišćina, na tamnišej farje khowana, z lěta 1617 nam powěda, zo měješe Přězdrjeń tehdy 8 žiwnosćow a 3 khěžki. Tak drje je hišće dźensa. Milkecy pak mějachu 3 ryćeřkubła, 1 młyn a 1 khěžku. Tu zhonimy, zo je dźensniša Milkečanska wjes, kiž ma mimo młyna 5 žiwnosćow a něšto khěžkow, hakle pozdźišo nastała, snano pod jenym ze zamožiteju Haugwitzow kotryž te „tři" ryćeřkubła, to rěka, tři podźele ryćerskeho kubła zaso zjednoći. Z tuteho pózdnjeho na-

ho wučenca cyrkwje, swjatcho Hawštyna, jodnak česćomnemu wšitkim wěrjacym na swěte: „Tu nos creasti ad Te, et cor nostrum inquietum est, donec requiescat in Te.“ — Wulka lubosć, wulke zrozumjenje a wodaće, wjele zabłudźenja a skónčnje tola tu domoj wróćenja so nam we basni připowěda. — We tajkim duchu basnik pisa a wěmy, zo też skutkuje. — Basnikowa powaha dostawa swój woznamjacy raz wot jeho znutřkownoho hódnoty!

Cłowjeski njeměr a Boži měr, to je z hłownym a zakładnym motivom basnje.

A jako symbol wěčeneho Božeho měra nam basnik rysuje pčolne žiwjenje na kéčjacym wrjósu! Z přeco nowej radosću wón zhladuje na tutón na čerwjeń so pisanjacy rub.“ „Wrjós, wrjós, — wrjós na holi kéčje!“ Milijony dobrych pčołow pija z njeho Božu krasnosć. ;hladujemy do Božeho raja. — Derje tomu, kiž kaž Popelic Michał, so pilnym, swěrnym dźěłaćerkam w Božej zahrodze přidruži a z nimi so na wšemo prócuje, wot nich wuknje a při nich namaka

ječo zasy swój pokoj, — haj skónčnje też posledni.

– Njewěm, hač je basnik sam z pčołarjom, ale njeźiwěluju na tym, zo to je; přetož nihdy hewak njeby pčołarjenje z tajkej wustojnosću a lubosću mohł wopisać. — Podawa nam nowu melittotheologiju, kajkuž je w lěće 1767 slawny Budyšinski pčołar Hadam Sěrach spisał, nowu odu wo pčole, kajkuž mamy wot Poršiskeho fararja Rudolfa Pětřki z lěta 1766, a daloko přetrjechi pčolnaj kěrlušaj wot Kotečanskeho fararja Rudolfa Rychtarja, a kantora Křesćijana Kulmanna z Delnjeho Wujězda, dweju sprawneju synow serbskeje hole. — Dostachmy přez njeho nowu baseń pčołow! — Ale nic tajku, zo so spokoja z wopisanjom jich spodźiwneho žiwjenja. — Ně pčoły tak rjec sobu skutkuja w basni, ze swojim příkładom a pokojom. Basnik nam pokazuje jich najhłowniše a zdobom najrjeńše dźěłanišćo: to je kéčjaca wrjósowa přestrjeń w serbskej holi. Ta ze swojim měrom a zbožom je z wotbłyšćom wěčeneho měra, za kotryž je cłowjek po swjatym Hawštynje stworjeny.

Na pozadnicy kéčjaceho, wonjateho, z pilnymi pčołkami so mjerwjaceho wrjósa so cyły čin basnje wotměwa. Kak rjenje to je, a kak zbožownje wumyslene! Widźimy wšitko z najkrasnišeje přirodźinskeje a zdobom z wěčneje perspektiwy!

Na wrjósu nabywa Popelic Michał swoju nadobnu cłowjeska zdźěłanosć, kaž je jeho nan wuknył kriješcy z zhładowanć do podawkow a wašnjow swěta; hronadźa sebi Michał ze swojej njewustawacej prócu swoje zamoženje, dobywa sebi móc, najhórše dušine bolosće wutrać. Pod słódkej wrjósowej wónju přebywa najzbožownjše khwile swojeho žiwjenja, ale też najćěmniše, namaka skónčnje swoju zbožnu smjerć, a potom wrjósne kwětki pyša jeho posledneje pósle. Kaž wón dóńdźe we wrjósu k Božemu měrej po wulkich dušinych bolosćach, tak też te tři Hanki, mać, dźowka a wnučka, kotrež po rjadu — we třoch generacijach do jeho měrneho žiwjenja dušiny njeměr přinjeseja. Najhłubša sobuželnosć nas napjelnjuje, hdyž čitamy, kak njesmilnje žiwjenje z wowku a z maćerju Hanku zahraje, doniž Boži měr doopitej, čim bóle dokelž, nječitamy nihdy žaneho poroka, jenož miłosćiweho wuwinowanja. A třeća Hanka nabywa hižo wot dźěćacych lět sem mjez pčołkami we wrjósu swój Boži měr, z kotrymž Michala na posled do skónčenja jeho žiwjenja wozbožuje.

Tak twori cyła nowa baseń wobdźiwajomny cyłk!

Njetrjebamy wuzběhować, zo basnik nam znowa pokazuje swoje mištrske wumělstwo. — Ma wosebity dar nawočiteho wopisanja. — Hižo započatk basnje je rjany, hdyž zhonimy, kak Michał swoju pjerinu wobstara. Wulkotnje rysuje přeco z druhimi časami kéčjacy wrjós a žiwjenje pčołow. A z kajkej dźěćacej lubosću nam wopisuje fałdate miłe wobličo maćerje! Z hnutosću to čitamy. — Wosoby novelki ma-

---

staća wsy so nam wuwjasni jeje njeprawidłowny rozkład. Napřećiwo hatej steji młyn a pódła tuteho žiwnosć. Khěžki při puću po dołhosći stejo wjazaja z nimaj žiwnosć na rańšim kóncu. Nawsy, kajkaž so druhdźe namaka, tu njeje. Tak bychu Mikecy po zdaću z wopřědka jenož jenički (knježkowski) statok měle na městnje dźensnišeje knježeje zahrody, wobdateje z přěrowom. „Čeledź“, to rěka poddane swójby, by knježk w Přězdrenje zasydlił, Mały Přězdrjeń měli sebi myslić jako wutwar młódšich Přězdrjeńčańskich swójbow. Byli so wěc tak měła, bychu potajkim Mikecy (kubło mjenujcy) same wudwór byłe a njebychu tute wjeski, Mikecy z Přězdrjenjom, założene byłe w dobje serbskeho přičahowanja, ale hakle w dobje rozmnoženja a wuwiwanja serbskeho luda. Wukónčenje ecy, kotrež prawidłownje na prěnju dobu pokaza, njetrjebała přećiwo tutomu nahladej swědčić, dokelž su też wutwory tu a tam so mjenowałe po přikładže rodźinskich wsow. Hdyž městnosć wobhladamy, so nam zda mysl, zo su Mikecy wudwór a nic rodźinska wjes byłe, wěry podobniša; khiba zo měli sebi Mikła myslić jako wjednika cyłeje črjódy přičahowacych rodźinow, kiž sebi zwonka wsy swojeje rodźiny wosebite wobtwjerdźene sydliščo założi. Kotra mysl je prawa, štó móže to rozsudźić? Woprawdźitosći drje najbóle wotpowěduje, hdyž sebi myslimy w Mikecach z wopřědka jenož knježkowski statok (hród z tatařskim hospodařstwom) a druhe swójby rodźiny najprjedy we (Wulkim) Přězdrenje, jako pozdźiši wutwar Mały Přězdrjeń a jako najposledniši žiwnosće w Mikecach, kotrež hakle w běhu abo po skónčenju 30lětneje wójny nastachu. Khěžki z wuwzaćom teje, kotraž tu hižo 1579 a 1617 běše, su so hakle po wotwjazanju robotow wokoło l. 1840 natwarile. (Pokračowanje sćěhuje.)

ja třěbnu plastiku. — Michał ju ma, a hišće bóle jeho sympathiski nan, nic mjenje pak njesmilny kubleř Khěžnik a jeho přichodny syn, pseudobaron z Rapačeho hnězda. Kóžda z tych třoch Hankow je hinaša, a tola su na so podobne, dokolž w nich čeče ta samsna krej.

Baseń Wrjós je lubozny, wulcy rjany dar, z kotrymž je Romuald Domaška znowa naš lud wobdarił. Njedwělujemy nad tym, zo budźe so jara lubić a pilnje čitać. To budźe z jeho najrjeńšim mytom, přetož potom začelnuje też do duše našeho ludа žedźenje za Božim měrom.

P. Romuald Domaška je lětsa 28. 7. woswječił swoje 65. narodniny. My we našim kraju wšak swjećimy jenož decennije. Bóh Knjez daj, zo by přichodne docpił! Potom přeprošujemy na jeho sydomdźesaćiny wšitke postawy, kotrež su we jeho basnjach žiwe. Tych budźe wulka syła! — A wěsće so k nim hišće přitowarša druhe. — To přejemy lubemu přećelej, pilnemu wobhnadźenemu spisaćelej, nadobnemu knjezej hišće post festum. — A zo by też w Róženće hišće wjele lět dale ze žohnowanjom skutkował! My jeho tak nuznje trjebamy. O. W.

Budyske stawniske powěsće

ſ dnja 29. nowembra 1934.

Narodźiłoj ſtaj ſo: Korli Ludwigej Hendrichej Seemannej, podoffiźerej, ſynk. — Arnoſchtej Janej Kurtej Rausendorfej, bětnarjej, dźowčičzka.

Wumrěła: Hana Brigita Kriegelej, 2 lěće.

Mandźelſtwo pſchipowědźichtaj: Beno Rudolf Bjarſch, wincjeř, ſ Margaretu Jadwigu Schabelej, ſtenotypiſtku, wobaj w Budyſchinje.

Radio

Njedźelu 2. dezembra ſtyſchimy.

Königswusterhausen. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 6.35 raniſchi konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 8 ſa ratarjow. 8.55 němſka ſwjat. hodźina. 11.30 komorna hudźba. 13.30 tačzele. 16 pišany popołdniſchi konzert. 18.30 dujeřska hudźba. 21.30 miſchtrſki konzert.

Lipſk Nimo ſnateho wſchědneho programma: 8.20 raniſcha nutrnoſć. 8.50 hudźba na ſyrglach. 12 pſchipołdniſchi konzert. 14.05 tačzele. 14.30 ſa burow. 19.30 pišany wječzor. 21.30 miſchtrſki konzert.

Hiſchcze ważne ſ njedźelſkeho programma. Königsberg: 20 wulki pišany wječzor. Wrótſławy: 19.30 ruſki wječzor. Mnichow: 19.30 wječzorny konzert. Win: 20.15 Winſka operetta.

Póndźelu 3. dezembra ſtyſchimy.

Königswusterhausen: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.35 raniſchi konzert. 11.40 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 13 tačzele. 15.15 ſa žony. 16 rejwanka a ſabawna hudźba.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.05 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 13.10 tačzele. 14.10 tačzele. 18.35 wojeřſki konzert. 20.30 orcheſtr. konzert.

Hiſchcze ważne ſ dnjoweho programma. Paryz: 20.40 rejwanſka hudźba. Hamburg: 21 Franza Schubertowy konzert. Wrótſławy: 19 ſabawna hudźba. Win: 21 konzert po pſchećzu. Warſchawa: 18.15 lohka hudźba.

Cyrkwinske powěsće

1. njedźela adventa, 2. hodownika 1934.

S **Budyſchina.** W Pětrowſkej cyrkwi rano ⅛8 hodź. farař Paul prědуje, dop. ¼12 hodź. ſwjedźeńſke kemſchenje k wotewrjenju Budyſkeho Bachowoho lěta; ſup. Berg prědуje (cyrkwinſka hudźba). Pop. w 3 hodź. ma farař Paul kſchćenjenja. Pop. w 4 hodź. ſměje farař lic. theol. Ludwig adwentſki ſwjedźeń dźěćikemſchenja. Wječzor w 6 hodź. pſchećelowa nutrnoſć k ſpočatkej Budyſkeho Bachowoho lěta a k dopomnjeću na poſwjećenje pſchećelow pſched 25 lětami. — We Marijnej a Marcinej cyrkwi ſměje rano ⅛8 hodź. farař lic. theol. Ludwig ſpowědź a Boże wotkazanje; dop. w 9 hodź. D. Le Seur prědуje (cyrkwinſka hudźba). Pop. w 5 hodź. ſměje farař Große kemſchenje ſa dźěći. Měſtna deleka ſrjedźa ſu ſa dźěći wotſtajene, dorośćeni ſeſhydaju ſo na ľubje. Wječzor we 8 hodź. ſměje D. Le Seur evangeliſazijſki pſchednoſchk. — Sběrka ſa hodowne wobradźenje najchudźichim we wołaſdźe; pſchi Bachowym kemſchenju k wurunanju wudawkow w Bachowym lěće; pſchi adventſkimaj ſwjedźenjomaj ſa dźěći ſa wuhotowanje hodowneju nutrnoſćow dźěćikemſchenja. — Póndźelu popołdnju konferenza duchownych. — Sěrjedu wječzor we 8 hodź. ſměje ſup. Berg biblſtki wječzor w Tuchoŕſkej cyrkwi.

S **Huſti.** Dop. w 9 hodź. budźe němſke předowanje, ½11 hodź. Boża ſłužba ſa dźěći. Pop. w 2 hodź. ſchćenja, ½4 hodź. adventſki ſwjedźeń miſionſkeho towarſtwa w paćerſkej ſtwi. — Sěrjedu pop. w 3 hodź. adventſka ſwjatočnoſć ſchćeſćanſkeje žónſkeje ſłužby w Huſćanſkim hoſpicu.

S **Kětliz.** Rano we 8 hodź. ſměje farař Konik němſku ſpowědź, dop. w 9 hodź. farař Eckelmann němſke kemſchenje, ½11 hodź. farař Konik kemſchenje ſa młodźinu, pop. w 3 hodź. farař Konik němſke Boże wotkazanje. — Póndźelu wječzor we 8 hodź. ſeńdże ſo ſłužba młodych holcow. — Sěrjedu pſchedwjedźeje ſo film wo Bethelu we „Minowej ſcźi“, pop. w 4 hodź. ſa dźěći, wječzor we 8 hodź ſa dorośćenych.

S **Wjelećina.** Rano we 8 hodź. budźe němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. němſke a w 10 hodź. ſerbſke kemſchenje. Pop. w 3 hodź. ſchćenjenje. — Pjatk pop. ⅛6 hodź. němſka ſpowědź, farař Bójź ſ Budeſtej.

S **Wojerej.** Rano w 7 hodź. němſka ſpowědź (duch. Wowčzeř), dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje (duchowny Wowčzeř), ½11 h. ſerbſke kemſchenje (vikar Kröſin), na to ſerbſka ſpowědź (duchowny Wowčzeř); pſchip. we 12 hodź. ſerbſke a pop. w 2 hodź. němſke ſchćenja (duchowny Wowčzeř).

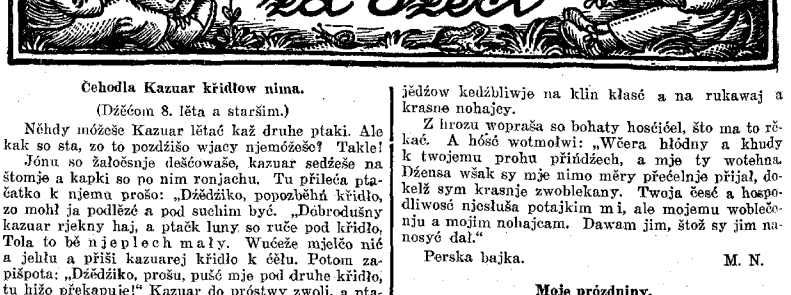

Cehodla Kazuar křidłow nima.

(Dźěćom 8. lěta a staršim.)

Ně hdy móžeše Kazuar lětać kaž druhe ptaki. Ale kak so sta, zo to pozdźišo wjacy njemóžeše? Takle!

Jónu so žałośnje dešćowaše, kazuar sedźeše na stomje a kapki so po nim ronjachu. Tu přileća ptačatko k njemu prošo: „Dźěd'ko, popozběhń křidło, zo mohł ja podlěźe a pod suchim być. „Dóbrodušny kazuar rjekny haj, a ptačk luny so ruče pod křidło. Tola to bě njeplech mały. Wućeře mjelčo nić a jehłu a přiši kazuarej křidło k čełu. Potom zapišpota: „Dźěd'ko, prošu, pušć mje pod druhe křidło, tu hižo překapuje!“ Kazuar do prostwy zwoli, a ptačik so tam skhowawši — přiši też to křidło kaž prěnje.

Po dešću, jako zas słónco swěćeše, rjekny drobny ptačk: „Nětko, dźěd'ko, połěćimoj dale, wjedro dźe je zaso rjane.“ A wón spod křidła wuleća a lećeše wotsal. Kazuar chyše so za nim puščić, tola kak so přestróži čujo, što bě jemu mo'cki njedočink naparał. Byrnjež so bóle napinał, kazuar njezamó lećeć. A wot toho dnja padźe na zemju, a wot toho dnja přebywa stajnje na zemi a njeleća, tohodla też křidłow njetrjeba.

Melanezyska bajka. M. Nawka.

Heslo.

Cuze wucho so derje kraje,
swójske wucho to njewutraje.

Kak Saadi bohačka zahańbi.

Saadi přińdźe roztorhany a bosy k někajkemu bohačkej a prošeše wo nješto k jědźi.

„Za proseri nićo nimam“, wotmołwi bohačk.

Nazajtra přińdźe k samsnemu bohačkej muž we drohej drasće, nohajcy wobuty, kotrež běchu ze złotom přetkane, a wopraša so, hač móže powobjedować. Knjez jeho jara rady do jědźernje dowjedźe, a da jěd'ze přinjesć. Město zo by jědł, poča wšak hósć kuski jědžow kedźbliwje na klin klasć a na rukawaj a krasne nohajcy.

Z hrozu wopraša so bohaty hosćićeł, što ma to rěkać. A hósć wotmołwi: „Wčera hłódny a khudy k twojemu prohu přińdźech, a mje ty wotehna. Dźensa wšak sy mje nimo měry přećelnje přijał, dokelž sym krasnje zwoblekany. Twoja česć a hospodliwosć njesłuša potajkim mi, ale mojemu woblečenju a mojim nohajcam. Dawam jim, štož sy jim nanosyć dał.“

Perska bajka. M. N.

Moje prózdniny.

Štwórtk 11. oktobra wjeseše mje a mojeho bratra naš nan na motorskim kolesu do Zornosyka na prózdniny. To běše wjesele. Hdyž wječor dźědej a wowcy přijědźechmy, běchmy tak spróčeni, zo hnydom do łoža dźěchmy. Na druhi dźeń rano smy zahe stanyli a smy do wsy k Husakec Emje a Šołčic Almje šli. Mój bratr dźěše k Šołčic Jankej. Z tymi smy sebi hrajkali To bě jara rjenje. Tola naše prózdniny běchu překrótke. Hilžka Sykoric z Plusnikec, 9 lět.

Wo běrny zběranju.

Ja dyrbjach w prózdninach pilnje běrny zběrać. Ja sym jenož te wulke zběrała. Te małe dyrbještaj naš nan a ćeta zběrać. Dop. w dźewjećich smy swačili. Při swačinje sym sebi jenu prawu rěpu wutorhnyła. Tu sym wobślita a zjědła. Potom sym dale běrny zběrała. Hdyž bě wóz połny, smy zaso domoj jěli. Marga Sykoric z Plusnikec, 8 lět.

Wo husy pasenju.

Wčera sym husy pasł. To wzach sebi pjeć měchow sobu, potom natwarch jenu klětku a do njeje so nutř lenych. Tuž wusnych. Hdyž wotućich, dha běchu moje husy w Schneiderec kale a ja khwatajo běžach a wuhnach je won. Potom je wšitke domoj čěrich.

Werner Majwald z Plusnikec, 9 lět.

Hospodarski kućik

Kajka ma strowa hródź być

Strowe bydło, strowe bycu — hinak nic!

Njedyrbiš měnić, zo je hródź jenoź k temu, zo ći skót w njej hnoja natepta, ale dyrbi wěźeć, zo je hródź bydliśco twojeho skotu. Wjele zależi na tym, zo je tuto wobydlenje kaž zdatka tak zwonka derje złożene. Wěm drje derje, zo je wjele wjetši dźěl hospodarjow hižo dawno wo tym přeswědčeny, zo powjedźenja a přetwarjenja na hródźach bjezdźak njeje su a zo so runje w tutym nastupanju wjele čini: přeco pak njebudźe podarmo, hdyž k rozwučenju napišu, što so wot stroweje hródźe žada.

Zamysł hospodarskeho kućika čini mje rěčnika skotu; njezamjelcu tohodla, zo je hišće mnoho hródźow, kotrež su nizke, stuchłe, zasmjerdźane a z pawčinami zapleċene. Skót njemóže so w nich přihodnje k wotpočinkej lehnyć a leži často dosć z poł ćełom w juše a njerjedźe. To tola skotej k strowości być njemóže, hdyž je cyły zadk z hnojom zapječeny, a někotry łama sebi hłowu, što je wina, zo je jeho skót tajki šešerjaty a ribłaty, hdyž tola hewak derje picuje! Špatna hródź, ničo druhe!

Hródź dyrbi přimjerjenu ćopłotu měć: ćopła hródź zalutuje ći wjele picy. Čim wjace zymy dyrbi skoćo měć, čim wjacy cyroby trjeba, runje kaž też człowjek w zymje wjacy jě, hač w lěće. Zymna hródź zadźěwa kormjenju skotu, pomjeńši mlóčnosć a je z hnězdom mnohich skradźnych khorosćow. Najbóle zeškodźi wšemu skotej to, zo přez hródź ćehnje. Tu widźiš hródźe, z kotrychž je deść cyłe dźěry wupraskał — snih, deść šlipa do korta a na skót, druhdy tyknje so wěchć słomy do njewitaneje swětliny, ale tajki njezadźěwa skhorjenju skotu. Kaž maš swědomiće tomu wobarać, zo přez hródź njećehnje, dyrbiš so tola zas wo to postarać, zo stajnje strowy powětr do hródźe přistupuje: zamurjuj truby (cugi) abo wokniejska, mózno-li prawje wysoko. W lěće měł so wšón skót, abo tola młody na hodźinu do zašlahowaneho stana puśćić, zo so čerstweho powětra nasrěba a jemu strowe stawy narostu. Stajnje přiwjazanemu młodemu skotej narosće často dosć křiwy křiž, a tutón rubi šťatłnosći wšu rjanosć.

Hdyž ty sam, luby hospodarjo, w zymnišim času, hdyž wótre wětry hwizdaja, za khachle zalězeš abo khribjet na khachlonk přićišiš, tehdom njezabudź na twój skót, přehladaj hródź, zo wulke škałby z durjemi do njeje njejsu, zo truby na wětřik so njewotwinkuja, a zo by twojemu skotej w jeho bydliśću ćopło było, kaž tebi za khachlemi! W lěće nawopak kedźbuj, zo by w hródźi tužna para njebyła, tak zo z njej ptače jejka same wot so wuběhnu: plus 14° R. w zymje a lěće, to je nimale prawa a přichodna temperatura za naš domjacy skót. To, na čož dyrbiš wosebje kedźbu měć, je, zo do hródźe dosć swětła přikhadźa. Ćemna hródź rubi skotej čilosć a rjany napohlad. Zasadź wokna, je-li trěbne, tola tak, zo su tójšto wyše skotu złożene, zo powětr bóle po wjerše hač po skoće ćehnje. Też njedyrbja pruhi słónca kruwom abo konjom do wobliča swěćić, z čimž často dosć wosłepjenje nastawa. W hródźi njech najwjetša čistota kuje. Pawčiny wumjeć, su-li so nasadźałe, kalate mu- a bruki wušwikaj ze syrymi hałozami. Korta a dyrbja so po kóždej pojědźi rjedźić a myć. Zymski stareje picy, kotrež so často dosć z njerozumnej zlutniwosću do pozdźišeho poleća přikidaja, přinjesu tute do škódneho kisanja, kaž ćesto muku, a njejsu — byrnjež sam woměšk był — skotej strowe. Sušene zelene njesmě so we hródźi samej khować, t. r. nano sušeny dźećel abo wotawa na cyły dźeń z lubje nanosyć: khětre naćehnje wóń hnoja a wozmje picy słódnosć. K čistości dopomha časćišе sněžeńe. Často dosć njemóžemy poručeć, zo by hospodar stajnje w kólni někotre centnarje gipsa ležo měł a hnój z nim posypował: tutón wjaza smjerdy amoniaka a podwoji dobrotu hnoja.

Tak wuhotuj swoju hródź ze wšěmi připrawami, kotrež tu poručam a pola wustojnych ratarjow naloženo widźiš. Nasyć wšitko, štož je w twojich hródźach žiwe, konje, kruwy, swinje, we swojim času a njedaj jim dołho čakać! Je to tola njerozum, hdyž wše kruwy w hródźi z hłodom ruja, kozy mjakotaja, konje rjehotaja, swinje kwiča, hospodar pak sedźi wo měrje w jstwicy při wobjedźe a čeledź mysli sebi: Mój čas hišće tu njeje — wy wšak dočakaće! Prawy hospodar a prawy čeladnik wobstara prjedy skót, a potom hakle mysli sam na so. Też ma so smilnje ze skotom wobkhadźeć — biće, storkanje, zakliwanje skotu a surowe zadźerżenje přećiwo njemu je tola prawje wohańbjowacy dopokaz za to, zo wobožnosć a zlobikojtosć knjeza stwórby wo rozum přinjesu, hdyž jón najnuznišo trjeba! Štóž swój skót lubuje, wothlada jón tak, kaž ma tón po naturskim zakonju na to prawo, a jeli čeladnik w hródźi abo hewak wjele tajkich paćerjow naspěwa, na kotrychž ma hela swoje spodobanje — daj jemu nowe lěto. Reginent dyrbi w domje być a wězo też w hródźi, ale nic (wodajće słowo) zakliwacy: tajki zaćeri Boże žołnowanje!

Rozwućowace drobnosće

Stóž na jerchenje ćerpi (hdyž so moć stajа), njech wotwarjene šipleńki pije: je to staroznaty a dobry srědk.

Běženje a čerwjena khorosć zběhnje so snadnje z picom wotwarjeneho zela malenow (łopjena a stwjelca).

Što też to je wina, zo su so po Serbach wšě khmjelnicy zahnałe? Njesu tola też rjany pjenjez! To drje wšudźe luty khmjel do piwa brać njebudźa, a budźe so někotrežkuli jědojte pancanje pod mjenom „piwo“ do swěta słać.

Přećiwo šlebjerdźakej (Bandwurm) nałož tutón domajcy srědk: poł punta kěrpsowych (banjowych zornješkow roztołć a přidaj poł khany wody. Rano načwitrobu wzmi wulku łžicu. Durhdy je spomožne, zo so wo dnjo też łžica ricinusa bjerje.

Mjedźane sudobja, kotrež je zelena zerzawizna (Grünspan) poćahnyła, rjedźa so z tym, zo so dźeń do kisaleho mloka (sydka) tyknu, na to z čistej wodu wotmyja a ze suchej lapu wutrěja. — Sydk so potom wězo skotej dawać njesmě.

Skót njeje z drjewa. — Stóž skót martruje, čwiluje też człowjekow. — Hłódny kóń rady njeskače. — Stóž swojeho konja njehłada, kaž sebje sameho, přińdźe bórzy na psa. — Stóž za konjom wjele kładźe a prjedy njeho mało, budźe skoro bjez konja. — Derje hładany a syćeny kóń hrajka z płuhom. — Kruwa, kotraž mało jě, přihotuje mało mloka a hnoja. — Jena kruwa derje hładana, je lěpje, jako dwě, wot kotrejuž rjebła steja. — Stóž kruwu jeba, teho jeba kruwa.

Tołčeny šwabl je swinjom, wosebje kormjenym, jara wužitny; tu a tam 5 gramow = ¼ luta do picy tyje jim.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 1. dezembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,489	100 pólsk. złotych	46,93
1 jendźelski punt	12,375	100 českosł. krónow	10,375
100 šwajc. frankow	80,61	100 franc. frankow	16,39

Barliniša burša i dnja 30. nowembra 1934. Burša běšche dale kruta, dokelž so mocjakuje, so europska politika słónčnje sašo do lěpšich kolijow pjchiłdźe, wo čimž pilne dźěło někotrych němskich politikarjow w Pariśu a Londonje świedčeji. Cźežke cźorne mróčele nad Europu sapoćinaju so rostorhać a to ma wěso też swój wliw na burśu. Pjscheczelne měnjenje na rentowych witach a powěrće i Porurskich wuhlowych jamow tohorunja naštorki dawachu. Wulke banki sa swojich klientow sa prěnje kursy kupowachu, mjes tym so kulika firmje pjchedawajsche. Powschitkownje wucźinjachu struczenja 1—1,0 proz. Na rentowych witach njeběšche stara wójnste pożczonka na pjchedań, kědźbujo na bliske wuchowanje.

Barliniše žitne wulkowiti. Dokelž hakle dźenja nowe krute płaćišnu do mozu stupja, běšche na wczerawšich žitnych witach jara mało posticźenjow. Mjtuny dale kupuja, tola pjchenża a rožla so jenoź wotedawa sa wotrubu. Na mukowych witach njeje wožebitych naštorkow, wotwolanja su tam a sem lěpsche, hewak je měrny wobkhod na kryće potrjebny, dokelž so i powpschenjom płaćišnu njeliczi. We wowšu wocźakatuje so wotóžene wobstejnoscźow w pjchichodnym měsazu. Jeczmjeń w dobrych družinach sa piwarnje ma měrny wobkhod; žrěnje a hubjenšche družiny so cźežko wotbudu. Też w dezembru wostanu burny sawrjene.

Wčera płaćiśche w Barlinje zeutnar

pjchenicy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožli R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jeczmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowša H 9: — hr., H 13: 7,95 hr.,

w Shorjelu:

Pjchenża 19,40 hr., rožla 15,40 hr., jeczmjeń, naj. 15,80 hr., naj. 15,30 hr., wowš 14,70—15,30 hr., běrny 2,35—2,55 hr., butra 65—77 pj., jeja 11—15 pj.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolljowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	30. 11.	29. 11.		30. 11	29. 11.
Pšenca	204	204	buny	12,5-13,0	12,5-13,0
rožka	164	164	woka	11,5-12,0	11,5-12,0
ječmjeń now.	213-220	213-220	módre lupiny	8,00-8,25	7,75-8,25
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	9,7-10,5	9,7-10,5
wowš	—	—	zeradella	16,0-18,5	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	—	7,65
ržana muka	22,50	22,50	such. truhanč.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruški	8,65	8,60-8,65
ržane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
raps	—	—	rżana słoma		
hróch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pieluški	—	—	ečna „		

Płaćizna za přeńcy za wupłodźerja 8: 196, 9: 198.
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 156, 11: 160.
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 156, 9: 161.
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: —, 13: 159.

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

1. decembra 1934 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,40	1,80
Ćelace mjaso	1 kg	1,40	1,80
Skopjace mjaso	1 kg	1,80	2,20
Swinjace mjaso	1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	2,00	2,20
Pšenična muka	1 kg	0,38	0,56
Rżana muka	1 kg	0,36	0,38
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźene běrny nowe	1 kg	0,08	0,10
Rais	1 kg	0,28	0,80
Hróch	1 kg	0,60	0,84
Soki	1 kg	0,40	0,90
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	1,80	2,00
Sušeny połc	1 kg	—	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźena butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	—	—
Jědźene buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,85
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,25

— **Djenźnjsche wiki.** Butra 71 pj., jeja 12 pj., twaroh 20—25 pj., złotej 5—10 pj., hrjebjatny kał 12 pj., wjólki kał 15 pj., běły kał 10 pj., cźeśwjeny kał 12 pj., morchej 10 pj., zjbla 10 pj., brěźki 40 pj., worjechi 40 pj. boby 15 pj., tomaty 45 pj., wino 40 pj., běrny 10 puntow 50 pj., jabłuka 6—15 pj., kruchwy 10—15 pj., bušy punt 75—80 pj., kury 65 pj., pruśnizy 40 pj.

Wječne płaćizny w Budyšinje.

1. dezembra 1934.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najniša płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšenca, 76-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,87½
Rožka, 72-73 kruta płaćizna	50 kg	—	7,87½
Ječmjeń, lěčny	50 kg	9,25	10,2
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	7,87½
Ječmjeń, nazymski, 4rjadkaty	50 kg	—	—
Wows 48—49 kruta płać.	50 kg	—	7,52½
Raps	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju)	50 kg	2,55	2,75
Syno	50 kg	6,00	6,25
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	2,00	2,25
Słoma z mašinu młóć., k zast.	50 kg	2,50	2,75
Słoma z cypami młócena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	—	2,84
Jeja	1 štk.	—	—
Pšenč. muka Type 502	50 kg*	—	17,00
Rżana muka Type 997	50 kg*	—	12,25
Pšenične wotruby	50 kg	5,85	6,70
Rżane wotruby	50 kg	5,10	5,95
Běrny (w małowikowanju)	50 kg	3,55	3,75
Husy	1 štk.	0,70	0,80
Prosata 338 štuk	1 štk.	9,00	16,00

(Swinjace wiki běchu srěnje.)

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

30. novembra 1934 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 656.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	—
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	37—40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	32—36
Mjenje picowane wšěch starobow	25—30

Byki: 511.

Połnomjasne, wuroščene, najwjetšeje rězneje hódnosće	36—37
Połnomjasne, młódše	33—36
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	30—33
Špatne	24—29

Jałojcy a kruwy: 2107.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwětšeje rězneje hódnosće	34
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwětšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	25—32
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	17—23
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	11—16
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2091.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	48—56
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	40—45
Špatne (3.)	30—38

Wowcy: 4955.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	32—33
Starše wukormjene (6.)	30—31
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	22—28

Swinje: 10914.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj, hač do 1½ lět stare	52
Wukormjene	51—52
Mjasne	49—51
Špatne	46—48
Rancy a kundrosy	49—50

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der Gemeinderat in Zescha hat die Einziehung der folgenden öffentlichen Fußwege beantragt:

1. Kirchenfußweg Zescha—Entrich über die Flurstücke Nr. 192, 385, 386, 322, 327, 380 und 81 der Flur Zescha;
2. Wiesenfußweg am öffentlichen Dorfrand von Zescha über die Flurstücke Nr. 29, 30, 36, 37, 38 und 39 der Flur Zescha.

Einwendungen gegen die beantragten Wegeeinziehungen sind **binnen 3 wochen** vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung ab bei der Amtshauptmannschaft Bautzen anzubringen.

Bautzen, am 28. 11. 1934. Der Amtshauptmann.

Wječor němskich spěwow w Krónje

Hnydom po našim žerbskim konzerće mějachmy składnosć němskeho spěwarja hłyšeć a někotre němske spěwy sesłuchać. We „Krónje“ pschedstaji so k prěnjemu raz młody spěwar Gerard van den Arend se spěwami a baladami, kotrymiž su hłoby dali komponistojo Händel, Carl Marija Weber, Kurt ſ Wohlfiurt a Carl Loewe. Mjes tym, so w naschich žerbskich spěwach pschipadna melodija knježi a k wutrobje rěči, jo hłóš tutych spěwow zyle na zkowa a ich rospołożenje słoženy. Hdyž chzeschmy mjez wuzitk se spěwanja, dyrbimy so prjedy zyle do wobšaha pěsnje samuciš. S Weberowych składbow skutkowasche „Modlitwa psched bitwu“ se swojim zwjatočnym hłosom jara derje a hischcze lepje rasny a žiwy spěw „Litzowa honitwa“. Spěw „Sčmerki padachu“ wot Wolfiurta stajesche pschipołožlichajom zyle do rospołożenja spadowazeho dnja a schadźazeho wječasca. Wot Loewowych baladow běsche najkrasnischa „Edward“, kotraž je jara dramatiska a naš ſ formu a sestajenjom jara na někotre nasche zyle stare ludowe spěwy zapomnina, wosebje na Hindraschka. Mjody spěwar ma sympatiski hłóš, kotryž pschi melodiskich spěwach so lepje roswije, jako pschi taskich, dobry pschednoschk je hłowna wěc. Wobmysł konzerta běsche zhłaby.

Katolske cyrkwinske powěsće

1. njedźela adventa, dnja 2. decembra 1934.

Tachantska cyrkej: Rano ¾6 hodź. Boža mša z naréču a zhromadnym swjatym woprowanjom mužskeho a modleńskeho apostolata, kaž tež němskeje Kolpingskeje swójby w Budyšinju, dop. w 9 hodź. wulka Boža mša z předowanjom. Pop. w 2 hodź. nyšporna pobožnosć z požohnowanjom. K dobyću jubilejskeho wotpuska wječor w 7 hodź. pobožnosć w serbskej cyrkwi, na to w tachantskej cyrkwi. Jutnje w bě tu tydźenja rano w 6 hodź. přileżnosć k spowědźi: sobotu popołdnju wot 6—7 hodź., wječor wot ½8—½9 hodźin, njedźelu rano wot ½6—½7 hodźin, popołdnja w 9 hodź., štwórtk popołdnju wot 6—7 hodźin. **Pjatk Jězusowěje wutroby,** dnja 7. dec. rano w 6 hodź. Boža mša před najswjećišim, pobožnosć k. Jězusowej wutrobje z požohnowanjom. — **Serbska cyrkej:** Sobotu přileżnosć k spowědźi w 3 hodź. za dźěći, w 6 a 8 h. za dorosćenych. Njedźelu rano ½8 hodź. Boža mša z předowanjom, w 9 hodź. wulka Boža mša ze serbskim předowanjom, w 11 hodź. šulske Bože służby z předowanjom. Připołdnju w 1 hodź. serbski wyšpor. Popołdnju w 2 hodź. mšačna zhromadźizna 3. rjadu. Wječor w 7 hodź. jubilejska pobožnosć a na to pokutny procesion. Bože mše wob tydźeń rano w 7 hodź. **Pjatk Jězusoweje wutroby** rano w 6 hodź. a ¾7 hodź. Boža mša k Jězusowej wutrobje z wopornym wobchadom. Póndźelu a štwórtk němske, srjedu a sobotu nicole jutnje rano w 6 hodź. Pjatk ¾9 hodź. dowěrnicy.

Wusudźenja

§ 15 dokonjanych a 10 spytanych cjeźkich padnischtwow běchu tuchi stary Jan Albert a 17 lět stary Max Leonhard ſ Budyschina w trěchim cjahu wot spočatka meje hacž do hrjedź julija 1934 słuchiłoj, sćitaj so pschi jednanju psched lawinskim sudom wupokasa. Albert je wot léta 1931 hižo 5 króć potrohstany, mjes tym jo Leonhard dotal hischcze potrohstany njeběł. Wobaj bydleschtaj pola swojeju starscheju a njeczełbjeschtaj nuzy. Albert běsche žeńt, hacrunjez běsche hjeć dźěla, njewjesu wobstaral a chzesche hrjedź julija so ſ njej woženić. Dnja 7. julija pak so w Lubiju pschi padnischtwje lepi, a wot teho dnja běsche w pschepytowańskej jatbje. Sšwoje njeskutki běschtaj w Budyschinje, Chorjelzu, Lubiju, Rychbachu a w Kamjenicu wukonjałoj. Do mjestow ſ wonka Budyschina dohrjedźeschtaj ſ dźěła ſ pokradnjenymaj kolesomaj, ſ dźěła też w pokradnym awcje. Wopytowaschtaj wožbjebje wobtrohły. Kasaschtaj wschitkich rodow, schtož so jimaj pohtiesche: pjenjezy, drasty, cžažniki, bebjenki, pohlescherja, konjerwy, koleza a narunańske dźele, kaž tež sekt a pakeńk. Wobaj mjezjeschtaj pakrucje a wschě druhe moderne nutskamarske nastroje, kotrež běsche wožbjebje Leonhard swojemu mischtrej pokradnuł. Tuteho běsche hnes dwěla Albert sawjedł, kiž jebi tež pschezy hkowny dźěł pokradnjenych wězow wobchowa. Pschi jednanju winu jedyn druhemu dawasche, pschi čimž pak so hischcze bóle do napschezitwnosćow spleścichu. Albert pohkosta so ſ 5 létanu khłostarnje a na 5 léta so jemu zjetne prawa wotrjeknychu. Leonhard dosta 2 lěcze a 6 měsazow jastwa. Pschepytowańska jatba so jimaj pschiličeji.

Wjerchowska njewjesta.
Kenika wójwodka, młoda mandźelska jendźelskeho princa Jurja, we swojej njewjesćinskej drasce.

Přilopk

Dweju njesozialneju dźěłowcoju wjednikow saješi.

Po žadanju dawěrnika dźěła sa sakše hospodarstwo hu dźěłowcoju wjednikow Hahnela a Gothela w Drježdźanach dla njesozialneho poczinanja do schtitazeje jatby wsali. Wonaj staj winowatoczje jako dźěłowaj wjednikaj nahrubischo skanikoj. Hahnel bě podstajenym dźěłaczerjam wudma nadawał, swojich wuczohnikow bił a pódla jenemu dźěłaczerjej je jeteru hrošnł. Gothel bě jeneho wójnskeho czežkoskranjeneho dźěłaczerja nanajhrošnischo schkiwdźił a nabił. Sajataj mataj žudnište khłostanje wobczakacz.

Nehdyschze ryczerkuklo so do žydowskich burstich žydowskczow rosdźeli.

Spitzkunnersdorfski knježi dwór, kotryž je kěža tamnischa gmejna kupiła, so do žydowskich burskich žydowskczow rosdźeli. Tak mjenowany hród žydowskemu kubłu pschipadnje. Brózńje, hródze a lólnje so hu so ja schtyrjoch žydowskich pschetwarike. Spitzkunnersdorfska gmejna žebi nětdy knjezemu dworej žiuschazy lěs a maty dźěl polow ja žebje wobkhowa.

Dla pschiwdźenja wjednika sahnuli.

Wobydlerź D. w Krimmitschawje nejesche so psched sudom dla hrubeje njewuschnosće samolwicź. Hdyž bě spočatk oktobra w korczenje pschi schtkleńzy piwa pjedźał, so jedyn ſ jeho znatych sastupiwschi jeho se „dat Hitlerej“ postrowił. D. bě na to wotmolwił: „Mje mójeschi ſ mejrom se „dat Moskwje!“ postrowicź.“ Duto pschipomnjenje jemu thłoschazy wukas wo schježcź njedźelach jatby pschinješe. D. so pola žuda pschezéiwjesche, kotryž wěz mischo posbudźi a D. dla hrubeje njewuschnosće k 60 hriwnam pjenjezneho khłostanja abo k 12 dnjam jatby sahnudźi.

Dwě dźeści so spalitej.

Wobžarujomne njeboże je so wutoru na knjezim dworje w Nieder-Langhennersdorfu w Schlesyskej stale. Knježi pohonc Pawol Schiitze a jeho mandźelka pódźelu na dźéło wuidźeschtaj, swojeju dwěłetneho a schtyrilětneho žynka wó jsnje zameju wostajiwschi. Na njeboże je dże so blisu khachlow leżaze, hischcze nic zyle žuche drjewo sajeblilo a so bajo husty kur naczinito. W tymle kuru stej so dźeści sadusyłej. Sawołany lékař mójesche jenoż swěsćicź, so běschtaj hólcžkaj morwaj.

Patera Spieckera w Barlinje se schkitazeje jatby puschczili.

Snateho předarja wjeczorneho Barlina, patera Józefa Spieckera, su se schkitazeje jatby puschczili. Jeho běchu dla někotrych jeho předowanjow sajeli.

Schtwórniki so narodźile.

Psched někotrymi dnjemi je mandźelska pósitskeho radowarja Schwarza w Kostnizy (Konstanzu) schtwórniki schtyri strowe holczki — porodźila. Němski pósitski minister je ſ tuteje pschicinjny starschimaj w njenje němske pósty wutrobnje swojo pschał a nadźiju wuprajił, dźeći we wjednikowym smyslje k prawym žonam wožahnjeć. Sdobom staj němski pósitski minister a němska pósitska direkzija w Karlsruhe sa wothladanje a wobstaranje trěbnych poźylnjenjow nahladny pjenjes pschepokałałoj.

Honitwa sa wjelkami w Olivaskim lěsu.

S Olivaskeho lěsneho parka pola Gdansća (Danzig) su wutoru schtyri wjelki wudobyle. Tamnischi krajny radźicźel je žandarmam porucził, so bychu w lěsach sa wjelkami hlědźili a pódla teho senatowemu namětnemu presidenta Greifera namolwił, so by wjelki ſ pschihonjerjemi honił. Na napinajsej honitwje w lěsach pschi pósitsej njesej mójachu wjelkow potřelecź. Jedyn wjelk bě na pósitskej stronje žydowmětneho hólza nadpadnył a cżežko zranił. Też hólzowu macź, kotraž bě na pomoz pschikhwataka, bě wón straschnje skusał.

Sujesbožeńje na grotnizy pola Neapla.

Pola Neapla so žrjedu cżežke njeboże na grotnizy sta. Wós na grotnizy do stolpa sawadźi a na jemju padże. Schtyri wobzoby so hnydom sarasychu a dwanacże so rani. S pożledńschich su połdźescho tři wumrjeli, tak so je wschitko hromadże žydom wobzobow žiwjenje zhubiło.

Grichiska wobzobowa parna lódź do dna morja sawadźiła.

Pola kupy Phlevy k połednju wot Athena je parnik „Peppi“, se 145 puczowarjemi wobšadźeny, na dno morja sajeł. Lódź so ſ wětrom na bok nakhili. Wjeschi dźeł jěsdnych hosći je so wuthował. Dwě wobzobje stej so topiłej. Někotři jěsdni hosćo so hischcze njesu namakali.

Pjenjezy na amerikanskim parniku kradnyli.

S pjenjezneho khamora płaczerja amerikanskeho parnika „Presidenta Hardinga“ su w nozy k hrjedźe 4553 słotych dollarow kradnyli. Najskerje běchu padnischi sa powyhłu 60 000 słotych dollarow schli, kotruž dyrbjesche parnik do Europy dowjesć. Wulka pobzyłka słoteho pak njebe w pjenjezjnym khamorje, ale pschihadnje w pósitskim wotrjelowym khamorje leżesche, dokelž płaczer, hdyž pobzyłka bóndże, njebě pschitomny. Parnik „President Harding“ je hrjedźu ſ Newyorka do Hamburga wotjeł.

Jan Wjela-Radyžerb:

Ludki a wowčer

We dawno pominjenych cžažach
Schcze ludki do wšow khodźachu,
Wot wjesnych dźěći pozjerowachu
Sšej k pjecziwjeschkam sa hoschzinku.

A běchu lubje spěchowćeleni
Se cžłowjekami pěknymi,
A sa wschu lubosć wuzjiwanu,
Też na wschě waschnje dźakowni.

A ſ wowčerjam tak jara radу
Na pastwischczach hu mějachu,
A pomhachu jim wowzki hladacź,
Je sakhowajo psched schkodu.

Sšo wjele bajow wo tom baje;
Też ja wam jenu wubaju,
Kiž stara cžeta powědała
Nam je na pschasnym wjeczorku.

We žerbskej holi hora steji,
Ta rěka „Hora Kschiwnez“;
Kaž měnja, skerschо rěkacź mohła
By wona „Hora Bohatez“.

Sšo praji: We njej sloto leji
A ſ hromadami žlěborо,
A dejmanty a druhe parle,
A wschelke druhe bohatstwo.

A pod horu tu knježi wowczer
Rad swoje stadło paseschе,
A ſ njemu žem hu towarschachu
S tej hory ludki malušchke.

Wón piskasche na tarakawu
Jim spěschne hrónczka k wjeselu,
So ſ lózkej nózku sejhrawachu
A do kola hu wjerczachu.

A shubi-li hu w kerkach wowza,
Jn pomhachu saš namakacź,
A hrajkachu jej ſ jehnjatami,
Te rad se žobu dachu hracź.

A rjeńschoh' dźaka wone hischcze
'nu wopokasacź chzychu rad.
„Wschak mamy bohatstwo we horje,
A drobich wězow schwarny skład.“

„Sa wowczerja maich matki dobyte
We roboczanitej žiuschje tu;
My ſ dźakom tebi dopomhamy
Radшbje k lěpschom' dobytku.“

„Hdyž prěni měsacź polny budźe,
Na naschu horu w nozy dźi,
To wuhladaschi we sloтnym kčenju
Najrjeńschich rózow rjeńschе tři.“

„Do lózjej ruki dyrbiśch mjelczo
Sšej khroble jenu wuschczipnyć;
Ta tjecza žama wot so duzy
Cże powjedźe na słoty pucź.“

„S tej wjerczi so do wjerčha tej hory,
A pinza so cži wotewri;
We lózjej ruzy jenu rózu
Po skhodźenkach do nutska dźi.“

„Tu nabjeř žebi do waczoka
Toh' samoženja wjelez chjeśch;
To jenoż wumělinmy žebi,
So jenak duschny wostanjeśch!“

Wschě myślicźki jom' sejhrawachu,
So jenich nět b'dże samožny,
Kiwaš budźe žiuczźicź skerje lepje
Se swojej lubej wjeseloty.

„Haj, ale hacź žej tu nět wojmu?“
— Sšo myšle khabłacź poczachu. —
„Sšo ſ tajkej thudej schwalczku jenicź,
Hdyž nětko měcź moht kubleču?“

Wón tak a hinak pschebjerasche
Tu wěz žej w hłowje wschelako,
Sšo wotkhili wot thudej lubej —
Hacź k sbožu jemu póndże to?

We postajenej nozy dźesche
Wón ſ waczokom tam na horu;
A jakož bě 'nu powědźene,
Te rózе tři tam kčejachu.

„Haj, ale kotrej schczipnu žebi
A kotra drje ta tjecza je?
To sjewili te ludki njeśu,
Te mužatka mi schibalśe.

Po dolhim, dolhim dwělowanju
A mutnym hłowu-łamanju
Wón žebi pośles dwě tych rózow
Na łkepe swoje wuschczipnu.

S tej tjeczej wjerczejsche do semje —
Ta pak so njewotewri 'nu,
A do hłowy jom' skončnje dyri:
„To žiym žej wubrak wopaku!“

A ſ nutra hory hłóš bě žłyschecź.
„Ssy njetrjechiš tón prawy kluč,
Kiž wotewrić cži by tu pinzu
A wočzinić tón słoty pucź.“

„To masch za njeżwerne te myśle,
Sšo wopuschczić by thudźinku,
A žedźo w połnym samoženju
Sšej pytał słotu njewjestu.“

Kak to tom' wowczerjej je bylo,
To móže hódźy myślicź žej, —
A žadyn ſ ludkow ženje wjazy
Sšo pokasał tam jenu njei'.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hościencańske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čěicheho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospolnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 281 Budyšin — Póndźelu 3. decembra 1934 — Bautzen Lětnik 93

Lavalowej politicy so přihłosuje

Nowiny „Echo de Paris" rospominaju w dźěsćim nastawku Lavalowu rěč w komorje. Nowinam napaduje wosebje, so bo swonkowny minister njeje wo přichodze wuprajił, hdy by na přichlad Němska přeperoršenje k přichodnej k powschitkownemu podpjerańkemu sćerčenju wotpokasała. Najcěnniši dypk w rěči swonkowneho ministra widźa tute nowiny w praschenju Posaarskeje.

Nowiny hrěbi žadaju, so dyrbi wěste być, hač bo Laval kruče noty swojeho přisłuchownika Barthoua dźerži. Laval bo přeco swojimi přichipoźkucharjenmi wo tym njeje k spokojenju wuprajił. Też jeho wosejenje wo możnym wotpósłanju policajskich mozow je tutym nowinam kedźbu njeźane. Wone słónca swój nastawk, so žnjeć bo Lavalowej politiku z nasponmnjenymi wumělenjenmi přichisłowarjow, tola swonkownemu ministrej pobrachuje rozsudź a přeprjewědźaca móc.

Radikalne nowiny „Republique" pišaju, so ma Lavalowa rěč lěpschim, so je realistiska. Francowski swonkowny minister je plan rostóžił, přeco zwo kotrenuj za dan přeceľ měra njemóže protestowarć, a cźi, kotrymuž swój plan na loyalne waschuje politicźa, maju skladnosć, so bychu dopokasali, so maju wolu k měrej.

Nowiny „Oeuvre" pišaju, so Lavalowa politika w komoje žiwnu podpjeru namaka. „Journal" wosjewja, so je Laval swoju rěč runje w najpschihódnischim wokomiku dźerżał. W Londonje je jendźelski ministerski president pjeża Mińiku přeperoršyć, so by sažo do internazionalneho sjednoczeństwa sastupika. Němski poručnik sa wotbronjenje ſ Ribbentrop je ſ Londona do Parisa přichijeł. Jednanja ſ Ruskej pak su hischcze njejasne.

Ribbentrop pola Lavala

Němšti wosebitny poručnik za wotbronjenje praschenja ſ Ribbentrop też njedźelu hischcze w Parisu přeberwdasche. Wón je popołdnju ſ franzowskim swonkownym ministrom Lavalom rosrěčowanje; tuto rosrěčowanje trajesche přeco hodźinu. Statnikaj staj němsko-franzowske praschenja rospominałoj. Hamtske wosjewjenje je wo rosrěčenju njeje wudało.

Politiske mordarstwo w Ruskej

W Leningradze su sekretara organizacije kommunistiskeje stromy Kirowa samordowali. Kirowo běsche zobustawo politiskeho běrowa zentralneho wubjerka kommunistiskeje stromy a zobustaw wukonjazeho wubjerka zjawjetskeje unije. Polizija je mordarja sajała.

Kirow běsche bliže přeco dwójnu zobustaw kommunistiskeje stromy. Wón skuschesche do Stalinowych najbliżšich přechcelow. Jako běchu Sinowjowa-Apfelbauma dla jeho napschećiwjenja jako sekretara stronineje organizacije w Leningradze wotzahnili, je Kirow sa jeho naběžnika pomjenowa. Na poslednim stronimym kongresu je Kirow sa 3. Stalinoweho pomocnika jako sekretar stromy wuzwoli. Kirow płaceschе jako jedyn. najzwérnischich přichiwižowarjow Stalinowych.

Morbak je přjedawschi přichiłtarjeń Leningradskeje filialki dźěłaćerskeje a burskeje inspekcije, 30letny Waśiljewicź Nikolajew. Wón je bo wuznał, so je Kirowa skónzował. Sstwój mordarski plan je hižo přeco někotrymi njedźelemi přichipotował. Přichiczinu swojeho njeskutka pak nochze wosjewić. Wón jenož rjekny, so je je bo jeho puschećenju je zjawjetsko-ruskeje statneje słužby njeprawje ſ nim wobchadźało.

W swójsku ſ Kirowowym samordowanjom je žo schef Leningradskeje czeki wotchadźił, dokelž bo njeje na dožaržace waschuje sa bjesstrachowe naprawy postarał.

Moskwa zběra za španiskich marxistow

Knježeństwo Sowjetskeje unije je kommunistiskim organizacijam dowoliło, so žnjeńda k lěpschemu woporowy kommunistiskeho zběžka w Schpanielej pjenjezy zběrachu. Dotal je bo w Moskwje a Leningradze w dźěłarnjach přeco 15 000 rublow nałběrało. Tute pjenjezy maju bo schpanielskimi organizacijam přechpodacź. Nimo teho su bo dźěłacerjo we wschelakich dźěłarnjach wobsamknyli, so schitwórty dźeń swojeje dujoweje sastuzby wotedadźa, so bychu bo wopory marksistiskeho zběžka w Schpanielej do Ruskeje přichiwjesle.

12 smjertnych wusudow přećiwo přisłušnikam organisacije „Imro"

W bolharskim hlownym měsće Sofiji je powěsć knježerstwowych nowin „Nowi Dni" wulki napohlad zbudźiła, so staj tele dny wojerkaj žudaj w magedonskimaj městomaj Newrokopje a Gornej Djumaji přicheziwo *wjetšej ljeze bohwitanym rospuschćenje imrekowje* magedonskeje revoluzionarneje organizacije (Imro) jednakoj. Tuchi ludźo dyrbjachu so dla wschelakich femowych mordarstwow samolwić, kotrež su w lěće 1932 skutkili. W Newrokopje je žud dźewjeć wobskorjenych dla samowdawanja prjedawschego Dolenskeho měschćanosty a jeneho architekta k žmjerći na schibjenicy sajudźił. W Gornej Djumaji su tśjoch Magedonzow k žmjerći a dźewju ke khłostarni na cźaš žiwjenja sajudźili. Mjes sajudźenymi su někotři znarći nižschi wjednicy tuteje organizacije.

Seldte wo rozmołwje frontskich wojowarjow

W Desawje wotmě so njedźelu župny appell nazionalsocialistiskeho swjazka frontskich wojowarjow (Stahlhelma) Magdeburgskeje pokodnischeje župy. Nětkle 19 000 wobsamknikow běsche žo jeschło. Na torhoschczu přeco radnizu je němski minister Seldte zlowa jimasche. K sawobjej wón rjekny, so je sa njeho było přeschewdźenje wutroby a też zuik wole, jako je žo k wjednjej wuſnał.

Frontšty wojazy su je zhromadnehо frontskeho naihonjenja mosty twarić mchli. Hdyž my stare wojazy swojej wocźi do daloka skoimy a ruzy, kotrež žo nam ſ zusjeho kaja poschczeja, zapschimnjeny, leži to w smyśle Adolfa Hitlera a w smyśle wschitkich wojowarjow, kotrychž nadawk žiwjenja njeje hrube wojowanje, kotiž pak chzedźa hdinoschze tworić w měrnym dźele. Wulki wottrhnjeny tóńz Hitleroweho žiwjenja je słónczuje, so chze němskich człowjekow wuswobodźicź wot cźišchcza wot wonka, so chce sawjery spotorhacź, kotrež nam sadźěwaju, so bychmy człowjek k człowjekej a towarśch k towarśchej byli.

Lěc to su žo też přjedy hižo mnohi ludźo prózowali, ale žadyn njeběšche tak rosźudny a žiwny, so přeco tomu stoczi, doniž Adolf Hitler njepřihlidźe.

Goering rěčeše před 30000 dźěłaćerjemi

Ministerski president Hermann Goering je njedźelu w maschinowni Biedricha Alfredoweje hěty w Rheinhausenje přeco 15 000 dźěłaćerjemi rěčał. Wón najprjedy zmysli pomoz rosponinasche a rjekny, so budźe tuta zyma prohlowadło za nazionalsozializmus.

Hermann Goering poda žo njedźelu popołdnju do Oberhausena, hdjež we wulkej wosowej kólni drohowoje želeźnizy tehorunja přeco nětkle 15 000 ludźimi dźěłacu narěcź dźerżesche.

700 SS-wjednikow w Dr'eždźanach

Sobotu a njedźelu schadźowachu žo SS-wjednicy je krjedźneho wyschischeho wotrěźka w Dźeždźanach. Wjazy hač 700 SS-wjednikow se krjedźnjeje Němskeje běsche žo zhromadźiło. Dźěkowny sjěd wotewrji žo sobotu popołdnja w 11 hodź. w Němskim hygienskim muzeju. Krótko přeco sapoczałkom běsche wjednik skupineho staba, SS-skupinoweho wjednika Maldeckiti herbšti prynz přichichoł a poda žo ſ wjednikom krjedźneho SS wyschischeho wotrěźa, SS stuſ pinowym wjednikom zwobodnym knjesom ſ Eberšteinom na schadźowanischcźo.

Přeco hygieniskim muzeju běsche žo cźesnyu wudyr 46. SS-standarty sestupał. Skupinowy wjednik Waldeckiti herbšti prynz krocźesche nimo jeho fronty. Schadźowanje we wulkej sali nawjedowaschе skupinowy wjednik zwobodny knjes ſ Eberšteinom.

Sobotu popołdnju žo k cźesći SS-wjednikow wožebite přeheslajenje w dźiwadle za cźinowny frontski kruch „Njeskónczna drohа" přeheslajesche. Posłužisko wotmě žo towarśchowy wjeczor w radnizy. Wyschischi měschćanosta Jörner hosći witasche a němski bohot Mutschmann měješe krótku narěcź.

Njedźelu rano sapoczachu žo jenotliwe rosrěčowanja a popołdnju w 4 hodź. wotmě so wulke zkhadźowanje w hygieniskim muzeju. Schef SS-hamta, SS-skupinowy wjednik Wittje, sašadły a zmjerły dźela w přichichodnych symskich měšazach postaji.

21 funkcionarow illegalneje kommunistiske strony zaʼeli

S Bremena je bo powěź, so žu hakle přeco někotrymi dnjemi tójschto wobsobow sajeli, dokelž žu sa illegalnu dźěławosć sozialdemokratiskeje stromy wutuhowałe. Mjeno pak su 21 funkcionarow illegalneje kommunistiskeje stromy sajeli. Sajatym je žo dopokasało, so žu w pobłednich njedźelach a měšazach wjele spitzow wjelepscheradniskeho a krajnopscheradniskeho wopschijeća w Bremenje rosscherjeli.

Memelske direktorstwo wróćo słupiło

Direktorstwo Memelskeje je 1. dezembra wróćo słupiło. Gouverneur Memelskeje Nadakas je wróćostupi pschijał. Doniž žo nowe direktorstwo njepostaji, dotalne direktorstwo pod Neizgiežowym nawjedowanjom dźěła hischcze wukonja.

So je k wróćostupej dóschło, ma drje swoju přichiczinu w Genfskich rosrěčowanjach. Litewski wotpósłanz Klimas je po dołhim rosrěčowanju ſ Venom a Lavalom sacźišchcza nabył, so signatarne mozy litewskim sranjenjam memelskeho statuta nochzedža dźeje pschihladowarć.

Nowy president w Mexiku

W stadijonje w krownym měsće Mexiku žo pjatk pschipołdnju po mexikanskim cźasu komora a senat zhromadźischtej. W tutej zhromadźiznje nowy mexikanski president, general Lacaro Cardenas, kiž w 40. lěcze žiwjenja stej, swoje sastupnistwo žnjatocznje nastupi. Stadion, kiž přeco 65 000 ludźi wopschija, běsche polnje wobsadźeny.

Jako běsche Cardenas swoju přichisahu složił, přichipowědasche žnjej knježeński programm. We nim rostoji, so chze jeho knježerstwo zivilisazju a kulturu kraja posběhnjeć a sa lěpschi standard žiwjenja sa lud dźěłacź. Jeho knježerstwo chze žo krucze sajadow Elétneho plana dźerżeć a ſ programmom k wobstaranju dźela możnosce dźela přichisporjeć.

President saběrasche žo też ſ praschenjom rosmuczowanja. Wón chze twarjenje schulskow spěchowacź a sozialistiski schulski formu podpjerać. We swojej swonkownej politiju budźe Mexiko dotalne pschezelene porjadki k wjetschinje narodow hischcze zhubschicź.

Nowe mexikanske knježerstwo, kotrež je president Cardenas sestajał, je pschećiwo woczakowanjam mjenje radikalne, so žo pa, so budźe měr ſ zyrkwju mózny. Radikalne elementy nimaju doseć wuliwa na snutkownu politiku.

Mexikanske nowiny žabrakaju žo nadrobnje ſ pschemerjenjom w sastojnstwje presidenta. Nowiny přichipósłanaju dźeło dotalneho presidenta Rodrigesa. Nowiny „Exzelsior" rospominaju praschenje nahožiny a dóńdu k kosćuju, so tajkeho praschenja dozyła njeswobodźi. Schtož žo jako konflikt přichedźitaja, njeje pjerja nicźo druheho hač wopacźne wutkowanje, kotrež žo ſ wótrym sastupowanjom na woběmaj stronomaj přichiwótjeschze. Na žnje ma Cardenas wo tym taknje mysle, kotrež na žnožowne słónczenje swadow pokasuja. Katolske nowiny „Palabra" wočakuja wot Cardenasa zjednoczenje wschitkich Mexikanow na zakładze mulkeho cźeścźowanja swobodnjoweho praiva kóždeho jenotliwza.

Ćežki grichisko-bothariski nam'ezny pŕipad

Po powĕści i Drawy pola Ssólkunja ſu nĕkotre ſwójby Pomakow (tak bothariſkich muhamedanow njemuſa) grichiſko-bothariſku njeſu pola Thermije pſchekrocźile. Każ ſo powĕ, ſu bothariſky wojazy tute ſwójby dźewjecź kilometrow daloko do Grichiſkeje pſcheſeſchali. Pſchi tym ſu pjecź Pomakow morili a nĕkotre ſony a dźĕći franili. Sbytnych Pomakow ſu bothariſky wojazy, cźĕła morjenych leżo woſtajiwſchi, do Botharſkeje wróźo ſwjedli.

Krótke politiske powĕsće

W prozeźu pſchećiwo 26 pſchiſłuſchnikam nĕmiſko-baltiſkeho nazionalſozialiſtiſkeho hibanja w Revalu je ſo wjaſk wuſud woſſewſk. Prjedawſcheho wjednika hibanja k 150 krónam pjenjeźnego khoſtanja abo poldra mĕźaza jatby ſaſuđźichu. 17 wobſtorjenych ſaſuđźi ſo k pjenjeźnym khoſtanjam wo 50 hacź 100 krónow. Wóſom wobſtorjenych ſo winowinowa.

Rosrĕčowanja juhoſłowjanſkeho prynzregenta Pawła ſ franzowſkim ſtatnym preſidentom Lebrounom, miniſterſkim preſidentom Flandinom a ſwonkownym miniſtrom Lavalom ſu ſo pokhantſkej powĕſći k ſłubjenju franzowſko-juhoſłowjanſkeho pſcheźeſłowſtwa ſłužźile.

Franzowſki wikowanſki miniſter Marchandeau je ſo ſ pſchewodom ſchjeſćich wĕzynwuſtojnych ſwonkowneho, wikowanſkeho, rataſkeho a finanzneho miniſterſtwa do Moſkwy podał, hdźež hacź do 10. abo 11. dezembra woſtanje.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 3. dezembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Hłowa wutrobu trjeba, a wutroba hłowu.

Pſłstowo.

— **Wo wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer plus 2, najniſſcha temperatura w nozy 5 ſtopj. cźopkoty po Celſiju. — S wjeczora je ſo nižina do Nĕmſkeje dobyła a dotal tu kuſezaju wyſchinu pſchewinyła. S nižinu ſu wĕtry ſ morja ſaźo cźopliſchi powĕtr pſchihnałe, ſo je dźenja pornjo wjeczeraſchnim ſaźo cźopliſcho. Njeho, kiž bĕſche wjeczera wodnju hižo ſ łubka mrócźene, je ſo pſches nóź łacźahnyło a toſche mrócźele ſu nam hižo ſaźo łuhſi deſchcź pſchłuſeźe. Nad Schpantſkej a Alpami wupſchestrĕwa ſo wyſchina. Wona drje poſpyta, ſo by knjeźſtwo nad wjedrom w naſchich kónćinach dobyła, tola pola Islandſkeje bliźi ſo nowa nižina, ſo drje njewobſtajne a mile wjedro wobkſchowanu. — Jutſje wutoru ſłónćko 7,44 hodź. ſkhađa a ſo 3,56 hodź khowa. Mĕźaźk ſkhađa jutſje rano 5,10 hodź. a khowa ſo popołdnju 13,55 hodź.

— **Wuhłady na wjedro ſa jutſiſchu wutoru: Njewobſtajne a mile wjedro.**

*

Rozprawa wo serbskim koncerće

We swojej pjatkownej rozprawje „Wulki serbski koncert" sym bohužel zapomnił ważnu wĕc wopomnić, kotraž ma jasny dobry podźĕł na cyłku wuleu poradźeneho Domowinskeho spĕwneho wjećora. Mĕjach to wote wšeho spočatka wosebje w mysli a na starosći a tola je so mi w khwatku dźĕła misnyło. Tuž dźensa to narunam. Wosi raz widźachmy při klawĕrje wu-

čorja Rudolfa Jenča a z wulkej radosću a ze spokojenjam sumny wuznać, zo mamy tu hódnoho naſlĕdnika naſcheho miſtra Bjarnata Krawca. Jeſć ma ſalu dobry podźĕł, zo ſo wšĕ ſola Jenki a Dary Lehmann-Reyſłazec tak poradźichu a hubjachu. Jeſć je wobdarjeny a hudźbje wuzběhany prewodźer, dokaž ſo ſolistowcaj nanajlĕpje přihódźe a trjebaj tež spĕw wudospołnić a ſtajnje wĕ ſo wołkajožźić a wobmyſlić, zo je prewod jenož wobłuk hudźbneho wobraza — spĕwa. Jeho nĕžna a decentna hra na Wirſerowym kŕidle ma tuž ſo wosebje přiſpóſnaća rozwáżkowny krasny wuſpĕch cyłoho wjećora ſobu twórſtwa. Přejomy tuž naſomu pilcelnu hudźbnikej wjele zboża da dalſcheho ſobuſkutkowanja w naſim narodnym dźĕle.

P. Hakon.

Jan Sebastian Bach so wospjećí

Pſchećelſowa hodźina w Pětrowſkej zyrkwi, njedźelu 2. hodownika 1934.

K dopomnjeću a wopomnjeću na najhłownſcheho nĕhdyſcheho zyrkwinſkeho hudźbnika a wołsebje wobdarjeneho kantora pſchi Domaſchowej zyrkwi w Lipſku, J. S. Bacha, ſarjaduje organiſt Horſt Schneider we Pětrowſkej zyrkwi w zymu lĕcźe 1934—35 wjetſche a mjeńſche Bachowe wulko-wumĕłſke hudźbne wjećory. K ſawodej tutych wjećorow bĕſche wĕźerawſche pſchećelſowe pſchedwjedźenje poſtajene.

Jenoż Horſt Schneiderej je možno, takle pſchedewſaće. Wón je Bachowu hudźbu w Lipſku dokładnje ſtudował. Tuž ſłyſchachmy wĕźera wot njeho na pſchećelſach ſe ſnatej wuſtojnoſću hrać na prénim mĕſtnje „Prăludium, Largo a fugu w C-dur". Doprědka ma ſo pracźić, ſo ſu Bachowe kompoſizije ſa hrajerja na pſchećelach khĕtro cźeſći nadawk. Organiſt Schneider pak je jedyn ſ tych, kiž ſu wuſtojnje wobtrjeźi. Hižo ſa pſchipoſłuchanja je Bach druhdy cźeźko rozumicź. Wulke kopizy tonow we wſchelakich themach ſo ſ pſchećelſow ſywaja, tak ſo pſchipoſłuchaŕ huſcźiſcho nitku melodije ſhubi. Tola pak je teź tak wjele rjanoſćow, ſo je ſa kóždeho wješcho pódla.

Dale ſłyſchachmy „Paßacagliu w C-moll". Je to khĕtro wulka a wobſchérna wĕź ſa pſchećelſe, kotraž drje na tutym wjećoru ſobu wjeſkhi ſajim ſhudźi. Runje tak płacźi to teź wo „Dorißa Toccata a fuga". Tu wahadźiwachmy ſaźo techniſke wumĕłſtwo a dokonjanoſcź hrajerja.

Prawje rjenje wobdźĕłanaj bĕſchtaj dwaj khoralaj ſa pſchećelſe, a to: „Pſchińdź nětk, Jeſu, ſ njebjeſ dele" a „Cźaſ ſo nětk wopraſnje bliźi". Tutej wĕźu bĕſchtej lójo ſrośumicź a ſhudźiſchtej teź kedźbliwoſcź pola we khĕtro ſłabej liczbje pſchitomneho pſchipoſłuchaŕſtwa. ſchtož drje ſdźĕła teź na tym ſaležeſche, ſo nĕkotrźi-kuli pſchećelſowe pſchedwuſchći doſcź njerozumi.

Njedźelu 16. hodownika wjećor we 8 hodź. ſłyſchimy tu Bachowy „Hodowny oratorium". Pſchipomnicź ma ſo hiſchće, ſo bĕ wĕźerawſchi pſchećelſowy wjećor teź jako dopomnjenika na poſwjećenje rjanych wulkich pjiſchelſow pſched 25 létami ſarjadowany. Pſchećelſe je tehdy ſnała Budyſka firma Hermann Eule ſhotowiła.

G. W.

*

— **Wjednik wołsobowcheho auta** ſtorcźi ſobotu popołdnju wokoło 5 hodź. na Drjezdźańſkej dróhy do jenopſchećeneho konjaſcheho ſapſchahaŕa, kiž tam ſtejeſche, a ſajeźe pſchi tym da dróhowcheho pſchikrowa. Kóń cźerjeſche ſ wołsowym prědkom wokał, ſadk bĕſche ſo pſchi ſkaźenju wottornył. Pohoncź konja ſaźo doſcźehny a ſahjerźa. Ludźo njeſhu do ſchłody pſchiſchli. Auto ſo wobſchkodźi, mójeſche pak ſe ſwojej mozu dale jećź. Auto ſajeźe do konjaſcheho ſapſchaha we wokolniku, jako ſo pohoncź pŕozywaſche, ſo by wołsowu ſwézu pſchiprawił. Sadnje ſwóćeźadło na ſapſchahu bĕſche w porjadku. Pohoncź bĕſche ſe ſwojim ſapſchahom po pſchedpiſmje na prawej ſtronje dróhi faſkał.

— **Tuni wołsebity cźah na ſwjatoku tydźenja do Barlina.** Każ nĕmſkoſtatna żeleźniza dźenja wołsenja, poſtaji wot ſobuty 8. hacź do njedźele 9. dezembra tuni wołsebity cźah na ſwjatoku tydźenja ſe Shorjelca do Barlina za ſniženju płacźiny ſa jĕdźu wo 60 procent. Tuto poſtajenje płacźi teź ſa jĕdźu wot dwórnińcźow a wjeſnych, kotrejž hacź do 100 kilometrow wokoło Shorjelca ſo ze ſtacźenjom Barlinje nowme ſo pomnjĕnene jarjadowanje, kaž ſnižena jĕdźa, wobkładowanja atd. Pſchichłe nadrobniſche pſchiſła łopjeńka, kotrejž je pſchi wſchĕch widawarjach jednych liſćikow a wſchitkich znajeźowańſkich bĕrowow darmo dóſtaźe. Tam teź rad wſcheho druhe naſtajnja. Wobſtoji cźah wotwjeźe tón kóſcź hakle ſobotu pſchipołdnja ſe Shorjelca. S tym dyrbi ſo tajkim ludźom tunja jĕdźa ſtładnoſćej do Barlina poſtajcź, kotrejž ſobotu dopołdnja hiſchće wotenicź njemóża. Sy ſo pak ſo njedźiwajcź tehdy pſchehowanje w Barlinje njepſchikrocźiło, wotjĕdźe wobjetý cźah hakle w nozy wot 9. k 10. dez. o 0.06 w Barlinje, ſo ſa wobdźĕłnikow dwaj wjeczoraj w Barlinje ſwoſawataj.

— **Liczenje ſkota.** W Nĕmſkej budźa ſo pódla 3. dezembra 1934 konje, mule, wóły, howjada, wowzy, ſwinje, kózy, kanikle, pjerſina a kólcze a ſobom cźełata, w oktobru a nowembru narodźene, liczicź. Liczenje ſkota ſo jenoż dla ſudownych hoſpodarſkich ſamyſłow. Sapiſy ſu hamtſim tajne a njeſmĕdźa ſo ſa nałkadźenje dawkow wužicź. S jaſtwom hacź do 6 mĕſaznow abo ſ pjenjeźnym khoſtanjom hacź do 10 000 hriwnow ſo tón pokhoſta, ſchtož ſe ſamyſłtom wopaczne łapjki weźeła.

— **Liczenje ſkotu 5. dezembra 1934.** Mĕſchćanſka rada woſſewja dźenja wo liczenju ſkotu 5. dezembra 1934, kiž ſo licza konje, mule, wóſły, howjada, ſwinje, wowzy, kózy, kanikle, pcźołaze kólcze a pjerſina, też proſana ſa cźaſ wot 1. ſeptembra hacź do 30. nowembra 1934. Wſchitcy ſkotarjo ſo na tuto woſſewjenje woſebje pokaſuja. Liczenje wukonjeja polizajſky ſaſtojnicy. Pſchi prjedawſchich ſtatnych liczenjach je ſo wobkedźowało, ſo ſu ſkotarjo ſwój ſtot, kiž liczerja njeſamóchu liczicź, hakle po woſtankunjenju liczenjow woſſewſchu. Skotarja ſo kedźbla proſka, ſo by ſchi wſchitkón ſtot, kiž ſo 6. dezembra hiſchće njeje ſapiſał, hnydom na polizajſkej hłownej ſtraži na Hławnym torhoſchcźu cźiſło 1 woſſewili. Schtóž ſwój ſtot njewuwjeſi, abo njepraji a njedoſpołnje woſſewi, ſo khłoſta. Liczenje ſtawa ſo jenoż ſa ſtatiſtiſke ſamĕry.

— **700 000 hriwnow ſa Nychbachſki ſcźelak.** Nemſke poſtſke miniſterſtwo je nĕkto ſrĕčenje dowolilo, kotrejž bĕſche mĕſchćanſke ſarjadnikſtwo w Nychbachu pola Lubija ſa twar nowehó radtoweho ſcźelaka pſchepohoſkiło. Nĕtko móże ſo ſ twarjenjom ſcźelaka w bliſkim cźaſu ſapocźeź. Scźelak natwari ſo na djelwjecź jutrow wulkej leżownoſći ſady Baderſkeje haſy. Twar a pſchiprawa Nychbachſkeho ſcźelaka budźe nĕhdźe 700 000 hriwnow płacźicź.

— **Porjedźenka:** W čisle 278 pod napiſmom „**Pódruſk**" ſu čeſke ſłowa dospołnje wopak woſkſcźene. Nic: wucha = ale: roucha = ſuknja, kaž. dale: **rou**c h o (nic wucho) a **rou**ſ k a (nic wuſkaŕ). Wucho a wuſka tola ſcźyla na ſerbſki **ruſk** (pódruſk) podobnej njejeſtej; ro njeje w.

M. N.

— **Polizija** dyrbjeſche ſobotu wjećor wokoło 1/46 hodź puczowaźeho, 26lĕtneho muża na Jerjowej haſy do khawańſkeje ſatby wjacź, dokelž bĕſche dospołnje pjany. Se ſwojim ſadźerjenjom bĕſche wón wjetſchu ſyku ludźi pſchiwabił.

— **Schtyri jĕdne kola ſo kradnyźe.** 24. nowembra kradnychu na Smutſkownej Lawſkej haſy mužaze kolo ſnamki „Forever" ſ njeſnatym cźiſłom. Kolo mĕſeſche cźorne niſke kroſtna, prĕdku ſchero-módru hwĕzdu, horjeſhibujene wobſidło, cźerwjenej gumijowej pſchimadle, ſolte ſwjena, pedałej ſ gumijom, cźornej błótoſchitkatej, Torpedoſti ſamołhi, ſchérej wobrucźi. — 29. nowembra kradnychu w Peſtalozzijſkej ſchuli hólcźaze kolo ſnamki „Lurus" ſ njeſnatym cźiſłom. Kolo mĕſeſche cźorne niſke kroſtna

Křižanec Hilža

Roman.

Z nĕmſkeho ſwob. pſchełožił Jakub Schajba.

12] (Pokračowanje.)

„Ale hdźe ſo tola ſahłubjiſch, Hilža? Schtó dha wo woporje rĕcźi? ... Njehodźi-li ſo moje pſchećeſe dopjelnicź, bohe, potom njech łubjo rĕcźa, ſchtož chjedźa — naju ſbožo to njeſmjĕ nĕkaŕ myliecź ... Hładaj", pokračowaſche wón, „ja ſym ſamoſtatny a w łóźdym padźe njewotwiſny; pſchetož ja wobſtejim wot nana namrĕte kiblo. Tam ſće jako ſwoju mandźelſku dowjedu — tam dyrbiſch bycź knjeni a mje pſchewiſchnu mĕru ſbožowneho ſcźinicź ... Na nicźim njedyrbi namaj pobrachowacź ..."

„Na nicźim, chyba-li na ſohnowanju twojeje maćerje!" pſchetorhny jeho Hilža, kotrejž bo pſchi łubjenju pſchichodneho ſboża, kiž ſo jej njedyrbjeſche jenje dóſtacź, ſkoro wutroba ſłama. — „Se wſcheho, ſchtož ſym mi runje prajił", wona pokračowaſche, „dowidźu jaſnje, ſo dowalnoſcź twojeje maćerje njedoſtanjeſch."

„Nó, a hdyž teź?"

„Kak to jenož prajiſch, tak ſymnje bjesbźakunje? ... Ty by ſamohrt wopraſnje twoju ſtaru macź, kotraž je jenoż ſa tebje żiwa, w hnĕwje wopuſchćiecź?"

„Pożłuchaj Hilža", rjekny Jóſef ſ doraſom a jeho hłoſ ſa klinczeſche hłubje, dyžli bewak, „ja bĕch hacź dotal ſwĕrny a pożłuſchny ſyn, wſchitko cźiniach, ſchtož mójach maćerji na wocźomaj wucźitaćz. Nĕtko pak je ſ mojej pożłuſchnoſću ke kónzej, dokelž ſpóſnawam, ſo chce macź na ſakładže nĕkajkeho pſchedhudka mojeho zyłe żiwjenſke ſbožo ſniścźicź."

„Ach, Jóſefje, niż jenož na twoju macź mamoj dźiwacź — teź na moju; pſchetož wona je ſprawna a budźe mi prajicź — ja to hižo do prĕdka wĕm, pſchetož moje ſwědomje mi to praji, a wono rĕcźi ſtajnje każ moja macź — ſo je to ſ bŕěchom, tajkej nadobnej macźeri ſyna rubicź; a ſtónćnje budźe ſo wobſtorjowacź nad ſwojim njepſchemyſlenym jednanjom ſ pſchiwłaſcźom zuſeho dźĕćeſa do ſwojeho domu, każ teź bla hrózneho pobłada, kiž na njej wotpoczuje. Sy tychle pſchicźin, Jóſefje, njedyrbi moja macź żenje ſhonicź, ſchto je ſo mjeſ namaj podało ... a mój, mój dźiwnoj to teź ſapomnicź ſpytacź."

Jóſef ſtoſeſche ſ wopredka każ łkamjenjeny, potom ſtorcźi Hilžinu ruku wot ſebje, kotruž bĕ jemu hłuboko hnuła poſticźiła, pſchi tym takle hrózne ſmjeſe wuſtorcźi, ſo mloda holza ſ bojoſcźu ſadyrkota.

„Kak to jenož ſ łobka prajiſch!" wón ſakſchipi. „Ja to ani njebjeſch mohł domyſlicź ... a ty? ... Haj, haj, ty maſch mje rady, ale kak? ... Hdyž bo wobſtejnjoſće k tejle łubjoſći nĕkaŕ njepſchihódźa, potom ſo ju wuſłeczeſch każ ſuknju, kiž njeſe krawz prawje ſeſchił ... Ha ha ... traž ſy w bĕhu ſaſdźenje nozy tej hižo twoje ſawdate ſłowo wobſarowała — ſónſke ju wſchĕ jenak ſkake!"

„Jóſefje, njech cźi Bóh wodа! — Ty ſo na mni njeſmiłuje pſchehrĕſchiſch!"

„Tak? ... Ja drje dyrbju ruku, kotraž chze mje ſniścźicź, hiſchće łoſchicź?"

„Proſchu cźe Bożedła, wobkniejeź twoju nahłoſcź!"

„Nĕ, a wołpjet nĕ! ... Ty wĕſo njemóżeſch wopſchijecź, ſchto ja cźerpju. Tebi dołaha jednore dopjelnjenje twojich winowatoſćow. Pſchi tym dźiwaſch najprjedy na ſwoju macź, potom na moju, potom na nĕkajkich zuſnych ludźi, a ſtónćnje ſwoſtanje łkubuſchke mĕſtaczko ſa mnje, a cźaſ dyrbju ſo cźi teź hiſchće pĕknje podźakowacź ... Ty ſy bjeſſkedomita ludaŕka, kotraž ſaneje wutroby mima ... ale ty dyrbiſch mje ſpóſnacź ... Ty łkuſcheſch mi ſa wſchón cźaſ a żiwjenje! ... Njetrjebaſch hej myſlicź, ſo mje na nĕkajke leſcźiwe waſchnje wotbudźeſch!"

Hilža da bjes pſchećiwjenja tónle wětr roſzahłoſcźe nad ſobu wuſakhađjecź. Kóżde wuhładkowaje ſłowcźko roſpyri Jóſefa jenož hiſchće bóle. Jeje ſamowobkſcźeſnje poczinjaſche na mozy poſtubjowacź ... Sprawny Bożo, kak bu tola łubowała! ... A tomule ſboh dyrbjeſche ſo ſapowĕſcź? ... Bĕ to nadcźłowjeſki wopor, a tola dyrbjeſche jón pſchinjeſcź. Wona njeſmĕdźeſche Jóſefa w ſwojim pſchedewſaću poſtyłnjowacź ... Njemóżeſche ſtarej żonje ani njepravo dacź, hdyž wona nochcyſche ſwoje bjeſkporoczńe mjeno ſ nĕkajkim dwójkomnym ſwjaſacź. Wona tohodła hiſchće jóm ſa Jóſefowej ruku pſchinny a pod łyſlanj jeho proſcheſche, ſkónćnje njeſlĕcźeć a na nju poſłuchacź.

Jóſef ſ poczornoſtnym pohladom da jeje wupłakanej wócźkom pohlada a ſatłuſkny ſwojej hubje.

„Jóſefje", wona ſ nĕżnym łkoſom rjekny, „wĕrich dha wopraſndže, ſo łuch mohła tebi ſwĕrnu ſtamacź? A je-li to Boża wola, ſo dyrbimoj ſo dźĕćeſa, potom dyrbiſch naſhonicź, ſo moja wutroba jenož tebi ſłuſcha. ... Ale njetrjebamoj tola hnydom na najhubjeńſche myſlicź. Mĕſnoſcź dźeń wobſtoji, ſo ſo ſ cźłaſom teź wobſtejnoſće pſchemĕnjeja? ... Sym pſchehowdźena, ſo bórſy wokomik pſchińdże, hdźež ſće rĕcźe, kiž moje mjeno poniżuja, nimjelkuu. Hdyž twoja macź potom ſpóſnaje, ſo je ſo w tejle naležnoſći mylika, pſchińdże ſnadź teź k dopołnjacźu, ſo je możno, ſo ſo moja macź tehorunja njewinowacje ſa ſłubjuje."

„A ſ tymle łroſchtom dyrbju ſo ſpokojicź? Dyrbju ſo ſ próſchkom nadźije ſpoſes żiwjenje wjeſ, mjeſ tym ſo bych mohł ſbożownoſcź wužiwacź? ... Nĕ, tajki łkabuſchk wo prawdże njejſym, to mohł ruzy do kłina położcź a ſcźerpnje cźakacź, bónź traž nĕkajki ſbożowny pſchipad po dołhich létach wobſtejnoſće ſpchemĕni. — Ty potajkim hiſchće wĕſch, Hilža, ſo ſy mi wócźera ſwĕrnu błukika?" ſo Jóſef njejaſny wopraſcha.

„Haj, ſwĕrnu hacź do ſmjercźe!" wona ſ mucźnym łkoſom ſnapſcheciwi.

(Pokračowanje ſcźeńuje.)

z jolowymi šmuškami, rune wodźidło, čornej zelluloidowej pichmadle, jolte swjena ſ čornymi šmuškami, pedalej ſ gumijami, čornej błotoschtikakaj, dwojoſnjenym šwónčk, Rotagowy šamobeh, schérej wobrucji. — 1. dezembra kradnychu na Schulškej hatzy muzaze jedne kolo šmuki „Aegir“ ſ njejnatym cžišlom. Kolo mějesche čorne kroſna, čornej pschimadle, jolte swjena ſ selenymi šmuškami, pedalej ſ gumijowymi klozkami, šoltej błotoschtikakaj, Rotarski šamobeh, schérej wobrucji. — 1. dezembra kradnychu ſ dwora tudomneho hamtskeho hejtmanstwa muzaze kolo šmuki „Janko“ ſ njejnatym cžišlom. Kolo mějesche čorne kroſna je selenowo-bely hwězdu, jendželske wodźidło, čornej pschimadle, jolte swjena, ſ čornymi šmuškami, pola šadnjeho kola pobrachowasche špica, pedalej ſ gumijowymi klozkami, čornej błotoschtikakaj, pschiprawnu za elektriske wobhwětlenje bjes dynama, Rotagowy šamobeh, čežowjenej polbalonſkej wobrucji.

Spomožeŕska statistika města Budyšina

ſa měsaz oktober 1934.

1. Spomožeŕstwo. Wopytowarjow w radupodawarni ſa macžerje a šaſtaraŕni cžešchenkow bješche 291, w šaſtaraŕni ſa male džěcži 47, w radupodawarni ſa šamodruhe jónſte 29, w šaſtaraŕni tuberkulosnych 159. W šaſtaraŕni cžešchenkow je ſo rozdźělilo 597 puntow žiwidłow a 44 draſcžicžkow a schaſkow; mimo toho bješche ſo wupožcžiło 23 sportliſkich wosow, 11 džěcžazych wosow, 9 džěcžazych korbow a 34 ložow. W šaſtaraŕni tuberkulosnych je ſo rozdźělilo 258 puntow zyroby, ſo wupožcžiło 118 wězow ſa wothladanje thorych, ſo wuwjedło 158 pschešwětlenjow a 11 röntgenſtich fotografowanjow. Mč-ludowe spomožeŕstwo je wudało 297 draſtow a wobuczow 126 dorozcženym a 39 džěcžom.

2. W hospodaŕſtim šaſtaranju je ſo wudało: 2606 pokrutow thlěba, 198 potuńſchenjow mloka, 1277 jědźnych šmankow, dozyła ſa 2636 hriwnow.

Podpjerow w hotowych pjenjesach je ſo wupłaćiło: Sozialnym rentnarjam 8263 hr., makorentnarjam 8841 hr., w padach wožebiteje potrěbnoſcze atd. 23 407 hr., dostawarjam ſpomožeŕſkeje podpjery 93 630 hr., dostawarjam jalmožiny 3368 hr., wocžehnjeńſtich pſchipomogow 2429 hr., dozyła 139 938 hriwnow.

*

S **Wukolcžij.** Sandźeny schtwórk bě tudomny rycžerſkubleŕ Herrmann ſnatych a pschcželow na wulku hontwu pschepročžił. Wſcho hromadźe je ſo ſ 366 wutřelenjemi 95 ſajazow, bažantow a kanikłow potřelało. Pſchi wjecžeri w hrodźe je ſo 20 hriwnow ſa ſymſki pomozny fluk naſběrało.

S **Kotez.** Se žadnej ſtrowoſcžu a cžełmej cžiłoſcžu mješche pjatk tepjeŕ na wotpocžinku knjes Jan Błažij ſwoje 80. narodniny. Mjes mnohimi ſbožopschejerjemi, kotřij jemu tón dźeń ertnje ſbožo pschejachu a dary pschepodachu, bě tež ſaſtupjeŕ němſkeho železniſkeho towaŕſtwa. Wón wobſtarowanemu jubilarej nahladny pjenjezny dar a pschewodny list generalneho direktora pschepoda. Wotpołožnoſcžnym Kotezjanskeho wojeŕſkeho towaŕſtwa, kotrehnuž knjes Błažij dźeſe hacž 30 lět pschiſłuſcha, jemu tehorunja někotre wopomnjeńſi pſchinjeſe. W julišu ſaſtupjeneho lěta mójeſche k. Błažij ſe ſwojej ludej mandźelſkej ſloty thwaſ a ſ dobom 30lětnu měſtnu jubilej wośwjeſcži. Njech žu jemu hiſchcže někotre lěta njeſmuczeneho dróhowanja po ſemi ſpožcžene.

S **Luſka** pola Pomorz. Nad hospodaŕſtwom ſemſkeho ratarja J. E. Prochna je ſo po ſaſanju jeho herbow wudožcžanje wotkrilo.

S **Lubija.** Sandźenu wutoru popołdnju bě wodaŕſke družſtwo rěki Lubaty do „Wettinſkeho dwora“ ſhromadźiłu ſwołało, kotraž ſo je „ſwitanjom rybow w Lubaczu“ ſaběrałche. W njej ſo wo dotalnych njewuſpěſchnych naprawach, kotrež běchu ſo pschecžiwo temu ſtałe, wo praſcženju, ſchtó je ſaſedożcženje wody ſawinował a wo wotſkkodżenju jednaſche. S wulkej wobrótnoſcžu ſupiny wiednik němſkich ſportliſch wudjerjow, Heinza-Drježdźanſki, ſajimy wudjerjow ſaſtupowaſch. S wulkej wjeſelokoſcžu ſhromadźiłna pschipowdżenje knjeżeŕſtwoweho radźicžela dr. Ekelda ſ hamtſkeho hejtmanſtwa powita, ſo ſo ſanjeſchwańſenju rěki dokładnje wotpomha. Po jeho pschešłuchowdżenju ma ſo wina niz jenoż pola Lubijiſkich fabrikow, ale też pola Lubijſkeje woſchnocže pytacž, kotrež njeda mětowe wopłocžli na dożahaze wałchnje cžiſcžeńcž. Jenoż dwě praſcheni matej ſo hiſchcže rosriſacž, potom budźe hamtſke hejtmanſtwo móz twarſtenu planeſ ſa nowu Lubijſku cžiſcžerńju wopłocžow pſchihłoſowacž. W nowej wulkej ſhromadźiſnje ma ſo praſchenje winy wo pſchicžinach wo ſanjeſchwańju Lubaczineje wody, wo ſmierdjenju wody, wo ſchkodowanju rośtlinow atd. rosjaſnicž. Hamtſke hejtmanſtwo ſhebi jenoż pſcheje, ſo bychu ſchkodowani wěrnoſcž rěcželi. Też pycheběženja zokrowańje, kotrež wjele rěcžnikow jako hłowny winowatu mjenuja, dyrbja ſo dopołkałacž. Woda ſo pjeſka njedźiwaju wokoło wodźenja khloratych rěpowych wopłocžkow ſajedojcža. Sa wośpjetne pſchepytanje Lubaczineje wody je ſo hižo 300 hriwnow wudało. Powſchitkowanje ſo ſhromadźeni dźiwadchu, ſo je ſo zokrowańi wośwjeſko, ſo je jejne wopłocžki pſchepytaju, pſchedy hacž je ſo pſchepytanje ſtako.

S **Dobroſchcž** pola Njeſwačžidła. Sandźeny ſchtwórk jeſdžechu ſo naſchi gmejniſcy ſaſtupjerjo, ſo bychu na měſtnu dotalneho wjeſnjanoſtu, knjeża Michała Pjaſy, kij bě ſe ſtrowotnych pſchcžinowu wo wuſwobodżenje ſe ſwojeho ſajtojnſtwa proſył, žebi nowehu wjeſnjanoſtu touwolił. Jako naſlědnik wuſwoli ſo jenoſtožne knjes Franz Gruhl, rjemjeſlnik a měſcžeſ pódły tu. Wjedniſkaj ſchtej na tutej ſhromadźiſnje pſchitomnaj, dźakowaſchtaj ſo wotkhadźacemu knjeſej wjeſnjanoſcže ſa jeho dźełło a prózu, kij je w běhu 16 lět ſa ſwoju wjeſ wukonjał a pſchejeſchtaj naſlědnikej wjele ſboża a žohnowanja do nowehu ſaſtojnſtwa.

S **Khroſcžicy.** Tudomnemu ſkałarſkej Jakubej Cžornakej je pſchi puſchcženju ſchłoma tutón tak njeſbožownje na kultu praweje nohi padnył, jo je ſo jemu kóſcž zyle rozſchěſła. Wobžaruzomnemu je ſo hižo druhi krócž na tym ſamym měſtnje kulka ſtamała.

S **Klětneho.** Do tudomneho ſaŕkeho doma ſu ſo tele dny w nozy paduſchi dobyli a ſ pinzu a kuchinje wſchołaku jědź pokradnuli. Też zigarowy kaſchćik ſ pjenjezami ſu ſobu kaſali. Sa paduchami nimaju žaneho ſlěda.

S **Mikowa.** Pſchi hoitwje ſ pſchithonjerjemi ſu tu 24 ſajazow, 47 kaniklow a 19 bažantow potřeleli.

Ze Saksleje a dalſich krajow

Se **Sorjelza.** Blížſchi orthopädiſki ręcžny dźeń ſa wójnſtich wobſchkodżenych ſměje ſo ſchtwórk 6. dezembra w evangelſkej towaŕſchowni, Kahle 23, w cžaſu wot 8—12 [illegible].

S **Cžeſkeje Kamjenizy.** (Wudrěwański popyt je ſo pſchecžiwo wulkoležownoſcžerjej Ulrichej Ferdinandej Kinſlemu ſpytał.) Tele dny wón pijmo doſta, w kotrymž bě wot njeho 10 000 krónow žadaſche. Pitzať bješche ſebi traſchazu hajku wumyſlił. Po njej bě ſebi pjenza pola nekotrych ludźi wotpoſchłał, ſo chjeżda Kinſkeho ſtónzowacž. Hdyž bě ſo ſa pſchicžinami wobhonił, ſu hroſyli, też jeho ſtónzowacž, tola potom ſu ſo dorožcželi, ſo tole wotmyſlenje ſpuſchcža, jeli ſo by Kinſki pjenez jeho ruku 10 000 krónow pſchepodał. Wudrěwańſke pijmo ſo zandarmerijı pſchepoda, kotraž jako jeho pſiarja 19lětneho W. A. Michela, ſyna jeneho něhdyſcheho Sebniſkeho fabrikanta, wuſłědži a ſaja. S ſwudrjenymi pjenjesami bě Michel chžył ſwoje finanzne wobſtejnoſcže połěpſchicž.

Pfilopk

Dokonjawoſcž němſkeho lětarja.

Nürnbergſkemu lětaŕſkemu kapitanej Erhardej Rotherej, kotryž porjadnje ſ Mnichowa do Roma a ſ Mnichowa do Barſina ſ wobkhadnym lětadłom léta, ſo tele dny poruči, ſo by jenu w Alpach ſnjeſbożenu Jendželcžanku do Londona dowjeſł. Wona w chirurgiſkej klinizy w Mnichowie leżeſche a dyrbjeſche ſo po możnoſcži ruce domoj wróčicž. Lětaŕſki kapitan Rother ſnjeſbożenu ſ ſtimotorſkim Junkerſtim lětadłom ſa pjecž hodźin, po puču w Kölnje pſchiſtajiwſchi, ſ Mnichowa do Londona pſchiwjeſe. Jendželcžanka, kotraž ſo njeby mohła po krajnym puču do domiſny wróčicž, wjesbu, kotraž bě zyle bjes ſaſchkaženja, najlěpje pſchełra.

Pokhłostanje ſtradźnych ſtrowcžerjow.

W tſeczim ſchtwórčzłeżcže je ſo dla pſchiprawjenja a wužiwanja njedowoleneho radła 102 wołoſbow ſaſudźiło. W 100 padach je ſo pjenježne thlóſtanje hacž do 60 hriwnow a w dwěmaj jaſtwowe thlóſtanje (w jenym padże tři měſaze, w druhim padże ſi njedźele a tři dny) pſchiſłudźiło. Pſchecžiwa 172 ſtradźnym ſtrowcžerjam je ſo na ſakładże amneſtijowehu ſakonja ſudniſke pſchepytanje ſaſtajiło.

Namórniſzy offizjerſoju w Barlinje ſdźela cžeſka ſnjeſbożili.

Cžeſke wobkhadne njeſboże je ſo w Barlinje ſtako. Automobil, kotrymž bě ſ někotrymi offizjerami wobſkadżeny, do napiſcherjo jědźazeho automobila ſrały. Wobaj wojaj ſo cžeſko wobſchkodźiſchtaj. Smutſka ſedźazych ſo 40lětny korvetiſki kapitan Schniewind. 39lětny korvetiſki kapitan Hepe, 22lětny pſchekupz Lilia, 37lětny namórniſki wyſchiſki leutnant Stampel a 40lětny hejtman němſkeje wohory ſdźela cžeſko franichu. Wſchitzy pjeczo ſranjeni ſo do Lichterfeldiſkeje wokrjeſnjeje khorownje dowjeſchu. Korvetiſki kapitan Schniewind je tam na ſwoje rany wumrěł. W ſmiertnym ſtrašche je pſchekupz Lilia.

Krowa, kotraž wſchędnje 40 litrow mloka podawa.

Na burſkim kuble Hummelhofu pola Linza maja krowu, Alphorn rěkazu, kotraž je ſa lěto 10 235 litrow mloka nadeſłka. Na paſtwje w juniju je wona wunoſchk wſchędnje na 41½ litra powjetſchika.

101 lět ſtara.

W oldenburgſkej wſy Roggenberg je ſwudowjena Wilhelmſowa pſchi dobrej ſtrowoſcži ſwoje 101. narodniny wośwjeſcžiła. Wona je ja 1833 w Hatshauſenach w Aurichſkim knjeżeŕſtwowym wokrjeſu narodźiła.

Tijo Ahlbeckży rybazy ſo tepili.

Tijo Ahlbeckży rybazy, kotřij běchu ſawcžerawſchim rano na morjo na łojenje rybow wujeli, ſo ſ wichorom pſchekhwatachu, kotrež cžołm nekotre ſta metrow pſched brjohom powróči. Wſchitzy tijo rybazy ſu ze wyſokich žoimach tepichu. Cžołm ſo powróčeny k brjohej pſchihna.

Nowa ſchwedſka kanona pſchecžiwo lětadłam.

Wulka ſchwedſka Boforjez bróniſcha pola Karlsborga je nowu lětadłam wobarazu kanonu ſhotowiła a pſched ſchwedſkim generalnym ſtabom pſchedwjedła. Kanona ma 40 millimetriſki kaliber a muže 135 puſtſelow ſa minutu wotedacž. S tejle kanonu je nóžno, lětadła ſ wyſokoſcže 7500 metrow wotſtřelicž. Wona ſo ſ motorom woſy a ſa hodźinu 60 kilometrow pſchejeżdże. W błížſchim cžaſu ſo někotre tajke kanony nadźełaju.

Granatowy ſapałat w ſchuli rosbuchnył.

W jenej ſchuli w Lwowje w Galiziſkej jedyn hólz ſa cžaſ ſchuliſkeje wuczby ſ granatowym ſapałakom, kotryž bě namałał, hrajkaſche. Sapałat rosbuchny. Hólz ſo cžeſko ſkrani, ſchtyrjo towaŕſchojo lohko. W ſchuli ſo ſ rosbuchnjenjom, ſ kotrymž ſo wokniwje ſchkleńcza někotrych ſchuliſkich ſtwow wuraſchichu, do wulkeje hrozy dachu.

Marxiſtiſki nadpad ſ bombami na ſchpaniſku zyrkej.

Pola Torrewieja pola Alecante ju pſchi wrotach tamniſcheje zyrkwje tři bomby rosbuchłe, ſ cžimž ſo thěrna ſkoda nacžini. W ſwiſu ſ tym je policija dźewjecž ſłužownych marxiſtow ſajała. Njeſtutk ſo wjeczor pſched ſwjatoczſnoſcžu ſta, kotraž ſo k cžeſeji tamniſcheho zyrkwineho patrona wotmě.

Amerikanſkeho gangſtera morweho namakali.

Generalny ſtatny rěcžnik Cummings we Waſhingtonje je wośwjeſył, ſo ju ſe wuwołaneho gangſtera (rubježnika) Jurja Nelſona, ſtoreho mějeſche pſchimjeno „Baby Face“, blišo Miliš Cžatera (w Illinoiſku) pjecž krócz do jołdka, dwaj krócz do wutrobna a dźeſacž krócz do nohow tſělenehu morweho nadeſchli. Nelſon je po ſdacju na ſranjenja wumrjeł, kotrež je pſchi ſetkanju ſ policiſtami wutoru poczěpił. Nelſon je pſchi tutym ſranjenju dweju policiſtow morił.

Japanſka pſches 68 miljonow wobydlerjow.

Japanſke ſnutſkowne miniſterſtwo je wośwjeſiło, ſo je japanſke wobydlerſtwo 1. nowembra 68 194 000 duſchow liczicžo. Pornjo loniſchemu lětu je wobydlerſtwo wo nimale 1 miljion duſchow pſchibyło.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Im der Stadthauptkanzlei (Rathaus 1. Stock) liegen vom Reichsgesetzblatt Teil I die Nrn. 123 bis 128, Teil II die Nrn. 53 u. 54 und vom Sächs. Gesetzblatt die Nrn. 24 und 27 innerhalb der nächsten 14 Tage zu jedermann Einsicht aus.

Bautzen, 3. Dez. 1934. **Der Stadtrat.**

Am 5. Dezember 1934 findet eine Zählung der **Pferde, Maultiere, Maulesel, Esel, Rinder, Schweine, Schafe, Ziegen, Kaninchen, des Federviehs** und der **Bienenstöcke,** sowie der nichtbeſchaupflichtigen Hausſchlachtungen von saugenden Ferkeln in der Zeit vom 1. September bis 30. November 1934, durch Umfrage ſtatt.

Die beteiligten **Viehbesitzer** werden aufgefordert, den mit der Zählung Beauftragten alle erforderlichen **Auskünfte zu erteilen. Vieh, das nicht** bis zum 6. Dezember 1934 durch den Zähler **aufgenommen worden ist, ist sofort** in der Polizeihauptwache, Hauptmarkt 1, **zu melden.**

Wer vorſätzlich eine Anzeige oder Auskunft, zu der er auf Grund ergangener Verordnung abzugeſordert wird, nicht erſtattet oder wiſſentlich unrichtige oder unvollſtändige Angaben macht, wird beſtraft.

Bautzen, 1. Dezember 1934. Der Stadtrat.

Erinnert wird an folgende Zahlungen: Kirchensteuer, fällig gewesen am 15. Nov. 1934; Bürgersteuer, fällig gewesen am 10. Nov. 1934.

Stadtrat — Steueramt — Bautzen, 30. 11. 34.

Auf Antrag

1. des Bauern Ernſt Heinrich Frieſe in Dretſchen Nr. 26,
2. des Landwirts und Sägemühlenbeſitzers Hermann Willy Hultſch in Dretſchen Nr. 8
3. des Landwirts und Gutspächters Nikolaus Handrick in Bautzen-Strehla, Cžornehohrtraße 3.
4. der Landwirtin Anna Prautzſch geb. Graf in Loga Nr. 8 und
5. des Bauern Johannes von Schroeter in Scheckwitz Nr. 3

iſt über ihre Betriebe am 27. November 1934, vormittags 10 Uhr das Entſchuldungsverfahren nach § 4 des Geſetzes vom 1. Juni 1933 eröffnet worden. Zur Entſchuldungsſtelle iſt die Landſtändiſche Bank des ehemaligen Sächſiſchen Markgrafthums Oberlauſitz in Bautzen ernannt worden.

Alle Gläubiger der Betriebsinhaber, die am 27. November 1934 gegen ſie perſönlich oder an ihren Grundſtücken ſichergeſtellte Anſprüche hatten, werden aufgefordert, ihre Anſprüche bei der Geſchäftsſtelle des Amtsgerichts (Zimmer 128) bis zum 26. Januar 1935 anzumelden und die in ihren Händen befindlichen Schuldurkunden einzureichen. Die Unterlaſſung der rechtzeitigen Anmeldung hat Nachteile hinſichtlich der Betriebsfähigkeit der Forderungen zur Folge.

Amtsgericht Bautzen, den 29. November 1934.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Es ſollen meiſtbietend gegen ſofortige Barzahlung verſteigert werden:

Am 4. Dezember 1934,

vorm. 10 Uhr in **Bulleritz** — Sammelort Gaſthof Bulleritz — **Möbel,**

vorm. 10 Uhr in **Säuritz** — Sammelort: Gaſthof Säuritz — **Planwagen, Kumte,**

nachm. 2 Uhr in **Kleinhähnchen** — Sammelort: Gaſthof Neradlitz — **Zicke, Milchziegen.**

Der Gerichtsvollzieher beim Amtsgericht Kamenz.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dušman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smolerjo a za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. X. 1934: 2236

Budyske stawniske powěsće

| dnja 30. novembra 1934:

Narodźiła je so: Kurtej Waltarjej Samerej, dźěłačerjej, dźowčičkła.

Wumrěli su: Ota Eduard Bischoff, cyłahowy wjednik na wuśt., 60 lět. — Gottfried Herbert Voigt, schuler z Hnaschcy, 14 lět. — August Emil Barsch, wuhlowy witkowař ze Sobnjan, 61 lět.

Manźelstwo pschipowědźichu: Willy Hans Kobalz, knihiwjednik, ze Charlottu Mariannu Ihlez, bjez powołanja, wobaj w Budyschinje. — Korla Julius Uhlig, tschikrnjerčiti mischtr, z Marju Martu Mettez, pschedawarku, wobaj w Budyschinje.

Zběrka za Domowinu

Hač dotal je so nazběrało:	467,50 hr.
Pomorcy	5,35 hr.
Porsicy	5,20 hr.
Minakal (tow. „Statok“)	5,— hr.
Trjebjency	8,35 hr.
Woreyn	5,— hr.
Jasenca	14,40 hr.
Mjeśicy	9,50 hr.
Stary Łmsé	6,70 hr.
Zalhow	3,25 hr.
Klukš	6,30 hr.
knj. Hańża Libšec z Drježdżan	3,— hr.
N. N. z Budyšina	5,— hr.
Dobrošicy pola Njeswačidła	3,40 hr.
Njebjelčicy	15,— hr.
Worklecy	31,20 hr.
Nowa Wjeska pola Kamjenca	2,50 hr.
Časecy	5,30 hr.
Tranje pola Wujězda	2,15 hr.
Wunošk zběrki na župnej zhromadźiznje we Khrošćicach dnja 2. XII. 34.	20,— hr.
Wšo hromadźe:	624,10 hr.

Wutrobny dźak

P. Nejdo A. Simon

Najnowiše z cyłeho swěta

*** Württembergske wobkedźbowarnje su pjatk rano w 4 hodź. žylniske bliske semjerjenje sapjate. Tola je njeda hnydom šwěcyć, hdźe mohło je semjerjenje pytacy. Sdobom pokazowachu nastroje dalše semjerjenje. Bliske semjerjenje je najšerje w rańšich Alpach było.**

*** Seismografy w Jenje pokazowachu pjatk rano na žylne dalše semjerjenje. Wono ma je nehdźe 9000 kilometrow daloko pytacy. Semja. někotre hodźiny dołho rjesche.**

*** Na dróhy se Zerbšta do Roßlawy chžyšche njedźelu pšched wječorom mały wosrokowy automobil cjeźiły auto i pschipowěschałom pschesejčhnyć. Dokelž pak je wjednik wobchodowho automobila pschekrótko pšched cjeźitym autom zatwinł, zhrobny tutón wobkowy wóz a jón dospotnje smjerje. Městny burski wjednik Hildebrandt z Keseliz pola Koswiga je hnydom mori. Ssobujedźazaj, wuczeř Pfennig a wjeśnjanoša Richter, je cjeźko sranschtaj a nětko bjes nadźije w Dessawskej khorownoi lejitaj.**

*** Na sportnischczu Slavie w Prahy je je njedźelu pschi bółkowanju cjekte njeschoje stało. Tribuna k sjezenju je sapadnyny a nehdźe 50 wožobow do hłubiny storhny. Snjeżboženych zwjetscha se stamonymi nohami a kulkami do blizschich khorownjow dowjesechu.**

*** Hischcje cjenki łód na schwedzkich jeforach je žebi njedźelu nekotre zmjerne wopory žadał. Blisko Sollesteje wujedźechu žebi schtyrjo mkodzi ludźo z jenymi sanjemi na łód. Woni je pschepadnychu a je wschitzy tepichu. — Pschi hraczu hockeja na lodje jefora blisko Stockholma je łód pschekama a schtyrjo hrajerjo padjechu do wody. Dwaj samóschtaj je hamaj wutkowaj, tśeźeho wutkowachu a schtwórth je tepi.**

*** Ssrjedźna Norwegska je je zrjedu z cjeźkim wětrom potrjechiła. Mětr je wulku schkodu nacinił. W tjoch dolinach Busterndźeje provinzy je je w ležach psches 100 000 schtomow slamało.**

*** Wjedrańca na jenej wohenbluwajej horje na Hawaiskich kupach z wječora Ameriki powě wo žylnym semjerjenju njedaloko tutych kupow. Na Hawaiskich kupach wocakowachu žylne žołmjenje morja a je na to pschihotowachu.**

Nowe knihi a časopisy

Nowy jeschink radiowoho cźasopisa „Der Deutsche Rundfunk Funk-Post“ je hižo cźišło pschedhodownoho cźasa widał. Wón jenoż pětny swjerschny wobras ale też test se swojim wopschihnjećom na bliski swjedźeń pokasuje.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Zjednoćenstwo evang. Serbow“ zmeje srjedu 5. hodownika wječor we 8 hodź. w Serbskej kofejowni swoju měsačnu zhromadźiznu z małej adventskej swjatočnosću, na kotruž wšo sobustawy a druhich evangelskich přećelow přeprošuje

předsydstwo.

Drježdżany. Wšě serbske towarstwa a wšitcy Serbja a Serbowki z Drježdżan a wokoliny zeńdu so štwórtk 13. hodownika wječor we 8 hodź. w Bayr. Krone, Neumarkt k hodownemu kulturnemu wječorkej. Poskićeć budźa so: adventska rěč, hodowne spěwy, basnje a bajki, swětłowobrazy atd. Kóždy ma swěčku sobuprinjesć. Też rumpodich přinidże. Kóždy ma přileżnosć, dar za přećela a přećelnicu pola rumpodicha wotedać. Cyž, dowěrnik.

Drježdżany. „Hromadnik“ zmeje štwórtk 6. decembra swoje měsačne posedźenje a na nim přednošk. Sobustawy a hosći wutrobnje přeprošuje předsyda.

Lichań. „Sernicka“ ma wutoru wječor we 8 hodź. pola Schiwarteż zhromadźiznu z pschednoschkom. Wschitzy dźe wschitzy. Luby postrow Wasch dirigent.

Lipsk. „Serbske blido“ zmeje wutoru 4. hodownika swoje 25. skadźowanje a wutoru 18. hodownika swoje poslednje skhadźowanje w tutym lěće w „Börsenrestaurant“ we 8 hodźinach. Starši.

Macźica Sserbska. Ssrjedu 5. dezembra wječor we 8 hodź. jeńdu je Macźicarjo w Sserb. Domje k bjeźadźe.

Hospodarski rozhlad

Pónjelu, 3. dezembra 1934.

Barlinska burša dnja 1. dezembra. Burša běšche po pschecjelnym sapoczatku wuprajene kruta. Po tym, so je je wótnjenje na burzy směniło, je je zajimanje stronu publika zaso hódnoscham pschiwobrocził. Dokelž je nětko tež ultimo pschewinjenje, je dowěry polne zwonkowno-politiske zwěsćenje pomérow, kaž tež dobre powěsće z hospodarskich kruhow wustupkuja a kursy mózachu zwjetscha wo 1 hacž 1,5% pschiskahnyć. W běhu burzy běšche wobtud pschesahy cźišćichi, k cźemuž też je kónzej měsaza wobnowjene limity pschinoschowachu. Na rentowych wikach běšche tohorunja živischi wobtud. Jena wulka banka měsečne žama za 1,25 mil. kupnych pschikasow swjesć, kotrež je swjetscha z lutych maknych a drobnych pschikasow sesłacjachu.

Stótne wiki w Drježdżanach.

Na stótnych wikach steja dźenża na pschedań: 932 howjadow a je 152 wołow, 271 bykow, 462 krowow a jałowzow a 47 źrjacźkow. Nimo teho hischcze 1018 cźelatow, 574 wowzow a 3353 žwini. Pola howjazeho stotu je wobtud žrěni sa stare pracźiny. Pola cźelatow je wobtud jara pomały też sa stare pracźiny. Też pola wowzow je wobtud žrěni, pracźiny su tu krute. Pola žwini je da pschewulkeho posticźenja wobtud jenoż žrěni, jenož tucźne žwinje so rucze pschedawaju. Pawschitkownje so na pracźisnje tłocźi.

Radio

Wutoru, 4. dezembra žrjschimy:

Königswusterhausen: Nimo snateho wschědneho programa: 6,35 rańschi konzert. 10,45 sa dźěći. 11,40 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13 tačele. 15,15 sa ženy. 17,30 schport sa młodźinu. 19 wojerska hudźba.

Lipsk: Nimo snateho wschědneho programa: 6,05 sa burow. 6,35 rańschi konzert. 8,20 tačele. 9 sa ženy. 12 tačele. 13,10 pschipołdnischi konzert. 20,10 rejwaška hudźba.

Hischcze ważne i dnjowoho programa: Barlin: 18,30 i nowischich operettow. Königsberg: 21,15 połkodowa hudźba. Hamburg: 20,10 sabawny konzert. Frankfurt: 20,10 opera „Martha“. Mnichow: 19 symfoniski konzert. Win: 21 Beethovenowy konzert.

Masěr Handrika
we Wudworju,
připušćeny we wotdźělu wotrjadnikow, so poruča

Holcu,
nie młódźu hač 20 lět do ratarstwa pyta
Smola w Pozdecach

Dźowku do hródze
pyta k 1. januarej 1935
bur Čemjera w Pozdecach

Třećaka,
kiž z konjemi derje wobkhadźa, pyta k 1. januarej 1935
bur Kral w Nuknicy

Kruwa,
z třećim čelcom, za dwě njedźeli čelo, je na předań
we Luzy čo. 44

Kupny dom Pawoł Glausch w Pančicach

K hodam poručam swój bohaty skład we
dźěćacych hrajkach
Prošu, wobhladajce sebi mój bohaty skład w hodownych darach, zo byšće so přeswědčili wo bohatym wubjerku a tunich płaćiznach.
Dale poručam: K hodownemu pječenju wšitke přičinki (Zutaten)

Přihódne dary k hodam: kaž cigary a cigarety we wšelakich wobalach a wšěch płaćiznach, popranycy, šokoladu, pralíny, čaj, kakao, rybički we wolju a druhe marinady z rybami

Wudowa
chce wudowca dla žentwy w starobje 52—55 lětz eznać, kiž ma dobru powahu. Jeh je tu dźěćo, je też prawje. Wobydlenja tu je. Podajce wozjewjenja pod **A 35** na wudawarnju Serbsk. Nowin

Hlejće, kak so měsačk směje. Wón so wjeseli, zo je „Předźenak“ jeho běh w lěće 1935 tak rjenje a nadrobnje rozpisał. Kupće sebi w Serbskej kniharni „Předźenak“, serb. protyku, za 50 pj. a budźeće so z nim wjeselić

Tuni wsebitv čah na swjatoku tydźenja
do Barlina
Sobotu 8. a njedźelu 9. decembra.
Wo 60 % znižena jězbna płaćizna!
Tamjězba 8. decembra 10,47 hodź. z Budyšina
Domjězde 10. decembra 5,30 hodź. do Budyšina
Jězdna płaćizna, tam a sem wot Lubija jenoż 7.60 hr.
Potušćene zarjadowanja. Dalše zhonće a rozjasnjace łopjeńka dostanjeće darmo we wšěch pućowańskich běrowach a při wšěch wudawarnjach jězdnych lisćikow.
Budysko-Zhorjelski krajny železniski wobkhadny hamt.

Předwozwjelenje!
Hosćenc w Pančicach
Sobotu a njedźelu
hraće Skota wo myto

Poručam swój bohaty skład
we winach, likěrach, palenecach, rum a arak
we wšěch płaćiznach. Wosebje płaćiny hódno:
Połnowe wino wot suda, litr płaći jenoż 80 pj.
Pawoł Glausch, kupny dom w Pančicach

Přeměnjenje rěčn. hodźin
Wšědnje wot 8—½10 hodźin dopołdnja (kaž hač dotal)
Nimo toho: Pónjelu a štwórtk popołdnju wot 3—4 hodźin
Wutoru a pjatk wječor wot 5—7 hodźin
Dr. med. K. Křižan w Dobruši

Meblowa wustajenca R. Bensch. w Maschowskim dworje na Hornjerčanskej hasy
Lehańje, bydlenje, kuchinje, pisańske blida, předjstwine garderoby, blida, stoły
Sydadła, lehańske sofry, njedźane łože a matrazy
Samena wutworjowańnja a fabrikacija zeforowanych łožow

Pratyja
za delnolužiskich Serbow
na lěto
1935
wujšła
Płaći w Serbskej knihařni 35 pj.

Drjewowa awkcija
Wutoru 11. decembra 1934, popołdnju w 2 hodź. přesadźuje so za najwyššu sadźbu w hotowych pjenjezach **nehdźe 75 losow stejaceho wužitkneho a palneho drjewa** na Hrańčanskich honach. Zeńdźenje při milinowej khěžcy pola Noweje Wjeski. Wobsedźeŕ.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje, Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezbožeња z 1000 hr. = hdyž wumrěje abo hdyž je wón 65 lět stary. Zmjenjenje žiwjenja dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 282 — Budyšin — Wutoru 4. decembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Dojednanje wo prašenju Posaarskeje

S Roma so hamtsy powě, so je wubjerk tśioch mužow pódźelu dopołdnja swoje póslednje pósedźenje w Romje wotmě, na kotrymž běšachu franzowšći a němšći pósłanc pśichitomnaj. Prezident w mjenje wubjerka swěsći, so je so mjes němškim a franzowskim knježerstwom we wšchitkich prašenjach dojednało, kotrež běchu so wubjerkej k pruhowanju pśichepołožyłe. Sa franzowske a němske knježerstwo staj pósłancaj a zastupjerjej podpisałoj. Wutoru sejdźe so wubjerk tśioch mužow w Genfje, so by rosprawu sstajał, kotruž ma so 5. decembra radźe Swjatka ludowa pśichepołožyć. Baron Aloisi djakowaše se, jako dźeła w Romje skónči, w mjenje wubjerka franzowskim a němskim zastupjerjam a wězywuslojnym a wosebje finanzneмu podwubjerkej Swjatka ludowa za skutkowne zrubdźeło.

Płaćizna za wróćokupjenje posaarskich jamow

W swisku z dźełom wubjerka tśioch mužow pola Swjatka ludowa su so po tydźenje trajacych jednanjach najwažnjejše finanzne prašenja, kotrež z pśichilamknjenjom Posaarskeje k Němskej swisowała, mjes wobdźělenymi městnosćemi pódźelu w Romje dorazdowale. Tute městnosće su wubjerk tśioch muži z podpjerанjom finanzneho wubjerka Swjatka ludowa, zastupjerja němskeho a zastupjerja franzowskeho knježerstwa. Postajenja so 5. decembra radźe Swjatka ludowa k wobjamknjenju pśichepołoža.

K wotrunanju wšchitkich zadanjow franzowskeho stata (posaarskich jamow, żelesnjow, namjesnych dwórnišćowskich atd.) zapłaći Němska pawšchalny pjenjez 150 milijonow hriwnow w franzowskich frankach (to je 900 milijonow frankow).

Nimo teho dowoli so Franzowskej, so smě z Warndtskich jamow na franzowsku semi wuhlo wuwožowaś. Wuwožowanje wobmjesuje so na 5 lět a njesmě wěstu mnohošć (2,2 milijonow tunow w pśichereźu) pśichekrócyś. Też za to je so postarało, so by so pśichi zapłaćenju pawšchalneho pjenjesa zhubjenišćenju němskich dewisow zadźěwało.

Schtož politiski dźeł dorěčenja nastupa, jedna so na prěnim městnje wo prašenju rukowanja. Rukowanja, kotrež je rada 4. junija za tych, kotrjež maju prawo hłosowaś, postajiła, so w nimale samsnym smysle też na tych wupśichesćerjaju, kotrjež hłosowańskeho prawa nimaju, jeli na dniu wothłosowanja tśi lěta w Posaarskej bydła. Nimo teho je móžno, so móža wobydlerjo Posaarskeje w běhu jeneho lěta z Posaarskeje wunzajś. Tuto postajenje pak na žane waschnje němskemu zakonjej w nastupanju fraзcanstwa njeseschkoda.

Skónčnje wumjenjeschcej so nocze wo sozialnym zawěšenju po pśichisamknjenju Posaarskeje k Němskej.

Wjednicy krajnych cyrkwjow pola němskeho biskopa

Němski biskop běšche wjednikow krajnych cyrkwjow na schadźowanje zwołał, so bychu namjeły sa powołanje theologiskich bohužłatowow w duchownym ministerstwje němskeje evangelskeje cyrkwje podali. Němski biskop Hohstawy dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Ribbentropowe rozrěčowanje z Lavalom

Swowkowny politikar Pariskich nowin „Excelsior", kiž swoje rosprawy z prěnjotneho žórła bjerje, wosjewja w swisku z rozrěčowanjom mjes Ribbentropom a Lavalom, so ani wo jednanjach ani wo sapowčatku jednanjow njemóže rěcže byś. Nětčišcha rosmołwa je jenički informaciji, kotruž a je sa wobaj dźěłaj jara wužitna była. Hač so wo brónjenje, wo prašenje frěcźenja rańšich statow, hospodarśe abo juristiske prašenja jedna abo so wo Posaarskej abo pśichisamknjenju Awstriskeje rěcži, **Němska jada na prěnim městnje, so by so ji dowěrjenje spožiło.**

Nichtó w Franzowskej njecźa na to njemyslił, so by Němska dźiwajo na jeje pśichecza abo jeje ważne sajimy bo wobezejnoscźonych pśichinjeła. Powschitkowne pśicheze kóždeho Franzowza so na to wěsći, so by so Němska te samotnosće wuzwobodźiła, wot Franzowskeje pak so njemóże žadaś, so wona sa nawrót Němskeje k normalnym internacionalnym poczahom schkoduje. Schtož wo Franzowskej płaći, płaći runje tak wo teje pśicheczelach a swójakarjach.

Pariske nowiny „Matin" k Ribbentropowemu wopytej pola Lavala pišaju, so by so pśichi rosrěčowanju wěsće wobeju statow nadrobnje wobswětlile. Knjes Ribbentrop je pśicheze němskeho knježerstwa wuprajił, so by k dorozumjenju niz jenoź z Franzowskej ale też se wschěm europskimi krajemi pśichisło. Wón je swoje pschewjedźenje wuprajił, so by ludowe wothłosowanje w Posaarskej dospołne měrnje wotwije. Laval je Ribbentropej nětcźe dypki swojeje rěcže w komorje nadrobnischo rozjasnił.

Hłosy jendźelskich nowin

Franzowski rosprawjeŕ Londonskich nowin „Daily Telegraph" z Pariša rosprawja, so njeje žaneje pśichiczyny so myślił, so je knjes z Ribbentrop Lavalej wěste namjety pschepodał. Setkanje je wosebje tohodła ważne, dokelž dyrbi Laval w bliščich dnjach formalnu krocźel k dorozumjenju se franzowskej Ruskej we wobluku frěcźenja rańšich statow sejźinicź. Tohodła so Litwinow w bliščim wótsejźenju do Genfa wrócźi. Wulke pschekhwapjenje by było, gdyż bi rosrěčowanje z knjesom z Ribbentropom franzowskeho zwonkowneho ministra pohnuło, so by swój zmĕr pschemeńił.

Politiski korrespondent nowin „Daily Mail" pišche, so so znowa prózuja, so bychu Němcy sabo do Swjatka ludowa a konferency za wotbrońenje wrócźo dowjli. Tohodła so njes Londonom, Pariśom a Barlinom žywe diplomatiske dźeła. W Londonje maju sa možne, so so Němska da Genfa jenoź wróći, dokelž so formula we ruchnym prawje jeje brónjenja namaka. Tuto praschenje ma so w bliščim czaju w franzowskim knježerstwje rospominacź.

Beogradske hłosy za němsko-francowske dorozumjenje

Nimo juhosłowjanskeje stórźby psched Swjatkom ludow pschećiwo Madźarskej so juhosłowjanske nowiny w tutych dnjach sa nicźo bóle wjesajimuja, hacź sa němsko-franzowske zhromadźowanje. Nowiny běchu dotal hižo wschitke Ribbentropowe pschedwsacza w Londonje a Pariši wobkedźbowale, běchu pak dotal wo nich mjelczałe. Pódźelu pak nowiny „Pravda" nastawk wocźišćechu, kiž so z němsko-franzowskim praschenjom saběrasche a wulke dźiwanje zbudźi. „Pravda" pišа, so by tu two rosmołwy jedna, kotrež žebi podpjeru zyłeje Europy zastupowała. Kóždy wěrny stamik w Europje dyrbjał žebi pschecź, so by k němsko-franzowskemu pschećelstwu dóschło, dokelž mózetaj jenoź najwjetschej mocy na naschim kontinencze za měr žiwjeta rukowacź. Dołhoź tej Němska a Franzowska we swadźe žiwej, budźa europske ludy pschećiwo žebi dźěłacź a Japanska smeje sstadnowćź, so k schkodźe běleje rasy Afiski dobudźe. Nowiny stónca swoje rospominanje je sstowami: Hdyž pak so njedźiwajcy wschech wobezejnoscźow dorozumjenje mjes Pariśom a Barlinom poradźi, potom je sa Europu pschichod wěsty, kiž je wo znajmjenscha 90 procentow lepschi, hacź dźensnischi czaj.

Žanele rozmołwy w zhromadźiznach wo nabožnych a zmysłenjowych prašenjach

Němski a pruski smitskowny minister je wo rosmołwje w sjawnych zhromadźiznach wo nabožnje abo smysłenju krajnym wyschnoscźanu titón wukas wudał: Wobjet je so wobkedźbowało, so je rosmołwa, kotraž so pschednoschkam w sjawnych zhromadźiznach wo nabožnych a smysłenjowych praschenjach pschińmka, w formach wjedźe, kotrež su niz jenoź dostojnemu saběranju z pschednoschkowej wězu schkódne, ale kotrež też samóża sjawny měr kałkeź. Tohodła je nusne, so so rosmołwa w sjawnych zhromadźiznach taskeho raża zajadnje njedowoli.

Chze-li pak wjednik zhromadźizny wopraudźite porjedźenji abo napraschenja dowolić, kotrež su wězownje bjespopscźnym rěcźnikam napschecźo znadź nusne, so je stejischo policije niehdyž wjele znamscheńscźiwicź.

Před pólskim statnym wopytom w Budapestu

Pólski ministerski president Kosłowski so z pschewodom zwonkowneho ministra Becka bischcze w dezembrje do Budapesta poda, so by madźarske knježerstwo wopyt. Tutón wopyt budże wotmołwa na wopyt madźarskeho ministerskeho presidenta Gömbösa we Warschawje.

Wo wopyce awstriskeho zwjazkowego kanzlera Schuschnigga a zwonkowneho ministra Berger-Waldenegga, kiž so běšche so nazdyrdy na 5. decembra postajił, je so na cźaš mjes 10. a 15. dezembra pschepołożił.

Nowopomjenowany franzowski wupósłanc pola madźarskeho knježerstwa Mangras je do Budapesta pschijeł. W politiskich worschtach maju sa to, so je wupósłanc z nowymi knježerstwowymi porucźenjemi w należnosći kralowskeho mordaństwa w Marseillu pschijechoł.

Wyschschi kommišar Berthelet, kotrehož je Parišska policija k pschepytowanju attentata w Marseillu do Madźarskeje pósłała, je so do rospuschczenego lěhwa emigrantow w Janzy Pusče podał, so by na mjesnje žanymi praschenja wuzamnicź smjeł, sa kotrež so Franzowska zajimuje. So ma tuta franzowska policajska mišija wulki wusnam, wukhadźa z teho, so dże je so franzowskemu policajskemu kommišarej poruczało, so by wo wusměrkach swojich pschepytowanjow hnydom franzowskemu ministerstwu presidentstwa rosprawjał.

Dojednanje mjez Cześkosłowakskej a Vatikanom

Pschi Prażskej slawnosći, pschi kotrejž so wschitzy w Prahu pschebywazy katolscy duchowni wobdźělichu, je Prażski arzybiskop dr. Kaspar wo jednanju mjes cźěskosłowakskim knježerstwom a Vatikanom porěcźał. Hdyž je jeho njedawno bamž we Vatikanje pschijał, je jemu rjekł, so ta tym žedźi, so by moht swoju lubosć k Cźěskosłowakskej je swiatocznym pschewjedźenjom pschecźelskeho wokhadźenja krónowacź. Arzybiskop spdźeli, so je wjeseli, so je jednanja se strony cźěskosłowakskeho knježerstwa tak wjedźe, so so sa krótki cźaš dojednaja dozpěje.

Wulkozajeća w Moskwje a Leningradze

Sastojnizy smitskownoho kommisariata su po hamtskej rosprawje w Moskwje 33 wohnowa a w Leningradze 40 wohnowa dla terroristiskeje dźěławosće w sowjetskej unii jaseli. Mjes sajatymi, kotriž smeja so psched wyschschim wojerskim sudom samolwicź, staj też namětnik wjednika chinejskeje rańšeje żelesnizy a bratrowz pschedawschcho Kolejarskeho ministra Ustrugowa.

Smitskownoho kommisariata je też wjednika Leningradskeho policajskeho zarjadnistwa Medwedja a jeho namětnika Fomina a 6 sobudźěławerjow smitskownoho kommisariata wotstajdźił a sajał. Woni smeja so dla njerodu pschi schkitanju sowjetskich wyschnoscźow samolwicź.

Rusłe knježerstwo je wobsedźiło jakoi wudało, po kotrymž wschitkim sajatym zwjerchne khłostanje hrozy. Wyschschi sastojnizy, kotrychž sajachu, su wschitzy stare sobustawy kommunistiskeje strony a stejachu nětčze 17 lět dołho w służbje sowjetskeje tajneje policije.

Dokelž je po politiska policija w Leningradze dospołnje njekhmana wupokasała, je schef tajneje policije Jagoda žiwoho namětnika Agranowa za wuczišćenja wosjewiło, dokelž wono njeje dosć za wojowanje pschecźiwo knježerstwu

njepjećeželnym elementam postarało. S pschepytowanjom je ju dopokasało, so ju pschi mordarstwje na Kirowje wjedna wo jenotliwy pad, ale so elementy napschećiwneje rewolucije se wšěmi sredkami pschećiwo sowjetskim wyschnosćam džěkaju.

Pónjdželu wječor ju Kirowowe cyrkwje swjatočnje na Leningradzkim dwórnischću pschewodźeli. Na dróhach wojazy a statni policistojo strażowachu. Sa kašcheźom džěchu Stalin, Molotow a Woroschilow, kaž tež wyschi rokasowar nad Leningradzkim wojeńskim wokrjesom. Dokelž běše Stalin pschitomny, běchu ju wyschnosće sa wožebity spěhit jeho wosowy postarale. Kirowowe cźelo ju wutoru rano do Moskwy pschiwješe.

General Weygand wustupi z francowskeho generalneho staba

Pariske nowiny „Matin“ ju słonišo, so ju pschemjenjenja w franzowskim wulkim generalnym staby w pschichodnym lěcźe na 21 divisijowych generalow a 8 wyšokich wojeńskich sastojnikow w samtnym słužbnym wjedze poczahuja, kotrež w běhu léta starobnu mjezu 62 lět dospěja. Nimo teho 46 brigadowych generalow a 21 wyšokich wojeńskich sastojnikow, kotrež ju tehorunja starobu dospěli, na wotpocźink poda. Mjes divisijowymi generalemi je tež pjeć wójskowych kommandowarjow; nimo teho namjetny pschedźyda wyschischeje wójnskeje rady, general Weygand, a generalny gouverneur w Straßburgu a zhubstaw wyschischeje wójnskeje rady, general Alch, wrócźo stupitaj. Weygand wustupi w januaru 1935, w februaru pak wyschischi roskasowar nad wojakami w Marokkowskej a w meji generalny gouverneur w Straßburgu.

Zrěčenje wó'nskeho łódźstwa za Japansku so wotbyło

Japanske knjeježerstwo běsche ju pónjdželu rano w jeju mowni zhromadźiło. Wono wobsamknu, so tódženu jenotliwemu podpisarjej Washingtonskeho sreczenja wo wójnskim łódźstwje wosjewi, so wono tuto sreczenje sa słonczene wobhladuje. Kaž ju f Tokia hamtsjo powě, ju wocźakuje, so tajna statna rada wobsamknjenje jenohłósnje schwali.

Krótke politiske powěsće

Gouverneur Memelskeje je njedźelu pschedbyźyje sitawskeje frakcije w žejnje a wjednitej sitewskich stelazowskich a młodźinskich towarschtwow w Memelskej, Brudelaitisej, poručił, so by nowe direktorstwo sestajał.

Prěni sastupjeř Sowjetskeje Rusteje w Rumunskej, wupósłanz Ostrowski, je pónjdželu w audienzy kralej Karolej swoje wobtruenje pišmo pschepodał.

Franzowski ſwonkowny minister Laval pschija pónjdželu popołdnju němskeho pósłanza Köstera a jendźelskeho a ruskeho póslednika. Laval zhromadnje ſ juhosłowjanskim ſwonkownym ministrom Jewtićom do Genfa pojědže.

Franzowski minister ſa letarſtwo je sakoń pschedpołożił, ſ kotrymž ma ju wožebity rjad sa sakładźby we letarſtwje sawjesćo.

Amerikanski pósłanz w Londonje Bingham je ju ſ nastawkom w Londonskich nowinach „Observer“ ſa wulke zhromadne dźěło mjes Ameriku a Jendźelskej wuprajił. Binghamowy nastawk je we Washingtonje wěsty njepokoj sbudźił, dokelž by knjeježerstwo Sjednoczenych statow rad wschemu sadźěwało, schtož by ju jako amerikansko-jendźelska ententa źdało a ſ tym Japanſku bjschoze bóle wot Ameriki dźělito.

Zhromadźizna Domowiny w Khrósćicach

Z nowej nadźilu do příchoda za lud a kraj

W Khrósćicach, 2. hodownika 1934.

W metropoli katolskeho Serbowstwa, w staroslawnych Khrósćicach, zeńdźechu so njedźelu sobustawy Domowiny a jeje přećelja wo wulkej ličbje. Wjelkee rumna žurla bě hač na poslednje městno wobsadźena. Z wobličow přitomnych móžeše so čitać, zo wšitcy něšto wosebiteho wočakuja. Přińdźechu na swoje, štož wuspěch a wukóne zhromadźizny dopokaza.

Krótko po štyrjoch zalaji so ze spěwom „Hišće Serbstwo njezhubjeno“ cyle w duchu zhromadźenych. Mała Žuroc Hańška z Lejna wustupi z Čišińskeho basnju „Serbskej zemi“ a potom wita k. farař Wjeńka, zastupowacy wjednik Domowiny skhadźowarjow, spomina na k. fararja Šewčika, prjedawšeho předsydu Zwjazka. Rozłožuje dale, zo Domowina w katolskich Serbach ničo cuzo njeje. Wón sam je, hdyž je so do Serbow wrócił, wustupował za prawa našeho ludstwa w Pančicach, w tamnišim towarstwu rjemjeslnikow, hdyž su sobustawy nimale wšitcy Serbja a jich rěč tam nihdźe k swojemu prawu njedóńdźe, w Hórkach, hdźež so na jeho pohnuwanjo na serbskich rjekow tež w macernej rěči spominaše, přećiwo njeznjesliwym šulskim wobstejnosćam w Khrósćicach a dr. A skónčnje wola ze přeswědčowacym słowom wšitkich Serbow wobeju Łužicow do cyłka, pod škitace křidła macerki „Domowiny“, pod heslom sławneje Serbowki: „Wšitko Bohu k česći a Serbam spomoženju!“

A kaž k wudospołnjenju rysowaneho narodneho wobraza zaspěwa Jednota pod nawjedowanjom k. wučerja Cornaka „Hory módre, ja was znaju“, kaž přisaha, kotraž k njebjesam wyšinam stupaše.

Nětko jima so wjednik Domowiny, k. wučer Nejdo, słowa a rysuje puć do lěpšeho příchoda za naše ludstwo: Njewjedra a ćmowe mróčele nad našej serbskej Łužicu su so pominyle. Zasakli njepřećeljo so wjeselichu a wěšćachu kóne serbskeho ludu. Tola mějachmy druheho dźěła, hač jim k woli so do rowa lehnyć. A potom wopisuje naše wjesne žiwjenje před sto lětami, kak je so wone w nowišim času ze wšelakich příčin, kotrež nadrobniše rozłoži, dokładnje přeměniło a tehodła bě založenje towarstw. za zdźerženje našeho ludstwa jara nuzne. Tola tu pobrachowaše nam jednotne wjednistwo a tuž dóńdźe k wutwarjenju Domowiny, wukladowaše w hodźinskej rěči jeje dalše dźěło a směr a napomináše wšitkich, kotříž su dobreje wole a maja hišće lubosć k serbskemu ludej, k wutrajnemu sobudźěłu, bjez pessimisma a bojosće, hdyž je so tola wyšnosć dawno přeswědčiła, zo su dobri Serbja přeco tež najlěpši stačenju byli a jich prócowanja wo zdźerženje serbskeje ludnosće, so cyle ze zasadami nacionalsocialismu znjesu. Skónči swój přednošk z wuznaćom: „Serbstwo ma trać!“

Na to přednjese Hańža Kronsec z Khrósćic Čišinskeho „Prolog“ a Jednota zanjese nježny spěwk „Domčk mój luby“. Z wjetšej deklamaciju wustupi Pawoł Kmjeć z Khrósćic a to „Moje serbske wuznaće“ wot Čišinskeho. W tutej basni rozłožuje autor, kak ma so Serbstwo wutwarić.

Po krótkej přestawcy dóńdźe k rozmolwje. Wjednik zhromadźizny wita wosebiće kmótristwo, drje k přenjemu razej, zo so tajke na jenej zjawnej zhromadźiznje pokazuje. Dale čitachu so dźěle nastawka z Barlinskeje „Kreuzzeitung“ z dnja 21. septembra 1934, w kotrymž spisowař Hauser Serbow na njekhmaršo wašnje křiwdźuje. W dalšim pokaza na hižo wobstejace organizacije mjez katolskimi Serbami, kak je so cyrkej přecy za ludstwo starała, kak maja so dobre serbske swójby wukubłać, ke nałožki so spěchować, kaž na př. nětko w katolskim a hodownym času tamne rjane złožki kajkež hišće dźensa w serbskich swójbach nadeńdźemy. Zwrěšćenje Serbskeje Banki je w nanohim dowěru zničiło, dowěra dyrbi so zasy nadobyć, wosebje w pjenježnych należnosćach. A tuž sej pokładnik Domowiny wosobinscy krutu kontrolu přeje. Z jeneje strony namolwješe so kruće k podpjeranju serbskich časopisow, Serbskich Nowin a Katolskeho Posola. Najwjacy časa nałožowaše so na rozmolwu wo šulskich wobstejnosćach w Khrósćicach, hdźež na ryzy serbskej šuli wósom němskich wučerjow a dwaj serbskej skutkuja. Raznje so žadaše, zo by z tutymi wěcami so zaběrała rezolucija hłowneje zhromadźizny Domowiny w Budyšinje na najwyššu instancu w Barlinje pósłała. Tute zrudne wobstejnosće njewotpowědźuja zasadnym žadanjam našeho kanclera a wjednika a maja so tehodła najkrućišo zasudźić. Wjacore hóršenje njeje na wobstejnosćach ničo přeměniło, tuž ma so poslednja krótce stać.

Hdyž bě wjednik so rěčnikej. Jednoće, deklamatoram a debatowarjam podźakował, skónči so zhromadźizna ze spěwom Jednoćanow „Dźeń haša“ a ze zhromadnej narodnej hymnu.

Ze Serbow

W Budyšinje, 4. decembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Prózdnik ma mjaso a dźěłaćeř wobkrane kosće.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer 0, najwyschscha dnjowa temperatura 12 stopj. cźopłoty. Dźeńša rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer 0, najniščha temperatura w nozy 8 stopj. cźopłoty. — Nižina je ju nětko dospołnje do krjeźenje Europy dobyła a nam pomročenje a dešćepschosnade, tola mile wjedro pschinjesłe. Dźeńša a jutśe je dnjowa temperatura hišće nad nulu, wječor a nóc pak pod nulu. Pola Jelanskeje pak je wuschina wupschestrěwa, tola njesmjeje hischcze hnydom wliwa na wjedro w naschich krajinach. Wyschina pola Schpanskeje je ju trochu k połodnju stłóčiła a ju na Sśrjedźomjenske morje wotstalnje. — Jutśe krjedu stłónčejo 7,45 hodź. schhadźa a ju 3,56 hodź. chowa. Měsacź schhadźa jutśe rano 6,32 hodź. a chowa ju popołdnju 2,26 hodź.

— **Wuhladny na wjedro sa jutśischu krjedu: Njewobstajne a mile wjedro.**

*

— **Na Budyskim sudnistwje** ma na nuczene wašnje na pschehladowanje pschedawacy: pjatk 25. januara 1935 dopołdnja w 9 hodźinach khěžna le-

Křižanec Hilža

Roman.

S němskeho ſwob. pschełožił Jakub Schajba.

13] (Pokračowanje.)

„Derje — ja cźi to wěrju... Budu wscho spytać, so bych ſwoje ſwědomnje snapschecza mojej macźeri ſmjerował. Wostanje-li pak wona pschi ſwojim pschedewzaću, mje njeſbožowneho sćinicź, potom na nicźo wjazy njedźiwam... ſłyschischi to, Hilža?... Teź na to ni, hacź ty chcejsch abo nic — dźerżu ſo mojeho ſwjatocźneho ſluba a potom chzyl widźerź, schtó mje hischcze wot mojeho prawa wotdźerži.“

Wón sitłóži wokolo na Hilžinej horjej hubje a khwatasche po pucziku ſ hórki dele.

Dźeſacź mjeńſchinow posbášisko jedźesche wós ſ wulkej ſpěchnoſcu psches wjeſ. Ludźo k wokmu khwatachu a widźachu ſe ſpodźiwanjom Józefa bjes kłobuka pódla ſwojeje maczerje na wosu ſedźo. Wón pohonjowasche konjow hischcze k wjetſchej ſpěchnoſcźi a njedźiwasche ſe ſanym pobładom na wcźipnych ludźi.

VII.

Tydźeń bě po roſzohnowanju ſaſchol — ſa Hilžu cźaſ polnych bědow a hórkich bolosćow... Naležnoſcź mjes njej a Józefom bě ſo po wšej rosnjeſe a powſchitkownu pohórſchk sbudźiła. Swoprědka bě tódemu wěrje njepodobne, ſo by ſej mohł Józef khudu Hilžu bóle wažicź, dyžli bohatu Schołcźiz Marhatu. — Na tole ſpodźiwanje a ſpódowanje ſtłedowaſche ſpratwny hněw, a wboha Hilža dyrbjesche ſpóſnacź, ſo we wocźomaj kleſakatych ſonowo ſadym wjeſtſki njeſkutk njebě, hacź ſo ſej ſhuda, njewobkedźbowana holza ſwoji, bohatemu pachołej ſo ſpodobacź. Dźeń wote dnja dyrbjesche k ſtudni po wodu. Prjedy by tam ſrědka někoho nadeſchła, někto pak tu ſtajnje cźrjódka ſonowo ſtojeſche, ſtłi widźomnje na Hilžu cźakachu, ſo bychu ju ſe ſchcźipatymi rěcźemi krjudowali. — Schołka, kiž prjedy hischcze ſtajnje pschecźelnje ſtrowjeſche, dźeſche někto bjes poſtrowa nimo. Jenicźki ſprawny cźłowjek, wjeſny wucźeř, bu pschełaždźeny a wopuſchcźi dźeń po kermuſchi Mochowyn. Hilža druhdy něnjeſche, ſo budźe dyrbjecź cźeſkej diſchinej bědje podlejecź, kotruž dyrbjeſche tak ſamotnika njeſcź a hischcze pſched maczerju ſtaroſcźiwje ſakrycź.

Jeje jenicźka ſadoſcź kłónczuje bě, ſo ſe wſchěch cźuhle ſtuſkow ſnajunjeſſa na nětotre hodźiny wunoſcź. Sſnadź mójeſche ſwobodna pschiroda na jeje ſtuntskowanu njeſwobodu pschihódnje ſtukkowacź. Tehodła ſo roſſudźi, ſobotu ſama do města dójcź, a tam ſebi wſchelake wobſtaracź.

Trochu poſdźe ſo najſatra na puć najtaji, a pſchińdźe hałe wokolo pſchipołdnja do města. Mějeſche tehodła wulku nuſu ſ wobſtaranjom wſchitkich ſwojich naležnoſcow; pſchetož nodźiſchće dołhi dompucź po cźmje ſama hicź. Njedźiwajcy teho pak njemóżeſche ſej ſapowěſcź, ſwojim tomaršſkim Hanu a cźetu wopytaſ, wſchak ſe jimaj tež macź rjany poſtrow a korbik jabłukow ſobu dała.

Hilža bu pola cźety ſ wutrobnym wjeſelom pschijata, runjeż ju jej njeſminy, ju bjeſchtej Hana a cźeta pſchi jeje laſtnipje nětkaſ wulkoſtliwej. Napadny jej też ſ běłym rubom pſchikrytje błido, na kotrymž bě wſcho ſa kofejpicze pſchipraſwjene.

Hilža dyrbjeſche ſo pſchi wokniže pódla cźety do mjeńkeho ſtoła ſydnyć, a Hana pſchinjeſe jej ſ khwatnjwej ſtaroſtliwoſcźu ſchałku cźjohoho cźjaja .... Kak ſpodźiwnje, ſo cźeta pſchego ſaſo jeje ruku majſakaſe a na nju ſe ſłoſoſtymaj wocźomaj ſpohładowaſche. Wona běſche drje ſtajnje ſ njej jara pſchecźeſelniła, ale dźeńſa bě tola nadpadnje hnuta.

Wonka pſched wokmami — cźeſcźina łkźa ſnejeſche runje pſchi wikach — bě pſchego hiſchcze wulki hołk a hara, runjeż ſo wicźny wobſchod bóle dopołnja wotwinowaſche. Na próſdne burſte woſy kładźechu żony a hołzy korby a waſcźoſi ſ nakupowanymi wěſami; holanſke drjewarjo hiſchcze ſwoje poſtledne łucźiwa pſchedawachu.

Hilža ſhładowaſche pſches wokno na tule měſcźenju a khwaſk, mjes tym ſo jej muczinej noſy na hežźy wotpocźowaſchtej. Njepajzy pak ſo ſaſtróji — Schcźěpanowa wuſtupi ſ pódlanſkeje haſki a dźeſche prěti pſches wicźne nameſtno. Hana runje pſchi Hilži ſtejeſche; wona pſchimny ju ſa ruku a ſ dorasom rjekny: „Haj Schcźěpanowa tu je a Józef też — ſtaj pola naſ wuſpschahnyłoj.“

Hilža poſkoczi a hrabaſche ſa ſwojimi wězami, ale Hana ju wrócźoſdźerża.

„Buđ bjes ſtaroſcźe“, wona proſcheſche, „uny mamy mnoho ſ tobu roſrěcźecź. Schcźěpanowa ſo prjedy hodźinu njewróci a Józef też hiſchcze ſa tónle cźaſ njeſchidźe... Ach, Hilža, Schcźěpanowa tekka dla ſwojeho ſyna płaka. Wona nam łkorjeſche, ſo je ſo dozyła pſchemeńił, prjedy ke wón ſama pſchcźeſelniwoſcźe, ale nětko łcźma ſłowcźa rěcź. Ludźom ſchcźudźe ſ puczka khodźi a je hižo na to ſwonić, ſo chze ſo na ſwoje łubko do Wałſchiny podacź... Teź ſwonkownje je ſo zyle pſchemeńił, tak ſo może mi ſkoro żel cźiniccź.“

Hilža ſakry ſwoje wobliczo — tak dołho podlećeſche ſyłły rońiachu ſo jej po łigomaj.

„My wſchak ſmy wo wſchitkim wobhonjeni“, Hana pokračowaſche, „ale runje tohodła mějach ſa ſwojin winowatoſcź, ſo nětko rěcźach. Njejmědźach mjeſcźeć, hdy; nochzyh ſo njeſtónczníje njedźakowna tebi a twojej maczerji wopokaſacź — Schcźěpanowa moje potajnſtwo ſnaje.“

„Schto tola wěcźiſch, Hana!... Ty ſy...“

„Schcźěpanowa je dźeńſa wote nuje ſhonila, ſo je wothładaniſke dźěcźo, dla kotrehoż maſch tolko cźerpicź, moje, a ſo ſym hižo połdra łéta ſ mańoſcźelſkej prawiſnika Łukaſcha. Skupoſcź a hordoſcź ſtarehu wuja, po kotrymż dyrbi mój muż zyle ſamoženje ſdźědźicź, namaj njedowoli, ſo bychmoj ſo pola njeho jako prawje ſwěrowanaj manželſkaj pſchedſtajiłoj. Muj njemuſyj nochze, ſo by jeho herbu ſamoženje hiſchcze ſ druhej wožobu dźělił. Tak pſchińdźeſch moj na trochu dźiwnu wuhłicźku, naju dźěcźo wěſty cźaſ pola twojeje maczerje ſa dobre ſarunanje do wothładanja dacź. — Schcźěpanowa ſtónczníje też dopójſna, ſo měſacźnuj pſchicźinu, dźěcźo pſched wujom ſatajicź. Ja jej potom dale powědach, ſo bě twoja macź ſwěrna, woporniwa pſchcźeſniga mojeje njebohi maczerje a tak potajkim jenicźka ſwójſoba, kotrejż móżach moje lube dźěcźo dowěricź. — A hladaj, Hilža, ja dołtach najrjeſcheſe mydło ſa moje ſprawne wuſnacźe; pſchetož ſtara Schcźěpanowa bě hacź ſ khłakom hnuta nad waſchej woporniwoſcźu a wobžarowaſche pſchego ſaſo a ſaſo, ſo je ſo pſchcźeſniwo tebi talle hrěſchiła.“

(Pokračowanje ſcźeſnje.)

žownosć pichcerupza Yanja Kurta Großmanna w Budyšinje na Hausenskej drohi na rožku Hausenskeje a Renatuskeje drohi znapicherja artillerijskich kasarnow, na 39 960 hr. pohódnosćena; piatk 25. januara 1935 dopoldnja w 10 hodź. kněžna ležownosć Franza Josefa Wölfla w Budyšinje, na 39 000 hriwnow pohódnosćena. Kóždemu je dowolene, do ležownosćnych knihow wo jstwje 28 na sudnikwje pohladacź.

— **Sserbska Boża słužba w Drježdżanach.** Druhu njedźelu adwenta, 9. dezembra tuteho lěta, popoldnju 1½ hodź. budźa sakr **serbske kemsche se spowědźu** a **z wudźelenjom Božeho wokazanja w Drježdżanskej Kichi** (Annenkirche). Předowanje je na žo wjsoł wyschichi farar Sarcerik z Khmaczy. Kherluschowne kopjelchka kemscherjo po jowanym wotschinju pisched zyrkwinymi durjemi dostanu Cjtarjo Sserbskich Nowin chzy-li swojich pschiwuschnych abo znatych w Drježdżanach z bopitznizu na tutu serbsku Božu słužbu kedźonkuli zejsnicz. Po kemschach žo kemscherjo sendu k pěknej towarschnosći w Jankfint dworje, pschi czimž budźe Łużdy Sserb też wutrobnje witany.

— **Hodowne lećenje powětrona „Hrabje Zeppelina" do Południschejeje Ameriki.** Sobotu 8. dezembra poleczi powětron „Hrabja Zeppelin" hišcze raz do Południscheje Ameriki. Tehdźa na tutym dnju poriadne létadła wukschego towarstwa „Luftḥansa" z Barlina do Buenos-Aireza njepoleczi. S lećenjom powětrona poliscżi žo pschijomna gladnosćej k **hobupóžkanju hodownych pósttskich pożytkow.** Wšitke listow wschoze druzimy žo też pakety žobu hjeru. Póńa dospéje 12. dezembra do Rio de Janeiro a 13. dezembra do Buenos-Aireza. Pożytki za hodowne lećenje dyrbja žobotu 8. dezembra hacź do 11,30 hodź. na póscze w Barlinje C 2, hacź do 13,30 hodź. na pósce Stuttgart 9 abo hacź do 18 hodź. na pósce w Friedrichshafenje lećej Zumenjenja za Hanje žu samsnje kaž pschi porjadnym wobchadze na Barlinsko-Buenos-Aireskej létakskej cżarje, mone žu na pósttach zhonicź. Listowe pożytki, kotrejž be z hodownym lećenjom póscżelu, dostanu wobehity stempel je słowami „Luftschiff Graf Zeppelin Südamerikafahrt Weihnachten 1934".

Powětron ma žo 18. dezembra sabo do Friedrichshafena wrócżeź, žo dostawarjo hodowne powitzki z Południscheje Ameriki 19. abo 20. dezembra dostanu.

— **Wokrjesny hejtman dr. Heerkloz poda žo na wotpocżink.** Pjatk 30. nowembra je žo wokrjesny hejtmar Drježdżansko-Budyskeho wokrjesneho hejtmanstwa, dr. Heerkloz, na wotpocżink podał, dokelž je sakuślu starobu dopěł. Wokrjesny hejtman žo na tutym dnju dopołdnja w jednorej zwjatocżnosći se swojimi sastojnikami, pschisłužacżarni a dźełacżerjemi rožžohnowa. Sa stuttskowneho ministra dra. Fritscha, kiž njemóžeschе pschitomny być, poreczża ministerialny direktor dr. z Burgsdorff dźak a pozrow krajneho knjeżerstwa. W mjenje południskeje wokrjesneho hejtmana poreczża namětny wokrjesny hejtman dr. Ilber. Wokrjesny hejtman dr. Heerkloz dźakowasche žo wšitkimaj za jeju pschijóńowacże słowa.

— **Němska pósta podpjera zymsku pomoc!** W mešazych wot dezembra hacź do měrza žo w pósttskich autobužach njedźelu a žiwjate dny dary k lépschemu zymskeje pomozy němskeho luda sběrachu. Darczeł dostanje jako kwitowanku darczelskeje wopiśmo. Najmjenschi dar je žo na 5 pjenjezkow postajił.

— **Njesboże na drohy.** Na Nowosalzskej drohy schmórkny žo wczera popoldnju wokoło ½2 hodź. motorowy kolesaś pschi pscheciśehnjenju 10lětneho hólca, kiž na jśdźbnym kole jędźeschе. Wobaj padnyschtaj, motoroweho kolesarja ześe wdomoja wotnjeśechu a do měschczanskeje khorownize dowjesechu. Hólc je stróżelemi wotendźe. Kole žo šmadnje zwobschkodźischtej. Schtó je na njesbożu winu, ma žo hischcze rozjasnicź.

— **Porjedźenka.** W hobotnischim wosstawjenju wo **płacżišnach na Budyškich wikach** pišachmy, so je žo 338 prošarow pschihnalo; na wikach pak bęschе 838 wrośalow. Cżischerjerši cżerczik bęschе město wósmiczki tśiśki žadźit.

Přihoty za dźeń nacionalne'e solidarity

Pschihodnu sobotu, 8. dezembra, budźe dźeń nazionalneje solidarity. Tehdy naswjedowazy muzejo stawneho zjwjenja swoje switli se sknkom symsleje pomozy němskeho luda a s tym s najthudschimi ludowymi towarschemi dopokaża. Naswjedowazy muzejo stronu a wschón jeje wotdźelenjow, SA, SS atd., pschedźiesterje wyschnoscżow, satupjerjo kulturneho zjwjenja s hromadźerišci tylku symsleje pomozy budźa na dróhach jeżecz a pódźu dom wot domu. To budźe s wusnamjenjenjom, žo na tutej słužby wobdźelicź smeźi. Nadobne wuwiedźowanje žo sapocżnje wo najwjetschi njenjes sa wołożenje musy. Tu chwilu bo służba pilnje pschihotuje, liczba słóżarjow bo postaji. Jich mjena žo dokładnje śwećża a ko pruhuja, so by žo hólca nawjedowaza wosboba naschego Budyskeho zjwjenja sapschijała a so žo na druhej stronje njebychu ludźo pschiczischczeli, kotrejž tuteho wusnamjenjenja njejsu hódni. Służba stej pod wjedniwem wokrjesneho propagandacheho wjedniwa, kotraž w pschesjenosći s NS-ludowym spomožesćiwom dźela. Sbérańke tyšk žo z nacżischczom „Dźeń nazionalneje solidarity" pschelepja. Tyšk žu cżischczane. „Shromadne wojowanje pschewinje musu!" a „Lud w nuzy — lud bratrow!" rěka hesło.

*

S **Rachlowa** pola Kubschicz. Sobotu bęschе w ludowschim hosćenzu derje wopytana shromadźizna, w kotrejž rěrzeschе słotnik wohnjowego woboru Weinert, kotryž bęschе žo njedawno na kursu za powětrowy schćit wobdźelił, wo najwažnischich praschenjach powětrowego schćita. Rozwosche nastaeże kśeżowa hacź k najmodernischim wulkobitwischczowym létadłam, kotrejž móża wulku mnohosć bombow haj žanu tanki nošyeź. Potom rěrzeschе wo bytnjach bombow a jich faniczajym skutkowanju a słónczenje też, kak ma žo pschećiwo tutym létadłam wojowacź a kajki schkit ma žo pytacź pisched tutej strašchnej bróńu pschichodneje wójny.

S **Drježdżina.** Njedawno pišachmy wo wobjarowanja hódnym njesbożu knjeza Kloża, kotrehož bęschе pschi rańschim pizowanju łoń tak njesbożowuje do woblicza kopnył, so dyrbjeschе žo do khorownje dowjesecź. Tam je nětko njedźelu wjecżor wudychał. Wo njeho žarnje wudowa a 5 njesałatarnych dźeći. Knjes Kloż bęschе też žwérny cżitaŕ Sserbskich Nowin.

S **Wósporta.** Hakle 28. nowembra je najstarscha Wósporcżanka, knjeni Hulda Häblinowa, žwoje 91. narodniny wošwjeżicź mohła. Njedźelu 2. dezembra wošwjeżi inspektorowa wudowa, knjeni Emma Mochwitzowa žinach bombow a jich faniczajym skutkowanju a słónczenje też, kak ma žo pschećiwo tutym létadłam wojowacź a kajki schkit ma žo pytacź pisched tutej strašchnej bróńu pschichodneje wójny.

S **Drježdżina.** Njedawno pišachmy wo wobjarowanja hódnym njesbożu knjeza Kloża, kotrehož bęschе pschi rańschim pizowanju łoń tak njesbożowuje do woblicza kopnył, so dyrbjeschе žo do khorownje dowjesecź. Tam je nětko njedźelu wjecżor wudychał. Wo njeho žarnje wudowa a 5 njesałatarnych dźeći. Knjes Kloż bęschе też žwérny cżitaŕ Sserbskich Nowin.

S **Wósporta.** Hakle 28. nowembra je najstarscha Wósporcżanka, knjeni Hulda Häblinowa, žwoje 91. narodniny wošwjeżicź mohła. Njedźelu 2. dezembra wošwjeżi inspektorowa wudowa, knjeni Emma Mochwitzowa

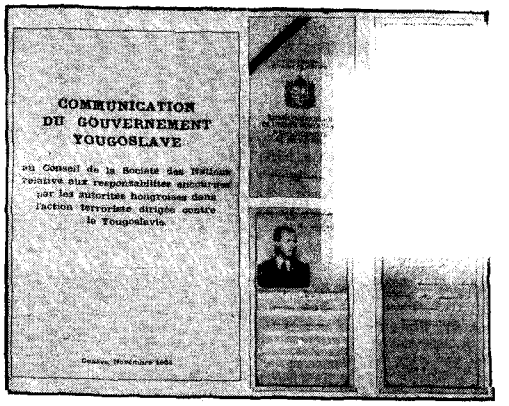

Juhošłowjańska bróń pschi posłupowanju pschesłiwo Madźarskej.

Juhošłowjanske knjeżerstwo je we žwojim memorandźe na Swjasł ludow Madźarsku wobstorżiło, so je khorwatskich terroristow podpjerała. Lěwy dźeł wobrasa pschedstaja nadzelnu stronu juhošłowjanskeho memoranda; pódła žo pschedstaja wobras paża, kiž pola jeneho z khorwatskich terroristow namakachu.

Hospodarski rozhlad

Wutoru, 4. dezembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,95
1 jendźelski punt	12,34	100 českosk. krónow	10,38
100 šwajc. frankow	80,79	100 franc. frankow	16,39

Barlinska burša dnja 3. dezembra. Podstajicżkjom wutkasa wo naiwarjenja-hospodarstwa bęschе burša powschitkownje kruta, tola bęschе wobtkod wo nješchto mało měrnischi hacź w sawdźenym tydźenju. Jara pschecżelne měnjenje knjeżeschе na rentowych witach, dokelž žo wocżakuje, so žo bankowy zakoń na kapitalowych witach derje wusłutkuje. Wudołženika pożczonka strucżi žo wo 0,4%. Też danjowe zarunanje bony běchu kruczischce; stara wójnska pożczonka zapocża po wulošowanju z 103 proz. po 104,5 proz.

Barlinske žitne wulkomitki dnja 3. dezembra. Wobchod na žitnych wulkowikach pschinjdże na šatkadże płaczišnow za dezember jenoż pomału do běha. Posticżenja chlěbowych a pizowańskich žitow z prenjeje ruki žo njejsu powjetschiłe, mjes tym so naprašchowanja žu te šame wostałe. Krute posticżenja w pschenicy, rožu, kaž też we wowsu a pizowańskim jeczmjenju cżinjachu žo jenoż za dodacże wotrubow, łanych wošuchow, a druhich pizowadłow. Wobrot bęschе łohodła we wulkich mjesach. Nowosarjadowanje wurunanskich wotedacżow, kotrejž maja młyny za chlěbowe žita płaczicź, žo kedźbuje na sestajenje płaczišny na mukowych witach khětro wobtkedźowasche. W pschesticżnych a rźanych mukach njeje pišu pschechodże do nuwehu měrjenja wobtkedź wozimit, kaž to hewak bywa, kupuje žo jenoż to najnuschnische za wschednu potrjebu, pschi cżimż žo pschenicżna muka lépje zameścżi hacź rźana. Wowsk žo w nětkotrych wagonach posticżesche, z cżimż žo najnuschnischa potrjeba krjesche. W pizowańskich jeczmjenjach njeje pschi hódnych posticżenjow, napschećiwo tomu je na witach wjazy jeczmjenja za piwarnje, tak so frénje a hubjeńsche družiny w płaczišnje popuschczichu.

Wežera płaczeńe w Barlinje zentnar

pschenicy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožki R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jeczmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowša H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.

Płaczišny na Barlinskich produktowych witach.

Žito a wotliowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaczišny po złotej hriwnje.

	3. 12.	30. 11.		3 12	30. 11.
Pšenica	204	204	buny	12,5-13,0	12 5-13,0
rožka	164	164	woka	11,5-12,0	11,5-12,0
jeczmjeń now.	213-220	213-220	módre łupiny	8,00-8,55	8,00-8 55
jeczmjeń, nat.	—	—	žołte łupiny	9,7-10,5	9,7-10,5
wows	—	—	zeradella	16,0-18,5	16,0-18,5
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	—	—
rźana muka	22 50	22 50	such. truhanč.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruški	8,70	8,60
rźane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
raps „	—	—	rźana sloma		
hróch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	jeczna „		

Płaczina za pšeńcy za wupłodźerja 8: 197,5 9: 199,5
Płaczina za rožku za wupłodźerja 8: 157,5 11: 161,5
Płaczina za jeczmjeń za wupłodźerja 7: 157,5 9: 162,5
Płaczina za wows za wupłodźerja 9: —, 13: 160,5

Płaczišny rěžneho skotu na Drježdżanskich skótnych wikach.

3. decembra 1934 Płaczišny po centnarju a hriwnach

Skóme druźiny a woznamjenjenja:

Woły: 152

Połnomjasne, wukormjene, najl. rěžneje hódnosće mlode	40
Starše - - - - - - - - - -	30—36
Hewak połnomjasne, mlode - - - - - -	27—29
Starše - - - - - - - - - -	—
Mjasne - - - - - - - - - -	—

Byki: 271

Młódše mjasne, najwjetšeje rěžneje hódnosće - -	35—37
Hewak połnomjasne abo wukormjene - - -	29—34
Mjasne - - - - - - - - - -	26—28
Snadnje wuwile - - - - - - - - -	24—26

Jałojcy a kruwy: 462

Młódše połnomjasne, kruwy najwjetšeje rěžneje hódnosće	32—35
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy - -	24—31
Mjasne kruwy - - - - - - - - -	16—22
Snadnje wuwile kruwy - - - - - - -	10—15
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rěžn. hódnosći	35—38
Hewak mjasne jałojcy - - - - - - - -	30—34

Wowcy: 574

Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	36—38
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a	
dźerje wuwile wowcy - - - - - - - -	32—35
Mjasne wowcy - - - - - - - - -	—
Snadnje wuwile wowcy a jehnjata - - - - -	—

Celata: 1033

Najlěpše kormjene celata wot cyca - - - - -	39—45
Srěn e kormjene celata wot cyca - - - - -	33—38
Snadnje wuwile - - - - - - - - -	29—33
Najšpatniše - - - - - - - - -	22 - 28

Swinje: 3433

Tučne swinje, přez 3 centnarje cežke - - -	53
Połnomjasne swinje wot 240 hač 300 puntow cežke	50—53
Połnomjasne swin e wot 120 hač 150 puntow cežke	47—53
Połnomjasne swinje wot 150 hač 120 puntow cežke	45—50
Mjasne swinje wot 80 hač 100 puntow cežke - - -	—
Rancy - - - - - - - - - -	47—50

Radio

Sorjedu, 5. dezembra jśischimy:

Königswusterhausen: Nimo šnateho wschědneho programa: 6,35 tańschi konzert. 11,40 ša burow. 13 Herbert Ernst Graš spéwa. 18 tačzele.

Lipsk: Nimo šnateho wschědneho programa: 6,05 ša burow. 8,20 tačzele. 12 pschipołdnischi konzert. 14,10 tačzele. 18,40 kwětki a ľubosć.

Hischcze wažne z dujemeho programa: Barlin: 21,10 Bruckner owy konzert. Königsberg: 21,10 nowa orchestrowa hudźba. Wróćisław: 21,10 rejwańska hudźba ša starych a młodych. Köln: 21,10 Brahmsowy konzert. Mnichow: 21,10 šabawny konzert. Wiw: 19,35 jubilejny konzert. Praha: 19,10 wojerski konzert.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerja a za nawóšćki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1934: 2236

cjow dyrbjachu je špenja wubudźić. Jedyn wobžedźer, kiž běšche wokno wocynjene wotkazył, měješe jimu polnu kurtu. S wohrożenju šlatkow pak njetrjebachu hakle nadobu won nuzować. Wohnjowe wobory bórzy sapyschimnychu a woheń na žiwoje měsno wobmjetowachu. Nimo Rakečanskeje šulkowy pschikhwala Njeswačidłska motorska šulkawa jako prěnja; druhe myto dosta Schescholowska dobrowólna wohnjowa wobora. Na žadanje wobžedźerja, kujesa Herberta Klugi, je tež hišćo Budyška motorska šulkawa sawoła, dokelž běšche strach sa žiwotne twarjenja jara wulki. Wona tež bórzy pschikhwata. S wohnjom žu žo tež telefonniske powody pschetorhnyle, dokelž brózeń zyle pschi Budyško-Wojerowskej dróhy stejeshe. Tohodla njeběšche dźenża žanych telefonniskich žiwjenow mjes Budyšchinom a Rakezami-Wojerezami. Woheń je žo najsterje se slónskiskej ruki założił.

S **Ralbiz.** Pruhowańske lěto pschi tudomnej ludowej schuli słónczniwschi, je knjes wučeř **Max** Rjeczka žo woł naš wotkalił. Na jeho město je pruhowańska wučerka Luzija Ernstej z Budyschina stupiła. Sdźela wona teš we Rózeńczanskej ludowej schuli wuczi.

S **Khróšcizu.** W Khróšcizach ma žo w lěcze 1935 žadźba wohnjoderiskeho dawka we wyšokosezi 500 prozentow płaciś.

Sport

Budyski wokrjes w němskim zwjazku koło'ezdnych

Zastupjerjo Budyskeho wokrjesa, kiž Budyske hamtske hejtmanstwo wopřija, wotmě̌chu štwórtk wječor w „Němskej pósće“ posedźenje. Wokrjesny wjednik M. Lehmann witaše wosebje, kotryž běchu hač cyle wot mjezow přišli, štož dopokaza, zo je do kolojezdnych zaso wulki zajim začahnył. Po słužbnych zdźělenkach přistupichu k wobsadźenju zastojnstwow. Wone so takle wobsadźichu: 1. wokrjesny wjednik Lehmann-Budyski, 2. wokrjesny wjednik Henka-Wjelećanski, 1. wabjeński a nowinarski nawjednik Albrecht-Budyski, 2. wabjeński a nowinarski nawjednik Schenk-Budyski, rozprawjeŕ za połnócny wokrjes Lajnert-Rakečanski, za połodniši wokrjes Herold-Załoński (Sohlandski): wotrjadowi wjednicy: za jězdźenje na zalach Wollmann-Małoborščanski a Golbs-Rozwodečanski, za wujězdźowanja po wujězdźowańskich Schwager-Domjanski, za wujězdźowanja na dróhach Heinrich-Wjelećanski a Hübner-Dźibrachčanski, za pućowańske jězby Herold-Załoński (Sohlandski) a Radon-Lěšćanski, pokładnik Primka-Budyski a Sorge-Wjelećanski, přisydnikaj Hempel a Lösk-Załoński (Sohlandski). Tak wobsteji wjedniska rada ze 17 sobustawow. Na to naćisny so lětny program. W měrcu wotmě̌je so wokrjesny zalowy sportski swjedźeń w „Krónje“ w Budyšinje. Nimo teho postajichu so wšelake wujězdźowanja a pućowańske jězby.

Najnowiše z cyłeho swěta

* **W Zelli pola Würzburga je žo w nozy k njedźeli składowanja Bulkanoliskich dźěłarjow, dwaj posłhodaj wybuchła, zajězpła. Jena fronta twarjenja je wotwali. Ludjo njejsu do schkody pschischli.**

* **Na Myślowiskej wuhlowej jamje pola Katowiz psched někotrymi dnjemi nětdźe 350 metrow pod semju i dotal njeznateje pschičiny woheń wuhrył a je ja krótki czaš fyzlnje rozschěrił. W dźelu podkopkow dyrbjachu dźiło sastajiś. Woheń je žo mjes tym tak jara rozschěrił, so njemóžo, hdy budźe móžno jón shaschcyś. Najsterje budźa dyrbjeć polozyju jamy sastajiś. Na Myślowiskej jamje dźěła 1000 dźěłaćerjow.**

* **Londonskim nowinam „Daily Expreß“ žo z Warschawy powě, so žu w Rusłej pschi Leningradskim attentoze mordarske spschisahanstwo pschećiwo wyšokim žowjetskim wjednikam wotkryli. W Moskowje žu njedźelu 10 oficěrow sajeli, kotśiž běchu podhladni, so maju podźeł na spschisahanstwje. Tutych žu po krótkim pschełožowanju satśelili. Nimo teho žu hišćeze 60 wozobow sajeli, kotśiž maju bórzy swój wuskud wocakowaś.**

W Albanje blisko Ovieda w połnócnej Schpanskej žu organisatora oktobrowskeho słodża w Asturiji, prjedawšcheho pschedsydu asturskeho provinzialneho žejma, Ganzalesa Penu, sajeli.

W francowskej židowej industriji dźěłać přestawaju

W Chaussaillesu pola Charollesa je 17 dźěłaŕnjow mjes 18 židowymi fabrikami žebi wotmyšliło, so 10. decembra žowje dźěło sastaji, dokelž je we wuwoju jich wjedźelkow krisa nastała. Wjedniśiwa dźěłaŕnjow žu tutón žowój wotpohlad pschi wrotach dźěłaŕnjow wožiewili. Wobžedźerjo dźěłaŕnjow wožiewjeja, so žu knjeźerstwo a kontoru hižo psched měšazami na cźežke położenje w židowej industriji kedźbowej cźinili, dotal pak njeźišu žanych podpjerkow dostali. Dokelž jim njeje móžno, so mohli nuzy hischcze bóle sniźiś, maju sa lěpsche, so dźěłaŕnju samknu.

Budyske stawniske powěsće

z dnja 1. dezembra 1934.

Narodźił je žo: Njemandźelski žynk.

Wumrěł je: Jan Bohuwěr Lehmann, hosćenzaŕ.

Do manželstwa stupichu: Josef Richard Wagner, wyschichi dźěžatnik, z Doru Charlottu Adolinu Bóhmerez, pschedawarku, wobaj w Budyschinje. — Albert Milok, dejeŕ w Budyschinje, z Martu Friedu Rósselez, słužobnej w Pschischezach.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Zjenoćenstwo evang. Serbow“ změje srjedu 5. hodownika wječor we 8 hodź. w Serbskej kofejownji swoju měsačnu zhromadźiznu z małej adventskej swjatoćnosću, na kotruž wšě sobustawy a druhich evangelskich pśećelow přeprošuje

předsydstwo.

Drježdźany. „Hromadnik“ změje štwórtk 6. decembra swoje měsačne posedźenje a na nim přednošk. Sobustawy a hosći wutrobnje přeprošuje předsyda.

Drježdźany. Wšě serbske towarstwa a wšitcy Serbja a Serbowki z Drježdźan a wokoliny zeńdu sa štwórtk 13. hodownika wječor we 8 hodź. w Bayr. Krone, Neumarkt k hodownemu kulturnemu wječorkej. Poskićeć budźa so: adventska rěć, hodowne spěwy, basnje a bajki, swětłowobrazy atd. Kóždy ma swěčku sobuprinjesć. Też rumpodich přinjdże. Kóždy ma přileżnosć, dar za přećela a přećelnicu pola rumpodicha wotedać. Cyž, dowěrnik.

Khelno. Serbske tow. „Domizna“ změje njedźeln 9. hodownika wječor 1/2 8 hodź. pola Mjenee měsačnu zhromadźiznu. Předsyda.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (Zónske hłosy) spěwa štwórtk 6. hodownika wječor we 8 hodź. pola Natuśe w Kukowje.

Maćija Serbska. Srjedu 5. dezembra wječor we 8 hodź. zeńdu žo Maćijarjo w Sserb. Domje k bjesadźe.

Hdyž so nad radiom wjeselśe pisajśe nam, hdyž so na njón hněwaśe — pisajśe nam też.

Statny zwjazk němsk. wobdźělnikow radła (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinje na Hošće hasy 21

Pčołarske towarstwo „Delni Sprjewinu Dol“

Rozprawa Budyskeje wobkedźbowańnje za november 1934

Wysokosć nad morjom	Temperatura po Celsiju najnižša	Temperatura po Celsiju najwyša	Temperatura srjedźna połnoca	Hibanje wahi w dekadach (1—2—3) Přiběranje po gramach 1	2	3	Woteběranje po gramach 1	2	3	Suma w kilogramach	Ličba dnjow wuleźenja	Ličba dnjow nošenja mjedu	Hłowne žórło za nošenje mjedu	mnohosć deša
210	— 4	+ 12	+ 4,3	—	—	—	100	60	50	0,200	4	—	—	6.66

Dźěćace kolesa
we wšěch wulkosćach ma tunjo
Jan Schieback
na Mužakowskej dróży 4

Wšě
črije
do zymy jenož z čŕiwoweho doma
Mann
w Kamjencu, Wallska dr. 25/27

Čehniwa kruwa,
z ćelećom abo też bjez njeho na předań
w Njechornju čo. 30

Holcu,
nic mjódšu hač 20 lět do ratarstwa pyta
Smola w Pozdecach

Jabłuka
kupuje kóždu dźělbu za najwyšše dnjowe płaćizny
Jurij Leimer w Nowej Jaseńcy

Ronklica na předań w Radworju čo. 36

Štóž
swoje twory w nowinach njeposkića, nima kupcow. Tohodla njemóže nichtó, kiž ma nješto na předań, to bjez nawěška činiś!

Pisany wječor
Wutoru, dnja 4. decembra w 20 hodź. w salomaj „Króny“, wuwjedźeny wot **2. bataljona pěšeho polka w Budyšinje** k lěpšemu zymskeje pomocy **Hudźba, khór wojakow, zwučowanje, dźiwadło, humor.** Zastup 60 pj. Bjezdźělni a dźěłowa służba 30 pj.
Přizamknu so reje

W bliskich dnjach dóndu na stacje do Rakec a Njeswačidła někotre wagony jenož dobreje ła
ržaneje a pšeńčneje słomy
za 3.— hriwny za centnaŕ wot stacije.
Dale poručam swojemu česćenemu wotebjeŕstwu
Kainit, kali. sól, domašowu mučku
nětko w decembru hišće wo **30 pj.** na centnaŕ tuńšo hač w januaru. Skazanki so wot mojeho zastupjerja přijimaja abo też pola mje zameho.
Firma Jurij Čornak
Młyn w Konjecach pola Kamjenca
Telefon Wóslink čo. 39

Za pječenje k swjedźenjej
tunje a dobre!
Naša pšeńčna muka
— hładka a masna —
Kěžorski wučah, typa 405 . . . pt. 24 pj.
Pšeńčna kajk. muka, hładka, typa 563 pt. 22 pj.
Pšeńčna muka 000, hładka, typa 790 pt. 19 pj.
Sultaniny
we wulkim wubjerku, punt wot 28 pj.
Cytronat, wulkokruchaty . . . punt 1.— hr.
Mandlowe narunanje, słódke a jerke . . . . punt wot 45 pj.
Mandle, słódke . . . . . punt wot 95 pj.
Mandle, jerke . . . . . punt wot 1.— hr.
Korynty . . . . . punt jenož 48 pj.
Módry mak . . . . . punt 45 pj.
Próškowy cokor . . . . . punt 45 pj.
Kokosowy tuk . . . . . punt 68 pj.
Wumělski měd . . . . . punt 45 pj.
Pólver za pječenje, wolije za pječenje, vanilowy cokor, korjeniny za poprjancy, wulke worjechi, lěsne worješki, Para-worjechi, zemske worjechi
3 procenty rabata
Thams & Garfs
w Kamjencu na Knježskej hasy 5
w Budyšinje na Hłown. torhošću 8

Pruhujće Waš wobstatk w čišćowych wěcach!
Nječa kajće, doniž njeje poslědnje łopješko přetrjebane, ale zapodajće w prawym času swoju skazanku.
W čišćerni „Serbskich Nowin“ budźeće derje a płaćizny hódno posłuženi.

Hotel Króna
Dźensa wutoru a srjedu
dwójne swiniorězanje
(samsneho kormjenja)
Wutoru, wot 9 hodźin heidu-na a ratrowe kołbasy wot připołdnja wše specialne swiniorězanske jědze.
Točimy kózłopiwo!
Wutoru dźeńa nóc!

Přeprošenje
na synowy a silowy picowański přehlad
krajneho burskeho zwjazka Sakskeho swobodneho stata
Spódni wotdźěł „Trawnik“ (Grünland)
pjatk 7. decembra 1934 popołdnju 1/3 3 hodźin
w „Kerbskej grychće“ w Konjecach
Přehlad wujasnja swětłowobrazowe přednoški
Wobdźělenje je darmo

Najdźakowniši dar
rjana serbska kniha

Přiloha k čisłu 282

SERBSKE NOWINY

Wutoru 4. debembra 1934

Stražnik

Železniski stražnik cžo. 108 stejesche pjched małej zamotnej khežcžiczku a cžakałsche... W kożdym wokomiku dorbjesche spešchnik pschijeczo.

Wschołtajo wupischestrěwachu žo železniske kolije po kraju. Mała kerczina syholesche žo we kraßnym wjeczornym žłonzu.

Stražnikowa khežka stejesche w dalokej runinje. Hacž do pschichodneje wožy běsche hodžiny dałoko. Stražnik bě młody cžłowjek, ł wjesołej myßlu, njetrjebasche pak tjeßadnikow. Joho towaršschojo běchu cžasi, kiž žwěru a ptakam pschikhadżachu. Hdyž też jenož wokomiki mimo nim běchu, běchu wone tola ßa njeho wscho, běchu jemu swět. Woni jemu pschinjeßechu postrowy ł dałeko ßwěta. Na tu cžasi w běhu lěta jenož cžakałsche. Tamne běchu jemu wschědny chleb. W tutych tjoch cžasach puczowaßsche jemu luby cžłowjek, zuła knjeżna! Wjelgmi rjedke su ł mjenom, wjedrdżesche ani kaku wjetu rěcži. Snajesche ju jenož ł nimojedżenja, mědżesche jenaß, so je ßtajnje w pośledńim wosu a ßtajnje na wětrych dnjach puczowaßsche, hižo lěta dołho... Nas bě jej pschikmał a wona bě pschecżelnje na jeho postrow wotmołwiła. Wot teho cžaßa ßem žo ßtajnje ßtrowjeschtaj... A potom žo ßabkudži do ßamotneho hydleńczka k prenjemu rałej listowy pożelnik a bě pschinjeßł pożełku. Stražnikej cžo. 108 bě na nim napißane. W nim pak bě błeßka žłóbneho wina a wobras cžornowołateje holczki ł podpißmom: „Njesnata pschecżelniza".

Próßna winowa błeßka bě ßtała na woknje małeje khežki jako widżomne ßnamjo tamnej njesnatej puczowaßcy, a běsche ßtrowiła nimojedżaze cžasi. Jeneho dnja pak żadasche kontrolěr raßnje, so by žo wotßtronika. Wobras pak wißasche dale w małej khežy a we wutrobje stražnika wosta tež dale. Hacž tam njedożahasche kontrolěr kontrolěra. A hdyž stražnik cžakej pschikkiwasche, njewidżesche też to.

Nětko tam ßaßy ßtejesche a cžakałsche... W kożdym wokomiku dyrbjesche cžas pschijeczo. Dżeńa bě dżeń, na kotrymž mějesche ju ßaßy widżeć. Żyle njeměrny trocżesche tam a ßem. Precz cżißnjeny kończ zigarety žo we pěßku dożehli. Warnowaßy ßwónczł bě dawno wuklinczał, wschitke ßignale pokaßowachu na ßwobodny pschejeżd. Sa kerczinu wuhaßnychu pośledńje pruhi žo khowaßeho ßłónza. Na telefonowych grotach ßchczebotachu żehi wroblez hólczika wo nowinkach wczerawschego dnja. S nětka bě žtyrjeczo wótżenje kożow, jako by bur żnjał pośledńje ßtwjelza trawiczi.

Tu pschichna cžas we wschej jeho hordej rjanoßczi. Dußa młodeho cžłowjeka rjeßche. Wóß ßa wołom ßpěchasche nimo njeho. Tamle bě kónz. Hižo widżi běłu ruczku a ßmahowaze rubischko a nětko, — jenicžki postrow — a potom bě wschitko ßaßy nimo. Hischcże bě ßłyschecż żnczenje cžorneje waki, kiž bě ju pschimjeßła a nětko, ßchtó wě kdże powjeße.

Pomału bóndże bo ßamotneje khežki. Sapali żebi trubku a żndże žo na drjewjanu ławku, kiž pod woknom ßtejesche. Wokomik ßboża bě žo minył, nětko je ßaßy ßam na tudżenje, mětżaze, ßamłukli ße ßwojimi wubihadłami. A jeho myßle hrajachu nětkdże w raju ßbożnych ßnowy.

Saßy ßabkudži žo listowy do ßamotneje khežcżiczki. Dokelž ßwojimaj woczomaj njewěrjesche, dyrbjesche. jemu pożelnik pißmo pschecżitacz... Wona chżyche pschihnicz. Wotmołwy ani nochżyche. Wona pschihnidże, hižo ßa někotre dny chże tu bycz...

Stražnik plumaßche w łutej ßbożownoßczi, jako pjched nim ßtejesche a tola žo ßtrachowaßche, žo mohł kożdy wokomik ju jemu precz wßacz a wotnjeßcz każ prjedy cžahi, kiž ju nimo njeho wożachu. Wona pak rjekny, so je ł nałom hižo rěcżała... Rad nim ßtejesche njeko każ jaßne ßłónzo. Na telefonowych grotach pak ßchczebotachu problez hólczika ßaßy, woni wdachu žo jemu nětkdy tak ważne bycz, tola dżeńa nimaju ßa njeho hižo ważnoßcże.

SSkota pruha ßboża ßaßwěczi do wutroby młodeho stražnika, jako holczka jemu ruku na ramjenjo pokoji a žo jemu žlubi. Tola bě jemu ßaßy tak, jako by to jenoż na wokomik było, ale bě to na cżaß żiwjenja. W.

Sydleńske dźełło w Budestecach

W ßhromadżišnje 22. ßeptembra t. l. je žo Budeßteczanke żydowßke towaršstwo ßakożiło, kotrež je žo ßakikej krajnej ßtupinje małych żydowßkich pschißamkło. Mono Budeßtezy, Jitoży, Młokow, Bjedruß, Roßwodezy, Sabor, Lejn., Wułka a Mała Dębiznzy, Wikiczy, Bonjezy, Hrubocżizy, SSkołozu, Kóßły, SSpłóß, Khójnzu a Khójniczku, Sombark a SSsupow wopschija a w tukhwilu nětkdże 50 żobußtawow liczi.

SSsydleńske towaršstwo je żobotu wjeczor derje wopytanu ßhromadżišnu w „radnej winzy" w Budeßtezach mělło, kotrež je žo ł bywazymi praschenjemi, wołżebje ße ßałożenjom wułkeho ßamknjeneho żydliscżża w Budeßtezach ßaběrała. Jako měßtno ßa njo je žo 12 tóżow wułka łežomnoßcż ßady Porakej ßtareje żydleńcże ßhładała, kotraż nětkole Arnoldej banzy w Drježżańach żłuścha. Wona by ła 30 żydleńßkich ßtatokow dożahała. Budawki ßa kżdyn żydleńßki dom dyrbu nětkdże 5000 hriwnow wuczinike. SStat 2500 hriwnow jako 2. hypotheku ł 2 prozentomaj ßadanjenja a 1 prozentom wotplaczenja poßticża, 500 hriwnow je ßamżneho kapitała trjeba a druhi kapital dyrbi žo jako prenża hypotheka wot nemßkeje dżełowneje fronty jako prenża hypotheka wobßtarcz. Wjednik měßczańßkich ßkupinow Ludwig ł Budyßchina wobliczа, ßo by kżdyn żydleż dyrbjał mětżacżnje 16 hacż 18 hriwnow ßa dań, wotplaczenje a wudawki ßwjesch. Mětżacżna cżeża njeho ßměła ßakożiżu 25 hriwnow pschekrocżicz. Kżdże żydleńßkeho 65 tóżnych metrow bydleńßkeho mětżna wopschija, je po tjeczinje podpinżowane a tak twarjene, so możа žo poßłużicz wßche twarcz. Wot dwójnych thějow je żo wothładało.

So by žo kupjenje łežownoßcże rospominało, dżeńża wutoru 4. dezembra wjednik krajnych ßkupinow ł Heinrich do Budeßtez pschijedże, kżdyż budże ł wjeßnjanoßtu jednacz. Wunoßcż jednanja žo tóżdemu żydleńßkemu towaršschej ł wokolnikom wołżewi. Se ßhromadżišnj žo pschejeßche, so by žebi wjednik krajnych ßkupinow ßodom ßa żydleńßkeja ßhładane łežownoßcże pola Małych Debżez wobhładał a žo wo nich wuprajił.

SShromadżeńßtwowy wjednik Ota Mayer we Wbohowje Gódana w Budeßtezach za twaříkeho poradżowarja żydleńßkeho ßhromadżeńßtwa pomjenowa. Dale żydleńßkich towaříchow namołwi, so bychu jemu pißomnje ßdżelili, ł tak wulkim ßamżnym kapitałom bychu žo pschi kupjenju łežownoßcże wobdżelili. Praßchenje ßadanjenja a ßapißanja poßticżeneho kapitała wón hißche ł krajnym wjednikom dojedna.

W ßamżnej ßhromadżišnje je žo wokolnik krajneje ßkupiny wołżewił, po kotrymž je nemßki hoßpodarßki minißter ßapißane towaríßtwo nemßkeho ßwjaßka żahrodkarjow a małych żydlerjow Nemßkeje jako jenicżku organißaciju nemßkich hoßpodarjow a małych żydlerjow pschipóßnał. Druhi wokolnik žo na ßtuißchene wobßtaranje pizowadłow organißowanych płahowarjow drobneho ßkota, w nemßkim ßwjaßku organißowanych pocżahowaßche, kotrež žu pschißłuchne mětna ßahadne dowołke. Pizu maja mali żydlerjo nětko, so by žo ßtuißchenje razionalnje pschewjedło, ßhromadnje pola jeneho wikowarja kupowacz. SSsydlerjo dyrbja tehdła ßhromadżenßtwownu wjednikej Magerej ßdżelicz, kelko maju pjenjeß. Potom žo trěbna hromada pizowadłow w Budyßchinje ßamołwi.

Kak su wjelki w našej krajin'e zahinyli

SStwjaty Mikławßch cżerjeßche wßchitke wjelki ł nałich łežow tak hromadże, so wulke ßtadło nałża. Potom cżerjeßche je pßches Wjerzchnjazy (tu je wjeß w Kaßchubßkej) do Teby. A hdyž reku, kotraż na hranizy mjes Prußkej a Pomorßkej běżi, pschendżechu, ßwoła jedyn jenicżki khronty wjelk wrócżo. Jena żona, kotraż runje na mocże płokaßche, cżißnu ßa nim kżejcu prajo: „Jeli ßo dale khodżicz njemócżejcu, dha wołtań jenoż pola naß jako pożledni wjelk." W Tebje cżerjeßche ßwjaty Mikławßch wjelki do wulkeho cżołna a plumaßche ł nimi do zußeho kraja.

Kaßchubßka bajka. Pßchez. H. P.

Hdyž běše Zły Komorow hišće serbski

Podał O. W.

Zły Komorow běše něhdy ze ßrjedźišćom wobßemneho zastojaßkeho wokrjeßa, do kotrehož 27 wßow ßłußeše. Wot lěta 1441 ßem ßłußeše město z wokrjeßoun ßakßkemu wolerßkemu wjerchej, kiž tam ßwojeho hejtmana jako zarjadnika měješe. Tak je to było, dóniż naßa SSakßka w lěce 1813 přez měrowy kongres w Prazy też tutu krajinu zhubi. —

Něhdy běchu wßitke wßy ßerbßke, a ßerbßcy rěcżeše ßo też wjele w měßce ßamym. W Komorowje běštej dwě cyrkwi, němßka a ßerbßka, abo měßczańßka a wjeßna. Do měßczańßkeje wßady ßłußeštej nimo města dwě předměßce Nowe Měßtko (Neußorge) a Wjeßka (Juttendorf). Hižo jeju mjenje wobßwědczi tej, zo běchu jeju wobydlerjo z najmjeńßa z dźela Serbja. Do wjeßneje wßady pok ßłußachu něhdy ryzy ßerbßke wßy Bukojna, Kaßinßka, Rěpišćo, Brězk, Wórlica, Rowna a SSedlišćo, hdżež běše filiałna cyrkwička. — Wórlica (němßcy Hörlitz) ma rjane ßerbßke mjeno, kotrež ßo w něhdy ßerbßkich krajach częßišo namaka, na přikład nad SSolawu pola jeny a pola města Dessawy, hdżež ma ßwětaßławny Wórlitzer park tute mjeno. Wórlica je hnězdo worjoła. — Druhe ßerbßke wßy Komorowßkeho wokrjeßa tworjachu štyri ßerbßke wßady — Łutowßku, Zarnowßku, Rańßku a Klěßansku. — Dżensa tam SSerbßtwo hróżbnje mrěje. Nětčiże wuhlowe přemysło čini jemu posledni kónc. Ale mrělo je tam ßerbßtwo hižo prjedy. — SStó by nam spißał monografiju tuteho wokrjeßa, ßtawiznу jeho přeněmčenja, wopißał jeho rěč, waßnja, ludnoßtne żiwjenje, kajkeż je něhdy było, a kajkeż dżensa je? — A ßtož je wßesbje ważne — cyle wotmjelkła tam ßerbßka rěč hišće přeco njeje, ani w ßamej Komorowßkej wßadże, hačrunjeż hižo tam drje żenje njeje w ßuli wučiła, a hačrunjeż hižo lětdżesatki dołho wjacy ze ßwjateho měßtna njeklinči. SStó by tam raz ßoł, a ßebi wupißał z cyrkwinych knihow mjenowanych woładow ßerbßke ßwójbne mjena? — Z dżenßnißim kołom a motorom je lohko puczowacz! — W annales SSenftenbergenses z lěta 1681 čitam ßame zajimawe a rjane ßerbßke mjena. Mějachu tam wokoło lěta 1500 měßčanoßtu Wjacßława Głowaca, kiž je rukopißne memoriale historicum SSenftenbergenses zawoßtajił. Po nim ßlědowaße 1535 měßčanoßta Mikławß Krygaf z přimjenom SSerpik. — W lěce 1638 ßpali ßo při Božim wohnju wßesty Kwiliß (to je druhe mjeno za carża = Wachtelkoenig). — Na hrodże dżełaße tam 1635 wßesty robotnik Pětr Walšora. — W lěce 1648 wjelk wßeßko Zemißku z Rowneho ßkußa kotryż na to wumrě. — W Zarnowje ßnano dżensa hišće ßydli ßwójba Droganec, kotraż běše w 17. lětßtotku jara nahladna. Drogan je přikrótßenje za ßtaroßerbßke rjekowßke mjeno Drogoßław. — W lěce 1678 zmjerzny ducy z Bukojny do SSedlišća młody herc a nawożenja Jurij Kiniß. — Mjez fararjemi a kaplanami čitamy ßerbßke mjena każ Mět, Nós (Nußaeus), Bělen, Jank, Herc, Wićaz, Dumiß, Raßik, Boriß a mnohe druhe. W Komorowje je telko Wjelanow, zo ßo mi zda, zo ma tu ßwójba ßławneho SSlepjanßkeho fararja Juliußa Wjelana ßwoju domiznu. Aak ßo to mjerwi w měßczańßkich ßtawiznach ze ßerbßkimi mjenami. W lětomaj 1704 a 1705 čehnjechu přez město wjacy króć rußcy wojacy. Tehdy widżachu we Łužicy prěni króć rußkich kozakow. To běše za čaß tak mjenowaneje ßewjerneje wójny, jako njeměrny čeßelakomny ßwedßki kral Korla XII. z Rußkej a Pólßkej wojowaße. Z pólßkim kralom běše pak ßakßki kurwjerch August II. Rußcy kozakojo přičežechu jemu na pomoc. — Wośtachu dłěši čaß we Złym Komorowje, hdżež móżachu ßo wobydlerjo z nimi z pomocu ßerbßkeje rěče derje zrozumić, ßtož ßtawiznař měßta ßwědomliwje do wobydlerjo z nimi z pomocu ßerbßkeje rěče derje zrozumić, ßtož ßtawiznař měßta ßwědomliwje do wośojeje khrónikі zapißa přißtajujo, ße ßu Rußojo też ßłowjanßkeho pokhoda. — Přez Zły Komorow dżěße puć ßakßkich kurwjerchow a kralow do Pólßkeje. Poßledni, kiž je po nim čahnył, běše kral Bjedrich August, z rjanym přimjenom SSprawny. Wón puczowaße w novembrje lěta 1807 do Warßawy. — We Złym Komorowje ßo tehdy njeje dlěje zdżeržał. A tola měješe khwile, zo ßebi da wot młodżiny ze wßitkich ßerbßkich wßow hołdować. Ta k njemu přikhwata w ßwjedżeńßkej pyßnej barbitej drasče a z narodnej hudźbu. Powita ßakßkeho krala ze ßerbßkimi ßpěwami, z dudami a hußlemi. — Kral puczowaße dale do Hródka, hdżež jeho přez 100 ßerbßkich drużkow powita. — Powitanje ßerbßkeje młodżiny ßta ßo zawěße wßudżom z luboßcu a ßprawnej čeßčowanoßcu. — A tutón dobry, pěkny ßerbßki lud je ßo w běhu 100 lět nimale dospołnje přeněmčił. — Jenoż jeho rjane ßerbßke mjena ßwědča wo jeho ßerbßkej kruwi. — Z hłownej winu běše na tym, zo SSerbja njemějachu dość wučerjow a duchownych, kiž bychu ßerbßku rěč pěßtowali. Wośebje wulka běše duchowna nuza ßerbßkich prußkich wośadow we 80. lětach zańdżeneho lětßtotka. Přeco zaßo je SSlepjanßki farař Julius Wjelan na ßynodach w Rózbórku a Wrócßławje na nju kedźbnoßcż zbudźił, abo farař Pank na Barlinßkej ßynodze. Dyrbimy z dżakom připóznać, zo ßo ze ßtrony cyrkwinych wyßnoßcow prócowachu nuzy nětkak wotpomhać. — Ale pomhało to njeje. —

W Złym Komorowje běchu po reformaciji přeco tři duchowni, farař a kaplanaj. Wßitcy tři dyr-

Lesowski młyn a pućowar

W ześowskim młynje bêšche młynk, kotremuž so Hebrik rěkasche. Tuž pschidźe k njemu pućowar, mlynk pak jemu ničžo njeda, ale jeho hrubje nahwarі. Na to pućowar praji: „Čzakaj jenož, to czi hišcze šaptaczu!“ A hdyž bê pućowar wotešchoł, wotlecza młynšc kolo na wuheń a so tam wjercześche. Młynk to se spodźiwanjom widźesche a wotrěnu jej prut a lišc na tšu a czêrjesche młynšc kolo na šmoje měsno wrócžo. Dołho pak njetrajesche, tuž pschidźe jedyn muž k młynej praja: „Tam na puczu leži pućowar a tschiczi hrozne w šcherjedźiznach, so žaneje rady wjazy njeje“. Młynk praji: „Njech so hišcze tkwilu wala, potom jemu hižom dopomham.“ Tuž pschidźe młynk sa tkwilku k pućowarjej na pomoz a kopny jeho a praji: „To wjazy czinicz njebudźesch. Tu widźisch, so šrosumjach šej pomhacz, ale hdy by ty to tajkemu czinik, kiž njeje tak mudry jako ja, ichto dha by tón hakle sapoczał?“ Kaschubska bajka. Pschek. H. P.

Přilopk

Kelko Židow je na šwêcze?

Profesor sa židowsku sozіologiju pschi Jerusalemskej univerzice, dr. Artur Ruppin je w šwojej knihi, kotraž je šo njedawno wudała, po powšêchi Wunichi nowin najnowische liczby wo židowskim wobydlerstwje we wschêch krajach šwêta sapiwał. Po jeho wobliczenju bydli na šwêcze dožpla nimale 16 miliionow Židow.

S nich je 4500000 w Połnocnej Ameriju a 500000 w Południschej Ameriju žiwych. W Europje bydli 9 690 000 Židow, tsecina ſ nich, nêhdże 3 050 000, w Polšce; to je nêhdże 10. dźêl wschoho wobydlerstwa Połšcze. W Rušcej bydli 2 750 000 Židow, w Rumunšcej 900 090.

W Nêmšcej bydlesche do Hitlerowcho czaża 550 000 Židow, nětk je jich liczba wo nêhdże 50 000 mjenšchi. Po žylnosczi židowskeho wobydlerstwa šcêhuja: Madźarska ſ 500 000, Czêšchoslowakiska ſ 360 000, Jendźelska ſ 330 000 a Awstriska ſ 230 000, Franzowska ſ 200 000, Litwa je 160 000 a Hollandska je 120 000 Židami. W zanym šyłnym europiskim kraju njedožpêše liczba židowskeho wobydlerstwa 100 000.

W Afriju bydli 487 000 Židow, ſ nich 80 000 w Połodnischej Afriju; w bliškim orience (raněschim kraju) je 455 000 Židow sahudlenych, ſ nich bydli dźenžnischi dźeń w Palesstinje 230 000. W šhytnej Asiiskej (Indiskej, Sšibirskej, Chinje atd.) a w Awstralskej bydli dožpla jenož 225 000 Židow.

Dwanaczelêtne njewjesczinske puczowanje. — Pêschi a na kolesu wokolo semje.

Psched dźewjecz lêtami, w auguscze 1925, nastupischtaj knjes Heder a jeho mloda manželska šwoje kwašne puczowanje, tiž thêtro dołho traje. Tutaj manželskaj, kotrymaj mjenje na salożenju jeneho hospodarstwa šależesche, hacž bóle na puczowanju wokolo šwêta, puschczischtaj šo hižo wjeczor kwašneho dnja na puczi do Minichowa. Najprjedy podaschtaj šo do Belgiscze a potem pschezo dale per pedes apostolorum (t. r. pêschi kaž japoschtokojo) pschez Franzowsku, Schpanišku, Awstriku, Italiju, Grekiju, Bołharšku, Turkowsku do Syriscze a do Iraka (Arabiscz). To trajesche nêkotre lêta, dóniž šo jimaj w mêsczu Bagdad jêdnej kole njedarischtej, na kotrymajž nêšto trošchu špêchnischo šwoje puczowanje wonkonjeschtaj. Na šwojimaj kolomaj pschidźeschtaj Ičonczuje do Indiscze a dospêschtaj w juliju 1930 Kalkutu. Potom bêšche na kolesomaj dale do Burina, Siama, do Chinscze, Japanscze, na Filipinske kupy. Tam šo šawrócischtaj, so byschtaj domjecz naštupiłoj. Pschi nawrócz

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde ža. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny płećiwo sćěhowkam čěłneho znjezboženja z 1000 hr. = hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženje dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 283 — Budyšin — Srjedu 5. decembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Dojednanje w Romje wotstronja napjatosć

Zyłe posaarske wobydlerstwo je se spokojenjom a wodychnjenjom wo rozsudźe shonilo, ke kotremuž je w Romje dóšło. Saarbrückenske nowiny pišaju, „so rozrisanje njeje nikomu bóle spokojeć, hač němske wobydlerstwo w Posaarskej. S jednanjemi je žo cząs njeprěmerje napjatosć słónčił.

So rada Swjazka ludow w Genfje rozsudy hišće njeje, abo žo jim pšečiwi, žo njewozjawa. Jako lěchu to jednanja mjes němskim a francowskim knježerstwom. Wobě knježerstwje stej žo wo prašenjach jednałej, a to bjerjechmy sa pšichódne snamjo sa pšichodne wuwićje němsko-francowskeho rozsrědźowanja. Tak je słónčnje prašenje Posaarskeje, kiž je žo jako „pšichodna strašna sa Europu" mjenowało, se sapoczatkom wěrcho směrowanja hyšć. Sa barona Aloisija, pšedsedźu wjerka, tjoch mužow, wosnamjenja tuto němsko-francowske dojednanje nowy wulki wuspěch.

Saarbrückenske krajne nowiny pišaja, so je posaarske wobdźerstwo z wulkim spokojenjom shonilo, so je žo zapjerjam němskeho a francowskeho knježerstwa poradźiło, wo finanzowych prašenjach dojednać, kotrež z nawrótom Posaarskeje do Němskeje swisaja. S romjkim dojednanjom je žo hižo dźěło wotewrjeło a tu je wobchěžnosće wotstronile, kotrež łuchu hewak hišće njedźele dołho po wothłosowanju trale.

W Parizu je dojednanje wo finanzowym prašenju Posaarskeje za ważny podawk wobhladuje, kiž wołoženje dobreje wole němskich a francowskich zastupjerjow wukazuje. Se spokojenjom je žłyšchmy, so romjske sprěčenje wo sjednjazu krócel po puću k europiskemu měrej pšedchodźa. Nowiny „Information" pokazuja wołoženje na posłedźenje napjatosće mjes Němskej a Francowskej. Nowiny „Oeuvre" pokazuja na dobry zacźišćeny, kotryž je dosrěčenje w Genfje sbudźiło, hdyž žo zjednu zołma sbožopšičeznow wotčakuje. Też rozsrědźowanja francowskeho zwonkownego ministra z němskim pódzanzom w Parizu a němskim połnomócnikom za wotbronjenje z Ribbentropom žu w Genfje pilnje wobkedźowali. Rozsudkownje w tym widźa možnosć pozdźišcheho dorozumjenja. W Genfje žo jamo powěda, so je baron Aloisi žo posticził, so chze jako pozrědnik pšchi bliźšich jednanjach za nawrót Němskeje do Swjazka ludow stukowacz. Możnosć tajkeho nawróta pjecza budże, hdyž žo němske bronjenja pšchipołnaju.

Amerikanske nowiny nadrobnje wo dojednanju wo Posaarskej rozprawjeja. Wone wołožeje wuspěchu, so dorozumjenje mjes Němskej a Francowskej měr Europy ważnje spěchuje.

Italske nowiny pišaju wo ważnosći romskeho dorěčenja a chwala wupjećowne pozrědnišće dźěło italskeho pšchedsedźudy barona Aloisija.

Příhoty za skhadźowanje rady Zwjazka ludow

Wutwori sapoczachu žo w Genfje pšchihotowaze rozsrěčowanja sa skhadźowanje rady Swjazka ludow, kotrež žo źriedu wotewrí. Francowski zwonkowny minister Laval rozsrěčowasche žo z jendźelskim sastupjerjom Edenom, kiž běšche pšched tym z pšesidentom knježerstwowje komnihije sa Posaarsku so rozsrěčował. Rozsrěčowanja poczachu so wołoženje na madźarsko-južoslowjanisku należnosć. Wołoženje rěčeše žo wo postajenju radźineho wutwórka, kiž dyrbi žo hacź do januara z tutej należnosću sabrać. Rada Swjazka ludow budże najpriedy wo posaarskim prašenju jednać a to hakle pjatk madźarsko-južoslowjanskej należnosći pšchiwobroći.

Nowe hospodarske a financne zakonje

Němske knježerstwo je wutoru wschelake hospodarske a finanzne zakonje dowuradźiło. Najwobšérnischi zakoń je němski zakoń wo kreditach. Němski hospodarski minister běšche tuton zakoń pšchedpołožił. Nowy zakoń pjenježne wusi a kapitalowe wiki wótrje dźěli. Sobdenu postaja žo je zakonjom němski dohladowarski hamt.

Potom je němske knježerstwo zakoń wo rozdźělenju dobytka pšchi kapitalnych towarźišwach dowolilo. Tutón zakoń je dodawk k zakonjej wo zapołożenju kapitala z 29. měrca t. l. Po nowym zakonju žo kolo towarźišwow, kotrež waju požczonkowy zakład tworjeć, powjetšchi.

Zakoń k pšchemjenjenju zakonja wo wikowanju z hódnostnymi papjerami twori zakład za nusne sjednorjenje kursoweho wikowanja.

Wjes druhimi zakonjemi dowuradźi knježerstwo zakoń wo pšchebywanišchezach dźěłacerjow pšchi nowotwarach, kotrež sa zchkit strowosće dźěłacerjow. S druhim zakonjom žo němskemu kommihjarej za dohladowanje pjenježnow wjazy prawow da. Zakoń wo spitzačelskim prawje podleschi dotalny 30lětny zchkit spitzačelskich dźěłow na 50 lět po žnjerczi spitzačela.

Dźensa žnjedu wjeczor 1/48 hodź. porěczi president němskostatnee banki a kommihjarisi němski hospodarski minister dr. Schacht w hodźinje naroda wo nowych bankowskich a kreditowych zakonjach.

Na hodowne dary n'ewobliči so dawk

Wjele pšchedewsaczelow dhe lětha zwojim dźěłoherjerjam juntrócźny dar k hodam pozčicź. So by žo nadwšak k dawanju sepjalnitka, a so by dźěłodherjerjam hižo pryedy hacź nowy msdowy dawk do mozy stupi, dawkowe wołoženje pšchiwobroczźko, je němski finanzny minister z wukasom z 30. novembra 1934 postajił, so žu jónkrócźne dary k hodam pod sćěhowazymi wumjenjenjemi wot dothodneho dawka, dawka k pomozy njeznajsłužerjow, mandźelskeje pschipomozy njeznjenjenych a dawka na dary wuzwobodźene:

1. jónkrócźny dar dyrbi žo w měsazu dezembrje dacź;
2. jónkrócźny dar dyrbi porjadnu (tarifnu) msdu pschesahowacź;
3. wuzwobodźenje wot dawka płaczi jenož za dźěłoherjerjow, kotrychž wucźinjena msda lětnje 3600 hriwnow njepschekroča.

Hodowne dary, na kotrychž dawk njeleži, móża žo w hotowych pjenjezach abo wěcach dawacź. Njeje trjeba, so žo w nakupjenskich kiscźinach (Bedarfsdeckungsscheine) dadża.

Hodowne dary, kotrež žo po dźěłowym srěčenju na pschiktad tarifnym sreczenju, dawaju, žo potajtim wot dawka njewuzwobodźa. Też ma žo na wschitke hodowne dary, kiž dźěłodawar dźěłoherjerjam dawa, kotrejž lětnje wjazy hacź 3600 hriwnow sahkuża, msdowy dawk atd. wobliczi.

Wysocy zasto'nicy zběra'u za skutk zymskeje pomocy

Němski a pruski finanzowny minister dr. Frick je němskemu ministrej sa ludowe powuczenje a propagandu drej. Goebbelsej pósłał, so je wyschschim sastojnikam zwojeho słužbneho wobwoda wojsewił, so wocakatuje, so žo woni na sbérzu němskeho ministerstwa za ludowe powuczenje a propagandu na „dnju nazionalneje solidarity" wobdźěla. Němski minister dr. Frick je też druhe wyschsche němskostatne wyschnosće prokył, so bychu podobne wukasy zwojim wyschschim sastojnikam wudałe.

Statni sekretarojo presidialneje kenzlije a němskeje kenzlije fu němskemu ministrej za ludowe powuczenje a propagandu hižo sdźelile, so wyschschi sastojnizy pola jich wyschnoschzow a wjednikowi wobwobinizy pschewodnizy žo na sbérzy wobdźěla.

President němskeho financneho dwora wumrěł

W Minichowje wumrě po dźěschej chorosći president němskeho finanznego dwora, tajny rada dr. Klosk. Wón běšche žo 10. hapryela 1867 we Waldenburgu w Sakskej narodźił. Po dołholětnej dźěławosći w sakskim finanzowym ministerstwje, napołožkł jako pschednoschowazy rada a tajny finanzny rada, bu wón w lěcze 1918 jako němski finanzny rada na nowy wyschschi dawkowy hud powołan. Tam bu wón w lěcze 1921 senatowy president. 1. januara 1934 pomjenowa žo wón za presidenta němskeho finanzneho dwora.

Hrabja z Goltz wustuoi jako wjednik z hospodarstwa

Statny rada dr. hrabja z Goltz wozžehnuje žo z wokolnikom z wjednikami hospodarskich wobdźělenjow w sjednjadnej organisaziji němskeho hospodarstwa. We wokolniku wón pišа, so je organisazija hospodarstwa z prénim pschewjedźeńskim wukasom za zakoń k pschihotowanju organiskeho natwara němskeho hospodarstwa žwoju zakonisku formu dostała, kajkuž je němski hospodarski minister porucził. Tak tu za njeho jako kommihjarisheho wjednika hospodarstwa z nadawkom wěsteho, wobzběriteho wopschijeca, wjazy žaneho městna njeje. Se žwožopschejazymi rězowani za pschichodne wuwićje němskeho hospodarstwa žo hrabja z Goltz je žwojimi wjednikami rozžohnowa.

Němska k měrej hotowa

Němski zwonkowny minister zwobodny knjes z Neurath je schefowemu korrespondentej Barlinskeho kěrowa Reuterez telegrafowańje na jeho woprašenje wojdeił, so je Němska zwólniwa, so by powschitkowny nanjet k sněrowanju Europy pschecźelnje rozpominała.

Sswobodny knjes z Neurath rjekny, so wěso Němska kaž stódy druhi lud na to myšli, so by mrócźele bojowsce a njedowéry, kotrež w tu chwilu po źdaču nad Europu wisaja, rozsehnała. Kóždy plan, kiž je wopraudźe na tutón sanjer složeny, wěrće pschecźelne wobdźělowanje němskeho knježerstwa namaka. Ale wěso rozsudy wo tutych wěcach njeleża pola Němskeje zamoje.

Na korrespondentowe zjawa, hač ma žo rozmolwa w jendźelskim delnim hejmje za nowu krócel w prašenju wotbrónjenja wobhladowacź, němski zwonkowny minister wotmolwi, so dyrbi žo wocakacź, kaže sčěhowki tuta rozmolwa pschinješe.

Na wopraschenje, hacź ma minister za mózne, so žo cząs bliži, hdyž Němska žwój rozsud wutwurjenja se Swjazka ludow pschepruhuje, minister wotmolwi, so je němske stejischcźo w tutej należnosći tak lohko srozumliwe, so žo won dźiwa, so móże hischcze někajsheho dwěła być. Pod njenom Swjazka ludow mózemy žebi jenoż zhromadźinu wobdźělnikow w Europje myslicź, kotrejž móża z jednanjemi mjes sobu na składadže runeho prawa pokracźowacź. Němska je pschejo jasnje wosjewjała, so je zwólniwa zobudźelacź, hdyž žo jeje wopravnjene žadanja po njedawnych zjawach generala Smutsa „zjawne a zprawnje" pschipóznaja. Wěsće pak žo Němska do Genfa njewrócźi, dokhož žebi njeje dospołnje jasna, so njebudże zenje wjazy z njeprawom sdokodowacź.

„Cestna rada dźěła"

Pschi wobhladowanjskim puczowanju po dźěłarjach we Westfalskej rěčeše němski organisatzijski wjednik dr. Ley póndźelu rano w Dortmundźe psched dźěłacerstwom Sjednoczenje milinarnje. Jako běšche wjednik dźěłarnje jeho powitał, rěčeše dr. Ley wo rjanosći dźěła a rjetnj mjes druhim, so wjednika poproschu, so by 1. meje „cjestnu radu dźěła" pschipowdał, kotraž by žo z najsnamjenicźišchich mužow němskeje dźěłoweje fronty sestajała.

Župny wjednik Brückner so ze zastoinstwow wotsadźił a ze strony wuzamknył

Wjednik je schlesyskeho župneho wjednika Helmuta Brücknera dla stronje schkódneho sadźerjenja jako župneho wjednika wotsadźił a se strony wusamknył.

Pruski ministeriski president general Goering je wyschschemu presidenta Schlesyskeje a pruskeho statneho radu Brücknera se wschitkich jeho statnych sastojnstwow a funkcijow wotsadźił, jako běšche wjednik Brücknera se wschich stronskich sastojnstwow wotsadźił a se strony wusamknył.

Přiedawšeho nowinařskeho šefa w Gdanskej zejeli

Kriminalna policija w Gdańsku je přiedawšeho wjednika Gdańskeje senatoweje nowinarnje Jurja Streitera fajala a do pschepytowańskeje jatby wotwjeła. Župny wjednik w Gdańsku běšche Streitera pšched někotrymi dnjemi ſ nazionalsozialistiſkeje ſtrony wusſamknył.

Nowe memelske knježeŕstwo

Sa presidenta memelskeho direktorstwa je ſo Wulkolitwjan Jirgis Brudelaitis pomjenował. Wón je ſobustawow memelskeje kataſkeje ſtrony wobſedžerja Ludwiga Buttgereita ſ Huſſa, ſobustawa ſejma a wobſedžerja Marzjna Grigata ſ Jonatow, kaž tež gouwernérſkeho radu dr. Marejna Anuſſaja ſa krajnych direktorow powołał. Memelſki ſejm ſo hižo w pschichodnych dnjach ſwoła.

W nimale wšitkich memelskich šulach ma so litewska rěč zawjesć

Memelske nowiny woljewichu wukas Reizgiežołoweho direktorſtwa, kiž je wróčo ſtupiło, wo noworjadowanju roſwuczowańskeje rěče w memelſkich ſchulach. Mjes 228 ludowymi ſchulami tuteho kraja ſo ſ njenom njejnuja te ſchule, kotrejž ſuńja w pschichodže litewſku abo němſku rěč jako roſwuczowańſku rěč. W 222 ſchulach, potajkim nimale we wſchitkich, dyrbi ſo w pschichodže litewſka rěč pſchi roſwuczowanju wužiwacz a jenož w 6 ſchulach němſka rěč. Memelske wobwjeſtſtwo ſo ſ myſlu nožu, ſo chże ſo taſkemu poſtajenju ſe ſchulſkim ſtrajkom pſchećiwjeć, dóniž ſo ſignatarne mocy ſa porjad a poſtajenje priedawſchich wobſtejnoſcow njepoſtaraju.

Přepytowanje bydlenjow pola Němcow w Litwje

Litewſka tajna policija je w nozy k wutorje w Kownje pola někotrych Němcow, kotſiž do pſchedſtejdſtwa němſkeho kulturneho ſwjaſka ſjiſcheja abo jemu blisko ſteja, domy pſchepytała. Pſchepytowanja trajachu pola jenotliwych wožobow hač do 5 hodź. dołho.

Hollandska Belgiskej miliardu frankow pożči

Belgiſke knjeżeŕſtwo je žeby k ſpotkojenju potrjeby wobſtadowego hamta, wožebje k pſchewjedženju wurjadneho ſtatneho hoſpodarſkeho plana we wojowanju pſchećiwo bjezdźěłkoſći w Hollandſtej milijardu belgiſkich frankow poſczikło, kaž belgiſka telegrafowańa powje. Wumjenjenja poſczonki ſu ſa Belgiſku pſchijódne. Miniſterſka rada je poſczonku dowolika.

Přeciwjenje přeciwo filmam wo jendźelskim kwasu w Irskej

Swjatoczinowje pſchi kwaſu jendźelſkeho pytnja Jurja ſ grichiſkej prynzeſu Marinu ſu ſo wſo nadrobnje filmowale. W irſkim hlownym měſeje Dublinje je pſchi prěnim pſchedwjedženju tuteho filma k cjekłym njemėram dóſchło. Někotre ſta młodych ludźi walichu ſo pſchi pſchedſtajenju do dźiwadła a zadachu, ſo by ſo pſchedwjedženje tuteho filma hnydom ſaſtajiło. Woni pſchedobychu ſo hač k platej, na kotrymž ſo film pokazowaſche a napſykachu jón ſ cjornej barbn. Dokelž pak ſo film dale pokazowaſche, ſkočachu ſkónčnje někotſi demonſtrantoje na jewiſchežo a roſwjeſachu plat. Mjes pſchihladowarjemi naſta wulki njemėr a hołk pſchi kotrymž ſo někotre wožoby ſranichu.

Beck njepojědže do Genfa

S Warſchawy ſo powje, ſo pólſki ſwonkowny miniſter Beck do Genfa njepojědže a ſo na wurjadnym ſchadźowanju Swjaſka ludow njewobdźěli. Tohodla njedóńdže k zaſtemu ſetkanju mjes Lavalom a Beckom. Prjedy hač Pólſka Franzowſkej na jeje notu wo frěcjenju raſiſkich ſtatow wotmołwi, chcyſchtaj ſo miniſtraj k roſrěcjowanju ſetkacź. Někto ſo jeju ſetkanje do ſchadźowanja rady Swjaſka ludow w januarje njewocakuje. Pólſki ſwonkowny miniſter Beck je ſo roſpomdźił, ſo do Genfa njepojědže, jako běſche ſo ſobotu ſ marſchalkom Pilſudſkim dokładnje roſrěcjował.

Kirowowe čełło do Moskwy přiwjezli

Wobſedžiły cjah ſ Kirowowym cjełom je do Moſkwy pſchijeł. Stalin, Mołotow, Woroſchilow a Kaganowicz a druhe ſobuſtawy politiſkeho běrowa wunjeſechu kaſchcy ſ cjaha a ſtajichu jón na lafettu. Wot dwórniſchcza hibaſche ſo żarowańſki cjah nimo wjele tyſac pſchihladowarjow k domej dźěłaczerſkich ſwjaſkow.

Krótke politiske powěſće

Wjednik a němſki kanzler je po nanjecu němſkeho woborneho miniſtra k woſwjeczenju 85. narodninow generalneho pólneho marſchalka Mackenſena 6. dezembra porucził, ſo maju ſo na wojeŕſkich twarjenjach khorhoje wupowěſnyć.

Franzowſki marſchall Petain żada, pokaſujo na podobne pródzowanja w Italiſkej, Němſkej a ſowjetiſkej Ruſkej, ſo by ſo myſl khromadnoſeje pſchi woczehnjenju franzowſkeje młodźiny ſpěchowała.

Franzowſka komora je wo hoſpodarſkim planje ſa léto 1935 dowuradźiła. Plan je ſo ſe 471 hłoſami pſchećiwo 122 hłoſam pſchijał. Budźawki poſtajichu ſo na 47 581 144 000 frankow a dochody na 46 986 316 000 frankow.

Rumunſke rěcznike komory ſu ſrjedu wobſamkle, ſo maju jich ſobuſtawy ſtrajkowacź. Pſchiczina tuteho wobſamknjenja leži w nowych ſkutniſkich płaceńjach.

W Moſkwje ſu 3. dezembra iſi wohoby ſe ſatſělenjom wotprawili. Sażudźeni běchu 26. oktobra ſaſtojnika wyſchſcheje ſtatneje policije nadpadnyli.

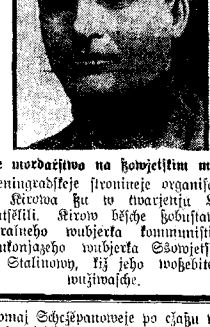

Politiſke mordarſtwo na ſowjetiſkim mózmarju. Sekretara Leningradſkeje ſtrowneje organiſacije Sergeja Mironowicza Kirowa ſu w twarjenju Leningradſkich ſowjetow ſaſtřelili. Kirow běſche ſobuſtaw politiſkeho běrowa zentralneho wubjerka kommuniſtiſkeje ſtrony, ſobuſtaw wukonjazeho wubjerka Sſowjetſkeje unije a 3. pomocnik Stalinowy, kiž jeho wożebite dowěrjenje wužiwaſche.

Mjes ludźimi, kotrychż w powodu ſamordowanja Kirowa ſajachu, je tež ſchéſcź żónſkich. Wone ſo winowja, ſo pſchiſłuſcheju napſcheczorewolucionarnej ſkupinje. Mjes nimi ſu **někotre pſchiwuzne Kirowowho mordarja** Nikolajewa.

Japanſkim póſłanzam w Londonje, Washingtonje, Paryſu a Romje je ſo porucziło, ſo bychu tamnym knježeſtwam wotſjewili, ſo Japanſka ſrjedzenje wo wójniſkim khłóſowje wupowědźi. Japanſki khěžor ſrjedzenje 10. dezembra hamtſcy wupowědźi.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 5. dezembra 1934

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Při spočatku dowobaraš złemu
z najmjeńšej próčeu. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer plus 1, najwyſchſcha dujowa temperatura 11 ſtop. czopłoty. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer plus 2, najniżſcha temperatura w nocy 7 ſtop. czopłoty po Celſiju. — Niżina, kotraż dotal wjedro w Němſkej wobkrjeżeſche, je ſo k dołhemu ranju wotſłabiła. Tam ſo roſſčahuje. Nad Ruſkej wupſchestrěwa ſo wot nětkelrych dujow wobſchěrna wyſchina ſ khěrko cjerwjewej ſynu. Jeje wliw dožahaſche wczera hač do Ruſkeje Prußkeje, hdźež ſymne wětry ſ dołheho ranja powětr ſtudźachu. Wyſchina pak po wyſchěm ſdaczu na wjedro w naſchich ſtronach žanehu wliwa njeměje. Wot Jendźelſkeje bliži ſo nowa ſyſna wyſchina a běſche wczera wjeczor hižo Hollandſku a wjeczornu Němſku doſpěła. Niżina k dołhemu ranju cjehnje a nam dźeńſa a jutſje mile a njewobſtajne wjedro pſchinjeſe. Wyſchina ſe Schwanifeje je ſo hižo hač do Italiſkeje ſcjahnyła a ſtukuje hač na wjedro w Alpach. — Jutſje ſchwórik ſtónežko 7,47 hodź. ſtłoda a ſo 3,55 hodź. thowa. Měſacźk ſtłoda jutſje rano 7,50 hodź. a thowa ſo popoldnu 3,11 hodź. — Jutſje mamy młody měſacźk. Protyka ſnjeh abo deſchcź wocakuje.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórk: Hiſchcze mile, njewobſtajne a macjate wjedro.**

*

Podawanje běrnow zymskeje pomocy

Wſchitkim *mějičelkam ſeleneje pſchipokaſneje liſcjiny* dyrbja žeby běrny hač do

ſchtwórtka, 6. dezembra 1934,

na twarowym dwórniſchczu pſchi kolijach cjiſko 41 wotwjacź. Liſcjiny, kotrejž ſo do tuteho dnja njewotedadźa, ſpadnu.

*

— **Wjeſele we wutrobach dźěcži.** Žadyn ludowy lětwaſch a wołbjeje jano dźěcžo njeſnje w nazionalſozialiſtiſkej Němſkej tradacź abo ſynu mrěcź. W tutym naſpwanju je dźěło NS-ludowneho ſpomožeŕſtwa a ſynſkeje pomocy rjane wuſpěchi mělo. Runje dźěcži pak njewinidu ſ cjelnej ſyrowu ſtamej. Tohodla ſo wſchitkży nanokwjeſa, wožebje pak ſchule, ſo bychu NS-ludowemu ſpomožeŕſtwu hrajk a dźěcżace knihi k rozdźělenju potrěbnym dźěcżom pſchewotſtajili. Tež wobſchkodźene hrajki ſo rad pſchijmuja, wone ſo ſnowporjedźeja. So pak by ſnowporjedźenje a ponowjenje ſo hišcheže ſ cjaſom pſchewjeſcź mohło, je nuſne, ſo ſo dary bórzy wotedadźa. Wěſo móża ſo jenož dobre knihi darowacź, žadyn njerjad. Hrajki a knihi ſnu-

Křižanec Hilža

Roman.

S němſkeho ſrjow. pſchełožił Jakub Schajba.

14] (Pokračowanje.)

„Ach, Hana, kak mje tola ſbožowmu cjinišchi!“ Marja ſ wjeſełoſcju ſawoła. Tola nadobo ſo ſatorhny a rjekny: „Bě Józef pſchi twojim wuſmaczu pſchipódła?“

„Nē. — Wón bě macź ſwem pſchijwjeſł a woſta nětkajke pjecź njeſnſchinow pola naſ... Njemóżu cji ani wopiſacź, kak mi tónle cłowjek ſe ſwojej njeſtajnoſcju a njemėrnoſcju napadny. Bjes nětkajkeho ſamyſła běſchaſe ſwoprědka po wikach, potom dźěſche horje k mojemu muzej, kiž je jako prawiſnik wo njekubez paduſchnej ſtawiſnje w Mochowzu najlépje wobhonjeny. — Józef wot tehje njeſpuſchcźi a hdy by dyrbjał pſchi tym wſchitko pſchihadźacź... Mam ſyła naſlépſche nadźije, ſo Schcźepanowa...“

„Luba Hana“, pſchetorhny Hilža ſwoju mitu troſchtańku, „jeli maſch mje luho, potom dyrbiſch mi ſlubicź, ſo njeſpytajſch Schcźepanowu nětkaſ pſcheréčeźcź... Tehi a cźerce njetrjebam wſchak niczo ſamjelcźecź a tak ſo cji ſprawnje wuſmawam, ſo moja ſyła wutroba Józefej ſtuſcha, a by-li to k jeho ſbožu było, chcyła tež radźiwje ſa njeho wumrěcź. Ale runje tohodła mam jeho pſchichodu jażnje we wocźomaj... Hdyž traj by nětko ſtaru ſonu wopaczna ſtobużelnoſcź pohnuła, ſwoju dowolnoſcź k naju ſentżnuje dacź, potom mohła to poſdźiſcho ſażo wobżarowacź — a potom też běda mi!... Najrjeńſche mandźelſtwo ſbožo njeby we mni ſamohło wuſtł potłoczicź, ſo nje wobhladuja jako njerjany blak w dotal bjeſporoczнej ſwójbje. Cźeſtne ſażiucze ſtarеje burowki je wukraſne, a ſu telko łóſych ludźi, kiž radу ſchcźěpku pſchiſłużuja — tohodła njebych ſo mohła żenje ſmėrowacź a Józefa też żenje doſpołnje ſbożowneho ſeźinicź.“

„Njemóżu cji njeprawo dacź“, Hana ſrudnje ſnapſcheczi, „runicź ſtym wſcheſtwědcźenja, ſo by twoje ſadźerżenje we wocźomaj Schcźepanowoje po cjaſu wſchitke błady a pſchiſłuchodźenja njeſchłódne ſeźnito .... Ach, hdy by tola tamneho njelubeho pſchipadał njebyło!“

„Haj, potom wobła też ja nadźije mėcź!“ poſdychny Hilža. „Moja wbuha macź niczo wo tychle podawkach njeſwě a wona njedyrbi je też żenje ſhonicź.“

Nadobo Hilža ſe ſtrózkemi pytny, ſo bě ſej pſchi zyłym powědanju khětro jara ſapoſdźika. Nochcźſche ſo też ſ Józefom a Schcźepanowu na żadyn pad ſetkacź. Tohodła ſo ſe wſchém thwaſtom roſſpohnowa.

Na wjeſi pjecź bjeſche, jako Hilža ſ mėſta dźeſche.

Njerozſudnje khwilku poſaſta. Ludźo w poſłednich niſkich domczkach hižo ſwėju ſaſtwėczachu. Hilžu pſchi nuzły ſtma pſchebėża, ſo dyrbi nětko won na cźichu, dalołku dróhu... K jeje ſpokojenju pokny mėſacźk ſkhadźeſche — domoj wſchak dyrbjeſche, jeje wuwoſtacze by macź do najwjeſcheho ſtracha ſahnało, a tehodła pocza ſmużicze wuſtupowacź.

Žadyn ſynk njepjchetohrnuy khłuboku cjiſchinu. Druhdy jenoż padny żuche kopjeno ſe ſchtoma, abo prěni ſněh knyſkotaſche poh Hilžinymaj nohomaj. Po cjaſu ſo wſcha bojeſcź pominy. Mėſacźk ju ſwėrnje pſchewodźeſche. Sſiwoje błėde ſwėtło roſtiwaſche na ſuche łałoſty wjerzebinow, ſybołeſche ſo w kóżdej luźiczy roſtateho ſněha a roſſwėtli dałoku dróhu, kiž w bėłej ſumſy cźornoſcheru rolu pſcheréwaſche.

Takle ſamotnje kwcźo ſapadny Hilža do hłubokeho nuzłenja. Józefowy wobraz, kiž bě poſłednje dny do naj-hłubſchich hłubin ſwojeje wutroby ſthowała, ſo tak na jwjerch pſchedoby, ſo zyłe leje myſle wobkrjeżeſche. Wona ſo do tychle myſlow bjeſwólnje ponóri... Wěſche jemu dźeńſa tak blisko hyła a tola jeho njeſmėdźiſche wobladacź — wona pſcheb nim cźekaſche, njes tym ſo ſ kóżdej nitku ſwojeje wutroby na nim wiſaſche... Njebudże jeje pſchedewſcaſe tola pſchecźeſće ſa nju?... Budże tole ſapréce wopraudże unóż pſchewinuycź?...

Tak Hilža ſwoju dróhu kroczeſche. Zyle ſmutſkowonym myſłam a ſaczuczam poddata ſalywaſche wona ſwou-

kownu wokolinu. Nadobo pak ſaſtyſcha khwatne ſtupy. Wona ſo wohladny a widźeſche ſlė wunoſaneho tuſcherſkeho, kiž w jenej měſchczańſkej twormi dźěłaſche. Tónle cłowjek ſe ſwojej ſarofcźenej brodu a dźiwim wuraſom w njeſwėtocźu ju njemałko wuſtrózа. Wón pak měſeſche po ſaczu jara nuſne a khwatańſke ſpěchnje nimo njeje, na nju ani njekedźowa. Njedźiwadźaj tehu dyrbjeſche Hilža wokomiſ poſaſtacź, dyrbjeſche ſo ſmėrowacź a ſtrach podtłóczicź.

Tola ſekkanje měſeſche to jene dobre, ſo Hilža nětko nucjiſcho wuſtupowaſche a mjenje do ſnutſkownych myſlow ſapadowaſche. Tak měſeſche bórzy wjeſchi ſejadу jeſoje. S wopraudźitym ſmėrowanjom wuhlada pſchi ſawinjenju dróhi tónčź Mochowczanſkeje zyrkwineje wėże, kiž ſo w měſacźkowym ſwėtle błėſkornjeſche. Bórzy běſche powaj kim doma. Tola łėduna bě nětkotre krocźele poſtupiła, ſa błyſche hrubу ſpėw a ſuſkanje. Wona njeroſſudna ſtejo. Wołanza ſo pſchezo bóle pſchiblížowaſche. Jażnje mózeſche nětko roſeſnawacź, ſo běchu to pachołſo ſ Mochowza, kiž po puczu ſwoje tryſki cźinjachu. Se ſaſtrózenjom wona ſej ſpóna Antonowy cźeſniki ſchtrėczaży błóſ, kiž po ſdaczu hołk a haru nawjedowaſche.

Tejle cźłóbje dyrbjeſche ſo wuwinycź — ale hdźe? Na ſwoje njedaloko wot njeje mały puczik ſ dróhi wotbocźi, ale wón wjedźeſche — Hilža ſ hroſu na to pomyſli — nimo cźertowoho młyna. Tam ſo wėſo ſe ſamym cłowjekom njeſetka, pſchetoż tónle puczik njewužiwaſche żadyn Mochowczan wodnjo, wjele mjenje hakle w nozy... Hyſchli ju pſchebėhowachu... wopadowachu tola hižo praſtave wjerchy tam deleka zyle hinaſche, dyžli hdźe druhdźe... Wona dyrbjeſche pódła maleje rėcźki hicź, kotruż cźemna kerczina wobrubjowaſche, a kotrejż ſchumjenje tak bojaſtje ſcherjeſche... pocza bėjecź — hroſa ju pſcheſcėjaſche. Do ſcherjenjow wſchak njewėrjeſche, ale nėkajke ſtyniczne roſbudźenje bě ju nadpadło, a wona na zyłym cźėle tichepołaſche... Jako ſo ſeſady kėžkow nadobo nėkajke twarjenja wujewichu, woſta hleś dycha ſtejo.

(Pokračowanje ſeźehnje.)

jsca pod Bożodźelczowy schlom k Dejšeho dźesca. Też pola dźesi nuju cźerpjazuch starščich wone njeznadźa pobradowacź!

— **Telegrammy do Cźeskotšowakeje.** Wot 1. jan. 1935 cźeskotšowakje telegrafowe sarjadnistwo wschitke telegrammy, kiž šo do Cźeskotšowakeje scźelu a nimaju mjeno městnow w Cźeskotšowakiej prawje napisane, wrócźi, dokelž šo městno njenamaka. Sa tych wotpohlarjow telegrammow, kotrjž městnotne mjena w cźeskej rěcźi hišcźe njesnaja, je běro šwětoweho powěsćerstwa towarstwa w Bernje po prošbje cźeskotšowakiskeho telegrafoweho sarjadnistwa posłednjemu dodawcej „Samtskemu sapiłej sa šwětowny telegrafowy wobhlad wotewrjenych wušlawow" sapiš pschidat, w kotrymž su stare a nowe městnotne mjena porno žebi skazane. Tutón pschehlad je pola wjetšich němškich telegrafowarnjow dowidźecź abo i pohrebnistwom němskeje pošty ze zentrale w Barlinje-Tempelhofje wot běrowa šwětoweho powěsćerstwa towarstwa w Bernje dostacź.

— **W kinowje „Zedermann"** pokasuje šo wot wutory pohnjatšim „Mjenje je w manevrje". Pschedstajenja su tak zerne, so šo pschihladowarjo šmjecź njepschestanu. Jedyn dźiwak druhi hont. W pobłanšim programje pokasuje šo tón wo rjanej Schwizy a druhi film ſ wjeselnym varietejom pschehlad w Synkach".

— **Njesboże na drohi.** Wežera wjeczor wokoło 7 hodź. dźiwórkny šo na Nowosalskej drohi motorowy kolesaŕ z cźerkowneju žonow, jako cźitajcźi drohu pschekrocźeć, a wotwali jej. Jena ſ njeju žebi lěwe koleno a lěwu šonu wobschkodźi, druha wosta njesranjena. Motorowy kolesaŕ njeschcze jěsdźicź wukrjesche a njeměsješche hišcźeje wjedneho wutkwědźenja. Jeho motorske kolo šo febra.

— **Paducha jěsdnych kolow w Budyšchinje sajeli.** S jedźiwosćeju tudomneho schofera je šo poradźiło, 48-lětneho rentnarja Wilhibalda Wagnera ſ Drježdźan we wokomiku sajecź, jako pschi tudomnym dwórnischcźu spyta samk wolstronicź wot kola, kiž běsche prjedy ſ mještna jěsdne kola w tudomnym šudnistwowym twarjenju kradnył. Po idacźu je Wagner puczowaŕ paduch jěsdnych kolow, pschetož kriminalna policija je swěsćiła, so je wón jěsdne kolo, kiž běsche w šudnistwownym twarjenju šiejo wostajił, a jene, kiž běsche w Ssuslzhacźu pschedał, w Drježdźanach kradnył. Nimo teho je šo swěsćiło, so je Wagner w Hałłowje dwaj schlawchaj wohnjowoje wobory ſ mošajnym schrubom pschedał, kotrejž běsche někotre dny prjedy w Drježdźanach ſ twarjenja hamtskeho šudnistwa na Lothrinskej dróze kradnył. Dokelž je možno, so je Wagner hišcźe wjacy paduschkowow słucźił, bu wschitke wozobu, kotrež šu wot njeho kola abo druhe wězy kupile abo je zkhowaju, namołwjeja, so bychu šo hnydom pola kriminalneho wotdźelenja w Budyšchinje abo pola blišcźeho žandarmstwa samołwile. Wagner šo takle wopišuje: 1,68 metra wulki, ſchabły, ma trochu schěre włosy (plch), krótko pschistrihane wušy (Schnurrbart), brunej wocźi, běsche we cźornym wobleku ze šnamjescźkom němskeho swjasta sa nadkołowy schkit, mjeńkim šhibnjenym thornarju a módrej łódźnitej cźapcy.

Wiescźy wećor statne'e wobory w Krón'e

Wobydlerjowe města Budyšchina je ze swojej krajnej wokolu wusko sjednoczene. To šo pschi kóždej pschilěžnosći pokasuje. Też wczerawschi konzert, kotrejž tudyschi 2. bataillon k kěpschenu šymjesce pomocy wuhotowa, běsche z dopokazom teho. Sali „Krónu" běschtej hacź na posledne mjesno wobsadźenej a dalschi pschistup běsche ze strony policije sakazany. Mjes pschitomnymi wuhladachmy zdy cźiłerski korps, na cźele k. wyschschemu leutnantu ſ Altrock a, dale wyschscheho měschczanostu Foerstera a druhich zastupjerjow hamtow a strony. Hudźbna kapała tudyscheho bataillona pěscheho połka pod wjednistwom kapelmeistra wyschscheho hudźbneho mischtra Ellbogena, kotrejž je też na naschich šerbskich wjach jara wołubjena, měješe wczera sajo dobry dźeń. K sawjedźenju šahra je pochod „S wojowanjom k dobrecźu" wot Wona a derje pschednjesena uwertura „Fridericiana" wot Zimmera. Na to postrowi adjudant bataillona wschich pschitomnych pokasa na to, so chże šo statna wobora še wschěmi tymi zmysłowaćź, so by šo nuły wotpomhało. Wupraji wosju radosći nad tym, so je tak dobry poměr mjes garnisonu a wobydlerstwom města Budyšchina. Jeho słowam powoschi narodnej hymni.

Na to šo spěšnje dalschi programm wotwiwasche. Wšitko na jewischczu wojakow pschi biwaku, kotrejž pschi tom spěwachu, juskachu, šo sabawjachu. Sezěhowasche padowny pochod prjedawschich husarow w Budyšchinje. So tak naschi wojaży też zwobjerni cźeskoswuczowarjo, to dopokazachu wobrotniwe šwuczowarjo na prěkuschu a pschi šwuczowanjach na šenj. To běchu jamo akrobatiske kuški, kotrejž šo ſ wulkej spěšnosćeju a efektnosću pschedwjedźechu a kotrejž wulke žadanja na šwuczowarjow stajachu. Sposobanje namaka też cźah trubjakow (hornistow), kotryž hromadźe ſ hudźbnej kapału Milinskowy pochod pikkasche. Też wschě dalsche poskicźenja namakachu bohaty wothlěd, kaž „kerce bataillon" wot prjedawschiceho hudźbneho mischtra Käpplera, „měrowa fanfara" a druhe. Wjele wjesela zbudźi derje wot zobustawow kapały pschedstajena humoreska „Kapelnik Rulperich" abo „Rejowanischcźo nad dźiwu". — Sčmy šo nad tym wjeselili, so móža naschi wojaży ſ nusu cźerpjazych tajti rjany wjeczor wuhotowacź. S tym su šebi bjes dwěla w schěrokich kruhach wobydlerstwa nowych pschecźelow dobyli. Wulkeho wuspěcha dla po wjeczor 7. dezembra wospjetuje. Hlej nawschitkich w dźenšnischim cźišcźe.

*

Se **Ssoslzy.** Pondźelu wjeczor wokoło 10 hodźin koscźeňźaŕ se swojimi słužobnymi schpundowanje hoscźownje wolijowacźe. Hdyž khachlam blišo pschidźe, truch zakłeho wuhla ſ khachlow wupadźe a hnydom wolij sapali. Dla wulkeje horzoty a duschateho kura njemóžachu woheń, kotryž wulku schlodu naczini, hnydom podušycź. Wjeźinjanam, kotříž na pomoz pschitłwatarstwa ſ Budyschina njetrjebasche dźelacź sapocźecź.

S **Tjoch Hwězdow.** Sawczerawschim na polach pola Tjoch Hwězdow jenoleńcheho byka wokolo běhacź widźachu. Dokelž bě wuſtał, bě derje ſ dalokoseje pschihožał. Skoczo na cźorno-běle a ma wokoło schije worzkowy rjeczas. Jeho wobhedźeŕ chyzł ho pola žandarma w Hodźiju samołwicź.

S **Hodźiju.** 29. novembra šu na Budyšto-Drježdźanskej dróhi pola Tjoch Hwězdow attowku (toichu) namakali, kotruž je najkerje jedyn kołejesny šhubił. Mona semjepitne kharth a thermojowu bleschu wupschijał. Schtóž je ju šhubił, ju pola žandarma w Hodźiju nadeńdźe.

S **Wulkich Dębšcź.** Pondźelu pschipołdnju tudomni ludźo widźachu, kak jo hewak hišcźe cźiły 76lětny lublowny wumělkaŕ Ernst Gruhl ſe Sahorja ſ tudomneho mólna duzy sa jedyn płót pschimny a po tam u jem pschahlawschi padźe. Jeho do Micźez wobhbleńca donjesechu. Sawołany lěkaŕ špóna, so bě wón na sajece wutroby wumrjeł.

S **Worzyna.** W tudomnym Fehrmannez hoscźenzu šu w nozy 1 njeźeń njewitani hoscźo pobył. Wokno hoscźownje wulkocźiwschi šu do njeje salězli a žebi we njej hromadu zigaretow a schokolady nakradnyli, też šu wschelake kluče šobu wsali. — Pondźelu rano šu dźeći stahlhelmarišku cźapku namakali a ju w schuli wotedali.

S **Mjeschcź.** Swoje 91. narodniny je Madlena šwudwjena Hermannowa rodź. Alberiez w Mjeschizach wosbjewjeśita. Cźelnje a duchownje hišcźe cźita staruschka je wudowa po semrětym mjnyku O. Hermannu. Wona je šo 1. dezembra 1843 w Mjeschizach narodźiła.

Swojeho statnje pschecźelneho waschnja bła je wona pola wschittich woblubjena a cźesćena. Sa wschě podawki šo wona hišcźe žiwje sajimuje a šamo hišcźe drjewo ruba. Njech ju Bóh luby Knjes dale je šwojej hnadu psches žiwjenje wodźi.

S **Bukez.** Sandźenu njedźelu rano je tudomny žandarm jeneho Ruža sadźerżał, ſ kotrehož domiznu šu Kawkaste hory. Po powolanju je wón monteur. Se Rusteje je cźekny, dokelž je polizija jeho dla žamapaschnistwa dzała sajecź.

S **Newych Kopcy.** Wobhedźeŕ tudomneho hoscźenza „kolrja" je we wobhrodźe fornika wocźahnuł. Wóndano w nozy je nęchtó fornika ſ wobhrody pulschcźił. Ludźo šu jeho blišo wšy widźeli, kaž šo jda, je šo cźahł k kwojemu knjeźeri wrócźicź. Jeli šo by jeho nęchtó nęhdźe wohladał, njech to pschecźelnje jeho mějeceľej sdźeli.

Se **Schpikawow.** Hoňtwinaj najenkaj Muž we Schpikawach a Bjenada w Cźornjowje 28. novembra hońtwu wotmějeschtaj. Pschi tym na Schpikawskim rewěrje 23 sajazow, 1 bajanta, 3 kurwoty, 1 kanitla; na Cźornjowskim rewěrje 10 sajazow, 1 bajanta a 1 kanitla połdźelachu.

S **Wosporka.** Pondźelu wjeczor wotmě šo na tudomnej Tšešerni wjeselny wječor „wojeńskeho humora w połnjeschrej drasće". Snaty pscheduschoŕ a wojeński humorist Woli ſ Drježdźan šebje njedźiwajcy njepschijomneho wjedra wjele pschihoštuchaŕjow ſ blišca a daloka pschiwabił. Pschednoscherjej šo poradźi wojeńsku žwěru, winowatosćź a humor žiwje pschedstajeńcź. Po někotrych spěwach ſ kucźe połkicźichu šo někotre šmórcźe wojeńske trykli a žorty. Pschipołdnjuchaŕjo šo pschednoscherjej žiwje djakowachu. Stónczuje spěwachu zhromadźeni znate wojeńske spěwy. K połkicźenjam pschijšamknuchu šo reje.

Hospodarski rozhlad

Sstrjedu, 5. dezembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,95
1 rendźelski punt	12,315	100 českosk. krónow	10,38
100 šwajc. frankow	80,69	100 franc. frankow	16,39

Barlinska burse dnja 4. dezembra. Po wczerawschim ſ konzu bursy nałatym wołkałonjenju ſtedowasche dźenša jesliwe woživjenje. Pod saczijschczom romikich wujednanjow wo Posarskej po publikum saša žiwiscźo na wobkhodźe wobdźeli. Też kuliša nadźijepołneho pozhudźowanja hospodarskich wobstejnoscźow dla wospjet kupowasche. Kurzy běchu w pschecźiwku 1—1,5% wysche pschedwczerawschcźeho kursa. Też na rentowych wikach běsche žiwischi wobkhod.

Barlinske žitne wulkowiti dnja 4. dezembra. We zwłkowym położenju na Barlinskich žitnych wulkowikach njeje šo nicźo pschemeniło. Politiczenske poměry šu so dźiła nęchto połepschile, schtož wołoseje wo jeczmjenju płacźi. Jeczmjenje ja piwarnje a industriju zu w bohatschej měrje na wikach. W thlěbowych žitach pak dotal połepschenje njenasta, tola šo ſa wotrubu tam a ſem, material połicźa. Wulke napraschowanje młynow pak šo spokojicź njemóže. Wowsa a pźowowstaseho jeczmjenja šo mało wobroczi. Na mukowych wikach šo jenoſ trěbna potrjeba krujeche.

Wežera błacźesche w Barlinje zentnar

pschenicźny W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožźi R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jeczmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.

Płaćizny rěžneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

4. decembra 1934 — Płaćizny po cent. a zlot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 440.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěžneje hódnosće hač do 6 lět	41
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	36—40
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	31—35
Mjenje picowane wšěch starobow	24—29

Byki: 535.

Połnomjasne, wurošcene, najwjetšeje rěžneje hódnosće	36—37
Połnomjasne, młódše	33—35
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	28—32
Spatne	23—27

Jałojcy a kruwy: 1459.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěžneje hódnosće	33—34
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěžneje hódnosće hač do 7 lět	24—32
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	16—22
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10—15
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 3048.

Najlepše wukormjene (1. družina)	48—54
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	38—45
Spatne (3.)	28—35

Wowcy: 3075.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	30—31
Starše wukormjene (6.)	26—28
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	20—24

Swinje: 16 292.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiżenj., hač do 1½ lět stare	52
Wukormjene	50—51
Mjasne	46—50
Spatne	43—46
Rancy a kundrosy	48

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg Płaćizny po złotej hriwnje.

	4. 12.	3. 12.		4. 12.	3. 12.
Pšenca	204	204	buny	12,5-13,0	12,5-13,0
rožka	164	164	woka	11,5-12,0	11,5-12,0
jeczmjeń now.	213-220	213-220	módre łupiny	8,00-8,55	8,00-8,55
jeczmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	9,7-10,5	9,7-10,5
wows	—	—	zeradella	16,0-18,5	16,0-18,5
kukurica	—	—	raps, wosusk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosusk	—	—
ržana muka	22,50	22,50	such. truhanc	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruški	8,70	8,70
ržane „	9,65	9,65	syno, 50 kg	—	—
raps	—	—	ržana stoma	—	—
hróch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0	pšenč. „	—	—
lane symjo	—	—	wowsna „	—	—
pjeluški	—	—	rožna „	—	—

Płaćizna za pšenicy za wuplodźenje 8: 107.5 9: 109.5
Płaćizna za rožku za wuplodźenje 8: 157.5 11: 161.5
Płaćizna za jeczmjeń za wuplodźenje 7: 157.5 9: 162.5
Płaćizna za wows za wuplodźenje 9: —, 13: 160.5

Statna banka w 4. tydzenju novembra

Zyłkowe pjenježne wuždawanje statneje banki na konzu mějeza ſ 441,4 mil. hr. běsche jara wulke. Běsche wo nimale 100 mil. hriwnow wjetšeje hacź w šamžnym cźasu lońšcheho léta. Tu wustutkuje ko žiwišče hospodarske žiwjenje, idźela pak drje to leźi w tym, so běsche ultimo na pjatk padnył, na kotrymž je na statnu banku pódła wuplaczejenje midy wołoseje wulke žadanja stajeja. W jenotliwym šu wobstatki na šmórkach a šchekach wo 399,5 mil. na 3848,5 mil. hriwnow, na statnych pokładnjowych pschepołankach wo 2,3 na 8,2 mil. hriwnow, na lombardowych žadankach wo 37,2 mil. na 119 mil. hriwnow a na kryce thmanych hódnoſtkach wo 2,5 mil. na 436 mil. hriwnow ko powyschile. Do wocźow pada njenapadne šwjschenje druhich aktiwow wo 0,9 na 686,1 mil. hriwnow. S toho może šo šudźicź, so šu zjawne kašy prawje likwidne a tohodla pomoz statneje banki njetrjebachu.

Wobeh bankowkow powyschi šo wo 283.6 na 3.809,7 mil. hriwnow. Wobeh rentowych bankowkow wo 18,7 na 292,2 mil. hriwnow. Wobeh twjerdych pjenjes powyschi šo wo 106,7 na 1484 mil. hriwnow.

Wobstatk kryce pokasuje małe šwjschenje a to, so šo wobstatk złotu wo 0,2 mil. na 78,6 mil. hriwnow powyschi. Wobstatk kryce thmanych dewišow we wyšokoscźi 4,1 mil. hriwnow šo njepscheměni.

Zyłkowy wobeh płacźidłkow cźinjesche 5.756 pornjo 5.732 mil. hriwnow w šamžnym cźažu pschedchadźeho mějeza a 5583 mil. hriwnow w šamžnym cźažu lońšcheho léta.

Radio

Schiwórik, 6. dezembra hłyschimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wschedneho programa: 6,35 rauschi konzert. 11,30 ſa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13 tacźele. 17,45 tacźele. 19 hodźina naroda. 20 rěcź dr. Goebbesla.

Lipsk: Nimo znateho wschedneho programa: 6,05 ſa burow. 6,35 rauschi konzert. 8,20 tacźele. 13,10 pschi połdnischi konzert. 14,10 tacźele. 21,35 opera „Raibold".

Hišcźe ważne ſ dnjoweho programa: Win: 19,30 šabawny konzert. 20,50 wjeczor Hanža Sachsa. Warschawa: 20,05 łohka hudźba.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźeł a přilopk Marko Smolerˇ a za nuwěstki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a cźišć dr. J. Cyž w Budyšinje, D. A. XI. 1934 2295

S **Khrjebje**. 12. dżeń dezembra wotmeje Nilečanski hamtski ɣud w tudomnym hoscenzu ɣudništi dżeń.

S **Wojerez**. S rosbuchmjenjom pjezy w khłódjeni briefetarnje jamy Hega 3 je žebi pjecź dźekačerjow wobliczo a ruzy šłe woparito. Dweju ſ nich dyrbjachu do lazareta dowjesć. S moju rosbuchnjenja ɣo dwe wojnje wurajšichtej.

S **Wojerez**. Na ɣobotnišche witi bě ɣo jenoź 134 proſatow a 5 běhakow pchiwjesto. Wone ɣo bórſy rosrjchedachu. Płaćišny trojchi horje ſtupachu. 4—5njebjelſte płaćiachu 9,50—11 hriwnow, 5—6njebjelſte 11 hać 13,50 hr. a wuběrane 15 hr. Sa por běhakow ɣo 30 hać 60 hriwnow ɣadaſche, tola ɣo ſa nje łupzy njeɣamałachu.

Se **Stcho Komorowa**. W nozy k ɣobaće je w jenej tudomnej pjetańi jedyn paduch do lěhańje pjekařskeho pomocnika falošt, ɣo by 80 hriwnow kradnył, kotrež pomocnik w kaſchczu khowaſche. Pomocnik ſ nimanjom wotcuzi a ſpyta paduchej rubjeńſtwo wutorhnyć. To pak ɣo jemu njeporadźi. Paduch ſ pjenjesami ćekny.

*

S **Bejerez**. Po ſthodźe dele duɣy je tudomny 80-lětny rěžnik wiſoſix na wotpowjesniku Emil Seydera, mišnyrwjeſchi padnył a ɣo cźeſto ſranił. Na ſcźěrkach padunjenja je wón pónd'elu dopołdnja wumrěł.

Měšćanske dźiwadło

Čorni huzarojo.

Operetta w 3 jednanjach po wjeselohrě Leona Lenza wot G. Ribowa a O. Felixa. Hudźba wot W. Goetze.

Premijera wutoru 3. decembra 1934.

„Čorni huzarojo" — wjele pytaš za tutym napisom a zetkaš so wuskočnje pola publika wosebje woblubjenej wutworbu. Hižo wot spočatka knježeve z dobrym předwidźenjom dobry zwisk mjez wopytowarstwom a hrajerſtwom, wosebje ze spěwom „Cyły bataillon", kiž dyrbješe so trójcy w pyrjaccj wjeſelcźi wospjetować. Melodijow bohate spěwy „Brizitta, mam na tebje proštwu", „Moja mała lubolinka njetrjeba wulka knjeni być" a „Mój mały korporal" Lěchu rysowace zakłady tuteje wjeſoleje operetty. Wosebje rjane su tu spěwy „Za jenu rjanu žonu", „Daŕ mi moju wutrobu" a „Často dyrbiš w živjenju skromny być", kiž staj kujeni Barklin a knjez Hinkat z wulkim wuspěchom přednjeſłoj. Knjeni Barklin bě so hrě prawa dostojna prynčesna a we spěwje, kaž to hinak njewočakujemy wosebje dobra. K. Hinkat překhwapješe znowa wurjadnje ze swojim rjanym tenorom a ze swojej hru eksaktneho wjeſelſkeho wyška. Lubosćiwa a temperamentna dźowka postmištra bě knježna Langenstraß, doby sebi ze spěwom a rejemi wutrohy wšěch přitomnych. Pola R. Lahody jako druhoho wuskočneho čorneho huzara zwjeſelachmy so wosebje znowa nad jeho dobrej hru, reju a spěwom. Bě to zbožapolna dwójka k. Langenstraß jako Brizitta a Rudolf Lahoda jako Laron Blome. Alfred Borchert poda derje korporala Capota w hrě, spěwnje wšak njespokoješe. Dostojneho generała z Dermont poda Mano Holtai. Khorla Säuberlich překhwapješe w hraču jako hrabja Patowski kaž přeco. W wjeſelſich rólach skutkowachu Georg Pierro a Herbert Jakob spokojnje. Słabe strony teksta a wosebje srjedźnowěkowy wobsah hry we druhim jednanju so zakrychu ze spěšnej wobrótnej hru. Motiv hry saha do zaŕdźenosće, do časa wuswobodźerskeje wójny z Napoleonskeje kwakle. Hrowe wjednistwo leżeše w najlěpšich rukach knjeza intendanta a hudźbne nawjednistwo měješe k. J. Weber, kiž orchester a spěwarſtwo derje nawjedowaše. Małe słabosće při započatku so z jara dobrym cyłkownym wukonom wurunachu. Nadźijomnje wumělca hórzy zaso jako wjednika orchestra postrowić móžemy. Rejo nawjedowaše k. Esser. Přihódne jewiſćowe wobrazy Waltarja Ulbricha běchu z wokřewom za wóčko a tworjachu rjany cyłk z kostumami.

Kwětki a njeskónčny přiwysk mytowachu tuto wurjadnje dobre prěnje předstajenje. Wosebity dźak dóstachu k. intendant a knjez kapelny mištr Weber z tym, ze so po druhim jednanju na jewiſćo zawołaštaj. Operetta budźe zawěsće z dobytkom za dźiwadło a hrajerſtwo při dalšich předwjedźenjach.

-f.

Najnowiše z cyłeho swěta

* **W Kölnje-Buchforstu je ɣo wutoru rano wokoło 6 hodź. khrobły rubjeźny napdad stał. Sababjenoj rubjeźnikaj dobyšchtaj ɣo do bydlenja a lěkarnje jenoho pjekarſkeho ɣuchuza a jeho manželſtweje. Wot ɣmjercź wuſtrózaneju manželſtwu ɣadaſchtoj ɣebi wonaj klucze pjenjezneho khamora. Njemóžnoj dyrbjeſchtaj manželſtaj pſchihladowacź, kak jedyn ſłótnik pjenjezy do kapzy tykaſche a druhi jeju ſ revolwrom wohrožeſche. Stónčnje ſłótnikaj manželſtwu ſe ſchatowym powjazom wuwjazaſchtaj a na teji cźiſchtnjſchtaj. Pryedy hač ɣo wotſtalischtaj, hiſchcźe telefonowy grot pſcherčnyſchtaj a klucźiki do wotkhodneho liſtoweho kaſchćika pſched durjemi cźiſtnyſchtaj. Słótnikaj ſtaj ſ waſchnjom wobhdźerja khěže ſnataj bytoj, pſchetož w pjenjeznym khamorje khowaſche wón 5100 hriwnow podružniſtich pjenjes, kiž bješe w poſledních dnjach wot ſwojich podružnikow dostał. S tutymi pjenjesami ɣo ſłótnikaj wotſtalischtaj, ſa nimaj dotal nimaju žaneho ſłěda.**

Sport

Serbska kopańcu lubowaca młodźina z wćipnoseu čaka na rozprawjenje wusłědka kopańcy w Radworju zaŕdźenu njedźelu, na kotruž běše zjawnosć w Serbskich Nowinach hižo sobotu kedźbnu činiła. Snadź so tola jedyn tawariši junak k spisanju rozprawy zmuži!

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die Steuerkarten 1935

werden wie bisher, in der Zeit vom 10. bis 15. Dezember 1934 durch Boten zugestellt. Falls jedoch der oder jener wünscht, daß ihm die Steuerkarte mit Rücksicht auf die eingetragene Bürgersteuer verschlossen zugestellt wird, so kann einem derartigen Antrage nur dann entsprochen werden, wenn dies **spätestens bis zum 8. Dezember 1934** beantragt und dem Antrage außerdem ein mit der Anschrift des Antragstellers versehener Briefumschlag beigefügt ist, der **freigemacht** sein muß.

Auch kann der Einzelne in der Zeit vom 5. bis 8. Dezember 1934 während der Geschäftszeit im Gewandhaus, 2. Obergeschoß, Zimmer 11, seine Steuerkarte persönlich in Empfang nehmen. In diesem Falle bitten wir den Einwohnerschein vorzulegen.

Bautzen, am 4. Dezember 1934.

Der Stadtrat — Steueramt.

Bürgersteuer der Arbeitnehmer (auch Hausangestellten) betr.

Nach den Bürgersteuerverordnungen 1933 und 1934 waren die Arbeitgeber verpflichtet, bei der Zahlung des Arbeitslohnes oder Gehaltes die auf den Steuerkarten ihrer Arbeitnehmer (auch Hausangestellten) vorgeschriebenen Bürgersteuerbeträge einzubehalten und, soweit es sich um die Bürgersteuer der Stadt Bautzen handelt, an die Stadthauptkasse einzuzahlen. Zu diesem Zwecke hatte das Steueramt besondere Zahlungsbogen an die Arbeitgeber ausgegeben.

Da Nichtbeachten der Einbehaltungs- und Abliefer. ungsvorschriften durch den Arbeitnehmer hat nach den Bürgersteuerverordnungen (RGBl. 1932 S. 449 und 1933 S. 629) empfindliche Strafen zur Folge. Trotz des ausdrücklichen Hinweises hierauf in den ausgegebenen Zahlungsbogen hat ein Teil der zahlungspflichtigen Arbeitgeber die einbehaltenen Steuerbeträge nicht abgeliefert.

Das Steueramt ist zur Zeit mit der Nachprüfung aller noch offen stehenden Arbeitgeberkonten beschäftigt. Es ist deshalb auf folgendes hinzuweisen: **Werden trotz des nochmaligen heutigen Hinweises die zurückbehaltenen Steuerbeträge von den betreffenden Arbeitgebern nunmehr nicht bis zum 15. Dezember 1934 an die Stadthauptkasse abgeliefert oder wird binnen der gleichen Frist nicht wenigstens der in Frage kommende Gesamtsteuerbetrag dem Steueramt gemeldet, so wird bei allen zur Feststellung kommenden Fällen das in den Bürgersteuerverordnungen vorgeschriebene Strafverfahren unnachsichtlich durchgeführt werden.** Auch derjenige ist straffällig, der die Einbehaltung von Bürgersteuerbeträgen unterlassen hat, trotzdem er verpflichtet war, die von dem Arbeitslohn oder Gehalt seiner Arbeitnehmer (auch Hausangestellten) einzubehalten.

Bautzen, am 4. Dezember 1934.

Der Stadtrat — Steueramt.

Towarstwowski powěstnik.

Drježdźany. „Hromadnik" změje štwórtk 6. decembra swoje měsačne posedźenje a na nim přednošk. Sobustawy a hosći wutrobnje přeprošuje předsyda.

Hornja Hórka. Serbske towarstwo „Łužica". Dla zmylka wotměje so zhromadźizna njedźelu 9. decembra 1934.

Khelno. Serbske tow. „Domizna" změje njedźelu 9. hodownika wječor ½8 hodź. pola Mjenec měšanu zhromadźiznu. Předsyda.

Minakal. Serbske towarstwo „Statok" wuhotuje njedźelu 9. hodownika wječor we 8 hodź. we Łomsku, w Bomsdorfec hoscencu zjawny serbski ſwjedźeń ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšitcy serbsku zabawu lubowacy so z tutym wutrobnje na njón přeprošuja. Předsydstwo.

Pančicy. „Lipa Serbska" (žónske hłosy) spěwa štwórtk 6. hodownika wječor we 8 hodź. pola Natuše w Kukowje.

Dźelba šijac. mašinow
kotrež do prědka a do zady šija, tak dołho hač sklad dosaha . . jenoź po **103.— hr.** rola
J. Schiehack. na Mužakowskej dróze 4

Nowe a trjebane
piana
we wšěch płaćiznach na składzie.
Hłosowańske reparatury
Hudźbny dom
Herm. Jeremias
na Kěžorskej dróze 8
Telefon 3021

Darće
photo-aparaty
photo-potrjebu
wot
Erich Winter.
drogowy a photowy wobkhod na Kamjentnej hasy 14.

Čehodła
činiće sebi starosce hdyž trjebaće čeledźe?
Mały naweštk
w Serbskich Nowinach wobstara wam hnydom wotrocka, pohonca, słužobnu abo holcu do hródźe!

Sultaniny
po 32—68 pj. punt
Natuš
w Khrósćicach
w Kukowje
Rozšěrjej Serb. Nowiny

Młyn a piekarnja w Delnim Wujezdźe
mějićel Arnošt Barth mlody
poskićuje **wosuški** we wubjernych družinach po znatych tunich płaćiznach. Skazanki hižo nětko rady přijimuje. — Tohorunja poskićuje swoje derje nawdawace **pšeńčne** a **rżane muki**, runje kaž **jadriwy rżany khlěb, tykancy, torty, desserty a wšelake druhe słódne pjećwa.** — Wšě muki, khlěb a pjećwa předawamy po dotalnych tunich płaćiznach.
Předawarja w Budyšinje jenoź na Hošće hasy čo. 5

Najdźakowniši dar
rjana serbska kniha

Poručam swój bohaty skład
we winach, likerach, paleneach, rum a arak
we wšěch płaćiznach. Wosebje płaćizny hódno:
Połonowe wino wot suda, litr płaći jenoź **80 pj.**
Pawoł Glausch, kupny dom w Pančicach

Waš wobraz dostanje hnydom wobluk pola
Rudolfa Wilhelma
w Budyšinje na Serbskej hasy 16
Telefon čo. 2187
Marmor, porcelin, šklenču, špihele, podołhojte wobluki, domjaca a kuchińska nadoba, woknowe šklenčy, šklenčernja, šwěčniki a Bože matry, wobrazy a postawy swjatych. Dopomnjeńki a dary za wšě čestne dny.

„Ke Kurwjerchej" K naju štwórtk 6. decembra so zarjadowacej
powitańskej hoscinje
přeprošujemoj jenoź z tutym naju češčenych hosći a wobkhodnych přećelow najwutrobniše
Z němskim postrowom
Dolha wóz hač do 3 hodź. **Jan Winscha a mandźelska**

Pisany wječor
(Wospjetowanje)
Piatk, dnja 7. decembra, w 20 hodź. w salomaj „Krony", wuwjedźeny wot **2. batalj. pěšeho polka w Budyšinje k lěpšemu zymskeje pomocy.** Hudźba, wotdźěl bubnarjow a hwizdarjow, khór wojakow, zwučowanje, dźiwadło, humor.
Zastup 60 pj. Bźezdźelni a dźełowa słužba 30 pj. (Liščiki, kotrež so njemožachu wužić, wobkhowaja płaćiwosć.
Přizamknu so reje

Wšěm přećelam a znatym přećelnje wozjewjamoj, zo smo wot 1. decembra hoscenc
K staremu časej
(Zur alten Zeit) na Rěznisker hasy 25
přewzali. Budźe naše sprawne prócowanje, zo wšěm našim hosćam reelnje posłužamoj. Wo Wo přećelnu podpjeru prosytaj
z němskim postrowom
Wilhelm Meurich a mandź.

Přeprošenje
na synowy a silowy picowański přehlad
krajneho burskeho zwjazka Sakskeho swobodneho stata Spódni wotdźěl „Trawnik" (Grünland)
pjatk 7. decembra 1934 popołdnju ½3 hodźin
w „Herbskej grychće" w Konjecach
Přehlad wujasnja swětłowobrazowe přednoški
Wobdźělenje je darmo

Přiloha k čisłu 283

SERBSKE NOWINY

Srjedu 5. decembra 1934

Wustajeńca pjerizny a karniklow w Hornjej Hórcy

Hornjo-Hórčanske towarstwo plahowarjow kaniklow a pjerizny je sandźenu sobotu a njedźelu we tamnišćim Teicherjez hospćenzu wustajeńcu kaniklow a *pjerizny wotmě*ło. *Wustajeńca je pokazała*, so ža to-warstwowe žiwnostawy ſ wulſpěchom prózuja, woſebje hódnoſcź pjerizny polepſchićź a na wyſokim ſtandźenku ſtajeńcź. Alfred Hübner ſ Wjelećina a Ernſt Radon ſ Budyſchina wustajeny ſtót pohódnoſcźišćhaj a mytowaſchtaj. Sſelédowaze myta žo wudźělichu:

Sa kury:

Pawoł Krebs w Mniſchožu ſa Khaki-Campheliſke *jaćki a ſa trjepjene kury jara dobre a pſchirażkowe myto.* — Pawoł Lehmann w Małych Debžezach ſa Orpingtonſke žołte kury jara dobre, ſa Barmeſelſke kury kuži-*zu jara dobre ſ pſchirażkowymaj mytomaj.* — Willy Thomas w Dobruſchi ſa cžorno-běłe kury ſchtyri króć jara dobre a pſchirażkowe myto. — Max Hauſa we Cžornych Rožźijach ſa Welſunſke kury jara dobre. — Gebhard Mehnert w Sſtónkezach ſa drobnuſchke kury dwójzy dobre, Willy Thomas w Dobruſchi 11 króć jara dobre ſ pſchirażkowymi mytami. — Pawoł Leh-mann w Małych Debžezach dwójzy jara dobre ſ pſchi-rażkowym mytom. — Gerhard Mehnert w Sſtónkezach dobre. — Sa módre hordźacže: Willy Thomas w Do-bruſchi trójzy jara dobre a ras dobre ſ pſchirażkowym mytom. Sa módre ſchumjele: Pawoł Hohſeld w Hna-ſchezach dwójzy dobre; Willy Thomas w Dobruſchi jara dobre ſ pſchirażkowym mytom; Gerhard Mehnert we Sſtónkezach pjeć króć jara dobre. — Sa cžerwjene Steigerſke: Pawoł Lehmann w Małych Debžezach jara dobre ſ pſchirażkowym mytom pjerſtnoweje burſy; Pa-woł Lehmann w Dźežnikezach jara dobre a dwójzy do-bre. — Cžorne ſtražery: Gerhard Mehnert w Sſtón-kezach jara dobre ſ pſchirażkowym mytom a trójzy do-bre. — Sa ryžojte holbje: G. Mehnert w Sſtónkezach dwójzy jara dobre ſ pſchirażkowym mytom a trójzy do-bre. — Sa cžornohłowaczki: Richard Wagner w Dźež-nikezach jara dobre ſ pſchirażkowym mytom a ſchtyri króć dobre; Richard Kriegel w Dźežnikezach jara do-bre. — Sa łodźaki: Pawoł Lehmann w Małych Debže-zach jara dobre ſ pſchirażkowym mytom. — Sa ſlěbor-ne bažanty: Willy Thomas w Dobruſchi ſ pſchiražko-wym mytom; Gerhard Mehnert w Sſtónkezach jara dobre ſ pſchirażkowym mytom. Sa ſkołe bažanty: Wil-ly Thomas w Dobruſchi jara dobre ſ pſchirażkowym my-tom; Pawoł Krebs w Mniſchožu jara dobre ſ pſchi-rażkowym mytom.

Sa kaniſle:

Sa běłe hobry: **Pawoł Heinrich w Małej Borſchćźi**, 1. a 2. myto. — Němſke hobrſke ſchaſi: Willy Thomas w Dobruſchi, 2. myto. — Franzowſke ślěbraki: Her-mann Schołta w Hnaſchezach, 1 cžežne myto a 1. myto; Kurt Lämmermann w Dobruſchi, 2. myto a 3. myto. — Wulke a małe Chinchillaſke: Pawoł Holſeld w Hna-ſchezach, 1. myto. — Angoraſke: Max Mišbach w Lehnje dwě cžežnej myćze.

Sykorki w zymje

Dwě žyworzy ſnicjališćhtej ſtnje pokóra zentnarja pſchekaſanzow.

Jene zyłe dołhe téžo žu naš naſche ptačźi na ſchtomach ſe ſwojim cžitym waſchajom ſwjeſeleſke. Nětko je ſ naſchej winowatoſću, ſo bychmy jim žiwjenje w ſy-mje, ſkubej na pjay, wołožili. Ale niž jenoj luboſcź k ſmjerjecu nucźi naš, je ſaſtarać. Biologiſki wuſtaw w Dahlemje je na pſchikład ſwjećźił — ſo por ſyworkow woh łéto na pokóra zentnarja pſchekaſanzow (inſektow) ježerje.

K dnjej ſwjateho Mikławſcha.

„Běchu dźeći ſtež pożłuſchne?“ Tak žo ſwoj. Mikławſch prajcha, hdyž 6. dezembra pſchichodźe, ſo by žo pſcheſwědčźił, *kuž ſteſi ſtiſchcże ſaſkłuža. ſo bychmy žo ſ hodam wobdarite.*

Runje ſyworki žu wuſtojne pomocznizy pſchi wojowanju pſchećźiwo njerodźi. Nětkoryžkuli płód nje-by na ſchtonje dorawił, njebychu-li ſyworki hušaźu ſ likźa ſeſběrale a ſjěde abo je jako ſtkłóſchćźeńku mło-dźatam donjeſke. Tež w ſymje njemóža ptačźi dłeje hać dźeń bjes ſyrobu być. A tuž ſtaraimy žo ſ cžažom, ſo je jim tež w ſymje błido pſchikryte.

Hiſchcże ſłetuja naſche pjerjaczći dožyne a žiwje w hakoſach. Tola póſdna naſyma je njeſpuſchćźomny to-waršch. Bórſy móža ſo wětry po pućach a dróhach honiźć a ſwoje najbórſche wobliczo pokajać. Jedneho dnja padnje ſnjeh, potom je ſłe ſa mału ptačźinu. To-mu móžemy jadźiwacź, hdyž žo na to pſchihotujemy. K tomu ſłuſcha, ſo wiſhudźe, hdźež žo hodźi — woſebje na méſtna ſa kócźi a wětry njepſchiſtupne — pjowadła ſypamy.

Stanowiſchcźo łuboſcź zbźi bjes dwěło ſ pożorowanja, hdyž žo ſrjódki a druha pjaa na wokna ſypaja. To pak njeje prawe naſchnje, ptačźam ſyniſke błido pſchihoto-wacź. Hižo naſjźadnišich wětſt buje ſrjódki precź. Sa to pak žu małe budki, na bokach ſ deſcźićźkami wobdate, pſchihódne pjowadlišćhźa. Bórſy pſchihidu ſyworki ſa tym, ſo je tu błidko ſa nich pſchikryte a potom dypaja pilnje konopjowe ſymjeſchka, jahodki, ſornjatkow ſłónč-nych rožow a druhe a létaju na błiſti ſchtom, hdźež je „wobdźěłaja“ a ſtej ſłodźićź dawaju. Spominajmy na wbohu ptačźinu! Tyſcź króć žu ſa to dźakowni.

Wěš to hižo . . .

W Nürnbergu je Daniel Schwenter hižo pſched 300 létami pjsaże pjera (Füllfeder) ſhotowjał. Narodźi žo tam w lěcźe 1565.

Barlin wjelkuje w ſeptembru 1934 na 2606 wobkhadnych ſnjeſhożenjow. S tutych žu byli 41 padow ſmjertnych. Pſchi 869 padach pak žu byli ſ winu jěždżerjo, pſchi 183 padach pak khodźerjo.

W Barliniſkej krajnej zentrali žo měſaczńje pſchi-bliżnje 900 ludźi jako ſhubjenych pſchipowědźi. Jenoj nětkaže 2 proz. ſ nich, potajtim wokoło 20, woſtanje nje-wujaſnjenych.

Ptačźi a žijwina dospěje wſchelake ſtarobu. Kokula nětkaže 30 hać 40 lět, ſajaz pak jenoj 10 hać 12 lět. Sajimawe je, ſo hudźeńza abo rybjaza waka tež 8 hać 10 lět dospěje. Jertj 20—25 lět, ſelena žabka pak tež hać do 10 lět.

Němſka żeleźniza ma pjsches 12 000 ſaſtaniſchćźow, kotrychž cźaſniki žu na ſekundu pſchesjene. Tuta pſches-jenoſcź dospěje žo ſ tym, ſo ſo ſrjedźnoeuropiſki cźaſ kóžde ranje w 4 hodźinach woſ cźaſowoje ſłužby hwěſ-darinje němſkej żeleźnizy ſdźěli. We 8 hodź. rano potom podawa tuta ſ mortjowym apparatom prawy cźaſ na wſchě ſaſtaniſchćźa.

Cźehodła je waſne jejta tak cźerſtwe kaž mózno na-kupowacź? Cźerſtwiſche jejto je, cźim wjaźy lezithina ma cźork. Lezithin pak je najwažniſchi wuſk ſa naſche mołhy. Nima cźłowjek doſcź lezithina, naſtanu ner-wojne haczenja. Pola ſtarſchich jejow je jenoj dźeſ le-zithina w cźorku, dokelž je dźeſ hižo wudymjeny. Hižo ſ tuteje pſchiczźiny žo radźi, ſo žo ſa wobjebje cźerſtwe jejta wobjebita ptačźina dźerjeć a ptačźi.

W Mandźuſkej maju druźinu kurow, wot kotrychž kapony hać do 10 puntow, kokoſche hać do 9 puntow, jich jejta hać do 130 grammow waża.

W Amerizy žu też na ratarſke plahowanſke wudźěłki patenty. Tak maju tam ſakoſiſki ſchtit ſa plahowanje rožow bjes cźerjnow, błowkow bjes pócźkow, cźerjno-*myh jahodow bjes cźerjnow a druheho wjazy.*

Hdyž běše Zły Komorow hišće serbski

Podał O. W.

(Pokračowanje.)

Hewak wšak Łutowski farař Rychtař njeběše jara do dźěła. Za jeho čas běše Łutowska wosada hišće nimale ryzy serbska. Ale jemu so njechaše dwójcy njedźelu předować. Tuž předowaše jenoż němscy a to přez wjele lět. Wosada njezwěri sebi, přećiwo tomu wustupić. Jako bu jemu też přewjele jónu předować, złoži wón w lěće 1859 swoje za-stojnstwo. Tutón muž ma zasłužbu, zo su we Łu-tach serbske Boże służby přestałe. Hišće w lěće 1880, jako Muka serbski kraj přepućowaše, zapisa wón do swojeje Serbskeje statistiki, zo we Łutach wšitcy lu-dźo serbscy rozumja a z wjetšeho dźěla też rěča. —

Tak steji Zły Komorow na starej stawizniskej kulturnej pódźe. — Leži na starej drózy, kotraž ze sewjernych krajow do českeho a dalšich južnych kra-jow wjedźe. We 18. lětstotku měješe drje městačko němskich zastojnikow a kurwježchowskeho hejtma-na, němsku šulu, kotraž měješe dobru khwalbu, a němskich rjemjeslnikow, kiž pak wšitcy wěšće też serbscy rozumjachu. Ale hewak měješe městačko cyle serbski raz. Samo wódny muž, abo kaž tam pra-jachu, nykus tam bydleše pod mostom nad Čornym Halštrowom, kotremuž tehodła Nykusowy móst rěkachu; a w měšćanskej studni, kotraž wězo Nykuso-wa studźeń rěkaše, měješe drje swoju najstwu.

Reformacija wšak so we Złym Komorowje njeje bjez zadźěwkow přewjedła. Wěmy, zo serbski wój-woda Jurij Brodaty běše z njepřećelom noweho na-božneho hibanja. Tež wón wšak chcyše wšitke nje-dostatki, kotrež běchu w cyrkwinym žiwjenju na-stałe, wotstronić. Wón běše jara swědomliwy, pócź-iwy, lubowaše porjad a dobre počinki, zakročeše hjesmilnje přećiwo wšitkim njepočinkam, ale z wul-kej swěru přiwisowaše wón staroj wěrje a nochcyše, so by so tuta přeměniła. Tehodła sta so wón z wó-hiwym njepřećelom Luthera a reformacije do cyła. — We Złym Komorowje skutkowaše hač do lěta 1539 jako farař jeho nětkuši dwórski kapłan Vitus Ham-ma. — Jako so też tam reformacijske mysle rozno-sowachu, wón kruče přećiwo nim wojowaše. Ser-bam je so to bjez dwěła lubilo, su sebi jeho česćo-wali. Hewak jemu njebychu rěkali: „Naš knjez Klo-bar.“ — Widźimy z toho, zo Serbja w Delnjej Łu-žicy za „farař“ „knjez“ prajachu, runje kaž Połacy hišće dźensa. — Też wójwoda Jurij Brodaty běše ze swojim nětkuši kapłanom spokojom. Powoła sebi jeho do swojeje blizkosće na dobru faru Kočebro-bow abo do Katicy pola Drježdźan. Jako wójwoda Jurij 17. haprleje 1539 wumrě, rozsěrješe so refor-maciske hibanje też do jeho kraja a do Złeho Ko-morowa. —

Z přenim evangelskim fararjom běše Serb Wjac-ław Měr, rodźeny ze Zarnowa. Wón studowaše we Wirttenberku. — Marćin Luther sebi jeho čes-ćowaše. Młody Serb bydleše jako Lutherowy fa-mulus abo służobnik w jeho domje a sedźeše z nim za jeho blidom. — Přez Luthera dosta wón też swoju swjećźinu jako farař za Zły Komorow. — Hnydom z univerzity jeho tam powołachu. Tuž steji jeho mjeno też w znatym Wittenberkskim „Or-dinierten-Buch“. — Mětowy syn Maćij skutkowaše zdobom jako rektor a lěkař w měšće Langensalza. To běše tehdy možno. — A tón měješe syna z mje-nom Ecechiel, kiž je dła swojich nabožnych nahla-dow ze sakskim konsistorijom čežke zražki měł. Běše ze sotrowcom wotščěpnika (sektérerja) Esai-asa Kiefela; bu z nim hromadźe zajaty a před wyš-im konsistorijom w Drježdźanach přeslyšowany a zasudźeny. Najebać teho wróći so bórzy zasy k swo-jim nahladam a je zjawnje zastupowaše, dóniž so krótko do swojeje smjerće njewobroći a jako wě-rjacy staw swojeje cyrkwje wumrě. Jemu so zwon-kowne wobstejnosće w cyrkwi tuteje doby njespo-dobachu, a jemu běše wosebje wohidne, zo fararjo na klětkach wjele přećiwo druhowěrniym swarjachu. W nim běše mócne socialne začuće. Wón zastupo-waše znutřkownu pobožnosć, kotruž pytnjemy pola sjedźenowkowych mystikarjow, też pola Łužičana Jakuba Čecha. Běše přeswědčenja, zo so Boži swjaty Duch zjewi w kóždym pobožnym člowjeku, a zo ma so na jeho zjewjenje bóle dźiwać hać na Bože słowo a jeho připowědarjow. — Tajki nahlad mje-nuje so spiritualismus. Ecechiel Měr zastupowaše pak ze swojim nanom też nahlady znateho přirodo-pytnika Paracelsa. — Duša serbskeho luda so móc-nje přikhiluje znutřkownej pobožnosći. — Z połnym prawom rěčimy wo łužiskej mysticy! Serbska duša

Budyske stawniske powěsće

z dnja 3. decembra 1934.

Narodźił je so: Hermannej Kurtej Nikolej, frizěrskemu mištrej, synk.

Wumrěli su: Johanna Khrysta zwud. Steglichowa rodź. Schmidtec, invalidna rentnarka, 84 lět. — Fanny zwud. Kästnerowa rodź. Lindnerec, rentudostawarka, 79 lět. — Korla August Kloß, picowański mištr w Drježdźiju, 54 lět. — Marga Hilža Lehmannowa rodź. Winklerec, mandźelska hosćencarja, 49 lět.

Mandźelstwo připowědźištaj: Pawol Kurt Fiola, najeńk sadu w Pomorecach, z Hanu Friedu Křižanec, domjacej přistajeńcu w Budyšinje.

Wusudźenja

§ Kónz meje 1933 běšche so SA-muježej w Budyšinje Walterowa pistola z 14 patronami a z kožanej toršcu pokradnyła. Tutu bróń z přihitkuichom běšche, kaž so posdźišo wupokaza, schewšti mišchtr S. we Wujesdźe měšto ptačenja za stary doły we wyšokosći 20 hriwnow wot M. Pawoła Pětšchi z Noweje Wěsy pola Kluksicha přichjał. SA-muž běšche pistolu jako swoju sašo spóznał a psheciwo Pětšchoju běšche so wobstórżba dla wospjetneho paduchstwa zapodała. Dnja 27. februara 1934 běšche so P. jako winowaty spóznał a so k lětu khłostańnje sašudźił. Wołóżaje wobstejnosće so jemu njepřichiwolichu. W pomokanskim jednanju wotpjetowanske sašudźenje, so je pistolu wot njeznateho w Budyšinje kupił. Dokelž so tajke wobthody z brónjemi w zwozim czasu husćejšcho stawachu, njemóžeše so wina P. dospołnje dopokazać. Tohodla so wuzud kawništeho žuda sběhny a P. so wuwinowa.

§ Wischišažny žud jednasche w tajnym pozedźenju pscheciwo dotal njepotkłostanemu O. K. Seifertej z Budyšchina, kotryž běšche w alimentowym prozeßu zaprěł, so je z njezenjenej macerju w czasu podjeza spłažnje wobthadźał. Wobthad je pjeza w jeho bydlenju w Nakezach boca dyrbjał. Sud njemóžeše so pscheswědczić, so je S. z wědomjom wopaznje wupraził a měšeše za to, so móže so tu jenoż wo lohkomyślnu pschisahu jednacj. Na zakładze amnestije so tohodla pscheciwo niemu jednanje sastaji.

Přilopk

Swoju žonu sadajił.

Se žadławym njeskutkom je so wobydleńcstwo we Lauchhammeru rosworiło. Wobydleć Vincej Kurz, kotryž bě wot swojeje žony dźelenj žiwy, je ju sadajił a ju potom, so by ju zamomordarstwo sesdało, za schtom powěsnył. Hdyž bě so žonina złorba na dźelenje mandźelstwa zhubiła wotpokazała, wona do Lauchhammera sašo pschijědże. Kurz dyrbješe so k swojej žonje wróćić a bě za zbožu rosrěčenje z njej w blišim lěsu stajał. Wot tam so žona njewróćił. Hdyž so žuždźa muža za njej praschachu, wón wotmołwi, so njewě, hdźe je. Dokelž bě Kurzowe wobliczo rosdrapane, so tukanje pscheciwo njemu zbudźi. Policiji so wojewi, so je so žona zhubiła. Kurza sajachu a zyłu wokolinu za žonu pschepytachu. W husćinje w lěsu jejne czełko namakachu. Blisko czełka muzowe mjeza leżeše. Muž so hischcze njeje wuznał, so je žonu skónzował.

Czežiły automobil do rěki padnył.

Njedźelu rano je nakładny automobil, kotryž za němsku żelezniznu twory wjeseše, we Wupperskim dole pschi sawinjenju drohi z mosta do rěki Volmy padnył. Wozowy wjednik je so zarazył, mjes tym so je pschijězdny bjes wjetschich zranjenjow wotešchoł. Do rěki padnywschi je so nakładny wós rosbił.

Bismarckowe hubaze pjero w muzeju.

Hubaze pjero, kotrejž je Bismarck w lětach 1870/71 w Franzowskej trjebał, a kotrehož woprawdźitosću je swonkowny hamt wobkrućił, je z privatneho wobhdźeństwa hornjoschlesiskeho pschekupza do měschczańskeho muzeja w Hornim Hłohowje (Oberglogau) pscheschło. Tuto pjero stareho kanzlera je tajny dworski rada Wilisch, jeho tajny sapisowar, khował jako wobzobinske dopomnjecze na Bismarka.

Mutnjana zorna jako wudženka za dźiwjenzow.

Mutnjana zorna złužeše w saschich dnjach z wudženku, so bychu rubježneju hońtwerjow popadnyli. Schlesiwšzy hajnizy hledźachu hižo tydźenje dołho za nimaj, tola so jimaj pschezo poradźi, na motorskim kole cekmuc, hdyž dźachu jeju sajeć. Nětko běchu jimaj pažte stajili a kóstnikaj salěschtaj jim na lep. Mutnjakhu zornu, stajichu ju na pschihódne městno a hajnizy łakachu skradźu, so bychu jeju pschi dźele pscheskapili a popadnyli. Haj, dźiwjenzaj pschinidźeschtaj a tželischtaj do njeje. Padny też. Wěchu ju mjenujzy za bórnizu pschiwjasali, za kotruž pschi wutsélu sciahnychu, tak so k semi padny. Krótko po tym pschiwarcžischtaj ko dźiwjenzaj bliže k zornj. W tym wokomiku jeju hajnizy popadnychu. W tłódże mózetaj nětko swoje njeskutki rospominać, też, kak cłowjek ludźom na lep dże.

Wěčny žid

Wowka je nam pojdała,
Kak so z wěčnym židom ma,
Kaž smy wot njej słyšeli,
Chcemy nětko bawić.

K smjerći našoh' Zbožnika
Wjedźeja na Golgatha.
Wón pod křižom zmučeny,
Rady powotpočnył by.

Před khěžnymi durjemi
Ławku šewc ma někajki,
Sedźo swari na Khrysta,
Złobcow na njoh' pohanja.

Na rózk ławki bjezmócnje
Krwawny bědnik dopadnje;
Khwilićku by wodychnył,
Potom z křižom dale chcył.

A to hrozne šewčisko
Herjekajo zběhnje so,
Pótnoh' krwawnoh' čerpjerja
Z ławki na puć zestorka.

Hłós tuž na njoh' zahrimnje:
„Bjezbóžny ty człowječe!
Wotpočinka njejsy dał,
Tuž sym wotpočink ći wzał!"

Tajna móc joh' potorhnje
Prostu čaru na puće;
A wot tehdomneho dnja
Swět wón tepta bjez kónca.

Čerchа mučny po swěce,
Nihdy k měru njepřińdże;
Žana nóc jom' njeda spać,
Žadyn dźeńk nic pozastać.

Dawno kabat wjetki je,
Doderžane wohuće,
Dołha broda sědźiwa
Do koleń jom' dosaha.

Za smjerću wón žeđi so,
Tepta do dnja sudneho —
Zawdawał je z jědom sej,
Z jěda smjerće zajał njej'.

Je so často wobwěšał,
Žadyn tvok njej' wudžerżał;
Tepjał je so do morja,
Žołma je joh' wróćała.

Sława, brodźi, tepze čěr:
Wšudźe před nim twocha měr —
Wjele woči widźało
Je toh' žida wěčneho. — —

Sakski swobodny ballon w Pólskej k semi pschisiłił.

S Tounja so pische: Njedźelu pschipołdnju je ballon „Hindenburg" njedaloko Ossena k semi pschisiłił. Ballonowa wobsadła wobstejesche z wjednika Hanja Schwarza z Freiberga, Khorle Rud. Beata a Hellmuta Noesa z Drježdżan, kotřiž mějachu wschitcy tśo puczowańske pažy pschi sebi. 900 kubiknych metrow wopschijazy ballon, kotryž Kamjeniczanskej měšnej lětarskej kupinje němskeho powětroweho sportiskeho swjazka złuscha, bě so sobotu wječor w 10 hodź. w Kuchzjach pola Riesy do powětra puschcził. Wětry jón w nozy nad Rausche morjo wotehnachu, wyschiche wětry pak jón na zbože sažo nad kraj pschihnachu. Dokelž bě ballon wjele czeże zhubił, dyrbješe wón w Pólskej k semi pschisteći.

Wjelki w Pólskej pschijimjeja wulku symu.

Sda so, so wulkej symje napischeczo dźemy, hyrnjej pósdne lěcźo a nałyma wołsebje mile wotběhałoj. Wulke cźrjódy wjelkow hromadźa so w narańskej Pólskej a w pólskich horach, schtož na krutu symu pokasuje. Też je so wobkedźbowało, so tam cźahate ptaczki przedy wuczahnychu hacź druhe léta.

W Awstriskej so dołe w lěwo jěsdźi.

Winske měschczanstwo wobmalowkny po swojim nowym zarjadowanju spoczatk nałymnika swój prěni nowy zakoń. Tu ón sčeny wot priedawnischeje gmejnskeje rady postajeny zakoń, so ma so wot 1. hodownika 1934 na prawo jěsdźicj, schtož so z mnohich prcin žadaiche. Tak je tuto žadanje za zylu Awstriku na rjeństy cźaj wotbyte Po możnosći budźa dźiwajo na wulku wobkedźbowanu drohu na horu „Großglockner", w zulej Ssólnohródskej a w Korutanskej na prawo jěsdźicj. Tutkmuzu płaczi postajenje, na swojim so wuwinncj, w krajinach Vorarlberg, Tirol kej a w wschim dźele Ssbinghródskej

Druhe wischnjowe žně w Bothańskej.

Kaž so z městaczka Burgaza pschi Czornym morju w Bothańskej pische, może so tam nětko njewšednje wobkedźbowacź. Wjele wischnjowych schtomow, kotrejž psched pokdra měźagzom k druhemu rasej kčźěachu, mějachu pschi rjanym ßlónczným a milym wjedrje wobjpjet płody, kotrejž su nětko dozrawiłe. Ssamo najftarschi ludźo w Burgasu njemóža sa na podobny podawk dowomnicź.

„Shubjeny hyn".

Na jěsbje w rauschej Frisiskej měješche jedyn wobkhodnik z Bremena małe njesbože z autom. Proschesche hantwerskeho, kij runje nimo dźeńche, so by jemu powhał pschi wosstronjenju schkody, z czemuż bě tón hnydom swólnimy. Pschi dźele spóznaschtaj so automobilist a puczowaź. Wupokoja so, za nadrósnik je z jeho bratrom wo kotrymž pjatnacże lět dołho nicżo wjazy słyschał njebě. Tehdom bě bratr dla małeje roskory ze starschikeho domu schoł a njebě so wjazy wróćił. Nětko sesčehowasche hnydom namlowjenje bratra, so by z nim do Bremena so wróćił a tam w jeho wobkhodźe zobu dźełał.

Kóždy 15. Jendźelczan może z autom jěsdźicj.

Po poslednjej statistiku wo rosschérjenju automowanja w Jendźelskej je jendźelski wobkhodny minister wosserwik, so 1933 na 20 wobydlerjow jene auto we Wulkobritanskej wotpadnje, tola hižo na 15 wobydlerjow jene jěsdźenśe wopismo. W běhu létow 1921 hacź 1933 postupowaiche licźba motorskich jěsdźadłow w Jendźelskej z 833 700 hacź na 2 282 000, licźba jěsdźeńskich wopismow pak wot 1 106 000 hacź na 2 947 000

Sněhowe mjeczele w Amerizy.

Sněhowe mjeczele žu w schérokosći psches 1000 kilometrow pisches dwanaće statow Sjednoczenych statow połnóznje Ameriki zaschnowake. Wichor je wjele khěžow spowalał. Wobdlerjo wotlezannch strowow, kotřiž so w nózznym czasu z mjeczelom pschechwatachu, zu bo płachtow a pschikrywow zawaleni pod hłozym njebjom leżeli. W Jowastej so tworowe czahi spowróchachu. Dokelž běchu wuhiladła samjerźe, żelezniske czahi bo so rasłuchu.

Stócźkowa cźwila w Awstralskej.

W južnej Awstralskej je so sakoń wudak, tiž lokalne wyschnosće a wobkedźerjow nuluje, hdyrbje stócźkowe roje niczicź. Južnoawstralski minister za rataríwo je wosjewił, so su tute njeliczomne stócźki hižo dwaj tyżaz wobkedźenstwow nadpadże, 150 000 jutrow žita a 400 000 jutrow pastwischczow dozpła sniczke. A pschezo hischcze wospjetuja miliony stócźkow swoje niczaze dźeło. Ssamo w městach su ludźo nuiowani, tute swérjatka z khoschcjemi hromadźe mjeścź. Se žnjemi może to slinks wupadnycź, jeli so so radikalne srědźi pscheciwo nim njenałożuja. Cetuche pscheńczne žně, kaž hižo psched tśomi létami, se swojim wunoschkom ani wudawki njesarunaju.

Smeški

Njewczakane praschenje. Mały Pawoł je smjerci rady truschiwy. Wón je njeje, ale spójera. Sajo ma hižo jenu w horschczi. Macź dże jemu rjany pschikład powdacź. „Njedawno", rosjasna jemu macź, „je dźeczo, kotrejž też rady truschiwy jědźeschе, na to wumrěło, pschedy hacź bě pokoju sjedło." — Pawoł hlada z mukimaj wocžomaj na nju. „A schtoha je so z druhej pokožju stako, macźi?"

*

„Dobra wurěcź." „Nětko mje wostajcże na pokoj. Rano w tśoch dasch so pincźnikej domoj wjerźi. Cźehodła njejsy w dźesacźich pschischoł, kaž běsche sluboił?" — „Wjedy njeměješche pincźnik khwile."

je wěčnosći Bójskemu přiwobrońena. — Tšo Mětojo: nan Wjacsław, syn Matej, wnuk Ecechiel to wobswědcuja.

Reformacija přewjedźe so we Złokomorowskim wokrjesu hnydom po smjerći wójwody Jurja Brodateho w lěće 1539. — Jemu slědowaše jeho bratr Hendrich, kiž běše ewangelscy zmysleny. Wón rozdźeli cyle sakske wójwodstwo do superintendenturow. Złokomorski wokrjes staji so pod dohladowarstwo Wulkowosečanskeho (Großenhain) superintendanta. — Hižo w juliju léta 1539 pućowaštaj wot wójwody pomjenowanaj visitatoraj Wittenberkskaj profesoraj Dr. Justus Jonar a Spalatin přez Wilkowosečansku superintendenturu, zo byštaj evangelske Boże służby zarjadowałoj. — To sta so jara khwatniwje, ale dokładnišo w slědowacym lěće. W lěće 1540, na dnju swjateju Pětra a Pawoła přebywaštaj z wójwodskimi zastojnikami zasy we Złym Komorowje. Postaji so, zo ma so we Złym Komorowje, dokelž je tam cyrkej za Serbow, też Serbam w serbskej rěči předować. — Rjadowachu tehdy też cyrkwine należnosće susednych serbskich wsow. Wjes Klěšišća připokazachu cyrkwi w Trěbichowje; wsy Rań, Smogorow,, Meškow pak zafarowachu do Złeho Komorowa; zaběrachu so z wobsahom cyrkwinych wosadow, z dokhodami duchownych a cyrkwjencow, ze zamoženjom cyrkwjow, z dawkami, woporami atd. — Što je tehdy z fararjom a kapłanom we Złym Komorowje był, njewěmy. — Wjacsław Mět bu hakle 1543 za fararja we Wittenberku poswjećeny. — Snano su tam laikojo Božu służbu wukonjeli, kaž so to na wšelakich městnach stawaše. —

W lěće 1555 běše we Złym Komorowje zaso cyrkwina visitacija. Tutu wotměchu tšo visitatorojo, mjez nimi Drježdżanski superintendent Daniel Greiser a Pěrnjanski superintendent Lauterbach. Tehdy běše we Złym Komorowje z fararjom Bosćij Hauenstein, drje Němc, nehduši wojerski předař kurwjećha Morica. — Jako tam visitatorojo dóńdżechu, běše wón na smjerć khory. Visitacija njemóžeše so wotměć. Tuž so rozsudźichu, najprjedy wjesne cyrkwje wopytać. Pruhowachu fararjow. Kóždy dosta swoju cenzuru, kak je pruhowanje wobstał. Rjadowachu też wšitke zwonkowne cyrkwine należnosće. — Pobychu w Grabinje (Finsterwalde), Nęgoicach, Butynju, Łutach. W Klešišćach fararja Mateja Kropina, rodźeneho ze Załuża, wotsadźichu, doniž so njeby połěpšował. — Potom so wróćichu do Złeho Komorowa. Tu běše mjez tym farař wumrěł. Serbja Złokomorowskeje wosady běchu ze swojim fararjom jara njespokojom. Wón jim docyła žaneje serbskeje Bożeje służby njewotměwaše a dospołnje njedźiwaše na postajenje visitatorow w lěće 1540. — Tuž so pola njeho wobćežowachu a sebi wot njeho kruće žadachu, zo by so po zakonju zadźeržał. — Farař wobroći so na kurwjećha, zdźěli jemu žadanje Serbow a wupraji měnjenje, zo nima za trěbne, Serbam w jich rěči předować.

(Skónčenje sćěhuje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo sćěhowkam čěłneho znjezbožeња z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeње dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najrozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeња dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa z wuwzaćow abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hižo a hižo wozjewja

Čisło (Nr.) 284 — Budyšin — Štwórtk 6. decembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Mjezynarodna policija za Posaarsku

Rada Swjazka ludow jeńdże so frjedu popołdnju pod pschedsydstwom portugalskeho wotpósłanza Vasconellosa najprjedy k tajnemu pożedżenju. Kaž so z Genfa powě, je so presidentowy namjet bjes wosmolowy pschijał, le by so madźarsko-juhosłowjanska należnosć jako nusna wobhladowała a so na dnjowy porjad nětčišcheho zhadowanja zajała. Wokoło 345 hodź. započa so tajne pożedżenje rady Swjazka ludow.

Pożedźišcho jeńdże so rada sazo k tajnemu pożedżenju w městnoscach generalneho sekretara Swjazka ludow Avenola. Tuto pożedżenje běšche so na Knoxowe pohnuwanje swolało, dokelž chcyše wón se šobuskawami rady Swjazka ludow wo zachowanju měra a porjada w Posaarskej, potajšim wożeše po policajstim praschenju porječ.

S tutym tajnym pożedżenjom drje swižuje, so je w poschadźišcim zjawnym zhadowanju rady franzowski ministerski minister Laval radu prożył, so by Swjazk Ludow misjonarodnu policiju do Posaarskeje pósłał, w kotrejž ani Němska ani Franzowska njebychu zastupjene były. Tutomu namjetej pschihłosowachtaj Eden za Jendźelsku a Aloisi za Italsku. Eden nimo teho wosjewi, so w Jendźelskej žiwi mjenje hač tuchu interwazionalnu policiju pósłacz.

Laval rozłoži, so Franzowska žiwoje internazionalne wuměnjenje psched Swjazkom ludow dowjerny, njech so ichtožkuli tyrje. Franzowska wjeso myšl zastupuje, so dyrbjała so druhe kraje na policajskej akciji wobźělić, jeli budże trjeba. Wón rjekny, so posaarske praschenje njeje němsko-franzowske praschenje, ale so jo za internazionalne praschenje wobhladuje. Franzowska dyrbi pjeza wěste zajimy schkitacz, kotrež je wubjerkej tśioch mužow rozłožiła. Laval łonkżi žiwoju rěcz, radu Swjazka ludow prosche, so by so za zachowanje měra a porjada pschi wotstorkowanju posłarala. Franzowska nima pjeza zanych zajmow pschećeow a zanych zchowanych myslow a wona hebi też sama njepschewje, so by so na internazionalnej policiji wobźěliła.

Na to saběrasche so rada k rozprawu wubjerka tśioch mužow sa praschenje Posaarskeje. Baron Aloisi wosjewi, so dyrbješe rozprawu delegatam hišcheže k pruhowanju pschestajiś, dokelž je so jim runje hakle rozdźelika. Tola bižo někto chcyše wón na duchu pokasać, w kotrymž je wubjerk swój nadawk dopjelnił. Pschi rjadowanju zaschwatanego a kosćowiwego praschenja, kotrež je wubjerk někto rozrisowaž dyrbjał, je wón po žanuzwuli waschnju postupował. Němske a franzowske knježerstwo stej wubjerkowe pschećeja dopjelnilej w duchu, kiž je jeho dźěła jara wołožił.

Dźensa schtwórtk dopołdnja pokračuje so je sjawnej rozmołwu wo rozprawje sa Posaarsku. Wječera wječor w 6 hodź. započa so nowe sjawne pożedżenje rady Swjazka ludow, w kotrymž so madźarsko-juhosłowjanska należnosć rozpominałsche.

Po Aloisijun rěczesche ruski ludowy kommisar Litwinow, tola so won njemóžeše k swadze wuprajić, dóniž so njeje swojeho knježerstwa woprašchał. Won pak namjetowałsche, so by so president Knox w nastupanju Posaarskeje psched radu Swjazka ludow wo nusnosći napraworn wuprajił, kotrež je namjetował. Rusko je swólniwa, wschitkim napraworn pschihłosowacz, z kotrymiž so njeschcheželske wustupowanje wotstronja.

Čežkostkowski swonkowny minister Benesch wosjewi, so dyrbi so też won swoje knježerstwo woprascheć, prjedy hač rosćudne stanowa so stejischću swojeho kraja porječ.

Laval witaše wosjewjenja swojich pschedrěčnikow, po kotrychž so wobczěrnješe mjes Němsku a Franzowsku žiwa a so radże Swjazka ludow smóžni, so skutk měra dopjelni.

Pschedsyda wubjerka sa Posaarsku w radże Swjazka ludow, baron Aloisi, je němskemu knježerstwu telegramm pósłał, z kotrymž je prošny, so by so wo žiwotnim stejischću k praschenjam wuprajiło, kotrež su so frjedu wjeczor se wschelakimi wosjewjenjemi mozow w radże Swjazka ludow stajałe. Won w tutym telegrammje sdobom dopomina, so je so wubjerkej sa Posaarsku porucziło, so by radże Swjazka ludow też w nastupanju internazionalneje policije nanjety pschedpokazał. Baron Aloisi je němskemu knježerstwu też rekł wosjewjenja, kaž je so wječera w radże Swjazka ludow wotedało, telegrafisćy pósłał.

Po puću k měrei w Posaarskej

Sasmjerjer Němskeje w Genfje, konsul dr. Krauel, je wutoru popołdnju, kaž je so w Romje wuczinił, pschedsydu wubjerka sa Posaarsku, baronej Aloisijej, listaj němskeho swonkowneho ministerstwa pschepodał, kotrajž wopschijetaj rjadowanje praschenja rukowanja. Runje tak je franzowski swonkowny minister Laval wutoru popołdnju baronej Aloisijej franzowske wosjewjenje wo rukowanju pschepodał, kiž je wo najwjazy dypkach němskemu wosjewjenju runa.

Pólska wita zrěčenje wo Posaarskej

Pólske nowiny wczera wożebje Romske zrěčenje w Posaarskej rospominachu. So je k zrěčenju dóschło, so w pólskich nowinach jako wjednikowy wulki swonkownopolitiski wuspěch wobhladuje. Ssamo narodnodemokratiske nowiny wupěch němskeho kanzlera njepreja. Narodnodemokratiski „Kurjer Warschawski“ w tutym zwisku napsowni, so žu so cźi ludźo myslili, kotrež su w posaarskim praschenju pschicźimu rozbuchnjenja widźeli. Sdźe so wschelcźi, so mjes Němsku a Franzowsku k nowym jednanjam dóndże, kiž k trajnemu połěpschenju poćahow mjes wobmaj ludomaj dowjedu.

Sakska burza so wutwori

Němski hospodarski minister je po tym, so je stat dohlad nad burzami pschewzał, němske burzy znowa zrjadował. Tute nowozrjadowanje płaći wot 1. januara 1935. Sakotske pschedpisma, kiž je němske knježerstwo w tutych dnjach dowuradźiło, wołožeja dopuschczenje hódnostnych papjerow pschi burzach w prowinzy a wopschizeja pschekhodne postajenja, kotrež buchu pschi zběhnjenju burzow nusne. Wono so wo to postara, so žana hamtizy dowolena hódnostna papjera swoje zapisowanje njeschubi.

Burzy hódnostnych papjerow w Königsbergu, Magdeburgu, Schczeczinje a Zwikowje su so rospuschczyle.

Sjednoczile su so burzy

w Augsburgu a Mnichowje do Bayerskeje burzy je zyduom w Mnichowje;

w Bremenje, Hamburgu a Lübecku do Hanseatskeje burzy je zydom w Hamburgu;

w Kamjenizy, Drježdźanach a Lipsku do Sakskeje burzy je zydom w Lipsku;

w Düsseldorfje, Essenje a Kölnje do Porheinsko-westfalskeje burzy je zydom w Düsseldorfje;

w Frankfurće n. M. a Mannheimje do Porheinsko-pomainskeje burzy je zydom w Frankfurće n. M.

Tworowe burzy a žitne wulkowiki, kotrež na jenotliwych městnach wobsteja, so z tutym nowozrjadowanjom njepotrjechja. Njepschemjenjene wobsteja dale burzy hódnostnych papjerow w Barlinje, Wrótslawju, Hannowrje a Stuttgarcźe.

Ministro'o a statni sekretaro'o hromadza za zymsku pomoc

Ssobotu, na „tuju nazionalneje solidarity“ sběrataj němski minister dr. Goebbels a ministerski president Goering sa sjunski pomoz psched hotelom Adlonom Pod Lipami. Knjeni dr. Goebbelsowa sběra na Potsdamskim namješcze psched Kolumbusowym domom. Pod Lipami wot Braniborskich wrotow hač k statnej operje hromadza mjes druhimi wysschi skupinowy wjednik Brückner, skupinowy wjednik Schaub a nowinarski schef dr. Dietrich. Psched Barlinskej radnizu budże wysschi měschczanjastu Sahm dary za sjunsku pomoz hromadźeć, statny sekretar Lammers na dwórnischczu pschi Zoologiskej zahrodze a statny sekretar Meißner pschi Wopomnjenskej zyrkwi. Na Barlinskej burzy nawjeduje sbérku president němskeje statneje banki dr. Schacht. Němski wocźehnjerski minister Rust je k dnjej nazionalneje solidarity namołwjenje wojewit a k wjeselemu dawanju a sbéranju napominał.

Škit přetrjebarjow při mjasowych płaćiznach

Němski kommisar sa dohladowanje płaćizniow je dohladowarkjanm poručił, so bychu so wo to starale, so by nětčišche płaćizny mjasa a mjazowych twarow na žadyn pad njebychu powyschiłe. Hdyž maju wyschnosće, kiž maju prawo płaćizny postajeć, dźensnišche měrne płaćizny sa taše twory sa pschewyšoke, dyrbja so tute płaćizny w pschesjenosći s němskim kommisarom sa skotne, mlokowe a tukowe wikowanje pschemenić. Kommisar na swojej stronje w pschesjenosći s płaćizniowym kommisarom postupuje. Płaćizny sa žiwy skot budja so tak sapřižować, so budża płaćiznam w drobnym pschedawanju pschimerjene. Nětkuzi je do ruki date, so pschewyšoke płaćizny sa žiwy skot njerschisiwokeja.

Kommisariski župny wjednik w Slezyskej

Nazionalsozialistiska korrespondenca wosjewja, so je wjednik župneho wjednika Westfalskeje połodnischeje župy, Józefa Wagnera w Bochumje, sa kommisariskeho wjednika schlezyskeje župy nazionalsozialistiskeje strony pomjenował. We wjednistwje westfalskeje połodnischeje župy so tohodla niczo njepschemjeni.

Furtwängler so swojich zastojnstwow wzdał

Statny rada dr. Wilhelm Furtwängler je němskeho ministra dr. Goebbelsa prošył, so by jeho se sastojnstwow městopresidenta němskostatneje hudźbneje komory a wjednistwa Barlinskeho filharmoniskeho orchestra puschczył. Sdobom prosche wón pruskeho ministerskeho presidenta, so by jeho wot jeho sastojnstwa jako operowego direktora Barlinskeje statneje opery wotwjazał. Wobaj ministraj staj do Furtwänglerowje prošby zwolili.

Gdansko-pólski protokoll wo přistawje so podlěšił

Nowinarnja Gdańskeho senata wosjewja: Na [illegible] 4. decembra su sastupjerjo Gdańskeho a pólskeho ministerstwa protokoll podpisali, z kotrymž so protokoll wo wužiwanju Gdańskeho pschistawa z 18. septembra 1933 wo lěto hač do 30. septembra 1935 podlěschi.

Laval nadźija so wuspěcha zrěčenja rańšich statow

Genfskaj wożebitaj rosprawjerjej Parižskeje nowiny „Oeuvre“ a „Excelsior“ saběrataj so w swojimaj rosprawomaj też se zrěčenjom rańšich statow a wulkěhujetaj wożebje njepschitomnosć pólskeho zwonkownego ministra Becka. „Oeuvre“ piša so to, so wyschi Beck do Genfa njepschijdże a so pólske knježerstwo na pożednju franzowsku notu njewotmołwi, dóniž praschenje Posaarskeje so dopołnje njerosriša, dopokasuje, so němsko-pólske zrěčenje na kruthnjej nohomaj stej. „Excelsior“ rosprawja, so pak je zwonkowny minister Laval njedźiwajcy jeho połny dowěrjenja na swojownj wukonz nětčišchich jednanjow.

Italska dopomina na zrěčenje štyrich mocow

Jednanja wo Posaarskej rospominajo italske nowiny jasno žyrkuje na zrěčenje schtyrjoch mozow pokasuja. Jene nowiny pišaju, so je dojednanje w Romje we wěstym zmužke pschikład dorosumjenja mjes wulkomocami pod schtichtom druhich wulkomocow, so je jasne, so wono też Italsku a Jendźelsku jako podpisaćelu Locarnoskeho zrěčenja sajimuje. Dopasa pjeza, so by tute schtyrimocy mjenuja, so by so dopołnało, so by po tutym puću k nalożowanju zrěčenja schtyrjoch mozow dóšło, kotrež je Mussolini namjetował. Wěšo dołhoż Franzowska swoje stejischću k madźarsko-juhosłowjanskej swadze njewuwjesni, njesda so požadane rjadowanje italsko-franzowskich pocźahow ani blíže ani lohke.

Sowjetske zakonje so přiwótřiłe

Pšchedsydstwo wukonjazeho wubjerka Sowjetskeje unije je wobsahowało, so paragrafy tykostazeho zakonja pšchi postupowanju pšcherźiwo terroristiskim wustupam a organizacijam takle pšchemêni:

1. Pšchepytowanje pšcherźiwo terroristiskim organizacijam a wobdźělnikam pšchi terrorskich wustupach dyrbi so dźeławcy hodźin skórźene być.

2. Wobsthórźeny spitź dyrbi so wobskorźenym sa 24 hodźin pšchipósłacy.

3. Sšudnistke jednanje wotmêje so bjez pšchitomnosći wobskorźeneho a statneho rěčnika.

4. Powołanje, rewisija a próstwy wo wobhnadźenje njejsu dowolene

5 Wustup na so hnydom wukonjeći.

66 smjertnych wusudow w Ruskej so wukonjało

Pšched wyschichim ruskom šowjetskeje unije, kotrehož jene wotdźělenje ho też w Leningradze skhadźowasche, mêsesche so šrjedu 66 wobsudow dla wjelepschcerady a terroristiskich nadpadow samolwiećej. Leningradski šud wschitkich 37 wobskorźenych, kotrjž mějachu so pšched nim samolwiećej k šmjerći sadźići. Tej 29 wobsudow, kotrjž w Moskwje pšched šudom stejachu, so k šmjerći sadźidźichu. **Wschitkich 66 k šmjerći sadźenych hnydom po wosšewjenju wusudow wotpraschichu.**

We wusprawnjenju wusudow so jenož ejenuje, so su sadźeni sdźěla z Lotyschiskeje, Finskeje a Pólskeje pschischli, so bychu w Ruskej terrorske nadpady pschecžiwo šowjetam słužili. Mjes sadźenymi w Moskwje bêsche też žónska, kotraž je, kaž so powê, w špitzhabanstwje wažnu rólu hrała.

Kirowowe cžêło su šrjedu w Moskwje špalili. Pohrjeb wotpa so do Kremeloweje sćěny samurinje. Mêsece Wjatka a Tomsk stej šowjetske knjezerstwo telegrafiśy prošyłoj, so by jimaj mjeno Kirowoł špožčiło.

Madźarski zwonkowny minister so do Genfa podał

Madźarski zwonkowny minister z Kanya je so šrjedu z pschewodom swojeho kabinetowego schefa do Genfa podał, so by so na jednanjach wo juhošłowjansko-madźarskej swadźe wobdźělił. Dotalny madźarski zastupjeć pola Swjatšla ludow Eckhardt, kiž hižo w Genfie pschebywa, pak Madźarstwu w radźinych jednanjach też dale zastupuje. Njejapke pucžowanje zwonkownego ministra do Genfa so w Madźarskej wukladuje, so maju so nimo jednanjow w rodźe Swjatša ludow diplomatiske rozrěčowanja wulkomocnow se zastupjerjenimi Juhošłowjanskeje a Madźarskeje wocžakacź, so by so swadźe praschenje měrnje dorozsadowało.

W Madźarskej so wocžakuje, so smêje italske kufežkowo pschi tutych jednanjach wažnje kobu rěcžeć. Tibor Eckhardt je wczera w nowinach madźarskemu ludej wosćewsk, so sjawne mênjenje w kraju wušćěrki Genfskich jednanjow w połnym měrje napschecžo hlada. Mussolini jednanjow njebudže pjeća na žane waschnje se schkodu sa Madźarstwo.

Juhošłowjanska Madźarow z kra'a wupokazu'e

Budapeschtske nowiny pišaju šrowa wo wulkim wupokazowanju Madźarow z Juhošłowjanskeje. Do madźarskeho namješćeneho měsćanka Kelebije je šrjedu 158 Madźarow pschischło, kiž su so z Juhošłowjanskeje wupokasali. Pschihodnju je 96 wupokasanych wošłobow do Szegedina pschischło. Połizija je powěsć dostała, so popoldnju hischcze 800 Madźarow z Juhošłowjanskeje pschijêdźe, kotrychž je juhošłowjanska połizija dopoldnja k mjesam pschewodźała.

Spytany nadpad na japanskeho prynca

Reuterez telegrafowanuja z Tokija połmê, so je powěsć wulke roshorjenje šhudźiła, po kotrejž je 17lětny z kalacžom wobronjeny młodźenc do leźenje bitte šiateho statnika prynza Saionija, jeneho z najstarschich japanskich statnikow, salêł, so by jeho morił. Prynzowi słužobnicy pak młodźenca sašłapichu a policiji pschepodachu. Tuta je pola njeho spisy namakała, w kotrychž je so prynz wobskorźowasche.

Krótke politiske powêsće

Sórjedu dopoldnja je so nowy rektor częšteje univerzity w Prazy, prof. dr. Drachowsky do šwojeho šastupjenstwa zapokasał. Pschi šwjatoczinosći so nowemu rektorej historiske wuznaće wuměrkiły pschepodachu.

W częšłoslowalskim šejmje je so wczera zakoń pschijał, so so cžaš wojerskeje słužby na dwê lêcže podlêši. Pschi rosmołowje dóńdże k roshorjenym wustupam mjes wjelschimi sapósłanjow a kommunistami.

Madźarska ministerska rada skhadźowasche so pod pschedsydstwom ministerskeho presidenta Gömbösa, so by nětcžiske połoženje rospominała. Wótra nowinska wójna mjes Madźarskej a Juhošłowjanskej je sašo wojiwła..

Mexikanske nowiny „Palabra" powodźa z Queretaro, so so pschcžep hischcže měsćanizu z kraja wupokasuja. Mnohy duchowni hu bižo sašo stat Ducrero wupuschczili, mjes nimi też biskop. Protestantow hu na pokoj wostajili.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 6. dezembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Sto sebi choćš, je-li zo Bóhlby Knjez nochce?

Přistowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer plus 1, najwyschischa dnjowa temperatura 11 stop. cžopłoty po C. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer plus 1, najnišscha temperatura w nozy 7 stop. cžopłoty po Celsiju. — Nad Połnócnym morjom so žiwa nižina wupschestrêwa. S ranja pak pschecžo sašo wyschina nad Ruskej swój wpliw k wjeczoru rošschérić spytuje. W rańschich stronach Rěnišeje je wjedro wjele hmnischcže hacž pola nas, tam je nimale mjerzło. W najschich stronach nižina z wyschimu wojuje, tohodla je wjedro njestajne, pak so pomrócži, pak sašo słónco saswêći. Sady Zendźelskeje so sašo nowa nižina pokasuje, wona cžehnje sa prešschej nižinu a měri so na połnócnu Rěnišku a Skandinawiju. Dokelž pak so pola Islandskeje, nad Ruskej a **nad** krótkoranšiskej **Europu žiwe wyschiny** wupschestrêwaju, je možno, so hnmny powětr bórzy nad nilum dobudže a so wjedro do normalneho synuscheho wjedra pschenêsni. — Jutšje pjatk błónczo 7.48 hodź. skhadźa a so 3,55 hodź. khowa. Mêzacžk skhadźa jutšje dopoldnja 8,50 hodź, a khowa so popoldnju 4,11 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutšischi pjatk: Malo pschemjenjenja.**

Dźeń swjateho Mikławša

Dźeń swjateho Mikławscha, je za hižo lhčzo hodź. swinyźlenu młodźinu wopraudźity běh k wjeselemu swêdom. Pola njeje na wosčežje nahladnosće, tamny k... brodaty muzik z wopołej wulkej ziapku, z klinkotanym šwónczkom, dothim a wulkim mêchom a z mózgym prutom. Bajkowska postawa tuteho pósła Bożeho dźěcža, kotrehož fantazija małych z bašnicžkow a bajkow a z cjamych wotkrałych knihi za dźěcži šnaje, puczuje w potajnej cžinje hodowniskoweje nozy po próschnych dróbach, klepaje wo so wrjene durje, hladaje se šwjećałkatej wuzomaj pschez wobšwêtlene wokno, za kotrymiž strachowiže dźěcžaze wotroby bija, we wocžakowanju na dary, ale też na prut za jworane łóšpitwa. Se strachom a bojoschu wocžakuje šwjedźiwneho pucžowarja a z wjeselekosću a džakowanom i hlubokim wodchylenjonom hladaja sa nim. Nichtó nje z wotkel pschindże a hdże dże. Jenož macź a nan wo druhdy, — tola pak wjepschcerdźitaj.

Zwrkej, wobzebje greklita a ruska, šwjeczi 6. hodźinu wopomnjeńśki dźeń jeneho z jeje hkownych šwjatych. Wjene šwjateho Mikławscha je se šchelewskem kraju wobdate. Po tutej je wón biskop mêsta Myra w Lyciji byl. Hdyž kžor Lizinus šchescžanow pschesćěhaschc nychu šwjatego do jastwa, z kotrehož jeho potom tschcisći kžor Konstantin wumnoži. W jêdnatym šlokłu pschebychu powostanki šwjatego do mêsta Bari w Italskej, hdźe so hórły hrabowne mêsto wutwori, kotrež so jara wobtowacže.

S adwentom a z dnjom šwjateho Mikławscha zapoczinaju so dny radosće za dźeći. 30. nasymnika, dźeń šwjateho Handrija, zahaji adwentski cžaš. Schtož so dźěcžom w tutej nozy dźije, to so dopjelni. Wschelake nakožki pleteju so wokoło tutych dnjow. W Rudnych horach kładu hodła za pikuje a murěźuja do drjewa „Wótcže naš", so bychu to nuhli 6. hodownika šwjatemu Mikławschej pokasać. Mać pjecže šwjedźenski khlêb a tykanc. Kmótcha wobdaruja šwojich mótkow a tućzi pschinjeju knjesej wucžerjej małe dary. Na pschedwjeczoru stajeja schtkiczki a taferje psched durje, kaž pola naš Płaczki kwaž, cžrije so do wuhenja powjeschcza abo nohajsy psched wokno, też papjerjane cžołmiki na wuknazu desku — cžakajo, so šwjaty Mikławsch nêschto nutš połoži. Papowu tarcžu se šlotej papjeru pocžahnu a namołuja na nju 24 dnjowschich liczbow. Pokasowaž tuteho cžasnika pucžuje wschednje wo jenu liczbu dale. Pschi tym so njedźela z rjanym wobrazom wuzbuje a wobšwêdźerjej wosšewi, so może hež k macžeri po jabluka a wuorjechi dóńcź. Husto dosć su protyki z brónzy, kotrjž pokasowar wurěźaja a posłoczeja a papowu tarcžu jako płónza se skocžanymi pruhami wobrubeja. Pjecžom po starym waschnju „njebjeski zahrodku" se złobjatkom a z adwentskim wênczkom pschiprawjeć, njeschtka žona macź sanjechcaš. Też móża hež dźěći po nastorku starscheju tajke nêschto twarcži, schtož dźěn ko ta za znjenej shromadźišnje w khrózcžizach namjetowaschc. Nasch cžaš je tak khudy na poesiji a njeżmêny pschiležnosći nimo hicź dać, so bychmy naschim dźěcžom trochu z tuteho wosłožaženo zórła woptacź daki. Hdy je tajki wuras lubosće łóžichi hacž w nadobnym hodownym cžašu?

A tak šwjeczimy nêtko dźeń šwjateho Mikławscha. Młodźina jeho wocžakuje z tschepotacej wutrobu. Sšwjaty je po puczu a pschesćěhowdźuje ko, kak ko dźěcži pocžinaja. Duschnym położi nêschto złódkeho do cžrijow, je-li cžiste psched durjemi abo na wokuje stoja. A je-li tam nicjo njeje, dha njejšu tajke w domje a schuli byle kaž ko šluschu.

Tamne waschnje, so ko dźěcži na duju šwjateho wobdaruja, šaha najšćerje wrócžo na podawk, hdyž je biskop

Křižanec Hilža

Roman.

S nêmšteho šwob. pschełožił Jakub Schajba.

15) (Pokračowanje.)

Hróšowy sacžišćecj tele rospadane murje wšo cžinjachu a pschi tym na nje hischcze błêde měsacžkowe šwětło padasche. Na tšêche bêsche wětšik schindźele z dźěła swottorhał, tak so bê hižo hornja lubja widźećz. Dźensa běchu tam nêkajke stare, rostorbane drahy na hrjady šweschane, kiž šo we wersitku lohko pohibowachu. Mlynske kolo dawno wjazo njeterjebasche šwoju šłužbu wukonjećz, słojeschc tu njehibajo, a psches nalamane schtpizły schnuzjesche woda mlynšeje rêki, w kotrejž so měsacžkowa tarcza kolebasche.

Poślednji wobsydźeć tehole mlyna bê pothmurjeny, sašłobjeny muž. Jeho wotstorkowaze waschnje a helfte selenuje a sakliwanje rosecžeri po nêcžim wschitkich mlynšteje hosći a słužobnych, tak so słónczuje zyle zamulukli w mutnych twarjenjach kramoseschcze . . . Jeneho dnja nadeschdźechu jeho na schtomje wodwêžnjeneho. Ludźo žrebi nêtko powêdachu, so je bjesbóžny zamomordar byl cžertej sapiżany a so jeho njeměrny duch dźensa hischcze w rospadatkach scheri. Cžertowny mlyn tehodła zanehu kupza njemamaka. Stare murje stejachu tu jako scherjenje za dorosćenych a dźěcži.

Hilža bê potajtim pofastała a dżyschce hróšbu wotschasećz, kiž šo se wschej mozu do njeje dobywaschc . . . Dalołko a schćerołko zaneje žiweje dusche. Měsacžkej šo runje mała mróczatka pschedbjunu a cžišzu dwê bobrikej sejinowej tschidle na powołż starcho domšteho a na šuchi wjeršck jabłocžiny, na kotrejž bê mlynk swoje žiwjenje wnidyhał . . . Tola poštuchaj! njeflincjesche to kaj kakchlowanje? Kožży, kiž bo scherjenjow weri, by nêtko se šubami klepotajo starého mlynka wocžakował . . . Tola Hilža muzłesche hinak. Jej šdasche šo kaschel, kiž šo runje šašo wospjetowaschc, zyle cžłowjeskeho waschnja być, a druhi, haj hischcze bórschi: podhlad w njej skhadźesche. Sšudź šu žebi njekhmani ludźo tónle straschny kut se wêšty šłowom wupyrnili? Nêtko sašłyscha so pschibližowaze stupy . . . Hilža nadobu sašo trochu wobtuleženja. Wona bežesche dopredka a schowa šo šeladu hustcho kecka; nêkotre hakoły na stronu stłóczi, se hy mohła wokolnu lépje pschewidźećz.

Jeje wêšty šłowu bê runje snapschecža mlyna. Dwórske wrota jenož hłuboce na jenotkej hačzhaje wisachu a tak mózesche Hilža i mêsacžkom wobšwêtlenu dwór pschewidźećz. Stary napowjadł, serjawy półny grat, rošbite durje a płêsnjene schcežepy leżachu na dworje rosnujetane, a z brjózjaninych wrotow wudźerasche kóscžowy nêhdy pschitiseje połowy.

Hilži njeschosna pak wjele cžaża, tuke puschu mêstnosćj wobkedžoważy, pschetoż krocžele šo pschezo bóle blížachu a to se šwony, hdźež šo puczik do Muchowza šawiny. Po njestajnej krocželi a cžežkim podychowanju kuhżesche Hilža, so ma šo pschiblížowaza wošłoba nêschto cžežze njesć . . . Lédma žebi dychacž šwaji; pschetoż wošłoba bê dwójzke wrota dospêła . . . Schtó pak móże jeje špodźiwanje wopisacž, jako w teile wošłobje kuchařku Wórschi wuhlada?

Wórscha wosta wokomik stejo, starosćiwje šo do wschêch stron wohladowaschc a potom do dwora šaškupi. Spody wulkeho pšaschcza njeježesche po šdacžu jara ważnu cžežu. Dużu wošpjet pošaštawasche; tu **pokaja** šo w thežinnych durjach — Hilżine špodźiwanje njeměrjesche jeneho kónza — tamny tyschcherišti z mêsta, kiž bê je po puczu pschescheła hnyż. Wón Wórschi dowêrnje pschikiwaschc a šo šjnej we wołhêji šłubi.

Schto łyschtrej drje tejle diwaj na tymle mêstnje sechzyłoj? Wórscha, kotraż-chżyschce šćichżanowej winu na wschc padu dopokasacž, kiž by šo na tóżde małe pschenêsenje wo wjaju jêdźeje wottorhnyła, tale žónska šełka šo tu w cžertowym mlynje se šłê wuwołanym cžłowjekom?

Spodźiwne šejdacze Hiljim wutrobu žimasche. Wona naschła šmužitoschc a tacžesche šo wokoło dwora. Na stronje mlynšteje rêki wuhlada małe durcžka, kiž do wosłeje łhódby wjedźechu. W mêsacžkowym šwêtle mózesche bjes stracha do njeje sajmycź.

Tu nêtko wokomik posasta — šyma ju pschebêża — hdy by jej nêtko straschny cžłowjek do puczа pschischoł? . . . Poßłuchasche z napjatoschcju, ale nimo stajneho schumjenja wody bê wschudże šmjertna cžišchina . . . Nêschto ju dale do prédka cžerjesche — cžehodła? Wo tom žebi nêtkole njemóżeschc šama žaneho šamołwjenja dacź. Wona pschestupi łhódku a dospê hórły wotewrjene durje, kiž do cžêmnere mêstnoscje, do kuchinje, wjedźechu. Nucže ko ithili, pschetoż pisches małe wokniešchko mózesche runje do jitwy hladacź, hdźež Wórscha a tyschcherišti bêchtaj. Hilża pschitiskaži ko hacž k woknu, w kotrehoż wobłuku jenoż hischcze krucki rosbliege schkleiny tcjachu. Młoda holca mózesche nêšto šaßnje widźećz a šłyschecz, schto šo wo jiwje stałasche.

Wórscha zyle hjes dycha na stółzu žedżesche. K jeje njehomaj leżesche najnelnjeny wacžok. S njemêrneju wocžow starseje Wórsche rêczesche strach a bojoscj; hdyž pak fo muzłi, ti njeschcžepnje tam a žem thódżesche f thribżetom k njej pschijwobrocži, potom šo schćerej wocži f połnej hidu sobihyknyschcej.

„Še mje runje pichi tajkim šaßnym mêsacžku žem šłasch", wona šapocža rêczecj, „to njemóżesch šamołwicj, Alwino, kaž lohko by mje mohł nichtó wohladacź."

„Moje nałeżnosće šo njedadża wottorcžicj, macži."

„Macži?" Hilża šchepłasche, pschewschnu mêru pschekwapjena ko špodźiwanjo.

„Je-li fy mój łisł pravoje cžitała", muzłi pokrazowaschc, „bubżesch wêdżecj, so **d y r b i j u** ša nêkotre dny wupucžowacź . . . Sšwojemu njekniczonnemu nijschtrej ani pisches pucž njewêrju; wón mje f nêkotrehoż cžaša žem na łożdej krocžatšy wobkedżbuje."

„Ale, Alwino, schto dha pak fy to šašo do wêzow šwórał?"

„Proschu cje, macži, so njehdy f tymle błokšom šo mnu rêczała! . . . Je-li so dyrbju druhdy też mała wotpuczicli nałtwjeć, potom fy zyle šama na tym wina — pschetoż mi porêdko nêschto dawasch."

„Ach, ty bjesbóżny cžłowjecže!" Wórscha skrzeschc, „wschitko fy mi hižo wotwêdżeli, a je-li djenka moju służbu pschijhadźu, potom móżu po proschenju łhódżecj . . . Ja cži tola wschitko dawam, schtož wobkedżu — a tamu hischcze wjazy", wona še špadowazym błokšom pschida.

(Pokračowanje šcžehuje.)

Mikławsch ras jenemu khudemu jemjanej k njewjesćinstej nadobje jeho dźowki pijenjeły do khěže cźišnyć. Tak žu wschitke tute nałožki dawanja nastałe.

Ale druhdy njeje derje, ſ nim wiſchnje jěſć, kaž hižo na ſpočatku naſpomnichmy. Khdyž autorita ſtarſchich njedožaha, wopokaſa žo Mikławſch jako ważny faktor pſchi wukhłanju dźěći, ſtyła khdyž jeho knjes Rumpodich pſchewodźuje. Tola je bóle łubowany hač traſchazy. Mali a wulzy žo wjeſela, dokelž hody žo pſchibližuja. Teſ wſchelake powołanja jemu hodźuja, n. pſch. tódźnizy a pſchechłapy, dokelž jich ſchtita. Tohodła je jemu na ważnych naſtinach wulke zyrkwje natwarichu. S bajkoweje poſtawy ſwojateho Mikławſcha, kiž ſo wożeſhe w katoliſkich krajinach jako pſchedpołoł Božeho dźěſcza wobkładuje, je rumpodich naſtał, kiž ſo pola wſchitkich cźeſeji a khwali, khdyž wjele pſchinjeſe. Nakónzu naſchich wuwjedjenjow pſchejeſe nam wſchitkim Mikławſcham wjele ſboža k mjenimam a k hudam bohate Boże dźěcźo!

S **Hajnij.** Katoliſka wołada je njedźelu ſwój 2. gmejnſki wjeczor wotmeła, kotryž ſ liczbu wopytarjow prjedawáši wjeczor daleko pſcheſcěhny. Wulka ſala Budeſteczanſcheje „hajnkownje" bě połnje wobſadźena. Měſtny farař Jan Zyž wjeczor wodźeſche. Dr. Wolf ſ Budyſchina měješe pſchednoſchk ſe ſwětłymi wobraſami wo „Diaſporje w Miſchnjanſkim biſkopſtwje". Ssobuſtawy towarſtwa młodych holzow žo ſe żortliwymi wuſtupami ſa wſjeſelu bjeſadu poſtarachu. Dale ſpěwy a hudźba derje poradźeny wjeczor porjeſtſchichu. Tſeći gmejnſki wjeczor budźe 30. nowembra w ſtnamjenju hodownego ſwjedźenja ſtejeć.

S **Wulkeje Dubrawy.** W pjatym ſławnym pożedźenju gmejnſkich ſaſtupjerjow je ſo ſdźěliło, ſo ſo ſa lěto 1935 žadoſć wo pſchipomoz ſa twarjenje puczow njeje wotpóſłała, dokelž wot lěta 1935 ſtat ako kraj twarjenja dróhow prěnjeje a druheje rjadownje pſchewoſmje. Do tejule rjadownjow we Wulkej Dubrawje Adolf Hitlerſka a Hindenburgſka dróha ſłuſchetej. Pſchi powuczenju wo ſchtitanju pſcheczźiwo nadpadam ſ powětra ſtaj ſo dwaj muzej měſtneje wohnjowneje wobory wobdźěliłoj, pjenježne wudawki gmejna pſchewoſmje. Wotnoſnik hamtſkeho heſtmanſtwa wo ſawjedźenju wuwuczenja w domjazym hoſpodarſtwje ſo cźitaſche. Pſchitomni ſo napominachu, ſo bychu ſo ſa hoſtajni roſhladali, kotreż bychu ſo pſchi tutym wuwuczenju wobdźělili. We naſtupanju wulkoſcze wobydlerſkeho dawka je ſo wobſamkło, ſo ma ſo wón ſažo we wyſokoſczi 500 prozentow ſběrać. Dale ſo wobſamkny, ſo dyrbi gmejna do krajneho penſiſkeho ſwjaſka ſaſtupicź. Wichnoſchť ſa to pſchi ſaſtupnej ſumje 400 hriwnow měſaczńje 60 hriwnow wuczinja. Po namołwjenju wokrjeſnego ſwjaſka ſo gmejnſki hat jako nuſowe dźěło wutwari a wucźiſcźi, ſo by ſo pſchi wohnjach trěbna woda k haſchenju namakała. Powjeſcź wo pſchiſłołenju pſchipomozy hiſchcźe njeje dóſchła. Jako druhe nuſowe dźěło ſo 300 kubikmetrow kamjenjow ſa wuporjadzenje puczа mjes Schcźerankſej a Dwórniſchcźowej dróhu roſklepa. W gmejnſkim roſliczenju 1932/33 pſchedſtejicźeſ wojſewſi, ſo ſo we lěta 1930 njeje wjazy žaneho roſliczenja podało. W lěće 1932/33 ſo wono ſe ſhromadnym njedoſtatkom 1275·07 hr. ſtónczi. Tale ſuma 13,700 hriwnow nie- [illegible] ſ prjedawſchich lětow wopyſchija. Sa wuprózdnjenje Kaſtnerez wobydlenje w domje cźišło 17 je ſo [illegible] zjimzow ſamołwiło. Jenohłóſnje je wono knjeſej [illegible] pſchewoſtaſi. Gmejnſkej radźe ſo poruczi, ſo by ſo gmejnſke domy domownikow poſtaſiła a domjazy poſtaj wupowěſła. Sa domownikow ſo měſaczna ſuma jako ſarunanje poſtaji. Wo puczu do Margareczińeje Hěly je ſo ſnowa jednało. Mjeſhnjanoſcźe je ſo poruczilo, ſo by hiſchcźe ras ſpytał, ſo je Schomburgez firmu dla wudźerżenja puczа doręczeł.

Z **Dobrošic** pola Njeswačidła. Pri nětčiſich mijych deſćowatych dnjach namakachu někotři naſi wjesnjenjo při dźěłanju drjewa w naſich łěſach briły a to prawaki a kurjatka. Lěto 1934 wostanje połajkim wurjadne a njewěſdne hač do kónca.

S **Kulowa.** Wołoſebity appell wojeſſeho towarſtwa ſaſdźenu njedźelu běſche wołebita ſwjatoczńoſcź, dokelž towarſtwo ſwojemu towarſchej Mikławſchej Meſſej k jeho 90. narodninam a 60lětnemu towarſtwowemu jubilejej ſboje pſcheſcěſche. W ſwjedźenſźu wuprjſchenej Fiebinerez ſali ſo jubilar hódnje poczeſći. Towarſtwowy wjednik Poppela jubilarej ſ wutrobnymi ſłowami mały dar pſchepoda. Schuleřka Popjelicz pſchednjeſe pěſeń, kotruž běſche fotografiſki miſchtr Mjetka ſeſtajał. Wotkſeſnyj wjednik w mjenje krajneho ſwjaſka piſmo a pjenježny dar pſchepoda, kiž 90lětny, hiſchcźe cźiłky towarſch ſ wutrobnym dźakom pſchija.

S **Kulowa.** Pſchi ſławnym khěele kuleniu wo mjta ſaſdźenu njedźelu możeſche ſo tudomnej ſymſej pomoz 23,10 hr. pſchepodacź. Wſchitkim, kotřiž ſu ſobu pſchinoſeſowali, wutrobny dźak.

S **Zymplа-Turjeho.** So bychu ſo mohłe naſtałe wjeſche gmejnſke wudaiki w běžazym ličźeſtim lěcźe wurunacź, je krajny radźicźeł dowoliſ, ſo by ſo wobydlerſki dawk ſ 200 na 400 prozentow powjeſchiſ.

S **Wojerez.** Jara ſpomožne budźe nadźijomnje pokłoſtanje ſa jeneho tudomneho dźěłacźerja, kotryž je tele dny ſwoju ſpomožeńku podpjeru ſ wjeſcźeho dźěła na paleńz wudał. Najprjedy jeho na poliźajſku ſtražu dowjedźechu, ſo by ſwoju ſkurjenoſcź wuſpał. Potom jemu papjeru ſ napiſkom: „Sym ſwoje pjenjeły pſchepſokał, a moja ſwójba dyrbi thłeſha tradacź" wotkoło ſdźije powěſnychu a jeho tak pſches měſto wjedźechu. Tónle ſtredk drje jeho tak wottraſchi, ſo w pſchichodze pſchepiſaneſki pjenjes njepſchepije.

S **Lejnejho** pola Wojerez. Na tudomnym burſkim reſe je 1. dezembra hońtwiny najeſk Měſiſch honſtwu 12 ſtejzami a wjazorymi pſchihonjerjemi wotmě. Honſtwa, ſ kotrejež hainik Schołta jako kral wuńdże, 41 ſajazow a 12 kaniklow wunjeſe, ſ cźimž běchu ſtrělby a pſchihonjerjo ſpokojom.

S **Běłeho Khołmja.** Ratař Kónz ſ Tyhelka je pſched nětkrótkimi dnjemi na nawiſkotnym měſtnje ſekneho puczа mjes Běłym Khołmzom a Nowym Měſtom ſe ſwojim ſtejzom kolom padnyńſchi ſo cźeſko pſcherafał. Jeho žu dyrbjeli do Wojerowſkeje khorownje dowjeſcź, khdyž je ſaſdźenu nóz wunrjeł.

S **Klětneho.** Na Jannowſtum knjeſim rewěrje žu 1. dezembra pſchi honſtwje 33 ſajazow, 16 bažantow, 40 kaniklow a 1 liſchki poſtrěleli. 20 kaniklow je ſo ſyntkej pomozy pſchipokałało.

S **Mnjałkowa.** Wutoru žu jenemu tudomnemu wobſhudnikej jěſdne kolo kradnyli. Kolo jenož 10 minjeſchitkow pſched jenymi klamami w Bismarckſej drožy ſtejeſche. Wono ma ſnamiku „Simſon" a žołte ſwjetła.

Z Łužicy

Cźežiły auto do ſpěſchneho cźaſha ſrażył.

S **Bitkopiz.** Na ſawrjenym pſchekhodźe mjes Semjanami-Lumizami a Bitkopizami je ſtrjedu ſpěſchnik D 124 do cźežiteho auta ſrażył. Pſchi tym lokomotiwa ſ kolijow wujeđże. Cźežiły auto pſchińdże pod lokomotiwu. Hłowne Shorjelſko-Drježdźańſke kolije ſo tehodła na dwě hacź tſi hodźiny ſawrěchu. Auto ſłuſchejſche Budyſkej dźěłowej ſłužbje, wós běſche naſad k ſawjerje jaſi a wjednik njeběſche warnowanje żeleſnikeho pſchethodneho ſtražnika ſłyſchał. Stražnik cźaſyſche runje pſchethodź ſawjerjeł. Na ſhoże žo pſchi tutym njeſłožu njeje nichtó ſranił. Spěſchny cźah ſo 94 mjeſnicźnikow ſakomdźi. Pomozny wós němſkoſtatneje żeleſnizy, 18-karjo, ſamaritſko a dźěłowa ſłužba hnydom na pomoz pſchikhwatachu.

S **Habrachcźiz** pola Lubija. Póndźelu je ſo njedaleko tudomneho hoſcźenza „worjeſchinu" cźežke njeſhoże ſtało. Fabrikſkeho dźěłacźerja Pawoła Nowaka je Stareho Lubija je tam wjednik parneje walzy Arthur Hilla ſ Lubija ſ motorſkim kolom pſchejeł. Wobeju bjeſ wědomja bliſko hoſcźenza namakachu a do Lubijſkeje thorownje dowjeſechu. Hilla je ſtebi mołhy ſtſchełł a ſadnju hłowu ſranił. Nowakowe ſranjenje je cźežſche. Jemu je ſo nop roſbił.

Se **Shorjelſka.** Kaž Shorjelſki krajny radźicźeł powě, je rěčnik Hirche w Hohkirchu pola Shorjelza pſched nětkrótkimi dnjemi ſatrowe kołbaſy ſa nuſowych dźěłacźerjow podał, kotřiž mjes Gruna a Hochkirchom puczi dwarja. Kołbaſa, kotruž bě Hircha wobſtaje ſa nuſowych dźěłacźerjow dźěłał, bě ſyle ſkażena. Tu pſcheprašowſki ſu to wěſcźe wuſtojni wobſtwědcźili. Tale njecziſta a njeſtſchiſchana naczińnoſcź je ſo ſtatnemu rěcźniſtwu pſchepodała.

Ssamomordarſtwo ſ elektrizitetu.

Wutoru žu na Reichenberſkich ſahonach pola Drježdźan jeneho nětkle 20lětneho ſtudenta pſchi ſcźežoru elektriſkeho powoda morſwego namakali. Młody cźłowjek bě ſo pſchedtym nětkrótkimi dnjemi ſ Drježdźan ſtubił. Sso elektriſkeho 60 000 woltow ſylneho pruda dótknywſchi, bě ſtebi wón žiwjenje wſał.

Přetwař swětoweho hospodarſtwa

Je kriza, začuwaš ju na samsnej koži, nowiny a časopisy dźeń wote dnja wo njej pisaju, radio ći hiśće w pózdnjej nocy z nim traši. Ty sej hłowu łamaš a ju zaklíwaš, zo so zemja zhibuje, ministrojo sej włosy z hłowy torhaju, cyły swět na nju swari. W městach a na wsach, w palastach a rozpadacych khěžkach kriza, tutón moloch zuby sčěrbo swoju klamu rozdaja. Wón žerje ludźi a hospodarske předźěwaca.

Pjeć lět nětko hižo traje tuta kriza. A přeco hiśće storkaja so syły dźěłonjemějerjow po hasach wulkich městow: w Newyorku, w Londonje, w Parizu, we Waršawje. Tam, hdźež móžeš wěste połepšenje wobkedźbować, nastupi wono najhusćišo po nałožowanju wumělskich sředkow, kaž w Zjednoćenych statach Połnócneje Ameriki a w Němskej. W normalnych časach njebychu so n. př. wšě te dźěła wukonjałe, kotež spožeraja njesmérne sumy a so snadź hakle za 30 hač 50 lět zadanja. To je inwesticija hobrskich kapitalow do husto dosć njeprodutiwnych objektow. Njesmamy zapomnić, zo so tute milijony a milijardy ze žiweho hospodarskeho cěła wućahnu, hdźež su dźensa trěbnišе hač běchu to před wójnu. W normalnych časach buchu tajke dźěła za wotpołożene pjenjezy, za rezerwy wukonjane.

Dosć wurazne połepšenje w Jendźelskej nas wšak też njemóže dospołnje přeswědčić. Jendźelske połepšenje nima swoje žórło jeničcy w tajkich wumělskich sředkach, předewšém pak w rozumnej zaměrnosći. Tam je dźensa lóžo hač něhdźe druhdźe, dokelž bě w Jendźelskej přez cyłe lětdźesatki čežko. Dołhi wokrjes wotewrjench, z chami docyła njeskitanych jendźelskich wikow nuzowaše jendźelskeho fabrikanta kajkužkuli konkurencu wudźerżeć — abo zhinyć, tak, kaž je jendźelske rólnistwo zahinyło. Njedostatk skitaceho cła (Schutzzoll), přewostanje samsnej produkcije w njepřestawacej wójnje ze ženje njewustupowacej woprawdźitosću — to předstaja hobrski kapital, z kotrehož dźensa jendźelske połepšenje čerpa, kaž z njezaprahniteje studnje. Skitanje jendźelskeje produkcije ze strony stata ma zmysł a da skutki, dokelž před tym njebě skitanja. Hdyž 1928/29 so mjezynarodny system krótkoterminowych požčonkow zlama, hdyž nastupi tuto přenapinanje w świetowym hospodarstwje, hdyž kriza z ničacej pjasću do jendźelskeje produkcije dyri, wona powšitkownje z tym połepši, zo měješe jenož tutu krizu jako tajku wudźerżeć, zalutowana bu pak před dyrjenjom konkurency.

Móžemy někoho z dobrym wuspěchom do łoža położić, kiž je so při dźěle na zymnym powětrje dźěłajo nazymnił. Tute jendźelske methody njehodźa pak so z dobrym wuspěchom pola tych nałožować, kotřiž hižo pod posleńcom leżachu, hdyž přenje krizowe wichory zaduchu. Tak to bě: w kontinentalnej Europje, w Americy, w Aziji bě hižo dawno produkcija zawodźena z čopłym pesleńcom wysokich tarifow skitacych dlow.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk, 6. dezembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,490	100 pólsk. złotych	46,95
1 jendźelski punt	12,28	100 českosł. krónow	10,38
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,39

Barlinſka burſa dnja 5. dezembra. Burſa ſtejeſche zyle pod ſacźiſchcźom wot rady miniſtrow wudatych hoſpodarſkich ſakonjow. Najwjetſchi ſajim ſłudźi tu ſakoń wo ſakładnym kapitalu (Kapitalſtockgeſetz), wo kotrymž běchu jednotliwe wězy hižo pſched někotrymi dnjemi ſtate. Powſchitkownje je ſakonje hubjenje njepożudźeja, tola knježi hiſchcźe ſdźerżliwoſcź ſ kedźbu na bliže wocźakowane wuwjedjenſke poſtajenja. We wſchěch hódnotach, kotreż dotal wyſchſchu dividendu hač 8% płacźachu, ſo, kaž ſo hinak wocźakowacź njemóžeſche, wotpiſchedawaſche a kurſy ſo tu cźuczźiwje ſniſchchu. Naſpěcźo tomu kupowachu ſo tak mjenowane tunje hódnoty, kotreż w kurſu něſchto mało ſacźahnychu. Na rentowych wikach běſche jara žiwy wobkhod a kurſy ſwjetſcha ſacźahnychu, woſebje pożcźonki ſławnych měſtnow, dokelž jim w prěnim měſtnje nahromadźene pjenjezy je ſakładneho kapitała pſchipadnu.

Barlinſke žitne wulkowiki dnja 5. dezembra. S najhłowniſchim ſnamjenjom žitnych wikow woſtanje dale mały wobrot. Sa pſchenżu a žito ſu dale wulke naprašchowanja ſe ſtrony młynow, tam a ſem ſu poſtkicźenja po wagonach tola jenož ſa wotrubu. Rżane a pſchenżne muki wotwołaja ſo na ſakładze ſtarych kantratkow, a k nowym wobſamknjenjam pak njebędźe. Młyny maja hiſchcźe doſcź muki na ſkładze. Składy wowſha druheje ruki ſu nimale wucźerpane, tola ſo ſe ſtrony ratarſtwa wowſ poſtiſca ſa dodaczk ſaneho wuſtucha a ſojowych wotrubow. Saſtaranje ſ jeczmjenjom je w poſlednim tydźenju trochu lóžiſche, tola pſchiważnyſti jeczmjeń ſo jenoż potom wotedawa, hdyž ſo tež jeczmjeń ſa induſtriju ſobu kupi. Jeczmjenja ja piwarńje je w doſahajeſi měrje na wikach, ale jenoż najlěpſche druźiny ſo lohko ſameſcźichu.

Wežera płacźejſche w Barlinje zentnar

pſchejeżny W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rożk R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jeczmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowſha H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.

Nekotre płacźiſny ſ Drježdźańſkich wikow.

Kaczata 3—4 hr., kury, ſtare 2,50—3,50 hr., kury, młode 2,50—4 hr., hołbje 1—3 hr., huſny, ſarſšane 85 pj. hač 1,15 hr., kacźki, ſarſšane 1—1,10 hr., kury, ſtare, ſarſšane 1—1,10 hr., karpy 85 pj., ihcźuki 1,20 hr., tiny 1,40 hr., jabłuka 5—45 pj., běrny, zentnar 3,30—3,80 hr., běrny, po puntach 4—5 pj., kohoda, jeđna 7—8 pj., zbła 10—12 pj., krěn 50—60 pj., žołotej, kerćźk 5—10 pj., běły kał 7—8 pj., cźerwjeny kał 10 pj., hyđrotły kał 10—50 pj., pětrſchiłka, wałcźk 10 pj., rapuńſki 40 pj., butra 1,42 hr., jeja 13—15 pj.

Słotne wiki w Drježdźanach.

Na ſtótnych wikach ſtcźa dźenja na pſchedań: 14 wołow, 46 bykow, 46 truwow, 523 cźelatow, 72 wowzow a 390 ſwini. Pola hawjaſcha ſtotu a wowzow je wobkhod bjes wuſnama. Pola cźelatow je wobkhod pomały ſa ſamnje płacźiſny, kaž ſaſdźenu póndźelu. Teſ ſwinje maja pomały wobkhod ſa ſtare płacźiſny.

Płacźiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wołjowe ſymje ſpo tuni abo 1000 kg hewak 100 kg.

Płacźiny po złotej hriwnje.

	5. 12.	4. 12.		5. 12	4. 12.
Pšenca	204	204	buny	12,5-13,0	12,5-13,0
rožka	164	164	woka	11,5-12,0	11,5-12,0
jećmjeń now.	211-218	213-220	módre lupiny	8,00-8,55	8,00-8,55
jećmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	9,7-10,5	9,7-10,5
wows	—	—	zeradella	16,0-18,5	16,0-18,5
kukurica	—	—	rapa, wosušk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	—	—
rżana muka	22,50	22,50	ſuch. truhanc.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj, kruški	8,70	8,70
rżane „	9,65	9,65	ſyno, 50 kg		
rapa „	—	—	rżana ſłoma		
hróch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0	pšenč. „		
lupne ſymjo	—	—	wowſna „		
pjeluški	—	—	rżna „		

Płacźina za pſchenicy za wupłodźerja 8: 197.5 9: 199.5
Płacźina za rožku za wupłodźerja 8: 157.5 11: 161.5
Płacźina za jećmjeń za wupłodźerja 7: 157.5 9: 162.5
Płacźina za wows za wupłodźerja 9: —, 13: 160.5

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dućman, za lokalny dźeł a přilopk Marko Smołerſ a za nawótški dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. XI. 1934: 2295.

Pjeć lět je nimo, a kriza hišće traje. To je powšitkowna prawda, njepřećiwja so jej tež jendźelske pseudo-wuwzaće. Čehodla je tak?

Wěrno je, zo njeje so hišće wšo složiło po nowych wobstejnosćach hospodarstwa. Njeje wšo hišće zniżene na nowu runinu płaćiznow. Na starej wysokosći wostachu dołhy, płaćizny a zjawne zadołženja. Ale wjele je so hižo stało. Zniżenje dolara a punta bě a je hobrski proces wotdołženja cyłeho swěta, zniżenje valutow docyła bě tola gigantiski zjew zniženja płaćiznow, čežow, budgetow. To hišće njedosahaš? Zawěrno: njedosaha! K naprawjenju — ale snadź je dosć k polěpšenju? Nihdźe pak njewidiš, zo by so hospodarstwo polěpšiło w tajkej měrje, w kajkejž bychmy jo rady widźeli, pornjo wšěm stśěkam, kotrež buchu naložowane.

Na čim dha potajkim zaleži?

Z khětro wulkej wěstosću móžemy prajić, zo to, štož dźensa w hospodarstwje wobkedźbujemy, hižo wjacy njeje ta kriza, kajkaž je w lěće 1929 wubuchła. Tuta kriza njeje so hišće skónčiła, čujemy hišće jeje sćěhwki. Tola hłowne čeče, z kotrymiž swět dźensa wojuje, njepokhadźeja z njeje. Je kriza — ale njeje to wjacy ta sama kriza. Z hłownej přičinu nastaća a dalšeho khorowanja hospodarstwa njeje přemale abo docyła njedostatk přiměrjenja do zniženych płaćiznow. Z přičinu zda so być přetwar swětoweho hospodarstwa.

Hdy bychmy nětko chcyli w Němskej na hinaše wašnje dźěło jenotliwych hospodarskich wokrjesow rozdźělić: w Rańšej Pruskej na př. čežku industriju stworić, a w nadrhynskich industrijowych dźělach žito plahować — wězo by so to činić hodźało. Cłowna murja, natwarjena přećiwo rańšo-pruskim agrarnym płodam na hranicach nadrhynskeho wokrjesa by wězo bórzy w Rańšej Pruskej nastaće wulkotnych fabrikow z najnowišimi mašinami zmóžnila, kotrež bychu z dobrym wuspěchom ze staršimi fabrikami w Nadrhynskej konkurować mohle. A snadź by so tež Nadrhynska dospolnje zagrarizować dała? Z konsekwentnej politiku w tutym směrje dźěłacej, by so to dało za nješto lět docpěć. Ale khwila tuteho přetwarjenja by była za potrjechene wokrjesy z powšitkownej nuzu a bědu zjednoćena. W času twarjenja hobrskich fabrikow w Rańšej Pruskej a burskich hospodarstwow w Nadrhynskej njebychu wědźeli w cyłym dołhim času, komu wšě hač dotal w swojich samsnych hižo z dawna wobstejacych dźěłańjach wutwarjene produkty předawać: Nadrhynska swoje železne wutwory a wuhlo a Rańša Pruska swoje płody zemje a mjaso. Tute tworjne bychu dyrbjałe swoje hižo dawno wobstejace hospodarske předewzaća zezamkać.

To, štož so tu wopisowaše, stawa so dźensa na cyłym swěće. Je čas generalneho přetwarjenja. Nastupuje a z dźěła je hižo nastupiło změnjenje dotalneho rozdźělenja dźěła mjez narodami. To je tak rjec ta druha kriza, do kotrejež dźeń wote dnja spěšnišo kročimy. Kajki dha je rozdźěl mjez reagrarizaciju Nadrhynskeje a reagrarizaciju Jendźelskeje abo też cyleje Němskeje mjez čłom na wuhlo a železne wutwory (mašiny) w Rańšej Pruskej a čłom na wuhlo a železne wutwory w Južnosłowjanskej a Madźarskej? Juhosłowjanska a Madźarska nimatej čežkeho přemysła a wuhlowych jamow, Němska a Jendźelska nimatej w dosahacej měrje žito a mjaso — čehodla potajkim tu a tam cła? Čehodla nadobno njeje dawniše rozdźělenje dźěła mjez krajemi a ludami wjacy dobry? Přińdże nam cyły wobšěrny kompleks tak mjenowaneje autarkije na mysl. Dalše prašenja nastanu z wopřijeća autarkije mjenujcy: čohodla a kak je tuto přemėnjenje tak krótko po swětowej wójnje nastać móhło? Je ideal autarkije jako tajki zawinował tak spěšne hospodarske přetwarjenje a z tym do wšesteho dźěła zrealizowanje tuteho ideala? To jene je wěste, zo autarkija wuskutkuje dosć wulke zniženje cyłeho žiwjeńskeho skhodźenka.

Ny.

Najnowiše z cyłeho swěta

* **Serbju je jo krótkorowši dźeł Filipinskich turow i nowym taifunom potrjechił. Mjeń Barcuit jo hač na tři twarjenja dospołnje sapuścił. Tśo domoródni jo sarajchu. To je hižo wośmy taifun, kiž je Filippinske tupy w posledninaj měsazomaj potrjechił.**

* **W Honduraskej w južnjejšej Ameriźi ju jo tři wjeś je semjerjenjem sapuścili. Dotal pak hišće njeje jano nadrobniśeje rosprawy dóšło.**

* **W jenej dźěłarni wohnjostrojibłow w Mekiku jo cejźe rosbuchnjenje sta. Jedyn dźěłaćejer jo mort a 18 dźěłaćerjow jo tak cjężko srani, so nimaju nadźije, so jo sašo zhrabaju.**

* **Mexikanske tniejerstwo plaćerjowo hnacju wo sbožo rasnje postupuje. Wrśenośeje ju hrajerśki kasino Foreio Club w mexikanskim starje a hrajerśki kasino Delafelwa w Cuernavacy sawrjeke. Měšnicke Foreign-Cluba, kiž ju jo hatle njedawno multoinje wuhotowane motowrile, maju jo sboru wobsahowane rśistrowanje. Do twarjenja tamneho hrajerśkeho kluba jo schule połoži. Snutkowne ministerstwo je hebi wot wšěchnich gouvernerow rosprawy wo hrajerśkich domoch w jich statach žadało. Tute domy jo w bliźšim cźasu wšitke samkny.**

Towařstwowski nowěstnik.

Khelno. Serbske tow. „Domizna" zmjeje njedźelu 9. hodownika wječor 1/8 hodź. pola Mjenec měšanu zhromadźiznu. Předsyda.

Minakał. Serbske towařstwo „Statok" wuhotuje njedźelu 9. hodownika wječor we 8 hodź. we Łomsku, w Bomsdorfec hosćencu zjawny serbski swjedźeń ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšitcy serbsku zabawu lubowacy so z tutym wutrobnje na njón přeprošuja. Předsydstwo.

Pančicy. „Lipa Serbska" (žónske hłosy) spěwa štwórtk 6. hodownika wječor we 8 hodź. pola Natušec we Kukowje.

Rakecy, Serbja Rakečanskeje wosady! Dokelž w našim Božim domje příchodnu njedźelu zaso bohužel žancje serbskeje Božeje służby nimamy, zarjaduje na tutej njedźeli serbske tow. „Lipa" z autobusom jězbu na serbske kemše do Minakała. Wotjězd we Komorowje 1/48 hodź., w Rakecach 3/48 hodź. Jězba płaći za wosobu jenož 50 pj. Štóž chce sobu jěć, njech pola k. Felfy w Rakecach abo pola podpisaneho w Komorowje jězbu hač do soboty zapłaći.

J. Šewčik, předsyda.

Radwoŕ. Domowina zarjaduje příchodnu njedźelu, wječor we 8 hodź. pola Subertec zjawnu serbsku zhromadźiznu. Přednošuje wjednik Domowiny. Cyle wobydlerstwo Radworskich stron so z tutym lubje přeprošuje.

Sowrjecy. Domowina zarjaduje příchodnu njedźelu, pop. w 3 hodź. pola Palerjec zjawnu zhromadźiznu. Přednošuje wjednik Domowiny. Wšitcy su lubje přeprošeni.

Sowrjecy. Tow. „Pod Cornobohom" zmjeje příchodnu njedźelu pop. w 3 hodź. zhromadźiznu pola Palerjec we Sowrjecach. Wše schnstawy přeprošuje

předsydstwo.

Ruska rěč

w 36 listach a dalšich přilohach po metodźe

Tonssaint-Langenscheidt

antiquariscy tunjo na předań

w Serbskej knihańi w Budyšinje

Wulke tučne

polne jerje

šuka 5 pj.

Paul Martschke

na Kěžorskej dróze 22

W dom'e dobrych časnikow

namakaće najwětši wubjerk w nowočasnych,šonjacych a mužacych naručnych časnikach hižo w 8.-hr. **Oskar Brückner** w Kamjenc Traning-Ecke na Budyskej dróze Rózkowy wobkhod

Dźěćace jězdne kolesa

we wšěch wulkoćach płaćiny hódno pola **J. Schieback** na Mužakowskej dróze čo. 4

Sultaniny

punt po 32—68 pj.

Natuš

w Khrósćicach

w Kukowje

Klobuki a čapki

za žony poskica płaćizny hódno

Gertrud Tröger

na Sukelnskej hasy 30

Allgäuske žerdki Limburgski

20 proc. tuka, w tyzach

1/4 punta **24 pj.**

wosebje dobra kajkosć

Künella

Meble

a pólstrowane twory

poruča po najnižšich płaćiznach

Handrij Štrympa

w Budyšinje na Rózow. hasy 15

Sym Serbl

Maśer Handrika

we Wudworju,

připuśćeny we wotdźělu wotrjadnikow, so poruča

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej knihańi abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenož **20 pj.**

Prima sněhaki

z přemjenjacym našrubowanym wjazadłom a kijemi

	1.50 m	1.60 m	1.70 m	1.80 m	1.90 m	2.00 m	2.10 m
wólša	9.—	10.—	11.50	13.—	14.50	16.—	17.50

Scźelemy darmo do domu!

Hdyž so njelubja, bjerjemy wróćo, tohodla žadyn risiko!

A. Langer, naprawy zymskeho sporta, Schlettau (Erzgebirge)

Kupuju wólšowe kulojte drjewo

Wulke koło

hozpozow,

kiž chce wužiwać

lěpšiny płaćenja z hotowymi pjenjezami

kupuje we

rabatowe znamki

dawacych

wobkhodach srěnjeho

sława

Tchodła hromadźe lutowańske znamki rabatowcho lutowańskeho towařstwa za Pančicy

Poručam swój bohaty skład

we winach, likěrach, paleneach, rum a arak

we wšěch płaćiznach. Wosebje płaćiny hódno;

Polonowe wino wot suda, litr płaći jenož 80 pj.

Pawoł Glausch, kupny dom w Pančicach

Anker Diamant Janko Góricke **koła**

Wulki wubjerk.

Cirka 250 kolesow na składže.

Napłaćenje 10.-hr.

tydźeńske dźělby z 2.-hr. poč.

Stare kola přijim. jako napłaćenje

J. Schieback

Mužakowska dróha 4

Sobotu 8. decembra we 8 hodźinach wječor w žurli „Krony" w Budyšinje

Wospjetowanje

Přeježdźanskeho přednoškow. wječora

Spěwne wotrjady Else Zeidlerec

duetty — tercety — kwartetty

Při Förster-klidle: Dr. Jmmisch. Khórowe wjednistwo kapelmany mišter Rich. Waltař

Kharty p. Förstera, Pianoforte, čisłow. 1.— hr. nječisłowane 75 pj. a wječor při pokładni

Lauenschänke w Budyšinje

Dźensa štwórtk a jutře pjatk **Pjatk dołha nóc!**

swinjorězanje

Štwórtk wot 5 hodźin popołdnju čopły połčk a njeńenu kołbasu. Pjatk wot 8 hodźin rano jatrowu a hejdušnu kołbasu kaž wšě speciality swinjorězanja. Přeće lnje přeprošuje **Gertrud Klimke**

Drjewowa awkcija

Wutoru 11. decembra 1934, popołdnju w 2 hodź. přesadźuje so za najwyššu sadźbu w hotowych pjenjezach **něhdźe 75 losow stejaceho wužitkneho a palneho drjewa** na Hranićanskich honach. Zeńdźenje při milinowej khěžey pola Noweje Wjeski. Wobsedźef.

Tuni wosebity ćah na swjatoku tydźenja

do Barlina

Sobotu 8. a njedźelu 9. decembra.

Wo 60 % zniżena jězbna płaćizna!

Tamjězba 8. decembra 10,47 hodź. z Budyšina

Domjěźe 10. decembra 5,30 hodź. do Budyšina

Jězdna płaćizna, tam a sem wot Lubija jenož 7.60 hr.

Potuńšene zarjadowanja. Dalše zhoniće a rozjasnjace łopjeńka dostanjeće darmo we wšěch pućowańskich běrowach a při wšěch wudawarnach jězdnych lisćikow.

Budysko-Zhorjelski krajny železniski wobkhadny hamt.

Kupujće pola našich inserentow!

Předźenak 1935

Płaći 50 pj.

móže hišće so kupić pola roznosowarja Serbskich Nowin kaž tež w Serbskej knihańi w Budyšinje

Přiloha k čisłu 284

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 6. decembra 1934

Swjaty Mikławš

Powědančko sa make a wulke dźěći.

Podał Cyšichinchak.

Sćěbrobłyšćkšće žněžeńki hraja cźicho w pśchěhodnowym powětśu, hdyž ſ wulkeje śkśěreje mrócźele dele k jeni, ju kaž ſ hobrikim běłym kožuchom pśichrynjo a wobrěwajo. Starý měšačk kuka ſe ſwojim śtokym mocźokom wušpnje pśiches cźeńći žiwjany ſawjećk makeje mróćźakći na ſemju dele. Hlada na naśch žerbśki kraj, pyša naśichch hólcźłow a holcźki.

Pěty, ſe žněhom ſawodźety Budyšchin žo błyšcźeći a frinkoli ſo kaž w źlěbrje a we ſtatyńaz parlach.

Je wjeczor miehkeje cźišchiny a ſmjateho měra. Wulke wocźakowanje leži na ſemi. A hyšu-li dźenja ſtote ſwěźdźicźki ſ njebja ſtupili na ſemju a tu khodźili po haśach we wulkich źiźganych a ſtotych płachtach — nichtó žo njeby dźiwał.

Je wjeczor, kaž ſtworjeny ſa dźiwy a kuſło. Tola nichtó njewidźi tutu dźiwapołnu rjanoſcź ſtareho měšačka, kotreź žo w bajkotjej pyśche błyſkota.

Ludźo cźicho drěmaja!

Jenoź moleŕ Měrcźin Bobak, kotryź wšchu rjanoſcź pyta a ju w kšapnych wobraśach ſwěcźni, žedźi hišchcźe w najwyſchſchej ſtwórcźy Sserbſkeho Domu, ſhladuje radoćźiwje na hnujazu rjanoſcź — a ryšuje. Ryšuje lubeny wobraz, kotryź jemu w tutej hodźinźy na myśle pśichodźe. Make Jěſušowe dźěćatko w rukomaj žerbśkeje maćeńki ſe źłobikom w Budyſchinje.

Na wyšokej wěźi ſtareho „Swjateho Pětra“ pak ſkšapuje ſ kedźbliwym wócźkom a ſwědomicźe ſtary nózny ſtražnik Handrij nad Budyšchinom. Kóždy ſchtwórcź hodźiny dyrbi na ſwóju cźas, ſo by wotbił nózne hodźiny a pohladał ſa prawom w měſcźe deleka. To tym pak žo kuždom ſaſo wrócźi do ſwojeje cźopleje ſtwicźki, hdyž wjeſele jeho „bubonczt“ praſkoze a ſtwicźku pěknje wobrěwa. Handrij we ſwojim wyšokim ſtole žedźo cźita w ſtarych „pśewarſkich“ adventſke kěrluſche. Hdyž jónu jedyn namała, kotryź wón ſnaje, ſchkraba na ſwojich ſtarych hušlach melodiju žobu bórcźo pſchi tom ſe ſchkropawym baſom tekſt. Tak minje žo cźaſ. — — —

W ſwojim małym wobthodźe na ſadnjej Bohatej ſtwy žedźi Pöjerkeź cźeta, ſrudnje ſ woknom hladajo. Pöjerkeź cźeta njeje ſrudna, dokelź je jeje wobthod ſwěża na ſwj. Mikławſcha dospołnje wupſchedaty — dhe te rjane tlanki a jandźelki, wſchě te wołwcźiti a kóſi — ně, je tyſchnima, dokelź njeje mohła ſobu pſcheſ cźi rjanu wulku tlanku we ſherbśkej druźcźej draſcźe. Runje na tutu tlanku tlanku ſe ſtajiła wſchu ſwoju nadźiju. 15 hriwnow dyrbješche jej pſchinjeſeć — a nětko tu žedźi — njepſchedata druźta na wjeczor ſwjateho Mikławſcha. Schtó budźe ju nětko po ſwjedźenju hišchcźe kupcźi dyrcź? Zadyn cźłowjek! Zyła rjana ſaßlužba je ſłužbena.

Pöjerkeź cźeźina wutroba je cźeźta, kaž żeleſo. We 10 hodź. dźeſche do ſwojeje komorki, tola njemóže ſe ſtaſkcźemi wułźnyć. Stajnje ſaßo myſłi na ſłužbenu ſaßlužbu.

A, hišchcźe jedyn cźłowjek je w měſcźe, kotryź hišchcźe njedrěma. To je mała, thuda Paſtyrjej Hanka. Wona je tak thuda, ſo dyrbi maćeźay wo dnjo pomhaćz nowiny rosnoſchowaćz. Pſchi tym pak ma huſto doſcź pſchileźnoſcź, ſo by ſebi rjane hodowne wokna klamow wobhladała. Kraźna žerbśka druźta žo jej hižo dawno wožebje ſpodoba a je ſebi ju tehodła lětźa wot ſwj. Mikławſcha wuproſyła. Je thuda — ow haj, to wſchak wź, ale luby ſwjaty Mikławſch je tola bohaty. Tehodła wocźakuje ſ dowěru wot njeho tutón dar.

Tak hedźaſchu w měſtaćku nětko ſchtyri ludźo kóždy ſe ſwojej ſtaroſcźu a radoſcźu we wośamoćenej ſtwicźy: moleŕ, nózny ſtražnik, Pöjerkeź cźeta a Paſterjeź Hanka — a tola njepytnychu niczo wo wulkim naſtawazym dźiwje.

Jenoź wo wokomik ſabłyſchcźi žo mężačk w ſpodźiwnym ſwětle a njebjeſka jaßnoſcź a ſwětkoſcź ſapaſche we błyſchcźatych pruhach na ſymnu nóznu ſemju. Tu ſta žo ſo wuſtupi ſwjaty Mikławſch na ſwojim běłym ſ cźejkimi darami napowěſchanym wóſłiłu žedźo ſ wulkich njebjeſkich wrotow. Jeho ſwěrny ſłužobnik Rumpodich cźampaſche ſ wulkim ſapłatanym měchom na khribjecźe ſa nim. Ale kak nětko na ſemju dele pſchińdźe? Zyle jednorje. Wóſłik ſtupi žo na ſwětłu pruhu mężačka a ſuwaſche žo po njej na ſemju dele. Tak pſchijěchaſchtaj runy pucź na Jitne wiki.

Nětko pak hałłe žo ſapocźa pilne dźěło ſa Rumpodicha a ſwj. Mikławſcha. Wſche ſtótke rjanoſcźe rosnoſchcźichaj a rosdźělichaj pośłuſchnym dźěcźom. Ale teź njepośłuſchnym wobradźišchcźaj — wulkeho ſchcźipazeho Schołtu! Rumpodich dźěn měſeſche na tajkim wobradźenju wožebite wjeſele.

„Tak bychmoj hacź do pſchichodneho lěta ſaßo junu ſ dźełom hotowaj byłoj“, praji Rumpodich, jako pośledni měch próſdny wuhlada, ſaźełi ſebi ſpokojeny ſwoju dymku a pachaſche módre mróćźakći do ſwěta, dokelź běſche wjeſołny, ſo bě ſaßo dźěło dokonjał.

„Schto?“ wotmołwi ſaſtrójeny ſwj. Mikławſch, „nimaſch niczo wjacy we ſwojim wacźoku?! A na maku Paſterjeź Hanku, pěknu a lubu Paſterjeź Hanku ſmój tola dośpołnje ſabyłoj! Ow, to je ſlě!“

Pſchipadnje ſtejeſchtaj Rumpodich a ſwj. Mikławſch pod Hanzynymi woknami. Dźěcźo bě mjehti hórcźaty błóß ſwj. Mikławſcha wuſkyſchako a khwatajcy ſunu žo k woknjeſchku — a wuhlada tu ſwjateho Mikławſcha — woprawdźiteho ſwjateho Mikławſcha!

Ani žo njemóžeſche dodźiwacź rjanoſcźi jeho biſkopſkeje draſty. Wſcho bě błyſchała, ſchtoź ſebi ſwjaty muź ſ Rumpodichom powědaſche.

Wołžebje ſrudny bě ſwjaty Mikławſch, dokelź njemóžeſche Hanzy ſamej w měſcźe nicźo kupicź, wſche wobkhody běchu wupſchedate — a daloki pucź do njebjeſ tola ſkoro wjacy njebě jenoź Hanki dla móžny. Hdyž takle ſwj. Mikławſch Rumpodichej ſwoju nuſu ſkorźeſche a ſ nim wuradźowaſche, kak by tola móht pěknu Hanku hišchcźe ſwjeſeliźcź, pichibliźi ſo wobemaj dowěrliwje mała Hanka. Pobožnje njebjeſkich ſnjeſow poſtrowiwſchi praſeſche: „Luby ſwjaty Mikławſcho, njeje hišchcźe wſcho w měſcźe rospſchedate, wěm, ſo ma hišchcźe Pöjerkeź cźeta rjanu kulku tlanku w žerbśkej druźcźej draſcźe. Dyrbi tu być ja rady měcź chapta.

Swjeſeleny wſa ſwj. Mikławſch Hanku ja ruczźin a djeſche ſ njej k Pöjerkeź cźecźe. Tola, kak běchu ſaſtrójani, hdyž pyntnychu, ſo Pöjerkeź cźeta hižo ſpaſche, a cźłowjekow je ſpanja budźiźcź njebjeſte wožoby njeſmědźa — jenoź w ſonach móža žo jim bliźicź. Schto nětk, praji Rumpodich?

Mała Hanka namała wupucź. Dopomni žo na žerbśkeho moleŕja, kotremuž ſtajnje Sserbſke Nowiny horje nośy, dopomni žo, ſo wón hišchcźe niepſaſche, jako je ſwj. Mikławſchom nimo Sserbſkeho Domu dźěchu. Jenoź wón móje Pöjerkeź cźetu wubudźicź, jako jenicźki dorośceny cźłowjek w měſcźe, kotryź hišchcźe njeſpi we cźicźim mérje.

Spěchnje Rumpodich po njeho dobeža. Moleŕ pak nětko ſ tajkim wotmachom a temperamentom na durje pola Pöjerkeź cźety ſatorhny, ſo wona wſcha ſaſtrózana ſ koža ſtoczi, žebi myſlo, ſo je ſrudny dźeń błišło.

Stoku ſaßwěcźi žebi ſwěcźtu a humpaſche po ſtarym drjewjanym khodźe dele.

„My pſchińdźemy Waſchej kraßneje druźki dla, bychmy ju rady . . .“, dale ſwjaty Mikławſch njeſpichińdźe, dokelź Pöjerkeź cźeta bě ſo hižom ſady klamoweho błida ſłubiła. Bórſy ſo ſ kraßnej tlanku wrócźi. Hdyž ſwj. Mikławſcha w jeho zyłej rjanoſcźi wuhlada, myśleſche ſebi, ſo dyrbi to najwjeſchſchi biſkop bycź.

„Knjes biſkop, tu je najrjeńſcha tlanka ſ zpheho Budyſchina“, wona rěcźeſche, „a płacźi jenoź 15 hriwnow“.

Ale nětko ſo wſchitkim naſtróźichu! Pjenjeſy! Haj, pjenjeſy ſwjaty Mikławſch žane njemějeſche, k cźemu trjebał teź w njebjeſach pjenjeſy! A Rumpodich teź žane njemějeſche — a moleŕ dołha niz. Kotryź moleŕ drje ma pjenjeſy!

Sadwěłowani wſchitcy na ſo hladachu!

Pöjerkeź cźeta, kotraź nětko jenoź widźeſche dołhe włoſy moleŕja, měnjeſche, ſo ſu to jenoź pſchewoblekane jebažy, kotříž chźeźa ju k ſćipſchemu měcź — a rucźe je wuhna ſ domu.

Kruwa „Agatha“ je ſwětowym rekordom.

Kruwa ſtadłoweje knihi „Agatha“, kotraź na jenym kuble w Allgäuſkich Alpach ſteji, je ſa 342 dnjow 17052 kilogrammow mloka nadejiła. S tym je dotalny kruwjaty ſwětowy rekord wo nětźe 1000 kilogrammow pſcheźaba. So bychmy kruwu „Agathu“ prawje pohódnoſćili, dyrbimy wědźeć, ſo jeje dojidło pjeć krócź telko wucźinja, kaž dobra kruwa w pſcherěſtu nadeji.

Hdyž běše Zły Komorow hišće serbski

Podał O. W.

(Skóńčenje.)

W ſakſkej knježeſtwe tehdy kurwjerch August, kiž ma rjane přimjeno: „Nan wótčiny“. Wón da Złokomorowſkemu farariej prawo, přispomnjo, „zo chce radšo němsku rěc rozšerjeć, hač serbsku podpjerać“. Serbja pak so z tajkej wotmołwu njespokojichu. Wobćežowachu so z nowa a pokazowachu na to, zo do Złokomorowskeje wosady 4000 wosobow słuješe, z kotrychž ledma 500 prawje němscy rozumi. — Kurwjerch August žadaše sebi wot farara nowu rozprawu, a tutón wosta při swojim starym měnjenju stejo, zo serbskeje Božeje služby njeje trjeba, a zo so njchodźi wěrnosć, dokelž njeje dosć serbskich diakonow. — Kurwjerch derje spózna, zo dyrbi moralnosć wosadnych čeřpić, hdyž so jim Bože słowo w maćernej rěči zapowědźi, a tola přikaza swojemu hejtmanej we Złym Komorowje, zo nima na serbske žadanje dźiwać, a zo ma wšitko při starym wostać, doniž so nieje nowa cyrkwina visitacija we Złym Komorowje wotmeła. Ta tu nětk hižo w sćědowacym lěće dóńdźe. To běše z dopokazom wot serbskich wosadnych, zo chcyše kurwjerch August rozhorjenych Serbow změrować. Na dnju 31. julija měješe so posedźenje, na kotrymž so visitatorojo, kurwjerchowski hejtman, měšćanska rada a wubjerk cyleje wosady wobdźěłachu. Serbam dosta so prawo. — W farskej cyrkwi měješe so wot nětka jenu njedźelu po druhej po němskej Božej službje serbske předowanje z wotkazanjom ze serbskej liturgiju wotmeć. Nimo toho měješe so nowa cyrkej za Serbow natwarić, za jak měješe so nowa cyrkej za Serbow natwarić, za porjadne serbske Boże služby, při kotrychž směd̄zachu so też serbske kěrluše spěwać pod nawjedowanjom zwónka. Potajkim njesměd̄zachu so w farskej cyrkwi serbske khěrluše spěwać. Kónc Božeje služby měješe so za khudych hromadźić. Serbske Boże služby přewza přeni kaplan, kotremuž wot nětka tež serbski kaplan rěkachu. Za mzdu dosta wón 60 złotych w hotowych pjenjezach a dwaj kórcaj rožki. Nimo teho něšto pola, wulku łuku a kałowu zahrodku. Směd̄ześe měšćanskemu pastyrjej, kotremuž za to ničo zapłaćić njetrjebaše, tři kruwy na měšćanskich zahonach pasć dać, a dostawaše za lěto třoje sanje drjewa z kurwjerchowskeje hole. — Tak běše serbski kaplan zastarany a Serbja běchu z tajkim porjadom tež spokojom. — Měr do wosady so wróći. —

Nimo teho postaji so 31. julija lěta 1555 hišće druha jara ważna připrawa. Dokelž Wilkowosećanski superintendent serbsku rěc njerozumješe, pomjenowa so Złokomorowski farař za jeho pomocnika coadjutora abo adiuncta primaria. Wón dosta dohladowarstwo nad kaplanomaj a wučerjemi Złeho Komorowa a na duchownych w dźewjeć wosadach: 1. Grabin — Finsterwalde; 2. Bukowc — Bockwitz; 3. Komorow — Möchenberg; 4. Butyń — Betten; 5. Najejerc — Nehesdorf; 6. Łuta — Lauta; 7. Klěšišća — Klettewitz; 8. Rań — Groß-Räschen; 9. Žarnow — Sorno. — Wón měješe na to dźiwać, zo so wšudźom Boża služba w serbskej rěči porjadnje wotměwaše, tak kaž w serbskej Božej službje we Złym Komorowje. —

Serbja dostachu potajkim we Złym Komorowje swoju cyrkej. Hdy je so natwariła, a kajka je była, njewěmy. Wona je so w lěće 1670 z wulkim dźělom města sobu wotpaliła. — Serbja khodźachu zasy do měšćanskeje farskeje cyrkwje, hdźež mějachu po němskej swoju serbsku Božu službu. Hakle po dźesać lětach natwari so jim nowa cyrkej, kotraž so na třećim swjatkownym dnju 6. julija w lěće 1682 na wulkotne waśnje poswjeći. — Cyrkej natwari so na wulkich wólšowych roštach, kiž dyrbjachu so hłuboko do zemje zabić, dokelž je póda při bliskim Halštrowje jara tonidłata. — Při poswjećenju měješe farař Handrij Renhardt, rodźeny z Kamjenca němske, a kaplan mišter Jan Khrystof Wićaz, rodźeny ze Złeho Komorowa, serbske předowanje. Wón přesydli so 1697 jako farař do Hodźija, hdźež je 17.1 we wysokej starobje wumrěł. Po swjećinje běchu serbske kěcźina: dźowćička Bosćija Kwiliša z Wjeski bu křćena, a potom bě serbski kwas: Wěrowany bu Jurij Baran z Bukojny. Cyrkej běše nanajrjeńšo z kwětkami a mejemi wupyšena. Kemšerjo běchu darniwi. We mošničzy nahromadźi so 13 tolerjow; štož so wosebiće wukhwaleše. Při tutej swjećinje dosta serbska cyrkej wosebite mjeno. Rěkachu jej: „Duchowna wowćetnja“ — „geistlicher Schafstall“. Mjeno so wšešće njeje zakorjeniło, dokelž je dosć spodźiwne. My so jemu dźensa snějemy. Ale wotpowědźeše čujnemu zamérej 17. lětstotka, a tón je so přeměnił. — W lěće 1641 dosta serbska cyrkej teź rjany woltař, kotryž je Kamjencski moleŕ Wićaz zhotowił a molował. —

We Złym Komorowje pak mějachu tež hišće na pohrjebnišću zwonka města cyrkwičku za pohrjeby. — We času třicyćilětneje wójny l. 1637 ju někotři kěžorscy wojacy zapalichu, zo móhli při tutej składnosći so do města zadobyć. To so jim njeporadźi. Serbscy burja do wjeski z Wjeski přikhwatachu, jich zahnachu a tłoch zapalerjow zajachu. Tehdy wšak tajki prak z krótka wotbychu. Wšitkich třóch cisnychu hnydom žiwych do wohnja. Dwaj so spalištaj ale třeći běše „železny“. Jemu woheń nješkodźeše. Wuležy přeco zaso z płomjenjow, doniž jeho bur Jurij Čučla, kiž so jako stary wojak na tajke činki wusteješe, njehrabny. Dyri jeho z heju do tyła, rozlama jemu kośe a cisny jeho z nowa do palaceje cyrkwje. — Smilnosć tehdy njeznajachu. — W měšćanskich khronikach so wjele powěda wo podobnych hróznych podawkach. Město je zle časy, wjele bědy a nuzy přetrało. W lětach 1567, 1571, 1630 a 1631 zakhadźeše w měšće mór. W augusće lěta 1630 zemře najprjedy mištr Jakub Rychtař z přimjenom Glowac, jeho cyła swójba za nim zemře. Mór pósćeraše so přez cyle město. Wšědnje měješe 6

„Schto nětk", praji Rumpodich. „Klanku dyrbi Hanka na tódyn pad dóstać," wotmołwi žiwj. Mikławsch. Hdyž takle stejo myslachu, satrubi nadobo nózny stražnik Handrij ſ weže „Swjateho Pětra" nóznu hodźinu. „Tu mam dobru ideju", jawoła nadobo moleŕ. Molerjo maju stajnje dobre ideje! „Je hišćeje jedyn cłowjek we měsće, kotryž njespi, nózny stražnik Handrij. Won dyrbi nam pjenjezy požčić!" „Ai, to je dobra myšl, Rumpodicho, stoć hnydom po Handrija", praji na to žiwj. Mikławsch.

Nózny stražnik steji na žiwojej wyšokej weži, wyšše cłowjeskeho žiwjenja. Njesnaje ľehodła, brachi małych cłowjekow, nahrabnosćo a hidu. Radłubje dari žiwj. Mikławschej pjenjezy, kotreż trjebaše. A, tak dósta žiwj. Mikławsch ležo wot Požerkeż cżety rjanu žerbšku klanku.

„Dźi w měrje domoj, moje lube dźěćo", praji žiwj. Mikławsch małej Hanži, „a njesabudź so dale tak pětnje žerbšcu modlicź pacżerje. Rumpodich cżi klanku hnydom pśihinjeńy."

Khwatajo śpěchaše Hanka domoj a hdyž sastupi do jśtwiczki, ow, dźiw, — tu hižom žedźeše lubosna žerbška družkicżka.

Radośćiwje pohlada Hanka ſ wokna won, so by žo žwjatemu Mikławschej hišćeje jónu podźakowała. Tu pak wuhlada, kak žo runje žiwj. Mikławsch ſe žiwojim žwěrnym słužobnikom do wulkich žwětkich njebjeskich wrotow pod měžacžkom słubi.

Přilopk

Dźěło za narod

„Zernička" so skhadźuje!

W Lichanju, dnja 4. hodownika 1934.

Lěto khila so pomału swojemu kóncej, hody, dźeń radosće a wjesela so bliža. Cas prócy a kruteho dźěła je zaso raz nimo. Njedyrbimy pak nětko położić rucy do klina a so sydnyć za khachle. Dale chcemy dźěłać, Serbja być a wostać. Tohodła zeńdże so „Zernička" k dźensnišej zhromadźiznje, zo by wuradźowała wo dalšim dźěle. Předsyda tow. Hórban wotewri zhromadźiznu zo spěwom: „Ja Słowjan sym a Słowjan budu . . .", a po wozjewjenju dźeńskeho porjada přepoda słowo našemu lubemu dirigentej Pawołej Nejdonej, kiž je přećelnje přednošk přilubił.

Přednošeŕ bě sebi wotmyslił, přednošować wo jenym našim krajanu, wo jeho prócowanju a dźeławosći za naš mały serbski ludźik. Je to P. Romuald Domaška-Róžeńčanski, jedyn z našich najlěpšich a najwoblubjenišich serbskich spisowaćelow. P. Romuald Domaška bě so narodźił w serbskim Koslowje a přińdże po wšelakich studijach w lěće 1909 jako administrator do Serbow hnadowneho městna Róžanta. Tam w Róžeńće měješe P. Romuald składnosć, so zaživić do žiwjenja serbskeho wjesneho luda. Mnohosć jeho spisowaćelskich dźěłow dopokazuja jeho wulku wobdarjenosć na tutym polu. Tak bě sebi naš přednošeŕ za jeho přednošk wubrał knižku, kiž je spisał P. Romuald-Domaška a rěka „Wrjós". W tutej knižcy wopisuje wón na wurjadne dobre wašnje serbske wjesne žiwjenje, kajkeż wone je a kajkeż być dyrbi a zasy njedyrbi. Ludźom dźensnišeho časa budźe knižka z dobrym pokiwom, kak maju sebi hajić to swoje, wosebje naše serbske wjesne žiwjenje. Popjelic Michał a Khěžkec Hanka běštaj prawaj serbskaj młodźenc a knježna, hač dotal wědźeše sebi ju falšny pozdačny baron jako mandźelsku po woli swojeho nana bura Khěžki do wulkoměsta, kiž njespózna, što kiwa jeho dźowcy w cuzbje. Zničił je nan swojemu dźěsću žiwjenje. Tola Popjelic Michał wosta kruty a přiwozmje mału Hanku swojeje prjedyšeje njewěsty nětko zemrěteje Khěžkec Hanki. Mału Hanku Michał jako swoju lubowaše a da ju do města k wukubłanju. Měšćanski powětr pak skazy jeje młodu wutrobu a wona zabłuđi so na wopačne puće žiwjenske, hdyž dyrbi być tola z Michałowej přichodnej mandźelskej. Zasy jedyn cuzy bě Hanku wotwjedł do cuzby, do njezbožа . . . Hišćo dalších scenow předstaja nam knižka a je za kóždeho Serba, hač je młodźenc abo knježna, nan abo mać, jara wužitna. K dóstaću je w Serbskej kniharni za jara tuni pjenjez a hodźi so jara za hodowny dar. Podobnje mohło so też propagować za naše serbske pismowstwo w druhich nastwach, hdyž předsyda abo nichtó druhi přednošuje wo serbskej knizy, wo jeje rjanosći a hódnosći. Nětko w zymje, hdyž su wječory prawje dołhe a so rady něšto čita, móže so w swójbje pěstować dobra serbska zabawa přez dobru serbsku knihu. Čitanje wótri rozum a přez njo hakle zeznajemy rjanosć serbskeje rěče. Tuž, činimy tak! Předsyda so lubje dźakuje knjezej Nejdonej za jeho natwarjacy přednošk.

Nětko jednaše so wo dypkach dalšeho dźěła. *Dokelž su body blizko a kóždo lětko swjećachmy* hodowničku, změjemy też lětsa tajki hodowny wječor a to wutoru do hód. Wšo dalše wo tutej należnosći přeworwostaji so Rumpodichej. Za nowe lětko budźe přeni nadawk, zo so wotmeja serbske póstnicy w Lichanju. Budźe to rjana zabawa, cyle po starym wašnju, hdyž hišće naši dźědojo a wowki na reje khodźachu. Při błukim swětle petrolejowych latarničkow budźe so we wšědnej drasće rejować při jednorej serbskej hudźbje. Podobne serbske póstnicy swjećachu so loni w Khwaćicach a bě tam žałostnje rjenje.

Dołho hišće bjesadowachmy a ze spěwom „Hdźe statok mój", so zhromadźizna skónči. W.

Snoty pioněr žněhakarjeho sporta žmjertnje sjesbožił. 62letny wyschł na wutšk. Bilgeryj, kotrehoj žebi turistoju wyšokich hór zyłeje Europy wyšoko ważachu, je na horje Patscherkofelu pola Innsbruda žmjertnje sjesbožił. Wyschł Bilgeryj nawjedowaše w žiwětowej wójnje wuwuczowanje awstriskich a němskich hórskich wojakow w běhanju na žněhakach.

Něšto z Lessingowych bajkow

Žurk a mrowja.

„Wy khudušiske mrowje", rjekny žurk. „Ptaczi žo prózowanje, so žo zyłe lěto prózujecje a tak mało nasběracże? Hdyž pak dyrbjale žej moje sejbérane wězy wobhladacź." „Sstyjch", wotmołwi mrowja, „hdyž žu wjetšche hacź žam trjebaich, maju cżłowjekojo hižo prawje, so sa tobu rjna, twoje brožnje wuprózdnjeja a cżi twoju rubježnu nahrabnosćo je žiwjenjom sapłacżicź dawaju."

Něchto wo najstarschim cżažopišu žwěta.

Prastary cżažopiš „Ring Coo", kotryž w Pekingu wutkbdża, je najstarschi cżažopiš zyłeho žwěta. Je žo sałožił w lěcże 911. Wschitke hacź dotal wudate cżitaŕe tutoho cżažopiša buchu pod dohladom khinšteho stata žhotowjene a cżischcżane. Hišćeje dźenża po 1023 lětach njeje žo žwonkowna forma cżažopiša pscheměniła, ani schtoż pismo a kajtołcź papjeru natura. Hkowni redaktorojo tutoho cżažopiša běchu pschejo je žwojej hłowu ſa wobžah cżažopiša samołwicźi. Tak je też pschischko, so ſa cżaż tyžaczlětneho wobstaca 15 redaktoram hłowu rubjeźu. Wot lěta 1910 žem buchu tajke khłostanja ſ najwschischim sakonjom sakasane.

Law a sajaz.

Sso bojesche pak elefant rohateho borana a korcżenja žwinjecża. Lischki žo boji law. Law jeneho žmješchneho sajaza žwojeho blišscheho sesnacża hódneho namaka. „Ja dha pak wěrno", žo jeho jónu sajaz praschesche, „so waž lawow jenicżki hubjeny thapon może tak lohko wotehnacź?" „Haj wchak, je wěrno", wotmołwi law; „a je powschitkowne pschispomnjenje, so mamy my wulke žwěrjata wschě wětšu mału slabosćo na žebi. Tak žy na pschikład wo elefantu hlyschał, so jemu korcżenje žwinjecża wulku hrožbu žbožu."

„Wopraudźe", sajaz praji. „Haj, nětko rozumju tej, cżehodła my sajazy žo tak hrožnje psched pżami bojimy." Pschek. H. P.

Hdyž so nad radiom wjeselićе pisnjećе nam, hdyž so na njón hněwaće — pisajće nam też.

Statny zwjazk němsk. wobdźěłnikow radia (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinje na Hošic hasy 21

Khrobła wowka.

W Berchtesgadenje bě 2½lětne dźěćo, pichi jěsorje hrajkajo do njeho padło a bě w strasche, so žo tepi. Se dźěćazowym satkhićenjom žo kedźbliwa sćežinišći, dźěćazowa 60lětna wowka do łódžymneje wody stocźi. Jej žo poradźi, dźěćo žmjercźi tepenja wukhowacź.

60 milijonow frankow pscheschiwiloj.

O Pariſu žo powě, so je žo je žudnišćim pschepytowanjom pschećiwo Charlesej a Józefej Levijej, wjednikomaj jeneho finanzneho towarstwa, dotal dopokasało, so staj tataj wobskorženaj wot lěta 1929 sa žiwoju wobsobinsku potrjebu niž mjenje hacź 60 milijonow frankow (10 milijonow hriwnow) pschechiwiloj a pschecżinioj.

Operazija ſe samenjenymaj rólomaj.

Spodźiwnje žo operazija roswi, kotruž wuschny a wocżny lěkaŕ dr. Widebach we Vilborau na małej holcży wukonja. Dźěćo bě serſawu wuschitu jehłu pógrele, kotraž bě žo w dychadle sasćhapiła. Staroscźiwej starschej hischcże wjecżor ſ dźěsćom k dr. Widebachej pschijsć dżeschtaj, kotryž runje žwjedżeŕik w žwojim wobydlenju žwjeczeschche. Lěkaŕ hnydom hoscźi wopuschcźi, so by holcżku operowaŕ. Hdyž žo jehły dótkny a žo nad dźećazowym ertom ſa sthijlschi, do *pójeradła hladasche*, dźěćo tak žynje sakaschlowa, so jehła kaž schip do lěkarjoweho wócżka slecża a w rohowym tcżaju wosta. Dr. Widebach wulke bolosće cżerpjesche a žo ſ jeurym pschewodnikom hnydom do Josefſkeho hospitala w Arhusu dowjese, hdjež dyrbjesche žo nětko ham operowacź dacź. Tamnischi wocżny lěkaŕ jehłu wotstroni a dr. Widebach móžesche žo nasajtra rano ſ khorownje domoj puschcźicź.

Želesniske njeschoże w połodnischej Mandźuskej.

Na połodnischej mandźuskej želesniży staj blisko jastanischcża Tashi-Chiac želesniskaj cżahaj do sběha trashoj. Hacź dotal žu dwanacże morwych ſ rosbitkow swuczahali. Wjele ludźi je žo sranilo.

Radio

Pjatk, 7. dezembra žtyschimy:

Königswusterhausen: Nimo snateho wschědneho programa: 6,35 rańschi konzert. 11,40 ſa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13 tacżele. 14,15 ſa žony. 13,10 tacżele. 19 sabawna a rejwańska hudźba. 20,15 advent.

Lipsk: Nimo snateho wschědneho programa: 6,05 ſa burow. 8,20 tacżele. 11,45 ſa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13,10 tacżele. 14,40 ſa žony. 18,20 sabawny konzert.

Hischcże ważne ſ hnjeweho programa: Hamburg: 19 sabawny konzert. 20,10 rejwańska hudźba. Wrótsław: 20,10 wjesety wjecżork. Stuttgart: 20.15 operettowy konzert. Warschawa: 19,30 lohka hudźba. Praha: 21 Wagnerowy konzert.

Pokiwy pyskej a pjeru

q

Quark je serbske słowo twarog = twaroh. Ludźace mjeno „Quark" pak je serbsko mjeno „Kowařk".

Quecke pyŕ, pyr, pur

Quelle žórło. Žórło žiweje wody. Kužoł = Strudel. Woda so z kužołom wari, wjerći.

Quadratmeter *qm* metrisco = metrowska płoń abo přestrěń

Rodnaŋ kopalnina, laz, łazno

Rüssel rypak (Muka), přiŕ. rypać na koho

Rute też: šiba (šibać a šibowe Rutenteich). Wot njeje słowo šibjeńca.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Budyske stawniske powěsće

ſ dnja 4. dezembra 1934.

Narodźili žu žo: Njemandźelski žynk. — *Njemandźelskeje dźowcżiczki.* — *Małkeje Erichej Henczlej, wjesnenu pomocznikej, žynk.* — Njemandźelska dźowcżiczka. — Franzijſej Pětrej Schokcże, burej w Bronju, žynk.

Wumrětoj: Pětr Leopold Schołta, žyn bura w Bronju, 61 dny. — Maks Hermann Krawz, mechanik w Dobrunchi, 34 lět.

Mandźelſtwo pschipowědźischtaj: Kurt Willi Gedlich, pleŕ ſ Martu Elfriedu Manigez, bjez powołanja, wobaj w Budyschinje.

Směški

To je schkoda. Dobraj pschećelaj, kotrajž žo njebješchtaj dołho widźałoj, setkataj žo w Budyschinje na Bohatej haży. Djetaj hromadźe do Sserbſkeje kofejownje a žo rosmołwitaj. Pschi rozmołwje wuczehnje jedyn 20 hriwnowsku bankowku: „Takle, mój luby pschećelo, tute pjenjezy žy mi nětkaže psched tśjomi měšazami požčił. Mrócżu je ſ wulkim dźakom!" — Tamuy dźerži zale pschećełapjeny dołhi cżaž bankowku w ruzy: „Kóts thort, na to běch ja dospołnje posabył!" — Na to sprawny dožžnik roshorjeny: „Cżłowjeże, tajkale schkoda, to žy mi mohł tola pridy prajicź!"

*

Wucżeŕ: „Sstyjch, Hanžo, hdyž majch 3 tyžaz tolaŕ samuženja a žebi łubło za 10 tyžaz łupjich, schto so hischcże trjebasch?" — Hanž: „Bohatu žonu!"

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 8. Dezember 1934 8—½11 Uhr für die Nrn. 4001—4450 rohes Rindfleisch das Pfund zu 30 Pfennigen, rohes Schweinefleisch das Pfund zu 35 Pfennigen.

Die Freibankverwaltung.

„Schto nětk", praji Rumpodich. „Klanku dyrbi Hanka na tódyn pad dóstać," wotmołwi žiwj. Mikławsch. Hdyž takle stejo myslachu, satrubi nadobo nózny stražnik Handrij ſ weže „Swjateho Pětra" nóznu hodźinu. „Tu mam dobru ideju", jawoła nadobo moleŕ. Molerjo maju stajnje dobre ideje! „Je hišćeje jedyn cłowjek we měsće, kotryž njespi, nózny stražnik Handrij. Won dyrbi nam pjenjezy požčić!" „Ai, to je dobra myšl, Rumpodicho, stoć hnydom po Handrija", praji na to žiwj. Mikławsch.

Nózny stražnik steji na žiwojej wyšokej weži, wyšše cłowjeskeho žiwjenja. Njesnaje ľehodła, brachi małych cłowjekow, nahrabnosćo a hidu. Radłubje dari žiwj. Mikławschej pjenjezy, kotreż trjebaše. A, tak dósta žiwj. Mikławsch ležo wot Požerkeż cżety rjanu žerbšku klanku.

„Dźi w měrje domoj, moje lube dźěćo", praji žiwj. Mikławsch małej Hanži, „a njesabudź so dale tak pětnje žerbšcu modlicź pacżerje. Rumpodich cżi klanku hnydom pśihinjeńy."

Khwatajo śpěchaše Hanka domoj a hdyž sastupi do jśtwiczki, ow, dźiw, — tu hižom žedźeše lubosna žerbška družkicżka.

Radośćiwje pohlada Hanka ſ wokna won, so by žo žwjatemu Mikławschej hišćeje jónu podźakowała. Tu pak wuhlada, kak žo runje žiwj. Mikławsch ſe žiwojim žwěrnym słužobnikom do wulkich žwětkich njebješkich wrotow pod měžacžkom słubi.

Přilopk

Dźěło za narod

„Zernička" so skhadźuje!

W Lichanju, dnja 4. hodownika 1934.

Lěto khila so pomału swojemu kóncej, hody, dźeń radosće a wjesela so bliža. Cas prócy a kruteho dźěła je zaso raz nimo. Njedyrbimy pak nětko położić rucy do klina a so sydnyć za khachle. Dale chcemy dźěłać, Serbja być a wostać. Tohodła zeńdże so „Zernička" k dźensnišej zhromadźiznje, zo by wuradźowała wo dalšim dźěle. Předsyda tow. Hórban wotewri zhromadźiznu zo spěwom: „Ja Słowjan sym a Słowjan budu . . .", a po wozjewjenju dźeńskeho porjada přepoda słowo našemu lubemu dirigentej Pawołej Nejdonej, kiž je přećelnje přednošk přilubił.

Přednošeŕ bě sebi wotmyslił, přednošować wo jenym našim krajanu, wo jeho prócowanju a dźeławosći za naš mały serbski ludźik. Je to P. Romuald Domaška-Róžeńčanski, jedyn z našich najlěpšich a najwoblubjenišich serbskich spisowaćelow. P. Romuald Domaška bě so narodźił w serbskim Koslowje a přińdże po wšelakich studijach w lěće 1909 jako administrator do Serbow hnadowneho městna Róžanta. Tam w Róžeńće měješe P. Romuald składnosć, so zaživić do žiwjenja serbskeho wjesneho luda. Mnohosć jeho spisowaćelskich dźěłow dopokazuja jeho wulku wobdarjenosć na tutym polu. Tak bě sebi naš přednošeŕ za jeho přednošk wubrał knižku, kiž je spisał P. Romuald-Domaška a rěka „Wrjós". W tutej knižcy wopisuje wón na wurjadne dobre wašnje serbske wjesne žiwjenje, kajkeż wone je a kajkeż być dyrbi a zasy njedyrbi. Ludźom dźensnišeho časa budźe knižka z dobrym pokiwom, kak maju sebi hajić to swoje, wosebje naše serbske wjesne žiwjenje. Popjelic Michał a Khěžkec Hanka běštaj prawaj serbskaj młodźenc a knježna, hač dotal wědźeše sebi ju falšny pozdačny baron jako mandźelsku po woli swojeho nana bura Khěžki do wulkoměsta, kiž njespózna, što kiwa jeho dźowcy w cuzbje. Zničił je nan swojemu dźěsću žiwjenje. Tola Popjelic Michał wosta kruty a přiwozmje mału Hanku swojeje prjedyšeje njewěsty nětko zemrěteje Khěžkec Hanki. Mału Hanku Michał jako swoju lubowaše a da ju do města k wukubłanju. Měšćanski powětr pak skazy jeje młodu wutrobu a wona zabłuđi so na wopačne puće žiwjenske, hdyž dyrbi być tola z Michałowej přichodnej mandźelskej. Zasy jedyn cuzy bě Hanku wotwjedł do cuzby, do njezbožа . . . Hišćo dalších scenow předstaja nam knižka a je za kóždeho Serba, hač je młodźenc abo knježna, nan abo mać, jara wužitna. K dóstaću je w Serbskej kniharni za jara tuni pjenjez a hodźi so jara za hodowny dar. Podobnje mohło so też propagować za naše serbske pismowstwo w druhich nastwach, hdyž předsyda abo nichtó druhi přednošuje wo serbskej knizy, wo jeje rjanosći a hódnosći. Nětko w zymje, hdyž su wječory prawje dołhe a so rady něšto čita, móže so w swójbje pěstować dobra serbska zabawa přez dobru serbsku knihu. Čitanje wótri rozum a přez njo hakle zeznajemy rjanosć serbskeje rěče. Tuž, činimy tak! Předsyda so lubje dźakuje knjezej Nejdonej za jeho natwarjacy přednošk.

Nětko jednaše so wo dypkach dalšeho dźěła. *Dokelž su body blizko a kóždo lětko swjećachmy* hodowničku, změjemy też lětsa tajki hodowny wječor a to wutoru do hód. Wšo dalše wo tutej należnosći přeworwostaji so Rumpodichej. Za nowe lětko budźe přeni nadawk, zo so wotmeja serbske póstnicy w Lichanju. Budźe to rjana zabawa, cyle po starym wašnju, hdyž hišće naši dźědojo a wowki na reje khodźachu. Při błukim swětle petrolejowych latarničkow budźe so we wšědnej drasće rejować při jednorej serbskej hudźbje. Podobne serbske póstnicy swjećachu so loni w Khwaćicach a bě tam žałostnje rjenje.

Dołho hišće bjesadowachmy a ze spěwom „Hdźe statok mój", so zhromadźizna skónči. W.

Snoty pioněr žněhakarjeho sporta žmjertnje sjesbožił. 62letny wyschł na wutšk. Bilgeryj, kotrehoj žebi turistoju wyšokich hór zyłeje Europy wyšoko ważachu, je na horje Patscherkofelu pola Innsbruda žmjertnje sjesbožił. Wyschł Bilgeryj nawjedowaše w žiwětowej wójnje wuwuczowanje awstriskich a němskich hórskich wojakow w běhanju na žněhakach.

Něšto z Lessingowych bajkow

Žurk a mrowja.

„Wy khudušiske mrowje", rjekny žurk. „Ptaczi žo prózowanje, so žo zyłe lěto prózujecje a tak mało nasběracże? Hdyž pak dyrbjale žej moje sejbérane wězy wobhladacź." „Sstyjch", wotmołwi mrowja, „hdyž žu wjetšche hacź žam trjebaich, maju cżłowjekojo hižo prawje, so sa tobu rjna, twoje brožnje wuprózdnjeja a cżi twoju rubježnu nahrabnosćo je žiwjenjom sapłacżicź dawaju."

Něchto wo najstarschim cżažopišu žwěta.

Prastary cżažopiš „Ring Coo", kotryž w Pekingu wutkbdża, je najstarschi cżažopiš zyłeho žwěta. Je žo sałožił w lěcże 911. Wschitke hacź dotal wudate cżitaŕe tutoho cżažopiša buchu pod dohladom khinšteho stata žhotowjene a cżischcżane. Hišćeje dźenża po 1023 lětach njeje žo žwonkowna forma cżažopiša pscheměniła, ani schtoż pismo a kajtołcź papjeru natura. Hkowni redaktorojo tutoho cżažopiša běchu pschejo je žwojej hłowu ſa wobžah cżažopiša samołwicźi. Tak je też pschischko, so ſa cżaż tyžaczlětneho wobstaca 15 redaktoram hłowu rubježu. Wot lěta 1910 žem buchu tajke khłostanja ſ najwschischim sakonjom sakasane.

Law a sajaz.

Sso bojesche pak elefant rohateho borana a korcżenja žwinjecża. Lischki žo boji law. Law jeneho žmješchneho sajaza žwojeho blišscheho sesnacża hódneho namaka. „Ja dha pak wěrno", žo jeho jónu sajaz praschesche, „so waž lawow jenicżki hubjeny thapon może tak lohko wotehnacź?" „Haj wchak, je wěrno", wotmołwi law; „a je powschitkowne pschispomnjenje, so mamy my wulke žwěrjata wschě wětšu mału slabosćo na žebi. Tak žy na pschikład wo elefantu hlyschał, so jemu korcżenje žwinjecża wulku hrožbu žbožu."

„Wopraudźe", sajaz praji. „Haj, nětko rozumju tej, cżehodła my sajazy žo tak hrožnje psched pżami bojimy." Pschek. H. P.

Hdyž so nad radiom wjeselićе pisnjećе nam, hdyž so na njón hněwaće — pisajće nam też.

Statny zwjazk němsk. wobdźěłnikow radia (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinje na Hošic hasy 21

Khrobła wowka.

W Berchtesgadenje bě 2½lětne dźěćo, pichi jěsorje hrajkajo do njeho padło a bě w strasche, so žo tepi. Se dźěćazowym satkhićenjom žo kedźbliwa sćežinišći, dźěćazowa 60lětna wowka do łódžymneje wody stocźi. Jej žo poradźi, dźěćo žmjercźi tepenja wukhowacź.

60 milijonow frankow pscheschiwiloj.

O Pariſu žo powě, so je žo je žudnišćim pschepytowanjom pschećiwo Charlesej a Józefej Levijej, wjednikomaj jeneho finanzneho towarstwa, dotal dopokasało, so staj tataj wobskorženaj wot lěta 1929 sa žiwoju wobsobinsku potrjebu niž mjenje hacź 60 milijonow frankow (10 milijonow hriwnow) pschechiwiloj a pschecżinioj.

Operazija ſe samenjenymaj rólomaj.

Spodźiwnje žo operazija roswi, kotruž wuschny a wocżny lěkaŕ dr. Widebach we Vilborau na małej holcży wukonja. Dźěćo bě serſawu wuschitu jehłu pógrele, kotraž bě žo w dychadle sasćhapiła. Staroscźiwej starschej hischcże wjecżor ſ dźěsćom k dr. Widebachej pschijsć dżeschtaj, kotryž runje žwjedżeŕik w žwojim wobydlenju žwjeczeschche. Lěkaŕ hnydom hoscźi wopuschcźi, so by holcżku operowaŕ. Hdyž žo jehły dótkny a žo nad dźećazowym ertom ſa sthijlschi, do *pójeradła hladasche*, dźěćo tak žynje sakaschlowa, so jehła kaž schip do lěkarjoweho wócżka slecża a w rohowym tcżaju wosta. Dr. Widebach wulke bolosće cżerpjesche a žo ſ jeurym pschewodnikom hnydom do Josefſkeho hospitala w Arhusu dowjese, hdjež dyrbjesche žo nětko ham operowacź dacź. Tamnischi wocżny lěkaŕ jehłu wotstroni a dr. Widebach móžesche žo nasajtra rano ſ khorownje domoj puschcźicź.

Želesniske njeschoże w połodnischej Mandźuskej.

Na połodnischej mandźuskej želesniży staj blisko jastanischcża Tashi-Chiac želesniskaj cżahaj do sběha trashoj. Hacź dotal žu dwanacże morwych ſ rosbitkow swuczahali. Wjele ludźi je žo sranilo.

Radio

Pjatk, 7. dezembra žtyschimy:

Königswusterhausen: Nimo snateho wschědneho programa: 6,35 rańschi konzert. 11,40 ſa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13 tacżele. 14,15 ſa žony. 13,10 tacżele. 19 sabawna a rejwańska hudźba. 20,15 advent.

Lipsk: Nimo snateho wschědneho programa: 6,05 ſa burow. 8,20 tacżele. 11,45 ſa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13,10 tacżele. 14,40 ſa žony. 18,20 sabawny konzert.

Hischcże ważne ſ hnjeweho programa: Hamburg: 19 sabawny konzert. 20,10 rejwańska hudźba. Wrótsław: 20,10 wjesety wjecżork. Stuttgart: 20.15 operettowy konzert. Warschawa: 19,30 lohka hudźba. Praha: 21 Wagnerowy konzert.

Pokiwy pyskej a pjeru

q

Quark je serbske słowo twarog = twaroh. Ludźace mjeno „Quark" pak je serbsko mjeno „Kowařk".

Quecke pyŕ, pyr, pur

Quelle žórło. Žórło žiweje wody. Kužoł = Strudel. Woda so z kužołom wari, wjerći.

Quadratmeter *qm* metrisco = metrowska płoń abo přestrěń

Rodnaŋ kopalnina, laz, łazno

Rüssel rypak (Muka), přiŕ. rypać na koho

Rute też: šiba (šibać a šibowe Rutenteich). Wot njeje słowo šibjeńca.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Budyske stawniske powěsće

ſ dnja 4. dezembra 1934.

Narodźili žu žo: Njemandźelski žynk. — *Njemandźelskeje dźowcżiczki.* — *Małkeje Erichej Henczlej, wjesnenu pomocznikej, žynk.* — Njemandźelska dźowcżiczka. — Franzijſej Pětrej Schokcże, burej w Bronju, žynk.

Wumrětoj: Pětr Leopold Schołta, žyn bura w Bronju, 61 dny. — Maks Hermann Krawz, mechanik w Dobrunchi, 34 lět.

Mandźelſtwo pschipowědźischtaj: Kurt Willi Gedlich, pleŕ ſ Martu Elfriedu Manigez, bjez powołanja, wobaj w Budyschinje.

Směški

To je schkoda. Dobraj pschećelaj, kotrajž žo njebješchtaj dołho widźałoj, setkataj žo w Budyschinje na Bohatej haży. Djetaj hromadźe do Sserbſkeje kofejownje a žo rosmołwitaj. Pschi rozmołwje wuczehnje jedyn 20 hriwnowsku bankowku: „Takle, mój luby pschećelo, tute pjenjezy žy mi nětkaže psched tśjomi měšazami požčił. Mrócżu je ſ wulkim dźakom!" — Tamuy dźerži zale pschećełapjeny dołhi cżaž bankowku w ruzy: „Kóts thort, na to běch ja dospołnje posabył!" — Na to sprawny dožžnik roshorjeny: „Cżłowjeże, tajkale schkoda, to žy mi mohł tola pridy prajicź!"

*

Wucżeŕ: „Sstyjch, Hanžo, hdyž majch 3 tyžaz tolaŕ samuženja a žebi łubło za 10 tyžaz łupjich, schto so hischcże trjebasch?" — Hanž: „Bohatu žonu!"

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 8. Dezember 1934 8—½11 Uhr für die Nrn. 4001—4450 rohes Rindfleisch das Pfund zu 30 Pfennigen, rohes Schweinefleisch das Pfund zu 35 Pfennigen.

Die Freibankverwaltung.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunosowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćeńcarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšacej banki w Nürnbergu zawěšeny.přeciwo sćěhwkam čłoweka znjezbožeja z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je za žiwjenja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 285 — Budyšin — Pjatk 7. decembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Krajne justicne zarjadnistwa zjednoća so do němskostatneho justicneho zarjadnistwa

Se sakonjom wo nowonatwarje stata f 30. januara 934 je justizna wyšsnosć na němski stat pśeńesła. So raje justizu sarjaduja w porucźnosći němskeho stata, je śehćehodny stajo, kiž ma kšeźel po kšeźeli pśewinyć. Pśenja kšeźel bźešce, so by to němskemu justiznemu ministrej pomogł, so by dźeła pruskeho justizneho ministra wusajał a němskostatne a pruske justizne ministerstwo organizatorizuju sjednoriśł.

Němske knježerstwo je w swojim pośedźenju 4. dezembra druhi sakoń dowiźadźiło k pśewjedźenju sajtupowanja prawa na němski stat a f tym dalšnu kšeźel k sjedźenjeju justizy sćinjło. S tutym sakonjom pśewjesnje němski stat teź w njepraviskich rajach njepośrědnje wiedźenjstwo justizuych sarjadnišćowow. Sakoń pśenjeje pśichiluchnosć wšitkich justizuych wušnikow tuteje kraje na němskeho justizneho ministra, pśi čimuj krajne justizne ministerstwo wotpadnu. Se sakonjom sjednoca so krajne a němskostatne justizne sarjadnistwa w najwušich sćinu dypku do jenotneho němskostatneho justizneho sarjadnistwa.

Sakoń postaja, so němski justizny minister krajne justizy njepośrědnje wobźi, tola jemu sa pśichodny cas prawo dawa, jo jemu sa jenotlive abo někotre kraje abo krajne dźele porucźenjow postajiś, kótrež ma „porucźenjow němskeho justizneho ministra" mjenuja. Tuchi porucźenjow nawjedźuja głowje źiwjone městna jako wotdźělenja němskeho justizneho ministerstwa po pśichadach němskeho justizneho ministra.

Po tutym sakonju je němski justizny minister f wukonu f 5. dezembra 1934 a f pśiwisnosću wot 1. januara 1935 tele wotdźělenja němskeho justizneho ministerstwa wutworił:

1. Němske justizne ministerstwo, wotdźělenje sa Bayerisku;
2. Němske justizne ministerstwo, wotdźělenje sa Sakso a Turinsku;
3. Němske justizne ministerstwo, wotdźělenje sa Würtembergsku a Badensku;
4. sa kraje Hamburg, Mecklenburgsku, Oldenburgsku, (bjes Birkenfeldskeje), Bremen a Lübeck: němske justizne ministerstwo, polnazne wotdźělenje.

Kaž zhonimny, śmeje wotdźělenje němskeho justizneho ministerstwa sa Sakso a Durinsku swoje sydło w Drježdźanach.

Hitler é Mackensenej wosobinscy zbožo pśał

Wulkemu wójskowemu wjednikej a pśeklenjenemu generalnemu połnemu marschallej starego wójska j Mackenseneju je so schtwórtk na jeho 85. narodnym dnju wurjadne zeźeśenje dostało. Wjednik a němski kanzler Adolf Hitler poda so j pśichewodom němskeho wobornego ministra, generalneho wyšeho z Blomberga, šefa wójskowego wjednistwa generala artillerije źwebodneho knjeza f Fritzscha a němskeho źiwnokowneho ministra źwebodneho knjeza f Neuratha do Falkenwaldy w Pomorskej, so by wobstarnemu generalnemu połnemu marschallej wobžobinjły złožopśichećeja němskeho luda k jeho cełstnemu dnjej wuprajił.

Za SA a SS je so zapuśowanje do Posaarskeje zakazało

Połnomócnjał němskeho kanzlera sa Posaarsku Bürkel je sćehowacy wukaz wudał:

Wšichnym SA- a SS-mužam w Němskej!

Komunistojo a emigrantojo spytaju f wudawanjom, so f Němskeje wjetše cźišći SA- a SS-muži do Posaarskeje pśichikhadźeja, sjawnosći sakoń f wudawanjom němskeho puśowneho wotmyślenja wobcźežowaś.

So by to teź tuta njewěrna powěsć hnydom pśatwje wobswěśiła, so postaja, so je so wšichnym SA- a SS-muźam krucje sakazało, do Posaarskeje puśowaś, wšeho jene f kajkeje pśicinje by to so stało, khiba so je wo tajkich jedna, kótrež maju prawo wothłosowaś. Tuchi maju so wšo pśichdpśaneje sapuśowańskeje termije dźerźeś.

Schtóž njedźiwajwy tutoho sakasa pospyta, do Posaarskeje sapuśowaś, śmeje so hnydom pśeco pśichiłuchnej stronince źiwnej měšnosću samolwieś.

Gottfried Feder so na nakhwilny wotpočink přesadźił

Wjednik a němski kanzler je statneho sekretara w němskim hospodarskim ministerstwje, diplomowaneho inźenjera profesora Gottfrieda Federa na nakhwilny wotpočink pśeseadźił, sdobom jeho se sastojnistwa němskeho kommissara za šydlerstwo i pśichiwolenjom cźakańskeho pjenjesa wetwokat.

Francowsko-rusko zrěčenje

S Genfa so hišće zhoni, so je so mjes franzowskim zwonkownym ministrom Lavalom a ruskim ludowym komisarom Litwinowom śeźenje dojednało, f kótrymž so Rusa a Franzowska zwjasataj, so njejednatej i nikim wo dwojostronskich śeźenjach, khiba so stej žeby pśeco tym wo wotmyślenju powěsći dalej a so śeźałej.

Nuza w francowskim ratarstwje

We wubjerkach franzowskeje komory so w tu khwilu wažne pśehdobi Flandinowoho knježerstwa rospominaju, f kótrymž dyrbi so cźežka kriza mjes franzowskim ratarstwom a winiarjenji wołoźeć. W Franzowskej maju hišćeše f lońskich žnjow wurjadne wjele pśichcźiny na składje, dokelž běchu lětuše žně sajo dobre, so žitowe płacźiny jara nyše. Knježerstwo je drje hižo pśedy najnižše płacźiny postajiło, niže kótrychž mitny njeźełnźdźachu žaneho žita kupowaś, tola jara husto so na tuto postajenje njedźiwa. S nowej pśichdobu so namjetuje, so by ratarśi minister žitowy nadbytk pokupił, sa cźož so jemu hacź do 1,5 miliona frankow pśichiwoli. Sdobom so sakoń sajo, so by so płahowańska rola sa žito pśeco pśicerśeł pośledńich tśoch lět powjetśiła. Tamne 1,5 miliona frankow dyrbi so f pożeńonku ratarskeje kreditowanje hyšeś. Pożeńonka dyrbjała so w běhu 10 lět wotpłaćiś. Franzowska komora so w nowym tydźenju f tutym pśichdłohami sabera.

Zaso wósom smjertnych wusudw so wukoniało

W Swisku f wobsamknjenjom pśichodźiwstwa wukonjaceho wubjerka Sćowjetskeje unije, so so pśeceźiwo wožerbam, kótrež ju je terroristiskeho postupowanja pśeceźiwo Sćowjetskej uniji winowate sćinike, žona miłosć nałožowaci njeźełnź, ju w nozy k schtwórtkej w Almi Ate a Sćamarkandźe wósom k smjerći sajudźonych wotprawili. Sćod bźešce intych 21. novembra k smjerći sajudźił.

Dawk za bróńjenje w Rumunskej

Ministerski president Tatarescu je rumunskemu knježerstwu programm sa dokładaiske wobrónjenje zyłeje wobrónjeneje mocy rozłožił a sdobom žadał, so by ju programm w sajimje nazionalneho sakitanja hnydom pśichwalił. So bychu so pjenjeze śrědki za tutón wobšérny bróńjeński plan swjedźe, ministerski president nanjetowaśe, so by so k tomu wobjedny dawk sajwdźił. Tutón dawk dyrbi lětnje 2½ miliardy lawow wunjeseć.

Kónc rozrěčowan'ow wo wójnskim łódźstwje w Londonje

S Washingtona so powźe, so amerikańske knježerstwo japanske wupowědźenje śrěźenja wo wójnskim łódźstwje tak wułožuje, so jeli japańska pśeje, so bychu so Londońske jednanja słónźiłe. Tohodla dźe knježerstwo Sjednoczenych statow amerikańskich delegaciju f Londona wotwołaco. Zdyše położenje so f wupowědźenjom tak składanje pśchewěni, so dyrbi amerikańske knježerstwo nowe wobsamknjenja pśichitowaco, k čemuž je dokładne rospominanje nuśne.

Nowe ćežke wobskórźby pśeciwo bróńeńskej industriji

We Washingtonje sapoca so schtwórtkowne pośedźenje w pśichpytowanym wubjerku sa bronjenja f wótrym sćažanjom mjes bróńeńskim industrialnym Dupontom a senatorom Clarkom. Senator rjekny, so ju so Sjednoczene staty jenicźy tohodla do źiwotoweje wójny sćahnyłe, so bychu so dobytki bróńeńskich fabrikantow śpśešśile. S pśchełožowanjom so wotkry, so je Dupont w lěcze 1929 munizaciju do Hollandskeje pśechdał, so by so f łódźeni do Chiny dowjesła. Teź so źiwi, so je Remingtonske bróńeńske towarśiwo w lěkomaj 1933 a 1934 20 miliionow wutśelow munizije do Bolivijeje a 100 000 do Paraguayskeje pśechdałe, a so Winchesterske bróńeńje 2,5 miliiona wutśelow do Bolivijeje pśechdachu.

Clark hišćeše rjekny, so staj Simon a Chamberlain, kótrajž staj njedawno pśechłyšcowanje pśiched Washingtonskim pśchepytowaznym wubjerkom kritizowałoj, žamaj wulkokapitalscy jendźelskeje chemiskeje industrije, kótraž f Dupontom dźela.

Krótke politiske powěsće

Wyšichi f skupinowy wjednik Hühnlein je sa cźoš wot 12. dezembra hacź do 13. januara powšichkowny dowol sa NSKK (nazionalsozialistiski korps motorskich kolesajow) postajił.

General infanterije Oskar f Hutier je śrjedu wjecor w městnoscźach nazionalneho kluba w Barlinje po jaceju f njemocy nahle wumrěł. General Hutier dožył starobu 77 lět.

Přezjenosć w Genfje

Po krótkim tajnym pośedźenju je so rada Swjatła ludow schtwórtk dopołdnja f rosprawu wo Posaarskej sabrała a wo njej wuradźowała. Jako pśeni rěcźeśe franzowski šwonkowny minister Laval a djałowaśe so f cłopytnym źiwowanju posaarskemu wubjerkej, so je źiwoj nadawk, f kótrymž Swjatł ludow cźešeśi, i taźim wuspěchom pśichewjedł. Franzowska namjetam wubjerka sćich muzow dopołnje pśichiłožuje, dokelž je so rosprawa w duchu njesfronitośeje sestajała, kótruž je Franzowska žeby pśeco pśichaja. Franzowska je pśchi tutej składnosći swoju swónniwosć k dorosumjenju pokałała.

Po Lavalu rěcźeśe hnydom jendźelski sajtupjer Eden, wón rjekny, so Jendźelska namjetu wubjerka tśoch mjenjow w pełnym wopśichiježu pśchipóznawa. Eden hwalenje wotbornja wubjerk sa Posaarsku a wuśěhowaśe, žeby statniśe thmanośeje pśchedbydy barona Aloisija, so je so wo měr wulźo zaśłužbny sćinił. Wołeje sbrodne dźeło wobeju wotdźělenju statow w Romje je rěcźiło k wuspěchej dopomhała. Eden so nadźija, so je to dobre znamjo za pośdźiśe pozdaki mjes tutymaj statomaj a za měrne wuwicźe we wjeźernej Europie.

Pśchedsyda Benesch na to swěśeji, so je rada rosprawu jenohłósnje pśchijała.

*

Němske knježerstwo je wojźewjenja na wědomnje žydże wubjerka za Posaarsku baronej Aloisijej po porucźnosći němskeho knježerstwa němski wotmołwu pśchepodał. Jeje tekst je tónle:

Němske knježerstwo je wojźewjenja na wědomnje wzało, kótrež su je wo w radze Swjatła ludow k praschenju sakhowanja měra a porjada w Posaarsku we wothłosowańskim cźasu wotedate. Wono žeby myśli, so žeby pomjery w Posaarskej daje njeźadaju, so bychu so swonkowne wozły k sakhowanju měra a porjada swołake, wone pak njedźiwajwy tejo tomu pśichiłožuje, je-li rada wobsamknije, so so neutralne internazionalne wojerśe wotdźělenje w pśihmérjenej łyšnosći k nasponnjenemu sameŕej do Posaarskeje. pósćelu.

Jerusalemski wulkomusli je muhemedanam wukas wudał, ſ kotrymż ſo jim zakazuje, žiđam ſemju pſchedawaċ.

Schpanisti ministerſki president Lerroux je ſrjedu wojſewił, ſo je ſo wójnſti ſtaw w Schpanſkej, kiż hižo dwaj měſaza traje, wo měſaz podleſchił.

Japanſke knjezeſtwo je wobſamkło, ſo ſo japanſki ſejm roſpuſcheži, jeli Seniukaiſka ſtrona w oppoſiziji pſchecziwo hoſpodarſkemu planej woſtanje. Też ſchczěpjenja w knjezeſtwowej koaliziji a woldrjebjenja wot Seiyukaiſkeje ſtrony maju ſa móżne.

Pſchiwuſnych tamnych 71 woſebow, kotrychż ſu w Leningradzje a Moſkwje wopraviłi, ſu po namjezje ſmutkowneho komunizariata na tři hacż dżeſaċ lět do Sibirſkeje poſłali. Tajſchi ſu nětkole ſta. Jich ſamoženje a wobſedżenſtwo pſchipadnje ſtatej.

Ze Serbow

W **Budyſchinje,** 7. dezembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dżeń

Špihel za dušu je nuzniši, dyż-li tajki za cžło.
Přisłowo.

— **Wot wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodż. barometer 745, hygrometer minus 1, najwyſchſcha dnjowa temperatura 11 ſtop. cžopłoty. Dżenſa rano we 8 hodż. barometer 745, hygrometer minus 2, najniſſcha temperatura w nozy 5 ſtop. cžopłoty. — Ssyſna wyſchina nad Ruſkej je tam cžuczinu ſynnu wuſtutkowała. S měſtnami ſu 20 ſtop. ſo Celſiju namjerili. Tuta wyſchina ſo ſ połnocy k połodnju hi a. Jej pak ſo njeporadżi, ſe by ſwój woliw też na naſche ſtrony wupſcheſtrěċ mohła. W Ruſchej Pruſtej wſchak hižo ſ kohla mjerinje. S wjeczora Wódry pak je wjedro hiſchcże mile woſtako. Niżinje nad połodniſchej Skandinawiſkej a Jendżelſkej jenoż hiſchcże ſłabje na wjedro w Němſkej ſtukujetej. W naſchich končinach je nimale njeſa njeſ cžopłym a ſynnym powětrom. Hdyż ſo ruſka wyſchina ſ wyſchinu nad Balkanom a Alpami ſjednoczi, je mózno, ſo niżinje k połnocy ſcžiſchcži a nam jaſne njebo a ſynniſchi powětr pſchinjeſe. — Jutſje žobotu ſłónczko 7,49 hodż. ſkhadża a ſo 3,55 hodż. khowa. Měſaczk ſkhadża jutſje dopołdnja 9,53 hodż. a khowa ſo wjeczor 5,29 hodż.

— **Wuhladny na wjedro ſa jutſiſchu žobotu: Malo pſchemeńenjeża.**

— **Hodowne wiki** ſmeja ſo njedżelu 9. a 16. dezembra a wot ſchtwórka 20. hacż do póndżele 24. dezembra. Wožodpołcżołowe ſchtomy ſmědża ſo wot 10. dezembra njepſcheſtawaiżu na wikach pſchedawaċ.

— **W jeho ſkładowni** na Kamjenitnej haży ſu wczera popołdnju wokoło 3 hodż. 62lětneho muża wobwiſnjeneho namakali. Cžeko ſu do cžełownje Juchoſtkeho pohrjebniſchcża dowjeſli.

— **„Kino für Jedermann."** „Wenn am Sonntagabend die Dorfmuſik ſpielt", tutón kraſny film ſo letſa hižo druhi raz we Budyſchinje ſ wulkim wuſpěchom hraje. Sſtawni filmowi hrajerjo, każ Harry Liedke jako baron, kiż je ſ Bohom a ſwětom roſpadnył a ſ tym ſam ſebje a zylu wjeſ, kotraż běſche wot njeho wotwiſnuła, hacż ke kromje ſahuby wjedżeſche, hdyż ſo njeby w poſledniim wokomiku jako wumóżazy jandżel ſa wſchěch „hnadna kneżna" (Maria Paudler) ſjewiła. Mjele leſnoſcže běſche trěbne, prjedy hacż bě mózno, ſo do hrodu dobyċ a hiſchcże wjele wjazy — dowěru dostaċ. Paul Beckerß ſwoju rólu jako hruby ſarjadnik rycžerſtwa wuhbjernje hraje. Tutón film — połny żorta a wjeſeloſcže — połaje nam ſobotu też kwału robocžanſtwa ſtalwa ſ doby, kotraż drje je Bohu dżak ſaſchła. W połdlanſkim programmje ſajimuje kulturny film, kotryż naß do Weimara wjedże, potajkim do města, kotreż ma ſwětowu ſławu. Druhi film wopſebite ſmjeſże a radoſcż wuzada: Wjeſna młodżina. Schtóż chże ſwoje ſamſkne worakawſtwo ſ dżeſatych lět raz w filmje wohladaċ — dyrbi ſebi tutón programm wobhładaċ. S.

Se **Sdżież.** Ssrjedu popołdnju je ſebi jedyn tudomny dżełaċżeſ ſ jedom jawdak. Wón je ſebi pjeża ſiwjenje wjał, dokelż mjeſcže dla jeneho pſcheſtdżenja tkłoſtanje wocžakaċ.

S **Mniſchonża.** So by ſo nje ſaſłużerjam dżelo dało a ſo by ſo ſobom wohnjowy ſtrach wo wóżu ſmjeſchſkit, ſo ſrjedżiny hat, piwarńkej Pawolej Krebſej kluſchażu, jako tak mjenowany wohnjowy hat wutwari. S dżełkom, kotreż jako nuſowe dżelo płaċi, je ſo ſrjedu ſapoczało. Pſchi tym ſu ſo ſ wuwſaċom jeneho muża jenoż tudomni njeſaſłużerjo pſchiſtajili. Twarz Gódan w Budeſtezach dżelo wodżi, kotreż budże někotre njedżele traċ. S hata ſo błóto wucžiſcži a potom ſo ſ 200 metrow dołhej betonowej murju wobda.

S **Budeſtez.** (Stawniſke powěſże.) Narodżili ſu ſo: Janej Jurjej Frómmelej, cžeſli w Mniſchońju, ſynk. — Erdmannej Waltarjej Gerhardej Uhdże, pſchiſtajenjej w Budeſtezach, dżowrżiczka. — Arnoſchtej Pawolej Simonej, fabrikſkemu dżełaċżerjej we Wulkich Debżezach, dżowcžiczka. — Mandżelſtwo pſchipowědżichu: Jan Hendrich Röſik, nożeř w Budeſtezach, ſ Ernu Luiſu Urbanez, donajeſ dżowku w Budeſtezach. — Hermann Pawoł Stanga, żeleſniſki ſłužbaŕ w Hornjej Hórzy, ſ Marju Friedu Jüngerez, fabrikſkej dżełaċżerku w Hornjej Hórzy. — Arno Erich Goldſchmidt, dżełarńſki pišaŕ w Budyſchinje, ſ Johannu Hildegardu Höllmichez, dżełaċżerku w Hornjej Hórzy. — Do mandżelſtwa ſtupichu: Franz Eduard Pawoł John, rěſnik w Heidenawje, ſ Marju Jadwigu Diesterheſtez, fabrikſkej dżełaċżerku w Budeſtezach. — Arnoſcht Korla Pötſchig, ſamkaŕ w Budeſtezach, ſ Martu Elſu Peczlez, ſchwalcžu w Budeſtezach. — Wumrěł: Arnoſcht Hendrich Gruhl, bur w Saborju.

S **Njeſwaċżidła.** Sſótne wiki běchu tón kóżd derje wopytane. Pſchichnało běſche ſo wjele a dobreho hoiwjaſeho ſkotu, někdże 130 ſkocžatow. Jenoż 5 mjeſ nimi njeběſche rauſchopruſkich. Placžiſny hibachu ſo mjeſ 250 a 450 hriwnami. Wobkhod běſche pak jara ſławny. Běhakow běſche ſo jara dobra liczba pſchiwjeſła (někhże 30). Wone placžachu wot 25 hacż 50 hriwnow. Tu běchu wiki ſkónje. Proſzatow běſche malo na wikach. Placžiſny hibachu ſo mjeſ 11 a 17 hriwnami. Hłowni podawaċżeſtwo w tutym wiċžnym łéċże běchu Jakub Korch w Kulowje, bratraj Ryhtarjej w Kulowje, Hendrich Reichelt w Kulowje, Pawlik a Zomak w Kulowje, Korla Habermann w Dürrnhoſſe pola Landsberga n. W. a Maks Klowe ſ Königsbergſkeho wokrjeża. Napadne je, ſo ratarjo pſchezo hiſchcże kruwy na wiki honja, hdyż je njeſju na khorobne ſmjetanje cžełatow pſchepytaċ dali. Wot 1. junija je ſo jakoſiżby poſtajiło a ſo woſpjet wojſewiło, ſo ma ſo howjaſy ſtót żónſtheho ſpłaha, kiż je ſnamjeńſcha 1¼ lěta ſtary, pſchepytaċ.

Ze **Sernjan.** Maċerjam podawa ſo rada wutoru 11. decembra 1934 popołdnju ½2 hodż. w hoſcencu w Sernjanach, ½3 hodż. w hoſcencu w Pěskecach a ¼4 hodż. w hoſcencu w Serbſkich Pazlicach.

Z **Khróſeic.** Srjedu wotmě wjesna nalutowarńja wurjadnu zhromadżiznu we Wjenikec hoſcencu. Njeběſe jara ſylnje wopytana, drje tehodła, dokelż bě ſo powěſć roznoſyła, ze wažny přednoſk wo hnojenju ſ kaliom, kotryż dyrbješe ratarſki rada dr. Lojſa z Kamjenca měċ, wupadnje. Rěčnik bě hižo za dalſu zhromadżiznu na tutym dnju ſkazany, hdyż ſwój přihłubjeny přednoſk wotprajić njemóżeše. Snadź ſe k temu nadżiſe přileżnoſċ naſkanka. Tola mjeſeſo zhromadżizna z ważnym pſemjenjenjom reſp. přidawkom 2. paragrafa ſowarſtwowych wuſtawkow zabjerać, kiż wo zamjerje zjednoċenſtwa rěċi. Wona je w Khróſċicach, w ſrjedżiſku ſwojeho hoſpodarſkeho ſkutkowanja, žiełu natwarilo, w kotrymż ma ſwój ſklad na žiże, wuhlu, přikupnych hnojach, picowadłach atd. Zo mohło towarſtwo ſwój wobkhod z tutymi twarami rozmnożiċ a zo bychu też njeſobſtawy z teho lěpſiny měli; dyrbjeſe ſo naſpomnjeny paragraf rozſěriċ. Tuż ſo postaji, zo ſmědża nalutowarńi přizamknjene družſtwa a juriſtiſke woſoby wot njeje twory wuteběrać a na wſoje ſobuſtawy wotedawaċ. Nalutowarńja ſmě ratarſke wuplody nakupowaċ a zhromadnje předawaċ a wſitke připrawy wobſtarać, kotreż tutym zaměram ſłuża. K temu doda předſeda, kubleŕ Wjeńka, zo by domjace wudyſleŕſtwo tutón dobry wotpohlad ſpěchowało, hdyż ma tola ſamo z teho wužitk. Zličowaŕ žiwnoſċe Skala rozłoži, kak je ſo wobkhod w běżnym lět. wot 1. julija po dotwarjenju židło zběhnył, ſtoż te z khłami dopokaza. Nalutowarńja ma dobre wobytne žórła (Absatzquellen) a tuż je ji mózno, přidawarjam žita rjanu płaċinu poſkiċ. Tutón přidawk k wuſtawkam wuſkutkuje ſo też w dawkach k lépſemu družſtwu.

Z **Pančic.** Maċerjam podawa ſo rada pjatk 1. decembra 1934 popołdnju w 2 hodż. w młodżinowni w Pančicach.

Z **Pančic.** (Čehodła?) Wjele je ſo wo naſej wjeſi w naſim dżeniku piſało. A k tomu běše też wěſta přičina. We wſěch rózkach je ſo twarito a ſo też niſchodule twari. Tuż bjez dżiwa, hdyż ſo naſa wjeſ też druhdy „małe měſtačko" mjenuje. Čehodła? Hlejeż, hižo napohlad na ſtatnu dróhu, kiż ſo přez wjeſku wije a na hokach ſtejace wołkhody. A přiſłuſchi dżenſa, wuhladaſ tute w hołowej pyſe. Wjeſne dżěći njemóża ſo docyła wot wukładnych woknow dżěrjeċ. Woſebje wabja wokna z rjanymi hrajkami za dżěći pola kupneho domu Pawoła Glawša hdżeż też wjele rjanych wěcow za doroſcženych widżiſ. Napřeco njemu błyſża ſo złoto a ſléborne časniki a kraſne dobjeńki wjeſneho časnikarja Th. Natuša. A zabżiſnješo na „ladko" w blížkoſći hólċeje ſule, wuhladaſ nam wy wołkhod z kołami a radiowymi apparatami, z kotrymż wołſeſerjom je Jurij Hěblak. Też tu ſo wjele přihódnych darow k hodam namakaja. Wſitko dalſe zhoniċe z nawěſtkow, kiż ſo hdys a hdys wozjewja.

Najnowiše z cyłeho ſwěta

* **Pſchi rozmołwje we dwěmaj wojeſkej ſłužbje w Prażiſkim ſjezmje je k njeſłyſchanym ſrajenjam mjes wjeſchinu a kommunistami dóſchło. Jedyn kommunistiſki rěčnik rjeknu, ſo kommunistoju w pſchipadże wójny pſcheſiwo pſchedewſacjam Cžeſkoſłowakiſkeje wuſtupja. Tajſe wuprajenje pola knjezeſtwowych ſapoſtajenzow wótry proteſt ſbudżi. Kommunistiſkemu rěčnikej je wjeleſpſcherada a nadběh nk republiku porcžkowaċ, ſo dyrbjeſe won tribunu wopuſchċiċ. Preſident nětkotrych kommunistow ſ pſeodjenja wuſamknu. Nowiny cžeſtoje opoſiziſe żadaju, ſo by ſo kommunistiſka ſtrona w Cžeſkoſłowakiſkej roſpuſchċiła.**

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dżeł a přiłopk Marko Smoleŕ a za nawěſtki dr. J. Cyż, wšitcy w Budyſinje. — Wudawa a ćišć dr. J. Cyż w Budyſinje
D. A. XI. 1934: 2295.

Křižanec Hilža

Roman.

S němſkeho ſwob. pſchełožił Jakub Schajba.

16] (Pokračowanje.)

„To też zyle ſa tym wotpada — druhdy někajku kołbašu abo cžwak połcża — abo kapku hubjeneho wina, ſo jenemu wložku na hłowje ſtawaju, tak kiżale je. Twoje dajwanje potajkim ani rěcže hódne njeje!"

„Haj, to rad wěrju — ja tebje žu to wſchitko maliczkoſcže — ty by žej ſam hižo wjeſele wězy wobſtarał", rjekny Wórſcha wótrje a jědojcże.

„Wěſo, to bě ſkerje poradżena jěſba!" ſawoła muzikt ſo njepſcheſtawajżu ſmějo. „To by dyrbjał něchtó po nuzi cžiniċ! . . . Nutſka ſedżi kujeni kuchařka a ſtrajuje każ pata fararjowu pokładnju — tu pſchikłaczi ſo jeje ſamſkny žyn do domu a wucžehnje jej ſłébornaki ſkoro pod rukomaj, a ſwérna ſtrajowařka ja tym njepſchińdże. Haha — žym tola tawſyntkżaka!"

„Haj, to bě rjana wobrada . . . nje takke do wuſtoſczow pſchinjeſeſ! . . . Jako mi ſkżchżanowa rjekny, ſo je ſo nimo njeje někajka muzika wokoła ſmyła, hnydom wědżach, ſo mózeſche jenoż ty tónle njekrażnik byċ."

„A tola ſu žud ſa nóż wodżiła, ſo bě ta woprawdżita radoſcż . . . Haj, haj, je pytnyeż, ſo ſmóż ſ jeneho ſdónka! . . . A ja cże tehodła też jara cžeſcżu, byrnjeż mje ty bóle ſaprěwała."

Wórſcha roſhorjena poſtoczi, tak ſo ſ cžerwjeni pſchetoczeny ſtoł powaſi.

„To mi njetrjebaſch ſtajnje porokowaċ", wona ſ dywławym hłoſom ſawoła. „Se ſłužby bychu mje wuhnali, hdy by ſo tole wukopało a ſ mojej nahładnoſcži wo wóżu by ſo pominyło."

„Haj, to by wo rjana hara naſtała — ty pak wulkotuje roſumniſch, ſprawnu a bjeſporoczinu ſuchařku hraċ! — Khort ně ně, to bychu Mochowcžanio nóż a hubu wocžiſnjeli, hdy bych ſo jim jako poradżerja ſym kuchařki Wórſche pſchedſtajił!"...

„Ale Alwino", Wórſcha w njemérnym ſtraſche ſtonaſche, cžehodła pſchezo tak jědojcże ſo mnu rěcžiſch? . . . So ſo wo tebje ſtajnje ſtaram, mójeſch tola ſ tych pjenjezadżowaczi tolerí dowidżeċ, kiż mam ſa tebje ſwu — ſu to moje poſłednje pjenjeſy, Alwino"

Prošu wuživaſċe

k nakupjeń swobodnu njedżelu, zo byšče so w rjanosći, wulkosći a hódnosći płaċiznow mo eho sdłada přeswědčili.

T. ALBERT w Budyšinje na Lawsk. hrjebjach 10
Směrdawacy wobkhod w kožanych twarach a spott. wěcach

„Njech ſu to wopokaſy luboſcže abo hewak něcžeho — to je mi wſcho jene — pſchcžo jow ſ nimi! Móju je derje trjebaċ!" rjekny tyſcherſki, pſchi tym ſa pjenjeſanki njeſcžerpliwje hrabajo.

Wón wucžahny liſtowonju a ju wocžini.

„Hladaj jenoż", wón rjekny, „tu leži žydom ſtow toleri knjeża fararja — žaneho pjenjeża njepobrachuje . . . Piſtorej Guſtla ſ Najdaliż pójdże žobu do Ameriki.

„Piſtorej Guſtla, tole ſě wumołane holcžiſke", rjeſche Wórſcha każ bjeſ roſuma.

„Jenoż niż hnydom takke roſhorjena, wuprofcha ſej trochu wjazy pſchiſtojnoſcże ſnapſchecżża twojej pſchichodnej dżowzy", tyſcherſki wuſmješchuje ſnapſchecżiwi. „Guſtla je wulkoma njenoſeta a budże dobru ſarmatku hraċ . . . Ale ſchto dha ty ni tu wſchitko hiſchcże pſchinjeſła?" ſo wón poſměſkowaſo wopraſcha, jako wacžoſ ſłóhwy a jón wocžinjeſche.

„Dw, wulkotna połſka kołbaſa . . . a tu jene ſłódne ſwinjaſe plecžo . . . to wſcho ſu mi derje pſchihodżi — ſaſtaranje na łódżi dybi ſakkeże hubjene ćwiċ . . . Kóts thort, ſchto dha tu pſchińdże? . . . Zyły kulowh płatu — nó, to budże ſo Guſtla wjeſeliċ! . . . Se wjeſchem ſym ſarſpokojom a dżakny tiſt cži potom ſ Ameriki napiſchu . . . Tuż nětko dži ſaſo domoj a njeſabudź korcžmarja „Sele neje jědże" wote mnje poſtrowiċ."

„Snajeſch dha ſo ſ tym tak jara", ſo Wórſcha ſpodži wajo woprajſcha.

„Nó, to wěka, wón wſchak mje njeſnaje, ale je mi nje dżiwajcy teho, pſcheczeſtku ſłužbu wopokaſaċ . . . Wón dże je pſched žudom wuprajiċ, ſo tehodom, hdyż běchu te pjenjeſy ſ farty wotcheſke, nitoho njeje ſ thèże pſchińċ widżaċ."

„Haj, to je ſamo wobſwědżiċ."

„Ale ć dracžej tola, ſchto dha je tónle thadła pſchi tym uměċ, ſo mózeſche takke thaċ? . . . Ssyſnu tola pſchi wuſtoczenju ſ wokhèże do njeho ſawadżiċ, ſo jemu wſchè koſcže pikołachu!"

„Wón je wudowy Kſchiżanowèje najwjetſchi njepſchecżeſeł. Jako bě hiſchcże młody, je ſo ſa njej praſchaſ — wona pak je jeho tehdom wotpokaſała."

„Ach, tuż nětko roſumju — njech je žohnowany ſa ſwoju ſłóſtnuwoſeċ."

Tyſcherſki ſwoju liſtownju ſaſo wucžahny a tykny ju žobu do wacžoka, kotryż potom łrucże ſamjaſa.

„Guſtla je mi pſchiſlubiła, ſo tohorunja do młyna pſchińdże", wón rjekny, „wona dyrbi pjenjeży a wſchitke te wěży na ſo wſaċ; pſchetoż pola mje, każ hižo praſach, njeſju wjazy tak praſnje wěſte . . . Mój mamoj jej te hiſchcże wſchelake wosrěċżeċ, a to mójemoj tu naſlepje wobſtaraċ . . . Ale, ja ſ ſyła njeroſumju, hdże tak dołho teži . . . Cžzu je kruch puża napſchecżiwo hiċ . . . Ty tola wjeſchaſch ſo nnu rad widżana byċ, njewěrnio?" ſo wón wuſmješchujcy woprajſcha, „Tuż dži pſchezo dopředka, ja dyrbju bjeſ teho na Mochowcžanſki puċ, ſo bych Guſtlu ſetkaŕ."

Bjeſ ſnapſchecżiwjenja ſo Wórſcha ſpěſchnje wotžaki.

(Pokračowanje ſcžehnje.)

njenych wokнach scženy je schežonjazym ředom pomasak. Jeho bjes wědomja nadeńdžechu a spytachu, jemu žiwjenje wróćicź, schtož pak bjes wuspěcha wosta.

Parizško-Winiski sněchny cžah D 37 schtwórtk dopołdnja 8,35 hodź. na želesniskim pschekhodže pola dwórnischcža we Vaihingenje — Enzu we Wüttembergskej do cjeńcženo auta rasty. Lokomotiwa, wacžokowy wós a prěni mošobowy wós wulskočichu s kolijow a žo smórchichu. Cjeły automobil žo dwójsta rozbi. Wožobje w aucje a na lokomotiwnik a tepjer žo morichu. Pomocnaj cžahaj z Mühlacker a Stuttgarta bórzy k městnu njesboža pschikwatajschtaj. Stuttgartsko-Pforzheimske błowne kokije žu žo sawrěte, cžahi dyrbjachu na Heilbronn jědźicź. Cžahowych puczowarjow w omnibusach do Stuttgarta dowjesechu. Pschicžina njesboža je, so žo pschekhod njeběsche zawrěł.

Rubježnizny saštojnika na želesniskim khódniku satšelili.

W Lublinskim wojewodstwje (w Pólskej) staj dwaj njesmataj muzej pólskeho saštojnika na želesniskim khódniku satšelili a jemu 8000 złotych rubili. Rubježnikomaj je žo poradźiło, cžeknucź.

Pjecź dźěłacžerjow žo w tunelu pschecžeło.

Na želesnizy mjes Florenzom a Chinsi je žo zrjedu dwanacže dźěłacžerjow, kotrіž w jenym tunelu kabel kładźechu, s dwěmaj žebi napicheczo jědźazymaj cžahomaj pschelhwatałko. Ssudom dźěłacžerjow je žo mohło wukhowacź, pjecžo žu žo z cžatkom rosmjatli.

Podsemišli pschekhod pyches mjetu.

W Botharskej žu daloko rosschěrjenu kommunistisku rubježnu bandu sajeli, kotraž je tehodła mohła tak dołho njemylena swoje njeskutki cžinicź, dokelž podsemišle pucže wuźiwaschе. Te rubježnikam smóžnichu, so wot w Botharskej pak w Turkowskej na rubježnistwo chodźachu. Wyschnosćz je žo ta to postaraka, so žu žo tele podsemišle pucže njepschihlupne sčinike.

Njesmérna stóčzata cžinila w Połodnischej Afriźy.

S Kapstadta w Połodnischej Afriźy žo powě, so je tam stóčzata cžinila léhka wojezbe cjeńka. W tu khwilu brjedźane wokrjesy Karskeje provinzy wojezbe cjeńko cjerpja. Cjabi, kotrež i połnocy do Kapstadta pschiježdźeja, maju swjesche hacž do diweju hodźin sapołdnja Skóźki hromadźa žo na želesnizy a pschikrywaju schěry hacž do 15 zentimetrow wysoko. Když cžah pschiježdże, wón pschekałaju rosmjesce: i tym kolije tak pjelike sčini, so móže ledma jěcź.

Knjeżerstwo je wojowanje pschecžiwo stóčzatam organizowało a dołhowjeczerny dźěł provinzy nimale dospołnje wot cžinile wuswobodziło. W brjedźnych wokrjeschach pak mají njemějesche žaneho wuspěcha. Sajedojcženje stóčzatow i arsenikowej rospuschčelinu je brón i dwěmaj wótrymaj bokomaj. Když žo i ketakłowy pschezo sajo k saniczenju rojow stóčzatow arsenik proschi, žo jěd do trawy nałuda, a słot na pastwach a ptački, kotrež su najlépsche farmarjowe pomocniki we wojowanju pschecžiwo stóčzatam, dyrbja zahinyeź.

Prěnje roje stóčzatow su jenoż hischcze 160 kilometrow wot hłowneho města Kapstadta sdalene. Njepschihódże-li krótkorauischi wětr, so by žo blizace stóčzi wrócžo sdul, sleja žadowe a winowe krajiny krótkowjeczerneje Kapskeje w najwjetschim strachu.

Budyske stawniske powěsće

[dnja 5. dezembra 1934.

Narodźiłe žu žo: Pawołej Waltarjej Garbje, wobsthodnemu wjednikej khorobneje kasy, dźowczicžka. — Wilhelmej Bjedrichej Hendrichej Jurjej Tapperej, instalaterej, dźowczicžka. — Kurtej Matsej Walterej, maschinistemu samkarjej, dźowczicžka.

Wumrěłe: Njemandźelskej dźowczicžźy (dwójnizy).

Mandźelstwo pschipowědźischtaj: Emil Rudolf Jndinger, knihowy rewisor, s Johannu Gertrudu Neubertej, domjazej dźowku, wobaj w Budyschinje.

Radio

Ssobotu, 8. dezembra žiwschimy:

Königswusterhausen: Nimo snateho wschědneho programa: 6,35 ranšchi konzert. 11 sa dźěcži. 12 pschipołdnischi konzert. 13 tacžele. 15,45 hospodarski tydźenišk pschehlad. 18 sportski tydźenišk pschehlad. 20,30 dźeń němskeje solidarity.

Lipsk: Nimo snateho wschědneho programa: 6,05 sa burow. 8,20 tacžele. 11,45 sa burow. 12 pschipokdnischi konzert. 13,10 tacžele po pschecžu. 18,25 rejwanšcka hudźba.

Hischcze wažne s dnjowoho programa: Warschawa: 20 orchestrowy konzert. Praha: 20 symfoniski konzert.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der diesjährige **Christmarkt** findet Sonntag, den 9., Sonntag, den 16. und von Donnerstag, den 20. bis mit Montag, den 24. Dezember statt. Christbäume dürfen vom 10. Dezember ab ohne Unterbrechung auf dem Markte feilgeboten werden. Der Christmarkt schließt vom 20. bis 22. Dezember um 20 Uhr, im übrigen wie die Läden. Auswärtigen Händlern ist das Feilbieten zum Christmarkte nur am 21. Dezember (Thomastag) gestattet. An den letzten 3 Sonntagen vor Weihnachten (9., 16. und 23. Dezember) dürfen in der Zeit von 11 bis 18 Uhr auch die Läden offengehalten werden.

Bautzen, am 55. 12. 34. **Stadtrat, Gewerbeamt.**

Der von den Stadtverordneten beschlossene **1. Nachtrag zum Ortsgesetz über Beitragsleistungen zum Bau der Sammelkläranlagen, ihrer Verbindungsleitungen u. Pumpwerke in der Stadt Bautzen** liegt im Baupolizeiamt, Kornmarkt 3 I, Zimmer 13, **einen Monat lang** zur Einsichtnahme öffentlich aus. Widersprüche gegen diesen Nachtrag sind bei Verlust des Widerspruchsrechts innerhalb dieser Frist, vom Tage des ersten Erscheinens der Bekanntmachung an gerechnet, mündlich oder schriftlich in der Baupolizeikanzlei zu erheben. (Geschäftszeit: 8 bis 13 Uhr.)

Stadtrat Bautzen, Baupolizeiamt, am 5. 12. 1934.

Das für die Landwirtin **Marie verw. Hanschke in Malsitz Nr. 10** durch Beschluß der Amtshauptmannschaft Bautzen vom 19. 2. 1932 eröffnete Sicherungsverfahren wird aufgehoben, nachdem die Entschuldung durchgeführt ist.

Dresden, am 28. 11. 1934. **Die Landstelle.**

Towaństwowski powěstnik.

Bukecy. Serbske towaństwo; wotrjad „zwučowańska jednota“ wuhotuje njedźelu 9. hodownika wječor w 7 hodź. serbski swjedźeń pola Stangec. Do programa a po programje budźa reje. Wšitkich Serbow wutrobnje preprošujemy.

Hornja Hórka. Serbske towaństwo „Łužica“. Dia zmylka wotměje so zhromadźizna njedźelu 9. decembra 1934.

Khelno. Serbske tow. „Domizna“ změje njedźelu 9. hodownika wječor 1/4 8 hodź. pola Mjenec měšańcu zhromadźiznu. Předsyda.

Minakal. Serbske towaństwo „Statok“ wuhotuje njedźelu 9. hodownika wječor we 8 hodź. we Łomsku, w Bonsdorfec hosćencu zjawny serbski swjedźeń ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšitcy serbsku zabawu lubowacy so z tutym wutrobnje na njón preprošuja. Předsydstwo.

Rakecy. Serbja Rakečanskeje wosady! Dokelž w našim Božim domje příchodnu njedźelu zaso bohužel žaneje serbskeje Božeje służby nimamy, zarjaduje na tutej njedźeli serbske tow. „Lipa“ z autobusom jězbu na serbske kemše do Minakała. Wotjězd we Komorowje 1/4 8 hodź., w Rakecach 3/4 8 hodź. Jězba płaći za wosobu jenoż 50 pj. Stóž chce sobu jěć, njech pola k. Felfy w Rakecach abo pola podpisaneho w Komorowje jězbu hač do soboty zaplaći.

J. Sewčik, předsyda.

Radwoř. Domowina zarjaduje příchodnu njedźelu, wječor we 8 hodź. pola Šubertec zjawnu serbsku zhromadźiznu. Přednošuje wjednik Domowiny. Cyle wobydlerstwo Radwořskich stron so z tutym lubje preprošuje.

Sowrjecy. Domowina zarjaduje příchodnu njedźelu, pop. w 3 hodź. pola Palerjec zjawnu zhromadźiznu. Přednošuje wjednik Domowiny. Wšitcy su lubje preprošeni.

Sowrjecy. Tow. „Pod Cornohobom“ změje příchodnu njedźelu pop. w 3 hodź. zhromadźiznu pola Palerjec w Sowrjecach. Wšě sobustawy preprošuje předsydstwo.

Nětko

poprjancy pjec!

To je tak lohko, přetoż recepty ńdstanjeće darmo, wšě přiśinki tak tunjo a korjenje serstwe a wonjato

pola firmje

Thauer

Sukelnska hasa č. 30

Sobuwizna: Korjenjowy stan na lowanych wikach při poli-

wóžku werow. pjerśćenjow

namakaće wulki wubjerk pjerśćenjow za slub a wérowanje, mały złoto, hlicow. k.-hr. **Oskar Brückner** w Kamjenc na Budyskej dróze. Rózkowy wobchod!

Nema

němski

kajkostny parjak

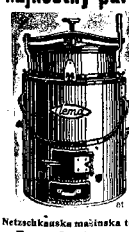

D.R.G.M.

Netzschkauska maśinska towarnja

Franz Stark a synojo

w Netzschkawje w Sakskej

Wupódawamy zkazanki wot składa w Budyšinje hnydom

Zastupjeř Maks Meißner

Milnchenbernsdorf w Thüringskej

Dynamowe wobswětlenje

6 voltowe, komplett. jenoż **6.25** hr.

12 voltowe, z wosebje dalokim swětłomjetak. **12.75** hr.

J. Schieback

na Mužakowskej dróży 4

Puć k nam so přecy wupłaći, hdyž tež cyle druhdże bydlіš

žonjace zwjeršne stupnje, čorne abo brune, we wšěch wuwjedźenjach 4.90

w II. wuwjedźenju abo lónša twora **3.90**

žonjace stupnje z khornarjom brune abo čorne, prawe boxcalf a podšiće z jehnjaceje kože **11.75**

žonjace stupnje z khornarjom z čistych wjelbłudowych wosow a wolmy, wosebje tunje **2.75**

žonjace čopte črije z khornarjom, čopte a mjechke, z filcow. abo kožan. pódušu, wš. wulk. **1.60**

filcowe škórnje ze spinku a kažanym wobšićom, wosebje tunje, čo. 36–42 **3.95**

mužske połwysoke črije, čorne a brune, moderna forma, derje sedźace **5.95**

dźěćace škórničkі, brune abo čorne z wodunjepřepušćacym podšićom, gumij. pód. w. 31-35 **3.95**

Bohaty wubjerk we wšěch wobućach wot jednoreho hač do najlěpšeho wuwjedźenja.

črijowy dom

Loewenstamm

w Budyšinje na Hłownych wikach

Wot 1. januara w Serbskim Domje na Lawskich hrjebjach čo. 4

Pruhujće Waš wobstatk w čišćowych wěcach!

Nječakajće, doniž njeje poslědnje łopješko přetrjebane, ale zapodajće w prawym času swoju skazanku

W čišćerni „Serbskich Nowin“ budźeće derje a płaćizny hódno poslužení.

76 Seiten stark mit Wellenprogramm, vielen Bildern und Artikeln

Die bestausgestattete und inhaltreiche Deutsche Funkzeitschrift

Mit Gerätezeichnung

Monatsabonnement nur 88 Pf. durch die Post. Einzelheft 25 Pf. Probeheft vom Verlag, Berlin N24

Hodowne dary mot nas přecy zwjesela

Hobrski wubjerk — Nizke płaćizny

Solidny nakupny dom w hotowych drastach za žony, muže a dźěći

Konfekcijowy dom

Hellmig & Schönbohm

na Bohatej hasy čo. 19 :::: Njedźelu wotewrjene

Hrajki

wosebje płaćizny hódno w konkurzywym wupředawanju

Thunig

Telefon 3213 - wuporjedź. klankow - na Hošic hasy - Pósiske naměsto

To so dźiwaće??????

klocki k twarjenju.

Wulka dźělba

rudnohórskich hrajkow

přińdźe za cyle nizku płaćiznu na předań.

klankowe jsiwički : jenotliwe mebje

wšelakore, 5 kusow 20 pj., 2 kusaj 15 pj., blidka 10 pj., komodka 15 pj., kłamorčk 15 pj., kredency 10 pj., łóžka 15 pj., klavirki 10 pj., předjstwowe garderoby 10 pj. atd.

kompletne klankowe jsiwy a kuchiny

15 20 30 40 50 60 75 95 pj.,

potajkim ani hišće nic hriwna.

Přińdźće pohladać, budźeće so dźiwać

jenož w

Frömterec přileżnostnej kupnicy

na Lawskej hasy 12 při Krónpryncowym mosće

Domjaca a kuchińsko potrjeba

za jara tunje płaćizny pola firmy

Alfred Jannasch

wobkhod ze żelezom

na Serbskich hrjebjach čo. 2

Porjedźenja

klankow (popkow) přijima, wše narunanki, hłowy, stawy, rucy, nohi, peruki, črije nohajcy, drasty, drasćički za najmjeńšich, poruča

na tuńšo **M. Ptuhl**

w Budyšinje, Zmišćańska hr. 6

Domjaca potrjeba, hajki

Dary we

domjacej a kuchińskej nadobje porcelin

škleńcy, hornčer. wěcy keramika

namakaće we wulkim wubjerku pola firmy

Voigt

wobkhod ze żelezom

Nutřkowna Lawska hasa 5

Jsraelec rěznistwo w Bukecach

poruča tutón tydźeń swojim wotběrarjam

kajkostn. twory

Budleńske a spańsk. jsiwy

kuchinje, pólstrow. twory atd.

jenotliwe mebje kupuje tunjo pola

P. RUBELA Mužak. dróha 4

Rěči serbscy!

Mam swoju wótrowarnju.

Mandź loka pazenski přijimam.

Darujće praktiskewěcy

Mužace tkaniny

ze sukniowego domu

H. a W. Münder w Budyšinje

na Serbskej hasy 1

Wočakowany hodowny dar za hodowny sport

Buschowe pućowańske kompasy, pólne dalokowidy, prismowe škleńcy, měrjaki zawinjenjow (Kurvenmesser), pokazowarje narysow (Planzeiger).

Erich Lenz w Budyšinje

na Hošic hasy čo. 21 optiski specialny wobkhod

fotowy dom Telef. n 2134

Pjatk a Sobotu rozprjedam po přikazu jara tunjo we Wettinskim dworje na Kamjentnej hasy telefon 3233 wulki transport mrěnjorjadowanych, młodych, wysokosućelnych **originalnych rańšopruskich hollandskich kruwow** z rukowanjom najlěpšich dojkow

kaž też **2 plahowanskej bykaj**

Rězny skót so za najwyše płaćizny přijima.

Jan Zschepitz w Budyšinje

Darće photo-aparaty photo-potrjebu

wot

Erich Winter,

drogowy a photowy wobkhod na Kamjentnej hasy 14.

Tak mały

hišće běch, hdyž sebi staršej tute kachlički kupištej a ženje njebě porjedźenje nuzne. To je možno jenož pola

BALDUR

owych kachličkow. Dźensa je wjele Baldurowych kachličkow dokonjanje formy, mjez nimi wěsće přihódne za waš dom namakaće

Jenička předawarnja

železowy dwór Joh. **Miessner**

Časowe radijo

Hdyž 10 pj. do automata čisnjeće, słyšiće radijo

jenož pola

Radijo-doktora

w Budyšinje

na Kěžorskej drózy 4

Derje zdźeržana **kuchinja** z kuchińskim bjefetom na předań

Bliše we wudawarni Serb. Nowin

Serbja, kupujće pola našich inserentow!

Hošćenc w Pančicach

Tutu sobotu a njedźelu

Skothraće wo my o z honjenjom

Pjenježne myta. Na wobědmaj dnjomaj poskića so přima pječena kołbasa.

Wutrobnje přeprošujetaj M. Suchy a mandźelska.

Za hody a sylwestr

poskićam swoje jara dobre a płaćizny hódne

wina a likěry, najl. Jamajka rum a Batavia-arak, dobry stary žitny

prošu pospytajće raz, wostanjeće naš kupc

Winowa wikowarnja W. Krječmar w Budyšinje

na Różowej hasy 21, pódla měšćan. pluwarnje

Pisany wječor

(Wospjetowanje)

Pjatk, dnja 7. decembra, w 20 hodź. w salonaj „Króny“, wuwjedźeny wot **2. batalj. pěšeho polka w Budyšinje k lěpšemu zymskeje pomocy.** Hudźba, wotdźěl bubnarjow a hwizdarjow, chór wojakow, zwučowanje, dźiwadło, humor.

Zastup 60 pj. Bźezdźelni a dźěłowa słužba 30 pj. (Liščki, kotrejž so njemožachu wužić, wobkhowaja płaćiwosći)

Přizamknu so reje

Praktiscy myslć — praktiscy darować!

Strykowane twory: žonjace a hołčace drasty, jački pulowry w čistej wolmje platirowane mužace lacy

Mužace a hólčace lacy, jaki, pulowry w čistej wolmje a platiwowane lacy do dźěła

Wulki skład wšěch potrjebow znamki Bleyle, też słypfry a princ. suknje

Oßwald / Steinstraße

Moderny wobleka zymski mantl

za žonu, muža a dźěći

zymske jopy a kholowy

namakaće w najbohatšim wubjerku za woprawdźe nizke płaćizny

za hodow. nakupy

pola firmy

Franz Mrstny

w Budyšinje - Bohata hasa 24

Njedźelu wotewrjene!

Ruska rěč

w 36 listach a dalšich přihotach po metodze

Toussaint-Langenscheidt

antiquariscy tunjo na předań

w Serbskej kniharni w Budyšinje

Dobre tkaniny

za drasty, jaki a suknje

namakaće pola mje we wulkim wubjerku za jara nizke płaćizny:

barchent za jaki 70 cm šěroki jara kruty a husty wot 0,70 hr.

płóćliwy somot 70 cm šěroki florowje krute, krasne mustry wot 1,— hr.

drastowe tkaniny 75 cm šěroke wosebje sylne a derje dźeržace pisane wot 1,20 hr.

drastowe tkaniny 95 cm šěroke, čista wolma wot 1,90 hr.

wolmjane ripsy 130 cm šěroke, čista wolma, wosebje krute, čorne a módre wot 5,90 hr.

Serbske bandy we wšěch šěrokosćach.

Wulki wubjerk. Nizke płaćizny.

Otto Hauffe

w Kupnicy (Gewandhaus)

Drastowe tkaniny

w krasnych hodownych kańonach

płóćliwy somot, drastowy barchent, tweed, moderne smuhi a kaščki, tkaniny za raňši płašć, mantle a podšiča, wolmjane musliny, mattcrep, jenobarbne a pisane.

— Hobrski wubjerk, najnižše płaćizny. —

Specialny wobkhod drastnych tkaninow **Reimann** Při Póstsk. naměšće na Hošic hasy 29

Sobotu 8. decembra we 8 hodźinach wječor w žurli „Króny“ w Budyšinje

Wospjetowanje

Dźeźdźanskeho přednoškow. wječora

Spěwne wotrjady Else Zeidlerec

duetty — tercety — kwartetty

Při Förstr-křidle: Dr. Jmmisch. Khórowe wjednistwo kapalny mištr Rich. Wałtař

Karty p. Förstera, Pianoforte, čistow. 1.— hr. nječisłowane 75 pj. a wječor při pokładni

Serb čita jenož Serb. Nowiny

Po Božej njewusłědźomnej radźe je dźensa dopołdnja 3/4 9 hodź. mój prěwšo lubowany mandźelski, naš luby nan, přichodny nan a naš luby dźěd a wuj

Jan August Lehder,

hošćencaŕ na wotpočinku,

po dołhej khorosći w 71. leće swojeho žiwjenja čiše wudychał.

W Minakale a Lutobču, dnja 9. decembra 1934.

W hlubokej zrudobje

Hana zwnd. Lehderowa

rodź. Gärtnerec

Pawoł Lehder a swójba

August Lehder a swójba

Khowanje budźe njedźelu dnja 9. decembra popołdnju w 4 hodźinach wot žarowańskeho domu.

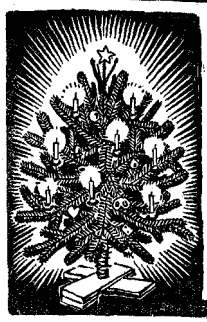

K hodam

chce kóždy swojim lubym něšto rjane pod Boži dźěśćowy šom położić. Ale što a pola koho kupić? Přehladaj poskićenje podpisanych firmow a wěśće něšto přihódneho namakaš.

Rjane hodowne dary w najwjetšim wubjerku

štrykowana drasta • štrykowane wobleki • štrykowane lacy • jaki • štrykowane komplety pulovry • štrykowane bluzy • westovry • bolerosy • Berchtesgadenske jećki • šale • rubišća čapki • štrykowane kłobuki a kapički • štrykowane sukanje • kholowy • gamašowu drastu Kùblerowu štrykowanu drastu • hołčacu a hólčacu hotowu tkaninowu drastu • nohajcy • trikotaže • wołma za ručne dźěła a štrykowanja • potrjeby za najmjeńšich • šórcuchi • spódnje suknje • krawaty • rukajcy • gamaše • slé • drasty za zwućowanje • sportowe nohajcy • zokl zwjerśne košle • spańska drasta • žìdźane šaty • zočki za ski a sport a pjasčaki

Njedźelu wotewrjene!

Wobkedźbujće našu dekoraciju!

Budolobohołcka

nohajcowy, wolmowy a trikotažowy specialny dom

w Budyšinje na Kěžorskej dróze 11

Herbert Krietsch

w Budyšinje

na Sukelskej husty 18

- klankace wozy
- klanki
- hrajki
- wobrazowe knižki
- bajkowe knižki
- twarske kašćiki
- kingwy
- parne mašiny
- železnicy
- twjerdźiny
- wojaki
- a wše druhe rjane hrajki

Přihódne hodowne dary!

Kłobuki, čapki, samowjazaki, kožuchowe krawaty, wolmjane šawle, gamaše atd,

wosebje płaćizny hódno a we wulkim wubjerku pola Njedźelu wotewrjene!

Hugo Lehmann w Budyšinje Bohata hasa 25

Ach kak ruče, ach kak ruče

pozłubi so rjanosć a postawa, wosebje při młodnych drastach, kiž njejsu wotrjadnje dźěłane a kotrychž material njeje na „wutrobu a jěrchenje“ pruhowany. Při kožuchach je kup čista **należnosć dowěry. Kupujće tam, hdźež** was dowěra z prawom wjedźe, pola

A. Flegel nasl.

měj.: Paul Zimmer, na Kěžorskej dr. 6

To wě kóždy Fahrmannec ježdne koła

dźěćace koła, šijace mašiny a žimace mašiny, „Sachs“ małe motorske koła Opel, Miele, Expreß, Torpedo a National **wšitko znamki swětoznateje hódnosće!**

Wupožčeńske auto za kwasne jězby, krćizna, jězby w měśće a do dalokosće.

w Budyšinje na Hornjerskej hasy čo. 10

Na hodowne blido

namakaće wě wulkim wubjerku wjele krasnych darow za

žonu, muža a dźěćo

płaćizny hódno a we wulkim wubjerku

za serbsku drastu:

banty, canki, wobsadki, rubišća atd.

ARNO KUBE

w Budyšinje, Kěžorska dróha 12

Wobkedźbujće prošu moje wukładne wokna!!!

Rěčimy serbscy

Ghceće-li derje a tunjo kupić

dyrbiće pola firmy

Karl König

kupić. Tam maće najwjetši wubjerk

elegantnych žonjacych mantlow wot najjednorišeho hač do najwosobnišeho modela

mužace wobleki a ulstry najlepše kajkosće, derjesedźace, dobre dźěło

hólčacu a hołčacu drastu za kóždu starobu, pyšne wěcy

kemšace wobleki we wšěch wulkosćach

kožuchy jaki za žony a mužow

Wubjerk je we wšěch wěcach **njesmérnje wulki,** płaćizny **časej přimérjene tunjo**

Hdyž potajkim něšto trjebaće, wobkedźbujće firmu

König w Budyšinje na Zitnej hasy čo. 4

Njedźelu 9., 16. a 23. je wotewrjene!

Praktiske hodowne dary

zwjesela trajacy přiwuznych, přistajenych a znatych!

kofejowy service
porclin., za 6 wos. 3.90
porclin., za 12 wos. 7.50

jědźne service, za 12 wos.
ze złotej kromku . . 19.60
z róžičkami 29.50

6 winowych šklenčow z tabletom . . . . . 2.—
6 likěrowych šklenčow z tabletom 1.80
6 kofejowych łžicow 2.10
6 jědźnych łžicow 3.10
6 widličkow 3.10
6 nožow 4.90

(wšo chromowane a z lyzu)

myjna garnitura
6dźělna wot 3.50

Mój poražak!

6 nožow (kiž njezerzawja)
6 widličkow, 6 jědźn. łžicow,
6 kofejowych łžicow
w nowoč. kašć. hrom. **12.60**
atd.

Porclinowy Besser

w Kamjencu
na Šulskim namješe 2

Daruje

jězdne koło, łžimacu mašinu, wobswětlenje koła z wotrjadneho wobkhoda

Warnecke

w Budyšinje na Šulefskej hasy 6

Do istwy Do kuchinje Na ruku Do kapsy rjany časnik

Fr. Natuš

časnikar

w Pančicach

Hólčace mantle

we wšěch zhotowjenjach a barbach 10.—, 12.—, 16.—, 18.—, 24.—

Kosmiske mantle
Mužace ulstry
Paletowy, jopy

} Kajkosće z čisteje wolmy su naš trumpf!

Kholowy za dźěłaćerjow w njedosahacym wubjerku a tunjosći

Jaki do wětra. Kožane jaki z rukow. wopismom

Hermann Müller

krawski mištr w Kamjencu

Wrótkowska hasa (Pfortenstraße) 1

Też skazanki na měru hač k hodam lišće rad přijimam

Najwjetši a dobry wubjerk w tkaninach za mužacu drastu

Dźěćatka hladajće kajke tu rjanosće!

najrjeńša wobrazowa knižka za naše serbske dźěći

w Serbskej knihařni

Daruje črije k hodam

žonjace škórnje
do sněha . . . 4.90
žonjace škórnje
z khorcarjom . 9.50
mužske sportowe škórnje . . . 9.90
mužske pućowańske škórnje . . . 18.50

Hobrski wubjerk domjace čerjow z wjelkład. kosmičkow, z filca a jehnjace kože

Heinrich

Mohr

w Budyšinje, Žitne wiki

Kupny dom Pawoł Glausch w Pančicach

K hodam

poručam swój bohaty sklad we **dźěćacych hrajkach**

Prošu, wobhladajće sebi mój bohaty sklad w hodownych darach, zo byšće so přeswědčili wo bohatym wubjerku a tunich płaćiznach.

Dale poručam: K hodownemu pječenju wšitke přičiniki (Zutaten)

Přihódne dary k hodam: kaž cigary a cigarety we wšelakich wobalach a wšěch płaćiznach, poprjancy, sokoladu, praliny, čaj, kakao, rybički we wolju a druhe marinady z rybami

Kedźbu!

Praktiski hodowny dar,

Matracy k napołoženju

Chaiselongi

Couch a sofy

we wšěch družinach.

Najtuńše płaćizny pola

A. Zimmermann

meblowa polstrowarnja

na wulkej bratrowej hasy 3

Njedźelu wotewrjene!

Rumpodich do Serbow khwata

Wón chce małych a wulkich z darami bohaće počesćić. Při Wašim honjenju za rumpodichom njech je Wam zapis tutych prěkupcow z jich wubjernymi twórami z najlěpšim poradźerjom

Čo. 2 W Budyšinje, dnja 7. decembra 1934

Poskićam jako praktiski dar

lusace pražaki, emaillowe hórncy, bowy a šklě, khlěbowe kašćiki, kofejowe młyny, kofejowe tkaniny, kuchińske pječeńske dźiwy, nože, widličky a łžicy, elektriske žehladła, žimace mašiny a zacynkowane twory

Richard Sommmer prjedy W. Hoppe
w Budyšinje na Kamjentnej hasy 20
(znapřeča cěłozwučowańnje) Telefon 2626.

Jedyn praji k druhemu

zo namakaće pola

časnikarja Hebolda
w Budyšinje na Serbskej hasy 6

bohaty skład a wulki wubjerk tunich časnikow wšěch družin, debjeńkow a sćibornych tworow

:: Wěrowańske pjerśćenje ::

Hospozy

derje kupuječe

wšo to, štož je třěbne, zo bychu so tykancy a wosuški radźili pola

Natuša
w Khrósćicach / w Kukowje

Mantle

DRASTY — TKANINY
we wulkim wubjerku

kupuječe přeco płaćizny hódno

pola **Otto Hartmann**

w firmje W. Häcker, w Budyšinje na Žitnej hasy 7

Martin Jähne

na Šuleńskej hasy 9
Telefon 2705

Specialny wobkhod za ćerpjace nohi

Wotdźěl za wothladanje nohow.
Dźěłarnja po měrje a wuporjedźenja

Skład hołowych črijow

Mantle, drasty tkaniny

najwjetši wubjerk na městnje

Paul Otte

na Žitnej hasy 10

Też lětsa zaso

cigary k hodam

jenož wot

E. Simona
w Budyšinje w Serbskim domje

Wot wotrjadnika dobru kožanu drastu

Wotrjadniske zasłanje kože a derje wupruhowane a wuspytane kajkosće. Kožane jaki z rukowanjom a bjez njeho, kožane kholowy, kožane hawby, kožane rukajcy. Aktowe a žonj. kožane toše we wulk. wubjerku za wšě płeća po nałasnych płaćiznach poskića we wulk. wubj.

Otto Büttner w Budyšinje
na Hłownym torhošću

627 jězdnych kołow rozpředach w tutym lěće. Dopokaz zo dobru tworu płaćizny hódno předawam. Wulki wubjerk w znamkowych kolesach, na 300 kolesow na składźe. Na płeće podźělne płaćenje. (Napłać. 10 hr., tydź. wotpł. 2 hr.)

J. Schieback na Mužakowskej dr. 4
Gumije za dźěćace jězdne koła we wšěch wulkosćach

E. Schlenkrich w Zitnym domje na Hošće hasy čo. 9
Wušiwanje wobrubow (Hohlsaum), kneflowych dźěrkow, monogramow atd. spěšnje a tunjo

Meblowy Händchen W měsće a na wsy znaty w tunjosći a kajkosći
na Lubjańskej drózy 17
40 jstwow na pokazku! (dom w dworje). Telef. 3649

RADIO
připrawy.
Wšě swětowe znamki
Wšě płaćizny
Předwjedźenje bjez nućenja ke kupjenju

Hudzb. dom Herm. Jeremias
w Budyšinje na Kěžorskej dr. 8
Telefon 26 1

MEBLE
w znatym, solidnym wuwjedźenju najtańso pola

DESPANG
nětko na Moltkowej drózy 17

Nowe časne GARDINY
rolowy, šwedski płat, tunjo
Ida Würker rodź. Erlerec
w Budyšinje, Zwonk. Lawska h. 10

Brunčki

najrjeńši dar k hodam!
Płaća 0.50 pj.

Wulke wjesele
činiće z darjenjom

jězdn. koła

za muža, žonu a dźěćo
Wulki wubjerk wot tunjeho hač do najlěpšeho pola

Rudolfa Lebelta
w Budyšinje na Zwonkownej Lawsk. hasy 30
Bjeru też mandźelske požčonki jako płaćiznu

Dobra serbska kniha

nabožna abo swětna

najrjeńši dar k hodam

Kupiš sebi ju w Serbskej kniharni w Budyšinje

Rjany hodowny dar

BRENNABOR jězdne koło

Swětowa znamka :: 3 płaćiznowe skupiny w njedosćehnjomnej kwaliće.

Najlěpše koło za nowołanje, snort a wočerstwjenje

Jenički zastupjer **R. KIESCHNICK** w Budyšinje na Hošće hasy 17

Dobre črijowe twory wšěch družin

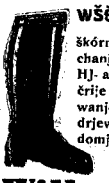

škórnje za pućowanje, za jěchanje, za dźěłowu službu, HJ- a BdM-črije po předpisnje, črije na dźěło, črije za turnowanje, filcowe črije, drjewjancy a filcowe tofle, domjace črije, kožane sandale

tunjo pola

Willy Sommer

Serbske hrjebje čo. 8

Zyma žada ćopłu drastu!

žonjace
- pulowry
- štrykowane jaki
- spódne suknje
- słupiry
- nohajcy
- rukajcy
- štrykowane šławy
- šawle a rubiška
- španske wobleki
- nócne košle
- nócne jaki

mužace
- pulowry
- štrykowane jacy
- normalne košle
- normalne kholowy
- barchentowe košle
- jaki
- rukajcy
- šawle
- předkošlički
- nócne wobleki
- nócne košle

dźěćace
- pulowry
- štrykowane jacy
- spódne suknje
- słupiry
- normalne wobleki
- rukajcy
- nohajcy
- barchentowe košle
- zwěrjęce wobleki
- nócne košle
- čapki

we wulkim wubjerku, po tunich płaćiznach

A. Bokelmann nasl.

Założene 1892 — Rěči so serbscy — mějićel Curt Müller — Rěči so serbscy — Serbske hrjebje 2

Přiloha k číslu 285

SERBSKE NOWINY

Piatk 7. decembra 1934

Dr. Schacht wo nowych hospodarskich zakonjach

Prezident němskostatneje banki a kommisariski němski hospodarski minister dr. Schacht rěčesche žrjedu wjeczor w radiu wo nowych bankowskich a kreditowych zakonjach. Němske knjeżerstwo je w žiwojim pożlednim pożedżenju tuj zakonje dowuradźiło, kotrež su wulku ważne a typiske nacionalsozialistiske hospodarske smyslenje pschedstajeja. Se zakonjemi nacionalsozialistiskeho stata je, so žo jenoż na nasche mogy spuschczamy a wschitke wobczežnosnje z dwojiny mery a rozsudnosću pschewinjemy.

Pożczotwanje we wutrkaju, kotremuż mamy žo na prěnim městnje za dżenjnische wobczežnosnje je žurowinsnami a dewisami dżakowacz, je pschestało. Sjawne pjenjezy žo pe hospodarskich zażadach k wotstronjenju bjezdżěłosce nazyja. Němski lud może zażo pomału zapocżecz lutowacz a kapital natwarjecz, kiž je jemu z wójnu, wójnskim dołhom a inflaziju zhubił. Dotalne wukony pschi wojowanym pschecziwo bjezdżěłosczi běchu wulke, dokelž je žo pospyt poradził, so žo wschitke pjenjezne mogy němskeho ludowego hospodarstwa na knjeżerstwowny wulki programm k wobstaranju dżěła sjednocżichu. To je też zażadna myšl, na kotruż žo tři nowe zakonje zakožuja.

Prěni zakoń je zakoń za pożczonkowy zakład. Tutón zakoń njedowola w létach, kiž Adolf Hitler za hospodarske nowotwarjenje trjeba, wjetschepe dividendy hacz 6 proz. abo 8 proz. Pjenjezy wjsche tuteje mjezy maju žo jako němskostatna pożczonka abo statnje rukowana pożczonka zapołožicz. Trjebanje tutych pjenjez rjaduje žo w zmyslu statnoweje nuty, to rěka w zmyslu powschitkownosce.

Druhi zakoń wo nowozjadowanju němskich bursow dyrbi koncentraziju němskich finanzowych mozow slużicz. Knježa bursow hódnostnych papjerow bu wot 21 na 9 snizi.

Trjeći a najwažnischi zakoń je zakoń k dohladowanju kreditoweho pschemysłnika. Tutón zakoń je wuschol z wuběrka k pschepytowanju bankow, kiž běsche wjednik a němski kanzler na kónzu lońskeho lěta porucził. Jadro tuteho zakonja je sjednocżenje wschitkich mozow bankowskeje a kreditneje politiki, zlutnjowe hospodarjenje z pjenjezami, zwjeznjenje mjenjeschcje a kżenjenje kreditneje potrjeby.

Tak žo za wjednistwo němskich bankow a kreditnych wustawow w nacionalsozialistiskim duchu sa pschichod ruzuje, a němski kutowar wě, so žo jemu najwjetscha wěstosć za jeho wobżedżenistwo podawa.

Cyrkwinske powěsće

2. njedżela advenca, 9. hodownika 1934.

S **Budyschina.** W Michalskej zyrkwi smjeje farar Kapler rano ½8 hodź. serbske Boże wotkasanje, farar Tischer dop. ½9 hodź. serbske a ¾10 hodź. němske kemschenje, dop. ½3 hodź. Bożu służbu za młodźinu. — Nutrnosć budże wutoru pop. w 5 hodź. w Khelnje, schtwórtk wjeczor ½7 hodź. w Brěžowje, ½8 hodź. w Sětkanej Borschczi, pjatk wjeczor ½6 hodź. we Wulkim Wjelkowje.

S **Budyschina. Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo.** Njedżelu dop. ½11 hodź. swjatk dźěći, wjeczor ½8 hodź. adventišći zjednjeni, rěčnik farar Langa. Póndżelu wjeczor we 8 hodź. hodżina za ewangelskich młodych holzy, schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblijska hodżina. — Shromadźizny swonka Budyschina: Njedżelu pop. w 3 hodź. w Dobrusczi, žrjedu wjeczor we 8 hodź. w Zhrjezach, pjatk wjeczor ½8 hodź. w Hornjej Hórzy. — Hodżina za žony: wutoru wjeczor we 8 hodź. w Budestezach. Kóždy je wutrobnje witany!

S **Barta.** Rano we 8 hodź. budże serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża służba. Sobrka. — Wutoru wjeczor biblijska hodżina w Strózi (sjednoczeńskowny wothladar Peters.) — Schtwórtk pop. ½3 hodź. budże adventiska nutrnosć towarstwa serbskich wowkow.

S **Budestez.** Rano ½8 hodź. smjeje farar Böttger němsku spowědź, farar Bójš dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemschenje. Sobrka sa wobnowenje pischelow. Dop. ½12 hodź. smjeje farar Böttger kemschenje sa dźěći 1. hacź 4. schulskeho lěta. — Wutoru smjeje farar Bójš w Hornjo-Hórzanskej schuli pop. w 4 hodź. serbske předowanje a Boże wotkasanje a ½6 hodź. němske předowanje a Boże wotkasanje. Wjeczor w 7 hodź. smjeje wosobna rada pożedżenje w drastowni. Wjeczor ½8 hodź. smjeje farar Böttger biblisku hodżinu w młodźinowni. — Sobotu smjeje farar Böttger w Kobanez domje w Chorusich Nożlizach pop. ½4 hodź. serbske předowanje a Boże wotkasanje a wjeczor ½7 hodź. němske předowanje a Boże wotkasanje. Wjeczor w 7 hodź. budże adventiska zjwjatocznosć służby młodych holzow w młodźinowni. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. budże biblijska hodżina pola Duczkez w Kólłach. — Pjatk pop. ½6 hodź. smjeje farar Njencź-Wjeleczanski němske Boże wotkasanje. Wjeczor we 8 hodź. budże biblijska hodżina za wschu mužiłu młodźinu.

S **Bukez.** Rano ½8 hodź. budże němska spowědź, dop. 9 hodź. němske, ½11 hodź. serbske kemschenje. Zyrkwinska hudźba: 4hłósne husl. chór wot Prussy a Adagio wot Beethovena. Pop. ¼4 hodź. němska spowědź (knjes farar Tischer z Budyschina). — Pohrowana: Djewježicka Marja Richarda Wisturby, pohonczka we Wajizach, ¼ hodźiny stara.

S **Budyschinka.** Dop. ½11 hodź. budże serbska Boża służba (farar Handrik-Porschiski). Sobrka sa měschczanske a wokrjesne towarstwow sa smutkowne mišijonstwo. — Wumrěł: Jan August Schmidt, kowarski mischtr w Budyschinku, 76 lět 5 měz. 4 dny stary.

S **Hodźija.** Rano ½8 hodź. budże serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje. Sobrka sa měschczanske a wokrjesne towarstwo sa smutkowne mišijonstwo. Pop. w 4 hodź. budże adventiska nutrnosć z Bożim wotkasanjom w schuli w Czerwjenych Nożlizach. — Pjatk 14. dezembra pop. ½5 hodź. budże serbske Boże wotkasanje.

S **Hrodźischcza.** Rano we 8 hodź. budże serbska spowědź je zwjatym Bożim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża służba. Sobrka sa słutki lutowjeze w Hornjej Luježy. Pop. w 3 hodź. budże pospanowna Boża służba. — Schtwórtk 13. hodownika wjeczor we 8 hodź. budże němska biblijska hodżina w pacześlej jstwi.

S **Huczinu.** Rano we 8 hodź. budże němska spowědź, dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boża służba. Sobrka za łužiski słutk lubosze. Pop. w 2 hodź. kemschenje za dźěći.

S **Khwaczicu.** Rano ½8 hodź. budże serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje. Kolekta za měschczanske a wokrjesne towarstwo smutkowneho mišijonstwa.

S **Klukscha.** Rano we 8 hodź. budże serbska spowědź z Bożim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. Boża służba z posawnami sa Sserbow a Němzow; zu wuwjedże pospanišći chór Michalskeje wosady w Budyschinje. Programy móża žo pjched zyrkwinymi durjemi za 10 pj. kupicz. (Schtóž žane njebjerze, njech němske špěwarske žobuspschinjeże).

S **Kotez.** Dop. w 10 hodź. budże němske predowanje, ½12 hodź. Boża służba za dźěći (wožadny farar). — Sěrka.

S **Lupose.** Dop. w 9 hodź. budże serbske a ¼11 hodź. němske kemschenje, ¼12 hodź. dźěćikemschenje.

S **Maleschez.** Dop. w 9 hodź. němske kemschenje, ¼11 hodź. młodźinske kemschenje, ½12 hodź. dźěćikemschenje. Pop. ½3 hodź. adventiska zwjatocznosć schcheżanskeje žónskeje służby pola Lipicza. — Adventiske serbske nutrnosće budża: žrjedu wjeczor ½8 hodź. w pacześlej sali; schtwórtk w 3 hodź. w Delnjo hórczanskej schuli a wjeczor ½8 hodź. pola Kunatez w Dobroschezach; pjatk ½8 hodź. pola Kallauchez w Pluśnikezach. — Wumrěł: Wilh. Bjedr. Prauß, mlynski mischtr w Maleschezach, 62 l. 4 m. 29 d.

S **Minakata.** Rano ½8 hodź. budże serbska spowědź z Bożim wotkasanjom, dop. ½9 hodź. serbska a we 10 hodź. němska Boża służba. — Koletka za nasch Bożi dom. — Wjeczor we 8 hodź. zwóžbny wjeczor serbskeho towarstwa „Statok“ w Bomsdorfez hoschzenzu we Lomsku. — Sstrjedu, 12. dezembra pop. w 4 hodź. adventiska zwjatocznosć Khrózcanskeho žónskeho towarstwa we Bomsdorfez hoschzenzu we Lomsku.

S **Njeswaczidła.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemschenje. Sobrka sa měschczanske a wokrjesne towarstwo smutkowneho mišijonstwa. — Wutoru pop. w 5 hodź. adventiska nutrnosć pola Bierichez w Koleschowskej Dubrawy, žrjedu pop. w 5 hodź. pola Hobrakez we Luśu, schtwórtk pop. w 4 hodź. němska a w 5 hodź. serbska nutrnosć pola Pětschez we Luśu, pjatk pop. w 5 hodź. pola Schperlingez w Khajowje. Po wschěch nutrnosćach spowědź.

S **Noßaczu.** Dop. w 9 hodź. budże němska Boża służba, ½11 hodź. Boża służba za dźěći. Pop. w 2 hodź. němska spowědź. — Pjatk 14. dezembra wjeczor ½8 hodź. žónska młodźina.

S **Perschiz.** Rano we 8 hodź. budże serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske kemschenje. Sobrka sa měschczanske a wokrjesne towarstwo sa smutkowne mišijonstwo. Kemschenje sa dźěći w Boschczach budże ½10 hodź. sa mjeńsche a ½11 hodź. sa wjetsche dźěći. Pop. w 2 hodź. ewangelska młodźinska służba za mužiłu młodźinu. Pop. ½3 hodź. budże serbske kemschenje z Bożim wotkasanjom w schuli w Boschczach. — Knjes sjednoczeńskowny wothladar Peters smje biblisku hodżinu njedżelu wjeczor w Nowych Porschczach a póndżelu wjeczor w Boschczach. — Schtwórtk wjeczor ½8 hodź. budże serbska biblijska hodżina w Krakezach (wožadny farar).

S **Rakez.** Dop. ½9 hodź. budże němska spowědź, w 9 hodź. němske kemschenje, ½11 hodź. Boża służba za dźěći. Pop. w 2 hodź. serbske kemschenje (je spowědżu) w Komorowje, pop. w 3 hodź. tehorunja w Strózi. — Póndżelu rano ½8 hodź. ranjscha nutrnosć.

Se **Sakecho.** Pop. w 1 hodź. budże serbska Boża służba se spowědżu a z Bożim wotkasanjom (farar Nopiec-Minakatki). ½1 hodź. budża tschcżenja.

Hdyž je swjaty Mikławš k nam khodźił

Běše swjateho Mikławša, bojazny wichorojty wjeczor. Wětřik wuješe we wuhenju a sepje pomjerzleho sněha do woknow mjetaše. Mój z bratrom pak sebi nanowy stary kožuch srjedź jstwy wupřestrěchmoj, tak zo bě nutřkowny kosmaty bok zwjercha. To předstaješe wulke pastwišco, a na nim pasechmoj najše wowcki. Samaj běchmoj je z twjerdeje módreje papjery wurězali, tak derje hač so namaj poradźi, a módre wowcki to potajkim běchu. A pilnje je pasechmoj a wobarachmoj je před dźěru, hdźež do rukawa dże. Ta dźěra bě wulka jama, a w njej bydleše strašny wjelk.

Mać a Khata, naša dźowka, za blidom sedźicy šiještej: „Dźensa je čežki dźeń za swjateho Mikławša“, praji Khata k maćeri. „Haj, lědom budże ze sněha wulěź móc“, přistaji mać. „Stóha to je, tón swjaty Mikławš“, na to ja, wusłyšawši to. Hišće ženje so prašał njeběch, a mać tola wšo wě.

A maćerka powědaše: „Swjaty Mikławš je jara pobožny biskop był. Też stareho słužobnika měješe, tajka dobra stra duša je to była. Wón ničo wjacy dźěłać njetrjebaše, khiba jenoż po khudych ludźoch so prašać, čeho tradaju. Ow, to wšak trjebaju jara wjele! Tón njeměješe khapy, tamny črijow, třeći khlěba a tak dale. Dobry, stary słužobnik sebi też wšitko spomjatkowa a doma powědaše biskopu. Wječor był so potom wobaj zawalił, biskop a słužobnik, do wulkeju płaščow, zo jeju njeby niechtó widźał! A tak był so měšćanskich wulicach a khodźeše khodźił, słužobnik z wulkim měchom za swojim knjezom. A hdźež bydleše tón, kiž njeměješe khlěba, khapu, khipau z woknom čisnył, druhemu črije, třećemu khlěba a šiwórtemu móšničku z pjenjezami. Prjedy hač pak ludźo doběžachu, zo bychu so dźakowali, daričerjow hižo njebywaše widźeć.“

Mać womjelkny, ale ja ju přesečhach, doniž hišće wjacy wo swjatym Mikławšu njepowědaše. Tuž wona pokračowaše:

„Nječhdy nasta wulki hłód w Myrje — tak město rěkaše, w kotrymž bydleše swjaty — a ludźo skoro ničo jěsć njemějachu, dokelž běchu žně z njewjedrami zničene. To skoržachu, žałoscachu a płakachu ludźo, a stary słužobnik sebi rady njewědźeše. Też budźeše-li měch měł wulki kaž khěžu, też tón budźeše bórzy wupróznjeny był. Nócne puće po měsće přestachu, přetož hižo wo dnjo hišće, štož měješe, rozdawa po hłódnych ludźoch. Tak wón sam nimale ničo wjacy njeměješe, hač pjenjezy. Ale Bóh luby Knjez jemu wobradźi dobru mysl. Swjaty Mikławš sebi ze swojim słužobnikom naja łódź, a přewjezešta so na kupu Sicilsku, dokelž bě tam bohaće narostło žito a wino. Tam nakupi žita telko kaž móžeše łódź njesć, a za dźěći wulke korby dobrych kuskow. To bě wjesele, hdyž so do Myry wróćištaj! Wše dźěći přiběžachu napřeco, do wječora běchu korby hišo prózdne. Wulcy ludźo wšak dyrbjachu dočakać, doniž njebě žito zemlěte a khlěb napječeny. — Wot toho časa ludźo kóžde lěto na dnju 6. decembra mysla na wulkeho dobročerja khudych, na swjateho biskopa Mikławša, a sebi přeja, zo by hišće na zemi khodźił.“

„Tuž drje je wón wumrěł?“

„Wulkim ludźom, haj — ale małym dźěćom, kotrež so poslušne a staršimaj wjesele činja, so wón też nětko hišće zjewja a jim jabłuka a worjchi nosy a wšelake druhe dobre kuski.“

„A je hišće też tón dobry stary słužobnik z nim?“

„Haj, tón jeho přeco hišće přewodźa.“

„Maći, ma wón też tajke małe kusliči za małych hólcow w měše při sebi?“

„Mózno je, ale wěsće to njewěm.“

Ta so z prutom do wokna zaškwirkny. Wšitcy we jstwje womjelknychmy. Mój z bratrom wostajiwši na pastwje wowcki, ćeknychmoj do maćerneje fale.

„To bě swjaty Mikławš“, rjekny Khata a suwaše so ze strachom přeco dale zady blida do knćika, kaž by dobreho swědomja njeměła.

Z mocu so khěžine durje wotewrichu. W khěži so kruće stupaše. Z rjećazami so tam čahaše a mjetaše po kamjenjach. Z čežkim kijom so štapaše a bórčeše, cyle bojazne, bě słyšeć.

Z razom so za jstwine durje zahrabny, a mi bu tak spodźiwno. Zyma nje woběhowaše. Ze strachom wočakowach, što z toho budże.

Też do jstwy so nětko durje wotewrichu, a hobrsko mužisko wali so, do proha so zakopnywši do srjedź jstwy. Hdyž muž tak padaše, wotewri so wulki měch kotryž měješe na khribjećo, a krasne čerwjene jabłuka a jabłučka so z měcha poj stwje wukulichu.

„Hola, hola“, zabórča swjateho Mikławšowy słužobnik — tón wony muž běše —, „bjez małeho kuska sym padnył do jstwy nutř tak dołhi hač sym.“ (Wěsće dźiwna zamołwa, hdyž dźě hižo leżeše, kaž dołhi bě.)

Z wulkej prócu, jachlo a stonajo, so mužisko zaso zběhny. Tolsty kožuch, šćerćate rjećazy a wulki měch drje běchu tola jara ćežke. — Za słužobnikom pak so w durjach też postawa swjateho Mikławša zjewi. —

Słužobnik so nětko za dźěćimi prašeše, „móža-li pěknje pać erje spěwać —: zo hy jim potom rjanych darow wobradźił; jeli pak njemóża rjenje pać erje spěwpać“, z blukim hłubokim hłosom na zhromadźizny zhrimota — „to budże pjeła jeho prut jim po khribjeco rejku rejwać.“ Tehdom so mištr też naju w naju khowancy dohlada, a mój kaž liščičko zatřepjetachmoj. Cheyše drje wón bliže přistupić, ale mać jemu kiwny.

„Poslucheta waše hólcaj!“

„Pěknje poslucheta!“, mać wotmołwi.

S Wóšćinka. Nano we 8 hodź. žerbšća spowědź, dop. w 9 hodź. žerbšće a 1/11 hodź. němšće kemšenje. Sbĕrka. pop. 1/25 hodź Boža słužba a žwjate wotkasanje w Cźišowje. — Wutoru 11. dezembra wjeczor w 7 hodź. žónšće towaršstwo pola Mirschez (adventišti žwjedženi).

S Wulkich Sdźarow. Dop. w 9 hodź. budźe žerbšće kemšenje we Wulkich Sdźarach, 1/11 hodź. kemšenje a 1/12 hodź. Boža słužba sa dźĕcźi we Werminghoffje. Pop. w 4 hodź. němška adventška nutrnosć se poščišenjemi zyrkwinšeje hudźby, Sserbja móža tón wobdźĕlić, a w 5 hodź. němška spowědź we Wulkich Sdźarach.

S Wósporka. Dop. 1/9 hodź. budźe předowanje, w 10 hodź. šćehešćanska hudźba sa dźĕcźi, pop. w 1 hodź. wĕrowanje. Sbĕrka.

Wusudźenja

§ S mnohimi źwĕdkami jednašce žo pšeď pšihižažnym ľudom w Budyšchinje wo wohnju, kiž je žo w nozu 23. měrza 1934 mjes 2 a 3 hodź. w Maleschezach stał. Wobšćorženi bĕchu tamnišchi wobydlerjo E. N., jeho bratraj K. N. a E. N., jeju žona E. B. a jeje mandźelšći H. B. dla šhromadneho šapaleršstwa a šnytaneho šawĕšćenšeho wobšchudźenja. W Maleschezach je wot cźaša inflazije hač k tomu padej 26 wohnjow było. Domške mjenowanych wobydlerjow bĕšche žo w naspomnjenej nozy špaliło. Wobšćorženi, kotšij žu winowachu, so žu wobeŋ šałožili a ľ wopačnym wudawanjom, so je žo wjazy wĕsow špaliło, hač je žo woprawdže stało, wjetšeji šawĕšćenšći njenjes dołacź šnytali, rjekmychu, so njejsu winowacźi. Pšches 30 šwĕdkow žo žiyšchesche. W tamnej nozy wokoło 1/3 hodź. ju Maleschanšźy wobydlerjo kuli šaššyšcheli a bórzy na to je žo tšecha khĕže cźišło 77 palika. Khĕžine durje bĕchu šamknjene byle. Khĕža je žo wotpalika. Wšchitšy wobšćorženi wuprajichu, so je po jich pšchešwĕdčenju woheń na ľubi se šaššapnjenjom elekrirškeho powoda nastał. Sšud bórdźe k pšcheššwĕdčenju, so je žo woheń šałožił, šchtó je to cźinił, njehodźeshche žo šwĕdcźicź. Tohodla žo wšchitšy wot šapaleršstwa wuwinowachu. Bratraj Emil N. a Arnošcht N. žo tež wot wobškórźby šnytaneho šawĕšćenšeho wobšchudźenja wuwinowaschtaj. Kurt N. a mandźelšći B. pak žo po 2 létomaj šaštwa šaššudźichu a cźestne prawa žo jimaj na 3 léta wotrjeknyschtaj.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

§ **Cźešku Lipu.** Pšchišažny ľud w Cźešku Lipje je pónděłu bundaka Franza Hillera ľ Hilgersdorfa (pšchi cźeškošłowaššej mjeji) dla mordaršwa ľudźił. Hilla bĕ 1930 ľ wĕšnym Ľ. Riedelom w Hilgersdorfšej gmejnšej khĕži hromadže bydlił. W junuju 1930 bĕ žo Riedel šhubił. Hdyž 7. novembra 1933 gmejniku khĕžu porjeđachu, pod šchpundowanjom kośćoŋ namakachu, do kotrehož hkowy bĕ dźĕra wurażena. Tole šranjenje hlowy mĕjachu za dopokaśmo, so bĕchu w gmejnšej khĕži cźłowjeka škonźowali. Dokelž bĕ žo Riedel 1930 bjes ľĕđa šhubił, mĕjachu cźĕło za Riedelowe. Na Hillu tukachu, so je Riedela škonźował. W jaštwje žo Hilla wušna, so je Riedela špiŋ leźaceho še ľeleru šaraził, dokelž je tutón jeho hušto bił a jemu naproščene pjenjeŋ šebrał. Pšched ľudom Hilla rał žwoje wušnaće wrócźi, wudawajo, so je Riedel hłodu wumrĕł. Ssudniźy Hillu jenož dla šarażenja ke khłoštańi na tři léta šaššudźichu, ľ kotrychž žo jemu jene léto jako ľ pšcheppytowańšej jatbu wotpokućene wotliczi.

„A paćerje spĕwać móżetaj?"

„Ow haj!"

„Tuž skoku, spĕwajtaj Wótčenaš!"

Wobaj so poklakŋychmoj a z ťrjepjetacym hłosom modlachmoj so. Biskop a šlužobnik mjelčicy poslušachtaj, tola šlužobnik tak strašliwje z wočomaj waleše. Woči wšak też to jeničke bĕštej, štož mózachmoj w jeho wobliču poznać. Wšitko druhe so zdaše sama kosmina być a włosy. Biskopowe wobliczo bĕ też tajke wurjadne, miłe, přećelne.

Hdyž bĕ po modlenju, biskop w dobroće z hłowu pokiwnywši, šlužobnikej poruči, zo by wšelake cokorowo a pjećene kuski na blido składł. Samo jabłuka, kotrež bĕchu prjedy po jstwje so rozkulałe, šmĕđźachu namaj być. A při tym so mi moja, trochu drje přinarodźena khrobłošć pomału wrócźese. Zwĕrich sebi, maćeřneje fale so popušćić, a bliže k wosebnemu hosćej přistupiwši, wćipnje pohladowach na jeho potajny, spodźiwny mĕch.

„Ty drje cheš hišće nĕšto wote mnje?" so swjaty Mikławš wopraša.

„Haj, huslički bych hišće wzał", khroble wotmołwich.

„Nó to maš hólca . . .", česćowny brodaty starc wotmołwi, ale husle dźĕ hišće hotowe njebĕchu. Te drje bože dźĕćco přinjese. Ja jemu rjeknu."

W tym wokomiku zaplaka mała Hańška, kiž bĕ w kolebey spała. —

Služobnik hišće Khaće nĕkotre předa ze swojim prutom — prut to njebe, ale košćo čerwjeno-bantate — a ktuće stupajo, zo zaščerćachu wokna, hdyž ze jstwy wuńdźe. Swjaty Mikławš pomałku za nim dźe. Ja pak, z brartom jabłuka zezbĕrawši, so do časa na bože dźĕćco wjeselach a na ľubjene huslički.

Bože dźĕćco husličkow přinjeslo njeje. Snadź bĕch hišće přemały, snadź hišće hotowe njebĕchu. Pozdźišo mi huslički wobradźene buchu, ale wot božeho dźĕśća nic, a dosć je mje jich dla hłowa bołała, a też tam a sem přez porsty su mi nĕkotre přinjesłe, hdyž smy pola njeboheho Antona huslować wuknyli.

Mikławš Hajna.

Zdźĕleńki sakskeho krajneho burstwa

Roswucźenje wo płahowanju žwini ša burśkich žynow śmĕje žo wot 17. hač do 22. dezembra w šatnej škotałšej šchuli pšchi komornym kuble w Pillnizach. W nim žo wukaśuje, ťak maju žo žwinje pizowacź, žo dźerżećź, žo płahowacź a ťak maju žo wšchelake dźĕła w khłĕwach cźinicź. Pšchipomĕdźenja maja žo šatnej škotałšej šchuli (Staatliche Viehhaltungsschule) do Pillnitz pósła. —

Dale śmĕje žo tam wot 2. hač 18. januara 1935 pokračowańšće roswucźenje ša **wothladarjow žwini.** Wothladarjam žwini žo škładnošći poščišći, so bychu trĕbne wĕzne wĕdomośće wudoštonili a ľ tym wumĕrnjenja dopełnili, so bychu wobšwĕdčenje jako **mišchtrjo žwini** dośtali.

Pruhowanje šahrodniśkich wucźobnikow,

kotšij žu šwój wucźobny cźaš w pšchipósłnatym šaśitim wucźbnym šahrodnišťwje škónczili, śmĕje žo w februaru a mĕrzu 1935. Samokwjenja maju žo najpodśišo do 30. dezembra na adrešu: „Landesbauernschaft Sachsen, Hauptabteilung II, Dresden-A. 1, Sidonienstraße 14 pósłacź.

Wopytanje burśkich dźĕłowych šchulow.

Napišeczo hinašim powĕśćam šaśitke krajne burstwo na to pokaśuje, so žo na wopytanju burśkich dźĕłowych šchulow šaśitkeho krajneho burstwa pornjo ratarśkim šchulam njeje nicźo pšchemĕnjło. Kaž prjedy też w pšchichodźe burśke dźĕłowe šchule burśkich žynow a burśke dźiowki a wšchitkich tych w ratarśtwje a hajnišťwje dźĕłazych hnydom po wopušćenju šudowneje šchule do žwojich rjadownjow pšchijimaju, kotšij dźiedźa wotrjadnu šchulu wopytacź. Tale wotrjadna šchula wot powšchitkowneje šchuliśkeje winowatośće wušwobodźa. — Możebite rjadowanje je žo za dźĕłowu šchulu w Budyšchinje šťało.

Sport

Zašu njedźelu pokaza w Barlinskim póstskim stadionje wubrane muźstwo pólskeho města Krakowa Barlinskemu publikej krasnu kopańcu. Representatiwne Barlinske muźstwo podleja Polakam z 1 : 0 (1 : 0). Hižo na započatku zaběrachu so Krakowscy w eksaktnym předobyću před Barlinsku branku, tola hakle krótko před polčasom tréli Kosok prěnje wrota za Krakow. Člowjek móże prajić, zo dwě třećinje cyleje hry běštej w rukomaj Polakow. Barlinske nowiny su polne připóznaća za hosći — a samo někotre pisaja, zo resultat, khětro suchi, móże mylić čitarja wo dobrej technicy Krakowskich koparjow.

Drježdźanski DSC zbi SuBC z Piawna z 4 : 0.

Schalke 04 doby nad muźstwom z Gladbach z 8 : 0.

Znaty pjasćeŕ Primo Carnera doby w Buenos Aires (w južnej Amricy) nad argentinskim hobrom — kaž hižo před třomi létami — Vittorio Campo po dypkach. Přihladowaše 40 000 zajimcow.

Při jara hroznym wjedrje zbi němske muźstwo nižozemńske při rugby-u před 1500 přihladowarjow z 21 : 0 (16 : 0).

Adolf Hitler přewozmje jako wjednik Němskeho protektorat nad olympiskimi hrami 1936 w Barlinje. Je to tak wašnje, zo najwyšši zastupjeŕ kraja, w kotrymž so olympiada wotměwa, protektorat přewozmje. Tak bě to w lěće 1932 wLos Angeles w Zjednočenych statach, zo tuto čestne zastojnstwo wukonjaše tehdomniši president Hoover, 1912 w Sockholmje kral Gustaf V., w Londonje 1908 kral Eduard VII.

FIFA (mjezynarodne zjednoćenje za kopańcy) do woli nětko, zo so w Barlinje na olympiadze 1936 też turněr kopańcow wotměje. Předsyda němskeho kopańskeho zwjazka (DFB) F. Limmermann, nětko wšitke narody na napřećołi w kopanju přeprosy.

Barlinski policajski sportski zwjazk wotměje wutoru 4. hodownika w sportpalasce mjezynarodny pjaćowański turněr. Też wukrajenjo so wobdźěla, a to: Pólska, Danska Awstriska, Swedska a Saarska.

Tennisowy bój mjez Němcami a Swedami budźe nětko wot 18. do 20. wulk. rožka 1935 w Stockholmje — ale pod suchim, we wulkej hali. Dotal so Němcy ze Swedami hižo pjeć króć mĕrjachu; wšitke tute hry dobuchu Swedojo. Ze Stockholma pojědu Němcy do Bremena, hdźež wot 21. do 27. jan. so mjezynarodne boje wo němske mištrstwo zahrawaja.

Njedźelu znjezbožichu w Jendźelskej tři koparjo smjertnje. W Brightonje spyta srjedźny nadběhar Gillingham bul z hłowu wzać, při tym zrazy do hłowy swojeho přećiwnika khětro sylnje — hraješe pak potom dale —, nadobo so wali, womora jeho wobja, krótko po tym w khorowni wumrě. W Croydonje powali jedyn druheho, tutón zhubi wědomje a też wumrě w khorowni. Při třećim boju zaso jedyn srjedźny nadběhar při tym, zo cheyše bulej na hłowje wotskočić dać, sebi nop strašnje zrani, teź wón wudycha. Tři wopory na jenym dnju!

Přilopk

Se šchcźónjazym jĕdom žo morił.

Pšchi wuporjedźazym a mołerśkim dźĕle je žo jedyn molerŕ ľ Lauchhammera šajĕdźejśk. Wón bĕ pšchi šacźi

Hospodarski rozhlad

Pjatk, 7. dezembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,490	100 pólsk. złotych	46,95
1 jendźelski punt	12,31	100 čěskosł. krónow	10,38
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,39

Barlinska burša dnja 6. dezembra. Kedźbujo na staršosć wo kapitalowe wiki, kotrež po wojjewjenju nowych hospodarśkich a finanŋnych šałonjow dale ľ hłownym nadawkom knježeŕstwa wostanu, bĕšche šajim ša renty wulki. Na akcijowych wikach trajachu rosmołwy wo šałonju wo šałkadnym kapitalu dale a kuršy tu njetkožbujo nĕkotrych mjeńšich połepšenjow dale wotdrjebjowachu. Wotdrjebjenja wucźinjachu hač do 6%.

Barlinske žitne wulkowiki dnja 6. dezembra. Położenje na wikach je žo jenož mało pšchemĕniło. Poščišćenje a wotbytowe poměry žu w jednotliwych dźĕłach kraja wšchelakore. Barlinske młyny žu žo w posledních dnjach lépje ľ pšcheńju šaštarać móhli, napšchećźiwo tomu žo wšchĕ poščišćenja rožki hnydom šaměrjacźa, pšchi cźimž žo dźĕła wotruby ša nje žadaja. Pšchi Rhunu žo dale dobre družiny pšcheńju kupuja, tola žadane pšchirażli žo njepšchisłuša. Pšcheńcźne a rżane muki maja dale měrne wobtłah. We wowšu móże žo potrjeba lĕhdy špokojicź, dokelž ratarjo wowš jenož wotedawaja, hdyž žo ša njón druhe wolij wobšahowaje pizowadła poščišćeja; wočakuje žo, so ľ pšchidźĕlenjom wołożenje w šaštaranju nastanje. Dobre družiny jećźmjenja ša piwarńje žo lohko šaměšćicźu.

Wežera płaćejśe w Barlinje zentnaŕ

pšcheńcy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožki R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jećźmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowša H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.,

Wiki w Lubiju.

Pšcheńca 9,87½ hr., rožka 7,87½ hr., naléńni jećźmjeń 9,50—10 hr., najmjšti jećźmjeń 7,87½ hr., wowš 7,62½—7,97½ hr., bĕrny, zeninaŕ 3—3,20 hr., žyno 5,25—5,50 hr., žłoma, ľ maščinu mtócźena 2,25—2,80 hr., pšcheńcźna muka 17 hr., rżana muka 12,25 hr., pšcheńcźne wotruby 5,85—6,65 hr., rżane wotruby 5,10 hač 5,60 hr., butra, ½ punta 68 pj., jeja 11—12 pj., twaroh 20—25 pj., ťak, bĕły, punt 8 pj., ťak, cźeŕwjeny 12 pj., tarony 10 pj., loboda, jĕdźna 13—15 pj., ťak, žydrojty, šchtuka 10—40 pj., kolrabi 5 pj., porej 10 pj., ťak, ťikały 14 pj., žybła 10 pj., žołotej, ľećźeŕ 8—12 pj., radišći, walcźť 12 pj., jabłuka, punt 5—15 pj., mĕrnik 10—30 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pšcheńca 9,87½ hr., rožka 7,87½ hr., jećźmjeń, naléńni 7,87½ hr., jećźmjeń, najmjšti 9—10 hr., wowš 7,62½—7,97½ hr., pšcheńcźna muka 18—22 hr., rżana muka 12 hr., pšcheńcźne wotruby 5,85—6,65 hr., rżane wotruby 5,10—5,90 hr., žyno 6—6,25 hr., žłoma šłótna 3 hr., žłoma ľ šaššanju 2,90 hr., prošata 9—16 hr., hušy 70—80 pj., ťak, bĕły 6—8 pj., ťak, cźeŕwjeny 12 pj., ťak, žydrojty 10—40 pj., loboda, jĕdźna 10 pj., žybła 10—12 pj., šelerij (měrnik), bula 10—20 pj., trĕn punt 70 pj., morchej 8 pj., radišći, walcźť 5 pj., retkej, walcźť 5—10 pj.

Wiki w Khocźebušu.

Mjašo, howjaše, punt 60—80 pj., mjašo, cźelaze 60 hač 80 pj., mjašo, šłopjaze 90—1 hr., mjašo, žwinjaze 70—80 pj., jeja 14 pj., butra 1,40 hr., twaroh 20—22 pj., lany wolij, litr 1,40 hr., linu, punt 1—1,20 hr., šchćuki 70—1 hr., karpy 80 pj., hołbje, młode, šchtuka 40—80 pj., kury, žiwy 60—90 pj., thapony, žiwe 40 hač 60 pj., kolrabi, šchtuka 15—20 pj., morchej, punt 10 pj., loboda, jĕdźna 15 pj., ťak, žydrojty, šchtuka 40 hač 60 pj., ťak, cźeŕwjeny 13—15 pj., ťak, bĕły 7—10 pj., ťak, wiršingowy 10 pj., žołotej, ľećźeŕ 5—10 pj., mĕrnik 15 pj., trĕn 30—40 pj., radišći, walcźť 10 pj., žybła 10—15 pj., šulrĕpa 5—8 pj., bĕrny, zeninaŕ 3,50 hr., bĕrny, punt 4 pj., jabłuka 10—25 pj., morchej 45 hač 55 pj., worjechi, lĕšne 40—50 pj.

Płaćizny rĕzneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

6. decembra 1934 Płaćizny po centnaru a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 523

Najlĕpše kormjene ćelata wot cyca	39—45
Srĕnje kormjene ćelata wot cyca	33—38
Snadnje wuwite	23—33
Najšpatnišše	24—27

Swinje: 390

Tučne swinje, přez 3 centnarje cźežke	—
Połnomjasne swinje wot 240 hač 300 puntow cźežke	52—53
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 puntow cźežke	46—52
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 puntow cźežke	45—49
Mjasne swinje wot 80 hač 100 puntow cźežke	—
Rancy	—

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	6. 12.	5. 12.		6. 12.	5. 12.
Pšeńca	205	204	buny	12,5-13,0	12,5-13,0
rožka	165	164	woka	11,5-12,0	11,5-12,0
jećźmjeń now.	211-218	211-218	módre lupiny	8,00-8,50	8,00-8,55
jećźmjeń, nat.	—	—	žołte lupiny	9,7-10,5	9,7-10,5
wowš	—	—	zeradella	16,0-16,5	16,0-18,5
kukurica	—	—	pšeńc. wosušk	—	—
pšeńc. muka	27,25	27,25	lany wosušk	—	—
rżana muka	22 50	22 50	such. truhanč.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	bĕrnź. kruški	8,70	8,70
rżane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
raps	—	—	rżana sloma		
hróch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0	pšeńć. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	ečna „		

Płaćizna za pšeńcy za wuplodźerja 8: 197.5 9: 199.5
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 157.5 11: 161.5
Płaćizna za jećźmjeń za wuplodźerja 7: 157.5 9: 162.5
Płaćizna za wows za wuplodźerja 9: —. 13: 160.5

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin“ je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přeciwo sćěhowkam čěłneho znjezboženja z 1000 hr. = hdyž wumrěje abo hdyž je we čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej banki wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerne znjezbożenja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 286 — Budyšin — Sobotu 8. decembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Juhosłowjanska wobskórźba w Zwjazku ludow

Najwjetši sajim słudza w Genfje madźarsko-juhosłowjanska swada, kotraž je so w poslednich dnjach tžěrko pschiwótšila. Wupokazowanja mnohich madźarskich statscharnow z Juhosłowjanskeje a waschnje wupokasanjow je pola Madźarow sylne rosshorjenje słudźiło. Najzakotš w Genfje powjetschca so z pschikhadom madźarskeho swonkownego ministra Kaunje do Genfa. Mjes sastupjerjemi stajow so wjeźera tamo wěcjesche, so je możno, so tež hrabja Bethlen hischcze k poźnjišnjenju madźarskeje delegacije do Genfa pschijědze. Madźarski swonkowny minister je so hnydom po swojim pschikhadźe w nozy z italskim wotpósłanzom baronom Aloisijom rosrěčował.

Shadźowanje rady Swjatska ludow, kotrež běše so na pjatk dopołdnja poćahnyło, je so k powschitkownemu pschekwapjenju na popołdnje wotstorčiło. Krótko do 3 hodźin běchu so sala a tribuny wurjadnje sylnje wobsadźile. Pschedsydstwo mjeńsche portugalski sastupjer Basconcelles.

Jako prěni rěčeschе **juhosłowjanski swonkowny minister Jewtić.** W žiwjich sawdowych słowach wón wuspomny, so je mordarstwo na kralu Alekkandru a franzowskim swonkownym ministru w žwěcze najwjetsche rosshorjenje słudźiło, wosebje pak juhosłowjanski lud najcišo satschadźo. S prawom je so sylne ludowe smyslenje pschećiwo tym wobrocźo, kotrjž su słótnikow je zjewjej moralskej podpjeru k cźmowemu njeskutkej wuschmanili. Juhosłowjanski lud pschi tym njeje jenoż wo swojeho rjekowskeho krala zarował, ale wón je zdobom spóznał, so mordarstwo cźežke wohrożenje měra wojnanjenja. Njeźiwajuc teho je lud swoju dostojnosć a hymnu krej wobschował, ale to jenoż tohodla, dokelž je hischcze pschiprawam Swjatska ludow dowěrja, a wot nich wocźakuje, so měr a internazionalnu moralku schitkaja. Se zhanjenych sacźinjeow wobrocźa so wón nětko na Swjatk ludow, so by psched nim na samolowjenje pokasał, z kotrymž su so madźarske wuschnoscze wobcźežile. Wón rjekny, so dyrbi wě, so dyrbi tajke winowanje so jako njenoschdenje wótre sedarć, wosebje tohodla, dokelž dyrbi so z tak wěstymi wuraźami přeco najwyschschim organom internazionalneho sjednoczeństwa wuprajić. Tohodla so jeho knježeństwo njeje z lohkej wutrobu sa tutu kroczel rozsudźiło. Potom sadźarasche so juhosłowjanski swonkowny minister z nadrobnoscjemi wobstórźbow pschećiwo Madźarej, wón rjekny, so su nadpady, kotrež Juhosłowjanska wojjewja, byle jenoż wuras w Madźarskej organisowaneho a wudźerjaneho spschihajanstwa pschećiwo njesrańcitosći a bjesstrachej juhosłowjanskeho stata. Juhosłowjanska tohodla njeje dowolicź mohła, so so něschto, schtož so njepospožednje pschećiwo jeje jednoscze a bjesstrachej měrjesche, do praschenja powschitkownoscze drasći, jako abstraktne a njewosobinske praschenje, kiž by so tak wobhladowało, jako njebychu ani spocźatki ani stónčny samer dosć znate a dopokazane byle. Njeźiwajuc teho njeby juhosłowjanske knježeństwo niczo znapschećiwiło, hdy by so tuta rosmołwa pschećiwo połitscźinju hrożenjow terroristow też jako powschitkowna należnosć rosponimała, so by so internazionalne cźeženje pschihotowało.

Jewtić rosłoži, so su podawki, na kotrež so wobskorźowanja juhosłowjanskeho knježeństwa załožuja, tajke, so johnje samolwitscź wěstych madźarskich wuschnoscžow a tym madźarskeho knježeństwa dwěsćuja. Madźarske knježeństwo by dyrbjało wědźeć, so su wěste wuschnoscze z terroristiskimi elementami w Madźarskej wobkhadźake. S nowa na juhosłowjanski memorandum pokazujo, pschiwdźe Jewtić sabo k wuklědku, so je Marseilleski nadpad legalne wusmyslowanje słótniskich poczinjanjow, kotrymž je madźarske knježeństwo na swojej semi połekowało. Stawnje wón Madźarsku wobscharjeschе, so tam po nadpadze w Marseillu njeběchu nicžo swěsćicz mohli. Wón rjekny, so je wot tutych dnjow wobstejnje wuraźi, so je wot tutych dnjow wobstejnje wuraźi, so je wot tutych dnjow wobstejnje wuraźi

90 wobhdźerjow Memelskeje, kotříž w swojim cłaźu sa Němšku hłosowaschе, je w tutych dnjach Memelsku wopuschczilo. Tuchi su swjetscha pschistajenju, kotrymž je so dowolnosć k dźełu wzała.

Italski senat je ważne sakonje wo pschiprawjenju obligatoriskeje dźełoweje knihi, wo kursach sa wojerske wuwucowanje pschi nižšich a hrjedźnych schulach, wo wukubłanju w pschedwojerskim cłaźu a wo pschiprawach sa dalsche wukubłanje po wojerskim cłaźu wobsahujo.

Schej italskeho knježerstwa je němskeho pótłanza s Hajsela pschijał. Němški pótłanz je so jemu w mjenje němskeho knježerstwa za wjednistwo jednanjow dla Posaarskeje w Romje dźakował. Franzowski twonkowny minister Laval je so Mussolinijej s telegrammom tehorunja dźakował.

Mandźuske knježerstwo a sarjadnistwo posodnischo-mandźuskeje żelesniny stej sprócźenje wo natwarjenju tśoch nowych żelesninow podpisałej. Dwar tutych żelesninow so ma 40 milijonow jenow wobliczja. Żelesninje powjedu so znutkowneje Mongolskeje a budźa wobjerjej a strategiju ważne. S twarjenjom żelesninow so bórzy sapoczinje, pschi twarje nješmědźa so wutrajni dźěłaczerjo pschistajeć.

S Bolivijeje su powěsće wo revoluziji dóschłe. Jim pak hischcze hantiskeho wobtrudzenja pobrachuje. General Lanza a wyschi Torro pjerja sběhł nawjedujetaj. Hibanje měri so pschećiwo wyschicheniu roskasowarjej bolivijskeho wójska, generalej Penarandźe.

Česćimy žiwych a morwych

Mamy mało towarstwow, kiž cyłe lube lěto so zaběraja z literaturu, wosebje zo serbskej a hišće mjenje tajkich towarstwow, w kotrychž so porjadnje na zhromadźiznach prednošuje. Za to pak smy hordźi na to, zo skoro w kóždej cyrkwinskej wsy jene ludowe towarstwo namakamy, kiž so za to stara, zo Serbja ertnjo zhonja, kajkich rjekow na narodnym abo wědomostnym (też nabožnym) polu wobsedźa a wobsedźachu. Też w sakskej stoliey matej so po tym towarstwje Čornoból a Jednota, kaž je to widźeć z rozprawow w našim dźeniku. Dokelž je njemóžne, zo so w tajkich towarstwach čistowědomostne přednoški podawaja, nasta po lětach małe koło serbskich zajimcow, kiž bywšemu spěwarskemu towarstwu „Hromadnik“ nowu moc a dalše wobstaće lubješe. Tuto koło, kiž je njewotwisne wot druhich tu wobstejacych ludowych towarstwow, zastupi do 13. lěta swojeho wobstaća a je w tych lětach wjele wotměnjaceho a rjaneho z poklada našeje swojorazneje kultury přinjesło. Žadyn dźiw, hdyž może nětko so widźeć dać ze swojimi sobustawami, kiž w tutym kole ze zajimawymi přednoškami a debatami na rozumje so wótra a druhdy w serbskich časopisach swoju wědu rozpisuja. Wězo su tež tajcy pódła, kiž po napinacym dźěle za něčim druhim žeđza a to tež namakaja w tutym małym towarstwje z tym, zo kedźbliwje připosłuchaja, hdyž so zjednočenostnow skhadźuje. Też w tutym měsacu zetkachu so wšitcy swěrni „Hromadnikarjo“ (kiž su zwjetša tež sobustawy „Jednoty“ abo „Čornoboha“) w hosćencu „Reichelbräu“ na Khristianskej drózy, kiž pod nowym pohosćenjom steji a z ponowjenej towarstwowej jstwu přijomny přebytk lubješe. Tutón prěni stwórtk hodownika bě pak jedyn z tych wuznamnych dnjow, kiž tute towarstwo zhromadnje. dostojnje a polne harmonije woswjeći; woswjećichu so mjenujcy narodninu dołholětneho sobustawa k. Mateja Siwarta, kiž bě 28. 11. 85 lět stary a kotremuž bě naš luby mištr Krawe jako jeho dobry towarš wosebity nastawk w Serbskich Nowinach wěnował, sedźešo w wupyšenym stólcu, kiž bě towarstwo z girlandu wobwěnowałe dało. Někotre dary, kiž dyrbjachu zwjazować mjez serbskimi krajanami wuprajić, woswjećenca rozjeselichu. Knjez předsyda kola dr. Wjaclawk přeješe w mjenje wšitkich Hromadnikarjow našemu lubemu krajanej wšo dobre a pokaza z wutrobitymi słowami na wuznam tuteho dnja. Při tutej składnosći też njezaby našemu runje přikhadźacemu krajanej k. překupcej Piwarcej tohorunja wjele zboża přeć k narodninam, kiž po 24. hodźincy so woswjećichu w dobrej, wjesołej towarśnosći. Spiritus rektor tuteho wječora bě naš luby žortniwy krajan k. wučeř Zahrodnik, kotrehož směchapołne słowa kóždemu přez wutrobu dźěchu (wězo też Přednošk, debata a wjesoła rozmołwa pleśeše so hač spěwaše a „lajbštuku“ k. Piwarca „Hišće Serbstwo njezhubjene“ smy samo dwójey spěwali. Na samym wječoru wěnowaše přitomnym po zwučenym wašnju předsyda towarstwa też krótśi přednošk wo Handrija Zahrodniku našim serbskim Archimedesu, kiž bě so narodźił 1654 w Khwaćicach. Wón bě sławny mechanikus a fisikus, kaž też wubjerny modelowy twarc. Bě wustojny we natwarjenju kanonow a wzhotowjenju optiskich skleńcow. Wo nim běše jedyn druhi němski wědomostny sćěhćer pisał w jenej na jeho zasłužby pokazowacej knizy. Je to był jedyn z tych Serbow, kiž po cyłym swěće wokoło jězdźo wot druhich ludow wuknychu a tak něšto wosebiteho wutworichu. Tuž możemy też na tuteho z našich prjedownikow hordźi być. — Zabyć też njechcamy na to, zo bě knjez wučeř Zahrodnik čitał z časopisa „Mutterspracho“ z lěta 1931, hdyž jedyn němski wučeř pišе wo šulskej wučbje w serbskich wsach. Wězo njemóžachu přitomni pisarjej přihotować, dokelž z jeho rjadkow wotkhilenosć napřećo Serbam so jewi. — Přednošk, debata a wjesoła rozmołwa pleśeše so hač do późnjeje hodźiny. Rjenje bě wosebje, hdyž nas naš nowy hosćencař ze Žonu počesći a w našim kole sedźo so wjesele sobu zabawješe. Wšem je so lubiło a my so nadźijamy, zo hodowny swjedźeń tow., kiž so wotmeje 3. 1. 1935 w tow. městnosći, tohorunja tak harmoniscy wukliči. F. Th. H.

Ze Serbow

W **Budyšchinje,** 8. dezembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Špatny tón muž, kiž njemóže
woći wěrnosće znjesć. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer minus 1. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer minus 2, najnižša temperatura 5 stop. cjopłoty. — W nałchich kónćinach wječorna nižina a raśicha wyschina pschez hischcze je zobu wojujetej. Wječera běšche je wšow wyschiny k wječoru hač blišćo k nam wupschestrěł, tola wón je tu někotre hischcze njemóže połnje wuskutkować. Nižina z wječora wot naš je je swona jara ześiwnita a hiba je je žylnischimi, mikymi wětrami k dołhemu ranju. Pschi tajkim rospołoženju wostanje wjedro jara njewuješe, tola dyrje syma po wschem śdaću w tu chwilu hischcze połnje njedobudźe. — Jutśje njedźelu śłónco hač 7,50 hodź. śkhadźa a je 3,55 hodź. chowa. Měšačź śkhadźa jutśje dopołdnja 10,23 hodź. a chowa je wječor 6,54 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutśischu njedźelu: Małe pscheměnjenja nětčišchego wjedra.**

Kóždy wopruj za zymsku pomoc
na dnju nacionalneje solidarity

— **Budyške hapytki** su wschędne dny hač do 7 hodź. wječor wotewrjene, njedźelu pak samknjene. Nózny słužbu a njedźelu wotewrjene ma jenoj jena hapytka i měšačanym wotměnjenjom. W dezembrje je to Měšćańska hapytka na Hownym torhošću.

— **Póstśa słužba njedźelu 9. dezembra w Budyšchinje.** Wobkhodnoje njedźele dla je wndawarija pakelow póstśe 1 też wot 11 do 12 hodź. wotewrjena.

— **Lěkarska njedźelska słužba w Budyšchinje.** Wotkhadowazy lěkar abo domjacy lěkar njeje dostać, jeli njedźelu 9. dezembra k pomoz knjes šanitetny rada dr. med. Michałk na Hosćicy haju 23, telefon 3024.

— **Lěkarska njedźelska słužba za Bart, Wulki Dubrawu, Kukhšicy a Małešchezy** śmeje jutśje njedźelu 9. dezembra knjes dr. med. Dejka w Kukhšicach, telefon Budyšchin 2236.

— **Lěkarska njedźelska słužba za Wósport.** — Wukazy śmeje jutśje njedźelu 9. dezembra knjes prakt. lěkar G. Obenaus we Wósporku, telefon Wósport 252.

— **Padnyschtwo.** We nozy k wutoru 4. dezembra su we sahrodnym słopu na Lejownosći na Alberśtim namješću 6 bronsowe śwónčkowe płaty se śtjojimi tłóžałami, wjeliše 14 cm. dołhe a 9 cm. šěrokhe, wottorhnyli a kradnyli. Płata je na dołhimaj kromomaj trochu wuślóbjene a ma herjetach a delekach debjenjeńku. Psched kupjenjom je warnuje. Wo wěsowne śdźelenja prosće kriminalne wotdźelenje, telefon 2802.

S **Wujeda** pola Pomorz. (Snjesłożenje dla jězdźenja bjes śwětła.) Wječor wokoło 7 hodźin je na Lejnjanskim Wuježdźanskim puću tudomneho wjeliše 70lětneho rěznika Lehmanna cźežko sranjeneho namakali. Hnydom sawjedźene pschepytanje je dopokasało, so je do Lehmanna, kotryž je na stronu k Wuježdej schoł, jedyn kołesćežny jawadźił, kiž njeje wobšwětlene kolo měł. Cźežkosranjeneho leżo wostajinschi, je rjelpuł wotjeł. Sranjeneho starza je dyrbjeli do zhorownje dowjesć, dokelž je padnywschi žebi hłowu cźežko sranił. Nadźijomnje je poradźił, bjeswědomiteho kołesćežneho wuśležźiś a jeho sabłudźenemu pokhlostanju pschepodaś.

S **Bukeju.** Wutoru popołdnju wotmě schescźanska jónska słužba swoju měšačnu shromadźizmu s adventskim śwjedźenjom we wobadnej sali. Po shromadnym kěrkuschu wjedniga schescźanskeje jónskeje słužby, knjeni sarałka Mjerwina, shromadźenych wutrobnje witasche. Knjezna Doroteja Mjerwiz pschednješe adventski pěšeń. Knjez Kleinig z Lubija poskići śi kšasne cellowe pschednoschći s pschewodom organisty knjezny Doroteje Mjerwiz. Knjeni dr. Pommerowa z Bukeja a knjeni dr. Schmidtowa s Potnorz śwjeżelischtaj shromadźenych s nětkotrymi śpěwami. Kurator knjes farar Mjerwa měješe adventšku rěč. Po wothwaću wobthudneho dźěła wotmě so pschełožowanje.

S **Bukeja.** Njedźelu popołdnju wotmě so w Stangec hoschćenzu 4. hłowna shromadźizna Bukecjanskeho wojerskeho towarstwa. Prjedy hač so wo dnjowym poriadku wjeśe, spominachu pschitomni na sentrětneho towarśkeho Korlu Donata z Bukeja. Semrětny běšche pschez 30 lět cźłonowy wós pschewodźał a běšche tehdźa cźestny zobustaw w towarstwje. Po pschećźitanju poslednjeho protokoła je 19 towarschow za 20lětne skutkowanje w pschedhdźiwje abo pódlarstwje radże abo za 40lětne zobustawstwo wosebje pozjeśeli. Kóždy z nich dosta wobras semrětneho nětkelsho presidenta a pólneho generalneho marschalła z Hindenburga z wěnowanjom wjednika Kyssháuserskeho śwjazka wyschka Reinharda. Towarśišowcy wjednik za wusnamnjenjenym towarśišim hischcze wosebje podźakowa a jich k balschej zwěrze a towarśišnoścći napominasche. Nimo rospraminanja nětkotrych towarśišowych nałeżnoścow je wobsamknu, so je 17. februara 1935 towarśišny wječor wuhotuje. K shromadźiznje pschśijamknu je śiawny pschednoschć se śwětkowobrazami.

S **Małeczija.** Pónđelu 3. dezembra je na żelesninym mjes Wósporkom a Lubijom dźěłaczer Brycza s Wósporka śnjesłožił, hdyž pola Małeczija drjewjane tramy pschiwożowasche. Někotre tramy je na wožu do śuwanja dachu a jena Bryczi na łěwu nohu padże. Sawołany lěkař śwěrći, so bě je Bryczi nosyna twišłoł słamała a je nich kulki krej pod koła wulała. S lěkarjowym privatnym autom je śnjesłoženy do swojeho wobydlenja we Wósporku dowjese.

Křižanec Hiliža

Roman.

S němskeho žwob. pschełožił Jakub Schejba.

17] (Pokračowanje.)

Do kajkich myślí bu Hiliža po wotpołuchanju tehole rosrěčenja pschehadźena, njehodźi so wopisać. Wona je na městnje poklaknu a pobožnu žwoje sajźiłowanje wobliczo s dźakownym pohibnym k njebju. Tole wotkrjecze pschemjenki wschitko, wschitko... Wona spohladowasche hižo do kłóńcźneho pschichoda — —

Cźicho je sajo naklonił a hladasche napjata do jsiwy. Tyscherički bě sam. Wón wušłěkny někotre khachlizy s wulkich khachlow, tyknu wacźok do tejele dźěry, sawobje ju kobžinje a je potom wottaji.

Hiliža je posłěkny a pobłuchasche na jeho šo wottalowaze słupy.

Nětko rěkasche jednacź. Bjes bojoscze salěše pisches wokno do jsiwy a śniozowa je wacźoka. Sswój korbik, kiž bě jej nětko na puću, cźišny do cźmoweho kuta a khwatasche s nabožnymi durźěkami z mlyna.

Nětko hakle pomysłi na njeśměrny strach, do kotrehož bě je podała... Hdy by je słótnik njejabu wrócźił abo tamnu jónšku hižo pisched wrotami setkał a wobaj je takle pschełapitoj. Hiliža pscheběża hušaza koża, hdyž pomysłi, kak lochko by mohła do mozy tejule cźłowjekow padnyć. — Hu! A hischcze strach njeběše nimo. Tohodła wobjamknu, na šamžnym pućiku je sajo na dróhu wróćeć. Tu njetrjebasche je žaneho njelubeho pschekhwapjenja bojeć — pschetož tyscherišt bě na delni Mochowcźanški puć schoł.

S woprédka Hiliža w skoku běješe, ale bórzy dyrbješe s khwatanjom popschestacź, dokelž wacźok poćinjasche cźežki być. Wona połoji jón na jenju a spyta šuk wosmjasacź — potrjebowasche dźe jenož ličtwonju — ale jeje słabe porsty njesamochu kruce sajkaknu bórnizu rossuknacź. Noża też pschi šebi njemějeschе, a tak dyrbješe cźežke břemjo dale njesć.

Ale kajki strach ju ś nowa jimasche!... Kak lochko bě móžno, so je cźłowjekaj nětko hižo do mlyna wróćejschtaj. Tu deleka ležeschе hischcze mnoho žněha — cźerstwe stopy dyrbjachu jeje puć pscherdźićź... By jej šichidła spschała a pschihidże tola jenož krocźel po krocźalu do pređka... Bě jej, kaž by je dyrbjała w kóždym wokomiku cźežka ruka tyscherišćkeho do jeje tyła sahadźiła. Horza krej stupasche jej do hłowy a wutroba je strachom pukotasche.

Skónćnje bozpě šćerok dróhu, ale nětko bě też i jeje mozu le konjez. Kolenje jej tschepotaschtej, tak so dyrbješe je na běły pschidrósny kamjeń jepnyć. Bjestroschtnje šhladowaschе na wožamocźenu, cźišnu dróhu.

Om Božo, ... nć, wona bě je mylita — ale tola, haj, zyle wěsće, šlyschescheze zyle jasnje ridrowanje nětkajeho wosa — pschijědźe ś tamneje stronu, hdyž město ležeschе — ś wulkej spěchnosću je pschibližowaschе, a bórzy pschihna jenopschežnu honiwinki wós ś hórki dele.

„Jójeje, Jójeje, boźedła, sastań!“ wołasche Hiliža je wschěmi mozami.

Haj, wón to bě. S daloka bě jeho hižo špóznała.

S wulkoćznej spěchnosću skocźi Jósef ś wosa a podpjerowasche wobkłabnjenu khabłazu Hilžu.

„Skónćnje śmy cźe doscźehnyli?“ Jósef ś wjeselosću sawoła, ale nahle je wotmjelcza, hdyž jeje błędne wobojane wobliczo wohlada.

„Kajka tola wupaduješ, Hiliža? Schto je cźi sawadźiło?“ je wón njeseźełnje prascheschе.

„Njepraschej je mje dołho — pomhaj mi na wós, — ale tkětšje, prošchu cźe, tkětšje!“

Wón wotewsa je cźežki wacźok a cźišny jón śpody pjerdła a sběhny ju se śwojimaj žylnymaj rukomaj na wós.

Jako pschi njej šedźeschе je ju trachoćźiwje woprascha: „Ale někto dyrbješe mi skónćnje hdźelcź, Hiliža, cźehodła by takle rosbudźena.“

„Ach, Jósefe, tukhwilu cźi njemóžu wschitko powdaćź — praju cźi jeno: Bóh luby Knjes mějeschе s namaj šimilnosć — mój budźemoj šwobownaj!“

Jósef fajnska, so bě daloko šlyschećź. Wón popuschći brunacźej wotežku, tak so je tón trochu do śkota da. S pomjenkrom na Hilju pohlabny a rjekny: „Ty šo ani njedźiwaśch, Hiliža, so śym hischcze takle podźe po puću do Mochowza?“

„Ach po tym, schtož śym runje doživila, šo mi nicźo wjazy podźiwne njeśda“, šnapischćiwi Hiliža, jo pod śmi sami poćmějwaja. — „Někto wuhódam? Ty chješch Schofcźi Markaće?“

„Pralvje śy wušhódała — dźiu ju prožyć, so by twoja drujka byla.“

„Tak? ... Ale njewjesta dyrbi też nawojenju měć, a śwojeho hischcze njesnaju.“

„Ow ty schibako! ... Cźakaj jenož, masch mnoho wot pokućźeć — śy w mějeschе pobyła a njejšy mje dźiwka widźeć.“

„By šo to dźeńża popołdnju pobaku, schtož nětkole wěm, sawěsće njebyła ś blaka schta, bónić njebyh tebje wobladała — to mójech mi wěrićź, Jósefe.

„Wopraudźe, Hiliža?“ rjekny Jósef ś błyschćatym pohladnjenjom. „Ale schto dha śy śpodźiwneho doživiła, so śy ka pschemeńenjena?“

(Skónćenje ješchuje.)

S **Luksa.** (Kołojězdny do tworoweho wosa zawadźił.) Cźežke wobtkadne njeszoże je žo pjatk popołdnju wokoło ½2 hodźin na Shorjeliskej dróży pola Wiehrigej zejownosce stało. Wojnarśti mišćtr Gustav Rohnfeld z Ketlic po Shorjeliskej dróży z města jědźeshe a, dokelž sa jenym lětadłom hladasche, žo Herwigsdorfskeho, do teje žamesce strony jědźazeho tworoweho auta, njedobada. Tak žo sta, so žo automobilowemu błótoschlitaka schmórny. Wón pod auto padje a žo pjecź metrow wlecźeshe. Po dróży dwaj ludźo snjeshoženeho do Fietźej wobydlenja donjeshechu. Se sanitetnym autom jeho potom do thorownje dowjeshechu. Tam swětrohnu, wobliczo a hłowu sranił a žebi po zytym cźele tołu wobodrěł. Jeho jězdne kolo je žo zynjuje wobškodźiło.

S **Klukscha.** Schtwórtk rano wokoło 5 hodźin je w zahrodnistwje Bruskej bratrow wogeń wudyrił. Drjewjana terpeńnja žo docźista wotpali. S wulkej horzotu žu žo wschě wokna rostłinarnje rozpukałe. Pschi tym žo wschě kwětki a rostliny sniczichu. Nastata schkoda žo se sawěscźenjom njesaruna.

S **Lichanja.** W nozy k 6. dezembrej žu žo do domu profesora Schönyj žamopaschnizy dobyli. W pschednjetnje žu sawěscźenja elektriskeho powoda wotwjercźili a je žobu wsali. Sa schkodnikami nimaju žaneho źleda.

Z Radworja. Naša „Katolska Bjesada" wotmě 25. novembra pola Kralec swoju 8. lětušu zhromadźiznu. Předsyda knjez farař zdźěli, zo je wosadna zběrka za wbohich wotpalenych w Sulšecach wunjesła 214 hr. Pjenjezy buchu wosadnemu knjezej fararjej Kralej posłane. Bóh chcył bohace wšěm dárićelam płaćić. Předsyda potom ze swětłowobrazami přednošowaše wo swojim lětušim pućowanju do Bayerskeje. Poskići pak hakle pórni wotrězk jězby. Wobrazy běchu cyle swojorazne a nowe, přetož dostojny knjez je wšudźe sam fotografował. Přitomnym so wćeka tak spodobaše, zo budźe knjez předsyda na załoženskim swjedźenju, 3. 2. 1935, znowa sěršej zjawnosći rěčeć a pokazować. Hižo dźensa so na tajki swjedźeń wjeselimy. Dale tež naši wustojni hrajerjo z „Bjesady" někotre žortne wustupy poskića.

Z Radworja. Po wukazu wyšnosće wopytowachu lětsa w novembru zaso starši šulske hodźiny... Na našej hudowej šuli, kiž ma 8 rjadownjow, běše to runje 9 měsacow po zańdźenych wopytach w februaru 1934. Też staršiski wjećor (pola Šubertec) zaso dožiwichmy. Wosebje běše wšeje khwalby hódne, štož dźěći pod nawjedowanjom kk. wučerjow Nawki a Kubaša pokazowachu. Ručne dźěła běchu w šulskej kuchini wukładźene. Čisty wunošk swjedźenja wužiwjeny k tomu, zo khudym dźěćom sklenčku mloka we šulskej přestawcy kupimy. Tak njetrjebaja stajnje jenož wodu pić. Tuta zynuska připomoc budźe wšěm witana.

S **Njeswačidła.** Njedźelu popołdnju w 3 hodź. wotmě žo generalna zhromadźizna njuswoho sjednoćenstwa wobsedźerjow łoni ja Njeswačidło a wokolinu w njedźelnim hoscźenzu. So je pschi nětcźišchim pjenjezným nedostatku w ratarstwje wjazy sajima ja sjednoćenstwo, dopokaja dobry wopyt generalneje zhromadźizny. Rozprawa wo pokładni a wobkhodna rosprawa, kotruž pschedźynda, bur Spieler z Lomśka poda, běšche pschijhódna. Wšitkim njesboża je žo dotal hładzy srjadowachu a žobustawy njuswoho sjednoćenstwa žo spokojichu. Pokładnja je žo pruhowała a žo za prawu spóznała, so žo pokładnič wuwjobodźi. Wot pschichodneho tydźenja pobožnosćzana kommunija hódnosći koni znowa zapinje. Tu žo pschijhódna a tunja sklademnoćź k zastupej nowych žobustawow posłicza.

Z Ralbic. Na nješačnej zhromadźiznje Katolskeje Bjesady, kiž běše jara derje wopytana, słyšachmy powučenje přednošk a widźachmy k tomu swětłowobrazy z Indiskeje. Spóznachmy pohanski lud a joho wysoku kulturu. Kajke wopory přinjesu pohanojo za swoju „wěru"! Wosrjedź pohanstwa pak kćěje teź tam młode kśesćanstwo. Dale předwjedźe so šulski nabožny film. Přetož teź staršich zajimuje, što a kak dźěći wuknu. Wobraz dźěćo puta a dźesću wjacy prajiš hač dołhe słowa. Film je wažna a swarna wěc we šuli a towarstwje. Ze zabawu skónči so zhromadźizna.

Z Khrósćic. (Staršiski wjećor Khrósćanskeje šule.) Stwórtk wjećor ½8 hodź. wuhotowa Khrósćanska šula na Wjeńkec žurli staršiski wjećor. Žurla bě hač na poslednje městno wobsadźena. Zastupowacy šulski wjednik k. wučeř Hördler powita wosebje starših a šulski wubjerk. W krótkej narěći so zjasni poměr, kotryž ma knjezić mjez staršiskim domom a šulu. Wobžarowaše, zo je so na wustajeńcy šulskich dźěći jenož pjatnaće staršich zešło. Jako wukóne tutoho powučowańskeho wopyta w šuli bě tutón zabawny wjećor. Wjećorny program wobsteješe ze sěsnaće dypkow. Poskićichu so wotmjenjejo serbske — tola swjetšeho dźěła němske — kuski. Słyšachmy basnje, spěwy, rěčne khory a widźachmy reje. (Serbske spěwy nawjedowaše k. wučeř Čornak). Hłowny dypk programa bě přednošk ze swětłowobrazami k. wučerja Jüttnera: „Naš posaarski kraj". Přednošk je nas přeswědčił, zo Posaarska bě němski kraj. Posaarska je němski kraj a Posaarska wostanje přecy němski kraj. Staršiski wjećor je so poradźił a zamér dopeł, zo so starši a wučerjo zeznaja. Šulski wjednik Hördler skónči swjedźeńčk z trikrótnej slawu na wjednika a z němskimaj narodnymaj spěwonoj.

Z Wotrowa. Zo dyrbi so samo na snadne zwanjenja kedźbować a zo maja so z časom wobhladniwje lěčować, wuči sćěhowacy pad: Před někotrym časom jědźeše holca ze wsy ze swojimi towaršami na kolesu wjećor do Pančic. Dokelž bě tehdom ranje puć twarješe, běše wjacy króć zaślahany, prědku a na kóncu a srjedza hišće raz, štož po prawym trjebała njebě. Tola hodźeše so tam z kolesami jěć. Byrnjež sněcu měła, prasny holca, so na zaślahowanu žerdź njedohladajo, z prajewi ruku do njeje. Dokelž dale žanych bolosćow njeměješe a teź žaneje rany njeběše, njedźiwaše na to dale. Po dlěšim času poča ruka pod lohćom strašnje zaćěkować a boleć a při hibanju nutřka pikotaše, kaž by złamana była. Při tym ćuće a móc w njej pozhubjowaše. Skónčnje dóndźe k lěkarcy a dyrbi so wočakać, što z tuteho malićkeho wobškodźenja nastanje. Tukhwilu dyrbi zranjena dlěši čas swjećić. Wospjet so namołwja, teź na lózše zranjenja kedźbować, z kotrychž su husto dosć jara złe sćěhwki nastale, a samo k smjerći wjedle.

S **Kamjenza.** Sšrjedu 12. dezembra 1934 dopołdnja w 9 hodźinach smeje žo sjawne pożedźenje wokrjesneho wubjerka w pożedźeni Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Z Kulowa. Lětuši hodowny hermank wotměje so pónđźelu 10. decembra. — Wobsedźerjej młyna Janej Koberej je tutón tydźeń hódnostny kóń padnył. — Před hodami so na tudomnym torhošću nehdźe 8 metrow wysoki Božodźěćeńcowy štom postaji a so kóždy wjećor zaswěći. — Hóscźanska dróha dostanje nowe čisła, khěžu na lěwej stronje dostanu njerune, na prawej stronje rune čisła.

S **Kamjenza.** Lěkarśki njedźelisku słužbu žobotu popołdnju wot 2 hodźin hač do pónđźele 8 hodźin dr. med. Beyzer wukonja. — Haptykarśku słužbu ma njedźelu hwězdowa haptyka na Budyškej dróży, kotraž ma teź wot dźenjnišcźeje žoboty sa pschichodny tydźeń nóznu słužbu.

S **Kamjenza.** Knjezećiwowego radźićela dr. Merzdorfa žu wot 1. dezembra k Döbelnskemu hamtskemu hejtmanstwu pschesadźili. S jeho naślěnikom je knjezećiwowy radźićel Glaser, hač dotal w Glauchauskim hamtskim hejtmanstwje, kotrehož žu z dobom jako zastupnika hamtskeho hejtmana powołali.

S **Wojerez.** Wojerowiska wokrjesna thorownja je wot 1. dezembra płacźišny za lekowanje thorych thětro snižiła. Sarjadnistwo žo nadźija, je budźe žo někto wjazy thorych do thorownje dawacź a je žo z tym nišše płacźišny wurunaju.

Katolske cyrkwinske powěsće

Druha adventska njedźela, 9. decembra 1934.

Tachantska cyrkej: Rano ⅚6 hodź. jutnje, dop. w 9 hodź. wulka Boża słužba z předowanjom, pop. w 2 hodź. nyšporna pobožnosć z požohnowanjom, wjećor w 7 hodź. jubilejska pobožnosć. Přiležnosć k spowědźi sobotu wjećor wot 6—7 a wot ½8—½9 hodź., njedźelu rano ½6—½7 hodź. dop. w 9 hodź. — Serbska cyrkej: Přiležnosć k spowědźi sobotu w 3, 6 a we 8 hodź. Njedźelu rano ½8 hodź. Boža mša, dop. w 9 hodź. wulka Boża mša ze serbskim předowanjom, w 11 hodź. Boža mša za dźěći, w 1 hodź. serbski nyšpor. Wjećorna pobožnosć njebudźe dla jubilejneje pobožnosće w tachantskej cyrkwi. Wšědny dźeń: pónđźelu, wutoru, štwórtk a pjatk jutnje rano w 6 hodź. Nimo toho Boža mša wšědnje w 7 hodź.

Wusudźenja

§ Wjećor 19. awgusta 1934 běšche nježenjena T. w Čornych Noślizach njemandźelske dźěćo porodźiła. Dźěćo běšche so sadźiwšy a dźěćowanu macź winowała. Na kónc tajneho jednanja sadźi ju sud z pschihłowjenjom zawinowała. Na kónc tajneho jednanja sadźi ju sud z pschihłowjenjom wobłožacych wobstejnosćow k najnišše muchkotanju, k 2 ł. tomaj jastwa.

Radio

Nj... dezembra štyrjichimy:

Königswusterhausen: Nimo snateho njedźelskeho programa: 6,35 rańšći konzert z Hamburgskeho pschistawa. 8 ja ratarjow. 8,55 němšća žwjatožna hodźina. 11,30 Bachowa kantata. 15 tačzele. 15,30 ja wujeńy lud. 19,45 rejwanska hudźba. 21,30 mišchtrśi konzert.

Lipsk: Nimo snateho njedźelskeho programa: 8,20 rańšća žwjatožnosć. 8,50 hudźba na hyrglach. 11,30 Bachowa kantata. 13 pschipołdnjschi konzert. 21,30 mišchtrśi konzert.

Hišchcze ważne ja njedźelskeho programa: Barlin: 20 njedźelska hudźba. Hamburg: 20,45 pšany wjećor. Wrótsław: 20 wojerśi konzert. Warschawa: 20 orchestrowy konzert. Praha: 21 Dworžakowy konzert.

Pónđźelu, 10. dezembra štyrjichimy:

Königswusterhausen: Nimo snateho wschědneho programa: 6,35 rańšći konzert. 11,40 ja burow. 12 pschipołdnjschi konzert. 13 tačzele. 20,10 symfonišći konzert.

Lipsk: Nimo snateho wschědneho programa: 6,05 ja burow. 6,35 rańšći konzert. 13,10 nowe tačzele. 20,10 z operettow.

Hišchcze ważne ja wjeczornoho programa: Königsberg: 19,10 wjećorny konzert. Wrótsław: 21 rejwanska a jabawna hudźba. Wín: 19,50 konzert. Warschawa: 20 jabawny konzert. Praha: 20,15 komorna hudźba.

Sport

Kopańca w Khrósćicach.

Njedźelu, 9. hodownika wohladamy na našim sportnišću zaso jónu zajimawu kopańcu. Přeprosyli smy sebi wupruhowanej mužstwje Pančićanskeho DT. Připołdnju hraje naše II. napřećiwo DT II. Po nyšporje pak naše I. mužstwo přećiwo DT. I. Wočakuje so mjez tutymaj mužstwomaj napjata hra. Khrósćanskje mužstwo je so w poslednim času wo wjele posylniło, tak zo Pančićanskim lohko njebudźe, kopańcu dobyć.

Najnowiše z cyłeho swěta

* Na Johannesthalskim lětanišcźu pola Barlina je pjatk popołdnja sporiste lětadło pschi wumělskim lětanju z wysokosće 50 metrow žo na semju swrócźiło. Lětadłowy wjednik Osten žo žaraži.

* Na Brüsselskim wojerskim lětanišcźu pjatk wjećor wojerske lětadło snjeseboži. Lětadłowy wjednik žo spali. Lětadło žo docźista rozraži.

* W Perpignanskej thorownji w połodnischej Franzowskej, do kotrejež běchu snjeseboženych dowjesli, kotrjež běchu žo pschi zapalenju filma w brójni wobpalili, je dotal hižo 15 wožobow wumrěło. Dožyła je žo 36 wožobow wopaliło.

Mobilisowanje wójska w Moskwje.

Hačrunjež žurnalistiske wuschnosće powěsće wo cźežkich njemeŕach w swójsku ł nadpadom na Kirowa jako njewěrne wotmjenjeja, dopisowaju jendźelske powěsće po wokolnoscu na Warschawu pschez wjazy rosbudźanych powěsćow. Tak pišaju Londonske nowiny „Daily Expreß", zo je žo wschо wójsko w Moskwje mobilisowało. Moskowske dróhi runaju žo wójskowemu lěhwu a Kreml steji pod žyłnym wojerskim schkitom. Po Kirowowym pohrjebje žu po powěsćach tutych nowin w Leningradźe a Moskwje 200 wožobow saslešli a w statnej policiji žu hibanje pschecźiwo Stalinej wotkryli. W Leningradźe je žo mjes žyjecźymi a statožiwěrnymi wojakami ł Moskwy wojowało. Wyschschi roskasowar cźerwjeneho wójska Woroschilow je pschipowědźił, zo maju hač do konza lěta wschitzy Stalinowi njepschecźeljo pod semju leźeć. Stalin je wschо dowěrjenje do statneje policije słubił a dawa žo někto jenož najlépschim regimentam cźerwjeneho wójska schkitacź. Mjes wotprawjenymi je po tamnischej powěsći teź 14 bobustawow statneje policije było.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Oeffentliche Mahnung zur Steuerzahlung.

Die am 10. Dezember 1934 fälligen Vorauszahlungen auf die Umsatzsteuer, Einkommen- und Körperschaftsteuer und die am 15. Dezember 1934 fälligen Vorauszahlungen auf die Gewerbesteuer sind pünktlich an die Finanzkasse abzuführen. Schriftliche Mahnung erfolgt nicht. Die nicht entrichteten Beträge werden nebst 12% jährlichen Verzugszinsen vom Fälligkeitstage ab durch Postnachnahme oder Zwangsvollstreckung eingezogen. Säumige Steuerzahler laufen Gefahr, in die Liste der säumigen Steuerzahler aufgenommen zu werden.

Bautzen, am 8. Dezember 1934.

Das Finanzamt.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerjowa na nuwóstkl dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. XI. 1934: 2295.

Wjele ludźi přecy hišće njewě,

Rěčmy serbscy

so pola

časnikarja Koksch a

w Budyšinje na Sukelnskej hasy 28 a w Njeswačidle móže tunje časniki kupić

Přinjesemy wulki wubjerk a tunje płaćizny. Namakaće pola nas na příklad **naručne časniki** za mužow a žony w 450 wšelakich wuwjedźenjach. Kuchinske časniki w 100 wšelakich wuwjedźenjach. Reparatury w samsnej wuporjedźerni. Płaćizny doprědka mjenujemy.

Wopytajće prošu njedźelu 9. 12. 1934 pop. wot 3-7 hodź. w „Měšćanskej zahrodźe" w Budyšinje

wulku hodom. radijowu wustajeńcu wot Radio-Neumeister

Zastup darmo!

Kupuju
złote a sćěborne debjeńki
noše, wiulički, stare pjenjezy atd.
Płaću najwyše dnjowe płaćiny
Oskar Brňakner w Kamjenc
Rózk wérowanskich pjerćenjow
Dom dobrych časnikow

Derje zdźerżana **kuchinja**
z kuchińskim bùtetom na před
Bliše we wudawarni Serb. Now

Časowe radijo

Hdyž 10 pj. do automata čisnjeće, słyšiće radijo
jenož pola
Radijo-doktora
w Budyšinje
na Kěžorskej drózy 4

Płunowe warjaki
Silitworcłowe sudobja k war enju
Emaljowane sudobja k warjenju
Pónoj za nječ. husycy
Deha-formy k pječenju
Arthur Höse
wobkhod ze železom
na Kěžorskej drózy 7

Měšćanske dźiwadło

w Budyšinje

Telefon 3263 Telefon 3263

Wjednistwo:
Intendant Hanns Heinz Kämpff

Hrajeński program
wot 9. dec. hač 16. dec. 1934

Njedźelu, 9. decembra, 16,00 hodź.
Po małych płać. w. 0.30—1.50
K poslednemu razej!
Rejwaca hrabinka
Operetta w 3 jedn. wot Stolza

Njedźelu, 9. decembra, 19,30 hodź.
Małe njedźelske płaćizny wot 0.30 hač 2.20 hr.
Čorni husarojo
Operetta w 3 jedn wot Goetza.

Póndźelu, 10. dec., 20,15 hodźin
Nervowa piła
kriminalna hra w 4 jednanjach z hudźbu a rejemi, jón krótčna hostna hra swěta znatych »štyrjoch powěsćarjow«.

Wutoru, 11. decembra, 20,15 hodź.
Koło A
Wěčne tři słowa
wjesołohra w 3 jednanjach wot Leo Lenca.

Srjedu, 12. decembra, 20,15 hodź
Koło C.
Wěčne tři słowa
wjesołohra w 3 jednanjach wot Leo Lenca.

Štwórtk, 13. decembra, 20,15 hodź.
Koło B
Khadla, kiž spokuluje
Komódija w 3 jed. w. Eckarta

Pjatk, 14. dec., wječor 20,15 hodź.
Koło D.
Wěčne tři słowa
Posledni raz

Sobotu 15. decembra
zamknjene
dla přihotow za hodowny bajku

Njedźelu, 16. dec. pop. 16 hodźin
Zhubjena hrajka abo **jutře přińdźe rumpodich**
hodowna bajka z hudźbu a rejemi wot Alexandra Schettlera. Hudźba wot Rudolfa Hartunga. Prěnje předwjedźenje w přitomnosći basnika. Małe płaćizny wot 20 pj. hač 1 hr.

Njedźelu wječor 19,30 hodźin
Čorni husarojo
Małe njedźelske płaćizny wot 30 pj. hač 2,10 hr.

Za kóždeho, kiž pisa, k swjedźenjej to štož jeho zwjeseli!

Dźeržaki za pjelnjace pjero	pjelnj. pjera a tuški ze sačk.	rysowańske připrawy
pisańsku papjeru a kharty	štyribarbne wołojniki	kasowe knihi za dom
listowe wahi	zapisne bloki (napisy	knihi za warjenje
listowe wotewrjaki	kapsowe knihi (narodniny	knihi za hosći
listowe počežaki	karty za wopyty	zapisy dalokorčenjow
pisańske sudobja z marmora	taški za pjera	kaščki za domjacnosć
pisańske mapy a podłohi	dybzačne ličeńske mašiny	poesijowe a dnjowe knihi
wótłace mašiny	pjelnjace bleški	knihi za dopisnicy
siglowy lak	dybzačne protyki	wumětske protyki
překładźomne protyki	ličeńske žerdki	karty k hraču ze zaspinadłom

aktowe dźeržaki / jalousinowe kamory / khartoteki a hišće druhe wot firmy

Hermann Kulisch w Budyšinje

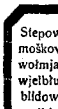

Što praji Schlitz?

Hodowne słódkosće
cyle wurjadne wěcy, kotrež wšě wutroby zwjesela su dóšle. Wulki wubjerk!
Moritz Schmidt Kěžorska dr. 11

Přepołoženje wobkhoda
dla **předawanja meblow a polstrowanych wěcow**
za zniženе płaćizny
Fr. Wenzel, Serb. Dom, Lawske hrjebje 4

Wobswětlenje kolow
Gumije za kola
Přisłaški za kola
płaćizny hódno pola firmy
Gebr. Thomas
w Budyšinje na Kamjentn. hasy 16

Stepowane
mošKowe
wołmjane
wjelbłud.
blidowe
přikrywy
wulki wubjerk, jara tunjo
Paul Korn
na Hošic hasy 21
Specialny dom

Masěr Handrika

we Wudworju,
připuščeny we wotdźělu wotrjadnikow, so poruča

Chenilljowe rubišća a šawle

zoki za muža, nohajcy za žonu
najtuńšo, dobreje kwality pola
JORDAN
na Znutřkownej Lawskej hasy čo. 8

Wot dźensnišeho dnja podawam
ff narěz

hygieniscy z mašinu rězany
bez dótknjenja
runje z kusa k woteběrarjej z pomocu tuteje najnowšeje elektr. połnoautomatiskeje narěz krajaceje mašiny

Najwjetše lěpšiny za moje woteběrarstwo:
1. Žane přimanje tworow wjacy.
2. Za mało pjenjez wjele tworow.
3. Jenake masotne koleska.
4. Po přeću ćeńke koleska jara słódne.

Prošu wobhladajće sebi pola mje tutón najnowši dźiw techniki we mojim wobkhodźe.

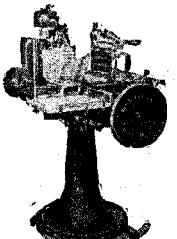

Original Berkel
(wjacy króć patentowane)

Dale poskićam jaku specialitu:
Syre a warjene pleco, hrubu a słódnu servelatowu kołbasu, rolady, pastety, Kasselski Rippespeer

---

Fritz Scholz

rěznistwo a fabrika za kołbasy
w Budyšinje na Mołtkeho dr. 7. Tel. 2889

Fotowe . . . . . projekcijowe . . powjetšeńske . . domjace kinowe } **aparaty**
a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje
FOTOWY DOM
Richarda Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy 18
Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wěcy wustojnje a najspěšniše

---

Suknowy skład a krawcowna
Großmann
Bohata hasa 29, II
w domje firmy Kristeller. — Žane klamy!
Wulki skład nowočasnych suknow a podšićow

Płaćizna za zhotowjenje woblekow a mantlow ze wšěm přisłuškom na čistym lenu a konjacych włosankach dźełanych. Też ze sobu přinjesenych suknow. Pěkna forma. — Wuporjedźam a žehlu!

wot **hr. 25** počinaje

Serb čita jenož Serb. Nowiny

Najrjeńši ze wšěch našich swjedźenjow
Daruj po starym wašnju najlěpše:
Nalutowańsku knižku
Nalutowańnje města Budyšina
Syrocińska wěstosć! Žitne wiki

Drjewowa awkcija

Póndźelu dnja 10. decembra 1934, dopołdnja w 10 hodź. přesadźuje so na drózy z Kamjeneje do Wulkeje Dubrawy při zastupje do lěsa **wokoło 100 losow stojaceho twarskeho a palneho drjewa.**

Wobsedźer.

Praktiske a rjane dary su płaćiznyhódne meble!
Klubowe blida, sadź. blida, kurjeńske blida, šijace blidka, čajowe wozy, vitriny, marmorowe blida, knihowe khamory pisanske blida, stoły k pisakej, palmowe stejaki, notowe dźeržaki, stoły ke klawěrej, krinje, figury, komody, frizerske toilety, lehanki, garderoby, drastne hrabje ma w bohatym wubjerku
Meblowy dom Hans Lissack
w Budyšinje, na Hošic hasy 25 / Telefon 3359
Manufakturne poćonki so přiwzmu

Ruska rěč

w 36 listach a dalšich přiłohach po metodźe
Toussaint-Langenscheidt
antiquariscy tunjo na předań
w Serbskej knihańi w Budyšinje

Poručam swój bohaty skład

we winach, kaščach, palenach, rum a arak
we wšěch płaćiznach. Wosebje płaćizny hódno:
Połonowe wino wot suda, litr płaći jenož 80 pj.
Pawoł Glausch, kupny dom w Pančicach

Přiloha k čisłu 286

SERBSKE NOWINY

Sobotu 8. decembra 1934

Hodowny paket

Hody ſu blišo. Budże jenoż mało domow, hdźež móża pſichiſy pſchiwuſnu ſnamjenja lubośće a dopomnjeńa wo ſobuſtawſkich pſchiſnjeſeć. Dyrje w kóždej ſtwójbje ſo na ſdaleńſe pſchiwuſnych, pſcheſełow a ſnatych ſ hodownym darom ſpomina a nadźijonnje ſo też na tak nětkoſtreho njeſtaſłużaſeho abo potrěbneho ludoweho towarſcha ſpomina. Wóſo ſo dyrbja dary hodowne blido pyſchiſeć: wone dyrbja potajkim wěſty cźaſ k dóſtawarjej dóńć. Na to je ſo němſka póſta ſaſo w noiſcherſchim wobſahu pſchipraſiła; jeje wobſtadne ſrědki a jeje perſonal ſu kóždemu nawołeſ ſroſćeni. Wurjadne póſtſke ſwiſki na żeleſniſy a po kraſnych pućach ſu ſo pſchipraſwile a woſy a wuſoſkne moży ſu ſo pſchiſworile. Ale ſeſelerjo paketow, pſiſtich twarow a pakećikow dyrbjeli też wobmyſlić, ſo ſu ſakomdźenju cźaſowe a njeporadźenju pſchiſamſknjenjow (nap. wjeſće, ſo móża wjeſtra ſnjejapki ſnjeły, woſchtrot atd.) wobſtad, wobeſbje wonkach na dróhach, tkěrkoż haczicź.

Tchodła njedyrbjeli hodowne poſtyłki hakle w poſledńjej hodźinje na póſtu dacź.

Póſta wołóźuje też hiſchcźe ſeſelerjam wotedacźe paketow w měſtnach, hdźež maju woſy ſa roſwożenje paketow tafliczki ſ napiſmom „Pſchijimanje paketow“. Poſtki móża ſo wunoſchowarjej paketow ſobu dacź abo na poſcźe może ſo telefoniſnje abo ſ dopiſnuju bjeſ porta ſkaſacź, ſo by ſo paket wotewſak. Tajke dopiſniuy móża ſo naſchérjej ſobudacź abo do liſtoweho kaſchćika tykńyć. To niczo njepłacźi, ale jenoż każ pſchi wotedacźu pſchi woſu, 10 pjenjeſkow ſa ſobuwſacźe paketa.

Poſtyłki dyrbja pak niż jenoż ſ cźaſom dóńć, ale wone dyrbja też njewobſchkodźene a prawje do rukow dóſtawarja pſchiſć, ſo bychu prawe ſwjedźeńſke wjeſele pſchiniſeſe. K tomu je trjeba, ſo ſo derje ſawała a ſawjaſuja: niż wjazy dóſcź krute papowe tyſſi abo ſamu ſlabe papjerowe ſawalenja ſu runje ſa hodowny wobſtad złe njedobałaze ſawałka. W żeleſniſkich woſach a awtach dyrbja ſo pakety jedyn na druhi klaſcź, po puću ſuſto pſchi złe kóńkej ſaſtawży nakłaſcź, wukłaſcź abo pſcheklaſcź, dyrbja potajkim wěſty cźaſchcź wudźerżeć. Adreſa dyrbi ſo proſte kruće pſchiſcźiniċ, adreſa dóſtawarja dyrbi doſpołna a jaſna być; też adreſa wotpóſłarja dyrbi ſo na kóždu pożyłku naſpomniċ. Swjećka do kóżdeje pożyłki ma ſo druha adreſa położić, ſo by pożyłka też ſwój ſamēr doſpěła, by-li ſo raſ ſwonkowna adreſa ſłubiła.

Sdyż wužiwarjo póſty na tuto waſchnje ſ doroſumjenjom ſobudźełaju, ſo hodowny wobkad k jich ſpokojenju a k boſcźińjenju nēmſkeje póſty a kóżdeho pótſkeho ſaſtojniſa hładaty a bjeſ ſadźerkow wotwiże.

K wołóżenju wotedacźa pſchijimaju póſty w cźaſu hodowneho wobkhada po móżnoſći też ſwonka ſłużbnych hodźin pótſke pakety a njewobliczа wożebite ſarunanje ſa to. Po potrjebje ſo też pſchijimańnje mnoża. Na dnju 24. dezembra ſo na póſtach każ w pryedawſchich létach ſłużba trochu wobmjeſuje, ſo by ſo dźeſej pótſkich ſaſtojnikow hodowny ſwjedźeń ſmóżnił; pótſtke wożużne wokna, wjedźo powſchitkownje hacź do 4 hodź. wotewrjene, ſłużba ſa pſchijimanje telegrammow a telefonowanje pak ſo njewobmjeſuje. Njadowanje ſłużby pożłużnych woknow, próſtnjenja liſtowych kaſchćikow a wunoſchowanja ſo pſchi ſłużbnych woknach wupowěźnje.

Hišće raz w swojim žiwjelu

(Wobras ſe wbu.)

Dżo zhlicźi tydźeń ſo małki. Nochże to wjazy hicź, hyrnjeż bóle ſo napinał.

„Saplajane, mużo, lehń ſo tola do borka a woſtań we łożu! Schtoha ma to do ſmyſła, ſo ſo dale dracźujeſch a je ſ tobu pſchezo hórje hacź lépje. Njeje to niczo druhe hacź khripa pola tebje. Lehń jeno ſo a woſtań nēkotre dny we łożu. Tak ſlé tola nětko wjazy ſ dźěkom njeje. Poſtaram ſo, ſo ſo prawje wupoczijeſch. A njebudźe-li lépje, pójdźelu po lékarja.

Dow, tak ruċe ſo my mużojo njepoddamy. Khóſtż dracź, budże tola też ſaſy hinak, tak to woſtacź njemóże. Hdyż ſo lehnyjeſch, potom hakle pocźinaſch khory być. Tajke rjane dny hiſchcźe, każ w naléćźu a rad bych rolu na ſadrim polu doworaſ. —

Jeneho ranja pak to njeńdże dale a woſtanje we łożu. Dokelż ma lékař we wży runje cźiniċ, tuż jeho ſkaſaja.

Ně wſchak, do rowa tuta khoroſcź wěſće njewjedźe, ale ſnajmjeńſcha tydźeń dyrbi we łożu woſtacź. Jemu je jenoż wo to cźiniċ, ſo by tamny kruch role dodźełał, tak dołho hacź je hiſchcźe tajſi rjany cźaſ a njemjerſnje!

Nanej dobreho ſłowa dawacź? Haj, by-li to było każ druhdże, hdźež ſtary hiſchcźe ſobu dźeła! Je dźen tkěrko wobużny, każ to ſtari ludźo ſu. Złe po jeho hlowje dyrbi wſcho hicź. Nieby-li to na żnjach ſ tej fóru roſki było, hdyż bě ſo roſnēwawſchi wſcho ſtejo a leżo woſtajił a nětko ſo zyle wróćo ſeſahnył, njepokaſa ſo wjazy w hoſpodarſtwje a ſedźi na ſwojim wumjeńku.

A nan? Derje wě, ſo je ſo Pawoł lehnył a ſo roſo, hdźež bě prawa rēpa była, njeje hiſchcźe dobźełana. Dyrbjał nětko proſyċ hicź, hacź je mkodym prawje, ſe dowora? Wě to w naléćźu a na żnjach, hdyż bě kubleſchto wotedał. Bēſche żebi tehdy wuċiniċ, ſo budże w hoſpodarſtwje pomhacź, ſmēje-li łóżeċ. Ale wokow, teju njeda Pawoł ſ rukow. A runje ſ nimaj ſo cźahcaj radu cźyſchce. Lijo wot makoſcźe dź jemu to najlubſche dźēło. Njemēże żanemu cźłowjeſej rjeż, każ jeſ je jemu na wumjeńku te złe mēkazy było, hdyż dyrbjeſche ſ woknom pſchiſladowacź, każ Pawoł łapſchahowaſche a ſ dworom won na polo jēdźeſche. Wēſo, wón je wotſtadżeny a Pawoł je hoſpodarſtwo pſchewſak. Druhim ſo runje tak wjedże. Ale ſnajmjeńſcha jónu cźas hiſchcźe ras ſkhud a wotezki do rukow wzacź, każ je ſjej hijo tydźenje dołho pſchak. Potom cźaſ ſo je wſchém ſpokojeċ. Ně wſchak, njejżu dale ſti na to a nětko tu wokomik a hodźina je, ſo mohł ras ſaſo ſam woraċ każ prjedy pſchejeż. To pak na żadyn pad cźiniċ nochże, ſo k nim póńdże a ſo wopraſcha. Njeje-li dobreho ſłowa hódny, dha njech woſtanje. A pſchi tym jemu we wſchēch ſtawach hraje. Haj, haj — radv by chżył. Ale —

„Sſłuchaj ras, każ je ſ rēpowej rolu tam na ſadrim polu, nima ſo ta doworaċ“, da maċżeri naſajtra rano ſobu na ꝓuċ, hdyż ſ hornċźom tam po mlóko dźēſche.

„Sdyż wě, by mi jara lubo było, by-li nan rolu ſworał prjedy hacź ſamjerſnje“, ſnapſchecźiwi Pawoł ſ loża wołajo.

„Wō hlej, hólcze“, boda maċż a ſtaji mlokowym hornċźk hiſchcźe ras na błidko, „prjedy ſo tak cźiniċ, nichtó njeje ſo ſmēł wołowu ſzyła wjazy pſchimnyċ.“

„Schtóha to praji? Tajkale wólbrnoſcź! Sſo wě, hdyż nēkto hoſpodarſtwo mam, dżu tola ſam jēdźiċ a dźēkaċ a niż, ſo by to druhi cźiniċ a. ja hubu roſdajiwſchi ſadу na wōſ ſo ſyhnuł, hdyż ſo na polo jēdże.“ —

Nan da ſej nēſchto na to być, wołuje ſo dołhy ſchłórnjc a wobleċe ſej tołſtu jaku. S cźahami ſymnje dże. Hlejeſce, kak tamle pſches ſwór kroċźi ke ſólni, każ dwaceċźétny młodżeń a dźe ꝓo wojniċaj, worcźikaj a ſchud a wſchitko ſej hromadże ſtuży. A hdyż potom, do hródże ſtupi, najprjedy podſkobneho a poſdźiſcho bróſdnika ſajſchahnyny. To je dźiło, kiż je jemu do krewje a kóſce pſchieſchło. Hlejeſce, kak wołaj jemu rukawy liſatej, hdyż jeju pſchcźaha. Snajetaj wſchak jeho hiſchcźe derje. Każ wyſchtaj cźyſkoj prajiċ: Nó, nó — ſy tu jaſno? Hdżeha ſy tak dołho być? Myżłachmoj ſo dożyła wjazy njepſchimódżejſch. Ale nēſto je wſcho ſaſo derje. Njewērno, budżemy ſaſo hromadże dźēłaċ a jēſċ.

Ně, ně, wój rhortaj, jenoż dźenża a ſnadź jutje hiſchcźe ras. Hlejeſce ſyhn dołżuſit a njejſyhn wopraſwdże wjazy tón, kiż prjedy běch.

Ale dźenża je hiſchcźe ras knjeż ſ połnym prawom. Poſſta, ně ſchtyrzeċi, haj pjeċźatſiżeċźétny ſda ſo hiſchcźe być, hdyż takle na polo jēdże, ſ ſchudom praſkajo a ſa wotezki torhajo. Żona je doma, dźēła butru a pjecże a lehnyjeſch, potom hakle pocźinaſch khory być. Tajke rjane dny hiſchcźe, każ w naléćźu a rad bych rolu na ſadrim polu doworaſ. —

Jeneho ranja pak to njeńdże dale a woſtanje we łożu. Dokelż ma lékař we wży runje cźiniċ, tuż jeho ſkaſaja.

Ně wſchak, do rowa tuta khoroſcź wěſće njewjedźe, ale ſnajmjeńſcha tydźeń dyrbi we łożu woſtacź. Jemu je jenoż wo to cźiniċ, ſo by tamny kruch role dodźełał, tak dołho hacź je hiſchcźe tajſi rjany cźaſ a njemjerſnje!

Nanej dobreho ſłowa dawacź? Haj, by-li to było każ druhdże, hdźež ſtary hiſchcźe ſobu dźeła! Je dźen tkěrko wobużny, każ to ſtari ludźo ſu. Złe po jeho hlowje dyrbi wſcho hicź. Nieby-li to na żnjach ſ tej fóru roſki było, hdyż bě ſo roſnēwawſchi wſcho ſtejo a leżo woſtajił a nětko ſo zyle wróćo ſeſahnył, njepokaſa ſo wjazy w hoſpodarſtwje a ſedźi na ſwojim wumjeńku.

A nan? Derje wě, ſo je ſo Pawoł lehnył a ſo roſo, hdźež bě prawa rēpa była, njeje hiſchcźe dobźełana. Dyrbjał nětko proſyċ hicź, hacź je mkodym prawje, ſe dowora? Wě to w naléćźu a na żnjach, hdyż bě kubleſchto wotedał. Bēſche żebi tehdy wuċiniċ, ſo budże w hoſpodarſtwje pomhacź, ſmēje-li łóżeċ. Ale wokow, teju njeda Pawoł ſ rukow. A runje ſ nimaj ſo cźahcaj radu cźyſchce. Lijo wot makoſcźe dź jemu to najlubſche dźēło. Njemēże żanemu cźłowjeſej rjeż, każ jeſ je jemu na wumjeńku te złe mēkazy było, hdyż dyrbjeſche ſ woknom pſchiſladowacź, każ Pawoł łapſchahowaſche a ſ dworom won na polo jēdźeſche. Wēſo, wón je wotſtadżeny a Pawoł je hoſpodarſtwo pſchewſak. Druhim ſo runje tak wjedże. Ale ſnajmjeńſcha jónu cźas hiſchcźe ras ſkhud a wotezki do rukow wzacź, każ je ſjej hijo tydźenje dołho pſchak. Potom cźaſ ſo je wſchém ſpokojeċ. Ně wſchak, njejżu dale ſti na to a nětko tu wokomik a hodźina je, ſo mohł ras ſaſo ſam woraċ każ prjedy pſchejeż. To pak na żadyn pad cźiniċ nochże, ſo k nim póńdże a ſo wopraſcha. Njeje-li dobreho ſłowa hódny, dha njech woſtanje. A pſchi tym jemu we wſchēch ſtawach hraje. Haj, haj — radv by chżył. Ale —

„Sſłuchaj ras, każ je ſ rēpowej rolu tam na ſadrim polu, nima ſo ta doworaċ“, da maċżeri naſajtra rano ſobu na ꝓuċ, hdyż ſ hornċźom tam po mlóko dźēſche.

„Sdyż wě, by mi jara lubo było, by-li nan rolu ſworał prjedy hacź ſamjerſnje“, ſnapſchecźiwi Pawoł ſ loża wołajo.

„Wō hlej, hólcze“, boda maċż a ſtaji mlokowym hornċźk hiſchcźe ras na błidko, „prjedy ſo tak cźiniċ, nichtó njeje ſo ſmēł wołowu ſzyła wjazy pſchimnyċ.“

„Schtóha to praji? Tajkale wólbrnoſcź! Sſo wě, hdyż nēkto hoſpodarſtwo mam, dżu tola ſam jēdźiċ a dźēkaċ a niż, ſo by to druhi cźiniċ a. ja hubu roſdajiwſchi ſadу na wōſ ſo ſyhnuł, hdyż ſo na polo jēdże.“ —

Nan da ſej nēſchto na to być, wołuje ſo dołhy ſchłórnjc a wobleċe ſej tołſtu jaku. S cźahami ſymnje dże. Hlejeſce, kak tamle pſches ſwór kroċźi ke ſólni, każ dwaceċźétny młodżeń a dźe ꝓo wojniċaj, worcźikaj a ſchud a wſchitko ſej hromadże ſtuży. A hdyż potom, do hródże ſtupi, najprjedy podſkobneho a poſdźiſcho bróſdnika ſajſchahnyny. To je dźiło, kiż je jemu do krewje a kóſce pſchieſchło. Hlejeſce, kak wołaj jemu rukawy liſatej, hdyż jeju pſchcźaha. Snajetaj wſchak jeho hiſchcźe derje. Każ wyſchtaj cźyſkoj prajiċ: Nó, nó — ſy tu jaſno? Hdżeha ſy tak dołho być? Myżłachmoj ſo dożyła wjazy njepſchimódżejſch. Ale nēſto je wſcho ſaſo derje. Njewērno, budżemy ſaſo hromadże dźēłaċ a jēſċ.

Ně, ně, wój rhortaj, jenoż dźenża a ſnadź jutje hiſchcźe ras. Hlejeſce ſyhn dołżuſit a njejſyhn wopraſwdże wjazy tón, kiż prjedy běch.

Ale dźenża je hiſchcźe ras knjeż ſ połnym prawom. Poſſta, ně ſchtyrzeċi, haj pjeċźatſiżeċźétny ſda ſo hiſchcźe być, hdyż takle na polo jēdże, ſ ſchudom praſkajo a ſa wotezki torhajo. Żona je doma, dźēła butru a pjecże a

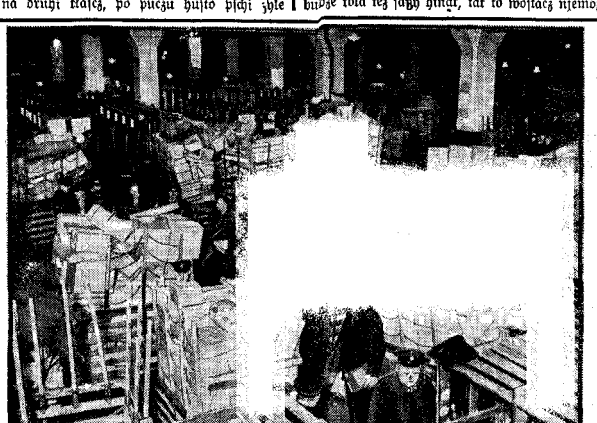

Saſo ſyhny wobkhad na póſtach.

Dżo nēſto khopja ſo na póſtach hodowne pakety. Schtóż chże ſwojim lubym w ſuſbje hodowny dar pūſtacź, njech ſwój paket ſ cźaſom na póſtu da.

Stawizny serbskich wsow

Podał wyšši wučeř Kral.

Myšecy.

němski Muschelwitz, prjedy Mäuselwitz.

Myšecy su rodźinske sydliśco z 9 burskimi kubłami byłe. Wjes so hižom zahe w lisćinach mjenuje. 1249 so jeje mjeno pišo Missleswits, 1272 Muzslesuwiz, 1488 Messesswitz, 1559 Mischelwitz. Z tutych starych tvórbow, kotrymž je zastarske wurjekowanje wjesneho mjena podobne było, wukhadża, zo je zdonk tuteho wjesneho mjena „Myš“ skróćeńka někajkeho staroserbskeho mjena, kotrež nam zdźeržane njeje. Na dźensniše słowo „myš“ sebi wěšće myslić njesměmy. Kotre kajkosće też měł človjek měć, kotremuž bychu „Myš“ narjekli? Snadno je włodych tuteho sydliśća rěkał Myslisław, človjek nadobnych abo wótrych mysli, a dospołne mjeno by potom było Mislisławowecy.

Wjes słušeše nětdy krajnemu knjezej. Češki wójwoda Wraćisław, kotryž bě w lěće 1076 Łužicu wot kěžora Hendricha IV. jako němske wićežtwo dostał, dari Myšecy (a Kubšicy) w lěće 1088 klóštrej Wyšśehradej pola Prahi. Tutón klóštr spožći wjes Łužiskim zemjanam jako wićežtwo, zwjetša synej swojim. Jedyn z nich, Bjedrich z Bórka (von Boric, tež Borik=Bórk) pak chcyše so wot dalokeho klóšstra wuswobodźić a wudawaše, zo je wjes jako nastwostwo dostał. Tuž přińdże Wyšśehradski probšt Gerwysius 1249 do Łužicy a předa Myšecy (a Kubšicy) Mišnjanskemu biskopej Konradej. W samsnym lěće zwićežni češki kral Wjacslaw Mišnjanskeho biskopa z mjenowanymaj wsomaj. Mišnjanski biskop, kotremuž hižo někotre wsy wokoło Hodźija słušachu, móžeše nadknjeżstwo lépje zakitać, hač daloki Wyšśehradski klóštr.

Hižom 100 lět prjedy bě kěžor Konrad III. Myšecy (a Kubšicy) wot dawanja „stróže“ do Budyšina (žita město stražowanja Budyskeho hrodu) wuswobodźił. Wuswobodźenje wězo njepłaćeše butram, ale Wyšśehradskemu klóštrej, kotryž měješe někotre tutón dawk wot burow dostawać. Wězo bu z pjenjezami narunany.

Biskopski dźesatk z Myšec bě připokazany Rychbachskej cyrkwi za fararja a kantora, a je so tam dawać měł hač do wotwjazanja z rentu.

Najskerje su też Mišnjanscy biskopojo wjes, kaž prjedy Wyšśehradski klóštr, Łužiskim zemjanam jako wićežtwo spožčowali, znajmjeńša mějachu ju kónc 15. lětstotka (do lěta 1500) knjeża z Bólborc jako wićežtwo Mišnjanskeho biskopa, kotrěž ju nětdźe poldra sta lět wobkhowachu. 1641 předa Jojachim z Bólborc wjes jara bohatemu krajnemu hejtmanej Hansej Wolfej z Gersdorf nad Katarjecami, Hrodźišćom, Dobrošowom a Khwaćicami, kotryž w samsnym lěće też Myšečanski młyn kupi, kiž bě dotal Hansej Khrystofej z Nosačic słušał. Tutón młyn z dwěmaj młejidłomaj a woleńcu směmdźiše palenc a piwo točić, pjec a rězać, a měješe młynske prawo też nad Bólborčanskimi poddanami. Młyn měješe na kóždu dawkowu termiju (1641) 5 krošow a 2 pjenjezkaj „Jagdhufengeld“ dawać. Młynej je so wěšće wupróżdnjene a wotpalene burske kubło připokazało, přetož w lětomaj 1579 a 1617 ličachu so w Myšecach nimo młyna a dweju khěžkow jenoż hišće 8 burskich kublow město přenjotnje dźewjeć. 1649 so hišće třeća khěžka mjenuje. Wobydleri bě tehdy 44.

Krajny knjez bě wot lěta 1559 sakski wolešski wjerch, kotremuž bě Mišnjanski biskop Jan IX. z Haugwitz Stołpnjanski hamt wotstupić dyrbjał, za čož bě Torgowski hamt dostał. Hans Wolf z Gersdorf bě so woženił z Uusulu z Haugwitz, dźowku sakskeho wolešskeho wjercha Jana Jurja I., kotremuž bě Łužica wot lěta 1620 zastajena a kotremuž naša domizna wot lěta 1635 słušeše jako wićežtwo češkeje krony. Kwas bě jimaj wolešski wjerch w Drježdźanskim hrodże wuhotował. Što by to rjekł! Wy njewěrće, kajkich wosebnych knježi su waši prjedownicy měli. Što pak wě, hač staj hdy Myšecy wohladałoj. Knježeho sydliśća tam njebě.

Hans Wolf z Gerzdorf wumrě 1648. Wot předporučnika jeho tśoch synow kupi cyle wobsydstwo Łužiski krajny postajenc Wolf z Maksen nad Wichowami a Rodecami. 1650 namrě dźowka posledniśeho Myšecy (a Ratarjecy), kotrež běchu so hižom Gersdorfej do dźědźičneho wićežtwa přepisałe, Sabina Hilža z Maksen, hakle 4 lět ličaca. 1665 woženi so tuta z wobsedźerjom Połčnicy a knježtwa Beichlingen, sakskim appellaciskim radu Bohkhwalom z Werthern, kotremuž 1670 Myšecy (a Ratarjecy) wotstupi. Tutón hišće w samsnym lěće wobsydstwo Łužiskim krajnym stawam předa. W přichodnym lěće (1671) kupi Myšecy (a Ratarjecy, bromadże 10 000 toleř płaćacymi) Hans Wolf (IV.) ze Schönberg. Wón bydleše w Ratarjecach a prošeše 1674 wolešskeho wjercha wo dowolnosć, zo směł w Ratarjecach cyrkej natwarić, dokelž bě jemu Hodźij předaloki, a běchu jemu Budyšske kemše přezaźne, wosebje w zymje; zafarowane Ratarjecy

bółš je ze ſchuli. Je zyle mlodo a cžiły, ma hospodarſtwo hačle někotre léta. A ſtary tamle na wumjenku je wot wčerawſchehu ſtu na njeho a cžini hłupje, dokelž to po jeho hłowje njeidže. Njech je. Hm, hacž budże naſch jedyn też tak dźiwnuſchki, hdyž budże tam ſeſtarjeny w budzyſ bydlicź? Nu, ty můj luby dunderje, žiwjenje cži hačle kčeje. Ni, to ſej niemóješch tak prawje ſpſchehotajeca a ſo do teho ſamtyſlicź.

Poſmčkuje ſo. Nětko je hižo ſ nim tak daloko. Ale ně, djenſa a jutſje ſmě hiſchcze ras bur byc ſa ſwojej roli kaž prjedy pſchez.

Pſchez.o horje a dele! Jena bróſda pſchi druhej. Hiſchcze ras tak prawje doma byc ſa ſwojim žiwjole, w ſwojim elemenzje! Hiſchcze ras pluh do rukow, kaž njeby nicžo ſo ſtało a ſo pſchemeniło, kaž by to dyrbjało tak byc ſa žiwcze, a kaž by to tamle doma na wumjenku był nječaſi ſón, kiž ſo dožyła njehodži do jeho žiwjenja a dźela.

Hdyž bě pſchipołdnju wupſchahnuty, dże ſam wot ſo po pizu ſa wołow a ſaſejele jimaj, dże nuts ſ wobjedu a ſaſy tak a zyliczi dalſchi tydżeń. A hdyž Pawot ſtanje, pſchima a pomha nam dale, byrnjez ſ wołomaj njebyło, nicžo to njerwadži, wſchako je jeju ras ſaſyny w rutomaj pomčr. Hłowna wěz, ſo móże nětkle pomhacź a wužitny byc.

Na wumjenku byc, je zyle rjenje, ale takle wodnjo w domje, ſtatoku a na dworje kramoſcžicź, też wólb njeje! To cži cžaſ ſaſidże, hewak derje njeje. S bjełom je ſroſcženy a to też woſtanje, doniž wocži njeſacžini.

Hančičcyna klanka.

Hančička hiſče njebě 5 lět dóſpěla, a hižo ſwalčowaše. Na hěccy ſedžicy ſwojej popcy nowu ſukničku ſiješe. Też bě ſebi draſčičku pſitſihała. To hižo něſto rěka.

Mać do jſtwy pſiňdże. Khwilu ſwojej ſwalčiccy pſihladowaše. Haj woprawdże, jeje dźowčička pěknje ſiješe!

Hančičkan na mać pohladny prajicy: „Maćerka, hdy budże Bože dźěćko wobradžeć!"

A maćerka wotmołwi: „Za tři njedźele."

Zaſo holčička rjekny: „Luba maći, njech Bože dźěćo mojej klaney nowu nóžku wobradži! Jena je ſo jej wotthorhla a ſo dawno zhubiła."

„Ja njewěm", rjekny mać, „hač budże Bože dźěćo chcyć. Loni je hižo jenu ručku klaney wobradžiło. Ale nětko sy ty cyła nóžku wotwjercała —"

„Maći, ja njejsym wotwjercała! To je ſusodec Leńka była, ta wſitko kóneuje. Tej pak ju ja wjacy njedam."

„To pak mi ſlub na ruku!"

„Maćerka, to ći ja lubju!" A Hančička da maćercy prawu ručku.

A mać rjekny: „Tak ju mi nět daj, zo bych ju Božemu dźěſeu k porjedženju dała."

Spěſnje a wjesele Hanka maćeri ſwoju klanku woteda. Mać ju Božemu dźěſeu ſobu wza.

Hančička pak čaka nětko wjeſela na hody. Dostanje dźě popku zaſo cyłu — a ſnano też w nowej draſčičcy! To je wſo możno. X.

Wo rumpodichu.

Hdyž ſym pola ſotrow był, přiňdże rumpodich a powěda, hač ſym dušny. Ale rumpodich měješe cedlku, wón čita, zo ſym ja na klocki pluwał. Wón rjekny, zo ja přiňdu do měcha. Ja ſym pſchał a ſotra rjekny, zo ja dyrbju placać a proſu proſu powědać. Ja ſym kejſał a powědał. Potom ja njejſym do měcha pſiſoł. Nawkee Błažij z Radworja,
16. 12. 29. 2. lěto.

Wo prawej rěpje.

Póndźelu dopoldnja ſmy prawu rěpu z konjom domoj wozyli. Na polu ſmy ju na wóz mjetali. Naš nan je pyr palił. Z polnej fóru ſmy jěli domoj. Doma ſmy konja wupřahnyli a do hródže ſtajili a wotgrabowali. Naš nan je jemu wobjed ſypnył a hródž začinił, my pak ſmy rěpu zwotmjetali a potom ſmy šli k wobjedu. Po wobjedže ſmy ſudobjo wopłokali a

Jezus dźěćata žohnuje

Jan Radyserb-Wjela:

Jezus posydnje ſo ſpročny
— Wučomniey pódla ſu —
A chce potom znowa mócny
Dźěłać Božu winicu.

Z dźěćatkami k njemu chceja
Maćerki a pěſtońe;
A jich žady na to dźeja:
„Njech te matke žohnuje!"

Wobaraja wučomnicy:
„Dźiće! Wostajće joh' raz.
Mučny je a ſkoro ſpicy —
Přiňdźće ſkerje jutře zaſ!" —

„Na te žónſke njeborkajće!"
— Rjekńje pytnywſi wón to —.
„Dźěćatkam już ke mni dajće;
Jim je Bože kralestwo!"

Na klin wón je bjerje ducy,
Złožuje ſoj k wutrobje,
Na hłowčki jim kładžo rucy,
Sćedriwje je žohnuje.

Lipšcan wuj je njesprócny.

12. Hdże ſo nam lubi? Na wyſokich horach, w ćichich wſach, w zelenej hali, w nowym domje, w złotym hrodže, w cyrkwjach, w čopłej wodže, w rjanej bjeſadže, w ſerbſkej wučbje.

13. Hdże ludźo khodźa? Do khłódneho lěſa, do łužiſkich hór, do ćicheje hole, do čopłeho hata, do holanſkich jahodkow, do dalokeho města, do praweje rěpy, do młodych kopřiwow, do hribow, do rybow.

Wotkel du? Z khłódneho lěſa z łužiſkich hór.

Pódźemy na polo, łuku, horu, kwas, křéżnu, přazu, wulět, kermuſu, kołbasu, hody, wěžu, zwónicu, dwór, tšěchu a tykane.

Boſćij knjezej wučerjej piſa:

„Česćeny knježe! Prošu, njedawajće našemu Jankej wjacy tak čežke zličbowanja. Před někotrymi dnjemi dyrbješe wulićić:

Hdyž 16 litrow piwa do 32 polliterſkich bleſkow napjelnich, kolko literſkich bleſow napjelni ſo ze 36 litrow piwa? My ſmy wšitcy ſpytowali, prašenje wujaſnić, ale to njebě možno, a Jank njechaše do šule hić, doniž njebě to wulićene.

A tak ſym dyrbjał 36 litrow piwa kupić, štož mi čežko pada, a potom ſmy ze ſtarym winowymi bleſemi ſpytali, ja ſym do bleſow piwo lał a Jank je ſmuſki piſał. Hač je to prawje było, njewěm, dokelž nješto je też nimo běžało. Dajće tola wot nětka jenoj z wodu ličić, přetož piwo je za nas předrohe.

Z počeſćowanjom Boſćij.

Lube dźěći! (Starši ſmědźa też čitać.)

Advent je čas wočakowanja. Wulcy a mali ſłuſchaja a wočakaju na Božo dźěćo. A što ći dźěćo ſobu přinjese, što ći wobradźi? Tak ſo wšitke dźěći prašeju.

A što ſebi přejeće? Mój luby pomhaj, kelko to človjek ſłyši!

Holcy a holći hač do 12 lět ſebi ſkoro wšitke klanku a wozyčk přeja — a potom wězo hišče wšelake wěcy na ſo a do ſo . . . Hólcy pak maju jara wšelake přeća: tón chce harmoniku, tamny kolo, tón wojaki, tamny konje a wóz. Na draſtu wězo njezabywaja. Tak to kóždy človjek nješto trjeba — nješto do zymy, nješto do lěca, nješto do šule, nješto do dźěła, nješto k hraču a hrajkanju . . . A što pak myſli na ſerbſku knihu? Na protyku Předženak, Krajan! Na ſpěwniku modlitwowe? Na wobrazate? Na powědańcka?

Njech nan a mać, hdyž Bože dźěćo honitej, ſebi w Budyšinje w Domje też na ſerbſku knižku kmótrja, dokelž tej ſu tam doſć a rjanych. Na přikład: Dźěćatka, hladajće, kajke tu rjanoſće. Robinſon. Wrjóſ. A tak dale.

Serbſka knižka ſłuša pod hodowny ſtom! Wona kóžde dźěćo, kóždeho človjeka rozwjeſeli, nikoho njeſkazy!

Šulske dźěći trjebaju „Naše ſpěwy", zo bychu też tak ſpěwać mohle kaž te holćata z Hućinjanskich ſtron na poſlednim koncerće w Budyſkej Krónje!

Bože dźěćo nam też tele Bože dary wobradża ze ſerbſkeho žiwjenja — za ſerbſki lud a ſerbſke dźěći! Poſkajće tola na

Waſcheho wuja Domaſa.

Přilopk

Roshorjenoſcj dla namakanja ſtota w Kaliforniſkej.

S Newyorka ſo piſče, ſo ludźo ſ hromadami do města Majowe cžahaju, kotrež w kaliforniſkej puſcžinje leži. Kóždy twarjenje je połne zuſydy a ſuhodne hórši hu ſe ſtanami nadžije połnych wyjerjow ſtota wobhadžene. Jedyn ſtudent je ſtotu žiwu namakał, kotraž je ſo jako bohatſcha wupokaſała, hacž ju jedyn ſ wopředka myſlili. Jedyn wězwuſtojny je rjekł, ſo je ſtota žiwa wulka a wurjadnje bohata a budże jara ważna ſa Sjednoćene ſtaty połnóżneje Ameriki.

nihdże njeběchu. Wotmołwa woleſkeho wjerčha znata njeje; znate pak je, zo cyrkej njeje nastała. Schönberg wumrě 1674. Po nim namrěchu wobsydſtwo jeho tři ſynojo. Hans Haubold, Wolf Křeſcijan a Hans Rudolf. Jim wotkupi wobsydſtwo 1685 jich mać Haňža Dorothea zwud. ze Schönberg rodź. Einſiedel, kotraž jo ſamſny dźeń hišče předa ſwojemu wujej Wolfej Hendrikej ze Schönberg. Hižom 1693 kupi wobsydſtwo wot tuteho ſakſki komorny a horni rada a wjeſny běrka Hans Kaſpor ze Schönberg za 17 000 toleř a 200 toleř klučoweho pjenjeza (hromadże za Ratarjecy a Myšecy). Wón bě ſkónčnje tajny rada a komorny předſyda a dostawaše lětnje wot lěta 1695 dweju jelenjow, dwě zwěrječi dźiwiny (kajkeje? dźiwjeju kundrozow?), dwě dźiwjej ſwinječi a dwě ſornje, a jeho zaſłužby běchu tak wulke, zo też jeho potomnicy tutón deputat dostawachu hač do l. 1814. W lěće 1693 bě jemu woleński wjerch Myšecy do namrěwſtwa přepiſać dał, štož bě ſo z Ratarjecami hižom prjedy ſtało. Też dosta Schönberg tehdy wjeſny ſud w Myšecach, kotrež běše dotal Stołpnjanſki hamt wukonjał a w najwjace wěcach Hodźijſki wěcowy ſtoł (Dingſtuhl). (Nad Łužiſkimi wſami mějachu knježſtwa wjeſny ſud hižom wot lěta 1562. Myšecy běchu Mišnjanſke.) Hans Kaſpor ze Schönberg wumrě 1695. Wobsydſtwo namrě jeho dźowka Marija Sofia, kotraž ſo woženi z Khrystofom Bjedrichom z Gersdorff, bě ſkónčnje ſakſki tajny rada a zapóſłanc na riſſkej zhromadźiznje w Regensburku a wjele łužiſkich ryćerſkubłow wobſedźeše. Wón bu l. 1723 na riſſkeho hrabju pomjenowany. Nowa hrabinka wumrě 1728, a jeje ſyn Bjedrich Kaſpor hrabja z Gersdorff měješe Myšecy z wjele druhimi łužiſkimi kublami hač do léta 1751. Po nim namrě Myšecy a cyłe druhe wulke wobsydſtwo Hans Hendrik z Zetzſchwitz-Pěſkečanſki, Zinzendorfowy přećel, kotryž wot teho časa we Wokhranowje (Herrnhut) bydleše a tam 1778 wumrě. Myšecy pak bě wón hižom 1752 předał z Ratarjecami wjeſnoſtamtſkemu hejtmanej Jurijej Arnoštej z Gersdorff.

Po tutym měješe Myšecy jeho wudowa Hana Khrystiana z Gersdorff rodź. ze Schönberg hač do 1787, a wona wotkaza je ſwojej ćetcy Hani Henriећi Charloće z Boyen, kotraž ſo woženi 1790 z wojeńſkim hejtmanom z Bólzig. Po jeje ſmjerći w lěće 1792 namrěštaj Myšecy (a Ratarjecy) po wotkazanju léta 1787 jeje wujej hrabi Bjedrich Arnošt a Awgust Ditrik z Marſchall, wulkaj durinkſkaj knjezaj. Poſledniši wumrě 1824, a jeho ſyn Awgust Ferdinand Božidar namrě jeho połojcu łužiſkich kublow. Wón wotkupi hišče w ſamſnym lěće ſwojemu ſtaremu wujej tamnu połojcu wobsydſtwa a wobkhowa wobſydſtwo hač do léta 1854. Za jeho čas ſo dźědźiczne poddanſtwo, dźědźiczne dawki a roboty wotwjazachu. Myšecy wšak z wopředka nimo krajnych ſłužbow žane roboty měłe njeběchu. Jako pak buchu z jenej łuku Ratarjowſkemu knježſtwu předate, buchu też jim ze ſtrony Ratarjowſkeho knježſtwa roboty napołożene, kotrež mějachu Mcšečenjo hač do léta 1836 do Ratarjec wukonjeć. Tři khěže, na ſpomnjenej łucy pola Hodźija ſtejace, dyrbjachu wotwjazacu rentu do Myšec płaćić. Dokelž ryćerſki mějićel wſy w Myšecach ſamych žanych leżownoſcow njeměješe ,přeńdże nětko (1836) ryćerſkubleńſka kajkaſć a hódnoſć na wjeſnu wosadu. Tamna łuka bě Myšečanſke knieže kubło. Nětko po najnowišim zarjadowanju w Sakſkej też tuta kajkoſć žaneho wuznama wjacy nima.

Myšečanſki młyn měješe wosebite poſtajenje. Wěſće je młynk, kaž z jeho wosebitych prawow ſudźimy, wjeſny předſtejićeř, ſudnik a běrka być měł. Zwićežnjeny po zdaću był njeje, z najmjeńſa ſpiſowaćel njeje to nihdże naſpomnjene namakał. Jedyn Bólborčanſki knjez a wobſedźeř Myšečanſkeho młyna, ryćeř ze Schönberg, pak něhdy z wuſpěchom a drje też z prawdu wudawaše, zo je młyn ryćerſke leńſtwo; młyn bu też, byrnjež wot 1584 hač 1620 wot njeho po 245 kopach-krošow dawali, z dawkoweho kataſtra wuwoſtajeny.

Myšecy mějachu — a to z wuwzaćom młyna — ¼ konja ryćerſkeje ſłužby wukonjeć, a to hač do léta 1754. Za tutón pad bě wjes z druhimi wſami zwjazana, kotreż też połneho konja ryćerſkeje ſłužby winojte njeběchu. Pozdźiſo ſo ryćerſka ſłužba wjacy nježdaše; přihotowanje a zhromadźenje wójſka traješe předołho, a krajni knježa hižom wudźerżowachu ſtajne wójſka. W lěće 1884 załožichu w Myšecach ſulu za Myšecy, Sulšecy a Přěćecy z něhdże 300 wobydlerjemi a 40 ſulerjemi. Šula po tajkim létſa połſta lět wobſteji.

Leżownoſtne mjena: Žele, Khróſty, Fórmanki, Kamjeńc, Śćežki, Zmohi, Bóńc (Błóńc?), Hory, Doły, Wowće hórki, Śeroke, Pola Leśawy, Za réku, W lipach, Wabiny (we Wabinach), Bokač (Bykač?), Strónje, Hajki, Butrjanki, Jězor, Radkowy, Śławćiny, Śyćinki, Mocidła, Strony, Strónje, Rajchi (?). To je pomérnje wjele leżownoſtnych pomjenowanjow. Je zběrka dospołna? Njejsu žane woteznate?

(Pokračowanje ſćěhuje.)

Hospodarski kućik

Swinjom sól!

Njemóžemy to prěć, zo bě jendželske kaž amerikanske hospodarstwo w kormjenju swini tójšto dale hač **my**. Tam wě so derje z nazhonjenja, kak wužitna je **sól** do swinjaceje picy, kotraž so pola nas zrědka hdy dawa. Njech też swinjo telko sele njetrjeba, kaž kóli a howjado, přeco wostanje wěste, zo bjez strowehoho byća za njo njeje. Kaž sól čini, zo je človječej jědź słódniša, a zo jo žołdk lóže předźěła, wosebje hdyž so wjele rostlinow a suchich warjeninow jě, tak je wučinjena wěc, zo su dary sele swinjeću, kotrež ma we swojich nutrkownych organach z človječinił najwjacy podobnosće, kaž spomožne tak trěbne. To wšak dyrbimy wuznać, zo so wo přihódne zeźiwjenje swinjeća hišće khětro mało staramy. Swinjo słuša w hospodarstwje do nješkwarnych skoćatow (štož pak docyła wěrno njeje), a dokelž je tuto njeprawe měnjenje so zakorjeniło, ma so za to, zo je za swinjo wšo dobre dosć, njech je zhniłe, zmjerznjene zakisnjene. Měsacy dołho tyka so často dosć do njeho jena a ta sama pica, njehladajcy na to, zo by so kóžde druhe skoco hóršiło, hdy by so jemu dźeń kaž dźeń tosame dawało. A kajki smjerd často dosć w khlěwach — zo je to hróźba! — To so dźiwać njesměmy, zo naše swinje telko khorosćow nadpaduje. To pak je stara wěrnosć: zo móžeš khorości skerje wobarać, jako ju zahnać, hdyž je wudyrila. A zo so khorosćam mjez swinjemi wobara, docpěje so z tym, zo so jim porjadnje sól do jědźe dawa.

Swinjo je wězo wobźarane skoco, ćerpi tohodla wjele na katarhy žołdka a črjewow. Dyrbimy jemu tohodla k pomocy přiić ze srědkami, kotrež same wot natury hnate pyta, hdyž na dwór abo na pastwu puščene, wuhlo, drjewo, trawu, pjeršć, sól, šwabl atd žerje. Z tutymi wěcami přiwjedże swój khorowaty žołdk do praweje dźěławosće. Rozpominamy-li dale, zo swinjo z njerodu wothladane a ze špatnymi wěcami futrowane mnoho njerody płodźi (wši, skomle, jětrjenja, trichiny atd.), kotrež so lohcy na človječe čěło přenjesu, měli čim wjacy winy, zo njerozumneho předsuda so wotrjeknjemy, zo je za swinje wšo dawno dobre dosć, a zo hižo swojedla na čiste khlěwy a přeměnliwu picu hladamy. Njech so jemu strowe korjenje (běrny, kulrěpa atd.) dawa, a wšo, štož so jemu warjene kida, so přimērjenje ze selu začinja (druhdy priza tołčencho šwabla), tak budźa mnohe skórźby na njezbožo ze swinjemi přestawać.

Rozwučowace drobnosće

Krwawjenje nosa zběhnje so na tuto wašnje: wzmi kruch korka a zapal jón při swěcy, wotškrabaj wuhlo z čistym nožom a šnupuj tutón proch. Je cyle nješkódny!

Prěnja pomoc, je-li štó jědojte zjědł, je tuta: Wzmi łžičku sele a pol łžički žonopa, woboje změšej do ćopleje wody a daj khoremu pić. Je-li so khory prawje wubliwał, kaž to być dyrbi, daj jemu pridy bělik z jeja (njewarjeny) a na to šalku sylneho čornoho kofeja.

Při wohnju stanje so husto dosć, zo čeladnik swoje zmachi přisadźi, dokelž skót z hródźe wudobywa a jón w zahrodźe pase. Nichtó njemysli často dosć na to, zo by čeladnikej za jeho woporniwosć přisadźene zamoženje wrócił. Njech čeladni, hdyž so za wotpalenych hromadźi, na to mysla, zo swoje dary wupalenym dźowkam abo wotročkam přiwobročeja, zo tuńi, ze strachom wo swoje, na luby skót njezahubu, wudyrili něhdźe woheń.

Pódkowa ma runje tak wulka być kaž roh; je-li mała a kowař počina z filku wotdrapować, wozmje dźěn z tym runje najtwjerdši dźěl roha konjej z nohi, na kotrymž měła so pódkowa přibić.

Někotra hospoza skorži na to, zo ji lěto wot lěta dorosćene husycy padaja. Pohladaj wšak jim druhdy raz do nosa. Tam nasadźuja so rady małe šěre pijelcy, kotrež so zakusaja a husycu k zadušenju přiwjedu. Wućehń tute a zećěř husy do wody.

Wurosćene žito mjele so špatnje a pječe so hišće špatnišo. Hospoza njech sebi tak pomha: 1. Město wšědneje njech kalkowu wodu bjerje, na 100 puntow muki 25—27 puntow, a dokelž to njedosaha, njech so kaž wjele je trěbne, wšědneje wody doda. Z punta kalka přihotuje so 600 puntow kalkoweje wody, potajkim rěče hódne njeje, štož kalka do khlěba přindże. 2. Njech žahu w ćěsće ze selu potupi. Na 100 puntow muki rozwjazaja 2—3 punty sele w ćopłej wodźe, kotraž so do ćesta přimeša. Sól zadźěwa wyše toho też hišće płesnjenju.

W małych hospodarstwach traje druhdy dołho, prjedy hač so telko smjetany nahromadźi, zo mohła so butra dźěłać, kotraž je potom teź hišće hórka. Tomu zadźěwa so z tym, zo so do smjetany wšědneje priza sele sypnje a ze smjetanu změša, na khanu hač do dweju łntow sele.

Kožane rjemjenje khowaja so derje a dźerža dleje, hdyž so do maza, kotryž so hewak nałožuje, něšto glycerina přimeša.

Dobra solotej ze zellerija dobywa so, hdyž so koruški torhaja, kaž krěn, a na to z kisałom a wolijom načinja: tak je słódniši a žołdk jón lóže předźěła.

Njezabudź w zymje na to, zo ma so kurom rano mjehka pica stajeć: běrny ze sydkom, rozsykane koruški, a po možnosći wšě mjasne zbytki do njeho. Zorno dawa so dopoldnja a na nóc.

Lipa, wólša a hrab dyrbja so nětko puščeć; je-li njemjezha do nich też jenož mało zapuščiła, njejsu k ničemu, dokelž so skoro čerw do nich puści.

Tuni profeta na wjedro je Serbam pod mjenom „Diskor“ znata ryba. W Delanach přebywa we wšěch łužach a hatach w błóće. W šěrokej sklenčy dźerži so, hdyž so jemu kóždy třeći dźeń čerstwa woda dawa a dorneč z pjeršću do wody čisnje, derje w jstwach a přinjese mnoho zabawy. Budźe-li stajne wjedro leži diskor na dnje sklenčy, kaž morwy, steji-li pak wětr, dešć abo sněh na njebju, zakhadźa dźeń pridy kaž njedobry.

Cuzy skót zwučiš k sebi, hdyž słabše skoćo na błowje a na šiji z palencom namazaš, tak zo móže je susodne skoćo woblizać.

Škodny njepočink w kowarstwje je to, zo so konjam žehliwa pódkowa „napali“, z tym wuskrěje so šmale z rohow, kotrež so hórzy kwěkać počinaja. Kowarjam na porsty hladać, zo so tutoho wostaja!

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Serbske towarstwo; wotrjad „zwučowańska jednota“ wuhotuje njedźelu 9. hodownika wječor w 7 hodź. serbski swjedźeń pola Stangee. Do programa a po programje budźa reja. Wšitkich Serbow wutrobnje přeprošujemy.

Minakał. Serbske towarstwo „Statok“ wuhotuje njedźelu 9. hodownika wječor we 8 hodź. we Łomsku, w Bomsdorfec hosćencu zjawny serbski swjedźeń ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšitcy serbsku zabawu lubowacy so z tutym wutrobnje na njón přeprošuju. Předsydstwo.

Hornja Hórka. Serbske towarstwo „Łužica“. Dla zmylka wotmeje so zhromadźizna njedźelu 9. decembra 1934.

Khelno. Serbske tow. „Domizna“ zmjeje njedźelu 9. hodownika wječor 1/2 8 hodź. pola Mjenee němčnu zhromadźiznu. Předsyda.

Radwoŕ. Domowina zarjaduje přichodnu njedźelu, wječor we 8 hodź. pola Subertec zjawnu serbsku zhromadźiznu. Přednošuje wjednik Domowiny. Cyło wobydlerstwo Radwořskich stron so z tutym lubje přeprošuje.

Rěčespytny wotrjad Maćicy Serbskeje zmjeje póndźeln 10. hodownika popołdnju w 5 hodź. posedźenje we Serbskej kofejowni w Budyšinje.

Sewrjecy. Domowina zarjaduje přichodnu njedźelu, pop. w 3 hodź. pola Palerjec zjawnu zhromadźiznu. Přednošuje wjednik Domowiny. Wšitcy su lubje přeprošeni.

Hospodarski rozhlad

Sobotu, 8. decembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,490	100 pólsk. złotych	46,95
1 jendželski punt	12,35	100 čěskosł. krónow	10,38
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,39

Barlinska burša dnja 7. decembra 1934. Dałotwohawaje jeńelkowši krjejerstwowych zarjadowanjow k pohibnjenju kapitalowych wikow so dźensa dale wusmuknkowachu. Krucje zabanjomne hódnoty so jimje žadachu, tak je so tam a sem njedojtatk na materiału pokazowaše. Wobjebje placji to sa konturnalnu twdobženšku pohibnjenju, kotraj sahu 0,3 %, wyše sahadźi a podobnje hišće 0,25 % pschidowy. Też stara wójnska požčonka je 0,5 proz. wyše placješe. Žiwy wobchod wuwi je też w industrijowych obligacijach, kotrež su je sa dollaroweje měny na hriwnowu měnu pschemeniše. Wjele měrnišče běchu akzijowe wiki, tola tu móže je wobkedźbować, so je zhadowanje kursow pschestało. To móže je sa tym motiwěrować, zo njeje janeje pschicžiny k wotedawanju tych hódnotow, kotrež pod kapitalowy sakkadny zakoń njepadnu; też dawachu wschelake dobre powěsće z hospodarstwa nowe nastorki.

Barlinske žitne wulkowiki dnja 7. dec. W zyłku njeje je w potoženju na Barlinskich wulkowikach wjele pschemeniło. Poschiczenske poměry su je trochu polepschiše, schtož tohodla na wahu bada, dokelž naprašchowanja mlynow wjazy tak wulke njejsu kaž prjedy. Bjechi pschenicy je wschi najlepschich druzinach pschinjachi jenož pomału pschistrowaleja, mjes tym so je rožka jenož sa wotrubu wotedawa. Też w jeczmjenju sa piwarnje a sa industriju pschedeli wjele poschiczenjow. Wowsy a pjerowatki jeczmjeń wotedawaja je jenož sa druhe pjerowatka. Na mulowych wikach wobkedźbuja je pschenicżne muki wobežele bobreje druzinu, mjes tym so je rzana muka jenož sa tschehbnu potrjebu žada.

Wječera placjesche w Barlinje zjentnař

pschenicy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožki R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jeczmenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.,

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

7. decembra 1934 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 675.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosće hač do 6 lět	40—41
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	36—39
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	30—35
Mjenje picowane wšěch starobow	23—28

Byki: 597.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	36—37
Połnomjasne, młódše	32—35
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	27—31
Špatne	22—26

Jałojcy a kruwy: 1768.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	33—34
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	24—31
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	16—22
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10—15
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1898.

Najlepše wukormjene (1. družiny)	46—53
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	36—43
Špatne (3.)	27—34

Wowcy: 3019.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	31—32
Starše wukormjene (6.)	28—29
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	22—26

Swinje: 10846.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křižencj., hač do 1 1/2 lět stare	51
Wukormjene	49—50
Mjasne	48—50
Špatne	46—48
Rancy a kundrosy	46—47

— **Djenjšnjsche wiki.** Butra 71 pj., jeja 12—12½ pj., twaroh 20—25 pj., žołtej 5—10 pj., šydrojty kał 12 pj., wjóšty kał 15 pj., běły kał 10 pj., čjerwjeny kał 12 pj., morchej 10 pj., zybla 10 pj., brěšći 40 pj., worjechi 40 pj., boby 15 pj., tomaty 45 pj., wino 40 pj., běrny 10 puntow 50 pj., jabłuka 6—15 pj., truschowy 10—15 pj., hruzy punt 78—80 pj., kury 65 pj., prunčnizy 40 pj.

Wiki w Schorjelju.

Pschenza (100 tilogr.) 19,55 hr., rožka 15,55 hr., nalčini jeczmjeń 15,95 hr., najwjaki jeczmjeń 15,45 hr., wowsy 14,85—15,55 hr., běrny 2,35—2,55 hr., butra 65 hacj 77 pj., jeja 11—15 pj.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	7. 12	6. 12.		7. 12	6. 12.
Pšenca	205	205	buny	12,5-13,0	12,5-13,0
rožka	165	165	woka	11,5-12,0	11,5-12,0
jeczmjeń now.	211-218	211-218	módre lupiny	8,00-8,50	8,00-8,50
jeczmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	9,7-10,5	9,7-10,5
wows	—	—	zeradella	16,0-16,5	16,0-18,5
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	—	—
rżana muka	22 50	22 50	such. hruhanč.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrni, kusk	8,70	8,70
rżane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
raps	—	—	rżana stoma		
hróch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	ječna „		

Płaćizny za pšenicy za wupłodźerja 8: 197.5 9: 199.5
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 157.5 11: 161.5
Płaćizna za jeczmjeń za wupłodźerja 7: 157.5 9: 162.5
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: —, 13: 160.5

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

8. decembra 1934 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora	najnišše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjace mjaso z koaćemi	1 kg	1,40	1,80
Ćelace mjaso	1 kg	1,40	1,80
Skopjace mjaso	1 kg	1,80	2,20
Swinjace mjaso	1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	2,00	2,20
Pšenična muka	1 kg	0,38	0,56
Rżana muka	1 kg	0,36	0,38
Khlěb	1 kg	0,25	0,27 1/2
Jědźbne běrny nowe	1 kg	0,08	0,10
Rais	1 kg	0,28	0,80
Hróch	1 kg	0,60	0,84
Soki	1 kg	0,40	0,90
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	1,90	2,00
Sušeny połc	1 kg	—	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	—	—
Jědźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 otr.	—	1,85
Brunicowe briketty	1 otr.	—	1,25

Wječe płaćizny w Budyšinje.

8 decembra 1934.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.
Najlepše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet	najnižša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšenca, 76-77 kruta płaćizna 50 kg	—	9,87 1/2
Rožka, 72-73 kruta płaćizna 50 kg	—	7,87 1/2
Jećmjeń, łódny 50 kg	9,25	10,2
Jećmjeń, nazymski, 2rjadkaty 50 kg	—	7,87 1/2
Jećmjeń, nazymski, 4rjadkaty 50 kg	—	—
Wows 48—49 kruta płać. 50 kg	—	7,62 1/2
Raps 50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikowanju) 50 kg	2,55	2,75
Syno 50 kg	6,00	6,25
Sloma z mašinu młóć., pras. 50 kg	—	2,25
Sloma z mašinu młóć., k zasł. 50 kg	2,50	2,75
Sloma z cypami młóćena 50 kg	—	—
Butra 1 kg	2,84	3,10
Jeja 1 štk.	—	—
Pšeńč. muka Type 502 50 kg*	—	17,00
Rżana muka Type 997 50 kg*	—	12.25
Pšenične wotruby 50 kg	5,85	6,70
Rżane wotruby 50 kg	5,10	5,95
Běrny (w malowikowanju) 50 kg	3,55	3,75
Husy 1 štk.	0,70	0,80
Prosata 717 štuk 1 štk.	10.0	17,00

(Swinjace wiki běchu srěnje.)

Cyrkwinske powěsće

2. njedźela adventa, 9. hodownika 1934.

S **Budyšchina.** W Pětrowskej zyrkwi rano ½8 hodź. lic. theol. Ludwig předuje (zyrkwinska hudźba); pšchip. w 12 hodź. sup. Berg předuje; pop. w 3 hodź. ma farar Große kschćenja a wjeczor ½6 hodź. spowědź a Boże wotkasanje. — W Marijnej a Marczinej zyrkwi dop. w 9 hodź. sup. Berg předuje (zyrkwinska hudźba); pop. w 6 hodź. śnieże farar Paul mišijonske kemschenje. — W Tuchorskej zyrkwi budźe wjeczor w 6 hodź. adventska Boża słužba sa młodźinu; narěcź śnieże farar lic. theol. Ludwig. — Sběrka sa hodowne wobradźenje najzhudźschim wosadnym. — Sćrjedu wjeczor we 8 hodź. budźe w Tuchorskej zyrkwi wožadny spěwny wjeczor se žobuskutkowanjom khoralneho chóra; nowe chěrluschowe seschiwki maju so sajo žobu pschinjeseć.

S **Suski.** Dop. w 9 hodź. budźe němske předowanje.

S **Wjelećinu.** Rano we 8 hodź. budźe němska spowědź a Boże wotkasanje, dop. w 9 hodź. němske kemschenje (posawonowy chór). Sběrka sa wokrjesne towarstwo smutskowneho mišijonstwa. Dop. ½11 hodź. budźe kemschenje sa dźěći, pop. ¼4 hodź. serbske Boże wotkasanje. — Schtwórtk wjeczor ½8 hodź. budźe w schuli w Turjezach Boże wotkasanje, na to biblijska hodźina.

S **Wojerez.** Rano w 7 hodź. němska spowědź, farski wikar Hamann; dop. w 9 hodź. němske kemschenje, farski wikar Hamann; ½11 hodź. serbske kemschenje, wikar Krósšin; na to serbska spowědź, duchowny Wowcjer; dop. w 9 hodź. kemschenje w Kulowje, wikar Garbe; pop. w 2 hodź. němske kschćenja, farski wikar Hamann.

„Tři Lipy"

Mjże mětta Budyschina,
Pšched „Lawschkimi wrotami"
Steji statok natwarjeny
S hoka dróhi pschi Schprjewi,
To je hosćenz wulki rjany,
Tón „Tři Lipy" mjenowany.

Nětdy tři žu lipy stare
Tu we dawnym sastarschu,
Kotrež dale jemu mjeno
Dšé po žiwojim mjenje žu.
Nikom' z nětkolneho splaha
Pónmjenje k tym njedožaha.

Džiwna je ta stara praja,
Kotruž powědachu mi;
Podobnje wo žanym mětinje
Sserbow njeje žiwschećži. —
Kajkuž wot dźědow ju mamy,
Runje tajku powědamy.

Nětdy w měsće Budyschinje
Běchu bratrja žiwérni tšjo,
Pschemo wjele druhich bratrow
Horzo lubowachu žo.
Tajka luboscź zaborjena
S cźejźka hdźe je nadeńdźena.

Rjenje rěczećz, to masch darmo,
A měcź jakt njedowny,
Tola w skutkach luboscź hajicź,
Kak drje z tym ty wobstat by?
Kak cźi tšjo žo lubowachu,
S wulkim skutkom widźecź dachu.

Jónu namkachu tam ludźo
Sakłótebo cźłowjeka;
Nóž 'mu we wutrobje tcźesche
S brinkom krwawym do cźrow. —
Hdźe ta mordarśka je ruka?
Na koho žo w ludźoch tuka?

„Hleicze, z teho noža móhli
Wuthodacź toh' słostnika.
Njewě nichtó, schtó je tola
Nóž měł teho runjecza?
Sa tynt měśicźelom stejmy,
Krutniwje žo wobhonjejmy!"

Najmłódschi bě z wonych bratrow
Nóž měł na tón podobny;
Mjes ludźimi něchtóžkuli
Běsche teho žiwědomy.
Bórsy tuž joh' winowachu,
Ssudni knježa bérzej dachu.

Wupraschany w žudnej khěži,
Sły skutk bě wón throbe prěd.
„Sapodobny nój nóž běsche;
Tohole pak njeschym měł!"
Knježa z hłowu tschažowachu,
„Dha nam pokaž tón žwój", džachu.

„Na dnju, hdyž je wjeczor stało
Sšo to helske saklócze,
Sšym byt hižo do cźmy domoj;
Bóh je žwědkom na to je.
Bratraj njeschtaj domu bytoj,
Sšwědeźicź hewak rad mi chžytkoj."

„Wonjo žym tam witki rěsak,
To žu ludźo widźeli;
Pschi tom nóž je z ruki wujěł
A mi sleczat do rěki.

Sšym wschak ponórjał žo po njón,
Ale z prósdnjej prózn wo njón."

Pschiťažahasche žo pschi Bohu;
Nocźenje bě podarmo.
Jatnik do jastwa joh' sawrě
Do żelezow sputanoh.
„Stóstnik dracźej pod njecź daty
Sa tři dny wón budźe scźaty!"

Bratrowaj bě žmjertnje cźežnu.
„Dajmoj sa njah' žiwjenje!"
Wobškorźschtaj žamoj žebje:
„Namaj hłowu rubajcźe!
Tu naj słonzowarjow macźe,
Bratra puschcźeze bożedlacźe!"

Wón pak jeju krwawny wopor
Sshlsh ronjo njepschija.
„Bjes winy mi hłowu wsmicźe;
Wonaj staj bjes poroka!" —
Ssudni knježa wschitzy krutni
Buchu w rošsudźenju mutni.

Nihdy nichtó žiwschał njebě
Tajkej wězy nadwělnej.
Ssudnizy we cźežkich dwělach
Njeběchu doscź mudri žej.
„Swarnuj Bóh naš pšched šym žu-
Njewinika moricź z bludom!" [dom

Wotstorcźiwschi wotprawjenje
Sshadźowachu wschědnje žo,
Lamachu žej mutne hłowy
Tak a hinak rošsudžo.
„Schtó je, liž w tej cźěmnej wězy
Dopomha nam k jašnej žwědzy?"

Tehdy bě we Budyschinje
W klóschtrje što lět stary mnich;
Tón bě snaty, so je mudry

Pschemo też najmudrischich.
„Pomhaj pschi tym bludnym padu-
Na žud prawy budź nam k radže!"

A wón sradźi: „Ssudej Bożom
Ma žo do prawa to dacź.
Kotry z nich je byt tón schachar
Bóh chžył žam nam pokasacź.
Hdźej ko mě to słonzowanje,
Njech žo hnydom takle stanje:"

„Kóždy z nich ma lipku žadźicź,
Ale z wjerschkom do semje;
Kotrehož najprjedy sańdźe,
Teho mjeczej podajcze;
Taunaj njekhłostanaj dźitaj."
Ssmjerceze widźecź njedwrbitaj,"

Tak žo sta, a kóždy lipku
S wjerschkom žadźi do semje,
A hlej z džiwom! — Hnydom liscze
Dobychu jich korjenje.
Wschě tři schtomy sepschimachu
Sso a dźiwnje pschibywachu.

Tak žo na spodźiw wschěm sjewi
Tšjoch tuch bratrow njewina;
Wot ludźikow wusprawnjenych
Lud jich z cźeścju muwita.
Woni sa ruki žo wsachu,
S džakom k njebju zhłakowachu . —

Sta lět stare žu te schtomy,
Rěkake „Tři Lipy" žu,
Sestarjene zhłabe pożles
Shinyle se starobu.
Pschez pak wo nich tutu praju
Starzy hišcźe powědaju.

Mrowjan.

Das Weihnachtsgeschenk

Die elektrische Singer

Weltbestgehende Zahlungserleichterungen

Singer šijace mašiny akc. tow.
w Budyšinje, na Bohatej hasy 14. Tel. 2205

Dla wożenjenja dotalneje pytam sprawnu, solidnu

holcu

(jeničku), kotraž je na samostatne dźěło zwučena a może warić.
L. Munskyowa,
w Budyšinje, Bergstraße 5

Mandle

słódke a hórke
punt po 1.05 hač 1.40 hr.

Natuš

w Khrósćicach w Kukowje

Mały nawěštk

w našich NOWINACH
je tuni a so płacy wuplaći

Nětko
poprjancy pjec!

To je tak lohko, přetož recepty dóstanjeśe darmo, wiu potrjebu tak tunjo a korjenje čerstwe a wonjate pola firmy

Thauer
Sukelnska hasa č.30

Sobotu: Korjenjowy stan na hłownych wikach při policajskej straži

Nowe koło ?

Haj!

Ale jenoż

Miele

Dostanjeśe jo pola firmy
Ernst Falting
w Njeswačidle

Hač naručny, dybzačny, jatwinski časnik,
Hač kuchiński časnik
abo budźak jenoż
Kołowokoło dnja
móżeće tu widźeć
Zo Hebołdec časniki
prawy čas dźerža

Fritz Hebold, časnikar
w Budyšinje, na Serbskej hasy 6

Wulki skład we wěrowańskich pjerščenjach!

Přešiwane přikrywy

barbow krasnych a lohke
ma **Heber** płaćizny hódno
a nihdźe njedóspjete
Łožowy dom w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 9

Dary trojnieje hódnosće!

Hobrski wubjerk w preddomowych garniturach, předjstwinskich garderobach, małych wudospołnjacych a polstrowanych mjeblach pola

Clemens Schmidt w Budyšinje

najwjetša mjeblowa wustajeńca Hornjeje Łužicy
Fabrika a předawarnja: Wukładne wokno: Wustajeńca:
Hrodowe naměsto 2 w Kupnjey w Hrodźe Ortenburg

Hodowne njedźele wotewrjene!

Hodowny měsac!

Pola nas namakaće rjane praktiske dary, z kotrymiž radość přihotujeće.

Kam'eničanski noha'cowy skład
Chemnitzer Strumpflager
w Budyšinje. Jenoż na Sukelnskej hasy 12

Kožuchowy dom Weidlich w Halštrowje

poruča we wulkim wubjerku:

Za žonjace kožuchi kožuchowe wobsadki w prawym skunkšan wot 97 brjwnow w šěsć wjelakich kajkosach, prawy tkhór we wjelakich kajkosach, tkhór, skunks, opossum we wšěch přejomn. barbach berijeny skunks atd., kožuchowe zaščk we wjelakich kožuchowych druzinach.

Za mužace kožuchi w wudru, bobru, persianer, biwšě druźiny kožuchoweho zaščwka.

Najlépše zhotowjenje po měrje:
Sportske kožuchi wot składa a po měrje

Najlépše kajkosće! Najniže płaćizny!

Knjeni Hocyna w Budyšinje, nět cyrkwi naješe lubeje Kajenje ma skład w kožuchowych wobsadkach a kožuchach za zaščwki a předawa po samsnych nizkich płaćiznach.

Drjewowa awkcija

Wutoru 11. decembra 1934, popołdnju w 2 hodź. přesadźuje so za najwyšše sadźbu w hotowych pjenjezach **nětko 75 losow stejaceho wužitkneho a palneho drjewa** na Hrańčanskich honach. Zeńdźenje při milinowej khěži pola Noweje Wjeski.
Wobsedźeŕ.

Serbski swiedźeń

zwučowańske jednoty w Bukecach
njedźelu 9. decembra w 7 hodź. w Stangec hosćeńcu. Do programma a po nim **reje**
Wšitcy Serbja so wutrobnje přeprošuja.

Hosćenc w Pančicach

Tutu sobotu a njedźelu

Skotnjaće wo mjaso z konjenjom

Pjenjeżne myta. Na woběmaj dnjomaj poskića so prima **pječena kołbasa.**

Wutrobnje přeprošuje tej **M. Suchy a mandželska.**

W bližšich dnjach dóńdu na stacije do **Rakec a Njeswačidła** někotre wagony jenoż dobreje la

ržaneje a pšeńčneje słomy

za 3.— hriwny za centnar wot stacije.
Dale poručam swojemu česćenemu woteběrańtwu

Kainit, kali, sól, domašowu mučku

někto w decembru hišće wo 30 pj. na centnar tuńšo hač w januaru. Skazanki so wot mojeho zastupjerja přijimaja abo też pola mje zamelo.

Firma Jurij Čornak
Młyn w Konjecach pola Kamjenca
Telefon Wóslink čo. 39

Přepołoženje wobknoda

Česćenemu wobydlerstwu dawam z tutym k wědźenju, zo sym swój wobkhod z kolesami a motorskimi kołami z Kukowa čisło 29 do

P a n č i c

(we blizkosći hólčeje šule) přepołožił.
Dźakuju so wšěm za hač dotal mi wopokazanu dowěru a prošu wo dalšu přećelnu podpieru, kotruž z tym dopokazaće, hdyž sebi swoje nakupje

k hodam

pola mje wobstaraće. Mój bohaty skład w jězdnych kołach, radiowych aparatach, elektriskich lampach a dr. je k Waši m służbam

Jurij Hěblak, zamkar
w Pančicach

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop., wotedać płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hoscenčarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny płećiwo wšěmu wukmu čelneho znjezboženja z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najrozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisanje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuskazanje tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 287 — Budyšin – Pónđelu 10. decembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

3,5 miljona hriwnow so nazběrało

Němski minister dr. Goebbels je njedźelu pschipoldnju wjednikej wo dnju nazionalneje solidarity rosprawjak. Won możesche jenu wosjewiwcej, so je je pšerka po zyłej Němskej bjes wobzejnoscjow a mylenja wotmeła. Wobudlerstwo je je pšemischo wobdźelilo hacž dotal pschi podobnych składnosćach.

Shromadny wunoschk wuczinja w tukhwilu něhdże 3½ miljona hriwnow. Won wunoschki wschitkich zjednawschich sbérkow sa skutk symskeje pomocy daloko pschekhadże a wotnamjenja wjacy hacž połojzu wunoschka Zeppelinowego dara němskeho ludu, sa kotrejž je je w bohatej a móznej dewónjstej Němskej jene léto hromadźicej dyrbjało, mjes tym so sbérańki cząs na dnju nazionalneje solidarity hischće niz 5 hodźin wuczinjesche.

Wjednik wuprají dr. Goebbelsej swoje wosebite spokojenje nad wotmérzom a wunoschkom sbérki a porucji jemu, so by wschitkim sbérałcam a dariceljam, kotrjž su je na sbérnu wobdźelili, swój najwutrobnischi dźak wuprajił.

Němski minister dr. Goebbels dźakuje so sbérałcam a dariceljam dnja nazionalneje solidarity z tuthym namołwjenjom:

Po wjednikowej poručnosći dźakuju so wschitkim, kiž su jako sbérałcej abo dariceljo na dnju nazionalneje solidarity swoju skutkowanje, a z tym pomhachu, so by w woprawdźitu skutk skutkowneje ludowej shromadnosće był. Njeliczomni muzojo a žony sjawneho žiwjenja, kiž so je swojim wosobinskim pschikładom do fronty wójska njesnatych sbérałcejow stajichu, su z tym dopokasali, so jim słowo nazionalneje solidarity njeje próżdna rěcź. Woni pak su też wschitcy z hłubokim spokojenjom znutskowny swist němskeho ludu a z jeho sozialistiskimi nadawkami zwjesćicej mógli a su wésće znowa najwjetschu zjednosć a najwjetschu ludowej runje ke thudemu a husto hischće cześijazemu dźełej naroda sacžuwali, kiž so bohotu w saharowitosći za nowy stat a w swólnjiwosći k pomhanju za sozialnje cześijazych wschudże pschetrjechesche.

Sćěwjej pak žnuy wschitcy, sbérałcejo a dariceljo, kłyschcżaty pschikład nascheho znutskowneho swjatka a nazionalneje solidarity podali a z tym jednory dźeń sbérańa wérny žiwjedźenišći a radostny dźeń zyłeho němskeho ludu sćinili.

*

Mjes wunoschkami sbérki w jenotliwych zupach stej Sakska se swojim wunoschkom na prěnim městnje wschitkich zupow. Tu je je 258 320 hr. nasběrało, w Barlinje 225 000 hr. a w Schlesyskej 211 000 hr. S jenotliwych sakskich wokrjesow wusbožnjenemu nasche domjace wokrjesy. W Budyskim wokrjesu je je 9 095,52 hr. nawdało, w Kamjenskim wokrjesu 4 036,64 hr., w Labiskim wokrjesu 6 737,15 hr. a w Zitawskim wokrjesu 6 755,62 hr. S teho widźimy, so je je w Budyskim wokrjesu, hdźež **wjetschina sakskich Sserbow bydli**, mjes schtyrimi kužimi wokrjesami, najwjazy darow składowało.

Na mjesy **Karstiskich horow**, kotrejž bo jako strategiski najpschihódniske sepjeranischcżo pschećiwo Juhosłowjanskej wobhladuje, pjeczą žylne italske wotdźełenja stej.a.

Tele powěsće dyrbja so wjeso z najwjetschej wobhladnjiwosću pschijeć. Nichtó drje na tym njedwěluje, so móża wojerske njedobhladnosće k wójnikomi schmjatańzam dowjesć.

Juhosłowjansko-madźarska zwada so zaso sylnje přiwótřiła

Sylu njedźelu su w Genfje diplomatojo pilnje jednali. Ministrojo małeje ententy a balkanskeho swjatka jednachu z ministrami wulkomocnym Lavalom, Aloisijom a Edenom a z druhimi wobzobami. Jako zastupjerjej Grichiskeje a Turkowskeje, kotrejž krajej do balkanskeho swjatka słuschetej, wobdźělischtaj so Politis a turkowski iwonkowny minister Tewfik Rüschdi-bei.

Juhosłowjanski iwonkowny minister Jewtić pobu wschpjet pola franzowskeho iwonkowneho ministra Lavala, so by jemu žadanja Małeje ententy a balkanskeho swjatka w juhosłowjansko-madźarskej zwadźe pschedatajej a so wo zadźerjenju wulkomocnym wobhonił. Laval a baron Aloisi ichornuja wospjet zhromadnje jednaschtaj, hdźež so po rospranje z italskeje stronu jenož wo swadnym praschenju krótko-rańschcże Europy jednasche.

Italskejho běchu njedźelu wjeczor zhěrno poraženi, dokelž je pospytnej wotpjeczą w radźe Swjatka ludow dla wótrischich žadanjow Małeje ententy wjetschpa wobezejnosć pschi pschischła. S juhosłowjanskeje stronu so snowa začasche, so by rada Swjatka ludow Midźarsku sjawnje zadźiwiła. Tuto žadanje pak njemóžetaj zastupjerjej Jendźelskeje, kiž je pjeczą swólniwy zastopnistwo rosprawjerja w zwadźe pschijeć, a italski zastupjer pschijeć. Na to žu Juhosłowjenjo znowa hrozhyli, so Swjatk ludow wopuschczo, je-li so jich pschecza njedopjelnja.

Wjeczor jednachu wězywnistojni Italskeje, Franzowskeje a Jendźelskeje wo formuli, kotruž měła rada Swjatka ludow jako skónčenje juhosłowjanskeje rozmołwy k rejoliranju postajenuju. Dotal pak njeje bischcże tekst namakali, kotryž by Mału ententu spokojił. Tehodła su wczera rańsine pohedźenje, kotrež běsche so na pódźelu dopoldnja postajiło a na kotrymž mějesche so wotmołwa rumunskeho iwonkowneho ministra Tituleska na madźarski memorandum, kiž so bohotu pschepoda, a na druhu rěcź madźarskeho zastupjerja z Eckhardta pschinjesć, na pódźelu popoldnju wotstorčiła.

W Franzowskej z wulkej njemérnej napjatosću na wusnaće jednanjow w Genfje zhladuja. Wobsedźe so w Parizu wobhedźuje, so zwótrnischje pohedźenje rady Swjatka ludow pschecżelne rosrisanje zwady mjes Juhosłowjanskej a Madźarskej hischcże njeje wołóžilo. Franzowski iwonkowny minister, kiž je khutnosć położenja spóznał, je wuprajił, so móże se z wótrym Marseillskeho nadpada wulki politiski strach nastać, jeli rada Swjatka ludow njebudże khmana, w tutej zwadźe k spokojanemu rosrisanju dóńcź. Na druhej stronje pak so njemóże zapřeć, so juhosłowjanske žadanje w Genfje dotal njeje wobkedźbowanje namakało, kotrehoż so w Beogradze nadźijeja. Tu so wo to jedna, so by so formula namakała, kotraž snajmjenscha wěste dosećcżinjenje za Juhosłowjanih a jeje pschecżelow wopschija, tola sacžuca sobustawskich statow rady Swjatka ludow njestrani. Tuta formula měła so jenoliczinje pschijeć, też z pschihłosowanjom Madźarskeje.

Při juhosłowjanskej, madźarskej, italskej a awstriskej mjezy so wójska zhromadźula

S Wina so pischo: S namjesnych stronow wot schtwórtka sano nowe njesmérowaje powěsće wo **sylnym pschećiwanju wójstow pschikhadźuje**, na kotrejž tež awstriske knjezerstwo z wulkej kedźbliwosću hlada. Njedźiwajcy njerawnebu sapřenja je drje wěste, so so pschi awstriskej mjesy tež žylne wotdźełenja awstriskeho swjatkowego wójska a formacijow domownych formacijow zhromadźuja.

Nowe pschećiwanja na awstriskej stronje drje so we wobhonitych knihach z rasnosću saprěwaju, mjes tym so je nadpadne, so nowe sapréče wo hižo pschewjedjenym pohybjenju njeje dosłaz.

Podobne wobsteinosće po zdaću na **juhosłowjanskej stronje** knjeja, hdźež so, tola wschat z hłownebo bźela k madźarskej stronje zhromadźenje wójska wobkedźbuje. Po prajenju wulkeje liczby wuprokazanych Madźarow, kotriž su runje namjesne stronu wopuschczili, je zhromadźenje juhosłowjanskeho wójska posledńje dny ułětrych rosměrow nabylo.

Na **madźarskej stronje** so na podobne waschnje wójsko pschi mjesy zhromadźuje.

Po informacijach z Beograda wěste podeńdźenja, kotrej su so na italskej stronje tele dny wotwiše, z najwjetschej rosharjenosću wobkedźbuja. Blisko Karawanskich horow pola kruntanskej mjesy su so pjeczo **žylne wotdźełenja italskeho wójska zhromadźene** wobkedźbowałe, kotrež z pratej mechanisowanej diwizije sćitańcheja, njes tym so je so z napschecza na **awstriskej stronje awstriske wójsko zhromadźiło.**

Na mjesy **Karstiskich horow**, kotrež so jako strategijsy najpschihódniske sepjeranischcżo pschećiwo Juhosłowjanskej wobhladuje, pjeczą žylne italske wotdźełenja stej.a.

Tele powěsće dyrbja so wjeso z najwjetschej wobhladnjiwosću pschijeć. Nichtó drje na tym njedwěluje, so móża wojerske njedobhladnosće k wójnikomi schmjatańzam dowjesć.

Minister Frick wo nieiednoće w evangelskej cyrkwi

Na shromadźišnju, kotrejž bě je 5 000 ludźimi wopytana, je němski znutskowny minister dr. Frick we Wiesbadźenje **wo swadźe w němskej evangelskej zyrkwi** porěčał. „Němske tatne zyrkwine knjezerstwo je drje", minister praji, „pschechwale" postupowało a wukazy wudawało, kotrež **bjes trěbneho prawneho podkoła.** S tym je napschećiwne ljubanje nastało. Skónčnje pak je němske zyrkwine knjezerstwo dopóznało, so tutón puć lěpscheho prawneho składa potrjeba, a wono je tam sano sapoczało tworicź, hdźež bě prawnosć absolutnje twjerdźe sakojena, njemuju na prawnje wudatej wustajnje němskeje evangelskeje zyrkwje. Stat žebi na to njemyšlił, so bo zyrkwinskich wězow měschecz, ale němske knjezerstwo njeje swólniwe, hacž do njeskónčnjosće statej njepschećelskim a krajnopschećiwnim žiwjołam (elementam) pschihladowacź, kotrež po tuthym puću sećejemu němskemu knjezerstwu wobczežnosće **činja**. Wono je je rozsudźiło, tam, hdźež žebi politiske mjenosće žadaju, też pschećiwo tajkim statnym njepschećelam a krajnym pschećiwnikam pschepschimacź. Němski lud je so tejele zyrkwinskeje swady nabył. Jón z zyła njesajimuje tale swada duchownych.

Němske knjezerstwo tehorunja njesajimuje, zyrkwje **finanzowacź**, kotrež dyrbja němskemu cłowjekej z znutskownemu natwarjenju słužicź, kotrež pak swadu a knježanje do luda nosycha.

Jednanje přećiwo krajnemu biskopej dr. Wurmei so zastaliło

Zyrkwinska wyschnosć je wosjewiła: Pschepytowanje jednanje, pschećiwo krajnemu biskopej D. Wurmej a wyschcżernemu zyrkwinemu radźicelej Schenkerej we Stuttgartu sawjedźene, je je so sastaječišćim wobhamknjenjom skónčiło. S tym je je swěsćiło, so wobaj finjej njejstaj ničo njeczežneho a falasaneho sawinowaloj.

Nowy křižak „Nürnberg" na morjo wujěł

W pschitomnosći schefa namórnistwowego wjednistwa admirala dr. h. c. Raedera, bayerskeho němskeho bohota generala z Eppa, Frankenskeho župneho wjednika Julusa Streichera a druhich znamjenitych wosobow je bohotu pschipoldnju na němskich dźělačnjach w Kielu nowy mały tschižak němskeho namórnistwa na wodu puschcźi. Mandźelska namórnik. kapitana je Schinberg, kiž je w bitwje pola Falklandskich kupow padnył, je tschižak na mjeno „Nürnberg" wukschcżikła. Kschczeńsku rěcź mějesche Nürnbergski wyschschi měschczanoska Liebel.

Skupinowy wjednik dr. Zunkei smjertnje znjezbožił

Durinskki župny wjednik wosjewja: Sobotu wjeczor wumrě SA-skupinowy wjednik a durinskki statny rada dr. Gustaw Zunkel po cześkim sjesdroženju z automobilom. Won chyschce so w swojim automobilu k swojej sbérzy na dnju nazionalneje solidarity do Apoldy podacź. Pschi wuježdże z města Weimara poeza je auto na hładkej drózy wjerchacź a sraty z prawej stronu sadnjeho dźela, hdźež runje skupinowy wjednik sedźesche, do žylneho schdroma. Dr. Zunkel je z wosa wjerchny a padże tak njesrozownje, so žebi nop rozbi. Na krwawnjenje mosbow, kotremuž je cźežki dych a zhłosowy wutrobny pschidał, skupinowy wjednik dr. Zunkel wumrě. Dr. Zunkel bu 48 let stary. Sokle krótko do stroninebo sjesda w Nürnbergu běsche je wón wrozeńk. Won běsche jedyn z najznaćischich nazionalsozialiskowo krjedźenjeje Němskeje a z hłebje hižom w lecze 1923 župny wudrowny wjednik durinskkeje SA. Durinskke knjezerstwo je sa SA-skupinowneho wjednika statneho radu dr. Zunkela statny pohrjeb postajilo.

Šesć bołharskich kommunistow wotprawili

Kaž je bołharske knježerstwo wojewiło, su pjatk rano šesć kommunistow na schilbjeitzy wotprawili. Wojerski žurd w Filippopolu bě jich pscheb dwěmaj njedźelomaj dla załoženja kommunistiskeje bitóki mjes tamnischej garnisonu k žmjerći zažudźił. Pjeczo i nich su pržedawschi wojazy.

Hromadne zatřělenje w Ruskej

Warschawski dopisowaŕ Londonskich nowin „Daily Expreß“ powě, so su po thowanju satjélenego Stalinowego dowěrnika Kirowa w Leningradze a Moskwje něhdźe 200 wosobow satjelili.

W šatnej policiji je so pjeczа pschecziwne hibanje pschecziwo Stalinowemu knježerstwu wotkryło. W Leningradze su pjeczа spjeczіwi wojazy šatneje policije z wotdźelenjom, kotrejž je knježerstwu zwěrne wostało, wojowali. Wójnski kommišaŕ Woroschilow je pjeczа ruske Leningradzku garnisonu alarmowaŕ a je

sobu žrěsnej ruku potołčił.

Stalin je na to schesa šatneje policije wotstajił a sajak. W Moskwje su wojazy czerwjenjeje armeje schitanje Stalina a druhich knježerstwowych zbosłatawow pschewsali. S dworow Moskowskich a Leningradskich wojerskich žurdow běchu wobstajnje salwy wojakow žłykschecz, z kotrymiž

z hromadami wupražene zmjerkne wuščuby

bjes komdźenja wukonjachu. Mjes wotprawjenymi je hižo Nikolajew, Kirowy mordaŕ. Pódła Nikolajewa su wschitkich jeho žwójbnych, jeho žonu, tśi dźeći a jeho 85lětnu maczˊ satjélili.

Moskowska garnisona je mobilisowana.

Moskowsku garnisonu su po podawkach w Leningradze hnydom mobilisowali. Moskowske dróhi so po rosprawje dopisowarja „Daily Expreßa“ wojerskemu lěhwu runaja. Na wischich ważnych dróhowych róžkach wojerske straże steja. Kremel, w kotrymž Stalin a druhe knježerstwowe zbosłatawy pschebywaju, je z hustym pasom wojakow schkitanu.

Do Sibirskeje wuhnaczi.

Pschiškuschnizy w Moskwje a Leningradze wotprawjenych 71 wosobow su so na cząs tśioch hacz dźesaczi lět do Sibirskeje wuhnali. Wuhnako je jich něhdźe 200. Jich samoženje je stat sebrał.

Podroženje khlěba w Ruskej

Rada ludowych kommišarow zwjetskeje unije we Moskwje je zbotu wukas wojerwiła, z kotrymž so pschewjedźenje wotstronjenja chartow za chlěb, muku a krupy rjaduje. Kharty maju so 1. januara 1935 wotstronicz. S tutym wukasom dyrbi so powschitkowne rosmicze wikowanja z tutymi wupłodami w statnych a druzˊstwowych pschedawarnjach zmóžnicz.

Na město nětcźišich wyšokich płaczˊinow za twory, kotrejž so w zwobodnym wikowanju kupuja, so jenotne statne płaczˊizny za drobne pschedawanje postaja. Tute płaczˊizny su po możnosczi nizke a poskaczˊichu so we 8 wotdźelenjach. Nowe płaczˊizny wocžahuja so nimo chlěba, muki a krupow też na nudle, bunt, raśž, wowˊa a wotruby. So tajke rjadowanje płaczˊizny trochu powyschi, je wěste. Tohodla wukas poskaja, so maju so mzdy, pensije a studentske stipendije trochu powyschicz. Tuto powyschenje sa lěto 1935 doseha 4,2 miliardy rublow wuczˊinja.

Šottojo protestuja přećiwo přesćěhanju nabožiny w Mexikanskej

Katolikojo w Schottiskej su mexikanskemu presidentej a jendželskemu ministerskemu presidentej pospitowe pósłali, w kotrymž pschejeschdźeja nabožiny w Mexikanskej sabudźenja. Pospitowe rěka:

Katolska unija Glasgowskeje arxydźeczˊstwa w Schottiskej, kotruž 600 000 katolikow sastupuje, z dźělbraćzom a staroscziwosczu hlada pschi skraze wuwjasanje, kotrejž so mexikanskim katolikam nakładuje. Katolska unija mexikanskeho presidenta a jeho knježerstwo napomina, so bychtaj bywaze wuwjasaze naprawy wróczˊiłoj a so bychtaj katolikam a jich duchownym pržedawschi nabožinsku zwobodu a prawo Božeje słužby wobnowiłoj.

Kolonialna wójna w Somaliskej

Londonska Reuterez telegrafowarnja z Addis Abeby powě, so je so abesynskemu pósłeńskemu w Romje poručiło, so by pola italskeho knježerstwa pschecziwo wobstadźenju abesynskeho kraja z italskimi wojakami najwótrischo protestowaŕ a žeby wuwjasnjenje wo tamnischich podawkach zadaŕ. Kaž tuta telegrafowarnja powě, su domorodni wojazy z italskeje Somaliskeje z tankami, lětadłami a artilleriju pod roskasom italskich oficerow 5. dezembra abesynske pschewodne muzˊstwo jendželsko-abesynskeje kommisije pola Ualala nadpadnyli. W bitwje, kotraž nasta, je so po powěsći z Abesynskeje 60 Italczˊanow morito a 400 sranito. Abesynjenjo pak su 100 morwych a sranjenych mělі.

Po Reuterez powěsći z Roma je italske knježerstwo hižo pola abesynskeho knježerstwa dla tuteho pschipada protestowało. Po italskej rosprawje je wotdźelenje abesynskich wojakow hižo dwaj dnjej pschedy z tšelbami, maschinskimi tšelbami a małej kanonu mjesu Somalisskeje pschekročiło a italske namjesne straże pschimało.

Italsko-abesynska napjatosczˊ z teho wukhadza, so su, kaž Reuter powě, Abesynjenjo njedawno italczˊanow winowali, so su jich mjesy sranili. Druhe žórko njepschecželnosce leži w tym, so je Abesynska Japanskej wulke koncesije k płahowanju baiwy a druhe hospodarske pschidawolika, kiž so po italskim měrjenju Francozˊanej a Abelynskej pschecziwja.

Hižo na konzu nowembra běsche ke khutlownemu pschepadej mjes Italskej a Abesynskej dóšchło. Domorodni běchu italski konsulat w Gondaru nadpadnyli, pschi tym su jedneho oficara (wojak) konsulatskeje straże morili a tśio so sranichu. Tuton pschipad bu tehdy pschecželnje wurunał.

Krótke politiske powěsće

Luxemburgske nowiny pišaju, so do luksemburgskeho hłownego města wjele ludźi z Posaarskeje pschichadźeju. Tuchi emigrantojo spytaju so w Luksemburgu zastorčicz, dokelž so w Posaarskej za krótki cząs mózˊnosczi zich dźěławosce pominje. W Luksemburgu a wokolinje so tuteju sa khežemi a twarskimi leżownosczemi napraschuju.

Awstriske swjatkowe kanclerstwo je rosschérjenje wschitkich w Němskej wukhadźazych nowin a někotrych czˊopow w Awstriskej na dalsche tśi měsazy zakazało. Tuton zakaz płaczˊi hacz do 16. měrza 1935. Zakały wěstych nowin na dalschi cząs so z tutym wukasom njepotrjechja.

Přisła irjeska hłownebo města Dublina wobrónjeni muzˊojo statneho rěcznika Mc. Enerya nadpadźechu, jeho w automobilu do jastwa dowjedechu a tam znak z lězˊnyj pschinjesachu. Jako běchu nadpadniży zwój wopor pschjeli z kolmasu namasali, woni cźeknychu.

W Moskwje su w poslednich dnjach 12 „běłych gardistow“ z žmjerći zažudźili a hnydom zatřělili.

W Singaporje w Sadnjej Zndiskej su wobschérnu špionažu wotkrychli. Spionaža wobcžuschi jendželske jepjerskeho wójnskeho łódźistwa w Singaporje. Do špionaže je wjele Japanzow zapleczenych.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 10. dezembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Přisłodny jazyk wodorni hubu.

Přisłowo.

— **Wo wjedrie.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 714, hygrometer 0, thermometer w nozy +4. — Sněh na wyschina leži hišće na krótkowjeczornej Ruskej. Pod jeje wliwom maju w Ruskej, Pólšcy a Sdźela we raúschej Němšcy normalne symske wjedro. S wjeczora Europy nad Atlantiskim ozeanom wupschestrěwa so wurjadnje žylna a wobschěrna nižina. Wona so pomału k dołhemu ranju hiba a pschi tym też na wjedro w naschich stronach wjazˊ wliwa dostanje. S nižiny pschibliža so k nam wětrˊ z połodnja hacz krótkeho wjeczora a wuskutkuja połdźischo pomóčene a k dešczowanju pokłonene wjedro. Dokelž wětrˊ z cźopłych stron duja, pschinjesu snowa jara miły powětr žołbu. Tohodla wostanje powětr w naschich stronach hišće miły, haj, so nasterje hišćeze trochu sčopli. — Jutśe wuteru kłónczˊo 7.52 hodźin skhadźa a so 3.54 hodźin thowa. Měsazˊ skhadźa jutśe dopołdnja 11,22 hodźin a khowa so wjeczor 9,48 hodźin.

— **Wuhladny na wjedro sa jutśischu wuteru: Trochu wětrˊnje, tola mile wjedro.**

*

— **Wečerawscha „koperwa“ njedźela** běsche wjele ludźi na wobthodne dróhi nawabika. S městnami nastachu žamo wulke cźišćerjenzy. Rimo měšćanzow widźachmy wjele wopytowarjow je wjeow, kotśiž pilnje Boże dźěcźo honjachu. W někotrych wobthodach běsche hodowne pschedawanje hižo jara žywne. Wjele wopytowarjow běsche rjane wjedro do města nawabiło.

— **Małe motorske koło kradnyli.** 9. dezembra popołdnju w cźasu wot 3 do 6 hodźin su na Dejewowych wikach psched jenym hoscżenzom małe motorske koło krabnyli. Wono ma znamjo I 7289, je koło znamki DKW, ma motorowe cźišćo 271 649 a žamžne cźišćo krožnow. Mono měsesche cźorne krožna, cźerwjenobrunu Schittoffli tank a z tśiomi skotymi žmuhami, karbidowu lampu znamki „Zacket“. — Wo wězowne zdźělenja proša kriminalne wotdźelenje w Budyschinje, telefon 2802, abo blišcha policija a žandarstwo.

Našim česčenym čitarjam

z tutym wosjewjamy, so na sakładze wukasa statneje nowinarskeje komory z dnjom 31. dezembra t. l. sa wěsczenje pschecźiwo njeboju, kotrejž běsche so k lěpschemu naschich cźitarjow z Nürnbergskej žiwjenje sawěsczacej banku wotsamknyło, spadnje. Wot tutoho dnja wotpadnu tohodla też wschě žadanja naschich cźitarjow pschecźiwo Nürnbergskej sawěsczerni. Zadanja z njeboju, kotrejž su psched spadnjenjom sawěsczenja, začiatk wšcheh 31. dezembrom za state, so wupłaczˊa. — Wobcźarujemy jara, so w nowym lěcze lěpschiny sawěsczenja z pschicźinjny statnych wukasow naschim cźitarjam wjazˊ pokhcźeczˊ njemóžemy. Dotal płaczˊachmy měsazˊnje 7½ pjenježka za kóždeho naschoho cźitarja na sawěsczenju. K cźuješlìwemu snižењu abonentneho pjensa to njedosahha. So bychmy naschim cźitarjam, wot kotrychž j we stosczu wocžakatemy, so nam wschitkim zwěrni wostanu, narunanje pospitcźili, budźemy wot 1. januara pschichodneho lěta też pónđźelnische cźišćo po 6 stronach wudawaczˊ.

Nakład.

*

— **Wospjetowanje Drjezdźanskeho pschednoschkowho wjeczora spěwnych rjadownjow Elsy Zeidlerez.** Spěwarka a znata Budyška spěwna pádagogka knjezna Elsa Zeidlerez, kotraž je sastupjerka Etelka Geester-spěwneje schule, sarjadowa je žwojimi spěwnymi rjadownjemi zbotu w sali „Krony“ pschednoschkowy wjeczor. Knjes dr. Jmisch, znaty a jara waženy Budyški wumětaŕ, kiž wschitke spěwy na fischbile pschewodźesche, a knjes kapelny mischtr Richard Walter, kiž thóry nawjedowasche, pschinoschowaschtaj nahladny dźeł k wuspěchej derje poradźeneho wjeczora. W pjećanym porjedźe so duety, terzety a kwartety posliczachu. To běsche wokschewjenje, wobkruchacz na rjane, derje wukblane hłoby schulerjow a schulerkow Elsy Zeidlerez. Pschitleść, kiž běsche wobeźe bohaty po pschednjeńenju terzetow

Křižanec Hilža

Roman.

S němskeho žwob. pschełožił Jakub Schajba.

(Skónczenje.)

„Taule deleka žym pobyła!“ snapschecźiwi Hilža, a pokasa na cźemnu hrósnu dolinu, nimo kotrejež runje jědźeschtaj.

„Schto — w tymle hrósnym hnězdźe?“

„Haj... Ale schto žym tam namakała, hałe sbonitsch, łdyž psched Mochowczanskim Schoktu stejimoj — dowjes mje k jeho domskemu.“

„To chzu wěso rad sčinicz, dyrbjeł mje wčipnosczˊ bóle cźiwikowała. — Wěsch też, so dyrbju cźi wjele dobreho dźěliczˊ?“

„Wot Hany a cźety?“

„Haj — ale na prěnim městnje wot mojeje macžerje. Hnydom po tym, so bě ty wotešchła, je žo macˊ wróczˊiła a cźerje rjekła, so dyrbi stajnje na tebje myślicz, — dokelž je cźi wulkeje łchibdy naczˊinła. Hana, kotrejž drje žy pschikasała, so njeńmě žo do twojich naležnosczow měšchcež, njeje mógła dłeje mjelczˊeczˊ a je macˊerji wo rosmołkoje powědała, kotrejž žy j njej měła. To je staru žonu dospołnje smjechsčito... Pschedstaj sej jeno moje pschekłwapjenje. Pschińdu runje wot prawiwstika, kiž bě mi nadrobnje rozesłajał, so je žo w sakitanu twojeje macžerje wschitko po cźłowjeskich mózach stało a so žo někto ani krocźele wjazˊ cźinicz njebodźi... Bóch tehodła jara poraženy... Tydźeń bě po naju rozeńdźenju sschof — Hilža, tole žadosczˊiwe stykanje je někchto žakosine! . . . Dwójzy pospytach mjenjenje mojeje macžerje pschemjenicz, tola stajnje storcźich na najkrucźischu pschecźiwjenje. Widźach žo tehodła nuczˊeny, žamo najpołłednische spytacz, schtoż běch cźi hižo pschi naju dźělenju prajił, njenujzy twojej macžeri wschitko wuznacz a potom nochcżuch bjez tebje Mochowczu wopuschcźicz . . . S tajkimi myślemi sastupich do cźeczˊineje jitwy — tu pschińdże mi moja macˊ skoro žwjatočnje napischcźo a rjekny: „Jóšefje, bě to za žiwjenje „prěni ras so mjes namaj dwojake menjenje nasta — a njeprawo bě skónczˊnje na mojej stronje. Budź i Hilžu žbožowny — moje žohnowanje k temu dostanjesch, Hilža je pěkna a pschijitojna holza.“

„Hilža“, pschetorhny žo tu Jósef a sčahny ju, kiž w žboku płakajzy pschi nim žedźesche, wohnivje k žebi, „tak mi w tymle wokomiku myślе hrajachu, njemóžu nikomu wuprajicz . . . Moja macˊ mi radźesche, so buch jutśe do Mochowza k tebi na wěste jěł; ale ja njemóžach tak dołho cźakacz — sapschahnych a jědźech wotšał.“ — —

Mjes tym běschtaj do Mochowza dojełoj. Sastupischtaj psched Scholczˊiz domskim. Jósef pschepoda sapschahi Scholczˊiz pohonczej a sastupi z Hilžu do jitwy. Schołta žedźesche runje z korczˊmarjom a nětkotrymi nahładnymi burami pschi blidźe. Mjeješche bolazu nohu a njemóžeješe tehodła hacz do korczˊmy dóńcz. Njedaloko blida žedźeschе Scholczˊina z Marhatu.

Jako Jósef z Hilžu sastupi, žo wschitcźy w sadźiwanju postrózˊichu a hładachu na njeju kaž na nětkajke zjewjenje. Hilža pak měrnje z blidej pschistupi, połoji na nje wacžok a z jasnym hłosom a w krutym porjedźe poda žwoju rosprawu.

Pschekhwapjenje bě pschе wschu měru wulke. Mujožo praschachu, žwarjachu a někotśi z pjasću wo blido dyrichu. Jenož korczˊmaŕ žedźesche błędy kaj twarożk — njemóžeješe ani jenicźkeho žkowa wuwjesć a sjubi žo bórzy se jitwy.

Roswjesjachu wacžok a wschitke wězy kryjachu žo z Hilžinym wuprajenjom. K wschemu njeńožu bě Wórscha też hišćeze do połłednjeho lista, kotryž bě wot tyscheństeho dostała, kołbaču žawalika.

S rafom nasta wo wóžy hibot. Někotśi burja khwatachu do cźertowho młyna, druzˊi žedźechu do města po policiju a Schołta dóńdże njedźiwajzy žwojeho drjenja na žaru, to by tam wo njesprawnej złužobnizy ždźełk.

Mjes tym pak bě Hilža k žwojej macžeri khwatała a jej někto wo wschitkim rosprawjeschе . . . Wboha, cźežko pruhowana wudowa měješche za tole njenadźite žboże jenoż žylny radosczе.

Tyscheństeho a Pitškoreż Gustku burja runje we wodomiku łaklapichu, jako wonaj łakrutjo a sadwěrnje sa wjesczkom pytałschtaj. Hišćeze žamtžny wjeczor pschedpodachu jeju spravnemu žudnitej. Wórscha dyrbješche někotre lěta w jastwa pschałacź a pjerjo dwěcź.

Korczˊmaŕ wotpokucźi žwoju wopaczˊnu pschińžahu w chłostarni.

Jósef pak bu se žwojej Hilžu pschelewschu měru žbožowny; a hdyžkuli žwoju lubowanu žonu wutkhwalowaschе, naspomni stajnje z wulkej hordosczˊu jeje rjekowsku njewěrnosczˊ w cźertowym młynje.

— Kónz. —

„Hnadny a hmitny je tón Knjes“ wot H. van Eykena a „Wulke Halleluja“ wot Franza Schuberta a po duecze „Kaj je zdala dawno sajchnych czasow“ ſ opery „Letazy Hollandjan“ wot Richarda Wagnera, ſkaczesche najprjedy raz ſpéwarjam a ſpéwaczkam a druhimaj wumjetzomaj, zo nij napohladk wjednizy wjeczora, knjeznje Elly Zeidler, Wobjarowacá bésche, zo wunjelkiwonſti wjeczor ſ tajimi ſaſtupjerjemi ſwubranecho programa wjetſcheho woſpjechenja lépje wothladu.

S **Budestez.** Méitni rjadowarjo ſkutka ſpomjetze pomazy béchu ſo k pohrjebenju ſeſchli. Woni na wédomje nadachu, ſo ſu drasty ſ pohrjebenje draſtowaje ſberki a zproſba ſ pohrjebnje punkowaje ſberki ſo rozdzelile. Wſam, w kotrychž ſo dotal zaneje drasty njerozdzeli, ſo ſ wupowéſnjenjom wo wotewſacju wojſewi. Wobthodnej méſtnoſczi leži hiſchcze ſnadna licza jantarowych zehlow na pſchedan. Hodowne drjewjane plakety ſu wjele pſchecželow namakale. Wobſchedžaze wobydlerſtwo ſo proſzy, ſo by ſ hodownemu ſwjedenjeju zprobu a draſtu woprowalo, kiž ſo do wacžoſow ſamalene jako dary lubozeze potrébnym wotedadza. Tute wacžoki njech ſo pola wjednizu jónſtwa, knjeneje Seworineje w Raſchowje wotedadza. Też tmótſitke méitna ja potrébnych k hodam ſo pytaju, na kotrychž by ſo ſtym na ſwjatych dnjach wobjed policitiſt. Wobthodna méſtnoſcz NS-ludoweho ſpomožerſtwa je nétko pola pſchekupza Mérczina w Budeſtezach zamélczena. Slawne wobthadne hodźiny ſu ſrjedu a pjatk wot 5 do 7 hodźin. W tutym czaſu je jaraf Wötiger jako wotnožny hamtaf tam k réczam.

Swjedżeń célozwučowańskeje jednoty w Bukecach

W historiskich néhdy ryzy serbskich Bukecach zeńdżechu so swérni Serbja a Serbowki tamneje wokoliny, zo bychu tu pozabyli na swoje wšédne staroſce a so zaso jónu tak prawje „po serbsku“ zabawjeli.

Zo 4hlósnym méšanym chórom „Hory módre, ja was znaju“ wotewri so wjesely wječork. Jemu ſcéhowaſtaj spéwaj „Kaczki to su wacžki“ a „Hdžeż ta swétła woda béži“. Posledni spéw so najbóle spodobaše. Tute spéwy poſkiči nam spéwny wotrjad „Radoſce“ pod wustojnym nawjedowanjom k. wučerja Wjele. Mjez porjadom hudźeše kapała, při kotrejž młodźina a druhdy też stari wjesele zarejwachu. Hudźba womjelkny, jewišco so wotewri. Předsyda jednoty, knjez Zahrodnik z Mjesic, wobdaty wot młodych knježnow we swojich pyšnych narodnych drastach a wot sobuſtawow jednoty we zwučowanſkej drasce, jimaše so słowa. Na krótke a zrozumliwe waſnje witaše hoſći, kiž běchu ze wšéch kónčin naſeje Łužicy ſem přikhwatali. A k tomu přidruži so dźak wšém niewustawacym z pilnym ſobuſkutkowanjom. Scéhowaše dalſi programm. Na jewišću pokazowachu so wſelake zwučowanja a na kónci też ſkupinowe předwjedženje. Zwučowarjo běchu z céłom a dušu při dźele. Zwučowanja, kotrež ſo na konju, na bradlach a na přeſkušu předwjedžachu, ſo derje poradźichu. Z nowinku běše zběhanje 2-centnarſkeho břémjenja. Tu ſo wosebje dwaj bratraj wuznamjenješaj. Proſtne, kiž ſo nimale na kónci pokazowachu, běchu eksaktne a ſo ſobu najlépje poradźichu. Tute předwjedženja ſo pod nawjedowanjom dweju piščałkow (dwojohlósnje) a bubona. Njewšédna to harmoniſatija tola derje ſkutkowaše. Skónčnje hiſče ſo na jewišću naše jziane reje předwjedžechu. Rejwarjo a rejwarki běchu w našich rjanych narodnych drastach. Też bratřa nam hiſče jenu rjanu ſkupinu pokazachu a z tym ſo programm skónči. Zwučowanja a reje nawjedowaše na klawéerje k. wučeř Wjela. Potom přizamkny ſo zaſo wjeſela rejka. Swjedżeń bě nam z dopokazom, zo ſu hiſče w Bukecach a wokolinje dobri Serbja, kiž ſebi to ſwoje ze wšej wutrajnoſću waža a kiž kroča z polnej nadźiju do lépšeho příchoda naſcheho Serbowſtwa. Tuž dale tak! Jéz.

*

S **Wětrowa** pola Njeſwačžidła. W nozu k ſobocže ſu na jenym tudomnym dworje ſ njeſamknjeneho chléwa 5 huſ, 2 běšej a 3 czornobéžej, **kradnyli**. Schtóž paduchow znaje, njech jich żandarmej wojſewi.

Se **Zitawy.** Tſéchkrjepješi miſchtr Gustav Kunza i Bertsdorfa pola Zitawy je ſobotu pſchi dźele ſ tſechi padnywſchi ſebi cžéko cžeſko pſcheraſył. Ssrjedu wjeczor je wón w Zitawſkej khorowni na poczeſrjepjene ſranjenja wumrél.

Budyske stawniske powésće

ſ dnja 6. dezembra 1934.

Narodźiłoj ſtaj ſo: Janej Oeje Herzogej, mlynowarzej, ſynk. — Hendrichej Oeje Mackej, dipl. inż. wyſchſchenm inżenérej, ſynk.

Wumrél: Jan Jakub Sibaŕ, cžéſla w Hrubjelcžicach, 61 lét.

Mandżelſtwo ſpchipowédżichu: Willy Paul Weiſe, ſarjadniſti wyſchſchi rjadnik w Khocjebuſu, ſ Helenu Hildegardu Würferej, pſchedawarku w Budyſchinje.

ſ dnja 7. dezembra 1934.

Narodźił je ſo: Kurtej Pawołej Kozorej, wikowarjej, ſynk.

Wumrěli ſu: Arthur Arnoſcht Séwora, pſchekupz a wikowaŕ ſ koženi, 62 lét. — Alma Frieda Jenzyna rodź. Schmidtez, pohonczowa mandżelſka w Pluſſnikezach, 27 lét. — Arnoſcht Robert Thomas, wobkhodny pomoznik we Wjernarjezach, 47 lét.

Hłowna zhromadźizna towarſtwa Cyrilla a Methoda w Budyšinje

Khětro pozdźe je létsa naše přez cyłu katolsku Łužicu rozsěrjene towarſtwo ſwojich ſobuſtawow k zhromadźiznje zwołało, zo by rozprawu wo ſwojim ſkutkowanju w léče 1933 podało. Do Kolpingoweho domu w Budyšinje, do kotrehož běše ſo zhromadźizna ſkazała, běše ſo wčera popoldnju pomérnje mało hoſći zešło, z wjetſeho dźěła jenož Budyscy Serbja. To ma ſo wobzarować, dokelž mět tola dźensa zwjetšeny zajim hyć za nabožne pročowanja tutoho najwažniſcheho nabožnoho towarſtwa kat. Serbow. Zhromadźiznu wotewri krótko po 3 hodź. z wuspěwanjom kérluša k česći ſwj. Cyrilla a Methoda wyſokodoſtojny knjez ſołaſtik Hejduška, wſšéch wutrobnje witajo. Rozprawja na to wo ſwojim dźěle jako redaktor Kat. Posoła a dźakuje ſo wšém ſobudźěłacerjam. Dale dawa rozprawu wo pjenježnych należnoſcach towarſtwa k. dr. J. Šołta, kotrehož je towarſtwo k rjadowanju tutych pjenježnych należnoſcow přiſtajiło, a to najprjedy wo čišćerni, kotraž je přez 21 000 hr. wuzbytkowała, z čehož dyrbjachu ſo wězo nuzdy, papjera, dawki atd. płačić tak zo wosta jako čisty dobytk nješto přez 900 hriwnow. Kapitalowe konto čišćernje wučini 17 484 hriwnow. Wšé maſiny, inventar, pisma, dołžnicy ſu jara kedźbliwje w bilancy pohódnoſcene. Z knihow je ſo 7232.76 hr. wuzbytkowało. Towarſtwo ma wulke ſkłady knihow a budże trjeba, zo ſo w přichodźe tute knihi hiſče bóle do haca dotal do luda dostanu. Z přinoſkow za Posoł dóńdźe 5,663 hriwnow, za nawéſtki 1.067 hriwnow. Za čišć Posoła wuda ſo nješto přez 4.400 hriwnow. Móže ſo tuž rjecy, zo ſo čišć Posoła ſam zapłaći. Při tym je hiſče khětro wjele njedopłaćenych pjenjez z prjedawšich lét. Z domu towarſtwa před Sulerſkimi wrotami do kotrehož je ſo w lěče 1931 wjele ſtwarilo, je ſo 127 hriwnow wuzbytkowało. Bilancy je wěcywustojny revisor knihow k. Bucher zeſtajał. Z čiſtym ſwědomjom móže ſo rjec, zo ſu předewzaća towarſtwa hospodarſcy ſtrowe. — Po tutych rozprawach rěčeše wyſokod. knjez ſołaſitk Hejduška wo někotrych wuznamnych ſerbſkich knihach, kotrež dyrbjeli w kóždym kat. ſerbſkim domje hyć a to: Nowy zakoń wot Łuščanſkeho a Hórnika, Kroćenje za Khrystuſom wot J. Libša, Stawizny kat. wosadow wot Jak. Nowaka em a nowe ſerbſke miſſale, kotrež w najbližšich dnjach wuńdu. Pokaza při tym na naſtače knihow, jich autorow a druhe zajimawoſce, kotrež z tutymi knihemi zwiſuja. Skoda, zo tutón přednoſk njeje ſěrſa zjawnoſć ſłyſała. Knjez dr. Cyž pokaza na wuznam roſsěrjerja ſerbſkeje knihi ſcyła a ſtolmačeše při tutej přiležnoſci poſtrow zhromadźizny wot wjednika Domowiny k, wučerja Nejda. Farař Nowak-Radwořski namjetuje, zo by ſo wob lěto znajmjeńſa jónu do kóždeje woſady zhromadźizna towarſtwa powołała. Tutón namjet a też dalše ſo jenohłósnje přijachu a to, zo by ſo na 1001ětne wopomnjeće ſmjerće Tecelina Měta woſebity ſwjedżeń wuhotował, zo mohł ſo přinoſk za Posoł też w dźělbach płačić a zo by ſo hižo nětko za nowe Miſſale propaganda činiła. — Po někotrych krótkich rozjaſnjenjach ze ſtrony pokładnika k. kantora Šołty ſo zhromadźizna z kérluſom ſkónči.

Sport

Khróščicy DJK I přećiwo Pančicy DJK I

1 : 5 (0 : 2),

Zašłu njedźelu zmužichu ſo Khróščenjo na Pančičanow, na domjacym ſportniſču. Po nyſporje započachu kopańcu. Dachu ſo hnydom do ſpěšneho hraća. W prěnjej połojcy hrajachu naši z wětřikom, tola bjez wuſpěcha. Za to pak hoſco naſim dwě branecy třělichu. 2 : 0 w połčaſu. Nětko maju ſo naši z wětřikom bdźić. Na kóždej ſtronje ſtrašne nadběhi. Pančičenjo předobuchu ſo hiſče tři króć z wuſpěchom hač k domjacym brankam. Też naši hrajerjo ze wšémi mocami tłóča a třela zaſtužene wrota, a tak woſta hač do kónca. Pančičenjo, kotříž z dwojoličnym reſultatom typowachu, dyrbjachu ſo potajkim z 1 : 5-dobyćom ſpokojić.

Hra ſama na ſebi bě zawěſće wulcy zajimawa a też napjata a wotměnjała. Někotre dobre chancy w prěnjej połojcy Khróščenjo njewužichu. Štož ſpěſnoſć hry naſtupa, dyrbjimy Pančičanam tute lépſinu připječ. Wosebje w nadběhu pola Khróščanow hiſčo tam a ſem klaca. Tu hiſče prawi mužojo z wuzwalcom někotrych pobrachuja.. Hewak pak je muſtwo ſwoju wěc derje činiło a dopomhało tutej tak zajimawej hrě.

Khróščicy DJK II. přećiwo Pančicy DT II.

3 : 5 (1 : 2).

Připołdnju kopaštej druhej muſtwje wobeju jednotow. Hra bě dosć zajimawa. Khróščenjo dosć derje hrajachu, ale njeporadźi ſo jim tola, ſebi dobyće wunuzować. Druhi króć pak cyło wěſće khmaniſo wotrěznu, dokelž maju dosć młodych a dobrych hračkow.

*

W **Žičenju** wustupi wčera wječor europſki miſtr w kołojězdźenju Seifert ze Zhorjelca. Jeho wumělſtwo, wyſoka ſula a akrobatiſke wuſtupy na kole pola přihladowarjow ſamo dych hačachu. Tajke wumělſtwo w Žičenju hiſče njeběchu widżeli. — Do toho wuſtupi prjedawši němſki miſtr w kolesaſtwje Wollmann z Małeje Borſče. K zawodej ſportſkeho ſwjedżenja kolesarſka młodźina ſulſku reju jězdźeše.

Přilopk

Hróſbne njeſbože na hońtwje.

Ssobotu wječor je ſo na Kloſchwizſkich łejownoſcjach njedaloko Plawna cžeſće hońtwiniſke njeſbože ſtało a ſebi žiwjenje cžłowjeka k woporu žadało. Gólčeny wyſokowat muſtrow Schurig ſ Plawna běšeše ſo ſ někotrymi lubowarjemi hońtwy na łakaju podał. Jako ſo cžmiczkaſche, ſo Schurig na ſrěcžane ſhromadźiſchcžo njewrócži. Jeho towaršſchojo dźěchu jeho pytacz a namakachu jeho cžeſkoſranjeneho pod jeho łakaniſkim žydkom łeža. Hornje a delnje cžeſelſno (Kiefer) běchu ſo wobjarujomnemu dopołnje wottřelili. Tſélba wiſaſche trochu nad ſranjenym w łakoſach młodeho ſchmrěcžała. Po puču do khorownje je Schurig, kiž běšeše pſchi žywjini cžeſtim ſranjenju, pſchi połnym wědomju, wumrěł. Njeſbože je ſo najſterje ſtało, jako je Schurig ſ łakaniy łeſi. Wón ſnadź je ſo někak honacja ſchmórknył, ſo je ſo ſ tſélby wottřelił.

Pſchi wobjidle žiwjeho automobila ſo ſpalił.

Na dróży ſ Eichardta do Kloſterbuđa pola Dóbelna ſchtwórtk wjeczor žona jeneho wikowarja ſ Zſchopppacha ſe žiwjim automobilom do dróhoweho pſcherowa ſajeđże. Sſo njeſwórżiwſchi wóſ pſchez pſcherow na pſchiniſeſowaje polo ſajeđże a ſo potom ſapali. Pſchi tym je ſo žona pſchi woſowym wobjidle ſpalita. Muż, kotryż mózeſche ſo wutłowacz, Eichardtſkemu wjeżnjanoſce powieſcz da a ſo potom ſ pſchenajeńſkim autom do khorownje w Leiſnigu dowjeſcz da. Pódła ſajeđcjerja ſ kurom bě ſo jenoż łohko ſranił. Mordarſkowona kommiſija ſ Leiſnigu, kotruż ſu na mésto njeſboża ſawołali, hiſchcze nadrobnoſcze ſwječuje. Mjez tym ſo běchu ſ wopředka na njeſtuk tukali, je ſo po pohřebnim wuſkđeku ſnjeſbożenje ſtało. Žona bě hakle pſched dwěmaj njedźelomaj wideniſke wopjimo dóſtała. Mandżelſtaj běſchtaj ſo hakle pſched pol létom wěrowałoj.

Pjeć hajnikow, dźeſacz honjerjow a jedyn ſajaz.

S wjeſeli Striſeſe w ſrjedźoněmſtim wokſrjeżu Schweſnitz ſo ſcžěhowaza žortna rosprawa wo jenej hońtwje wojſewja: „Na hońtwu cžeſnjechu hajnizy tſjo a tſélicz cžahu jelenja běkeho“. W tutym padże pak bě pjeć tſélzow, k nim pſchidruži ſo hiſchcze dźeſacz honjerjow, ale na běkeho jelenja njemějachu runje wotpohlad. Nimale zyłe wjeſene wójſko bě na nohomaj, ſtoro wſchitzy muſiży wobydlerjo we wyſchſchej ſtarobje dźerżachu ſmjertne honjerſke žoſory w rukomaj. Tak japoża ſo bitwa. Bjeſe wulkeje hary a hołka cžeſnjeſche ſo hońtwa hač do wjeczornych hodźin. A hdyž ſej wuſpěch wobhładachu, běšeše to jenicžki ſajaz. Pjeć tſélzow, dźeſacz honjerjow a jedyn ſajaz! Tola tuto hońtwjeſke ſjednoczenſtwo njebjerjeſche njepokojny wuſkđek jara tragiſny. Mějachu jedyn troſchi, to běchu 37 jelenjow widżeli. A dalſchi troſcht wobſtejeſche we wulkim łudźe piwa, do kotrehož ſo žyłe hońtwjerſte ſjednoczenſtwo podończenjem ſtutku puſchczi. Kajſi wutóżz je tuto dźěło měło, wo tym nowiny niczo njepiſaja.

Tſojate rubježne mordarſtwo pola Straßburga.

Jałoſtiny njeſtukt je ſo w nozu k pjatku w Remmelſangu pola Straßburga ſtućžił. Mjeżny duchowny wobſtarneju mandżelſtoju, kotrajž ſ tehorunja wobſtarnym pſchiwuſnym wulſi dom wobydleſchtaj, w ranſchich hodźinach wſchitkich tſjoch ſkónzowanych namaka. Žim bě ſo je żeleſnej żerdźu nap roſbił. Wſcha naboda w domje bě ſo pſcherpka. Mordaŕ pak je po ſdaczu jenoż ſa 150 frankow hódnoſtnych papjerow namakał. Policija hižo ſa wěſtym ſledom dże a licži ſ tym, ſo budże wujaſnjenje mordarſtwa wulkeje wóczi cžiniczi, dokelž njeje wuſamknjene, ſo ma ſo mordaŕ mjes blišſimi pſchiwuſnymi pytacz.

Piwarńſti kotoł roſbuchnył.

W jenej piwarni w Carinpanje pola Sedana je pjatk kotoł roſbuchnył. Se ſatraſchnym wjeſłom ſo kotownja ſzynu. Dwaj dźěłacžerjej, kotrajž tžechu porjedźeſchtaj, a tepjeł, kotryž pódła kótła ſtejeſche, ſo hnydom morichu. Piwarńika ſ cžeſtimi ranami do khorownje pſchiwjeſechu.

Jendżeſti pjenjez w kruwjazym żołdku.

Spodźiwne njeſbože potrjechi bura w Deſſawje (we Ruppinſtim wokſrjeżu) Dobra kruwa, kiž jara derje dejeſche, dżeń a bóle wotebraſche, lehnu ſo ſtónczinje zyłe a njemóżeſche wjazy na nohi. Stónczinje dyrbjeſche bur kruwu doſekacz. Pſchi tym nadeidżechu w jeje żołdku pjenjez, kotryž po pitzmje a létniku ſ jeneho jendżeſtkeho bominia (inżeſtwo ſa morjom) wukhadżeſche. To hodźeſche ſo jenoż tak mujaſnicz, ſo je pjenjez w pizowadłach, kotrež ſo ſ jendżeſtkich kolonijow pſchiwożuja, cžaſ a tak do żołdka kruwy ſo dóſtał.

Cžeſke ſemjerżenje w ſrjedźnej Amerizy.

Stataj Guatemala a Honduras w ſrjedźnej Amerizy ſtaj ſo ſ cžeſtim ſemjerżenjom podeſchłoj. Městno Monteros, na mjeſy wobeju krajow leżaze, je ſo do cžiſta wupuſcžiło.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźeł a přiłopk Marko Smoleć a za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišć dr. J. Cyž w Budyšinje.

D. A. XI. 1934: 2295.

Pschešmykanje kokaina a sacharina do Czech.

W połnóžnych Czechach žu pschešmykanje straschneho ćkuwy pohkuschajeho kokaina a ztódkeho sacharina wotkryli. Wo pschešmykanju kokaina so ztódkeho sacharina wotdrobnoscze powěda: Mjiczel pschenajeńskeho automobila Bartel z Weipertа bě žoholu do Bilina pschijěł a bě tam do jeneho hotela sawabžił. We nozy nětkotši sastojniży żandarmerije, w kotrychž bě žo tukanje słudżiło, do hotela pschindżechu a Bartelowy automobil pschepytajo schtyri truby kokaina, 242 000 hrimnow hódneho, sebrachu, kotrež bě Bartel pśches mjesy pschešmykał. Pódla Bartela žu na to bratrow Josefa a Khorlu Webera w Bilinje, ja kotrejuż bě dżel kokaina postaleny, sajeli. Dale je wjele znatych ludźi w Bilinje, Weipertu a Mośczje do należnoscze sapleczenych. Po dotalnym wuśledżenju je žo pola Weipertа za nědhże 300 000 krónow kokaina pśches mjesy pschešmykało.

Pódla kokaina žo sacharin do Czech pschešmykuje. Cźeźitim piwarnjam je sakałane, piwo je sacharinom město zokora ztódkież. Sacharin žo z kamjeńtneho wuhla dźela, wón je wjele króć ztódschi, dyžli zokor, tola nima żaneje ziwjazeje hódnoscze. Piwarńe jón niedźiwajuż sakśnje stradju wužiju, dokelž je wjele tuńschi dyžli zokor. Zokrowańcze, kotrež z tym schkoduju, kśchu znaju, žadne, so by žo piwo w połnóżnych Czechach sa sacharinom pschepytało. Sdobom žu žo wobkhodne knihi w piwarńach pruhowałe. Pschi tym žu finanzni sastojniży wuśledżili, so je žo pornjo nawarjenemu piwu pschemato zokora pschetrjebało. Chemiske pschepytanje piwa dopokaża, so wono sacharin wopschijeschje. Na to žu pschedżyndu piwarńskeho družtwa, pschekupza L. a piwarńskeho mischtra Ch. sajeli a jeju hakle z jatby puschczili, hdyż bischtaj wulku sumu jako kawuju sudniskej wyschnoscźi pschepodaczj dałoj. W tej žamej piwarńi je žo świeczilo, so je wona bjes prawa wodu z mješczańskeho wodowoda brała, z cźimż je mjeło wo 20 000 krónow schkodowało.

Woheń w puczowańskim kinje.

W Perpignanje w Franzowskej bě žrěbi jedyn puczowański kino jenu hrózeń sa žiwoje pschedstajenja wotnajał. Někotre sta ludźi pschedstajenje wopytachu. Na dobo žo film sapali. Płomjenja žo na złomu wupschestrěchu, kotraż w brózni leżesche. Wopytarjo dźiwchu žo z jenicźkim wukhodom wukhowaczj, dyrbjachu pak pschi tym pśches woheń pscheběcź. Nědhże 50 wobzebow, z wjetscha žónske a dźeczi, žo z dźela jara cźežko wopalichu. Prěnja pomoz žo jim w jenej kofejowni dosła, z wotkal jich do khorownje dewjesechu.

Nowe knihi a časopisy

Radiowy cźasopiś „Der Deutsche Rundfunk Funk Post“ jadera žo w žiwozim nowym cźiśle najprjedy z jazzowej hudźbu a dóndże k temu, kaž je Werner Bergold w Stuttgartskim radiu rěcźał, so žedi wjesnicźna słyscherjowa nutu drnźimi nowoczażnoscze rejwańskeje hudźby pscheje. Wesoło w nemskim sylu a niż po waschnju cźornuchow. Raftawk z wobrazami pokazuje na němske rejwańske žwjedżeńske hry, kotrež žo wot 9. do 16. dezembra wotmětuwaju. Tuto cźiśło pak też Islandźu a jeje poměry wopiśuje. Nimo teho rozschiju cźasopiś wjele dobrych pokiwow sa pipierjow.

Radio

Wutoru 11. dezembra słyschimy.

Königsmusterhausen. Nimo znateho wschědneho programma: 6.35 ranschi konzert. 11.40 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13 tacźele. 17.30 sport sa młodźinu. 21 rejwanska hudźba.

Lipsk. Nimo znateho wschědneho programma: 6.05 sa burow. 8 sa žony. 12 tacźele. 13.10 pschipołdnischi konzert. 18.15 tacźele. 21 orchestrowy konzert.

Hischcze ważne z dnjeschneho programma. Barlin: 21 wjeselа rejwanska hudźba. Mnichow: 21 Mozartowy konzert. Warschawa: 18.15 lohka hudźba.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budestecy. Serbske towaŕstwo „Lubin“ zmjeże srjedu 12. decembra wjecźor 1/8 hodźin pola Rösikee ważnu zhromadźiznu. Rěcźeć budże wjednik Domowiny k. wučeŕ Nejdo. Wšitke sobustawy kaž też hosćo, młodźi a stari, mandźelske a knjeżny, so na tutu ważnu zhromadźiznu přeprosuja. Předsydstwo.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (zhromadny khór) ma štwórtk wjecźor we 8 hodź. pola Suchee w Pančicach spěwnu hodźinu.

Khrósćicy. „Pěólnica“ zeńdże so štwórtk 13. hodownika wjecźor w 7 hodź. pola Wjenkec. Wšitkich serbskich pěolarjow wočakuje předsyda.

Lichań. „Serničža“ spěwa wutoru wjecźor we 8 hodź. Dirigent.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das Parken von Fahrzeugen auf der **Bahnhofstraße in Sohland a. d. Spree** von der Abzweigung von der Staatsstraße Bautzen-Schluckenau bis zum Kriegerdenkmal wird untersagt.

Bautzen, 6. 12. 1934. **Die Amtshauptmannschaft.**

Wegen Schleusenbauarbeiten **wird** die Straße in der Kriegersiedlung zwischen **Löbauer und Richard-Wagner-Straße** ab 10. Dezember 1934 für die Dauer dieser Arbeiten für den Durchgangsfahrverkehr **gesperrt**. Zuwiderhandlungen werden bestraft.

Bautzen, 8. Dezember 1934.

Stadtrat, Polizeiamt.

Sandlagerplätze für Hausbesitzer.

Zum Bestreuen der öffentlichen Fußwege bei Glatteis haben wir wie in den Vorjahren an verschiedenen Stellen im Stadtgebiet Sand anfahren lassen, der für den Bedarfsfall zur unentgeltlichen Entnahme bestimmt ist. Wir haben aber feststellen müssen, daß der größte Teil des Sandes bereits wieder verschwunden ist, obwohl ein Grund dazu bisher nicht gegeben war. Abgesehen von der Vermutung, daß der Sand zu anderen Zwecken verwandt worden ist, können Streupflichtige bei plötzlichem Glatteise durch leere Sandplätze in arge Verlegenheit kommen und damit in straf- und zivilrechtliche Verfahren gezogen werden. Wir weisen daher erneut darauf hin, daß die **Berechtigung zur Entnahme des Sandes nur den streupflichtigen Hausbesitzern zusteht und daß jede andere Verwendung oder Entwendung strafrechtliche Verfolgung nach sich zieht.**

Bautzen, 7. 12. 1934. **Der Stadtrat, Tiefbauamt.**

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Eröffnungsbeschluß.

Ueber den Betrieb des Bauern **Michael Schierack** in **Milltitz** wird heute, am 1. Dezember 1934, vormittags 12 Uhr, das **Entschuldungsverfahren** eröffnet.

Der Landwirtschaftliche Kreditverein Sachsen in Dresden-A. 1, Prager Straße 43, wird zur Entschuldungsstelle ernannt.

Forderungen gegen den Schuldner sind bis zum 5. Januar 1935 bei dem Gerichte anzumelden und die darüber vorhandenen Schuldurkunden dem Gericht einzureichen.

Hat ein Gläubiger die Anmeldefrist versäumt und ist aus diesem Grunde die Forderung im Entschuldungsplan nicht berücksichtigt, so entsteht für nicht aus dem Grundbuch ersichtliche Forderungen die Folge, daß wegen dieser Forderungen die Zwangsvollstreckung in die Grundstücke des Betriebsinhabers (nebst Inventar und Zubehör) sowie den zur angemessenen Lebensführung erforderlichen Hausrat und die aus der Betriebsführung entstandenen Forderungen des Betriebsinhabers unzulässig ist. Dies gilt nicht für Rechte, die zur Erhaltung der Wirksamkeit gegenüber dem öffentlichen Glauben des Grundbuchs der Eintragung nicht bedürfen.

Kamenz, 1. Dezember 1934. **Das Amtsgericht.**

Hospodarski rozhlad

Pónjdźeln 10. dezembra 1934.

Barlinska burša dnja 8. dezembra 1934. Hacźrunjeż běchu wobroty ke tónjej tydźenja daloko mjeńsche hacź na pschedchadźajcych dnjach, pschiwowachu tola dale kursy na cźiśiowych wikach. Ssylnje pośpischichu brunnizowe hódnoty, kotrež běchu prjedy na sakładze kapitaloweho sakonja khětro w kursu spadle. We dalschim běhu wuwi žo měrny wobkhod. Sa to běschе cźim ziwischo na rentowych wikach. Wobežbje žadana běschе komunalna wudełżenska požeżonka a stara wójnika peżeżonka.

Dżeńżnische skótne wiki w Drježdżanach.

Na skótnych wikach sieja dżeńża na pschedań: 787 howjadłow a to 141 wołow, 205 bykow, 333 kruwow, 52 jałojow a 56 źrazkow, dale hischcze 1032 cźelatow, 640 wetrzow a 3290 świni. Pola howjazeho skótu běchu wjele druźiny njespokojaze a witi běchu tehdła jeńoż krenje. Też pola cźelatow dospěchu žo jenoż krenje wiki. Wowcy maja pomału wobkhod nimale sa stare ptacźiny. Pola świni je wobkhod krěni sa ptacźiny sandźeneho tydźenja.

Mandle
słódke a hórke
punt po 1.05 hač 1.40 hr.
Natuš
w Khróśćicach w Kukowje

Wše
črije
do zymy jenoż
z čerjowego doma
Mann
w Kamjencu, Wallska dr. 25/27

Swjaty advent je so započał

wšudże so hibaju mysle a rucy, zo bychmy so dostojnje na wulki swjedźeń hodow přihotowali. To może so w Serbach najrjeńso stać we swójbje ze rjanymi serbskimi spěwami a we šuli ze serbskej hodownej hru. Wšitko dostaniješ

w Serbskej knihańi w Budyšinje

K hodam

našim dźěćom wobrazkowe knižki:

Kocor čehnje na hońtwu, šesćo jemu pomhaju	0.30
Šešerjaček	0.15
Šešerjawka	0.15
Pěknych dźěći wjesele	0.25
Brunčki	0.50

Serbska knihańa w Budyšinje

Zjednoćeństwo přećelow wumělstwa w Budyšinje

Pónjdźeln 10. hodownika wjecźor 20,15 hodźin w Krónje

spěwny wjecźor

Marty Fuchsec ze statneje opery w Drježdżanach
Spěwy wot Mozarta, Brahmsa, Wagnera, Liszta a Wolfa

Zastupne liśiki dostanjeće pola Augusta Förstera w Budyšinje na Kěžorskej dróży

Müllerec konditorńa při Póstskim nameśće

Rozesłanje hodownych wosuškow

jara dobra, płaćizny nódna kajkosć

Marcipan • Mjedowy tykanc
Spekulatius
jenoż naš čerstwy fabrikat

W někotrych kónćinach

našej: Łužicy so někotrym wěźnym škarakam njespodoba, zo liśba cźitarjow „Serbskich Nowin“ zasy hladajcy přibéra a spytaja tuž z masanym tukanjom a namasanymi łžemi naše cźitarstwo zatrašić a tak našemu

jeničkemu dźenikej

zeškodźeć. Štóž mi tajkeho škaraka z mjenom mjenuje, tak zo mózu přećiwo njemu sudniscy zakročić, dostanje wote mnje

25 hriwnow

wuplaćenych. Diskretnosć so zaručuje.

Nakładnik

Nakład „Serbsk. Nowin“

je Wam dźakowny, hdyż, lubi cźitarjo a cźitarki, při nakupowanju we wobkhodach prajśe, zo sće nawěśtk w „Serbskich Nowinach“ cźitali. **Cesćiće z tym sebje,** hdyż jako **Serb** prajśe, zo woteběrače „Serbske Nowiny“

Paul Schreckenbach:

Illustrierte Geschichte des Weltkrieges

tunjo na předań

w Serbskej knihańi w Budyšinje

Garbowane wowče, kuče a karniklace kože

předawa płaćizny hódno

Wikowańa kožow Adolf August w Budyšinje

na Gerberskej hasy 17

Přijimamy nad kože ke garbowanju a přihotowanju

Bohu Wšehomócnemu, knjezej nad žiwjenjom a smjerću, je so spodobało, swoju słužownicu, našu mać, přichodnu mać a wowku,

Marju Pjekarjowu

rodź. Zyndźic,

w starobje 54 lět, po krótkej ćežkej khorosći, přihotowanu na puć do wěcźnosce, sobotu popołdnju w Budyskej khorowni, k sebi do njebjeskeho raja wzać.

We hlubokej zrudobje

K. Pjekař, zwónk,
a druzy zawostajeni.

W Radworju, 9. hodownika 1934.

Pohrjeb budże srjedu dop. w 9 hodź. w Radworju.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny płećiwo sćěhowkam činjeneho znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž wumrje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńce dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Sunjerne znjezboženje dyrbi so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 288 — Budyšin — Wutoru 11. decembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Dorčćenje w juhosłowjansko-madźarskej zwadźe

Rada Swjatstwa Ludow běšče so pondźelu k nóznemu pohrjedanju shromadźiła, so by wo juhosłowjansko-madźarskej zwadźe dowuradźiła. Pohrjedanje běšče so po Lavalowym přeńcu zwołało, kiž je dla wuwicja na juhosłowjansko-madźarskich mjezach do njemjera přišikhol.

W internych rozrěčowanjach je so dojednanje dozhonyło. S resoluciju rady Swjatstwa Ludow do Marseillefke jóstnitšwo zatama a samordowanaj so počeśeśitaj. Madźarska žłubi, so nowe přepytowanje wo nóžnej winje wěstych zastojnikow wotewri a radźe Swjatstwa Ludow rosprawu poda.

W popołdnišnim radźinym pohrjedanju rěčeše najprjedy rumunski zwonkowny minister. Wón rjekny, so je so juhosłowjanskej stóržbu cześeju Madźarkeje njepřihima. Sy-li madźarska dobrowólnje swoje hobudźeło přichi wuzamjenju jóstnitšwa poliśiło, potom by je so prašenje pomérnje lohko wothonjeć hodźało. Tola kaž Titulescu rjekny, je Madźarska wšitko zaprěwała. S dobom je madźarske knježeństwo pytało, tutu nalěžnosć za swój nazionalny egoismus wuwužić. Tuto přichisypomnjenje měrješe je so přećeźiwo madźarskim prózowanjam wo revizijn. Dźensa je so potom z wullkej rašnosću přećeźiwo porokej madźarskeho memoranda wobroćił, jako by je so z juhosłowjanskej stóržbu wo propagandu Małeje ententy jednało. Madźarska by lóhje cźiniła, hdyž by swjetenja swojeho jarjadowanja zwonka wuznała a pohłostanje winowatych přichi tubiła. Staw 19. sreźenja Swjatska Ludow, kiž wo reviziji rěźi, może jenož z přichiłoženjom wšitkich wobdźełanych skutkowaj. Madźarska pak we, so Mała ententa temu njeprichiłostanje. Tohodła je žadanje revizije skutk wójny a njeje legalne a přichińdże so přećeźiwo stawej sreźenja Swjatska Ludow. Na konzu swojeje rěźe bu Titulescu trochu měrniši. Wón njestaješe žanehu konkretnehu zadanja, ale žadaše jenož zyle powšitkownje, so by so Juhosłowjanskej zasłužene dowěźićinjenje dostało.

Potom rěčeše cźeskosłowakiski zwonkowny minister dr. Beneš. Sobźěraj chcyło najprjedy z porokami z kotrymiž jej so Madźarska a Pólska přećeźiwo Cźeskosłowakiskej wobroćiłej. W dlěšcej rěźi spyta wón dopokazać, so je so jeho kraj k wukrajskim emigrantam běs poroka zadźerjał a ninja žaneje samolwitosće za terrorske wustupowanja tutych ludźi. Runje kaž Titulescu wobroćił so tež Beneš přećeźiwo revizionismej. Też wón je swoji myśli, so je so mjez revizionizmom a terrorizmom njehodźi žaneje wótreje mjezy sćahnyć. W tutym zwisku wobroćił so Beneš też na kedźbliwe waschnje přećeźiwo zastupjerjej Italskeje baronej Aloisiej. Wón pokaja na Lavalowe słowo, so tón měr kaju, kiž jenički měsnik přeźeładźi.

Jako rěźi so juhosłowjanski zwonkowny minister Jewticź hłowa jimasche. Wón rjekny, so zakitanje madźarskeje delegazije ninja žanych dopokazow a wobkwedźenjow. Na wosjewenje juhosłowjanskeho memoranda, kiž podawki, mjena, dny wuprajenja zwědkow atd. wopśichija, madźarske knježeństwo njeje nicźo wotmolwicź móhło, hač so bjes najmjeńšich napichećźiwnych dopokazow wšitko zaprěwaše. Potom je madźarski zastupjeŕ z podpjerjanjom italskeho zastupjerja wo tutym dyrbu spytał, žadanja Juhosłowjanskeje jako nadpad na cźeješ madźarskeho luda wofanjenjenjeć. Wón może wotmolwicź, so jeho knježeństwo ženje njeje myślilo, so by sadźerjenje wěstych madźarskich wusnikow cźeskeho zarjadu za prawdu a cźeješ runje stajiło. Potom je Jewticź přećeźiwo Italskej wobroćił. Wón wuprajі, so je italski zastupjeŕ wojźewił, so je rada słuchała a zadźiła, so je je so w Belgiskej přećeźiwo kralej Aleksandrej smjertny wuzuh wuprajił. Wěźe je, so je so tuton wuzuh w nětkotrych krjećźiśnych juhosłowjanskich emigrantow přećeźiłał, ale na njepotrjebny přichikas Ante Pag

Statny minister na wusłužbje dr. Krug z Nidda wumrěł

Na Frohburskim hrodźe je 7. decembra statny minister na wuspk. dr. jur. Bjedrich Ludwig Albrecht Krug ſ Nidda a Falkenstein 74 lět stary wumrěł. Semrěty je se satkeje farjadniskeje službu wuschol a běsche dźěłčí cząſ hamtſki hejtman w Schwarzenbergu a wot lěta 1909 pschednoschowazy rada w ſmitskownym ministerſtwje. Wot 1913 hacź 1918 běsche wón wokrjesnſki hejtman w Drjezdźanach. W lěcze 1927 powoła ſo wón do statneho ministerſtwa a nadwjedowaſche hoſpodarſke ministerſtwo, doniž ſo w lěcze 1930 ſaſtojnſtwo njewsda.

Kommunistoio podběžachu při wólbach w Českosłowakskej

Saſdźenu njedźelu wotnuchu ſo w nětkotrych mjenjſchich němſkich a čeſkich gmejnach Czeſkoſłowakskeje gmejnſke wólby. Dotal je wunoſchk je 6 němſkich a 18 czeſkich, ſwjetſcha wjeſnjanych wokrjesow ſmaty. Smuſłenje wolevjow ſo wobſerje pſchi tutych wólbach w tych kónčinach pruhowaſche, hdźež je ſrěbi knjeſerſtwowa wjetſchina dobyeza wěſta. Najwažnjiſche pſchi tutych wólbach je, ſo kommunistiſoio w němſkich a też czeſkich gmejnach wjele hłoſow ſhubichu. W nětkotrych kónčinach czeſka narodna oppoſizija kóſchto hłoſow pſchidoby.

Politiske mordarſtwo w Hradcu

Pſched nětkotrymi dnjemi namakachu w Pańſkrabenje pola Hradza czěło njeſnateho muſſkeho, kiž měješe pjeć tſelnych ranow. Nětko ſu ſwěſcili, ſo je morjeny 27lětny powozny dźěłacjeř Oskar Baumer. Sſudniſke pſchepytanje czěła dopokaſa, ſo ſu na ſamordowaneho wěſce ſ nětkotrych bróniow nadobo ſtrělili. Po dotalnym pſchepytowanju je ſemordowany nazionalſozialiſt byl. Potajkim ſo drje wo politiske mordarſtwo jedna.

Wiele jatych w Wöllersdorfje puščili

Spuſchczenje powěſce ſ Wina rosprawjeja, ſo ſu w poſlednich dnjech 2500 nazionalſozialiſtow we Wöllersdorfje puſchczili. Nětko tam hiſchcze 2000 nazionalſozialiſtow w konzentraziſkim lěhiwje pſchebywa. Do hódź ſo hiſchcze wjacy jatych puſchczi. Tehodła je ſo rosponiwalo, hacź ſo Wöllersdorfſke lěhiwo njeby zuſe rospuſchczilo. Dokelž pak ſo jaſtwa, do kotruž by ſo ſłoſt jatych pſchewjeſcz dyrbjał, pſchejara poczeża, ſu rospuſchczenje Wöllersdorfſkeho lěhiwa w tukhwilu hiſchcze wotſtorczili.

Laval pojědže na kóncu decembra do Roma

Schtož pſchichodne ſetkanje franzowſkeho ſwonkowneho miniſtra Lavala ſ Muſſolinim naſtupa, rosprawjeja Pariſſke nowiny „Journal“, ſo je ſchef italiſkeho knjeſerſtwa franzowſkemu ſwonkownemu miniſtrej njedawno ſdźělił, ſo by ſo ſwojowny cząſ, hy-li jeho tak rucze hacź możno w Romje powitacz mohł. Dokelž ſu franzowſko-italiſke jednanja daloko doſcz ſetrawile a dokelž ſu też poſlednie podawki w Genfje a ſmuſłenje k derojumjenju pſchiſłodne ſa ſetkanje tuteju ſtatnikow, dże Laval nětdźe za dwě njedźeli do Roma puczowacz.

Francowska niepłaci swój dołh Americy

Pod pſchedſydſtwom preſidenta republiki ſeidźechu ſo franzowſky miniſterſoio póndźelu k poſedźenju. Miniſterſki preſident Flandin rospraweſche wo ſwonkownej politizy. Miniſterſka rada ſ woſebitym ſpokojenjom wo dojednawjach k ſwěſczenju ſwobody a bjeſſtracha wothłoſowanja w Poſaarſkej ſhoni a ſwonkownemu miniſtrej Lavalej k temu jeho pſchejeſche. Potom ſo dokładnje termija k płaczenju dołhu Sjednoczenym ſtatam, kotraž je 15. decembra, rospominaſche. Miniſterſka rada wobſamknu, ſo ſiwoje dotalne ſtejiſchczo njepſchemjenicz. Miniſterſkemu preſidentej, ſwonkownemu miniſtrej a finanzemu miniſtrej ſo poruczi, ſo bychu notu ſeſtajeli, kotraž ſo knjeſerſtwu we Washingtonje poſcżele.

Jendželsko-italske zrěčenje dla lětadłow

Londonſke nowiny „Morning Poſt“ piſaju, ſo ſo póndźelu w Romje jendželſko-italiſke ſrěczenje podpiſa, kotrež wopiſchija poſtajenja wo-pſcheleczenju italſkich lětadłow jendželſkich krajinow a pſcheleczenju jendželſkich lětadłow italſkich krajinow. Se ſrěczenjom ſo wobſerje poſzadna lětarſka ſłužba mjes Jendželſſej a jendželſkimi krajinami w Afrizy, Aſiji a Auſtraliji ſkótczi. Dotal jendželſke lětadła njeſmědźachu Italiju pſchelětowacz a puczowacz dyrbjachu ſtajnje ſ Parija do Brindiſija w Italſkej po żeleſnizy puczowacz.

Krótke politiske powěſce

Miniſterſki preſident Göring je ſupnemu wjednikej ſtatnemu radże Joſefej Wagnerej porucził, ſo by měſtno wyſcheſcheho preſidenta we Wrótzławju kommiſarizſy ſarjadował.

Sréczenje wo nakhwilnym rjadowanju płaczenjow mjes Němſkej a Portugalſkej ſ 13. oktobra 1934 je ſo hacź do 31. januara 1935 podłožiło.

Preſidentej konferenzy ſa wotbrońenje Arthurej Hendersonej je ſo měrowe Nobbelowe myto ſa lěto 1934 ſpożczilo.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 11. dezembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dżeń

Prjedy hač wobskorżiš dżeš, wuspěwaj
pjatu próſtwu dwaceći króć. Přiſłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer 0 a thermometer wodnjo najwyſche +8. Dſenſa rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer +2 a thermometer w nozy najniſſcho +4. Syſtina a wobſchérna niſina nad Atlantiſkim oceanom je dołhu ſymiſku dożdża ſ połodniſcheje Norwegſkeje pſches wjeczornu Němſku a Franzowſku hacź k Schwjedſkoſnſkemu morju. Wot wulkeje niſiny je ſo maly dźeł puſchcził a ſo do połodniſcheje Franzowſkeje ſcżahnuł. Tutón wulkeſt drje poſdźiſcho wjedro w naſchich kónčinach pſchenjeſe. Syſtina wyſchina nad ſródſkowjezornej Ruſſej ſwoje měſtno njeje pſchemjenjła. Wona wukonja ſwój wiſw pſchez o hiſchcze hacź do Połſkeje a raniſcheje Němſkeje. Mjeſa mjes wyſchinu a niſinu, kotraž wot nětkotrych dnjow w naſchich kónčinach leži, budże drje w pſchichodnych dnjach trochu njeſtajnjiſcha. — Jutſje ſrjedu ſtónczko 7,53 hodź. ſkhadża a ſo 3,54 hodź. thowa. Měſjacz ſkhadża jutſje dopołdnja 11,39 hodź. a thowa ſo wjeczor 11,13 hodź.

— **Wuhłady na wjedro ſa jutſiſchu ſrjedu: Mile a k dejſchczej pothilene wjedro.**

*

— **Wjeſoły wjeczor na wuſtajenym Radio-Nenn... w Budyſchinje** ſaſdźenu njedźelu w Měſtſczańſkej jahy... Wěſcze je Sſerbam tuta firma derje znata, poſtaji... wótſpřeražki na Radiowoſkim ſlěcze a ma też ſwjo... wěſchtki w Sſerbſkich Nowinach. Wuſtajenja, kotru firma w ſali Měſtſczańſkeje ſahrody pſchiprawiła, ... ſlěſcze ſo jara dobrje wopyta a bě też jara rjane pſchehladnje pſchiprawjena. Sa wjeczor pak bě firma ... prawila wjeſoły wjeczor, na kotrymž ſtutkowachu ... wſchelake wunmělſke mozy Budyſkeho měſtſczańſkeho ... wadła. Wſchěch powita knjes rejwanſki mſchtr G... Sſam poſtrěci potom ſe ſwojimi rejwarkami rjany ... měſtſi rejwanſki porjad, kiž běſche ſ woſebitej puchu ... czora. Knjezna Gäbler, prěnja aktiſtka Budyſkeho ... ſchczańſkeho dźiwadła, ſaſpěwa ſtu ſpěwy „Sſón je... nozy“, „Rjenje běſche tola“ a „Pola Kathryny“. Też ... Raſch, hobuſtaw dźiwadła, pokaja ſwoju wuſtojnoſcz ... ſpěwje ſ dwojimaj poſticzeńkomaj „We jónu“ a „W... miſnje Jindy“. Knjezni Elſa Eſſerowa a knjezna Mar... rez poſticzeſchczej dwě kraſnej rejzy „Kěſorſkin rejn“ „Dwaj wjeſołaj pathołaj“, kiž dyrbjeſche ſo wospjetowa... Sczěſkowachu hiſchcze dalſche reje. Wjeczor ſo pěknje ... radźi, rejzy ſo dołho hołdowaſche, tódy bě ſpokojom, ... ſheſe pak dobrjeczer radiowego aparata. Firmje ... meiſter, kiž ſo ſwéru prózuje, je tutón dobrjk ſ wutro... popſchecz a dyrbimy jej ſa rjany wjeczork dźakowni ſo.

— **Wobaranje pſcheczjowo drjewowema czer...** Kraſnyn wołtař barokoweho ſtyla, w evangeliſkim ... Pětrowiſkeje zyrkwje 1646 ſtajeny, je ſo tuthwiſu ... wuthowanſkeho dźěła wſał. S drjewa wobſtejazy, ſ kraſnymi rěſbami wupyſchenymi ſu dźěłaty wołtař je ſylnje ſ czeſwjom pſchetczeny. Sadnja ſczěna ſo ſ rospczemi wobnowja, mjes tym ſo wumělſki moleř Bauer w Budyſchinje prědni dźeł czíſczi a wobnowja. Prědni dźeł woltarja, kotryž je jedyn Zitawſki rěſbař wudjěłał, wumělſky wurěſane wobrazy bibliſkich podawkow wopſchija. Wumělſki moleř Bauer tohorunja do połodniſcheje ſczeny ſaſadżenu do drjewa wurěſanu rowowu platu Budyſkeho lěkarja a dobrocżela Gregorija Matthäja (Mättiga) († 1650) wobnowja. Wotmyſlene je, w Pětrowiſkej zyrkwi w blížſchim czaſu tej wjerchowniku łoju, ſ bohatymi rěſbami wudebjenu, ſnicżazemu cjerwjej wukhowacz.

— **Motorſke koło ſo ſaſnamakało.** Małe motorſke koło ſnamti DKW a je ſnamjenjom 7289, kotrež běſche ſo 10. dezembra jakoł radnjene wojſewiko, ſo 10. dezembra powołdnju pſched wrotami Tuchoſſkeho pohrjebniſchcza pſchi Zyhelnitim walu namakało. Sſkuſcżeſ je ſo najſkerje ſ kołom na jězbu podał a ſo potom na najpomjenjenym měſtnje ſtejo wotſtajił.

S **Budeſtez.** Sběrka na dnju nazionalneje ſolidarity je we wobwodże tudomneje ſtronineje wotnoſti rjany pjenjez wo 287,10 hr. wunjeſła. Wſchitkim dariczelam a ſpěvaczelam wutrobny dźak! — Sſobotu wjeczor rěcze ſche w „Hajnkowni“ ſupny rěczník Hainichen ſ Wulki... Rědarjez wo ſymiſkej pomocy. Pſchi tutej ſkładnoſczi ... wynoſchk fběrki wojſewi. — Nětkle tunaſſtwa wotmě... dźelu trenaſke pſchedſtajenja na jewiſchczu. Młodźe... nuſſiju a jónſke pokaſowachu ſwoje wumělſtwo. Też ſwoj... dźenſka hra ſo pſchedwjedźe. Wopytowarjo ſo ſ poſkaz... njemi wulſy ſpokojichu.

Se **Sſowrjez.** Saſdźenu njedźelu bě wjednik Domowiny, knjes wuczeř Nedo, ſem pſchikhwatał, ſo by naſche towarſſtwo „Podźěſornobóh“ a dożyła tu naſche Sſerbſtwo k nowemu żiwjenju wubudźił. Shromadźiſna bě pomérnje jara derje wopytana. Knjes Nedo rospraweł nam na jara ſajimawe waſchnje wo jeho bědżenju wo wobſtacze a pſchipoſnacze naſcheho ſherſtſkeho luda. Spoſnachmy,

---

Jakub Bart-Czíſchinſki:

Ryčeřkubleř

Hiſtoriſka novelka.

I. ſtaw.

Hdyž ſuby cżitarjo, rjane ſelene hory, kotrež na połnóznej ſtronje naſch wótzny kraj, Sakſonſku, wobmjeſuja, pſchetrocżiſchi a potom ſwoju połnózny cżěſk dale ſdźerżiſch, pſchiſnidźeſch drje do maleho, ale cżim rjeſiſcheho, lubołniſcheho a kraſnjiſcheho kraſika, kotryž Luſizu njemjenuemy.

Hdźež Luſiza k połnozy ſtorka, połběhuja ſo bjes pſchetorhnjenja niſke bory, wobdebjene ſ rjanymi ſelenymi lěſami; mjes nimi najwyſchiſcha je Czorny bóh njedaloko ſtarożławneho mězta Budyſchina, kotryž ſe ſwojim wjeſiſchkom mózanje k nóbremu njebju ſaha a hlada, bjeſ teho ſo ky ſo pſcheměnił, tu hižo dołho na dawno ſaſtdżene lětſtotki a jich wobydlerjow. Cżorny bóh běſche ſwědk wſchěch tych ſtotkow ſhożownych a też ſtych cżaſow ſerbſkeho luda. K połdnju wupſcheſtrěwa ſo khětrje wulka dolina ſ płódnymi polami a ſ kſéżazymi łukami.

Pſches luſiſki kraj wała Schprjewja ſwoje ſtébórne ſołmy. Wyſche Budyſchina a hiſchcze khytiu ſelady njeho wije ſo pſches wſchelake ſkały a hórki; naſtanu na to waſchnje romantiſke brjohi a łubosne doły, hdźež hłuboko ſpěwa woda bórzoze, ſo jeſchczi a ſołmojte ſmohi na brjóh mjeze. W leſe krajinje wobſtara wjeſoły, ſpokojny rólnik ſwoju rolu, a to hacź na naſſépje. Wſchudże, hdźež wóżko wobroczíſch, wuhładaſch ſyholaje pola a ſeleńkoſte łuki. Na wſchěch polach njetaja pilni rólnikoju ſe ſwětłymi płuhami hłuboke brózdy, wlócza a ſmiſywaja, a na wonjazych łukach khodźi tu a tam ſtadſeſchko kruwow abo wołowzow. Wſchitko dźela ſo pſchezo po ſtarym. Naſymu a nałéto ſymjeſchko do ſemje wupołoża a wo ſnź potom ſaſo wot Boha darjene płody domoj bjerú a w ſymje ſornjatka ſe ſtónmy klepaja. Běſcheli pak w tym cżaſu, w kotrymž ſo naſche powědańczko ſtawa, do teho kraja pſchiſchoł, wopraudże běſche, ſo dźiwajo, ſtejo woſtał a ſo ſameho ſebje praſchał: njejſym dha ſo tola ſabłudźił? Sóhm dha też tam, hdźež hižo tak huſto khodźach, abo je drje możno, ſo je ſo tu wſchitko takle pſcheměniło? Haj, njepokaſa cżi wjaſy tale krajina měrne ſpokojne żiwjenje, kotrež ludźi tak njewuprajnje wjeſołych a ſbożnych ſcżini, ně nawopak, wſchudże widźiſch jeno njemér a wułkyſchiſch hołkot a hrimot.

Napoleon, kotremuż ſo zyła Europa tſchepołajo thileſche, a kotryž wulke kraje pod ſwojim jzeptarom ſjednoczi, ſkaż Schpanſku, Italiju a Belgiſku, bě Němcow w munobich a wulkich a krwawnych bitwach ſbił a ſ tym roſpad němſkeho kéżorſtwa wuſkutkował. Nětkle pak poczа ſkoro zyła Europa napſchecżo njemu ſtawacz a poſpytowatkle ſatrachmu kwaklu wocżiſnjacz a zuſe knjeżerſtwo ſkamacz. Wſchě němſke kraje a kraleſtwa ſ wupuſczom Sakſkeje, kotraž na franzowſkej ſtronje ſtejeſche, mózna Ruſka a Rakuſka, ſamo Schwjedſka bě temule ſpjatemu ſwjaſkej pſchiſtupiła. Wójna běſche też nětkle do Luſizy ſwoje niepłódne plomja ſanjeſła a lud do njeſłoża ſtorczíła. Pſchecżelne a njepſcheczelne cżrjódy nawalichu ſo do kraja a wuzwjazachu jón hacź do cżiſtoty. Franzowſkoſo, byrnjej bychu też w pſchcżelſkim kraju byli, běchu pola Sſerbow a ſyła pola zyłeho ſakſkeho ludu njekwiczomnoſcze dla hiſchcze bóle hidżeni hacź Ruſkoſo.

A nětko leżachu pola, kotrež ſo kraſnje ſelenjachu, puſte a wopuſchczene, mlode ſrójne żita dożyła poteptane, wſchě płody ſkónzowane a ſtadła tucżnych kruwow běchu ſ dźěła ſebrane a pokradnjene. Na ſtarej dróſy, kotraž wot Kamjenza do Budyſchina wjedźe a na njejſach Hornjeje Luſizy bjes pſchejtacja franzowſke a ruſke wójſka nokoſcz cżahachu. S boka tejele dróhi leſi, traſch niwale hodźinu wot Kamjenza ſkalena, mała wjeſka Wóla. Dożyła cżicha njeſtaraſche ho wo ſwórene podawki a ſtróſi ſo tohodła njemało, hdyž jónu pſchipołdnju cżrjódka kołakow do wſy pſchijécha. Hdyž běchu ſhebi cżile wſchitko wobhładali a ſo pſchejwědczili, ſo tu nihdże żadyn njepſcheczeſel ujeje, ſaſo ſpěſchnje ſkuje ſawróczichu a cżérjachu ſe wſy; bórzy ſa kły jich tak próſchna mróczałka wocżomaj Wólenjow. Wſchitzy běchu, wojakow wuhładawſchi, wobſjedowacz ſtejo wołtajili a ſo pſched khěże ſtupili, żałoſczachu, łamachu ruzy, a to woſebje żony, muże pak ſrěbi hižo na to muſtachu, ſtót hłuboko do léſkow ſehnacz, hdźež bychu ſrěbi jón pſched paduſchnymi njepſcheczelemi wukhowacz mohli. Dźeczi juſkajo a ſłakajo ſa nimi běżachu a mějachu na rjanych wojakow ſwoje wjeſelo. Kak pak dźiwadżu ho Wolenjo widźo, ſo njepſcheczeſel runje tak khětſje każ běſche pſchijécha, też wjeſe ſażo wopuſchczi. Bórzy ſo ſmě... wachu a běchu na ſwoje wſchédne dźěło, ſrebi myſłło, ... bychu tola wojacy pola nich cżinicz chcyli, móża dźěn ... ſami lěhma jeno nětkat ſeżiwicz.

Nataſki kubleř Hawk pak njeda ſo ſ tym ſamylicz, ſ wójnu trochu ſnaty a wědżo, kajzy wujoſo ſu kojacy poruczi pohonjacz a kruwarkam, ſo dyrbja najrjeńſe konje a kruwy do léża dowjeſcz, hdźež je njepſcheczeſchiſche pytnycz njemóże. Wuſmněwachu drje ſo jemu druſy bojoſcze dla; tola wón ſrebi myſłeſche: rěczeże ka chcżeże, ja wém, ſchto mam cżinicz, a wěſcze budżeſz hiſchcze wobżarowacz, ſo na moju radu a pſchikkad ... ſkuchali njeſſee. Njeda pak ſo też wopraudże ſa zule ... połdnoju, ſcż niż naſajtra a ſ zyła ſa zyły tydżeń nihdże ... dyn wojak widżecz; ludźo běchu tehodła na tole ſtoro cżiſcze ſabyli.

Njedźelka bě ſo ſaſo minyła a Wólenjo dźěchu pón... dźelu rano ſ nowa pohnjknjeni na pola. Tu wuhładaja nabobo ſo ſ daloka nječhto w hłónczku ſrinkolicz a błyſkotacz. Njekeżdżuja drje najprjedy na to a dźělaja ſmérom ſwoju ſchkóńnju dale, dóiż bě ſo tón błyſkot tak pſchibłyſił, ſo mózachu w nim ludźi a wſyche teho hiſchcze wojakow roſeſnacz, kotſiż piſkajo a bubnujo runu ſchczeżku na ſich wjeſſu cżehnjechu. Khwataja nětko wſchitko ſtejo a leżo wotſtajiwſchi domoj ſo pſches hłownu mjetaju, ſo bychu tola ſ najmjeńſcha najſkerſche wězy ſkoku ſahrjebali a je tak, każ żebi muſłachu, njejſcheczeſej ſłowali. Tola łdmna běchu wjeſ docżehnyli, poczachu ſo też hižo wojacy do wſy walecz.

(Pokracz. ſej...

P ſ ch i ſ p.: Powědańczko „Ryczeřkubleř“ napiſa młody Bart w lěcze 1874; bě tehdy potajkim 18 lět stary.

ſ knjeſej wutrajnoſcju a wuſchiknoſcju wón zyle njeſebičziſe dźela, a kak kražne ideje a pſchedewſtaſa wón ma, tola niz jenoj ma, ale je też wuwjedże. Wjeſeliny ſo, ſo ma pola najwyſchſich ſtatnych instanzow dowéru, wſchak tola ſmaja a pſchipójnaja naſchu ſtaczaſtu ſtwéru a ſpuſchczomnoſcź. Tuj ſ nadźiju do pſchichoda! Hitler ſam je prajił: Na druhich ſo njetrjebamy ſpuſchczeć, ſamuj ſej pombajmy! Najchemu wjednikej Nejdowej pak najwutrobniſchi dźak a herze ſrożopſchecza ſa pſchichod!

Z **Radworja.** (Domowinska zhromadźizna.) Też do naſeje wjeſki běše wjednik Domowiny knjez wučeŕ Nejdo njedźelu wječor pſikhwataŕ, zo by nam wo nowej Domowinje a jeje nadawkach poreċaŕ. Poła nas je wón z krasneje poradženym zlětom w léċe sebi ſ jeſedźaknych priwisowarjow dobył a tuž ſo njedźiwamy, zo bě kožźbuju na někotre njepřihódnoſce Sutſtee žarla nimale poła. Po wuſpéwanju narodneje hymny postrowi naſa hólċina w zhromadnym khóru přitomnych z někotrymi deklamacijemi, kotreż ſo z piſćałku abo k harmoniku přewodźachu. Na to wiſe zhromadźiznu k. wučeŕ Nawka a přepoda ſlowo wjednikej Domowiny. W nimale poldra hodźinſkim přednoſku rysowaše wón nětko na zajimawe a ſympathiſke waſnje wo wuwiću naſcheho ludu, wo nadźeju towaŕſtwowcho žiwjenja a Domowiny, wo jeje ſtawiznach, wo jeje dźensniſej organizaciji a ſméru a kak mamy ſo dźensa wſitkey přezjedni próċowaċ, zo bychmy wukhowali ſwoju wohrożeno naſe Serbſtwo. Móċny přikleſt bě ze ſłužnym mytom za jeho woprawdźe wótċinſke wuſmyſlenoſcź. Kujez wučeŕ Nawka doda ze znatej jeho wuſkiknoſcu a ręċniwej wobrotnoſcu, kak wuzcy je naſe narodne próċowanje zjednoċene z nabožnym, a zo kóżdy prawje kſeċańſcy zmyſleny ċłowjek ſebi preco wyſoko waži ſwoje wot wótcow namrěte narodne kubła. Dóſtojnu a zajimawu zhromadźiznu ſkónči Hudźbna Jednota ze ſpěwom „Hory módre“.

S **Lutobeja.** Wurjadne kwaſne wjeſele knjeſeſche ſaſdźeny ſchtwórk w domje tudomneho knjeſa ſ Watzdorfa. Jeho najſtarſcha dźowka Erika ſ Watzdorf wuda ſo na knjeſa Theuplitz. Młodeju mandźelſkeju ſtrowjeſche cyſeċyſehdnje pjeċ ċeſtnych wrotow. Na kwaſnu hoſċinu běchu pſcheproſċheni wjeſelnjenjo a knježi dźeċaċerjo. To ſwědċi wo dobrym pomérje mjes dźeċodawarjom a dźeċaċerjemi. Wjeċzor ſameho dnja podaſchtaj ſo młodaj mandźelſtaj na někotre njedźele na kwaſne puċowanje.

Se **Suborneiżki.** Lětſa nam hodownik ſe ſwojim wurjadnje mitym wjedrom hiſchċe ſrjedź méjaza bliſko Božeho dnja pruſnizy a holanſke jahody poſſiċza. Samjednje wone na kerċźach wiſaju a puċowarja wabja, ſo by je jeċhċitpał. Tola dokeŕ ſu bjes horzeho ſłónca kſéle a w khłodnych młach ſeſrawike, nimaju žaneje hodnoſcje „wone ſu njeſćódne a wobżane. Tohodla je nichtó njerodźi.

S **Lubija.** Dwě motoriſtej kole do ſo ſrajſchtej. Pónċeſchu dopoldnja 3/4 10 hodźiu ſo na rózku Pólſtkeje a Lipoweje dróhi cźeżke wobkhadne njeſboże ſta. Pſcheċaŕ Fritz Lehmann ſe Schönbacha ſ motoriſtym kolom po Pólſtkej dróhi na wjſy jédżeſche, hdyż jemu ſ Lipoweje dróhi dejeŕ Erich Abendroth ſe Schönbacha na pſcheċo pſchijédże. Sčrjedź dróhi wobej kole do ſo ſrajſchtej. Lehmann na prawiju padże a ſebi hłowu wo pleſtr cźeżko wobraſy. Jeho pſchewodjeŕka na ſadnim ſydle, Luiſa Fiſchnez ſe Schönauwy, ſo ſ koła wjerchnu a ſebi hwiſożeł ſéweje wobi dwójzy ſłama. Abendroth ſe ſtróżeleni woteſtóże. Sranjenaj ſo do khorownje dowjeſechtaj.

Z **Worklec.** Wobſedżeŕ zahrody Jurij Herbrich we Worklecach je w ſwojej zahrodże wulku horſċ maleowych halożkow naſċipaŕ a wjele derje dozrawjenymi malenjemi ſrěnjeje wolkoſće. Na keŕċkach wiſa hiſċe wjele kċenja a njezralych malenow. Wostanjeli wjedro hiſċe dlěje tak mile, hiſċe wjacy malenow dozrawi. To je nėſto žadneho w bodowniku.

Se **Schumborna.** Tudomna gmejna w tu thwilu jej ſłużbowy „knježi hat“ njeſaſtupjeriam a nėkotrym njeſpełnitam cźiċżeċ dawa. Tuto dźėło wukonja ſo jako ſpołowe dźėło. Tutón najwyſchi hat w naſchej dołhej wſy ma w pſchichodże ſdobom jako reſerwoir wody ſa wobnjowe pożchenje powſchitkownoſcji ſłużiċ.

Z **Worklec.** Zwjazk dźėłowych woporow wotmė dźeżelu wječor ſwoju męſaċnu zhromadźiznu w hoſċeńcu w Sernjanach. Popoldnju běše ſo hižo w Panſkich zhromadźizna wotmėła. Wječor w 6 hodź. wozewri nawjednik M. Wjenka z Worklec zhromadźizny, kotreż ſłuby wopyt běše wobżarowaċ. Wón powita přitomnych a přepoda ſlowo přitomnemu knjezejſekretarej. Tutón poſkiċi zajimawy a rozjaſnjacy přednoſk wo winowatoſċach a prawach ſobuſtawow a wo praſenjach zawėſċenja a renty. Za jeho rozłożenje ſo jemu na kóncu powſitkowny dźak wuprají. Wokoło 1/8 hodźin ſkónċi nawjednik zhromadźiznu z třikróżnej ſławu na naſcheho wjednika a němſkeho kanclera.

S **Porchowa.** Njedźelu popoldnju wotmėwjeſi ſe ſrjedźnim hoſċenzu ſamaritiſka ſekcija 1. wokrejſa w ſwjatku wokrejſowo wohnjowych woborow Budyſkeho hamtſkeho jejtmanſtwa ſwoje 30ſtne wobſtacje. S jubilejom běſte ſo hłowna ſhromadźizna zjednoċiła. 22 wokrejſnych woborow a 31 ſamaritow ſ wjednakami a muſiwanti běſche pſchitomnych. Nimo teho wobdźėlichu ſo wokrejſnju ſaſtupjeŕ Fiſcher-Biſkopiżi, dezernent ſa ſamaritiſwo wohnjowych woborow wopalny direktor Weineċ ſe Semiz-Zuniż, wyſchſchi ſamaritſki Njeċka-Khiwaczański ſ 3. wokrejſa, namėſtny mėſchczanoſta Freund-Porchowſki, ſekzijowy leſkaŕ cźeſtny ſobuſtaw dr. med. Gneuß-Porchowſki, wjednik wotnožki nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony Nyċźa a Porchowſky gmejniſky ſaſtupjerjo. Liċba wunjeżenych ſamaritow wohnjowej woboch poſtupi wot 20 na 50. Pſchedhyda, wyſchſchi ſamaritſki Klimant Klittner-Porchowſki, a pokładnik Ota Hauſa-Baldrjanſki, wukonjataj ſwoje ſaſtojnſtwo wot ſakożenja ſekzije je wyſchej ſtwéru. Jimaj ſo k jeju ſaſtużbam ſhożo pſchejeſche. Woborje w Demjanach a Drużżeżach w pożledniem rozprawinym lėże ſaneje ſwuċjowańſkeje hodźiny njeſłomdźiſchċej. Potom ſpominaſche ſo ċeſeżujo na ſemrėtych towaŕſchow. Dożyła je 143 ſwuċżowańſkich hodźin ſ 2563 wopytowarjemi wotmėło. Wokrejſny ſaſtupjeŕ Fiſcher wojſewi hiſchċe ważne wobſamknjenje ſ pożledniego pożedżenja wulkeho krajneho wuſwerka, po kotrymż ſo cźaż w dobrowólnej dźėkowej ſłużbje wohnjowym woborniſam pſchi ſwojim pożſłużbnym nawróċże do wohnjoweje woboty połnje wobliċi, a ſo ſmė ſo woċżakowaċ, ſo w pſchichodże ſako ſtat ċeſtne ſnamjeſchka ſpożċa, kotreż je dotal krajny ſwjaſk faſkich wohnjowych woborow ſpożċował. Tohodla maju ſo wſchitke taſke pröſtwy hacź do kónża lėta wokrejżenemu ſaſtupjerjej ſapodaċ.

S **Klėtneho.** Sėdnińſke dny Niſczańſkeho hamtſkeho ſudu ſu ſo ſa 1935 poſtajiſe na 16. januara, 13. februara, 17. haprėle, 15. meje, 19. junija, 18. ſeptembra, 16. ċikobra a 11. dezembra.

S **Běleje Wody.** Rėcźne hodźiny praſowneje poradowaċnje nėmſkeje dźėkowneje ſtrony ſu: póndźelu, wutoru, ſchtwórk a pjaſk wot 10—13 a wot 16— 18 1/2 hodźiny, hobotu wot 10—13 hodźin. Sčrjedu njeje żanych rėcźnych hodźin.

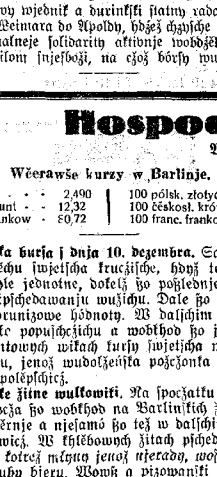

Skupinowy wjednik Zunkel ſmjertnje ſnjeſożiſ.

SA-ſtupinowy wjednik a burinſki ſtatny rada dr. Zunkel po puċu ſ Weimara do Apoldy, hdżeż chżyſche ſo na ſbėrżu dnja nazionalneje ſolidarity aktiwnje wodźėliċ, ſ automobilom ſnjeſożi, na cźož bórzy wumrė.

Z Łužicy

S **Kumwalda.** Hodowny hrib. Pod Bėłym Bohom je młody cźłowjek ſ Zieglerſkeho doła tele dny pot punta cźeżki ſtrowy prawak namakaŕ. To je ſawėſcźe żadnoſika w hodownym cźaſu.

S **Biſkopiż.** Pſchi honjeńſkej houtwje, kotraż je ſo tele dny tu pſched mėſtom wotmėła, ſo jena kulka ſabkudźi a hoſpoſu njemało wuſtrója, kotrejż komorne wokno w jejnym wobydleniu pſchi Pózkowſkej dróſy roſraſ. Houtwaŕ ſchkodu ſaplaċi a be wjeſeły, ſo njebė nichtó w ſamnej komorje pſchitomny byŕ.

Budyske stawniske powėſće

ſ dnja 8. dezembra 1934.

Narodźiło ſo: Janej Pawołej Opizej, pſchekupſkemu pomocznikej, ſynaŕ.

Wumrėło je: Korla Weigelt, taxator na wot. a mėſtny lokalny ſudnik, 82 lėt.

Mandźelſtwo pſchipowėdźiſchtaj: Jan Aleſſander Gabler, wyſchſchi juſtizny ſekretaŕ w Rychnowje, ſ Alnu Alizu Richterez, pöſtſkej pomocznizu w Budyſchinje.

Do mandźelſtwa ſtupichu: Arnoſcht Kurt Bemmann, ſamkaŕ, ſe Suſannu Weichelkez, ſłużobnej, wobaj w Budyſchinje. — Juwij Fryż Winkler, aſſeſor w Drjeżdżanach, ſ Erinu Ilſu Lenzez, bjes powołanja, w Budyſchinje. — Maks Ota Lińk, wjednik knihowneje mėſtnoſcje, ſ Ellu Hilżbjetu Klemmtez, pomocznizu, wobaj w Budyſchinje. — Daniel Adalbert dr. phil. Liebſter, prokuriſt knihkupſtwa w Lipſku, ſ Hildegardu Duhmiż, bjes powołanja w Budyſchinje.

Směſki

Sbojowny nan. Skónċnje cźakaju ſcźerpnoſcź ſłubi pſched telefoniſkej jitwicźku. Wotewri roſhorjeny durje a rėcźnje krucze: „Mój knjeże! Hižo dwaceċi mjeńſchnow cźakam wonka a hiſchċe pſchejo pytacź w telefoniſtich knihach! Mózu ſtraſch wam pombaċ pożadane cźiſłe namakaċ?“ — „Sſo dźakuju“, ſnapiſcźeċiwi bjeſożaŕ druhi, „njetrjebam cźiſła, ale pytam jenoż pſchihodne mjeno ſa ſwojeho ſyna!“

Hilja: „Mėrcźin mi wcźera prajeſche, jo ſym runje tak rjana każ jaſmawa!“ — Pſchecźeliniża: „A ſ taſkim cźłowjekom, ſtż cźi hižo do cźaſa njewėrnoſcje rėcźi. dźeſch ſo hiſże ſeſnaċ a ſaberaċ?“

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźeł a přiłopk Marko Smoleŕ a za nawołtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. J. Cyž w Budyšinje.

D. A. XI. 1934: 2295

Hospodarski rozhlad

Wutoru 11. dezembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,490	100 pólsk. złotych	46,95
1 jendźelski punt	12,32	100 českosł. krónow	10,38
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,39

Barlinska burſa ſ dnja 10. dezembra. Sapiſy na ſapoċżatku běchu ſwjetſcha krucźiſche, hdyż też měnjenje njebėſche zyle jednotne, dokeŕ ſo pożlednje ſwyſchenja někto k wotpiſchedawanju wuſichu. Dale ſo w kurſu polépſchichu brunizowe hódnoty. W dalſchim běchu kurſy nėſchto małe popuſchczichu a wobkhod ſo jara ſmėrni. Też na rentowych wikach kurſy ſwjetſcha nėſchto mało popuſchczichu, jenoż wudałżenſka pożczonka móżeſche ſo wo nėſchto połépſchiċ.

Barlinſke żitne wulkowiti. Na ſpoċżatku noweho tydźenja ſapoċża ſo wobkhod na Barlinſkich żitnych wulkowikach mėrnje a njeſamó ſo też w dalſchim běhu woſebje woſtiwiċ. W thėchowonych żitach pſchibełeja dalſche poſtiċżenja, kotreż mėtnu jenoż njeradu, woſebje pſchetu ſa wotruby bjeru. Wowuſ a pizowaniſi ſiċżimjen ſo ſtajnje żadalej, małej pak mėrnu wobkhod, ſchtoż ma ſwoju pſchiċżinu w tym, ſo njemóża ſo ſa nje druhe pizowadła poſtiċżeċ. W ſeċżimjenjach ſa pizowanje a industriju ſo kupża a pchebawarjo w płaċżiſinje cźeżko dojednaja. Na mukowych wikach ſo wotmołwjenja normalne. Snamkowe muki ſo radżcho kupuja.

Wežera płaċżeſche w Barlinje zeſtnaŕ

pſchenicy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožiſ R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jeċżmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowſa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.

Płaċżizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaċżizny po złotej hriwnje.

	10. 12	8. 12		10. 12	8. 12
Pšenica	205	205	buny	130-13,5	125-130
rožka	165	165	wcka	11,5-12,0	11,5-12,0
jeċmjeń now.	211-218	211-218	módre lupiny	8,25-8,50	8,00-8,50
ċemjeń, nat.	—	—	žołte lupiny	9,7-10,5	9,7-10,5
wows	—	—	zeradella	16,0-16,5	16,0-16,5
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenič. muka	27,25	27,25	lany wosušk	—	—
ržana muka	22 50	22 50	ſuch. truhanč.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruški	8,70	8,70
ržane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
raps	—	—	rżana ſłoma		
turóch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0	pšenič. „		
lane ſymjo	—	—	wowsna „		
pieluški	—	—	ċena „		

Płaċżizna za pröjey za wuplodźerja 8: 197.5 9: 199.5
Płaċżizna za rožka za wuplodźerja 8: 157.5 11: 161.5
Płaċżizna za jeċmjeń za wuplodźerja 7: 157.5 9: 162.5
Płaċżizna za wows za wuplodźerja 9: —, 13: 160.5

Płaċżizny za rėżneko skótu na Drjeżdżanskich skótnych wikach.

10. decembra 1934 Płaċżizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 140

Połnomjasne, wukormjene, najl. rėżneje hódnoſce młode	39—40
Starše	32—38
Hewak połnomjasne, młode	25—30
Starše	18—23
Mjasne	—

Byki: 206

Młódše mjasne, najwjetſeje rėżneje hódnoſce	37—38
Hewak połnomjasne abo wukormjene	33—36
Mjasne	30—32
Snadnje wuwile	28—30

Jałojcy a kruwy: 384

Młódše połnomjasne, kruwy najwjetſeje rėżneje hódnoſce	32—34
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	23—31
Mjasne kruwy	17—22
Snadnje wuwile kruwy	12—16
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rėżn. hódnoſci	34—38
Hewak mjasne jałojcy	31—33

Wowcy: 140

Najlėpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	36—38
Srėnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	32—35
Mjasne wowcy	—
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	—

Celata: 1044

Najlėpše kormjene ċelata wot cyca	39—45
Srėnje kormjene ċelata wot cyca	33—38
Snadnje wuwite	28—33
Najſpatniſe	24—27

Swinje: 3316

Tučne swinje, přez 3 centnarje ċežke	53
Połnomjasne swinje wot 240 hač 300 puntow ċežke	50—53
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 puntow ċežke	47—52
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 puntow ċežke	45—50
Mjasne swinje wot 80 hač 100 puntow ċežke	—
Rancy	47—50

Zběrka za Domowinu

Hač dotal ſ so nazběrało:	624,10 hr
Zubornička pola Barta	8,55 hr
Khwaċicy (Serbske towaŕſtwo)	6,— hr
Zdźary pola Klukſa	1,20 hr
Dubrawka (tow. Jėdleńka)	6,30 hr
Lemišow pola Klukſa	6,55 hr
Wichow pola Wósporka	3,10 hr
Hromadże:	655,90 hr.

Wutrobny dźak wšėm dariċelam

P. Nejdo. A. Simon.

Krasny spěwny wječor

posłuchi sjednoczenstwo pschecželow wumělstwa wjeza wječor w Budyšinskej Krónje. Knježna Marta Fuchsez wot Hamuje opery w Drježdžanach spěwaše z pschewodom knjesa operowego direktora Hermanna Kutzschbacha. Drježdžanskeho spěwy sławnych němskich komponistow Mozarta, Brahmsa, Wagnera, Lista a Wolfa. Hnydom sawdawši spěwaŕ wot Mozarta pschesahadžichtaj pschipeschnjachařstwo do tamnych wyschinow hudžby, hdyž so duscha rodne wjchem semjtkim bjezom cžuje. Wumělka spěwaše z wyšokim a dokonjanym wumělstwom, kiž so w kóżdym spěwje srowna z swojoraznje jewjesche. Pschi schém pschekhwarjesche jeje murjadnje dobre murjekowanje, so bjsche kóżde słowjcko derje rozumnicj. K powschitkownemu wjeselu spěwačka hischcze spěwaŕ Budyškeju komponistow kk. Krutschwizu a Englera sałspěwa. Wopytarstwo wumělstwa bě sławjesche, so dyrbjesche so sašo a sašo pokasać a hischcze mnohe spěwy pschidać. Wona a jeje wulstojny pschewodjeŕ, knjes direktor Kutzschbach, staj žebi kwitkoŵ wschitkich dobyłej. Wječor sčesche pak też wopraŵdže dospołnje na wyschinje.

*

Z Wjelečina. Hdy Bóh nasch Knjes Tebje k žebi swoju, to wostanje j jeho potajnjstwom. Tutu wěrnu wěrnoŕej dyrbjesche njedżelu żelesnisti dźěłaćeŕ na. wotp. knjes Arnoscht Bohuwěr Wünscha naſhonicj. Pschekhodźowasche so je swojej mandželskej njedżelu popołdnju na naschim pohrjebnischczu, so by zemrětych wótzow spominał a jim swojim cżesej wopokazał, tu jeho njewocżakowanje Boża ruca saja a hóry na to we nikomaj swojeje lubeje mandżelskeje wudycha. Knjes Wünscha bě hakle 59 lět stary a bě wot założenja towarstwa „Lužizy" w Hornjej Hórzy j jeho zwěrnym sobustawom.

Słowjanska wjes

I.

Słowjenjo běchu w spočatku dźě pučowacy skotowarjo.. Cahachu ze swojimi stadłami po kraju a tohodła też ani krutych a stajnych sydliščow njemějachu.

Pozdźišo wšak, hdyž słowjanski lud so přisporješe, nastawachu w běhu tysac lět do Khr. stajne sydliša, započowaše porjadne dźełanje role, słowjanske sydliša dostawachu wěstu wobstajnu formu.

Tola tehdy hižo słowjanske splahi wjacy hromadźe niehydlachu w prěnjotnej dominzje. Běchu so rozprósite po cyłej narańšej a srjedźnej Europje. Wobsydlowachu nanajwšelakorišе kraje. Hinaše běchu poměry w jězoratych krajach při Baltiskim morju, hinaše w płódnej runinje južnjeje Ruskeje, hinaše na horach Karpatach. Alpach ako na Balkanje. Bjez dźiwa, zo só wutworić njemóžeše jenajki typ słowjanskeje wsy. Wšudże bywaše raz krajiny a podnjebja hinašl, wšudże druhe poměry a wumělenja knježachu.

Kajke pak běchu staroslowjanske wsy?

Archeologojo a stawizny nam wo tym skoro ničo njepřeradźuja. Smy jenož pokazani na přirunacu ludowědu, ale tuta wědomosć je hakle jara młoda, tak zo na tutym polu je hišće wjele, wjele dźěła.

Wěsće bywaše prěnje słowjanske stajne sydliščo jenotliwy dwór, kiž běše sydło swójby. Dwór dźe bywaše druhdy khěrno wutwarjeny, měješe hródze, khlěwy a wšelake hospodarske twarjenja, bě wobdaty z wobhrodźenymi zahrodami a přisłušnymi polemi. Po něčim wšak, hdyž swójba so přisporješe, bě tola trjeba załožić cyłu skupinu dworow ze zhromadnymi polemi a pastwišćemi.

Kajka pak běše podoba tajkeje prěnjeje słowjanskeje wsy?

Wšelacy wučeni mějachu a maju za typisku słowjansku wjes tak mjenowany „kulowc". W tajkej wsy su domske natwarjene jene při druhim w formje kolesa abo pódkowa tak, zo srjedźa wostawa próżdne městno — nawjes. Wšitke statoki maju wukhod na nawjes, hewak pak su zjednoćene z płotami, tak zo tworja tak rjec jeničku wobornu čaru. Zady so namakaju hospodarske twarjenja, huna a zahrody, wobdate z płotom, za nimi su pola. Do wsy móžeš jenož po jeničkim puću. Hdyž tón so zašlaha, je cyła wjes zawrjena a njepřistupna a wše, štož je nutřka, ludźo a skót, je za płotom někak skitany před njepřećelom abo dźiwimi zwěrjatami. Je to jara dokonjany a derje wumysleny typ wsy.

Kak stary je kulowc, njemóžemy z wěstosću rjec. Po zdaću wšak je to jara stary typ. Cyle wěsće namakachu so kulowcy w dźensnišej srjedźnej a narańšej Němskej hižo tehdy, hdyž bě tutón kraj hišće wobydleny zo Słowjanami. W ryzy němskich krajach so tehdy namakaše typ wsy ze swobodnje rozprošenymi statokami — tak mjenowany „Haufendorf", mjez tym zo we słowjanskich krajinach mějachu přewahu kulowcy. Tohodła też wučeni dołho za to mějachu zo je kulowc typiska forma słowjanskeje wsy. Tajke kulowcy namakamy wosebje w Mekelenburskej a Starohródskej, ale też w Bayerskej a Frankskej, dale w Połobskim kraju a při Solawje, w Hornjej Rakuskej, w Čechach a na Morawje, we Łužicy, zrědka pak w Slezyskej. W Pólskej, Ruskej a na Balkanje njeznaju kulowcow. Kulowc je potajkim drje słowjanski typ, tola jón wuživaše jenož dźěl Słowjanow, hlownje pak dźensa wutupjene słowjanski splahi mjez Wódru a Solawu.

Druhi typ słowjanskeho sydliša je tak mjenowana rjadowna wjes. W njej twarjenja staja při drózy, pak po jenej pak po woběmaj stronomaj. Pola su tehdy rozprošene abo też porjadnje rozdźělene. Tajke wsy su jara rozšěrjene po cyłym Słowjanstwje. Namakamy je też tam, hdyž krajina kulowcow. Tola bywaju časćišе, čim dale přiňdźemy do narańšich a połońšich słowjanskich krajow. Hižo w Čechach a na Morawje je wjacy tajkich rjadownych wsow dyžli w srjedźnej a narańšej Němskej, kraju wutupjenych połobskich Słowjanow. W Pólskej a Ruskej je tutón typ najhóle rozšěrjeny, ale też w Alpach a na Balkanje so z nim zetkawamy. Dyrbimy wšak přispomnić, zo dźěl tutych rjadownych wsow dostawaše swoju nětčišu formu hakle wot XII. lětstotka pod wliwom němskeho prawa. To płaći wosebje wo tych wsach, kiž maju pola kruče rozdźělene a přimérjene hnydom za statokom. Tajke rozrjadowanje stawaše so na rozkaz němskeje swětneje abo cyrkwinskeje wyšnosće. Ale też tute wsy dyrbjachu dźě prěnjotnje być hižo rjadowne wsy, hewak tajke rozrjadowanje njeby so hodźało přewjesć. Myla so ći, kiž kóżdu rjadownu wjes maju za pozdźišo sydliščo, załožene z cuzymi kolonistami.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Wyschi wótkazowar mjejnynarodneje policije ja wothłosowanje w Posaarskej?

Jendźelski general Temperley płaći jako pschichodny kommanděr mjejnynarodneje policije, kotraž ma so cżas ludoweho wothłosowanja do Posaarskeje połoži. General Temperley je hižo do Genfa pschišeł, so by ma so z posaarskej kommišiju Swjatka ludowa dla sestajenja mjeje policije srěcżał.

Towarstwowski powěstnik.

Budestecy. Serbske towarstwo „Lubin" změje srjedu 12. decembra wječor ½8 hodźin pola Rösikec ważnu zhromadźiznu. Rěčeć budże wjednik Domowiny k. wučeŕ Nejdo. Wšitke sobustawy kaž też hosćo, młodźi a stari, mandželske a knježny, so na tutu ważnu zhromadźiznu přeprošuja. Předsydstwo.

Hornja Hórka. Serbske tow. „Łužica". Bohu Knjezej je so spodobało, našho towarša Arnoša Bohuwěra Wünschu z Wjelečina do swojeho raja wotwołać. Pohrjeb budże štwórtk pop. w 2 hodź. we Wjelečinje. Towarstwo zhormadźi so pola Hänslec we Hornjej Hórcy w 1 hodźinje. Wo bohaty wopyt prosy předsyda.

Khróšćicy. „Pčólnica" zeńdże so štwórtk 13. hodownika wječor w 7 hodź. pola Wjenkec. Wšitkich serbskich pčelarjow wočakuje předsyda.

Pančicy. „Lipa Serbska" (zhromadny khór) ma štwórtk wječor we 8 hodź. pola Suchec w Pančicach spěwnu hodźinu.

Rateju. Serbska swučowanka jednota ma štwórtk wječor we 8 hodź. w Kačej korčmje ważnu zhromadźiznu. Předsydstwo.

ROLL
w Budyšinje
Rózk Žitneje a Serbskeje hasy

Pychu za hodowny štom
wulki wubjerk a najtuńše płaćiny

Listowe papjery
bajkowe knihi
jako rjany hodowny dar.

Dźerżaki pjelnjace, pjerow
wot 1.– hr.

Hobr. wulki wubjerk w khartach za hody a nowe lěto

Mandle
słódke a hórke
punt po 1.05 hač 1.40 hr.
Natuš
w Khróšćicach w Kukowje

Hodowne a nowoleńe
khartki
serbske a němske
w Serbskej knihařni
w Budyšinje

Wše
črije
do zymy jenož
z črijoweho doma
Mann
w Kamjencu, Wallska dr. 25/27

Jenož 14 dn'ow
hišće a Hodownička tu je.
Sy ty serbski wobkhodnika na wsy hižo swoje twory za hodowne nakupjenja w **Serbskich Nowinach** wozewił?

Tunjo! Tunjo!

Cynkowe bowy, 28 cm .			0.90
Cynkowe bowy, 30 cm .			1.–
Cynkowe wanje, podothojte, 56 cm . . .			2.80
żelezne hornicy	3	4	5 litr
	1.40	1.70	1.85
żelezne hornicy	3	4	5 litr
	1.65	2.10	2.45
Wuhlowe łopatki		0.23	0.18
Wohrěwace bleše, zacynkow.		1.65	1.10
Wohrěwace bleše, koprowe,	3.95	3.20	2.65

Siegel
w Budyšinje
na Zadnej Bohatej hasy **15**

Dźěćace jězdne kolesa
we wšěch wulkosćach płaćiny hódne pola **J. Schieback**
na Mužakowskej drózy čo. 4

Nawěstki w „Serbskich Nowinach" maja za kóždeho **přecy wuspěch!**

Někotre rjane zabawne serbske knihi, kotrež słušeja pod Božeho dźěsća štom

J. Lorenz:	Serbscy rěkowje	wjazane	1.20 hr.
Černy:	Serbske wobrazki	wjazane	1.20 hr.
Kubašec:	Wusadny	wjazane	0.80 hr.
Cišinski:	Nawoženja	wjazane	0.80 hr.
	Ruske biliny (baiki)	wjazane	2.00 hr.
Nowakowa:	Na farje — Hałzki	wjazane	1.20 hr.
R. Domaška:	Pokładow pytaŕ — Le chevalier de Saxe	wjazane	1.20 hr.
J. Lorenc:	Kupa zabytych	wjazane	1.20 hr.
Jak. Nowak:	Pučowańske dopomnjeńki		1.50 hr.
M. Sewčik:	Směški a powědańčka		1.– hr.
K. B. Šěca:	Čłowjek w přirodze. I. a II. dźěl		1.– hr.
	Na dalokich pučach. III. dźěl		0.50 hr.
H. Sienkiewicz:	Hana		0.50 hr.
J. Winger:	Hronow		0.30 hr.
B. Trebizský:	Kaspar Zdenek Kaplef ze Sulec		0.30 hr.
Dr. J. Laras:	Šibakec nan		0.30 hr.
R. Domaške:	Wrjos		0.50 hr.

Wšitke tute knihi wobsahaja najrjeńše powědańčka, kotrež w našej literaturje mamy. Jedna je zabawniša druheje. Wšitke su tak tunje, zo móhł sebi kóždy tu abo tamnu kupić. Bjez dobreje serbskeje knihi pod štomom Božeho dźěsća njesměše so w přichodze wjacy žane serbske hody swjećić. — Wšě naspomnjene knihi dostaneš

w Serbskej knihařni w Budyšinje

Wočakowany hodowny dar za hodowny sport

Buschowe pućowańske kompasy, pólne dalokowidy, prismowe sklenicy, měrjaki zawinjenjow (Kurvenmesser), pokazowarje narysow (Planzeiger).

Erich Lenz w Budyšinje
na Hošic hasy čo. 21 — optiski specialny wobkhod
fotowy dom — Telefon 2134

Hosćenc Centraln. dźiwadła
(Central-Theater-Restaurant) — w Budyšinje
Wulke swinjorčzanje
Wutoru wot 11 hodźin **połčik**, wot 5 hodźin **pječena kołbasa**. Srjedu wot 8 hodźin **hejdušne a jatrowe kołbasy** kaž wšě **speciality swinjorčzanja.**
K temu přeprošujetaj wšěch přećelow a popřewaćelow
Arnošt Herrmann a mandželska
Wutoru dołha nóc!

K hodam
našim dźěćom
wobrazkowe
knižki:

Kocor čehnje na hońtwu, šesćo jemu pomhaju 0.30
Šešerjačk 0.15
Šešerjawka 0.15
Pěknych dźěći wjesele 0.25
Brunčki 0.50

Serbska knihařnja w Budyšinje

Meblowy
40 jatiwow na pokazku
Hänchen
na Lubljskej drózy 17
(dom w dworje). Telefon 3649
W měsće a na wsy znaty w tunjosći a kajkosći!

Pjesničky
hornych a delnych (łužiskich) Serbow
wot L. Hawpta a J. E. Smolerja na předań
w Serbskej knihařni w Budyšinje

Přiloha k čislu 288

SERBSKE WOTNY

Wutoru 11. decembra 1934

Chineiske hrónčka

Schtóž sam najwjetsche horjo snjesćj samóže, njech knježi tež nad druhimi.

Schtóž we swojim domje njeczepje, toho tež wonka njeczepju.

Wy-li cžkowjek wutrajnosć měr, skoro niczo jemu njemóžne było njeby.

Tón proch naczini, tamnemu mjes wocži léta.

Schtóž cži krjepku wody pokliczi, wotrunaj jemu s njewuslaknilym luzolom.

Wyschschi tribunal žo kóždemu wotewri, tola jeno, ichtóž ma pjenjesy, žo wuhkuschi.

Schtóž nihdže njemér njenadóžela, myšl mérnu žebi wobkhowa.

Stara žona, kiž hlójczku nošy, mkodženj, kiž hlowu wóscha, módra répa a cžerwjeny kobołk, su schtyri wézy, kotrychi mamų ko sdalowacj.

Sstódka huba, hórka wutroba.

Njekhmanik ma zuky žwét sa njekhamnikow.

Wjele jich je, mało jo jich naje.

Prénja pschijasnosć je pschijasnosćj, druha hižo winowatosćj.

Cžłowjekej s bélej cžapku lubi žo, wuhło nošycj. Lédom sapoczinje srébz thelpacj, a dróha je jemu hižo wuska.

Slemu łobzy nawukniejsch, cžežzy dobremu.

Je-li twarzow pschewjele, žo jstschiwi łobzy twarjenje. Je-li sli dny kojił, žuschi schtyri dny na žwojej žyczi.

Pschewjele klija njebžerzi, s pschewjele žłowami niczo njewucžiniłsch.

Hdyž žo s někim sadżerasch, njewumjetuj jemu stare kusti.

Ssy-li žam, spominaj na žwoje brachi; žy-li w towarschwje, njerécz wo brachach druhich.

Rosum je sa mudrych, sakoń sa njemudrych.

Rosrécžowanje s mudrym je wjazy hódne, dyžli dżecžetna wucžba.

Nadobny cžłowjek pschekori žo s druhimi bjese wschedje hadrije a swady.

Masch-li cžaj, myšli, jo nimasch, so njeby cži na cžaju pobrachowało, hdyž žebi jón nébdy žadałch.

Chcesch-li žo wopiklstwa sdalowacj, wotewri wocži a pohladaj na wopikża. Pschek. J. C.

Přilopk

Pjenjesyłažer psched sudom.

Dla podražowanja pjenjes měješchtaj žo psched Shorjelstej wulkej khłostajej komoru 31létny Fritz Peschka s Pěšeje Wody a jeho tši léta starscha mandżelska samolowicá. Muž bé nékotre dwéhrinwarje zhotowił a bé žwojej dżowaj kašak, lo by je do wobkhada dała. Jeho žama bé lepichu, hdyž prénju falschowanku wuda. Jako dżakanju bé žebi muž žwoju chłódnizu w sahrodze pschinarawił. Ssud każerja pjenjes, kotryž bé pjecża žo w hospodarskej nuzy falschowar sczinik, k jaśtwu na jene léto sajudzi. Jeho zonu wuwinowachu. Wona pjecża njeje niczo wedżała, lo muž pjenjesy podražuje.

Do SS-muža auto sawadżił a jeho morił.

W Essenje sobotu wjecžor wožobowy automobil do Nélknego SS-muža Bruna Harzheima sawadżi a jeho morí. Sso wo snjesbożeneho njestarajo, bjeszwdomity tewny wjednik se sacžemnjenym žwétkom dale jédżesche.

Cžežity auto na żelesniste kolije padnył.

Ssobotu wjecžor sajédże cžežity auto s Roßweina, w cžasu 10 wožobow żedżesche, pschi Dichatzko-Döbelnitzkej żelesnizy psched Tölschütztalskim dwórnischcžom po brjoscu dele, pschewali so a wosta rosbity na kalsych leża. Wschitcy ludzo w aucże so tranichu, jena wožoba jara cžežko. Pjecz franjenych dowjesechu do jich wobydlenjow w Roßweinje, tamnych pjecz franjenych dyrbjachu do thorownje dowjesć. Tuteho njeszboża dla cžahi nékotre hodżiny jésdżicz njemóżachu.

Po pucu wumrěła.

Ssobotu popołdnju mjes Elsterbergom a Cossengrünom 72létnu rentnarku Meinholdowu z Elsterberga morwu namalachu. Po lékarskim sdźesenju je staruscha hižo psched schtyrimi dnjemi wumrěła. Meinholdowa bésche wutoru žwoju dżowku w Cossengrünje wopytała. Duży bomol je žu wona najsterje wot pucża sabłudżika a je pschi padnjenju na sajecże wutroby wumrěła. Policija cžeło wotwjesć da.

Cžeski wojerski cžeknjenj chze do némskeje dżełoweje służby.

Wojak s cžeskeho wójska, pa narodnje Madżar, bé, służbneho thłostanja žo bojo, s wójska w Rumburgu cžeknył a pola Seitendorfa w potnej uniformje mjesu pschekrocžił. Tu wón do jeneho lébwa némskeje dżełoweje służby a proschesche, so bychu jeho do njeje pschijeli. Dżełowe lébwo pak njemóżesche jeho próstwu dopelnicz a jeho tohodła policijti pschepoda.

W swjatym advence

Tebi džak budź zaspěwany
Knježe Božo z wutroby,
Zo nětk běchy cyłoh' swěta
Tola budża skónčene.

Zdala hižo błyšći zbožo,
Pruhi scéle hnadowne,
A do wutrobow so lije
Balzam hižo wokřewny.

Bliž so, bliž so, wěčn swětło
Putaj dušu človjesku.
Wyskajo my powitamy
Lubość twoju hnadownu.

P. Krječmař.

Huży žo s njepkaczżiwymi bankowkami kupiłe.

Jedyn kupz s Němskeje je tele dny w Liberzu (Reichenbergu) w połnóżnych Cžechach pola tśioch wschelakich witkowarjow sa 150 hriwnow 21 sordżannych kormych huż kupił. Pschedawarjo pak žo bórzy dohladachu, so bé žo jim s 150 hriwnowsftimi bankowkami sapłaczżiło, kotrež žu dawno pkaczżiwoscj słubiłe. S policiju dachu hnydom sa wobschudżerjom žledżecj. Kriminalnej policiji žo poradzi, jeho na żelesniskim sastanischczu w Gradku (Grottau) sakapicj, hdyž dżesche huży do automobila itkaczż dacj. Sajaty žo s falschowanym pucżowanskim papżom wupokasa a žo sapowé, žwoje prawe mjeno mjenowecz. Praji, so je we Mrótkławju s hoscženarjom byl.

Italska cżini bilanzu njewjesczinstich pucżowanjow.

W lécznym cżaju 1932 bé žo w Italskej wobkhod s zuhymi hladajzy sdżiwył, dokelż bechu wulku propagandu sa kważne pucżowanja do jich kraja cżinili. Italske żelesniske sarjadnistwo bé hacz do 60 proz. snjiżenja jédżeze płacżiny dwolilo. Nétko žu wunoschk k prénjemu rasej statistiżiy wobliczili. Po tym běchu wot julija 1932 niż njenje hacz 55 261 porow žwoje kważne pucżowanje rdo Italskeje pschewjedli dżiwajo na jara potuńschemu jésbu. Wżazy hacz 2000 mkodych wożenjenych bé s wukraja.

Dżiwanje słubżaze wuwinowanje w Parisu.

Parižzi pschipłaczny jud je pjatt jeneho belgiskeho fabrikanta wuwinował, kotryž je psched někotrymi mżazami žwojeho pschichodneho žyna na sjawnej drósy satšélił, dokelż bé po wobstorżenehu ménjenju belgiskeho žuda rschichodneho žyna, kotryž bé wobstorżenehu dżowku słónżował, pschelahodnje pohlostał. Belgiski žud bé pschichodneho žyna te thłostarni na 20 lét sajudził a po 5 létach běchu jeho wobhnadżili a na žwobodu puschczili. Nan mkodeje žony pak bé žo sarocžił, so budże žwoju dżowku wjecžisc. Sa žwojim pschichodnym žynom błédżo, bé jeho w Parisu wuhlédżił a jeho satšélił.

Najbohatsche město žwéta w jenejnej nuzy.

Newyorske wobydlerstwo dyrbi wot wożerawscheje pónđżele 2 proz. wożebiteho dawka na wschitke nakupjenja płacżicz. Nowy dawk pak žo njeńmé w nakupnej płacżinje sthowacz. Wón ma žo pódla nakupnje płacżiny wożebje nasponnicz a dyrbi po wschém tomu służicz, so by wobydlerstwo na srudne finanzy jeho města dopominał. Léta dołhe łudżene hospodarjenje z wschelakimaj dowěru do města tak rosschażechu, so najbohatsche město žwéta jenoż hischcże s wulkimi wobcżežnosćemi pokżonki dosta. Wot měrza t. l. je žo pschez 100 000 jenotliwych wożobow a žwójbow s měschczańskich podpjerańskich lischcjnow wumasło, jako bu snate, so podpjeru dostawaju sawésczenja abo pjenjesy na bankach wobżeżdżu.

Cżežke srażenja w powétsie.

Blisko Birminghama w Jendżelskej žobotu wjecžor bombowe létadło, kotrež bé s offizérom a wojakom wobsadżene, do privatneho létadła sraży, kotrež zivilny létar wobjesche. Wobej létadle žo swrócżichtej. Hdyž wukhowazej wosaj pschijédżeschtaj, běchu wschitcy tšo létarjo hischcże žiwi. Po pucżu do thorownje pak na žwoje cżežke rany wumrěchu.

15 woporow žymy w Newyorku.

W žymym mjerśnjenju, kotrež bé žo njejapzy nawaliło, je w Newyorku 15 wożobow smjerśko.

102 mister Jones na jenym parniku.

Na parniku „Orduna", kotryž sawjeżeleńske pucżowanje s Liverpoola do Schpanilske a Sewjerneje Afriki sorjadowasche, běchu so — pischi a praj! — niż mjenje hacz 102 kujesow s mjenom Jones pschipadnje jeschli. Wusche teho jédżechu žobu 68 s mjenom Williams a 53 se „žadnym" mjenom Domasch. Na, hacz ta wézka derje dżesche! Wésce nima listowy na parniku nicžo k šmjeczu a sawésce pschichodże k wschelakim samenjenjam pschi wotedacu a wotewrjenju listow.

Turkojo dostanu žwójbne mjena. — Europske šnamjo.

Nowocżasna Turkowsta na žo Kemalej Paschi dżakowacz, so žo w Turkowskej najwjetschej zwiliżazja dżeń a bóle rosscheża. Cżło psched někotrymi létami sawjedże žo na města turkowskeho pżima kacżołske. Zyła cżrjoda dalschich postajanjow, kotrež žlubko do wobsbuiskeho žiwjenja Osmanow (tak jo Turkojo tež mjenuja) a do sta lét starych trcdżizjow kadżia. Tutu europiskazju krónuje njedawno w turkow[illegible] wobsantknjeny šakoń, kiž pschi[illegible] mjenow. Tutomu pschibrući žo knydom postajenje [illegible] ministra, to maja žo tute žwójbne mjena wrcże pola satżonikow sawjesć. — Wuznawarjo islama, ke kotremuž žo Turkojo swjetscha licja, trjebaja s dżela dżedżenje mjena, dżela biblisce, dżela wumjelske nowotwórby, w porjadku Koronowych napiśmow. K nim pschida žo mjeno nana, s kotrymż žo wosnamjenjenje Żbn (to je žyn) sjednoczi. Tej może žo žynej wosnamjenjenje Ebn (to je nan) pschidacz, psches cżoż, każ może žej to kżdy mżlicz, założna mésczenza nastanje. Sswójbne mjena po rédnym krótkischcżu wobhoża žo dosez rosscheżowacz, dokelż je ich wjele gódnischcżow tohoržanscho wjena. Sczyn mana hacz ba żeńska mjeno nana a potom te žwojeho muża.

Jan Rasi:

Moje wójnske dopomnjeńki

(Pokracžowanje s cžišła 259.)

Dalscha jésla dżesche pisches Tournay, hdyž sašo žo s cżopej jédżu wotkschewichmy. Mjecžor podże pschiżedżechmy do Coutray, hdżež cżah wopuschczichmy. Běchu wschitke wulke města. Mjejachmy potom dokhi pucz pisches město Courtray a to žobotu wjecžor psched žobu. Kamjitne haży njemékachu kónza. Na wobémaj bokomaj cżorne a cżmowe khéże. Bżachmy na 15 kilometrow pomału, khéże wostachu za nami. Nimale w połnoży dożpěchmy wjeś Winkel-St.-Eloi, hdżež dyrbjachmy žo staracz, kajti nózłeh namakamy. Daloki hrimot kanonow wosamjenjesche, do kajteho tucżita žmy sakléli. Pschiňdżechmy do palerńje zigorija, hdżež cżorni palerjo wyku nóż dżelachu. Cżinjesche to schersaty napohlad, hdyž wobkedżbowachmy dżelacżerjow w khabje wobżwitelnych cżornych měrnotcżach pschi wohnju wokoło běhacź. Nam žo idasche, jako buchmy do hele pschischli. Rosnokwjecz žo njemóżachmy. Tak žo jich bojachmy a sbani naš, runjeż hewak bojosce njesnajachmy. Wschelake powésce wo ižónżowanju němskich wojakow žo tehdom rosnoschowachu. Nasche łéhwo doštachmy runje wyschke palenje. Wopišana hubjena městnosćj, wobżebje pak tej njepjeshestawaju hrimot kanonow na bitwischczu tehdomnischeje „flanderske hele" nam njedachu měra.

Njedżelu rano žo sa druhej městnoscżu rosshladowachmy. W tutej dżerje njechachmy wostacź, runjeż tej wse wójnje było. Namakachmy tež takżeje městnoscże nětkże w małej korczmje. Dale wobhonjachmy žo sa pżażnjenj naschich kompanijow a bataillona. Hdyž běchmy to swésczili, nasche nusne dżéła wukonjeli a draztu trochu wurjedżili, hladasche kóżdy na žwoje waschnje, kak žwój swobodny cżas wużiwasche. Wobydlerstwo wżesche nimale wscho temschi. Wjeś cżinjeschе rjany łaczischcź. Khéże běchu łwjetscha s cżerwjeneho zyhela natwarjene. Tež nutskach w khéżach běsche wscho rjenje wutrwarene. Wobrjewanske łache n,imale w tóżdej théżi jenajke, běchu nowocżasnje pschiprawjene. Zyła wjeś mjeschche potajkim zyle hinaschi napohlad hacz thudischke franzoske wży naschecho prjedawschcheho nschehwanja. Powschitkowny łaczischcź šwédżeschche wo derjemcżu Belgiscana. Nam žo tu derje spodobasche. Jenoż hrimot kanonow w dalokoscżi, kotryż zyłu njedżelu bjes pschestacża trajesche, dopominaschе naż pschezo łaño na nasche wotprawdżite powoanje. Połłasche žo tam runje tak, jako na daloke njewjedro.

Popołdnju wokoło 5 hodżin mějachmy powésczi rosnołżcż, so wjecżor dale pocżehnjemy. Njebésche to runje łwjeseżazy wukas. Hdyż wojazy naż ordonanzow nékhże dże wuhladachu, žo łtajnje sa nowinkami napratschowachu. Murasa wobliczja nam hnydom pscheradżi, kajti łaczischcźa tajka łdżelenta naczini. Wokoło 7 hodżin naczischcźmy žo na dalschi pucz. Pschiňdżechmy pisches wjetsche město Roulers a druhe wjetsche wży a města, kotrež njemóżachmy po cżmje łpóznacź. Dżiwny łaczischcź cżinjachu w cżmowej nozy wyłoże khéże, kotrež žo jako cżorny łcżin k njebju połdżehowachu. Swésczu żaneje njebésche. Mjeścżo łtupasche muż pschi mużu, kóżdy do žwojich myżlow zanórjeny. Też pokhod bé hubjeny a wobeżeżny, dokelż žu w Belgiskej wjetsche dróżi plestrowane. Wschu to tak mjenowane „łocże klowy". Nékhżo žiwjenje pschinóże do kolonow, hdyż naż artillerija pschescżelnu łżdżacżu s połnym wolmachom nimo, tak so žo jemja tichasbesche. Nimale w połnoży dożpěchmy na dróhowym tichicżnischczu wjeś Westkroosebeke. Pżlachmy dokło sa kwartérami, dokelż bésche wschitko s wojakami pschepjesnjene. Pschiňdżechmy žażo do jeneje kocżmy, njechachu pak nam mésnoscże wotedacź, wudawajo, so je wscho pschepjesnjene. Njewżerjachmy tomu. Wotjewschmy to naschemu majorej. Mój pschiňdże k nami łobu a jednasche bjes wuspécha. Jeho njepżinachu, dokelż bésche s jednorym mantlom wobleczeny. Wojazy łapoczachu žo f nim wo mésnoscź wadżicź. Nadobo da žo wón jako major spóznacź. Wschitko wonjeżchu. Dóstachmy łkónczże rjanje mésnoscże, jenoż nimale dwé hodżinje běschtej so minuloj. Spachmy derje, runjeż žo khéża druhdy dalokeho hrimota kanonow dic tschasbesche.

Pónđżelu rano, 9. novembra, žo błeschi cżaż w naschim twarterje roshladowachmy, prjedy hacz žo na pytanje naschich kompanijow podachmy Westroosebeke bésche trochu rosprószchena wjeś. Jednore kompanije běchu potajkim daloko rżno rostrkane. Jako bésche wscho wuhłédżene, łapoczachmy wukazy pżiżacz a rosnoschowacź. Wésche thętro napinazy dżeń a połlednje pschihoty sa bitwischczo. Njepschestawaju jédżachu kolonny f munizeju nimo, kotrež kanonam zyrobu wożachu. Sczżehowachu auta „Cżerwjeneho khżiża", sranjenych wróżo do łazaretow wożo. Dżésche to zoły dżeń wot ranja hacz do wjecżora, haj zyłu nóż, nimale bjes pschestacża.

Slóńtniży w Ameriży nacźinja kóżde lěto sa 12 milijardow dollarow schkody.

Wojowanje amerikanskeho knježeństwa sa wutupjenje słóńtniństwa dyrbi žo někto k wobšěrnemu hibanju wutwarić. Pónđelu sapoča žo we Washingtonje někotre dny trajaze wuradźowanje 600 wězywustojnych sa wšěch dźělow kraje, so bychu žo směry za wojowanje pśeciwo słóńtnikam postajiłe. Prezident Roosevelt wotewri pśerije pozdźenje z narěču, w kotrejž schkodu, kotruž słóńtniży w Sjednoczenych statach kóżde lěto nacźiniachu, na 12 milijardow dollarow wobliczi. Jeniczki z wobchodźerskim schkodowanjom pśichi hrazu žo lětnje 800 miljonow dollarow słubi. 40 bohatych zwóńzowu w Chikagu dyrbješe žo z wožebitymi schkitazymi straženi pśeciwo wotwjedźenju zwóńznych zwustawow schkitaś. Druhi ludźo žu zwoje dźěći w pozdźenich tydźenjach do Europy pósłali, so bychu je pśed nadpadami schkitali. Pśichi nowych policajskich zakrocźenjach pśeciwo wikowarjam i pohłuschazym jědom je žo znowa 200 wožobow sajało.

Amerikanski Salomo.

Amerikanszu žudniżu žo próżnja, z mjenje abo wjazy wutwóchom, pśichi swojich rozsudach pucze mudreho Salomona krocźiś. Pśichi swojej wulkomyślnosći a swobodnym pozdźidźowanju saprosćenych paragrafow dóńdże druhdy k rozsudam, kotrejž drje žu jara originelne, ale też chětro njewschédne. Steješe njedawno starscha knježna pśed žudom, kiž bě w swojej wokolinje jako bachtala a bledźerka znata. Dokelž žanych wuhladow njebě, ji na wšyke cźasby jeje lósu hubu zakasacz a ju z jastwom pokhłostacz by pśeheŕube było, pśichiźe amerikanski Salomo na spodźiwnu a tola rozumnu ideju: Wón zaśudźi winowatu k dwě a pół hodźinje krutemu mjelcźenju. — Hacź je pomhało? To jene je wěste: Hodźiny dołho mjelcźeć je za taiku bachtawu zakolina pokuta. Nadźijomnje je žo poléjschila. Taike khłostanje też pola nas niczo schłodźako njeby; mamy wschelakich ludźi, kotrejž wot druhich torhaja a jim na cźeścźi a dobrym mjenje schkodźa.

Wusudźenja

Nadpad w Běłej Harze pśed žudniśtwom.

Krawne sraźenje nadpadnika w nozy k 1. septembrej t. l. z ratarjom Richardom Kielom w Běłej Horje, pśichi kotrymž žo tutón cźežzu srani, mějesche wózera swójej žudniśti wukóna. Wobskorźeny běšche w Huźu dnja 10. 5. 1905 rodźeny, napósled w Mnichowje bydlazy Richard Jurij Schwarz dla wospjetneho paduschitwa a cźežkeho cźělneho sranjenja, kotrejž žo wobeźdże, so by jeho pokradnjene wězy zdźerźeć mohł. Dnja 1. septembra 1934 běšche Kiel rano w 2 hodź. stanył, a chězyshe bórzy rano swój skót na pastwu puschćiś, so by potom mohł na tydźeńske wiki do Budyschina jěć. Ledma běšche se spanikeje jitwy po skhodach do khěže pśischoł, sahźyscha stupanje muźśeho; sahźwěźił na to elektriku zwězu a widźeschе nabobo muża pśed žobu, kotryž je zbéhnjenej ruku z dołhim nožom w horschći na njeho skocźi. Kiel chězyshe nadpad se smknjejom ruki do brody wotrajsć, tola hižo běšche jemu nadpadnik z nožom do lěweho ramjenja skot a to tak hłuboko, so žo brjeń naoja w dołhości 12 zm., kiž w cźele tcźeshe, wotkama. Kiel potom hišcźe 9 katnjenjow z wołkamanym tupym nožom do hłowy a tyła dosta. Potom nadpadnik cźekny. S pokradnjenych wězow běšche žebi jenož kožanu jaku žobu wsał. Druhe wězy, kaž hornz schmatza, nětotre schkleńcy z mjedom, tykanz, nakhribjetnik, kosch z jejemi a pśaschcź sa dešcź běšche pśichi cźekanju leżo wostajił. Sranjeny Kiel dyrbješe 13 dnjow dołho w khorownі w Budyschinje pśebywaś a hišcźe dźensa cźerpi na sćežkowkach sranjenja. Jako skuczeŕ njestutka žo Schwarz wuśledźi, kotryž běšche 1929 wěsty cźas pola Kiela dźěłał a jemu pśichi tym wschelaku drašu a papiery pokradnył. Schwarz je hižo 12 rasow pokhłostany. Tak běšche w Nalbźach, Stachowje, Budyschinje a we wokolinje Zitawy wschelake paduschitwa wukonjał. Hižo wjazy rasow běšche w khłostarni śedźał, na pósledku we Wrótsławje hacź do sapoczatk haprleje 1934. Wot tam poda žo do Mnichowa, hdyž 2 žotromaj mandźelstwo słubi a jimaj pśichi tym 800 resp. 150 hriwnow wotewsa. S Mnichowa žo na ras słubi a poda žo pśches Drježdźany do Budyschina, so by nózny nadpad w Běłej Horje wukonjał, dokelž z pjenjes, kotrejž běšche w Mnichowje žotromaj wudrěł, ničo wjazy njeměješe. We nozy k 5. septembrej žo Schwarz w leżownosći na Hrodowiku haźy wot kommišara Täschnera saja. — Wón słubi pśiceźiwo njemu je sahźużeny. Cźežkeho wospjetneho rubjeżneho paduschitwa a cźežkeho a straschneho sranjenja cźeła dla napokoikchu žo jemu 12 lět khłostańnje a 5 lět žo jemu cźesne prawa wotrjeknuc. Pischepytowanska jatba žo pschiliczi. Swésćenśti schkit (Sicherungsverwahrung) žo tohorunja sa njeho wukasa.

Měšćanske dźiwadło

Khadła, kiž spekuluje.

Komedija w 3 jedn. wot Dietricha Eckarta.

Njeje to runje špožowny pohlad direkśije, tuta komedija „Khadła, kiž njeźmě spekulowaś“, pschedwjesć. Hra njeje hischcze w žebi hotowa a je wopraudze fejerpnoś trěbna, so by žo z njej někak spschecźelik. Ryhuje žo w njej mějicźel chemiske tworny, kiž liczi na hłuposć druhich, na wschón bok a waschnje ludźom pjenjesy z kapsy drěže, na kónzu pak tola špórnaje, so žu mudrischi hacź wón a so žo nahrabnosće msda stajnje w prawym cźasu jewi. Pschedstaji žo typitka wožoba lapakow cźłowjestwa, a so chze žo runje tajśi lapak hnydom polepschiś, to drje je žyłny tobak. Potajkim — hra trjeba hischcze dokładneho mózneho ześniśeho natwara.

Hdyž njeby žo knjes intendant jako hrowy wjednik tak prózował a z nim wschitzy hrajerjo, kaž Hans Verber jako Lukas Pranke a Alfred Borchert jako dr. Hitzenschlag, Willy Karan jako „ſ Henneberg“ a Korla Säuberlich jako Hans Walter, Bruno Klockmann jako dr. Uebelacker a Georg Pierre jako dr. Lienhard; knjenje: Hellmuth-Bräm jako mandźelski, Erena Solens jako Helena Hoppe, Helga Lernsen jako žownja Elsa a Hana Goebler jako Emilia Zippe, by zyła hra do wody padnyła. Sśmjało je žo dosćz ale spokojny z wobšahom njebě nichtó. -t.

Radio

Sobotu 12. dezembra hłyschimy.

Königswusterhausen. Nimo znateho wschědneho programma: 6.35 rańschi konzert. 11.30 ža žony. 11.40 ža burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13 tačzele. 21.10 powtchody a walczyki.

Lipsk. Nimo znateho wschědneho programma: 6.05 ža burow. 11.45 ža burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13.10 tačzele. 14.10 tačzele. 21.10 konzert

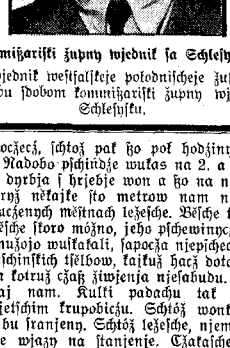

Kommišariski župny wjednik za Schlesyšku.

Župny wjednik westfalskeje połodnischeje župy Józef Wagner bu zdobom kommišariski župny wjednik za Schlesyšku.

Hischcze wažne z dnjeweho programma. Barlin: 21.10 žabawny konzert. Königsberg: 21.10 Webrowy konzert. Hamburg: 21.10 wulki dujerski konzert. Bruckneerowy konzert. Warschawa: 19 spr. Praha: 20 konzert.

Swjaty advent

Hižo smy w tśeźim tydźenju hwjateho advenda, a hižo žo wschitzky wjeselimy na pschichod Jesušdźěćatka na jemju. Kak rjenje cźitamy w Pschedźenatku w zdźowdu za hordowny mjezaj po hłowach Jana Radyserba: Witaj, witaj, dźěcźo Boże, žywe, Wótza miłeho! Witaj a mej w naschich duschach zhromadne bydlenźcźko! Haj chcemy žo prawje zajimcź do ważnjejše hwjateho adventa a pschihotowanje na nan. Chcemy do žiwotich domow sacźahnyć dacź tute potajne, kóždeho putaze tóżło. A runje w dźensnischich cźežkich dnjach potrjeba tak nuzhi sesilnjenja a my mamy runje za nawažnische luboscź rošscherjeć wschudze do wutrobow, so bychmy tak kóżdeho prawje pschihotowali na hnadny połnu hodownu nóz. Jako Sserbja dopominamy žo teź na swoju wosebitoscź. Sanjesmy wschudze šerbske adventske a bodowne spěwy w Božimi domje, we swojim domje, w towarischnoscźi a pschi tom wobradźmy tym dary luboscze, kiž i tójdym dnjom žedźa: „Nasch wschědny chléb daj nam dźensa.“ Njepśemny w tutym cźasu hwjateho adventa jenoż na žebje myślicź. Wěmy, so runnpodich w tak mnohej tajnej komoržy dźěła! Njech dźěła za wschědk! Budź nam hwjaty advent cźaš cźicheho sboja, nutrneho pacźerja, cźaš hromadże wjedźazeje luboscze. Wschudze w nasčich domach błyscźa žo hwězdeschka hwjateho adventa. O njech žo teź nasche dusche w tak cźistej radoscźi pśches zdły hwjaty advent jěbola, dóniż njeseźkhadża wschcho pschebywjscźerjoza hwězda Božeje nozy!

Najnowiše z cyłeho swěta

* **Blisko Birminghama w Jendźelskej njedźelu wjecźor bombowe létadło a pśiwatne létadło do žo srajsźichu. W bombowym létadle žedźeschtaj offizěr a wojak, w pśiwatnym létadle zibilny létar. Wobe létadle žo zwrócźiłoj. Jako wulkowarjo pschikhwatachu, běchu wschitzy tśi létarjo hischcze žiwi. Po puczu do khorownje pak na žwoje cźežke sranjenja wumrěchu.**

* **W jenej schpaniskej wšty njedaloko Teruela pschi kinematografiskim pschedstajenju woheń wudyri. W projekzijownі tamnischeho kinowa žo filmy sapalichu. Woheń žo rucze rošscherjeschce. Mjes 150 pschihładowarjemi nasta wulka cźiscźenźa, pschi kotrejž žo wošom wobsobow satepła a dźesacź cźežko sranichu.**

* **Blisko Luga w Schpaniskej datał njesnaczi słóńtniny zyrkej sapalicźin. Wobhladerjo, kotśi žo na haschenju wobdźelichu, samoch jenoż mało drohotnosćejow wukhowacz, wulki woltaŕ a najwješchi dźeł inutśkowneje zyrkwje žo spali.**

Wutrobny dźak a zapłać Bóh tón Kn'ez

wupraja Domowina wšěm, kiž su tak śćedriwje w serbskej dominje dary składowali za podpjeranje serbskich studentow a narodne dźěło; kiž su dary po serbskim kraju z pśikładnej pilnosću zběrali, zasłuża sebi samsny z wutroby ronjacy horcy dźak. Serbski lud je znowa dopokazał, zo je teź k woporej hotowy za zajimy swojeje ludnosće! Nětko njech hišće ći, kiž maju dary hišće doma ,tute na pokładnika Domowiny wotedadźa. Na 30 proc. dowěrnikow ma hišće swoju winowatosć dopjelnić.

Z 12. hodownikom so zběrka w zjawnosći skónči.

Domowina,

P. Nejdo. A. Simon.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wudźělenje khartikow za wuhło a zyrobu w stutku symsteje pomozy Budyšskeho měšćanskeho wjednistwa.

Khartki wudźěleja žo

schtwórtk 13. dezembra 1934

dopołdnja wot 9 do 1 hodź., popołdnju wot 3 do 5 hodź. po tutym porjedze:

A hacź F w domje Hitlerskeje młodźiny na Karolinej dróhi 6,

G hacź L na Hrodowskej haźy 12, delekaj,

M hacź Z na Hrodowskej haźy 10 w žejmowni.

Wupokazy, kaž kharika za njeźaštužerjo, ventowe wupokazy a podobne, maju žo zdobudschinjeś.

An alle Wärmestubenbesucher!

Seit Wochen ist die NS-Volkswohlfahrt bemüht, anstelle der in den vergangenen Wintern benutzten, wenig schönen Wärmestuben einen besseren Aufenthaltsraum zu gewinnen. Die Verhandlungen darum, die mit einer auswärtigen Firma geführt werden, stehen unmittelbar vor dem Abschluß und werden alle unsere Wünsche erfüllen.

Die Eröffnung der neuen Wärmestube wird aller Voraussicht nach etwa am 17. Dezember 1934 erfolgen können.

Amt für Volkswohlfahrt.
Ortsgruppe Bautzen.

Hdyž so nad radiom wjeselśe pisajśe nam, hdyž so na njón hnéwaśe — pisajśe nam też.

Statny zwjazk němsk. wobdźělnikow radia (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinje na Hošic hasy 21

Popołdnju mějachmy kompanijam wukas napisacź, so wjecźor žo do tśelnych hrjebjow podamy a rano, 10. nowembra, we wulkej schćerokoscźi njepschecźelske stejnišcźo nadběhnjemy, so bychmy jeho tam wutłócźili. Mokoło 7 hodźin wjecźor dźěchmy dopředka na zmér Poell-Capelle. Pschidźechmy nimo naschich artillerije, kotraž njepschestawajcy tśeleschе. Mózachmy wobkedźowacź, tak žahłe kule na njepschecźela abo do jich hrjebjow mjetasche. Jako žo hrjebjam tak dałoko blizachmy, so hižo tśelbne kulki nimo nas hwidachu, wuwinychmy žo na bok dróhi a pytachmy we wopuschcźenych khežach žo wukhowacź, tak derje hacź žo to hodźesche. Běšche teź na cźasu, mějachmy hižo na puczu někotrych sranjenych. My ordonanzy běchmy stajnje hromadże a namakachmy w někajkej kólni w symnej novembersкej nozy nasch nózłeh. Tak někotry spasche tu posledni sewsći spaŕ.

Nadběh pola Poell-Capelle.

Wutoru 10. novembra rano w 5 hodźinach dźěchmy dopředka. Na pschihódnym městnje wotpołožichmy tornistry. Wucźejnjechmy tśelbowe samki a tykhychmy bajonet na tśelbu. Tajzy podachmy žo do tśelnych hrjebjow pola Poell-Capelle.

Njepschecźel žo njehibasche. Teź hewak knježeschе cźišchina. Jenož naische cźežke mjetaki minow cźitnjachu pschi wuśelach žwojich minow tajku haru, so semja zžesche a cźłowjek žebi myślesche, jo žo pschepadnjemy. Hrjebje běchu cźerstwe wumjetane a schćeroke kaž blido, tak so mózeschtaj dwaj muzaj pódła žebje běžecź. Rozdźělichmy žo po dołhości hrjebje tak derje hacź mózno w rańschim zwitanju. Wokoło 7 hodźin dyrbjeschе žo nadběh sapoczecź, schtož pak žo pół hodźiny poidźischo pschepołoži. Nadobo pschihdże nakas na 2. a 3. dźěł bataillona, so dyrbja ž hrjebje won a žo na njepschecźela walicź, kotryž někajke sto metrow nam napschecźiwo w derje ześtrukzenych městnach leżeschе. Běšche tak zaraczeny, so njeběšche ston mózno, jeho pschewinnycź. Hdyž běchu naschi mužojo wulkakali, sapoča njepschecźel ź taikej tśeleżu maschinskich tśelbow, kajkuž hacź dotal śwuczeni njeběchmy a kotruž cźaš zjiwenja njesahubu. Wuschi zastupowaschtaj nam. Kulki padachu tak husto, kaž pschi najwjetschim krupodźicźu. Schtóž wonka stejeschе, padnu abo bu sranjeny. Schtóž leżeschе, njemózeschе abo njempśleschе wjazy na stanjenje. Cźakajsche swjetscha hacź jeho zmjertna kulka dobazhnje. Najlepschi wucźeŕ w tajkich situazijach je pak pschezo maczerka semja była. S městnami, hdyž tśeleńza runje tak śłě njelakhadźeschе, swažichu žo tohodła nětotre wotdźěle ź krótkimi skokami do blischcźeje njepschecźela. Woni pak žo njejźu wjazy wróćźili.

Nadběh žo njeporadźi. Po stach leżachu po krótkich worwi abo iranjent we žwojej krwi na bitwischcźu na flanderskich honach. Zakoscźenje a wołanje nasta, kotrejž žadyn cźłowjeŕ zrumpowdacź abo pjero wopisacź njemóże. Tschepotajo cźakachmy we žwojich hrjebjach na dalsche podobne wukazy. Njepschestawajcy cźišchacźu zo nowe kolonny do hrjebjow na jenej stronje. Na druhej stronje cźišchecźachu žo łohzy srnjeni won. Wutrobu łamaze wokomiki žo tu wotmérwachu, wošeže hdyž tu wjelesnat ych nimo dźěchu a powědachu, tón abo tamny je padnył abo tón tam hischcze wonkach leži. W tajśej hrjebi žo nichtó tak jara śmjercze wjazy njebojesche.

(Pokracźowanje seźehuje.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkowe. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěrwkam čělneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž wumrje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisanje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 289 — Budyšin — Sriedu 12. decembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Wot spočatka lěta 1,7 miliona njezasłužerjow mjenje

Puschčejenja ludźi z dźěła we wowkownych powołanjach pokazuja wuwiće bjezdźěłskosće w měsazu novembru. Němski wustaw za wobstaranje dźěła a sawěsćenje pišce bjezdźěłskosć rozprawja, so je so w novembru ličba njesaſužerjow wo 86 000 powyschila a na njehdže 2 354 000 powyschiła.

Přičinkaŋ njesaſužerjow je wjes podpjerańskimi pichiprawami sawěsćenje za njesaſužerjow swjetscha pschijalo. Krilowe sastaranje mjesesche jenož šnadnu pichirość, w hłownym sastaranju pak ličba dostawarjow podpjery woteběrasche.

W sawěsćenju za njesaſužerjow a krilowym sastaranju je so dožła 1 126 000 dostawarjow podpjery začlešće, w hłownym sastaranju stejesche 30. novembra 627 000 njesaſužerjow. Ličba nujowych dźełacerjow, kotrychž pichiłtajenje je so wot spočatka oktobra finanzne wołžiło, je w rozprawitym měsazu pśeni króć sašo posunpowała. Na tónzu novembra nježdže 262 000 nujowe dźěła wukonjesche abo 16 000 wjacy hač na tónzu oktobra.

K tomu so hišcheze pišа: Runjeż je so kóždołětne pschemjenjenje kčiża w novembru, potajkim měsaz pśedy hač lani sapoczało, je to tola wo wjele poždšicho hač w pschijemnymaj konjunkturnymaj lětomaj 1928 a 1929. Hdyž so pschemjenjenje hižo w septembru a oktobru sta, a hdyž leschе ličba njesaſužerjow hač do tónzu novembra hižo wo pół milijona pokrjuła. Njedźiwajcy-saſionischo pschikwanja wo 86 000 njesaſužerjow w novembru 1934 lesche bitwa wo dźěło też kčiża wurjadny wuspěch, dokelž mjesesche so ličba njesaſužerjow wot spočatka tuteho lěta wo 1,7 milijonow sniżiła. Pschi spočatku bitwy wo dźěło nanzijonelsche ličba njesaſužerjow 6,014 milijonow.

Francowscy frontscy wojowarjo přijedu do Němskeje

Sastupjerjo swjatskow franzowskich frontskich wojowarjow běchu so pschepytowali, so bychu do Němskeje pschijeli, so bychu tu swjatli z němskimi frontskimi wojowarjemi stuzeli. Franzowsejo nětko w swojej wotmołwje wosjewja, so chcejża po wothłosowanju w Posaarskej do Němskeje pschijeć, dokelž so nadźijeja, so z wothłosowanjom najpatajcy mjes Němskej a Franzowskej hišcheze bóle powjaceji.

Kommunista Neumanna w Swajcarskej zajeli

Statna policija w Zürichu je pondźelu pschedawschego němskeho kommunistiskeho sapołožnika němskeho rjeńza Heinza Neumanna, pschedawschego zwobstawa zentralneho wubjerka němskeje kommunistiskeje strowy, sajała. Neumann pschebywaschе hižo dłšeji czaj pod mjenom Bielera z wopaczny mpaženm w Zürichu. Němske wobchowanje jeho morderskeho winuja a z tójerskim listom pytaju. Statna policija je sajateho kantonskej policiji pschepodała, tuta wosjewi to justizneniu a policajskemu deperatementej w Bernje, dokelž ma so tam wo Neumannowym wudaczu do Němskeje rozsudźić.

Generalny major Brind rozkazował nad posaarskej policiju

Londonski wójnski hant wosjewja, so budże generalny major J. D. Brind roskazował internazionalnych wojakow w Posaarskej. Generalny major Brind je wot lěta 1923 kommanděr 4. diwisije. Wón je w lěcze 1897 do wójskaastupił. Brind je so na wójnje pschećiwo Buram a na zwětowej wójnje wobdźělił.

Jendźelski lord Eden je jendźelskim nowinarjam wosjewił, so je so ličba internazionalneje policije za Posaarsku na 3300 muži postajiła, mjenujcy na 1500 Jendźelczanow, 1300 Italczanow, 250 Hollandźanow a 250 Schwedow. Małe jendźelske wotdźělenje hižo bórzy do Posaarskeje pośdże, so by kwartěry pschiprawiło.

Wobsedny wubjerk za Posaarsku je so wuteru popołdnju z nowa sthadźował, a to z nadrobnosćemi wo wuměnjenju internazionalneho wójska saběrał. **Wubjerk je wobstajnił, so maju so wojaży, je-li mózno, hač do 22. dezembra do Posaarskeje pósłać.** Nimo toho su je wo wubjerku prašenja zwonka zwobodu a wósće wobkhadne prašenja rozponinałe, kotrež z wupósłanjom wojakow swiśnja. Tehniske nadrobnosće dyrbja so po sthadźowanju rady Swjatka ludow we wojerskim podwubjerku dowuradźić a postajić.

Demonstracija we Winskej statnej operje

We Winskej statnej operje je wuteru wječor k njeměrnym wustupam dóschło. Winski operowy direktor Klimant Krauß, kiž je so na Barkinsku statnu operu powołał, dirigowaſe Verdiowu operu „Fallstaff". Jako wón do dźiwadła sastupi, dźěł wopytowarjow galerije demonstrowinje zwonka wuwjeże. Mnohi pschitomni zjidza pak z hwizdanjom a wołanjom wotmołwichu.

Demonstrazije so wospjetowachu, jako so Krauß po wulkej pschestawcy hotowaſe, so by dirigowacz schoł. Mjeńschiny dołho trajeſe wołanje a hwizdanje. Bórzy so zyle wopytowarstwo na tutym wojowanju wobdźěli. Prěni króć wot wobstacja statnje opery dyrbjeſe policija z gummiwojowymi klumpachami zakrocyć a wjele wobsobow sajeć. Kaž so posłužcy wupokaja, běchu wschitzy sajeći zjidza. Se schtwórzchodźinskim zapołdźenjom mjeńschе Krauß z druhim dźělom opery sapoczeć.

Awstriski statny wopyt w Madźarskej

Awstriski swjatskowy kanzler Schuschnigg a swonkowny minister Berger-Waldenegg pschijědźetaj krjedu z mnohimi wyschschimi sastojnikami do Budapešta, so bychu madźarske knježerstwo offizielnje wopytali. Pschi tutej składnosći so z Budapešta pischе, so tutón wopyt wobkrućenje dobrych pomerkow mjes Awstriſku a Madźarskej wosnamjenja a so tuta prěnja hamtska pschichodnosć swjatskowego kanzlera Schuschnigga w Budapeštu runje w tutych dnjach jako wobsebity ważny politiski podawk wobhladuje.

Nowe wuike přesuwanja w Ruskej

W Stalingradze je nowe hobrjke pschećiwnanja wotkryli. Kaž so z Moskwy piša, je cyrjódka pschedawschich zarskich offizerow a pschekupzow pod nawjedowanjom wjer-

Po rozsudźe w Juhosłowjansko-madźarskej zwadźe

Prěnje powěsće wo rosćahowanju rady Swjatka ludow wo juhosłowjansko-madźarskim praschenju Beogradske nowiny jako juhosłowjanski wuspěch wosnamjenjeja. Nowiny „Vreme" pišaju, so je Juhosłowjanska wulki wuspěch měła a so je so Madźarska poddać dyrbjała. Wona je so, wospjetscheno wot Fialskeje, pod kontrollu Swjatka ludow stajiła a je z tym najwjetscheju porožku pocpjeła, kotraž je dotal njewotwinuła stat potrjechiła. Nowiny pischipomnitchu, so je revisionistiska madźarska politika za wschitkón pschichod njemóžna, dokelž je wosud tak chyzł. Budapeſtske knježerstwo je njesrantitosć a njewotwinjenosć wschitkich statow, potajkim też swjatownych statow, zwonka swjatozwuje sarućacz dyrbjał .a

Nowiny „Politika" wusćěhuja jenož, so jenotliwe delegazije w Genfje swěćichu, so je so Juhosłowjanskej požadane dosćežinjenje dostało. Tute nowiny maju za najwažnischе, so je wosjewjenje Swjatka ludow to najwyschsche, schtož może Swjatk ludow rukowacz.

Póndźelnischе wječorne nowiny wunoschk w Genfje nadrobnischo rospominaju. Wone swěćeja, so je so Juhosłowjanskemu ludej cjelne dosćežinjenje dostało. W politiskich wórschtach so wuzběhuje, so je so z wobsamknjenjom rady Swjatka ludow połoženje wołožiło. Nowiny je spokojenjom na sadźerženje Franzowskeje a wobsebje swonkownego ministra Lavala pokasuja, kiž je rajnje juhosłowjanske zadanje zastupował a so staral, so rada stónczinje wobsamknu, schtož Juhosłowjanſku a jeje pschećelow spokoji.

Tute mjenjenje pak njeje mjenjenje schérokeje zjawnosće w Juhosłowjanskej, kotraž i Genfskim wunoschkom njeje spokojom. Lud drje pschipósnawa, so wobsamknjenje rady Swjatka ludow to najwyschsche wostajenja, schtož so w Genfje dospěć hodźi. Ale dźiwaja na wjetsche zadanja Juhosłowjanskeje delegazije a na wjetsche wocakowanja juhosłowjanskeho ludu lud Genfski wuzběhuje jako złabu sadźiwa. Njespokojenje je ramo tak złykne, so by knježerstwu porokuje, so je so na zyle wopačnu puć podało, hdyž je so na Swjatk ludow wobroćiło.

*

W Madźarskej so Genfski rosćahuje jako spokojace rozrisanje wita. Wobsebje so wuzběhuje, so so pschećiwno nawjetej Makeje ententy samołwitosć Madźarskeje a Marsilleſki njeſkut njeje swěćiła a so częsćej Madźarskeje njerjanena i wojowanja wuńdże. K temu so wobsebje na to pokazuje, so so njeje internazionalne pschepytowanje wobsamknło, ale so ma madźarske knježerstwo ſame swoje wyschnosće pschepytowaś.

Wobsebje pak w Madźarskej z politiskeho stejiscza witaju, so so njeje niczo pschećiwo revisiji wobsamknło. Husto so też wuzběhuje, so je juhosłowjanski swonkowny minister Jewtić pomérniscko wustupował, hač Titulescu a Beneš.

Franzowske nowiny wobhladuja Genfski wuspěch jako skrućenje franzowskeho politiskeho stejiscza a jako sawoł k franzowsko-italskim jednanjam. Tónczinje pak tež jako wulki wuspěch za Swjatk ludow. Nowiny „Petit Parisien" pišaju, so je Juhosłowjanſka z podpjerom Franzowskeje. Małeje ententy a Balkanskeho swjatka na zyłej fronce dowěrja. Też nowiny „Écho de Paris" wusćěhuja, so może Mała ententa spokojom być. Mała ententa je so znowa stužiła a swjatli z Turkowskej a Ruskej połepschiła.

Rada Zwjazka ludow skhadźuje so zaso w času wothłosowanja w Posaarskej

Rada Swjatka ludow je wuteru popołdnju swoje skónczaze pojedźenje wotmeła. Po někotrych wobsamknjenjach, kotrež internazionalnu policiju za Posaarsku nastupaju, Benesch k powschitkownemu pschekhwapjenju namjetowaschе, so by so rada dźiwaja na wothłosowanje w Posaarskej 13. januara niz hakle wot 21. januara, ale hižo wot 11. januara sthadźowała. Tutón namjet je jenohłósnje pschija. Rada Swjatka ludow je z tutym wobsamknjenjom dopołkała, so ma sa nuſne, so so ja czaj wothłosowanja w Posaarskej shromadźi, so by, je-li trjeba, nuſne wobsamknjenja wostajiła móhła.

W rezolucji, kotruż je rada dla internazionalneje policije pschijała, so jendźelskemu, italskemu, hollandźskemu a schwedskemu knježerstwu dźak wupraja, so so na Posaarskej policiji wobdźěla. Ssobustawy rady Swjatka ludow, kotrychž nastupa, so proscha, so bychu pschiwos wojakow a jich sastaranje z jeju wołožile. Mjeńszinowa rada Swjatka ludow, kotraž je so wuterje wobsamknyła, so chcyła wobsedny wubjerk za Posaarsku wotstronić, so by so wón wotstarała, so by internazionalna móz zwonka nadawki prawje wuwjeſeła móhła. Wudawki za pschiwós a wudźerżenje internazionalneje policije dyrbja so z wobjednych fondow bratr, je-li je jenotlive staty ſame njeješ njemóža. Njedyrbjałow-li pak fondy wothłosowanja dožahnyć, dyrbi posaarski wubjerk němske a franzowske knježerstwo namołwić, so by dopłaćiło. Posaarske knježerstwo rukuje za wschitke schkodu, kotraž móhła so internazionalnemu wójſku stacz.

Wotpósłanje internazionalneho wójska saběrał. **Wubjerk je wobstajnił, so maju so wojaży, je-li mózno, hač do 22. dezembra do Posaarskeje pósłać.** Nimo toho su je wo wubjerku prašenja zwonka zwobodu a wósće wobkhadne prašenja rozponinałe, kotrež z wupósłanjom wojakow swiśnja. Tehniske nadrobnosće dyrbja so po sthadźowanju rady Swjatka ludow we wojerskim podwubjerku dowuradźić a postajić.

cha Magistariania ſ pschekakanjom železniſkich ſastojnikow 24 taktorow, pjeć wagonow drjewa a wagon želeſa do wschelakich městow pokodniſcheje Ruſkeje pschešuwaka. Pischešuwanje je žo ſ falſchowanymi tworowymi papjerami ſmóžniło. Železniſky ſastojniſky žu papjery pomhali ſhotowićj.

Nimo toho je žo zwólnje paradžiło, hiſchcze 380 wagonow do ſwojeho wobſtejenſtwa dóſtaćj. We wagonach bésche drjewo, narunaiſſe dżéle ſa automobile a 1000 kaſchczikow hoſpožow. Pola pschešuwanjow namakachu a ſebrachu falſchowane želeſniſke papjery ſa 500 wagonow.

Dożyla žu w tutej naležnoſczi 43 wožołow ſajeli a Lutydom pjched žud ſtajili. Mjerčka Magiſtariania je žud k žurjerczi ſe ſaſtélenjom ſaſudżił, tehorunja woječiſkeho heſtmana Aſſagiania a prjedawſcheho wulkopschekupza Schmurlowa. 17 wobſtorženych ſaſudżi ſo po 10 létach k faſtwowemu chłoſtanju, druhim wobſtorženym napokazżichu ſo wschelake njeſche chłoſtanja.

Wjele želeſniſkich ſaſtojnikow, kotſiž běchu ſo do pschešuwanjow ſapletli, žu wotſudżili.

Radiowa propaganda přetiwo židowſtwu w Ruskej

We Wukrainje je ſo radiowy ſkandal ſtał, kiž wésche k czéżkim ſcéżowkam w politiſkim naſtupanju dowjedże. Pjchi prénim pschepytowanjom ſo wjele wjedniſkich wožołow komunitiſkeje ſtrony, wukrainiſkeho ſarjadniſtwa a wołcżbje radia we Wukrainje jako „napſchecziwnych revolucionarow“ ſajeli.

S pschepytowanjom je ſo wuſłédżiło, ſo ſo w radiowych poſticżenjach ſyſtematiſy pschecżiwo żidowſtwu wuſtupowaſche. W dżéſchich roſpominanjach, hrach a pschednoſchkach w radiu ſo żidowſka raſa pſchiſmaſche a w tutym ſwiſku ſo knjeżerſtwo w Moſkwje pſchimaſche. Sčaſo tajne informazije, kiž bychu ſo w ſajimje ſowjetſkeho ſtata na tóżdy pod ſatajicz dyrbjałe, ſu ſo do radiowych poſticżenjow pschedżékałe. Tuta radiowa propaganda je njeměr do luda wjeſła a wotkſiknoſcż pschecżiwo żidowſtwu ſeſylniła.

Knjeżerſtwo je na to někotrych wjednikow ſtatnych a radiowych ſaſtojnikow wotſudżiło dało. Někotrych njeſu nimi ſu ſajeli a jich pjched žud ſtaja. Wschěnych hiſchcze ſaſtojnikow wotſudżuja a jimaju. Pschepytowanje hiſchcze dołho njeje ſkónczene.

Spionažny skandal w Tokiu

Londonſke nowiny „Daily Telegraph“ ſ Tokia roſprawjeja, ſo je ſo franzowſki namóżniſki namóżniſtwowy adjutant podleutnant Teſſier de Cros pjched japanſkej poliziju wotſtrie pschešłyſchował, dokelž ſo na njeho tuka, ſo je ſpionaſu wukonjał. Nimo toho je polizija nježdże 20 młodych żonow a dżowkow japanſkich ſaſtojnikow ſajała a pschešłyſchowała. Kaž ſo powjé, tute żony franzowſku réc derje wobkrućeja a de Cros je ſ nimi ſyſtemaczelenu byl. Londonſke nowiny wobkrućeja, ſo je wón żony nanuchwił, ſo bychu jemu potajniſtwa namóżniſtwoweje ſtrategije, wopſčowanja arſenalow a roſprawy wo ſhotowanjach bróńjow a munizije wobſtarałe. Nowiny tež wobkrućeja, ſo je wón huſto puczował tež do městow, kotrejž hewak wuſtrěwaſche njeſłuſ, tež wobtwjerdżene krajiny je wopytował. Jena żona w Yokohamje je ſo wuſnała, ſo je ju franzowſki namóżniſtwowy offizjer namokłnał, ſo by ſ japaniſtimi namóżniſtwowymi offizjerami ſwiſli pytała a ſebi wot nich tajny material wuſadała. Tutu żonu ſu pjecża też ſ italſkim namóżniſtwowym offizjerom widjeli.

Krótke politiske powěsće

Generała infanterije na wuſł. ſ Hutiera, kiž běſche w Barlinje wumrěł, ſu wutoru popołdnju na ſtarym pohrjebniſchczu w Daumſtadtu na boku jeho mandżelſkeje a jeho ſyna na jednore waſchnje pothowali.

Se ſekretariata Swjaſta ludow ſo ſhoni, ſo je generalny ſekretar Swjaſta ludow dotalneho ſowjetſkeho póſłanſtwowego radu a póſłenika w Pariſu, Rosenberga, ſa generalneho podſekretara namjetował.

Franzowſki ſwonkowny minister Laval nachje ſo ſe ſwojim puczowanjom do Roma pschelkwatacż, runjez je ſo ſ Genfſkim jednanjom politiſka napjatoſcż wotſtrenitla.

Armeniſki arzybiſkop w Athenje je ſo ſ Grichiſkeje wupokaſał. Arzybiſkop dyrbi tutón kraj ſa pjeć dnjow wopuſchczeć. Jemu je ſo dopokaſało, ſo je ſ kommuniſtami ſwiſli wudżerżał a pschecżiwo ſtatej dżełał.

Prjedawſchi preſident republiki Kuby, Machado, je ſ parnikom „Frieda Horn“ do Hamburgſkeho pſchiſtawa pſchijeł.

Ze Serbow

W **Budyſchinje,** 12. dezembra 1934.

Naše hrono za tutón Boží dżeń

Spokojny praji też zo ſuchej krjeńčku: „Dżakowano Bohu“!

Přiſtowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wječor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer —1, thermometer we dnjo +7. Dżenſa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer +2, thermometer we nody +4. — Syſelna niżina ſ jadrom pola Islandiſkeje doſahża ſe ſwojimi kromami hacż do Němſkeje. Wona wulkuttuje w naſchich ſtronach pokodniſche wětry. Tute pſchinoſchuja pschezo hiſchcze doſcż mily powětr. Syſelna wyſchina nad Ruſkej hiba ſo ſaſo trochu k połnoju. Jeje powětr pak njeje wjazy tak ſymny każ tydżenja. Maka wyſchina je ſo nad Alpami a pokodniſchej Němſkej wutworiła. Wona ſpěſchniſchemu blizenju niżiny ſadżéwa. Tola ſo nětko też nad Jialſkej niżina wutworja. Powſchitkownje ſo ida, ſo wſchiny ſyſelneje mórſkeje niżiny pomału knjeżerſtwo pola naſ dobudu, ſo budże wjedro nětko njewobſtajne, mačjate a trochu hrubiſche. — Jutſije ſchtwórtk ſtóncżko 7,54 hodź. ſhadża a ſo 3,54 hodżin thowa. Měſacżk ſhadża jutſije pſchipołdnju 11,55 hodżin a ſo w połnoży thowa. Jutſije ſteji měſacżk w prěnim bértliku, protyka wětſchej ſymniſche wětrу.

— **Wuhladan na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk: Bóle njewobſtajne wjedro.**

„Pój witaj naléčo . . . !“

Ja njewěm — tu nješto w porjadku njeje! W přirodże njenujcy! To ma być hodownik, prěni zymski měſacż! Dwanaće ſtopnjow ćopłaty w khłódku — ja ſo dżakuju. A za dwě njedżeli ſu hody!

W mojej zahrodźe fijalki kćéja. Kćéja poprawom hižo wot pózdżenca. To dale ničo na ſebi nima. Fijalki też nazymu kćéja. Jenož ludźo to njewidźa, ani widźeć njechaju, dokelž ſu w ſuli wukli, zo je fijalka pósełnica naléča. Zo tuta hamtſcey připóznata naležnja kwětka też nazymu rozkćewa, je wurakowſka njemjełło ſo čerpjeć. Znajmjeńſa tak ſo zaſtaja je kćenje. Njepiſe ſo wo njej, ani njepóſuli. Jenož ſym tak njewobhladniwy. Khłoſtanje budże, zo ſu nichtó njewěri.

Potajkim, fijalki kćéja. Nó, to ničo njeje. Njedoſej lětſa dołho kćenja trochu podlóſcja, pěſco je to nazymske kćenje.

Ale kak dha to je z jabłukowym kćenjom? Mojemu přećelej mjenujcy je jabłoń zakćéła runje k jeho narodninam. Ja ſym rjekł, zo tajke nješto mjła ſo do nowin dać, zo tajke nješto je ponadka za lokalnego redaktora runje kaž třimetrowska ſłónčna róża abo třinohate čelo. Přećel mjenješe, zo chce čakać do póſtnicow — na prěnje jabłuka. Nó, při dżenſnišich wjedrowych poměrach je wſo możno. Čakajmy!

Też wo jabłukowym kćenju njemóżeš z wěſtoſcżu rjec, zo je to znamjo naléča. Ně, to je jenož zapezdżene, pozabyte łéće . . .

Ale ſněhowki?

Ně, ně — wone hiſće njekćéja! Njecham łhać! Ale to je zawěſće wěrno, zo ſu hižo khětrо ze zemje wulézle. Na dwaj centimetraj hižo. A khyž to tak dalekóždża z tym přiglumpanjom „ſubtropiſkeho“ powětra, to ći na tróch kralow zakćéja. To pak je po tom zawěſće naléčo . . .

A te lěſne worjeſiny!

Hižo po nich wſo bimbocze ze žoltymi kolbaſkami! A wólſa też hižo někak podhladnje ſwoje na čerwjen brune micki rozćahuje . . .

Ludźo, prajće mi, hdźe to dowjedźe? K čomu ſtwórba tak jachło khwata? Loni hižo je ſo to započało. We wulkim rózku bě tu naléčo, kóne měrcu léčo . . . Lětſa mamy naléčo hižo do hód. To dóſć změjemy léčo kóne maleho rózka . . .

Ja dźe ſněha a mróza rady nimam wot złe wuwołaneje třeſkaceje lěta 1929 ſem mjenujcy. Ale kuſk ſněha, jenož tak mały kuſk tola, njeby wadźiło. Nic mje dla — Bóh zwarnuj — ja wutraju. Ale přirody dla. Tak mojeje zahrody dla! Njerodź roſće kaž cyhnjena a ſo ſymjeni do ſyteje wole. To ſo hiſće znjeſe. Ale te wužitne roſtliny, te drobne a žadne kwětki w kamjeńcy.— te też wotpočińka nimaju. Wubiwaju, roſtu, roſtu — zo je to nimale ſłyſeć, roſtu a ſo prócuja, ſo dréja, dokelž „ſubtropiſki“ powětr jim měra njeda. A přiwdźe-li tola mróz — potom změješ wobradu . . .

*

Rumpodich po wſy łazy z klinkotom. Lětſa njechodźi w kožuchu a bunclomaj. To by ſo rjenje pokčił! Lětſa po błóće tepta wuſłkany ze ſłomjanym kłobukom. Što je to do Rumpodicha?

Što je to do zymy?

Kajke to hody?

„Pój witaj naléčo“ — ſym pisał. Ale ja naléčo ſeyła hiſće njewitam. Tutón napis bě jenož wužałanje. Wěm z nazhonjenja, zo trjebaš jako nowinaſki feljetoniſta jenož khwalić rjane wjedro, chcheš-li nječeſé. Tuž ſym napiſał naſtawk wo zymſkim naléčo abo naléčnjej zymje w dobrym trošče, zo jako wotmołwa hnydom zyma ſej zuby wótri, rozhoriwši ſo nad mojim naſtawkom. A to bě poprawom zamér cyłeje wěcy!

Bobak

— **Najzmjſke žnwy ſapočatk dezembra w Saſkeji.** Statiſtiſki krajny hamt wojſjewja: W novembrje je jwjetſcha mjłowe włóžne wjedro knjeżiło. W hórſkich ſtronach je wſojpjet w nozy mjerſło, w Rudnych horach

---

Jakub Bart-Čiſchinſki:

Ryćerſkubleř

Hiſtoriſka novella.

2] (Pokračowanje.)

Hród knjeża Hawka jeżi khěrnu trjeh ſadow wyſy, a jdźe cżehniſkeſche nětko zyle wójſło. S mokrymaj woczomaj pſchihladowachu tenu Wólenje; mójachu dżé ſo nadjeć, ſo budża khwilu njepicheproſchenych hoſći hoſpodowacj dżrbjeć. Njetrjebachu pak też ani na nich dołho cżakać. Wojeſći wyſchiſchi wětſkeje Krakowicż, ſeſtaja wſchěch ſwojich wojaſow pſched hrodom, pſcheliczi jich, — bě jich nježdże 2000 — a rozkaži jim, kak maja ſo jadżerjeć. Wjeſ bésche ſ wojakami dopołnje pſchepjelnjena, tola njemóżachu, każ ſo to žamo wójnu, tu wołtacż, a dyrbjachu tehodła ſeſady wyſy pſchi niſkej hórzy w lehwje pſchelwowacż. Najhórże njeſe wſchěmi wotendże pſchi tym rataſſik kubleř; pſchetoż pola njeho leżeſche dżeſacż wyſchiſchich a wyſche teho hiſchcze połſta muż. Kubleř bésche pak tak wulke a njeſpjetne też hewak wjele, ſo móżeſche tu nješchto pſchiſażiċ. Ale wojaży běchu ſpodżiwnje napſcheczo Wołenjam jara derje ſmyſleni; nikomu ſo wot nich fichiwda ſtacż njeſmědżiſche, a pſcheſtupi-li tón abo tamny tule kajuju, tón dyrbjeſche to ſatraſchnje počżerpiċ. Dachu jim teho dla też wiſcho rady, ſchtoż jeno ſami mějachu a ſchtoż mójachu parowacż. Tola wobroczimy ſo ſaſo do hroda.

Krakowicż, nawjedniſt zyłeho wotdźélenja, běſche ſtrěni muż w ſrjedźnych létach. Wě ſtaw nahladneho ſtareho ſemjanſkeho ſpłaha, kotryż pſchecż ſwérenje na ſtronje knjeżerſtwa ſtojeſche a tehodła też pola kżóra wjele płaceſche. Jeho ſtarſcheju pak potrjechichu wſchelake njeſhoże, tak ſo jich wulke bohatſtwo dżeń wote dnja wotebérałoſche. Njemóżachu ſtóncżnje wjazy tajke wołowne žiwjenje wjeſcż, każ ſo to ſe ſemjana pſchiſłoji; wopuſchczichu tehodła Pětrohród a cżehnjechu do maleje wjeſći na ſwoje hubło, kotrež hiſchcze wobſtejachu; běchu tu też wopraſnje ſaſo prawje ſbožownje a ſpokojnje žiwi. Tola na młodeho Krakowicża bě njeſhoże jara ſłe ſkutkowało. Wjeſelow ſpołu dożyła ho wotrjeknywſchi khodźeſche pſchego ſam a nichtó njemóżeſche jemu niczo prawje cżiniċ. Póżła jeho tohodła nan do Pětrohroda na wojeſtu ſchulu, žebi myſłło, ſo jeho traſchi měſchczańſke žiwjenje ſ jeho cżeſtich myſłi wutorhnje. Tola běſche to wſcho podarmo. Krakowicż wosta ſtary puſolak. Wbohy wojaży dyrbjachu to potom łóżdy raz wotczerpjeć, ſ kotrymiż ſyła ujetkiczjomnje ſakhodżeſche. Jadyn dżiń dże, ſo běſche pola zyłeho wójſła hidżemy.

Cżiſce hinaſchi tharakter mójeſche Schczépanowicż, jedyn ſ tych dżeſacż wyſchiſchich, kiż pola Hawka leżachu. Lědma ſchtyri a dwadżeſi lét ſtary běſche wón ſ druhim poruczinkom za Krakowiczkym w tymle wotdźélenju. Njeſchaweſche a njepſchejeſcżehaſche wbohi lud żenje tak każ Krakowiczż; ně, hdyż jeno mójeſche, jim wěſcże cżežke dżéło połóżi, ſ tóżdym pſchecżelnje powédaſche, a běſche-li tón abo tamón nješchto ſawinył, jeho na wſche móżne waſchnje ſaſtupowaſche a ſakitowaſche. Wiſchitży jeho tohodła też wutrobnje lubowachu, a hdyż jich Schczépanowicż nawjedowaſche, ho žanehо njepſcheczeła njebojachu a mużnje do litwy dżěchu a dachu tu rady žiwjenje ſa njeho.

Zona rataſtkeho kubleřa bě hižo pjched jdźenacżimi lětami wumrěła a Hawk, kotryż njebožcżicżku wutrobnje lubowaſche, wo nowej żeniwje nicżo wědżeć njechaſche, a wosta tohodła wudowc. Druha pſchicżiſna leżeſche też w tym, ſo ſwoju jenicżku dżowcżičku, Hanku, kotraż jemu pſche wſcho dżéſche, do ruknow pſchirodneje maczerje dacż njechaſche. Hanka bě tak pomałku wotroſtła a ſtejeſche nětkole jako kraſna kżéżaca knjeżna pjched lubowanym nankom. Cżerwjenej liczży, módrej lubojnej wóczży, žiđżane ludżerjozite włóſki, ſpyła wſche te cżanoſce, ſ kotrymiż bésche wudeńjena, wulka lubojcż a lubopiſnoſcż, kotraż pſchi tóżbej pſchiležnoſczi ſ njeje ſwécżeſche, wſcho tole dyrbjeſche ſo tóżdemu ſpodobacż, a ſajo lubojcż we wutrobje k njej wuhudżiċ.

Schczépanowicż ſakrywaſche we ſwojej wutrobje tehorunja podobne rjeńſche cżucża; njebě hiſchcze jeho dobra mjeńka wutroba ſtajena, nè nawopak, njenamaka na puſtym uſcżicżomnym žiwjenju, kotrež w zyłym wójſku knjeżeſche, žane ſpodobanje, a pytaſche tohodła, hdyż mężeſche thwile, ſo na rjeńſche łépſche waſchnje ſabawjeċ. Njetrjebamy ſo potajſtim dżiwacż, ſo ho do Hanki ſalubowa žebi myſłło, ſo móże jeno pola tajſteje wutroby, kiż tołame cżuje, ſchtoż ſam, wěſcże wožo ſwojeho Zuſenia namakłacż. Hdyż pak žebi na to pomyſłi, ſchtoż temu wſchitko rjenje napſcheczo ſtejeſche, ſrudźi ho wutroba a hórka ſyłyſcżała ſyłoleſche ho jemu w rjanym wóczku. Tola wopraſnje pohladowaſche Hanka ſ cżaſom ſ łubopnym wóczkom na njeho a wuprajſi ſ tym ſwoje cżucża. Kak radowaſche ho to młodu Schczépanowiczż, a wjeſele nowe nadżije na to twarjeſche.

Ssama kamjeńtna wutroba ſtareho Krakowicża, kotraż běſche hacż dotal wſchitkim wjeſelam ſawrjena, roſtawoſobnje ſbožownje ſtutkowaſche Hanka na njeho, pſchi njej rady pſchebywaſche a pola njeje ho jemu hodżiniſi pſchejaraſ thżeſſe minuchu.

Tak ſtejeſche tu rataſtwo każ ſelena łupa w dżiwiny njeſubožnym morju. Njeſnajachu tu wulke łubjeniſtwo a nuſu, kotraż we wbohim kraju knjeżeſche, mężachu wſchěch dożcż a nadożcż, ſchtoż ſebi wutroba jada, a rataſ ſtużeſche ſwojim hoſćom po możnoſci hacż na najlépſe. Ludźo tola na wſchelake waſchnja ſebi wukładowachu, a wo Hanju też najrjeńſcho njepowédachu, tola njepſchižipiwachu ji, ale nanej winu. Njemóżachu ani wopſchimnyċ, kak je ſo rataſ nadobo pſchemeńił, běſche tola pryđy takle na Ruſow; haj nětkoſi žamo nětnjachu, ſo pſcheradnika cżini.

Wopraſnje wopuſchcżeſi też rataſ na wjele dnjow ſwój hród prajo, ſo ma tu abo tam nuſne a ważne wjeſy wobſtaracż. Najpryđy dże jemu Krakowiczż tak prawje wěrici njechaſche, tola hdyż ho tole porjadnje ſtawaſche, ſebi na nicżo ſteho njemyſłeſche. Tak pſchińdże też dżeńża ſ wjeſcża domoj a rjekny pſchi wjeczeri: „Njewěm jeno, ſchto ſ tohole napoſłedku dobre naſtanje; ludźo běrí nicżo wjaſy jeſcż nimaja a ſtót, kotryż ſebi w lężach njepſchecżeleſi wothowacż pytachu, ſu wojaży tohorunja wucziſnyſchili a jón wbohemu ludej ſwali; na žně ho tu ſpuſchcżecż njetrjebamy; pſchetoż rożi,ſchenży a druhe płody ſu ho ſemje pożteptane a dożyła ſtóngowane.“ Krakowiczż na to wotmołwi: „Słudej budże bórſy wotpomhane; cżakamy wſchak łóżdy dżeń na ſtót, kotryż dyrbi ſ Ruſkeje a Pólſkeje pſchińcż. Sżyła traſch dołho wjazy pola waſ njebużdżemy pſchebywacż móż; pſchetoż Napoleon ſwoje cżrjódy, kotrež po zyłym kraju wokoło leża, pomału ſjenocża ſ ſebi cżaſha; ſteji pola Budyſchina hižo khětre wójſło, a też my dyrbimy ho nětko k bitwje pſchihotowacż.“ (Pokrać. ſcżehnje.)

ſtima ſamo 7 ſkowjnow pod niczku doſpě. Wjedro je tóſnemu dźěłu howiło, ſo je ſo te ſ wjetſchego dźěła mohło ſkónczić. Tu a tam mějeſche ſo hiſchcze zokrowa rěpa wotwoſnoſć a ſo prawa rěpa domoj thowacź, kotraž je ſo tčija wurjadnje porabjiła. Ratarjo ſu thwite měſi, w lěſach liſcze ſhrabacź, kotreż dyrbi ſadnu ſtomu naſrunacź. Novemberſke dešcze ſu roswitwanju ſkowjon jara howiłe. Sažne ſkowjny ſu ſo ſkónje roſpjenkowate, ſo ſ měſtnami pſchehuſte ſteja. Tohodla ſu ſo ſ měſtnami wotpałe, ſo bychu w ſymje njeſchkodowałe. Też naſymſti jeczmjeń a ripik ſtaj ſo pſchezkónje roſroſtoj, ſo je ſtrach, ſo w ſymſtich mežazach wutnija. Naſymſta pſchenica rjana ſteji. Zako ſchtódnikí ſu wróny a pólne muſche pokaſuja. Staw ſkowjon je ſo tak pohódnoſcźił, ſo wotnamjenja 1 jara dobre, 2 dobre, 3 ſrjenje, 4 ſkabe a 5 jara ſkabe ſtejenje. Naſymſta pſchenica dosta liczbu 2,3 (3,0), naſymſta rožka 2,3 (3,0), naſymſti jeczmjeń 2,4 (2,9), ripik 2,4 (2,9). Liczby w ſpintach ſo na ſapoczatk dezembra 1934 poczahuja. Wužiſcha rosprawa wo ſkowach ſo hakle ſapoczatk haprieje 1935 woſtewi.

— **Wokrjeżny wuhjerk Budyſſeha hamtikeho hejtmanſtwa** ſeźdże ſo pódźelu 19. dezembra 1934 dopołdnja w 10 hodź. k ſwojemu pohjedźenju w pohjedźenſi hamtiſkeho hejtmanſtwa w Budyſchinje na Bismarckſkej dróży 21. Sjawny dnjowny porjad wopſchija 10 dypkow.

Budźelenje kharikow ſa wuhlo a zyrobu
w ſtuttu ſymſkeje pomozy Budyſſeho měſtneho wjednjſtwa.
Kharti wubźeleja ſo
ſchtwórtk 13. dezembra 1934
dopołdnja wot 9 do 1 hodź., popołdnju wot 3 do 5 hodź.
po tutym porjedźe:
A hacź F w domje Hitlerſkeje młodźiny na Karolinej dróży 6,
G hacź L na Hrodowſkej haży 12, delekach,
M hacź Ž na Hrodowſkej haży 10 w ſejmowni.
Wupokaſy, ſaj kharika ſa njeſaſtupjerjo, rentowe wupokaſy a podobne, maju ſo ſobupſchinjeſcź.

*

— **Doſtawanjo wojeńſkeje renty.** Pſchiſazkowe renty wójnſkich cźežkoranjenych a wojeńſkim ſawoſtawenym ſa měſaz dezember wupłacźuja ſo pjatk 14. dezembra 1934 wot 16 do 17 hodź. w ſejmowni na Hrodowſkej haży 10. deleka.

— **Sozialnym rentnarjam** wupłacźuje ſo podpjera na měſaz dezember 1934 ſobotu 15. dezembra dopołdnja wot 1/29 do 1/211 hodź. w ſejmowni na Hrodowſkej haży 10 deleka we wupłacźeńi.

— **Hodowne poſtajli do wukraja.** Dokeľ ſu w tu thwilu w nimale wſchitkich krajach wobthadźej we wukrajnim wikowaſtwje wobtunjeſowanja napokoſene, je mózno, ſo ſo wopſchijeeze poſtiſkich paketow abo pakcźikow ſ daranu jako wikowaniſka twora wobhladuje a ſo ſnadź poſtajli wotpokaſaju, ſo ſlowne khlostanje na nje połoji abo ſo ſchjeru. Nimuſa pósta je ſo pola wukrajnych poſtiſkich ſawiadniſtwow wobhonila, kak ſo pola nich ſ poſtiſkimi poſtajlami ſ Němiſkeje wobthadźa, kotreż ſo priwatnym wobham ſ hodownymi daranmi abo daranmi lubjoſe ſeſelu. We dowoźnych poſtajenjach wſchelakich krajow, kotreż ſu ſo też w hamtiſkich nowinach němiſkeho poſtiſkeho miniſterſtwa we wobthadnych powěſczach ſa pósť a telegrafiju wojſewite, ſo jadanju pótny rad nadrobniſche ſdźelenja.

— **„Kino für Jedermann“** pſchedwjedźe hacź do ſkriedy film, kiž naź do bayerſkeje wyſchiny wjedźe, ke „Kohlhieſelowym dźowkam“. Jednanje ſamo na ſebi nima pſchewjele zjawjeńſkeje podobnoſcze, pſchetoż: poradźi dże ſo rozdko, ſo hubata a wobidna ſónſka, kaž to „Kohlhieſelowa Liſa“ běſche, „pod cźěpi“ pſchihdźe, bynjez hiſchcze wjetſchi měch pjenjez ſako wěno wobſtrjebźała Rantaka pak ſo tola muž Fritz Kamperá“, kiž pjenjezy lubuje a Liſu wothuje. Henny Porten pſchedſtaja jenu mlódźenu, rjanu ale khudu ſotru, kotraž ma njehładaju khudoby wjeſcze ſwoju, dyžli bohata, ale njenahladna ſotra. Jednanje ſame na ſebi je ſajimawe, ale lěpje ſo nam ſpodoba pódlanſki film: Nippon — 1000 lět lubjoſe a ſarliwoſcź po japaniſkej kulturze, kiž naiſkawniſchi japaniſky hrajerjo pſchedſtajeja.

— **Liczba wobdźělnikow na radiu 1. dezembra 1934.** Shromadna liczba wobdźělnikow na radiu w Němiſkej wuczinjeſche 1. dezembra 5 911 330 porno ſo 5 725 394 wobdźělnikam 1. nowembra. Potajſkim je liczba wobdźělnikow w běhu měſaza nowembra wo 185 936 abo 3,25 proz. pibčerka. W ſhromadnej liczbje je 419 759 wobdźělnikow worſchijtajych, kotrymž je ko radiowym pjenjezam ſpuſchczźi. Mjes tutymi je 278 283 njeſaſtupjerjow.

— **Tſthidrownarje kóz dezembra płacźiwoſcź ſhubja.** Schtóž na hiſchcze tſthidrownarje, njech je tuchje na jenej banzy ſamčni. Kóz dezembra wopje we wobkhadźe płacźiwoſcź ſhubja.

— **Kury kradnyli.** W nozy k wutorje 11. dezembra ſu w jenej leżowniſcźi pſchi Sſkonobórſchcźanſkej dróży 4 Rhodelandſke kury a 1 nakajnu kokoſch (ſpomu je ſlotoſtej ſchiju) ſarešali a kradnyli. Po widźomnych khwanych kaſkach je paduch po ſtuchenju paduſchtwa po ſchcźeże ze ſady leżownoſcźe cźišła 138 k Homoli hacź na Wojerowſku dróhu běžał. Schtóž je paducha ſeſkał abo może hewak nęſchto wuprajicź, ſchtoż k jeho wuhkedźenju ſłuſi, ſo proſe, ſo by ſo pola kriminalneho wotdźělenja w Budyſchinje na Ottenburgſkim hrodźe, telefon 2802, abo pola blížſcheho ſandarmſtwa ſamolwił.

S **Bórka.** Na njewjeſchdźne waſchnje je pohoncź Hermann H., kotryž pola tudomneho kubleria O. ſłuži, ſitne ſbožił. Pohoncź dyžſche ſyno, pſched konjom na jemi leżaſe, ſdźěhnycź. Hacź runje konja ſ prawej ruku dźerżeſche, ſkoczo ſa jeho lěwu ruku ſlipnu. Hdyž ſpyta ſo wuſwobodźicź, ſebi pohoncź ruzny kołcź ſtama. Sajſebożeneho ſu dyrbjeli do Budyſſeje ſhorownje dowjeſcź.

S **Rachlowa** pod Czornobohom. Jako ſo jedyn tudomny wobydleř późdźelu wjeczor wokoło 7 hodźin domoj wrócźi, ſo dohlada, ſo běſche nęchtó woheń ſakoſił. Wón hnydom ſapichimny a wohnjej ſadżewaſche, kiž mohł pſchi połodniſchim ſymnym měſiže lohko naſtacź a wulku ſchkodu naczinicź. Do wulkeho ſchtóża ſchcźěpkow, kiž je je ſtomjanej tčeku pſchikrytu, běſche nęchtó żełſtiwy brikeť połoji, ſo by ſcźěpki palachu. Dołeź ſo wobhnja hiſchcze ſ cźaſom dohladachu, ſamóchu jón poduſiwcź, prjedy hacź ſo prawje roſpali a błiſku tólnju wohrożeſche. Połizija podawk pſchepytuje.

S **Rachlowa** pod Czornobohom. Rachlowſka dobrowólna wohnjowa wobora wotmě ſaſdżenu ſobotu wjeczor w tudomnym hoſcźenju pod nawjedowanjom knjeza wobornoho hejtmana Weinerta ſwoju łětuſchu hłownu ſhromadźiznu.

S **Bukez.** Wuteru tydźenja ſu ſ wotměje Stangez hoſcźenja muźaze jędne leko kradnyli. Na nędźe 1,76 m wulkeho człowjeka w mantlu a ſ nawoczomaj tukaju, ſo je leko wotwjedł.

Z **Wotrowa.** Zdawna je ſo na hubjene piſcźele we naſej cyrkwi ſkorźiło. Z powjeſtenjom a z wutwarjenjom Božeho domu dyrbješe ſo też na jich porjedźenje dźiwać. Wosada nošeše ſo hižo z myſličku, zo ſebi nowe kupi. Tola njedoſtatka na trěbnych ſrědkach dla dyrbješe ſo z dokładnym phehładanjom a wurjedźenjom ſpokojić. A prawje je z tym činiła. Zaſtupjeř firmy Eule w Budyšinje, kotreżž założeř bě tute piſcźele pred nędźe 50 lětami natwarił, je je dospołnje phehładał a wučiſčił, ſtož bě najwjetſi čas. To mohło ſo też w druhich wosadach ſtać.

Błoħu jara zaprošene, k čemuż je nultkowny wutwar połkował a piſčałki zwjetſha próchа dla njepiskachu abo bojazne zynki wot ſo dawachu. We wójnje běchu piſčele ſwój cynowy proſpekt wotedać dyrbjałe a jich město „debjeſe“ lěta dołho čerwjeny zawěſk. Tomu je ſo nětko wotpomhało. Nowy cynkowy zdobom klinčacy proſpekt je ſo pričinił a nětko ſu piſčele zaſo dospołne a ſpokojeja też ſo ſwojimi čiſtymi zwukami wšěch kemšerjow. Zo je tutón wupokaz najkhmańſi a najtuńſi byl, ſo dźeń a bóle wupokaza. We ſwojim tonje a ſwojich regiſtrach ſu zaſo dospołnoſce nabyle, kajkejež nichtó wočakował njebě, ſamo nic wčeywuſtojni. Tak budźa nětko zaſo lěta dołho ſwoju ſłužbu wukonjeć móc. Wosadni ſo wjeſela nad rjanoſci zynkow a dostojnym přewodom kěrluſam. To je widźomny poſtup. Powjeſtenje cyrkwje a dospołne zwuporjedźenje piſčelow w jenym lčće je khwalby hódny ſkutk, z kotrymž ſo wosada ze ſwojim duchownym wjednikom ſama ſčeſni.

S **Porchowa. (Rubiežny nadpad na khlěbowého pohonca.)** Sańdźenu ſobotu wjeczor wokoło 6 hodźin je na dróży je Schönbrunna do Porchowa, nędźe 300 metrow pſchebe wuju, na jeneho Porchowſkeho khlěbowého pohonca, kotryž kóždu ſobotu do Piſkopja na wſchelake měſtna khlěb woſy, njeſmaty muž nadpad ſtučił, ſo by jemu naſběrane pjenjezy rubił. Nadpadnik je po ſdaču pohonca hižo w měſcze wobhedźował a je ſa nim wot tam ſchoł ſ wotmyſlenjom, ſo by jeho na ſtkadomnym měſnje wurubił. Póčźmje je k pohonczej pſchiblížiwſchi, je jemu rubježnik horſchcź pópjera do wobliča cźiſnył a

Hospodarski rozhlad

Sejdu 12. dezembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,489	100 pólsk. złotych	46,95
1 jendželski punt	12,31	100 čeſkoſł. krónow	10,38
100 ſwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,39

Barlinſka burſa ſ dnja 11. dezembra. Burſa wotewri ſo powſchitkownje ſlabſcha a kurſy w pſcherežku wo 1 hacź 1,5 proz. popuſchcźichu. Też rentowe witi běchu pſcheciwo wichemu wocźakowanju powſchitkownje ſlabſche. Wobrot běſche na wſchěch polach witkow jara wobmjeſowany. Wosſewjenja wo ſakonju wo ſakładnym kapitalu, kotryż ma ſo w hiſchcze ſcźerſchim wobſtuku kaž ſo wotpreda měnjeſche, pſchewjeſcź, njeměješche na kurſu wliwa. Na ſakładze nětko pſchedležajezo ſakonja budże ſumma, kotraż ma ſo w kruczе ſadanjomnych hódnotach ſe ſtrony ſloteje diſtantowcze banki wotebacź, hiſchcze nęſchto mało wyſchſcha.

Barlinſke żitne wulkowiki. Sakładne měnjenje na żitnych wulkowikach woſtanje dale měrne, wobrot ſo njej napadnje ſwyſchi. Wołožeńe w ſaſtaranju ſ ſlěbowymi żitami dale traje, tola ſu poſticźenſje poměry wſchelakore. Dobre druźiny pſchenicźu ſo lohko ſamješcza. Sa rožku njeje tajſeho naprašenja, dokeľ ſu ſo młyny mjes tym ſaſtarale. We Barlinje ſamym ſo wſchě poſticźenja derje ſamješcza a młyny ſu ſwólniwe, khlěbowe żita ſa wotrubu pſchijimajcź. Na mukowych witkach ſtanu ſo wołožeje wotwokanja ſe ſtaryh kontraktow, nowe wołſamknjenja ſtanu ſo jenoź ſa wſchědnu potrjebu. Poſticźenjow we wokoſu je dale malo a ratarjo ſwjetſcha ſa njón druhe pjowadła ſadaja. W jeczjmjenjach ſa piwarnje je dale wjele poſticźenjow. Jeczjmjenje ſa industrizju ſo ſa wobmjeſowane dodacze ſamješcźicź dadża.

Wežera płacźeſche w Barlinje zentnaŕ

pſchenicźy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., wožki R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jeczjmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowſa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.,

Płačizny rěžneho ſkotu na Barlinſkich ſkótnych wikach.

11. decembra 1934 Płačizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne druźiny a woznamjenjenja:

Woły: 446.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rěžneje hódnoſce hač do 6 lět	40
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	36—38
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	30—35
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	23—28

Byki: 518.

Połnomjaſne, wurośćene, najwjetſeje rěžneje hódnoſce	36
Połnomjaſne, młódše	32—34
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane ſtarſe	27—31
Spatne	22—26

Jałojcy a krowy: 1056.

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rěžneje hódnoſce	33—34
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rěžneje hódnoſce hač do 7 lět	24—31
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	16—22
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10—15
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Celata: 2744.

Najlěpše wukormjene (1. druźiny)	48—54
Mjenje wukormjene a tałke wot cyca (2.)	38—45
Spatne (3.)	27—36

Wowcy: 2905.

Młódše a ſtarše wukormjene (5. druźina)	30—31
Starše wukormjene (6.)	26—27
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (7.)	20—25

Swinje: 16392.

Połnomjaſne, wos. raſow a jich kříženj., hač do 1½ lět ſtare	50—51
Wukormjene	47—50
Mjaſne	44—48
Spatne	42—44
Rancy a kwadraſy	44—45

Płačizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płačizny po złotej hriwnje.

	11. 12.	10. 12.		11. 12.	10. 12.
Pšeńca	205	205	buny	13,0-13,5	13,0-13,5
rožka	165	165	woka	11,5-12,0	11,5-12,0
jačmjeń now.	211-218	211-218	wyſche lupiny	8,25-8,50	8,25-8,50
jačmjeń, nat.	—	—	žołte lupiny	9,7-10,5	9,7-10,5
wows	—	—	zeradella	16,0-16,5	16,0-16,5
kukurica	—	—	raps. wosuſk.	—	—
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosuſk	7,65	—
rožana muka	22 50	22 50	ſuch. truhanč.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruſki	8,75	8,70
rožane „	9,65	9,65	syno, 50 kg	3,20-3,80	
hróch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0	rožana ſtoma	1,85-1,95	
lane ſymjo	—	—	pšeńč. „	1,70-1,80	
pjeluſki	—	—	wowsna „	1,83-2,00	
			rěčna „	1,85-2,00	

Płačizna za pšońcy za wupłodźenja 8: 197,5 9: 199,5
Płačizna za rožku za wupłodźenja 8: 157,5 11: 161,5
Płačizna za jačmjeń za wupłodźenja 7: 157,5 9: 162,5
Płačizna za wows za wupłodźenja 9: —, 13: 160,5

Statna banka w pčěnim tydźenju dezembra.

Wukas ſtatneje banki ſ dnja 7. dezembra pokaſuje ſajo normalne wuwiće. S pomjeńſchenjom **kapitalowego ſapołożenja** wo 172,3 mil. hriwnow je 39 proz. zyłkowego wuſadanja k ultimo wotkrute. W jenotliwym pomjeńſchichu ſo wobſtatki na wobkhodowych mėnkach a ſchekach wo 145 na 3,703,4 mil. hriwnow, na ſtatnych połkadnjowych pſchepokaſankach wo 4,2 na 4,0 mil. hr. a na lombardowych ſadankach wo 27,5 na 91,5 mil. hr., na druhim boku powyſchichu ſo wobſtatki na krycze khmanych hódnoſtkach wo 1,7 na 437,7 a na druhich hódnoſtkach wo 2,6 na 318,6 mil. hriwnow.

Woběh bankowkow ſniži ſo wo 91,7 mil. hr. a to wrócźi ſo 92,8 mil. hr. bankowkow ſ woběha, mjes tym ſo ſo woběh rentowych bankowkow wo 1,1 mil. hr. powyſchi. Woběh bankowkow wuczinjeſche 3,716,8 mil. hrywnow, tón rentowych bankowkow 293,3 mil. hr.

W **zwjerchnych pjenjezach** ſo woběh wo 2,5 na 1.781,5 mil. hriwnow ſniži.

Zirowe jawjaſti, kotreż ſo w poſlednjimaj tydźenjomaj powyſchichu, ſo w ſaſchłym tydźenju khětro ſniżichu a to wo 104,3 mil. na 856,8 mil. hrywnow. Sniżenje ſpočźina we wotwołanju pjenjez ſ nětkrotych wołożebnych kontow a ſ priwatnych kontow, mjes tym ſo ſu ſo ſjawne konta ſterje ſwyſchile.

Wobſtatki ſtota a krycźekhmanych dewiſow powyſchichu ſo wo 0,1 mil. na 82,8 mil. hriwnow; ſ toho je ſtoto 78,6 mil., dewiſy 4,2 mil. hriwnow.

Zyłkowe woběh płacźidłow wuczinjeſche 5.662 mil. hriwnow porno ſo 5.520 mil. w ſamnym cźaſu pſchedkhadźaſeho měſaza a 5.473 mil. hriwnow w ſamnym cźaſu loniſcheho lěta.

Radio

Schtwórtk 13. dezembra hiſchimy.

Königswuſterhauſen. Rimo ſnateho wſchědneho programma: 6.35 raniſchi konzert. 11.30 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 13 tacźele. 20.40 tacźele. 21 hiſchimy: mjes njebjeſami a ſemju.

Lipſk. Rimo ſnateho wſchědneho programma: 6.05 ſa burow. 6.35 raniſchi konzert. 12 tacźele. 13.10 pſchipołdniſchi konzert. 19.30 konzert. 22.25 rejwanſki hudźba.

Hiſchcze ważne ſ dnjowneho programma. Barlin: 20.10 pſchany rejwanſki wjeczor. Königsberg: 19.10 rejwanſka hudźba. 20.15 wjeczorny konzert. Hamburg: 20.10 rejwanſki wjeczor. Köln: 20.45 operetta „hudźba a lubjoſcź“. Stuttgart: 20.30 pſchany rejwanſki wjeczor. Warſchawa: 21.45 europiſki konzert.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalne dźěl a přiłopk Marko Smoleř a za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a dźěl dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. XI. 1934: 2295.

potom spytał, konja sadźerjeć. Pópjeć pohonecja tak jara do wocow palesche, so swoprědka njemóžesche ł wozjow widźeć. Tola niedźiwajo wulkich bolosćow wón samó, konja k thwatej pohonicź, so tón jahrabuju skoki sćerješche. S tym so nadpadej sadźerwa. Rubježnik njemóžesche konja pchimnyć a dyrbjesche sady wosa wostać.

S **Rakez.** Pschi liczenju skota su tu 5. dezembra nałeźili: 40 konjow, 296 howjadow, 173 kołow, 416 swinj, 1607 kur, 96 domjacych kanillow a 23 kołcow pczelow.

S **Mojerez.** Na zobotnische witi běchu 174 prezatow a 2 rěbakow na pschedań pchiwjesli. Po starobje a wulkosći so ja prošo 7,50 hacź 15 hriwnow płaczeše. Nimale wschě zkezata so pschedachu.

Se **Selepeho.** We tudomnym Lehmanej hospodarjo bu hje jednórk 13. dezembra za Sokepo, Dźiwiny, Brzezowki a w **Rewnom** w Kowalij hospodarjo za Rowno, Mutkezy, Miłoraś a Trzebin wjeczor we 8 hodźinach rěčny wjeczor.

Z Łužicy

S **Kumwałda.** Tudomny hospodarjo „Sakska wyschina", wótdaneje wulkotnjischcźo pod Bělobohom, je knjes Arno'cht Witting knjesej Wilhedej Maźay pschenajał. Knjes Maśka, kiż žiwo dźesaći lět w hospodarju na Cjornobołu dźěła, pschewoźmje hospodarstwo 1. januara 1935 a powjedźe korčmarstwo po dotalnym waschnju.

Najnowiše z cyłeho swěta

* **W Nowosełandiskej ju powodźenja wulku schkodu naczinile. Wjele městow je swisk ł wokolinu shubiło.**

* **Warschawska policija je derje sorganisowanu zwólbu wikowarjow ł holzarjow zajała. Zwólba mjeńsche pomocnikow we wschěch wjetschich městach Pólšteje a wotwjedowaschе nahladne holzb do městow Połodnischeje Ameriki.**

***Njedaleko móšitkeho brjoha połnóznje Schpanischeje so schpanišli rybarśki czołm powrocźi. S 20 muži žywjeze wobchadźi mózachu jenoż 14 wokołow wukhowacź. Schesći rybakow je so tepilo.**

Sport

DJK Ralbicy I. přećiwo DJK Radwoŕ I. 2 : 0 (1 : 0).

Bě to wuznamne za Ralbičanow, hdyž zaňdźenu njedźelu z nowozestajenym mužstwom bjez cuzych mocow nastupichu, kaž to zasady kopanja předpisuja. Wšitke naše druhe DJK-jednoty hišće w tutym nastupanju we wopačnych kolijach kročy, a tuž njoch sobi wozmi příkład bjeru na wobstatej pruzy Ralbičanow. Woni dopokazachu, zo ze swojimi samsnymi mocami něšto zamóža, hdyž nad Radwoŕskimi, kiž mějachu pódla swojich też cuze mocy we swojich rjadach, z 2 : 0 dobuchu.

Dźiwajo na nyjsper soh ra wo 20 mjeńšinow zakondźi. Ralbičenjo dźerżachu, hačrunjeź ze slabšimi mocami, sebi z Radwoŕcanami hnydom wot wšeho započatka runowahu. Snadź spěchachu z trochu lěpšej kombinaciju doprědka njemějo pak hišće rozsudnu móc předobyća. Žiwje a strašnje so Radwoŕcenjo z bulcm mjez Ralbičanami k jich bramje hibachu. Dobry skit Ralbičanskich zadnich junakow zadźěwaše pak wuspěchnje. Po zajimawje tam a sem so wotmjenjacej hrě dobuchu sebi Ralbičenjo z dobrym wutřělom Jurka prěnju branku, njeběchu pak hišće přewahu hry na so ścahnyli. Haj dyrbi so přajić, zo by Radwoŕ wjele strašniši był, njeby-li mjez sobu tak sebičnje hrał. Połčas 1 : 0. Nětko hakle so rozsudnje hraješe. Radwoŕ pak njemóžeše też přez jědnatku k brance přińć. Ralbičenjo dobuchu sebi přewahu, hačrunjeź bě jim jenoż hišće branka z wuspěchom, kotruž P. Kral třoli. Hra dyrbješe so ćmy dla do postajeneho časa skónčić. Sudnik bě za wobe stronje spokojacy.

Radwoŕ přejara sebičnje hraje. Po mojim mjenjenju su tu z hłownej winu cenzi hračcy. Běchu sebi hewak zawěsće bóle spokojacy resultat wudobyli. Ralbičenjo pak sebi z wujadnej energiju dobyće z 2 : 0 z prawom zasłužichu, hačrunjeź mějachu so nakhwilnje dosć bědźić. Snadź naše tamne DJK-jednoty so też swojeho zamysła dopomnja a w tutym Ralbičanow sćehnja.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Das für die Landwirtin Minna verw. **Klare** in Crostwarthau Nr. 84 am 28. 12. 1931 eröffnete Sicherungsverfahren wird **aufgehoben**, nachdem die Entschuldung durchgeführt ist.

Dresden, am 30. 11. 1934. **Die Landstelle.**

Hamtske woziewjenje z Kamjenca.

Es sollen meistbietend gegen sofortige Barzahlung versteigert werden:

am 13. Dezember 1934, vorm. 10 Uhr,

in Kamenz — Sammelort: Amtsgericht, Versteigerungsraum — **Lastkraftwagen, Möbel, Nähmaschine** u. a. m.

am 14. Dezember 1934, vorm. 10 Uhr,

in Panschwitz — Sammelort: Gasthof Panschwitz — **Büffett.**

Der Gerichtsvollzieher beim Amtsgericht Kamenz.

Měšćanske dźiwadło

Čuwowa piła.

Hóstna hra štyrjoch nowinkarjow w měšćanskim dźiwadle w Budyšinje zaňdźenu póndźelu.

Móžeš z wobsahom tutoho kaž so praji kriminalneho krucha abo sensacijskeho trika spokojom być a teź nic. To bě też mjenjenje připośłucharstwa. Hrajerjesey předwjedźe so čuwowa piła derje. We wobsahu njoch je naspomnjene, zo staji tuta hra wšitko to na hłowu, štoż hewak jako wěcne porjadne maš, zo dowoli sebi žorty z literatury, kinowom, dźiwadłom a rejemi. Pokaza so, prajmy, cyle jasnje studentski komers, kiž wšitko porjadne přewobroća a do swětła kritiki a ironije staji. Stanje so to bjez kóždeje njelosće a hjez někajkeho tajenja. Parodije su dobre, satira přijomna z časami. Hač do srjedź krucha bě natwar mócny a putacy, potom pak dźěše z błyskowej spěšnosću ke kóncej a wukóne bě tón, kaž při kóždej druhej hrě — wšitko so přijomnje dokónči. Edgar Wallace, dr. Mabuze, Sherlok Holmes, Heinrich IV. zetkaju so ke skotowanju na wobsedźenistwo hrabje Patryk O'Wy.. Mabel O'Wy chce kriminalnu hru pisać, to so hraje hnydom we woprawdźitosći, zo by była maćizna prawje předźełana. Hotowy manuskript jako dar k narodninam. Hlejće, to je wobsah. Hišće raz, hrajerski hóstny cyłk we předwjedźenju spokoješe, z wobsahom njech wozmje sebi kóždy to, štoż měješe za dobre — jednotnje khwalby a připóznaća so wuprajić njemóže. ŕ.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budestecy. Serbske tow. „Lubin". Dźensa srjedu wječor we 8 hodź. rěči w Budestecach w Rösikec hosćencu wjednik Domowiny k. P. Nejdo. Přińdźe wšitcy na tutón wuley zajimawy přednošk.

Organizačne wjednistwo Domowiny.

Khróšćicy. „Pčelnica" zeńdźe so štwórtk 13. hodnika wječor w 7 hodź. pola Wjenkec. Wšitcy serbskich pčelarjow wočakuje předsydstwo.

Pančicy. „Lipa Serbska" (zhromadny khór) štwórtk wječor we 8 hodź. pola Suchec w Pcach spěwnu hodźinu.

Rakezy. Serbska ſwučowanſka jednota ma ſchtwórtk wječor we 8 hodź. w Kačej korčmje ważnu ſhromadźiznu. Pschedyhdstwo.

Radwoŕ. Srjedu spěwaja mužscy, štwórtk žónske na starej šuli we 8 hodźinach.

Tunio! **Tunio!**

Cynkowe bowy, 28 cm . 0.90
Cynkowe bowy, 30 cm . 1.—
Cynkowe wanje, podolhojte, 56 cm . . . 2.80
Żelezne horncy 3 4 5 litr
1.40 1.70 1.85
Żeiezne horncy 3 4 5 litr
1.65 2.10 2.45
Wuhlowe lopatki 0.23 0.18
Wohrěwace bleše, zacynkow. 1.65 1.10
Wohrěwace bleše, koprowe, 3.95 3.20 2.65

Siegel
w Budyšinje
na Zadnej Bohatej hasy 15

Nowe a trjebane
piana
we wšěch płaćiznach na składze
Hłosowańske reparatury
Hudźbny dom
Herm. Jeremias
na Kěžorskej drózy 8
Telefon 3621

Džělba šiiac. mašinow
kotreż do prědka a do zady šija, tak dołho hač skład dosaha . . jenoż po 103.— hr. pola
J. Schieback, na Mužakowskej drózy 4

Darće
photo-aparaty photo-potrjebu
wot
Erich Winter,
drogowy a photowy wobkhod
na Kamjentnej hasy 14.

Porcelin
ze złotej kromu, winowym łopjenom, němskej rózu, pisanym mustrom, słěbornа dekoracija na běły porcelin, kamjeninu, hornčefske twory wulki wubjerk, přeco tunjo w „Potrjebje za dom" naZnutškowej Lawskej hasy 6
M. Pfuhl

Sprawnu holcu,
kotraž może derje dojić, k 1. januarej, a też jednu
jutrownicku pyta
Gerhard Groša w Baŕce

Dźowku na polo
pyta k 1. januarej 1935
Dr. Mütterlein w Kohlesch
pola Hodźija

Sultania-rozynki wot 28 pf.
Jadrowe rózynki 36 pf.
Mandle a mandlowe narunanje
„Najlepša" margarina punt 1.10 hr.
Bayerska rozpuščena margarina punt 1.— hr.
Sanelka-margarina punt 0.80 hr.
Clemens Kahnt
w Kamjencu
na Budyskej drózy 29

Dobre płaćizny hódne
hodowne dary
w črijowym domje
MANN
w Kamjencu, Wallska dr. 25/27

Jenoż 12 dnjow
hišće a hodownička tu je. Sy ty serbski wobkhodnik na wsy hižo swoje twory za hodowne nakupjenja w Serbskich Nowinach wozjewił?

Někotre rjane zabawne serbske knihi, kotrež słušeja pod Božeho dźěsća štom

J. Lorenz:	**Serbscy rjekowje**	wjazane	1.20 hr.
Černý:	**Serbske wobrazki**	wjazane	1.20 hr.
Kubašec:	**Wusadny**	wjazane	0.80 hr.
Čišinski:	**Nawoženja**	wjazane	0.80 hr.
	Ruske biliny (bajki)	wjazane	2.00 hr.
Nowákowá:	**Na farje — Hałžki**	wjazane	1.20 hr.
R. Domaška:	**Pokładow pytań — Le chevalier de Saxe**	wjazane	1.20 hr.
J. Lorenc:	**Kupa zabytych**	wjazane	1.20 hr.
Jak. Nowak:	**Pućowańske dopomnjeńki**		1.50 hr.
M. Sewčik:	**Směški a powědańčka**		1.— hr.
K. B. Šeca:	**Čłowjek w přirodze.** I. a II. dźěl		1.— hr.
	Na dalokich pućach. III. dźěl		0.50 hr.
H. Sienkiewicz:	**Hana**		0.50 hr.
J. Winger:	**Hronow**		0.30 hr.
B. Třebizský:	**Kaspar Zdenek Kapleř ze Sulee**		0.30 hr.
Dr. J. Laras:	**Sibakec nan**		0.30 hr.
R. Domaške:	**Wrjós**		0.50 hr.

Wšitke tute knihi wobsahaja najrjeńše powědańčka, kotreż w našej literaturje mamy. Jedna je zabawniša druheje. Wšitke su tak tunje, zo móhł sebi kóždy tu abo tamnu kupić. Bjez dobre serbskeje knihi pod štomom Božeho dźěsća njesměše so w přichodze wjacy žane serbske hody swjećić. — Wšě naspomnjene knihi dostanješ

w Serbskej knihańni w Budyšinje

Młyn a pjekarnja w Delnim Wujezdźe
mjećel Arnošt Barth młody

poskićuje wosuški we wubjernych družinach po znatych tunich płaćiznach. Skazanki hižo nětko rady přijimuje. — Tohorunja poskićuje swoje derje nawdawace **pšenčne a rržane muki,** runje kaž **jadriwy rżany khlěb, tykancy, torty, desserty a wšelake druhe słodne pječwa.** — Wšě muki, khlěb a pječwa předawamy po dotalnych tunich płaćiznach.

Předawarnja w Budyšinje jenoż na Hošie hasy čo. 5

Pjesničky
hornych a delnych (tuźiskich) Serbow
wot L. Hawpta a J. E. Smolerja na předań
w Serbskej knihańni w Budyšinje

206. sakska kraina loterija
čehnjenje 2. rjadownje
póndźelu 17., wutoru 18. a srjedu 19. decembra
Hłowne dobyće 30 000 hr.
Losy prosymoj hnydom zaměnić.
Kupne losy dostanjeće hišće:

1/10	1/5	1/2	1/1
6.—	12.—	30.—	60.— hr.

Statna loterija — Budyskaj běrkaj statneje loterije
Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22
Ernst Lehmann na Kamjeńtnej hasy 45

K hodam

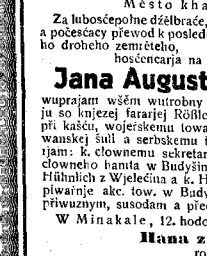

našim dźěćom wobrazkowe knižki:

Kocor čehnje na hońtwu, šesćo jemu pomhaju 0.30
Sešerjaček 0.15
Šešerjawka 0.15
Pěknych dźěći wjesele 0.25
Bruněki 0.50

Serbska knihańnа w Budyšinje

Město khartkow!

Za lubosćepołne dźělbrace, bohatu wěncowu pychu a počesćacy přewod k poslednjemu wotpočinkej našeho drohoho zemrěteho, hosćencarja na wotpočinku

Jana Augusta Lehdera,

wuprajam wšěm wutrobny dźak. Wosebje dźakuju so knjezej fararjej Röślerjej za pokojace słowa při kašću, wojerskemu towaŕstwu a hudźbje, mječowanskej šuli a serbskemu towaŕstwu, kaž zastupjerjam: k. clownemu sekretarjej Knebelej z hłownego clowneho hanta w Budyšinje, k. Grohmannej firmy Hühnlich z Wjelčina a k. Hofmannej z měšćanskeje plwańje akc. tow. w Budyšinje, kaž wšěm lubym přiwuznym, susodam a přećelam!

W Minakale, 12. hodownika 1934.

Hana zwud. Lehderowa
rodź. Zahrodnikec
w mjenje wšěch zawostajenych

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pf., za swójbne 5 pf., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pf. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo ześěhowkam čělneho znjezbožeńja z 1000 hr. = hdyž wumrěje abo hdyž je n. . . žiwjenje dospołnje běžny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerjne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowěźić. *Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.*

Čisło (Nr.) 290 — Budyšin — Štwórtk 13. decembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Wikowańske počahi mjez Němskej a Jendźelskej

W jendźelskim delnim žiwje běše so knježeństwu wjazy napraschowanjow wo němsko-jendźelskich finanznych a hospodarskich praschenjach sapodało. Tak so tež presidenta wikowańskeho hamta wopraschachu, kak němsko-jendźelske sdźělenje wo płaćenju skutkuje, wobsehowace schtož likwidaziju samjerjinjeneho dołha naštupa. Sekretar hamta ja samóžne wikowanje Colville wotmołwi, so je so jendźelsko-němske sdźělenje wo płaćenju f 1. novembra dotal k wulkemu spokojenju wukonkowało. S tamnymi 400 000 puntami, kotrejž so pschi podpřijanju sdźělenja saplaćichu, je Němska dotal něhdże 1 400 000 puntow k wotplaćowanju wikowańskeho dołha w Jendźelskej pschewostajiła. Knježerstwo dyrbi pschi rozdźelenju wotplaćowańkow najprjedy na tón dołh dźiwać, kiž mjesche so w czasu wot 1. měrza hač do 19. awgusta 1934 saplaćiće. Němske knježerstwo je so namołwiło, so by se swojeho fonda dosć dewisow pschepokałało, so by so wěricelam najprjedy 30% wuplaćiło, hdyž je so tuta sprócniła pak 100 puntow sterlingow.

Presidenta wikowańskeho hamta so tež wopraschachu, hač němsko-jendźelske wikowańske sdźělenje k spokojenju dźěła. Colville wotmołwi, so je so swěsćiło, so sdźělenje nětko powschitkownje na spokojace waschnje skutkuje, wikowański hamt budże tež w pschichodźe nad nim dohladować. Pokładowemu kanzlera so wopraschachu, hač dże wón pożčonku jendźelskeje banki do Němskeje dowoliš. Wón wotmołwi, so tehi myšli, so je tuto praschenje na kredit poczahuje, wo kotrymž je so f swjedźenstwom němskostatneje banki dorěčało, so by so likwidazija němskeho wikowańskeho dołha w Jendźelskej pospěšiła. Pokładowy kanzler je pschesmědźeny, so tuta naprawa powschitkownje sajimuje a tehdyla wón jej pschihłosuje.

Statnemu sekretarej za kolonije f. pralchenje sjaji, hač je jemu nadrobnosće wo sdźělenju mjes Połodnjoschej Afriku a Němšej snate. Statny sekretar za kolonije Thomas wotmołwi, so jemu nadrobnosće wo takim hospodarskim sdźělenju hischće njejsu snate. Pschi jednanjach wo kupowanju južno-afrikanskeje wolmy sa Němšku je so wo dorěčenjach žamnjeje dwujiny jednało, kaž pschi njedawnym sdźělenju mjes Jendźelskej a němskim knježerstwom.

50 amerikanskich bombowych lětadłow za Francowsku

Nowiny „Echo de Paris" wosjewjeja, so je franzowski minister za lětarstwo wobsankowł, so je so 50 amerikanskich bombowych lětadłow za franzowske wojerske lětarstwo kupi. Pschi tutych bombowych lětadłach jedna je wo Gleen-Martinske lětadła, kotrejž za hodźinu hač do 330 km lećeja a 1000 kg bombow njeju. Jich radius wuczinja 1000 km.

Japanske wójnske łódźstwo so sylne čuje

Japanski namórnistwowy minister admiral Osumi rěčeše hrjedu we wubjerku statneje rady wo rozšěrjenju sa wójnske łódźstwo. Pschi tutej skladnosći wón praji, so pjenjezy hospodarskeho plana dožahaju k wudźerjenju napschemorobrónjenja. Ličba japanskich pschiłuschnikow namórnistwa wuczinja 90 000 porno 80 000 amerikanskeho namórnistwa. Sćehowjene staty kěpschinu Japanskeje we wuwučenych offizierow a muzitwach njemóža nakhwatać.

Po wupowědźenju sdźělenja wo wójnskim łódźstwie móje Japanska nowe wójnske łódże twarić a tola njeje nałožowana ja to stare łódże wothronić. Tute mója ja tež dale wužiwać. Mandaty nad kupami w Južnym morju Japanska njepuschći. Je-li trjeba, budże je wona se swojimi wójnskimi łódźemi schkitać. Japanske knježerstwo dże [illegible] wupowědźenju sdźělenja wo wójnskim łódźstwie [illegible] sa nowu konferenzu wo wójnskim łódźstwie [illegible]wać. Wono je nadźija, so w tutym nastupanju [illegible]wołajazemu rosdźělenju dóńdże.

Japanska chce połnócnu Chinu wobsadźić

Japanski połstanz we Washingtonje, Saito, je pschi rozrěčowanju se sastupjerjom nowin „Evening Bulletin" w Philadelphiji prajił, so je Japanska hotowa, sarjadnistwo w połnócnej Chinje pschewjazaj, je-li ma to sa sachowanje měra na Dalokim ranju sa trěbne; jeje wotpohlad njebu po tej protestom abo zakročenjom druhich mozow pscheměnił.

Tuto japanske wojjewjenje je w Chinje žiwnje wobkedźbnje. Tam so snowa dopomnjeja na pschichodne plany Japanskeje, kiž je w pożledniu czasu trochu wozhlubnjene być sdachu. Saitowe wojjewjenje pocheja połnyty Nankingskeho knježerstwa na 5. połnej zhromadźizne zentralneho wukonjazeho wubjerka knježeje strony. Knježerstwowe wobzydze wubjerk natwarić, so by se zyła China na pschecjelnischu politiku k Japanskej dorěčała. Knježerstwowe wobzydy zaczuwaju Saitowu rěč runje w tutym czasu jako derje pschemyślany maneuver, so by je dojednanje zyłeho chinskeho stata w zwonkownej politizy snjemożniło.

Pólske počahi k Němskej a Francowskej

Krakowske nowiny „Kurjer Illustrowany" so rozrěčowanje f pschedhydu žejmowemu wubjerka za zwonkowne naležnosće, wjerchem Radziwillom wosjewile. Radziwill je sobom městopresident parlamentarisker organizazije Piłsudskeho lěhwa.

Wjerch Radziwill rozłožeše, so su pólsko-franzowske derjahi so f hospodarskimi praschenjemi druhdże njadawnje poczežile, mjenujzy je skorjenjom franzowskich wobkhodnikow, f wobczežnoszczemi w hospodarskich jednanjach a f najwažnischimi praschenjom wupokasowanja pólskich dźełacerjow f Franzowskeje.

Tute wězy po wjerchowych złowach powětr mjes wobemaj krajomaj samuczejú, runjež by žebi Pólska franzowske pschecželstwo pschchała a runjež pólsko-franzowski swjask jako zaklad pólskeje politiki wobkładuje.

Wjerch Radziwill wuloženy, so žebi Pólska njepscheje, so by so do internazionalnych praschenjow sćahnyła, kotrejž so pólskich potrěbnoszczow njedótkaju, kaž stej to praschenj pschichodnjatich krajow a balkanskich krajow. Na druhej stronje pak Pólska njemóže dowoliš, so so ranšene praschenja, kaž baltiske, fowjetsko-ruske abo němske praschenje, bjes wobdźelenja Pólskeje rjaduja. Pólska njemóže dowoliš, so by so kaiežkuliž sdźělenje podpjałało, k czemuž by so wona hakle pscheproszyła po zhotowjenju nazhilła. S tuteho stejischcza je Pólska swoje wumělnjenja pschi sdźělenju rańschich statow wosjewiła.

Wo němsko-pólskich počahach wjerch Radziwill rjekny, je sdźělenje f Němskej a sdźělenje je fowjetskej Ruskej měr w Europje skrućujetej a njeschkodźitej swjatej f Franzowskej. Pólska je swoje hospodarske počahi f Němskej rjadowała a je f tym k normalnemu poměrej dóschła. Mjes wobemaj krajomaj njerěcźi so wo tym, schtož jej dźěli, ale rěcźi so wo zhromadnym, człowjeskim sajimje zhromadneho žiwjenja.

Pólska nima Němskej ničo politiskeho pschiwołecź. Sdźělenje f Němskej je wobsejnoszcze do normalnych pschemělnikow. Ani w pólskej ani w němskej sjawnosći maju sa to, so su hač je f němsko-pólskim sdźělenjom wschitke swadne praschenja na raś rozrisnate, kotrejž lětstotki mjes Pólskej a Němskej wobsteja.

Krakowske nowiny, kotrejž tuto rozrěčowanje wozschischachu, wubědźuja swoje myslne telke: Pólska njeje w swojich rozrěčowanjach f Němskej ani jenicznje krocžele dale stupiła, hač jej jeje swjask f Franzowskej dowola. Wone dopominaju na to, so je marschall Piłsudski franzowskemu połstanzej po podpřijanju němsko-pólskeho sdźělenja prajił, so pólsko-franzowski swjask wojtanje, a so Pólska jón sa zaklad swojeje politiki wobkładuje. Runje tak tkaj swonkowny minister Beck a pólski statny president na kónzu oktobra franzowskemu połstanzej prajiłoj. Nowiny po nadźijeja, so je njedorozumjenja mjes Franzowskej a Pólskej złubja, a so swjask, kiž hłuboko w pólskej wutrobje korjeni, kóždu pruhu wobsteji, žanu tu, so je sjawne wěrnosć praji.

Wjednik při Zunkelowym rowje

Se swjatoczným statnym pohrjebom je w pschitomnoszći wjednika a němskeho kanzlera Adolfa Hitlera, staboweho schefa SA Lutze a druhich najwjednjejschich wobłubowy, wschitkich wyschschich SA-wjednikow Durinskeje a mnohich druhich němskich zupow ześo nahle semrětkeho SA-kupinowego wjednika dr. Zunkela w Durinskim hłownym městze Weimaru k pożledneniu wotpocžinkej pothowachu. Město Weimar a zyła Durinska jeżejschej w żarowańskej pyšce. Jako běchu semrětkeho na pohrjebnischczu do rowa wuschczili a běłeje kwajny bilfop Sasse semrětkeho zyrkwinsky pożohnował, so 3 czejstne salwy wustrělichu. Stabowy schef SA Lutze porěcža sa semrětkeho pocżejsczaze złowa a położi wěnz k rowu. Na to pschistupi wjednik a położi tehoruna wěnz k rowu, na wěnzowej žełli steja złowa: Adolf Hitler, zwěrnenemu SA wjednikej. Sa mjenje zakscheho knježerstwa so smutkowny minister dr. Fritsch na statnym pohrjebje wobdźěli a położi w mjenje němskeho bohota a stata wěnz k rowu.

Dr. Beneš so w Prazy swiatočnje powitał

Město Praha je czejskosłowakskemu swonkownemu ministrej dr. Beneschej pschi jeho nawróće f Genfa hrjedu powołbnju zwjatocznje witanje wuhotowało. Czejska narodnoso-zozialistiska a czejka zozialdemokratiska strona běschtej wulke zhły luda na dróhach zwołałej. Wjacy hač 100 000 ludźi stejesche na dróhach. Legionarzoju a Sokołoju w drasłach, Prażzy měschczańzky gardistojo wožiwjachu wobras. Pschi Prażzy wyschschich měschczańzkich dr. Baxa ministra w mjenje hłowneho města se zwjatoczným rěczu pozdrowi. Mjez druhimi rěc zwjatoczníki wupraji, so połstanz Grisogono porěcža a swoje spokojenje wupraji, so je w Genfje prawda dobyła. Beneš w swojej wotmołwje rjekny, so je so w Genfje wopraudże wo zaschowanju měra jednało. Sa dołhi czaż je so revisionismus czejzko porasył.

Krótke politiske powěsće

Internazionalny wubjerk Czerwjenych kschijża w Genfje je madźarskemu Czerwjenemu kschijżej telegrafiśkje wosjewił, so je Zuhosłowjanski Czerwjeny kschijż wosjewił, so je Zuhosłowjanska f wupokasowanjom Madźarow pschestała.

Czejskosłowakske knježerstwo je franzowsko-ruskemu protokollej f 5. dezembra pschistupiło. Po tutym protokollu so podpjatane knježerstwa na to swjasaju, so zaneho politiskeho rěcźenja njepodpitaju w czasu, hdyž so wo sdźělenju rańschich statow jedna.

W Toulonje w połodnischej Franzowskej je policija pónđeju zuhosłowjanskeju stacżanow Mirka Clozka a Stukunowicza zajała, kaž chzyschtaj do Parisa puczowaczej. Krótko po jeju zajeću w kantinje, hdjež běschtaj Zuhosłowjanaj bydliłoj, woheń wudyri. Kantinu jeju krajan wodźeše. Policija žebi myšli, so je so woheń załožił, so bychu so poczežowace spisy spalile. Pschi pschepytłuchowanju zajataj pschejschtaj, so staj so na Marseillestkim morskim nadwadze wobdźělikaj a so nětkajkej terroristiskej skupinje pschisłuschataj. Njedźiwajzy teho jeju w jatbje wobstrowachu.

Prěnja skupina pschisłuschnikow jendźelskeho wójska za Posaarsku je hrjedu f Londona do Calaisa wotjeła. Wona jěchu do Posaarskeje pschiprawi.

Jendželske knjeježstwo je wobsahnyło, so rozwučowanja wo wójnskim łódźstwje na khwilu wotstorčeli. Tuto wobsahnynje pak hišće njeje dospołnočene, dokelž maju so hišće spčesća Japanzowe zhłyšeć.

K namjetnemu pschipadej mjes italskej Somalskej a Abeßynskej so powě, so je pola Abeßynjanow 110 muži padnyło. Italčenjo dobuchu 150 tčełow, 70 noschnych hórčatow, 125 statkow, 400 mědwow z zhrobu, čežiły automobil a 8000 wutčelow tčełboweje municije.

Siamski kral, kiž w Jendželskej pschebywa, je delegazju se siamskeho hłowneho města Bangkoka pschijał, kotraž jeho proschesche, so by so sasu na trón wróčił.

W Singapurje w sadnjej Indskej wotnjewaju so tele dny wulke manewry jendželskich wójnskich łódźow, wukrajneho wójska a létadłow.

Knjeježstwo Sjednoženych statow je sakoń pschipowědźiło, z kotrymž dyrbi so snjemóžnicej, so bychu w pschichodnych wójnach „wójnšzy dobytkarjo“ wuskutkowacej mohli.

Ze Serbow

W **Budyschinje,** 13. dezembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Samo najlěpše počinki njestrowja do njebja.

Pěsłowo.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer —6 a thermometer wodnjo najwyschiche +8. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer 0 a thermometer w nozy najnišo +5. Połoženje wjedra w zyrjedźnej Europje so hišće njeje sasadnje pscheměniło. Sywina wyschina nad Ruskej so pomjo wčerawschenu dnjej njeje wožebje dale hnuła. Jeje wliw doseha hišće hač do Pólskeje a Rańscheje Pruskeje. Tola tež nižina nad Atlantiskim morjom z jadrom mjes Jendželskej a Islandskej je powschitkomnje žiwoje městno wobkhowała. Pola nas so wliwaj wyschiny a nižiny pschego hišće setkujetaj. Małe wotpadli wot móřskeje nižiny drje so do Europy puschčeja, tola žuchi powětr je ruce sešrěba, so k žiwlnišchim beschčasam nihdźe njedóńdźe. Kaj so sda, so wjedro pschego hišće wažnje njepscheměni, jenož powětr wostanje trochu khłodnischi, dokelž wětry njejdu wjazy čiste subtropiske. — Jutsje pjatk ključo 7,55 hodź. khadźa a so 3,54 hodź. thowa. Měsačk khadźa jutsje pschipołdnju 12,11 hodź. a thowa so na ranje 12,33 hodź.

— **Wuhlady na wjedro za jutschi pjatk: Hišćeze so wjetscheho pscheměnjenja njewočakuje.**

Našim čestnym čitarjam:

I tutym wosjewjamy, so na sakładze w. nowinarskeje komory z dnjom 31. dezembra 1934 wěsčenje pschečiwo njesbožu, kotrejž běše so k. mu naschich čitarjow z Nürnbergskej žiwenje sawěsčazej banku wotsamknyło, spadnje. Wot tuteho dnja wotpadnu tohodla też wschě zadanja naschich čitarjow pschečiwo Nürnbergskej sawěsčerni. Zadanja z njesbožom, kotrejž su psched spadnjenjom sawěsčenja, potajkim psched 31. dezembrom so stałe, so wuplačeja. — Wobsarujemy jara, so w nowym lěcze lepschiny sawěsčenja z pschičinu statnych wukazow naschim čitarjam wjazy posticzeć njemóžemy. Dotal płacžachmy měsačnje 7½ pjenježka sa tóždenu naschu čitarja na sawěsčenju. K čuczałiwemu sniženiu abonentneho pjensa to njedosahha. So bychmy naschim čitarjam, wot kotrychž z wěstosću wočakujemy, to nam wschitkim zwěrni wostanu, narunanje politiski, budźemy wot 1. januara pschichodneho lěta też pónđelnišce čisło po 6 stronach wudawać.

Nakład.

— **Nasmjsle žiwy sapoczatk dezembra w Sakstej.** Statistiski krajny hamt wosjewja: W novembrje je swjetscha mlyzwe wložne wjedro knjeżiło. W hóriskich stronach je wosnjet w nozy mjersło, w Rudnych horach jsma samo 7 stopnjow pod nicžku dospě. Wjedro je rólnemu dźełu howiło, so je so te z wjetscheho dźela mohło stónčicz. Tu a tam mějesche so hišćeze zokrowa rěpa wotwosyć a so prawa rěpa domoj thowacz, kotraž je so létsa wurjadnje poradźiła. Natarjo so thwile měli, w lěhach lisje ishrabacz, kotrež dyrbi zadnu zkomu narunacz. Novembrske deschcze su roswiwanju žiwoow jara howile. Sažne žiwy su so žiwnje rospieščwale, so s městnami pschehuste stejа. Tohodla su so s městnami wotpažke, so bychu w jsmje njeschkodowale. Też nasymsli jeczmjeń a ripik staj so pschežiwnje rosrostkoj, so je strach, so w jsmitich měžazach wuhnija. Nasymita pschenza rjana stejі. Jako schkodniki so wróny a pólne myschе pokasuja. Staw žiwoow je so tak pohódnosćił, so hdyž wojnamjenja 1 jara dobre, 2 dobre, 3 žrjenje, 4 žlabe, a 5 jara žlabe stejenje, nas. pschenza dosta ličbu 2,3 (3,0), nasymita rožta 2,3 (3,0), nasymiti jeczmjeń 2,4 (2,9), ripik 2,4 (2,9). Ličby w ipinkach so na sapoczatk dezembra 1933 poćahuja. Bližscha rosprawa wo žiwoach so hakle sapoczatk haprleje 1935 wojjewi.

— **Na čim so khtóžeržnske jeja spóznaju?** Sakske krajne buristwo wojjewja: Němske a wukrajne khłóžerske jeja łacžanske K j stirožkom wobdate pokasuja. Pschekupz dyrbi pódła toho na kaschczu abo pschedawanischczu napisnu „Kthłóžerske jeja“ pschipowěžnyc.

— **Wikowanje z bjesrakowymi běrnami.** Knjeježstwowy prezident w Lěpnizy wojjewja, so dyrbja so pożitki wschich bjesrakowych běrnow, kotrej z bjesrakowych krajnow pschikhadźeja, po pschikasanym waschnju na to pschepytacz, hač su po druzinje wopraudźite a čiste.

— **Woheń na Lawskej haży.** Dźensa rano wokoło ½2 hodź. so wojak němskostatnje wobory w leżownosći cžiżko 32 na Swonkownej Lawskej haży hischcze z cžazom wohnja dohlada. Měschczanska wohnjowa wobora, kotraž so alarmowasche, hnydom z motorskej zykawu pschikhwata. Woheń běsche w komorje na tulbi nastał. Twarjenje so zylnje z kurom napjelni. Pjecz wožobow zylna zwójba scherwa Elßnera a wucžobnik friserskeho mischtra Thomaża běsche kura dla we wulkim strasche. Wobnjowa wobora dyrbjesche swopredka z kurowej maschu dźełacz, so by wobroženje wožoby, kotrychž spanske městnosće běchu hnydom pschi tudnej komorje, wutkowała. Sa hodźinu so strach wotstroni. Twarjenje je wožebje je zmudźenymi kóstami a krjadanti a wobitkom schkodowało, kaž też z wodu pschi haschenju. Kak je woheń nastał, w tu khwilu hischcze njeje wěste.

Wyschschi roskasowar internazionalneho wójska w Posaarskej je jendželski generalny major Brind, kommandér jendželskeje 4. diwisije.

— **Pschestschiwjenje w jenej Budyskej wulkowikowarni z cžeridłami.** Jenemu sastojnikej Budyskeje kriminalneje policije je so poradźiło, wjetsche njeporjadnosće pola jenejz tudomneje wulkowikowarnje z cžeridłami wuslědzicz. Pschestajenej, kiž nětkle 8 lět pola tuteje firmy dźełasche, je cžeridło w dźełbach hacž do 200 litrow nětkrutym wožobam wotedawał a zebi z dźela za to jenož połozju wopraudźitele płacžiżiny sapłacžicz dał. Też se samenjewanišknu wilowarnjom je so saběrał. Takle wulkowikowane pjenjezy je wón sa swoje łepschiny wuzył. Winowamy je so wusnał, so je wón hižo nětkle 3 lěta takle „wikował“. W swišu z tutymi njeporjadnosćemi su też kradzenja pjenjezow wotkhychu, kotrej zu so k schkodze druheje firmy sturzowale. Pschiwlajenza a dweju jeho pschekhowarjow su sajeli.

— **Paduschstwo w Michałskej schuli w Budyschinje.** Dźeń 11. dezembra popołdnju abo 12. dezembra rano w cžasu wot ¼7 do 8 hodźin zu j jeneje schulskeje jitwy w Michałskeje schule w Budyschinje adventski wěnz kradnyli. Wěnz běsche z jedlowych hałožkow nawity a z lametu wupyscheny. Sstèd za paduchom możesche so wot schule hacž do wuthodźowanischcza pschi Krónprynzowym mosče wobtedźowacz, dokelž je paduch po puczu lamettowe schlebjerdki z wěnza shubił. Kaž so sda, je paduch wěnz w naspomnjenym wuthodźowanischczu zawalił, pschetoż tam leżachu cžerwjene banty, za kotrejž běsche wěnz w schuli wisał, a někotre zwětke nicže. Paduch je wěnz wot schule po Drježdźanskej dróšy hacž k tamnemu wuthodźowanischczu zwobodnje njesł. Wosoby, kotrejž móža wo paduchowej wosobje něschto zdzicz, so proscha, so bychu zwoje wobkedźowanja kriminalnemu wotdźělenju w Budyschinje, telefon 2802, wojjewile.

— **Paduschnizu wuzkledzili.** Dźeń 11. dezembra je so tudomnemu kriminalnemu wotdźělenju poradźiło, zonu wuzkledzicz, kotraž běsche psched někotrymi dnjemi w jenym tudomnym kupnym domje dwaj zonjazej pullowaj kradnyła.

— **Kopanjzowe hry** němskostatnej wobory, schulow, dźiwadła a nowin zu sa zymsku pomoz swjeżełazu cžasu wunoschł wo 285,70 hriwnow pschinjeżże. Wobdźělenzi su z howołoszu, z kotrejž so wobdźělichu, dopokasali, so njemyšla jenoż na zebje, ale so stoja wědomnje w ludowej zhromadnosći. Zim wschitkim zlusna zehodła dźak kusko symsleje pomozu.

S **Dźenikez. Wospjet jeneho horjnotužiłeho plahowarja pjeskczakow wuznamenili.** W Frankfurtu nad Mohanom je němske ministerstwo sa sešiwjenje wot 30. novembra do 3. dezembra druhu wustajeńzu małych swězatow wotmětło. Farma wošobnych pjeskczakow Maczina Schrybarja w Dźenitezach je wot tam, taj hižo loni z Drježdźan, rjane myta domoj pschinjeżła. Na tutej wustajenje nórzy je wona tři 1. myta dóstała, a to jene 2. myto, cžesne myto němskeho ministerstwa sa cžinjenje a rataršwa, jako bronzowu medaillu, kotruż ma knjes Schrybar hižo z lěta 1933, a cžesne myto falskeho krajneho bjesrowa.

S **Budeštez.** W Budeštezach je ja žerbski žiwjoł cžeže dźeło, to jchtoż je po lětdźesatki dothim pschenčmčkowanju hischcze žerbske wostało, też na dalsche sa nasche ludstwo stronze a njeskażene wukhowacz. Tamniche žerbste towarjstwo „Lubin“ drje žo žwěru wo to prózuje, tola budźa so też tam nowe pucze nastupicz dyrbjecz, nimali wscha próza podarmo wostacz, a tuj běsche do wčerawschcje zhromadźiny „Lubina“ wjednik Domowina k. wucžeř Nejdo — hižo druhi raz w tutym lěcze — pschikhwatał, so by z tamnischim Sserbam tajse nowe pucze pokasał. Rozłoži w poldrahodźinskim pschednoschku organisaziju a dźełowy programm a nětcžiłchi žnjet Domowiny a namołwjesche, so dyrbimy a budźemy so wo kóždeho jenotliwego Serba prózowacz, so bychmy jeho sašo sa naschu žerbsku ludnosć dobyli a zahorił. Dźensa so po wusnamnych knjeježstwowych wupraje njach nikomu wjazy porokowacz njesmě, hdyž sa swoju ludnosć wustupuje a dźeła. Na Serbach žamych to budże nětko zaležecz, hacž maja hischcze wolu do žiwjenja, so bychu zebi dalsche bycze swěržili. Domowina chze z krutej wolu so wo wschě žiwjenske praschenja, naschu ludnosć nastupaze, staracz. Na kóždym jenotliwym nětko zaleži, to tutu wjerschkowu organisaziju w schomójnje podpjera. Po žiwej a sawěsčze płodnej rosmałwje, na kotrejž so kk. dr. Žyž, kantor Jenecž, kantor Ssmola, rentier Kichižan a dr. wobdźělichu, so zhromadźisna se spěwom skónči.

S **Bukez.** Druhu njedźelu adventa je so Boża słužba w naschim Božim domje wosebje z hudźbu porjeschiła Knjes organist Holkjan-Bukeczanski běsche někotrych knjesow pod nawjedowanjom knjesa konzertneho mischtra Groeblera-Lubijskeho za schtyrihłósny hudźelski chór dr. byl. Tutón chór zahra „hodownu hudźbu“ wot Pruske z adagio wot Beethovena. Kemšcherjo wobčinaj kruchowu nutrnje pschipohłuchachu. Knjes farar Mjerwa džake wasche po knjesam, so su adwenske kemšcherje tak krasnje porjeschili.

S **Bukez.** Na dnju nazionalneje solidarity nějesche so we wobwodze tudomneje wotnoški sdeka bohaty wuspech W Bukezach nasběrachu kk. farar Mjerwa, Locka, dr. Pernicz, schulski wjednik Lodni, wjeznjanosta Frebiger a wolnožyny wjednik Kerik 51,40 hriwnow; w Kolmaze nasběrachu kk. wjeznjanosta Klar a kubleř Bjar 9,55 hriwnow, w Rodezach kk. wjeznjanosta Krujaz a inspektor Seickert 5,72 hriwnow, w Lejnje kk. wjeznjanosta Locka Wynjacz 12 hriwnow, w Błóžanach kk. wjeznjanosta Lawa a Duba 5,30 hr. w Nječinje k. rjeżeřkubleř z Diepow 3,4 hr., w Koporzach kk. rjeżeřkubleř z Loeben, wjeznjanosta Paleř a Zimmermann (w Nowych Koporzach) 7 hriw

---

Jakub Bart-Čišinski:

Ryčerkubleř

Historiska novelka.

3] (Pokračowanje.)

„Ach, Bóh dał“, rjekny Hanka a posdyhny lózo, „so by so tola ztoro njeschóžna wójna skónčiła. Kak wjele žwójbow bludźi jich nětko wokolo bjes bydlenja a bjes khleba. Też wo wšy deleka je njerowprajna musa, žym wjeżera najlěpšnischim a najbubjerschim žwójbam kóždej nětčzo khleba a mjasa donjeżka. Ty tola, luby nanko, niczo napschečo temu njeimjeješch?“

„Bóh swarnuj“, rjekny nan a wsa ju sa ruku, „dobra duscha, kotraž na khudych njesabudźesch. Njesakomdź tole też pschichodnje cžinicz; wschak namły hischcze tak wjele, so mózemy jich z daromi w musy podpjeracz. Ně, pójeze, je cžas do loża; njejmému zebi salezecz, chzu dźe hnydom se skónčkom do Kamjenza hicz.“

II. staw.

Lědma nasajtra žwitacz pocza, zhraba so też hižo spěschnje ratar z loża. Shotowa so njedźelski, wsa z khamorczka se sczény papjerku a tykny ju zebi do žuknje. Cžicho, haj mjelczo płacžo Hanka nanej to a tamne na pucz pschihotowasche a pschinjeże nětk khojej na blido. Běsche drje prawje dobry nawarila; tola dźensa so zi zaneho njechasche. Skónčnje praji nan, kotremuž be zamenu wutroba cžezka, srudnje na Hanku hladajo: „Lube dźecžo, njezaruj a njezudź so tola pschejara; Bóh mje wšecže we žiwojej dobrej wěsy podpjera a mje sašo sbožownje a strowebo do lubeho domu wrócžił.“

Tola Hanka njemóžeše na to niczo wotmołwicz a poczа hischcze bóle plakacz. Ratar wsa zebi nětko zij do ruki a staji zej kłobuk, padże ludowanej bjowcžižzy wokolo schije a wokolschi ju hischcze jónu na horze cžoło. Też jeho běsche zobuzelnosć pschewasała; hórke zylzy so jemu ronjachu a njemóžeše srudżenej Sanzy ani jene troschtne zlowo praticz. Tola mużnje so hórzy zhraba, wutžwobodźi so z jeje rukow a khwatasche se zitwy.

Wokolo zyleze wšy ztejachu wojazy na strazižischczach a też wožbowny hród be z tajsim vjeczasom wobdaty, kotryż na jane waschnje wobeńcz njemóžesche. Druhemu hy drje so tole z cžeżka radźiło, psches njón so pschewinyez, tola ratarjej, kiž stajnje parolu wědżesche, njech so też każ kuli husto pschemeńnjesche, bé to lohka wěz.

Hanka, kotraž běsche so tola sašo trochu smérowała, słupi k woknej a khwasche nanej pożlednje bożenje.

Tón pak khwatasche spěschnje dale a njehladasche dolho wokolo so. Jeho pucz pak njewjedże do Kamjenza, każ běsche Krakowiczej prajił, nč, winy so truch prjedy Kanjenza na mały pólny puczik a pschekroczi něsto sboka njeho hórku a běżeschе każ jeleń z njeje do dola. Mózesch; z teho spóznacz, so ma spěch. Bé takle nimale schtyri hodźiny sa sobu khětrje wustupował, nětkole pocza bóle na pucz kedźbowacz. Na cžasnik pohladawschi a s hłowu wijo žaschе sašo runje tak każ prjedy. Tu wuhlada do nahoty pschepecženy a cžičze saprózheny z daloka franzowiskich wojakow. Też tu leżachu do kolawokolo wježtoseze dla strazniischcza a ratarja pytnywschi hnydom na njeho wolachu: „Qui vive?“ „Vive l'Empereur“, wotmołwjo a papjeru, kotruż be zebi zobu wsał, pokasawschi mózesche smérom swojeho puczа hicz. W lčhwje pschija jeho franzowiski kommandant Fournier jara pschecželezne a pomnecži jeho, so by z nim na khwilku do jeho stana sastupił.

(Pokračowanje sleželuje.)

...je a to Čornohóje kujes kubleč Soba 5,30 hriwonow. ...wohwodje Bukeczanskeje wolnozki je so potajkim 99,71 ...nowow nasboŕeko. Sbérańczelam a daricželam wutrobny ...k.

S **Bukez.** Póndjelu popołdnju a wjeczor NS-sjednoćenje ,,mój ſ radoscje" w Stangez hoscenzu pschedwjednje filma sarjadowa. Tu so krasny film „Shubjeny ...“ pschedwjedze. Film swojich pschikładowarjow tak ...oje wuczi, schto na swojej domisnje maju. Popołdnju ...dje 200 a wjeczor psches 600 wozbowow filmowe pschedwjedenje wopyta. To dopokasuje, kajki sajim sa film tu ...che.

S **Bukez.** Dokelž běsche so Mjeschitki pucz na Bukezitich honach ſke rozsedżił, zu gmejnisu saſuhpjecu hlamkli, so ma so pucz w dołhosczi 500 metrow swinjedżecz. Też pschirowaj dyrbitaj so sašo do porjadka ...ujesej. Mlode schtomiki maju so tohorunja nażadżecz. ...porjedżenje puczа ma so jako musowe dżelo pschewjesez. ...dne kamjenje budża so ſ nowowotewrjeneje gmejnskeje ...slawy wołwcz. Też tuto dżelo budża musowni dżelacżerjo ...czinicz.

S **Malowow** pola Bukez. Jedyn ſastojnik ryczerkubleria Giežnera bě so njedawno dohladał, so zu ſ kelow jeho knjesa na Walowskej hore nekotre schtomy, mjes nimi dub, nehdże 38 zentimetrow w pschereſku tołsty, kradnyli. Jako paduchow tjoch Walowſkich wohdlerjow wuſlědżichu, ſ kotrychž staj dwoje wucjahnyli. Pola nich 19 kuluchow nehdże 85 zentimetrow dołhich a 119 kuluchow mjenſcheho wobżaha, hižo rosrešeneho drjewa, namakachu.

S **Lubija.** (S automobilom ſmjeſhożili.) Ssrjedu rano 1/8 hodżin je jedyn Shorjelſki automobil, kotrehož wjednik bě ſ dołhim jěſhdżenjom ſaſdżeneho dnja wustał, pola Sserbſkich Pawłoz do dróhoweho ſchtoma ſawadżił. Pschi tym so wosowy prědk do cżiſta rosbi. Tſi we wozu ſedżace wozbowy ho bjes wědomja ſ njeho wucżekchu. Wjednik Ernst Schäfer ſe Shorjelza bě so ſ taſkim wotmachom wo wodżidło wobraiwſ, ſo bě so wodżidłowe kolo ſlamało. Schäfer je so ſnutska cżeła pscherasył a jo na schiji rešał. Najlože hoſcenzaŕ Dietz ſe Shorjelza irani, kotryž je ſrjanym wobliczom woteidże. Moleſti mſchtr Pillhatſch ſ Budyſchina, kotryž ſady we wozu ſedżeſche, je najcżeſtiſche ſranjenje poczerpił. Jemu dach kanje benzina na hłowu padnywſchi jemu nop rosbiſchtej. Smjerczʒ ſraſchnje ſranjeneho zu jeho do Lubijſkeje thorownje dowjeſli.

Se **Żarkow.** Hdyž ſańdżenu njedżelu Wósyorſki lékaŕ dr. Obenaus ſ autom do naſcheje wżu jědżeſche, ho wós pschi ſakhodże do wży na pjeſkim puczu ſawjerha a ...ſche pschérow ſajedżiwſchi do murje ſrafy. Na zbożo ...je jana wosroba do njeſboża pschichka. Wós je ſo thě...owobchodżił.

S **Pschiwezig.** Ssrjedu popołdnju wokoło 2 hodż. mjes ...wczżanami a Hlinu jedyn tworowy automobil do dróhoho ſchtomika a potom do pſcherowa ſajedże. Wós na ...padże. Wjednik, kotryž pod wosom leżeſche, bě žedi ...n ſrěſał. Wjednik mlokowého automobila ſ Pschiwezig ...łożenemu ſ nuſy pomhaſche a jeho domoj dowjeſy. Po...dniwi ludżo, kotříž na polu dźěłachu, pomhachu cżeżo ...chłodżeny wós wotwjeſcż.

S **Hodżija.** W Drjezdżanach ſu ſańdżenu njedżelu ...wożbowy automobil kradnyli. Hacż dotal njeje ſ paduchi ſu ſ nim wokoło 1 hodżiny w nozu do ...ija pschijěli a jón w torożi Eigneres hoſcenza ſteio ...ſtili. S njerozumnym jědżenjom bě ſo motor wobſkodził. Wós je ſo dyrbjał wotwleż. Ssamopaſchnizy ...lo nehdże 20letni pacholo. Běchu derje ſdraſcheni ...wjeſneho ſrěſnicho ſroſtu. Mózno je, ſo ſu ſ wołom ...li, ſo buchu jeho měſcżeſelej nješto klubu ſcżiniłi. ...ſ ſu drje nehdże pſchenozowali, ſo wożoby, kotříž ...ch widżeli, proſcha, ſo buchu ſo pola polizije ſaſtawili.

S **Leineho.** Pschi liczenju ſkotu je ho 5. dezembra naliczile: 73 koni, 485 howjadłow, 857 ſwini, 12 kosow, 137 ſkamłkow, 1196 kózkut wjerſchu a 79 kózcżow.

Herbska gruchta w Khrošcicach

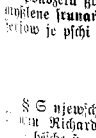

Kózłopiwo so toči

Sobotu 15. hodownika

dwójne swinjorězanje

Njedźelu 16. hodownika

wječor hraća při poskiċenju wšelake je dobre je jědże.

Wutrobnje přeprošuje Wjeńkec swójba

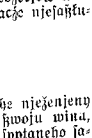

S **Rychwałda.** Pschi mjschtrikim tżelenju Schtyridżanſkeho tżeleżkeho towaŕſtwa je twornik zementowych ...ſtowow Hendrich Balak towaŕſtwowe mſchtrſtwo dobył. — Póndjelu ſu ho pola wſchelakich wobżedżerjow wotmyſlene ſrunanſke dżela ſapoczake. Pjatnacże njeſaſkuſerjow je pschi tym dżelo namakało.

Wusudżenja

S S njewschednej wutrawnoſcu prejeſche njezenjeny ...n Richard Domſch ſ Budyſchina ſwoju winu, ...běſche ho cżežkeho każenja tiſcżinow, ſpytaneho ſa...zenja k wopaczjnej pschijaży, jebanſtwa a wopaczne...inowanja dla wobſtorżił. Nětko wotwotkuczi hłcżeże ...o a 6 měſazow thłoſtanja, kotrež běſche jemu kraj...ud w Budyſchinſkje napołożił, dokelž běſche ho ...błik, w lěcże 1931 w alimentowym prozeſu pſchewżedżenemu, w Kumwałdże dnja 11. 9. ...ſ ſawj

Słowjanska wjes

(Pokračowanje.)

Potajkim je tež rjadowna wjes z kulowca wsoslowjanski prěnjotny typ. Někotři dźě měnja, zo je rjadowna wjes z kulowca so wuwiła z tym, zo dalše statoki so přitwarjachu při dróży, kiž wjedźeše do kulowca. Tola to njej jara wěrje podobne a hdyž je so tole stalo, je to tež jasnje widźeć. Rjadowne wsy pak zwjetša nastawachu samostatnje runje kaž kulowcy a znajmjeńša w samsnej dobje. Haj, někotři wučeni maju samo rjadowne wsy za starše dyžli kulowcy, štož je docyla wěrje podobne, hdyž dźiwamy na to, zo kulowcy so namakaju jenož pola nawjeřorných Słowjanow tam, hdźež woni so zetkawachu ze zasaklym a trajacym nadběhom Němcow, njez tym zo w druhich slowjanskich krajach, hdźež had mjeńše wjacy měra, sceja kulowcow njenamakamy. Kulowcy su potajkim jenož wosobity lokalny typ a maju wuraznje woborny raz. Namakaju so jenož w ruminje, hdźež hewak njeje přirodnych zadźěwkow přećiwo nadběhu njeprěćela. Kulowcy běchu tak rjec małe brodźišća. Khětro fantastiske je měnjenje wěstych wučenych, zo kulowcy nastawachu pod awarskim wliwom. Awarjo so scyla tak daloko k polnocy njedebywachu.

Mamy hišće třeći typ rozprošenje wsy, kiž we slowjanskich krajach tež ani žadny njeje. Tajke wsy bjez wěsteho plana natwarjene namakaju so wosebje w horatych krajinach, hdźež khrakter krajiny njedowoleše druheho wašnja twarjenja. Tež tutón typ je jedyn z najslarših slowjanskich typow, njeje-li scyla najtsarši typ. Tutón typ zwisuje neposrědnje ze straoslowjanskim zhromadnym bydlenjom swójbow. Tohodla tež so namaka najhóle tam, hdźež tutón wašnje zhromadneho žiwjenja swójbow bě so zakhowało najdlěje, mjenujcy pola Juhoslowanow.

Wěc běše najskerje tajkale: Najstarši prěnjotny typ běše pola Słowjanow jenotliwy statok, kiž hóše wot druhich mjenje hóle zdaleny a z nimi hromadźe tworješe rozprošene sydlišćo. Z rozmnoženjom wobydlerstwa nastawachu potom zawrjene wsy a to rjadowne, tola z njeporjadnym rozdźělenjom polow. Tajke rjadowne wsy pak móžachu tež nastawać samostatnje bjez prěnjotneho jenotliweho dwora, hdźež na př. so poskići přihódne wuměnjenje, prajmy při rěčcy abo hdźež cyły splah so na raz zasydli. Scyła běše ferma wsy jara wotwisna wot kharaktera kraja a pódy.

Rjadowne wsy pak z porjadnym rozdźělenjom dolhich polow nastawachu pozdźišo pod wliwom němskeje kolonisacije. Kulowcy dyrje nastawachu tež pozdźišo jako woborne sydlišća w kraju, wohroženym z nadpadami Němcow. Tola na kónci I. lětstasa eksistowachu hižo wšě zakładne słowjanske typy pódla sebje.

II.

Cyłkowny napohlad słowjanskeje wsy běše potajkim na kónci póhanskeje doby dosć wšelakory. Nimo jenotliwych dworow, wobdatych z hospodarskimi tawrjenjemi, bywachu tež sydlišća natwarjene do kola abo po dwěmaj rjadomaj, na horach pak njeje hóle rozprošene. Twarjenja běchu drjewjane, z nječesanych zdónkow, stwa bě k nawsy wobrośena a po možnosći tež k ranju abo poldnju. Za domskimi běchu z hospodarskimi twarjenjemi, potom wobsahowy płót a za nim pola. Wobsahowy płót a wšě pola běchu wjetšinu porjadnje rozdźělene. Pola bywachu na najlěpšich městnach, tak zo mjez nimi a za nimi běše hišće dosć pastwiśćow a lěsa, kiž běchu a wostachu tež pozdźišo zhromadne wobsedźeństwo wšitkich starowobsydłych wobydlerjow. Tohorunja zbywaše dosć městna za puće, kiž wjedźechu k polam a pastwiśćam. Při tutych pućach bywachu na přihódnych městnach zarańny, wosebje tež w lěsach.

W spočatku dźě tež rola słušeše hromadźe cyłemu wsělakoru wulkosć a tak tež jenotliwe pola njeběchu ani rozrjadowane. Pozdźišo wšak, hdyž z rozmnoženjom swójby nastawaše privatne wobsedźeństwo, so rola rozdźěli, tak zo z kóždeho pola dosta kóždy starowobsydły sobustaw sydlišća swój podźěl a kóždy městno při puću. Tute hona a podźěle pola starych Słowjanow běchu w spočatku njejenajko zaměsćene, mějachu wšelakoru wulkosć a też formu. Najhóle wšak bywachu kósne, někak podobne na šachownicu. To zwisuje z přirodnym postupnym zběranjom pódy, dale też z herbskim dźělenjom, skónčnje też z dźěłom słowjanskeho radła. Z radłom mjenujcy so prěki a pódłu woraše. Napřećo tomu dołhe šlebjerdojte hona, jenak šěroke a dołhe, nastachu hakle z nowym rozrjadowanjom na lany we němskim wašnju. W Němskej tute kruto rozdźělenje role bě hižo wašnje za čas Korle Wulkeho. Tehdy mějachu tam tak mjenowane lěsne lanowe wsy (Waldhufendörfer) a łučne lanowe wsy (Marschhufendörfer). Tutej formje zwisujetej wěsće ze zawdźěkjenjom nowsho jenostronskeho pluha.

(Skónčenje sćěhuje.)

Najnowiše z cyłeho swěta

* We Winje je so wudowa znateho operetowego komponista Leona Falla ſ veronalom zajěbjezyła. Ju w jeje billi morwu namakachu. Pśicyzina samomordarſtwa běſche pjenjezna nuſa. Falltowa běſche w poſlednich létach zyle wothudnyła.

* W Portugalſkej ſu ſo w poſlednich dnjach ſylne deſchcze ſchle. Niže dźěła Liſſabona, Oporta a druhich městow ſu ſo powodźile. Pśichiſtaw města Oporta je ſo ſylnjcho wětra dla ſawrěł. Rybarſke cźołmy na morju pśichińdźechu do wuſtcho ſrjacha. Jedyn cźołm ſo pódnurił a ſchtyri wośoby ſo tepichu.

* W Boſtonje w Amerizy w ſchtyrjoch dźiwadłach nadcbo ſrjedu rano bomby roſbuchnyłych. S roſbuchnjenjemi naſta wjchudźe wulka ſchkoda. Pśichizina njeſtukkow hiſchcze njeje ſnata.

* W Newyorku nimale tydźeń dołho kruta ſyma knjeſchche. Kaž ſo pewě, je tam dotal ſchćeſej cźłowjekow imjerſnyło. Mjes Halifaxom a Norfolkom cźeźke wětry ſathadźeja. Mone ſu woſebje tódźiſtuw ſ cźeźkim ſadźěłkom. Parniki, kiž do Europy jědu, ſu ſo ſ najmjeńſcha wo dźeń ſapoſtśiſle.

Towaršſtwowski powěſtnik.

Rakezy. Dla zyrkwinſkeho koncerta japoczina ſo ſhromadźizna ſerbſkich towaršſtwa „Lipy" njedźelu 16. dez. hakle w 4 hodźinach. Bratrja a ſotry, hladajcze pak, ſo by tuta prawje bohacze wopytana była, dokelž dyrbi w njej ſchwarna cźiſtka młodych ſobuſtawow do naſcheho towaršſtwa ſtupnyć. A to ma ſo ſtaci na zyle dojtojne a ſwjatočne waſchnje. Pſchedźyda.

Wumčisćowanje prawcho nakupowanja je prawe wubranje nakupncho žórła

Sobu najlépše wobkhody su te srjedźneho stawa, kiž płaćenje z hotowymi pjenjezami připóznaja z tym, zo dawaju kóždemu k lěpšemu służace

rabatowe znamki

Hlawš w Pančicach — Natuš w Khrósćicach — Warnaš w Lejnje
Kaiser w Pančicach — Völkel w Khrósćicach — Warnaš w Kukowje
Hainsch w Pančicach — Pönel w Khrósćicach — Natuš w Kukowje
Kubaš w Njebjelčicach — Robel w Smječkecach — Mechel w Pěskecach
Šěrak w Njebjelčicach — Hlawš w Róžeńcu — Schmidt w Nowej Wsy
Krahl w Sernjanach — Schneider w Róžeńcu — Dürrich w Now. Wsy

Jenož 11 dnjow

hišće a Hodownička tuje. Sy ty serbski wobkhodnik na wsy hižo swoje twory za hodowne nakupjenja w Serbskich Nowinach wozjewił?

Sprawnu holcu,

kotraž móže derje dejić, k 1. januarej, a też jednu

jutrownički pyta

Gerhard Grofa w Barće

Mały nawěštk

w našich NOWINACH je tuni a so přecy wuplaći

W domje dobrych časnikow

nanakaće najwjetši wubjerk w nowočasnych, sobuściych a nimo tych narunčnych časnikach hižo w 3.-hr. **Oskar Brěknar** w Kamjenicu Trauring-Ecke na Budyskej dróży Róžkowy wobchod

Kłobuki a čapki

za žony poskića płaciny hódno

Gertrud Tröger

na Sukelnjskej hasy 30

Perjenja

klankow (popkow) přijima, wšě narunanki, hłowy, stawy, rucy, nozy, peruki, črije nohajcy, drasty, drašćički za najmjeńšeh, poruča

najtuńšo **M. Pfuhl**

w Budyšinje, Zamjatkowskich 6

Domjaca poradba, hrajki

Khamorowy

gramofon, dubowe, 15 tačelow . 44.—
wuješć kožuch, Nut.-fa podšće . 36.—
Kěžmarska dr. 11, zadny dopt 1.

Dźowku na polo

pyta k 1. januarej 1935

Dr. Mütterlein w Koblicach

pola Hodźija

Dźěćace jězdne kolesa

we wšěch wulkosćach płaciny hódno pola **J. Schieback**

na Mužakowskej dróży čo. 4

Sportowe lacy, Pulowery, Předkošlički, Nohajc. twory

najtuńšo

Otto Wagner,

na Mjasowej hasy 21. Fabrikacija za nohajcy a wołmjane twory

Hodowne a nowolětne

khartki

serbske a němske

w Serbskej knihařni

w Budyšinje

K hodam

kupiš swojim najmjeńšim wubjernu wobrazowu knižku:

Dźěćatka hladaće, kajke su to rjanosće za 1.50 hr.

a wjelšim dźěćom

Brunčki, tute lubozne powědańčko z raja janskich muškow z rjanymi wobrazami za 0.50 hr.

Serbska hnihařnja w Budyšinje

Prawy Koporčanski wolij

z nowych žnjow, cyle wosebje dobreje kajkosće **litr** hriwnow **1.40**

Najlěpša podawarnja za zasopředawarjow.

Kóždu sobotu stan pod radnicu w Budyšinje

Gustav Jung, wolenca w Koporcach

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej knihařni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenož **20 pj.**

Serb čita jenož Serb. Nowiny

Někotre rjane

zabawne serbske knihi

kotrež słušeja

pod Božeho dźěsća štom

J. Lorenz:	Serbscy rjekowje	wjazane	1.20 hr.
Černy:	Serbske wobrazki	wjazane	1.20 hr.
Kubašec:	Wusadny	wjazane	0.80 hr.
Cišinski:	Nawoženja	wjazane	0.80 hr.
	Ruske biliny (bajki)	wjazane	2.00 hr.
Nowákowá:	Na farje — Hałžki	wjazane	1.20 hr.
R. Domaška:	Pokładow pytań — Le chevalier de Saxe	wjazane	1.20 hr.
J. Lorenc:	Kupa zabytych	wjazane	1.20 hr.
Jak. Nowak:	Pučowańske dopomnjeńki		1.50 hr.
M. Šewčik:	Směški a powědańčka		1.— hr.
K. B. Šěca:	Cłowjek w přirodze. I. a II. dźěl		1.— hr.
	Na dalokich pućach. III. dźěl		0.50 hr.
H. Sienkiewicz:	Hana		0.50 hr.
J. Winger:	Hronow		0.30 hr.
B. Třebizský:	Kaspar Zdenek Kapler ze Sulec		0.30 hr.
Dr. J. Laras:	Sibakec nan		0.30 hr.
R. Domaška:	Wrós		0.50 hr.

Wšitke tute knihi wobsahaja najrjeńše powědańčka, kotrež w našej literaturje mamy. Jedna je zabawnša druheje. Wšitke su tak tunje, zo móhł sebi kóždy tu abo tamnu kupić. Bjez dobreje serbskeje knihi pod štomom Božeho dźěsća njesměše so w přichodze wjacy žane serbske hody swjećić. — Wšě naspomnjene knihi dostanješ

w Serbskej knihařni w Budyšinje

Steppdecken

33.— 19.50 16.50 12.50

Diwanowe přikrywy

7.50 5.75 3.75

Přikrywy na sofy

3.25 2.75 1.95

Wobwěški na sćěnu

3.95 2.90 1.95

Njedźelu wotewrjene

11—18 hodź.

Schaaf

na Bohatej hasy

IMMER PREISWERT

Přiloha k čisłu 290

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 13. decembra 1934

Zastawne listy a wustrowjenje kapitałowych wikow

Nazionalsozialismus je žo zyle wědomnje porjadu wulkich nadawkow pychmał, kotrejž měsacu žo rozsrjacz. Wón sjednoći swoprědka wschitku mózu na wotstronjenje sjesdźesteje, a wuspěchi, kotrejž fu žo tu dospěje, pschetrjechichu wschitko wocakowanje. Někto je wón na tym, so by praschenje žurowisnow rozsrjał, a hižo někto hodźi so spóznacz, so wobschěrnu njewotwisnosć dozpěcmy, kotruž nam wukrac nanusuje. Ale hischcze na tsecji wulki nadawk je žo někto swažił, na wustrowjenje rentowych wikow, potajšim wikow sa sjawne požczonki a sastawne listy.

Cžehoda je tutón nadawk tak wažny? Wón je wažny, dokelž k finanzowanju dalscheho hospodarskeho natwara pschede wschěm wopraudźity nalutowany kapital słuschi. Pschi tym njedosahha, so pschi tych abo tamnych městnach hospodarstwa tworjenje nalutowaneho kapitala pschibéra. Tez wiki sa dołhodhwilny kredit a mjes nimi wosebje wiki sastawnych listow dyrbja žo jasko k pschijimanju tkamane sčinicz, so bychu žo i nimi hospodarstwu nowe dołhodhwilne srědki pschiwodzecz mohle. Tak maju na pschikład jwarske wiki sa shromadne hospodarstwo wurjadne wulki wusnam a je tu wulke žadanje sa žiwischim twarjenjom. Pschetoz statyhaju domjaznoszow fu žo dla noweje wotsudleschtwoweje politiki, dla mandzelskich požczonkow, dawkowych naprawow atd. nowe saložile, a hižo někto je ſ teho widzimy nedostatk na małych hydlenjach nastał. Někto pak finanzowanje nowotwarow hischcze dospołnje w slym leži, tunje dokelž wiki sastawnych listow hischcze njeje jasko tkmane k pschijimanju, a wustawam sastawnych listow tohodla we wjetschim wobžahu mózno njeje, srědki w hypothekach podawacz.

Khmanosej pschijimanja rentowych wikow dyrbi pak žo tez tohodla sesnicz, dokelž dyrbi stat srědki, kiž je dotal jako krótkofkwilne sa wobstaranje dźela pschijimał, fozdla be dołhofkwilnych pschewobrocžicz, dokelž je to tez sa druhich ważnych nosczerjow wobstaranja dźela, na pschikład sa němske auktowe dróhi, němskofstatnu żelesnizu atd. nusne. Skónczne žo wustrowjenje rentowych wikow tez tohodla njehodźi wobeścz, dokelž žo jenoż psches nje wschědna dań jednoczicz hodźi ſ trajnej wunoschkowej mozu hospodarskich nowych pschiprawow. To pak je sakładne wumělnjenje sa powschitkowne sesnylnjenje privatneje hibicžiwosze.

Mjes tym je je w mnohich krajach wustrowjenje kapitałowych wikow khětro postupowało, sda žo, so žmy w Němskej w tutym nastupanju hakle w poslednich měsacach trochu dopředka pschischli. Dźiwj pak hebi blize wobhladnjemy, spósnajemy, so je žo tez pola naš smutskowny staw rentowych wikow hižo dóle sfrucził, hacž fo to wot wonka sdawa. Wumělnjenja, pod kotrymiž może žo dźensa natutowany kapital w tódzej formje w hódnoscach rentowych wikow, potajšim wosebje w sastawnych listach, kommunalnych obligazijach, statnych požczonkach, krajnych a kommunalnych požczonkach sapołožcz, fu wjele pschihódnische hacž někdże pscheds spoczatkom nětczischeho postupa.

Kak steja wěsy na pschikład na wikach sastawnych listow, kiž žu najwobschérnische na rentowych wikach? Sastawny list je sałožna papjera ſ létfotki starej tradizijn; najhórsche wichory krisy njejsu jemu sesachłodzecz mohle. Tak je žo sajo ras pokalo, so je jemja jako swěsczenje a rukowanje žadankow pschezo najwěsczischa. (Jako žo w pozdlednim honjenju inflazije rentka hrivna postaji, rukowachu sa nju ſ hypothekarskim prawom na němsku lemju a niz naposlědk běsche tuto swěsczenje, kiž nam „dźiwo rentiskeje hrivny“ wobradži.) Sawěsczenje sastawneho lista ſ hypothekami prenjeje rjadownje a pschidacžnym sawěsczenjom se samoženjom wustawow sa sastawne listy je žo w sakładnosczje njedźiwajzy wobzežnosczow někotrych zakonjkuli dołżnikow na kózde waschnje jasko dobre wupokasako. Dołhoż sastawne listy manu, fu lutowarjo, kiž je sa žiwoje zbytne pjenjesy kupichu, pschezo derje žiwoju dań dostali. W poslednim poldra lécze pak je žo najebacz kriju njesatschazeny rukowaniski sakład thětro polepschik, dokelž mózachu dołżnizy sawěsczazych hypothekow bóle abo mjenje powschitkownebo hospodarskeho wožiwjenja dla lépje placzicz, a dokelž dołh danje pola wustawow sastawnych listow wjazy njepschibéra, ale žo ſ dźela žamo thětro ponjeschcza.

Ale tez tohodla, so emissije w normalnym wotplaczenju wuwostawaju abo ſ wrócžokupowanjom sastawnych listow poskiczenje wotebéra, fo wikri trajnje smutskownje skruczeja. Wuwicze na bursy je w poslednich měsacach jasnje dopokasało, so žo wobsedzerjo sastawnych listow žiwojeho wobsedzenstwa krucze dźerża a jo hischcze powietscheja, pschetoz w emissijownych wustawach dźensa wobstatki sastawnych listow ſ podpjeranju sloro dozwa wjazy nimaju. Tohodla žo pschi najznadnischim napraschenju kursy połepscheja. Bojosez, so mohle sa wiki sastawnych listow, kaž dozwa na rentowych wikach, pschinicz poraski kaž w létomaj 1931/32, nimaju dźensa dozwa žaneje pschicžiny. Dźensa němskostatna banka je žylnej wotewrjenej wicžnej politiki krucze strajsne, so by sapschimnyła, je-li so fo njemér do rentowych wikow namaka. So wona žiwoje wulke srědki mozy w nusy nałoji, je president němskostatneje banki w poslednim czażu wospjet wusdobował.

Wożebje pak žo pschi poznadźowanju pschichodnych wicžnych pomérow njeznje sapomnicz, so ſ postupowanjom hospodarstwa žo tez powschitkownje kapital twori a so nowe nalutowane kapitalsje tez na wiki sastawnych wikow wopłodżejo skutkuja. Wot najhlubischeje krisy fu žo dokhody ſ dźela hacž do lónza 1934 wo wjazy hacž 30 proz. powyschile a tez dokhody pschedewsaczelow fu ważnje pschibérale, so fo žamo pschi wobschérnischim pschetrjebanju lutowanska thmanosej shromadneho wobydlerstwa stajnje powyscha.

K tomu hischcze pschistupi, so žo němske knjezerstwo sa wustrowjenje rentowych wikow a dobom tez wikow sastawnych listow zyhnje sajimuje. Wono je rentowe wiki tohodla w zukym poslednim czażu je wschemi srědkami spěchowało, njedy je pschi dawkach (kursowe dobytki ſ pschedacza sastawnych listow, sjawnych požczonkow atd. fu powschitkownje wot dotchodneho dawka wuswobodzene), njedy je se jakonjom wo sapołożenju kapitała, ſ wotstronjenom słabych městnoscow na rentowych wikach atd. W krjedźischczu wulkeje reformy němskeho kreditiswa, kotraž je ho někto sapoczała, steji wustrowjenje kapitalowych wikow a jadra, kotrež fu rentowe wiki. Naprawy, kiž fu žo wotmyslile, ho bórsy na wschich wikach wusthutnja, niz naposlědku też na wikach sastawnych listow, kotrež fu w zukym poslednim czażu wjele frutosze a stajnosze wopokasale. Tohodla fo wocžakuje, so we wobłuku tuteho wuwicza też sastawny list jako wežte sapołożenje kapitała sajo wusnam dozpěje, kiž pschedy mějesche a kiž jemu w shromadnym hospodarstwje pschikluscha.

Přilopk

S motorstim kołom fo pschezesnischi wumrjeł.

Pjekarskeho mischtra Wolfa ſ Sobnicz fu krjedu wjesor motorski kolejaŕ pschejeł. Wolfa hischcze cžesko sranjeneho do thorownej dowjesli. Tam je wón wczera na žiwoj sranjenja wumrjeł.

Slimk dawa dźěło.

Pola Dippoldiswalde bě žo nad krajinu mjes Buchbergom a Niederfrauendorfom njenjedro se slimkom rospuschczilo, ſ czimž fo mojty swottorbachu, dróhi fo wudrěchu, ho pola pewodźichu a domy fo pócžerechu. Nastatu schkodu fu hnydom pocjeli porjedzicz, ſ czimž je 300 njesožlužerjow dźěsacz njedźeł dźěło a khleb namakało. Dźěło je někto dokonjane.

Wobhladniwosczj pschi pschekrocženju żelesnizy!

W Steinu pola Kamjenizy jedyn tamnischi młody cžłowjek po żelesnitkim pschekhodże dźěsche. Dokelž fo cžah bliżesche, dźensche ekolu se żelesnizy cžekowcz, tola wón sa jenej tramu wiżaju wosta. Młodemu cžłowjekej cžah nohu wot cžéła wotdźe. Na cžéle sranjenje je sajeschożeny wumrěł.

Krejlacžna kuna

je w Greiffenbergu w Schlejskej 80 hołbjow jeneho tamnischeho hołbjerja sałukała. Ani jeneho hołbja rubježniza njeje žiwoho wostajiła.

Pschi khartach pjenjesy pschěhrawschi, dobywarja napjadnuł.

Schewza Reuschela ſ Gößnitz pola Altenburga jedyn muzski pschede wzu napadże a poraży. Jako napadnika fu mohli ratarskeho dźěłacžerja Marlebna sajeczi, kotremuž bě Reuschel skat hrajo wschě pjenjesy wotdobył. Pschězrate pjenjesy dźensche jemu Marleben sajo wotewsaczi. Schewza je na tkmoje khětro sranił. Minił je jako nałżny cžłowjek snaty.

Pokladnja jako jastwo.

Roshorjazy podawk je fo njedźelu popołdnju w zyrkwi ſjwj. Bita na Prazskich Hradczanach stał. Sesyła 150 cžeskich puczowarjow, mjes nimi tez žony a dźesi, na Hradczanach we wulkej zyrkwi ſjwj. Bita norou pokładownju wopyta, w kotrejž fo drohotnosze nědbischcži cžeskich kralow a kapitła khowaju. Tónle wjelb je jara wobschěrny a je wot jwonkowneho žnětca ſ 50 zentimetrow tolstymi worzełowymi durjemi wotsamknjeny. Hdyž běchu wopytarjo do pokładownje sastupili, na dobo nichtó wot wonka durje sapraznu. Lubžo fo do wulkeje hrudy dachu; pschetoz durje hodża fo jenoż wot wonka wotewricz. Klucze pak wjesesche wjednik zuſuch w ruzu, kotryž je hobu we wjelbje. Stónczne fo poradźi, zuſuch ſ małej dźeru jenemu zyrkwjenzej podacz, tola tón njewědżesche, kak maja fo worzełowe durje wotamknjez. Policija a pschiſłużejzy zwornje żelesnych kamorow fo na ponoz sawołachu a po dwěhodźinskej satbje mózachu fo samknjeni wuswobodzicz.

Scherjenje na paduchi.

W Pariżu stejeschtaj snataj nutskamarjej pscheds žudnikom, kotraj fo ſ duchapschitomnosczju jenej žónšeje wotehnałschtaj, hdyž fo do bille dobywaschtaj. Wědżeschtaj, so je mandżelska wobhladerja žama doma. W nozy saſeschtaj ſ woknom do bille wědżo, so jimaj stracha njebrofy a hłdżeschtaj sa drohotnymi wězami. Pschi tom wotuczi man-

---

Jan Nali:

Moje wójnske dopomnjeńki

Hdyž běsche po czasu ſ tčeleza maschinistich tšélbow *krachu wotmjelčała a zwěrcza dźěsy nastał, łopuchowy* tšłowy ſ hrjebje, so hychmy žebi trajnu wobhladali, wosebje kak to na bitmischczu wupadasche. Ale hižo sapocža so tšeleza. Artillerija žwoje smjerczi a njesłožo tosschérjaze tule do nascheje hrjebje mjetasche. Tu może so rjez, so ſtoro kózda granała w hrjebi žedźesche, snajmjenischa pak w blischcżosczi njeje. Sapocžachu ſ kanonadu na lewej stronje a dźěchu pomału na prawo. Dołho njetrajesche, dha wrjeschkaju w naschej blischcżosczi. Hnydom prénju granatu žadźichu na kromu pola naš. Dwaj muzej ſ ordonanzow leżeschtaj we žwojej krwi a wudychaschtaj sa krótki czaż. Jenemu ſ njeju bě so wulka dźera do wutrobna wudrěwa. Chżych sa nim pohladnycz. We samknjenym wokomiku dostach stork wot druheje granatu, kotraž sady naš rosteca. Cżujach hnydom wulke bolosze a sacżuwach lacžnosć. So pak žym sranjeny, njewědżach we wokomiku. Towarischojo cżekachu na kózdu stronu. Pomału žo mi wschco wokoło wocžow sacżimiwasche a pohubjowach wědmje. Widżach jenoż hischcze towarischa Hausu, kak žo na mnje sthili a mi w najwjetschim stracha rjemjenje wotpinasche. Potom wuſnych a njewědżach nicžo wjazy wo strachocže a hrósnosczi b'twy. Nadobo wotucżich. Cżichina knjeżesche wokoło mje. Njewědżach žaneho stracha wjazy, jenoż wosebje słabu so cżujach. Běchu pak to jenoż prénje sacżucza. Njeběch hischcze prawje na tutym swěsczе. Rosshladowach žo a wushladach na tamnej stronje rostsełanu bróżeń; to rěka bróżnja drje tam hischcze stejesche, běsche pak kaž lichida. Wědżach pak snajmjenischa, do kajžeho tónza mam fo pobacz. Wón na tamnu stronu leżesche. Krocžach pomału po dołhoczi hrjebje, so bych něhdże žiweho cžłowjeka nadeschoł. Ale po někotrych krocžatkach dyrbjach žo sajo hydnycz; dych mi pobrachowasche! Schto to? Saßo dale, po thwilzy! Won — won ſ toho hubjeństwa, schepłasche knutskownu hłóz. Hižo fo sajo tšéła. Dwaj wojaſaj pschindźeschtaj sa mnu a mje ke thwatanzu pohonjeschtaj, dokelž fo tšeleza sajo bliżesche. Njemožach pak dale a lehnych fo kaž honjena dźiwina něhdże do jeneho kucžiła. Wotpocžnych sajo thwilu. Wojakaj thwatajschtaj dale. Snutskowny hłóz mi jasko schepłasche: Tu njemożesej leżo wostacz. Tu cże spjerschczu sasnypasa, hdyž tu tšeleja, a nichtó cże njewumoji. W smjertnym strasche krocžach pomału dale a wuhladach w blischcżosczi wjeſ Poell-Capelle. Hrjebja wjedżeschе tu k dróſy, hdżeż pak pschezo hischcze kulki hwischachu. Wlecžech fo po pschěrowje do blischcżosze wſyp k prénim thżam. Tu nadeńdżech prénich znatych, kotrež fo mojemu napohładżej dźiwachu. Wels-Kulowšti postajcži mi prénje wotschewjenje.

Wěsche też žnadnje sranjeny a wojżewi mi, so pojdże, tak khětkje hacž mózno, domoj. Dale nadżeńdżech naschich sanitetarjow, kotříž mje pschepotowachu a swěsczichu, so žym do płuzow sranjeny, dokelž njemějach dycha. Hubjenje jenoż bě, so kulka abo tšeschka hischcze w cżéle tcżesche, dokelž njemożesche fo namakacz, hdże je kulka ſ cżéła wutupiła. Sanitetarjo mějachu tu polnej ruzy dźěła. Dokelž pak běchu ſ nascheje kompanije a fo derje snajachmy, donjeschchu mje hacž k wobaleńi. Tu leżachu sranjeni ſ hromadami. Lékarjo njewědżachu, schto najprjedy. Załoscženje w kóždym kucžiłu. S holoscżemi žo tu sranjeni wijachu.

Po jednorym sawobalenju wożachu naš ſ wosami do pólnych lazaretow, we wschelakich městnoscżach pschiprawjenych. Schtóż mjes tym wudychna, njetrjebasche dale. Pschindźech do lazareta w schulskej ſjwje pschipraweneho, hdżeż jenoż cżeżachu sranjeni leżachu. Tu tak někotrym dalschip ucż njenasłupi. Lokho sranjeni fo hnydom dale do sady transportowachu.

Tak leżach prěni wjeczor a nóz w lazarecze. Nunjeż žo mi na kóždе waschnje hubjenje leżesche a pschezo sa dychom hrabach, dźakowach žo tola scżicha žwojemu stworicżelej sa wopotakanu hnadu, so žym so hischcze tas žmjercži wukhował. Běch snajmjenischa we cżopłym kožu a wobżarowach žwojich bliżschich towaschow, kotříž žo, Bóh wě, w kajkich rózkach wonkach tłócżachu. Jenoż njepschestawajzy hrimot kanonow naš stajnje trasscheschе. Nasche stejnischcża artillerije běchu zyle blisko, tak so so druhdy zyła schula tschażesche. Hdyž běchmy tu do zyle druheho žwěta pschebażeni, dha dopominachu naš zyle smamzenja na swidżeny žwět — na wójnu!

Ale też nasch nowy žwět běsche wschco druhe hacž rjany. Wożebje běchu to załoscženja cżeżkofranjenych, kotříž naš trasschachu. Ssam njemějach tak wulkich bołoscżow, hdyž smérom leżach, jenoż tón luby dych mi pobrachowasche. Bojach so saduschenja, dokelž płuza rospukachu a kreń nutskach cżeczeschе. Ale tam jedyn załoscżesche, druhi płakasche, tfeczi wo pomoz wołasche atd. Pódła mje jedyn zyły nóz załoscżesche. Najprjedy wótsze. Potom bóle scżicha a skónczinje — womjelknu. Wón je wuſnył — na wěcżnje. Bórsy bo nonježechu jeho won. Druhi pschindźe na jeho městno. Njebě to tón jenicżki. Tſi dny ſjwjeho tamneho pschebywanja ſjm wobkedżował, jo wjele tajtich, kotříž swoprědka najbóle wołachu a załoscżachu, po cżasu womjelknychu a wuſnychu. Na ſpanje nieběsche ſaneje myſle. Njeſjym prénje ſchtirnacże dnjow ſjwojeho sranjenja ſkoro wócżko ſaudżelił bjes małych wuswacżow. Skombżenje ſjm pak potom dokładnje sajo dokhwatał.

Druha nałesnosć běsche jedź. Njechachu mi nicżo k jedźi dacz. Niż je ſjym wotpohładom, ale dźiwno sranjenja dla. Njewědżachu, hdże kulka jedźi a schte może nutska sranjene łycż. Sacżuwach pak tajti hłód, so sanitetarjow, hdyż ſ derje wonjazej poliwku nimo mje khodżachu, ſtajnje wo jedź proschach. Ssym jara hłódny, njeſjym dołho nicżo jedł, ſim prajach. Někotrej njechachu mi nicżo dacz, dokelž njemějesche dowolnosże. Druhi mějesche ſobuzelnosć, a nożesche mi ſkradżu do ſnjeże wołe. Moje heſło běsche: jenoż ſ jedźu ſdżerżtich jebi krutosć ſwojeho cżéła a ſ tym ſiwjenje. Myſlu, so ſym ſ tym ſwój ſamér dozpěł.

(Pokračowanje sčěhuje.)

ꝛselska, kiž w hornjej jstwje špasche. Běsche jej hnydom faßne, schto ßo delekach sława. Wo pomoz wolacz, špasche ßo ji straschne, dokelž njeby na wožamnoczenej dróhy nikoho namakala a ty paducha na ßebje kedźbneho ßczinika. Wulke ßoža wuikoscži pschindże na ßenialnu nyßlicžku. Wulke ßoža, cžißny ßej ptachtu pisches hłowu a dźesche tak pschedraßena na korridor. Paducha chzyschtaj runje do horrich jstwow hicź. Ale napohlad tuteho „ßcherjenja" w magiskim ßwětle mežaczka, kiž ßwoje pruhi pisches wokna njetasche, jeju tak nastrózi, ßo cžeknyschtaj a wschc, katakniu, brónje, pokradnjene wězy, lezo a ßtejo wostajischtaj. Běscheschtaj ßi domiskeho po ßahrodze a ßaleßeschtaj pisches murju. Njeßhoże chzyschze, ßo runje jenej polizajskej patrolili do ruzow skocžischtaj, kotraj jeju ßaja a wotwjedże.

Woheń w ßchpaniskim kinu.

W jenej wßy pola Teruela w Schpanijskej ßo w kinu film ßapali. Sso wuſtrózjiwschi 150 pschihladowarjow dźiwje cžakajo ßo wukhowacz pytasche. Pschi tym wózom wozbow ßateptachu a dźeßacz cžejko franichu.

Najmjenschi cžaßnik ßwěta kradnyli.

Rubježnizy ßa drohotnymi kamjenjemi ßu njedawno znatu Londonsku firmu w Bond Streed wopytali a najmjenschi cžaßnik ßwěta pokradnyli, woprawdźiwy dźiwo drobneho prezißneho dźela. Tuton cžaßnik je w pscherßku jenoż 1,25 zentimetrow schéroki a tři zentimetry wyßoki. Je ſ platina dźelany a je 2000 hrimnow hódny, dokelž běsche ßo ßa jenoż najwjetsche cžeße wumjedł. Tola budże paduchan cžejko, tutu maliczku drochotnoscž wotkyć.

Klinkazy telefon macžeri žiwjenje wukhował.

Swud. Olßenowa w Kopenhagenje dźelaßche ßwoje dźeco w kuchni. Na raß padże do womoty a to tak njeßoßownje, ßo ßo cžeßy na hłowje frani a krwawjeßche. By ßnadź ßo wukrawiła, dokelž jenicžki wobydleř w domje, jeje žyn, bě runje woteschoł. Tola bě hischcze na ßthodże, hdyž telefon klinkaz ßaßłyßha. Dokelž ważnu powěßcz wocžakowaßche, wróczi ßo do bydlenja. Tu poßlada hischcze raß do kuchiny a widżeßche tam ßwoju macz w krwi leżo. Se ſpěßhnej lekarßkej pomozu mózachu wudowje žiwjenje wukhowacz.

Nadraß chineßkich rubježnikow.

Na pschibrjožnu parnu łódź „Tsinhaimen", mjes Ninapo a Munczaw jędżazu, běchu ßo dwaczeco mórßy rubježnizy jako puczowarjo pschißmykali. Hdyž bě parnik wotjeł, woni kapitana a chtitazu ßtrežu pschemohchu, jenoho matrosu morichu, dweju cžejko franichu a potom 13 hodźin puczowarjow a nakład wurubßachu. Rubježnizy łódź ſ cžakazym cžołnam dowjeßechu a 20 puczowarjow, matrosow a wjetschi dźeł nakłada ßobu wßachu.

Sajoz ßatčeli ßwojeho tßela.

W Kezelu w Madźarßkej běsche hajnik ßajaza tßelił a njeßeßche jeho na thribjecze domoj. We ßwojich ßmjertnych ßtorkach ßwérjo tßelbiny honacz ßłóżeli, ßo ßo ſ tßelby wutßeli. Wutřeł hajnika ßmjertnje franí. W hoßtowinßkich ßtawißnach detal njeběsche ßnate, ßo je hdy ßajaz hajnika ßarßelił.

Dźeżo ßo w łetadle narodżiło.

Blißko města Kansas-City w Sjednoczenych ßtatach zyrkßachu jenu w łetadle ſa transportowanje thornych dołežiteho mußta donjeßcz, jo by tam porodźiła. Jako łetadło na ßemju pschißtaji, běsche tež maly wobydlerř ßemje hižo derje na žwět pschißchoł.

Powodżenje na Filippinßkich łupach.

Gouverněr Kagayenßkeje provinzy powě, ſo je ßo ſ powodżenjom poßlednjeho tydżenja 29 wßow wupußcžiło. 9000 wožobow je bjes wobydlenja.

Khežorska łódź ßu podnurjena.

Amerikanßki ßchižak „Nohab", prjedawßcha luxußowa łódź bywßcheho němßkeho khežora Wilhelma, bu we merikanßkim ßalitwje podnurjena. Lódma je hdy jena łódź telko naihoniła, kaž tale. W lěcze 1901 ßo ßa oldenburgßkeho wulkowójwodu natwari, kiž ju potom jako drohotny dar khežorej Wilhelmej woteda. Hdyž ßo wójna ßtónczi a khežor Wilhelm ßo w Doornje ßaßydli, kupi łódź Hugo Stinnes, tehdom najbohatßchi muž Němßkeje, ale pscheda ju bórßy na jeneho wulkoindustrielneho w Norwegßkej. Wot toho cžaßa dźeßche tßichzat i jeneje ruki do druheje a widżeßche najpodźiwnißche bóńty. Jónu popadny jón jedyn amerikanßki pschemyßłak alkohola, kiž dźyßche łódź ßa ßwoje ßamery wužicź. Poßłßicho kupi ju firma First National Pikturesk ßa pschewjedjenje jeneho filma. Nětko pak ßo jeje tónz wobßamtny ſ njeßnatych pčhicžin. Khiba bě łódź dodżerżana a ßtara a tuž ßwoju ßłużbu w nowißchim cžaßu wßazy wukonjeczż njemóżeßche.

Socialne hubjeńßtwo w Khinskej

W žanym druhim kraju ßemje njeje ßoßialna muczerßza tak ßnantjenita, žyłna a njepßchestawaza, kaž we wulkim kraju Chinjanow. Kaž wémy, je Chinßka kraj najßtarßcheje kultury a praßtarych rodow; ale nowa doba europßkeje zibilißazije je ßamohła tónle hobrßki kraj ſ jeho 414 miliionami cžłowjekow do njeßadżerżneho njemóra pschęhadżicz a mój tuteho ßnutßkowneho a ßwonkowneho njemóra hodźi ßo w ßwojej žyłnoßći jenoż mérjeż na njeßkóncznej liczbje wobydlerjow tuteho na cžłowjekach najbohatßcheho kraja ßemje.

SShanghai je ßrjedźißchcžo nawjeczornych ßapokasanjow w Chinißej. Nawjeczorne narody najwjetßchi dźeł krajiny wokoło SSchanghaia a w dole Jangtßeja wobkrjeża a wulki wuzitk ſ tutych ßapokasanjow cžahnu. Njeje žane potajnßtwo, ßo bětu kapitaliſta Chinjana jako wubjerneho wotrocžka ßa ßwoje ßamery wobkładuje a wuzíwa. Wołtud chinßkeho dźełacžerja, njech ßteji poh chinßkim abo pod europißkim dohladom, je drje to najßrudnißche, ßchtož mózemy ßebi myßlicź.

A tole hubjeńßtwo dźełaßkich a ßežiwjenßkich wobßtejnoßczow njewobmjeßuje ßo na muzßkich. Z o n a w Chinje njeje nicžo druhe, ßchtož w Europje „fabrikßka dźełacžerka", ole ſhodżenk jeje ßwuzitkowanja je wjele wjetßchi. 145 hodźin rano dyrbja zónßke, kotrež dźełaja, ßwjetscha hižo ßtawacź, hußto je puczź ſ byhlenja (ßwjetscha jenoż dośpołnje njedożhaża byhleńßka kólnja abo komorka w rospadanych dźełach měßta, kotrež po 4 hacž 5 wožobach wobydleja) hacž do fabriki doßcž dalołi a mjes druhim tež ßtraßchny puczź. Dźełaßki cžaß je pßche wßchu měru dołhi, poredko wuczini wón mjenje dyžli 10 hodźin wob dźeń. SSoukelnißtwo žada žebi ſ khwilemi žamo 20hodźinßki dźełaßki dźeń wot tutych njenażhończenych, ßeßłabjenych žónßkich. Też w tobakowej indußtriji dyrbi ßo hußcžißcho 12 hacž 15 hodźin wßchędnje dźełacź. Mßha je pornjo tomu j a r a n i ß k a. Wona wuczinja nětdże 35 zentow ßa dźeń w ßukelnißtwje a 90 centow w tobakowej indußtriji. Tuta mßha pak jenoż ßa Schanghai płaczi, na druhich měßtnach, na pschikład w Tientßinje ju mßhy hißchcze wo wjele nižßche, tam njeßaßłużi ßamo wußtojna dźełacžerka wjazy dyžli 20 centow wob dźeń. W fabrikach we Wußih wßchitke dźełacžerki w pscherßku jenoż nětdże 13 dollarow mežaczinje ßaßłuża. Sa to ßo w mnohich padach hißchcze žada, ßo w nozy dźełaja. Pschestawki, w kotrejž mohle wotpoczinjeź, njeßnaja, dźełacžerki dyrbja ßamo pschi maßchinje ßiedżo wobjedowacź, dokelž dyrbja maßchinu też potom wobkedźbowacź.

Žyle ßrudne ßu wobßtejnoßcze w ſ a p a l k o w y ch f a b r i k a ch. Dołho dyrbja tam dźełacź; tohodła ßu dźeżi dźełacžerkow ßwjetscha ßobu w twornjach, leża a ßpja pschi dźełaßkim měßtnje macžerje — abo dyrbja ßapalki ßawalecź pomhacź. Kotry pschedewßaßcel w Chinje njeby też dokonjał, hißchcze tule dźełaßku mózk ßwuzitkowacź? Hußto mózesch tam ßchéßćlětne dźeżi pschi ßawalenim ßapalkow widżecź, kotrež w tom hižo wobžiwjanja hóbnu wutrajnoßcź wobßedża.

W chinßkich twornjach a wobkhodach njeßu dźełaßke wumělenjenie hacž dotal w žanym naßtupanju ßakończy ßrjadowane. Na ßtrowotu dźełacžerßtwa ßo dožyła niedźiwa. Hygiena je ßćła dośpołnje njeßnata. Dla hubjeneho wobßwětlenja je wjetschi dźeł dźełacžerkow na woczi thory. Wo cžerßtwy powětr w rumnoßcžach ßo jenoż na njedobžahaze maßchinje ßtara, ßwjetscha ßu rumnoßcze włóżne. Sa to pak je bohlad ße ßtrony pschódawarja jara kruty; wón ma ßamo prawo, dźełacžerki ßchwikacź, aby jim pjenježne khoßtanja napołožiź, kotrež móża ßo jim potom wot jich hižo tak a tak mißeje mßhy wotcžahnyć. Nimo měry ßrudny je wołtud tychle wobßarowanja hódnych. —

SSawjeczelenja a rozßpjerschenja najmißchcžeho raßu ßu ßa chinßke dźełacžerßki to jenicžke ßbože, kotrež wuzíwaja. SSawjeßelißke parki, kina a hdy ßu wězy, kotrež je najbóle wabja. Pschi broch ßwjetscha pschebywaja, dokelž ßu jich cžßmy pschetrjebane; potom bjes kóždych predżowh ßwójkow w rejwańßkich domach namakaju. Sčm k tomu takrjez nuſowane. Žadyn ßakoń jim njepomha. Ani powpschenje mßhy njetiwa, ani rojumny dźełaßki cžaß, kotryž mohł jim měr cžłowom ßamowlecź a ſ tym žiwjenje ßmutßkowneho a ßwonkowneho porjada a ſpokojnoßcze.. Se ßtrony ßpomožerßkich towarßtwow a zyrkwinßkich mißijonow drje je ßo ßpytało, wjeczorne ßarjadowanja a wjeczorne kurßy ßa dźełacžerki pschewjeßcź. Alle je bjes dźiwa, ßo pschi tutych žiwjenßkich wobßtejnoßczach wopyt jara płaty wołta? Europßke organißazije dźełodawarjow ßu wot chinßkeho knježerßtwa namjetowane ßakończe rjadowanje ßkrótke wotpołałe. Njeje potajßm pschewjele prajene, hdyž Khinjan ßoßialne hubjeńßtwo ßwojeho kraja w nucženych wucžinjenjach zuſnych móznarjow widźi. jw.

Budyßke ßtawniske powěßce

ſ dnja 10. dezembra 1934.

N a r o d ż e n ß t e j e ß o: Wilhelmej Kurtej Guthelej, frißerej, dżowczicžka. — Janej Auguſtej Krylłofej, błidařßkemu mißchtrej, dżowczicžka.

W u m r ě l i ß u: Jan August Matthias, priv. ratař, 81 lět. — Hana Marja Beckerowa rodź. Sendźig, mandżelka zyrkwinjena w Radworju, 54 lět. — Jurij Hermann Wawrik, ßozialny rentnar, 59 lět. — Marta Elßa Bertholdez, hoßpodařka ßpomožnica w Hornjej Borßchcži, 22 lět. — Emma Marta Palałez, žłużobna w Brěßhnjej pola Delnjeje Hórki, 24 lět. — Karolina Amalia ßwud. Richterowa rodź. Richterez, dośtawakka renty, 78 lět.

D o m a n d ż e l ß t w a ß t u p i c h u: Alfred Klimant Schleßinger, elektromißchtr, ſ Alicu Liſelottu Seifertej, bjes powołanja, wobaj w Budyßchinje. — Waltar Lorenz Broders, inżeńer, ſ Elßriedu Gertrudu Ryßchkez, pßchedawarka, wobaj w Budyßchinje.

Radio

Pjatk 14. dezembra žiwßchimy.

Königswußterhaußen. Nimo ßnateho wßchędneho programma: 6.35 rańßchi koncert. 11.30 ßa macžerje. 11.40 ßa burow. 12 pßchipołdnißchi konzert. 13 tačzele. 20.15 hodźina naroda. 21.10 rejwańßka hudźba.

Lipßk. Nimo ßnateho wßchędneho programma: 6.05 ßa burow. 11.45 ßa burow. 12 pßchipołdnißchi konzert. 13.10 tačzele. 14.40 ßa žony. 18.50 k ßwjatokej. 20.15 hodźina naroda. 21.10 wjeczorny konzert.

Hißchcze ważne ſ dnjoweho programma. Barlin: 21.10 ßabawny konzert. Hamburg: 21.10 ßymfonißki konzert.

Hamtske wozjewjenje z Budyßina.

Am Sonnabend, den 15. Dezember 1934, vormittags 10 Uhr, werden beim Finanzamt Bautzen, Sebastianstr. 17, öffentlich meistbietend versteigert: 1 Posten Herren- u. Knabenanzüge, Damenschuhe, Schaftstiefel, 1 schwarz. Damen-Kaninjacke, 1 gebr. Motorrad, 1 gebr. Opelwagen, 1 Garnitur Korbmöbel, 1 Schreibmaschine, 1 Jahresuhr, 1 Küchenuhr, elektr. Lampen, 2 Kinderbadewannen, 1 Klavier (einf. Art), 1 Laute, 1 Grammophonschallplatten, 1 elektr. Sonne, 1 Staubsauger, Fahrradbestandteile.

Finanzamt Bautzen, Vollstreckungsstelle.

Städtiſche Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 15. Dezember 1934: 8—10 Uhr für die Nrn.: 4451—4900.

Rohes Rindfleiſch, Pfund 0,30 RM.
Rohes Schweinefleiſch, Pfund 0,35 RM.

Die Freibankverwaltung.

Ludyž so nad radiom wjeselíće, pisajće nam, ludyž so na njón haćwnće — pisajće nam tež.

Statny zwjazk němsk. wobdźělnikow radia (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinje na Hošće hasy 21

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 13. dezembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,489	100 pólsk. złotych	46,99
1 jendźelski punt	12,31	100 česksoł. krónow	10,39
100 šwajc. frankow	60.72	100 franc. frankow	16,39

Barlinßka burßa ſ dnja 12. dezembra Hižo pschedwčerawßchim jara wobmjeßowany wobrót też wčerawßchi wobkhod karakteriſowaße. Drje publikum ßmoje wobßedżeńßtwo na akziach khowa, kuliša pak tam a ßem wotpschedawa, ßchtož, dokelž njeje kupzow, ma ßcžehwk, ßo kurßy wobklabnychu. S hoßpodařßtwa pokhadżaze powěßcze njemóżachu ßo pschi tym wulkuttkowacź. Też na rentowych witach běsche jara cžißcho, ßwjetscha kurzy wo něßchto mało popußchcžichu.

Barlinßke žitne wulkowiki. Na žitnych witach ßo njeje wjele picheměniło. Wobrot běsche jara měrny, wobßebje dokelž ßu politicženja ßaßo popußchcžiłe. Młyny wßchak drje ßu nětko ßaſtarane a napraſchowanja njeßu wulke. W Barlinje ßamym móże ßo rožka kupje ßameßcžicź hacž pßchenza. Pßchenczne a rżane muki mjezachu měrny wobkhod ſ krycžu wßchędnieje potrjeby. We wowßu a pizowanßkim jeczmjenju je malo politicženiow, kotrež daloko niedoßahaja ke krycžu potrjeby. Dobre družiny jeczmjenjow ßa piwarnje a ßa indußtriju ßo žadaja, tola tu je wulki rozdźěl mjes žadanej a politicženej płaczijnu.

Wežera płaczeiche w Barlinje zentnar

pßchenicy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožki R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jeczmjenia G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.,

Nětkre płaczijny ſ Dźeżdżanßkich witkow.

Kaczata 3—4 hr., kury, ßtare 2,50—3,50 hr., młode 2,50—4 hr., hołbje 60—80 pf., hußy, łarčane 85—1,10 hr., kački, łarčane 1—1,10 hr., kury, ßtare łarčane 80 hacž 90 pf., młode łarčane 1—1,10 hr., tarpy 85 pf., ißchcžuki 1,20 hr., liny 1,40 hr., běrny, zentnar 3,30 hacž 3,80 hr., po puntach 4—5 pf., jeđźina koboda 7—8 pf., zyßła 10 pf., krčn 50—60 pf., ßołotej 10—25 pf., běły ßak 6—7 pf., cžerwjeny ßak 10 pf., ßydrožiły ßak 10 hacž 60 pf., pětrßchilka 10 pf., rapunzki 40 pf., butra 1,72 hr., jeja 13—15 pf.

SStótne witi w Drježdżanach.

Na ßtótnych witkach ßtejeße dźeńża na pschedań: 9 wołow, 16 bykow, 9 krumow, 658 cželatow, 149 wowßow a 778 ßwini. Pola howjazeho ßkotu a wowzow bě wobkhod bjes wuſnama. Cželata maja ßrjedni wobkhod, pschi nimale hamžn. płaczijnach kaž ßandżenu pónßku. Nišße družiny ßo też nječho tuniſcho pschedawaju. Też pola ßwini je wobkhod pomały a płaczijny tu něßchto popußchczeja. Tu wołtachu ßbytki.

Płaczizny na Barlinßkich produktowych witkach.

Žito a wolijowe ßymjo po tunj abo 1000 kg hewak 100 kg Płaczizny po złotej hriwnje.

	12. 12.	11. 12.		12. 12.	11. 12.
Pšeńca	205	205	bunv	13,0-13,7	13,0-13,5
rožka	165	165	woka	11,5-12,0	11,5-12,0
jačmjeń now	211-218	211-218	módre łupiny	8,25-8,50	8,25-8,50
jačmjeń, nat. wows	—	—	žołte łupiny	9,7-10,5	9,7-10,5
kukurica	—	—	zeradella	16,0-16,5	16,0-16,5
pšeńč. muka	27,25	27,25	raps. wosušk	—	—
rżana muka	22,50	22,50	lany wosušk	7,65	7,65
ps. wotruby	11,15	11,15	ſuch. truhanč.	4,35	4,35
rżane „	9,65	9,65	běrnj. kruški	8,75	8,75
raps	—	—	syno, 50 kg		3,20-3,80
hróch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0	rżana ßłoma		1,85-1,95
lane ßymjo	—	—	pšeńč. „		1,70-1,80
pjeluški	—	—	wowßna „		1,85-2,00
			ječna „		1,85-2,00

Płaczizna za pßchenicy za wupłodżerja 8: 197.5 9: 199.5
Płaczizna za rožku za wupłodżerja 8: 157.5 11: 161.5
Płaczizna za jačmjeń za wupłodżerja 7: 157.5 9: 162.5
Płaczizna za wows za wupłodżerja 9: —, 13: 160.5

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišć Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje živjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhnjenju z 1000 hr. — hdyž wumrje abo hdyž je na čas Bžjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbożenje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjerjne znjezbożenje dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tutejo banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 291 — Budyšin — Pjatk 14. decembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Ważne nowe zakonje so přijale

Němske knjeježerstwo je w žiwojim schtwórtkownym pohjedženju, kotrež běšche poslednje w tutym lěcu, hischcze rjad wažnych sakonskich naczilkow politiskeho, hospodarskeho, prawneho a kulturneho wophischircza dowuradźilo. Na konzu pohjedženja so wjednik a němski kanzler Hohnstavam Němskeho knjeježerstwa sa dźelo dźakowasche, kotrež su woni w němko so žiwojim konzej blizazym lěcu we pschi natwarje narionalsozialistiskeho stata wukonjeli, a wuprajl jim sa blizke hody a k nowemu lětu swoje najlepsche pschecza. S dobom wjednik wojsewi, so so swuczeneho nowolětneho pschijecza zohnjatkow němskeho knjeježerstwa w tutym lěcu wsda.

Jako prěni dowoli so sakoń wo **wurunanju staczanskoprawnych zadanjow.** Nazionalsozialistiski stat wot kóždeho jenotliwcza ludowego towarscha wjele wopowniwosce a lepschenu zbytka žada. Tehodla dyrbi kóždy wěste schkodowanja nastałe, kotrež su jemu pschi politiskich podawkach tuteho abo tamoho nastałe, w sajinje powschitkownosce nam njeješ. Jenož na wurjadnu schkodu kotruž won po strowym ludowym zaczuju nam njeješ njemóže, móže žebi ludowy towarscha wěste wurunanje žadacz. To je po tutym sakonju pod wěstymi wuměnjenjemi możno. Tola sakoń nadawuje so jenož na podawki, kotrež su so hacz do 2. augusta 1934 stałe.

Potom pschija knjeježerstwo **sakoń pscheczziwo slowólnym nadpadam na stat a stronu a k schkitej stronitych uniformow,** dale sakoń wo **„pschewodzacu rukowanjow k wutwarjenju kurjsnoweho hospodarstwa".** So by so hódnotny zarost němskeho lěha sakhowal a so njenjechódne wobstatki a jenotliwe schkody wotstronike, pschija so sakoń lěsarskeje druzyny.

Postupowaze sjednoczenje němskeho wyschekeho schkolstwa žada, so so njesa starosty za wuczerjow na wyschich schulach jenak postajy, tehornja buchu nusne postajenja we pschepodawanju wuczerjow wyschich schulow a wo wotwjasanju hamtskich winowatosczow so proježe. Na nitě nusnosce dźiwa sakoń wo wotwjasanju wot winowatosczow a pschepodawanju wuczerjow wyschich schulow, kiž knjeježerstwo wczera tehornja wobsamknu.

Sakoń wo „bowozným dawku Helgolandskeje gnuzny" tutej gnuzuje możnosć dawa, so może na bowos alkoholnych napojow a njepschepódźaleneho palenza a na bowos tobakowych wudźelkow runje kaž psched płaczinowoscu Weimarskeje wustawy dawk klasc.

Němske knjeježerstwo pschihłowasche namjetej němskeho finanzminister, so ma so hłužbny czas wyschnosczow pónđelu 24. decembra a pónđelu 31. decembra po pschedpisach njedźelskeje hłužby rjadowacz.

Sakoń k pschemenjenju sakonja k schkitej drobneho wikowarstwa wobmjerjuje wotewrjenje nowych pschedawarnjow sa wesče twory. Wotewrjenska sawjera hłuzi sdobom jako sakonski sakład sa pruhowanje sdajonstwa we wězach a wobsahnosnjese sjmschczomnosce pschi wotewrjenju nowych pschedawarnjow. Sdobom tuton sakoń pschekhod k pschichodnemu powschitkownemu sakonjej wo drobnym wikowarstwje wotsmanjenja.

Na to pschijachu so „sakoń wo nalutowarnjach a žirowych poskladnjach, kommunalnych kreditnych wustawach, žirowych sjmjatkach a žirowych zentralach. Sakoń k pschemenjenju rěcznistkeho porjada. dawa rěcznikam dźensa możny schkit pschecziwo njestrowemu sapjadkowanju a hrożazemu hospodarskemu schkodowanju rěcznistkeho stawa. Potom knjeježerstwo hischcze wo sakonju dowuradźi, z kotrymž so akzije jako njeplaczizwe wupraja. Se sakonjom wo naprawach we wobkhadze kapitała so dotalne moratorije a nahódnosczejiske czasy powschitkownje podkleschca. Sdobom so samjerjujene kredity we wěstej mérje wotzihuja.

Sakoń wo dobrowólnej dźełowej hłużbje podawa sakonjske wuměnjenja za sakhowanje porjada a dźisplinty we dźełowej hłużbje.

Stónczuje dowuradźi němske knjeježerstwo po nanjecze němskeho propagandowcho ministra **sakoń k pschemenjenju kinoweho sakonja.**

Nowy porjad je rosshudźazy sa cżelne wukubłanje naschcho wjednistkeho dorosta. W pschichodze njebudze žaneho lěkarja, žaneho jurista, žaneho wuczerja abo farara wjazy, kiž njeje hódnosczej cżelneho wocżehnjenja, wocżehnjenje psches cżełko nam na jebi nasponik. Jako sakładne wuwuczenje płaczi lohka athletika, pluwanje, kotłowanje a turnowanje.

Skhadżowanje župnych wjednikow w Barlinje

Schtwórtk je so w Barlinje w pschitomnosczi wjednikowcho namjetnika a pod pschedsydstwom statneho organizatorskeho wjednika dr. Leya skhadżowanje župnych wjednikow a hlownych hamtarjow statneho wjednistwa sapjelo. Na sjedźe rospominachu so nadawne praschenja němskeje agrarskeje politiki a shromadneho dźela mjes stronu a němskim sejmjatym zjawom. Na konzu pohjedženja pschinđze wjednik, so by župnych wjednikow postrowił. Popołdnju wopytachu zurni **wjednizy Barlinske hłużbne** městnosce SS-wjednistwa.

Styri garnizony w Posaarskej

Schtwórtk dopołdnja je schesć jendźelskich offizěrow pod wjednistwom wyschka Campbella do Saarbrückena pschijeło. Woni pschijedu jendźelskich składnoscżach wupraunicz pschikhodnja a wobsedźe kwartéry sa wojakow wobstaraja.

Najsterje so internazionalni policajstwy wojezy w Saarbrückena, Saarlouisa, Neukirchena a Homburga pschejeła.

Schef posaarskeje policije, Jendźelczan Hemsley, pschikhadźajcy offizěrow na dwórnischczu powita. Woni podachu so hnydom na jězbu po Posaarskej.

Protest w Memelskim sejmje přećiwo Litwje

Memelski žejm běsche so schtwórtk dopołdnja w 10 hodź. sschoł. Psched wotewrjenjom pohjedženja gouverneur Navakas wosjewi a swjedsicha dypki wospjetowasche, z kotrymiž běsche so hižo pschi prjedawschich składnoscżach wupraunicz pytał. Jako běsche gouvernemr pohjedženje wopschejał, w njepschitomnosczi druhich hohnstawow pschedsydstwa sapisowaš Richert pohjedženje wotewri a swjedsi, so běsche z 25 pscheproschenych sapósłanzow jenoż 16 pschitomnych. Hacz runjez žejm njeběsche khmany wobsamknuwacz, pschecżita won w mjenje 13 sapósłanzow, to rěka pschemołazeje wjetschiny, wótre wosjewjenje, z kotrymž so pschecziwo naprawam zentralneho knjeježerstwa a gouvernemra wobrocżi. Mětina za pschihładowarjow běchu pschepejelnjene. Też jendźelski pósłednik w Kownu Preston, kubłowaty němskeho generalneho konsula, lotyschski generalny konsul a sowjetsko-ruski konsul w Memelu běchu pschitomni. Tehornja běchu wnoży sastupjerjo memelskich, litewskich a wukrajnych nowin pschisłali. Pohjedženje trajesche jenoż 35 minjeschinow. K wobsamknjenjam njedóńdże.

Nowy zwjazkowy president w Swa'carskej

Sjednoczene schwajzarske swjatkowe shromadźiny schtwórtk dopołdnja swjatkoweho presidenta a městopresidenta swjatkoweje rady na lěto 1935 wolachu. Mjez 164 płaczijwych hłosach ko nětczišcim městopresident swjatkoweje rady R. Minger, wjednik wojerskeho departementa (měšczanske a burske strony) se 139 hłosami za swjatkoweho presidenta wuzwoli. Sa městopresidenta wuzwoli so swjatkowa rada dr. Albert Meyer, wjednik finanzneho a ludoweho departementa se 178 hłosami z mjez 184 hłosach. Meyer pschisłuschi swobodnowuzwiwobenowcratiskej stronje. Pschi wólbje swjatkoweho rady Mingera wosta 32 papjerkow njepopisanych.

Schuschnigg w Budapestu

Awstrijski swjatkowy kanzler Schuschnigg a swonkowny minister Berger-Waldenegg staj schtwórtk wjecor z mnohimi wyschimi sastojnikami awstrijskeho knjeježerstwa k pri-

Dr. Goebbels w Trieru rěčał

Němski minister dr. Goebbels je žrjedu wjecżor w 2000 lětnym Trieru na wjeczornych mjesach Němskeje rěčał. Psched *pschecznopschim krutwjeschownym hrodom na* Palaftowym namjesce běsche so hobrjeł stan pschiprawił. Se wschich končin Trierskeho kraja a z blišeje Posaarskeje běchu so wopytarjo po dźesaczitywzacych shromadźili, so bychu stan pschejpelnjeny. Nimo 50 000 ludźi w stanje pschipoźkarkadnu wonka njedźiwajcy žitneho deschcża hischcze wotsaj, so bychu psched wótsjerečzakami ministra rěczeć słyschali.

Němski minister dr. Goebbels mózesche hakle rěczeć sapoczeć, jako běchu so žołmy sahoritosče trochu lohnyle. Potom rěkesche won k ludej wo herbistwje, kotrež dyrbjesche nazionalsozialismus 30. januara 1933 nastupić. Won je jo pschewosał a z nim samowitosć za pschitomnosć a pschichod Němskeje. Nazionalne referaty, kotrež běchu so wjacy pschecznišle, dyrbja so jako napjelnicz. To pak njeje tak spěschnje, tehodla też nazionalsozialismus za dwě abo tři léta njewostupi. Jeho wjednizy wobhladuja swoje powołanje, kotrež je so na czas žiwjenja stało. Němski lud a wjednikow na jich městna powołał a woni chodźa po nasischej wóli naprawy postajeć, kotrež maju sa ludowe pschihe za trěbne.

Dr. Goebbels pschińdże w swojej rěczi na zyrkwinske nastupjenje a dźełeschke nadawki zyrkwje a stronu. Pschi tutej nadawnosczi won hischcze nas wobzbehnu, so nazionalsozialistiske hibanje po swojim programje na postitowym kristusowym podłožku stej. Tehodla je jeho jisczischcze ke wschim zjawnym a protestantiskej zyrkwi towarne a wono nochze so tutej zyrkwinskich wězow tykacz. Runje tak pak so wjednizy stajnje njesmědźa z politiku zaběrjeć. Sdyž so tuta njesa wonkhodźuje, potom nóżetaj wobaj dźełej z wuspěchom hromadźe dźełacz a stat zyrkej rad psched njezbožnosczenji schitta. Zyrkej ma tak wulke nadawki, so móże so politiki jenicznu wdaczi. Minister wobaraschc so potom pschecziwo pitanju njekhesczanjstwa, kotrež je so pschecziwo nazionalsozialistiskemu hibanju runje w Trieru psched někotrymi dnjemi wuprajiło. Hibanje je je symslej pomoh praktiske khesczanstwo wopokazało, kajkeho w stajnjnach porjadko nabeidżenny.

Schtož młodźinu nastupa, minister rjekny, so dyrbi wona ke kemschi khodźić. Won pak njeje ženje cżitał, so je Khrystuß wucżił, so ma so młodźina w sporcze cżełnje ikrucżić. Tehodla je jo wěz stata a organisazijow. Młodźina wuznawa so k wjednikej.

K sprodze w evangelskej zyrkwi minister doda, so może cżaj pschińcz, so stat rjekne, so może protestantiska zyrkej swojich 28 krajnych zyrkwjow hama finanzowacz, hdyž chce je se wschěmi žrědkami wobkhowacz. Stat nima za to žanych pjenjes. Jako parolu nazionalsozialisma dr. Goebbels wuzwdźhny: „Spěwaj a dźělaj!" Schtož dźěła, tenu Bóh pomha, němski lud budże dźělacz, so by žiwojim dźěcom lěpschi pschichod wuhotował.

Tři semestry sporta — winowatosć kóždeho studenta

Hižo pschi sapoczatku symsleho semestra je nowy porjad sa wyschoke schule do mozy stupił. Němski minister Ruść je shromadnje z němskim sportowym wjednikom a druhimi statnymi wyschnosczemi wutas pschiprawił. Tutón porjad je hižo w někotrych wosiewi. W pschichodze budże so kóżdy student w tśjoch semejstrach sa sportom zaběracz dyrbjeć. Won pak žebi njebudże mós druzinu sporta wolicz, kaž je dotal było, ale dyrbi so po kruczje postajenym planje sattadneho wukubłanja skoržowacz. Jako wuswobodzenje sa porjadnje wukonjane cżełowiwzaczowanja **postanje student abo studentka sakładnu tharczowanja dotal njeje porjadnje njewupjelni a njepschedpołoži, dalsche studije abo pruhowanja njesmu.** Jenož rektor może wuswobodźić.

njemu hamitskemu wopytej madjarskeho knjeżerstwa do Budapesta pśichijeśoj. Awstriski swjazkowy kancler a swonkowny minister wostajnitaj hacź do sobotu popołdnja we madjarskim głownym mjeńcu.

Musoliniowy plan?

Diplomatiski sobudźiśaćeŕ Londonskich nowin Daily Herald wosćewja, so Muśkolini nowy europski plan pśichotuje, ſ kotrymż dyrbi so pucź sa nawrót Nimskeje do Swjazka ludowe runaćź. Składaśa myśl pśeźa je, so by so Francowske śeźenje rańśichi stalow sujenjóśniło abo so by so tak seźadowało, so by Nimska pśichitupjeć nóśła. W poślednich dnjach je so ſamo pśiśało, so chże Muśkolini śeźenje śichtyrich mozow sašo k cźeśći pśichwjeść, a ſ pśichſamknjenjom Ruskeje a Pólskeje do śeźenja sćeść mozow powjeśćiśiś. Dopiśowaŕ k ſwojej rozprawje doda, so je wźite, so Laval pśichi ſwojim wopytśe w Romje wot Muśkolinija pśeźeźe ſhoni, so by so wo planach ſpźeźe Europy jednake, a niź jenoź wo francowsko-italiskim ſwjazku.

Japoštołski wotpósłanc w Mexikanskej katolsku cyrkej zakituje

Wjcherdnje nowe powješće wo pśeśeśćeźanju katolskeje ſyrkwje w Mexikanskej pśichkhadźeja. W Sjednoćenych ſtatach połnóźneje Ameriki je nětkole ſhromadny epſikopat, wobſtejaźy ſ tśoch kardinalow, dźewjeć arźybiſkopow a 60 biſkopow, pśeśiwo antikatolſkemu tyranſtwu mexikanſkeho knjeźerſtwa ſjawnje proteſtowaŕ. Wón je wěriwych namołwiŕ, so bychu so ſa ſkóńcźenje pśeśeśćeźanja ſyrkwje w Mexikanſkej modliłi.

Pśiśeśiwo pospytam mexikanſkeho knjeźerſtwa, kotrejž chce so dla pśeśeśćeźanja ſyrkwje wuſpraŕiśiś, je japoſchtolſki wotpósłanc w Mexikanſkej Ruiz Flores wažne woſjewjenje wudaŕ. W nim so praji, ſo je bauźowny ſaſtupjeŕ w Mexikanſkej pśeśiwo ménjenje ſaſtupowaŕ, so ſyrkej ſenje njeje wěriwych namołwiła, so bychu so ſ bróńjemi wobaraŕi. W pśichitnoſći japoſchtolſkeho wotpósłanja w Mexikanſkej je mexikanſki arźybiſkop Diaz hižo w auguſce 1926 tehdomniſchemu preſidentej, generalej Calleſej rjekł: „Knjeſe preſidento, ſyrkej ſo wo jenodnjowne triumfy njeproſuje, kaž tajke ſ bróńjemi. Wona ſo wo to próſuje, ſo bychu ſo ſawadne praſchenja na ſakładźe prawa, prawdoſće a wěrnych ludowych ſajimow rozrišałe."

Na petiziju, w kotrejž je wjaźy dyźli milijon katolikow tole žadanje wospjetowało, njeje ludowe ſaſtupjerſtwo śenje wotmołwiło. Hdyž ſu jenotliwi katolikoſo w roſhorjenoſći k bróńjam pśichinnyli, njeje to na žane waſchnje ſyrkej. Teź naſtawki ſ podpiśmom „Sofija", kotrejž katolikow napominaju, ſo bychu ſo wobarałe, njebychu knjeźerſtwo wuſpraŕiśe; pſchetož nichtó, ani kajik, ani muž ani ſona, ani ſobuſtaw duchownſtwa nima prawo, w mjenje biſkopow wěcźeć abo w mjenje biſkopow w Sjednoćenych ſtatach žadaćź, ſo by ſakrocźenje, moraliſke abo wobrońenje, žadaŕ. Śym jeniźki bauźowny ſaſtupjeć, kotrejž na poruźnoſć ſ mexikanſkim knjeźerſtwom jednaćź, a ménju, ſo njetrjebam rjeź, ſo tajke napominanje k ſakrocźenju njeźym ženje cźiniłi.

Spionaža a lubosć

Po powješći ſ Tokia śmjeje naleźnoſći franzowſkeho namještneho namóźnitſkowneho ataſcheja, podleutnanta du Croſja w Japanſkej hiſchcze diplomatiſke wuſchparanje. Wobras winowaneho offiźera a wobraſy młodych ſonow, kotrejž ſu jemu pjeśa pśichi ſpionaźi pomhałe, ſu ſo w japanſkich nowinach woźiſchćałe. Franzowſki a belgiſki pósłanc ſtaj ſo nad tym roſhoriłoj a wótźitaj w tutym woſjewjenju ſranjene pſchedprawow diplomatiſkeho korpſa. Kaž ſo piſche, je franzowſki pósłanz japanſkemu knjeźerſtwu raſtu wotmołwu pósłał, w kotrejž winowanja jako njewopravnjene wotpokaſuje.

Krótke politiske powšće

Nakład a redakcija Barlinſkich nowin „Deutſche Zeitung" woſjewjataj, ſo je dohładowaŕſka rada wobſtaŕiła, ſo „Deutſche Zeitung" 31. dezembra 1934 ſe ſkóńcźenjom 39. létnika wukhadźeć pśeſtanje.

Liga kwalowanju pśheźiwo ſwobodnomurjerjam wotmě w Parišu ſjawnu ſhromadźiznu. Kaž ſo powě, bźeſche wopyt ſhromadźiſny dobry. W ſjawnych rěcźach pokaſowaſche ſo na tajnu a njedoſtojnu **diktaturu** ſwobodnomurjerjow, kotraž Franzowſku ſahubiła hroſy.

Wobronjeni Afghanoje ſu perſiſke namjeſtne wšy nadpadnyli a wurubili.

W **Budyſchinje**, 14. dezembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Sprawnosć so na serbskej duši pśede wšem pyta.
Pśisłowo.

— **Wo wjedźe.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 736, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +9. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer +1, thermometer w nozy +6. — Powſchitkowny wobraz wjedźa w Europje je ſo trochu pśemeńił. Wyſchina nad Ruſſej je ſo ſnadnje k ranju wotſłalła. Sſylna niźina ſe ſwojim jadrom mjes Jenjeſejſej a Jſlandſkej je ſwoje mésto wobkhowała. Tola w połodnišnjeſi Europje ſo małe niźiny wuſtuťkuja, kotrejž ſu ſo wot wulkeje niźiny wotorhnyłe a nětko k ranju cźahnu. Na wjedźo w naſchich kónźinach ſtukuje hižo niźina, kotraž je ſo pśiſches połodnišnju Franzowſku do Jtalſkeje ſcźahnyła. — Jutśje ſobotu ſtónźko 7.56 hodź. ſkhadźa a ſo 3,54 hodźin khowa. Měſaczt ſtkadźa jutśje pśichpołdnju 12.27 hodźin a khowa ſo na ranje 1.54 hodźin.

— **Wuhłady na wjedźo ſa jutśiſchu ſobotu: Njewobſtajne a k deſchcźowanju pothilene wjedźo.**

— **Budyſko-Suborniczańsko-Mikowsko-Rychwałdſka cźara póſtſkich autobusow.** Na njedźelomaj do hod (16 a 23. dezembr)a jeźdźi póſtſki autobuſ, kiž 9.10 hodź. ſ Budyſchina wotjeźdźe (jeźba 2a) niž jenoź hacź do Krjeśeje, ale hacź do Rychwałda.

Stejaki za Božodź. štomy sanki, smykačc
tunjo pola firmy
Miessner

— **Hodowne śpěwy a hodowna hudźba pśichi „Bożodźećcowym ſchtomje ſa wſchitkich" pśeđ Pětrowſkej zyrkwju 1934.** Wutoru 18. dezembra w 8 hodź. śpěwaja Budyſke muſſke śpěwne towaŕſtwa a měſchane chóry, kotrejž do němſkeho śpěwaŕſkeho ſwjaſka ſłuſchcźeja. — Sſrjedu 19. dez. we 8 hodź. śpěwa chór dźěći Lutheŕſkeje ſchule. — Schtwórtk 20. dez. ſpěwaśej wuczeŕſke śpěwne towaŕſtwo a chór dźěći Peſtalozziſkeje ſchule. — Pjatk 21. dez. we 8 hodź. śpěwa ludowa śpěwna **akademija**. — Sſobotu 22. dez. 7 hodź. hudźi kapała ſtandarty 103. — Njedźelu 23. dez. we 8 hodź. hudźi kapała ſ bataillona Drježdźańſkeho pěſchoho połka.

Zběranje darow lubosće za zymsku pomoc

Dźeń 15. dezembra je wulki woſjowanſki dźeń ſakſkeje Hitleŕſkeje młodźiny w bitwje pśeśiwo hłodej a ſymje. Na tutym dnju hólzn a hózp ſe ſapałom młodoſće wšchitke mogu ſa ſtuit ſymſkeje pomozy němſkeho luda ſaſtaja.

*

— **Budyſke wokrjesne ſadaŕſke towaŕſtwo** śmjeje ſobotu 15. dezembra popołdnju 3/4 hodź. w ſali hoſćenza „Bźeſkeho Konja" w Budyſchinje ſhromadźiznu ſobuſtawow, w kotrejž śmjeje wjednik wyſchſcheje ſtatneje wuczeŕnje ſadhrodniſtwa w Pillnizach, knjeſ profeſor Schindler **ſwětłowobrazowy pśednoſchk** wo „prafkach a wšednoſći ſadaŕſtwa — wo dźěłowych wunoſchkach wyſchſcheje ſtatneje wuczeŕnje ſahrodniſtwa w Pillnizach". Pśichi wuſnamnitym pśednoſchku, kiž **jedyn** najſnaćśichich ſ**ſkich znajerjow ſadaŕſtwa a ſahrodniſtwa** poſtśeli, a ſ **tymż ſo najnowiſche wuſtwórki w ſadaŕſtwje** pśeźetwje śmjeć **ſo w ſajimje** ſpěchowanja naſcheho domjazeho ſadaŕſtwa wocźakowaćź, ſo prawje wjele pśahowarjow ſu teź hdyž hiſchcze njejźu ſobuſtawy wokrjesneho ſadaŕſkeho towaŕſtwa, ſkładnoſći wuźije, ſo bychu tutón pśednoſk ſłyſcheli.

Naſtupa rosdźelenje wuhłowych a ſyrobowych khartel ſkutka ſymſkeje pomozy 1934/35.

Pomozy potrěbni, kotrychž je ſkutk ſymſkeje pomozy 1934/35 pśichipał, tola kóſtaj khartki za ſyrobu, wuhłe pśichi wudawanju 13. dezembra 1934 njeſłu wotewjeśe, ſo prošcha, ſo bychu pśichipśekazanki hacź najpoſdźiſcho

ſobotu 15. dezembra 1934 pśichpołdnju we wobſtejnej méſtnoſći na Kotoſźej haźy 32, deleka

wotewjeli. Khartki, kotrejž ſo hacź do tutehoh cźaſa njewotwoſnu, ſpadnu.

Skutk ſymſkeje pomozy 1934/35.
Budyſke méſtne wjednſtwo.

Z Konjec. Dokelž dźěćaca khorosć wumpawa (Ziegenpeter) hišće njewotebéra, je ſulſka wyšnoſć po ſakſkim namjeće dale hač do 18. decembra ſulu zawrjela. Teź ſtarši ludźo ſu hižo skhorili na ſamsnu khorosć.

S **Ptaczej. Jedyn** bérka ſa ſymſku pomoz pśheđ nékotrymi dnjemi woprawnjene tukanje ſłudźi. Zandarm jeho ſaja a Wojerowſkemu ſudniſtwu pśichepoda.

S **jamy „Erifi".** Na dróſy mjes Ptaczejami a jamu Eriku je ſo ſ njewobſtwértenym ſapſchahom drjewa ſawinowało, ſo je **automobil** ſnjeſbožił.

Budyske stawniske powšće

ſ dnja 13. dezembra 1934.

Narodźili ſu ſo: Pawołej Ocźe Hermannej Lanſu, inźeńerej w Scrantonje w Sjednoćenych ſtatach, 2 dźowcźiczku. — Janej Herbertej Mirke, radiowemu techńikeŕ w Delnich Sſeblizach, ſynk. — Rudolfej Arthurej Stemmje, żelesničerjerej w Roſwodezach, dźowcźiczku.

Wumrěłej ſtej: Emma Auguſta Laſerowa rodź. Balakeź, mandźelſka invalidneho rentnarja, 69 lět. — Hilda Annemarija Johanna Jokuſchez, dźowcźiczka bura, 1 měſaz.

Mandźelſtwo pſchipowědźiſchtaj: Korla Guſtaw **Pawoł Hiller, wikowaŕ**, ſ **Madlenu** Tomaſchowſkeź, kuchinſkej pomocznizu, wobaj w Budyſchinje.

Cyrkwinske powšće

S **Khwaczicz.** Dop. 1/2 9 hodź. němſke a w 10 hodź. ſerbſke kemſchenje. — Kolekta ſa naſchu ſamſnu ſyrkej. 1/2 12 hodź. dźěćaſkemſchenje. — Wumrěła: 9. dez.: Hanna Marta rodź. Żurez, Korle Arnoſchta Melkti, ſinowſćerja w Khwaczicach, mandźelſka, 53 l., 4 m. a 21 dnjowa ſtara.

Najnowiše z cyłeho swěta

*** W Aue w Rudnych horach je ſo ſchtwórtk wjeczor ſmjertne njeſreźe ſ automobilom ſtało. Jako Stollbergſki ſubny łekaŕ dr. Beiße ſe ſonu a dźowku ſo ſ automobilom ſ hodowneje wuſtajeńcy wróćeſche, wón na ſiwej dróſy pola Georgijez kofejownje do Hallefkeho cźežiłeho auta ſrazy. Lekaŕjowy wóz ſo docźiſta roſbi. Beißerowa mandźelſka ſo tak cźežko ſrani, ſo w khorownji wumrě. Łekaŕja a jeho dźowku ſmutkach ſranjeneju do Zwikowſkeje khorownje dowjeſechu.**

Sa 40 000 hriwnow ſłotych pjerow kradnyli.

W nozy ſ ſchtwórtkej ſu ſo paduſchi do jeneje Hamburgſkeje twornje ſłotych pjerow dobyli a ſu ſ dweju pjenježneju kamorow hotowe a njebohotowe ſtote pjera, nźehźe 40 000 hriwnow hódne, kradnyli. Paduſchi ſu ſe ſwojim rubjeńſtwom ſkochnyli.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźeł a přiłopk Marko Smoleŕ a za nawóſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. J. Cyž w Budyšinje
D. A. XI. 1934: 2295.

Jakub Bart-Cźiſchinſki:

Ryćeſkubleŕ

Hiſtoriſka novella.

4) (Pokrjacźowanje.)

Komandant: „Nó, pſcheceźelo, kak ſteja dha hiſchcźe wěſy pola Ruſkow; hdy dha mózemy naſche wotpohłady wuwjeſeć? Dyrbimy ſej trochu pośpěchowaćź, ſo nam tola ptaćźi traſch pryđy njewuleća."

Ratař: „Krakowicź njeje ſo hiſchcźe ſ mésta hibał; ſrěcźa pak wóndanu, ſo ſěhwo bórzy wopuſchćeźi; pſchetož Napoleon ſhromadźuje wokoło mésta ſwojich wojakow, a tak budźe teź ſnadź jeho wotdźělenje ſwo ſ nim bicź dyrbjeć."

Komandant: „To dźeń je, na cźoż cźłowiſk tebje tehorunja kedźłoliwego ſcźinicź; njeſměmy to tohodła wjacy dołgo wotſtorkowaćź, a je-li jeno nékak móźno, chcemy jich hiſchcźe tónle tydźeń napadnyć. Móźno, ſo traſch teź mje kěžor k ſebi poruči a bych potom tule pjećeń ſteju wołajicź dyrbjał; ně, by mje to tola cźaſ žiwjenja paliło."

Ratař: „Schto ſebi myſlíſch, kak bychmy tu wěſ na najlěpje ſapoćeli?"

Komandant: „Dyrbiſch ty to lěpje wědźeć hacź ja, wſchak ſnajeſch tu kóždu hórku a kóždy dółcźik dośpołnje, a to je pſchi tym najwažniſche. Tuž ſłyſch mój wumyſł: Pśećelu mału cźrjódku pěſchkow do pśedka a teźke dyrbiſch w horach pucź pokaſaćź, tak ſo jich njepśećeźelo wuhładaja; chżu potom hiſchcźe kompagniju wotpóſłaćź a tale njech ſo po horach roſcheri. Njepśećeźel to widźo budźe ſebi wěſce myſlićź, ſo je dokoła wokoło woberiđženy, budźe nětko ſwoje mozy dźelićź a ſo potom na naſ cźiſnyćź; ja pak ſteju ſe ſwojimi ſyłnymi wójſkami ſeſadu, a hdyž ſe ſo nětko njepśećeźel roſcheri, pſchińdu wam na pomoz a ſbiju na to waſchnje Ruſſow dospołnje."

Žane hodowne blido bjez kožanych a sportnych tworow wot
T. ALBERT
na Lawskich hrjebjach čo. 10 **Telefon 3078**

Ratař: „Wſcho dobre, ale pytnje-li mje Krakowicź, dha ſo wěſce na wotdźělenje, hdyž je mje wuhładał, ſ njetſchimi mozami wali a budu ſajaty, ſo pak je na to ſmjerć poſtajena, to ſam doſć derje wěſch."

Komandant: „Ach, ſchto ſebi myſlíſch; njetrjebaſch dźeń ſo cźiſcźe do pśedka ſtupicź, a ſpźa njech cźe teź wuhłada, ſchto dha na tym, móju dźeń cźi kóždu njeſměſchinu pſchiſkoczićź."

Ratař: „Ně, pokaſaćź ſo ja jemu na žane waſchnje njeźměm; njeſhy-li ſo teź na nimi wjeceźcź mohł, by to ſawěſce moja dźowka a ſotra wotcźerpjećź dyrbjała. Njeſłubił pak tola žadyn nan ſwoje jeniczke dźěćo radu."

Komandant: „Hanzu ſo wěſce njeſmy ſtako njeſhy; wſchak ſebi wona niczo pſche to njemóże a wyſche teho je ſo Krakowicź, kaž dźe mi pſched nékotrymi njedźelemi powědaſche, do Hanki ſahładał."

Ratař: „Njech je to, kaž chce; twój wumyſł pak ſo mi dozpła lubi a tamne hórki ſ mnohimi dokami ſo tomu kraſnje pſchihodźa." —

Boże ſłónczko ſcźeſelſche hižo ſwoje ſtote pruhi pſched wyſoke wokna a wubudźi tak njeſpańcych wojakow, kotrejž ſebi nětko pomału ſpeć ſ wóczkow trěcź poczerpu. Krakowicź a Schcźěpanowicź ſydźeſchtaj ſo na rjehotateju konjow a jěchſchtaj kóždy ſ druhimi wrotami ſ dwora, ſo byſchtaj ſiraje pruhowałoj a ſo pſchećěwědcźiłoj, hacź je hiſchcźe wſchitko w porjadku. Wěſche dźeńſa kraſne nałětne rańſ. Zuni wěſił hrajeſche ſe ſelerynmi kopjeſchkami kcźejoſych ſchtomow a ſ bliſkeho łěſka ſaſlincźa wjeſoły ſpěw ptaczkow. Schcźěpanowicź wobroczi ſamyſlenu ſwojeho konika do kłóđneho łěſa, hdźeź ſokobik wótſje ſpěwaſche. Njeſkedźowaſche pak na tole, ně, wſchě jeho myſle běchu na Hanku ſloſene, a pſchi tychle ſo wutroba pak ſaruđźi, pak ſo ſaſa ſradowa. Krakowicź pak ſwojeho konika ſ wotrohami pušći a jěchaſche runu ſchcźežku domoj.

(Pokrjacźowanje ſcźěhuje.)

Khlěbowe kašćiki
přewjerćaki mjasa
truhace mašiny
kofejowe młyny
pječaki husow
Gelthainske emailowe sudobja krute přećiwo wohnju
koprowe přechromow. wodowe kotoły
kuchinske dźiwy
zawarjace aparaty
domjaca wahi z přesuwac. ležadw. (Gewichte)
wahi znamki Juwel
wosobowe wahi
Čišćace mašiny za nože
za praktiske dary z wobchoda za železnymi tw. rami

Voigt

w Budyšinje na Zmišk.
Lawskej hasy 5

3 specialitу wubjerneje kajkosće

Hachowy kofej
wubrane dobre měšenje
pt. 2.—, 2.40, 2.60, 3.—

Hachowe likěry
we wurjadnje krasnym hodow. wuhotowanju
1/2 bl. 1.40, 1/1 bl. 2.80

Hachowe wina
w mnohich pincach wěcywustojnje nestowane

Cerwjene wino wot suda
litr 1.20, 1.—

Bjele wino bješe wot 0.80
bez sklenčy

Gustav Hache
w Budyšinje Bnitrowe wikl
Palenje kofeja, likěrow, fabrl a
a win ruj.

Hudźba!

Čahace harmoniki
citary
husle
gitary
lutr
mandoliny
pišćawy
pišćawy za bubony
bubne harmoniki
tačele
a wše hudźbniny
knihi k darowanju
std. atd

K. Joh. Guder & Co.
w Budyšinje, Kotolska hasa 17
(nadla „Kaufhalle")

Hodowne a nowošćine
khartki
serbske a němske
w Serbskej knihatni
w Budyšinje

Porjedźenja
klankow (popkow) přijima,
wše narunanki, hlowy, stawy, rucy, nozy, peruki, črije
nohalcy, drasty, drasćiści
za najmjenšich, poruča
na tuńšo M. Ptuhl
w Budyšinje, Zmišk. Lawska h. 6
Domjaca potrjeba, hrajki

Hodowne pakowanje
w cigarach, cigaretach a tobakach (zawitym tobaku) w najlepšich družinach w bohatym wuberku a wšěch płaćiznach

Hermann Gerlich
w Budyšinje na Sukelnskej hasy 7
Tobakowy spec. dom a cigarowa fabrika

Přilopk

Druhe žně w Schlesyskej.

W Kunnerwic w Schlesiskej žu ſ jenehe ječmjenišćeho druhe žně móhli domoj khowacź. Prěni krócź bě žo ječmjeń w juliju pośikł. S wuronjenych fornow druhi płod narośe, kotryż je polnje boſrawił.

Cźežke sašmynjenje w Liverpoolu.

W jendźelskim měśe Liverpoolu je žo ſrjedu wječor cźežke sašmynjenje stało. W prěnim poſthodźe, we ſwjedźeńskej sali ſwj. Klimanta wotměśćhej žo wustaweńa a konzert. Nětkle 400 wožobow, ſwjetſcha dźećt, běźhe žo jedno. S njesnatoje pśicźiny žo njejapay podłoha pśeźełama, a wićhitzy pśicźitomni padźechu nětkle 12 metrow hłuboko. Nětkle 300 wožobow ſ thornobnymi a cźežitymi autami do thorownje domjesechu. Wćhed ſchułu k wutrobu famazym wułtupam dóńdże. Wiele maćerjow, kotrychž dźećt w ſchuli pśehonwachu, ſpytachu žo k měſtnu njeſboża pśchedobrcź, kiž běźhe ſe rospadankami potrute. Wohnjowi wokorniźy a policiſtoje ſe ſtekerami hrjady a deſti rozrubowachu, ſo bychu ſašmynjenych wumóhli. Nośdźiſćko pat žo wupokaża, ſo ſašmyńenje njeje tak cźeźkich ſćěkmkow měło, kaž bźěhe žo ſwopśeda idało. Najwjazy pśchepadnjenych dźećt je žo jenoż lohko ſranikło, ſo mójachu žo po pśiwej pomoźy domoj podaćź. Jenož nětkotre dźećt ſu žo cźežko ſranike.

Wokoło poł ſemje ſa njewěſtu.

Lódy dźe mějeſche Bóh luboſće w Jendźelskej wjazy ſtaroſće, hač ſ wěſtym wotpóſłanzom Kituſu ſ japanſkeho póſłanſtwa w Londonje a ſ jeho niewěſtu Liſlias Green, ſnatej jendźelskej ſpěwaćku. Mabaj dźe ńaj žebi hižo pśchesjenej, ale japanſka pśichódnja macź je ſe wſchěmi ſtrěbkami a diplomatiſkimi mójnoſćemi bój pśchećiwo mandźelſtwu Japanćana ſ Jendźelćanku wotewrića. Nětko je ſwojemu ſynej poruczźika, ſo dyrbi domoj do Tokio pśichiźć, njecha-li žo ſtrachej wuſtaźić, ſo jeho ſ namrěwſtwa wułamknu. Doma dyrbi žo Japanćan pśched ſwójbnej radu ſamołwiźć.

Woła-li ſwójbna rada, potom njeſmě ńa žadyn Japanćan pjeźźić. To žo potajkim wotpóſłanz Katſuba tele dny na pucź wokoło poł ſemje do Japanſkeje poda, ſo by ſwoju niewěſtu — kotraż dyrbi we Jendźelskej wośtaćź — ſakłikował a, kaž žo nadźija, ſwěbi wubędźiź. Snajerjo wobſtejnoſćow wſchak praja, ſo je japanſka macź hižo dobyła . . .

j.

Směšk

Kak doprědła pſchindźech. Snataj žo tſjechiſchtaj, kotrajž žo runje jara njelubowaſchtaj. Jedyn ſ njeju, ſaſtojnik, bě ſe ſwojim liſchćenjom napadnje bórzy po wſchěch ſaſtojnſtwom pſchiſchoł a powědaſche jemu hordje: „Schtož žo mi najbóle ſpodoba je, ſo njeſmjm žaneje kroćele cźinił, ſo bych tute ſaſtojnſtwo bóſtał." — „Cźi rad wěrju", ſnapſchećiwi druhi, „ſchtóž laſy, njemóže kroćiźeć."

Tack

Dobry črij za wšěch

Tu štyri příklady:

„Tack Spezial" kosmićkaty z wolmu wulkosće 43—47 . . 2.90

2.40 Gr. 36-42

Prawe ſtupnje z jehnjaceje kože ze zahorkom za žony

4.25

Copłe ſkórnje z khornarjom, cźmnomódna wołma z balmu, kožanej pódušu a krutym pjeńkom

5.25

Rjany praktiſki dar za hólcow:

Dołhe ſkórnje za hólcow, čorne a brune z howjazo-boksoweje kože Wulkosć 36-39 . . . 13.50

11.50 Gr. 31-35

Na njedźelach pśed hodami wotewrjene!

Předawańja:

w Budyšinje, Bohata hasa 14

D'noha cy, iaki, pulovery, širyć.
lacy — Ziegler na Šulskej hasy 10
za žony, dźěći a mužow tunjo!

Specialny dom za warcłowe twory
— wot 1886 —

Oskar Butter
naſlědnik
w Budyšinje
na Žitn. wik. 2 Tel. 3691

Worcłowe twory
nože widl ćki a łžicy
njezerzawjace, Chrom. a ſléborne
Darjeńki
a potrébne wěcy
we wšěch wuwjedźenjach
Niklowe twory, ſkienca

6—8 ſtarech
bursk. ſtólcow
a ſtary ſtojacy časnik
ſo kupić pytaja. Poſkićenja pod A 36 na wudawańju Serb. Now.

Słódke wěcy za swjedźeń
kaž kuski na ſtom
popjancy, marcipan,
tafłowa ſokolada wot 18 pj.
we ſokoladow. wobchodźe
na Žitnej hasy 14

Domjace měšenje
dźěłane ze zrałeho, ſušeneho
zeleneho hrocha, čerſtwych
kuſkatych karotow, garnirowanych ze hromakom
normalna tyska jenož 0.38
Nunella

Nowočasne gardiny
rolowy, ſwedſki płat tunjo
Jda Wurker rodź. Erlerec
w Budyšinje, Zwonk. Lawska haas 10

W
rožku wěrow. płećeńcow
namakańo wulki wubjerk pjerſtóčnjow za ſlnh a wěrowanje, maſły złoto, hłiž w. 5.-hr. Oskar Brückner w Kamjencu na Budyſkej dróży. Rěźkowy wobchod

Jsraelec rěznistwo w Bukecach
poruča tutón tydźeń ſwojim woteběrarjam
kajkostn. twory

Samopječene poprjancy
wutroby z mjenami, ſokołady, rumpodichi, poprjancowe khěžki, marcypan a wjele druhich darow k hodam poſkića
Benno Kurfürst
pjekarnja w Rudworju

Samo ſwjaty Mikławš — tón to wě
Janaschec poprjancy, čerſtwe a ſłódne, zwjeſeluja wutrobu wulkich a małych
Spytajće też wy:
Naše poprjancy ſtomowe tykancy ſpeciality we wulkim wubjerku
la wosuški, marcipan, wšěd. čerſtwy kaž wšelake družiny hodow. pječiwow
poſkića
Jannaschec konditornja a kofejownja
na Kěžorſkej dróży 5

Wuprědace w hrajkach
dokelž ſo wobkhodować přeſtanje
Hedwig Biehle, w Budyšinje, na Kotołſkej hasy č. 1

Budleńske a ſpańſk. jatwy
kuchinje, półſtrow. twory atd.
tonotliwe meble kupujeće tunjo pola
P. RUBELA Mužak. dróha 4
Rěći ſerbſcy!
Mam ſwoju półſtrowańju
Mandźeloka poćonki přijimam

Wobſwětlenje kolow
Gumije za kola
Přiſluški za kola
płaćiny hódno pola firmy
Gebr. Thomas
w Budyšinje na Kamjentn. hasy 18

Darće photo-aparaty photo-potrjebu
wot
Erich Winter,
drogowy a photowy wobkhod
na Kamjentnej hasy 14.

RADIO
připrawy.
Wše ſwětowe znamki
Wše płaćizny
Předwjedźenje bjez nućenja ke kupjenju
Hudźb. dom Herm. Jeremias
w Budyšinje na Kěžorſkej dr. 8
Telefon 38 1

Sultania-rozynki wot 28 pj.
Jadrowe rózynki 36 pj.
Mandle a mandlowe narunanje
„Najlepša" margarina punt 1.10 hr.
Bayerska rozpuſčena margarina punt 1.— hr.
Sanella-margarina punt 0.80 hr.
Clemens Kahnt
w Kamjencu
na Budyſkej dróży 29

Wulke słódke
złote jabłučka
apfelsiny) 10 ſtuk 45 pj.
Vea-ſokolady:
polnomólone worjeſkowe tit. 25 pj.
moka ſmjetanowe tafla 25 pj.
polnomólone tafla 25 pj.
worjeſki punt 40 pj.
white worjeſki „Jumbo" pt. 50 pj.
lěane worjeſki punt 45 pj.
figi - cyły wěnc 10 pj.
njekapace ſtomowe ſwědki
bóle, 12 w tyrcy 25 pj.
Zofiake worjeſki 28 pj.
Oskar David
kolonijalne twory
na Dźiwadłowej hasy 6

Z wodowej paru
zhotowjene trajne włosowe žołmy
žane njepřijomnosće čoploty
Wodowe włosowe žołmy
Pletwa we wulkim wubjerku
Walli Zieschowa
friseuski wobkhod w Budyšinje na Sukelnskej hasy 1 b

Płunowe warjaki
Silitworcłowe ſudobja k warjenju
Emaljowane ſudobja k warjenju
Pónoj za pječ. husycy
Deha-formy k pječenju
Arthur Höse
wobkhod ze Železom
na Kěžorſkej dróży 9

Hedźbu!
Njedźelu, dnja 15. decembra 1934 wotewrimoj ſwoje znowazarjadowane měſtnoſće
K złotej hwězdźe
w Budyšinje při Žitnych wikach
a přeprošujemoj podwólnje z tutym wšěch přećelow a znatych k namaj.
Wosebje činimoj naju přećelow na nowo zarjadowanu bursku jſtwu kedźbnych.
Wobjedy ſo dale warja a wupřahowańja dale wostanje.
Sobotu a njedźelu ſwinjorězanje
Kurt Wunsch a mandźelſkn.
Hedźbu!

Konditorniа Fritz Staeckel

w Budyšinje na Seminarskej hasy
Telefon 3770

Poručam ff. hodowne wosuški z mandlemi a rózynkami a najlěpšim přičinkom. — Dale mjedowy, šokoladowy a makaron. tykanc, khěžki z popranca, poprjanc. wutrobički, muzički a žonki, Haeberleinske popriancy, cyle čerstwe bonboniery. — Khlóšćenki z marcipana a šokolady na Božeho dźěsća štom.

Hodowny měsac!

Pola nas namakaće rjane praktiske dary, z kotrymiž radosć přihotujeće.

Kamjeničanski nohawcowy skład
Chemnitzer Strumpflager
w Budyšinje. Jenož na Sukelnskej hasy 12

Za hodowne blido

Kordowe kholowy
Kožane sukn. kholowy
Dźěłańske kholowy
Polškórnje
Dołhe škórnje
Konjace přikrywy
Pjasćowe rukajcy

Wobhladanje bjez nućenja ke kupjenju

Wojerske wěcy

G. Jllgen
na Kotołskej hasy 4
Telefon 2637

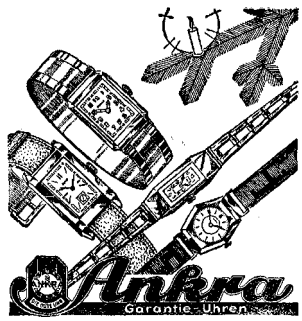

wuznamjenity hodowny dar
je spušćomny časnik / Wulki wubjerk / Za kóždu płaćiznu
Złote wěrowańske pjerščenje stajnje na składže

M. Ewald

na Bohatej hasy 9
Dom dobrych časnikow

Dary, kiž zwjesela

Hólčace a hólčace zymske mantle
Bleyle štrykowane drasty
Konfekcijowy dom
Hellmig & Schönbohm
Njedźelu wotewrjene!

Wosćenc w Nowum Kužicu

Sobotu 15. a njedźelu 16. hodownika so
kózłopiwo toči
Přećelnje přeprošuje Jurj Vitzky a mandželska

Też małe bydleńske rumnosće móžeće tu dóstać wunajmować.
Pisański khamor je zdobom blifej a vitrina, k tomu hišće blido a stóley, couch a małe meble
a wy budźeće rady w nich bydlić.
Prošu wobhladajće sebi bjez nućenja mój skład. Wulki wubjerk w spańskich jstwach, kuchinjach a jědźeńjach
pola Fritz Schulze, meblowy dom
Před Šulerskimi wrotami 2 (Lehmanec młyn).
Samsna sedłańja.

Dobre čehnje k sebi

Njedźelu wotewrjene
Za serbsku drastu
Njedźelu wotewrjene

Wołmjane tkaniny, wušiwane, za fale a rubiška, 100 cm šěroke mtr. 4.75
Wołmj. muslin za fale . . . mtr. 1.95 1.75
Tkaniny z wumělskeje židy, pisane, za fale . . . . mtr. 5.50 2.95
Tkaniny z wumělskeje židy, čorne a pisane, za khuły, 85 cm šěr. 6.50
Wołmjane tkaniny za spódnje suknje, zelene, čerwjene a módre . . . . . mtr. 2.85
Wal, k wušiwanju, za jaki, čorny . . 7.50

Pozamenty, cankow, wobsadki, francy

Fale, ze zaleńka abo indanth. 3.25 2.95 2.65
Kańčki, pisane . . . . jena 1.75 0.95
Banty za holcy 0.85 0.50
Banty za žony, molowane a wušiwane 1.10
Snórki, z moireja abo tafta, w čornej, běłej a rózojtej barbje, we wšěch šěrokosćach
Rjane nowe tkaniny
za šórcuchi a wšu druhu serbsku drastu, smuhate mtr 3.25
čornu pjelsćinowu bramu mtr. 6.25 5.75
pjelsćinowe zwjerchi mtr. 8.50 7.90 6.50

Schaaf

na Bohatej hasy 20 — na Dźiwadłowej hasy 1

Meble

w znatym solidnym wuwjedźenju najtuńšo pola **Despang** nětko na Mott. kowej dr 17

Za swjedźeń

Złotožołte słódke italiske
Dessertowe wino litr 1.30
Samoske (woprawdźite) wegetite poskiđenje litr 1.30
Powcnowe wine litr 0.78
Rum — Arrak — Punsch poskiđ

Friedr. Grimm
w Kamjencu
na Budyskej dróży 34

ROLL

w Budyšinje
Rózk Žitneje a Serbske hasy
Nimale 25 000 hodownych a nowoletnych khartkow
Wulki wubjerk w listowej papjerje w zawalkach jako dar
Papjeru za butru z napisom „Němska wjesna butra" 100 łopjeńkow 35 pj.
Dźeržaki pjelnjac. pjerow wot 1.— hr.
Powědańčkowe zešiwki
Knihi za přednoški
Protyki wot 10 pj.
Pychu za hodowny štom

Swjedźeńske dary

za małych a wulkich su přeco
copte stupnje!

žonjace stupnje z khornarjom prawe boxcalfowe, čorne a brune, copte a mehkorjenje wutrikane 9.90
žonjace stupnje z khornarjom prawe boxcalf., čorne a brune, bjez a ze zhibadłowej zejerju, z praw. wutykanjom jehnj. kože 12.50 11.75
wjelbłudowe kosmičkate stupnje z khornarjom ze zawopjatku, a kožu, čista wołma z wjelbł. kosmičkami wulkosće 36—42 2.75, 31—35 2.45
tkanjnowe stupnje z khorn. wołma a bałmu, wulkosć 36—42 1.60
wjelbłudowe kosmičkate punčochi ze zawopjatku a kožu, čista wołma z wjelbł. kosmičkami, kožane wobšiće, wulkosće 43—46 3.40, 36—42 2.90
tkanjnowe punčochi, wołma z bałmu, wulkosće 43—46 1.75, 36—42 1.45
khornarjowe stupnje z pjenkow. kožu, kajkostna twora, wulk. 36—42 5.60

žonjace zapinace črije z kožanym wobšićom, wos. tunje, w. 36—42 3.95
žonjace pjelsćinowe črije, čorne z pjenkom, pjelsc. a kožan. pódušu, čisto wjelbłud. a wołmjane, wos. płaćizny hódno 36—42 4.95
mužace tkanjnowe gamaše we wšelk. barbach ze zapinacym knetlom wot 1.45

Najwjetši wubjerk we wšěch wěcach, wot najjednorišeho hač najlěpšeho

Črijowy dom
Kurt Loewenstamm
w Budyšinje na Hłownym torhošću
Wot spočatk januara na Lawskich hrjebjach we Serbskim Domje

Njedźelu wotewrjene!

Khodam

Zymske mantle zdźelo cyle z wumělcowej žimy podšita 65.—, 59.—, 48.—, 38.—, 34.—, **29.—**
Lederol-mantle zaźonskich, muški teh 15.00, **10.90**
Kosmičk. mantle zažonskich, muškich **Joppy,** copte p. dźěće 34.—, 27.—, 22.—, 18.—, 12.—, **7.50**
Jaki do powětra z a bjez podšića 18.—, 12.—, **9.50**
Kholowy we w. l. tim wubjerku 13.50, 11.50, 9.—, 8.50, 6.50, 5.—, 4.50, 3.—, **2.50**

Breeches-, Knikerbokerowe wobleki we wšěch płaćiznach
Khłobuki, čapki, zwjeršne košle, zymske trikotaže

Drastowy dom Hugo Pachaly w Budyšinje
Před Šulerskimi wrotami 1 Njedźelu wotewrjene

Bohu Knjezej je so spodobało, mojeho lubeho mandźelskeho, našeho swěrneho nana, syna a bratra, wyššeho wučerja na wotpočinku

Jana Koschkarja,

štwórtk připołdnju ½1 hodźin w starobje 53 lět do wěčnosće wotwołać.

We hłubokim bolu
w mjenje wšěch zawostajenych
Marta Koschkarjowa rodź. Hantuschec
Rudolf Koschkař.

W Njeswačidle, dnja 13. decembra 1934.

Pohrjeb budźe njedźelu popołdnju w 1 hodźinach ze žarowaceho doma.

Hodowne dary

kotrež wulku radosć přihotuja:

Žonjace nohajcy, mako po 1,25 95 70 50 hr.
Žonjace nohajcy, wołma platirow. 1,30 0,85 hr.
Žonjace nohajcy, čista wol. 3,25 2,35 1,80 1,20 hr.
Žonjace rukajcy z podšiwk. 1,60 1,35 0,95 0,65 hr.
Žonjace šlypfry, bał. z podš. 1,45 1 0,80 0,60 hr.
Žonjace šlypfry, wumělska žida z podšićom 1,60 1,20 1,05 0,90 hr.
Žonjace šlypfry, čista wol. 4,90 3,50 2,60 2,25 hr.
Žonjace suknje bał. z podš. 2,50 2,20 1,65 1,20 hr.
Žonjace suknje, čista wołma 6,25 5,75 4,20 hr.
Žonjace štrykowane. jaki 8,75 7 5,90 4,25 hr.
Trikotowe lacy z podš. 3,20 2,85 2,60 1,65 1,50 hr.
Dźěćace štr. drasty wulk. 65 8,25 7,75 6,50 3,75 hr.
Dźěćace štr. drasty wulk. 50 9,90 8,40 7,25 5,75 hr.
Dźěćace pulovry wulk. 40 5,75 4 3,35 2,80 hr.
Dźěćace lacy z podšić, wulk. 45 2,70 1,85 1,10 hr.
Dźěćace šlypfry z podš. wulk. 35 0,85 0,60 0,40 hr.
Dźěćace šlypfry, čista wol. wulk. 35 1,70 1,10 hr.
Dźěćace suknje z podš. wulk. 60 1,20 1 0,85 0,65 hr.
Mužace štrykowane lacy 11,25 8,90 7,50 5,25 4,50 hr.
Mužace pulovry 8,25 6,90 5,25 3 2,50 hr.
Mužace košle ze zasadkom 3,20 2,75 2,20 1,65 hr.
Mužace zoćki, čista wołma 1,35 0,95 0,75 0,60 hr.

Wulki wubjerk. Nizke płaćizny.

Otto Hauffe

w Kupicy (Gewandhaus)

Herbert Krietsch

w Budyšinje
jenož Šukelecka hasa 15

hrajki
w najwjetšim wubjerku

Dale:
plećene meble
polstrow. stólcy
dźěćace wozy

Prinoźne hodowne dary!

Kłobuki, čapki, samowjazaki, kožuchowe krawaty, wolmjane šawle, gamaše atd.

wosebje płaćizny hódno a we wulkim wubjerku pola Njedźelu wotewrjene!

Hugo Lehmann w Budyšinje Bohata hasa 25

Kak wo tom sudźiće?

Radźi so, hodowne dary w poslednjej mjenšinje nakupować! — To njeje prawje, dokelž to njeje z luboscu darjene. Za kožuchowe twory, kiž dyrbja so zdźěla hišće přešić, a zdźěla wosebje zhotowić je nětko prawy čas k wubranju z wulkeho składa pola

Arthur Flegel nasl.
měj. Paul Zimmer
w Budyšinje na Kěžorskej drózy 6

Domjace jopy,

wulcy přijomne, čople a derje sedźace, wjesele kóždeho muža domach, w płaćiznach po 25.—, 23.—, 18.—, **14.50 hr.**

Zymske ulstry
wulkotnje sedźace, cyle z wumělskeje židy zešite
naš poražak 58.—, 46.—, **33.—**
Mužace wobleki, kožane jaki, kosmičkate mantle
Jenotliwe kholowy
wosebje krute dźěłanske kholowy w hobrskim wubjerku jara tunje.

Hermann Müller

w Kamjencu, Wrótkowska hasa 1 (Pfortenstrasse)

Na hodowne blido

namakaće we wulkim wubjerku wjele krasnych darow za

žonu, muža a dźěćo

płaćizny hódnoa we wulkim wubjerku

za serbsku drastu:
banty, canki, wobsadki, rubišća atd.

ARNO KUBE

w Budyšinje, Kněžorska dróha 12
Wobkedźbujće prošu moje wukładne wokna!!!
Rěčimy serbscy

Ghceće-li derje a tunjo kupić

dyrbiće pola firmy

Karl König

kupić. Tam maće najwjetši wubjerk
elegantnych žonjacych mantlow
wot najjednorišeho hač do najwosobnišeho modela
mužace wobleki a ulstry
najlěpše kajkosće, derjesedźace, dobre dźěło
hólčcu a holčcu drastu
za kóždu starobu, pyšne wěcy
kemšace wobleki we wšěch wulkosćach
kožane jaki za žony a mužow
Wubjerk je we wšěch wěcach njesměrnje wulki, płaćizny časej přiměrjene tunjo
Hdyž potajkim něšto trjebaće, wobkedźbujće firmu

König w Budyšinje na Zitnej hasy čo. 4

Njedźelu 9., 16. a 23. je wotewrjene!

Darujće

jězdne koło, žimacu mašinu, wobswětlenje koła z wotrjadneho wobkhoda

Warnecke
w Budyšinje na Šuleńskej hasy 6

Reform. spódnje posleśca

Mjedźane łoža
wulki wubjerk nizke płaćizny

Paul Krahl
na Serbskich hrjebjach 28

Kedźbu!

Elegantnu zapušćil wušljacu

mašinu

z rukowanjom, za 140 hr. dostanjeće jenož p.

Rudolfa Lebelta
w Budyšinje na Zwonk Lawskej h. 30

Najdźankowniši hodowny dar

dobra serbska kniha

ze Serbskeje kniharnje w Budyšinje

Friedrich Lieber

na Bohatej hasy 6

Mydła
Swěčki
Parfümerije
jenož to najlěpše

Dźěćatka hladajće kajke tu rjanosće!
najrjeńša wobrazkowa knihła za naše serbske dźěći
w Serbskej knihařni

Darće črije!

Za dom:
Pjelušowe stupnje, wjelbłud, kosmiškate stupnje, domjace stupnje z pjelkom, stupnje z johnj. kože.

Za drohu:
Zwjerjene stupnje, stupnje z khornurom, črije z johnj. a kučej kožu, sportske črije, škornje za drohowanje.

Za towaršnosć:
Sandalete ze reje, z atlasa, ze somotowe a z dźiwinoweje kože, lakowe a prawe Chevreaux stupnje

Heinrich
Mohr

w Budyšinje, Žitne wiki

Kupny dom Pawoł Glausch w Pančicach

K hodam

poručam swój bohaty skład we **dźěćacych hrajkach**

Prošu, wobhladajće sebi mój bohaty skład w hodownych darach, zo byšće so přeswědčili wo bohatym wubjerku a tunich płaćiznach.

Dale poručam: Wšu potrjebu k hodownemu pječenju.

Přihódne dary k hodam: kaž cigary a cigarety we wšelakich wobalach a wšěch płaćiznach, poprjancy, šokoladu, praliny, čaj, kakao, rybički we woliju a druhe marinady z rybami

Nanej abo maćerj lubej wowcy

daríće

nawoči

J. Natuš
časnikař
w Pančicach

podawam też za hodowne pokładnje

K hodam

chce kóždy swojim lubym něšto rjane pod Boži dźěśćowy šom położić. Ale što a pola koho kupić? Přehladaj poskićenje podpisanych firmow a wěsće něšto přihódneho namakać.

Rjane hodowne dary w najwjetšim wubjerku

štrykowana drasta • štrykowane wobleki • štrykowane lacy • jaki • štrykowane komplety pulovry • štrykowane bluzy • westovry • bolerosy • Berchtesgadenske ječki • šale • rubišća čapki • štrykowane klobuki a kapički • štrykowane suknje • kholowy • gamašowu drastu Küblerowu štrykowanu drastu • holčacu a hólčacu hotowu tkaninowu drastu • nohajcy • trikotaže • wołna za ručne dźěła a štrykowanja • potrjeby za najmjeńšich • šórcuchi • spódnje suknje • krawaty • rukajcy • gamaše • slě • drasty za zwučowanje • sportowe nohajcy • zoki zwjeršne košle • spańska drasta • židźane šaty • zočki za ski a sport a pjasčaki

Njedźelu wotewrjene!

Wobkedźbujće našu dekoraciju!

Budolph

nohajcowy, wołmowy a trikotažowy specialny dom

w Budyšinje na Kěžorskej drózy 16

Rumpodich do Serbow khwata

Wón chce małych a wulkich z darami bohaće počesćić.

Při Wašim honjenju za rumpodichom njech je Wam zapis tutych překupcow z jich wubjernymi tworami z najlěpšim poradźerjom

Čo. 3 W Budyšinje, dnja 14. decembra 1934

Piećeńske pónoje

z Gothania-worcla
z Emalilt-worc'a

khlěbowe kašćiki, khlěb krajace mašiny, truhace mašiny, přewjercaki mjasa, sćěńske a ručne kofejowe młyny poskića jako wužitny hodowny dar

Richard Sommer prjedy: W. Hoppe
w Budyšinje na Kamjentnej hasy 20
(znapreća čełozwučowarnje) Telefon 2626

Dočakajće,

skoro bych zabył, zo chcu swojim lubym k hodam dar wot časnikarja

Hebolda na Serbskej hasy 6

kupić. Tón ma rjane dobre časniki, debjeńki a sléborne wěcy na předań

Wužitne

su wołmjane twory jako

hodowny dar

Płaćizny hódno a we wulkim wubjerku ma je

Essmald

w Budyšinje na Kamjentnej hasy

Hospozy

derje kupujeće

wšo to, štož je trěbne, zo bychu so tykancy a wosuški radźili pola

Natuša

w Khrósćicach / w Kukowje

E. Schlenkrich w Žitrym domje na Hošić hasy čo 9
Wušiwanje wobrubow (Hohlsaum), knefłowych dźěrkow, monogramow atd. spěšnje a tunjo

Mantle

DRASTY — TKANINY
we wulkim wubjerku

kupujeće přeco płaćizny hódno

pola **Otto Hartmann**

w firmje W. Häcker, w Budyšinje na Žitnej hasy 7

Martin Jähne

na Šulerskej hasy 9
Telefon 2705

Specialny wobkhod za ćerpjace nohi

Woldźěł za wothladanje nohow.
Dźěłarnja po měrje a wuporjedźenja

Skład hołowych črijow

Mantle, drasty tkaniny

najwjetši wubjerk na městnje

Paul Otte

na Žitnej hasy 10

Kupujće

pola našich **inserentow!**

Dary, kiž kóždeho zwjesela!

Brennabor jězdne koło abo moderne wobswětlenje koła, też njezabudźće za hospozu ćopłe žimacu mašinu

Kupujće we wotrjadnym wobkhodźe. Tam so Wam derje a płaćizny hódno pasnuli.

Richard Kieschnick
wobkhod z motorskimi a jězdnymi kołami
na Hošić hasy 17

Też lětsa zaso

cigary k hodam

jenož wot

E. Simona

w Budyšinje w Serbskim domje

Wot wotrjadnika dobru kožanu drastu

Wotrjadniske zastajenje kože a derje wupruhowane a wuspytane kajkosće. Kožane jaki z rukowanjom a bjer njeho, kožane kholowy, kožane hawby, kožane rukajcy. Aktowe a žonj. kožane toše we wulk. wubjerku za wšě přeća po načasnych płaćiznach poskića we wulk. wubj.

Otto Büttner

w Budyšin'e na Hłownym torhošću

Předjstwine garderoby, dełnojstwine garnitury
njeńske blida, hlida, stołcy
stołcy za njeńske blido
podstawki za wanje

Njedźelu Hänchen wotewrjene!

Kuchiny
spańske jstwy
bydlenske a knježe jstwy
40 mustrowych jstwow
Lubijska dróha 17 (žadne twarjenje)

643 jězdnych kołow

rozpředach w tutym lěće. Dopoćaz zo dobru tworu płaćizny hódno předawam. Wulki wubjerk w znamkowych kolesach, na 300 kolesow na składze. Na přeće podźělne płaćenje. (Napłać. 10 hr., tydź. wotpł. 2 hr.)

J. Schieback na Mužakowskej dr. 4
Gumije za dźěćace jězdne kola we wšěch wulkosćach

Dobre črijowe twory wšěch družin

škórnje za pućowanje, za ječhanje, za dźěłowu službu, HJ- a BdM-črije po předpisnje, črije na dźěło, črije za turnowanje, filcowe črije, drjewjancy a filcowe toflе, domjace črije, kožane sandale

tunjo pola

Willy Sommer

Serbske hrjebje čo. 8

Zyma žada ćopłu drastu!

Žonjace
pulowry
štrykowane lacy
swódne suknje
šlupiry
nohajcy
rukajcy
štrykowane stawy
šawle a rubiśća
spańske wobleki
nócne košle
nócne łaki

Mužace
pulowry
štrykowane lacy
normalne košle
normalne kholowy
bardientowe košle
zoki
rukajcy
šawle
předkošliki
nócne wobleki
nócne košle

Dźěćace
pulowry
štrykowane lacy
swódne suknje
šlupiry
normalne wobleki
rukajcy
nohajcy
bardientowe košle
zw. cŕšne wobleki
nócne košle
čapki

we wulkim wubjerku, po tunich płaćiznach

A. Bokelmann nasl.

Założene 1892 — Rěči so serbscy — mějićel Curt Müller — Rěči so serbscy — Serbske hrjebje 2

Přiloha k čisłu 291

SERBSKE NOWINY

Pjatk 14. decembra 1934

Cyrkwinske powěsće

3. njedźela adventa, 16. hodownika 1934.

S **Budyšcina.** W Michałskej zyrkwi śměje farar Kapleř rano ⅛8 hodźin němske Boże wotkazanje, farar Tišer dop. ½9 hodź. němske a ¾10 hodź. serbske kemšenje. Pop: w 3 hodź. w sjednoćenstwowym domje pśi Pólnym Hrodźiku adventna ſwjatoćnosć ſa młodźinu. — Sſrjedu wjeczor w 7 hodź. nutrnosć w Jeńezach.

S **Budyšcina.** Krajnozyrkwinske sjednoćenstwo. Njedźelu dop. ½11 hodź. ſwjatk dźěći. Wjeczor ⅛8 hodź. evangeliſaźija; thema: „Adventske namołwjenje". Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblisika hodźina. — Chromadźiny ſwonka Budyšchina: Njedźelu pop. ¼4 hodź. w Njeſwačidłe, póndźelu wjeczor we 8 hodź. w Kumwałdze, wutoru wjeczor we 8 hodź. w Semicach, ſrjedu wjeczor we 8 hodź. w Biſkopicach, pjatk wjeczor ⅛8 hodź. w Hornjej Hórzy. — Hodźiny ſa žony: Póndźelu wjeczor ⅛8 hodź. w Budeſtezach, wutoru popołdnju we 4 hodź. w Budyšchinje, ſchtwórtk wjeczor ⅛8 hodź. we Waldorfie. Kóždy je wutrobnje witany.

S **Barta.** Rano we 8 hodź. budźe ſerbiſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. poſawniſka Boża ſłužba. „Čźińce durje wyſoke!" (Programm 10 pj.) — Sběrka ſa naſch poſawniki tkór. Pop. w 3 hodź. pola Müllerez adventna ſwjatoćnosć ſa wſchě žony naſcheje wołady. — Pjatk wjeczor ⅛8 hodź. němſka adventiſka nutrnosć pola Vogelez w Dubrawźy.

S **Budyšcy.** Rano ⅛8 hodź. śměje farar Bójj ſerbſku ſpowědź, dop. ½9 hodź. farar Böttger ſerbiſke a w 10 hodź. němſke kemšenje. Dop. ¾12 hodź. śměje farar Bójj kemšenje ſa dźěći 5. hać 8. ſchulſkeho lěta. — Wutoru wjeczor ⅛8 hodź. śměje farar Bójj biblisku hodźinu w młodźinowni. Pjatk wjeczor we 8 hodź. budźe bibliska hodźina ſa wjetſu mužisku młodźinu.

S **Bukez.** Rano ⅛8 hodź. budźe ſerbiſka ſpowědź dop. w 9 hodź. ſerbiſke a ½11 hodź. němſke kemšenje. Pop. ⅛3 hodź. ſerbiſka ſpowědź. — Wumrěła: Johanna Chriſtiana ſwud. Pjechowa rodź. Frömmigez, wumjeńaſka w Mjeſchizach, 79 lět 22 dnjow ſtara.

S **Budyšchinka.** Dop. w 9. hodź. budźe ſerbiſka čitaiſta Boża ſłužba, dop. w 10 hodź. dźěćiſkemſchenje ſa njemſke dźěći. Pop. w 2 hodź. budźe ſerbiſke a w 3 hodź. němſke Boże wotkazanje (farar Handrik-Porſchiſti).

S **Hodźija.** Dop. ½9 hodź. budźe němſke kemſchenje ſaſiſti vikar Schädlich ſ Huſki (farar Wjeſar śměje we Swižu ſerbſke a němſke kemſchenje). Pop. w 5 hodź. budźe adventiſka nutrnosć ſ Božim wotkazanjom w ſchuli w Koblizach; wjeczor ⅛8 hodź. adventiſka nutrnosć ſe Božim wotkazanjom w ſchuli w Bolborzach. — Pjatk pop. ¼5 hodź. budźe němſke Boże wotkazanje.

S **Hrodźiſchcza.** Dop. w 9 hodź. budźe ſerbſka a ½11 hodź. němſka Boża ſłužba. Wjeczor w 6 hodź. němſka a w 7 hodź ſerbſka Boża ſłužba w ſchuli w Drožđźiju. — Pokhowani: Richard Werner Peter, mandźelſke dźěćo dźěłaćerja Pawoła Richarda Petera we Wichowach, 12 dnjow. Korla Auguſt Kloß, dźěłaćeř w Drožđźiju, 54 l. 9 m. 3 dny. Pětr Waſcha, rybowy miſchtir w Njechornju, 73 l. 5 m.

S **Sucžiny.** Rano we 8 hodź. ſerbiſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. ſerbiſka a ½11 hodź. němſka Boża ſłužba.

S **Hulki.** Rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědź, dop. w 9 hodź ſerbiſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje (farar Wjeſař-Hodźijſki).

S **Klukſcha.** Dop. w 9 hodź. budźe ſerbiſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje. Popołdnju ½5 hodź. němſka ſpowědź ſ Božim wotkazanjom (farař Wiczaz-Huczijanjſti).

S **Kotez.** Rano we 8 hodź. budźe němſka ſpowědź a Boże wotkazanje, dop. w 9 hodź. němſka adventiſka ſpěwna Boża ſłužba ſ adventiſkim rospominanjom. Sběrka.

S **Lupoje.** Dop. w 9 hodź. budźe ſerbiſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje. — Koletka ſa měſchćańſke a wokrjesne towaršſtwo ſmutskowneho miſionſtwa.

S **Maleſchcz.** Rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. ſerbiſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje ſ poſawnami poſawniſkeho khora Michałſkeje wołady w Budyſchinje (tekſtowe kopjeno 10 pj.). Sběrka ſa Budyſchiſke wokrjesne towaršſtwo ſa ſmutskowne miſionſtwo. Pop. w 3 hodź. ſerbiſka adventiſka nutrnosć ſe ſpowědźu pola Juraſez w Brěžnyn. — Semrjekoj: Frida Alma, mandź. Kurta Hermanna Janki, pohoncza w Pluſnicach, 27 l., 5 m. a 20 dnj. — Jan Ernſt Kunath, wumjeńař w Dobroſchizach, 73 l., 11 dnjow.

Tutón pohlad śměje pſchichodnje Hindenburgowe rowniſchcźo.
Modell Hindenburgoweje wěže w Tannenbergſkim pomniku, kajtiž śměje pſchichodnje napohlad. Kaž wobras pokaſuje, ſo tichiž, kiž nětkole ſtrjeđź pomnikoweho dwora ſteji, k wěži pſchitiwerđźi. Sahođ pomnika ſo monuſteji, k wěži pſchitiwerđźi. S wobeju ſtron poſtajitej ſo 3 metry wyſokej woſeſkej poſtawje ſ bronſy, kotrejž budźetej wrota k rowniſchcźu morweho wójſkoweho wjedźnika ſtražowacź.

S **Minakała.** Rano ⅛8 hodź. budźe ſerbiſka ſpowědź ſ Božim wotkazanjom a dop. ½9 hodź. ſerbſka Boża ſłužba. Sběrka ſa měſchćańſke a wokrjesne towaršſtwo ſmutskowne miſtijonſtwo w Budyſchinje. Popołdnju ¾12 hodź. kſchćeńſka Boża ſłužba. ⅛3 hodź. němſka ſpowědź ſ Božim wotkazanjom a ¼4 hodź. němſka Boża ſłužba. Zyrkwinska hudźba: „Adventiſki ſpěw" wot Eug. Hildacha ſa ſopran ſ pſchewodźenjom byzalow (ſopran: knjeni Geiſtowa ſ Adolfiſkeje Hěty). Pop. ⅛6 hodź. ſerbſka Boża ſłužba ſe ſpowědźu a ſ Božim wotkazanjom pola Bórnez w Khróſće. — Sſrjedu 19. dez. wjeczor we 8 hodź. w Minakałkim hoſćenju adventiſka ſwjatoćnosć jónſkeho towaršſtwa. — Pokhowany: Jan Auguſt Lehđer, hoſćenjaŕ na wotp. w Minakale, 70 lět 10 m. 14 dnjow.

S **Njeſwačidła.** Rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. ſerbiſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje. Pop. w 3 hodź. němſke, w 4 hodź. ſerbiſke kemſchenje ſe ſpowědźu w Sarečźu. — Wutoru pop. w 5 hodź. ſerbſka adventiſka nutrnosć ſe ſpowědźu w Bóſchiſćańſkej ſchuli, ſrjedu wjeczor ⅛6 hodź. tehorunja pola Schneiderez we Wulkim Pſchéſdrjenju. — Pokhowani: Korla Měrćźin Grofa, ratařſki ſyn w Khańowje, 6 l., 6 m. a 28 dnj. ſtary. — Charlotta Giſela Plewanez, njemandź. dźěćo w Njeſwačidłe, 13 dnjow ſtare. — Korla Schokta, ratař w Krónźy, 68 l., 10 m. a 3 dny ſtary.

S **Noſpaciz.** Dop. w 9 hodź. němſka Boża ſłužba a po njej němſka ſpowědź. J. Kanig. Pop. w 2 hodź. ſerbſka ſpowědź. Koletka ſa Lužiſki ſtuft lukoſće. — Sſrjedu, 19. dezembra wjeczor ⅛8 hodź. kſchćeńſkanſka jónſka ſłužba.

S **Porſchiz.** Rano we 8 hodź. budźe ſerbiſke Boże wotkazanje, dop. w 9 hodź. ſerbſka a ½11 hodź. němſka Boża ſłužba; dźěćiſkemſchenje w Porſchizach budźe we 11 hodź. ſa mjeńſke a ½12 hodź. ſa wjetſe dźěći. — Knjes ſjednoćenſtwowy wothladaŕ Kohrer śměje bliſtu hodźinu póndźelu wjeczor w Porſchizach, wutoru wjeczor w Kumſchizach; ſchtwórtk wjeczor ⅛8 hodź. budźe ſerbiſka biblisika hodźina w Boſchezach w ſchuli.

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. ſerbſke ſwjate wotkazanje, dop. w 9 hodź. ſerbſka, ½11 hodź. němſka Boża ſłužba, ¾12 hodź. Boża ſłužba ſa mjeńſke dźěći, pow w 3 hodź. poſawnowa adventiſka nutrnosć w zyrkwi. — Póndźelu rano ⅛8 hodź. raňſka nutrnosć. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. jónſke towaršſtwo pola Röſlerjez, adventiſk wjeczor.

S **Wósporka.** Dop. w 10 hodź. budźe adventiſka ſpěwna Boża ſłužba ſ adventiſkim reſpominanjom; na to ſpowědź a Boże wotkazanje, ſtóńčnje kemſchenje ſa dźěći we Wulkich Sdźarach. Sběrka.

S **Wulkich Sdźarow.** Rano we 8 hodź. budźe ſerbiſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. ſerbiſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje, ¼12 hodź. kemſchenje ſa dźěći we Wulkich Sdźarach.

Přilopk

Krwawny ſtraſt twarſkich dźěłaćerjow w Parilu.

Na wulkim twarniſchću w jenom Pariſkim pſchedměſcu policija do nětkle 60 ſtrajkowanych twarſkich dźěłaćerjow ſtrany. Strajkowaŋy běchu ſwojich k dźěłu ſwólnitych towaršſchow wot dźěła wothđerjeć ſpytali. Tehođa běſche ſo policija na pomoz ſawołała. Strajkowaŋy ſ łopaćemi a kilopami na policajſkich ſaſtojnikow dźěchu a nětkrotch tak cźěſko ſranichu, ſo dyrbjachu jich do thorownje dowjeſć. Policija dweju dźěłaćerjow ſaja.

Jan Rali:

Moje wójnske dopomnjeńki

Bolosćje ſ druhim a tśeśim dnjom pſchiběrachu. Doſtach wulku ſymizu (Fieber) a wojowach ſe žiwjenjom a ſmjercźu. Wobjeđźe tśeśi dźeń hrožeſche ma ſaduſchenje. Sadwělowach ſtoro. Proſchach w nozu wo nětake wołoſenje bolosćow a đoſtach morphium. Woſamtnych ſe zwojim žiwjenjom. Po krótkim cźaſu wobja mje hłuboki ſpał.

Wopišać ſo njehođźi wjeſełoſć, hđyž rano jako ſ Božim đźiwom ſaſo wotucźich. Cźujach ſo ſtrowſchi a wožadach ſa jéđźu, kotraž mi đerje ſtłođźeše. Jenož njepſcheſtawaŋy hrimot kanonow mje traſcheſche. Bojachmy ſo, ſo fronta ſo pſchedobuđźe a my wuſtajimy ſo druhemu raſej ſmjertnemu ſtrachej. Jenož wróćo, myſlachmy ſtajnje. Próſtwa ſo đopjelni. W běhu 13. novembra popołdnju ſo ſ thorobnymi awtami wotwožowaſche, ſchtož ſo trochu wotwjeſeli hođźeſche. Mjes nimi běch tež ja. Đyrbjeſche ſo měſtnoſć ſa nowych ſranjenych pſchiprawicź. Po đwanaćoch ſo wotwožowachmy. Jésha njeběſche tak jednora, kaž žebi ſwopređka myſlachmy. Po kamjenjatej đróſy ſo awto thětro cźiſchaſeſche. Zakoſćenja, woſeſche tajtich ſ roſtſelanymi ſtawami, njemźachu kónza. 18 kilometrow đołhi puć đaſche ſo nam jako wěcźnoſć. Schtóž tajki transport nawđźił njeje, njecźuje ſobu bolosće a ſtrachoty. Njepſcheju to žanemu cźłowjekej.

Słónczńje đozpěchmy belgiſke měſtaczko Jſeghem. Klóſchtr bě tu jako lazaret pſchiprawjeny. Hnyđom po nim ſtajachu đoſtachmy cźołu kupjel a nowe cźiſte ſchaty. Tajka kupjel nam po đołhich napinaŋych cźaſach đerje cźiniſeſche, cźujachmy ſo ſaſo jako cźłowjekojo. Đwaj lekarjej, młođy a ſtary, naſ pſchepytowaſchtaj. Poſkuchach na ſójđe ſkowo, kotreż mjes ſobu rěcźeſchtaj. Mjes tym, ſo ſtarſchi ſranjenje ſa jara thutne wobſtladowaſche a mi wſchu nađźiju na bórſomne wotkhorjenje wſa, đoſtach nowe nađźije ſ poſtuđźenja młóđſcheho, kiž mjeneſche, ſo ſnađź ſtrowa natura cźeže pſchedobuđźe. Na ſkowa poſlednjeho ſo ſepjerach. Woprawđźe ſo ſe mnu đźeń wote đnja połepſchowaſche, ſchtož rjane cźopke łoźo a poſhubjowaŋy hrimot kanonow, pođ kotrymž prěnje đny jara cźěrpjach, wulkutkowa. Jenož ſymiza a ſtyſł ſa đomtinu mje njewopuſchćichtej.

Leżachmy tu we wulkej ſali. Klóſchtrſke ſotry a thorobni wothladowarjo nam poſtkuchowachu. Wſchudże ſo perſonalitje ſapjerowachu. Pólny predaŕ měſſke nutrnoſć wo temje: „Bóh je ſwěrny!" Cźaſ ſwojeho žiwjenja njedopomnju ſo pođobneho hnuća đuſche, jako tu po pſchětratych bolosćach a cźerpjenjach, woſeſche đźiwy tak blišo pſched ſmjerćźu ſtejach. Roſłožowaſche nam tak nutrnje ſađźěwnoſć cźłowjeka, kiž đźenża tćeže a jutſje ſwjađnje. Njemóźach ſo ſyſłow ſđźerźeć. Schtóž je takle ſmjerćźi wuczeknył, njeje wjazy hordy na tuđomnym thuđujſchim ſwěrće.

Đźeń 16. novembra roſchěrjeſche ſo powěćź, ſo na druhi đźeń lazaretowy cźaſ do Němſkeje wotjeđźe. Schtóž běſche trochu khmany ſa transport, ſo na liſćinu napiſa. Đokeđ ſymiza njepopuſchćowaſche, njeſmědźach ſobu. Nad tym ſo runje njeſwjeſelich; cźujach ſo po ſwojim měnjenju tola tak ſtrowy. Schtó njebuđźe pſchi tajkej ſtađnoſći ſtrowy?

Wotjeđ do Němſkeje.

Wot ranja đnja 17. novembra knjeſeſche žiwjenje w lazarecźe. Stanjeni ſo na đwórniſchcźo wožachu. Wſcheſe to wjeſele a ſrudoła ſđobem. Wjeſeloſć potrjechi też mje. Đyrbjach ſo nadobo ſwobleſkać a ſobu jéć. Piſches nóz nětkoſi, kiž móžachu ſobu do domiſny, bóle khorichu a njeſmědźachu tuž ſobu. Druſo ſo na jich měſtno ſapiſkachu. Sa cźaſ trjebaſche ſo wěſta licźba. Pichiboty cźinjachu ſo ſa žnty đźeń. Hakle nimale pſched wjeczorom wotjeđźe cźaſ na đźiwer Roulers. W połnoc đojeđźechmy do měſta Gont. Tu ſo ſaſo khori wumeńachu, đokeđ wjele njeběſche ſa đaliſchu jéđu thmanych. Wołtachmy tu đołhi cźaſ na đwórniſchcźu, ſkoro žnty druhi đźeń. Hakle druheho đnja pſched wjeczorom jéđźechmy đale. Wěſtych pſchiczinow đla taſe cźaſi najbóle w nozu jéđźa 19. novembra rano pſchejéđźechmy němſko-belgiſku miſeju pola měſta Herbertſtala. Jéđźechmy potom đale pſches Aachen a Düren đo Kólna. Leżach w jweſčſchnym ſoku, njemóźach potaſſim pſches maſe woińſkeho wjele widźeć. Myſlach jenož ſtajnje na đaleſchu. Jako w Kólnje po wulkim mołcje pſches rěku Rhein jéđźechmy, njemóźach ſo wjazy wobkniješć. Wuliſech prěni króć ſam ſ ſoka a đěch ſ đuriam. Widźach runje hiſcheze wulki żeliezny móſt a ſ prawizo kraſnu a wulkotnu Kólnjanſti đom. Wěch ſbožowny, hđyž pſches rěku jéđźechmy, runjeż njeběch tak ſtrowy, kaž tehđom. Hđyž pſched nětkotrymi měſtami w Mannheimje pſches rěku đo pola jéđźechmy.

Đotho njertajeſche a ſanitetaŕ wuhna naſ ſaſo đo naſchich ſoków, hđyž běſche naſ najprjedy tkěrro naſcheje khrobłoſće đla naſwarił. Sahwóhmy pſcht ſwojej wjeſeloſći na khoroſć a na ſcźěkwi taſteho kaženja. Wjeczor đojeđźechmy đo měſta Hamborna. Tu ſo cźaſ roſđźeli. Połojza woſta tu, druha połojza jéđźeſche đale đo Duisburga. Wjeſeli đźeł ſ naſ ſo we wulkej Joſefiſkej menaji wuthowa, mjeńſche wođźołe w mjeńſchich jako lazaretu pſchiprawjenych měſtnoſćach.

(Pokrjećowanje ſćěhuje.)

Ze Serbow

S **Delnjeje Hórki.** Plan sa wotwodźenje Schprjewineje wody mjez Delnjej Hórku a Malešechzami je so pscheměnił. Pschećiwjenja pschećiwo temu maju so hač do 24. dezembra Budyšknemu hamtskemu heftmanstwu wotjewicź. Wobdźěleni, kotřiž so sa tón cźaš njesamokwja, prawo k hórschenju słuša.

S **Kubschiz.** Jubilara dźěka, Ernsta Rabowšeho w Mješichzach, je Zitawska pschemyslowa komora počesćiła. 29lětne njewustawaze dźěławosćo w Zachmannej stale w Kubschizach je so mytowała. Jubilarej je dźěławy wjednik cźežnu liščinu pschepodał. Pschejemy jubilarej, so by mohł hischcze dołho we swojim powołanju dźěłacź.

S **Kuczíny.** Sandźenu wutoru wječor wokoło 6 hodź. je jedyn motorski koleśaŕ s Noweje Wěže pola Mikowa na statnej dróhy do sapschaha jaśeł, s kotrymž so dołhe drjewo wjesesche. S drjewom bě sadnje źiwótko tšěrko schowane, so je koleśaŕ njebě mohł naslała špósnacź. Koleśaŕ padze a so do wody dróhoweho pschérowa wali, pschi cźimž so na zbože jenoź lohko froni. Nusne by było, so by so pichi wo-jenju dołheho drjewa sadnje źiwótko tał powěsło, so by hižo s dalóka widźecź było. Srażenje budźiske mohło hórsche scźěhnyć měcź.

S **Klukscha.** Njedawno je jedyn njedocźink na naschim pohrjebnischczu někotre rowowe ponniki spowalak. Tole zamopaschnischtwo je po zyłej wobadźe s wulkim pohórschkom było. Nichtó žebi njemóże wumyślicź, s kajšej pschicźinu je so tajke njeschmańtwo stucźiło. Tola s tym so woraknwy cźłowjek njeje dał wotdźerźecź, šnowa je swojim sapicźa hódnym schłódnischtwom ludźi rosharicź. Wón je šnowa s jeneho rowa pomnik wutwalił a jón rosbił. Wotšadni žu tehodła w njemérje. Boja so, so stótnischi sawuseźeŕ hischcze wjazy schkody nacźini, jeli so so njepora-dźi, jeho sasłapnicź a źudnischemu pokhłostanju pschepodacź.

S **Bukez.** Cźitamy wo dobrym wunoschku sbérki sa zwanku pomoz w naschej wsy. Teź sbérka sa kulturne potrjeby Domowiny wunjese w Bukezach 25 hr. To je jara swjeselace. Trjeba tola nasche kulturne dźelo k swojemu spěchowanju pjenježne srědki nanajnuschcjo. Wutrobny dźak a saplacź Bóh — dowěrnikej a dariczelam.

S **Ketliz.** Na cźežke sranjenja je tudomny wojnaŕski mischtr Gustav Rohnfeld s Ketliz wumrěł, kotryž je so schtwórtk w Lubiju se swojim jésdnym kokom s tworowym automobilom sbrachnył.

Se **Salomja** pola Lubija. (Dźiwny hodowny cźaš.) Lětuschi hodowny cźaš sa naš po sdaczu wožebite dźiwy pschihotuje. Pod Cźerwjenym Kamjenjom je jaironka s najrjeńschimi kwětkami pod bjesliščowymi kerkami módri a žołte pěrklucze kaž hodowne šwěcźki wódla siteja. Pupki wjelcźeho drjewa bubnja k satcźeźu sa někotre dny. Syna dyše hěbi po sdaczu kěza wonjeschko kwětkow do kožuchoweho khornarja tykuje.

S **Lichanja.** W nozy k wutorje je w tudomnej Eichhornez skale woheń wudrył. Drjewjana kólnja, w kotrejž so maschiny khowachu, žu sa krótki cźaš z wohujom saicźi. Pschi tym so wschelaki grat, jedyn benzinowy motor, elektriski cźěribny motor i cźahadła za powrótne lorje wobschodźichu, so je so pschcźeo khěrza schłoda nacźinika. Pschi kaschcźišim dźele je so wobźarujomne njebože stało. Jedyn kaschcźer dyrbjesche po šcźežorje horje salećź, so by so elektriski prud pschetorhnył. Pschi tym so ścźežor powali, a kaschcźer wschelaku schkodu porcźerpi. Jeho dyrbjacźu do Budyšnje khorownje bowjesć. S kajšej pschicźinu je woheń nastał, njeje hischcze znate. Mózno je, so je jón stótnischa ruka załožiła.

Z **Ralbic.** Srjedu wječor powoła „Zwjazk wjelećźeńcych“ župnu zhormadźiznu do Waldźic korčmy, teź duchowni a wukerjo běchu přeprošeni. Župan Prüver z Kamjenca rozłoži zaměry zwjazka a što je na lěpšinach za swójby, hdźež je wjele dźěći, hižo dobył. To pokazuje so najlěpje w nowym měšćanskim dawku (Bürgersteuer) a dokhodnym dawku. Zwjetša su wšitcy, kotřiž maja 3 abo wjacy dźěći, docyła wuswobodźeni. W němskim statnym knježeństwje je zwjazk zastupjeny ze swojim prěnim wjednikom a wjele lěpšinow za tute swójby so přihotuje, wšo pak trjeba swój cas a swoje přihoty. Jenoź cyłk a kruta organisacija zamóżetej wuspěchi docpěć. Tohodla dyrbjeli wšitcy zwjazkej přistupić. Kaplan J. Andricki wo zasadnym stejnišću katolskeje cyrkwje k nowym žadanjam stata; stat a cyrkej, politika a nabožina matej zhromadnje dźěłać a to je k lěpšemu človjestwa.

Towafstwowski powěstnik.

Rukecy. „Serbske blido“ so njedźelu 16. dec. wječor we 8 hodź. na Cornobozy skhadźuje. Wšěch swěrnych Serbow tam wutrobnje witamy.

Rakezy. Dla zmrkwinskeho koncerta jaroczina so zhromadźina zerbskeho towaŕstwa „Lipy“ njedźelu 16. dez. halle w 4 hodźinach. Bratrja a sotry, hladajce pak, so by tuta prawje bohacje wopytana była, dokelž chze w njej schwarna cźrjódka młodych sobustawow do naschcho towaŕstwa sastupicź. A to ma so stacź na zyle doktojne a swjatoczne waschnje. Pschedbyda.

Lipsk. „Serbske blido“ skhadźuje so wutoru 18. dec. posledni raz w tutym lěće w hosćencu „Börsenrestaurant“ (njedaloko hłowneho dwórnischa). Je to 350. skhadźowanje wot lěta 1925 (znowa zbudźenja „Serbskeho blida“). Potajkim jubilejne skhadźowanje z rjanymi přednoškami a ważnymi wuměłowanjemi. Tohodla so prosy wo bohaty wopyt

Starši.

Nowe knihi a časopisy

Radiowy cźažopiš „Der Deutsche Rundfunk Funk Post“, 80 stron hyły, pokazuje na swojej prědnjej stronje hodowny hermank psched Barlinskej wulkosrkwju, teź wopschijesce seschiwka so po tutych dnjach psched hodownym świedźenjom słošuje. Dźeći budźe sajimowacź rosprawa s wobrazami wo bratrowaj Grimmowaj. Teź hodowny karp sajźuzi žebi nastawk s wobrazami. Stajnje žiwe wopschijesce tuteho cźažopiša wudospołnja so tón krócź s nastawkowaj wo hodownych knihach a najnowischich synkofilmach. W techniskim dźelu namakaju radiowi sajimcy a pipierjo dosć pěknych wězow.

Radio

Ssobotu 15. dezembra žiwischimy.

Königswusterhausen. Nimo snateho wschédneho programma: 6.35 rauschi koncert. 11.40 sa burow. 12 pschipołdnischi koncert. 13 tacźele. 15.45 hospodarski tydźeństi pschehlad. 18 sportisti tydźeństi pschehlad.

Lipsk. Nimo snateho wschédneho programma: 6.05 sa burow. 12 pschipołdnischi koncert. 14.25 tacźele. 18.25 koncert.

Hischcze wažne s dnjowcho programma. Barlin: 20.10 operetta „Fatinitza“. Kóln: 20.15 wjeselcy wjecźor. Minden: 19.05 koncert. Warschawa: 20 lohka hudźba. Praha: 19.25 dujerska hudźba.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der von den Stadtverordneten beschlossene **1. Nachtrag zum Ortsgesetz über Beitragsleistungen zum Bau der Sammelkläranlagen, ihrer Verbindungsleitungen und Pumpwerke in der Stadt Bautzen** liegt im Baupolizeiamt, Kornmarkt 3 I, Zimmer 13, **einen Monat lang** zur Einsichtnahme öffentlich aus. Widersprüche gegen diesen Nachtrag sind bei Verlust des Widerspruchsrechts innerhalb dieser Frist, vom Tage des ersten Erscheinens der Bekanntmachung an gerechnet, mündlich oder schriftlich in der Baupolizeisanzlei zu erheben. Geschäftszeit: 8 bis 13 Uhr.

Bautzen, am 5. Dezember 1934.

Stadtrat — Baupolizeiamt.

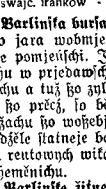
MAGGI'S WÜRZE
ist vielfältig verwendbar
für Suppen, Soßen, Gemüse, Salate usw.

Auf Blatt 1 des Genossenschaftsregisters, die **Verbraucher genossenschaft (GEG.) Bautzen, eingetragene Genossenschaft mit beschränkter Haftpflicht in Bautzen** betr., **ist heute** eingetragen worden: Die Firma lautet künftig: Verbrauchergenossenschaft Bautzen, eingetragene Genossenschaft mit beschränkter Haftpflicht.

Amtsgericht Bautzen, den 3. Dezember 1934.

Der am 23. Februar 1934 bekanntgegebene Plan für die Regelung der Spree bezw. für den Bau einer Flutrinne zur Abführung von Spreehochwässern von Niedergurig bis Spreewiese ist in folgender Weise geändert worden:

1. Die Flutrinne beginnt an der Grenze der Fluren Niedergurig, Briesing und Malschwitz bei den Flurstücken 258 der Flur Niedergurig und 192 der Flur Malschwitz und mündet bei Flurstück Nr. 287 der Flur Malschwitz in die alte Flutrinne.
2. Das Bett der Großen Spree ist bei den Flurstücken Nr. 240, 241, 238a, 249, 255 der Flur Niedergurig, Nr. 78, 79, 80, 81, 82, 82a, 85, 86, 90, 90a, 90b, 90c, 90d, 91a, 91r, 91b, 100, 101, 102, 103, 104, 104a, 104b, 105 der Flur Briesing, Nr. 83 der Flur Zschillichau, 316, 324, 324a, 275, 457, 350 bis 355 der Flur Klix geregelt worden.

Die nach der Bekanntmachung vom 23. Februar 1934 ausgelegte Planung ist damit hinfällig geworden. Die auf die vorgenannte Bekanntmachung hin erhobenen Widersprüche sowie alle vor Erlaß der heutigen Bekanntmachung geltend gemachten Widersprüche haben sich damit erledigt.

Etwaige Einwendungen gegen die neue Planung sind gemäß § 33 des Wassergesetzes binnen 2 Wochen vom Tage des Erscheinens dieser Bekanntmachung bei der unterzeichneten Amtshauptmannschaft anzubringen.

Beteiligte, die sich in dieser Frist nicht melden, verlieren das Recht zum Widerspruche gegen die von der Behörde vorzunehmende Regelung.

Bautzen, am 11. 12. 1934. **Der Amtshauptmann.**

Auf Blatt 10 des Genossenschaftsregisters, den **Darlehns- und Sparkassen-Verein Großpostwitz und Umgegend, eingetragene Genossenschaft mit unbeschränkter Haftpflicht in Großpostwitz** betr., ist heute eingetragen worden: Das Statut vom 24. Januar 1897 ist durch das neue Statut vom 14. Juni 1934 ersetzt worden. Gegenstand des Unternehmens ist der Betrieb einer Spar, und Darlehnskasse 1. zur Pflege des Geld- und Kreditverkehrs und zur Förderung des Sparsinns, 2. zur Pflege des Warenverkehrs (Bezug landwirtschaftlicher Bedarfsartikel und Absatz landwirtschaftlicher Erzeugnisse), 3. zur Förderung der Maschinenbenutzung.

Amtsgericht Bautzen, den 5. Dezember 1934.

Hospodarski rozhlad

Schtwórtk 13. dezembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,99
1 tendźelski punt	12,285	100 čěskosk. krónow	10,39
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,40

Barlinska burša s dnja 13. dezembra. Ssamo na žebi hižo jara wobmjesowany wobkhod šo wcźera hischcze dale pomjeńschi. Jenoź tam a žem šo hódnoty, kotreż běchu w prjedawschich dnjach šo sesłabiłe, mróźo kupowachu a tuž šo zyle jednotnu wobraz njejewjesche. Njeda šo prěcź, so bě satkadne ménjenje pschećelne. Tak móżachu šo wošebje brunizowe akcije thěrno połepschicź. Podźele statneje banki dale wo 2,25 proz. popuschcźichu. Na reutowych wikach běsche jara cźicho a kurs šo mało pschemeńchu.

Barlinske žitne wulkowiki. Zyttowe położenje na Barlinskich žitnych wulkowikach je so ledma pschemeńiło. Poschicźenja ju skerje so pomjeńschiše. Ale teź młynny nimaja wiazy tak wulki sajim, kaž hischcze psched nješto dnjemi. W Barlinje je wé, da so pschenica a teź rožka bjes cźežom samješćicź; rožka njeda pak so tak lohko pschedawacź pschi Delnim Rheinje a pschi morju. Wowcź a pizowanski jecźmjeń so dale jenoź w małych dźělbach poskicźeja a to hischcze žwjetscha jenoź sa šoja muku a lane wošuchi. Na mukowych wikach je wobkhod w rżanej muzy słabv; pschenicźna muka ma lěpschi wobkhod. Dobre druźiny jecźmjenja sa piwarnie so žadaja. Jecźmjenje sa industriju maja słabv wobkhod, dokelž mjes žadanej a poskicźenej pławcźiznu su hischcze wulke rozdźele.

Wcźera płacźeshe w Barlinje zentnar

pschenicy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., roži R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jecźmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowsa H 9: —hr., H 13: 8,00 hr.,

Wiki w Kamjenzu.

Pschenica 9,87½ hr., rožka 7,87½ hr., jecźmjeń nal. 7,87½ hr., naf. 9—10 hr., wowš 7,62½—7,97½ hr., pschenicźna muka 18-22 hr., rżana muka 12 hr., pschenicźne wotruby 5,85—6,65 hr., rżane wotruby 5,65—5,90 hr., žyno 6—6,25 hr., žłoma słótna 3 hr., k sajźanju 2,90 hr., prošata 10—17 hr., běhati 25—40 hr., huzy punt 75—80 pj., běły kał 6—8 pj., cźerwjeny kał 12 pj., žydrojty kał 10—40 pj., jeźina koboda 10 pj., zybła 10 hacź 12 pj., mérnik 10—20 pj., trén 70 pj., morchej 8 pj., radiški 5 pj., rjetkej 5—10 pj.

Wiki w Lubiju.

Pschenica 9,87½ hr., rožka 7,78½ hr., jecźmjeń nal. 7,87½ hr., naf. 9,50—10 hr., wowš 7,97½ hr., běrny 3—3,20 hr., žyno 5,25—5,50 hr., žłoma 2,25—2,80 hr., pschenicźna muka 17 hr., rżana muka 12,25 hr., pschenicźne wotruby 5,85—6,40 hr., rżane wotruby 5,10—5,60 hr., butra 71 pj., jeja 11—14 pj., twaroh 20—25 pj., běły kał 7—8 pj., cźerwjeny kał 10—12 pj., koroty 10 hacź 13 pj., jeźina koboda 8—13 pj., žydrojty kał 25 hacź 50 pj., kólrabi 5—10 pj., porej 10—15 pj., cźiłaty kał 12—15 pj., zybła 10 pj., tomaty 55—60 pj., radiški 7—8 pj., jabłuka 4—15 pj., mérnik 5—40 pj.

Wiki w Khocźebuzu.

Mjaso, howjaze 60—80 pj., cźelace 60—80 pj., skopjaze 90—1 hr., žwinjaze 70—90 pj., jeja 15 pj., butra 1,35 hr., twaroh 20—23 pj., łany wolij 1,40 hr., linu 1—1,20 hr., schcźuki 70—1 hr., karpy 80 pj., hłobje młode 40—80 pj., kury, žiwe 60—90 pj., khapony, žiwe 40—60 pj., kólrabi 15—20 pj., morchej 10 pj., jeźina koboda 15—20 pj., žydrojty kał 40—60 pj., cźerwjeny kał 13—15 pj., běły kał 8—10 pj., wirsingowy kał 10 pj., žołotej 5—30 pj., mérnik 15 pj., trén 30—40 pj., radiški 10 pj., zybła 10—15 pj., kulrepa 5—8 pj., běrny, zentnaŕ 3,50 hr., punt 4 pj., jabłuka 10—25 pj., morchej 35—55 pj., lěsne worzechi 40—50 pj.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Złto a wollijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	13 12.	12 12.		13 12	12. 12.
Pšeńca	205	205	buny	13,0-13,7	13 0-13.7
rožka	165	165	woka	11,5-12,0	11,5-12,0
jecźmjeń now.	211-218	211-218	módre lupiny	8,25-8,50	8,25-8,50
jecźmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	9,7-10,5	9,7-10,5
wowš	—	—	zeradella	16,0-16,5	16,0-16,5
kukurica	—	—	rapa, wosušk	—	—
pšeńć. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
rżana muka	22 50	22 50	such. truhanč.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruški	—	8,75
rżane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
raps „	—	—	rżana słoma		
hróch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0	pšeńć. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	ječna „		

Płaćizna za pšeńcy za wupłodźerja 8: 197.5 9: 199.5
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 157.5 11: 161.5
Płaćizna za jecźmjeń za wupłodźerja 7: 157.5 9: 162.5
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: —, 13: 160.5

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

13. decembra 1934 Płaćizny po centnaru a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 654

Najlěpše korm jene cźelata wot cyca	42—48
Srěn'e korm jene cźelata wot cyca	38—41
Snadnje wuwite	34—38
Najspatniše	30—33

Swinje: 778

Tučne swinje, přez 3 centnarje cźežke	—
Połnomjasne swinje wot 240 hač 300 puntow cźežke	48—53
Połnomjasne swin e wot 120 hač 150 puntow cźežke	46—51
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 puntow cźežke	42—48
Mjasne swinje wot 80 hač 100 puntow cźežke	—
Barcy	—

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaca měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a dźěł Jan Cyž dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhwakam čělneho znjezboženja z 1000 hr. – hdyž wumrěje abo hdyž je na tak žiwjenja dospołnje bězny. Kóžde znjezbožene dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožene dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 292 — Budyšin — Sobotu 15. decembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Wjednik při wukřćenju łódźe „Scharnhorst"

W Bremenje so pjatk rano ruče powěsć rozsuješe, so wjednik k wukřćenju łódźe, kotraž budźe mjes Němskej a raušcyi Azijskej jěsdźić, do Bremena přichodźe. Tehodla bě rano jaše žiwjenje na Bremenskich dróhach knježeše. Krótko do 8 hodź. wjednikowy wozjewity cjah na Bremenske dwórnišćo přichodźe. Wobydlerstwo wjednika z mócnym wuskanjom powita. Wjednika přichwatachu němšći woborny minister z Blomberg, němšći wobhadowny minister Eltz z Rübenach, president němskostatneje banki dr. Schacht, schef namórnistwowneho wjednistwa admiral Raeder, wožowinšći adjutant wyšschi skupinowy wjednik Brückner a druzy znamjenitzi knjeza. Wjednik krótkosće mjeno cjeřmje konwanje a poda so na to hnydom k łódźeni. Wšchudźe po puću wobydlerstwo wjednika přichwatachu. Přichi wjednikowym přichodźe so na wariadniskowe twarjenje wjednikowa standarta zejahny.

Kichcejenšći akt łapoča so z rěcu přichodźnyh połnowažneho němskeho Lloyda dr. Firle. Kichcejenšći rěcz mějesche němšći wobhadowny minister kwobodnu knjes Eltz z Rübenach. Minister rozłoži, so so njedźiwajcy wšcheje nuzy w zekym zjednóce nadźijeja do lěpšeho přichoda wožiwja. Muzy so hidźaju, so dyrbi wojowake přichcejstwo pobłednim přichcinom. Swětowneje krišy. Němske knježerstwo stejí w mózným wojowanju přichcejstwo hospodarskemu spadej. Wona so njeda samylicz a z dowěrjenjom do dobyća dźěła na swójom samerje, so by žiwy luda k lěpšemu wuměnjenju žiwjenja dowjedło. K tomu pak njemóže swišt se swětom spušćicz. Knježerstwo dże je wšchej mozu wuttwarjenje wikowanišeho łódźstwa spěchowaćz. K cjeršćazemu wopomnjenju žona delnjoskišeje domišny, kiž w cjahach najhłubšcheho spada njemyslemy sa lepšchi přichod swojeho wótzneho kraja wojowaše, dyrbi nowa łódź „Scharnhorst" rěkaćz. Lěta pšched wójmi je łódź tutehu mjena pobłednje němske fichiżaki do rauščo-azijskich morjow wjedła. Tam je panzerowany fichiżak Scharnhorst so w bitwje podmurił. Tehodla wukřćerji minister łódź na tuto hławne mjeno.

Jako běšche so blescha na łódźnym cźele rosrahła, zaklinczachu kommanda a pomału poča so łódź do wody žuwaćz. Němšći hymnje zaklinczeschtej, a hischče dołho wjednik sa łódźu hladowaše, kotraž so pomałku w kurjawje zhubi.

Jako wjednik z łódźerne na dwórnišćo jědżeše, jemu lud runje jako tak sahorješe holdowaše. Na to poda so wjednik na łódź „Europa", kotraž runje w Bremenskim přichsitawje leži. Wjednik so wo wuhotowanju łódźe jara zhwalobnje wuprajl. Potom wopyta wjednik hischče panzerowanu łódź „Admiral Scheer".

We wukraju wočakuje so němska měrowa offensiwa

W nastawku w nowinach News Chronicle pisče diplomatiki sobudźěłacźer tutych nowin Vernon Bartlett, kiž je so z Barlina do Londona wróćił, wo měrowej ofensiwje Němskeje, kotruž wón wočakuje. Wón pisče, so zhubi Hitler měr pichcej, dokelž je wot pobłednjeje wójny bojsć wuběrał. Dr. Schacht pichcej zhubi měr, dokelž wójna kóždy finanzny postup zkaji. Němskostatna wobera pichcej zhubi měr, dokelž pjecza njeje k wójnje hotowa. Tehodla dyrbi Němska w blischim nałožu wulku měrownu offensiwu započeć. Wědomje, so za knježazym mužojo w Franzowskej nětke přiedawschi wojazy, je w Němskej zpodsiwnje derje sluzkowało a Bartlett zhubi myšli, so dołho wjazy njetraje, so wulsnanny nazionalsozialistiski zastupjer Paris wopyta, so hy wšak, sprawnje rozpominał, pschi cźimž so wschitke rozdźěle mjes wojakom a politikarjom pokaza. Ssamo hdyž sjowjetni politikarjo abo hospodarska krija nětcźich francowske knježerstwo powala, njeje měrje podobne, so so Franzowska k swonkownej politizy wróćí, kaklúž ju Poincaré a Barthou zastupowaschtaj.

Dźěn nacionalneje solidarity nimale 4 milijony hriwnow wunesł

Němske propagandowe ministerstwo wojsewja, so wunoschi dnja nazionalneje solidarity nětko dospołny pschedźeći. Se wschich kónčzin kraja su so w běhu tydźenja hischcje dary zapósłale, so stónčzny wunoschi 3 874 834,16 hr. wuczinja. Tu stej woporny duch a zaczuwje solidarnosće pomhałej bitwu dobyć. Tyšazy wjednistich wožowow su na tutym dnju jako sběračerjo skutkowali. Statyšazy njesłužatych pomocznikow dźeli wote dnja w cjelnym zastupjerstwje skutkej zmjerje pomozy žłuza. Tehodla so dźěło tutych njesłužatych pomocznikow nad wulspěchom sbérki wjednistich wožowow njezmě zabowmnicz. Wjes jich dźěła a jich idealisma njeby so skutk zmjerje pomozy dozpła mohł pschewjesć. Runje jim žłuscha nětko, hdyž so dostónčny wunoschi dnja nazionalneje solidarity wojsewja, wožbitny dżak.

Posudźowanje jenych pólskich nowin

Pothamnjte Warschawske nowiny „Gazeta Polska" je nastawk swojeho Barlinskeho dopisowarja wocźišchczaka, w kotrymž wón wo wróćoslupje statneho sekretara Federa a wottkadźenju wyschchcheho presidenta Brücknera pische. Dopisowar rozłožuje, so dyrbitej w němskej ludowej zhromadnosći po stronnym pschikładze dissiplina a poslušnosć knježeć. Tutu wěrnosć zhebi rozsahnicz, je po rozsudzowarjowych zkowach ważnische hacź dnjowe podawki w cźerzim stacźe pschepytowacź, a wjele hódnische harź jenotliwe pschispomnjenja swětownych nowin wo podawkach w Němskej, kiž swjetscha njetrjechja.

Heß poręči patoržicu wječor w radiu

Patorżizn, pónđelu 24. dezembra wječor wot 8 do 12 hodź. sćele Barlinski radio rjad hudźby a pěsnjow „K Božej nozy". S wyschinu tuteho programma budźe za zylu Němšku statny programm z Mnichowa. Wjednikowy namětnik, němski minister Rudolf Heß, smje hodowny narěcź wukrajnym Němcam a němskim morjakam.

24 kommunistow před ludowym sudom

Pšched ludowym sudom w Barlinje so pjatk prozeš pschecźiwo 24 prjedawschich kommunistow sapoca. Wschitzy wobškorjeni maju so dla pschihotowanja wjelepschedy a unosh z nich dla wobdźělenja na kakajanym swjasku cźerwjenych frontnich wojowarjow a dla pschestupjenja sakonja wo rosbuchadkach samolwicź.

Ssudnistke jednanje poczahuje so wožebje na kommunistisku dźěławosć w létomaj 1932/33 w Schcźecźinje. Tamnischa organisazija dyrbjesche kommunismus do němskostatneje wobory, policije a nacionalnych swjaskow njesćź. Ssobustawy tuteje organisazije rosschérjachu powěsće wo pschecźiwnych organizacijach a wo hospodarskim je a industrij. Pschi spočatku léta 1933 je wobškorjeny Binz po swojim wuprajenju kommunistiske létaki zhotowjał. Jenu běšche so poruczeło, so by létaki polizistam rosdźělił. Wón pak saprěwa, so je druhe kommunistiske spiky abo napišma zhotowjał. W lěcze 1932 je Binz pschi kradnjenju knjižow wobdźělił, knjiže sm so potom pola druhich wobškorjenych zhkowale.

Druhi wobškorjeny z mjenom Blodorn běšche zhubu staw cźerwjeneho swjaska łódźnikow a sejna so jako namórnik w Leningradskim pschistawje se sobustawarjemi ruskeje statneje policije. Pschi swojej druhej jězbje do Ruskeje je wón tři měsazy w jenej ruskej thorownej leżał. Tam su jeho pjecze w jeho politiskim myšlenju samucźili. Pozdźischo je Liebknechtowu schulu w Barlinje wopytał a potom so na swjeczowanišći kursus do Ruskeje podał. Jako je so do Schcźecźina wróćił, je so wo rosschérjenje kommunisma w němskostatnej woborje a policiji starał z dyrbjał.

Wo zaměšćenju wojakow w Posaarskej

Wyschischi rostakował internazionalnych policajskich wojakow sa Posaarku, jendźelski generalny major Brind, je do Saarbrücken pschijěł a je so z presidentej knježerstwoweje kommisije podał. Nimo jendźelskich ofizjerow staj mjes tym hischcze hollandšti general-van der Hoorst a schwedšti wyschi Edholm do Posaarskeje pschijěłoj. Wo pschijězdźe italiskich ofizjerow hischcze njeje niczo znate.

Pola presidenta Knoza wotmě so w pschitomnosći schefa posaarskeje policije Hemskeya konferenza ofizjerow, kotrejž su dotal do Posaarskeje pschijěli, wo rosdźělenju a zaměšćenju wojakow. Hłowny kwartér policajskich wojakow so w Saarbrückenje zaměšći. Do hłowneho kwartéra kluscha nimo Italczanow, Hollandźanow a Schwedow 27 jendźelskich ofizjerow. S wěstosću móže so wočakowacź, so so wotdźel jendźelskich wojakow do prošnjeje fabriki we Wallerfangenje połoži.

Proces přeciwo 126 wobydlerjam Memelskeje so započał

W Kownje je so pjatk prozeš pschecźiwo 126 wobydlerjam memelskeho kraja započał. Wón je so zyłej Europie wožbitny sajim namakał. Pschi jednanjach je wjele diplomatow a sajtupjerjow nowin pschitomnych. Litewske hłowne město Kowno tutehu prozeża dla we wožbitnym znamjenju steji. Litewski wojerski žud wobsteji jenoz z ofizjerow. Wobškorjeni su z wjerscha nětdźischi ludźo. Jednanja wotměwaju so wschědnje wot 9 do 16 hodźin bjes pschestawki. 17 wězywustojnych bywa pschitomnych. Wjele kaschérow poczejazeje maczinny je so do sale stajiło. Na khódach, njes kawkami, pschi sćěnach, durjach a psched žudnistkim ólobom steja wojazy z natykinjenym bajonettom.

Jendźelske stejišćo w Europie

Jendźelšti swonkowny minister sir John Simon rěcźeše pjatk wječor w Boltonje. Wón saběraše so w swojej rěcźi wožbeže je stejišćecźom Jendźelskeje w europiskej politiky. Po jeho wuprajenju podawki w internazionalnej politizy srédka tazka ważnosći dozpěchu, kajkiż su w dźensnischim cźasu maju. Srédka hdy su so Jendźelcźenjo tak jara za powschitkownu europsku politiku zajimowali. To wukoži Simon tak, so pschicźiny taikeho zmyslenja njeleża w tym, so by Jendźelska wotpohlad měła, so do swonkownych swadow tykacz, kotrež ju njenasłupaju, ale dokelž to, schtož je we wukraju slawa, dyrbi jendźelski lud wurjadnje žiwje zajimowacź a dokelž Jendźelcźanam wobeže wjele na zathowanju měra saleži.

Nowe pomocne žórła za japanske kraine zakitanje

Japanska knježerstwowa rada je wobsamkła, so so wubjerk postaji, kiž by wutrjebanje naturiskich pomocnych žórłow na kupje Formosy, połkupje Koreji, w Mandźuskej a na kupach w Južnym morju spěchował. Tute pomocne žórła maju so za kraine zakitanje wužiwjeć. Wubjerk steji pod wjednistwom kolonialneho ministra Kodamy. Japanski wožbitny pósłanz w Mandźuskej je wuste hospodarske zjednoczenstwo mjes Japanskej a Mandźuskej nanjetował.

Krótke politiske powěsće

Schwajarski swjatkowy rada Minger měsesche w Bernje rěcź, w kotrejž praji, so je jeho hłowna starosćz zakitanje kraja, dokelž je wón schef wojerskeho departementa. Schwajarska dyrbi zhlute a wuzjone wójsko wobdźerzeć, kiž je w južnodnych krajach wobkedźbnje.

Italska powěsćerjenja Agenzia Stefani wojewja, so su w někotrych wukrajnc nowinach powěsćz rosschérile, so je Mussolini njedawno nanjetowak, so by so po pschikładze srěcźenja schtyrjoch mužow sdźerżenje schesć mozow wutworiło, na kotrymž mócnej ko tej Pólšća a Jowjetska Ruska wobdźerlicź. Tuta powěsćz je pjecza wumyslena a ninta zaneho podłoża.

Snaty jendźelski wulkonowinar lord Rothermere je pjatk z Posaarskeje do Barlina pschijěł. Lord Rothermere je žiwjeny po Posaarskej pucźowal.

Zuhoržowjanska sjowjetska wobkedźbuje dokładnje wschitke prózowanja wo sbližowanje mjes Němskej a Franzowskej.

Ze Serdow

W **Budyšinje**, 15. dezembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Zlutniwa hospoza — přeco ma přibórka.
Pěstowo.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor we 7 hodź. barometer 731, hygrometer +3 a thermometer wodnjo najwyšischo +11. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 727, hygrometer +3 a thermometer w nozy najnišischo +8. Wječorna žylna nižina je w pozdnišim czasu swój wliw k ranju pšesrěkła. Jeje kromy žu wyšchinu žyle do Rusleje šitóczile a šnjerčki teš wjazy w Rańšej Pruskej njeknježa. Sydlna podzélna nižina leži nad połnócnej Italskej. Tam žu žylne deschcze žamo powodżenja šalwinowale. Teš nad šrjedźnjej Němskej leżesche wczera mała nižina, tehodla měšachmu rano trótki deschcź. Połodnišche a krótkorańske wětry pschinošchuja nam milý powětr, so je žyle njenormalnje czyplo. — Jutšje njedźelu žtónczko 7,57 hodź. šchadża a žo 3,54 hodź. khowa. Měšačk šchadża jutšje popołdnju 12,46 hodź. a khowa žo rano 3,13 hodź.

— **Wuhladny na wjedro sa jutšischu njedźelu: Mało pschemenjenja, tola pothilenje k deschczowanju.**

— **Wjedro w novembrje.** Lětuschi november je ši krótcź wjazy deschczow pschinješe, hacź žamžuny měšač we pozdnich 20 létach. Lačna šemja, kotraž bé žo w nalčzu a léču hluboko wušuščhika, je žo mohła nadosćź wlohi napicź. Strach žo šda nimo bycź, so by po šamjeršnjenju wodu njedošahała. Nasymšim žywam a prawej rěpje žu novembarske deschcze jara wužitne byle, so žmeđža žo ratarjo nadźecź, so žylnje roswite žywy šymu hacź do nalčza bjes šchkody pschetraja. Na 14 deschczowych dnjow je žo w 77 hodźinach a 20 mjenšchinach 74,4 milimetra deschcza naschko (druhe léta w pschereźku 23 milimetrow). Najžylnišchi a najdléšchi deschcź mějachmy 8. a 9. novembra. Sa 22 hodźin a 20 mjenšchinow je žo 31 milimetrow deschcza naschko. 12. a 17. novembra je žo deschcź dźešacy a 11 hodźin schok. — Prěnje dny novembra běchu symne. 4. novembra běchu we nozy 4 stopnje šymy. Potom hacź do 20. nov. cźoplišche dny šledowachu. Najcźoplišchi dźeń bé 6. november ſ 15 stopnjemi cźoplotu. W pschereźki temperatura w novembru 4 stopnje cźopłoty wucźinjesche. Jenož 4 dny po nocach mjeršnjesche. — Powětrowa wložnjoćź bé w novembrje wožebje bohata. Najžuichischi dźeń pschezo hischcze 78 prozentow włóhi wopschijesche. W pschereźku wona 96 prozentow doipź. 16. a 21. nov. bé mhła tak huśta, so žo jenož 50 metrow daloko widźesche. — Mětr 17 dnjow ſ wječora dujesche, 10 dnjow ſ połodnja, 2 dnjej ſ ranja a jenož jedyn dźeń ſ połnozy.

Lěs w měsće

Lěź je šarčahnył do města, to móżemy ſ połnym prawom prajicź, hdyž widźachmy w pozdnich dnjach jedyn šavschah a nakładne auto po druhim do města žo kulecź, cźežko nakładene ſ bożodźičźownymi šchtomami. Nasche Žitne wiki, namóštna pšched zyrkwju „Nascheje lubeje knjenje", pšched Njemjezkšmiškej šchulu žu žo pschemenile ſ próšnjemy do lěsnje seleneje pschetrénje — bożodźejowe šchtomy wobkrućeja wobras nascheho města. Teš pšchi „Wulkej zyrkwi" na Mjaščowym torhoschczu wuhladamy žamžnu wobras. Pschezo bóle schéri žo w naš hodowna mydź a ju pospěchuja adventske žwjedźenje, pobožne wobrjadý w Božich domach. Tola teš wokhodnik dopomina naš na žo bliżaze hody ſ žwojimi we žwětle kupazymi wukładnymi wotkami, wo kotrychž šchkleńzu žebi naschi najmjeńšchi šforo žwój malý nóšk šchércźi štócźa. Pschezo bóle žybola žo nima wócźka, wotbyschcźo njedocźakliwoscźe a žadosć nad daromi luboscźe pod hodownym błidom. Haj, hdyž kěž do města jaczehnje, potom wotebrěraju hladajšy dny hacź k lubym hodam. Tuž žebi teš šarščhi wschelako šchtomy wobhladuju a žobu wosmu, so bychu Rumpodichej jeho woporowpołne cźežke dźěło wołožili. Wjeselmy žo lěsnjeho wobrasa w naschim měsće, kiž teš naidźemy w mnohich dworach wschelakich domow. Trjeba wschak žo mnoho, pryjedy hacź je žadosć měšchczanow špokojena, ale kelko domow jich lětża budže, hdyž schtomik njebudże se žwojim hodownym schatom a błyschcźom khwilu porjeschicź?! To nješapomny pschi wschém žwojim pschedhodownym a potom hodownym wjeselu. Mějmy duschu, wutrobu, ruku, jeli nékak móżno teš wotewrjenu k luboscźi ša druheho žobućowjeka — a wobkrašnujmy dźěrcźom raj hodowny! Wešcźe namakamy najrjeńšchi džak we žwojej wutrobje!

*

Tśeca njedźela žwj. adventa! S njewšchédnej špěšchnoscźu pominje žo cźaš. Njeje hischcźe dołho temu, so ſakliničachu ſ prěnjej adventskej njedźelu adventske špěwy w Božich domach a w domach krutych šchesćesćjanow. Nětko žu hižo šmjite na wyšchinu, nětko je hižo naschu wutrobu pschehrała najžlubšcźa žadosć ſa najwešchčhim a najdrohotnišchim, šchtož Bóh Knjeź je bźdnemu cźłowjeschtwu darił we žwojej njeskónczнej luboscźi. Nětko hižo pomałku šdała klinczа hodowne špowny, so bychu naš hischcźe bóle pschihotowałe na pschikhad Knjezowy! Hody, dźeń narodźenja Božeho dźešcźa žo bliži a teź my khwatamy, so bychmy žwojich najlubšchich na šemi wobdarili ſ darom luboscźe. Pšchez wjazy tajnoscźow naš wobdawa, my šami žo šawalimy do šchata tajnoscźe. — Nješmy hižo pschi tym pyšli, kak cunje tuto na žebje šamneho wobnjeſowanje, na žiwojeho najbliżšcźeho, njekedžbujo na žiwėny hołk, na njekicźomnoscźe, ranjenja atd., najchej duschi derje cźini! Tuto dopołnjacź w cźašu žwj. adventa wobkrućowajmy dale w naschej wutrobje, pschetož ſ nim žmy namakali klucź k lépschemu bycźu a dorofnumjenju cźłowjeſtwa a hdyž ſ tutym klucźom wotewrimy žwětłej měſtnoscźi praweje luboscźe, potom žmy kóždeho najbohatšcźo wobdarili — potom budże žwj. advent, cźaš wocźakowanja, cźaš pschihotowanja, ſ najpłódnišchim cźašom ſa cźaš a wěcznoscź — ſa naschu njeśmjertnu duschu!

— **Pryedy hacź jutšje rumpodicha honicź pódježdy,** wjemi wcźerawšche a dźenjšnjiche Sserbške Nowiny bo ruki a wobhladaj žebi derje naiwšchikowe štrony. Tu žo cźi telko kraſnych wězow poſtiçeja a šawěšcźe tu wěšchto namakaš, šchtož by mohł žwojim lubym dariçź. Napišaj žebi ſiemu abo wurěšaj nowšchik, fo njeby trjebał, hdyž do města abo Kamjenicźa pšchindźeſch, potom dołho ſa wupytanymi wězami błędźicź. S tym žebi wjele cźaża šalutujesch. wobhłodnik, kiž je žo cźi w Sserbškich Nowinach porućał, budże cźi dźakowny, fo jeho jako kupz wopytaſch.

— **Swój błeborny kwaſ** žwjeceźitaj jutšje njedźelu tudomnaj wobydlerjej knjes August Klemm a mandźelka, kotraj na Beethovenškej dróży cźišło 14 bydlitaj. Jubilaraj, kiž staj porjadnaj a cźeſcźenaj cźłowjeſaj, žmětaj tutón žwój cźeſtny dźeń cźitaj a ſrowaj wotžwjeceźicź. Jeju mandźelſtwo bésche ſ 3 žynami a 3 dźowkami žohnowane. Dźeći žu wšchitke žiwe a ſtrowe a k pschišłojnym cźłowjekam wotrośte. Jubilar je fo teź na žiwětowej wójnje wobdźělił. Wjele šbožа k błeborneſmu mandźelſkemu jubilejej a Božeho žohnowanja do pschichoda!

— **Budyške haptyki** fu wschédne dny hacź do 7 hodź. wječor wotewrjene, njedźelu pak šamknjene. Nózny šłużbu a njedźelu wotewrjene ma jenoź jena haptyka ſ měſacznym wotměnjenjom. W dezembru je to Měšchczańſka haptyka na Hłownym torhoschczu.

— **Lékarſka njedźelſka šłužba w Budyšchinje.** Njeźeli wothładowazy lékař abo domjacy lékař dośtaçź, ſteji njedźelu 16. dezembra k šłužbam knjes dr. med. Franka na Lessingſkej dróży cźišło 1c, telefon 3807.

— **Lékarſku njedźelſku šłužbu ſa Bart, Wulku Dubrawu, Kubšchizy a Małeſchezy** šmjeje njedźelu 16. dezembra knjes dr. med. Pětranz w Małeſchezach, telefon Kuczina 157.

— **Lékarſku njedźelſku šłužbu ſa Wosſpork-Bukezy** šmjeje njedźelu 16. dezembra knjes dr. med. Schmidt w Bukezach, telefon Pomorzy 312.

— **Póſtſka šłužba njedźelu 16. dezembra.** Pschijimowanja a wudawarnja paketow je wurjadnje wot 8 do 9, wot 11 do 12 a wot 15 do 18 hodź. wotewrjena. Póſta cźišło 3 (Pšched šchuleźſtimi wrotami) je ſawrjena.

Posedźenje Budyskeho ratarskeho towarſtwa

Budyške ratarſke towarſtwo je 10. dezembra žwoje druhe šymške posedźenje wotmělo. W nim měješesche ratarſkowny radźićźel Teucher pšchednoscź wo „pschihotowanju łucźneho a pólneho žynna a kišaleje pizy w silu". Nječźnik na to pokaſowasche, so žynno a wožebje pólne pizowanſteje roſtliny še žuſchenjom na šemi wjele žwojeje pizowanſteje hódnoſcźe šhubijuja. Tohodła wón ratarjow napominaſche, so bychu wsché pizowanſke roſtliny po możnoſći na šteježłach žuschili. Na takle waſchnje žo pizowanſte wutki w žynje, dźeczelu, łuzerje atd. najlépje šakhowaja. Druhi rěcźnik, ratarſtwowy radźićźel dr. Reetz, wo pschihotowanju kišaleje deſchcź w silach rěcźeſche. S jeho pschednoſchta njech žo ſcźěhowaje fołeji: Skoro wo žanym dobywanju pizy njeje žo ſa a pschecźiwo telko rěcźało, kaž wo pschihotowanju kišaleje pizy. Po něcźim fu wulpéſchne waſchnje šakišaneja wušłédźili. Możemy niž jenoź najlépſche łucźne a pólne žynno hotowacź, ale teź běkowu a najhódniſchu kišaku pizu w silach dośpécź. S wumělenjom je, fo žo ſilo wěžywuſtojne natwari. Młode juſchtojne roſtliny njetrjebaja žo roſšywkacź. Rospyrate pizowanſte roſtliny, kaž majź, błónczne róże, łonjaze buny (faſole), topinambur, dyrbja žo ſtajnje roſšywkacź. Pschi tychle roſtlinach žo njetrjeba kišalina pschidacź. Pschi pschihotowanju pizy w silach wſchо wot toho wotwiſuje, ſo žo piza wot powětra krucźe woſſamlnje. Jako twarſki material ſa ſilo žo drjewo, krucźe palene hlinjane žyhele, žement, żelezny beton abo żeleſo nałożeja. Kulojta forma je najthmaſcha. S błomwnym wumělenjom je, ſo ſilo wodu njepſchepuſchcźa a wulki cźiſchcź wudźerża.

*

— **Sšywy w Němſkej.** W milym wlóžnym novembrſtim wjedrje žu žo žywy derje roswile a ſo žylnje roſpjenkowale. S mešinami žamo wone pschepołne šteja, ſo je ſtrach, ſo pod žnéhom ſhuhija. W Badenſkej, Heſſenſkej a Bayerſkej žywy najrjeńſche šteja, wožebje ſo tam rožła derje poſuđźuje. Teź w Pruſkej roſti powſchitkownje ſpokojeja. Jenoź w Oldenburgſkej je ſo ſtaw žywow pornjo oktobrej pohubjeńſchcźik. Se wſchelakich ſtron Němſkeje ſo wo khorošcźach roſtlinow a ſow ſchóbowuch ſwěrźatach powědźe. W Bayerſkej, Saſkej a nékotrych pruſkich provinzach je na pomérnje wjele měſtnach na rožki ſerſawy padnyk. — Hdyž liczby 2 derje, 3 žrnje, 4 žkabe wospomnjenja, ſo w pschereźku žywy takle pohóbnoſcźeja: nałymſka

— **Wobžedźeſ pjenježneje kašetu ſo pyta.** 12. dezembra ſu w žiwym płocźe na hórzy pola Koporníka roſpaczenu pjenježnu kašetu namakali, kotraž tam hischcźe njeje dołho leżała a je ſo najſkerje nětkuže kradnyła. Kšeta je 11 zm. ſchěroka a 10 zm. dołha a 6 zm. wyſoka, ſwonkach ſelena a ſnutſkach móbra barbjena. Na wětku je ſaniłowane pschimadło. Samk je ſo najkerje pschi roſpaczenju wottorhnył. Sahađ pobrachuje. Nabuſchſtwo ſo dokał njeje woſſewiło. Wobžedźeſ abo wožoby, kiž móża k temu nješchto wěžowneho woſſewjeçź, ſo namołwja ſo bychu ſo hnydom pola kriminalneho woldźelenja we Budyšchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802, hdyž móże ſo kašeta wobhładacź, abo pola blížſcheho žandarmſtwa ſamokwike.

— **Cźežke ſnješboženje** na Lubijſko-Shorjeſkej dróży njedźelsko Sserbſkich Pawkow, hdyž ſawcźerawcźim jedyn Shorjeſki wožobowy automobil do ſchtoma ſawadźi, je žebi ſmjertny wopor žadało. Raiczeſcźo ſranjeny moleeźi miſchtr Pillhatſch ſ Budyschina, kotremuž běſchtaj dwě kanje benzina na hłowu padłej, je na

---

Technišich pschicźinow dla móżemy ſ naſchim powětrańcźom „Rydzerkubleč" hakle w pschichodnych dnjach pokracźowacź. Naſchi lubi cźitarjo cźhżli nam pschetorhnjenje pschecźelnuwje wodacź.
Redakcźija.

*

Kóždy po połojcy

Mark a Měrcźin běſchtaj dobraj pschecźelej. Mark pak měješe dundra ſa ſchiju a tohodła rady pojortowa a teź druhdy žylniſchu pryſlu ſwora. Sa tło pak jemu tołwjała niemějachu, dyrnjeź krucźiſcho zybał. Nébdy rosmołwjeſchtaj žo Mark a Měrcźin wo ſtrowoſcźi mloka. „Haj, ja žym pſchežwědźeny", tak rěcźeſche Mark, „najſtrowiſcha žbroba ſa cźłowjeka je bohate tucźne mloko. Stajnje žłobźi a łobjży žo ſpojima. Schkoda jenoź, ſo je bohate mloko tak žadne. Schtoż žo w mlokakńjach abo mlokowych klamach pschedawa, je pomérnje drohe a nima ducha ani tuka."

Měrcźin jemu pschihłowaſche. Tohodła měnješeche Mark dale: „Wšch, pschecźelo, ja mam dobru myšlicźku. Kupmoj žebi dobru mlócźnu krutwu! Potom damoj ju ſprawnemu ratarjej do hrobže a ſaſtaranja. Kóždy po połojcy budźemoj ju wužiwacź. Potom budźemoj žo wschédnje dobreho mloka napicź móz. Schto měnišch ſ tomu, pschecźelo?"

„Žyle dobra to myšl. Dospołnje žym ſa nju. A ja namjetnju: Ty kupiſch krutwu, a ja wobſtaram burа, kiž by ju ſaſtarał a wſchédnje jeje dobre mloko ſprawnje namaj podawał."

Tak žo dojednaſchtaj. — Bórzy kupi Mark dobru mlócźnu krutwu, a hdyž běſchtaj žo pjenjes dla wujednałoj, dowjeďeſchtaj ju ſ burej, kiž cźhżiſche ju ſa pschiſłušne mzdy hoſpodowacź a ſaſtaracź. Mark Twain žo hiſchcźe ſ krótkim pošledniim ſłowom ſ burom dorěcźa. „Bóh daſ tebi dobre mloko tyło!"

„Tebi tohorunja!"

Tak žo pschecźelej dźělíſchtaj.

Wot nětka měješesche Mark Twain kóžde ranje ſchwarny hornj połmy dobreho tucźneho mloka a wužiwaſche je ſ radoſcźu žo žmějo, haj druhdy žebi do rukow kleſkajo. Jeho pschecźel cźakaſche teź na dobre mloko — podarmo. „Hm, nékajka ſmyłka. To žo hižo wukopa", myślesche a cźakaſche hacź do druheho ranja. Na druhe ranje, hdyž ſašo mloko njedoſta, wijeſche hižo ſ hłowu, tola mjelcźesche. Tśeće ranje, hdyž ſašo mloka njewohłada, dyri ſ pjaſeju wo blido. „To žu mi tola dźiwne kužy! Sšmój žebi tola wucźiniłoſ: Kóždy po połojzy! Ale nó, ja cźhżu wocźakowacź hacź na łónc tydźenja, potom pak..."

Cźakaſche hacź do ſobotu, mloka njedoſta ani kapki, tola ſobotu na wjeczor pschiſtupi ſlicźbowanje: „Telko a telko ſa pizowanje a ſaſtaranje krutwy pſches zły tydźeń. Proſchu wo wurunanje hnydom, dokelž cźakaju žu wobcźeſne!" — Pschecźel łapłacźi bjes dlźenja, ſo njeby njetrjebawſcha hara naſtała. Pšchi žebi bórcźeſche takle: „Sšmm tola wcźipny, kak te möży dale pobrěhnu. Mi žo ſda, tu je nékajke ſchibałſtwo na puczu. Chżu hiſchcźe khwilku ſcźerpnje wocźakowacź." A cźakaſche ſaſo zły połny tydźeń ani ſo by teź jene ſbóžne ranje kapki mloka ſawohładał. Sobotu na wjeczor pak pschinjeſechu ſaſo w prawym cźašu tón krótcź hiſchcźe jakniſche ſlicźbowanje, „dokelž je wubrana pźa a mloko cźim błódniſche bydło." Pschecźel teź tón krótcź cźiſche łapłacźi. Potom pak pschetorhnu ſo ſcźerpna žita. „Se ſuchej hubu móżu tu ſedźecź a cźuſchnju žnéhom cźim krucźiſchu tśikaſej! To dyrbi žywy kónz měcź. Chżu tola wědźecź, ſchtó te žłódne mloko pije!" A hnydom ſtanywſchi dźeſche k žwojemu pschecźelej Marka Twainej. Hižo ſ durjemi padże jemu hołkotało do iſtwy: „Kajka to ſprawnoſcź? Nékało je ſe ſpocźatka: Kóždy bjerje žwoju pokojzu, a ja mam hižo tydźenje dołho ſuchu hubu a ſuchocźinu w mošchni. Schtó dha po prawom te mloko pije?" — Mark Twain, kiž ſa błidom žedźo pišaſche, wotmołwi zyle mašnje: „Schtó te mloko pije? Ja žym je hacź dotal jara rady pił a myślu, ſo budu je teź dale picź. To by tola njerozum był, hdy bychmoj žebi brohmadźe dobreho mloka dla krutwu kupiłoj, a potom zuſym ludźom mloko picź dałoj. A móju prajicź, mloko je mi jara ſeſłodźałe, a teź jara derje tyło: myślicźka mi wjele wjeſelſcheho hnuła a pjero ho mi ſpěchnicźho žuwa, ſo žebi ani rjeńſcho pschecź njemóżu." — „Potajkim ty pijeſch dobre mloko, a mi pſchecźowaſajeſch žuchu hubu. A to njeſprawnoſcź ſ ſprawnoſcźi?" wotmołwjeſche Mark Twain dale a maſniſcho. „Słej, wujednałoj žmój žo: Kóždy placźi a wužiwa połojzu. Ja žym žebi, kaž žo mi ſda, zyle ſprawnje takle roſšužił: Jemu, žwojemu dobremu pschecźelej dyrbiſch prědnju połojzu krutwy pschewołtajicź, to je kaſnja ſchwótliwoſcźe a pschecźeſtwa, ſtam pak połojſch ſo pſchiſtojnje ſe ſadnjej połojzu! Sa to nětko ja tola njemóżu, ſo twoja prědnja połojza jenoź pizu trjeba a pózera, a moja ſadnja dobre mloko dej. A byrnjeź rabſcho chżył, to teź pschemeńicź njemóżu. Abo žy žebi ty trałch ſprawniſche waſchnje wunnyłlił?" Ja žo jemu wobaraćź njechaм, wſchak žmój pschecźelej." — „Ż, ty wotſtanjeſch rodźeny pryſłak žiwy dźeń, a kóždy cźłowjek dyrbi žo tebje hładacź. A tež ja chżu pſchichodnje tebje žo hładacź." Tak ſkónczi pschecźel a wuźmja žo wótſle. A Mark Twain jemu ſ wutrobnym žměchom pomhaſche: „Hahaha". Sa pschichodny ty dźeń a dalſchi cźaš ſtaj žo potom lépje wujednałoj.

ſcjěhnkach ſtamanja nopa w Łubijſkej chorowni wumrěł. Tohorunja cěžko ſranjenemu wojowemu wjednikej Schäferej ſo po wobſtejnoſćach ſpotajnje wjedźe.

— **Djenſnjiſche wiki.** Butra 71—80 pj., jeja 12 hacź 12½ pj., twaroh 20—25 pj., ſłotowej 5—10 pj., ſydrotny ſal 12 pj., włóſti ſal 15 pj., běły ſal 10 pj., cjerwjeny ſal 12 pj., morchej 10 pj., zybla 10 pj., brězłt 40 pj., worjechi 40 pj., bobu 15 pj., tomaty 45 pj., wino 40 pj., pěrny 10 puntow 40—50 pj., ſabłuka 6—15 pj., kruſchwy 10—15 pj., huſny punt 75—80 pj.

— **Schtó je ſchłodował?** W cząſu wot 1931 hacź 1933 je nětko po mjenje ſtaty proſchee w Budyſchinje ſłoty muſząſy cząſnik ſ wotſkočnym wěſkom a wěnowanjom k 25-lětnemu jubilejej, najſterje rěſnikej, kradnył. Paduch, kiž je cząſnik dale pſchedał, je ſo wuſnał, ſo je paduſchtwo ſtłačił. Wón je wudawał, ſo ſchłodowany w Budyſchinje w prěnim poſthodźe jeneho doma bydli. W tutym domje je tej hoſćenz. Schłodowany ſo proſy, ſo by ſo pola kriminalneho wotdźělenja w Budyſchinje, telefon 2802, ſamołwił.

— **Sso ſatſełił.** 40-lětny nježenjeny muž je ſo pjatk popołdnju wokoło 2 hodź. w ſwojim bydlenju pſched Garbarſkimi wrotami ſatſełił. Cźežke muſkle ſu pjecza ſ pſchicźinu byle.

Z **Lemjerc.** K 1. decembrej je ſo na tudyſke Kralec kubło knjez Jan Wawrik ze ſwojej ſwójbu přeſydlił. Dotal je Wawrikec ſwójba na cuzym kuble hoſpodarił. Nětko ſu do ſwojeho přiſli. Bóh žohnuj jich přikhad do Budyſkeje woſady.

S **Budeſtez.** (Stawniſke powěſće.) Narodźił je ſo Wilhjej Alfredej Schołcźe, ſamkarjej w Saborju, ſynk. — Manželſtwo pſchipowědźiſchtaj: Reinhard Alfred Arnold, piekarſki mijchtr a młynk w Hornim Kunnwałdźe, ſ Ernu Lindu Klamertez, domjacej pſchiſtajerźu w Kóſłach. — Do manželſtwa ſtupichu: Ota Alfred Kleinginter, wuſchſchi dźěłaćel w Plawenje, ſ Elſu Martu Huſtez, fabrikſkej dźěłaćeſku w Budeſtezach-Hajnizach. — Arnoſcht Alwin Anders, mějicjel ſkały a wójſnik we Bjelecźinje, ſ Hulbu Margareta Weberez, wobſtejdźeſku hoſćenza w Budeſtezach-Hajnizach. — Wumrěł je Handrij Winkler, invalidny renťnar w Budeſtezach.

S **Myſchez.** Na jenym tudomnym kuble je 6. bezemdra rano wot 5—7 hodźin njeſnaty paduch ſ lěharnje dweju hoſpodarſkeju pomognikow pjenježnu mołchnicźku ſ 10 hriwnami, jedyn muſany dyhlaczny cząſnik, 2 metry ſchérokaſchćikateje wobleczenjoweje tkaniny, dwaj poraj brunych derje ſdźerżanych niſkich ſtupnjow, por wuſkotich ſchórnjow, jenu aktowku, 3 pory muſanzkich nohajzow a por paſtow kradnył. Schtóž móže wo paduchu a wo ſawoſtaczju kradnjenych wězow nješchto rjec, njech ſo pola ſandarma w Bačzonju ſamołwi. Na paduſka ſo woſebje krawzy a měſecźelſo ſaſtajerjow ležbliwi cźinja.

S **Barta.** Wožadni 3. adventſku njedźelu w Müllerej hoſćenzu adventſki ſwjedźeń wuhotuja, na kotryž ſo wſchě woſadne ſony pſchepročeja.

Z **Rożanta.** W běhu lěta je ſo wobraz wokoło Marijineje ſtudničky přeměnił. Dotalny zakhod bu přeſtołożeny a wobdawaca murja powyšena. Prjedy běžeše woda z přimjeznych holow a ze ſćežki runu ſmuhu po ſkhodźe ko kapałcy, a při ſylnych zliwkach ſo cyła měſtnoſć přepławi. Wšě trěbne ručne dźěła kaž też přiwožowanje materiala wobſtaračhu wjeſnjenjo darmo pod dohladom twarſkeho mištra Rocha. Za poſtawu ſwj. Marije ſo wosebita prózdnjenca wutwari. Nad žórłom je hnadna knjeni Klara Trautmann w lěće 1766 kamjeńtnu kapału natwarila, na ſaſnu ſnym měſtnje, hdźež běchu prjedy dubowe rózenje hłuboko do zemje zapuſćene. W ſylnych promjenjach žórli ſo tu ze zemje dobra pitna woda, kotruž ſebi pobožni pućowarjo zwonka kapałki čěraja. Spodźiwanje je, zo ma tuta woda w zymje a lěće nimale tuſamu čopłotu (9,5 resp. 10 ſtop. C). Dźěł tuteje wody běži po rołkach do Łazka, ſtož je ſebi tamniſa gmejna z wulkimi woporami (1000 hr.) wutwarila. Pódła je hnydom ſwj. Hanina ſtudnja, kiž ma ſwoje wosebite žórło. Też tuta woda ma ſtajnu temperaturu a nałožuje ſo wosebje při wóčnych khoroſćach. Śćele ſo ſamo do daliny.

Z **Rożanta.** W zašłych dnjach bu też parne tepjenje w cyrkwi wobnowjene. Dotalne ſamotowe kachle běchu nimale přepalene a dyrbjachu ſo ponowić. Při tym buchu po nowoćaſniſich naprawach wutwarjene, pok otrychł ſo čopłota lěpje wutrjeła a wužije. Tuto ponowjenje ſtaji ſo na 1600 hriwnow a při tym je cyrkwina pokładnja docyła prózdna. Jeje prjedawše rjane zamoženje, na wšě 50 000 hriwnow, je inflacija wothódnoſćila a wjele wjacy njezwoſta. Docyłne zwonkowne wobnowjenje cyrkwje w lěće 1928, wosebje překryće tŕěchi, při čimž ſo 78 000 cyhelow přetrjeba, je ſebi mnohich wudawkow žadało, kotrež dźensa hišće zapłaćene njejſu. Při tym hladaja zaſo druhe wudawki do rukow. Piſćele maja ſo po dołhich lětach zaſo přehladać, porjedźić a hłosować, ſtož ſo w bliſkich dnjach ſtanje. Stóž chce potajkim maćeri Božej k „Božemu dźěſću“ ſerpatku wopraſować, tu je přileżnoſće na hnadownym měſtnje. Też w adwenſe khwataja połožni wěriwi k najzbóžniſej knježnje a proſa ju wo ſkit a pomoc. Jako hnadowna cyrkej je jenoż na dobrowólne dary pokazana, hdyż tola kaž farſke woſady dawkow zběrać njeſmě, a kłóſtr też wjacy trěbnych ſrědkow nima. Nuza je ćim wjetša, dokelž maja ſo dźěła a materialije nyndom zapłaćić. Stóž ruče da, da dwójcy!

Se **Sarečja.** Starſchiſtſi wjeczor ſjednoczeny ſ hodownym ſwjedźenjom ſměje ſo pſchichodnu njedźelu w hoſćenzu w Haßlowje. Schuſiſke dźěći dwě hodownej hrě pſchedſtajaja.

S **Kulowa.** Kandidat med. dent. Waltar Hejduſchka, ſyn pôſtſkeho rjadowarja na wotp. Emila Hejduſchki, je Würzburgſkej univerſicze ſtatne pruhowanje ſ wuſpěchom cźenjom „derje“ wobſtał. — Piatk wjeczor ſo bohodźěſćowy ſchtom na torhoſchcźu přeni króć ſwěcźeſche. — Hodowny wobchod tu ſtichcźe njeje ſpotajazy, nadźijomnje budźe ſo w poſledním tydźenju bóle kupowacź.

Wulka zjawna serbska zhromadźizna

Domowina — ſwojaſt Sserbow — ſarjaduje **njedźelu 16. hodownika** popołdnju ¼4 hodź. w hoſćenzu **„Němſki kěžor“ w Kulowje wulku ſerbſku ſhromadźiznu**

Pſchednoſcinje wjednik Domowiny P. Nejdo.

Kóždy Sserb a kóžda Sserbowka njedy pſchińdźe na tutu wulku wažnu ſhromadźiznu!

S **Běłeho Khołma.** Pſched nětkotrymi dnjemi je ratař Kónz ſ Tyhelſa pola Běłeho Khołma na lětnym puću ſnjeſbožił. Snjeſbożenego dyrbjachu do Wojerowſkeje khorownje dowjeſć. Tam je wón pſched nětkotrymi dnjemi wumrěł.

S **Mužakowa.** Tudomna Dinſtlbachez firma je pſched nětkotrymi dnjemi ſwoje 70lětne wobſtacźe wopomjeńcźiła. Wona je ſo je ſwojej přinoſcźu na nahladnu wyſchinu ſdźěłała. Jej ſo do pſchichoda wſcho dobre pſcheje.

Zhromadny kulturny wječor Drježdźanskeje kolonije

Runje w čaſu ſwj. adventa, hdźež ſo cyle człowjeſtwo znutřkownje na narod naſcheho Zbóžnika přihotuje, hodźi ſo najlěpje nješto w towaršwach a druhich wjetšich zjednoćenſtwach poſkićeć, ſtož w doſtojnym ſwójbnym wobtuku wotměte, ludźi dušownje wjaza. Wosebje w naſej Łužicy je z tradicionelnym waſnjom, zo ſo adventſke wječory zhromadnje woſwjeća w ſerbſkich towaršwach, kotrež ſo ſtajnje prócuja, zo bychu ſo młodźi a ſtari zabawjeli po ſerbſku, kaž ſu to zwučeni zdawna ſem. Też Drježdźanſcy Serbja njeběchu na tuto domjace waſnje zabyli, tuž zarjadowachu ſebi hodownemu čaſej přihódny ſwjedźeńk, na kotrymž mějachu wšě tu wobſtejace ſerbſke towaršſtwa poždźel. Stwórtk 13. hodownika zhromadźichu ſo wšě ſwérne duše w hoſćenzu „Bayriſche Krone“ na Nowym torhoſću, hdźež na tow. „Jednota“ ſwoje wobſtajne ſydło. Wšě rumnoſće w přenim poſkhodźe bě hoſencaf Serbam luboznje přewoſtajił, kiž rjenje z jědlenowymi hałožkami a ſwěcźnikami wupyšene zaćiſće wječora wokraſnjachu. Z běłymi rubami kryte błida, na kotrychž morjo ſwěcźkow ſwěćeše, přebytk porjeńſchu. Zawodne ſłowa wěnowaſe přitomnym, wuznam zhromadneho wječora wuzběhajo, knjez referendar Cyž, kotrež hož zaſtužba na Lutyu wječorku njemóže ſo doſć wukhwalić. Tutej réči přizamkny ſo narodna hymna Serbow „Rjana Łužica“. Dowěrnik Domowiny k. referendar Cyž bě ſwe zarjadowanje wječorneho porjada knjezej hudźěmnemu direktorej Krawcej přewoſtajił, dokelž dyrbješe ſam aktivnje ſobu ſkutkować, zo by ſo wječor poradźił. Mištr Krawc jako wubjerny rěčnik znaty zrozumi derje ſwjedźeńk z wotměnjacymi réčemi wupjelnić, tuž žadyn dźiw, zo tu na ničim klacało njeje. Jeho adventſka réč běše woprawdźite wokřewjenje, wosebje ſo připoſłuchacharjam lubješe legenda wo Božej nocy a jena ze Skalowych pěſnjow, kiž lubość k domiznje wupraji. Haj, budźmy ſej ſtajnje wědomi, zo je ſerbſka zemja ſwjata zemja! — Přeco khwalobne pak je, hdyž ſo nječtó namaka, kiž ſo nam wěnuje, hdyž ma ſo wjele pokazać, tohodła pohódnoſćamy ſobuſkutkowanje knježny Zahrodnikec, kotraž hakle ſerbſcy nawukowyſši rjenje a derje zrozumliwje přednjese „Boži wječor“ wot Čiſińſkeho. Zo ma jeje nan na ſwojej dźowcy wjesele, ſo rozumi. Jimacu pěſeń „Syrota“ wot Čiſińſkeho poſkići knjeni Lawkuſowa (Jednota), kiž wſitkim k wutrobje dźěše. Kak rjenje pak ſo připoſłuchaſe ſłowam knježnje Lawcynej (Čornobóh), kotraž nas zwjeſeli ze ſwojej ſamſnej basnju. Jeje pěſeń „Što jene ſłowo zamóže!“ wokrasni w jednorej réči tu wulku njehašacu lubość k naſej drohej dominzje. Basnjerſcy ſmy jara dźakowni a jeje wuplody ſerbſkeje duše radźi ſłyſimy. Réčne poſkićeńki ſkónčichu z bajku „Bože dźěćo a dróhowaŕ“, ſtož hłuboko do wutroby ryjo knjez dr. Wjaczſławk předźita. To najrjeńſe pak přińdźe ſtajnje naposledku, tak bě też na tutym wječoru, přetož bjez hudźby ſerbſke ſwjedźenje njewuklinča a to mamy ſo knjezej dir. Krawcej dźakowak, kiž bě k. Jurja Steuera, ſotrowca naſcheho zynkotworca dr. Pilka (ſyn wot ſotry) pohnuł, zo by nješto na huſlach zahrał k porjeńſenju wječora. Słyšachmy wobkuzlacy largo wot Händela, kiž k. Steuer z hłubokim zaćućom zahra. Klaverny přewod bě k. dir. Krawc přewzał; lěpſcho přewoderja ſolиſta zawěſće njeby namakał. Potom ſlědowachu ſwětłowobrazy. Apparat a film bě k. farař dr. Jakubaš łuboſćiwje přewoſtajił, jemu budź wutrobny dźak prajeny też na tutym měſtnje. Wſelakore hodowne waſnja zjewichu ſo na běłym platu. Boži narod wſěch możnych ludow a wudźěłki ručnebo dźěła z Rudnych hór, kaž też nowolétne ſwjedźeńſke čahi we wſěch możnych krajach běchu widźeć. Recitaciju a poſtuženje apparata bě k. ref. Cyž přewzał, kiž je ſwoju wěc derje dokonjał. Potom bě mała přeſtawka, a žórtny dźěł wječora ſo přizamkny. Jenemu ſobuſtawej „Hromadnika“ bě ſo poradźiło zarjadnistwo ſwětoweho radioſćelaka za to dobyć, zo Serbja 13. hodownika we ſwojej maćerſnej réči ſwět wozbožа. Tajke nješto je dźenſniſi dźeń jara žadne, tohodła běchu wſitcy poſłuchaŕjo radoſtnje překwapjeni, hdyž naš radiowy porjad ſo wotmě. Tak ſu Serbja 13. přenjemu razej prawy čas, wjedro, zaſłužbu, dwě nowych knihach atd. ſerbſcy ſłyſeli. Njezajimawſi dźeł Domowinſkej zhromadźiznu na žadnach ſo wſpjetowaſe. Potom bu Drježdźanſki kulturny wječor poſłuchaŕjam před wěći ſtajeny a tak bě možno, zo mòžachu jón też druzy ſobu nazhonić, kiž njeběchu tam njebyli. Nadźijomnje je evangelſka ſerbſka młodźina tutu možnoſć wužiwała, wšak ma knjez Łakař radio. — Naše radio-ſćelenje ſkónči knjeni Lawcyna ze ſwojej žortniwej pěſnju „Přeleſćeny bur“. Dokelž bě rumpodich přez radio ſłyſał, zo Drježdźanſcy Serbja tak wjeſele ſo zabawjo hromadze ſedźa, bě přikhwatał, zo by ſwojim dušnym a ſprawnym Serbam nješto wjeſelſych mjeńſinow přihotował. Zo z nami ſamo derje měni, bě pytnyć z darow, kiž bě ſobu přinjeſł. Lětſa je ſamo tym wjacy darił, kiž njeběchu poſłuchali, też njeje trjebał z hatozu wokoło funkać, to ma hižo nješto rěkać. K jeho čeſći ſpěwaše ſo z knihi „Zórleſko“. Lube znate hodowne ſpěwy kaž też ludowe pěſnje klińčachu přez měſtnoſće. Wěſće je ſo rumpodich wjeſelił, zo Serbja tak rjenje ſpěwać zamóža. Hišće dołho připoſłuchaše zady duri, doniž ſo ſkradźu njewotſali. Bě hižo wokoło połnocy, hdyž ſo wječorny programm ſkónči. Za připomoc k wuwjedźenju wječora dźakowaše ſo k. dir. Krawc wſitkim tym, kiž běchu idealnje a z połnej zahoritoſću ſo ſtajili do ſłužby naroda. Kóždy, kiž aktivnje ſobuſkutkuje, zo by naša kultura k čeſći přiſła, ſłuſa ſobu do kola naſich ſerbſkich prócowarjow. Za ſkarakow njeje mjez nami měſtna, tohodła ſo jich radłubje zdalujemy. Zwjeſelace bě, zo běchu wšě towaršwa přiſłe, bohužel bě towaršwo „Cornohóh“ ſłabje zaſtupjene, ſtož ma ſo wobžarować, za to pak bě „Jednota“ wšěch ze ſtareje a młodeje generacije ſwojeho wobrota přeprosyła, kiž běchu też po tym ſo měli; tak wjele katolſkeje młodźiny hižo dawno wjacy widźeli njejſmy. Nětko je po wječorje. Z połnej dowěru hladamy do přichoda a ſo nadźijamy, zo ſo ſkoro bórzy zaſo raz tajki zhromadny kulturny wječork zarjaduje. To daj Bóh!

F. Th. H.

Towaršwoſki powěſtnik.

Bratrowſtwo w Kulowje. Jutſje njedźelu je wulka ſerbſka ſhromadźizna Domowiny w hoſćenzu „Němſki kěžor“ pop. ¼4 hodź. Njech ſu wſchitzy ſobuſtawy ſ pſchiſłuſnymi zyle wěſće pſchitomni. Přeji wjednik Domowiny, ſwjaſk wſcheſ Sserbow, P. Nejdo.

Bukecy. „Serbſke błido“ ſo njedźelu 16. dec. wječor we 8 hodź. na Cornobozy ſkhadźuje. Wšěch ſwérnych Serbow tam wutrobnje witamy.

Rakezy. Dla zyrkwinſkeho konzerta ſapoczina ſo ſhromadźizna ſerbſkeho towaršwa „Lipy“ njedźelu 16. dezhakle w 4 hodźinach. Wratija a ſotry, hladajcze pak, ſo by tuta prawje bohacze wopytana była, dokelž chze w njej ſchwarna cźitdóka młodych ſobuſtawow do naſchehó towaršwa ſaſtupiłź. A to ma ſo ſtacź na zyle dołtonje a ſwjatoczne waſchnje. Pſchedźyda.

Lipsk. „Serbſke błido“ ſkhadźuje ſo wutoru 18. dec. poſledni raz w tutym lěće w hoſćencu „Börsenrestaurant“ (njedaloko hłowneho dwórniſća). Je to 350. ſkhadźowanje wot lěta 1925 (znowa zbudźenja „Serbſkeho błida“). Potajkim jubilejne ſkhadźowanje z rjanymi přednoſkami a ważnymi wuradźowanjemi. Tohodła ſo proſy wo bohaty wopyt

Starſi.

Njejwacjidło. Sserbſke towaršwo „Jutrnica“ wobdźěli ſo njedźelu na połkowanju ſwojeho ſobuſtawa Kózkarja Sſobuſtawy ſerdźi ſo w ſornej dražce ſ dypkom ½1 hodź. pſchipołdnju pola Faltinkez. Bohate wobdźělenje wočakuje

pſchedźyda.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleŕ a za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a ćišćeŕ dr. J. Cyž w Budyšinje.

D. A. XI. 1934: 2295.

Dobra cigara

připrawja hakle prawu

swjedźeńsku radosć

Ze swojich hobrscy wulkich derje wuležanych składow poručam wosebje:

Bremer Erfolg . . . . . 10 pj.
Sandblatt čo. 15 . . . . 12 „
Mištrska rjadownja . . 15 „
Herkules . . . . . 20 „

Cigarety, cigarillos w małych zawalenjach za 5, 6, 8, 10 pj.

CIGAROWY DOM
Friedrich Otto Sachse
w Budyšinje, Znutřkowna
Lawska hasa 1 (Radna pinca)

Specialny dom za worcłowe twory
— wot 1835 —
Oskar Butter
naſlědnik
w Budyšinje
na Žitn. wik. 2 Tel. 3691
Worcłowe twory nože widlički a lžicy
njezerzawjace, Chrom. a ſlěborne
Darjeńki a potrjebne wěcy
we wšěch wuwjedźenjach
Niklowetwory, ſklenca

Ruska rěč

w 36 liſtach a dalšich přiłohach po metodźe
Toussaint-Langenscheidt
antiquariscy tunjo na predaŕ
w Serbſkej kniharni w Budyšinje

Kedźbu!

Niedźelu, dnja 15. decembra 1934 wotewrimoj swoje znowazarjadowane městnosće

K złotej hwězdze

w Budyšinje při Žitnych wikach

a přeprošujemoj podwólnje z tutym wšěch přećelow a znatych k namaj. Woseb e činimoj naju přećelow na nowo zarjadowanu bursku jstwu kedźbnych. Wobjedy so dale warja a wuběrahowańa dale wostanje.

Sobotu a njedźelu swinjorězanje

Kurt Wunsch a mandźelska.

Das Weihnachtsgeschenk

Die elektrische Singer

Weitestgehende Zahlungserleichterungen

Singer šijace mašiny akc. tow. w Budyšinje, na Bohatej hasy 14. Tel. 2205

Khorla Steudel

na Budyskej dróze

Wulki wubjerk — Małe płacizny!

Přihódny hodowny dar!

radijo, koleso, šijaca mašina, elektr. žehlica (plota), elektr. hornicy, elektriske kolesowe wobswětlenja

P. Horbank w Khrósćicach

Za hodowne blido

přihódna přileżnosć za nakup

tunich foto aparatow

Wobhladajće sebi moje wukładne wokno!

Erich Lenz w Budyšinje

na Hošic hasy čo. 21 optiski specialny wobkhod

fotowy dom Telefon 2134

Darujće črije wot firmy Pech!

žonjace črije ze spinku, brune a čorne čisće dźełane . . . . . wot **4.90**

žonj. šnórowańske črije, bruny boxcalf Kroko wupyš., dušne cyłkowe pjeńki 7.25 **6.75**

žonj. črije z 3 zaspinkami, brune, Kroko wupyšene, dušne pjeńki . . 6.75, 6.50, **5.90**

žonj. črije z khornarjom, čorne a brune boxcalf z čopłym wutykanjom, čorne wot **8.90**

zwjeršne črije, w modernych wuwjedźenjach 5.90, 5.25, **4.90**

mužace zapinace a šnórowańske škórnje ze čopłym wutykanjom w bohatym wubjerku

domjace črije, čopłe, miechke we wšěch płacižnach

Naša specialita: čr i e za čerp acej nozy

Črijowy dom Pech w Budyšinje Bohata h. 10

Jenička předawarnja sławn. črijow znamki Lingel a Herz

Wurjadnje rjane

popjace wozyčki

Kurt Martin Richter

w Budyšinje na Kěžorskej dróze

Serb čita jenož Serb. Nowiny

Niezabudźće na hodowne blido

tyzku cigarow

Bohaty wubjerk

Derje wuležane

P. Horbank w Khrósćicach

Mjebłowa pjenjaska R. Bensch. Łěhańje, bydlenje, kuchinje, pisańske bilda, předjizbowe garderoby, bilda, stóły

w Khrómcowskim dwórje na Hornjerěcach hasy

Sydadła, łěhańske zofy, mjedźane łoža a matrace

Samsna wutykowańja a fabrikalna reforma spólnich łožow

Rjany dar za młodych a starych je

delikatesowy koš wot **Sachsec!**

Koše su cyle po přeću z praktiskimi khłóšćenkami wupiełnjene, jara spodobnje wudebjeny a móža so

hižo za 3.00 hr. a wjacy dóstać.

Wulki wubjerk w dobrych marinadach:

pječene jerje w šampignjowej a burgundskej juścy } tyska **0.46**

pječene rybiacy kuski w pikantnej juścy }

makrelowe fileje w staroholšteinskej juścy tyska **0.48**

Kielska hordosć (Stolz) we winowym žonopje, w tomatowej, šampignj. a burgundsk. juścy tysku **0.55**

delikat. pječene fileje we winowej juścy tyska 0.70, **0.38**

Kielske Bismarck. ferje, Kielske želejowe ferje t. **0.55**

Kofej — čaj — kakao

w přecy jenakej kajkosći a płacižny hódnosći su mjeno mojeje firmy přez mjez město znate činiłe!

swjedźeńske měšenja wobstejace z wubrar. wyšinowych rostlinow w płacižnje 1.00, 0.95, **0.85** 1/1 pt.

domjace měšenje jara čiste a wudatne w płacižnje hr. 0.75, 0.70, 0.60, **0.50** za 1/4 punta

nowe mjez nimi **„Costarica-Perl"** **0.70** za 1/4 punta

pospyt so wupłaćił

„Broken" čaj, korjenjeny a čisty	50 gr. **0.45**
Rańošriziske měšenje	50 gr. **0.50**
Ceylon Orange Pekoe	50 gr. **0.60**
Ceylon Darjeeling	50 gr. **0.80**
Darjeeling Flowery, wurjadnje dobry a přijomny Ceylon	50 gr. **1.00**
Mate čaj, brasil. čaj wulkeje strowotn. hódnoty	100 gr. **0.24**

Dobry kako je idealny napoj wulkeje słódnosće a wysokeje wuživnosće!

z mało wolijom 1/4 punta 0.25, **0.20**

z wjacy wolijom 1/1 punta 0.35, **0.30**

Za swjedźeńske pječenje

poskićam:

la přećrnu muku, hładku a masnu	punt 0.06, 0.02, 0.19	margarina	punt 0.08, 0.63
sultaniny pt. 0.70, 0.60, 0.50, 0.45, 0.30		ješne worješkowe zorno	punt 0.90
korinky	punt 0.55, 0.45	worješki, nowe ćěło	punt 0.50, 0.43
mandle, słódke a hórke	punt 1.40, 1.20, 1.00	módry mak	punt 0.45
		orangeat	punt 1.00
kokosowe truški	punt 0.40	wumělšti měd	punt 0.45
citronat	punt 1.90, 1.05	bowjazy jědźny łój	punt 0.72
la jědźny syrup	punt 0.36	ješne worješki	punt 0.50
		oblaty	hus 0.05

Wše poprjancowe koruški na składźe!

Wulki wubjerk w poprjancach najsławniših fabrikatow

Rafi Haeberlein-Metzger w Nürnberku — Gustav Weese w Torunju — Henry Lambert w Aachenje.

Otto Sachse

Lehmanec Konditarnja

w Budyšinje na Serbskej hasy

poskića jako wosebje dobru kajkosć

ŠTOMOWE TYKANCY

Najrjeńši dar za kóždu składnosć.

Speculacijmy. Serbske přikusy. Mjedowy tykanc. Wětrowe měški. Smjetanowe kusy. Pampuchi. Torty. Sadowy tykanc.

Přijomny přebytk w rjanych městnosćach kofejownje při přenjorjadnym koncerće.

Najlěpše piwo. Winó. Likěry.

Plećene meble a plećene łódki

we wulkim wubjerku

Kurt Martin Richter

w Budyšinje na Bohatej hasy

Serbja, kupujće pola našich inserentow!

Stepowane moškowe wobmjane wjelbłud. blidowe **přikrywy**

wulki wubjerk, jara tunjo

Paul Korn

na Hošic hasy 21

Specielny dom

Miele

worelowe hotowe kachle

D.R.G.M.

Nowe wašnje tepjenja

Lautowace wu tejkanje wuhla

Dołhodźerjace wuwjedźenje

Wurjadnje emaljowane

Dóstawjejo pola firmy

Ernst Falting

w Nieswačidle

Wěš hižo, što swojim lubym

k bodam dariš?

Přindź do

Schöblec wobkhoda

z tekstilnymi twarami we **Wulkej Dubrawje.** Něšto dobreho a płacižny hódneho tam wěsće namakaš

Dźełba šijac. mašinow

kotrež do přědka a do zady šije, tak dołho hač skład dosaha . . jenož po **103.—** hr. pola

J. Schieback, na Muzakowskej dróze 4

K słóbornej wobkhodnej njedźeli —

hłownemu nakupnemu dnjej za Waše

hodowne dary

Alphons Schauseil

w Budyšinje

Konfekcija Bjez přestawa wot 11—6 hodź.

Modowe twory wotewrjene!

Wer früh gesorgt, braucht nicht zu frieren

Miehke domjace črije wobsedźeć, to wam lohcy sčinimy

Kristeller

w Budyšinje, na Bohatej hasy 29 - Njedźelu wotewrjene!

Je Wam znate, zo móžeće Rumpodicha honić za tuni pjenjez we Wulkej Dubrawje pola

Schöblec

we wobkhodźe z tekstilnymi twarami? Namakace tam dobry wubjerk we wšěch žonskich drastach, štrykowanych wěcach a drastowych tkaninach

Přiloha k čisłu 292

SERBSKE NOWINY

Sobotu 15. decembar 1934

Wo pječwach róčnych časow

Naše Serbske Nowiny žu nam se wschelakich bokow potwuczjaceho podawale, pak ſ praktiſkeho žiwjenja, pak ſ nawukow a wědomoſćow. Dźenża chcemy něſchto wo pječwach porěčeć. Nochcemy pſchi tom roſeſtajeć, kak dyrbi ſo cźeſto měſchcerc, ſchto ma do njeho pſchiſnieć, hacź ſuche drožđże abo piwowe, kak ma ſo pyrnicź atd. Ale chcemy na to pokaſać, ſchto maja te pječ'wa, kotrež žiwjenje dny wužiwaju, na žiwoł, to rěka na cźo wone dopomina abo ſ wotkel potrjebuja.

1. *Tykańcy.* Kóžde lube žiwjenje dny napjecze žiwi, ſchtóž jeno to ſamóže, tykańcow. Lube dźěćatka bjes nich ſawěſćeje njebychu wotſtacź chcyże; žiwjenje dny bjes tykańcow žu ka kaž kaž bjeſ ſaćzinka. Te dyrbja bycź, a ſchtóž ſebi žanych napjez njemóże, dokelž ma pjenjezna móſchen dźeru, tón wosmje kij a měch a poda ſo na pucź, hlada, hdźe ſchto darmo doſtanje — njech też žu krenje, žu tola tykańcy a ješkoda derje. — Kak pak pſchiſnidźe, ſo k žiwjenym dnjam žo w kóždej ſtrěži tykańcy pjeku? S wotkal tuto waſchnje? Na to žym huſto mužłił, ale njeſžym nihdźe nicźo wo tym piſane namakał. Tu podam ſwoje mužłe wo tej wěży; ſnadź ſ wěrnoſeji ſnajmjeńſcha blisko pſchindu, njedyrbjale ju polnje trjechicź.

Mužłu ſebi, ſo je tuto waſchnje ſe židowſtwa do kſchesćanſtwa pſchiſchło. Hižo w praſtarym cźaſu pjeczechu tykańcy. Jako ſo Bóh luby Knjes, kaž ſo nam w prěnich knihach Mójſaſowych na 18. ſtawje powěda, Abrahamej jewi w haju Mamre, pſchikaſa Abraham huydom, jako bě Bóh ſ njemu nuts ſaſchoł, žwojej mandźelſkej Sarje, ſo by ſi mérki bźeje pſcheńcźnjeje muki naczinita, ju roſmiſchała a wožuchi (to je: tykańcy) napjekła. Na kaſte waſchnje ſaſtarišu pjeczechu, wo tym cźu tudy ſ króſta ſpomnicź. Pjezow žanych njemźejachu, ale ſcźinichu wokoło nětkrych wjeſelich kamjenjow a hdyž běchu ſo tute ihrěle, wurjedźichu je wot papjela a njerjada, položichu na nje cźeſto, kórež, hdy bě khwilu poleźało, wobrocźichu a to wospjetowachu, hacź bě doſcź wupjeczene. Truhe waſchnje bě ſcźehowaze: Mějachu ihěrny wulki karan, kiž bě delkach bjes dna a hórkach ſaćzinjeny. Tón do wohnja ſtajichu a hdyž bě cźopły, plaznychu ſ nutſka wokoło cźeſto, kiž ſo pſchilěpi, a hdyž bě wupjeczene, wſachu ſ karana pjeczowe, kotrež potom, hdyž bě wulſtudło, jeźdźachu. Tak bě pola iſraelſkich dźěcźi; tak je hiſchcze dźenſniſchi dźeń pola Arabow. — Snate je, ſo bě iſraelſkemu ludej poruczene, ſo bychu, jako na tym běchu, ſ Egyptowſtej wucźahnyli, njekſžany ihěrě jedli. Tón pak měſeſche pedpónoſcź ſ tykańcom. Po tym, ſo bě iſraelſki lud do ſlubjeneho kraja ſaćzahnył, woſta na wſche cźaſy w ludu waſchnje — kotrež bě też je ſakonjom poſtajene), jutrowny cźaſ, tudy najſławniſchi róčny cźaſ, ſ wužiwanjom njekſžaneho khlěba (to je: tykańcow) ſwjeźeceį. — Kſchesćanſka zyrkej, kotraž je židowſke róčne cźaſy, jako jutry a ſwjatki, pſchijała, hdyž też w zyle druhim wuſnamje, je te: je ſwjatnymi dnjemi waſchnje tykańcow-pjeczenja pſchewſała. —

2. *Hodowne kołacźki abo wožuſchki* (Striegel, Stollen). Te pjeku ſo jenoż w róčnym cźaſu hodow. Schto maja na ſebi, to ſpóſnajemy, hdyž na nich ſwonkownu formu kedźbujemy. Hodowny wožuſchk je podołhoſty, ſtrjedźa ſaćzińjeny. Tuto pjeczowo na Jeſuſowe dźěćatko woſnamjenicź, w ſahtwezku leźaze. Kaž ſo dźěcźo do poſlešſchcźa ſawala, tak je też hodowny wožuſchk ſawalemy.

3. *W pótnym cźaſu*, hdyž do měſta pſchińdźeſch, pytnieſch hólzow ſ korbami; w nich maju *prazle* Jeno w pótnym cźaſu ſo te pjeku, hewak nić. Te maju woſnamjenicź te ſwjaſki, ſ kotrymiž bě naſch luby Sbóźnik ſwjaſany, jako jeho jatehu wjedźechu ſe ſahrody Gethſemane do palaza wyſchſcheho měſchnika. — Někotſi měnja, a tuto wukkadowanje ſo nam też ſpodoba, ſo maju prazle woſnamjenicź „k modlitwje ſtykajneje ruży“, k napomnjanju, ſo bychmy w pótnym cźaſu njeſapomnili, ſo modlicź k tomu, kiž je ſa naš wumrjeł; pſchetož pótnu cźaſ na bycź modleńſki cźaſ.

4. Hiſchcze jene pjeczowo pjecze ſo w pótnym cźaſu. Sku to *pampuchi*. (Tak ſu naſchi Serbja němſke ſłowo „Pfannkuchen“ pſchetworili.) Też pampuchi maja dopominacź na cźerpjenje naſcheho lubeho Sbóźnika. Pampuch ma mjenujcy pſchedſtajeceź abo woſtnamjenicź bódło (Schwamm), kotrež wojak, pſchi kſchižu naſcheho Knjeſa ſtejacy, ſ kiſakom napjelni, na ſeſinu tyčny a Sbóźnikej poda, ſo by ſo napił. (Math. 27, 48.) Hacź cźi, kotſiž pampuchi ſebi ſłodźicź dadźa, hdy na to pomyſła.? —

Cyrkwinske powěsće

3. njedźela adventa, 16. hodownika 1934.

S **Budyſchina.** W Pětrowſkej zyrkwi rano ½8 hodź. ſarař Große prědźuje (zyrkw. hudźba); dop. ¼12 hodź. jměje ſarař lic. theol. Ludwig ſkenſchenje ſa dźěcźi; wjeczor we 8 hodź. pſchedwjedźe ſo Bachowy „Hodowny oratorij“ ſa ſola, khór a orchester. — W Marijnej a Marcźinej zyrkwi ſměje rano we 8 hodź. ſarař Paul ſpowědź a Boże wotkaſanje, dop. w 9 hodź. ſměje ſarař Schneider liturgiſku adventſku Božu ſłužbu (porjadk Božeje ſłužby ſo wudawaju, tola ſo proſy, ſo bychu ſo ſpěwarſke žobuſchinjeſle); dop. w 11 hodź. ſměje ſarař Große kemſchenje ſa dźěcźi. Pop. w 3 hodź. ſměje ſarař lic. theol. Ludwig ſkěcźenja. — W Tuchoŕſkej zyrkwi ſměje pop. ½3 hodź. ſarař Böttger ſ Budeſtej kemſchenje a na to Boże wotkaſanje ſa khuchonémnych. — Sběrka ſa hodowne wobradźenje najkhudſchim wožadnym. — Sćrjedu wjeczor we 8 hodź. ſměje ſup. Berg bibliſti wjeczor w Tuchoŕſkej zyrkwi. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. ſměje ſup. Berg hodownu ſwjatocźnoſcź nazionalſozialiſtiſkeho ſwjaſka frontſkich wojowarjow (Stahlhelma) w Marijnej a Marcźinej zyrkwi.

S **Hornjeho Wujeſda.** Rano we 8 hodź. budźe němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje, ½11 hodź. kemſchenje ſa dźěcźi 6. a 7. ſchulſkeho lěta, ¾12 hodź. wěrowanje. — Pónđźelu pop. w 2 hodź. wěrowanje. — Wutoru wjeczor ½8 hodź. adventſka nutrnoſcź pola Kozarez w Nowym Dworje. — Schtwórtk wjeczor ½8 hodź. adventſka nutrnoſcź pola Hanſkez w Lejnje. — Pjatk wjeczor ſhromadźiſna młodych holzow. — Pokhowano: Gertruda Anneſiež Coldźez w Panjezach, 7 dnjow.

S **Wjeleczina.** Dop. w 9 hodź. budźe němſke kemſchenje (zyrkw. khór ſpěwa), po kemſchenju Boże wotkaſanje. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblińa hodźina w młodźinowni.

S **Wóſtrinka.** Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. němſke a ½11 hodź. ſerbſke kemſchenje. Sběrka. Pop. w 2 hodź. kemſchenje ſa dźěcźi. Wjeczor w 5 hodź. ſerbſka ſpowědź ſe ſwjatym wotkaſanjom.

S **Wojerez.** Rano w 7 hodź. budźe němſka ſpowědź, duchowny Wowcźer; dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje, duchowny Müller ſ jamy Erifi; ½11 hodź. ſerbſke kemſchenje ſ Božim wotkaſanjom, duchowny Wowcźer; pſchip. w 12 hodź. ſerbſke kſchcźenja, duchowny Wowcźer; pop. w 2 hodź. němſke kſchcźenja, ſarſki vikar Hamann.

Katolske cyrkwinske powěsće

3. njedźela adventa, 16. decembra 1934.

Tachantska cyrkej: Rano ¾6 hodź. jutnje. Dop. w 9 hodź. wulka Boża mša z předowanjom. Popoldnu w 2 hodź. nyšporna pobožnoſcź z pożohnowanjom. Přileżnoſć k ſpowědźi: ſobotu popoldnu wot 6—7 hodź. wjeczor ½8—½9 hodź., njedźelu rano wot ½6—¾7 hodź., dop. w 9 hodź. Sriedn 19. dec. wjeczor we 8 h. nabožny wědomoſtny přednoſk: „Naša cyrkej w mytuſu 20. lětſtotka“. — **Serbſkaz cyrkej:** Njedźelu ½8 hodźin Boża mša z němſkim předowanjom, w 9 hodź. wulka Boża mša ze ſerbſkim předowanjom, w 11 h. Boże ſłužby za dźěcźi z němſkim předowanjom. Pop. w 1 hodź. ſerbſki nyšpor. Wjeczor w 6 hodź. křeſćańſka hudźba z pożohnowanjom. Wſchědny dźeń: Pónđźelu, ſrjedu, ſtwórtk a ſobotu jutnje. Nimo toho ſu na tutych kaž też druhich dnjach w tydźenju Bože mšě w 7 hodź. Přileżnoſć k ſpowědźi ſobotu popoldnju w 3 hodź. za dźěcźi, wjeczor w 6 hodź. a we 8 hodź. za doroſćenych a njedźelu rano.

Přilopk

Sćmjertne njeſbožo na Albertowym moſće w Drježdźanach.

Schtwórtk wjeczor we woſmej hodźinje je ſo na Albertowym moſće w Drježdźanach cźežke njeſbožo ſtało, kotrež ſo njehodźeſche hnydom wujaſnicź. W tuttym cźaſu tam nimodwaju ludźo dweju mužow nabeńdźechu, kotraž po ſpacźu bjes wědomja na drohi leješchtaj. Jedyn ſ njeju, 67lětny pſchekupz, je podbjſichło w khorowni na ſwoje cźežke ſranjenja wumrěł. Wón běſche jo na błowje ſtraſchnje ſranił a ſebi nohu ſłamał. Druheho, 20lětneho motorſkeho koleſarja, bjes wědomja do khorownje dowjeſechu. Policija njemóžeſche hnydom ſwěſcźicź, hacź je motorſki koleſaŕ do druheho jěźdźaſa ſraſył abo jenoż ſtarſcheho muža ſmjertnje pſchejeł. Njeſbože běſche wjele ludźi pſchiwabiło, ſ tym ſo wobkhad na drohi khwilu hacźeſche.

Dźěćicźny wuj mała hdy.

Huſto móžeſche ſkyſchcźeſch, ſo ſebi proſcherjo w běhu ſwonkownje nimo měrу běđneho žiwjenja nahladnu hromadku pjenjes nalutowachu a mohrjeź jako bohacźi ludźo w trundlach wumrěchu. Ale pſchirunanje ſ tajkimi cźłowjekami, kotrychž njepſchewinjomna ſkupoſcź wobkńjeża, tola khromi, chcemy-li je na ſtareho Joſu Upperbſena nałožicź, kotrež njedawno w małym ſydliſchcźu w Sewjernej Kanadźe jako ſchtomaž žiwjenje ſłubi. Jeho ſa namrěwża jenicźkeho wujka wuſtrěđźichu, kotryž běſche jako pſchekupſki pſchiſtajeńz w Montrealu žiwy a na powěſcź wo ſmjerći ſtareho muža

Jutře je niedźela jenohorncźe jědźel

Stawizny serbskich wsow

Podał wyšši wučeř Kral.

Łahow

Wjes ma swoje mjeno wot Serba Łah, zastarsku Lag wurjekowany, kotryž pak wjes jako knježk założi, pak so w rodźinskej wsy jako knježk požbehny. We łaćanskich lisćinach l. 1221 a 1226 so wjes mjenuje Lagow, kotraž bě hłowne městno krajowskeho burgwarda a měješe swój wosypk Žilowskej cyrkwičcy (Zscheila pola Miśna) dawać. Tutón wosypk připokaza Miśnjanski biskop Braro II. l. 1221 Wulkowosyćanskemu proboštwu a tuto zaso předa jón 1226 nowemu Budyskemu tachantstwu, zo njebychu ludźo tak daloko słać měli. Na Łahec swójbu dopomina też hišće Łahec hat při Zaréćanskich mjezach, kiž so němscy mjenuje „der Log'sche Teich.

W prěnim času po němskim dobyću je tu wšěsć na hrodźišću knježił kralowski zastojnik snadno z pomjenowanjom burggraf, kotremuž běchu rycerjo tusodnych wsow poddani. Kak wulki je Łahowski burgwart był, njeje znate. Mjena tajkich Łahowskich burggrafow (hrodownikow) tež njejsu znate. Rycerjo wšak so tehdy tež hišće z wjetša jenoż z křesćanym mjenom pomjenowachu, jenož rozeznawanja dla so, běrli trjeba, městnostne mjeno přida, a móžeše so stać, zo samo nan a syn, hdyž měještaj jene křćene mjeno, abo też bratrowy syn, so po sydliščcu wšelako mjenowachu. Najskerje je wjes dołhi čas słušała knježom z Budyšina (von Baudissin). Prěni znaty wobsedźeř Łahowski w započatku 16. lětstotka je Jakub z Baudissin, kiž wumrě 1542. Jeho syn Franc je tu jeho naslědnik. 1607 Hans Khrystof z Ponickau (Rakečanski) po swojim nanje Hansu z P. kupi a wjes dostanje a w samsnym lěće zaso předa Bjedrichej z Luttitz (Jitrowskemu). 1622 sćěduje tuteho syn, kiž tež Bjedrich rěkaše, a też Zaréć wobsedźeše, hdyž je najskerje bydlił; jemu słušeše też „kruch“ wot Njeswačidlskeje hole, kiž bě jeho nan kupił, a też młyn, 1 korčma, 1 zahrodnik a 1 khěžkař w Haslowje. Z tehdomneho časa zhonimy ze stareje lisćiny z l. 1617, kotraž so na Hodźijskej wsy a młyn. Korčma (leńske sudnistwo) wosebje nasposmnjena njeje, dokelž jako tajka wulkeho wuznama njeměješe. Hinak bě to z Haslowskimi tšomi korčmami (Dreikretscham), z kotrychž jena Łahowskemu knjezej słušeše. Tam bě (při starej drózy) wulki wobkhód. 1841 ma Łahow jenoż hišće 2 bu row, 2 nic wjacy polneju burow, 6 zahrodniskich žiwnosćow, 12 khěžkańskich žiwnosćow; korčma a młyn staj tu hižom sobu ličenej. Z Luttitz předa kubło Hendrikej z Zezschwitz, jara bohatemu knjezej, najskerje dokelž ćežke wójnske dawki płačić njemóžeše, w njeznatym lěće. H. z. Z. wumrě 1643 a Łahow dosta jeho syn Hendrik Ota z Zezschwitz. Tehdy płaćeše so za bura 300, za žiwnosćerja 50, za khěžkarja 25 toleř, za puste dwory połojca, leński bur pak bě 400 toleř hódny. Dejna kruwa płaćeše 15—20 toleř. 1656 kupi kubło Hans Kašpor z Haugwitz za 6350 toleř. 1661 sćěduje Wolf Ulrich z Rausendorf, 1679 jeho štyrjo synojo, 1684 jeho najmłódši syn Maximilian Bohuwěr z Rausendorf, 1699 Hans Khrystof z Loeben, kotryž 1702 dweju burow do Zaréća předa a 1 Haslowsku korčmu do Bólborc. Skónčnje dyrbi kubło a wjes předać 1719 Jakubej Eckardej z Wobeser, krajnemu hejtmanej w Budyšinje, kiž leńske prawo spomnjeneju burow wróćo kupi, roboty pak měještaj dale w Zaréću wukonjeć. 1743 dosta wobsydstwo jeho najstarša dźowka Henrietta Sofia Marja swobodna knjeni z Braun a Wartenberg, l. 1749 předa jo za 19 000 toleř Leopoldej Gustafej z Rakel a tutón l. 1754 swojemu přichodnemu nanej Bohakhwalej Česćisławej z Ziegler a Klipphausen. 1757 sćěduje jeho dźowka Sofia Madlena z Rackel, rodź. z Z. a Kl. a 1764 zaso jeje mandźelski, prjedy mjenowany Leopold Gustaf z Rakel, kiž bě prjedy wojeński wyšk był. Wón je pěknje hospodařske knihe wjedł, kotrež so hišće khowaja. L. 1782 wumrje. Za čas jeho knježstwa spalichu pola Łahowa zapaleria Hansa Wjenka z Lubjenca (3. IV. 1772). Jeho dźěći předachu kubło 1784 tajnemu finanznemu radźe Janej Jurijej z Spillner, kiž bu 1790 swobodny knjez. 1811 dostanje wjes jeho syn Jan Karl Bjedrich swob. knjez z Spillner, też tajny finančny rada. Wón přewobroći hrodźiško do parka a zmjeta pjeršć pršćeno nasypa do delnjeho dźěla hrodźišća. Wón wumrje 1820 a jeho wudowa Henrieta Eleonora z dźowku Louisu Emmu ženjenej z Braudenstein předa kubło 1826 za 41 500 toleř Wylemej Edwardej z Gottschalck a jeho swakej Oče Hendrikej Schenckej. Wonaj sudniske prawo kralej wotstupištaj a kubło 1841 za 35 800 toleř (roboty běchu nětko wotwjazane) předaštej Janej Bjedrichej Wylemej Reinholdej Lajej. 1867 sćěduje tuteho syn Hantuš H öckner. Lěta 1924 předa tutón kubło swojemu přichodnemu synej Karl Haasy a swojej dźowcy Hanje.

ſ jeho maram pſchikhwata. Seteka tam pſchedewſtaczela, poła kotrehoż běſche jeho wuj nimale ſchtyrzeczi lět doſho dźełkat, a namaka pola morweho doſtne liſćiny na mjeno tamneho muža. Na podkoſtu tychle doſtnych liſćin dyrbjeſche pſchedewſtaczel namrěwnej nětkhyſchemu dźełkaczerja ſtydomnacje tyſaz dollarow wuplaczicź, pſchetoż ſtary Josua Upperdeen běſche cźaſ ſwojeho ſiwjenja na tole njewſchędne waſchnje lutował: wón ſwoje ſhytne pjenjeſy ſwojemu dźełkodawarjej dawajo ſebi ſa to wot njeho doſtne liſćiny wuſtajicź da. jk.

Poł milijona ludźi na kupje Ceylonje na malariju ſhoriło.

Na indiſkej kupje Ceylonje, pod jendźelſkim knježſtwom ſtejazej, je ſo khorolcź malarija mjes zymym wothdźerſtwom roſſcherila. Khorolcź je poł milijona ludźi nadpadła. Wiele ſthorjenych je na nju wumrělo, woſtatke běchu. W nětkotrych ſtronach je 90 proz. wobwdełſtwa ſthorìło. Malarija ſo ſ kuntworami roſſcherja. Cźłowjeka kaknywſchi, na njeho malarijny jěd pſchenjeſe.

Sa 50 lět ſo najwjazy ſněha w Chikagu naſchło.

Tyſazy njeſakluźerjow w ſaſdźenych dnjach w Chikagu dźěło doſtachu. Tam běſche ſo telko ſněha naſchło, kaž ſo to ſa 50 lět njeje wjazy ſtało. Jako ſo tamo wobkhad ſapoca, leżeſche ſněh na dróhach 15 zentimetrow wyſoko. Hačrunjež ſo njeſakluźerjo hnydom na wotſtronjenje ſněha dachu, ſo wobkhad tola zyły dźeń hacźeſche. Żeleſniſke cźahi ſo jara ſapoldźowachu, ſo dyrbjachu ſněhowe pluhi wupoſłacź, ſo bychu ſněh ſe żeleſniſkich kolijow ſeſtorkale. Sněhowe mjeczeſe pſchicźahnychu wot Stalnych hór a potrjechichu też druhe mězta ſrjedźneho wjecźora. S mětſtnami běſche ſo hacź do koſen ſněha naſchło, ſo dyrbjeſche ſo wobkhad zyle ſaſtajicź.

Radio

Njedźelu 16. dezembra ſtyſchimy.

Königswusterhausen. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 6.35 konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 8 ſa wjeſny lud. 8.55 němſka ſwjatoczna hodźina. 12.30 pſchipołdnjiſchi konzert. 13.05 rejwanſka hudźba. 14.45 tacźele. 17.30 wjeſełe tacźele. 20 wjecźorny konzert. 21.30 **miſchtrſki konzert.**

Lipſk. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 8.20 raniſcha ſwjatoczność. 12.20 pſchipołdnjiſchi konzert. 15.30 ſa młodźinu. 19.50 wjecźorny konzert.

Hiſchcze ważne ſ njedźelſkeho programma Köln: 20 konzert. Frankfurt: 19 konzert. Warſchawa: 20 pólſke ſpěwy.

Póndźelu 17. dezembra ſtyſchimy.

Königswusterhausen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.35 raniſchi konzert. 11.40 ſa burow. 12 pſchipołdnjiſchi konzert. 13 tacźele. 18 tacźele. 19 tacźele. 20.15 bujeriſka hudźba.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.05 ſa burow. 6.35 raniſchi konzert. 11.45 ſa burow. 12 tacźele. 13.10 pſchipołdnjiſchi konzert. 18.20 ludowſka hudźba.

Hiſchcze ważne ſ dnjoweho programma. Königsberg: 20.15 ſabawa a reje. Wrótſtaw: 19 ſabawny konzert. Köln: 19.30 wjeſeły wjecźor. Mnichow: 20.10 ſabawny konzert. Warſchawa: 20 orcheſtrowy konzert.

Sport

Swedojo přijědu na olympiadu.

Hačrunjež je ſwedſke knježeſtwo ſrědki k wobdźělenju Swedskeje na olympiſkich hrach zapowědźało, ſebi w Swedskej tola mysla, zo ſwedſcy ſportarjo na olympiadu do Barlina přijědu. Z nětkotrych ſtron je ſo też hižo namjetowało, zo bychu ſo ſrědki z nacionalnej zběrku nahromadźiłe. Jena organizacija je hižo 5000 krónow přihotowała. Swedſcy ſportſcy wjednicy ſu wozjewili, zo ſo Swedſka na olympiſkich hrach w Barlinje wěſće wobdźěli.

Łahow ſo prjedy do Hodźija ke mši dźerżeſe. Jako pak, kaž druhe wſy přeco njechaše cyrkwinſke dawki płacić, bu z nimi l. 1811 z Hodźijskeje wo ſady wuzamknjeny. Hakle l. 1841 bu do Njeswačidła zafarowany. 1843 pomhaše wjes w Zaręču ſulu twarić. 1855 twarješe móſt přez Čornicu a 1867 wyſoki jězdny puć přez łuki mjez Łahowom a Zaręčom, hdźež běchu ſebi hač dotal z na 300 metrow dolhimi lawami wupomhali. 1832 wupraji ſo zakońſcy dospolna ſwobodnoſć a wotwjazanje wot wſcheho nadknježſtwa. 1838 zawjedźe ſo nowy krajny pořjad na wſach, 7. 11. we Łahowje. 1860 ſadźi wjes 160 ſadowych ſtomow při pučach. L. 1926 je ſebi wjes, dokelž doſć a dobreje wody njeměješe, wodowod připrawić dała. Z čerſtwych žórłow we łukach pod hrodźiſkom milina wodu ſrěba a do wódnika zběha we hrodźiſkowym naſypje, zwotkelž ju też wyše ležace ſtatoki, hdźež bě njedoſtatk přeco najwjetſi, w doſahacej měrje doſtawaju. Najnowſi ſkutk je hromaduſkładźenje ležownoſcow jenotliwych wobſedźerjow, kotryž ſo runje nětkole wobdźěluje. Woprawa khětro wijateje Čornicy Łahowčanam a jich ſuſodam hiſće do rukow hlada.

Leżownoſtne mjena: Celchow, Hrodźiſko, Němc (němſki Roter Berg), Šibjeńčna hora, Jězor, Leſawy, Hajki, Kapalnja, Kruſwina, W dubach, Stary měſćanſki puć, Hodźijſka ſćežka, Wopalny ſtolp, Knjezowa łuka, Pola ſtudnje, Srjedźna łuka, Češlic łuka, Stara korčma, Pola ſkały, Hajk, Łajec hat, Leſawic ſkała, Hercogec ſkała, Ritterec ſkała, pola Kobanſkeho młyna (po prawom Kobanec młyna, dokelž je jón Bančanſki najeńk Koban założił), Nowina, Bierſtein, Löſchauer Teich (při puću ze ſkały k Leſawam bě něhdy, 1785 hiſće, mały hat z kerkami).

Nowe knihi a časopisy

Protyka němſkeje póſty 1935. Wudata ſ podpjeru němſkeho póſtſkeho miniſterſtwa w Konkordia-nakładje Reinholda Rudolpha w Lipſku C 1 na Goethowej dróſty 6. Płaći 2,80 hr.

Protyka němſkeje póſty je ſo runje ſaſo wudała, ſedmy króć. Wona dha na powſchitkownje ſroſumliwe waſchnje ſwědožiła wo nowocźaſnym a hoſpodarſkim wjednistwje wobkhoda němſkeje póſty a wo jeje wuſnamje jako ſpomožneje ſjawneje pſchiprawy w ſłužbje zyłeho ludu. Protyka wjedźe pſches wſchitke wotnoſki wjeleſtronſkich nadawkow a dźeławoſcje němſkeje póſty; wona dha ſobom hyšći roſſajnjerka najpſchihódniſchich a najtuńſchich wuźicźnych móżnoſcow a ſ tym też khmana a praktiſka radźerka.

Prědnje łopjeno, kotrež je wupruhowana ruka wumětza naćiſknyła, pokaſuje w cźiſchcźu ſedmich barbow radiowu wulkoſtaziju w Nauenje, nad njej na nóznym njeboju póſtſke łětadło lecźo. Sćěhowaze 128 łopjenow podawa ſaſny wobraz wo wuhotowanju a wukonjenjach němſkeje póſty. Woženje a wunoſchowanje pożyłkow, żeleſniſka, létadłowa a autobuſowa póſta, ſchekowy a pjeneżny wobkhad, telegraf, telefon, twar telegrafa a telefona, radio a ſchćrickźkowanje do ſamóźiſkich krajow kaž ſajadniſtwo w pißanym rjebje pſched woczomaj ninto cźeſnje. Też podawanju rady, wabjenju ſa wobkhad, ſozialnym pſchiprawam němſkeje póſty a jeje ſkutkownemu ſobuběźu pſchi wulkich ſarjadowanjach nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony a pſchi pſchewjedźenju programma ſa wobſtaronje dźeła němſkeho knjeſerſtwa wěnuja ſo wożełite poſkaſi a roſſołenja. Ważne data ſe ſtawiſnow wutwiżenja němſkeje póſty pſchewodźeja jenotliwe dny, nadrobne pſche hłady wo najważniſchich portach, ſarunanjach ſa póſto ſchek, telegrammy a telefonowanje kaž też kalendarjej tworja końz.

Też tónkrócź je ſo na dobre wuhotowanje, bohatu pychu wumělſtwowſkich wobrazow, krótki jaſny tekſt a cźiſchcź přetrjeje rjadowanje hladako. Runje kaž jeje pſched khadniym budźe też protyka němſkeje póſty na lěto 1935 ſo mnohich ſaſo witany hodowny dar.

Změjemy to zelene hody?

Njeje kaž wokolo hód; tajke mile wjedro kaž pod naléćom. Někotrežkuli dźěćatko so boji, zo hody njepřińdu, dokelž njeje sněha. Tola hody přińdu po protycy wěſće, hižo za dźeſać dnjow tu budźeja — hač zelene, hač běle — to njewěmy. Zelene hody — běle jutry, rěka. Nó, też zelene hody su hody radoſće: Boża nóc, Boži dźeń atd.

Něchtóžkuli hiſće na kermuſu njeje zabył, dokelž ſo hakle w novembrje ſwjećeſe, kaž z lista widźiće, kotryž je nam pilna holćka z Radworja póſłała. Něhdźežkuli je hižo ſwjaty Mikławš powobradźał. Pjekarjo hižo wosuſki pjeku a poprjancy a ſłódke kuſki na hodowny ſtom — haj, hody du — radoſtny ſwjedźeń křeſćanow. Żenje njeje cłowjeſtwo rjeńſcheho dara wot Boha dóſtało hač tehdy w prěnjej Božej nocy, hdyž nam Bóh Wótc njebjeſki ſwojeho lubowaneho ſynka dari. Khudе cłowjeſtwo je tehdy zbohatło.

Tehodła ta radoſć, te wjeſele, te dary. Kaž je Bóh wšitkim wobradźił njeſkónčny dar, tak bohaći wobradźeja khudym a ſtarſi dźěćom darki —.

Kermuša.

Mać přińdźo rano wołać, ja rjeknych: „Maći, kak na ćaſu je?“ „Sydom je wotbiło“, a mać dźěſe zaſo dele. Ja ſtanych a ſo zdraſćich a dźěch dele. Delka ſo wumych a dźěch nutř, a mać mje zapleće. Potom ſym ſnědała, to bě ½9 hodź. Potom ſym ſo zwjeřſnik woblekła a kemſi ſła. Kemſe běchu jara rjanc. Knjez farař je jara rjenje prědował. Po kemſach ſym dowſy ſła. Tam budy ſtejachu. Frenclec ćeta měješe karuſelej a ćołmiki. Ja dźěch k ćołmikam. Te běchu jara rjane. Na karuſelu běchu elefanty, kamjele a konje. Potom dźěch k wobjedu. Popołdnju ſo karuſel wjerćeſe a ćołmiki ſo ćumpachu. To bě wjeſele. Bórzy bě wječor a ſwjaty wječor zazwoni, a ja khwatach domoj.

Brankačkec Marja z Radworja, 3. lětnik.

Heſło.

Wšitko cłowjek njemóże činić, štož ſo jemu chce.

Wot Lipſčanſkeho wuja.

14. Hola mi ſo ſpodoba. Hdy bychu khójny mjedawki měłe, by kóždy do hole chcył. Holan je prjedy horaka z nowym žitom na wiki jěł. Hdyž hola žerawow njeda, je torhošco bjez nich. Hola je zelena, a tola ſo nazdala módri. Wrjoſowe kćenićka maja też měd, byrnjež mjeńſe byłe. Jeneje khójny dla njepadnje hola. Hola chce kóžde lěto jeneho cłowjeka měć. W holi ſu pękniſi ludźo hač w měſće. W holi ſu najćoplišе kachle. Holanej myſlički do hór a horakej (myſički) do hole du.

„Żerawa“ je jahoda, němſki Moosbeere.

Rozpowědaj te přiſłowa. Wotpiſaj ſebi ſeſć najlubšich!

Dušny ſłužbak.

Na jenej z najžiwišich hasow w Barlinje zwjeze ſo khudy njeznaty cłowjek z padawej khoroſcu, a hnydom zběža ſo hromada wćipnych ludźi wokoło njeho hladajo, kak ſo hroznje zatorhowaše a pjerješe. Niehtó pak ſebi njepomyſli, zo by wboheho cłowjeka z prócha zběhnył a něhdźe do kheže donjeſł.

Tu nadobo wſosbnje zdraſćeny knjez přiſtupi a dźeſe z tajkim hłoſom, jako by cyłemu ſwětej rozkazować měł: „Donjeſće tola wboheho cłowjeka do jeneho domu tu! Z kawkowanjom ſo jemu njepomha. Skok!“

„Hnydom, knjože, kaž přikazujeće“, rjekny ſłužbak, kiž bě tukhwilu přiſtupił. „Ale wy tu wostańće! Přetoż naš jedyn nima w cuzej kheži ničo rjec; je-li pak tajki wſosobny knjez pódła, kiž tak rjenje rozkazować wě, što maju ći wšědni ludźo ze ſameje luboſće k bližſemu činić, potom wěc hnydom lěpje dźe.“ A wón wza khoreho kedźbnje a donjeſe jeho do bližſeho twarjenja. A khěžeř na próſtwu wſosebneho knjeza wſelke přinjeſe, štož móžeše wbohemu pomhać, khory ſo też bórzy zaſo zhraba.

Jako cheyše nětk wſosobny knjez wotenć, zawoła ſłužbak: „Wočakńće, prošu, wokomik, knježe! Ja ſe žiwju wot ſwojeje zasłužby. Wy ſće kazał a ja ſym poſłuchał: to koſtuje 50 pjenježkow. Wſosobnik ſwój hněw njepřeradźi a da hriwnu a cheyše wotenć.

Tola ſłužbak dźeše: „Hdyž ſće zapłaćił, wostańće hiſće khwilku, doniž ſo ſtawizna njeſkónči.“ A wón poda tu hriwnu khoremu muježej prajo: „Hladaj, wbohi bratře, to ći khudy ſłužbak daruje, kiž ma ſydom dźěći. Nětko wohladamoj, što ći druzy dadźa!“

Přihladowarjo drje ſo poſtróžichu, tola kóždy wućeže móſnju a da po ſwojich mocach. Też wſosobny knjez maſny hłuboko do ſwojich pjenjez a njepřeličhakle, kelko wbohemu cłowjekej do ruki ſtłóži. Służbakowy ſkutk bě jeho wutrobu mócnje zhnuł. Same ſłużbakej cheyše za jeho ſydom dźěći nješto dać; jako pak ſo za nim wobhladny, bě ſo wón hižo pominył.

M. N.

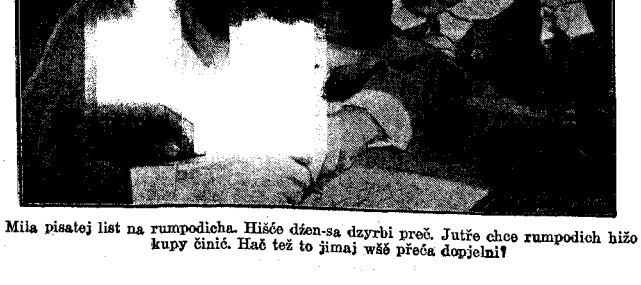

Hilža a Mila pisatej list na rumpodicha. Hiſće dźen-ſa dzyrbi preč. Jutře chce rumpodich hižo swoje nakupy činić. Hač też to jimaj wšě přeća dopjelnił

Hospodarski kućik

Butrańka.

Jo we našich hospodarstwach mało waži: druhdże je to hinak. Wokoło Žitawy na př. dźełaja hospozy ze butrańki twaroh (kotryž je wjele słódniši, hač ze sydka) a nawaja radšo sytny sydk skotej. We hórskich krajinach přihotuja z butrańki twarožki, kajkeż naše hospozy tu a tam ze sydka. Wěm drje, zo hospozam z tym njetrjechju, hdyž praju „tu a tam". Wulki dźěl z nich ani twarožk wjac naplacać njemóže: wšak so twarožk za tuni pjenjez kupuje, što so to dołho ze sydkom hnėwać?! Hdy by wšak so wědźało, z čeho so tu a tam něšto napanca, štož so potom předawa — naši hospodarjo bychu kruče na to dźěłali, zo so k staremu wašnju wróća, a zo hospoza pěknje twarožk sama přihotuje, kotryž so we domje přetrjeha.

Tež z butrańki hodži so prawje dobry twarožk nadźěłać. Štanje so to na séčkowace wašnje: Je-li butra hotowa, linje so butrańka do hornca a zawari so. Su-li so pomyje dźěliłe a pluwa-li w nich sydyr, přelinje so butrańka do mjeńšich sudobjow, hdźež wostanje, doniž je so sydyr na dnje sadźił. Po tutym sadźenju wotlinu so pomyje, sydyr pak ščini so do twarožkowych měškow a powěsnje so, zo dowotkapa: to traje 10—12 hodźinow. (Wučišćenje pomyjow, kaž so ze sydkom čini, je špatne!) Na to předźěła so sydyr na drjewjanych mjeckach do čěsta, wodźeje so z čistym rubom a staji so na městno, na kotrymž njeje jara khłódne — w zymje blizko khachlow — hač tłače do njeho přiňdże a „twarožnje" słodźi: to budże za 5—6 dnjow. Wšědnje pak dyrbi so čěsto junu abo dwójcy předźěłać. Přiňdże-li k placanju twarožkow, přida so na punt čisteho sydra lut sele a trěbna kimelčka; tak naměšane čěsto předźěła so hišće někotry króć, na druhi dźeń dźěła so z nich twarožk, kotryž je hnydom k jědźi hotowy. — Štož su bóle khłóšiwe žołdki, móža do čěsteho sydra něšto ekstrakta z nalikow a cymta a lžicu dobreho konjaka (ale čisteho, hewak so wšo zapanca!) přidać. — Tute twarožki z butrańki khowaja so do rubow zawalene, kotreż su z pomyjemi napojene a na to wužimane w horncach, kotreż njech na runje jara khłódnym měsće njesteja.

Je-li sydyr jara sypotaty, dokelž je traš jara dołho w měsku wisał abo blizko khachlow stał, njech so někotre łžicy wotwarjenoho dobreho mloka přidadźa, zo so skerje placa.

Wšo je so hižom spytała, a poručeja so tute twarožki wosebje tym, kiž přeceľo „zasmjerdźanych" njejsu; su strowše a lóžše za žołdk, hač tute. Město konjaka łžicu „čisteho samožitneho" drje też póndże!

Njesćerpne kruwy.

Často dosć skorži so na to, zo kruwa mloko dawać njecha, zo při dejenju ćepje a zakhadźa, zo sebi nichtó hlizka njezwěri; druhdy pawši też dźowku we třinóžkateho tróna do hnoja. Kak so tu zadźerżeć? Je-li kruwa při dejenju njesćerpna, kotraž to prjedy njebě, je skerje jako nic na wumjo khorowata a dyrbi so tuto přehladać, hač so ničo bolace njepokaza. — Najbóle stawa so, zo holcy kruwy skaža, dokelž dejić njemóża a su njesćerpne ze skotom. Je-li to wina, abo spjeći-li so kruwa z přinarodźenych zlobow, budże najkhmańše, hdyž so z njeju při dejenju prawje pokornje wobkhadźa. Njech ju dejeŕka spody šije a mjez rohomaj w dólču prjedy khwilku rybnuje, štož kruwje derje čini, a potom njech z dejenjom započnje. — Też njedyrbi dejeŕka štrych hnydom z ruki puščić, pytnje-li, zo kruwa počina njemérna być — hewak skoćo za tym přiňdże, zo so hola jeho beji. Druhdy čini też dobry worješny kijeŕk swoju słužbu: je-li dejeŕka kruwje někotre napalila, počina tuta so poddawać. Jeli pak njeco njepomha, zo by so dźiwjosć skludźiła, dha wěsće tuto: přiwjazaj kruwu na krótke, zwjazaj powjaz do rynki, zhibni prěnje koleno kruwy, sčiń na nje powjaz a storč spody kolena kneblešk. Tak je kruwa spinana, dyrbi na štóch nohach stać a sebi nětko dejenje labić dać, hač chce abo nic. Po času nawučí so někotra kruwa tutemu spinanju, kotreż dale njeboli, zhibuje sama koleno, hdyž dejeŕka k njej přiňdże, jako by so tak słušało. Někotra traš mysli też při sebi: „Mudriši cota". — Sy-li spinanje zas puščił, daj kruwje kusk ze selu nasypaneho khléba. Přecy z dobrym!

Rozwučowace drobnosće

Su-li dźěći wot jědźoteje pětruški pojědłe, štož so tu a tam stanje, dawaj jim dźěł winoweho kisała z dwěmaj dźělomaj wody přeměšane k piću; cyle čło njech so z winowym kisałom wotmywa a wokoło hłowy wobalki z kisałom kładu. — Derje je, móžeš-li dźěćo k tomu přinjesć, zo jědźjete koruški wubliwa, přjedy hač kisało pije.

Je-li so stało, zo so mjaso zasmjerdźi, štož dźe runjo na wsach ničo nowe njeje, móže so wohidna wóń z tym zahnać, zo so mjaso do płatoweho rubiska zawije a přez nóc do pjeršće zaryje, tola tak, zo je kóčki wuhriebać njemóża. Na ranje je so smjerdźenje do zemje scahnyło a mjaso zas čerstwje słodźi.

Dešćika mamy so nadźiljeć, jeli so murje w domach pročić počinaja — jeli sazy z wuhenja same padaja — jeli swěčka so čémnje pali, kaž by chcyła hasnyć — jeli swěčka so čémnje pali, kaž by chcyła hasnyć — jeli so z winowym kisałom wotmywa a wokoło hłowy wobalki z kisałom kładu. — Derje je, móžeš-li dźěćo k tomu přinjesć, zo jědźjete koruški wubliwa, přjedy hač kisało pije.

Je-li so stało, zo so mjaso zasmjerdźi, štož dźe runjo na wsach ničo nowe njeje, móže so wohidna wóń z tym zahnać, zo so mjaso do płatoweho rubiska zawije a přez nóc do pjeršće zaryje, tola tak, zo je kóčki wuhriebać njemóża. Na ranje je so smjerdźenje do zemje scahnyło a mjaso zas čerstwje słodźi.

Dešćika mamy so nadźiljeć, jeli so murje w domach pročić počinaja — jeli sazy z wuhenja same padaja — jeli swěčka so čémnje pali, kaž by chcyła hasnyć — jeli so z kominow dym wobsydźerja mjenjesće. Nětkore spěšalne hódnoty běchu dale jłabe. Wěsće zeprěče mějachu akzije wo pscheješelne rentowe wikt a wo stajne stupanje dobywanja huroweho jeleja. Na rentowych wikach běše trochu pscheješelnjše ménjenje.

Barlinske jitne wulkowiki. Na Barlinskich žitnych wulkowikach je dale jara jłabu wobrot. Postiščenjše poměry pschi pscheňzu, rožu a pizowanikim jećmjenju su wschelakore, sajtaranje z chlébowymi žitami je powschitkownje spokojaze. W Barlinje samym da so rožca lépje sameščeć hač pscheňza, mjes tym so pschi Rheinije a pschi morju so sajko pscheňza lépje pschedawa. Na mukowych wikach so wotlowanja se starych kontraktow, wobehje pschi pscheňzy žiwičze, hewak so kupuje jenoj za wschédnu potrjebu. Wowza so jenoj w nješkich mało waggonach poščceješce a powschitkownje so jenoj za druhe pizowodźa pschedawa. Tež w pizowanskim ječjmjenju je napraschowanje wjetšche hač pschimós. Ječjmjenje za piwarnie w najlépschich kajkoćiach so derje pschedawaja. Pschi ječjmjenjach za industriju su mjes žadanej a poščicejenej płacańnu dale wulke rozdźele.

Wječera płaćizne w Parlin'e zeninał

pscheňzy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožki R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — ječmjenja G 7: 7,80 hr. G 9: 8,05 hr. — wowsa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.

w Shorjelu

Pscheňza 19,55 hr., rožka 15,5 5hr., ječmjeń nal. 15,95 hr., naš. 15,45 hr., wowsa 14,85—15,55 hr., běrny 2,35—2,55 hr., butra 65—77 pj., jeja 11—15 pj.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunt abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	14. 12.	13. 12.		14. 12.	13. 12.
Pšenca	205	205	buny	13,0-13,7	13,0-13,7
rožka	165	165	woka	11,5-12,0	11,5-12,0
ječmjeń now.	211-218	211-218	módre lupiny	8,50-8,75	8,25-8,50
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	9,75-10,5	9,7-10,5
wows	—	—	zeradella	16,0-16,5	16,0-16,5
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenź. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
rožna muka	22,50	22,50	such. truhanč.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruški	—	—
rožne „	9,65	9,65	syno, 50 kg	—	—
raps „	—	—	rožna słoma	—	—
hróch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0	ošeńc. „	—	—
lane symjo	—	—	wowsna „	—	—
pieluški	—	—	ečna „	—	—

Płaćizna za pscheňzy za wupłodźerja 8: 197.5 9: 199.5
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 157.5 11: 161.5
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 157.5 9: 162.5
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: —, 13: 160.5

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

15. decembra 1934 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,40	1,80
Čelace mjaso	1 kg	1,40	1,80
Skopjace mjaso	1 kg	1,80	2,20
Swinjace mjaso	1 kg	1,80	1,80
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	2,00	2,20
Pšeńčna muka	1 kg	0,38	0,56
Rżana muka	1 kg	0,36	0,38
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jédźne běrny nowe	1 kg	0,08	0,10
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hróch	1 kg	0,60	0,81
Soki	1 kg	0,40	0,90
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	1,90	2,00
Sušeny połc	1 kg	—	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jédźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	—	—
Jédźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamjentne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,85
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,25

— jeli słónco blěde skhadźa a wo dnjo prawje kała — jeli su z ranja na njebju błędołočerwjene mróčele — jeli ryby po swětłešku pluwaja — jeli łastojeki nizko, čaple pak wysoko létaja.

Młody štomik ma w zymje a w léće ćeńko ze słomu hač do krony wobwity być; zyma kaž horce słónco mori často młody štom z tym, zo so skora wot ćéła wotkwěka.

Šaty maja so w zymje w liwkej wodźe wutunkać a nic w zymnej, kaž w léću; dyrbiš je też krućišo wužimać, zo na łubi skerje skhnyja.

Jeja khowaja so před zymu na séčkowace wašnje: Zawij kóžde jejo do papjery, położ jene k drnhemu do sačka, kajkiž maja žony ke kupowanju tworow na wikach, a zawjazaj sačk kruće, zo so žane jejo hibnyć njemóže. Tutón sačk powěsnje so do khłódneje pincy a to tak, zo jedyn tydźeń wopuš, druhi tydźeń pak šija sačka horje stoji. — Njeje-li tajki sačk k rucy, móže so druhe plećiwo trjebać, kotreż so k tomu hodźi. Su-li so jeja brałe, ma so sačk zas kruće zwjazać, zo bychu so jeja w nim při třasenju njemjetałe.

Najnowiše z cyłeho swěta

* Saćmjenjenje w jchuli w Liverpoolu je žełbi tola jedyn kmjertny wopor žadało. Jena žona so pschi saćmjenjenju jarafy, so ju morwu wuhriebachu. 31 franjenych hischcje w khorowni pschebywa.

* W jendźelskim wuhlowym jamomaj stej so schtwórtk cźełej njeboji stałej. W podkopłach w Lanarkshiru wobeju wudyri. Tjo hórnizy so špalichu. W jenej jamje pola Sheffielda so schtyrjo hórnizy saćmjenjenych. Jeneho hnydom njeskanjeneho wuhlowachu. Tamnych tjoch wuhlowarjo za schéčej hodźin wuhriebachu. Jedyn běche morwy, tamnej straschnje franjenaj.

Hospodarski rozhlad

Sobotu 15. dezembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,49	100 pólsk. złotych	46,99
1 jendźelski punt	12,29	100 čěskosł. krónow	10,39
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,40

Barlinska burša ſ dnja 14. dezembra. Wobrotny na Barlinſkej burſy běchu pjeć njejednotnym postupje kurſowy też wczera sajko jara jłabe, dokelž jenoj něchto mało akzijow ſwojeho wobſhedźerja ménjeſche. Nětkore ſpeźialne hódnoty běchu dale jłabe. Wěſte ſepréče mějachu akzije wo pſcheješelne rentowe wikt a wo ſtajne ſtupanje dobywanja ſuroweho jeleja. Na rentowych wikach běſche trochu pſcheješelniſche ménjenje.

Barliniſke jitne wulkowiki. Na Barliniſkich žitnych wulkowikach je dale jara jłabu wobrot. Poſtiſčeniſte poměry pſchi pſcheňzy, rožu a pizowaniſkim jećjmjenju ſu wſchelakore, ſajtaranje ſ chlébowymi žitami je powſchitkownje ſpokojaze. W Barlinje ſamym da ſo rožca lépje ſameſčeć hač pſcheňza, mjes tym ſo pſchi Rheinije a pſchi morju ſo ſajko pſcheňza lépje pſchedawa. Na mukowych wikach ſo wotlowanja ſe ſtarych kontraktow, wobehje pſchi pſcheňzy ſiwičze, hewak ſo kupuje jenoj ſa wſchédnu potrjebu. Wowza ſo jenoj w nješkich mało waggonach poſčceješce a powſchitkownje ſo jenoj ſa druhe pizowodźa pſchedawa. Też w pizowanſkim ječjmjenju je napraſchowanje wjetſche hač pſchimóſ. Ječjmjenje ſa piwarnie w najlépſchich kajkoćiach ſo derje pſchedawaja. Pſchi ječjmjenjach ſa induſtriju ſu mjes ſadanej a poſticejenej płacańnu dale wulke rozdźele.

Wječera płaćizne w Parlin'e zeninał

pscheňzy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožki R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — ječmjenja G 7: 7,80 hr. G 9: 8,05 hr. — wowsa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.

w Shorjelu

Pscheňza 19,55 hr., rožka 15,5 5hr., ječmjeń nal. 15,95 hr., naš. 15,45 hr., wowsa 14,85—15,55 hr., běrny 2,35—2,55 hr., butra 65—77 pj., jeja 11—15 pj.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunt abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	14. 12.	13. 12.		14. 12.	13. 12.
Pšenca	205	205	buny	13,0-13,7	13,0-13,7
rožka	165	165	woka	11,5-12,0	11,5-12,0
ječmjeń now.	211-218	211-218	módre lupiny	8,50-8,75	8,25-8,50
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	9,75-10,5	9,7-10,5
wows	—	—	zeradella	16,0-16,5	16,0-16,5
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenź. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
rožna muka	22,50	22,50	such. truhanč.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruški	—	—
rožne „	9,65	9,65	syno, 50 kg	—	—
raps „	—	—	rožna słoma	—	—
hróch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0	ošeńc. „	—	—
lane symjo	—	—	wowsna „	—	—
pieluški	—	—	ečna „	—	—

Płaćizna za pscheňzy za wupłodźerja 8: 197.5 9: 199.5
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 157.5 11: 161.5
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 157.5 9: 162.5
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: —, 13: 160.5

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

15. decembra 1934 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,40	1,80
Čelace mjaso	1 kg	1,40	1,80
Skopjace mjaso	1 kg	1,80	2,20
Swinjace mjaso	1 kg	1,80	1,80
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	2,00	2,20
Pšeńčna muka	1 kg	0,38	0,56
Rżana muka	1 kg	0,36	0,38
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jédźne běrny nowe	1 kg	0,08	0,10
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hróch	1 kg	0,60	0,81
Soki	1 kg	0,40	0,90
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	1,90	2,00
Sušeny połc	1 kg	—	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jédźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	—	—
Jédźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamjentne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,85
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,25

Wječne płaćizny w Budyšinje.

15. decembra 1934.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.
Najlépše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najniša płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšenca, 76-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,87½
Rožka, 72-73 kruta płaćizna	50 kg	—	7,87½
Ječmjeń, lécny	50 kg	9,25	10,2
Ječmjeń, nazymski, žrjadkaty	50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 59-60 kg	kr. pł.	—	7,87½
Wows 48—49 kg kruta płać.		—	7,62½
Raps	50 kg	—	—
Běrny (wewulkowikow.) najn. pł.	50 kg	2,55	2,75
Běrny (w małowikowanju)	50 kg	3,55	3,75
Syno	50 kg	6,00	6,25
Słoma z mušinu młóć., pras.	50 kg	—	2,25
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	2,50	2,75
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,10
Jeja	1 štk.	—	—
Pšeńć. muka	Type 502 50 kg*	—	17,00
Pšeńčna muka	Type 790 50 kg	—	15,40
Rżana muka	Type 997 50 kg*	—	12,25
Pšeńć. wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,85
Wikowańske pšeńčny wotruby	50 kg	6,55	6,70
Rżane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,10
Wikowańske rżane wotruby	50 kg	5,80	5,95
Husy	1 štk.	0,75	0,80
Prosata 737 štuk	1 štk.	11,00	18,00

(Swinjace wiki běchu srěnje).

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

14. decembra 1934 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 624.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěžneje hódnosće hač do 6 lět	41
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	36—39
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	30—35
Mjenje picowane wšěch starobow	24—29

Byki: 561.

Połnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rěžneje hódnosće	35—36
Połnomjasne, młódše	32—34
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	27—31
Špatne	23—26

Jałojcy a kruwy: 1954.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěžneje hódnosće	33—34
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěžneje hódnosće hač do 7 lět	24—31
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	16—22
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	10—15
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 2072.

Najlépše wukormjene (1. družiny)	50—55
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	40—48
Špatne (3.)	30—38

Wowcy: 3834.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	28—30
Starše wukormjene (6.)	25—27
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	19—24

Swinje: 10942.

Połnomjasne, wos. rasow a jich kříženj., hač do 1¼ lět stare	50—51
Wukormjene	47—49
Mjasne	46—48
Špatne	43—46
Rancy a kundrosy	43—44

Budyske stawniske powěsće

ſ dnja 14. dezembra 1934.

Narodźiłoj ſtaj ſo: Alfredej Maksej Pětſchojej, ſtražnjmiſchtrej, ſynk. — Emilej Marcźinej Cibźelej, ſajadniſkej ſkładnišćerja, ſynk.

Wumrěłoj: Pawoł Kowark, murjeř, 36 lět. — Jan Barej, puczowaŕ, 40 lět.

Domandźelſtwa ſnjepchu: Korla Jandrynſet, wojnaſkeje miſchtr, ſ Helenu Margaretu ſiwd. Senſowej rodź. Robelej, płotaŕku, wobaj w Budyſchinje. — Herbert Hermann Dorn, moleŕ w Lipſku, ſ Nelly Elfriedu Přeſej, wuſchiwaŕku w Lipſku.

Jan Wjela-Radyšerb:

Wódny muž we widhorje

W Wownjowje na knježim dworje
Holzy w hnoju dźěłachu,
Wjerćachu žo ſtwjelza žłonty
S wichorom we rejwanju.

Ssuny pachoł, knježi pohonc̆,
Widły do toh' wichora;
K semi ſpadachu te ſtwjelza,
Saſta rejfa wětrowa.

Wotrocžk rjekny: To žo Ładaj!
Njewuńdźe to po dobrom;
Na pſchaſy ſu powědali:
Duch žo wjerćži ſ wichorom.

Pohonc̆jez to na žměch dźěſche:
„Njeźuj ſtare pſchiwěrki,
Abo žo na tajke błady
Pžy a łóžki žmeja cži.

Njedźelu bě knježe piwo;
W korcžmje reja ſapiſka,
S lubkami tuž młodźi hólzy
Wjerćachu žo do kola.

Knježi pohonc̆ pſchibładujo
Nochžyſche do reje hicž.
Tola natoc̆iwſchi piwa
Nochčeſche tym holzam picž.

Hlej a ſ durjemi žo ſwjeſe
Na ſkakańzu holicžo,
Pola duri ſtejo woſta
Na pohoncža wóc̆kujo.

Rjaka bě to, wjele rjana,
Knježnińſkeho wuhlada,
Pſchemo jankſej młodej róži
A kaž jažna lilija.

Stajachu žo wc̆ſipne wóc̆ka
Na tu pyſchnu zujbnic̆ku
Njeniſcho dźě wudraſc̆ejem
Dyžli druška na kwažu.

Kožuſchi ſeleny kaž trawka,
Ssukńja purpur-c̆ežwjena;
Kromka žuknic̆i žo ſdajſche,
Kaž by w rožy pobyła.

Pohonc̆ ſ wc̆ožomaj žo ſotka
Duży ſ jeje wóc̆konmaj. —
Wón a wona w runej měrje
Na žo ſ mitka hladaſchtaj.

Ruku ſtic̆o wón k njej ſtupi,
Sa ruc̆ku ju thětſje wſa;
Wona jako hańbic̆iwka
Do reje žo pſchijec̆ da.

Hej, kak to jej tupzy dźěſchtej
Wjerće-wjerće do kola;
Wjertolinka łóžka běſche
Wona jako ſworniczka.

A hdyž dźěſche na pol nozy,
Chzyſche dom žo naſtajic̆.
„So cže pſchewodžu, mi dowol;
Sſamej tebi njedam hicž.“

Duży proſcheſche wón rjeńko:
„Daj mi hubku, rjanuſchka!“
„„Njeſoſchu žo““, wona ſhroni,
„„Hwěžki to rad njewidža.““

„S wottal ſy dha, rjanulinka?
Je ſchc̆eže domoj daloko?“
„Ja, c̆ſchej hubku wona rjekny:
„„Doma ſym tu na dobo.““

Jemẽwſchi wón pucža kedžbu
Pytny, ſo ſtaj pſchi rěžu;
Schkleńczana žo jimaj khěžka
Pſched woc̆omaj wotamkny.

S běłej ruc̆ku wona jeho
Do toh' domic̆ka žobu wſa;
Tu joh' žónka ſ mitym žmẽwkom
Lubje rjenje powita.

Na ſchlleńczane blidko jemu
Snožy pětnej wjeczerje,
S rybam kłodnje napiec̆enym
Napitka też ſtic̆eſche.

Njenadžiży ſa kachlemi
Stonanje wón ſaſłyſcha.
„Koho khorcho tu mac̆e,
Stonateho ſ hłubka?“

„„Rana mamu ſ thromej nohu““,
Mac̆erka tuž wotmołwi,
„„Ty žy jeho bẽdnje franik,
Widły do njoh' c̆ſtžnywſchi.

Hdyž we wichorje žo wjerc̆ěſt,
Pola waš je na dworje;
Jakož c̆ſini, hdyž na ſemi
Wo deſchc̆ſt wam nuſa je.

Nět nam njeſpi w žanej nozy
Rěſneho dla bolenja;
Maſali žmy wſchitke žalby;
Žana njeje pomhała.

Hdyž ta rana ſawjaſana
Była ſ twojim rubješchkom,
Saſtała by duży boleć,
Sažika by ruc̆e jom'.““

Hnydom wotwjaſa wón žebi
Zidžane to rubješchko,
Wobwjaſa tu bólnu ranu,
A ta bološc̆ minu žo.

Wot bolosc̆e wumóženy
Sdobom wužny nětkolej;
Mac̆ ſ dźowežo ſ dźakowanjom
Na pohoncža hladaſchtej.

S kukolenjom rjanoh' dźowcža
Duſcha žo jom' ſažehli;
Wokol' ſchije wón jo ſaja,
Hdyž ta maika wotſtupi.

Wſcho žo jemu pžanjeſche,
Hubki wón žej požada.
Wołtajic̆ ſ njemóžeſche,
Shorjeny ju wokoſcha.

Nahle ſiwẽza pſched nim haſny,
Prjec̆ bě wſchitko na dobo. —
Sſam wón ſtojeſche na brjoſy,
Cžma bě kolo wokoło.

Cigary k hodam

tež lětſa zaso jenoż wot

E. Simona

w Budyšinje w Serbskim Domje

Měšćanske dźiwadło
w Budyšinje
Telefon 3263 Telefon 3263
Wjedniſtwo:
Intendant Hanns Heinz Kämpff

Hrajerſki program
wot 16. dec. hač 23. dec. 1934

Njedźelu, 16. dec. pop. 16 hodźin
Zhubjena hrajka abo **jutře přińdźe rumpodich**
hodowna bajka z hudźbu a rejemi wot Alexandra Schettlera. Hudźba wot Rudolfa Hartunga. Přenje předwjedźenje w pětomnoſći basnika. Małe płaćizny wot 20 pj. hač 1 hr.

Njedźelu wječor 19,30 hodźin
Čorai husarojo
Małe njedźelske płaćizny wot 30 pj. hač 2,20 hr.

Póndźelu, 17. decemb. a
zamknjene

Wutoru, 18. decembra, 20,15 hodź. Koło A Přenje předwjedźenje
Grigri operetta w 3 jednanjach wot P. Linki

Srjedu, 19. decembra, 20,15 hodź. Koło E.
Khadla, kiž spekuluje
Komödija w 3 jed. w. Eckarta

Štwórtk, 20. decembra, 20,15 hodź Koło B.
Grigri operetta w 3 jednanjach wot P. Linki

Pjatk, 21. dec., wječor 20,15 hodź. Koło F.
Corni husarojo
Operetta w 3 jedn. wot Goetza.

Sobotu 22. decembra, 20,15 hodź. Koło A.
Khadla, kiž spekuluje
komödija w 3 jedn. w. Eckarta

Njedźelu, 23. decembra, 16.00 hodź
Zhubjena hrajka abo **jutře přińdźe rumpodich**
hodowna bajka z hudźbu a rejemi we 8 wobrazach wot A. Schettlera. Małe płaćizny wot 0,20 hač 1.00 hr.

Njedźelu, 23. decembra, 19,30 hodź
Grigri operetta w 3 jednanjach wot P. Linki. Małe njedźelske płaćizny wot 30 pj hač 2.20 hr.

W přihotowanju: 1 a 2. dźěł hodow, wječor 19,30 hodźin
Pólska krej
wulka operetta

Rozšěrjej Serb. Nowiny

Přesćite přikrywy (Steppdecken)
w barbje rjane a lohke ma Heber płaćizny hódne a kajkoſći njedoſcehnjomne.
Ložowy dom Heber
na Serbskej hasy č. 9
Nowočasne čiſćenje pjerja

Mužace lacy, žonjace lacy, dźěćace lacy: **Ziegler** na Šulskej hasy 19
Pulovry, nohawcy, zoki, płaćhódno

Pytam
přiſtojneho pohonca
Zhoniće we wud. Serb. Nowin

2 běhakaj
na předań w Kamjenej 8. 15

Kruwa,
cyło blizko před dźełcom, na předań we Wjeselu 9

Dobry
wowčerski pos,
dobry ſtražowař, prawa raſa, na předań w Ralbicach čo. 2

Nema
němski
kajkostny parjak

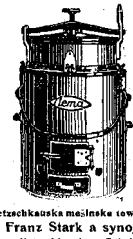

Netzschkauska meślnska towaroja
Franz Stark a synojo
w Netzschkawje w Sakskej
Wupóſćelcny zkazanki wot składa w Budyšinje hnydom
Zastupjeř Maks Meißner
Münchenbernsdorf w Thüringskej

Hodowne a nowołtne
khartki
serbske a němske
w Serbskej knihańi w Budyšinje

Dary trajneje hódnosće!
Hobrski wubjerk w předdomowskich garniturach, předſtwinskich garderobach, małych wudospołnjace a polstrowanych mebłach pola
Clemens Schmidt w Budyšinje
najwjetša mebłowa wustajeńca Hornjeje Łužicy
Fabrika a předawańnja: Wukładne wokno: Wustajeńca:
Hrodowe naměſto 2 w Kupnicy w Hrodže Ortenburg
Hodowne njedźele wotewrjene!

Chenilljowe rubišća a šawle
zoki za muža, nohajcy za žonu
najtuńšo, dobreje kwality pola
JORDAN
na Znutřkownej Lawskej hasy čo. 8

Praktiske a rjane dary su płaćizny hódne mebłe!
Klubowe blida, sadź. blida, kurjerſke blida, šijrce blidka, čajowe wozy, vitriny, marmorowe blida, knihowe khamory pisanske blida, stoły k pisakej, palmowe ſtejaki, notowe dźerżaki, stoły ke klavěrej, krinje, figury, komody, frizerſke toilety, łěhanki, garderoby, drastne hrabje ma w bohatym wubjerku
Meblowy dom Hans Lissack
w Budyšinje, na Rošće hasy 25 / Telefon 3359
Mandźelske poſčonki so přijimaju

Kožuchowy dom Weidlich w Halštrowje
poruča we wulkim wubjerku:
Za žonjace kožuchi kožuchowe wobsadki w prawym ſkutku wot 87 hriwnow w šěſć wšelakich kajkoſćach, prawy khór we wšelakich kajkoſćach, tchór, skunks, opossum we wšěch přejomu, barbach barbijery skunks atd., kožuchowe zašěwa we wšelakich kožuchowych družinach.
Za mužace kožuchi w wulkim, bobru, persianer, bi. zam. skunks, opossum atd. kaž wšě družiny kožuchoweho zašiwka.
Najlěpše zhotowenje po měrje:
Sportske kožuchi wot składa a po měrje
Najlěpša kajkoſće! Najnižše płaćizny!
Knjeni Hosyna w Budyšinje, při cyrkwi nańe lubeje Knjenje na ſkład w kožuchowych wobsadkach a kožuchach za zašiwk a předawa po ſamnych niskich płaćiznach.

Kupuja
złote a ſrebrne debjeńki
noże, widlički, ſtare njemcy atd. Płaćin najwyšo dajowe płaćizny
Oskar Krahner w Kamjenc
Rózk wěrowańskich njeſćenjow
Dom dobrych šańnikow

bursk. stólcow
a stary **stajacy** časnik
ſo kupić pytaja. Poskićenja pod
A 36 na wudawańju Serb. Now.

Bubony, piſćałki a frélby

a tysac druhich rjanych hrajkow dostanjeće w firmje
Kurt Martin Richter
w Budyšinje na Kěžorskej drózy

Cigary, cigarety, tobaki
přenjeje kajkoſće
Wulki wubjerk w darjenskich pakćikach
Alfred Kadner, w Budyšinje na Žitnych wikach 29

Přihódne nakupne žórło za hodowne dary
Wulke dźěłby kholowow do dźěła, tkaninowych kholowow, jakow do wětra, jopow, woblekow kaž wołmjanych tworow, ſtrykowanych jakow po wšěch płaćiznach płaćizny hódno pola firmy
Johann Wenk
w Budyšinje na Kotolskej hasy 10

Ihre Drahtfunk-Rundfunk Funk Post
76 Seiten stark, mit Mehrfarbenumſchlag, vielen Bildern und Artikeln
Die beſtausgeſtattete und inhaltreichſte Deutſche Funkzeitſchrift
Mit Gerätverſicherung
Monatsabonnement nur 88 Pf. durch die Poſt. Einzelheft 25 Pf.
Probeheft gern umſonſt vom Verlag, Berlin N24

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje a Žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny płaćiwo sćěhowkam čělneho znjezbožeńca z 1000 hr., — hdyž wumrěje abo hdyž je na čas Žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńca dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje *wuwučenje wiseje banki, kiž Serbske Nowiny dyrje a kiž wozjewja*

Čisło (Nr.) 293 — Budyšin — Pónđelu 17. decembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Případ w Posaarskej

W nozu k njedźeli je w Saarbrückenje k njelubemu pschipadej dóschło. Wokoło 3 hodź. sajedže automobil, w kotrymž tři wožoby jedźachu, na khodnik do ludźi. Wjednik automobila běsche jendźelski policajski offizjer, kiž běsche so pschi někotrymi njedźelemi do posaarskeje policije pschijatił. Dokelž běsche pjany, zhubi knježenje nad wozom. Pschi njeszbožu so schtyri wožoby powalichu a kěrko framichu.

Hnydom někotři pomocnicy ludźo pschikhwatachu a wot jendźelskeho offizjera žadachu, so by njeby wotpalił, dónž so podawk policajskeje njepschepyta. Jako pak cźinjesche, jako by chcył wotćeć, so jemu někotre wožoby do puća stupichu a snowa kedźbliweho cźinichu, so ma so pschikhad policije wočakować.

Na to Jendźelcźan swoju pistolu wuceahny a sterelaše do ludźi, pschi cźimž jemu wožobu frani. Jendźelski offizjer, kiž běsche w zywilnej drasce, so mózne wobarasche, dyrbjachu ludźo jeho z mozu dźerżeć. Tutón podawk je saarbrückenske wobydlerstwo zhłuboce roskerił.

Pschedsydźa knježerstwoweje komnisije Knox je policajskeho offizjera se sastojnistwa wotpadźił, dokhož so pozdźišo dospołnje njewujasni.

Wustup'enie při pomniku bitwy ludow

Pschi składnosći statneho zhromadźowanja rěčnikow němskeje dźěloweje fronty wotmě so pjatk wjeczor pschi pomniku bitwy ludow w Lipsku wulke wustupjenje. Pomnik běsche se zwětšomjetakami, žnołnizami atd. wobkhwćlenu. Sćerdźišćicho wustupjenja běsche rěč statneho wjednika dr. Leha. Wón rozpomnjesche stawiśmy němskeho ludu a dopominaschе na wojowanje, kotrež je wobkhadł a duch žiwjenja. Nječniży, politiski wjednizy, so w Lipsku nowe duchowne brónje dostali. Hdyž dźensa zhładujemy na cźas, w kotrymž Adolf Hitler knježi, dyrbimy wopomnić wuschi jeho knježenja. Dr. Ley słónći zwoju rěč wulkeho hnjewa, so je Němska zjednoćena a so jeje móz wobleži w dowěrjenju do wjednika.

Němske wukraine wikowarstwo w novembrje

Po wosjewjenju statistiki wukrajneho wikowarstwa za november wuczinjesche dowos w tutym měsazu 346 milionow hrimow. To je 1 proz. mjenje hač w měsazu oktobru. Wikowarsko kalkulacija wuschija za november 10 milijonow pschebytka we wuwozu. W oktobru wuczinjesche pschebytk 16 milijonow. Sšnadne spadowanje wuwoznego pschebytka ma zwoju pschicźinu w znadnischim wobkhadźe s europiskimi krajemi. We wobkhadźe se zamórskimi krajemi je so dowoźny pschebytk dale pomjeńschił.

Wunošk Schuschniggoweho pućowan'a do Budapesta

Awstriski zwjazkowy kanzler Schuschnigg a zwonkowny minister Berger-Waldeneg staj so do Wina wróćiłoj. Pschi diwadźesćowym wopyće pschi mnohich witanjach a kantiskich wapitach jenoj malo cźasa za dowěrliwe rozrěčowanja zwosta. Tohodla so po powěsći z Budapesta njeje niczo nowego wobjamkło abo srěčało.

W dowěrliwych rozrěčowanjach je so nětrěźische internazionalne połoženje a wobeźe jeho woliwo na Awstriju a Madźarsku dokładnje rospominał. Tež myślička wo wuzkich zhromadnym dźele Madźarskeje a Awstriskeje sa pschipad pschichodnych jednanjow z Małej ententu je so rozpominała. W rozrěčowanjach mjes awstriskimi a madźarskimi ministrami pak je so wobeźe wo hospodarskich wobzjeznosćach mjes Awstriskej a Madźarskej rěčało, tute wobzjeznosće dotal hischće njejsu wotstronjene.

Zraženja w Parizu a Lille

Wójnjzy cźerpjerjenji wotnuchu njedźelu demonstrazijun na dróhach hłowneho města Parisa. Nětkle 1000 wobdźělnikow hibasche so po kjach abo w zwojich wójnjcźach po měsće. Wospjet wójnjzy invalidojo z policijami zrazichu. Khorhojnik invalidow je z wojej khorhoju na policijsku dźesće a jeho pschebi. Psched Clemenceauowym pomnikom pschedsydża Parizskeje wotnoźki z krótka porěča a rjekny, so połěpschenja poddjerjanja invalidow, kajkež je knježerstwo nanjetowało, njedosahaja.

W Lille so njedźelu nětkle 100 njesaćłužerjow do radnizy dobu, dokelž běchu so nad waschnjom rosharili, po kotrymž so jim podpjera wutrjacźowasche. Halle po dołhim jednanju a jako běsche měschćanoSta zhubił, so jich žadanja měschćanskej radźe pschedpołoži, demonstrantojo radnizu wopuschćichu.

Zakłady italsko-francowskich jednanjow

Diplomatiski zwjedźeławši Londonskich nowin „Morningpost" je nadrobnisko wo nětźišich franzowsko-italskich jednanjach rosprajował. Sa jednanja mjes Lavalom a Mussolinijom su so jeźełowaje dypki postajte: 1. Franzowska wotstupi Italskej sćěrkoku kmuthu kraja mjes południskej lubiškej njesu a sudanskej wjeczornej njesu. 2. Franzowska pschewostaji Italskej połnózny kónčk franzowskeje Somalskeje s luminjaczom franzowskeho pschistawa Djibuti. 3. Franzowska a Italska dojednataj so wo statuse Italczanow w Tunisu. 4. Franzowska a Italska wosamknjetej na sahadźe pschecźelstwa wotpowćezowaze wikowarske sréczenje a dojednataj so wo praschenjach kontingenta. 5. Wobaj stataj dojednataj so na sréczenje pschecźelstwa, w kotrymž so swjasataj, so dźetaj na rosrjadnju *wšitkich praškenjow zhromadnje bjłonej, kotrež* wobmezy nastupaju.

Wó'ra Vatikanowa rěč přećiwo sowietam

Vatikanske nowiny „Offservatore Romano" so wótrje pschecźiwo Litwinoweho rěči w Genfje wobrocźeja. Wone dopomnjeja Litwinowa, so je w lěcze 1907 zwólbje pschiślušchał, kotrež transport banki do Tiflisa nadwadźe, 35 wožobow samordowa a 250 000 rublow rubi. W Pariju běchu Litwinowa dla falschowanja pjenjes fajeli. Pschi objektiwnym wobkedźbowanju je zarjadźiti terror pschecźiwo nětźišemu sowjetskemu knježerstwu zyle njewažny. Jako je Litwinow w Genfje rěčał, je so w Moskwje a Leningradźe 66 wožobow sastrělilo, wo kotrychž wědźa, so je samordowanjom Kirowa nicźo cźinić njemaju, ale so je jenoj Stalinej straschne. Nowiny dopominaja, so je pschi pschijaczu Rušcze do Swjasa ludow schwajzarski sastupjeł Motta wosjewił, so je so sforo wěrić njemóże, so je bolschewizmus zjawilizuje. Tute słowa su so nětko z podawkami wobkneźile, pschetož kommunismus wumnoże wschędnje cźerstwim planje so dotal njeje wosjewiło. Pschi pschepytowanju domow je policija njeźmérnje wjele illegalnych lětakow, spinow a brónjow sebrała. Sa organizatora a wjednika spschijahanstwa maju wěsteho Georgija Stoewa, kiž je psched někotrymi njedźelemi je 6 druhimi kommunistami njewschědnje zhrobły rubjeźny nadpad na Ostrezki gmejnu w połodnischej Bołgarskej sćuźił a gmejnsku pokładnju a twarjenje někotrych samożitnych burow wurubił. Hodźiny dołho běsche banda zyku wjeź traschiła. Někotre domy posdźischo kommunistiskich rubjeźnikow a Stoewa w hórskej hěcze Rhodepeskich hór po zhłuknym wobaranju sajachu.

Kommunistiske přisahanstwo w Bołharskej so wotkryło

W tohakowym měsacu Chajskowo w połodnischej Bołharskej, kiž je jako wobeźe kommunistiske znate, je policija spschijahanstwo wuwědźiła, w kajcźimž wobsahu jo w Bołharskej hischcze jenje njejsu swěsćili. Na poslednimaj dnjomaj je policija psches 500 wožobow sajała, mjes kotrymiž je tež 175 tamnischich wojakow. Policiji so tež poradźi, archiw spschijahanskeje zentrale do rukow dostaci, w nim namakachu dospołny plan pschewrota. Kommunistiske pschihotowachu wobronjenej sbězk w Bołharskej.

W planje so piša, so maju so sbězkarjo pschi wudwrjenju sbězka hnydom wschitkich brónjowych składow bołharskeho wójska smozowaci. Wschitcy offizjerjo a podoffizjerjo maju so samordowaci. Nadrobnischeho wo pschewrótnych wótrowatosće, wot kotrychž wobkedźbowanja pschijesce Ruskeje do Swjasła ludow wotwitźowasche. Internazionalna bowjetska agitazija, kotraž so tola stónčnje w Moskwje nawjeduje, dźěła we wschěch krajach dale, kaž to sbězk w Asturiji a bolschewistiske wilmy w druhich krajach dopokasuja.

Znutřkowne wojowanja w sowjetskej Ruskej

W Moskwje a Leningradźe so zbožow a njedźelu stronini funkzionarojo kommunistiskich organizacijow sthadźowachu. W resolucji, kotruž Moskowska fronina organisazija pschija, so Stalinowa politika połnje sastupuje. Ke Kirowowemu samordowanju so w resolucji praji, so žebi położenje w smutkownej politizy wótriske strašowanje žada. Pschecźiwo njepschecźelam bowjetskeje unije a jich agentam dyrbi so raźnje postupować. Njepschecźeljo zhowaju so někto pod wschelakimi plaschećkami a sbytaju bowjetski stat sniźić. Resolucija žebi žada, so maju so wobeźe ludo wotstronić, kotrjž do Sinowjewoweho skupiny hłuschcja. W Leningradskej resolucji so hłubnišo wupožčuje, so je nutne, so by pschecźiwo njepschecźelam bowjetskeje unije najwótrischo wojuje. Mjecz kommunistiskeje diktatury dyrbi so je wschej wótrocźju pschecźiwo ludźom wowrocźić, kotrjž z njenawidanje skupiny pohładźeja a so na kommunistowo wudawaja. Woni žebi pjecza njetrjebaju myślić, so je diktatura někto fmilnischa.

Njepschetrschene wschedźyda kommunistiskeje internazionale Sinowjew-Apfelbaum, kiž hacź do lěta 1927 wajne hłowa w politiskim žiwjenju bowjetskeje unije rěcźeschе, so po swjesenju jeho politiki do wuhnanstwa pógła. Poldźišcho pak so wobhnadźi a so pschi spschetatku lěta 1934 sa rektora Jekaterinoßlawskeje univerzity pomjenowa.

Politiski nadpad w sowjetskej Ruskej

W zhromadnym burskim hospodarstwje Kraßnym Luschu njedaloko Odeßy je so nadpad na nowowoleneho pschedsydu wjesneho bowjeta Karu slucził. Někotre njeznate wožoby psches wokno do Karu, kiž je kommunist, sthelichu a Karu sranichu. Tśežy cźeknychu. Swjasłowa direkzija statneje policije pódła swojich sastojnikow do Kraßneho Luscha, so bychu tam sa nadpadnikami hlédźili. Tuczi sastojnizy wjele wožobow sajachu.

Po powěsći z Moskwy je so z pschecźytowanjom dopokasałe, so je wo politiskim nadpadze na bowjetskeho sastojnika jedna. Njeskutk móże so po sakonju pschedbydźowa wukonjazeho wubjerka bowjetskeje unije z 3. dezembra 1934 jenoj je zmjerczn zhłostacź.

Japansko-amerikanski případ

W Schangbajju w Chinje je japansko-amerikanski pschipad wulki napschad sbudźił. Wobdźelenja japanskich wojakow a namórnikow swuczowachu a pucźe do městoweho dźela Czapeja wobkładźichu. Wobydlerstwo so do njemóra poda, dokelž so na tśelenju psched dwěmaj létomaj dopominasche. Amerikanski žurnalist Buchmann swuczowanje fotografowasche a dobu so do kólnje, w kotrejž tanki stejachu. Runjež jeho warnowachu, žurnalist njepschestaja fotografowaczź. Won staji so na tśelišchcźo, so Japanzy ninmaju prawo, jemu fotografowanje zakazaczź. Jako jeho na to sajachu, won na žadanje japanskich wyschnoscźow filmy njewoteda. Stónčnje policija a sastupjerjej japan-

šeho a amerikanskeho generalneho konsula sapschinnuchu a so dojednachu, so žurnalist filmy protestuju wotedа a Japanzy dalschich krocżel pschećiwo njemu njeczinja.

Noworjadowanja w diplomatiskim korpsu w Japanskej

W swisku s naležnosczu franzowskeho nanešteneho namórniskowoweho attaschea w Tokiju je swonkowny haunt wobstankuty, so nimohim wukrazinkam, kotrjż dotal na diplomatiskej liscżinje stejachu, anі so bychu prawo k tomu meli, tuto prawo wosmje. Nowimi pižaju, so wot 20. dezembra nehdże 30 wukrazinkow, kotrjż su pola swojich pósłanzistwow a wupósłanzistwow k studowanju japanskeje rěcże wobkrucżeni, njewobsedża wjazy šwobodu w dotalnym wobsahu.

Tež w Portugalskej jenoż jena politiska strona

Sa 9 lět su w Portugalskej wczera sašo prěni raz wolili. Wólbne wojowanje njemóžesche šo s njemérnym politiskim wustupowanjom w druhich statach pschirunacż. Wólbneho wojowanja tam njeje, dokelż stronу wjazy njewobsteja. Tam wobsteji jenoż jenicżka fronta nazionalneje unije, do tuteje kluschesa wolerjo a wujwoleni.

W Portugalskej žmědża tež wojazy wolicż. Woni pak šo njemóža do komory wolicż dacż, jeli k tomu nimaju dowolnosce žiwotich pschedstajenych. Woni słuschja we wojsku, hdyż šo wulwola, runje jako sastojnizy žiwotu midu a dostawaju jenoż nimale 700 hr. měsačneho sarunanja. W ludowym sastupjerstwje, kotrež šo jenoż tři měsazy wob lěto schadżuje, knježi kruta diszpilina. Kóždy sapódłanz hubi žiwi mandat, hdyż njesamołwjeny a bjez ważnych pschiczinow wjazy hacż 15 pożedżenjow sa šobu zkomdži. Nimo teho šo kóżde skondżenje s 20 hr. wschednje zhłosta.

Ludowe sastupjerstwo w Portugalskej sestaja šo s 90 sapódłanzow, kotrjż njeju sastupjerjo stronow, ale jenoż sastupjerjo hospodarskich skupinow a druhich sjednoczenjstwow. Wólba do komory zkónczi šo 16. dezembra, tola scżitanje šo komora hakle 15. haprleje 1935, dokelż šo na tutym dnju 76tny mandat statneho presidenta generala Carmony zkónczi, kiž po statnym puczu generala Gomeza da Costy 1926 najprjedy jako wojerski diktator mózi pschewsa, porjad w kraju sašo postaji, revoluzije zkónczi a šo posdyschso sa statneho presidenta wolicż da. S nadawkom komory potom budże, so by naschlednika sa generala Carmonu wolila. Ale dokelż Carmona telko nahladnosce wuživa a jeho wozboża nade wschěmi steji, njeje žanehu dwěla, so general tež dlěje s njednikom stata wostanje.

Krótke politiske powěsće

Sběrka njedżele jenohorncżeje jědże w Barlinje je po tukhwilnym wobličenju wczera 411 741,57 hr. wunjesła, to je nětkle 11 000 hriwnow wjazy hacż pschi prěnim wotličenju sběrki saidżeneho měšaza.

Franzowzki zozialistiski a kommunistiski chżedża po wosjewjenju Moskowskich nowin „Prawdy" we wschěch městach pschi němskich, posaarskich a schpanskich njesach demonstrazije sa kommunistow a zozialistow wotměcż.

Kongresz zozialistiskich sastojnistkich sjednoczenstwow w Pariju je resolucziju pschijał, so je swolnowy, so s kommunistiskimi syndikatami sjednoczicż. Pschi manewrach šo wożebje pschitomnosczi siamskich wojerskich wobkedżbowarjow wuwědnje.

Turkowski swonkowny minister Tewfik Rüschü w tu khwilu w grichiskim hłownym měsce Athenje pschebywa. W rozrěczowanju s grichiskim ministerskim presidentom Zaimisom a swonkownym ministrom Maximom je swonkowny minister sastupjerja Turkowskeje na to kedżbliwoho ličinił, so móża šo poczahi mjes Grichiskej a Turkowskej zhubjenskich, je-li Turkowska we wšelkich praschenjach na grichiske pschecża njedżiwa. Kaž šo powě, šo w Athenje wocżakuje, so Turkowska w nastupanju grichiskich mjeńschinow wolożenja pschiswoli.

Japanska tajna polizija je w Mandżuskej tajnu organizaziju chinestich nazionalistow wuschpehała. W Mukdenje žanym je šo sto sastojnikow sajało, kotrjż su do spschihańanstwa sapjeczeni.

Czeskoslowakske knjezerstwo je knjezerstwo Sjednoczenych statow wotpowědało, so 15. dezembra podżel žiwotneho dołha njesaplacżi.

Franzowske a belgiske knjezerstwo Sjednoczenym statam pożczonku njewotplacżitej.

Farnzowske a belgiske knjezerstwo stej knjezerstwu Sjednoczenych statow polnónjeje Ameriki wosjewitej, so 15. dezembra ani jako dań ani jako wotplacżenje wójnskeje pożczonki ničżo njesaplacżitej.

Ze Serbow

W **Budyschinje**, 17. dezembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dżeń

Čas njeje wšak zły, ale ludżo su zli.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Dżenja rano we 8 hodż. barometer 732, hygrometer 0, najnišscha temperatura w nozy 9 stop. czopłoty. — Wjedro w Europje je so nětko pscheměniło. Wobschěrna nižina je so s Atlantiskeho oceana do srjedżneje Europy sczahnyła. Wona je k ranju hiba a nam žłabiche deschczowanje pschinjeże. Jadro nižiny pak pschecżo hišcże pola Jendżelskeje leži. Pschi žiwotnim wošchěrjenju je pak so nižina trochu sesłabika, je pak pschecżo hišcże žylna dosez, so nam nětkotre dny njewobstajne a deschczowate wjedro pschinjeże. S wjeczora Schpanskeje po nowa wyschina pokasuje, wyschina nad Ruskej je so k Bělemu morju sczahnyła. Wocżakowanje deschczowateho wjedra w nasich kónczinach so z tym pożwlunja, so też nad południnej Italiskej thěrno žylna nižina leži. — Jutrje wutoru stónczko 7,59 hodż. pschadża a so 3,54 hodż. thowa. Mjezacż schadża jutrje popoldnju 1,41 hodż. a thowa so rano 5.48 hodż.

— **Wuhlady na wjedro za jutrischu wutoru:** Bluke, trochu deschczowate, tola hišcże mile wjedro.

— **Wczerawischa žłeborna njedżela** běsche naschemu městu jara žylny hodowny wobkhad pschinjeżła. Pornjo kopowej njedżeli je wjele žylnischo kupowasche. Wobkhodne dróhi a haży běchu wošebje popoldnju a wjeczor hustо dosez s ludżimi pschepjelnjene. Tež je wšowo běsche wczera jara wjele ludżi w měsce pobyło. To běsche najlepje wjeczor špótnacz, hdyż so we wulkich cżrjodach na kolach domoj wróczachu. Nadżijomnje je žłeborna njedżela wobkhodnikow spokojita. Kaž je žłyschcecz, je tomu tež tak było.

— **Shromadżizna gmejnskich sastupjerjow Budyskeho wokrjesa.** Sobotu dopokdnja so w sali „měschczanskeje šahrody" w Budyschinje měschczanostojo, jich sastupjerjo, gmejnzy starschi a wjele druhich gmejnskich sastupjerjow Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa do wuradżenja gmejnskich sastupjerjow seidżechu. Hamtski hejtman dr. Sieczrt shromadżenych wutrobnje powita a s wošebitnym wjeselom tež wokrjesneho wjednika nazionalsozialistiskeje strony Martina, wokrjesneho wotrjadneho poradowarja za gmejnsku politiku Smarsla a krajneho skupinoweho wjednika němskeho schtitarskeho swjasku pschećiwo sirotam s powětra majora Hajenoha z Drjezdżan pósrowi. Hamtski hejtman pschesłał we rozwiczu njesaskužerstwa w Budyskim wokrjesu pozdr. W poslednim połlecu bjesdżětkosczi we wokrjesu truschi pschiběrа, schtož ma šo wjeršje wobczežujucżich zdżi wotbywcu wudżětkow kamjenjoweje industrije, wuwowdżenju dżěła w textilnej industriji a skónczenju dżěła w tatarstwje a twarstwje atd. pschipisnacż. Wokrjesna wubjerk budże wšcho cżinicż, so by psches tymu po możnosczi wjele dżěła wobstarał. Też kóżda jenotliwa gmejna dyrbi wobstaranje dżěła se wjchej mozu špěchowacż. Kaž je znate, je wokrješ 31. januara 1933 najwjetschu liczbu njesaskužerjow 14 018 mjes 110 000 wobdżerjemi měł. Na zwóżby rostliczene tale liczby praji, so bě nimale wokrjesowa sleczina bjes dżěła. Napschecżo temu je so 31. meje 1934 najnižscha liczba njesaskužerjow s 3397 dopjeła, tak so bě 10 000 wobdżerjow dżeło namakało. Poslednje měżazy je so liczba njesaskužerjow w 2064 powjetschika a je 30. novembra 5461 wuczinika. Dla tehole dorbja so wokrjesny swjet a gmejny napominacż, so bychu na tóżde możne wašnje dżeło wobstarale. Sa wschitkich pak je nuzne, so je z bjesdżětkosczu potrjechenі ludowi towarischo wopomnjwe podpjeraju. Wjednik a němski kanzler Adolf Hitler je lětsa k němstwu pomoznemu skutkej napominał. Hamtski hejtman proschesche, so by kóżdy měschczanoita a gmejnski sastupjeŕ tónle skutk špěchował. — Hamtski hejtman nadrobnje wo wobstaranju dżěła gmejnskeho swjasta a gmejnow rosprawjesche. Kaž je so bilo we rosprawje wo pożedżenju novembrskeho wokrjesneho wubjerka sdżeła, je wokrjesny wubjerk nusowe dżěła we wobżahu 181 753 dnjowych dżěłow wobsamknył. Sa to němski stat za dżeń 3 hriwny sakładneho špěchowania, to je 541 259 hriwnow pschida, kotrež do wokrjesa pschińdu a nješaplacżenjam z lépschemu sługa. Gmejny maju wo najwjazy padach 2 hacż 4 hriwnow na tydżeń a musa pschidacż. Nusowe dżěła wokrjesneho swjasta wobkhaju kłepanje kamjenjow z ruku, cżisczenje wobešasch-scherstich statow, powjetschenje statow, meliorazije, trunanje rěkow, žadżenje lésnych schtomowych žedżankow a twarjenje puczow a dróhow.

Našim česčenym čitarjam

s tutym wosjewjamy, so na sakładje wukasa statneje nowinarskeje komory z dnjom 31. dezembra l. l. zawěscżenje pschecżiwo njesłoju, kotrež běsche so k lépschemu naschich cżitarjow s Nürnbergskej žiwjenje sawěscżazej banku wotsamknyło, spadnje. Wot tutoho dnja wotpadnu tohodla tež wschě žadanja naschich cżitarjow pschecżiwo Nürnbergskej sawěscżeni. Zadanja s njesłojom, kotrež su psched spadnjenjom sawěscżenja, potakle psched 31. dezembrom šo stałe, bu wuplacża. — Wobžarujemy jara, so w nowym lécże lépschemu sawěscżenju s pschicżinu statnych wukasow naschim cżitarjam wjazy politiczneje njemóžemy. Dotal płacżachmy měsačnje 7½ pjenjezka sa tóżdenu naschenu cżitarja na sawěscżejinu. K cżuczliwemu sniżenju abonentneho pjensa to njedóstaha. So bychmy naschim cżitarjam, wot kotrychž z wěstosczu wocżakujemy, so nam wschitky zwěrni wustanu, narunanje politiczili, budżemy wot 1. januara pschichodneho lěta tež pondżelnišche cżišło po 6 stronach wudawacż.

Naklad.

Khudy herc a jeho towarš

Na rjanym lětnim dnju bě we Winjtim Prateru wulki ludowy swjedżeń. Prater je wulke zahrodnischczo sa wschěch, schtomownischczo sa Winstich, kotrjż žo tu wutkadżeja a sabawjeju. Kaž runje dżenja. Wjele ludu walesche žo s města; młodži a stari, bohaczi a khudżi žo tu zwjeselo bycza radowachu. A wjele zuschch bě pschischło, so bychu žo s wjeselotnymi wjeselili. Hdżeż žu wjeseli ludżo, tam tež temu něchto wotkapnje, kiž je na mikoczinowicż žbožownischich žobuczkowjekow pokajany. Haj, bě tu wjele proschcerjow, pischczelakow, harfowarkow, kotrjż myślachu, žebi swój kroschik sazkużicż.

We Winje tehdy invalida pschebywasche, kotremuž maka pensija k sežiwjenju njedožahasche. Prožnyż nochanysche. Wša tohodla huśże, na kotrež bě wot nana — Czecha — hrací nawutknyk. Hudżesche pod wulkim drjewom w Prateru. A žwojeho pjenczka bě nawucził, so psched nim žedżo klobuk w tlamje dżerżesche, do kotrehoż darniwi ludżo žwoje krajzarje mjetachu.

Dżenja tu won sašo stejo hudżesche. Pjenczk klobuk dżerżesche. Ale ludżo khwatachu nimo, a klobuk žwosta próżdny. Hdy bychu ludżo jenoż na khudaka pohladali, bychu žo žmilicż dyrbjeli. Rědże wložyn kryjachu jeho hłowu; stary njenahladnу płaschcż s wojerstwa bě jeho wobleczenje. We wjele bitwach bě won wojowak, a nimale kóżda bě jemu hłusnu jako wopomnjecże sawostajila, wo kotrež žo njetrjebasche bojecż, so je žłubi. Jenoż tři porsty praweje ruki dżerżachu hudżenz; kartecża bě jemu dwaj w bitwje pola Asperna wotrajkła. A nimale w žamżnym cżašu jomu wjetscha kula nohu wottorże. Tola wjeselu lud nětko na njeho njehladasche; a won bě ža a poslednje krajzarje žebi truny na huśże kupił a hrajesche je wschej mozu žwoje stare reje a pschespola (marsche). Srudny a sranjeny hladasche stary na žołmjazy lud, na wjesoke wobliczа, na hordu pychu jich drastow. Hdyż jich žmjerzje žłyschesche, jomu myślicżka wutrobu łkó — so dyrbi dżenja wjeczor khlěba tradacż na žłonje we žwojej žtwiczży pod tżěchu. Jeho pjenczk bě wopramdże lépschi; tón namała žebi duży dom tola nětajku kósez, s kotrejż hłód pospokoji.

Bě hižo pojdże popoldnju. Jeho nadżija chżyschże žo thowacż, kaž klónczko wjeczor. Pschetoż hižo žo wjeselenizy dom wróczachu. Tu žo hłuboke rosbolenje na jeho wumjedrjenym błusnatym wobliczu pokasowasche. Njenadżesche žo, so njedaloko njeho pschinje idrażcżeny knjes stejí, kotrjż bě dołho na njeho pożkuchał a jeho s wuraśom dosaczuteho žmilenja wobkedżbował. Hdyż słónczże niczo njedósta a ruka žo próżna z hudżenzom motajesche; hdyż jeho noha ležma wjazy njeješesche, žydże žo na kamjeń, kiž do dłónjow hłowu — a semja pod nim žrěbny njewidżane žyły, kotrež žo wbohemu Czechej z wocżow kulichu.

Wobožny knjes pak, kiž žo nasdala za starej lipu thowasche, pytny, kak słónczowana ruka žyły trjeżesche, so bychu ludżo to njepytnyli. Bě, jako bychu žyły kaž krop horże krjepy na knjesowu wutrobu kapale, tak khětże pschitupi, da staremu klotak, prajiż: „Požcże mi thwiłku žwoje huśże". Stary džakowny na knjesa hladasche a da jomu huśże. Huśże njeběchu schpaine. Knjes je zhłożowasche cżiste kaž žwony, stupi žo blisko invalidy a rjekny: „Towaršcho, nětko wy pjenjezy sběracżse, a ja budu hracż!" — A zuły poczа hracż, so invalida wschón rosdżiwany a wczipny žwoje huśżlicżki wobhładowasche, jako bychu to joho huśże njebyże. Pschetoż jich žwuli jomu zaże spodżiwnje do dusche rěczachu, bechu jeho wuschomaj każ kapki rosy wocżomaj. Druhdy sdasche žo, jako bychu zakoścżże, so jemu wutroba pukotasche a wocżi žyłlowachtej.

Nětko ludżo sastawachu, hladachu na wožobneho knjesa a pokluchachu na spodżiwne synkt. Kóżdy wědżesche, so knjes sa khudeho huśżluje, ale nichtó jeho njesnajesche. Wjetsche a wjetsche bu koło pschihladowari a pokluchari. Ssamo schkleicżane wožy wožobnich knjesich sastawachu. A schtož bě najwažnische: wschitzy spotnawachu, schto ma zuły knjes hudżbnik myślе, a dawachu wjele. Nětk stote a zlěborne do klobuka padachu a też koprowe, sa tym hacż ludżo mějachu a chżychu. Pjenczk mórczeschе. Cżohodla? Njemóżesche klobuk dodżerżeż, tak bě pocżejeny. „Wuprójbdicże, starżo, lub wokejche, budże hischcże ras polny!" Invalida to sczini, a wopramdże, dyrbjesche jón hischcże ras do měcha wuspyczeż, w kotrymż huśże nošesche. Zuły herz s błyschczatymaj wocżomaj dale hrajesche, so lud žkawu wotsasche. Wschón žwět bě wjeżoł. Po nětczim bu radoscż luda tajka, so žodbom wschitzy žobu špěwachu, hacż wschón Prater klinczeżesche. Herz hrajesche z najwetschim sahorjenjom, doniż žo špew njeskónczi. Na to huśże je wschém khwatkom błožownemu invalidże na klin położi a žo wotkali, prjedy hacż móżesche žo jemu starż je słowczkom podzakowacż.

„Schtó to bě?" lud wokasche. — Tu wustupi z hromady knjes, prajiż: „Ja jeho derje znaju, to bě znamenity huśżler Aletżander Boucher (praj Buschej), kiž je tu we službje mikosże žwoje wumětstwo wukonjał. Nochcemy pak też my jeho rjany pschikład zabycż!"

A knjes sejmnywschi klobuk poschki ju dar nimenu ludej, a snowa letachu pjenjezy. Wschitzy dawachu. Polny klobuk wuživny invalidże do huśżloweho měcha a sawoła: „Boucherej žkawa!" Lud sapschimny sahorjeny: „Sžkawa, žkawa, žkawa!" Invalida pak ruzy stejnywschi žo modlesche: „Knjeże Božo, mytuj jomu sto a tyżaz krócż!"

Dweju žbožowneju widżesche Win tónle wjeczor wjac hacż hewak. Prěni bě wbohi invalida, kotremuž bě z nusy pomhane, druhi Boucher, kotremuž žwedomjo także žwědczenje dawasche, so mohł jomu cżłowjek sawidżeż. Cżkawa žkawnemu wumětżej!

S **Czemjerz.** Wječera njedźelu ſ mažwneje brójnje tudomneho bura Mejna woheń wudyri. Woheń je hrozadu słonu, ratarſke maſchiny a deškowany wóz ſnicźił. Na haſchenje wohnja wózom ſyłkawow pſchijědźe, njes minit też Budyſka motorſka ſyłkawa. Dokelž haſcherjo dosć wody nadeńdźechu, ſamochu druhe kubłowe twarjenja plonjenjam wobrócź. Pſchi haſchenju ſo też 15 minut Rjeſpeczidlikfeje dźěłoweje ſtužby wobdźěli. Woni ſtót ſ hroſzom wuwjedźechu a potom wotwjerazu ſłužbu pſcheſwachu. Schkoda ſo je ſaweſčenjom ſarunca. Kak je woheń ſtał, njeje hišćicze wuſaſnjene.

S **Maleſchcz.** 5. dezembra je ſo pſchi liczenju ſkota liczyło 49 (48) koni, 392 (370) howjadow, 472 (600) ſwini, 23 (24) wowzow, 142 (146) koſow, 591 (631) huſ, 32 (67) kačžkow, 1573 (1532) kur, 141 (220) kanikłow, 12 (17) kołczkow, 24 (25) pšow. Liczby w ſpinkach wopſchijeja wunoſchk liczenja lěta 1933.

S **Njeſwa:ſidła.** Sandźeny ſchtwórtk je po dołhej, cźeſtej khoroſcźi knjeſ wyſchſchi wučeř na wotp. Jan Kózſaŕ wumrěł. S nim je ſo mjes ſuſitſtimi wučerjemi derje znaty wučeř minył. Jako ſyn pruſkeje hole pſchihotowa ſo wón na Rychbachſkim ſeminarje na wučerſke powołanje. Na ſwojim ſaſtojnſtwje wiſaſche ſ zyłej duſchu. Semrěły ſtutkowaſche najprjedy jako pomocny wučeř a bikar w Sabrodźe, Nowej Wěſy pola Róſſbórka a Mitorašu. Wot lěta 1904 wučeřſche pſchi Njeſwadźidſkej ſchuli a ſtutkowaſche też pſchi powołanſkej ſchuli dołhe lěta jako wučeř na wjednišćinu nětniže. Jeho žiwjenje běſche dźěło a próza w ſłužbje na młodźinje. Wón luboważeſche domowinu Łužicu a jeje ſtawiſny. Jako wobdźělnik wójny 1914/18 ſo ſ wyſokimi wuſnamjenjemi poczeſci. Sacz po ſwětowej wójnje wobſeſche wón Njeſwadźidſke wojerſke towarſtwo. Dołhe lěta dźěłaſche też jako gmejnſki ſaſtupjeř k lěpſchemu gmejnſkemu. Wón też ſwoje mocne ratarſtwo, ſadarſtwo a pczołarſtwo wěnowaſche jako ſtajnje pomocnuwy ſobudźěłacźeř a radźeř w ratarſkim towarſtwje a pczołarſkim towarſtwje „Pſchi Cźornicy“. Jeho ſaſtojnſtwy bratſja měſachu w Njeſwadźidſkej wucźerſkej konferenzy pilneho wjednika. Cźeſtka khoroſcź jeho loni je wſchędy dźěła ſtorhnyła, ſo dyrbjeſche ja 16. oktobra na wotpočźink podacź. A nětko hišćicze 53 lět ſtary je jeho nětko Wjerſchny k ſebi ſwołał. Pſchi wučerſkim pohrjebu, na kotrymž ſo wſche wobſadne towarſtwa, też naſche ſerbſke towarſtwo „Jutnija“ a zyła wobſada bohacze wobdźělichu, pſchiwołachu jemu wołsadny knjeſ farař, ſaſtupjeř wyſchnoſcze a druſy poſlednje Bohu ſpomoženje a ſpi w měrje. Bohate wobdźělenje a murjadnje bohata wěnzowa pycha běchu ſ dopokaſom, kajkeje nahladnuſcźe je njebocźiczki wuzjiwał. Cźeſcź budź jeho wopomnjeću!

Z **Nuknic.** (Khroble paduššstwo.) Srjedu wječor poły pola bura knjeza D. khrobły paduch, kotryž tudomneho ſłužaceho kruwjaceho dejerja wobkradny. Paduššstwo skući ſo w času wot 6—1/7 hodź. a paduch kuzaše ſebi dwaj kofraj zmachow sobu. Won dyrbješe tu derje znaty być, hdyž ſebi runje tón čas wuzyta. Potrjecheny myſleše, jako do komory přiźe, zo ſu z nim žort ščinili a wěcy ſkhowali. Ale jako nak nazajtra rano tam přeco hišće njeběchu, dyrbješe do paduššstwa wěrić. Hnydom zawołana policija ſtudźeše za nimi. Tola dotal bjez wuſpěcha. Někotři ſu w tymle času njeznateho z kołom wokolo jězdźić widźeli. Tola njejsu dale kedźbowali. Nadźijomnje nak ſo bórzy poradźi, paducha popadnyć. Je to za nětrjecheneho wołzarujomny pad, dokelž ſkoro nič wjacy nima, štož by ſo wobjec mohł.

Z **Pančic.** (Hodowny ſwjedźeń klóſtrſkeje holčeje šule). Lětſa měješe naša holča šula wotmyſleny, ſwojim ſtarſim a zajimcam nješto wosebiteho poſkićić. Z tuteje přičiny zarjadowa woua tón króć we Pančanſkej žurli ſwój ſwjedźeń, a to minjeny pjatk ze dźěći a wěcera njedźelu za wulkich. Kóždy króć hdyž ſu žurla hač na poſlednje měſtno wobſadźena. Smy na njedźelniſim předſtajenju. Z dypkom 1/5 hodź. wita přitomnych tamniſi katecheta. Na to pokazuja nam naši najmjeńſi w towarſnoſci najwjetſich „Zinjenjo na palčikowej pósće“. Hraje ſo jasnje a zrozumliwje. Też k temu ſłuſaće rejki ſu rjane a wukſkne, hač na jenu, kiž ſo po mojim zdaću za hodowne předſtajenje njehodźeše. Hewak běše próca knježerow a wučeřkow jasnje ſpoznać. Druhi wuſtup běše žortny. Hłowna róla běše w najlěpſich rukach, lěpje hišće tak ſtarſa wosoba hrała. Tuž ſebi też zaſnadźi, za jeje mjeno přeradźimy. Potajkim hibata browka Lorencowa z Pěčec běše Pančan Hejduškec. Tutón žortny kruch ſo zawěſće připoſłuchařſtwu najbóle ſpodobaše. Skónčenje chcyše nam tež pokračowanſka ſcźa nječo pokazać. Hrajerki próceowachu ſo, ſwoje najlěpše poſkićić, tola hra njeběše přihodna a ſo tak derje njeſpodobaše. Po hišće někotrych ſpěwach ſkónči ſo ½8 hodź. derjo poradźeny hodowny ſwjedźeń. Wězo hodowneho raza njeměješe. Přenjej hrě a rejki přewodźachu ſo z huſlemi a klavěrom. Zawěſće je ſwój zaměr docpěł, přetož čisty wunoſk běše za nowe ſuiſke lawki postajeny. Wobžarujomne jenož bě, zo ſo ani jeneho čiſła ſerbſcy njeposkići, hdyž ſu tola nimale wſitcy ſtarſi ſerbſcy. To běše kóždemu přemyſlenemu wopytowarjej napadne. Hdy ſo ſkónčnje ſerbſkim ſtarſim prawda ſtanje?

S **Kamjenza.** Krajny burſti wjednik Körner budźe ſchtwórtk 20. dezembra wječor we 8 hodźinach w ſali hoſcźenza „měita Drježdźan“ wo ſeźiwjenſtim ſakładze němſkeho luda rěčeć. Pſchinoſchk ſa wudawki 20 pj.

Domowinka zhromadźizna w Kulow'e

A zaſo wotmě Domowina, zwjazk wšěch Serbow, dalšu zhromadźiznu a to wčera njedźelu w Kulowje w hoſcźencu „Němſki kěžor“. Postajena bě zhromadźizna na ¼4 hodź. popołdnju. Tola dla małeje nichódže dojdźe Domowinſki wjednik hakle hodźinku pozdźišo. Zo jemu to nichtó za złe wzał njeje, to dopokaza ſerbſki ſpěw, kiž jedyn po druhim zaklinča w runnej wulkej ſórli. Wšitcy wuſpěwachu ſebi z wutroby ſerbſku radoſć. Zhromadźizna bě jara derje wopytana, wosebje ze ſtrony młodźiny — a to je wosebje wuznamne a khwalbyhódne.

Młody předſyda powita wutrobnje wšěch přitomnych, wosebje wjednika Domowiny Nejdona, kiž ſo hnydom ſłowa jimaše. Na wutrobite waſnje poręča wo ſwjatym adwenče, wo ſwětłu narodneje luboſće, kiž dyrbi ſo zapłomjenić we wutrobach wšěch Serbow. Potom rěčeše wo kulturnym dźěle ſerbſkeho luda w běhu poſlednich 1000 lět, kak je narosło ze ſtroweho jadra wjeſneho luda, kak žadyn wětr časa njeje mohł zničić tele ſtołpy narodneho žiwjenja, tu hłuboku zwjazanoſć z płodu ródncje zemje. Słyſachmy, kak ſu naſtałe ſerbſke towarſtwa, kak ſu ſo tworiłe ſerbſke organizacije ze ſamopomocy, kak ſo założi Domowina, kak dźěłaše dotal a kak budźe dźěłać w přichodnym času. Statny programm je też naš ſerbſki programm. Domowina njeje wjacy dźensa jenož organizacija towarſtwow, ale cyłeho ſerbſkeho luda, maćerka Serbowſtwa, zaſtupjerka wšěch zajimow ſerbſkeho luda. Přeco bóle a bóle žadaše ſerbſki lud tuteho ſrjedźišća ſwojich kulturnych prócowanjow Domowiny, kiž zwjazuje wšěch Serbow we Hornjej a Delnjej Łužicy bjez rozdźěła. Z horjacym ſłowom bě wjednik ſerbſkeho luda P. Nejdo započał rěčeć, ze plomjenitym ſłowom ſkónči ſwoju rěč. Mócny přikleſk bě dźakny wuraz wšěch přitomnych rěčnikej. Wšěm bě z wutroby do wutroby rěčał a bě docpěł wuzkeje zwjazanoſce ze wšěmi poſtucharjemi. Rjenje a čiſće zaſpěwa ſpěwny khór „Bratrowſtwa“ „Serbſku Łužicu“, tutu doſć čežku ſpěwnu ſkładbu. Woni maju dobreho ſpěwneho wjednika. Džak jemu a jeho ſpěwařſtwu. Potom poręča knjez dr. Cyž ſerbſkej młodźinje, ſerbſkim nanam a maćerjam ſłowa luteho napominanja, znutřkowneho natwarneho ſerbſkeho dźěła w domje, ſwójbje, wjeſcy a wſadźe. Organizačny wjednik Domowiny podſmórny ſłowa wjednika P. Nejdona. Kaž jeho, ma nas wšěch wobkněžić nic jenož wola, my chcemy — ale krata wěra do wupłoda a wuſpěcha našeho dźěła. Tak ſo zhromadźizna, na kotrejž bě też wosadny knjez farař přitomny, harmoniſcy a płódnje ſkónči. -f.

*

S **Wojerez.** Krajny radźićel je wojſewik: Minister ſmutſkownych naležnoſcźow je ſwobom w mjenju finanzneho miniſtra 6. ſeptembra 1934 podlěſchenju porjada wo dowołenju torcźmarienja Wojerowſkeho wokrjeża ſ 12. meje 1930 hač k 30. ſeptembrej 1936 pſchihłoſował, tola ſ poſtajenjom, ſo ſo dawk njeſmě přeſrać,

1. hdyž ſo ho'podarſtwo (tłamarjenje ſ dotalneho měſecźela na jeneho potomnika pſchenjeſe,
2. hdyž ſo mandźelſtwmu wudowy dotalneho mějeſcźela po jejnym znowawoſenjenju dowoli ho'podarić (tłamarić).

Wotkřiežny wubjerk je tomule poſtajenju we ſwojim poſledźenju 5. nowembra pſchihłoſował.

Nowa železnica ze Sepic do Nadróžne'e Hrabowki

Póndźelu ſo nowa železniza ſe Sſepiz do Nadróžneje Hrabowki ſa wobthad wotewri. Krótko ſa Sſepizami wjedźe nowa železniza wod Njedźiichowſko-Kinsbórſkiej dróhu a cźehnje ſo potom ſ praweje ſtrony dróhi ſ pčes khójinowe łěſy a pola. Mjes Hrabowu a Bólerizami je ſo ſaſtanišćicźo natwarić, kotrež ſo po tutymaj njomaj mjenuje. Potom wjedźe železniza ſaſo pčhes khójinowy łěſ. Twar železnizy pčhes łěſy je ſebi wjele cźežkeho dźěła ždałoło. Stajnje je 250 hač 300 dźěłacźerjow na ławrje železnizy dźěłało, druhdy ſamo 800. 105 000 dźeſkowych dnjow mějeſche ſo dokonjeć, 200 000 kubikmetrow ſemje pſchewoſyć. Nadróžna Hrabowka a Njedźichow, kiž ſo ſe ſakſko-preuſſej mjeſu dźělitej, matej ſhromadne dwórniſchcźo. Pſchi natwarjenju noweje železnizy je ſo dwórniſchcźo powjeſchiło a porjeſchiło.

Z Łužicy

Se **Schčerachowa.** 1. novembra bě ſo tu Pjechej herbam ſłuſchaza jenopołkhodna thěża ſ pódlanſkimi twarjenjemi, brójnju a kólnju wotpalika. Wobrjonje njeſłoże je pſched Schčerachowſkim lawnikiem ſudom dołhu mětu. 25lětna žona pſchekupza Pjecha bě wobſtorjena, ſo je woheń ſ njerodu ſawinowała. W njepſchitomnoſći ſwojeho muža dyrbješe wona ſuſchenje jerjow dohladowacź. Suſchenje ſo w kólni, poł metra wot brójnje ſdaleka, ſtawaſche. Pjechowa njebě pak tola dźeło ſ dołhaſchego kedźbnoſcźu dohladowała, tak ſo ſo kadźeński ſud ſapali. Woheń bě ſo potom ruče roſcźerił. Sonu ſ 50 hriwnam pjenježneho khłoſtanja abo ſ 10 dnjam jatby ſaſudźichu.

Přilopk

Na cźuwy khory ſ woknom won ſtocził.

W Miſchnje je ſchtwórtk rano 40lětny wobydleř, kotrehož běchu pſched nětkrajnymi dnjemi dla khoroſcźe cźuwow do tamniſcheje thorownje dali, ſ woknom prězneho poſthoda ſtoczić. Na ſemju padnywſchi ſebi nop roſbi a je hnydom wumrěł.

Pšchepytanje kreje pſched ſudom.

Pſchiſažny ſud w Oelſu je wobſtorjenu Augustu Löthnerez ſ Nieder-Witsdoria dla wopačneje pſchiſahi te khłoſtarni na poldra lěta a ſ ſhubjenju cźeſnych prawow na tſi lěta ſaſudźiła. Wobſtorjena bě njemandźeſe dźěſco porodźiła. Jako dźěſcźoweho nana wěſteho W. mjenowaſche. W ſawjedźenym prozeſu dla wudźerjenja dźěſca wona pſchiſažnaſche, ſo je ſa cźaſ podjeca jenoż ſ W. a ſ wěſtym K., wot kotrehož pak dźěſco njemóže pokhadźecź, wobthadźała. W jednanju pſched pſchiſažnym ſudom ſo ſ pruhowanjom kreje ſwěſci, ſo dźěſco njemóže wot W. abo K. wotthadźecź. Hdyž ſo wobſtorjena potom na to powoła, ſo je ſ krótka pſched ſapocźatkom ſakonſkeho cźaſa a podjeca hišćicze ſ wěſtym D. wobkhadźała, ſudi pſchi jednanju też hnydom kreju pola D. pſchepytacź da. Pſchi tym ſo dopokaſa, ſo tutón njemóže ſ dźěſcźowym nanom być. S pomozu ſpóſnaca lěkarſkich wězmwuſtojnych ſudnizy ſ dopóſnacu doſudźechu, ſo je wobſtorjena w ſakonſkim cźaſu podjeca hišćicze ſ jenym ſchtwórtym mužom wobkhadźała, kotrehož mjeno je ſamjelcźała. Pſchećiwo wobſtorjenej też to rěcźeſche, ſo běchu jej hišćicze někotre druhe njewěrnoſcźe dopokaſali.

16 morwych pſchi autobuſowym ſnjeſoženju.

Pjatk wječor wokoło 5 hodźin je ſo mjes Langwedelom a Kirchſtinteľnom njedaleko Verdena nad Alleru cźeſte autobuſowe njeſoże ſtało, pſchi kotrymž je 16 wołoſowow žiwjenje ſhubiło. Autobus ſ pſchiwěchatom, kotryž dyrbješe nižnoněmſke dźiwadłowe towarſtwo ſe Stade do Verdena nad Alleru dowjeſcź, pſchi huſtej mjłe dele puſchcźenu ſawjeru pſched żeleſniſkim pſchechodom pſchejědźe. W tym ſamym wokomiku ſ pěſchny cźah autobus ſhrabny a na bok wjerhny. Autobus ſo do cźiſta roſrasi. S 20 jěſonych ſo 13 hnydom mori. Schtyrjo ſo cźežko ſranichu, pſchi tym ſo tſijo, kotſiž běchu na poſledniej ławzu ſedźeli, ſ łóſchimi ſranjenymi wotkedźechu. Cźah mójeſche ſo bórſy ſaſtajicź. Puczowarjo w cźahu, mjes kotrymiž běſche jedyn lěkař, ſranjenym prěniu pomoz podachu. Sa krótki cźaſ wohnjowe wobory a ſanitetne kolony ſ lěkarjemi pſchikhwatachu, bórzy po tym pomozny cźah němſkeje żeleſnizy. Statny rěcźnik ſ Verdena ſo tehorunja na měſtna njeſhoża poda, ſo by prěnje pſchejěſtyſchenje pſchewjedł. Po wupraſenju wſchelakich ſwědkow je ſo jawjera hižo 5 mjeſiſchinow pſched pſchichthadom cźaha ſawjeła. — Kaž ſo wo njeſhodu dale powě, ſo ſ tutym cźahom němſki wjednik ſ Bremena do Barlina wrócźeſche. W cźahu wiſche ſobuježdźaze wołoſhu a perſonal njeſranjene wuſtachu. Jenož maſchina je ho lokto wobſchkodźiła. Wjednik je wječor 57 mjeſiſchinow po 11 hodźinach na Lehrte dwórniſchcźo w Barlinje pſchiſěł. — W thorowni ſtaj na poczeſnjene ſranjenja mandźelſka tehorunja ſmjerſne ſranjeneho ſudniſkeho ſaſtojnika Webera a herz Fritz Scheel wumrěłoj. Dla njeſhoża pola Langwedela zyłe měſto Stade żaruje. Se wſchěch thěłow ſu ho ja rozrawańke khorhoje wupowěſće. Se wſchěch zyrkwjow ſarowańſke ſwonjenje ſaſlinca. Na dróhach ludźo ſ wjeſichimi cźrjódami ſtejachu a wo njeſhożu rěcźachu. Skoro hódy ma dobreho ſnateho abo pſchimuſneho mjes woporami. Morwi ſo w thromadnym rowje pokhowaju. Cźěła ſu ſo njedźelu do Stade dowjeſle.

Symna żołma na kupje Kubje.

Kupa Kuba we wjecźorno-indiſkim morju w tulhwiju pod ſymnej żokmu cźerpi, kajtuž wot 75 lět wjazy njepomnja. Temperatura je dałoko pod niczku padła. Pjecź ludźi je ſmjerſło.

Miliony ſardinow ſo na brjóh cźiſte.

Mjes tym ſo ſu hewak wětry pſchecźiwnyj rybałow na morju, ſu ſo wone tele dny pſchi wjecźornym mókłkim brjoſu k pokodnju wot Genuy jako jich pomognicy wopokaſałe. Wołpjet ſu wětry poſledních dnjow miliony ſardinow na brjoh wucźiſte, hdjež rybazy wulke koby ſ nimi napjelnichu.

Hospodarſki rozhlad

Póndźelu, 17. dezembra 1934.

Barlinſka burſa dnja 15. dez. Kaž hižo w poſlednich ſtyjach tydźenja knježeſche tež ſobotu na burſy wulka ſdźerſnoſcź. Dokelž jenož mało kupnych pſchikazow pſchedležeješe, wotdrjebjowachu ſo kurjy dale. Też kuliſa njeſtupowaſche, dokelž njeběše žanych naſtorkow. Fakt, ſo wobhodna bilanza ſaſo mały wuwoſiny pſcheſtyk pokaſuje, dźe ſo wobkedźbowaſche, tola njeſamó burju wožwiceź. Žiwy wobkhod mějeachu jenicźzy obligazije Ver. Stahlwerke a ſamóžu ſo wo 0,62 proz. polěpſchicź. Też na rentowych wikach knježeſche njewobſtajny wobkhod.

Na ſkótnych wikach pofticźi ſo dźenja 767 howjadłow, a to 144 wołow, 212 bykow, 346 jałožow a kruwow a 55 ſtracźkow. Nimo teho hišćeſche 1976 cźelatow, 727 wołzow a 3921 ſwini. Pola howjaſeho ſkotu je wobkhod ſrěni a na ptacźiny ho ſ łohka tłoczi. Też pola cźelatow je wobkhod jenoż ſrěni, ptacźiny ju ſtoro ſamózne. Laj ſaudźeny ſchtwórtk. Sa hubjeńſchej tworu ho mjenje praſcheja. Wołwzy maja tehorunja ſrěni wobkhod po ſtarych ptacźiznach. Selwini ſu jara wjele poſticźi a wobkhod je tohodła jara měrny. Ptacźiny tu w niżſich druźinach ſ 1—2 pj. pcpuſchcźeja. Najſterje ſo też wſcho njebudźe pſcheda ſ hodźerz.

Zamolwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźeł a přilopk Marko Smolef a za nowěſtki dr. J. Cyž, wſitcy w Budyſinje. — Wudawa a ćiſkł dr. J. Cyž w Budyſinje. D. A. XI. 1934: 2295.

Naš klamař wustaja

(Wobras se wzhy.)

Na to wasańnje maja so nětčišćanske dźěći přehod hodanki lěpje hač najche wjesne. Jene wukładne wokno přehi druhim a jene přechoz wjetše a rjeńše hač druhe! Schto njeje w nich wšitkich widźeć a wobdźiwać! Jyle popołdnju, hač zyliczki dźeń wotešeny přeńdu hinak jaci a so cźi njewojnadźi!

A nałene wjesne dźěći? Schto dha te widźa? Niczo dale. Na wobach hinak njeje. Tu njeje klamy přehi klamach, jkěrje su wotwerjene hrjóbjnowe wroty widźeć Schkoda, so wy dźěćatka na wobach nimaće žanoho jawoscańskeho wo hodach, kaž waschi towarschojo w městach!

Ale njetrjebaće so tohodla dale mjerlacź, so wy wašu tohodla zyty hwět wobžarowacź dyrbjał. S přeńja je zyle derje, so halle tajke kraśnośće a rjanośće njewobhladaće, hdyž je tola wšitke dostacź njemóžeće, a ſ druha je teź na wobach hišćeze dosć widźeć.

„Maćzi!“ přichidu dźěćatka se schule dom, „dźensa dyrbjach ras na horje pola Schejowej nimo hić, ow, te ju rjane hodowne wukładne wokno přehiprawili!“

A woprawdźe. To rěka, nětčajke cźrije a schłórnje a tyšku kremy a něschto porow schnórowanjow ma pěsne zyle śto w jśtwinym wokńe. Ale nětko je to zyle hinak, dźensa je wokno hodownje wupyschił a jarjadował. Lute małe schmrkowe hałžki je deleka na desku śkładi a tji pory bunzlowe se ślěbornymi nitkami ma we wokńe! A wot horjeka wiśaja ſa schkleńzu na zwornowych nitkach lute běłe wozane wězy. Nó haj, to du dźěći jara blisko k wokńej, tłoczą ſamo nóſ na schkleńzu a wobhladuja rjane hodowne wukładnischcźa! A wjeselą ſo, Bóh wé, kak jaraſ

A hakle ſrjedźej wězy pola klamarja wot dźeńnišcheho ranja. Tajtale kraſnośćej! Ssunytkaźy a ſerbśte wobrazowe knihi, ſamo „Branćeji“. A tale wulka klanka, ſkoro tak wulka kaž nałene schtórnje! S hlowu fiwa a ma woprawdźite wokny kaž nałena Hana. Hdyž bliže na nju hladaſch, je ſkoro tak, kaž bychu wozi do zulka njeběſuschła. Wešeje ſo jeje wozi hibatej, móže jej ſaczinjeńcź a wozinjeńcź, kaž to pola wulkich klankow je. Móžno, ſo teź „mama“ wola, hdyž ju na thribjet położijch abo hewak hibaſch. Schkoda, ſo ju njemóžu do rukow wsacź, tak mohł hnydom wupruhowacź.

A tu deleka muźiki a žónki! Khóts jene wekſo, te njeſamy rano duzy do schule widźeli, hdyž bě wokno zyle śabežane. A tu wojazy! Kak krucze a rańze kročza! Na ranjenju ſtełbu a wokoło paža rešak. Jedyn je ſkoro kaž Wjerschez Arnoscht. A hlejće, hlejće — tamle ſady žerdźa hólczina a hólczina! A tu ſa nimi hromada bubonczkow!

„Nó, dźěći, hdźe dha ſće dźensa tak dołho byli?“ ſwari maćź, hdyž ſłónczinje ſe schule domoj pschinđu. Je ſkoro zyłu hodźinu posdźiſcho! Sće dha dyrbjałe ſo schuli lwotlacź? To ſkoro móžno njeje! Hej? Hdźe dha ſće tak dołho byli, wy wjedrowi pjerachoju?“

„Ow maćźi! Sómy Klamarjej wukładne wokno wobdźiwali. Ow, kak rjane je!“ —

Ale dźěći njeſleja tam jenoź, hdyž do schule abo ſe schule du. Zyle cźrjódki ſteja tam nałajuje psched krażnym wokńom, zyliczke popołdnju hač hluboko do wjeczora. A runje wjeczor dyrbi je łódy widźeć, tamle Klamarjej wukładne wokno! We woběmaj rózkomaj je cźerwjene ſebławki pschicźinił a tak je wſchitko wo wjele rjeńſche, haj tyšaz kŕócź rjeńſche a bohkore hač kakle wodnjo! To ſhu ſmykkaće, chłódźeźane kule, ſtłbórne nitki hišćeze bóle ſwěcźeće a te muźiki a žónki a wſchaki hišćeze ſwojatoczńische wocźy wulkeje klanki ſo hišćeze bóle błyſchcźeńej hač rano, pschipołdnju abo popołdnju.

Tak je wokno tón zyliczki dźeń wobłchadne, popołdnju wołebje wot drobnych dźěćatkow, kotrež hišćeze do schule njekhodźa. Popołdnju jich te wjetše wotjtorkuja abo hewak jim na nětkajke waschnje klubu cźinja. Tak pak móža ſej wſchitke wukładene wězy w měrje wobhladacź, teź cźumpote koniki, krumwicki a wowzki a druhe ſwěrjatka.

A to, ſchtož tu we wokńu ſteji, to ſeſyła nicźo njeje, jchtož hakle je nutska, praja hólczata a holcy, kotrež ſu w klamach pobyli, ſo bychu runt ſele abo ptaczu pizu abo hewak nětkajku malicźkoſej kupili. Nó haj, nětko lubych ſtarſchich pschepěſchaja, hač njeſmědźa po nětchto ſe klamarjej hić! A hdyž nicźo dale njeje, tu ſej po nětkajki wotojnik abo pjero. A hdyž to njeje, du takle tjo aby ſchtyrjo ſ jenym druhim ſobu nuts po pjat abo pjěć. A wsedajeja hubu a nóſ nad hromadami wězami tu nutska!

Zyle kartowy ſe ſchkleńczanymi kulkami a ſwěcźkami, ſ wołojowymi wojakami a ſwérjatkami! Spodźiwne barbojte ſwěcźki a dźerźadła, kónczki ſa ſchtom a wobalki ſ linwy. A tamle na regalu, hdźež ſu hewak ſchkleńczane wězy widźeć. Te je tak dołho na bok ſeſtajał a wſchitke deſti ſ hrajkami naſtajał. Tamle zyła wuſtajeńca wſchelakich klankow. Tónle rjany ſelený dejkowany wozyčk, tele automobile — tſi, ſchtyri, pjeć. Tu wiśaja trompety a buben, a tamle ſymſke cźapki, rukajzy, bunzle a punczochi. A tamle w rózu — wulke poprjańzowe muże! Tſi-rózkożte tyſh ſe ſchokoladowymi nutrobami. A tamle zyły měch ſ worjechami! Kartowy ſ zokrowymi wězami na bezodźeſcźowy ſchtom! Zyła wanja ſ jabłukami! A tamle na ſchtrjeźku rumpodichi. A tu ſa blidom zyła kopiza wobraſtowych knihow. Njewódźa, hdźe bychu najprjedy hladali. Cźahate muźiki a ſchokoladowe rumpodichi ſ dołſej běłej brodu, żeleſnatzy, měchč ſ makom, por ſtejakow ſa hodowne ſchtowy, małe ſanje ſady duri a ſchtoż ſej ſnuſtł a wutroba pschejetej! Hač ſmědźa ſas mały karuſel do rukow wsacź? Haj, to mója. Sómdźa jón ſamo nacźahnjeć. „Ale niż jón ſtónzowacź!“ A kak te ſóniki ſo jeno wjerćeja! Ale nětko je ſo jich klamař nabył a wuſcźi jich won. A hišo ho ſaſo ſi abo ſchtyri pjerachi nuts tłócźa, jedyn ma jenoź pjenjeźł ſobu a chże wšitkich nećź. Jenu chże ſo jenoź hodownje wězy wobhladacź..

A nětko pola pjekarja. Na dołhim wucźahowazym blidze, ſ běłym rubom pschikrytym, leża wſchelake poprjańzy a wězy na ſchtom. We wukładnym wokńe ſteja poprjańzowe muże we rjeńſchich wulkoſćach, wundebjene ſe ſmrkowymi hałžkami, pyſchene ſe ſlěbornymi niczemi. Tak ſo teź na wězy ſa dźěći a ſamo ſa dorosćenych na wulki hodowny ſwjedźeń pschihotuja. Wšajzy ſo wjeſnjańam posćiczej njehodźi! A naſchi pschekupcy teź wſcho możne cźinja, ſo bychu ludźo pola ſwojich kupowali.

Najnowiše z cyłeho swěta

* **Na Prajſkej dróży w Drježdźanach je ſo njedźelu pschipołdnju ½1 hodź. cźežke njeſbože ſtało. 54lětny Barlinſki pschekupc Hajek ſtupi njeſarzn ſ khódnika na dróhu. W tutym wokomiku 22lětny Waltaŕ Hila ſe Drježdźan ſ motorſkim kołom do njeho ſajedźe. Hila pschi ſrażenju móz nad kołom ſhubi a na thódnik ſajédźe, hdźež w tutym cźaſu wjele ludźi dźěſche. 52lětna manželſka twarſcheho rady Püſchela ſ Drježdźan ſo na hrodźe wjele cźežko ſrani. Tej motorowy kołoſtaj ſo cźežko ſrani. Wešta Marianna Rauſchowa ſ Ludyńina ſo ſrani a nohomaj a nohomaj ſrani. 26lětna domjaca dźowka Liſelotta Schülzez ſ Drježdźan ſo w mjeſwoczu cźežko ſrani. Też pſchekupc Hajek cźežke ſranjenje poczepi.**

* **Pola Konstopa we Wukrainje ſtaj tworowaj cźahaj do ſo ſrahnyłoj, dokelž běchu ſo kolije wopali wuhibłe. Dwaj żeleſnizarjej ſtaj ſo moritoj a nětko ſu ſo ſranili.**

* **Licźba ſmiertnych woporow pschi wohnju w hotelu w Lauſingu w Ameriku je ſo na 30 powjetſchiła. 60 wobſchobow je hišćeze ſhubjenych.**

* **Na jendźelſkej kupie Montſerracźe (na Małych Antillach) wſchitke ſrjedźnjej Ameriku ſu ſo ſtatk nětkotre podzemſke ſtreſki ſtałe. Nětkotre ſtamne twarjenja, mjes nimi hudnišwo a zyrkej, ſo wokſchkodźichu. Kanadiſki lunſka pał ſo tak cźežko wobſchkodźi, ſo knježerſtwo ſtrażnje ſawrjenje banki pschikaſa, ſo bychu ſo dokumenty, pjenjezy atd. do druhego twarjenja ſwozyłe.**

Radio

Wutoru, 18. dezembra, ſłyſchimy:

Königswusterhausen: Rano ſnateho wſchědneho programma: 6,35 wjeſoły ranſchi konzert. 11,30 ſa žony. 11,40 ſa burow. 12 pschipołdnjſchi konzert. 13 tacźele. 18,30 tacźele. 20,15 hodźina naroda.

Lipſk: Rano ſnateho wſchědneho programma: 6,35 ſa burow. 6,35 ranſchi konzert. 11,45 ſa burow. 12 pschipołdnjſchi konzert. 13,10 tacźele. 20,15 hodźina naroda. 20,45 ſabawny konzert.

Hišćeze ważne ſ dnjowego programma: Barlin: 20,45 operetowy konzert. Wrótſławja: 20,45 ſchpanjiſka ludźba. Köln: 21 Liſtowy konzert. Frankfurt: 18,50 ſabawny konzert.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die Jahresabſchlüſſe 1933 über das

Elt-, Gas- und Waſſerwerk

wurden nach den geſetzlichen Vorſchriften geprüft (Bdg. v. 30. 3. 33).

Das abſchließende Prüfungsergebnis liegt 4 Wochen im Gewandhaus Zimmer 15 zur Einſicht aus.

Stadtrat Bautzen, 14. Dez. 1934.

Hamtske wozjewjenje z Lubija.

Die Aushändigung der Steuerkarten iſt beendet. Arbeitnehmer, denen eine Steuerkarte nicht zugegangen iſt, haben die Ausſchreibung einer Steuerkarte umgehend im Stadtſteueramt — Rathaus, Zimmer Nr. 1 — zu beantragen.

Löbau, 14. Dezember 1934. **Der Stadtrat.**

Towaſtwowski powěſtnik.

Lipsk. „Serbske blido“ skhadźuje so wutoru 18. dec. posledni raz w tutym łěće w hoſćencu „Börsenrestaurant“ (njedaloko hłowneho dwórniſća). Je to 350. skhadźowanje wot łěta 1925 (znowa zbudźenja „Serbskeho blida“). Potajkim jubilejne skhadźowanje z rjanymi přednoſkami a ważnymi wuradźowanjemi. Tohodła so prosy wo bohaty wopyt.

Starši.

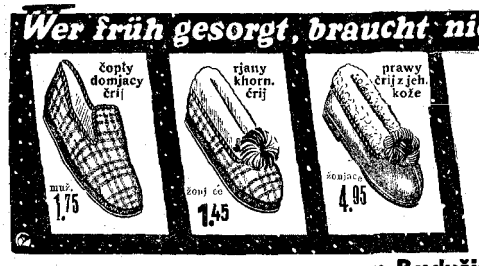

W domje dobrych časnikow
namakaće najwjetši wubjerk w nowoscach, łonjowych a ſmatkach narěčnych časnikach hižo w. 8.-hr. **Oskar Erickmor** w Kamjencu Tranźiz-Reke na Budyskej dróży Rožkowy wobchod

Por tučn. wołow
(wokoło 30 centnarjow) ma na předań
bur Knippa w Dřewcach
pola Łaza

Młoda sylna **kruwa**
z ćelećom je na předań
w Kukowje čo. 46

Předženak 1935
Płaći 50 pj.
může hišće so kupić pola roznošowarja Serbskich Nowin kaž też w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Dobry **wowčerski pos,**
dobry strażowař, rjana rasa, na předań **w Ralbicach čo. 2**

2 **běhakaj**
na předań w Kamjenej č. 15

Pytam
přistojneho pohonča
Zhoniće we wud. Serb. Nowin

Kruwa,
cyle blizko před ćelećom, na předań **we Wjesela 9**

Wozjewjamoj z tutym přećelstwu a znatym z dźakom napjelnjenej wutrobu, zo je so namaj narodźił z Boha strowy a čiły **njedźelski synk,** kotrehož na mjeno
Jurk
wukřćić damoj.

W Njebjelčicach, dnja 16. hodownika 1934.

Bur Jakub Cyž a manželska Marja
rodź. Pjechec

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domju. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hoscenčarske 4 pjenjezki. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny płećiwo sćěhowkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozwěź, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonenow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozwěsća.

Čisło (Nr.) 294 — Budyšin — Wutoru 18. decembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Wustupowanje płećiwo Italskej w Juhosłowjanskej

W Beogradze je póndźelu wječor k tak wobsćerneum wustupjenju dóšło, kajšej jo wobydlerstwo juhosłowjanskeho hłowneho města za někotre léta wjazy njepomni. Studentojo se Schrjeba a Lubljanja, kotříž běchu z Jelačićowym zynkej kralo Aleksandra w Oplenazu wopytali, shromadźichu so wječor w Beogradzeju univerziće a cyhnychu na to na dźiwadłowe naměsto. Sa krótki czaj shromadźi so nětkuž 10 000 płschiłnischikow nazionalnych wojskow, kotříž protestowaxu shromadźinu płećiwo nadawej w Marseillu wotměchu. Někotři rěčnicy wusłoženu, so so juhosłowjanska narodna młodźina pokłedni rěcej na demonstrazinju wobmjesuje, dokelž je płschichodniy we swólniwa wumrěcz.

Zyła shromadźizna czehnjesche na to wótczinske špěwy a wjazo płched kralowski hród a hołdowasche knježetnu namadrodzenczom. Potom hibachu so zyły, kotrymž so ze płschesłacza nowi wobdźelnicy płchidawachu, k wójnskemu ministerstwu. Hižo po puczu demonstrantojo jara mjenje wustupowachu, wobsebje płećiwo Italskej, ale też płećiwo Madźarskej a Awstriskej. Mussolinija a madźarskeho swonkowneho ministra Kanyu hanjo, sasta czah płched wójnskim ministerstwom, hdźež so nowa shromadźizna wotmě.

Tam rěčzachu někotři muzojo z Beograda, Sahrjeba a Lublјanja a wusłyšnychu, so so wscha nadźija a dowěrjenje juhosłowjanskeho ludu na wójsko sepjera. Wójnskemu ministrej generalej Živkowiczej shromadźeni sahorićge hołdowachu. S rěczom, kotrež so tam dźerżachu, běsche wulka njespokojnosć spóznać, kotraž je narodnej młodźinje Juhosłowjanskeje dla wuhłódka Genfskeje wobskorżbu płećiwo Madźarskej knježi.

Demonstrantojo płchezo rapnsko wustupowachu a chychu so stónčnje do blisseho italskeho wupósłanstwa dobyć, tola temu so sadźiwasche. Czěrkwy spytachu na to so po druhich puczach wupósłanstwow blížeć, tola wschudźom naběhnychu płećiwnjenje žandarmow, kotrychž běsche so zyła brigada wupósłała. Demonstrazije trajachu hač hluboko do nozy.

Hodowny dowol za SA

Wyschiche SA-wjednistwo wojsewja: Stabowy schef je wołajił, so šmědza skupiny šame hodowny dowol postajeć. Sćežbne měsinoscze wyschichego SA-wjednistwa so wot 22. dezembra 1934 hač do 2. januara 1935 jenož tak wobdźadza, so bychu so njewotstorčonne dźela wobstarać mohle. Pižomny wobkład na so w tutym czasu na najnuzniše wobmjesowaćz.

Wojowanie płećiwo bjezbóžnym

Internazionalne hibanje bjesbóžnych je so w posledních letach we wschitkich europiskich krajach žiwluje rosschěrilo. Też w Němskej měsesche tuto hibanje wurjadnje wjele płschiwisowarjow. Se sakazom swobodno-nabożnych wosadow w Němskej je nazionalsozialistiske knježerstwo někotre posledne zbytki tuteho hibanja wotstronilo.

Sa pak by so rozsajnjenje wo hibanju bjesbóžnych, wosebje wo marxistiskej internazionali bjesbóžnych, špěchowało a so bychu so positivne tschesćanske mozy płchećiwo tutomu hibanju hnudźile, su so w tutych dnjach wobsoby nabożneho a zyrkwinskeho žiwjenja w Němskej do wusbjerka sjednoczile, kiž so „Němska pro deo kommizija" mjenuje a kotryž z internazionalnej pro deo kommizija w Genfe hromadźe dźeła, so by zyrkwje a sjednoczerstwa wery płchećiwo stajnje płchiběrazemu postupowanju internazionale „wojowazych bjesbóžnych" sakitak. Do němskeje pro deo kommizije (pro deo rěka sa Boha) płchiłuschcheja mimo druhich president němskostatneho žuda na wotp. prof. dr. Simon, prof. D. Seeberg, dekan theologiskeje fakulcze płchi Barlinskej univerziće, domški vikar dr. Algerissen, domški predar w Hildesheimje a wjednik šlědżerstwo wo bolschewizmje a swobodnomyšlerstwje, prof. dr. Berg w Aachenje, kaž też jedyn zastupjer grichisko-katolskeje zyrkwje.

Wojerska rozmowła w francowskim senaće

Płchi wuradźowanju hospodarskeho plana w senaće póndźelu wječor senator Lemery dwěrčemy złužbny czaj zadasche. Ministerski president Flandin pak nochcyłsche, so by so tuto praschenje dźiwajo na swonkownu politiku rospominało. Jako rospravjeř senator Sari ličiły němskeho a francowskeho wójska mjenowasche, kotrež běchu so nje-dawno w francowskich nowinach wozčišchcżałe. Tam so na Němska 600 000 muži a Francowska 460 000 płsche, so ma Němska 600 000 muži a Francowska 460 000 muži. K tutym 600 000 płchiličži rospravjeř ninto teho hišcze 700 000 muži, kotříž su pjecza wuwuczeni a nimo tuteho hišcze 1 400 000 reserwistow starschich letnikow, stónčnje jedyn milijon muži jako šobustawy hłownych wojerskich swojskow. Senator Lemery wustupowasche za podležesnje wojerskeje złužby a za wojerske swjaski i wukrajem. Po jeho myšli wójniski strach hišcze njeje zyle nimo. Dwěrčemy złužbny czaj je pjecza na kóždy pad nusny, tehorunja so so powodlasće wójsko sešyli.

Ministerski president Flandin wotmołwi senatorej Lemerwjej, so ma Franzowska měr ludowazy lud 40 milijonow wobydlerjow. Wona dyrbi so po swojich naščonjenjach płechežiwo strachej schkitacz, ale wona žmě jenož wobkrasniku wojersku organizaziju měcz. Namjesne wobtwjerdżenja dże wschitkich, kotříž žebi je wobkładachu, też wesčich wukrajnikow, spokoja. Po krótkej rosmołwje z wudawki sa wójnske ministerstwo płchihłowlichu. Wutoru budże senat wo wudawkach za namórnisnwo wuradźowacz.

Wobčežnosće při francowsko-italskim jednanju

Stygnkowny politikar Pariskich nowin „Echo de Paris" piša, so optimistiske zjesčesčego wulkeho dźela franzowskich nowin k franzowsko-italskim jednanjam wobežnjosće tutych jednanjow sakrywa. Hdyž dyrbi so wěrnosće prajicz, dyrbi so wusnacz, so jednanja njepokračuja. Schtož naležnosće w Afrizy nastupa, dyschtaj dwje so krajej lokko dojednałoj. Ale w nastupanju zhromadneho dźela w zjednjej Europze zleja na zantnym morowym dypku kaž płched tjemi mežami.

Kommunistojo w Hollandskej šćuwaju

W Hollandskej so strachuja, so móhli tam kommunistojo, kotříž su po nazionalsozialistiskej revoluziji z Němskeje do Hollandskeje ezekeli, sasso aktivnischo dźełacz. Tak so powě, so kommunistiscy terroristojo po sdaczu w poslednischej limburskej krajinje wustupy w tamnischej industriji kamjenjetnego wuhla płchihotuja, hdźež je so někto dźełaniki czaj wobnjesował a su so dźełacerjo z dźela puschczili. Haagske wyschnosće su płchikasale, so maju so wot sandźeneho schtwórtka wschitke podkopki tamnischeje krajiny najkrucżischo strahowacz. Też su powěsče dóschle, so ruzy kommunistojo postupowanje nawjednja. Dotal pak so njeje poradźiło, tutych sajecz.

Rozrěčowan'e wo podawku w Saarbrückenje w jendźelskim delnim sejmje

W delnim sejmje so wjednik dźełaczeskeje opposizije Lansbury po słónczenju prascheniskeho czasa swonkowneho ministra woprascha, hacz ma wo njebezpomym skanmju měra w Posaarskej nješchto wosjewicz. Simon wotmołwi, so polizajske mozy w Posaarskej jenicżym knježerstwowej kommisiji podsteja, kotraž je so sakhowanje porjada hlewnje samołwita. Jendźelske knježerstwo ninma zaneje samołwitosće za swobranje polizajskich wojakow.

Sir John Simon potom podawk z krótka rospisa, kaž je knježerstwowa kommisija hamtsły rospravjała. Tola njeje zaneje płchiczinny, so bychu so politiske schmjatanizy wocżakowale.

28 wotprawlenjow w Kiewje

Wojerski kollegij wyschicheho žuda žowjetskeje unije běsche w Kijewje akty 37 wobsobow, kotrychž běchu we Wukrainje sajeli, dokładnje wobdźetał a dwěrcżił, so tute wobsoby płsches Pólsku abo Rumunsku do Wukrainy płchijschle, so bychu tam wyšokich žowjetskich politikarjow nadpadowale. Pola wjetschiny sajatych su revolwry a nuczne granaty namkali. Tohodla je wojerski kollegij 28 wobsórženych k žmjerci je sastrělenjom sadźudźił. Sadźeneych su mjes tym hižo sastrělili.

Ždźanow so za Kiroweho naslědnika wuzwolił

Płchedsydstwo Leningradskeje stronineje organizazije je po namjecze zentralneho wubjerka kommunistiskeje strony jenohłósnje 3. Stalinowemu pomocnika Ždźanowa za schefa zyleje stronineje organizazije w Leningradskim wobwodze wuzwolilo. S tym je so nadźeždnišwo Kirowa srjadowało.

Japanska pruhuje jendźelske namjety wo wójnskim łódźstwje

Jendźelske namjety sa kompromiß w prajchenju wójnskeho łódźstwa su do Tokia dóschle. Wyschnosće japanskeho namórnistwowneho ministerstwa je někto pruhuja. Sastupjeć japanskeho namórnistwoweho ministerstwa je prajił, so je sahadne płchihłowenje runeho prawa za Japansku wulki wuspech japanskeje politiki we wójnskim łódźstwje. S nim je po dotalnym poměr hłutnosće 5.5:3 za Sjednoczene staty, Jendźelsku a Japansku, kajkiš běsche so we Washingtonskim srěczenju wustajił, płchetamał. Sastupjeć namórnistwoweho ministerstwa hischcze rjekny, so někte njemóże prajicz, hacz Japanska wschitke jendźelske namjety płchijima abo jenož někotre. Pódźelu mjeńsche so wschón kompromißowy namjet japanskemu knježerstwu płchijimacz, kotrež so njeje rozsudźicz, kotre namjety maju so płchijecz a kotre so wotpokasacz.

Internacionalna fašistow

W Montreuxu pola Genfa sendźechu so njedźelu fascistiscy wotpósłanzy se 16 europiskich statow. Kongreż sthadźowasche so tajnje. Italcjan Koselski kongreż nawjedowasche. Sa italskich fascistiskich běsche wobkedźbował płchitomny. Płchi rosmołwje so płchecże wupraji, so hy so k podźišchemu sthadźowanju też němski fastupjeř pósłał.

Fastupjerjo fascistiskich a podobnych skupinow se sjesčehowazych statow so na rozrěczowanjach wobdźělichu: Italskeje, Awstriskeje, Franzowskeje, Irskeje, Holkandskeje, Rumunskeje, Grichiskeje, Norwegskeje, Schwedskeje, Danskeje, Portugalskeje Schpanskeje, Litwy, Estonskeje a Schwizy. Samer sthadźowanja běsche prěnje sesnace a rosmołwa wo internacionalnych dótkanjach fascistiwna a wo organizaziji fascistiwna na internazionalnym sakładze.

Płchi powschitkownej rosmołwje fastupjerjo połnoważnych krajow tradizije a wulki wliw nordiskeje kultury porunja kulturje žrjedżesemskeho morja wusběhowachu. Pódźelu kongreż po namjecze fastupjerja rumunskeje želesneje gardy židowske praschenje rospominasche.

Prěni fascistiski žiwětowy kongreż je na kónzu žiwjeho sthadźowanja jenohłósnje wobsamknył, so Mussolinijej jako sałožerjej fascistiwna telegramm płchipósłanza a pocześcenja pósčele. Roselužije sadźerazu po dźiwajo na Mussolinija je žadanjom, so by so fascistiwnej k univerzalnosći dopominało a so we wschěch statach korporativna myšl spěchowała.

Krótke politiske powěsće

Prezej pšed wyšchichim wothłoßowaríšim ßudom pšcheczíwo wjednikam posaarskeho Němczowstwa, krajnemu wjednikej Pirrowej a ßobuštawam krajneje rady, wjednikej dżeńkaczerskich swjatkow Pětrej Kieserej, nječinjej Levachere, kommerzijkemu radże Röchlingej a presidentej rjemjeńnistkeje komory Schmetzerej je ßo na njewěsty czaß wotštorcził. Dotalna ternija běšche na 21. dezembra postajena. Pšchczinu wotštorczenja ßo njeßu wosłewile.

Po powěsći Londonskich nowin dyrbi ßo jendżelske knježerstwo pšchi sapoczatku nowoho lěta pšchetworić. To ßu hižo dawno pšchewjesćej chżyli, tola ßu je huśeźtsicho wotłoczili

Pšchi wólbach do nazionlneje ßhromadźiny w Portugalskej je knježerstwo 80 proz. wotedalnych błokow dostało.

Italska powěsćernja Agencia Stefani powě, ßo ßu italßy wojaży pšchi wojowanju w Abeßynskej 30 morwych ßhubili, 60 muži je ßo ranili.

Bamž Pius XI. je administratora w Innßbrucku, Waitza, ßa arzybiskopa w Salzburgu pomjenował.

Italßti wupósłanc w Abeßynskej je do Roma pšchijeł, ßo by tialßkemu knježerstwu wo poßlednich podawkach a powßchitkowanym położenju w Abeßynskej rosprawjał. Hyndom po jeho pšchitkadże jeho ßtatny podsekretar ßa ßwonkowne należnoßcze Ewich pšchija.

W Debreczinje w Madżarskej je njedźelu pšchi kommunalnych wólbach k njepšchecźelßkim wußtupam pšchecźiwo żidam dóßło.

Madżarßka telegrafowarinja powě, ßo wupokazowanje Madżarow i Żuhoßłowjanßkeje hißchcze njeje pšchestało.

Grichißko-turkowße jednanja wo narodnej mjeńßchinje ßu ßo ßuśpěßnym ßkónczyle. Turkowßki ßwonkowny minißter je ßo Athena wotjeł.

We W ßhingtonßkim Dickßteinßkim wubjerku k pšchepytowanju kommunißtiskeho ßtracha rjekny president dżeńczerßkich ßwjatkow Sjednoczenych ßtatow, Green, ßo ßo kommunißtiße hibanje bjes dwěła tak wuwije, ło ßtawne żiwjenje wohroży, je-li ßo móżnoßcz jeho dżełowoße żyłnje njewobmjeßuje. Niedźiwajcy ßnateho Litwinowtho pšchiłubjenja je ßo po tym, ło ßu Sjednoczene ßtaty ßowjetßku Rußku pšchipóßnałe, położenje ißubjeńßkiho. Kommunißtoju ßylnikho dżełaju hacź pryedy.

Swobodny knjez z Eberstein
nowy wokrjesny heitman Drježdźańsko-Budyßkehowokrjesneho hejtmanßtwa

Jako naßlědnik wokrjeßneho hejtmana Drježdźańsko-Budyßkeho wokrjeßneho hejtmanßtwa, dr. Heerklotza, kiž běšche ßo 30. nowembra na wotpočźink podał, je ßo SS-ßtupinowy wjednik Biedrich Korla ßwobodny knjes ßEberßtein pomjenował. SSwobodny knjes ßEberßtein ßo pódźelu 17. dezembra dopołdnja do ßatoßnjßtwa zapokaßa. Wyßchßchi knježerßtwowy rada dr. Ilberg wołtanje namełtny wokrjeßneho hejtmana.

Sapokałanje a ßnim ßwißnowaze ßwjatowe hnoße dawachu ßnutßkowanemu dżełej ßtarych Drježdźan ßwjedżeńßki ras. Na Kralа Janowej dróży, pšched ßudom wokrjeßneho hejtmana, běšche ßo cźełne SS-uwotdżełenje a w Schmuckowym dworie SA-cźełne wotdżełenje ßełupało. Na dróży běšche ßu wobtkad na tßwilu ßaßtajił. Jako nowy wokrjeßny hejtman pßchijedże, ßaklinca presenterßki pokhod. SSßwobodny knjes ßEberßtein ßpchewodom ßnutßkowneho mißtra dra. Fritßcha a mnohich druhich nawjednych woßobow knježerßtwa krocźeßche nimo frontły cźeßtnych wotdżełenjow.

Nowy wokrjeßny hejtman je ßo 14. januara 1894 w Halli narodźił. Wón wopyta kadettowßnju w Naumburgu a ßłowniu kadettowßnju w Groß-Lichterfelde wot 1904 hacź 1912. Se ßtrowotnych pßchicźinow pak do wójßka njeßaßtupi, ale ßtudowaße w Halli 1913 a 1914 ratarßtwo a nazionalnu ökonomiju. W auguße 1914 ßaßtupi wón jako wójßki dobrowólnik do pólneho artilleriißkeho polka cźißło 75 w Halli a pßchewjaße wot ßeptembra 1915 na wjeczornej fronce, napoßledź jako leutnant a wjednik batterije. Po wójnje běšche wón offißer korpßa dobrowólnych w Halli a w dobrowólnym korpßu krajnych honjerjow. Wón wobdźeli ßo na poražeńu ßpartakiißtiskich zběžkow w ßrjedźnej Němßkej a na Kappowym puczu. W hapreji 1921 běšche wón dobrowólny połizajßki ßtrażnißtar pßchi Hölzowym ßoźku, na to wot meje hacź do ßeptembra 1921 połkowy adjutant pola ßamoßtatnu w Hornjej Schleßinßkej a pßchebywaße w oktobru a nowembru ßomßrzeho lěta jako politißki cźekanz w Tirolßkej. Na to nawinkny bankownißwo pola Hallejßeje ßilialki Commerzßkeje banki a běšche tam napoßledku bankowßki połnomóżnik, doniż ßo w kwece 1928 jako ßamoßtatny fabrikant w Gocze njeßaßydli.

Do nazionalßozialißtiskeje ßtrony ßtupißche wón wot oktobra 1922. Na dnju 12. hapryleje 1929 pomjenowa ßo ßa adjutanta SS-ßtarßeho VIII (ßa Durinkiju) a běšche potom wot 1. julija 1930 hacź do 1. februara 1931 adjutant pola wyßchßcheho wjednika Durinkijeje a mełßchcźanßki roda w Gocze. Na dnju 1. februara 1931 powoła ßo wón do ßtaba wyßchßcheho SA-wjednika a běšche na to wot 15. februara 1931 hacź do 1. julija 1932 żupny wudrany wjednik w Mnichowje, wot 1. julija 1932 hacź do 20. februara 1933 ßtupinowy wjednik ßtupiny „Hochland" w Mnichowje a wot 6. mérza 1933 SS-ßtkpinowy wjednik a wjednik wotrjeła XVIII ze Weimaru. Wot 5. mérza 1933 pßchißłußcha wón do nenißteho ßejuna. Na dnju 25. nowembra 1933 pomjenowa ßo wón ßa wjednika SS-ßrjedźneho wyßchßcheho wotrjeła (tehdy we Weimaru) a na kónzu mérza 1934 pßcheßadźi ßo jako tajßi do Drježdźan.

Ze Serbow

W **Budyßchinje**, 18. dezembra 1934.

Naße hrono za tutón Boži dżeń

Trubu płatu w krini je lěpje,
hač na draśće žiďźany banty. Přißłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 736, hygrometer 0, najwyßchßcha dnjowa temperatura 10 ßtop. cźopłoty. Dżeńßa rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer — 1, najnißcha temperatura w rozu 6 ßtop. cźopłoty po Celßiju. — Dokelž ßo ł Atlantißkeho morja nowa ßylna nißina bliži a ßo ße ßhykanu nißiny ßjednocza, kotrejž ßu wot poßlednieje ßylneje nißiny ßwobtałe, ßo wjedro ßa pßchichodne dny hißchcze wjele njepßchemjenu, to rěka, jo nimamy hißchcze prawdu ßnutkoho wjedra wocźakaź. Nißina pßchinjeße nam ßnowa pomrócźene, wětrojte a dešcźowate wjedro. Tola je możno, ło wona njeßubźe tak wobßtajna a wutrajna kaž jeje pßchedchadniza běšche. SSzylna wyßchina leż jenoł hißchcze nad połnócnej Rußej. Nißina ł Italßkeje je ßo do Awßtrißkeje a połnócneho dźela Żuhoßłowjanßkeje ßcźahnyła. — Żutże ßrjedu ßłónczko 7,59 hodź. ßhadża a ßo 3,55 hodź. ßhowa. Mełnaźe ßhadża jutße popołdnju 2,21 hodź. a ßhowa ßo rano 6,58 hodź.

— **Wuhladу na wjedro ßa jutßichu ßrjedu: Njewobßtajne, mile, k wětrej a deßchcźam pokhilene wjedro. Mełnczańke dźiwadło.**

— **SSoudniße pßcheßadźowanje khežneje leżomnoßcze.** Khežna leżownoßcź, w Budyßkej leżownoßtnej knißy na **łopjenje 640 na mjeno Marje Madleny ßwud.** Schüßzneje rodź. Heinzkez w Budyßchinje ßapißana, ma **pjatk 1. februara 1935 dopołdnja w 9 hodź.** w ßali 1 Budyßkeho ßudnißtwa na pßcheßadźowanje pßchedaw. Wobhadna hódnoćź je na 18 640 hr. wobliczena. Za palne ßawěßcenje 25 050 hr. wuczinja.

— **Budyßko-SSuborncźanßko-Mikowßko-Rachwałßka cesta pólßtich autobußow.** Patorźiju wjeczor pojedże na tutej czarje poßledni wós wot Budyßkeho dwórnißcza 19,20 hodź. hacź do Rachwałda.

— **Budyßchańy ßahrodniny** ßu ßchtwórk popołdnju we Budyßkej piwarńßkej ßahrodże ßwoju měßacźnu ßhromadźiznu mełe. SSahrodnik Marcźin Pětßka ßhromadźi nu ßpowitaźnymi rjekami pßtrowi a wo wuwucźowanju wotrjeßnych dohładowarjow rospramjeßche. Na to wotkrjeźny dohładowaŕ prawidła ßa natwarjace dźeło pßchichodneho lěta wołjewi. W ßwojej rěcźi praji: SSahrodnißtwo je pódła ratarßtwa wažny cźinißel ßa ludowym żiwjenju. Wono ma nadawk, nimßki lud na ßamßnej ßemi żeßiwicź. Se ßydleŕßtwom a ßahrodkami ßu ßahrodniny nuſowani, ßwoje dotalne dźeło hinak ßkóźicź a woßebje ßaźnu ßeleninu a hódnu tworu płahowacź. Jenoż na takße waßchnje móże ßo dowoßej ł wutkaja wobaracź. SSsydlerjam ßo pßchichodnje ßakaja, ßwoje wupkłady wikowarjam a w tłamach pßchedawacź dacź. So by ßo dohład wo tym doßtał, ßo nuczene ßtónczne wopißmo ßawjeße. Teź njewußchnoßcźom mikowarjow ma ßo napßcheczíwo ßtupacź. Wicźny porjad je njedoßahazy a dyrbi ßo porjedźicź. So bychu ßo wßchě takße njedoßtatki wotßtronike, je ßobudźeło wßchitkich ßahrodnikow trěbna. SSa powuczaju pßchednoßchk ßo rěcźnjeł ßylny pßchiłeł dosta. W ßcźehowazym rosrěcźenju ßo ßkßchane żiwje rospominaßche.

— **Budyßke wokrjeßne ßadarßke towarißtwo** je 15. ßeptembra w hoßcźenju „běłeho konja" pożedżenje wotmełło. Hamtßki heitman dr. Sievert dereje wopytanu ßhromadźiznu wotewrinwčhi woßebje pßchednoßcźerja, profeßora Schindlera ł wyßchßcheje ßtatneje ßahrodnißkeje ßchule we Pillnitzach, powita. W ßwojich „Dżeßenkach" na pßchipomożu pokaßa, kotrejž ßu ßo lětßa pßchi najwyßkim ßadżenju wyßkotich a połwyßotich ßadowych ßchtomow, pßchi najmjeńßcha 20 ßchtomikach hacź do 50 pjenjezkow ła ßchtomik dawaße. Dale wón ßoßełi, ło budże blížße wubjerkowe pożedżenje hromadże ł krajnym burßtwom ßchtwórk 14. februara 1935 w Drježdźanach. Po wejßewjenju ratarßtwoweho radźićzela Umhauera ze ßadawa ßpjenjeżeńja lětßa hobrße dźeło dokonjała. 1455 zentnarjow ßada je ßo praßowało a ßo ł njeho 40 000 bleßchow ßłódkeho moßta a jabłukoweho wina doßtało. — Profeßor Schindler w ßwojim pßchednoßchku ł pomocu wobrazow naczißli ßa ßadżenje ßadowych ßchtomow a wobßticzenje wunoßchnoßcze, pßcheßchcźépjenje, khorośce, pßchitkadu dobreho a wopaczneho ßchcźépjenja pokaßowaße. Jara ßajimawe běchu wobrazy wo roßwiczu korjenjow na ßkalnej pódße, na kotrejž akazije, wino a ßłódka wißcheń hißchcze zyrobu namakuja. Widźachmy, kak pßchewußko ßadżane ßchtomy pod ßemju mjes ßobu wo zyrobu wuja, pßchetoj korjenje ßchtomow dale hacź jich króna doßahaju. Teź ßchtódne ßtukłowane trawy a njerjada na korjenje ßadowneho ßchtoma ßo pokaßowaße. Tehodła pod króną ßnajmjeńßcha młodych ßchtomow njeßmě trawa roßcź. — Profeßor Schindler je ßo woßebje ł nadawkom ßaběrał, ło by tajke rośtliny naplahował, kotrejž ßo ßa woßchcźépjenje ße ßadowymi ßchcźépkami berje pßchihodża. K nim ßchcźépti lěpje pßchiroßtu, rojtu a wjele płodow njeßu. Kóżdemu budże jaßne, ło ßo ł tym ßadarßtwu wulka ßłużba wopokaźuje. — Dale ßo wobrazy wo wunoßchnoßcźi jenotliwych drużinow pokazowachu. Drużiny ßu, kotrejž jena abo dwě lěcze wołpocźuja a tajke, kotrejž tóżde lěto płody njeßu. Kak ważne je potajtim, ło ßo prawa drużina wuſwoli. Hacź runje budźemy ßo ßwojeje normalneje ißérki dżerżeć, dyrbja ße ßo tola teź pódła teho wunoßchnißche drużiny wupruhowacź. Profeßor Schindler jako tajkej „Illhornowy Augußtßki Kalwill" a „Jameßowy Grieve" mjenowaße.

Poßlednja adventßka nóc

Powědawćeßko ße advent a hody.

Wjele żněha bě ßo naßchko. Pßched woknami burkleje ißtwy ßtejeße błędy ßcźin, njepßchitódże pak nuts a njeßwěri żrebi na żane cźłowjeße wobliczo, kaž to hewak tóżdy błrßchcź cźini. Wó ißtwi bě żyle cźma, tjio ßedżachu w njej a mjeńcźachu. Ydn by wo dnjo p'ches wokno kuknył, by widźał njedaloko możne horißka, na kotrychi ßłónczko powotpocźiny, prjedy hacź ßo do dalßcheje mórdriny pußchcźi. Nětko bě jenicźka hobrßta hora pßched woknom a ßtatkom — nóż a ißtwa ßdaße ßo najnißcha jama tuteje cźmoweje hory bycź, dokelž tjio, kotříi wnjej ßedżachu, mjeńcźachu. Kóżdy ßtvcźeße wodnch druheho. Wißches ßcźémy vßchedobły ßo bluki ßchcźerkot, we hrobźi wrjeßkotachu rjeciaßn a jena kruwa ßchudrowaße ßjej ißtiju na ßtokpje. W bliikoßcźi mjawcźeße túcźka a ßchcźowkaße woß. K. tomu ßo niehodźeße nicźo rjeź. Ale mółachu ßnadź takle mjes ßobu rěcźeć: SStßchcźe, hißchcźe jenu nóż, a ßwjata nóż tu je. Póndźemy na hornju łubiju po ßłobik a po ßchtomik do lěßa. Teź mółli ßjej hißchcźe jeneho paßnja wureßacź, jeneho ł wulkim kłobukom w ruzu a ł dźiwaŋym ßo wobliczom — a jeneho cźornucha, kiž cźornemu kralej błyßchcźaße cźahko njeße. A ßwjatoho Joßefa — niebě ßjej tón tuh ßtamał, hdyż pßched łétami do tyßn ßo lehnu, ło by wotpocźnył wot dołheho ßtacźa a kedźbowanja na Boże dźećco? Jemu měła ßo nowa ruka . . .

Ale żadyn ł tßich nierećeßeße. Mielacźchu a duchachu cźeżky. W kachlach praikotachu ßchcźépy. Bluke ßwěłko łachłow běhaße po cźmowej burklej ißtwje, wokoło tßich do mjelcźenja podatych.

Po dołhim mjelcźenju ßłyßchachu w cźémnej nozy cźichi wßeßely ßoßwěßcź. A cźi tßio ßłuchachu. Spěw ßo błížßche — woni buchu njemérni. Nětko bě żyle błißko pßchi domßkim, ale żadyn njeßtanu. Krocźele na proßy a ruce ßo durje woczinichu. SSteßeßchtaj tam hólcźeja a ßmějeßchtaj ßo do ißtwy. Jedyn niebeßche wjetßche ßwjecźo, kiž jeho nimale zyneho pßchikrtу, jenoż jeho wocźi hladaßchtej p'ches njo. Druhi mějeßche łatarnju. Sběhny ju, ło by poßwěcźił a rjekny:

Sejmujcze kłobuk wßchitzy!
Tu bźe naßcha kralowna,
Módry łaź enzian błyßchcźi
Jeje płaßchcź ßo njebjeßti —
Żónika je to lubowana.

SStłóżi łatarnju błiże ł wobraßej. Na nim ßtejeße Marija, kak ł horow krocźi a ßwoju cźetu Hilżbjetu krowi. Tamni tjio, ke kotrymż ßo ßwjecźo w nozy pßchinjeße, běchu mjes tym ßtanyli. Hólcźeja ł łatarnju rěcźeße ßwjatocźnje dale: „Johnowany budź Marijny żiwot — żohnowanje njeßu domoj a mabaße trójzy ßwoju łatarnju po jißwi łaź ładźidło. Nětko łabkyłny ßo ßcźin na mjeßowcźa tjioch. Běchu to ßtarn muż, ßtara żona a młody pachoł. A hólzai ßo wotßkalißchtaj, cźma wobja ßaßo wßchech a ßwětło ßo ßhubi na wobliczach. Cźißche ßaßo běłche wokoło nich a cźeßki dych bě ßnowa błyßchcźeć.

SSswjecźo bě iwoitako a ßteßeße w rózku pßchi durjach. Cźt tjio nietriebachu ßwěßy, to bychu jo widżeli. SSnajachu je. W tóżdym adwencze pßchinjeßechu jo po ßtarym nakoßku na jenu nóż do domu. Kóżdu nóż w adwencze hoßpodowachu Marију w druhim ßtatoku. Do tóżdeho domu njeßeße ßwoju cźeju jako ßwjatoczne łubjenje: radoßcź porodźu, radoßcź ßa wßchitkich cźłowjekow — a bórßy, w ßwjatej nozy, budże wona teź w tutym domje.

„Njebudże, żenje njebudże", mnyßleße ßtarßcha Żónika, wudźerajo wocźi do tźémnoty, a wocźakujo, ło ßwjata knježna po ißtwi póńdże a we wjeßeżych ßłowach dwě lowanja roßehna. Ale ißtwa wołta cźémna a cźicha a żadyn hłóß ł njebeźi ßo njewoßjewi. Żónißta hladaßche dale ł palażnymaj wocźomaj. Tamle nětko bě wobraz, tamle ßtónzo na nim molowane, tak ßwětłe każ we wo prawdźitojcźi nad horami. Tola tuto ßwětło bě bluke a błębe a ßchěre, każ popßmewt, tiż ßo w Marijnym wobliczu jewjeßche. Żónika widźeßche tutón popßmewt, hyrnjeł jón cźémnoćź ßeżrěbała. A widżeßche dale, kak ßwjata knježna łohżu ßwoju hłowu k mróćelam połßehnu a „magnificat" ßaſpěwa. A njebjo pjeßche dżakny ißéw a żandźelojo khilachu ßo dele a pißachu na ßtote dekźiza. Jo bychu ßa wěcźnoćź ßej ßpomjatkowale . . . A burowka, dołhoj budże żiwa, budże łacźnicź, jo mohła Marijny khwalbny kérluch ßaſpěwacź, tola żenje njebudże tukacź, dokelž żenje njeßaźejßnje kłubjena radoßcź do jeje doma . . . Żónika cźiłße ßaßtona. Bołoßcź żerjeße ßo nadobo łaź dźiże ßwěrißko do jeje wutrohy a ju ßtorhnu. SSwjeße ßo ł ławki na kolenje a nichtó to njewidżeße.

Młody pachoł ßtyßchcźeße drje cźichi ßchromot draßnu a mějeße to ßa płacź. Cźinjeße pjaße a chżyße tam na ßtareho — tam w tucźe łkocźicź a na njeho żarejicź a . . . Ale pßcheminy ßo, ßtłóżi cźełeźnja na hrudź a ßo bórcźa cźißche. To bě ßo hižo tyßaj trócź ßtało, bjeße imyßła, bjeße najmilßcheho pßchemjenjenja w tutym łaßtatym domje. Tak drje póńdże hacź do ßudneho dnja, mjenując to, ßo żónißta tamle, jeho macź, płacze — a ßtary, jeho nan, je ł winikom!

A to, ło wón, hewak wjeßokeje macźerje wjeßoły żyn, naßtajnje ł pokhmurjenym wobliczom wokoło běha. SSsamo Borbora njemóżeßche jo jaßniśho wukoßchicź.

(Pokrać̀owanje ßcźěhuje.)

Wiele płodow podawa też „Hopedorn“ a „Minister Hammerstein“. — Profesor Schindler je też jako plahowar truflakow znaty. Wobeńe čzemnoczerwjene a tehodla pśihi zawarjenu barbu dźerźaze je jeho wuplahowanka „Johannes Müller“. Najnowša wjele lubjaza družina budźe „Frau Schindler“ rekaś. Wjele płodow podawa też Schindlerowa družina „Oberschlesien“. Plahowarjow truflakow na to kedźliwych cśinjeśe, so žo mkode žadźeńki njeźmeźa bjes wuberanja braś, ale hižo ja cźaś kcenja dyrbja žo mkode žo wusnamjaze žadźeńki ſ kijeśkom jako macjeśe žadźeńki wusmamicź a dyrbja žo potom dale wobkedźbowaś. Někotre wobrasy ſ Pillnitz na rjanosć kraja a truflowych a pruźnizuwych rjadkow pokasowachu. Dale kraźny rjad śchtomikow w hornzach ſ napodobnjenju wabjeśe. Byrnjež śchtomiki w hornzach hobrśi wuwoſch njedawat, napohlad na kcenje śwjeśeluje. — Na jara sajimawy pśchednoſch ſhromadźizna ſ wulkej ſedźiwosćiju poſtkuchaśe a žo je ſtoźnym pśichśleſkom dźakowaśe, k cźemuž žo dźak hamtſkeho heſtmana pśichſamkny.

— **Sakśka krajna loterija.** Pśchi pondźelnjiſchim cźehnjenju 2. rjadowinje 206. ſakſkeje krajneje loterije (1. dźeń) padźe dobycze wo 10 000 hr. na cźiſło 158 274; dobycze wo 3000 hr. na cźiſle 56 692, 98 805; dobycze wo 2000 hr. na cźiſła 1954, 102 520, 104 803, 138 848, 149 923; dobycze wo 1000 hr. na cźiſła 666, 5756, 18 959, 20 355, 20 330, 63 188, 68 567, 70 968, 123 163, 128 536, 150 220.

— **„Dźeń němſkeje polizije“.** Dźenźa ſoutom a jutſe ſcejedu ſtaja žo polizija zyłeje Němſkeje do ſłužby ſymſkeje pomocy. Polizajſki ſaſtojniſcy hromadźa po domach a na droſach dary ſa ſkitk ſymſkeje pomocy.

— **Na Mtyńcu luźy wobwěźnjeneho namakachu** wcźera popołdnju wokoło 3 hodź. indomneho 34lětneho wocźenjeneho muża. Wón je pjeca na cźeźke mytle cźerpił.

— **Polizija dyrbjeśe** wcźera wjeczor wokoło 7,40 hodź. 48lětneho wandrowſkeho pjanoſce dla ſ Lajſkich brjohow do měſchćańſkeje arreſtowanje wotwjeſć.

S **Pśichcź.** Sſobotu rano ſu tudomneho, w najbcźi wokolinje derje ſnateho wikowarja ſ rataſkimi maſchinami H. morwehe namakali. Wón bźeśe ſwojenu źiwjenju ſam njeſu ſtajił. Wobſtrońne ſtaroſcze ſu drje byle ſ pśichcźinu ſrudneje kwcźele.

S **Budeſtcź.** Budeſtcźańſke NSźońſtwo je njedźelu adwenſke popołdnjo wuhotowało a ſtare mcźeńki a ſtarſke ſtaroſchki na njon pścheproſyło. Sala bźeśe ſo temu ſwjedźeńſcy wupyſchiła. Sſobuſtawy ſwjaſła nětſich bożow porjeſcźchcźu ſwjatoczńoſcź ſe ſpěwami, pěſnjemi a druhimi poſticźenemi. Tcźi pśchednoſchć wo adwentſkich waſchnjach ſo poſticźi. Maćeŕki ſo ſ kofejom a ſukajzom pohoſcźichu a po někotrych rjanych towaŕſchnych hodźinkach ſo ſwjeſcźene domoj podachu.

S **Kubſchiz.** Jubilarka dźěła, ſkałaŕſkeho miſchtra na wotpočinku Hermanna Kubaſcha, je Zjtawſka pśchemyſłowa komora poczeſcźiła. Njewuſtawajcy je wón w Zachmannez ſkałach w Kubſchizach dźeław. Hdyž bě jeho Boża ruczka pśched nětkorymi lětami ſajała, ſo wón na tśoje bórzy ſaſo ſkraba, tola je w nowiſchim cźaſu ſnowa ſchori. Dźiwony wjednik jubilarez cźeſnu liſcźinu pścheſyła. Wiele ſtarych ſobudźěłacźerjow a nětcźiſchi dźěłacźerje jemu ſtoźo pśchejachu; pśchetož wſchitcy jeho lubuja, dokeľ je pśchezo roſumny pśchedſtajeny był. Pśchcźeemu jemu, ſo by jemu dołhi bjeſſtarotny pśchichod ſpožcźeny był.

S **Nachlowa** pod Cźornobohom. Nachlowſke ſydło němſkeho młodoluda hromadźeſche ſaſtojnu ſobotu we Nachlowje, Schekezach, Sſowrjezach, Brěſkowje, Wyſokej, Delanach a Sſpiſſu-Khójnjin hodowne pakety ja thudych ludowych towaŕſchow. Wunoſchk ſběrki bźeśe pśchehwapjaz dobrn. W Nachlowje je ſo wośebje wjele darowało. Młodołud tute pakety ſ darami lubośeje k hodam thudnm ludowym towaŕſcham wobradźi.

S **Nachlowa** pod Cźornobohom. Sſobotu 22. a njedźelu 23. dezembra wuhotuja w tudomnej ſchuli ſchuſa, ſwjaſk němſkich hołjow, młodołud a młodoholźa hodowny dźiwadłowny wjeczor. Cźiſty wunoſchk pśchepoda ſo ſymſkej pomocy. Nimo ſpěwa a pěſnjow pśchedwjedu ſo jene žerſbſke a cźi němſke dźiwadła. Dokeľ ſo młodźina ſłužbje ſa dobru wěc wěnuje, ſmě ſo wocźakowaś, ſo Nachlowſzy a wokolni wobſydlerjo wjeczor hodownych dźiwadłow bohace wopytaju.

S **Płušnicź.** Sſobotu wjeczor bě firma Noga a Co. w Lipſku dźěłacźerjam ſwojeje Płušnicźańſkeje ſkały a ich pśchiſłuſnym hodownu ſwjeſelu wuhotowała. Sſtwjeńenźſzy wupyſchena ſala Sendźij hoſcźenza ſo ſ wocźakowanja polnymi 150 dźěſcźimi pjelnjeſche, ſ kotrychž tśśe ſwoje měſtno pśchi blidze namaka. Cźłowjek dyrbi taſi ſwjeſelenk ſam widźeć, ſo by ſobu ſaćiſnuł wſchelke dźěſcźi, kotrymž bě Boże dźěcźo wobradźiło. Powſchitkowne prazſchenje a ſpodźiwanje wjeſołych dźěſcźi ſo hiſchcźe ſo wjetſchi, hdyž ſo ſ pśchihotowanymi hornczkami ſchokolada pedawaſche. Dźękowa kapała hodowne ſpěwy piſſkſche a ſwjeſelenſke mytle ſnudźowaſche. Knjes Noga a jeho manźelſka, kotrajž rozdawanje darow wodźeſchtaj, mużeſchtaj ſo dźakowanja dźěſcźi lědma wobrócź. Dobre pśchecźa ſa dźeło a wjednſtwo w ſkale ſo ſ deklamazijemi pśchednjeſchu. — Namětnu wotrjeſnu wjednik kěſłoweje ſrotny Wautzmann bě ſo k ſwjeſelenſkej pścheproſył. Wón wo ſwojſki hodow rěcźeſche a wſchitkich namołwjeſche, ſo bychu ſej jenož hody, ale wſchědnje pśchi dźěle a w ſwójſkje w ſwobodnej pśchcźeſjenoſcźi byli. Potom wuſzy na tjad pśchiſłuſchu. Piwo a zigary ſo poſticźachu a radoścź wſchudźe wjeſeſche. Knjes Noga, kotrajž ſbodom ſwoje 65. narodźiny ſwjeſcźeſche, bźeśeſe dołho mjes ſwojimi dźěłowymi towaŕſchemi pſchebywaśe. Njech tajſi hodowny ſwjeſelenſ druhdźe naſlědnikow namaka.

S **Mjedźoſſa.** Pśchi hamtſkim cźeźenju ſkotu ſu w naſchej gmejnje 13 koni, 95 howjadow, 73 ſwini, 3 wowzy, 81 kołow, 578 pjerſinowych ſłoczatow, 253 kaniklow a 40 kołczow pčelołow naliczili.

Se **Spytcź.** Nětſchto žadne ſa nětcźiſchi počźaſ poſticźa ſo na jenym polu pśchi Budyſchſej dróſy mjes ſtarej ſchadźejowninju a Bjarez wołyhwarſtwom w Cźežwjenych Nožłach. Jeźne knopowzy na polu bura Pawoła Handrika-Spytcźerſkeho! Pśchi lětuſchej wulkej ſuchoźe bźeśe na žnjach naléćnjeho jeźmjenja wjele ſorna ſpuſtadako a pśchi trajnym mikym naſtymſkim wjedrje naroſcźechu nowe ſmjeſza, kłoſzy a ſorna, ſo dyrbjeſche ſo jeźmjeń druhi króć pohnz a do ſnopowzow ſeſtajcź. Kłóſti a ſorujatka wſchak njeſtu tak wulke narośte kaž na wopraſnodźitnych žnjach, ale ſłonna je ſoka rjana dołha. Dokeľ ſu znopowzy nětko tej derje wuſthle, ſmějemy w naſchej wjſy w hodownym měźazu podźiwnebo léta 1934 druhe jeźne žně. Na tajſi podawk ſo ſamo najſtarſchi ludźo njemoža dopomnicź. Na kuſach bo tam a ſem hiſchcźe ſtót paſze, a ſomołki a druhe kwětki hiſchcźe w ſahrodach kcźa. Tež pupki wjerbow, ſadownych ſchtomow a jahodkowych kcźeſkow ſu na ſtóncźnych měſtnach tak nabubnite, kaž to helwak w naſtěnkiku wobkedźbujemy. — Nowotwar domſkeho tudomneje wobydlećki Gertrudy Henſlez je ſo pśchi pśchiſłuſnym wjedrje hacź ſ pśenjenu pokſhodej naſtwarił. Richterez twarſi wobkhod we Wołſaſchcźach kěžu twari.

S **Cźežwjenych Nožłu.** Pśchi pohlednim hamtſkim liczenju ſkotu ſu w naſchej wſy 20 (22) koni. 149 (146) howjadow, 200 (213) ſwini, 1 (7) wowzy, 74 (56) kołow, 1042 (887) pjerſinowego ſkotu, 207 (220) kaniklow a 1 (—) kołcź naliczili. Liczby w ſpinkach wſnamjenjeja wuſzłédki liczenja w ſoniſchim léće. — Pśchi dokładnym ſapitſowanju wobſtyteje žitnieje roſe žo ſapjża: 27 hektarow naſymſkeje rožźi, 37 hektarow naſymſkeje pšenicźy a 5 hektarow naſymſkeho jeźmjenja.

S **Rakez.** (Soitwiny wunoſchk ſa ſymſki pomozny ſkutk.) Sarjadnišnyc Rakeźanſkeho a Delnjowjeſdźanſkeho knježeho dwora je pśchihonjeeſiku hoitwu w Kobliczanſkim rewěrje wotmětło. Hdyž běchu ſo pśchihonjerjo nuſdy k lěpſchemu ſmyſłeje pomozy wotrjekli, ſo zyły hoitwiny wunoſchk, 70 ſajazow a kaniklow, ſymſkemu pomozneniu ſtuſkej pśchipokaſa.

S **Komorowa** p. Rakez. Kaž tózde léto, tak wuhotowa tej létha naſch ſchuſtſi wjednik k. wucźeŕ Pilak ſ pśenjej rjadowinju naſcheje ſchule ſaſtójenu njedźelu 16. hodownika hodowne dźiwadło. Dokeľ je taſi wjeczor tu wobluběnj, bźeśe ſo zyła žyła pśchipołnjuchaŕjow ſeſchła, tak ſo bźeśe rumna Schimanez žurla hacź do poſlednjeho měſtna wobſadźena. Knjes Pilak wſchitkich wutrownje witaſche, pokaſa na to, ſo ſo pjenjeſy, kiž ſo ſ tuteho wjeczora wuſhiſtnu, ſa pucźowanje ſchulſtich dźěcźi nałožeja, tak je mózno, ſo móža ſo tej dźěcźi njeſamožitych ſtarſchich na taſtich pucźowanjach wobdźěliźcź. Na to pśchedſtajeſche ſo žerbſka hodowna hra „Kaniz dźěcźi“ a bźeśe wopraſnodźe wſchſchenjenje ſa wocźſ, hdyž widźachmy hrajerki w pyſchnych narodnych draſtach, a to ſi w hornjołuſiſkej a jenu we Wojerowſkej, a hrali ſu wuſtojnje, njechaм tu nikoho wobſebiśe mjenowaćź. Hru, bźeśe knjes Pilak ſa tudyſche wobſtejnoſće pścheměnił, ſchtož wěſo wjele knjeſca wubudźi. Na końzu hry ſo ſhromadnje ſpěw „O najſwjeceſchi“ wuſpěwa, kotryž poſawnowny khór pśchewodźeſche. W pśchedſtawzy piſſaſche tutón rjane hodowne kěrluſche. Potom ſeſtójowaſche némſka hra a to „Rumpodich pśched mikrofonom“. Teź tuta ſo twoſchińje hraješche a pśchipoſłuchaŕjo teź jej, kaž pśchi pśenim dźiwadle, pśchiſleſtachu. Hrě bźeśtej wobeuhjenej ſ hodownymi ſpěwami dźěcźi. Na końzu ſo ſajo ſhromadnje ſpěw „O du fröhliche“ wuſpěwa. Na to ſo pomoźny wucźeŕ knjes Kokriz, kiž bźeśe němſki hu naiwjedowal, wſchitkim, kiž ſu pomhali ſwjedźeń porjeſcźiśi a wuhotowaćź, w mjenje wucźeńcźiwa najwutrobniſcźo dźakowaſche. Tu pak dźeemy je knjeſej Pilakej a knjeſej Kokrizej ta naſoženu próſu a dźeło wutrobnje podźakowaćź ſ nadźiju, ſo ſo teź w pśchicźodźe taſke rjane ſwjedźenje wuhotuja.

S **Kulowa.** Dźeſacź pyſchnych twarjenjow ſa 20 ſwójbow je ſo pśchi Kamjeńſkej dróſy natwariło. Saiſdźeny pjatk měſchćańſta Matźker twarjenja ſydlerjam pścheposa. Pśchi tym pokaſa na dośpěły ſaměr, dokeľ maju ludowi towaŕſchoju ſaſo ſrowe wobydlenja. W mjenje ſydlerjow ſo ſydlerſki wjednik Dreyer měſchćańſtoſe ſa wurjadnik podpjeru w cźaſu twarjenja dźakowaſche. Pśchepodaće ſtónźi ſo ſ małej towaŕſchnej bjeſadu ſydlerjow w Schćepźanej hoſcźenzu. — Stari Kulpingowi pomozniſy a miſchtrſka ſkupina wotmětſi ſaidźenu njedźelu w towaŕſchnym domje ſwoju ſhromadźiznu, kotrejež wopyt bźeśe dobry. Jako bźeśe ſtaroſtnor Brücker ſhromadźiznu wotewrił, poračźa pśeni króć nowy preſes kaplan Manjiek wutrobne powitańſke ſłowa. Bohaty dnjowy poſrjad ſo rucźe wotbyl. Młodźinſke towaŕſtwo a młodoſtwa ſyła cźyſchćiej tola pokaſaſ, ſchto móſeſchtaj. Pśchedſtajiſchtej „Straſt pola rumpodicha“. A wopraſnodźe je ſo młodym jara derje radźiło, ſo wſchitkich pśchitomnych hodźinu dołho do rumpodichowoje dźěſarnje pścheſadźichu. Tuſi jim ſ bohatym pśchikleſkom mytowachu. Domjaza kapała wupjelni pśchedſtajki ſ dobrej hudźbu. S poſtrowom „Bóh ſchowaj cźeſtne rjemjeſſo“ ſo derje poradźena ſhromadźizna ſkónźi.

S **Mojerez.** Na poſlednje wiki bě ſo jenoź 105 proſtow pśchiwjeſło. Wone ſo bórſy roſpśchedachu a płacźachu po wulkoſći a hódnoſći 10 hacź 18 hriwnow.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźeł a přiłopk Marko Smoleŕ a za nawěſtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje
D. A. XI. 1934: 2295.

Hospodarski rozhlad

Wutora, 18. dezembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	46,99
1 jendźelski punt	12,295	100 českosł. krónow	10,39
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,40

Barlińska burſa dnja 17. dezembra. Bliſte pśchetorhnjenje burſowneho wobkhoda hodownych ſwjatych dnjow dla ſawinowa dalſche ſpadnjenje wobrotow. Pśchi najmjeńſchim wobrocze njebźeśe woſebitieje tendenzy ani ſpóſnacź. Pohiby horje a dele wucźinichu lědma ½%. Na rentowych wikach njebźeśe měnjenje njepśchecźelne, dokeľ ſo ſ dalſchimi nakupami ſa kapitalowy ſaſtad licźił. Tu kurſy ſóſeła pśchicźahnychu.

Barlińſke žitne wulkowiki dnja 17. dezembra. Na ſapoczatku poſlednjeho tydźenja pśched ſwjatymi dnjemi bźeśe wobkhad na žitnych wulkowikach jenoź pomały. Poſtiśenja w pśchenźu a rožy bźchu dožahaje ſa napraſchowanja młynow a jenoź tam a ſem ſ kupowachu ſo ſa wotrubu a pśchiſwoli ſo powpśchenu wurunanſtij pśchidawk (Ausgleichsabgabe) wo 6 hr. Naſtorki ſ mukowych wikow tohorunja njepśchedźechu a wotwołanja ſe ſtarych kontraktow njeſtu ſpokojaze. Wowſh ſo ſ prenjeje ruki jenoź poſticźa, hdyž ſo teź jeźmjeń ſa piwarńe wotbźerje abo hdyž ſo druhe pizowadła ſa njón wuſticźa. Pśchetrjebarjo móža ſwoju potrjebu jenoź ſ pśchiſłenjom krućź. Dobre druźiny jeźmjenja ſa piwarńe ſo ſa januar 1935 pytaja, tola w płacźiſnje mjes ſabanjom a poſticźenjom ſu wulke roſdźeſe. Jeźmjeń ſa industriju ma měrny wobkhod.

Wežera płaciſchće w Barlinje zentnar

pśchejſzu W 8: 9,80 hr., W 9: 9.90 hr., rožki R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jeźmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowſza H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.

Płaciny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a woliwowe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaciny po złotej hriwnje.

	17. 12	14. 12.		17. 12	14. 12.
Pšeńca	203,5	205	buny	13,0-13,7	13,0-13,7
rožka	165,5	165	woka	11,5-12,0	11,5-12,0
jeźmjeń now.	211-218	211-218	módre lupiny	8,50-8,75	8,50-8,75
jeźmjeń, nat.	—	—	žołte lupiny	12,2-12,5	9,7-10,5
wowſa	—	—	zeradella	16,0-16,5	16,0-16,5
kukurica	—	—	raps. wosuſk	—	—
pšeńc. muka	27,25	27,25	lany wosuſk	7,65	7,65
rožna muka	22 50	22 50	ſuch. truhanc.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruſki	87,5	—
rožne „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
rapa	—	—	rožna ſtonia		
hróch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0	pšeńc. „		
lane ſymjo	—	—	wowſna „		
pjeluſki	—	—	jeźna „		

Płaciny za pšońcy za wupłodźerja 8: 197.5 9: 199.5
Płaciny za rožku za wupłodźerja 8: 157.5 11: 161.5
Płaciny za jeźmjeń za wupłodźerja 7: 157.5 9: 162.5
Płaciny za wows za wupłodźerja 9: — 12 160.5

Płaćizny rěčneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

17. decembra 1934 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 154

Połnomjaſne, wukormjene, najl. rěčneje hódnoſće młode	37—40
Starſe	30—36
Hewak połnomjaſne, młode	23—29
Starſe	—
Mjaſne	—

Byki: 212

Młódſe mjaſne, najwjetſeje rěčneje hódnoſće	37—38
Hewak połnomjaſne abo wukormjene	33—36
Mjaſne	30—32
Snadnje wuwite	28—29

Jałojcy a kruwy: 346

Młódſe połnomjaſne, kruwy najwjetſeje rěčneje hódnoſće	31—34
Hewak połnomjaſne abo wukormjene kruwy	23—33
Mjaſne kruwy	16—22
Snadnje wuwite kruwy	11—15
Połnomjaſne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnoſći	34—38
Hewak mjaſne jałojcy	27—32

Wowcy: 681

Najlěpše kormjene jehnjata a młódſe kormjene borany	34—38
Srěnje kormjene jehnjata, ſtarſe kormjene borany a derje wuwite wowcy	—
Mjaſne wowcy	—
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	—

Celata: 2041

Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	42—46
Srěn'e kormjene ćelata wot cyca	36—42
Snadnje wuwite	30—35
Najſpatniše	25—30

Swinje: 3962

Tučne swinje, přez 3 centnarje ćežke	51—53
Połnomjaſne swinje wot 240 hač 300 puntow ćežke	50—51
Połnomjaſne swinje wot 120 hač 150 puntow ćežke	49—53
Połnomjaſne swinje wot 100 hač 120 puntow ćežke	47—52
Mjaſne swinje wot 80 hač 100 puntow ćežke	44—74
Rancy	50—51

Radio

Sorjedu 19. dezembra ſłyſchimy:

Königswusterhauſen: Nimo ſnateho wſchědneho programa: 6,35 rańſchi konzert. 11,40 ſa burow. 12 taćzele. 13 ſabawny konzert. 17,30 taćzele. 21,10 ſabawny konzert.

Lipſk: Nimo ſnateho wſchědneho programa: 6,09 ſa burow. 6,35 rańſchi konzert. 11,45 ſa burow. 13,10 taćzele. 15,50 ſa rańſchi konzert. 18,10 hudźba ſ operettow. 21,10 wjeſeły wječzorny konzert.

Hiſchcźe wažne ſ dnjowego programa: Win: 19,20 wojeſki konzert. Warſchawa: 20 łohka hudźba.

Stwórtk je hodowny hermank w Kamjencu!

Štó tam z Kamjeńskich stron na njón njepóńdže, zo by tam za Rumpodichom khodźił? Séćhowace firmy so Tebi ze swojimi tworami poskićeja:

Wulke hodowne předawanje k hodownemu hermankej

w rjanych, tunich a elegantnych

mantlach

drastach, bluzach, suknjach, šatach, Sórcuchach, spódnjej drasće a nohajcach.

— Jenička předawarnja —

Kübler-Štryk.-drasty

Wulki wubjerk w ručnych dźełach a w Schachenmayr-Nomotta wolmje.

Wužitne dary w muž. a žonj. wěcach.

Wupłaći so, hdyž sebi mojich 5 wukładnych woknow wobhladaće.

Modowy dom **Mehnert**

w Kamjencu na Delnjej Budyskej dr.

Wulki wubjerk we **žonjacych, mužacych a dźěćacych** **stuppjow**

kaž też w **pućowanskich** **škórnjach**, čornych a brunych

Filcowe twory

wšěch družin

w přenjorjadnej kajkosći poskića woseb'e płaćiv. hódno

Herm. Melde

na Wojerowskej dróży

Muka „Kěž. wuća!“ wot 28 pj.

Sultania-rozynki wot 36 pj.

ladrowe rózynki

Mandle a mandlowe narunanje

„Najlepša“ margarina punt 1.10 hr.

Sanella-margarina punt 0.98 hr.

Clemens Kahnt

w Kamjencu

na Budyskej dróży 29

Kupuju

złote a slěborne dohjeńki

noże, widlički, stare nienožy atd. Płaću nai wyše dnjowe płaćizny

Oskar Brückner w Kamjencu

Rózk. wérowańskich njerjemjenow

Dom dobrych rjasnikow

Dobre płaćizny hódne

hodowne dary

w črijowym domje

MANN

w Kamjencu, Wallska dr. 25/27

Drastowe khamory

Vertikowy, pluśowe sofy, pisańske blida, ložа, matracy poskića

Marschke

w Kamjencu, Oskar-Müllerowa hasa 8 :: Rěčи serbski!

Praktiske

hodowne dary

Domjaca a kuchinska nadoba,

šklenču a porclin,

worcłowe a żelezne twory

Alfred Beitel

(prjedy Nicolaus)

w Kamjencu

na Budyskej dróży 76

Gustav Brendler

nasljednik

wobsedźeŕ **Max Scheumann**

w Kamjencu

poskića za hodowny swjedźeń swój bohaty skład

w tobaku, cigarach, cigaretach

w darjeńskich wobalkach

Wužitne hodowne dary

kupujeće nětko derje a tunjo we

domje konfekcijow H. Marschke

w Kamjencu, Oskar-Müllerowa hasa

Wulki wubjerk we

mužacych woblekach, mantlach

kožanych jakach, jakach do wětra, jopy

Hobrski wubjerk we: štrykowanych jakach, pulovrach, jenotliwych, kholowach, kholowach na motorske kolo, spódnych kholowach atd.

Wurjadnje rjane mustry we **zwjeršnych košlach**

k jara tunim płaćiznam Rěčи serbski!

Serb čita jenož Serb. Nowiny

Zigarowy dom Wolf

w Kamjencu na Budyskej dróży 66

poskića jako dar k hodam

rjane pakćiki

cigarow, cigaretow a tobaka

Najbohatši wubjerk!

Wosebje płaćizny hódne

hodowne poskićenje

poskića specialny dom

Kamjenićanskich nohajcowych tworow

w Kamjencu

na Budyskej dróży 54

Jenož znapřeća kinowej

čistowołmj. Kašmérowe nohajcy jen.	1.55
wołmu ze židu	1.40
mjehke kaž wołma, znutřku mósk.	0.98
čistowołmjane mužace zoki .	0.88
sylne štrykowane nohajcy .	0.55
čistowołmj. sylne skijowe zoki, w. 12	1.25
sylne štrykowane nohajcy	

Wosebje zamóžni smy we **rukajcach, interlock-šatach, židź. šatach, mužacych a dźěćacych spódnych kholowach, spansk. woblekach**

— Mam też stan na hodowym hermanku —

Strumpf-Meissner

(Nohajcowy Meissner) **w Kamjencu**

nětko

na Budyskej dróży čisło 20

Wopytajće nas w našim nowym wobkhodźe, hdźež namakaće tunje **hodowne dary** we wulkim wubjerku

---

Domjace jopy, wulcy přijomne, cople a derje sedźace,

wjesele *kóždeho muža* domach, w płaćiznach po 25.—, 23.—, 18.—, **14.50 hr.**

Zymske ulstry

wulkotnje sedźace, cyle z wumělskeje židy zešite

naš poražak 58.—, 46.—, **33.—**

Mužace woblekl, kožane jaki, kosmičkate mantle

Jenotliwe kholowy wosebje krute dźěłanske kholowy w hobrskim wubjerku jara tunje.

Hermann Müller

w Kamjencu, Wrótkowska hasa 1

(Pförtenstrasse)

Prima sněhaki

z přemjenjacym našrubowanym wjazadłom a kijemi

wójka	1.50 m	1.60 m	1.70 m	1.80 m	1.90 m	2.00 m	2.10 m
	9.—	10.—	11.50	13.—	14.50	16.—	17.50

Scelemy darmo do domu!

Hdyž so njelubja, bjerjemy wróco, tohodla žadyn risiko!

A. Langer, naprawy zymskeho sporta, Schlettau (Erzgebirge)

Kupuju wólsowe kulojte drjewo

Nicco Was njeplaći

hdyž SERBSKE NOWINY swojim přećelam a *znatym z doporučowacym słowom dale daće.* Móžemy Was wo to prosyć?

SERBSKE NOWINY wukhadźeja wob tydźeń *6 razow a płaća na pósće 1.51 hriwnow.*

SERBSKE NOWINY mohła so na wšěch póstowych hamtach a też pola našich dowěrnikow skazać.

We wšěch wulkosćach płaćizny-hódne a tunje **pulovery**

lacowy - Ziegler

na Šulskej hasy 1

Borchtsgrüdena'ce jaki, nohajcy, zokl.

Dźowku

kotraž może dojić

pyta k nowemu lěta

Maks Rychtař w Njebjelčicach

Młoda syrina **kruwa**

z čelećom je na předań

w Kukowje čo. 46

Plahowanska

kruwa

je na předań **w Kisticy čo. 31**

Por tučn. wołow

(wokoło 30 centnarjow)

ma na předań

bur Knippa w Dřěwnach

pola Łaza

K swjedźenjej!

Wuharje

wosebje płaćiz. hódne a tunje na

Jerjow. hasy 11

pola firmy

M. Fiypko

Je-li zhromadnje skazaće, tuńšo podawam. Skazajće **doprědka.** Prošu wobkedźbujće moje wukładne wokno.

Najwjetši wubjerk, najnižše płać. **w lacach - Ziegler**

na Šulskej hasy 10

Pullovery, nohajcy, zokl.

Hudźbny dom

Herm. Jeremias

w Budyšinje na Kěžorskej dróży 8 poskića k hodownemu swjedźeńcej

mandoliny, luty, gitary, harmoniki k čahanju a tajke z hubu k hraću (přihódne za H. młodźinu a hudźbne skupiny), bluke bubny, bubniny, fanfary, młodź. rožki, bubnowe piščałki kaž wšo potřebne a narunańske dźěło

Wuwjedźemy wšě wuporjedźenja

Němske

čerwjene wino

wot suda

litr 1.05 hr.

Sachse

Dźěćace jězdne kolesa

we wšěch wulkosćach płaćizny hódne pola **J. Schiebnek**

na Mužakowskej dróży čo. 4

Míele

worcłowe hotowe kachle

D.R.G.M.

Nowe wašnje tepjenja

Lutowace wutrjebanje wuhla.

Dohoderiacy wuwjedźenje

Wurjadnje emaljowane

Dostanjeće nětko firmy

Ernst Falting

w Nieswačidle

K Božemu dźěśću

našim dźěćom wobrazkowe knižki:

Kocor čehnje na hońtwu, šesšo jemu pomhaju	0.30
Šešerjačk	0.15
Šešerjawka	0.15
Pěknych dźěći wjesele	0.25
Brunčki	0.50

Serbska knihařnja w Budyšinje

Kožuchowy dom Weidlich w Halštrowje

poruča we wulkim wubjerku:

Za žonjace kožuchi kožuchowe wobsadki w **Fraym** skunks wot 87 hriwnow w šěsć wšelakich kajkosćach, pruwy tchór we wšelakich kajkosćach, tchór, skunks, oposam we wšěch přejomu, barbsch barbjeny skunks atd., kožuchowe zašića we wšelakich kožuchowych družinach.

Za mužace kožuchi w wudru, bobru, persianer, biam. skunks, oposum atd. kaž wšě družiny kožuchoweho zašiwka.

Najlepše zhotowjenje po měrje:

Sporiske kožuchi wot składa a po měrje

Najlepše kajkosće! Najnižše płaćizny!

Kupni Hoeyna w Budyšinje, při cyrkwi naješe lubeje Kupnje na skład w kožuchowych wobsadkach a kožuchach za zašiwki a předawa po samsnych nizkich płaćizkach.

Bestellschein

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)

an Verlag **Serbske Nowiny, Bautzen**

Herr _____

Frau _____

_____

'in _____

Postanstalt _____

Wohnung _____

bestellt hiermit die **„Serbske Nowiny“** ab 1. Januar 1935. Preis 1.51 Rm.

Datum: _____ Unterschrift: _____

Příloha k čisłu 294

SERBSKE NOWINY

Wutoru 18. decembra 1934

Żelbija

Salbei, Salvia.

We łacjańskim rěka hojicej — „salvare", a wot tuteho słowa žu wšchelake rostliny mjeno: Salvia, němšy: Salbei, serbšy: Żelbija — dostaće.

Żelbijow je na 300 družinow; tola žu wone mjeno najprjódy wot jeneje družiny dostałe, kotraž ma pschimjeno (Salvia) „offizinalis" a jako dźiwi mały kěł na štónčnych skałojtych hórkach južneje Europy žiwjene wonjate dymy do powětra sćele. Husto widźimy tutu rostlinu też w naščich zahrodach. Wona rosće čim tyjnischo, w čim lěpschej semi šteji, tola njewonja wjazu tak žiwnje, kaž w semi, kotraž je skałojta, a jeje łóšt žo pomjeńscha.

Lěkařika żelbija ma poł abo łochć wyšoke stwjelza, kotrejž žu, kaž też łopjena, se schadźiwym moschkom wobdate a wobžadźane.

W sastarštim czašu buchu łeżenja a płody, kaž też łopjena k lěkowanju brane; w nětčišchim czašu žo jenoj selina abo łopjena trjebaju. Tute maju žo hromadźicz, hdyž rostlina rěkěje. Schtož żelbiji móznu wóń dawa, je aetherowy wolij, kotrehož ma tójschto w žebi. Pschi tym pak ma hišchće jěrinu abo hórke wutki a wkóli. A runje tute mozy žu sa żołdk a cjuwy dobre, a to tehodła, dokelž pschi wěstych mózrubjatych sahorjenjach wošłabjatu pót pomjeńschuja. So by to żelbija skutkowała, wari žo we wodźe a pije žo jako czaj abo politwa. Też pschi wschelakich bološczach a jětšenju ichije móže žo żelbijowa woda k wupłuskanju trjebacz. Jako proch je tuta rostlina dobra sa cjšczenje zubow a móže žo tón žam, abo s wuhlom abo też s drobnej skoru chinowza smješchany, trjebacz. Pschetož tajki proch sadźewa rospadej a rospuschczi animalište cželne materije a wobtwjerdźuje swjaj tajkich mozow.

Pola Chinesow žo tuta rostlina jara w czešczi dźerži a wyšoko waži, a woni žo dźiwaju, so žebi Europschenjo swój czaj tak daloko žem wobstaruja a domjazu rostlinu jako czaj sapziwaju, kotraž ma lěpsche žamownoscze a mozy a lěpje žłodźi, hacž jich wuwołany a wjele žadany czaj. Tak měnja Chinesojo a žu stajnje hotowi, swój najlěpschi czaj sa dobru żelbiju dacz. Tehodła też Jendželczenjo polne łódże tuteje rostliny s južneje Jenželskeje do Chiny sćelu. A wona žo w Jendželskej tónje plahuje a to najbóle družina, kotraž ma pschimjeno: Salvia grandiflora, dokelž runje tutu Chinesojo najbóle pytaju k pschihotej swojeho czaja. Dale žo plahuje: kretiska s pschimjenom: Salvia pomifera, tiž ma wutrobki, kaž někotre buby a tiž pola dubow dubjawki (Galläpfel) rěkaju. Też plahuje žo w Jendželskej jara tam hywaza, žiwnje wonjaza Salvia verbenaca, k kotrejž žymjenja brěčzku tworja, kotraž žo sa wocži nałożuje, dokelž ma tu móz, so do woczow njeflušchaze wězny wobdawa, sawaluje a wolstronja. Tuteje mozy dla ma leż pschimjena „wocžiczišczaza" abo „Khrystušowe wołko."

Lěpjata żelbija (Salvia glutinosa) rosće w naščich lěsach a trjebaju ju jeje žołte, wulke, brunodnykate łopjena w Hollandskej k połěpschenju wina. Sskabische wina dostanu psches nałożenje tuteho žrědka napohlad dobreho, pschi Rynje rosćažeho.

Rjenje tčeja skoro wschitke družiny żelbije, kotrejž naše zahrody debja. Tola žo někotre w kčežbje wunamjenjuja, kaž na pich. šmježata żelbija (Salvia fulgens), kotraž je s Merika k nam pschischła a ma rjane scharlatčežwjene kwětki. Tehorunja też sawrjena (Salvia inpolucrata) a wotewrjena żelbija (Salwia patena), kotraž je žo se Schpaništeje k nam namakała. Błyschcza-ta żelbija (Salvia splendens) je kčt, na 2 łochći wyšoki, a je s Brasilskeje k nam pschischoł. Jeho kčenja žu 2 zolej dołhe, scharlatčežwjene, błyschcżate kwětki.

Plahowanje żelbije njeje cżežke. Wona žo łohko radźi a rosće derje w semi, kotraž žo w hrjadach šakrodow namaka a kotraž może žo s něschto pěskom smješchecz. W čežu dyrbi žo derje krepicz, dokelž rada we wlóžnym steji, tola pak też štónczne městno lubuje. M.

P. Krjeczmar:

Kn'eže Božo, dał nam hnadu

Knjeże Božo, daj nam hnadu,
Wumój hrěschne cżłowjestwo,
So w krudźbje mohło skradźu
Żelnoscżiwje kłonicz žo.

Jenoż w twojej leži mozy
Cżłowjeske dusche wosbožecz.
Putacz mozy, helfte nozy
Hnadu ludam wudźělecz.

Pósczel žyma s twojoh' redu
Hrěschnym ludam na semju,
So je skutkom Božoh' płodu
Sšo mróczna šwěta pominu.

Spomožerska statistika města Budyšina

sa měsaz november 1934.

1. **Spomožerstwo.** Wopytowarjow w poradźowarni sa maczerje a sastarace cżěrchenitow běšche 266, w sastarani małych dźěci 37, w poradźowarni sa žamodruhe žónšte 34 a w sastarani tuberkulosnych 172. W sastarani cżěrchenitow je žo 562 puntow žiwidłow a 116 draschczikow a schatkow rosdźělilo; nimo teho běšche žo 24 sportiskich wosow, 11 dźěcinskich wosow, 10 dźěcinskich korbow a 34 łožow wupożcżiło. W sastarani tuberkulosnych je žo 269 puntow zgroby wudźělało, 115 wězow k wothladanju thornych wupożczito a 169 pschezwětleniow a 12 röntgenskich fotografowaniow pschewjedło. NS-ludowe spomožerstwo je 1266 draskow a wobuczkow 610 dorosczenym a 279 dźěczom wudało. —

2. W hospodarskim sastaranju je žo wudało 3351 pokrutow khlěba, 410 potunischeńtkow mloka, 108 hódnotnych znamkow sa wobswětlenje, 944 jědnych znamkow, khromadnje sa 2900 hrywnow. Podpjerow w hotowych pjenjesach je žo wupłaczilo: 8738 hr. sozialnym rentnarjam, 10 001 hr. makoreninarjam, 28 847 hr. w padach wožebiteje potrjebnosce atd., 93 114 hr. dostawarjam spomožerskeje podpjery, 4 195 hr. dostawarjam jatmožny. 2 480 hr. wecžerjenjerskich pschipomozow, khromadże 147 374 hriwnow.

Přilopk

Nubježnik w mnischczej drasce.

Strašnu podawinu je wjednik autobusoweje czary mjes Selenym Dolom a Rochlizami w Jiserskich horach w połnócnych Czechach nawěźił. Hdyž I prósnym wosom psches pjeczkilometrow dołhi kěł jědżesche, wón pschi puczu mnischku wohlada, kotraž kiwajo prosumicz da, so dyge žohu jcz. Wón cz. wós sadżerża a da do njeho mnischczu, kotraž dwaj kofraj njeješche, jałšcz. Sa khwilu žo wón dohlada, so mnischka rukajcu žłubi. Sso strožnoschci wón widżeschc, kaž žo wulka muzika ruka pokaja. Nětko jemu też sa jónu pschejhnya poslawa nadpadże. Dokelž běchu w posłednim czašu wospjet łyptali, autobuskowemu wjednika nadpadnyc, wón s wurrěcu spyta, hrožbnemu hósca wothnyc. Praji, so je žo motor wobschkodźił a kasasche „mnischku", so by I wosa wulešła. W tymle wokomiku wjednik polny plun da. Na łónzu lěža łpytachu hišchcże tšo muzjo, kotříž běchu žo po sdaczu se šlóstnikom frejżeli, autobus sabjerjecz, łchtoż pak žo jim njeporadźi. W kofrowej polschczicho sadowbwarši grat a wschelake brónje namakachu. Policija za rubježnikami ględźi. Hacž je žo wež wopraudże tak zosała, njeje hišchcże dopokasane.

Burski wós žo I czahom pschejeł.

Pola Radsyna w Pósnańskej je wožobowy czah se schejcz ludźimi wobkładzeny burski wós pschejeł. Jedyn I burow je žo morił. Pjecżo žo cżežko sranichu. Njesboża žo hakle na bliżschim sastanischczu dohladachu, hdyž franjeneho cżłowjeka na lokomotiwinym prědku leżo widżachu.

Auto do kanal padnył. — Tšo morwi.

Psched měsiackom Gallunom pola Mittenwaldy w Tetlowskim wokrjesu njedaloko Barlina je žo cżežke njesboże I automobilom stało. Pschi hałej kurjawje saiędże prywatny auto, w kotrymž tšo Barlinjenjo ždżachu, do Gallunskeho kana. Dokelž tam žaneje pomozy njebéschc, žo wschitke tši wožoby tepichu.

Łódź na morju w nuzy.

Po powěścżi I La Coruna (w połnóznej Schpanišskej) je hollandska łódź „Zuidersee", kotraž chžyzke wobschkodźenej schpanišskej łódźi na pomoz pschińcz, žamo do najwjetschcze nuzy na morju pschischła. S hobrskej łoknu go roskasowańći móst wottorže. Na njej žiwu cżinjachu tši offizeraj žo tepichtaj. Sssydom muži wobžadźi žo bóle abo mjenje cżežko srani.

Afghanojo žu persiske namjesne wězy nadpadnyli.

Kaž persiska Inježeršiwowa telegrafowańska powě, žu wobrońeni Afghanojo persiske namjesne wězy nadpadnyli a wurubili. 2000 wjesnjanow žu wotwjedli. Nastata schkoda pjecz milijonow realow (nětkże 850 000 hriwnow) wucżinja.

Łódź žo we wětru potepiła.

Japanska parna łódź „Toma Maru", kotraž bé 8. dezembra I nakładom k kupje Formesp wuješła, je žo w mózinym wětru potepiła. 29 muži wobžadźi je žo tepiło. Wšito Daicena žu žo někotre cżěła k brjohej pschipłakwiże, kotrež žu žo jako matrosojo potrejenego parnika łyšnałe.

Amerikanski lětak Post 14 632 metrow wyšoko wotbył.

Sskawny amerikanski lětak Wiley Post je žwojimi rekordnymi pospytami we wyšokim leżenju njemjeršche wocżakanego wuspěcha. Pschi jeho prěnim pospyce barograf, kaž wyšokosce měri, prawje njedźěłaschc. Tohodła žo Post, na jene wóczko šlepy, na wospjetne rekordne leżenje šmuji. Dokelž je w taßkich njebjezmjernych wyschinach cżežkosce łyma, bo pilot asbestowy wobłek wobleczc, kiž žo elektrikżu hrěcz hodźi. Wobłek je pobobny wobłekej nórskeho Lauchera). Pjatk 7. dezembra žo Post I Bartlesvillskeho lětanischcża do powětra puschcżił. Jako žo 2 hodźinje sažo na semju pschińkaji, riekuj lětak, so je 50 000 stopow

---

Jan Nali:

Moje wójnske dopomnjeńki

(Skónczenje.)

Josefika menaża je podobna kasarnam a cżinjeschc w tamnej industrijowej wokolinje někajki cżmowy a hubjeny łaczišchcż. Běchu tu psched wójnu wukrajni dźełaczerjo samešinjeni, kotříž po wudyrjenju wójny do swojeje domišny wotpuczowachu. Tu žo mi njelubjeschc a žedżach ža lěpschej městnoscżu. Loża běchu hubjene. Dokelž njemóżach šranjenja dla žedżecz ani leżecz, skorżach stajn,e na tute njedostatki. Pschinoschowachu dorje w'chelake sahłuki. Njechach pak w taßkich cżmowych městnoschcżach wostacz. Ssym žebi lěpschebo sahłukił, žebi myślach. Běchu to žnadź dobre městnoscże za lohkoranjenych. A mějachmy žłoźo. Naš cżežkoranjenych dowjeschu do měschczańskeje thorownje. Běchmy tšo. Jedyn na hlowje šranjeny, nan schtyrjoch dźěcži, kotryž sa někotre dny wumrě, druhi s rostšělenej ruku a ja.

W měschczańskej thorowni žo mi hnydom jara spodobaschc. Rjane, žwětle městnoscże a łoża tohorunja naš postrowidhu. Schtož běch prěni tydzeń w spanju stomodźił, tu sašo dohonich. Spach skoro njepschestawaizn, tak so mje husto žamo k jédži wołachu. Milosczíwa sotra, nóznu straža wukonjaza, žo mje sa wschelakimi wězami wupraschowasche a mje štónczuje wopuschczi, dokelž kaž mi połdźischo wojżewi, žebi mužesche, so žym žpodźiwny cżłowjek, kiž niczo njerěczi.

Podobnje žo mloda žona wupraji. Wona bydleschc w bliskim wulkim městcże Duisburgu a wopytowasche w cżasu wulkich wótrobnje swojeho muža, w žamžnej jitwje leżazeho. Napraschowasche žo sa franjenymi a jich dónstom. Hdyž žo praischesche, schtó w tamnym rožku leži, ji muž stajnje wotmołwi: „wot toho niczo njeshonischo, ton stajnje spi!"

Pschipomnicz chzu, so běch tehdy rjany młody cżłowjek. Sacżuwach s naihonjenja we wójnskich měsiazach nabyteho, so Serb, kotryž něschto na žo dźerži, žo kóždemu druhemu runa, haj žamo jeho pschetrjechi. Tak nabych žebjewědomja.

Wšeschk nahladnoscże dozpěch, jako žo mi tónz nowembra „Jelešny tschiš druheje rjadowne" spožči. Nasch major běsche žo sa to pohtarał, so cżekkosranjeni pola Poell-Capelle jón w prěnim rjedże dostachu. Mjes nimi běch tej ja. Pósłachu jón na lubu macż, dokelž wonta njewědżachu, w kajkim łazarecże leżu. Macż žo wulzy nastrója, hdyž taßki list pschdibže. Cżim bóle žo wjeseleschc, jako list wotewri. Też moje wjeżele žo wopißacz njehodźeschc. Khorobna žotra, kotraž žo stajnje wo derjemèże šranjenych šaraschc, měnjeschc, so někto bórzy wotthorju, hdyž je žo mi tajka radosez pschihotowała. Wjeżelosczj je žobu najlěpschi žrědk lěkowanja! Něschto wěrnoscże w tym tczi. S mojej strowoscżu žo hładajuy polépschowasche.

Wschmoj jenoż dwejo we wulkim łazarecże, kotraj „Jelešny tschiš" wobhódźachmoj. Stajnje žo mje praschachu, kajke rjeżowske skutki žym wuwjedł abo schto žym wonkach wukonjał. Njemóżach žanych rjekowskich skutkow mjenowacz. Jenoż jene móżach ž dobrym žmdomjom rjez: „Ssym žwoju winowatosczj cżinił, tak derje hacż žym to mohł!" Mějachmy tu pschezo wjele wopyta. Po cżasu běsche tajke wupraschowanje wosstudte.

Po dwěmaj njedżelomaj žo mi leżenje we łożu wostudźi. Cżłowjk stawacz. Lětar, jedyn žid a dobrocżiwy knjes, njechasche mi to dowolicz, dźiwajo na žymizu, kotraž njespadowasche. Po nastajnym žebrjenju mi na krótki cżaz dowoli, so žmědżach stanycz. A hlej, tu žymiza hładajsy spadowasche. Dżakowach žo žwojemu stworicżelej sa tajtu dobrotu.

Wot nětka žo w thorownì wuthodźowach, žo roshlasowach a wjeżelach žo na Božej stwórbje. Runjeż běschc žyma, žo mi we wulkej sahrodże wschko lubjeschc. Hdyż žy takle žmjertnemu strachej wucżeknył, zyku stwórbu s druhim wóczkom widźišch, hacż w strowych cżašach žwojeho žiwjenja.

Schtóż mójeschc tróchu běhacż, žmědżeschc po cżasu nětore hodźiny do města wotecż. Hamborn je wulke město. Běchu to wschelake wžy. Se sjednoczenjom we lěcże 1911 nasta nadobo tajše wulke město. Wšche mi hacż dotal zyle njeznate. Wobhódźbowach w młodych lětach stajnje rozčenja wulkich městow. Tu mi prěni krócż mjeno tobo města napadny. Nětko tu běch. Dźiwno to druhdy w žiwjenju. Tak žym žo jónu w hódanczku se Sundgau-om saběral, njemóżach praschericzko hódacz, sa nětorte njedżele běchmy w Elsasu.

Ale wróczo do Hamborna, na kotryż wschelake dopomnjenki we wědomnju wostachu. Druhdy žu mje tu dźěczi ktoro ž wocżomaj pózrjeschc. Hdyż žo wuthodźowachmy a dźěczi schulu wopuschczichu, nasta tajka cżišchcżenża wokoło mje, so njemóżach dale. Cżhżychu žebi wschitcży „Jelešny tschiš" wobhladacz.

Blížachu žo hody. Mózachmy žebi dar, wot města pschiwołowcny a nětkże tschóżi hriwnow hódny, wuswolicz. Liczjina dźěschc wokoło, hdyż žwoje pschecże spitšowachmy. Najbóle pschejachu žebi móżchnje, nože a druhi drobny cżapor. Tón móżeschc žebi pschecz kupicz, žebi myślach. Proschach wo knihi pjerjerja Biedricha se Schillera, tši žwjaki. Runjeż běschc płaczitna wo nětschto wyschscha, dostach tohodła žwoje pschecże dopjelnjene. Tak žo hižcże dżenża nad darom wjeżeleu.

Wulki dźěle franjenych běschc ž tamnischeje wokoliny a wjeżeleschc žo na hodowny dowol. Běch nimale žam ž dalokeje žuždy a mějach wuhlady, so hody w thorowni pschebudu. Towarišch ž Duisburga a jeho žona měješchtaj žobuzelnokż a pscheproßyschtaj mje k sebi na hodowny žwjedżeń. Wobstarataschtaj ztradźu wschelke trčbne papjery. Tak pschebych prěnje hody we wójnskim cżašu

abo 15240 metrow wyšoko pobył. Pšchi pšchepruhowanju nastrojow, kiž běšche Post w letadle „Bon mét, w techniskofizikališim wustawje we Washingtonje šwešćichu, so běšche Post se swojim letadłom wyšchinu 14 632,978 metrow dospěł. Post je potajšim 199 metrow wyšše pobył, hač Italcjan Donati, kiž 11. haprleje t. l. w Romje 14 433 metrow dospě. Njedźiwajcy teho pak Postowy rekord nje pšecžiwy, dokelž jebi postajenja žadaju, so dyrbi žo rekord najwyšeho leczenja stajnje znajmjeršcha wo 200 metrow polepšchicź. Americzanej potajšim meter pobrachowasche.

Słowjanska wjes

(Skóncenje.)

Rozměr polow běše wšelakory a měješe so po tym, kelko přihódneje role běše k rucy. W prěnjej dobja to zawěšće wjele njeběše. Też wulkosć cyleje wsy běše wšelakora, po tym, kelko měješe rodźina sobustawow abo kajke běchu přirodne wumjenjenja, kiž wabjachu zasydlerjow. A hdyž pozdźišo pši nowym zrjadowanju kuježa přidźělowachu buram łany, widźimy zaso, so tute njeběchu jenak wulke, ale wšelakore po wulkosći a ličbje.

Hospodarstwo wjerchowskich kubłow so rozeznawaše někak wot wjesneho hospodarstwa. Tu wša hospodarska dźěławosć bě specialisowana a wukonjachu ju k tomu postajeni jenotliwcy abo njewólnicy. Tak wěmy, zo na wjerchowskich dworach mějachu wosobity worakow, pohončow, wincarjow, za skotarstwo pak wowčerjow, swinjerjow, kruwarjow, wotjacych, konjacych, pastyrjow, dale pčołarjow, rybakow a honćwjerjow, psarjow, za domjace rjemjeslo pak pječe, pjekarjow, młynkow, piwarcow, ke kotrymž so hišće přidruži rjad dalšich trěbnych rjemjeslnikow kaž kožerjow, sedlarjow, wuzdarjow, šewcow, hornčerjow atd.

Ze starych lisćinow znajemy wše dźele słowjanskeje wsy na kóncu póhanskeje doby, potajkim wot X. lětstotka sem. W cyłym swojim wobwodźe měješe gmejna pódla přisłušnosće najbliših statokow swoju rolu za zahonami, swoje pastwišća, hdyž zhrómadny pastyr paseše stadła, swoje puće, měješe honćwu w lěsu a łojenje rybow we wodach, hdyž běchu też připrawjene hańenja a rybańnje, měješe swoje pčołnicy a měješe hižo w X. a XI. lětstotku swoje wosobite młyny při rěkach. To wšo słušeše gmejnje. Mamy za to wjele wobswědčenjow.

Kuž jenotliwe dźěle gmejnskeho wobsedźeństwa tak tok jeho cyłk běše wobmjezowany z mjezu. Mjezu wuznamjenjachu kamjenje ze zarubanymi znamješkami abo też kopcy, druhdy też štom, studźeń, žórło, hat, po připadze też cyły nasyp abo horina. W Němskej pak mějachu samo płót po mjezach.

III.

Za swoje sydlišća mějachu stari Słowjenjo dwoje pomjenowanja a to „wjes“ a „selo“. Selo wuznamjenješe „sydło“. Wuznam słowa „wsy“ hišće njeběše. Wobó słowje stej wšoslowjanskej a jara starej. Pozdźišo nastawachu hišće druhe wurazy kaž wosada, dźědźina.

Bórzy też nastawachu wosebite wjesne mjena. Tu móžemy rozeznać tři skupiny mjenow. K prěnjej skupinje słušeja rodźinske sydlišća abo rodźinastwa, kiž wukónčeja na -ecy abo -icy (na př. Jeńkecy, Malešecy, Poršicy, Ralbicy, Žuricy). Druhu skupinu tworja wobsydne sydlišća abo wobsydstwa, pomjenowane po swojich wobsedźerjach. Wone wukónčeja na -ow -in (-yn) abo też na zmjehčeny wukónc (na př. Kukow, Lemišow, Budyšin, Worcyn, Jatřob, Radwoř, Baćoń, Lutobč atd.), Třeću skupinu tworja sydlišća, čeješ mjenoj pokazuje na raz krajiny (n př. Běla Hora, Nowa Łuka, Bukojna, Bórk, Załom, Zahoř atd.).

Sem słušeja hišće druhe podskupiny. Wosebje zajimawe su też mjena, kiž woznamjenjeja powołanje wobsydlerjow.

Słowjansey wučeni su so nadrobnje zaběrali z našimi wjesnymi mjenami a su spytali je wukładować a też z nich wuhódać starobu wsy. Tak su někotři wučeni za to měli, zo wšě mjena, kiž wukónčeja na -ecy a -icy, potajkim rodźinstwa, su najstarše, zo běchu to prěnjotne wsy w našich krajach, kiž so załožowachu, hdyž słowjansey skotowarjo běchu so nabyli wěčneho dundanja. Dale tući wučeni měnja, zo wsy, kotrychž mjena pokazuja na raz krajiny, su najmłódše. Tuto měnjenje wučeni hišće do dźensa zastupuja a zakituja. Jenož njejsu přezjeni w tym, hdy je so skónčiło załoženje rodźinskich sydlišćow.

W najnowšim času druzy wučeni jara dwěluja na tym, zo su rodźinstwa najstarše słowjanske sydlišća. W lisćinach X. a XI. lětstotka mjenujcy namakamy nimo mjena rodźinskich sydlišćow też mjena wobsydstwowych wsow a mjena, kiž so počahuja na raz krajiny. Haj, tutej poslednjej dwě skupinje matej samo z městnami přewahu, na př. w Małopólskej. Dale widźimy, zo na př. w Pólskej su so rodźinstwa załožowałe samo hišće w XII. a XIII. lětstotku. Haj, mamy rodźinstwa z křesćanskich a cyrkwinskich mjenow, kiž su so załožowałe hakle po zawjedźenju křesćanstwa, potajkim poměrnje pozdźe (na př. Biskopicy, Jeńsecy, Kubšicy atd.), dale ani wšě mjena na -ecy a -icy njejsu woprawdźite rodźinstwa (na př. Bukecy, Bozankecy, Nosličy, Pomořcy atd.). Potajkim so njehodźi rjec, zo naspomnjene tu skupiny sćěhowachu jena druhu po wěstym rjedze. Hižo w najstaršej dobje nastawachu mjena wšěch troch skupinow, hłownje pak třećeje porno sebi a při tym też mjena na -icy a -ecy nastawachu hišće dosć pozdźe, na čož pokazuja wosebje křesćanske mjena. My scyła starobu wsy njemóžemy posudźić po jeje mjenje, njeznajemy-li zdobom stawizny jeje załoženja abo znajmjeńša wobswědčenje staroby zo starych lisćinow abo wukopankow.

Wšěse młódše wsy su te, kotrychž mjena su tworjo po mjenach křesćanskich swjatych, po mjenach ryćerjow a knjezow, dale też wšě wsy knježich słužobnikow a rjemjeslnikow, kiž hižo z mjenom swój kharakter přeradźuja. Te nastawachu po knježim zrjadowanju hakle wot X. do XIII. lětstotka. Sem słušeja na př. wsy, kaž Koblicy, Kozarcy, Ratarjecy, Třelany, Žornosyki, Kosańca atd. Jenotliwe rjemjesła a rjemjeslnikow drje Słowjenjo hižo prjedy znajachu, tola cyłe sydlišća specialnych rjemjeslnikow nastawachu hakle po knježim zrjadowanju.

*

Naša serbska wjes je słowjanska wjes. Tu a tam je nowe zrjadowanje leżownoscow starosłowjanski kharakter wsy skazyło a skepsało. Tu a tam je wjes z přetwarjenjom a přitwarjenjom přemeniła swoje stare wobličo. Tu a tam je starosłowjanske mjeno so wotstronilo abo skepsało. Tola w cyłku je naša serbska wjes hišće wobkhowała swój prěnjotny słowjanski raz. A štóž so prócuje zrozumić jeje rěč, tomu naša wjes wjele zajimaweho może powědać wo zańdźenosći.

***

Rosdźělenje mytow dobyćerjam w europiskim kolołérje 1934.

We Warschawje su so tele dny myta dobyćerjam w europiskim kolołérje 1934 rosdźělile. Też někotři němšy wuznamjenjeni běchu pschitomni. Wobraz pokazuje wot praweje strony sapoćejo wjednika němskeho muzštwa Ottertampa, kiž myto Warschawskeho mjetiweho presidenta a pólskeho aerolkluba dosta; hejtmana Seidemanna (Němca), kiž so z mytom pólskeho swonkowneho ministra, swjaska pólskich městow a města Kólna wusnamjeni; hejtmana Bojana (Polaka), kiž dosta jako dobyćeć europskeho kolołćia myto marschalla Pilsudskeho, myto němskeho ministra Goeringa a tři druhe myta; Płonczynskeho (Polaka), wusnamjenjeny so z mytom města Barlina; němskeho lětarja Paserwaldta (w druhim rjedze), kiž myto schlesyskeho wójwody dosta.

Wšelake wěrnosće k rozmyslenju

Lohko je człowjeka na cjeścji ranicź, cjeśćcho je, ś nim so sašo wujednacź!

Liśchcjerjo su najstrachnischa jebarska zwólba.

Ničžo cjeśćcheho na ześe njeje, hač nad něcźim tajnosć wobkhowacź!

Schtóž je žiwy bjes luboscje, je morwy tu na ześe!

Se skutkami so ześera bebi, niž je ześowami!

Mylenje je człowjeske, wodacze pak Knjesowe!

Wschitko rosumicź wéka też wschitko sapschijecź!

W ptakanju leji też wotschewjenje!

Btyschcjeńki su cjasto dźěcźi wokomika!

Hdyž pytajch měr bušche, njesahubź na Boha.

Spravne pschecjeśtwo na wěcźny sakład.

Wo semrětych njerěcź schpatnoscje, pschetož jich žiwjenje je botónczene!

Spokojna myš

Myš pólna zmjerzła přemokła, puć do wsy něhdy namaka, a wubra, kaž so samo wě, sej prěnje lěpše twarjenje.

Tón hród, kiž myška nastupi, a za hospodu wuzwoli, to próżna, ćicha cyrkej bě, a we njej hišće myši dwě.

Tej wobydlerjey cyrkwinej ju nanajrjeńšo witaštej, a zlě bě jimaj žałosnje, zo njej hač rjenušk wo domje.

Tón přiwlečeštej naměšće a nuzowaštej naležnje: „Jěz, luba, a wzmi zalubo, to je naj cyłe bohatstwo.“

„O“, dźeše cuza, „mějtej dźak! Ja spokojom běch hižo tak, zo sedźu w suchim kućiku a namkach třěchu hospodnu.

Ach, kajka je to dobrota, ta kólnja, waju hospoda. Tu cheu so w měrje zwohrěwać a ničo lěpše nježdać.“

Tu, njespokojny bohačko, na khudych ludźi dopomń so! Khléb, sel a třécha hospodna: To hižo su jim njebjesa.

Wokoło 1845. Handrij Zejleŕ.

Khrobłošcj.

Bjarsch žwoju polowku łapta. Położi łžu ś ruki.

„Dwě muschi nadobo w polowzy??“

Goscjenzaŕ zyle měrnje pschistupi:

„Sawěscje łubtarśti porik, kotryž je schromadnje do žnujereje schoł.“

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pf., za swójbne 5 pf., towarstwowe a hościencarske 4 pfenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pf. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje Žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čěłneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je we čas Žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najrozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny bdys a bdys wozjewja

Čisło (Nr.) 295 — Budyšin — Sriedu 19. decembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Laval přeprošuje Němsku k jednanju wo zrěčenju rańšich statow

Wutoru mějesche franzowski ſwonkowny minister Laval w ſwonkownym wubjerku franzowskeho ſenata wažnu rěč. Laval rozprawješche wo politiſkim połoženju w Europje a wosjewi, ſo ſo bórzy sažo jednanja ſ němſkim knježerſtwom sapočnu, ſo by ſo ſnowa myſl kollektiwneho zrěčenja namjetowała. Laval pak ſo njewuprazi k wosjewjenjam jeneje jendźelſkeje nowiny, kotraž nadrobnoſcje ſ franzowsko-ruſkeho wojeńſkeho tajneho zrěčenja wozjiſchcza.

W ſenaće přehladowaše ſwonkowneho wubjerka Bérenger ſwonkowneho ministra proſchesche, ſo by ſwonkownu politiku Franzowſkeje rozłožił. Wón pschejesche žebi wobšežne wuſajnjenje wo jednanjach ſ Polšku, Ruſku, Małej entenće a Italſku a wo zrěčenju mjes Franzowſkej a Ruſku. Wón dótkny ſo też zbližowanja mjes ſajtnjepřejemi franzowſkich a němſkich frontiſkich wojowarjow.

Swonkowny minister Laval pschečita na to dokładne rozłožowanje najwažniſchich dypkow ſwonkowneje politiki. Najprjedy rozprawješche wo wobſamknjenjach rady Swjatſa ludow wo wothłosowanju w Posaarſkej. Wón rjekny, ſo je w komorje hižo wosjewił, ſo ſo Franzowſka Žiwjenju wothłosowanju njeby ſpječowała, nětko je k ſwojemu ſpokojenju ſwěźił, ſo franzowſke knježerſtwo a wubjerk ſtjoch mužow wo tutym dypku jenak myſlitaj.

W rozprawje wo dojednanju wo madźarsko-južoſłowjanſkej ſwadźe Laval wospjet ſolidarnoſć Franzowſkeje a Jużoſłowjanſkeje wobkrućeſche, wuſłowny pak też, kak dołojnje je madźarske knježerſtwo rozſudźi rady Swjatſa ſwobu pſchiſłoſchowało. Se ſwojim ſadźerženjom je madźarſki ſajtnjepřećel ſchromadnemu dźěła k ſpodobanſkemu a moralſkemu wuſtrowjenju Europy pokaſał, k čemuž tu też ſtaty Małeje ententy ſwólniwe. K wuſtrowjenju měra ſu ſo jednanja wo zrěčenju rańſchich ſtatow a wo wuſchim ſchromadnym dźěle ſ Italſkej ſapočałe. Laval wěri do wuſpěcha tutych jednanjow.

S italſkim knježerſtwom chce Laval nimo rjadowanja franzowsko-italſkich praſchenjow też pſchešijenoſcy wo najwažniſchich praſchenjach powſchitkownje politiki dospěć hytać. Kaž Franzowſka, tak ma też Muſſolini pſchećelſtwa, kotrymž chce ſwérny woſtać. Wot pſchešijenoſcje wobeju knježerſtwow wotwiſuje ſakhowanje politiſkeho porjada w ſrjedźnej a rańſchej Europje, kiž ho wulko ſe ſajtnjemi ekonomiſkimi měrami ſtrowjeja. Dokelž franzowske pſchećelſtwo k Małej entenće kruce ſteji, dyrbjała wona ſe wſchěm pſchešjene być, ſchtož mohło franzowſke knježerſtwo ſ italſkim knježerſtwom ſrěčeć.

Na to porěča Laval wo jednanjach wo ſrěčenju rańſchich ſtatow. Wón wuſłowi wolu ſwjetſkeje unije, ſo chce ho na internaſionalnym dźěle ſa měr wobdźělić. S jednanjemi wo ſrěčenju rańſchich ſtatow ſo pokračuje, a Franzowſka ho prózuje, ſo by ſtyri pſchibłoſowanje Pólſkeje ſwěſćiła. W Pólſkej niemóže žaneho dwěła być, ſo ſo Franzowſka prózuje, ſo by na wopraſowanje pólſke pſchećela dźiwała. Potom Laval rjekny, ſo ſo jednanja ſ Němſkej bórzy sažo ſapočnu. Němſka ho namołwi, ſo by ſ Franzowſkej a ſ druhimi krajemi pſchi jenaſchich wuměnjenjach a ſ jenaſchim prawom jednała.

Němſka ho ſnowa namołwi, ſo by ho tutomu kollektiwnemu ſrěčenju pſchiſłamłka. Stónčnje Laval rjekny, ſo chce Franzowſka jenož w internaſionalnym ſchromadnym poſtupowanju jednacz a je ſwólniwa, to ſe wſchitkimi krajemi činiċ.

Oberlindober wo němsko-francowskim dorozumjenju

W franzowſkich nowinach ſu wjedniſe wołoby franzowſkich frontiſkich wojowarjow wospjet naſtawili wo możnoſći dorozumjenja mjes Němſkej a Franzowſkej wojeſchile. Někto też ſapóſłanc Oberlindober w „Völkiſcher Beobachter" tehorunja wo tutych praſchenjach piſche. Oberlindober běſche wot 1914 hač 1918 wjednik jeneje bayerſkeje pioněrſkeje kompanije. Pſchez ſtónčenjom wójny ho wón cźežko frani a je někto wjednik NS-ſaſtarania wójnſkich woporow. Jako tajki je wón njedawno pſchesproſchenje franzowſkich frontſkich wojowarjow do Parisa pſchijał. W tutym rozrěčenju jednaſche ho też wobźele wo wobdźělenju němſkich frontſkich wojakow na wulkich internaſionalnych organiſazijach wojowarjow ſwětoweje wójny. Tute internaſionalne organiſazije ſu pak dotal ſwjetſcha zjednoczeńſkowe pſchedawſkich frontſkich wojowarjow, kotrjž pſchećiwo wójnje hrjeźnim mozam wojowachu. Na namjet, ſo by ho Němſka na tutej mjeſynarodnej organiſaziji wobdźělita, Oberlindober wotmołwja:

„Němſki frontſi wojak widźi ſchromadne dźěło ſ internaſionalnymi organiſaſijemi frontſkich wojowarjow hakle potom ſa dobre, hdyž ho wón tam ſe ſamſtatnym wuměnjenjom, kaž wojaſy druhich narodow, bjes kóždeho wuměnjenja, pſchiwoſmje a může tam ſwojemu ludej runje tak ſłużiċ, kaž wczerawſchi pſchećiwnik ſwojemu."

Wo němſko-franzowſkim dorozumjenju po puću pſches organiſazije frontſkich wojowarjow němſki wotpołčanz praji, ſo dotalne jednanja wjazy wuhladow na wulkich politiſcźa, dokelž běchu tu wuměnjenja, kotrež ſu tu zyle raſne. Wone ſu cźeſćowanjoſce, kotrež prjedawſchi pſchećiwnicy ſ wulkeje wójny ſwoje zyke Žiwjenje pſched ſmjertnym njepſchećelom ſarjuwaju. Oberlindober wuſłowi, ſo ſo pſchi tutych rozrěčowanjach wo ſonu konkurrenzu ſa diplomatiſke jednanja njejedna.

Sjawne roſumjenje a cźeſćowanoſcy ſtej mjes němſkimi a franzowſkimi frontſkimi wojakami powěſt wutworiłoj, kiž dalſchemu jednanju pohonja. Organy franzowſkich frontſkich wojowarjow ſu ſpóſnacz dale, ſo dźeja frontſaj wojowarjo po naſtupjenym puću pokročowacz. Woni wědźa, ſo jich tutón puć pſches Rhein wjedźe. Woni pak też wědźa, ſo ſo ſ tym moſty twarja, niz ſo ſwěhu ho wojowaze wjſła k njepſchećelej wiedźe, ale ſo bychtaj ho wobaj ludaj, kotrajž hiſchcze dźenja na wójnſke rany cźekpitaj, ſpłžiłoj.

Namołwjenje němskeho financneho ministra na kóždeho

Němſki finanzny minister je tole namołwjenje na kóždeho wosjewił: Dźeń 31. decembra 1934 je wažna dawkowa a dewiſowa termija. Schtóž dawki hiſchcze njeje ſapłacził a komuž ho ſapłaczenje njeje wotſtorczło, dyrbi hacź do konca decembra ſjwoje ſałtate dawki ſapłaczicź. **Hewak łapiła ho do liſčiny kondźerſkich dawkarjow.** Schtóž je 1. junija 1933 wojaſy hacź 1000 hriwnow ſamóježina, kiž dawkej podleži, we wukrajn měć a to hiſchcze njeje finanznemu hamtej woſjewił, dyrbi tuto woſjewjenje hacź do konca decembra nakhwatacź. Dewiſy maju ho, też ſo w tukraju namakaze, hacź do konca decembra němſkoſtatnej banzy abo jenej dewiſowej banzy wetedacź abo ho finanznemu hamtej woſjewicź. Schtóž tutu winowatoſcź woſjewjenja a poſkiczenja niedopołnjeſchi, na cźežke jaſtwowe khoſtanje woczakacź. **Tohodla ho kóždy napomina: Pruhujcje, hacź ſu waſche dalokowe a dewiſowe naležnoſcje w rjedźe. Njejſu-li, potom ſo poſtarajcje wo porjad hacź do konca dezembra 1934.**

Wjednistwo Posaarskeje policije so wuměni

Wjednik Posaarskeje policije, miniſterialny rada Hemſley, je preſidenta knježerſtwoweje kommiſije Knoxa proſchł, ſo by ſwoje ſaſtojniſtwo ſłožiċ ſměł. Sa jeho naſłědnika je ho jendźelſki major Hennesſy ponjeſnował. Hennesſy je jedyn ſ poliſajſkich offizěrow, kotříž hižo dźeſchi cźaſ w Posaarskej pſchebywaju a běſche ho preſidentej knježerſtwowje kommiſije Knoxej wobohinſky pſchidźelił. Wón płaći jako wuſnamny offizěr a ſnaje Němſku ſe ſwojeho naſhonjenja.

800 milijonow nowych kreditow za bróniente

Franzowſka komora wuradźowaſche wutoru w pſchiſłušnych kreditach wo 800 milijonow frankow ſa franzowſke wójnſke miniſterſtwo. Pſchi ſpoczatku wuradźowanjow radikalny ſozialiſt **Cot** w mjenje ſjwojeje ſtrony namjetowaſche, ſo by ho tutón dypk **wuradźowanja wotſtorcził.** Pod ſyłnym pſchiſłeſchom ſjwojeje ſtrony wón rjekny, ſo je ſo we wójnje wobkedźowało, ſo ſu na jenej ſtronje mužojo ſjwoje žiwjenje ſa Franzowſku nowrowali a na druhej ſtronje pak ſu druhi wulke dobytki do kapsy tykali. Wón wobrocza ho na prjedawſchich frontſkich wojowarjow a we, ſo woni to hiſchcze njejſu ſapomnili. Wón a jeho pſchećerjeſo ju ſwólnichu, nowe kredity ſa krajne ſakitanje pſchiſłuſoliċ ale nochcźeja bróniſerſkej induſtriji hiſchcze wjetſche dobytki pſchiſwobroċiċ.

Miniſterſki preſident **Flandin** wotmołwi, ſo njeje žaneje wołoſbiteje bróniſerſkeje induſtrije a ſo je ſtrałchne, hdyž ho rozdźěl cźini mjes bróniſerſkej a mérowej induſtriju. Sa Franzowſku je hłowna wěc, ſo měr organiſuje. Nětkole dyrbi ho na bróniſenje druhich ſhładowacź.

Po Flandinowej rěcźi Cot ſjwój namjet wrócźo wſa. Na to rěcźeſchtaj roſprawjerjej wójſkowebo a finanzneho wubjerka a ſadaſchtaj, ſo by ho kredit pſchiſwolił. Wójnſki minister Maurin pokaſa na ſeſtarjene bróniſe a ſo je ſich wobnowinjenje nuſne.

Pſchehładowa wójſkoweho wubjerka Fabry tehorunja pſchiſwolenje 800 milijonow frankow wucźinjazeho kredita ſadaſche.

Leon Blum pak běſche namjetował, ſo by ho wothłoſowanje wotſtorczło. Jeho namjet ho ſe 462 hłoſami pſchećiwo 126 hłoſam wotpokaſa. Druhi marxiſt na to namjetowaſche, ſo by dźěłanje bróniſow do ſtatneje rukow pſchećeſchło, też tutón namjet ho ſe 388 hłoſami pſchećiwo 199 hłoſam wotpokaſa. Na to komora ſ pſchemožajej wjetſchinu 460 hłoſow pſchećiwo 130 hłoſam 800 milijonow frankow kredita pſchija, kiž běſche knježerſtwo namjetowało.

Rusko-francowske wojeńſke zrěčenje?

Londonſke nowiny „Star" ſu wjeſera ſenſazijſku powěſcź wo rusko-franzowſkim wojeńſkim ſrěčenju wojſewiſe. Wone piſaju, ſo ſtaj ho Laval a Litwinow w Genfje wo nim dojednałoj. Londonſke nowiny ſu też lekſt tuteho dokumenta wozjiſchcźale, ko kotrymž wudawaju, ſo ſtaj franzowſki ſwonkowny minister Laval a ruſki ſwonkowny kommiſar Litwinow jón podpiſałoj. W 2. ſtawje ſrěčenja wójnſkich woporow. Jako tajki je wón njedawno pſchesproſchenje franzowſkich frontſkich wojowarjow do Parisa pſchijał. W tutym rozrěčenju jednaſche ho też wobźele wo wobdźělenju němſkich frontſkich wojakow na wulkich internaſionalnych organiſazijach wojowarjow ſwětoweje wójny. Tute internaſionalne organiſazije ſu pak dotal ſwjetſcha zjednoczeńſkowe pſchedawſkich frontſkich wojowarjow, kotříž pſchećiwo wójnje hrjeźnim mozam wojowachu. Na namjet, ſo by ho Němſka na tutej mjeſynarodnej organiſaziji wobdźělita, Oberlindober wotmołwja:

„Němſki frontſi wojak widźi ſchromadne dźěło ſ internaſionalnymi organiſaſijemi frontſkich wojowarjow hakle potom ſa dobre, hdyž ho wón tam ſe ſamſtatnym wuměnjenjom, kaž wojaſy druhich narodow, bjes kóždeho wuměnjenja, pſchiwoſmje a může tam ſwojemu ludej runje tak ſłużiċ, kaž wczerawſchi pſchećiwnik ſwojemu."

Wo němſko-franzowſkim dorozumjenju po puću pſches organiſazije frontſkich wojowarjow němſki wotpołčanz praji, ſo dotalne jednanja wjazy wuhladow na wulkich politiſcźa, dokelž běchu tu wuměnjenja, kotrež ſu tu zyle raſne. Wone ſu cźeſćowanoſcje, kotrež prjedawſchi pſchećiwnicy ſ wulkeje wójny ſwoje zyke Žiwjenje pſched ſmjertnym njepſchećelom ſarjuwaju. Oberlindober wuſłowi, ſo ſo pſchi tutych rozrěčowanjach wo ſonu konkurrenzu ſa diplomatiſke jednanja njejedna.

Sjawne roſumjenje a cźeſćowanoſcy ſtej mjes němſkimi a franzowſkimi frontſkimi wojakami powěſt wutworiłoj, kiž dalſchemu jednanju pohonja. Organy franzowſkich frontſkich wojowarjow ſu ſpóſnacz dale, ſo dźeja frontſaj wojowarjo po naſtupjenym puću pokročowacz. Woni wědźa, ſo jich tutón puć pſches Rhein wjedźe. Woni pak też wědźa, ſo ſo ſ tym moſty twarja, niz ſo ſwěhu ho wojowaze wjſła k njepſchećelej wiedźe, ale ſo bychtaj ho wobaj ludaj, kotrajž hiſchcze dźenja na wójnſke rany cźekpitaj, ſpłžiłoj.

Wjednistwo Posaarskeje policije so wuměni

Wjednik Posaarskeje policije, miniſterialny rada Hemſley, je preſidenta knježerſtwoweje kommiſije Knoxa proſchł, ſo by ſwoje ſaſtojniſtwo ſłožiċ ſměł. Sa jeho naſłědnika je ho jendźelſki major Hennesſy ponjeſnował. Hennesſy je jedyn ſ poliſajſkich offizěrow, kotříž hižo dźeſchi cźaſ w Posaarskej pſchebywaju a běſche ho preſidentej knježerſtwowje kommiſije Knoxej wobohinſky pſchidźelił. Wón płaći jako wuſnamny offizěr a ſnaje Němſku ſe ſwojeho naſhonjenja.

800 milijonow nowych kreditow za bróniente

Franzowſka komora wuradźowaſche wutoru w pſchiſłušnych kreditach wo 800 milijonow frankow ſa franzowſke wójnſke miniſterſtwo. Pſchi ſpoczatku wuradźowanjow radikalny ſozialiſt **Cot** w mjenje ſjwojeje ſtrony namjetowaſche, ſo by ho tutón dypk **wuradźowanja wotſtorcził.** Pod ſyłnym pſchiſłeſchom ſjwojeje ſtrony wón rjekny, ſo je ſo we wójnje wobkedźowało, ſo ſu na jenej ſtronje mužojo ſjwoje žiwjenje ſa Franzowſku nowrowali a na druhej ſtronje pak ſu druhi wulke dobytki do kapsy tykali. Wón wobrocza ho na prjedawſchich frontſkich wojowarjow a we, ſo woni to hiſchcze njejſu ſapomnili. Wón a jeho pſchećerjeſo ju ſwólnichu, nowe kredity ſa krajne ſakitanje pſchiſłuſoliċ ale nochcźeja bróniſerſkej induſtriji hiſchcze wjetſche dobytki pſchiſwobroċiċ.

Miniſterſki preſident **Flandin** wotmołwi, ſo njeje žaneje wołoſbiteje bróniſerſkeje induſtrije a ſo je ſtrałchne, hdyž ho rozdźěl cźini mjes bróniſerſkej a mérowej induſtriju. Sa Franzowſku je hłowna wěc, ſo měr organiſuje. Nětkole dyrbi ho na bróniſenje druhich ſhładowacź.

Po Flandinowej rěcźi Cot ſjwój namjet wrócźo wſa. Na to rěcźeſchtaj roſprawjerjej wójſkoweho a finanzneho wubjerka a ſadaſchtaj, ſo by ho kredit pſchiſwolił. Wójnſki minister Maurin pokaſa na ſeſtarjene bróniſe a ſo je ſich wobnowinjenje nuſne.

Pſchehładowa wójſkoweho wubjerka Fabry tehorunja pſchiſwolenje 800 milijonow frankow wucźinjazeho kredita ſadaſche.

Leon Blum pak běſche namjetował, ſo by ho wothłoſowanje wotſtorczło. Jeho namjet ho ſe 462 hłoſami pſchećiwo 126 hłoſam wotpokaſa. Druhi marxiſt na to namjetowaſche, ſo by dźěłanje bróniſow do ſtatneje rukow pſchećeſchło, też tutón namjet ho ſe 388 hłoſami pſchećiwo 199 hłoſam wotpokaſa. Na to komora ſ pſchemožajej wjetſchinu 460 hłoſow pſchećiwo 130 hłoſam 800 milijonow frankow kredita pſchija, kiž běſche knježerſtwo namjetowało.

Rusko-francowske wojeńſke zrěčenje?

Londonſke nowiny „Star" ſu wjeſera ſenſazijſku powěſcź wo rusko-franzowſkim wojeńſkim ſrěčenju wojſewiſe. Wone piſaju, ſo ſtaj ho Laval a Litwinow w Genfje wo nim dojednałoj. Londonſke nowiny ſu też lekſt tuteho dokumenta wozjiſchcźale, ko kotrymž wudawaju, ſo ſtaj franzowſki ſwonkowny minister Laval a ruſki ſwonkowny kommiſar Litwinow jón podpiſałoj. W 2. ſtawje ſrěčenja wójnſkich woporow. Jako tajki je wón njedawno pſchesproſchenje franzowſkich frontſkich wojowarjow do Parisa pſchijał. W tutym rozrěčenju jednaſche ho też wobźele wo wobdźělenju němſkich frontſkich wojakow na wulkich internaſionalnych organiſazijach wojowarjow ſwětoweje wójny. Tute internaſionalne organiſazije ſu pak dotal ſwjetſcha zjednoczeńſkowe pſchedawſkich frontſkich wojowarjow, kotříž pſchećiwo wójnje hrjeźnim mozam wojowachu. Na namjet, ſo by ho Němſka na tutej mjeſynarodnej organiſaziji wobdźělita, Oberlindober wotmołwja:

„Němſki frontſi wojak widźi ſchromadne dźěło ſ internaſionalnymi organiſaſijemi frontſkich wojowarjow hakle potom ſa dobre, hdyž ho wón tam ſe ſamſtatnym wuměnjenjom, kaž wojaſy druhich narodow, bjes kóždeho wuměnjenja, pſchiwoſmje a může tam ſwojemu ludej runje tak ſłużiċ, kaž wczerawſchi pſchećiwnik ſwojemu."

Wo němſko-franzowſkim dorozumjenju po puću pſches organiſazije frontſkich wojowarjow němſki wotpołčanz praji, ſo dotalne jednanja wjazy wuhladow na wulkich politiſcźa, dokelž běchu tu wuměnjenja, kotrež ſu tu zyle raſne. Wone ſu cźeſćowanoſcje, kotrež prjedawſchi pſchećiwnicy ſ wulkeje wójny ſwoje zyke Žiwjenje pſched ſmjertnym njepſchećelom ſarjuwaju. Oberlindober wuſłowi, ſo ſo pſchi tutych rozrěčowanjach wo ſonu konkurrenzu ſa diplomatiſke jednanja njejedna.

Sjawne roſumjenje a cźeſćowanoſcy ſtej mjes němſkimi a franzowſkimi frontſkimi wojakami powěſt wutworiłoj, kiž dalſchemu jednanju pohonja. Organy franzowſkich frontſkich wojowarjow ſu ſpóſnacz dale, ſo dźeja frontſaj wojowarjo po naſtupjenym puću pokročowacz. Woni wědźa, ſo jich tutón puć pſches Rhein wjedźe. Woni pak też wědźa, ſo ſo ſ tym moſty twarja, niz ſo ſwěhu ho wojowaze wjſła k njepſchećelej wiedźe, ale ſo bychtaj ho wobaj ludaj, kotrajž hiſchcze dźenja na wójnſke rany cźekpitaj, ſpłžiłoj.

Juhosłowjanske knježerſtwo wróco stupiło

S Beograda ſo hamtſjy powě, ſo ſtaj ratařſki minister Kojicź a ſwonkowny minister Jewticź proſtwu ſapodałoj, ſo ſměłoj ſaſtojnſtwo ſłožiċ. S tuteje pſchicźiny też miniſterſki preſident Uſumowicź regentſkej radźe wróceſtupu zyłeho knježerſtwa pſchepoda. Knježerſtwo je do wróceſtupa ſwolilo. Uſumowicźowemu knježerſtwu je ho poruczilo, ſo by knježerſtwowe dźěła wobſtarało, dokiž ſo nowe knježerſtwo njeſwotwori. Pryncz Pawel je ſenatowho preſidenta Tomaſchicźa a preſidenta ſkupſchtiny Kumanudia w audienzy pſchijał.

Po tdaczu jedna ſo tu mjenje wo kriſu, kotrejž hłowne pſchicźiny w ſwonkownej politiſy leža, hacź wo wuſkutkowanju Marſeilleſkeho nadpada na ſmutſkownu politiku. Sa to rěcźi też to, ſo ſo mjeſ Uſumowicźowymi naſłědnikami ſwonkowny minister Jewticź jako miniſterſki preſident mjenuje, wón je ſe ſwojim wróceſtupom pſchicźinu k wróceſtupjenju zyłeho knježerſtwa dał. Juhosłowjanſka je ſo ſe ſmjerću ſwojeho knježerja ſmutſkach cźežko poſtrjeſała. Kral Aleſſander je w lěcźe 1929 diktaturu poſtajił, kotraž po jeniežy na jeho wobohu a jeho wjedniſtwu wolu ſakonwaſche. Po jeho ſmjerći tutej wobohiſtej diktaturje ſmutſkowna ſepjera pobrachuje. Uſumowicź hěſche ſe ſwojej politiku tak wuſko ſ kralowej wobohu ſjednoczeny, ſo hinak njemóžeſche, hacź ſo po Marſeilleſkim njeſkutku hnydom ſjwój wróceſtup namjetowaſche. Jeho namjet pak ſo njemóžeſche pſchijeċ, dołheż najnuſniſche knježerſtwowe praſchenja po kralowej ſmjerći ſo **njebychu** dośrjadowałe.

nja so vjecza Němska a Japanska jako mośnaj pschećziwnitaj podpitarstwu mozow wobkładowjecej.

Sćěhowace stawy tjaduja shromadne dźelo wobeju krajow we wojeršskim lětarstwje. 5. staw sabłok so ſ jeju winowatosćemi w pschipadźe wubwrjenja wójny. Hdyž Japanska Rusku nadpadnje, dyrbi Francowska hnydom hač sa 4 milijardy frankow wójnskeho materiala podaćź. W pschipadźe němsko-francowskeje wójny dyrbi Ruska Francowskej žito podawaćź, kotrehoż mnohosć šmk też 4 milij. fr. wuńčinićź. Francowska a Ruska so też swjasatej, so žaneho dwojostronskeho srěčenja ſ Němskej njenawjasatej. Dokelž so w srěčenju wo wojerskich transportach njerěči, maju Londonske nowiny ſa mośne, so wobaj krajej połoženje Pólskeje pschepruhujetaj. Srěčenje płaći pjeca na 5 lět a móže so potom sašo wo 5 lět podlěźićź.

K tutej powěsći ma so dodaćź, so njeje žaneho rukowanja, so je wona wěrna. Wěste pak je, so staj Laval a Litwinow w Genfju ważne rozrěčowanja měli. Toka njedźiwajcy teho so njehodźi wěsće rjeć, hač je powěsć wo wopschijeću rusko-francowskeho wojerskeho srěčenja po woprawdźitosći složena.

25lětny plan za Zjednoćene staty

Nowiny ſ Washingtona pišaju, so je hamt sa nazlonalne pomozne žórła presidentej Rooseveltej 25lětny plan pschedpołožił, kiž žedi 105 milijardow dollarow (nětkle 262,5 milijardow hriwnow) sa sjawne dźěła žada. Hač so plan pschiwoſmje, budźe wotwisowaćź wot teho, hač budźe president swólniwy, namjetty powschitkownje abo dźěła pschijećź; kak ko kongreſ k namjetej sadźerži a ſ tesća kak so namjet finanzowaćź hodźi.

Pjenjesy maju so w schtyrjoch sameršach nałožić. Po dotalnych namjetach ma so kóžde lěto 5 milijonow akrow (nětkle 8 milijonow jutrow) pomérnje mało wunoschneje semje njewužiteje wostajićź. Nowa rataršća semja ma so pschiprawiś. Nad pastwiscźemi dyrbi so swjakowa kontrolla postajićź. Statne lěsy a nazionalne parki dyrbja so powjetschićź. Wódne mozy kraja dyrbja so bóle wuwnjićź. Strach powodźenjow dyrbi so wotstronićź. Wudobywanje semšnich pokładow dyrbi so pod sjawne dohladowanje stajićź. Skónčnje dyrbja so hischcze stajne hamtske městnosće sa sjawne dźěła pschiprawiś. Nowiny „Newyork Herald Tribune“ pišaju, so dyrbi so ſ planom amerikanskemu ludej njepschemjenjomne derjebjace swěsćićź.

Juhožkowanski prezident Usunowićź.

Dokelž staj so juhožkowjanšti ſwonkowny minister Jevtićź a ratarśki minister Kojićź ſwojeho sastojnstwa wsdałoj, je so ministerski president Usunowićź rosšěrił, so ſ sykym knježeršstwom wróćźo stupi.

Krótke politiske powěšće

Mšdy a sastarańske pjenjesy sa sastojnikow mają so sa přenju połowju měšaza januara 1935 po postajenju němskeho finanzneho ministra hižo 29. dezembra wupłaćźićź.

Pola wyschscheho wothłosowańskeho sudna sa Posaarstu je so dotal 9248 hórschenjow wo sapisanjach do nakhwilnych lisćinow sapodało. 2387 (25,8 proz.) je so sthwalilo, sbytne hórschenja su so pak sasšitke pak jako njedowolene wosnamjenile.

Pysched Parisšim chłostazym ludom sapoćznje so w blišschim ćasu projeſ pschećziwo 34 wosłobam, kotrejž maju so dla spionaže sa Rusku samolwićź.

Mussolini je wójera w pschitomnosći wschitkich 92 provinzijnych sekretarow italiskeje faschistiskeje strony krajinu Littoriju, kotraž je so Pontinskim bahnam wotdała, swjatocznje jako 93. faschistiska provinzu wuwołał.

Italske nowiny „Corriere della Sera“ ſ wulkej wótrosću kóžde pohwjedniſtwo Swjatka ludow w swadźe mjes Italskej a Abeśzynskej wotpokazuja.

Athenske nowiny pišaju, so je grichiske knježeršstwo wulki plan bronjenja pschijało. Sa schšesć lět ma so nětkle 8 milijardow drachmow na bronjenja nałožićź.

Ze Serbow

W **Budyšchinje**, 19. dezembra 1934.

Naše hrono zatutón Boži dźeń

Hdyž njeje Boża rada — wša mudrosć nimo pada.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor we 7 hodź. barometer 736, hygrometer 0, najwyschscha dnjowa temperatura 8 stopj. ćopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer 0, najnišscha temperatura w nozy 5 stopj. ćopłoty po Celsiju. — Nowa žyłna nihina, kotraž ſ Atlantiskeho morja k ranju ćehnje, běsche hižo wječera wjeczor wjerjownym dźełam Němskeje dešcze pschinjesła. Pschi jeje postupowanju k ranju so jeje wliw dźensa też w naschich kónćinach wuskutkuje. Pschi połodnischich wětrach so ſ khwilemi podeschćuje. Sdobom pak so sašo bóle sćopli. Nižina so też hischcze jutśe a ſnadź dźěle w naschich krajinach wuskutkuje. Nad Schpanišscu postupuje wyschina. Dotal pak hischcze njeje społnaćź, hač so wona do ſrjedźneje Europy měri. — Jutśe schtwórtk klónćžo we 8 hodź. sthadźa so hižo 3,55 hodź. khowa. Měšaćź sthadźa jutśe popołdnju 3,13 hodź. a khowa so rano 7,59 hodź. Jutśe wjeczor mamy połny měšaćź. Po protyzy mamy maćeze wjeczakaćź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutśischi schtwórtk: Mitše, pomrózźene a maćzate wjedro.**

— **Pominanka na Posaarsku,** přenja tajka we Luźicy, je so na pyschnym měśnje psched tudomnym měschćanskim dźiwadłom postajiła. Tasła pokazuje kóždy dźeń ſ wulkimi liczbnikami, kelko dnjow hischcze je hač k wothłosowanju w Posaarskej. Pschi postajenju pominanki shromadźichu so měśnje wotdźělenja nazionalsocialistiskeje strony. Wotkrjeźny wjednik Martin wobydlerstwo napominaschże, so by stajnje na bratrow a ſotry w Posaarskej zhominał.

— **Polizija wězera 30lětneho rjemjeślnikseho do jatby wotwjedźe.** Wón běsche žedi sa dźeń swojich naprošenych pjenjes alkohola nakupił. W swojej pjanosći ludźi na dróšy wobezěžowaschże.

„Přihotuj so luba duša, na tón přikład Jesusa“

*tak spěwa nam Horišławc Mućinc, ſmjenjity Sserb, kiž bě žiwy w lětach 1821—1904. Tak spěwamy tež po nim w ſwjatym adwentskim ćasu sebi spěw ſ hłubokeje duše. Njeje drje rjeńšcheho pschihotowanja na Božu nóz, hač w najwjetšich nutrnosćiach spominaś na tu bosću Bozu njeśmjertnu. Njewoćakamy tutón dźeń w bosće jenož tohodla, dokelž roni widźimna lubosć mjes ćłowjestwom, ale dokelž Bóh Knjes sam, ta njesmjertna lubosć naš wobdari. Hdyž naschich lubowobdarimy, tak njech so to ſtań tohodla, so by žiwa ta lubosć mjes ćłowjestwom. Wěšće mamy mjes tymi wobydlerjemi też wšitku druźinu, kiž wšitko pohnosći se ſmjeńo, wobkhodnjeho ſtojnišćeza. Tuchi je so ſhubili, sabłudźili w hordosći, w pschesmjedźenej ſwojeje dwélomneje mudrosće. Njesłebatu so tuchi ſami, njespóſnaja ſwoju niźkosć ſtuka? Wbohi ludźo tuchi mudraćźoho nowjeho ćasa! My budźimy žiwi w wočakowanju lubosće Božeje, pschetož w poslednjej naschej žiwjeńskej hodźinje budźe nam wona puść a jasnosć w ſtrachach ſmjertnych bědow. Nječh so nam hłuhodź, kiž ſmjeńy dožakaćź, dasćhi pohoł hnadu, pokoj lubosće, też k blišschemu!

*

— **Sakska krajna loterija.** Pschi wutorniſchim ćehnjenju 2. rjadownje 206. sakiſeje krajneje loterije (2. dźeł) padźe dobyće we 20 000 hr. na ćišło 14 731; dobyće we 5000 hr. na ćišło 82 420; dobyće we 3000 hr. na ćišła 24 490, 38 893, 99 457; dobyće we 2000 hr. na ćišła 9189, 112 436, 145 614; dobyće we 1000 hr. na ćišła 5419, 8478, 26 667, 29 303, 55 314, 71 571, 104 944.

— **Budyško-Barliko-Hrodźišćanska ćara pósćili autobusow.** Njedźelu 23. dezembra pośćěje 12,40 hod. pósćili autobuš ſ Hrodźišćanskeho do Budyšchina. Wjeczor pośćěje pósledni pósćili autobuš 19,15 hodź. ſ Budyšchina po potrjebje hač do Hrodźišćanskeho — měšto jenož hač do Barta.

— **Nowa wohrjewarńa w Budyšchinje.** Symšli pomozny ſkutk schtwórtk 20. dezembra w Budyšchinje nowa wohrjewarńa ſa njesaſukužerjow wotewri. Nowa wohrjewarńa je w prjedawšchich pišarńach nětkle hischcze Mórbitzej šulelnje sameršcena.

S **Dobruche.** Mužaze jěchu koło, kotrejž běchu tydźenja tu kradnyli, šu w Pschišchezach na jenej pastwje namakali. Koło je so měśićelej wróćźiło.

S **Huczinu.** Gmejnſka rada wojjewja, so je so gmejnje šłuschaza pěſkowa jama w Suborničanſ ſ tramami pokładła a so je sawjeru wuhotowała, so by so njewuschnemu wotwożenju pěſka z khodźenju do njeje sadźěwało. Sa sajimzow kluć w Huczinjanitej gmejnſkej wyschnosći leži. Wot kóždeho wuźiwarja pěſkowje jamy so wočakuje, so budźe ju w rjedje djerjeći, dokelž ſ tym sathowanju gmejnſkeho samoženja a sthamemu słuži. Kóždе wobschkodźenje jamy so ſ trutošću pokhłosta.

S **Komorowa** pola Rakez. Na honitwje, kiž so wječera na tudomnych honach wotmě, sastrěli so 71 sajazow, 15 bažantow, jedyn kankli a jena kohlíza (Wiesel). Na honitwje wobdźěli so 10 łóweznow a honjerjow. Najwjetšiła k. Dietrich, hajnik Rakeczanskeho knježeństwa we Jitku, njemuźaj 14 sajazow, 14 bažantow a kohlíza a bu tak ſ honitwinſkim kralom. Wječzor wuhotowa wolanjeř honitwy k. Schreber ſ Drježdźan za Komorow rejs, na kotrychž so młodźi a stari sabawjachu a dachu sebi piwo a paleńz, kotrejž běsche k. Schreber darił, jara derje złodźeći.

*

Poslednja adventska nóc

Powědaćźko sa advent a hody.

2] (Pokraćowanje.)

Borbora! Setka so potom stradźu ſ njej. Też tuto potajne setkawanje bě starý sawinował! **Pachołowe** mjeſmoćzo so **pokhmuri.** Pschi **płotach** a kerćźinach dyrbješe so ſa njej kaćźeć kaž hólcźiško a běsche hižo na tśiśeći! Jeho starſchi bratr bě so we pośledních wójnſkich dnjach **ſhubił.** Wón ſam so wjazy njewróćźi, jenje wjazy so wón njepokaje, so by ſwoje prawo prěnjorodźeneho žebi **wuźadał.** Je tola morwy. Schto dha rěka „ſhubjeny“, bycź wjazy hač wot ſylneje pjaśe wójny sabity a kaž Elias we wohniwym wósu wotnjeśeny bycź. — Ale starý na ſwojim burſtim ſtatoku to njewěri! Sa njeho rěka „ſhubjeny“ zyle jednorje: w Sibirſkej ſajaty bycź. W Sibirſkej, haha! Byłi ſnajmjeńſcha w Sizilſkej rjekł! Kak moht jeho bratr do Rusleje pśiniś, hdyž jeho nichtó druhi hač Włoch ſajał njebě! Ale starý žej to njeda wurěčeć a ma też prawje w ſwojim khłubje, dokelž jeho najſtarſchi ſyn je woprawdźe w Sibirſkim ſajeću — w ſymjernym ſajeću, hdyž ćěło a duſcha w njewupranjesi ſymje prostnychcźej, hdyž ſmjerć ſama na ſtražt ſteji, so by ji žadyn njećekał.

Tak ſaſłepjeny bě starý, niz jenož ſ ćełmynjej wočzomaj, kotrejž běschtej hižo pśched lětami wuhaſłej — ně, ſlepy hač do wutroby! — Ma dha ſzyła pschecy žanu? Haha, by rad ſa njej pohładał! Kamjeń by jemu wěsće wutroby padnył. A tón dyrbjał ſo na tśeśiny brjoh położiś, so by kóždy do njeho ſtorćźił . . .! Kraſne ſatrunanje ſa tutych pjeć lět, kotrejž w mjelćeńju, hewrjekanju a ſrudnej towaršſchnoſći ſłubi.

Nanej ſo ſpodoba, so na nawrót morwego ćzaka, rjedy hač ſa ſwojemu młódſchemu, dźeśinjej ſtaloka, na nim knježićź a ſ Borboru k woltarej ſtupiś. Pschi nawróće ſtarſcheho ſyna njeje ſa wożenjeneho ſyna, kiž je jenoj ſ ćeladnikom, žaneho měśina w domje — ma nježenjeńź wośtaćź. — Tamle žedźi, kiž tak porucźa, kiž měśno dźerži ſa morweho! Njepuſchći so ſwojeho ſyndka, ani wo zół w ſwojej nadźiji a ſwojim ćakanju. Pschećo jaſny ſłucha hač njeſaſłyſchi ſtup so domoj wróćźejeho morweho. A byrnjeź zyle wójſko nimo krocźiło — ſtary by jeho ſtup ſłyſchał, dokelž ma dobrej wuſchi.

Mjelćejo ſmjeśeſche so młody pachoł. Chźyſche hischcze bóle mpśliś, ale ſtary wuſhuba wſche jeho mpśle. Sćěha chźyſche ſo wotſtaliś, hdyž wtwka wokaſche. — Saſo ſmjeśe ſo ſa ſebje. Miwka je Bobora, ſenoj na wokomik — dokelž potom, hdyž ju pod ſe ſneńom pokrytymi ſchmrěćźkami w ruzy dźerži, je ſaſo jeho zuni holbik, kiž troſchtuje. Wón tak njepſchestanje mórźeć, ma woprawdźe doſcź ſ hubjeńſtwa a bědy tutoho doma. Budźe ſo praſchećź — ſchto budźe ju ſo praſcheć? — — ? a mpśli wudźeraſche do ćźemnoty, kiž bě wokoło njeho a we nim. Mjelćejenje njećźekaſche je jitwu. Wohniwe pruhi ſnuwachu ſo pſchez hiſchće ſ kachłow a kuſtachu dale jitwu, ludźi a ćźichinu. Njeſahaju ſo ſtary w kuće hibaſche. Druhaj poſłehnyſchtaj pomału htowu. Jona ſ prózu ſtany. Bźeſnadźitoſcź a bół běſchtej ju ſniźiłoſ. Chźyſche bur ſpaćź hić? Haj, derje by byłó, by-li zyły dom ſpał, na pschezo. Schtoż burej na ſtajnoſći ſo dźiſeſche, je ſyna a ju ſniźiło, jako byſchtaj hižo ſemjeńtaj byłoj. W tutym domje ſo hiſchće dlicź, ſchtoże jeſći a picź a ſpóſ wotthladowaćź — to je hrózne. Kak móże ſcherjenje dźeło a nadawśi ludźi wutonjeć? Jona pśichinny ſa ćźeſći, wozini kamorina dućźka, ćhaſche ſo na lampu naćźahnjeć — tu wuphlada ſtareho a ſo ſtróji. Tajſeho njebě jeho hiſchće jenje widźała, tajſeho ſpodźiwneho. Sahy na lampku. Tichćźka ſo nad njej paleſche. Dźerjeſche ju kaž pkomjenizu a wobſžwětli ſpodźiwne wobliczo.

Prósłnej wocźi wudźeraſchtej, kaž byſchtej widźałej. Po ſměwk hrajeſche wokoło hubinych kućźikow, kaž chźyſche pśheńcź też do wocźow, kaž by najwjetšiu radoſcź wuprajićź chźył. Starý poſtany a ſłuchaſche. Naras ſjdźe jej po běłych włoſach. Jona bě bjes rady a jara muczna, tak muczna. Tſcheſła haźny a wona njeſaſłyſcźi druhu a też lampku niz. Sydny ſo a ſłuchaſche kaž ſlepy. Ssyn ćźakaſche na wokanje wiwſi a tykaſche wucho do ćźemnoty. Sslepy pśchetorhny mjelćeńje: „Ćźiſſhe! Ćźiſſhe!“ Bjes dycha bě jeho hłóž. Jona ſebi mpśleſche: „Ma ſaſo ſwój ſón.“ Ssyn hórćźeſche do ſo a ćźakaſche na wokanje. Ale ſlepy rěćźeſche po thwitzy ſaſo, wjeſeloſcź a radoſcź thowachtej ſo ja jeho ſłowami: „Wón ńže! Hižo thwata po ſchćźežaju horje!“ „Nichtó njeńže!“ wuraſy ſyn krućźe a poſmećhnje. Starý njedaſche ſo jomylićź: „Nětko je pśchi ſtudni, ſtrowi ſwój dom, a nětko pśchiwobroćźi ſo k nam . . . !“ Pśchećźo wěſćźichi a wjeſeloſchi bu jeho hłóž Pschi pośledních ſłowach ſběhny ſo pachoł a wačźeſche ſo mjelćo won.

Sslepy bě ſwoje wobliczo k woknu wobroćźił, po ſběhny wobej ruzy k powitanju, jeho ćźeło tſchepołaſche ſ dźiwnej radoſću. Monka ćźiche ſchepłanje. Pśieſche jo ſbožowny do ſo. Hnydom budźe wótry hłóž ſhubjeneho ſyna ſłyſchećź, budźe jemu do wuchow klinćźeć. Njemóže wjazy na nohomaj ſtaćź. Zyła jeho ćźełna mój ſo ſo do radoſće pścheměnitła. Schto wo to! Budźe jeho wobſimaćź. Pjećź dołhich lět je na njeho ćźakał. Pschez pjeć dźełbow wěćźnoſće je dyrbjał łćźź, preńj hač je ſtónćźnje k njemu bóſchoł! Hdźe pak wośtanje wočzakowany? Schto rěćźi tak dołho ſ tym, kiž njeje jeho nan, kiž je jenoj jeho bratr? Hlej, tu wiſa preńja ſyſlia po maćeńcźej ſmjerći na jeho ſtarymaj wočzomaj! Derje, ſo nawróćźeny ſo hiſchće wonka thwiłku ſadźeći, njetrjeba ſwojeho nana mjeńkeho widźećź.

(Pokraćowanje ſćěhuje.)

Hodowny Kamjeńc

Ssy tam hižo był nětko w cjašu pšched hodownym swjedženjom w naschim lubym Kamjenzu? Je žo zyle zelemenit. W hewak cjichim městaczku knježi živy wobkhod wot popoldnischich hodžin hacž do wjeczora. Wukladne wokna su pschekupzy na pschemo wupyschili, zu tak pschiwabne a rjane a na prěni wokomik pósnawny: też make městaczko je žo možnje na hodowny swjedžeń pschihotowało, kždy wobkhodnik je žo zyle zaeilt za spokojenje swojeho woteběrařstwa. Ale wón jeje jenoż wulkich spokojił,ně, wón chze też małym najmjenšim wjeselje wobradžicj. Tuczi wobkhuja wukladne wokna, wecži žo blyschcza, hubka plapoze a czi najmjenschi rostkócza žebi staro nóž na schkleńczach, tak zo hdyžda być tutym hodownym daram, tutemu wutkostnemu rajcej džěczatstwa. A wjeczor hakle: zyle Kamjenske naměsto je morjo zwětła. Kolowokolo wyhola a frinkola žo wokna je zwjeczkami a Božodžeczowy schtom sa wschěch zaha k njebju. Kamjenz je pschihotowany za ludowy zwjedžeń.

*

S **Kulowza.** Młody cłowjek z Rakez je na tudomym moście z motorskim kołom swrócił. Schtyrizentnacz- ke kolo na njeho padže. Jeho dyrbjachu do Kulowskeje khorownje dowjezeć.

S **Kulowa.** (Druhe žne lětha.) Dwójzy je lětha je zamjenjeho pola ratar Müller nałetni jeczmień domoj chwał. Prěnje žně běchu spočatk julija. W kuchoze su wjele sorna wurontko, kotremuž hu dale sesthacz a narosć dali. Psched krótkim cjašom móseschce Müller druhe połnosornate jeczmjenzowe žně domoj chwaczi.

S **Kulowa.** W naschej wosadze derje znaty kuratur Nikławich Schołta w Pschichrjoschy (Fürstenbergu) je žo do Mužankowa pschesadził. Arzyměschnik Ponsens jeho zdenja žrjedu do noweho sastojnstwa sapołasa. Jeho pschedchadnik farař Steiner je žo do Běleho Kamjenza pschesadził. — (Hońtwa). Pschi wulkej honjtwje, kotraž žo wutoru na Kulowskich honach wotmě, zu 28 sazajow, 6 kaniklow a 1 bažanta potšelili. Po honjtwje hamtniwinki najeńt Bjarnat Zomak wschitkich wobdżělnikow w Uhlichej kofejowni po starym dobrym waschnju pohosći. — (Dźěcžo žo tepiło.) Šlětny žynk Bidarja Biarnata Rothy na Zarowskej bróšn je žo w tudomym mjeschczanskim hacze tepił. Wczera wjeczor wokoło 6 hodź. czekło swodu wuczahnychu. Hłuboko srudzenymaj starschimaj žo powschitkowne žobuželenje pschiwobroczka. Kaž hischcze zhonimy, je žo hólczk hižo wczera dopoldnja wokoło 11 hodź. se starschepho wobndlenja wotžalił.

S **Khocžebusa.** Maschiza dolnoserbska mějascho zasadny stwórtk mjaženu zaromažinu. Na 15 zlonkow bě- cho je sejschło a ako górcz kń. husčhčichu studijny direktor dr. Pětrowic, kotrež by rad juti žerbiskeje rěcu schlichał a k. Kokot hutizowaschcho wot schulaka Schkrabaka we- wobschnjowe, kenž běscho z rodom z Beleje Wody a naaleč- serbšti huzabnik zdrěiwy a rozenity. Jadeu młody nk napominaschcho, aby je hnóhcži lepej a zichuischej za Serbstwo zelako. Pisches nayschalchowaže kń. Jordana pschiščechmy na pjedne žerbiske žedlišchcza a nałogi zich rowe- a twaceńow. Na to kn. direktor Pětzołd nam zajimawe rozkładenie da wot hurytnych burgundiskich wjow we Lužizy a wot zaromadnych žedlischczow Illyrow, Germanow a Słowjanow na-žamen mésče jano pódes sta lětow rosdźělonych. — Sachadne lěto jo nam zasu nowych zlonkow pschiwabko se studujuzych. S.

Z posedźenia měšćanske'e rady

18. dezembra 1934.

Pschenajezce radneje pinzy. Radna pinza je žo wot 1. 1935 knjesej Janenej z Hornjeho Schreiberhawa benajała. Knjes Jansen hižo 14 lět z najlepschim wuschom na dwórnischczowym hoscenzu w Hornim Schreiberhawje hospodari.

Z Łužicy

Se **Ssepiz.** Zelezniska czara mjes Ssepizami a Nadrjenej Hrabowku je žo njedżelu po poldralětnym twarjenim czaju swjedženjazy wobkhadej wotewrika. Hamtski rjetman dr. Zobel a měšćanoscha Mintler na zwjedženjo wuppschenym Ssepiczanskim dwórnischczu czekneych hosczi powitaschtaj. S wožebitym czjahom žo nětkaje 100 wobdżělnikow popuwjeczenja, mjes nimi wjele dżeczerjow se Ssepiz, psches Bóleriz, Hrabowu do Njeschuchowa-Nadróżneje Hrabowki dowjeze. Na stónczinym kajtanischczu mějachu wjeżnjanostojo wobdżělenych gmejnow rěcze, k kotrymiž žo dżakowachu, so bě žo dotho zadana żelesniza natwarita. Měšćanoscha Leicha-Njeschowski proschesche, so bychu wschě czahi z Drježdżan do Ssepiz w Njedżichowje sastawake. Prezident Domsch slubi, so žo tole žadanje po możnosczi dopjelni. Możesity czah žo potom do Bóleriz-Hrabowje wrócżi. Sa twar noweje żelesnischeje czary je žo 2,2 miltjona hriwnow wudało.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

* S **Arnsdorfa.** Na tudomnym dwórnischczu je žo njedżelu pódawk stał, ludżo pak do schkody njepschinjdżechu. Kaž žo powě, žo na nastupnischczu Pirnjanskeho zahe twory wukładowachu. Jako czah zarjahnu, wosza transportiki wóz sa wuczekowy wós wiżaju a wutkoczi kolijow. Sadżěwk storczi do schkleńczanjeje żeńny nad skowom a kolesa wudrěchu schmary do plestra. Żelesne wokawe nosczaki žo wotkentichu, murje žo wobschkodżichu a nehże 30 wokonowych schkleńczow žo rozbi.

Saamomordaćstwo z elektrizikteu.

W Harthawje pola Kamjenzy je žebi 24lětny Heinz Winkler na to waschnje žiwjenje wsał, so po sczjekorje elektriskeho powoda horje saleše a žo prudowych grotow z ruku dółoy. Młody cłowjek so hnydom moriwschi na semju padże.

Hodowne wiki

Hodowne wiki su hižo tydżenje dołho woživite. Wobkhody su z tworami natykane, stare twory su wobkhodnizy wotbyli abo je wrócżo stajili a wožebite wězy, hodżaze žo jako dary za hody, dopředka stajili. Hižo dawno su twaso wobkhodnik žo po cjašu složuje. Pschi wubranju hodownych wězow liczi z rukowilnymi nowěrami, praji žej, so tez w běžnym lécże kaž w druhich létach ludżo za tunim hrabaja a tak žo po tym složuje. Kupowarjam padaja tunje wězy do wozow. Tamne pyschne twory, z kotrymiž mójesche wobkhodnik w prjedawschich czasach nješto zasłužicz a tunje w hodownym cjašu najwjazy kupzow namaka, jich dżenża nimaja. Swjetscha ze žiska wjazy njewuhladach. To nusne a trélne cżischczi žo doprědka a tunje woła za kupzom. Wobwrót dyrbi khětro wulki być, jeli ma žo z tunich tworow wiżownny wuzitk wukwiskowacz. Sdamo tunje wězy žo njetrjebawschi njekupuja. S małym spytaja wschitzy hodownje radosce wubudżicz. Ale tuně žo rjez, so produktiwne twornje žu trosunite, so po tym nječz. Dżenża zlowo wjazy njepłacżi, so tunje wězy niczo hódne njesżu. Nawopak, tuny husto pschekłapjeni, schto so wschó za tuni pjenjez kupicz hodżi. Pschekupzy a wobkhodnizy pak žo też prósyja, płaczinam pschimérjene twory posticzeż. Hodownje kupowanje je hižo wjesełcht dożeko. Hacž kónschi wobrót dożpě? Njech naschi cżitarjo na nawětschnji w Sserbskich Nowinach dźiwaja a žo na nje powolaja. Wjazy krócz žyun naschonk, kaž žo wobkhodnizy wjeselą, so žo wo jich nawětschnu wězi, žo na njón spomina a wuspěcha ma. Potom budże jón wěsče wospjetowacz. Tute zlowo wuskutkuje dżiwy a njeczini nikomu wobeżeżnoscżow a cżejow. Wobkhodnik kaž swoje twory poticzuje, dokelż wě, so dżedża ludżo wědżeż, schto ma wschitko na pschedań. To ke kupowanju wabi. Że spóznał, so wosjewjenje w Nowinach je z wuspěchom, ki telko ludżom do domu pschińdże. Kupża do zwojich klamow wabicz, je nadawk wobkhodnika. To žo najlepsze z nawětschitkom wuskutkuje. Tak ruka ruku myje.

Najnowiše z cyleho swěta

* **Na dworje Stuttgarskeho kudnuftwa su pondżelu rano morderja Wilhelma Schkrafta z Ginnheima pola Frankfurta n. M. wotprawili. Würtembergski němski hobot nieběsche swoje wobhnadżenje prawo wutrjebał. Schukraft běsche lětha 3. měrza swoju lubku zadatił, dokelż nochżyschе z nim do mandżelstwa stupicz.**

* **W nozu k njedżeli je žo w dolinach Allgäuskich hór žneh schok. Na horach leżeschce žneh njedżelu 20 zentimetrow wyhoti.**

* **Stutskowna Australska, kotraż je žo hakle lédma wot skopczeje czjwile zbrakała, je žo z nowej czjwilu wohrožuje. Milijony selenych papuchow (papagajow) lecża z wusjow wjecżorneje Australskeje do snutskowneje Australskeje. Wone w tak hustych stadłach létaju, so žo jemja seleni, hdyž žo sejndaju. Papuchi zanjeschwarneja wodu, jo tu ludżo a stót njemóża wuzywacz. Wo dnjo a w nozu ludżo wodowe żórła psched papuchami schkitaju. Hdyž ptaki do krajiny farmow dolecża, je strach, so žywy a płody sežeru, kiż žu skopczti-wostrajte.**

* **W jzjedżnej Anatoliji w Małej Asiskej je žo je jemjerżenjom 20 cżłowjekow morsko a 100 zranjo.**

* **Hrózne dwójne mordaćstwo je žo w Pusterwalzje pola Judenburga w Schtyrskej stało. Wotrocżi Wogensberger zarjaty wudowu Heinisserowu, wobstarnu żonu, so by jej 85 hriwnow rubił. Wóżoměłétny wnuk cżyjsche wowżu na pomoz chwatacz. Tej jeho wotrocżi mori. Wotrocżka zajachu a wón ko njeskutkow wusna. Po zajeczju rozhorjena żyła ludżi Pusterwaldske żandarmstwo wobłeżeże, so by morderja pschi pschewjesenju do Judenburga rostorhała. Żandarm dyrbjeschce morderja skradju w nozy wotwjesez dacz.**

* **Pschi jenym kwasu w Mudaniji w Małej Asiskej je žo podżoła sale pschetama. W jali běsche žo nehże 100 żonow zhromadżiło. Wóżom żonow žo cżeżko zrani.**

Strach sa italskn lirn?

Mussolinijowe pośledńje naprawy w dewisowym hospodarstwje žo w Londonje jara pessimistiscze pożpódżuja. To žu w Romje zendżelskim pjenjezkim thétro sa skwsali. W Italskej njemóża zrozumicz, so je žo w Londonje rěczało, so njebudże możno, kurs lirh sdżerżecz, wschako tola zyła Italska z dowérjenjom a dżiwjalnu wjeżo drakonisle naprawy pschijimna, kajkej je Mussolini postajił a hischcze postaja, so by žo stajna hódnosez italskeje mémy hacž do pośledża sakitala.

Wjeżo nětkole hischcze njeje radżonne, so by žo wo popuschczenju hódnosez italskeje liry rěczało. Wobstatk stota w italskej banzy je dże žo w poślednich dżesacz mésacach wo 1265 miljonow liraw pomjenschił, a dessizit witkowańskeje bilanzy wuczinjeschce wot januara hacž do nowembra t. l. 2180 miljonow. Tola žo wuczakuje, so žo z pschipowédżenjom dewisow ald. italskej statnej banzy wjele srédkow swjedże. Optimistiscze rěcża wo tsioch miljardach nowych dewisow za italsku banku.

Hospodarski rozhlad

Sserjedu, 19. dezembra 1934.

Wczerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,489	100 pólsk. zlotych	46,99
1 jendżelski punt	12,285	100 cżeskosł. krónow	10,39
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,40

Barlinska bursa dnja 18. dezembra. Bursa běsche sašny powschitkownje ztabicha, dokelż běsche dale cżicho na bursu a nieběsche nahilenje k nakupam. Dobre powěsče a hospodarstwa wostachu bjes wuznama. Bursa dale wobkhadżowaschе wożebje wiri bankowych akzijow, na kotrychż pschczy hischcze każ na wschěch wikach akzijow, na kotrychż je wukraj wobdżělenj, žo wotpschedawa. Naiskerše ma to swoju pschiczinu w tom, so maja sparmarki krutu kurs. Też na rentowych wikach žo kurzy hacż na wudołženiku pożczonku, kotraż wo 0,05 % postupi, wosstabichu.

Barlinske żitne wukiwiki. Położenje na żitnych wulkowikach je žo mało pschemenilo, a powjedżenje wobrota žo psched nowym létom lédma wocżakuje. Posskżenja w khlébowych żitach žu bohażaze, mtyny pak su sa pschikhodnu cżaš sastarane a maja saiim sa podżischе dodacże, pschi cżomż so wosebite wumenjenja wkaz njepschimoła. W Barlinje žo cżekło lépje zameścži hacż pschi morju abo Kólnie. Pschesczinje a rjane muki maja mału wobkhod sa wschędnu potrjebu. Mowż žo sa wotruby abo sa druhe wolijowe pizowadka podawa. Hewak je posticzenje małe tunje tak każ w pizowanskim żeczmjenju. W żeczmjenju sa piwarnje a ta industriju je wjetschi pschiwoz a zameścži žo sa sritżenu płaczinu.

Wežera płaczene w Barlinje zentnaf

pschenży W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rożi R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jeczmjenia G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wołwża H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.,

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaczizny po złotej hriwnje.

	18. 12	17. 12		18. 12	17. 12.
Pšenca	205.5	205.5	buny	13.0-13.7	13.0-13.7
rožka	165.5	165.5	wotka	11,5-12,0	11,5-12,0
jeczmjeń now.	211-218	211-218	módre łupiny	8.50-8.75	8.50-8.75
jeczmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	12,2-12,5	12,2-12,5
wows	—	—	zeradella	16,0-16,5	16,0-16,5
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńc. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
rżana muka	22.50	22,50	such. truhanč.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruški	8,75	8,75
rżane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
raps	—	—	rżana słomja		
hróch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0	ošeńc. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	rječna „		

Płaczizna za pšońcy za wupłodżerja 8: 197.5 9: 199.5
Płaczizna za rożku za wupłodżerja 8: 157.5 11: 161.5
Płaczizna za jeczmjeń za wupłodżerja 7: 157.5 9: 162.5
Płaczizna za wows za wupłodżerja 9: —, 13: 160.5

Płaczizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

18. decembra 1934 Płaczizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 434.

Połnomiasne, wukormjene, najwjetše rězneje hódnosce hač do 6 lět	41
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	36–39
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	30–35
Mjenje picowane wšěch starobow	25–29

Byki: 506.

Połnomiasne, wurošcene, najwjetšeje rězneje hódnosce	35–36
Połnomiasne, młódše	32–34
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	27–31
Špatne	24–26

Jałojcy a kruwy: 1233.

Połnomiasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosce	33–34
Połnomiasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosce hač do 7 lět	24–31
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	16–22
Derje picowane kruwy a mjenje połnomiasne jałojcy	10–15
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 4567.

Najlépše wukormjene (1. družiny)	50–55
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	40–48
Špatne (3.)	30–38

Wowcy: 2400.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	29–31
Starše wukormjene (6.)	26–27
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	20–25

Swinje: 20502.

Połnomiasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	—
Wukormjene	47–48
Mjasne	46–48
Špatne	44–46
Rancy a kundrosy	43–44

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das für den Bauern August **Koppatsch** in **Sdier** Nr. 28 am 22. 1. 1932 eröffnete Sicherungsverfahren wird aufgehoben.

Dresden, 5. 12. 34. **Die Landstelle.**

Towafstwowski powěstnik.

Pančicy. „Lipa Serbska" (muzsko hlosy) spěwa stwórtk (20. hodownika) wječor we 8 hodź. w Pančičanskim hoscenu.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolerʼ a za nawětšiki dr. J. Cyž, wšitzy w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. XI. 1934: 2295.

Rumpodich je hižo po puću a přijimuje wšě skazańki wulkich a małych za hodowny swjedźeń. Jara přihódny dar je za Wašich lubych skazanje Serbskich Nowin, našeho jeničkeho serbskeho dźenika!

Žonjace, dźěcace, mužace pulowry
lacy : Ziegler na Šulskej hasy 10
Nohawcy. Wulki wubjer. Małe płać.

Nowe a trjebane
piana
we wšěch płačiznach na składźe.
Hłosowańske reparatury
Hudźbny dom
Herm. Jeremias
na Kěžorskej drózy 8
Telefon 3021

Dźělba šijac. mašinow
kotrež do prědka a do zady šija, tak dołho hač skład dosahа . . jenož po **103.—** hr. pola
J. Schieback, na Mužakowskej drózy 4

Kupuju
złote a slěbrne debjenki!
noše, widliški, stare njemjezy atd.
Płacu najwyše dnjowe płaciny
Oskar Brěkuer w Kamjencu
Rěsk wěrowańskich njemjezow
Dom dobrych zaasnikow

Darće

photg.-aparaty
photg.-potrjebu
wot
Erich Winter,
drogowy a photowy wobkhod
na Kamjentnej hasy 14.

Mały nawěštk
w našich NOWINACH
je tuni a so přecy wuplaći

Za swjedźeń
Złotožołte słódke italske
Dessertowe wino litr 1.30
Samoske (woprawdźite)
wosebite posłidźenje litr 1.30
Powonowe wino litr 0.78
Rum — Arrak — Punsch
postrěha
Friedr. Grimm
w Kamjencu
na Budyskej dróze 34

Łožowe
móškowe přikrywy
lohke a polne,
kupujeće stajnje pola Hebera
dobre!
Łožowy dom Heber
na Serbskej hasy čo. 9

Nehdźe 18lětna katolska
holca
ze swójbnym přizamknjenjom so hnydom pyta
Guda w Hrubjelčicach

Por tučn. wołow
(wokoło 30 centnarjow)
ma na předań
bur Knippa w Dřewcach
pola Łaza

Wysokosućelna
jałojca
je na předań
w Smječkecach čo. 28

Wóskowe swěčki
Swěčki na hodowny štom
dostanjeće pola
NATUŠA
w Khrósćicach w Kukowje

Tunio! Tunio!

Cynkowe bowy, 28 cm .			0.90
Cynkowe bowy, 30 cm .			1.—
Cynkowe wanje, podołhojte, 56 cm . . .			2.80
železne hornicy	3	4	5 litr
	1.40	1.70	1.85
železne hornicy	3	4	5 litr
	1.65	2.10	2.45
Wuhlowe łopatki		0.23	0.18
Wohrěwace bleše, zacynkow.		1.65	1.10
Wohrěwace bleše, koprowe,	3.95	3.20	2.65

Siegel
w Budyšinje
na Zadnej Bohatej hasy **15**

K hodam
poskićamoj wosebje tunjo:

Kuski na štom
w šokoladze, keksach, fondantach atd.
Rumpodichi, popriancy
Praliny, wuwažene a w pakćikach, we wšěch płačiznach!
Plesirnaki . . . . ¼ punta 14 pj.
Korenjenowe placki . ¼ punta 17 pj.
Rožkaty tykanc . . ¼ punta 20 pj.
Hodowne šokolady
5 zwuběr. tafłow w pakćiku z bančkom, jenož 1.— hr.
Hodowne polnomlóčne šokolady
hobrska tafła 125 g . . . jenož 30 pj.
4 tafle po 100 g . . . jenož 95 pj.
Wěcy k pječenju po najtuńšich płać.
Worjechi 3 punty jenož 1.— hr.
Lěsne worjechi punt jenož 40 p.
Pječene jerje litrska tyza 50 p.
Wolii, sardiny tyza wot 25 pj.
Zawite jerje, sardiny, jerje w želeju, Bismarckowe jerje we wšěch płačiznach tyza wot 30 pj.
Połonowe wino litr jenož 78 pj.
Jako darjeńki poručamoj wosebje
małe servelatowe a salami kołbasy
su ene wuhorje
Thams & Garfs kofej
stajnje čerstwje paleny
¼ punta jenož 90, 80, 70, 60, 50 pj.
a 3 procenty rabata
Naju wukładne wokna wam wšitko pokazuja!
Thams & Garfs
w Kamjencu na Knježskej hasy 5
w Budyšinje na Hłownym torhošću

Neukirchenske
wottorhanske protyki
su hišće na předań
Njezabudź sebi ju kupić
w Serbskej knihařni w Budyšinje

My dawamy wšitcy jenajke rabatowe znamki

Pawoł Glawš w Pančicach	Bruno Natuš w Kukowje
Rudolf Kaiser w Pančicach	Pawoł Warnać w Kukowje
Jurij Hainse't w Pančicach	Mikł. Šěrak w Miločicach
Jan Robel w Smječkecach	Jakub Kubaš w Njebjelčicach
Jan Mechela w Pěskecach	Mich. Krahl w Sernjanach
Jurij Glawš w Rózeńće	M. Dürrich w Now. Wjescy
M. Schneider w Rózeńće	Max Šmidt w Now. Wjescy
Max Pöpel w Khrósćicach	Bernh. Warnać w Lejnje
R. Völkel w Khrósćicach	Aug. Häcker w Lejnje

A. Natuš w Khrósćicach

Rabatowe lutowańske towarstwo Pančicy
zap. tow. w Pančicach

K Božemu dźěśću
našim dźěćom
wobrazkowe
knižki:

Kocor ćehnje na hońtwu, šesćo jemu pomhaju	0.30
Sešerjačk	0.15
Šešerjawka	0.15
Pěknych dźěći wjesele	0.25
Brunčki	0.50

Serbska knihařnja w Budyšinje

Das Weihnachtsgeschenk

Die elektrische Singer
Weltbestgehende Zahlungserleichterungen
Singer šijace mašiny akc. tow.
w Budyšinje, na Bohatej hasy 14. Tel. 2205

Poručam swój bohaty skład
we winach, likěrach, pulencach, rum a arak
we wšěch płačiznach. Wosebje płaćizny hódnotne
Połonowe wino wot suda, litr płaći jenož 80 pj.
Pawoł Glausch, kupc a dom w Pančicach

Někotre rjane
zabawne serbske knihi
kotrež słušeja
pod Božeho dźěśća štom

J. Lorenz:	**Serbscy rjekowje**	wjazane 1.20 hr.
Černý:	**Serbske wobrazki**	wjazane 1.20 hr.
Kubašec:	**Wusadny**	wjazane 0.80 hr.
Čišinski:	**Nawoženja**	wjazane 0.80 hr.
	Ruske biliny (bajki)	wjazane 2.00 hr.
Nowákowá:	**Na farje — Hańžki**	wjazane 1.20 hr.
R. Domaška:	**Pokładow pytař — Le chevalier de Saxe**	wjazane 1.20 hr.
J. Lorenc:	**Kupa zabytych**	wjazane 1.20 hr.
Jak. Nowak:	**Pućowańske dopomnjeńki**	1.50 hr.
M. Šewčik:	**Smješki a powědańčka**	1.— hr.
K. B. Šěca:	**Clowjek w přirodze.** I. a II. dźěl	1.— hr.
	Na dalokich pućach. III. dźěl	0.50 hr.
H. Sienkiewicz:	**Hana**	0.50 hr.
J. Winger:	**Hronow**	0.30 hr.
B. Třebizský:	**Kaspar Zdenek Kapleř ze Sulec**	0.30 hr.
Dr. J. Laras:	**Sibakec nan**	0.30 hr.
R. Domaška:	**Wr,ós**	0.50 hr.

Wšitke tute knihi wobsahaja najrjeńše powědańčka, kotrež w našej literaturje mamy. Jedna je zabawniša druheje. Wšitke su tak tunje, zo móhł sebi kóždy tu abo tamnu kupić. Bjez dobreje serbskeje knihi pod štomom Božeho dźěśća njesměła so w přichodze wjacy žane serbske hody swjećić. — Wšě naspomnjene knihi dostanješ

w Serbskej knihařni w Budyšinje

Bestellschein
(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)
an Verlag **Serbske Nowiny,** Bautzen

Herr _____
Frau _____

in _____

Postanstalt _____

Wohnung _____

bestellt hiermit die „Serbske Nowiny" ab 1. Januar 1935. Preis 1.51 Rm.

Datum: _____ Unterschrift: _____

[illegible] Bjepłaći

[illegible] dyž SERBSKE NOWINY swojim přećelam a znatym z dobrotiwowacym słowom dale daće. Prošćimy Waš wo to prosyć?

SERBSKE NOWINY wukhadźeja wob tydźeń 6 razow a płaca na pósće 1.51 hriwnow.

SERBSKE NOWINY móža so na wšěch póstowych hamtach a też pola našich dowěrnikow skazać.

Přiloha k čisłu 295

SERBSKE NOWINY

Srjedu 19. decembra 1934

Wuplodźerska bitwa w Sakskej so započina

Na němšćim burskim sjězdźe w Goslaru je němski minister sa ješiwjenje Darré ratarsku wuplodźerišu bitwu pschipowědźił. Tuta bitwa žo w symšich měsačach swoju pschedka z wulkim rosćaženjenom pschewjedźe. W nalěcu ma žo potom praktiske dźěło sapoczeć. We wješenych burstwach zmjeje Němšcej žo nětkle 420 000 zhromadźiznow wotmiše. Na nich ma žo burstwo we wobschěrnym swěsćenju a słěpschenju pschichodnych žnjow powuczować. Mimo teho je žo wotmyslilo, so žo broschurki wudadza a žo wobrazy pschiprawja, kotrejž žo na jenotliwych městnach wupowěznu a w stajnym porjedźe ratarjam wo najważnischich dypkach rozprawja.

Powuczenje sa Sakšku je žo w Drježdźanach z rosrěčowanjom z nowinarjemi sapoczało. Krajny burski wjednik Körner je najprjedy wobschérne pschiboty w Sakskej sajwjedł. Pischihoty cźinja žo sa wjele druzyny ratarskeho wuplodźenja, so by žo powschitkownje pschisporjenje wunoschka dopjelo. Hlowny pschednoschl měješe wobeby porucźenz ja wuplodźerišu bitwu w sakšim krajnym burstwje ratarski rada dr. Claus-Rochliczanski. Wón rospominaschе dołhadnje hlowne nadawki wuplodźerskeje bitwy z nazionalnopolitiskeho a agrarnopolitiskeho stejišcźa. K agrarnotechniskemu nadawkej rosćaženi dr. Claus wschitke naprawy, kotrejž maju žo pschi wuplodźerskej bitwje pschewjesć. Wschitke możnosće polěpschenja dyrbja žo rospominać, so bychu žo lěpsche žně a polěpschenja ratarskich pschedewsaczowo dopjelе.

Pschednoschcer dopominaschе wobsebje na potrjebu wolmy a na **płahowanje wowzow**. Tej je trjeba, so žo na běłkowinje bohaty pizewe reserwy wutworja, so žo njazu wolsitwych a nicźownych rostlinow płahuje, so žo i melioriazijemi dźěło a hódnosće wobstaraju. Możnosće, ći k wunoschnischim žnjam domjedu, a możnosće k powiešenjenju skotarstwa dyrbja žo wobkedźbowacź a wutrjebacź.

Wupjech němskeje wuplodźerskeje bitwy wotwiżuje wot teho, so žo wutrjebaju wschitke mozy w burstwje a wschitke mozy, kotrejž njepospjedźene abo pospjedźene z burstwom swisnja. Organisazija němskeho sejiwjazeho stawa je žo tež tón króć postarała, so žo tež poslednі burski statok do tuteje wuplodźerskeje bitwy sćehnje. Porjadne wukubłanje wokrjesnych burskich wjednikow, a jich rozbudźaćerjow, dešaćstuńzaty zhromadźiznow a rěčnych wjeczołow we wješenych zhromadnosćach sa cźaš wuplodźerskeje bitwy žo postaraju, so žo tež poslednі bur a ratař do tuteje bitwy sćehnje. Nimo teho dyrbi zyły lud žobu pomhacź, so by wuplodźerska bitwa wulki wuspěšchna była; pschetož puć k politiskej šwobodje našcheho wótzneho kraja wjedźe bjez šwobodu sejiwjenja našcheho ludu.

Krajny burski wjednik **Körner** wopisowaschе, kak je můzno, było, so žo z rjadowanjom mikow tež najbóle wotlešene burske dwory do tuteho rjadowanja sapschijachu. We wuplodźerskej bitwje žo wobsebita ważnosć na **pschisporjenje wowzow kładże**. We wobsebitym referaze dra. Heinichena žo rosłoži, kak nusne je, so žo kwantnosć wowzow a jich liczba powjetschi. W lěcze 1870 mějachmy w Němšcej 25 milijonow wowzow. Tehdy pschische wolmu wunoschowachmy. Dźensa wuczinja liczba wowzow w Němšcej jenoż hischcze 3,2 milijona. Jenoż 7 prozentow potrjeby wolmy nam domjace wowzy podawaju. W tekstilowej industriji nětkle 3 milijony ludowych towarschow dźěła. S swobstaranjom nicźownych rostlinow w domisnje ma žo tutym dźěło zakhowacź. Sakške płahowanje wowzow běsche nětkly zwětšalowne. Do wójny hischcze sakške bowrany do wscheho zwěta sćelechu. Tak žu w Sakskej pschihódne wumenjenja sa płahowanje wowzow.

Krajny burski wjednik naspomni, so je žo płacźiwa sa zentnar wolmy wot 25 na 100 hriwnow powyschka, a pschi nětčišchim njedostatku na wolmje by žo wyšche 200 hriwnow powyschka, njeby-li žo ї wicźnym rjadowanjom sa sprawne płacźiny starało. Tu rošćoji krajny burski wjednik hischcze pschihódne wuzłědk pschi prěnich prózowanjach k pschewjedźenju młodostnych dźěławych mozow z městow na wsy. Schtož płahowanje lenu nastupa, rjekny krajny burski wjednik, so žo wschitka tamle, so by žo wobsebje w Rudnych horach wjazy lenu płahowało. Se rańschimi statami je žo hižo wo samenjenje rěpoweho symjenja na lane symjo jednałe.

We wuplodźerskej bitwje žu sa Sakšku tež meliorisazije wulki wažne. S powodźowanjom a wobwodźowanjom leżownoscow móže žo wunoschk wschitkich płodow wo něhdźe połojzu powjetschicź. Tola tež kajkosć płodow žo słepschi a wěstosć žnjow w mokrych a žuchich letach žo jara polěpschi. We Sakskej ma žo něhdźe 190 000 hektarow z meliorazeju polěpschicź. To žada žebi 224 milijonow hriwnow. Powodźowanja žadaju žebi bohdla 155 milijonow hriwnow a druhe meliorazije, hnójne mětnosće, hospodarske puće a runanja senje 91 milijonow hr. Na tutych dźěłach 10 000 dźěławych mozow 43 lět dźěłacź. Połojzu dźěła dyrbi dźěłowa słužba a druhu połojzu maju rusowi dźěłacźerjo wukonjecź.

Swjedźenje a jich zmysł

Je lědy něschto na šwěrcźe, schtož może cźłowjek njeje šnjesć dyž-li wostudu. Tehdyla je žiwjenje w jałtwje tak cźežke chłostanje. Trjebamy womělenjenje, trjebamy pišanoscź, barunoscź, pschekwapjenja. Pischetoż cźłowjek njeje žiwy jenoż potom, když ma chlěba. Jenoż mało wobhnadźenych wumětarjow je samohło, to twarcź, do kowkow, žłowowu abo barbow sdrasćiscź, schtož we wutrobje kóždeho cźłowjeka drěma a žo samo w jeho najnjechładnischich cźinach jewi. Pischetoż pola nimale wschich lwězow žo tak jara wo to njejedna, so žo wone stawaju, ale kak žo stawaju. A když je tež wjetschi dźěł žiwjenja ї bojom wo materialnu podłubu bycźa wupjelnjeny — w tym njeleži smysł a zanjer cźłowjeskeho žiwjenja, ale w šwobodnym rozwiću cźłowjeskeje dusche.

Tehdla ha šwjedźenje tak mazne. Wone jenohłósnosći dnjow a tydźenjow pschetorhnjwschi žyle lěto je šwojim barbitym błyschcźom możnoscź. Kóždy šwjedźeń na swoje wožebite mjeniwocźo. Hodowny šwjedźeń na Khrystušowy narod dopomina, na šwětłonoschneho Sbóžnika, na kotrehož w najcźemnischim cźašu lěta spominamy. Jutry Khrystušowe ї mortwych stanjenje šwjeceamy; žu šobom dopomnjeće na njeho martrarstwo a na jeho dobyće nad šlym. Swjatki žu šwjedźeń šwjateho Ducha, kotrehž tola pschezo sašo nad wschitkimi niskimi mozami tuteho šwěta dobywa.

Cźłowjestwo je rozumiło, kždy ї tutych šwjedźenjow tak wuhotowacź, so może jich šmykł šamo najšednorischi cźłowjek lohko sapschijeć. Mtóbnoselene mejki, kotrež nasche domy k šwjatkam pyscha, dawaju nam sacźuće, kaž wone šmykłej tuteho dnja pschijeteju. Njane waschnje, so matrownym tydźenj wschich sawjeselenjow sdalowacź, tkutnu

Olympiski ledowy stadion so šwjatocźnje wotewrił

Stadion kumschtneho ledu, kiž je so sa IV. olympiske hry w Garmischu-Partenkirchenje natwarił, je so sańdźenu njedźelu šwjatocźnje wotewrił.

Bajki z dalokeho juha

Přełožuje *J. S.*

10. Dźiwna kwasarjo.

Na runym polu žněještaj (zo serpom! Přełožer.) dwaj bratraj žołtu pšenicu. Běštaj pilnaj a khwatałštaj z dźełom tak, zo khwile njeměještaj, sebi pót z wobliča zetrěwać. Pšenica padaše kaž pod kosu a přeco wjetša bu liča snopow na dołhim polu.

Přińdźe *stary muž* ze šědźiwej brodu nimo a zawoła přećelnje na njeju: „Bóh žohnuj waju dźěło, młodźencaj! Ale kak to tola je, zo so wój dwaj samaj na tak wulkim polu prócujetaj? Hdže su waju pomocnicy?“

„Hdže pak mohło pomocnikow nabrać, hdyž tola smój tak samaj?“ wotmołwištaj bratraj. „Nan a mać stej nam hižo dawno wumrěłoj, sotřička pak je hišće přemłoda, zo by so wot ranja hač do wječora na horeym słóncu pjekła. Dyrbi tola tež doma być, zo by namaj hospodariła a připołdnju wobjed přinjesła.“

„Mojej młodźencaj“, rjekny staruška, „dźensa njedočakataj, zo wamaj sotřička wobjed přinjese. Doma so dźiwne wěcy stawaja. Dźěch nimo waju doma a widźach na dworje wšo polne čornych koni a dom połny dźiwnych kwasarjow, kiž maja zatrašnje złe wobličа. Na hłowje maja wšitcy druzy čerwjene čapki, jenož nawoženja ma módru. Khwataj tajraj hnydom domoj, zo hišće posledni króć wohladataj swoju sotřičku — njewjesту!“

Bratraj so mócnje wustróžištaj. Hnydom čisnyštaj serpaj z rukow a khětře běžeštaj přez pola a łuki domoj. Doma namakaštaj wšo tak, kaž bě jimaj staruška powědał.

Kwasarjo běchu hižo wšitcy na konjach a přihotowathu so na wotkhad, jenož nawoženja hišće na prozy čakaše, doniž so njewjesta rjanu kwasnu drastu njezwobleka.

Jako cheyštaj bratraj do khěže zastupić, zetka jeju hižo sotřička, kwasnu drastu zwoblekana a jara zrudna.

Bratraj pak, kiž swoju sotřičku wutrobnje lubowaštaj, so ja staroscźiwje prašeštaj: „Luba sotřička, hdy pak so zaso domoj wróćiš?“

„Hdyž morwy kokot nowy dźeń zaspěwa“, wotmołwi sotřička a hórko zapłakny.

„Ow, to pak nihdy njeje było a nihdy njebudźe, a tež ty so nihdy wjacy njewróćiš“, praještaj bratraj a zapłaknyštaj tež wobaj.

Jako sotřička njewjesta proh přestupi, přimny ju hižo nawoženja a sadźi ju na konja. A hnydom so bratraj druhi króć prašeštaj: „Luba sotřička, hdy so zaso k namaj wróćiš?“

„Hdyž budźe morwy cyrkwjenc dźeń zazwoni“, wotmołwi sotřička, a znowa so ji wuronichu sylzy po błědych licach.

„Ow, to pak nihdy njeje było a nihdy njebudźe, a tež ty so nihdy njewróćiš“, zdychnyštaj bratraj a trjóještaj sej sylzy.

Ale nětko tež nawoženja na konja skoči a sotřičku njewjestu twjerdźe za pas přimny. Prjedy pak hač konja z wotrohami kłó, prašeštaj so bratraj třeći raz: „Luba sotra, rjenje će prosymoj, praj namaj, hdy so zaso domoj wróćiš?“

„Hdyž přińdźe na pjatk njedźela“, rjekny sotřička a z hłosom zapłakny.

„Ow, to pak nihdy njeje było a nihdy njebudźe, a tež ty so nihdy wjacy njewróćiš“, zdychowaštaj bratraj, a zdobom ze sotřičku z hłosom płakaštaj.

Tola twjerdowutrobny nawoženja so wo sylzy bratrow a sotry njestaraše. „Do přédka!“ zawrjeskota z krutym hłosom, a dźiwni kwasarjo pohonjachu konje do dźiwjeho skoka. Nawoženja jěchaše posledni, a dźeržeše twjerdże w rukomaj zesłabjenu njewjesću, kiž so ze samym strachom wša traseše.

Jako dźiwni kwasarjo k rozpućej přihnachu, hdźež steješe wulki požohnowany křiž, zawinychu so daloko wokoło kříža. To so njewjesći dźiwno zda. Tohodla rjekny nawoženi: „Čehodla wuwinjeće so křižej?“ Ja sym zwołena, zo rady pozastanu při kříža a so pomodlu někotre wótčenaše. Tuž teź ty, jeli sy čestny nawoženja, kazaj swojim kwasarjam, zo swoje konje zawróća a jědźeja ke křižej. Tam budźemoj hromadźo Křižowanelo prosyć, zo namaj w mandźelstwje bohate zbožo přidźěli!“

Na tule miłu njewjesćinu *prostwu nawoženja* hroznje z hłowu třašese a wotwobroći swojeho konja hišće bóle wot kříža. Njewjesty pak zmocowa so dźiwna hroza. Wupřestře swojej ručey ke křižej a zawoał wótře: „Křižowany Božo, budź mi *miłosćiwy* a přijimaj mje za swoju přećelnicu!“

Po tutych słowach pak zběhny nawoženja swoju čežku ruku a dyri swoju njewjestu tak, zo so ji poča we hłowje wjerćeć. Tola njewjesta wupřestře druhi króć swojej ručey ke křižej a wospjet zawoła: „Křižowany Božo, budź mi miłosćiwy a přijimaj mje za swoju sotru!“

Zaso njesmilny nawoženja swoju čežku ruku zběhny a dyri njewjestu tak sylnje, zo wědomje zhubi. Lědom pak so syrotka zaso zhraha, zawoła hižo třeći króć ke křižej wobroćena: „Křižowany Božo, budź mi miłosćiwy a přijimaj mje za swoju njewěstu!“

Nětko pak bjezwutrobity nawoženja zhrabny třělbu a zamachny z jeje naličnikom tak mócnje na njewjesćinu hłowu, zo so syrota z konja zwjezy a morwa na zemju padny.

W tym wokomiku pak wotewri so zemja šeroko a pózrě nawoženju a kwasarjow z konimi do hromady.

Z cźła morweje njewjesćički pak zběhny so běły hołbik k njebjesam.

(Pokračowanje.)

hudźbu khyschecź a ho ſ póſtnymi jědźemi ſpokojiś, je ſa tóhle dźěćo a ſa tóhle dorosćeneho hłuboke nawědźenje. Cźim hyłnišcho pśom wyſk a radoſcź jutrowneho ſwjedźenja ſacźuwamy.

Hodowny ſwjedźeń by byk bjes khyschcza a bjes wożebitośe, njeby-li hodowneho ſchtoma byko. Krocźiſch-li ſwjatu wjeczor po ſe ſnjehom pſchikrytej dróhy a khyschi-li ho ſa tóhle woknom bożodźěśowy ſchtom, potom ſacźuwaſch najſajmišcho, kak derje ſy ſchowany doma a ſapſchijeſch tak prawje ſmjerſe a rjanoſcź ſwójbneho ſiwjenja. Hody ſu ſwjedźeń ſwójby. kz.

Ziwjenje konja

Nas dźěcy po Lawſkich hrjebjach w Budyſchinje, ſo bychu bóſchot do ſerbſkeje cźiſchcźerńe. Tuż pſchiſhódźech ninu ſapſchaha, kiž tam pſchi wobkhodźe ſtejeſche. Wóſ be nakładźeny ſ cźiſchcźowej papjeru, kotrąž pſchebjerawſchi rotaziſku maſchinu, to najnowſche po ſerbſkim kraju wojſewja. Dwoj konjej bźěchtaj do woſa ſapſchehnjenaj. Stojeſchtaj ſ połkilenej hłowu. Kaž ſkoro kóždy mźěſchcźan, widźa ſrédka hdy ſelene luki a pola wonka na kraju.

Wjeſera ſtojeſche ſaho ſapſchaj pſched jenym wobkhodom, konjej ſachleſchtaj, bźěchtaj tu runje dozpěłoj. Nohi jimaj ſchepotachu a woczi bźěchtaj wot cźežkeho cźehnjenja zyle cźerwjenej. Jehźichcź padaſche ſ jeju tłamow. Pohoncź ſkoczi ſ woſa a połoji na konjej pſchikwo. Dołhoż ſ woſa wotkładowachu, pſchiſtupichu na khwilku ke konjomaj. Majtach troſchku mi najbliže ſiejaze ſkocźo. Dźakownje hładaſchtej woczi na mnje a wuſchi poźłuchaſchtej na moje ſłowa: „Pěkny kóniko“. Tuż poźłuchajeſe, ſchto mi kónik powědaſche:

„Moje mjeno je Lota a tuto dostach wot ſyna bura, w kotrehoż konjezu ſo narodźich. Sſwoje dźěcźaze léta pſcheźiwich w małej wjeſy blizko tuteho měſta, na kotrehoż wyſoke khěže huſto ſ moje paſtwy ſhładowach. Hižo jako ſrěbą mějach brunu kožuch a ſylne ſtawy. Mojej ſrjedowonikaj khodźeſchtaj pſched płuhom ſamſneho bura.

Hiſchcze nětko w ſwojej wyſokej ſtarobje dopominam ſo rady tamneje dobreje paſtwy, błyſcheźatych trawiczkow na rojotym ranju, łuboſneje wónje młodych ſyrowow w naležu, pſchijomneho khłódka wulkeho duba, pod kotrymž kóžde pſchipołdnje wotpoczowach a moja maczerka ſo mnu wjeſele hrajeſche. Sſe ſwojich dopominjeńkow ſacźuwam hiſchcze wóń dobreho ſuchoho ſyna. Tola to wſchitko bźěſche jenoż mały wotrězk mojeho ſiwjenja. Minyło bě ſo thětrje kaž wětſik, ſpěſchnišcho hiſchcze hacź młodoſcź cźłowjeka. Jeneho dnja dyrbjach prěni raz pſchi ſwojej macźeri we woſu ſobu nózkowacź. Tehdy ſapoczinaſche ſo cźežki wuczomny cźaſ ſa ſłužbu cźłowjekow. Pomału ſmuczich ſo na cźežki ſtup, kiž je ſymbol wotroczśiwa, nam wot cźłowjekow nanuſowany, hdyž ſmy tola ſpěſchne ſtworjeńcźka a naſchi towarſchoju we wulkich ſtadkach w dalokich pſcheſtrjenjach Aliſeje w dźiwinje bykła. Pod jich kopytami ſarźi ſemja a nichtó njeſwěri ſebi, jich ſwobodu nětkaſ pſchikrótſchicź.

Tola ſapomnich bórſy ſwój wuczomny cźaſ, ſabych hóńke ſacźuwźa ſchuba, torhanje ryſadła we mjekkej tłamje a ſadwělowane poſpyty, ko utomu nanuſowanemu wożudej pſcheźiwjeźej. Jeneho dnja mje do měſta wjeſe dźěchu. Dźělich ho ſe ſwojim prěnim knjeſem, dźělich ho ſ macźerku, ſ wjeſku a ſe wſchěm, ſchtoż bě moje wjeſele na kraju. Bě cźopły dźeń prażnika. Na wulkim namješcze ſ twjerdym pleſtrom wotmětwachu ho konjaze wiki. Sſłónčne pruhi wotbłyſchcźowachu ho na jaſnych kožuchach mojich towarſchow. Běch nadobo ſaho w hródźi wulkeje ſpediterſkeje firmy. Hižo na druhi dźeń mje ſawſchahnychu do cźežkeho woſa, dyrbjach ho bźěžicź dźeń jako dźeń po twjerdych měſchcźanſkich dróhach. Tak ſapoczinaſche ho moje ſiwjenje w měſcze. Je pak też wośdźeł mjes nami konjemi. Jeni bźěhaju jenoż w knjeźſkich woſpicźkach a druhe jěchaju ſe ſwojim knjeſom po haju, polu, holi, jenoż my dyrbimy ho draczowacź ſ cźežkimi wosami a tamne naš wjazy kóždy w ſpěchnoſći pſchetrjechcźa. Kaž ſa wjele cźłowjekow, je też naſche ſiwjenje wopraſchita cźeza.

Wjele lět khodźach po měſchcźanſkich wulicach. Rano dach ho ſcźerpnje ſgratowacź a wjeczor wrócźich ho ſpróſny domoj, do ſwojeje hródźicźki. Druhdy ſpytach ſe ſwojim towarſchom wo naju wożudźe ho roſrěcźowacź, tola tutón bě we wójnje kanóny cźahał a měnjeſche ſtajuje, ſo je tu lépje, dokelź tu njeſadaja ſehlihe kloki ſ njebjeſa, kiž konje a ludźi roſcźaſtkuja. Tak běch ſaho ſpokojniſchi. Sſwojeho wobſedźerja w ſiwjenju ſhuſto ſaměnich, tola poléhſchił ho mój wożud ani kuſka njeje. W lécźu cźłowjekowſke mje tužnota a horzota měſchcźanſkich haſow a w ſymje ſaho cźerpjach pod ſurowej ſymu. Sſym nětko hižo dołho na ſwójcźe. Ludźo praja, ſo dożpějemy ſtarobu wo 50 a wjazy lět. Tola mordaſiſe ſiwjenje w měſcze dawa nam wjele prjedy ſeſtaricź hacź wonka na kraju mjes ſelenymi polemi a łukami. Cźuju, ſo budźa też moje mozy bórſy wutrjebane ...“ W.

Přilopk

Diftheritis w Mecranje.

W Mecranje we wjeczornej Satſkej ſu dla ſkhorjenja dźěcźi na diftheritis dyrbjale tři ludowe ſchule ſamknyć. W zyrkwjach ſu ho dla roſcźerjenja tuteje naſkłowazeje thoroſcźe dźěcźaze Boże łłužby ſaſtajile. Poſłednje dny ſu też nětkotre ſony na diftheritis ſthorike, kotrež ſu ſwoje khore dźěcźi wothladale.

Woheń w papjerniku.

Papjernik w Spechthauſenje pola Barlina je ho pónđźelu ſ wulkim wohnjom ſapuſcźił. Wón wot wjele lět němſkoſtatnej banzy nittatu papjeru ſa cźiſchcź bankowkow podawa. W jeho ſleczim poſkhodże ho pónđźelu wjeczor nětkotre ſta walow papjery ſapalichu. Woheń ho po lohko ſapalnej papjerje ruče roſcheŕi, ſo ho tleczi poſthod a kubja ſa nkkotre mjeńſchiny wohnjowemu morju runaſchtej. Mułka liczba motorow a maſchinow je ho ſniczika. Naſtata ſchkoda ho na 100 000 hriwnow wobliczа.

Dwójnikaj mataj wſchelake ródne měſtno.

Njewſchědny pad, ſo mataj dwójnikaj wſchelake ródne měſtno, je ho w badenſkim hamiſtim wokrjeſu Schlopfheim ſtako. Prěnje dźěcźo ho w ródnej wjeſy Kürnberg narodźi, druhe pak pſchiſhódźe w měſchcźanſkej khorowni w Schopfheimje na ſwět, hdyž běchu mjes tym macź dowjeſli.

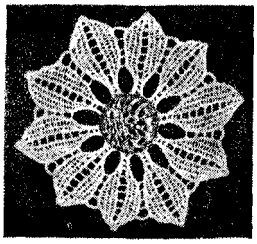

Snamjeſchko ſtutka ſymſkeje pomozy ſa januar 1935

je ho ſ Plawenſkich zankow ſhotowiło a ma mjedźany kneſl ſrjedźa. Se ſhotowjenjom ſnamjeſchka ſta dźěłacźerjow Plawenſkeje zankoweje industrije dźěſchi cźaſ dźěła dostachu.

Ssamomordarſtwo Minſkeho chirurga.

Snaty univerſitny profeſor a chiaurg dr. H. Lorenz je ſebi w nozy k póndźeli ſiwjenje wſak. Wón běſche hiſchcźe w nozy w Rudolfinſkej thorownji cźežku operaziju wukonjał. Jako domoj pſchińdźe, rjekny ſwojej ženje, ſo dyrbi hiſchcźe liſty piſacź. Poſdźiſcho jeho wobwěſnjeneho namakachu. Profeſor Lorenz ſtejeſche w 61. lécźe ſiwjenja. Ssamomordarſtwo je we Minje wulke dźiwanje ſhudźiło. Wo pſchicźinach ſamomordarſtwa ho piſche, ſo je profeſor Lorenz pſched lětami petrolejowym ſpekulantam do rukow padnył. Tuczi jeho narěczanu, ſo wón ſwoje ſamóženje wo 1½ milijona ſchillingow ſwjetſcha na wjeréźenje ſa petrolejom ſwudawa. Jena ſchwajzarſka banka chźyſche jemu petrolejowe źórło ſa 250 000 frankow wotkupicź, ſ cźimž by wón ſnajmjeńſcha dźěł ſwojich pjenies wutkował. Woſebje tragiſke bźěche, ſo ſaſtupjeł tuteje banki dźeń po ſamomordarſtwje do Wina pſchijědźe, ſo by Lorenzej frécźenje pſchedpołożił, kiž ho jeho połnje ſpokojiło. Wopraſchita pſchicźina ſamomordarſtwa drje je ta, ſo wón ſwojej dźowzy, kotraž budźiſche ho tele dny na italſkeho ariſtokrata ſwudała, njemóžeſche njewjeſcźinſkeho wěna do mandźelſtwa dacź, kajkeż ſebi jeho ſtaw žada. Njedźiwajcź ſwojeje njeſpožowneje ſpekulazije bźěſche pak profeſor Lorenz pſhezo hiſchcźe bohaty muż. Jeho ſbérka wumělſtwowſkich a ſtarožitnych wěcow kluſcheſche do najwuſnamniſchich tajkich ſbérkow Wina a ſteji ſamo pod pomnikowym ſchkitom. Wěźywuſtojni hódnoſcź ſbérki na 1,5 milijona ſchillingow wobliczeja. Profeſor Lorenz bźěſche pſcheźel ſławneho ſchwajzarſkeho lékarja Mittelholzera, ſ nim je huſto w létadle do Afriki puczował a mnoho wobraſow ſobu pſchińeſł, kiž ho hiſchcźe njeſu wocźiſchcźałe.

Wjerczene jejo pſchecźiwo ſchrótzy.

Wuheſkej wuběharjej, roſtlinojědźał a mjaſojědźał, kotrajž ſtaj na pſchemo ſ Budapeſta do Roma bźěžałoj, ſtaj w ſamſnym cźaſu do Roma doběžałoſ. Tam je jeju bamž w ſkłuchenju pſchijał. Wuběhowarjej ſtaj wſchědnje 100 kilometrow pſchebźěžałoj a wſchědnje 10 hacź 11 hodźin na dróſy pobyłoj. Wobnjo ho ſdźe wostajiſchtaj a hakle wjeczor ho mjedźiſchtaj. Roſtlinojědźał by wjerczene jejo ſe ſeleninu wjeczerjał, jeho pſchecźiwnik pak Winſku ſchrótku. Salamijowu kołbaſu, kotruż bě tutemu Budapeſtika rěſnika jednoża wokoło powěſka, je wón zuku do Roma pſchińeſł. Haczrunje bźěſchtaj wuběharjej ſwojim ſaſadam ſwěrnej woſtałoj, njemóžeſche ho ſamomu ſ njeju palma dobyczа pſchepodacź; pſchećoż wobaj bźěſchtaj w ſamſnym cźaſu a cźitaj a ſtrowaj do Roma dozpěłoj.

Saxalerjo w konjeźach wuběhowarſkich koni.

W Toronto w połnocźnej Amerizy w ſchěſcź wſchelakich konjeźach ſdobom woheń wudyri, kótryż ho rucze roſcheŕi. 21 koni, 60 000 dollarow hódnych, ho ſpalt. Někotre konje do wohnja wrócźo bźěcźu, hdyż běchu ho hižo wuthowałe. W poſłednim cźaſu bě ho w konjeńcach hižo dwójcy woheń ſałożił, tola běchu jón kóždy krócź podušyli.

Motucźiwſchi w kaſchcźu leżeſche.

Henryn Seymora ſ Chilowa na kupje Ceylonje buſdźichu tele dny ſkoro źiweho pohrjebali. Se ſparja wotucźiwſchi ſo w kaſchcźu leżo namaka. Wón na bjeſſparnitoſcź cźerpjeſche a bě tehdła ſa parnjadło wušił. Potom bě ho ſ hłubokim ſparjom wobiał, ſo ſebi jeho ſwójbni, kotſiž njewědźachu, ſo je ſa parnjadło wušił, myſlachu, ſo je nahle wumrěł. Pſchihotowachu thorowanje a budźichu jeho pohrjebali, njebudźiſche-li ſ cźaſom wotucźiſ.

Nowe knihi a časopisy

„Die Sirene“, wobrazowy cźaſopiſ ſ woſjewjenjomi němſkeho ſwjatſka ſa powětrowy ſchkit“, kiž kóždej dwě njedźeli wukhadźa, pſchinjeſe w ſwojim druhim cźiſle ſa měſaz dezember ſajimawe wobraſy wo wojeńſkich létadłach a na wójnſkich łódźach a wſchelake typy wukrajneho wojeńſkeho létarſtwa. Jara ſajimawy je też naſtawk ſ wobraſami wo Schotach. K 30létnemu nawrótej dnja dobycża ruſkeje twjerdźiſny Porta Arthua 2. januara 1905, jako ho Japanzy tuteho ſtrategiſzy ważneho dypka ſmoſowachu, podawa cźaſopiſ ſajimawe roſpominanje.

Radio

Schtwórtk, 20. dezembra ſtyſchimy.

Königswuſterhauſen: Němo ſnateho wſchědneho programa: 6,35 wjeſeły rańſki konzert. 11,30 ſa burow. 12 pſchipołdnišchi konzert. 13 tacźele. 20,50 Brucknerowy konzert.

Lipſk: Němo ſnateho wſchědneho programa: 6,05 ſa burow. 6,35 rańſki konzert. 11,45 ſa burow. 12 pſchipołdnišchi konzert. 14,10 tacźele. 20,10 tacźele.

Hiſchcze ważne ſ dnjoweho rregrama: Barlin: 20,10 pižany rejwańſki wjeczor. Königsberg: 21 hodowa hudźba. Hamburg: 20,10 rejwańſki wjeczor. Köln: 20,[illegible] opera „Carmen“. Frankfurt: 20,30 Lannerowy a Straußowy konzert. Stuttgart: 21 rejwańſki wjeczor.

Budyske ſtawniske powěſće

ſ dnja 15. dezembra 1934.

Wumrěli ſu: Arnoſcht Hermann Püſchel, młynk, 71 lět. — Hana ſtwud. Wojcźina rodź. Kowarźec, 80 lět. — Korla Rudolf Neubert, konrektor na wotp., profeſor dr. phil., 79 lět. — Morwonarodźeny ſynk Eckeharda Willija Franza Alſpidiena, bura w Panjezach.

Do mandźelſtwa ſtupichu: Richard Rudolf Horſchť, maſchinſki ſamkař, ſ Gertrudu Jadwigu Dittrichez, błużobnej, wobaj w Budyſchinje. — Gottfried Erhard Opiz, tepjeř a montéř, ſ Hanu Helenu Sſworiz, błużobnej wobaj w Budyſchinje. — Jan Erich Shnda, wobſedźeř autoweje dróhi w Budyſchinje, ſ Johannu Hilju Schröberez, pſchiſtajenzu Mitropy w Drježdźanach. — Bjedrich Arnoſcht Weigert, kravz, ſ Martu Friedu Fuhrmannez, hoſpodarſkej pomoznizu, wobaj w Budyſchinje.

Měšćanske dźiwadło

„Shubjena hrajka“,

hodowna hra wot Alexandra Schettlera.

W pſchitomnoſći bażnika Alexandra Schettlera pſchedwjeźe ho njedźelu popołdnju jeho pěkna hodowna hra „Shubjena hrajka“. Tuto pſchedwjeźenje bźěſche woſebity podawk ſa wſchěch małych a wulkich pſchihłabowrjow. To bźěche radoſcź pſchihładowacź, kak ho na jewiſchczu dźěćźi ro kaſchporkowym namokwjenju ſkradźu do hrajkoweho khamora dobudźetej, ſo byſchtej wſchitke te riane hrajki widźałoj, kiž bźěſche Boże dźěćo ſa njeju pſchihotowało. Wcźitomnoſcź pak ho jimaj ſłe wupiacźt, jako ho wſchitke tute rjane wěcy do źiwych ſtworjenjow pſchewobroczа a cźekhu, ſo dyrbitej ho dźěſcźi ſ łékadłom ſa nimi puſchcźicź. S wulkej napjatoſcźu mały lud wulzy ſajimawym podawkom na jewiſchczu pſchihładowałſche. — Hudźbu ſa hru je Rudolf Hartung napiſał. Drje wſchón perſonal měſchcźanſkeho dźiwadła hobuſkutkowałſche. Wſchitkim ſłuſcha dźak małych a wulkich ſa dobre pſchedſtajenje pěkneje hodowneje hry.

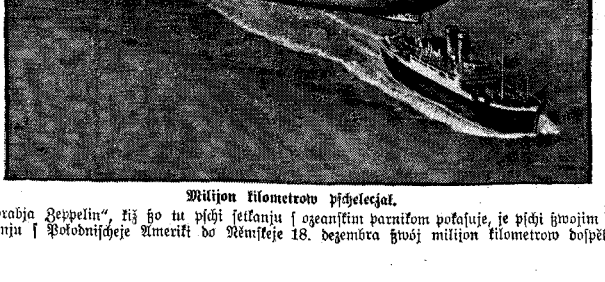

Milijon kilometrow pſchelećejał.

Powětron „Hrabja Zeppelin“, kiž ho tu pſchi ſetkanju ſ ozeanſkim parnikom pokaſuje, je pſchi ſwojim hodownym leczenju ſ Pokodnišcheje Amerikі do Němſkeje 18. dezembra ſwój milijon kilometrow dospěł.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje Žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přečiwo sćěhowkam čěłneho znjezbožeńa z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńe dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisanje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wuńasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja

Čisło (Nr.) 296 — Budyšin — Štwórtk 20. decembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Němski parnik wukhowa 16 norwegskich łódźnikow

Hamburgsko-Amerikanska łódźernja je w nozy k fryšću telegramm jeje parnika „New-Yorka" dóstała, z kotrymž kapitan Kruse wozjewi, so je norwegski parnik „Sisto" wot wutory wječora we wulkej nuzy a so njedaloko wjeznorneho irskeho brjoha žo podnórja. Wukhowanje 16 muži žiwjenje wobžadli je žo njedźiwajcy jara wětrowemu wjedra poradźiło. Hačle w nozy w 2 hodź. mócneje parnik „Newyork", kiž je po puću z Newyorka do Hamburga, do Cherbourga, Southamptona a Hamburga dale jěcź.

Mjes tym žu nadrobnische rozprawy dóšchle, kotrež je wjetšina parnik Bremenskeho Lloyda „Europa" roskładźał. Po tutych powěźenjach po prěnich zadanjach sa pomnoži hnydom wschitke w blišosći pschebywace łódźe na pomoc chwatachu. Mjes nimi běsche 6 oceanskich parnikow. Jako prěnja łódź pschichwata jendźelski tankowny parnik „Mobile Oil", kiž pisches zoły dźeń wotij na mózne morske zolmy klumpasche, so by žo wukhowanje wobžadli zmóžniło. Tutón parnik wosta blizko norwegskeje łódźe, kotraž bjes wjednistwa na morju pluwasche, tola wón njemóžeše žanehu pomyslu k wuthowanju činiś. W nozy bu zdźěchi druhe łódźe, jendźelski parnik „Auxrania", Hapagski parnik „Newyork" a parnik Bremenskeho Lloyda „Europa". W nozy w 1 hodź. wupósła „Auxrania" powěść, so je němski parnik „Newyork" cżołny wuhaždźił. Pschi wukhowanišim dźěle wschitke łódźe wolij na wodu klumpachu. Sćěwkomjetaki „Auxrania" a „Europy" nóz rosćěwlichu a pokazowachu łódź „Sisto", kotraž běsche žo hižo žylnje na bok lehnyła a žo je žołmami tam a sem mjetajsche. Kommandowny móst a wodźerje wjeznoho běschtaj žo rozrahlowaj a žolmy běchu wukhowarske cżołny snjeboženje łódźe wotpałowile.

Skónčnje mózachu pomocnicy z parnika „Newyorka" zyłu 16 muži žiwjenje wobžadku je snjeboženje łódźe wuthowacź. Tuto dźěło běsche wobsebje cżežke, dokelž běchu žo norwegscy łódźnicy k łódźi pschiwjasali, so jich žolmy njebychu do morja storhnyłe. Łódź žo podnórjesche, tola wona bjesche z morja won cżežsche. Na parniku žo jenož bjesche zbała zwjeza zwěcżesche. W 2 hodźinomaj telegrafowasche łódź „Newyorka", so je žo poradźiło wschitkich snjeboženych łódźnikow wuthowacź, a so žu woni dobreje mysle. Na to žo druhe parniki na swoje jěchy podachu. So bě žo norwegska łódź bjesche tak dołho nad wodu zdźerżała, saleji na tym, so drjewo wjesesche. Na mětnje, hdyž je parnik „Sisto" snjeboženje, je žo saldźeny tudźeń jendźelski parnik Usworth podnórił a japanski parnik „Victoria Maru" cżežko wobschkodźił.

Dr. Frank so za němskeho ministra pomjenował

Wjednik a němski kanzler je bayerskeho justicznego ministra dr. Hansa Franka za němskeho ministra bjes wobrodnego wobwoda pomjenował a jemu jadowu liść pódpał, w kotrymž jemu pische, so je žo nětko nadawk dr. Franka stajił, so žo justiza w krajach němskostatneje justicy pschinjeći. Za dobudźelo pschi wobnowjenju prawneho porjada je žebi dr. Frank w akademiji němskeho prawa pschikładnu trajnu pschiprawu wutworił, z kotrejž žo nacionalsozialistiske snuhjenje na wschěch polach prawa wuskutkuje. Wjednik dźakuje žo dr. Frankej za jeho njesprózniwe a wuspěšne dźěło jako němski kommišar za pschinjesenje justicy w krajach a wojjewja, so je žo tutón jeho nadawk słónčił.

Bayerska justica do němskostatneje justicy přešła

W bayerskej ministerskej radźe je statny minister justicy dr. Frank wo pschethodźe bayerskeho justicznego zarjadnistwa na němsku justicu rozprawjał a wojjewił, so bayerske justicne zarjadnistwo wot 1. januara 1935 na Němsku pschešoždże. Hač do 31. měrca 1935 dotalne bayerske justicne ministerstwo jako pschechodna městnosć skutkuje. 1. haprcleje tuto skutkowanje pschestanje. Potom žo presidentoja wyschischich krajnych hudow němskemu justicnemu ministerstwu njepodrědźenje podstaja. Dr. Frank wostanje hač na dalsche jako minister bjes wobwoda w bayerskim krajnym knježerstwje.

Lipsčanski profesor Litt je swo'e čitanja zastajił

Pschi Lipsčanskej universicje je žo pschipad stał, kiž bje njebudże bjes politiskich pschicinow. Statny profesor filosofije Th. Litt, nětcżischi ordinarius sa filosofiju a pädagogiku, je njejapżu je swojimi cżitanjemi pschestał. Pschicinu sa to ho njejsu wozjewile. Swójsk ma žo pjeża w pschednoschku pytaś, kiž je profesor Litt njedawno w Kölnje we filosofiji a duchu cżasa dźerżał. Nowiny „Völkischer Beobachter" w Mnichowje su tutón pschednoschk wótrje kritiiowale. Też Lipsčanska nowina sa wuspołne schule žo w swojim pozlednim cżisłe pschecżiwo profesorej Litt wobroczża a porokuje jemu „wobroženje politiskeho wojesenjenja studentow". Profesor Litt pjeża njeje nacionalsozialist. Profesor Litt je žo hižo prjedy huscżisko z nacionalsozialistiskeje strony liberalistiske swobodnje pokrokowało.

Hodowny měr w Posaarskej

Kommisija sa wothłosowanje w Saarbrückenje wozjewja: Po namjecże kommisije sa wothłosowanje, so by žo cżasu wot 23. hač do 27. dezembra wschitko wobjesenje a kóžda agitazija w Posaarskej sastajiła, žu wschitke strony w Posaarskej swólniwe, w tutym cżasu hodowny měr zakhowacź. Němska fronta běsche namjetowała, so by žo cżaj hodowneho měra hač do 2. januara 1935 podleschi. Němska fronta běsche tehorunja namjetowała, so by žo k zakhowanju tuteho hodowneho měra wobzebity wukas wudał. Schtož podleschenje cżasa měra nastupa, je jenotna fronta wojjewika, so namjetej njemóže pschihłosowacź. Tohodla je tutón namjet spadnył. Druhi namjet, so by žo wobzebity wukas wudał, njeje pschihłosowanje kommisije namakał.

Ruske skazanki za francowsku industriju

Franzowske zwonkowne ministerstwo je tekst franzowsko-ruskeho wikowanskeho protokolla wojjewiło, kiž je žo 9. dezembra w Moskwje podpisał. Tekst takle rěka: Mjes ludowym kommisarom za zwonkowne wikowanskstwo Rosengoltzom, kiž je połnomóz zwjezkowskeho knježerstwa dostał a mjes franzowskim wikowanskim ministrom Marchandeauom, kiž ma połnomóz franzowskeho knježerstwa, žu so jednanja wotměle. Po słónčenju jednanjow slej so wobě stronje takle dorěčejałej:

1. so dyrbi so hnydom jednanja dla frěčenja wo wikowanskiwje, zasahdženja a łódźnistwje zapocżate;
2. so by so nakhwilne wikowanske frěčenje z 11. januara 1934 z podobnym frěčenjom narunało.

K dozpěču tuteho frěčenja žu so wobsebje sćěhowace nastorki wujsle: a) wotewrjenje kredita sa zwjezku unija na franzowskich wikach. Tutón kredit wujsze so k zaplacżenju zasanków, kotrež so w běhu jeneho lěta franzowskej industriji pschiwobrocża; b) dowolenje kreditowego zawěsćenja k lěpschemu franzowskich wuwozowarjow twórow; c) njedyrbjoło-li do 1. januara 1935 k nowemu wikowanskemu frěčenju dóńcź, dotalne frěčenje z 11. januara 1934 w lěcże 1935 płacżiwosći wobthowa, dóńdź so jednanja njeschóncża.

Kirowowy mordaŕ je so pjeża zaĺědźił

W Ssowjetskej Rusce wotprawjenja pschezo hischcże njejsu pschestałe. Licżba zmjertnych wuśudow a wotprawjenjow je po Kirowowym zamordowanju na 103 powstupiła. 17 wobsudow hischcże bla pschihotowanja nadpadow w jatbje pschebywa, woni so hischcże psched žud njestajichu. W Moskwje so wobtrucża, so je Kirowowy mordaŕ Nikolajew w njewobkedźbowanym wokomiku sublimat k žebi wzał. Njedźiwajcy wschoho prózowanja so pjeża njeje poradźiło, so bychu jeho pschi žiwjenju zdźerżeli. Kaž žo powě, je wón w khorowni wumrěł. K temu so hischcże wozjewja, so žu wschcże ruskostatne wuschnoschow njeje dopjelniło, so bychu podawk žuriuisy wuzasnieć mohle.

Wotmysleny nadpad přeciwo Lerrouxej

Jene schpanjske nowiny pisaju, so běsche žo z kommunistiskeje strony nadpad na schpanskeho ministerskeho presidenta Lerroux wotmyślił. Jako Lerroux na żelesnizu do Seville puczowasche, so by tam z dr. Eckenerom jednał, pytnychu žobudźejcy zwilni sastojnizu blizko żelesnizu nekajchi podkładnych łudźi. Jako běchu cżah sastajili, sastojnizu tutych pschecżeżchachu, tola njeknatnym žo poradźi, so po žylnej śeżeńcy cżekhnychu. Pschi żelesnizu namakachu stary wódny tank, kiž běsche žo z żelesownymi kusanami, połvrom a rosbuchanitkimi tobołkami napjelnił, a běsche wjesce sa nadpad na cżah ministerskeho presidenta pschihotowany. Hdyž běchu tutón sadźewk wottkronili, mózesche cżah dale jěcź.

Mussolinijowe plany z kraiemi při Dunaju

Pozledni wopyt awstritskeho swjasskowego kanzlera w Madźarskej je pola priedawschich swjaskarjow wožebity wothłoś namakał. Londonske nowiny „Times" pisaju, so běsche wopyt Awstricżanow w Budapesce pschihotowanje nowych planow pschi Dunaju. Tak žebi djenża we wschitkich diplomatiskich kenzlijach powschitkownje myślo. Mussolini kroći niedźiwajcy bliżowanja k Franzowskej swoje pucże. Nětkle so posmyt k nowym sestajenjam mozow w krótkorasnischej Europe pschihotuje. Hižo wosjewjeja Beogradske nowiny „Pravda", so žo Laval w prěnich dnjach januara w Beogradze wocżakuje.

Wo tutym puczowanju je też cżeskoslowakski zwonkowny minister dr. Benesch rěcżał. Prażske „Narodne Listy" k temu pisaju, so běsche Benischowa rěcź najwótriche wusnaće pschecżiwo kóždej revisiji mérowych frěcżenjow. Hdyž Benesch praji, so revisija ł mérownyi frédkami njeje možna, wón swój wótre warnuje, so wunusowanje revisije wójnu wosnanjenja. Też nowiny „Prager Tageblatt" pisaju, so

Jewtić twori nowe juhosłowjanske knježerstwo

Regentska rada w Juhosłowjanskej je zwonkownemu ministrej Jewticzej poruczila, so by nowe knježerstwo sestajał. Jewtić je hrjedy se znamjenitymi politiskimi wosobami jednacż zapoczał. Po powěsći z Beograda žu so jednanja hižo derje postupile.

Wo sestajenju noweho knježerstwa žo powě, so budże wono zasahdne hinasche hacż sestajenje starebo knježerstwa. Ufunowicż, kiž běsche dotal ministerski president, a wschitcy jeho pschecżeljo majut zwonka knježerstwa wostacż. Dokelž je Ufunowicż zdobom pschedsydża juhosłowjanskeje knježerstwowe strony, dyrbi so jeho wusnamjenjenje z knježerstwa na stupschtinu wuskutkowacż, pschetož tuta strona ma pschemócnjazu wjetschinu zapósłanzow. Powěsći so wobkrućuja, so je so hižo 156 zapósłanzow z memorandom pschecżiwo Ufunowiczej wobroczżło. Tola žo wocżakuje, so hischcże wjazy zapósłanzow Ufunowicża wopuschcży, tak wuczie hacż so Jewticżowe knježerstwo wutwori.

ſ mërnymi ſrędkami njeje żana revìsija nużna. Sucërowanje Europy njeleżi pjecża w Munſolinijowych planach ſa kraje pſchi Dunaju, ale leży we wulkim frëcżenjowym ſystemje, kiż ſ Parìſa a Londona hacż do Moſkwy ſiaha.

Italske bomby na Ualual

Abeżynſke knjeżeſtwo je ſekretariatej Swjaſka ludowe nowy telegramm pòſłało, w kotrymż ſo praji, ſo je ſo italſke wopitżowanje podawkow pola Ualuala ſ dopokaſami internazionalneje kommiſije hižo jako njewërne wupokaſało. Italſki offizër w Ualualu je ſo ſapowëdżił, ſo by wo praſchenju rëcżał, każ je Ualual italſki kraj abo niż. Pſchi roſrëcżowanju offizëra je ſobuſtawami internazionalneje kommiſije ſu pjecża italſke lëtadła Ualual pſcheleczale. Ninto abeżynſkeho ſobuſtawa kommiſije ſtaj też jendżelſki a abeżynſki kommiſar ſhromadnje pſchecżiwo provokaziji italſkich wojakow proteſtowałoj. Na dnju nadpada je ſo na italſkej ſtronje ſ hwiſdanjom a ertnymi pſchikaſami ſtrélenja bitwa wotewrita, italſkej lëtadle ſtej bomby mjetakej a tżecże lëtadło a tank ſtaj pſcheżiwo Abeżynjanam poſtupowałoj.

Pomocnicy mordarja krala Aleksandra so w mërcu pred sud staja

Ssudniſke pſchepytowanje Marſeilleſkeho nadpada na juhoſłowjanſkeho krala Alekſandra a franzowſkeho ſwonkowneho miniſtra Barthoua je ſo minule ſtóncżiło. W Aix-en-Provence wotczakuja, ſo budża ſo pomocniży morderja Kelemena Nowak, Benesch a Malny, kotrìż w Marſeilleſkim jaſtwje ſedża, ſapoczatk mërza pſchidobneho lëta pſched pſchiſhażnymi ſudom w Aix-en-Provence ſamolwicż dyrbjeć.

Kralowa Marja skorži sobu w Marseilleskim procesu

Juhoſłowjanſka kralowa Marja je ſo ſudniſſemu jednanju pſcheczìwo pomocnikam morderja krala Alekſandra jako ſobuwobſtörżnika pſchijamtka. Wona je Paulej Boncourej jako ſwojemu rëcżniżej poruczìła, ſo by jeje faſinu ſaſtupował.

Kommunistiska propaganda w amerikanskim wójsku

S Washingtona ſo powë, ſo ſtaj brigadowy general Alfred Smith jako faſtupjer wójniſkeho hamta a kommandër Kirkman jako faſtupjer namórniſtwoweho hamta wutoru pſched Bickſteinſkim wubjerkom nadrobnje kommuniſtiſke pòſtupy roſkożowałoj, ſ kotrymiż kommuniſtojo w amerikanſkej wobernej mozy njeſpokojnoſcż a ſbożkaſiwu ſbudżicż pytaju. Wonaj wuſtupowałoſchtaj ja ſaſoſkim napraſowy k ſkutkownemu wojowanju pſchecżiwo kommuniſtiſkej prepagandże.

Kirkman rjekny, ſo żu kommuniſtojo w 19 diſtriktach organiſowani. Kommuniſtiſke ſkupiny, dwaj mużej a tżi żony, khodża na wopytowanſkich dnjach na wójniſke kódże. Mjes tym ſo mużoju do ventilaterow a druhich ſódżinych dżełow leczaże kopjena tykaju, ſpytaju ſo żony ſ matrożami ſrëcżeć, ſo bychu jich ſa kommunizmuſ dobyłe.

Jedyn Newyorkſki polizajſki ſaſtupnik wojſewi, ſo je ſo wjaży hacż 200 firmow, wobżoże Newyorkſkeje kożuchaſkeje induſtrije, niſowałoj, kommuniſtiſkim towaríſtwam pjenjeży dawacż.

Japanska je Washingtonske zrëcżenje wupowëdżiła

W pſchitommnoſczi kżora wotmëż ſo ſrjedu dopołdnja polne pożedżenje japanſkeje ſtatneje rady. Na pożedżenju ſo wſchitzy miniſtrojo wobdżëlichu. Jenohłożnje ſo wotſamknu, ſo ſo Washingtonſke ſrëcżenje wo wójnſtim łódżiſtwje wupowëdżi. Admiralila je roſkaſowarjam pſchimórſkich mëſtnow, wotdżëlowym ſchefam a namórniſtwownym aiaſchejam we wukraju wo intym wobſamknjenju powëła.

Krótke politiske powëſće

Nëmſki bohoſt ſa Bayerſku je nëmſkeho inſpekëra k twarjeſtwu wużiżu ſa wjednikoweho kamëſtnika, Wilhelma ſwobodneho knjeſa ſ Holzſchuhera ſa knjeżeſtwowneho preſidenta Delnjeje Bayerſkeje a Hornjeje Pfalzy pomjenował.

Pſchiſhażny ſud w Salzburgu je nazionalſozialiſta Juliuſa Deinthammera k ſmjerċi ſaſudżił. Deinthammera ſu winowali, ſo je ſchtyri ruczne granaty wobżeżał.

Kommuniſta Heinza Neumanna, kotrehoż ſu nejdawno w Zürichu ſajeli, dokelż bëſche żełił wopaczne njeżno pſchipokożił a wopaczne papjery wunjiwſche, ſu k 2 njeżelomaj jaſtwa ſaſudżili.

W Athenje ſu dwë wożobje ſajeli, dokelż ſtej podhladnej, ſo ſtej w grichiſkim namórniſtwje ſpionażu wukonjałej.

Po powëſći ſ Nankinga je ſo chineſkim knjeżeſtwowym wojakam poradiło, mëſto Tungtao w prowinzy Hunanje wobżadżicż. Pſchi wobżadżenju je ſo pjecża 3000 kommunistow morito.

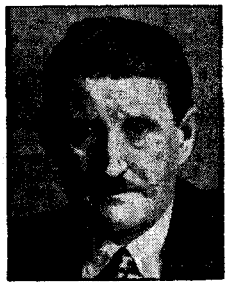

Dotalny juhoſłowjanſki ſwonkowny miniſter Jewticj. Jemu je ſo poruczìło, ſo by nowe juhoſłowjanſke knjeżeſtwo ſeſtajał.

Ze Serbow

W **Budyſchinje,** 20. dezembra 1934.

Naše hrono zatutón Boži dżeń

Hdżež zle waki rója — wšitke róże skhnyja.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodż. barometer 738, hygrometer 0, najwyſchſcha dnjowa temperatura 8 ſtopj. cżopłoty. Dżeńſa rano we 8 hodż. barometer 740, hygrometer — 1, najniżſcha temperatura we nocy 7 ſtopj. cżopłoty po Celſiju. — Niżina ſ jadrom nad Żendżelſkej ſo ſeſkabluje. Jeje wuſchéſi pſchiſtżeſchu ryſchim ſtronam jenoż lohke podeſchcżowanje. Każ ſo ſda, ſo niżina ważnje k ranju njewuſchſtrëże, dokelż je jeje roſpadowanje hižo ſkëtro żyłne. Powëtr budże trochu ſymniſchi. Dotelż pak ſmëjemy wërzy ſwjetſcha ſ krótkowjeczownych a połodniſchich kónczin, wotſtanje wjedro ſa nëtczìſchi pożaż jutrje hiſchcże pſchemnite. Wyſchina je ſo ſ połnożneje Ruſkeje ſaſo do ſrjedzneje Ruſkeje wrócżìła a je ſwojimi kromami hacż do Pólſkeje a Raniſcheje Pruſkeje ſkutkuje. Hòdż w nocy lohko mjerſnje. Wyſchina nad Schpaniſkej ſo njeje nam blìżìła. Nad połnożnej Italſkej niżina leż. — Jutrje pjatk ſtónczìło we 8 hodż. ſkhadża a ſo 3,56 hodż. khowa. Mëſaczk ſkhadża jutrje popołdnju 4,14 hodż. a khowa ſo dopołdnja 8,46 hodż.

— **Wuhlady na wjedro a jutrſiſchi pjatk: Hiſchcże trochu pomróczene, tola khłódniſche wjedro.**

— **Bożodżëſcżowy ſchtom ſa wſchitkich.** Pod „bożodżëſcżowym ſchtomom ſa wſchitkich“ budżetej dżeńſa ſchtwórtk wjeczor we 8 hodżinach wuczeſtſe ſpéwaſki towaŕſtwo a dżëcżaſy khór Peſtalożſkeje ſchule ſpéwacż.

— **Draſtowa mëſtnoſcż ſymſleje pomoży 1934 35, Budyſkeho mëſtneho wjednicżſtwa.** Po hlownej knìſy je ſo wot 15. oktobra hacż do 18. dezembra 1934 1300 próſtwom ſpokojiło. Próſtwarjam ſo tele wëży wotedachu: **Mużam:** 84 mantlow, 26 wobleſow, 141 jakow, 225 porow khołowow, nowych a trjebanych, 16 ſchtrykowanych jakow, 37 łajow, 74 porow ſpódnich khołowow, 166 koſchlow, 83 porow ſokow, 185 porow ſtupnjow; **zonam:** 63 mantlow, 61 draſtow, 4 koſtuny, 17 ſymſlich jakow, 19 bluſow, 36 ſukniow, 13 ſchtrykowanych jakow, 27 ſpódnich ſukniow, 75 koſchlow, 34 porow ſchlypſtrow, 14 nóżnych koſchlow, 29 porow nohażow, 95 porow ſtupnjow; **dżëcżom:** 144 mantlow, 26 wobleſow, 10 jakow, 53 porow khołowow, 29 ſchtrykowanych jakow, 89 draſtow, 6 ſukniow, 11 ſpódnich ſukniow, 61 ſpódnich khołowow a ſchlypſtrow, 91 koſchlow, 57 porow nohajzow, 167 porow ſtupnjow; **hewaſchich wëżow:** 19 kożowych poczehnjenjow, 17 płachtow, 2 wupjerkaj, 40 wolmjanych pſchikrywow jako ſanitarne pożłeſchcżow. — Nimo teho je ſo 410 porow wobuczu rjemjeſlnikam pòdukſchowacż dało.

— **Saſſka krajna loterija.** Pſchi ſrjedowſkim cżehnjenju 2. rjadownje 206. ſaſkeje krajneje loterije (3. dżeń) padże dobycże we 30 000 hr. na cżìſło 138 869; dobycże we 5000 hr. na cżìſło 18 560; dobycże we 2000 hr. na cżìſże 30 468, 146 174; dobycże we 1000 hr. na cżìſże 98 652, 103 474.

— **Krółke pożedżenje Budyſkeho wokrjeżneho mużerſka.** Pod pſchedſydſtwom hamtſkho heſtmana dr. Sieverta je ſo ſrjedu dopołdnja pożedżenje wokrjeżneho wubjerka w pożedżerni Budyſkeho hamtſkeho heſtmanſtwa wotmëło. W nim hamtſki heſtman Dſëli, ſo je ſo liczba njeſaſtużerjow wo 200 na 5461 we wokrjeżu powjeſchìła. Wokrjeżny ſwiaſk je wſcho, ſchtoż w jeho mozach ſteji, cżinił, ſo by dalſchemu pſchibìwanju tuteje liczby ſadżëwał. Też gmejny ſu ſo napominałe, ſo bychu njeſaſtużerjam dżëło dale. — K wolżenju ſpomożëżitwowych cżeſow je ſ krajnych ſrëdkow 24 000 hriwnow doſchło. S nich Biſkopizy 3885,21 hr. dóſtanu, wokrjeżny wubjerk 20 194,79 hriwnow. Dale je ſ nëmſkoſtatnich ſrëdkow 14 606,40 hriwnow doſchło. S tuteje ſumy Biſkopizan 2794 hr. dóſtanu a wokrjeż 11 812,40 hriwnow. Wobeż ſumje pak k wurunanju ſpomożëżitwownych cżeſow njedoſahatej; pſchetoż wokrjeż ma pſchezo hiſchcże mëſaczne nëdżże 30 000 hriwnow ſwjeſcż. Nadżijamy pak ſo, ſo njedżiwaju teho bies pſchewulkich wobcżeżnoſcżow dale wuidżemy. — Wo

Poslednja adventska nóc

Powedańcżko ſa advent a hody.

3] (Pokraczowanje.)

Starzewej wocżi bëſchtej ſaſo ſuchej, rubiſchko tcżeſche ſaſo w kapſu, ale ſyn njeſlyſeſche pichezo hiſchcże pſched nim wó ſtżiwje. Żadyn ſtup ſo njeblìżeſche . . . Hola! Njewożaſlichu ſo tamle nëkotlìi . . . ? Też druhi ſyn ſo njewërócżi! Nunje bëſche ſpodżiwny wiwiny ſynk wopſcheſtał.

Wokomik cżakaſche ſtarz, ſo njehìbajo. Potom cżerchaſche cżeżay ſe ſtżwy. Żona ſedżeſche na tawży pċhi blìżże. Jeje hlowa padny na ſtykujenej ruży. Skluſcheſche hiſchcże ji ſnate taſaże ſtupy ſlepeho — na khwilku ſo ji dyċh ſabacji a potom ſej wuſynu. —

Po ſnëhowej ſchcżeżay, kotruż bëchu wuſynpali, trocżeſche ſlepy bur na hórku. Symny wëtr duſeſche. Wón ſam jón ſrëbaſche — hórły budże ſaſo ſnëh padacż. Tónle cżerkowny poſ, tón młódżiſchi ſyn, je wróżeneho ſtarſcheho bratra ſ yroha wuhnał. So njeby ſo tola ſenje narodżił! Wejſeże bludżi ſo nëtko w ſnëhu, muczny po dolthim puczowanju, noſy weżcże jeho wjazy njenjeſtej — ſnadż je ſo lehnył nëhdże do ſnëhoweje wjeſeży a ſpi a nowy ſnëh na jeho ſaże — a jeho nan krocżi traſch pſches njeho a njewë, ſo je wjeſcża ſyna jeho cżëlneho ſyna ſeżrała.

Jenoż pomału tacżi ſo ſlepy doprëdka. Huſto ſakopny ſo do nabożnych ſnëhowych ſepyjow. Starz ſo ſaſo ſbëhny a teptaſche dale. Hlej, tamle nëhdże bë ſwëtła hwżda w nozy. Bë hiżo blìſko była — pſched jeho domiſtim ſtejeſche ſ wulkim ſwëtkom. Wutroba jeho paleſche a boleſche. Potom ſo hwżda ſaſo do nozy ponóri, do cżëmneje nozy, a nëtko dyrbi ju pytacż, pytacż, ſo by ju namakał . . . „Hej!“ wyſkaſche ſlepy. „Njeſyn dżenża podarmo pſches hory pſchiſchła, najſwjeżiſcha mjes jónſkimi, ty naſcha macżer Marija! Njeſyn johnowanje pſchinjeſeła, abo njeſyn je wojſewiła. Ssy ſwój magnificat hiżo ſpéwała, ſwjaty magnificat, pſched kotrymż njebjeża wſchitke wrota wotewrjeja — ja njeſpéwam to ſwoje hiſchcże!“ A ſtarz poſmëwkowaſche ſo ſhożowny, troſchku hordy, ſo ma hiſchcże jene wjeſele pſched ſobu, kotreż je macżer Marija hiżo pſched dolthim cżaſom mëła . . .

Tak dżeſche khwilku, to a tamne ſej ſcheptajo. Nadobo ſaſta. Bojoſcż jeho wobja, ſakoſana bojoſcż! Ssnëh ſo dżeſche — a pſchezo hiſchcże njebë ſyna namakał. Njepadaſche w tolſtych ſnëżinkach, ale każ mjelny proch pſchi tſchéſtatej ſymje ſypaſche ſo dele. Starz ſo nacżahny a rejeſche ſ wótrym hłoſom do cżmoweje nozy: „Ssyno! Mój ſyno!“ Nakhiteny ſtuchaſche na wothłoß ſwojich ſłowow. Ale żadyn ſo njewróżi. A ſnëh padaſche woſtudże dale, bëły pepjet, wſcho żiwjenje pſchitrywajo.

Dwaj ſo ſtróżiſchtaj, kotraj ſo wobſimajo djerżejchtaj. A ſaſo bë bluke wotanje ſłyſchecż. Hołza ſo wottorhny a dżiwje precż: „Njeſbożo je ſo ſtało —? Sso ſa mnu woła . . . !“ — „Rëkaſch ty ſyn?“ praſcheſche ſo muż a ſpytaſche ju ſadżerżecż a narëcżecż: „Tu pod jahmrëcżatami je cżapo abo mrëſeſch iymu? Hłoß pichinże wot horjeka!“ Hołza ſo ſtróżi. „Wot horjeka, praſiſch, a wołaſche „ſyn“ . . . Ty! Tebi płaczeſche woła-nje! Wot „horjeka“ cżi pſchiwołaja, ſo dyrbiſch woſtacż. Stónczìnje mi ſlub, ſo ſlepeho nana ſameho njewoſtaſiich, ſlub mi to!“ Mużiki rosmyſłowaſche. Potom ſcżahny holżu k ſebi a ſcheptaſche ji do wucha: „Haj!“

Tam na ſwiżu hory ſtupaſche ſtarz. Bëſche muczny, tola we ſwojej nadżiji to njeſaczuwaſche. Tuta honjeſche jeho pſchezo doprëdka. S nahej hlowu bë ſ domu ſchoł. Njebjeſki ſnëh próſcheſche ſo jemu na ſtawy. Symna pſchebëhaſche po jeho cżële — ale woheń jeho wutroby ſwëżeſche pſches ſnëhowu puſczinu ſa nawróżenym ſynom. Nóż bë cżmowa a runje tajka nóż bëſche w jeho wocżomaj — ale tola by jeho namakał!

Stonajo ſaſta wokomik. Pohłuſchena radoſcż horjeſche ſo ſaſo mòżnje w nim. Njebë to ſnamjo ſ njebjeſ, ſo je runje na prawym blaku ſaſtał? Aj. ſmaje tola ſwojej ſtarej noſy a njebjo wodżi jeju ſtup! Tu, hnydom na lewo dyrbjeſche ſynowa kólnja bycż. Schloda, ſo njeje hnydom na to myſlił. Tu namaka ſyna wëżce we wonjatym ſynje ſpjażeho. By ſo nad nim ſthilił — ale jeho njeſbudżił. Jenoż jeho dyċh cżuł ſaczucż, jón dżuł ſłyſchecż, dyċh najſtarſcheho ſyna a dżëdżenza. A ſtrażowacż budże nad nim, ſtrażowacż? Bożo, by ſamo kożdeho każerja mëra ſe ſwojimaj wuhażnjenymaj wocżomaj pſchełłół a wotehnał.

Starz dżeſche wëżce. Po nëkotrych krocżelach ſtorcżi do drjewjaneje ſcżeny jeneje kólnje. Jeho ruży maſtſchtej ſymne drjewo, prjedy hacż ſo roſſudſiichtej, durje wotewriczi. Wëchu jenoż pſchiſaczìnjene. Ssunu ſo do kólnje pſches mału ſchkatłu. Sslabu hłoß bëſche ſłyſchecż. W njewuprajomnej wjeſelożcżi bijeſche jemu wutroba. Sswjata knjeżna, kak móże wutroba tajſi bubon bycż! So ju hólż hiſchcże njeſłyſchi! Njebjo njech ſłyſchi ſnowa. Móże won wëdżecż, ſo je nóż w jeho wocżomaj, niż pak w jeho wutrobje . . . ! Pſchezo hiſchcże ſłyſchcżeſche hłoß lubowaneho ſyna. Mi kaſkej ſamocże drje je bydlik, ſo je ſo na to ſwucził, ſam ſe ſobu rëcżecż . . . !

Ssucha hakoſa rjepotaſche pod nohomaj ſtarza. „Schtó tu je?“ poſbëhny ſo njeſapży hłoß wótſje a hrimajo. Ssiepy, naſtrożawſchi ſo ſymneho kłoſa, wuraſi wjeſele: „Mój ſyno, mój ſyno!“ — „Njeſyn twój ſyn“, wotmotkwi hłoß ſo ſmëjo, „ty dyrbjał jara ſtary bycż, ſo to moht bycż.“ Starz khabłaſche. Jakoſyny hół jeho ſaj ſ mjeczom do wutroby łkł. Hłoß bë jeho wutrobu ſranił. Njebë to wëżce hłoß wróżeneho ſyna — në, jenuje njebë tak hrubje a ſymnje klinczał! Hacż hdy ſwojeho ſyna namaka? —

Dyċh jemu ſapraji, praſcheſche wo wodaczje: „Ow, ſyn ſtary, jara ſtary. Pſches pjecż mòżnych ſchtuk wëżnoſcże ſyn pſchełeży a ſyn nëtko tu . . . “ Muż ſo ſmëjeſche a jónſka khichotaſche. Muż praſcheſche ſo ſchibałe: „Schtóha ty ſyż?“ „Tamle na horje ſ cżmoweho ſtatoka ſyn tón ſtary.“ „Tat“, a muż bëſche troſchku pſchełelniwiſch, hdyż ſtany a rjekny, „tak ſcże potajkim ſ wobże-

ſahanjenju puczow rosprajeso, knjeześtwowy radźićel dr. Vater mjes druhim ſdźeli, ſo je ſo ſadanje ſa ſahnaczom Budyſchinſko-Kluſnicziańskeho puczа wotpokaſako. Tutón puczi dyrbjeſche jako ſchćeſćeńa a hoſpodarſki puczi dale wobſtaczć. Dobrowólna dźełowa ſłužba je ſ pożrędnjtwom wokrjeſnjeho ſwiatſka pſched dwěmaj łětomaj tutón puczi wupotrjedźika, ſa cżoż je ſo 16723,21 hriwnow wudako. Też na jenotliwe pſcheczjiwenja je ſo pſchi wuradżenju dyrbjako dźiwaczi. Tehodła je ſo wobſamkło, ſo ma ſo ſahnacze wotpokaſaczi. — Wo ſadoſczach ſa korczmaſtſkimi konzeſſijinemi knjeześtwowy radźićel dr. Baring wo ſaſtich ſadoſczach ſe Sserbow ſdźeli, ſo je ſo do ſadoſcze korczmarja Auguſta Schuſtera w Porſchćach w Łężanſkim měſtnoſcżanſkim dźełu a do wobnoſwjeneje ſadoſcze Hermanna Budarja w Korſtwinju w naſtupanju pſchedawanja palenza w ſamkanych błeſchach ſwolika. Dale je ſo Richardej Wolimannej na Sdźaru dowolika, ſo ſmě zuſnych w leżownoſcżi 65 na Sdźaru hoſpodowaczi. — Jadane wotdźełenja leżownoſcżow ſu ſo wſchě dowolike. — Na konzu ſo wjeſnjanoſta Aholinger ſdźowa jimajo, na njedoſahaju wobkhadnu diſziplinu, pſchedewſchem kołoſędnych na wſach, ſtorżeſche. Pſchezo ſo ſa ſtawa, ſo kołoſędni po dróhach dwoje, tſo a ſchtrjo pornjo ſtebi jedu a ſrédka abo khětro poldże ſo druhemu woſnoku ſ pucża winu. Tu by dyrbjała ras ſandarmerija raſnje ſakroczić. Aholingerowemu wobcżeſowanju ſo wokrjeſnowy wjednik Martin a hamtiſki heitman pſchiſłamkniſchtaj. Pożledniſchi praji, ſo ſu ſo laſtojnjcy ſandarmerije pſchi pożlednim rapporcze woſwjeſe ſnowa na tutu njewuſchnoſcż pokaſali, a ſo ſo w pſchichodże wjele raſniſcho ſakroczi.

Našim česćenym čitarjam

ſ tutym wozjewjanym, ſo na ſakładze wukaſa ſtatneje nowinarſkeje komory ſ dnjom 31. dezembra t. l. ſamóżcżene pſchecżiwo njeſbożu, kotrejž běſche ſo k tżěſkemu naſchich cżitarjow ſ Nürnbergſkej żiwjenje ſawěſcżacej banku wotſamknyło, ſpadnje. Wot tutoho dnja wotpadnu tohodła też wſchě ſadanja naſchich cżitarjow pſchecżiwo Nürnbergſkej ſawěſcżerni. Zadania ſ njeſbożow, kotrejž ſu pſched ſpadnjenjom ſawěſcżenja, potajkim pſched 31. dezembrom ſo ſtałe, ſo wuptacża. — Wobſtarowjeny jara, ſo w nowym łęcże łépſchiny ſawěſcżenja ſ pſchiczinu ſtatnych wukaſow naſchim cżitarjam wjazy polſkiczeć njemóżemy. Dotal płacżachmy mjeſacznje 7½ pjenjeſka ſa tóżdenu naſchu cżitarju na ſawěſcżerniu. K cżuſcżiwemu ſnižjenju abonentneho pjenſa to njedoſaha. So dyrbjmy naſchim cżitarjam, wot kotrychž ſ wěſtoſcżu wocżakujemy, ſo nam wſchitcy zwěrni woſtanu, narunanje połſkiſchi, budźemy mot 1. januara pſchichodneho łěta też póndżelniſche cżiſko po 6 ſtronach wudawacż.

Nakład.

*

Rozdźelenje muki w ſymſkej pomocy 1934 35.

Pjatk 21 dezembra 1934 budże wowſchikowne rozdźelenje muki tym, kotſiž ſu do ſkutka ſymſkeje pomocy pſchiſłeli. Kharthi wudawaju ſo **jenoż wot 9 do 14 hodź. bjeſ pſchetalkach** w ſcżěhowańſkich wudawarńach.

Na pišmiki A hacż J w domje młodźiny na Koroliney dróſy
K hacż O na Hrodowſkej haży 12 (niż w ſejmowni)
P hacż Z na Hrodowſkej haży 6 (w evangelſkej ſpomożerſkej ſłužbje).

Pſchi wotewſcżu kharthow maju ſo ſwupokaſy, każ kharty njeſaſtupjerjow, rentowe liſty, pſchi dżeławych wdowyn ſwupokaſ, ſobuſpſchinjeſcż. Kharthi, kotrejž ſo w pſchepisanym cżaſu njewotwosmu, ſpadnu, dokelż dyrbi ſo muka hacż do hódź dołpolnje rozdźelicż.

Skutk ſymſkeje pomocy 1934/35
Budyſke měſtne wjednſtwo.

— **Tuni hodowny woſebity cżah do Krkonoſchow** (Riesengebirge). Każ Shorjeſki a Budyſki żelezniſki wobkhadny hamt ſ nawěſchkom woſwjeła, pojędże 25./26. dezembra tuni woſebity cżah ſe Shorjelza do Krkonoſchow, jeli ſo dojeż puczowaznych wobdźěli. Cżah wotjędże ſe Shorjelza hodowniczku (25. 12.) 6,23 hodź. a wróczi ſo druhi ſwjaty dźeń 26. 12.) 22,12 hodź. ſaſo do Shorjelza. (Wotjěd 25,12 ſ Budyſchina 4,22 hodź. a nawrót 26,12 do Budyſchina 23,40 hodź.) Jěſdna płacżizna wo 60 proz. ſnižena, tuczijna wot Shorjelza do Schreiberhaua/Joſefinineje Hóty abo Krummhübela, abo Hornjeho Schmiedeberga abo Hornjeho Hajna jenoż 3,90 hr., do Hirſchberga, hlowneho dwórniſchcża, jenoż 2,60 hr. Płſchi jěſdnej płacżiznje wo 3,90 hr. jedna ſo wo wobkhadnjemj liſcżik, ſ kotrymż może ſo wot Hirſchberga pak na němſkoſtatnej żeleznizy, na żeleznizy Krkonoſchow abo na żeleznizy Hirſchbergſkeje doliny do Schreiberhaua, Joſefinineje Hóty, Hornjeho Schmiedeberga, Krummhübela abo Hornjeho Hajna ſe wſchěmi porjadnymi cżahami dojeż. S tutym liſcżikom (Gabelkarte) może wobdźělnik woſebiteho cżaha na wſchelakorych měſtnoſcżach na Krkonoſche ſtupacż a ſaſo dele ſtupacż. Schtóż jěſdu wot dwórniſchcża naſtupi, kotrejž wo wokolinje 100 kilometrow, wot pſchiſłuſchnych dwórniſchczow woſebiteho cżaha leži, tomu ſo jěſdna płacżizna tehorunja wo 60 proz. ſnižſchi. 24. 12. (Patorżiju) pſchi poldniju ſo po liczoje pſchedatych liſcżikow roſtudźi, każ woſebity cżah dojeżdża abo niż. Tohodła ſo wſchitkim, kotſiž dyrbja cżah pojędże

Das Weihnachtsgeschenk

Die elektrische **Singer**

Weltbekgehende Zahlungserleichterungen

Singer šijace mašiny akc. tow.
w Budyšin'e na Bohatej hasy 14. Tel. 2205

W domje dobrych časnikow
namakaće najwjetši wubjerk
w nowošasu, šuticach a muzeyach
narunanych časnikach hižo w. 3. hr.
Oskar Brückner w Kamjenc
Trauzing-Reke na Budyskej dróze
Rožkowy wobkhod

Tunio! Tunio!

Cynkowe bowy, 28 cm .	0.90
Cynkowe bowy, 30 cm .	1.—
Cynkowe wanje, podolhojte, 56 cm . . .	2.80
železne hornecy 3 4 5 litr	1.40 1.70 1.85
železne hornecy 3 4 5 litr	1.65 2.10 2.45
Wuhlowe łopatki	0.23 0.18
Wohrěwace bleše, zacynkow.	1.65 1.10
Wohrěwace bleše, koprowe,	3.95 3.20 2.65

Siegel
w Budyšinje
na Zadnej Bohatej hasy **15**

„Sakski jěchar"

Česćeni kupcy
je zaso k nam přikhwatał!
Płaći jenož **8** pjenježkow

Hač z blizka abo z daloka
Rady přikhwataju kurjerjo.
Beutner z cigarami, z nimi derje mění,
Je dobry a płaćizny hódny, kaž hišće ženi.

Cigarowu Beutner
w Budyšinje

Wothrjadny wobkhód na Lawskich hrjebjach čo. 14

Originalna wulkosć

Hudźbny dom
Herm. Jeremias
w Budyšin'e na Kěžorskej dróży 8 poskića k hodownemu swjedźen'ej
mandoliny, luty, gitary, harmoniki k čahaniu a take z hubu k braću (přihódne za H. młodźinu a hudźbne skupiny), błuke bubony, bubony, fanfary, młodź. rožki, bubonowe piščałki kaž wše potrěbne a narunańske dźele
Wuwjedźemy wše wuporjedźen'a

Dźěćace jězdne kolcsa
we wšěch wulkosćach płaćizny hódno pola **J. Schieback**
na Mužakowskej dróży čo. 4

Wóskowe swěčki
Swěčki na hodowny štom
dostanjeće pola
NATUŠA
w Khrósćicach w Kukowie

Sportowe kucy, Pulovery, Předkošlički, Nohajc. twory
naj tuńšo
Otto Wagner,
na Miasowej hasy 21. Fabrikacija za nohajcy a wolmjane twory

Meble
a pólstrowane twory
poruča po najnižšich płaćiznach
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Rózow. hasy 15
Sym Serb!

Sylny
čehniwy wol
je na předań w Baconju čo. 14

Mały nawěštk
w našich NOWINACH
je tuni a so přecy wuplaći

Poskićam k hodam

najlěpše mjaso

howjaze mjaso . . .	punt 70 pj.
čelace mjaso . . .	punt 70 pj.
swinjace mjaso . .	punt 80 pj.
rubane m'aso . . .	punt 75 pj.

Wšě družiny kołbasow!
Serwelatna kołbasa
jenož 1.— hr.

Njedźelu 30. decembra a wutoru 1. januara
wulke škotowanje wo myto
Wšitcy hrajerjo škota z blizka a daloka so z tutym wutrobnje přeprošuju. Wysoke myta. Napłačenje na škot 1.— hr. Myta móžeće sebi 2. swjaty dźeń hižo wobhladać.
Přejemoj wjesely swjedźeń H. Jakubetz a mandźelska
Herbska grychta w Koniecach

K Božemu dźěćeu

našim dźěćom
wobrazkowe
knižki:

Kocor čehnje na hońtwu, šesćo jemu pomhaju	0.30
Šešerjačk	0.15
Šešerjawka	0.15
Pěknych dźěći wjesele	0.25
Bruněki . . .	0.50

Serbska knihaŕnja w Budyšinje

Hody w Krkonošach
Jeli budźe dosahaceho wobdźělenja, pojědže 26. decembra tam a 26. decembra wróćo
tuni wosebity čah
ze Zhorjelca do Krkonošow.
Wotjědže z Budyšina 25. decembra 4.22 hodź. Dojědže domoj 26. decembra do Budyšina 23.40 hodź. Jězba płaći wot Zhorjelca tam a sem do Schreiberhauwa, Krummhübela, Schmiedeberga a Wyššeho Haina jenož 3.90 hr., do Hirschberga hr. dwórniščo jenož 2.60 hr. Prospekty dostanjeće darmo we wšěch wudawarńjach jězdn. lisćikow a pućow. běrowach.
Wobkhodny hamt němskeje železnicy
w Zhorjelcu a Budyšin'e

Meblowa přeprawdka R. Bensch. w Minichowskim dwore na Hornjoserbskej hasy
Lěhanjo, bydlerje, kuchinje, pisańske blida, předsitwine garderoby, blida, stóły
Syđadła, lěhańske sofy, miedźane łoža a matrace
Samsna wutykowarńja a fabrikacija reformowanych lěhow

Rjane hodowne wjesele
wubudźiš z fyzku
cigarow
wot **Alberta Lehmanna w Budyšinje**
Połnócna hasa 2 / Při Bohatej wěži
Kněžorska droha 11
Wulki wubjerk we wšěch płaćiznach na składze

Zigarowy dom Wolf
w Kamjencu na Budyskej dróży 66
poskića jako dar k hodam
rjane pakćiki
cigarow, cigaretow a tobaka
Najbohatši wubjerk!

Emil Jende
w Budyšinje na Seminarskej hasy 25
Založene 1892 :: Telefon 2671
Budyska palerńja a spirituozowa fabrika poruča
k Sylwestrej

dobre talowe likery 30% . . litr 3.60 hr.
w najlěpšej staroznatej dobrej kajkosći.

Měšanje Jamaika-ruma, araka a palenoho wina
kaž też punčowe essency, dobreho aroma a dobreje kajkosće.

Za čopły punč poručam dobre čerwjene wino . . . . . litr wot 1.00 hr.

Wo słódkich winach, kaž Malaga, Portske wino, Samoske atd. mam wulki wubjerk.

Běłe wino Rheingauske, pfalcske a moselske wino, błeša bjez šklency wot 0.85 hr.

Wosebje woblubjene su a so rad kupuja moje připóznate dobre

płodowe wino
wino z jansich jahodow, polna kwětka, wino z holanskich jahodow, po burgundskim wašnju, so čopłemu punčej hodźace jabluk. wino wuherske, podawa krasnu bowlu

Tute tři kajkostne płodowe wina su so w mojim wobkhodźe po starym wašnju zhotowiło, tohodla njejsu hłuske, tola pak maju wjele procentow alkohola.

Wšitke wudźělki su samsneho zhotowjenja
Tak kupuja moji wotběrarjo z přenjeje ruki

Hač do Sylwestra bjez přestawki předawamy wot 8—19 hodźin.

Gustav Brendler
naslědnik
wobsedźeŕ Max Scheumann
w Kamjencu
poskića za hodowny swjedźeń swój bohaty skład
w tobaku, cigarach, cigaretach
w darjeńskich wobalkach

Dźensa nowa
Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbskej knihaŕni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"
Jenož **20 pf.**

Zawolajće telefoniscy
Budyšin čo. 2687, maće-li mały nawěštk abo ważny podawk we Waše wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přińdźeće, móžeće w Serbskej knihaŕni nawěštk zapłaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Serbska knihaŕnja to rad čini, dokelž chce přeco to »najnowišo« swojim česćenym čitarjam poskićeć.

Do Božeje wole podaty a ze swjatymi sakramentami derje doma wobstarany wudycha dźensa rano ćišo we Worklećanskej khorowni naš lubowany, starosćiwy nan a dźěd,

knjez Jakub Šuster,

wumjeńkaŕ w Hórkach,
w 74. lěće swojeho žiwjenja.
Pohrjeb budźe sobotu 3/4 9 hodźin w Khróśćicach.
W Hórkach, dnja 19. hodownika 1934.
We hłubokej zrudobje
Jeho dźěći a wnučki

Přiloha k čisłu 296

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 20. decembra 1934

Hody pola Lichańskeje „Zerničky"

Nětko w czasu ſwjatego adventa, hdyž ſo my ludźo na duchowny ſnowanarodźenje naſcheho Stóžnika pschitotujemy, je najlěpſcho pschileżnoſcej wotmĕrźi w ſerbſtich towarſtwach adventſke abo mojedła też hodowne wječory. Tajke wječork mĕł ſo wotmĕrźi zyle we ſwójbnym wobłuku, hdyž ma ludźi duſchownje wjaſacź. Dobra ſerbſka bjeſada to potom je, kiž naſche ſerbſke towarſtwa hižo ſ dawna ſem haja a pĕſtuja. Też Lichańſka „Zernička" njeſapomni tuž na ſwój tradiziolnu hodownu wječork. Saſdźenu wutoru ſhromadźichu ſo wſche ſwĕrne duſche „Zernički" w Lemiſchowje pola tow. P. Krawza. Krótko po 8 hodź. witaſche knjes domu a ſdobom też ſaſtupowaŋ pſchedſydu k. P. Krauz „Zernički" do ſwojeho domu. Pſchedſydu ſam bĕ ſadźewany pſchińcź, tola k powſchitkownemu wjeſelu pſchińdże trochu poſdźiſcho. Lubje ſmĕdźachmy witacź do naſcheje ſrjedźiſny wožadneho knjeſa farara Kſchiżana a jako hoſcźi k. Lorenza-Budyſchkeho a molerja Bobaka. S hodownym ſpĕwańkom „Do Božej nozy ſwoŋ du" ſapoczińaſche ſo pſchi dźĕl wječorka a ſ dalſchimi ſpĕwami a deklamazijemi nĕkotrych Zernicźanſkow bĕ program doſcź piſany. Na to jimaſche ſo ſłowa knjes farar Kſchiżan. W ſwójich ſawodnych ſłowach ſpomni hiſchcźe raz na ſaſdźeny cźaſ, hacź do hodow loniſcheho lĕta wróćo. Tehdy potrjechi jeho jako nana a też „Zernicźku" cźĕſke njeſhoſo, hłuboke ſarowanje. Chriſtian Kſchiżan wotendźe na konzu loniſcheho lĕta pſchełaſche ſ tuteje cźaſnoſcze, kotremuż bĕ „Zernicźka" ſa ſimjenje wożebje k wutrobje ſroſcźena. Jenoż hody, dźeń luboſcze a radoſcze mója cźłowjeka pſchenjeſej pſches tutón hól a bĕdu wutrobinu. W ſwójich daſchich ſłowach pſcheſadźi rĕcźnik ſwójich pſchipoſłuchaczjow do adventſkich naloźkow a waſchnjow naſchich prawiźow. — Nĕtko ſapoczińaſche ſo druhi dźeł. Hodowne pjeczmo a koſej bĕchu Rumpodichej kuchaŕki jara derje pſchihotowałe. Wĕ to hižo mała pokaſka, ſchto je ſebi Rumpodich wſcho pſchedewſał. Wocźakowachmy dźe jeho ſameho a te luhe boże dźĕcźo. Mĕjeſche pak „daloki" pucź hacź k ſwojim Serniczanam a tuž ſo ſamo roſumi, ſo pſchińdże hałke trochu poſdźiſcho. To pak kóždeho widźomnje ſwjeſeli, hdyž Rumpodich ſerbſcy rĕcźeſche, a łohodła njebĕ ſtrach pſched nim pſchewulki, wſchał mózachmy ſo ſ nim wo tym abo tamnym ſerbſcy ſrjeźeć. To pak bĕ kruty a ſadaſche diſziplinu, dyrbjeli wſchał praźić. Mĕjeſche ſa kóždeho dar, ale dźiſche najprjedy ſtyſchećcź ſpĕwaŋ wot kóždeho jednotliwa a hlejeſche, kak to kóždy ſwoje truny napinaſche, hdyž chłoſtaŋy prut tam a ſem pomhaſche. Wſo dyrbjeſche Rumpodich ſwój prut druhdy khĕtro nałoźeć, dokelž njepoſłuſchni ſu też mjes „wulkimi" dźĕcźimi. Hdyž bĕ kóždemu nawobradźał, pominy ſo ſaſu w nozy. Mĕjeſche je ſo Rumpodich ſwjeſelił nad ſwojimi Serbami a nad tym, kak rjenje mója ſpĕwacź. Wulke wjeſele ſnjeſeſche hałke, jako wotwalowaſche kóždy ſwój dar. Wĕ hižo poknóź, jako ſo kóždy ſe ſwójich pſchethłapcjenjow ſhraba. S połnej dowĕru djemy nĕtko woprawdźitym hodam napſcheczo.

W.

Přilopk

Dla mordarſtwa k ſmjerćzi ſaſudźeny.

Drjeźdźanſki pſchiſežny ſud je 44lĕtneho Bohuwĕra Aloiſija Faſta ſ Zeithainſkeho lĕhwa dla mordarſtwa k ſmjerćzi a k trajnemu ſhubjenju cźeſnych prawow ſaſudźił. Wobſtorjeneho winowachu, ſo je w nozy k 27. junijej 1934 ſeherunja w Zeithainſkim lĕhwje bydlaceho 51lĕtneho dźĕlaćerja Harbera, ſ kotrehoż ſonu bĕ lubłował, ſe ſekeru ſaraſył.

200 000 hriwnow pſchekſchiwił.

Sarjadnik pokładnje Kamjeńcźanſkeho lĕkaŕſkeho towarſtwa Max Arthur Schmidt je wot lĕta 1924 hacź 1934 wjacy dużli 200 000 hriwnow pſchekſchiwił. Se pſchekſchiwjenymi pjenjeſami je ſebi kónztydźenſku thĕżu kupił, ſa ſbĕrku liſtnych ſmamkow nĕbźe 100 000 hriwnow wudał, ſwojej ſonje drohotne debjeńki kupował a pjenj eſy wupoźczował. Pſchekſchiwjenje ſo ſ wopacźnymi ſapiſkami w knihach pſchikſchu. Sud je Schmidta dla pſchekſchtwjenja a njejwĕrny k jaſtwu na 4 lĕta ſaſudźił a jemu cźeſne prawa na 5 lĕt wotrjekł.

S motorſkim ſokom do ſmjerćze.

Sobotu je ſo na Lĕźnisko-Weidenburgſkej dróży pola Zwikowa cźeſke njeſbože ſ motorſkim cźahom ſtako. Hdyž ſo ſobujeſdny jeneho motorſkeho koła ſa ſcźĕhowazym motorſkim ſokom wohładny, motoriſt koleſaŕ we ſawinjenju dróhi knjeſtwo nad ſokom ſhubi a do ſchtoma pſchi dróży ſrase. Mjes tym ſo ſo koleſaŕ jenoż lohko ſtrani, ſebi ſobujeſdny, 18lĕtny optikus Eckardt, ſchija ſwiny.

Sso ſe żeleſniſkim cźahom pſchejeł.

14. dezembra ſu w Lipſku na żeleſnizy pod „Cźornym moſtom" 30lĕtneho lokomotiwniſkeho cźakanza Albina Hahna cźeſko ſtranjeneho bjes wĕdomia leżazeho nadeſchli. Snjeſhożeneho ſu do diakoniſkeho doma we Lipſku-Lindenawje donjeſli. Tam je wón hórcy wumrjeł. Hahn bĕ kolije pſchekročźił, ſo by k ſwojej ſłużbje doſchoł. Pſchi tym je ſo po ſdaću ſ pſchijeżdzacym żeleſniſkim cźahom pſchekhwatał.

Cźehodła jenoż mużojo?

W Budapeſcźe, ſtownym mĕſcźe Waiheŕſkeje, je njedawno tuta choroſcź wudyrila: Kóždy mużſki, hacź bohaty abo khudy, hacź ſtary abo młody, jerje do ſo detekliwe romany ſ tukraja a wukraja. Pſchi pſchiležnoſcźi wĕrcźeche ſo w jenym ſpiſowacźeſkim towarſtwje wo tutym njepoćźinku a pſchi tym ſo roſpominaſche cźehodła wſchitke druźiny tutych knihow mużojo piſaja. Franz Kormendi, ſpiſowacźeŕ romana „Spytowanje w Budapeſcźe", wujaſni to na ſcźĕhoważe waſchnje: „Jenej żónſkej njeby możno było, hacź na tónź knihi potajnoſcźej wobkhowacź, ſchtó tón ſtóſtnik w romanje je!"

Żona jako ſwjedźenſka pjeczeń.

Jadławy njeſtutk je ſo w rumunſkej wſy Ontcani ſtał. Ratař Nicholas Stefan je ſwoju żonu ſtónzował, kotrejež cźĕło je jeho lubka potom wopjetka a ſe ſeleninu pſchi hoſcźinje Stefanowym pſcheproſchenym hoſcźam pſchedhſtajła. Hoſcźam nadpadje, ſo Stefanowa żona njebĕ pſchitomna a ſo pjeczeń ſpodźiwne ſkodźeſche. Jedyn ſ hoſcźi polizaju ſawoła, kotraż w kuchini w ponożowym ſudźe ſtyri cźĕła namaka. Hiſchcźe prjedy hacź

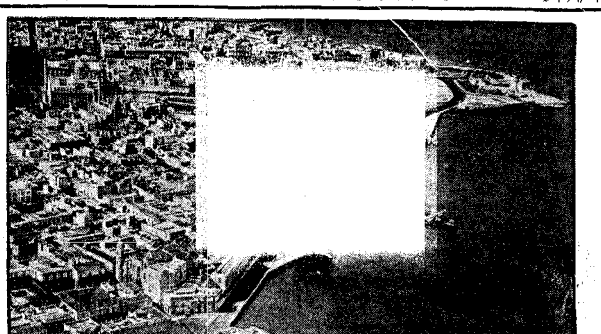

Traſchenje ſ bombami w Havannje.

Stowne mĕſto ſtupy Kuby, Havanna, ſo na jenym jeniczkim dnju ſ rosbuchnjenjom 20 bombow do wulkeho njeměra ſtaji. S rosbuchnjenjom bombow je ſo wjele twarjenjow wobſchkodźiło. Rosbuchnjenja dyrbjachu być ſnamjo k powſchitkownemu kommuniſtiſtemu ſbĕżku. Knjeſerſtwo je wjele wożobow ſajało a ſebi myſli, ſo je ſchkarakow hibanja radikalneje ſkwizy popadnyło.

Bajki z dalokeho juha

Přełožuje J. Š.

11. Bajka wo njekhmaniku.

Nan mĕješe tŕoch synow. Prĕni bĕ blidař, druhi krawc, tŕeći pak bĕ wulki njekhmanik a njebĕ żanoho rjemjesła nawukny.

Jako bĕ starši syn blidař dwacete lĕto dopjelnił, wubrachu jeho k wojakam. Nan pak, kiž ſo wo swojeho pĕkneho syna boješe, wotendźe do mĕſta, wopyta tamniſeho generała a jeho mile proſeše: „Wysoki knjeże, ſmilće ſo nade mnu ſtarcu a njewzmiće mi syna! Sto budże ſo potom za mnje ſtaraź, ſtó mi zaſłużiź khlĕba?"

„Słyšće, nanko", praſeše ſo general přećelnje, „što pak dźĕła waš syn?"

„Pilny a wuběrny blidař je, kiž dźĕła za dwaj druheje", wotmołwi nank poniżnje.

„Nó, wo tym ſo bórzy přeſwĕdčimy", rjekny general a kazaše swojemu ſłużobnikej tři čerwych a prochnawych deſkow přinjeſć a rjekny: „Hladajće, nanko, hdyž mi waš syn z tutych tŕoch prochnawych deſkow za tři dny rjany kamor wudźĕła, budu přeſwĕdčeny, zo je woprawdźe wuběrny blidař, a wuſwobodźu jeho wot wojeſkeje ſłużby."

Nan wza deſki na ramjo a dźĕše z nimi domoj. Doma powĕdaše synej, što je jemu general poručił. „To hižom tak zhotowju, zo budźe general ſpokojom", rjekny syn a přimaše ſo hnydom dźĕła.

Na tŕećim dnju přiwjezy nan generalej kamor, kiž bĕ tak rjany, zo ſo ſwĕćeše kaž ſłónco. General, z krasnym dźĕłom wſón zajaty, dari nankej dwaceći hriwnow a wozjewi jemu, zo je jeho syn wojeſkeje ſuknje ſwobodny.

Druhe lĕto jeho druheho syna krawca k wojakam wubrachu. Dokelž mĕješe nank tež tehole syna jara na wutrobje, dźĕše też za njeho generała prosyć, zo jeho z wojeſkeje ſuknje přepuśći.

„Što pak je waš druhi syn?" ſo jeho general ſmĕjkotajo wopraša.

„Wysoki knjeże", rjekny staruſk, „mój druhi syn je wuběrny krawc, kiž dźĕła za dweju druheju!"

„Budźemy widźeć", rjekny general a wza z krinki stary, wſón roztorhany lac a pokračowaše: „Hdyž mi waš syn tónle roztorhany lac do noweho zwuporjedźa, jeho wot wojeſkeje ſłużby wotwjazam."

Nan roztorhany lac pod pažu tykny a dźĕše domoj. Doma powĕdaše synej, što general wot njeho żada. „Chcu spytać generała spokojić", dźeše syn krawc a přimaše ſo hnydom dźĕła.

Na tŕećim dnju přinjesy nan generalej tak rjany a krasny lac, kaž by jón z tyzy wzał. General, też tón króć wſón wjeseły, dari nankej dwaceći hriwnow a wozjewi jemu, zo je też jeho druhi syn krawc wojeſtwa swobodny.

Tŕeće lĕto bu jeho najmłódši syn njekhmanik k wojakam wubrany. Haćrunjeż bĕ wón jenoż sama čwila w domje, tola jeho nan tak jara lubowaše, zo dźĕše też za njeho ke generalej prosyć, zo jemu jeho do wojakow njewozmje.

„Kajke rjemjesło pak ma waš najmłódši syn?" praſeše ſo general nana.

„Wysoki knjeże," praji nan, „mój najmłódši syn njeznaje žaneho rjemjesła, tola njekhmanik je tajki, zo na swĕće runjeća nima, a to je też nĕšto hódne."

„Ej, nanko", rjekny smĕjo general, „to pak ſćeža ka pónđże. Za njekhmanikow ja miłoſć njeznaju. A tola sym wćipny, hač je waš syn woprawdźe tajki njekhmanik kaž praji će. Słyšće potajkim! Hdyž mi waš syn dźens w nocy najrjeńšeho konja z mojeho konjenca pokradnje, puśću jeho runje tak wot wojeſtwa, kaž wašeju ſtaršeju dweju synow."

Nan ſtrachočiwje domoj dźĕše a polny staroſćow powĕdaše njekmanikej, što sej general wot njeho żada. „Nó, tajke nĕšto pak sej hišće zwažu wuwjeſć", dźeše njekhmanik jednorako a zestaja hnydom swój načisk.

Před wječorom dźĕše njekhmanik do mĕſta a pokradny z nĕkajkeho wukładniſća hnydom cyły wyſokowski woblek. Potom dźĕše do generaleweho konjenca, a hdyž widźeše wokoło najrjeńšeho konja dźesać wojakow ſtejo, poča so dostojnje zadźerżeć.

Wojacy pak sej myſlachu, zo maja woprawdźe nĕkajkeho wysokeho wojeſkeho dostojnika před sobu a ſtrowjachu jeho pokornje. Njekhmanik ſo jim miłostne dźakowaše a rjekny: „Aha, to je tón kóń, kotrehoż chce dźens w nocy nĕkajki njekhmanik pokradnyć. Runje pobych pola generała a wón mi rjekny, po móżu sebi jeho wobhladać. Ale je to woprawdźe rjane zwĕrzo. Sym dobry jĕchaŕ a rady bych kus na nim pojĕchał. Hólcy, njech mi jedyn jeho zesedła!"

Wojacy jedyn druheho wotſtorkowachu, tak wſitcy khwatachu konja zesydłać. Kóždy chcyše knjezej rady posłużić. Jako bĕchu wojacy konjej najrjeńše sedło napołožili, wuwjedźechu jeho na dwór a pomhachu knjezej „wyšej" na konja, kiž so kaž błysk z dwora zhubi.

Na druhi dźeń zawoła general njekhmanikoweho nana k sebi a praſeše so jeho: „Nó, nanko, što pak dźĕła dźens waš syn njekhmanik?"

„Wysoki knjeże", wotmołwi nan, „mój syn dźensa hižom wot zaźneho ranja na krasnym konju wokoło khĕże jĕchał"

„Njeje możno!" zawoła general a khwataše do konjenca. Hdyž pak widźeše, zo je jemu najrjeńši kóń pokradnjeny, zareji na swojich wojakow: „Lĕnochojo grawoćiwi, njejsym wam přikazał, konja cyłu nóc ſtražować?"

Wustróżeni wojazy generalej wupowĕdachu, kak je so to wšo ſtało, a general, přeco hišće jara hnĕwny, rjekny nanej: „Hižom widźu, zo je waš syn jara překlepany ptačk. Tola pak to hišće njedosaha, zo bych jeho wot wojakow wuswobodźił. Hišće nĕšto dyrbi mi k mojemu ſpodobanju wuwjeſć. Słyšće potajkim! Hdyž mi, dźens w nocy wšón połć z wuhenja pokradnje, budźe wojeſkeje ſuknje ſwobodny, hdyž pak to njedokonja, dam jeho zawrjeć!"

Nan dźĕše domoj a wozjewi synej generalowy wukaz. General pak hnydom dźesać wojakow do

polizija mordarja a jeho lubku saja, žo rosdorjeni wjeninjo do noje a lubki dachu a jeju tak pschebichu, so mordak mrdje a so je žo lubka cžežko sranita.

Kral dyrbi we wošmich do loža hicź.

Jednaczelstny Pětr, kiž je po žiwjerczi krala Aleksandra zuhožkowjanski trón najtupił, sieji pod krutym dohladom žwojeje maczerje, kiž jeho žiwdomicze wukubluje. Kralowska wudowa Marija je wuraslje postajila, so žo mkedy kral na žadyn pad zapleczicźej njeßmě. Pětr ma krutty Kwjeńki porjad postajeny, kiž je jemu jako naßledniki trona pschedpißane. Dyrbi rano sahe stawacź, pilnje žokolicź, schulske hodźiny wopytacź a kóždy wjeczor ſ dypkom we wošmich do loża hicź. K wukubłanišim sažadam kralowny Marije, kotrež wona pola wschitkich žwojich dźeći nałožuje, žluschca cżesczenje lubosczę k Božej stwórbje.

18 puntow cżežku dulu stota namakał.

Amerikanski pytaŕ stota Creeley, kiž hižo lěto dołho se žwojim létadłom zyku pokłapu Aljaška za ſlotymi žiłami pschepytuje, dę w puslej krajiuje nutſowarny, ſ semi pschistajicź. Pschi tym dohłada žo pschi kěwym kołesu žwojeje maschiny na žwěczatu dulu, kotraž žo pschi muhrjebanju jako 18 puntow cżežka dula stota wupokasa. Kaž žhožowny namakaŕ kanadiskich nowinarn wosſewi, je wschо dalsche pytanje ſa ſlotom bjes wuſpěcha nyło.

Radio

Pjatk 21. dezembra ßlyschimy:

Königswusterhausen: Nimo ſnatehe wschědneho programma: 6,35 wjeßoły rańschi konzert. 11,30 ſa maczerje. 11,40 ſa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 13 tanczele. 19 ſabawny konzert. 20,15 hodźina naroda.

Lipſk: Nimo ſnatehe wschědneho programma: 6,05 ſa burow. 6,35 rańschi konzert. 11,45 ſa burow. 12 tanczele. 13,10 pschipołdnischi konzert. 14,40 ſa žony. 18,20 ſabawny konzert. 20,15 hodźina naroda. 21 Brücknerowy konzert.

Hischcze wažne ſ dnjoweho programma: Warlin: 18,30 wjeßoły konzert. Warschawa: 19,30 lohka hudźba. Praha: 19 komorna hudźba.

Budyske stawniske powěsće

ſ dnja 17. dezembra 1934.

Narodźili žu žo: Maksej Pawołej Schäfrigej, jastwowemu ſtražnikowi, žynk. — Njemandźelski žynk. — Josefej Alojsej Kirschej, modellowemu błidarjej, žynk. — Eugenej Rudolfej Preczej, błidarjej, dźowcźičźka. — Njemandźelski žynk. — Willijej Maksej Jakubej, pótowemu rjadowarjej, dźowcźičźka. — Maksej Mičźju, żeleſnišnemu słužobnikej, žynk. — Eduardej Korli Pawołej Andreaßej, ſchewitkemu misčhrjej, žynk.

Wumrěli žu: Marja Theresa ſwud Paulowa rodź. Schlachtiej, 67 łět. — Hana Rostkowa rodź. Mechelkej, wudowa po wobſedźerju ſahrodnistwa, 78 łět. — Herbert Kurt Hermann Scheibenbauer, pischekupiki pschistajenz, 30 łět. — Jan August Sahrodnik, invalidny rentnaŕ 69 łět.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 22. Dezember 1934: 8—10 Uhr für die Nrn: 4901—5200. Rohes Rindfleisch, Pfund 30 Pfg. Rohes Schweinefleisch, Pfund 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Die **städt. Geschäftsstellen**, mit Ausnahme der Spar- und Girokasse, bleiben **Montag, den 24., u. Montag, den 31. Dezember,** für den allgemeinen Verkehr **geschlossen.** Dringliche Sachen werden jedoch in der Zeit von 9—10 Uhr erledigt. **Stadtrat Bautzen,** 20. Dez. 1934.

Měšćanske dźiwadło

Grigri,

operetta w 3 jednanjach wot Bolten-Baeckers a Henriot Chancel. — Hudźba wot Pawoła Linki.

Sandźenu wutoru pschedstajischo žo w tutej hrajnej dobje prěni raz w naschim měšćanskim dźiwadle tuta ſtarosnata, tola pschezo ſaßo woblubjena operetta. Spokojesche pschipołkuchaŕstwo, wobjebje lubjachu žo rjane ſpěwy a reje, kiž dyrbjachu žo wospjetowacź. Hrajesche žo ſpěchnje a derje a nichtó njemórkotasche, haczrunjeż hra zyše 3 hodźiny trajesche. Kral Magawema ma rjanu dźowku, ſ njej žo wożeni (jenoż po afrikanſkim maſchnju) konſul Gaſton. Do domiſny žo wróćźiwschi, woženi žo konſul paŕ ſe Saſchu, dźowku miniſtra. Prěnja žona ſ jeje nanom, kralom cżornuchow, pschińdźe runje na dnju druheje ſwětwy, tola na końzu pjerschnje druha žona a konſul namaka ſaßo ſbožo ſ prěnjej žonu. Krótki to wobſahł, dobry wukoń, pisches zyły cżin cżehnje žo wjeßelapołna žika. Schto chcześch wjacy. Hudźbne ſłożenje może žo jara ſbožowne mjenowacź a knjes kapelny miſchtr Waltaŕ ſe žwojim orchestrom bě žadanjom dołpołnje wróścenj, k dźakej wuźada žo jamo na jewiſchczo.

Johann Barklin jako Grigri bě ſpěwnje a hrajeńcy na wyschinje, to ſame dyrbi žo prajicź wo jeho partnerce Zittzu Hinkertu jako konſulu Gaſtonu. Sbožowny porik pschedstajeschtaj hrajeńcy a też ſpěwnje Inna Langenſtraßez jako Suj a Rudolf Laboda jako Tobiaš. Mano Holtai jako kral Magawewa bě ſ wopraudźitym wošchewjenjom. Alfred Borchert jako impreßario Ima ſwjeßeleſche ſe žwojim ſnatym komiſkim wuraſom. Hana Gaebler jako knjeni Potſchapoff bě dobra w ſwojej roli. Spěwnje a też hrajeńcy pschekhwapjeſche ſaßu Anni Niegemann jako Saſcha, poßlednischeje dźowka. Korla Sčuberlich, Franz Ratiſch, Ernſt Raſch, wschitke dalſche hrajeŕki a hrajerjo běchu na prawym měſtnje jeſtajeni. Spěwne khory dopokaſachu dobreho wuwuczenja, też reje. Mano Holtei jako hriny wiedniŕ móže woprawdźe ſ wukonom žwojeho dźela ſpokojom hnicź. Tola wošebje rjane a kulkowpolne běchu wobrazy Martarja Ulbricha, wošebje w prěnim iednanju. Bě to dobre pschedwjedźenje a wěcze wobrazy operetta dalſche polne domy. A hlej, dźiwadło bě wutoru jara derje wobſadźene, nadźijomnje je to dobre znamjo, ſo Budyſke wobſchadźenje wot ſtónčnje ma prawje ſańcź ſwoje měſčańſke dźiwadło a mjtuje wiedniſtwo, kiž je wěcze hacź dołaſ ſe žwojim perſonalom, njech je to w cżinohrě, operi, operece abo wieſelohrě nam wone hodźinki dobreho wumělſtwa wobradźiło. ek.

Hospodarski rozhlad

Schiwórk, 20. dezembra 1934.

Wěcerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,484	100 pólsk. złotych	46,99
1 jendźelski punt	12,27	100 českosk. krónow	10,40
100 šwajc. frankow	60,72	100 franc. frankow	16,40

Barlinſka kurſa dnja 19. dezembra. Po pschedwcżerawschim krutym ſtónčenju kurſy wotewrichu ſo wcżeraŕwcże akzijowe wiki ſa powschitkownje ſwyſchene kurſy. Ma drje to ſwoju pschicżinu ſdźeła w tom, ſo bě ſo kuliša kedźbnje na ſpadowaze kurſy w poſlednich dnjach dołpołnje wupschedała, tak ſo pschi najmjeńſchej potrjebje njebě materiala na wikach, bjes dwěla paŕ pschinoſchuja ke krutemu měnjenju tej druhe faktory, ſ kotrychž ma ſo woſebje na ſwonkowmonopolitiſki expoźe miniſtra Lavala pokaſacź, w kotrymž je ſo ſwólniwoſcź, ſo chże ſo Franzowſka ſ Němſkej dojednacź, wuprajiła. Poſtup kurſow cżini ſwjetſcha 0,5—1% a wjacy. Na rentowych wikach běſche hiſchcze cżiſho, tola też tu knjeſche pschecżelne měnjenje.

Barlinſke žitne wulkowiki dnja 19. dezembra. Na Barlinſkich žitnych wulkowikach běſche kedźbujo na bliſke ſwjate dny měrny wobłhad. S prěnjeje ruki pschedleża někotre polſkieženja, kaž w pſchenicy a w rožu, tak też w pizowanſkich žitach a jećźmjenjach ſa piwarnje. Pschi wotkaminjenſkich jedna ſo ſwjetſcha wo dodacze w januarje, ſo bychu ſo njetrjebawſche wudawki ſalutowaſe. Mlyny w Barlinje ſu ſwólniwe, polſkieženja pokupicź, mjes tym, ſo pschi moriu ſo polſkieženu material kaŕ lohcy njeſamějcźi. Sa pizowanſke žita njeje ſo požłożenje polěrſchtiko, konſum ma dale žiwy ſajim. Sa jećźmjenje ſa piwarnje ſo žadane płacźiſny njepschiſwoła, — jećźmjenje ſa industriju měſačnu měrny wobłhad.

Wěcera płaczejche w Barlinje zentnaŕ

pschenicy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožli R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jećźmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.,

Někotre płacźiſny ſ Drjezdźanſkich wikow.

Kaczata 3—4 hr., kury, ſtare 2,50—3,50 hr., kury, młode 2,50—4 hr., hołbje 60—80 pf., huſy, ſarěſane 80—1,15 hr., kacźki, ſarěſane 1—1,10 hr., kury, ſtare, ſarěſane 80—90 pf., kury, młode, ſarěſane 1—1,10 hr., karpy 85 pf., ſchcźuki 1,20 hr., liny 1,40 hr., jabłuka 5 hacź 45 pf., běrny, zentnaŕ 3,30—3,80 hr., běry, po puntach 4—5 pf., koboda, jědźna 7—8 pf., zrała 10—12 pf., krěń 50—60 pf., ſołoſej, ſerćźk 10—25 pf., běły kał 7—8 pf., cźerwjeny kał 10 pf., ſydrolity kał 10—50 pf., petrſchilka, walcźt 10 pf., rapunzlki 40 pf., butra 1,42 hr., jeja 13—15 pf.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg Płaczizny po złotej hriwnie.

	19. 12.	18. 12.		19. 12.	18. 12.
Pšeńca	205.5	205.5	bunv	13.0-13.7	13.0-13.7
rožka	165.5	165.5	woka	11,5-12,0	11,5-12,0
jećźmjeń now.	211-218	211-218	młodre łupiny	8.50-9.7	8.50-8.75
jećźmjeń, nat.	—	—	žołte łupiny	12,2-12,5	12,2-12,5
wows	—	—	zeradella	16,0-16,5	16,0-16,5
kukurica			raps. wosušk		
pšeńč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
ržana muka	22.50	22.50	ſuch. truhanč.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruški	8,75	8,75
ržane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
raps „	—	—	ržana ſłoma		
hróch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	ečna „		

Płaczizna za pšeńcy za wupłodźerja 8: 197,5 9: 199.5
Płaczizna za rožku za wupłodźerja 8: 157.5 11: 161.5
Płaczizna za jećźmjeń za wupłodźerja 7: 157.5 9: 162.5
Płaczizna za wows za wupłodźerja 9: —, 13: 160.5

Stótne wiki w Drjezdźanach.

Na ſtótne wiki pschihnachu ſo dźenſa 50 wołow, 106 kruwow a jałcźow. 1545 cźelatow, 89 wowzow a 970 ſwini. Na howjaſe wiki pschihnachu ſo jenoż ſkerjata, kotrež ſo pónđelu njeběchu pschedałe. Tute ſo dźenſa pschedachu. Bola cźelatew je wobłhod jara pomały a na płaczizny ſo tu tłóčźi. Wowzu maja wobłhod bjes wuſnama. Też ſwinje maja pomały wobłhod, jenoż ſa płaczizny kaž ſandźenu pónđelu.

kuchinje pósła, kiž mějachu z natykanymi puškami połć stražować.

Njekmanik pak dźěše na polo a pokradny tam słomjaneho muža, kiž w jahłach jako šerjenje za wroble steješe. Hdyž so začmi, přiwjaza sej słomjaneho muža na khribjet, nastaji so na puć do města a zależy tam na třěchu generaloweho domu.

Jako přez wuheń do kuchinje pohladny, widźeše, kak so dźesać wojakow z natykanymi puškami runje won do wuhnja měri. Tuž wotwjaza słomjaneho muža z khribjeta a stłóči jeho do wuhnja.

Jako wojacy dźiwneho muža so přez wuheń drapać widźachu, myslachu sej, zo je to njekhmanik, a — puk! — wšitcy nadobo do njeho wutřelichu. Zatřeleny muž padny ze wšej čežu swojeho słomjaneho čěła mjez wojakow a špundowanje. Kaž z wjeselom pjeni khwatachu wojazy generalej wozjewić, zo je njekhmanik zatřeleny.

W tym času pak, jako so wojacy pola generala komdźachu, zależy njekmanik do wuhnja a pokradny wšón połć! Wobčeženy z telko rubjeństwom so lědy zas na třěchu wudrapa, z třěchi pak so po powjazu na zemju puści.

Na druhi dźeń zawoła general wospjet nana a prašeše so jeho: „Nó, nanko, što pak waš synk dźensa dźěła?"

„Och, wysoki knježe", rjekny nan, „mój syn dźens tak wjele połća je, zo so wot sameho tuka wšón swěci!"

„Njeje možno!" wołaše general, a hnydom zawoła jeneho tamnych wojakow, kiž běchu w kuchini na straži stejeli. Wojak bojaznje zastupi.

„Nó, hólčko", rjekny jemu general, „powědaj nětk hišće raz, hač je wěrno abo nic, zo sće wčera wječor njekhmanika zatřelili!"

„Mi-mi-łosćiwy knježe," jakotaše wojak, „njeje wěrnosć! Wospjet smy zjebani. Smy so přeswědčili, zo je zatřeleny muž ze słomy!"

Tuž general ročnjemdrjeny na nana zareji: „Počajkim je nas překlepany njedočink wospjet zjebał! Ale hindy njech sej njemysli, zo je so ze swojej lesću hižom z wojerstwa wuswobodźił. Hišće něšto dyrbi mi něšto dokonjeć. Nano, dźiće domoj a rjekńće jemu, hdyž chce so wojerskeje suknje zmyć, dyrbi mi dźesnišu nóc tónle drohotny pjerščeń z mojeje ruki kradnyć. Hdyž mi to njedokonja, dam jeho jutře wobwěsnyć.

Nan dźěše wón strachočiwy domoj a powědaše synej generalowe žadanje. „Kus wobčežne tole woprawdźe budźe", praji njekhmanik, „tola, nanko, njestarajće so, hdyž sym dwójcy zbožownje wujeł, budu to też hišće třeći króć!".

Tón raz so njekmanik hišće při swětłym dnju do města poda. W měšće so za wobhrodźenjom skhowa a njepřestawajo na generalowe bydlenje hladaše. Hdyž takle potuleny někajke poł hodźiny za wobhrodźenjom čepješe, widźeše k swojemu wulkemu wjeselu, zo so general ze swojej žonu na wukhodźowanje podawa. Lědom so general a jeho knjeni za rožkom zhubištaj, kradny so njekhmanik hižom do generaloweho bydlenja, čisny khětře swoje roztorhane klunki ze sebje a wobłeče so nócny wobłek generaloweje knjenje. Tak zhotowany zawrě so do kamora a čakaše změrom.

General so ze swojej žonu hakle pozdźe w nocy z wukhodźowanja wróći. Hdyž běštaj powječerjałoj, podaštaj so hnydom k měru.

„Ale, luba žona," praji general hižom we ložu ležo, „dźensa w nocy dyrbimoj wobaj starościwje kedźbować, zo namaj překlepany njekmanik pjerščenja njepokradnje! Wón snadź je ze samym čertom w zwisku a móže być też dokonja přez zamk ke mni přilězć. Tuž kedźbujmoj a zarjadujmoj sebi tak, zo do połnocy ja pjerščeń stražuju, po połnocy pak jón tebi dam!"

Knjeni bě z tym namjetom spokojom. Hasny swěcu a poda so też k měru.

Tola lědom wotpočowašaj jenu hodźinu, suny so hižom njekmanik z kamora, dźěše k drěmacemu generalej, poskoba jeho za ramjo a rjekny jemu mjelčo: „Złoty mój mužo, ja ze samej starosću njemóžu wóčka zaměželić. Přeco so boju, zo mohł ći njekmanik pjerščeń wzać. Što budźeš čakać do połnocy, daj jón hnydom mi, ty pak słódcy spi! Hdyž też njekmanik přińdźe, njebudźe pjerščeń pola mie pytać."

Dokelž general při měšačkowym swětle člowsku postawu w žónskim wobleku widźeše, mysleše sej cyle wěšce, zo je to jeho žona a da pjerščeń — njekmanikej, kiž so čicho a khwatajo z nim zhubi do čěmneje nocy . . .

Na druhe ranje zawoła general zaso njekmanikoweho nana k sebi a prašeše so jeho: „Nó, nanko, što pak počina dźens waš synk?"

„Ech, wysoki knježe," wotmołwi staruška, „mój syn pak je dźens wurjadnje dobreje mysle. Sedźi za blidom a wobhladuje sej krasny pjerščeń a směje so z cyłej šiju."

„Lžiće, nano!" zareji general hněwnje a zawoła swoju žonu. „Pokaž nanej", praji general žonje, „zo khowaš hišće přeco mój drohotny pjerščeń!"

„Luby mužo," zawoła žona zadźiwana, „sy drje woblaznił? Wšak mi pjerščenja nihdy přepodał njejsy!"

„Lžiš", kriči general, „wšako sy tola wčera wječor, nócne šaty woblečena, mje wo pjerščeń prosyć přišła, kiž sym ći woprawdźe też dał."

„Myliš so, luby mužo, ja so wčera wječor nihdy nanihdy njejsym ze swojeho ložа hibnyła. Tola pak je mi mój nócny woblek, wo kotrymž rěčiš, najskerje wčera wječor pokradnjeny, dokelž jón nihdźe njemóžu namakać."

Generalej bu nětko nadobo wšo jasne. Njewěrdźeše, by so smjał abo hněwał. Tola wosta muć słowa. Wuswobodźi njekhmanika wot wojerstwa, nanej pak dari hnydom sto hriwnow a rjekny: „Prawje maće, nano, tajki njekhmanik kaž waš syn, je woprawdźe něšto hódny!"

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 3 pj., towarstwowe a hosćeńcarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přečiwo sćěhowkam čělneho znjezbožeńca z 1000 hr. = hdyž wumrěje abo hdyž je wón tak žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńcje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo do druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńca dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisanje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdyž a hdyž wozjewja

Čisło (Nr.) 297 — Budyšin — Pjatk 21. decembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Lord Rothermere pola wjednika

Jendźelski nowinarski kral lord Rothermere, kiž je někotre dny w Barlinje přebywał, je so z wjednikami wojowarni nowoje Němskeje rozmołwjał a na to schwórk wječor hłowne město Němskeje sobu wopuščił. Wón je so z přebywodom swojeho syna a wobźěłowarjom korrespondenta do Mnichowa podał. Lord Rothermere je přeco wuprajił, so by němske autowe dróhi, kotrež su so po wjednikowej poručnosći tworiće sapołate, wobsobinsku wobkładaj znjeć. Lord Rothermere wopyta w Mnichowje też Brunny dom. Při žiwych mnohich wopytach jenka so jendźelski hósć wobzjeł z wjednikom, kotrenuž je swojim wustupowanjom za Němsku a jeje wjednika njeje wjazy žadyn zuły.

Hodowny dowol wobornejše mocy

Kaž w posledních létach, su tež létsa słužbne měrnosće woborneje mocy wyšeńmosćam němskostatneje železnicy wo ličbje mnohich wojakow, kotříž k hodam na dowol pojedu, powěrć, so by němskostatnej železnicy nóžno było, so tež létsa na hodowny wokhład přichibetowarć.

Poručeńcy němskeho justicneho ministra

Po § 2 druheho zakonja k přichwalenju justicy na němski stat z 5. decembra 1934 je němski justicny minister za swójich poručeńcow postajił:

1. za Bayersku statneho radu Spangenbergera;
2. za Sakski-Durinsku justicneho ministra dr. Thieracka;
3. za Württembergsku-Badensku ministerialneho direktora dr. Thiefinga;
4. za połnóžne wobdźělenje, kiž Hamburg, Mecklenburg, Oldenburg, Bremen a Lübeck wopschija, senatora dr. Rothenbergera.

Schacht je Trendelenburga powołał

Němske hospodarske ministerstwo wojsewja: President němskostatneje banki, dr. Schacht, je wjednikej němskeje hospodarskeje komory, knježerstwowemu radźe na wukaz. Ewalej Hedkej list sćěhowazeho wopschijeca pósłał:

„Jako namjetnika wjednika němskeje hospodarskeje komory sym knjesa statneho sekretara na nakwilnym wotpočinku dr. Ernsta Trendelenburga w Barlinje-Dahlenje, přisłušneho dohladowarskeje rady sjednoćenych industrijowych přichodowjacow akc. tow. w Barlinje postajił."

Norwegska so Hapagskej łódźerni džakuje

Norwegski swonkowny minister Mowinckel je Hapagskej łódźerni telegrafiski swój najwutrobniši dźak za rjanke wuthowanje wobdźarki łódźe „Sisto" wuprajił a prosył, so by ju tutón dźak łódźi „Newyork" wojewił. Oslowski radio je krjesli wječor swój programm z małej rěče wo wulkhowanju łódźnikow stónčił, na čož je orchester němsku hymnu a norwegski nazionalny spěw hudźił.

82 Dortmundskich kommunistow zasudźili

4. khłostański senat wysšicheho krajneho žuda w Hamme je w czasu wot 26. nowembra hač do 7. decembra we Werlskim centralnym jastwje přicheźiwo mnohim Dortmundskim kommunistam jednał. Tutych winowachu přichětowanja wjelepschersady, wobdźělenja na swjatoku czerwjenych frontskich wojowarjow a sakasaneho wobdźělenja brónjow a rosbuchadłow. S jednanjom je so dopokazało, so běsche so swjatk czerwjenych frontskich wojowarjow njedźiwajcy sakasa wot lěta 1932 w Dortmundźe wobzeje w městowym dźělu Evingu, sahso znowa přichiprawił. Wjetschina wobłorzenych je tutej sakasanej organizaziji přichilušnjała, kotraž běsche wojerźu sorganisowana a po poručnosći kommunistiskeje zentrale z wojerskimi brónjemi, munizijn a rosbuchadłami wuhotowana. Hischcze na kónzu lěta 1932 su woni w Dortmundskej wokolinje se šamodźělanymi ručznymi granatami rosbuchanja pytali. Też z tuteho jednanja wuthadźa, so je kommunistiska strona swój wotmyslenki wobzwonjenu zběhł nadrobnje přichibowała, tola po sapschimnjenju nazionalsozialistiskeho hibanja jón přichwjeseć njeměsche. Khłostański senat sajudźi 21 wobłorzenych k khłostarni wot jeneho lěta 3 měsazow hač do 6 lět a 61 wobłorzenych k jastwu wot jeneho lěta hač do dwoju lět 6 měsazow.

Prěni Italčenjo do Posaarskeje přijědu

Schtwórk su prěni italscy wojazy do Posaarskeje přischli. S wopředka su to jenož mjeńše wotdźělenja, wjetsche wotdźelenja wočakuja so za bliščne dny. Dźenja pjatk prěni wjetschi wotdźěl 1. grenaděrskeho bataillona pod wjednistwom majora Ruggiera do Saarbrückena přischidźe. Sobotu přischidźu w samtnej hodźinje karabinierojo pod wyschkom Peanom. Woni žeby někotre panzerowane wozy žobu přichinjeli. Njedźelu so słyšni grenaděrojo pod majorom Silbestrijom w Saarbrückenje wočakuja.

Wjerch Starhemberga k wuměnanju hotowy

Awstriski měšćokanzlěř wjerch Starhemberg měješe schtwórk přich: hodownej zwjazkowinskej młodźinskeje organizazije domišnistego schkita rěć, kotraž so je swojej wolu z wujednanju wuznamjenješe. Starhemberg rjekny, so nochcyła do přichodoha hidu a njepschećelstwo njesć, so chcyła w přichichodže napschećiwnosće, njepschećelstwo wěteršicheho czasa a faidźenosće zapomnić, chcyła runje na hodownym swjedźenju też z luboscu a zjednanliwosću na tych spominać, kotříž su jim w bóju faidźeneho lěta brónje do rukow stóčili. Woni nimaju pjeza žaneho njepschećela w Awstriskej a swonka Awstriskeje, hdyž jim njeby nóžno było, by pschi zdźerej woli na woběmaj stronomaj wujednać. Woni nimaju žaneho njepschećela, z kotrymž dyrbjeli w přichichodže z hidu a njepschećelstwom wobkhadźeć.

Jednanja wo Waršawskej milinarni

Warschawskeje wokriesny žud je schtwórk žuwój prěni wuhrud w prozesu města Warschawy přicheźiwo Warschawskej milinarni, kotraž je w franzoskich rukach, wuprajił. Sud postaji nuceńske sarjadnistwo nad zyłym přichedowsaćom a samoźěnom Warschawskeje milinarnje, so by-chu so žadanja města Warschawy swobźeje, kotrež su so jako wopraunjene pschipóznałe. Město Warschawa žada sebi, so by so konzejsijowe krjenje z franzoskim akzijowym towarstwom hnydom z mezy stajiło, so by so zyle přichedowsacje do wobhospodarjenja města Warschawy přichepodało a so by-chu franzowscy wobhospodarjo wotschkodźenje za franzenje krjenja saplacyć dyrbjeli.

Francowska a Italska

Franzowski swonkowny minister Laval je so krjedu z italskim pósłanzom wo franzowsko-italskich poczahach nadrobnje rosrěčował. W Franzowskej je rosnoschnje, so su Lavalowe zamołwitosće w senacje na Mussolinija wobsebity zaćišk činile. Wobsebity rozprawjeŕ Parišskich nowin „Matin", kiž je so do Roma pósłał, pischa, so je Mussolini wjazy tak rasnje njepschajomedujo, so by wěstym krjenjam wo krjednej Europje a wobsebje Awstriskej pschisłuchał. W bliščnim czasu ma so pjeza dojednanje wo wěstym protokollu wočakacz, jenož sestajenje teksta za tutón protokoll je po słowach jenieka wobdźěžnosće. Wěsto njeje, so z franzowsko-italskim dohodownym darom za měr w Europje ličicz, tola nowoležiny dar takeje druzyny je přichezo hischcze możny.

Wikowańske jednanja mjez Parizom a Moskwu

Jednanja wo wikowańskim krjenjenju mjes Franzowskej a Ruskej sapočachu so schtwórk w franzowskim wikowańskim ministerstwje. Při tutym prěnim rosmołwjenju mjes franzowskim a kowjetskim wotpósłanstwom je so jenož wobsamkło, so dyrbi kóžde wotpósłanstwo nacźišć wudźełacź. Sapočatk januara sapočnu so potom nowe wuradźowanja.

Paraguayska wotpokazuje namjety Zwjazka ludow

Paraguayske knježerstwo je namjety Swjazka ludow wotpokłało, kotrež je tutón k stónčenju wójny w Gran Chaco-kraju wudźełał. Paraguayska wosjewja, so Swjazk ludow njeje namjety za dokónčne sajatajene njepschećelstwa podał, ale so možnosć bischce wobsteji, so móža so wojowanja po njeporadźenych měrowych jednanjach sahso sapočeć. Po paraguayskej wuraunje njeje móžno, so by knježerstwo bjes wopraschenja parlamenta k kajkim wažnym rosnuzam přischtupiło, kajkež žebi je Swjazk ludow žada. Paraguayska z wobzbirnym rosnorjenjom porok Swjazka ludow wotpokazuje, so je swjatawki Swjazka ludow zranika. Wona rjekuje, so je Boliviška na wójnje winna. Při spočatku wójny je paraguayske knježerstwo tehdy hnydom do Genfa powěsć pósłało, so nadpad Bolivijske wosnamjenja sranjenje wuznawkow Swjazka ludow. So je Paraguayska kompromisowe namjety Swjazka ludow wotpokałała, je w Genfe wulkic njespokojnosć sdudźiło, dokelž so mjeno Swjazka ludow z tym njeczesći.

Krótke politiske powěsće

Président evangelskeho Swjazka, farar na wotp. D. Kremers w Bonnje nad Rheinom, je nahle wumrěł.

Wjetschа ličba pobaarskich Němcow je z Ameriki do Hamburga přischła. Woni přischłudu z Południowskeje Ameriki, 32 muzow a žonow z Argentinskeje, Chileskeje, Brasilskeje a Uruguayskeje do posaarskeje domizny, so bychu swoju wuznamatosć wotpłosowanja dopjelnili.

Přichi wotpósłanju schwedskich wojakow do Posaarskeje wobhlada žebi schwedski kral Gustaf wotthadźaze wotdźělenje. Roskasowar tutych schwedskich wojakow, wyschkowy leutnant Nordenswan wojakow napomnjesche, so bychu so přichitkadnje zadźerželi a swojej domizniji cześć činili. Kral Gustaf dopominajsche wojakow na jich wulke samowujenje.

Jendźelski swonkowny minister jir John Simon poda so pjatk na pucź do Cannesa w Franzowskej. Ssobotu ketka ho wón w Parisu z franzowskim ministerskim presidentom Flandinom a swonkownym ministrom Lavalom, so by ho z nimaj rosrěčował.

Mussolini, kiž běšche w nozy k krjedźe w nowej gmejnje Littoriji přichenzował, krjedu rano zwjatočnje rjeczu gmejnu na Pontinskim polu załoži. Wona dosta mjeno Pontinia. Sdobom Mussolini přichipowědźi, so je nowozałožene město 27. oktobra 1935 pobrjeczeć. Tehdy pak je jaklad za schtwórtu gmejnu z mjenom Aujonia połoži. Lěto podźišcho załoži je potom pjata gmejna Agrilia.

Jewtić twori nowe juhosłowjanske knježerstwo

W Juhosłowjanskej knježerstwowej krizy je k rosnadźeju došchło. Jewtić je nowinarjam prajił, so je jednanja schtwórtk stónčeja. Wón je nadźija, so je nowe knježerstwo pjatk sestaja. Přischtkywapjenja je nimaju wočakacz.

Se złowom dotalneho swonkowneho ministra pak njewuthodźa, w kotrym rjeknje je rosbud padnył a kotři ministrojo budźa do nowcho knježerstwa přischtuschecz. Jewtić dyze nowe knježerstwo bjes prjedawšich wjednikow stronow tworić. Sastupjerjo prjedawschcje rodikalneje stronow tworić. Sastupjerjo prjedawschcje rodikalneje stronu a też prjedawschi wjednik Sslowinzow dr. Korosches, su Jewtićowe podłednje nanjety wotpokasali. Jewtić běšche tute nanjety po waschnju ultimata žajił. Prjedawschi stronišći politikarjo wostachu při swojim žadanju, so dyrbi swonkowny minister muz i jich krjedźiny być. S tuteje přičiny su je jednanja z nimi bospołnje zrěbite.

Swonkowny minister Jewtić po wotpokasanju tuteho ultimata se znamjenitymi sastupjerjemi demizijowu jednacz sapoca. Kaž so da, su tute jednanja wuspěch mělc.

Ze Serbow

W Budyšchinje, 21. dezembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Ryzy Serb je sprawna duša.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer 0, najwyšchcha dnjowa temperatura 9 stop. cjopłoty. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer 0, najnišcha temperatura w nozy 4 stop. cjopłoty po Celsiju. — Nižina pola Jendźelskeje je so nětko sesłabiła a nimale rozcžahnyła. Tak nam njemóže žaneho mačenja přichinjeć. Dźele rospadnjeneje nižiny wupschestrěwaju hu teš nad Němšku, tohodla mamy swjetscha pomročene a blake wjedro. Hačrunjež žyłna wyschina nad Ruskej hacź do Rainscheje Pruskeje stutkuje, so tam kohło njeprošne, wona tola njedźiwajcy teho, so šmějemy trochu hymnischi powěsć, hischcze połneho knjeźstwa nad naschim wjedrom njedobudźe. Wjelo je so nižina nad Islańskej tehorunja rozcžahnyła a schpanišku wyschinu so njeje naschim stronam słožiła. Dałeko na Atlantiskim morju pokasuje so nowa nižina ſ mitym powětrom. Jutrje pobotu žłónczko 8,01 hodź. žłudźa a so 3,56 hodź. thowa. Měsacz žłudźa jutrje wjeczor 5,22 hodź. a thowa so dopołdnja 9,22 hodź. Jutrje so po protyzy ſmua zapoczuje, šmějemy najkrótschi dźeń a najdłeschi nóz.

— **Wuhlady na wjedro za jutrischi sobotu: Trochu ſmunischo, hewak pak spodobne wjedro.**

— **Dźenš žwjeczi naschi redaktor Marko Smoleć w cźelnej a duschinej strowoscźi žwoje 77tkne narodniny. Njedźiwajo wulkeje starosby wón ſ njewschědnej pilnoscźu połnje ſmje dźeło we redaktiji šastawa. Jeho žyła starosc̀ ſłuschna naschemu dźenikej. Dźenša, hdyž je pschichod Sserbskich Nowin swjeczeny, ſ cźim wjetschej radoscźu pomha. W nimale 60 lět dołhim nowinarskim dźele je wón telko naſhonjenjow nahromadźił, kotrež ſu nam dźenša pschi naschim dźele njeparomne a kotrež ſu ſa kóžde pschichodowacźe ſ najlepschim fundamentom. Ale niž ſ mjenischim ſajmom sejeh̀uje wschě serbſke prózowanja. Jeho wosbetita kedźiwoscź ſłuschna Serbſtwu ſchulſkim praschenjam, dokelž derje wě, so bjez schulskeho wukubłanja žadyn narod existowacź a so rozwiwacź njemóže. Jako wubjerny ſnajeć naschich rěcźe wudźela wón ſ tuteho poklada schcźedriwje jako wuſtojny korrektor a też jako najstarschi sobustaw rěcźespytneho wotrjada. — Tak nasch wobłahowanj we wyšokim wěku ſwojeho žiwjenja hischcze ſ połnej cźiłoscźu a hibicźiwoscźu sobudźela na wschěch polach naschego ſjawneho serbskeho žiwjenja. Pschejemy jemu a ſ nami jawšcźe žyły serbſki lud, so by jemu Bóh Wjerschny ſpodźił hischcze wjele wjele lět dospołneje strowoty a cźiłoscźe, dokelž jeho sobudźelo dźenša parowacź nodźhli.**

— **Nowy bibliski puczink** na lěto 1935 je wušchoł. Wu jón dojtanjecze pola ſwojich kujeſich ſararjow. Płaczi jenoj 15 pjenjezkow.

— **Pod bohdźiscźowym schtomom** na njejažowym torhoschcźu dźenša pjatk wjeczor we 8 hodźinach Budyška ludowa spěwarska akademija pod wjedniſtwom knjeza Wotruby spěwa.

— **Budyško-Minakałka pólisa cjara.** Sobotu 22. dezembra pojedže hischcze wurjadnje pólisi autobuſ w 16 hodź. wot Budyskeho dwórnischcźa do Minakała.

— **Wobhladny cźaſ tworowcje scźelenje na Budyſkim dwórnischcźu** 24. dezembra (patorźiju): Twory ſo hacź do 1. hodźiny popołdnju pschijimaju a ſo hacź do 4 hodźin wudawaju.

— **Sadobycźa do hoſcźenjow a běrowow w Budyschinje.** W nozy k pjerjedze je ſo do hoſcźenja na Židowje paduch dobył. Paduch je njeschto mało pjenjes a na cźerjowej brunu listowinju se ſaſſianowcje koże je wschelakimi papjerami na mjeno Kurta Hilbjeńza kradnył. — W nozy k ſchtwórtkej je ſo w hoſcźenju pschi Wjeleczańskej dróhy paduchſchtwo ſtuczito. Automat ſ ſtjomi wałgami, automat za pjenjezne hrace a pokładnja ſu ſo rospacźite a pjenjezy ſo kradłe. Nimo teho je paduch hischcze pjecź hranjech thartow ſobu kałał. — W ſamnjenj nozy ſo hischcze do dweju dźełarnſkeju běrowow pschi Lubijſkej dróhy paduſchi dobuchu. Woni wuſchiko pschehrychu, tola jenoj ruczu pilku kradnychu. Najſterje ſu pjenjezy pytali. — Schtóž może k tutym ſabobycźam wězowneho ſpóźlicź, ſo proſy, ſo by ſo pola kriminalneho woddźelenja na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802, abo pola blischeje polizije abo ſandarmſtwa ſamohwit.

— **Schtomowe hałoſy ſawinowachu cźejle njeſboże.** 19. dezembra jěchjeſche cźejtyh automibił, ſ nowymi ſjiwinymi durjemi nałkadźeny, ſ Ratarowſkeho dwórnischcźa do ſydliſchcźa w Knjeſſkim hacźe. Wjeſoa běſche ſo ſ kaſu ſwěſcźiła, kotraž běſche ſo na woběmaj autowymaj ſtronomaj pschihwjerdźiła. Wołowy ſadł njeběſche ſo facźinił, ale ſo ſ rjecźasami ſchkłaſche. Tam a na próſdnim měſtnje w aucźe pschebywachu ſchtyrjo dźełacźerjo. Wjeſba ſo popſchi ſchtomowych hałoſow ſchmórkaſche. Skónczńje ſo łata ſłama a jene durje padźechu ſ woła. Dźełacźerjo ſo ſ wotſkocźenjom wukhowachu, pschi cźimž jedyn dźełacźer na ſtłódźał nimoježdźazeho automobila ſtoczi a ſo cźežko ſrani. Druhi dźełacźer ſo lohko ſrani.

S **Bělſchez.** Wutoru wjeczor w 6 hodźinach jedyn tudomny bur ſe ſapſchahom walcźinu do wſy pschihwjeſe, hdyž hiſchcze wjeſ njebě wobſpětlena. Blisko Cźliž hoſcźenja jedyn motorſki kolejaŕ ſe facźemnjenym ſwětłkom wot ſadu do ſapſchaha ſawadźi. Kolejaŕ ſo jenoj lohko ſrani, tola jeho pschewodnik na ſadnim ſydle cźejſche ſranjenje we wobliczu pocźerpi a kolo ſo thětro wobſchkodźi. Stanjenemu ſo w hoſcźenju prénja pomoz dosta. Sawołany lěkaŕ ſ Hornjeje Hórſi jeho ſwobała a porucźi, ſo by ſo do Khemberkſkeje khorownje dowjeſł.

Bórzy wozjewimy jara rjane listy, kotrež je njezapomnita Hodźijska farařka Mila Imišowa na swojeho syna Marćina pisała. Stóž je z Hodźijskeje wosady, kóżda serbska maćer, kóżdy serbski syn — budźe listy z najnutrnišej radosću čitać.

Z Njebjelčic. Zašłu njedźelu wječor wuhotowachu naše cyrkwinske towaŕstwa młodźiny, mjenujcy młodźency, hólčina, nowozałożena hólčina a DJK. ſtarſiski wječor we wjesnej korčmje. Rumna žurla bě skoro mohł rjec přepjelnjena, bjez dźiwa, hdyž bě zastup darmo. W dołhim čahu přičahnychu wšě tute towaŕstwa do žurle spěwajo: Hdyž čehnjemy bratŕa. Hólčina a hołčina ze swojimaj khorhojčkomaj a na kónci DJK. Wšitke w swojich jenotnych drastach a nastupichu wosrjedź žurle. Khorhojčka hołčiny běše so přez faraŕ Mičа hakle popołdnju cyrkwinscy z přihódnymi słowami poswjećiła. Předsyda młodźencow J. Pjech witaše wšěch najwutrobniſo, wosobje swjedźeńskeho rěčnika za dźensniši wječor k. kapłana Andrickeho z Ralbic. Spěwaſtej ſo dwě ſtučey „Rjaneje Łužicy“. Sćěhowaſtej basni, wot sobustawow hołciny derje přednjesenej. Kapłan Andricki w dłžšej rěči zaměr tutych towaŕſtwow rozłoži. Wosobje, kak maja wone kruče ſtać k cyrkwi a jeje wjednikam a to wosobje nětko w času, hdyž so njewěra tak ſylnje po cyłym ſwěcźe rozšerjeje ſyta. Tuž wosebje biſkopja a bamž namołwjeju młodźinu, zo by kruče ſtała k wučbam cyrkwje a zo by so też zjawnje wuznała jako Khrystusowa młodźina. K tomu je też nuzne, zo katolske nowiny čitamy mjez nimi też naš „Posoł“. Wołkedźłužimy pak kazuje cyrkwje. Potom budźemy też dobri ſtaćenjo. Tohodła je naš wjednik a kancelar porućił za naš kraj kŕeſćijansku wěru. Dale spominaše na čas swj. adventa. Je to čas čakanja. Přejeże, zo bychmy skónčnje wotucźili ze ſpara naložnoho a narodneho. Rěčnik khwaleše Njebjelčansku wosadnu młodźinu, kotraž so tak w cyrkwinskich towaŕſtwach hromadźe zwjazuje. Hdyž bě rěčnik skónčił, mytowaše mócny přiklesk jeho k wutrobam posłuchařjow rěčane słowa. Ze šijow młodostnych zaklinča nětko jich přisahanski spěw: K ſwjatom bojej posweć nas! Na to wustupi cźłowzwučowańſka młodźina ze wšelkimi zwučowanjemi. Jich porjad běše jara bohaty. Zwučowachu prostne, na konju, bradłach a ſkupiny. Cźim wjek njeby skoro wěrił, što tuči wšo dokonjeju a to z dobrej wuſiknosću. Haj ſtóž ſwoje cźełо skruča, też nětko dokonja. Też hólčina wustupi ze zwučowanjemi a to z prostnym a ſkupinami. Haj, haj, też tuči hižo nětko dokonjeja. Sumo lědma założena hołčina wustupi a to z rejkomaj, při kotrychž spěwachu. Mała zběrka do klobuka za kryće wudawkow měješe nahladny wuſpěch. Po přeſtawcy ſlědowaštaj dwaj dźiwadłowaj kruchaj. Prěnj hraješe młoda hołčina, němſki žłobikowy kruch. Widźachmy tam pastyrjow w jich wowčich kožach, kak sebi porjadu w hrónčkach wo ſwětle, Bethlehemskej hwězdźe powědaju. Jandźelki přiňdźechu spěwajo w rjanych bělych drastach. W druhim wustupje ſwikaše jandźel dźensniſu žónsku módu. Tamnej prědrašcenaj hólcaj (holey) pak wukhwalowaštaj ſtare jednore waſnja a poćinki. Wſitko běše baseń. Poſlednja běše we Rudnohórskej naréči. Młodźency hrajachu nětko ſerbsku hru: „Wón njesmě pućować“, wot J. Wjaceſlawa. — Ale jeho ſłužobnik wědźeše jeho z lesnymi ſłowami wot pućowanja wotdźerżować, dokelž cheyše ſo tola ze swojej Hilžku woženić a tohodla njemóžeše žadyn zajim, ze swojim knjezom pol lěta po ſwěcźe wokoło pućować. Hra je žortna. Zada pak sebi dobre nawukњenje. Sćěhowaše žortny wustup: „Dwaj dundakaj“, kotraj zaspěwaštaj: „Ach, kak su te časy zle“. Nětko poskići ſo rjane swjeco na jewišću. Wšě sobustawy w pěknym rjeździe sedźo, klečo a ſtejo zaſpěwachu: „Witaj, morja hwězda!“ Knjez faraŕ Mič dźakowaše ſo wšitkim, kotříž su k dobremu porańenju swjedźenja přinoſowali. Z kčrłušom „Hlejce, tón knjez budźe přiňć“, ſo derje poradźeny ſwjedźeń skónči. Khwalobnje wuzběhnyć ma ſo hišće njesprócniwe dźěło nawjednikow. Za cźłowzwučowanje Beńsa za hólčinu Kubicy, za hołčinu knjeżnje Jancee a Kórnerec z Kamjenca. Dale tak.

Z Njebjelčic. Khroble paduſtwo je ſo tudy ſtało. Jako běchu wjesnjenjo w korčmje na ſwjedźenju młodźiny, zaleže paduch, dobru přileżnoſć wužiżo, do farskeho domu. Wjetšu dźělbu cyrkwinskich pjenjez pokradny. Hakle, hdyž cheyše k. faraŕ pjenjezy pódźelu do Budyšina sobu wzać, zo by je tam wotedał, so dohlada, zo je liſćik prózdny. Paduch je drje ze wobſtejnoſćemi dospołnje znaty byl. Je wšak mohł cyle njemyleny dźěłać. Je ſo tu hižo wjacy raz kradnyło. Nadźijomnje ſo winik skónčnje popadnje.

Jakub Bart-Cźiſchinſki:

Ryćeŕkubleŕ

Hiſtoriſka nowelka.

5] (Pokračowanje.)

Pschi ſnjedźanju dźenš w powedanju do ſanje praweje ſtrje pschinjeć njemóžeſche; pschetoż Hanka na njeho njeſłuchaſche a na jeho praſchenja pak malo pak niczo njewotmolwi; myślesche ſwebi jenicźky pschezo na nana. Hdyž běchu tak ſmérom kofej wupili, ſtanychu druſy wot blida a wopuſcźeſchu ſtwu; jeno Krakowicź tu hiſchcze wosta. Krocźeſche w myſlach, ſchtó wě, ſchto jemu ſchto we hłowje ſhodźeſche, po ſtwje. Hanka ſedźeſche pschi wokne a hladaſche do ſahrody, hdźež ſu dźowki trawu ſnjerźachu.

Skónczńje prajeſche Krakowicź trochu wótſtſcho ſam pschi ſebi: o njeſbóžna wójna, o njeſbóžna wójna.

Hanka, kotraž bě tole wuſłyſchała, ſdychnu cźežky a rjekny: „Haj, to macźe prawje; kak wjele ſwójbow nětko ſaloſcźi a bolośćiwe ſyły rosliwa, a Bóh wě, hdy to hiſchcze końc̀ wośmje! Haj wopraſdźe, dóniž poſledni njepſchecźel naſche wjeſy njepſchekroczi, pryedy nibdy wohenmu krajej a ludej žadyn měr a dobry cźaſ ſakrjećwacź njemóže. Ach, luby Bożo, ſchto tu ſmy tola taſ ſleho ſawinowali, ſo naſ takle cźežky kłoſtaſch?“

„Luby jandźelko, njepowědaj mi to, hacź na wěcźnje by dźi naju tole dźěliło; pomyſlu-li ſebi na to, cźoſe ſo mi wutroba pukńcź.“ Hanka pohlada ſobuſežnje na njeho a rjekny: „A tola njemóžu Wam pomhacź; pschetoż ſwójo ſherbſkeho ludu waju ſebi wyſche wſcheho; kak pak je to móżno, hdyž rólnik ſaſo ja płuh pſchimacź a ſanjerodźene pola wobdźełacź njemóže?“

„Wěrcźe mi, Napoleon pišła hižo na poſlednjej truńe“, rjekny Krakowicź, „a hiſchcze letſa budźe jemu jeho hordy duch ſłamany. Tola potom budź Bóh hnadny temule krajej.“

„Měnicźe traſch, ſo ja tehorunja ſa ſwójı kraj a ſa ſwojeho krała ſahorjena njeſbym?“

„Tole je wſcheje khiwalby a cźeſcźe hódne; je pak tola jenicźki ſadźewk, kotryž macźe pschewinycź, ſawěſcźe to naju tola dźělicź njetrjeba. A dżu-li ſ nanom wo tej wězy rěcźeć, wi jenje dowolicź njechacźe.“

Hanka: „Kwaž dyrbi ſo ſ wulkej wjeſołoſcźu a radoſcźu ſwjećicź; ſchtó pak ſebi nětkole na wjeſela myſłi; njeſłyſe dha w taſtichle cźaſach nawopak tóżbenu wjele bóle na płacźki? Nó, njepſchecźelej wótzneho kraja je ſwoju ruku dacź njemóżu.“

Krakowicź: „Proſchu waſ ſtukmywſchi ruzy, wumóźcźe ſaſe ſ taſtichle cźežkich cźwilow; jenoż jenicźke ſłowo dobaha, a mój ſmój ſwojej a mamoj jenoj jenu wótcźinu a jeneho krała.“

Tu khwilu wotewrichu ſo durje a do ſtwy ſajtupi Hańža, Danjena ſotra. Krakowicź dyrbješe nětko ſ Hanku wo ſeńtwje powědacź pschesłacź a tehodła mjerjaſe ſo porucźi a wopuſcźeſchi tehorunja ſtwu.

„Nó,“ rjekny Hańža, „je pak cźe ſaſo pschesćěhał?“

„Haj,“ wotmolwi krótko Hanka.

Hańža: „Kak móże ſo jeno tónle cźłowjek ſwaźicź, wot tebje luboſcź a wutrobu ſadacź; tónle cźłowjek, kiž we wobeim kraju takle njekniczomnje ſaſhadźa!“

Hanka jej na to niczo njewotmolwi, ale wopraſcha ſo jeno, hdy ſo nan ſaſo domoj wróći.

„Dźenš ſnadno nic,“ rjekny Hańža, „a traſch ſa ſyły tydźeń niz, wſchak dźi weſch, ſchto je ſebi pſchedewſaſ, a tele cźe nětko wumoježcź. Bóh dak, ſo by ſo jemu teź derje poradźiło.“

III. ſtaw.

Dźenša wjeczor wſchitcy ludźo ſ cźaſom do loża dźěchu; njeběſche dźi tu kubleŕ, kotryž hewak ſhromadźenych pola wjeczerje ſabawjeſche a huſto ſ nimi hacź do pał nozy ſortowaſche, a teź Hanka, kaž ſo to ſamo rozumi, dźenša jara powědata njebě; ſtanychu tohodła hnydom po jědźi a podachu ſo k měrej.

Počza ſo naſajtra ranjo ſchěricź; ſwětłoſcź pomaku nózmu cźmu pſchedoby a khadźaze žłónczko poſtrocźeſche ſelene wjeſſchti błiſkich horow. W ratarſtwje ſo hiſchcze nicźo njeſłyſchaſche a teź wunka w ſpichrodze běſche wſcho cźicho; zuni ranſchi wětſik wónje kwětkow a krźeſuow roſchowaſche. Jeno krocźele ſtrażow, kotreż běchu do koleſa wokoło wuſtajene, mójeſche ſ daloka a ſ błiſka wuſłyſcheć. Nadobo wutřeli najpóſledniſcha ſtraża, kotraž tſoch nětdźe hodźinu wot ratarſtwa ſtejeſche, ſwoju ſtrźbu, tónjamy wokomik praſkny też na druhim ſtrażiſchcźu, na tżećim a bórſy ſcźehowachu też te na ratarſtwim dworje ſtejaze. Tu běſche hnydom wſchitko na nohach a Krakowicź wotpóſła mału patrouliju, ſo by ſo pſchejěwědcźił, ſchto dha na to po prawom rěkacź. Teź wojaze wo wězy a w lěhwje, alarm wuſłyſchawſchi, ſpěſchnje draſtu na ſo ſnjetachu a ſa wopraſdźe krótki cźaſ ſtejeſche tu zyle wotdźělenje ſjednoſcźene a hotowe njepſchecźelej paſ napſchecźiwo cźahnycź, paſ jeho tu woćakowacź. Schcźěpanowicź, kotryž patrouliju nawjedowaſche, ſ połſednim ſtrażiſchcźanſi pſchiſchedſchi, nicźo weſte ſhonicź njemóżeſche. Strażiſchcźo drje wobkrucźeſche, ſo je nimale ſ błiſka hołk, haj ſamo njeſrozumliwe powědanje wuſłyſchałe; tola wulkeje cźmy dla njebě jemu móżno było, jenoſtliwe wězy roſeſnawacź a ſpóſnacź. Schcźěpanowicź wobroczi ſo na to a napſchecźo horam, ſchetoż wot tam je, rjekny ſtrażiſchcźo, hara pſchiſchła, a pſchepyta tu błiſku krajinu, njenamaka paſ nicźo ſtraſchneho a ſebi myſłło, ſo je ſo ſtrażiſchcźu jeno tak ſedałoc, jěchaſche ſaſo bożyka ſmérowany do hrodu. Tu woćakowaſche jeho hižo dawno tſchepotajo Hanka a wopraſcha ſo ſ płacźkom, ſchto ma ſtźenje, kotreż je jich tak ſahe wubudźiło, tola na tutym lubym ſwěcźe woſnamjenicź a rěkacź. Schcźěpanowicź jej nětko roſeſłaja, ſo je poſlednje pod horami ſtejaze ſtrażiſchcźo nźakaju haru wuſłyſchecź chcyło a potom na to iſćiło, ſo by naſ tola w prawym cźaſu kebžółiwych ſcźinikło. Sčym pak nětkle zyłu wokolinu pſchežěkłi, ale teź ani to najmjeńſche, ſchtoż by naſ do ſtracha ſahnacź mółło, namakaſ. Móżeſche ſo tohodła ſaſo w Bożim mjenje leſ wucź a to nakhwatacź, ſchtoż ſce nětko ſkombźili. S zyła cźeho dyrbjeli ſo bojecź, dóniž moja ruka je hiſchcze móżna doſeć, waż napſchecźo tóżbenu njepſchecźelej ſakitowacź a wobaracź.

Hanka, kotraž běſche ſebi hnydom na nanowe wotpohladanje pomyſlika, podychny ſaſo łóżo a ſa ſo ſ tym ſmérowacź. (Pokračowanje ſcźěhuje.)

Ze Serbow

— **„Kino für Jedermann"** pokazuje tež tutón tydźeń zaso zajimawy programm „Njewidomni naprećiwnicy" mjenuje so film, kiž wot spočatka hač do kónca puta, nam wšu njekničomnosć wulkich spekulantow a jich pomocnikow pokaza. Wobrazy nas wjedu do južneje Ameriki, hdźež wolij zo zemje žórli, kaž pola nas woda. — Z tutym Božim darom so „jenož někotři" wobohaća a kóždy srědk je k tomu prawy, tež jeli trjeba — cyły rjad čłowjeskich žiwjenjow. Je to kriminalny film, kiž nam dobry pohlad zmóžni do mazanych činow čłowjekow, kiž hewak w zjawnym žiwjenju jako „čestni mužojo" płaća. W pódlanskim filmje widźimy „našu kóčku" hač do štyri tysac lět wróći, mózemy „koče žiwjenje" sćěhować.

© **Bělšcy.** Wutoru wječor we 8 hodźinach so někotři pjeni mužojo na dróhi swadźichu a so ćłónčnje do pukow dachu. Pinčnišza z tudomneho hoscenza chyšne swadnikow wujednać, tola ja to hubjenj dźak dosta. Bijachu so njeje a ju storkachu, so padnywschi žebi ruku dwójcy sanna. Sawokanu lékař ju do khorownje dowjesć da.

© **Budyšcy.** (Stawnišne powěsće.) Wumrěł je: Pawoł Albrecht Schindler, bur w Kósłach, 83 lět.

Z Khelna. Franckec wowka woswjeći wutoru 18. decembra swoje 85. narodniny. Hačkuliž pokhilena, khodźi hišće kóždu njedźelu a swjaty dźeń do Radworja kemši. Snadź Khelnjanska ruka wjacy z jeje dołheho žiwjenja napisa. Njech je wowka žiwa k zbožu swojeju duše a swojeho potomnistwa — dźěći a dźěćidźěći! Bóh žohnuj swoju swěrnu služobnicu w lětach, kiž jej hišće wobradź!

© **Hucjiny.** Potrěbnym we wobšahu městneje skupiny so hišće je do hód pschipokasańši sa zyrobu wudawaju. Wobjebje so na to pokasuje, so šmědźa so pschipokasańki jenoj pola pschekupzow we wobšahu městneje skupiny wujěź.

Z Kulowa. (Z měšćanskeho zarjadnistwa.) Měšćanosta wozjewja, zo je so lisćina ličenja skotu, po kotrejž so dawk za wotškodźenja při skótnych khorosćach wobliča, wot 14. decembra hač do 28. decembra 1934 w radnicy (wó jatwje 1) k wobhladanju za wobdźělenych zjawnje wupołožiłe. W tutym času móža so namjety k wuporjedźenju zapisow městnosće podać. Też městne wustawki wo rozličenju přiwskow do zwjazka za Čorny Halštrow w Kulowskej wokrjesanskej gmejnje su so wot 19. decembra 1934 hač do 2. januara 1935 na tafli w radnicy wupowěsće. — (Připóznaće.) Při pytanju za zatepjenym dźěsćom Herbertom Rathu, je so SA-muž Jan Kindermann wot wudyra 6/47 na wuznamne wašnje wobdźělił. Jeho zmužite zadźerženje so hišće na wosebite wašuje připóznaje.

© **Běłeje Wody.** Pišaŕnje hamtskeho a gmejnskeho zarjadnistwa, z wuwjacorn nalutowarnje a stawnistwa, budźa pódźelu 24. hodownika (patorźiju) a pódźelu 31. decembra (Sylwestra) samknjene. — Nalutowarnja (w radnizy w 1. stwje) je wobaj dnjej po swjeczenym waschnju wot 9 hać 11 hodźin wotewrjena. — Stawnistwo ma službu: 24. hodownika wot 11 hać 13 hodźin, druhi dźeń hodow wot 11 do 12 hodźin a Sylwester tehorunja wot 11 do 12 hodźin.

Radio

Sobotu, 22. dezembra 1934 słuschimy:

Königswusterhausen: Nimo znateho wschědneho programa: 6,35 wjeselny ranšchi konzert. 11,40 sa hurow. 12 pschipołdnischi konzert. 13 tačcele. 15,45 hospodarski tydźenski pschehlad. 18 sportski tydźenski pschehlad. 20,15 wjeselny rejwanski wječor.

Lipsk: Nimo znateho wošadneho programa: 6,05 sa hurow. 6,35 ranšchi konzert. 11,45 sa hurow. 13,10 tačcele po pschećzu. 14,10 tačcele.

Hišće ważne z dnjoweho programa: Barlin: 20,10 wječorny konzert. Hamburg: 18 šabawny konzert. Wróćkjaw: 20,10 opera „Martha". Mnichow: 20,10 wječorny konzert. Warschawa: 20 łohka hudźba.

Najnowše z cyłeho swěta

*** Amerikanski stworeny parnik „Severence" je telegrafował, so z połodnja Newyorka w najwjetšej nuzy na morju pluwa. Jeho wodźerska pschiprawa njedźela. Wobšada wohrożeneje tódże je 41 muži žywna.**

Budyske stawniske powěsće

z dnja 18. dezembra 1934.

Narodźili su so: Alfredej Arndtej Reichelej, stud. radže w Lubiju, dźowoćiczka. — Franzej Rudolfej Pjšche, wuczerjej w Hnašcheźach, žynk. — Njemandźelski žynk.

Wumrěł je: Jan Waltaŕ Krawz, fabrikski dźěłaćeŕ, 34 lět.

Mandźelstwo pschipowědźischtaj: Gustaw Jan Hulcz, samkaŕ, z Martu Hilzu Melcherez, słužobnej, wobaj w Budyschinje.

Domandźelstwa stupischtaj: Kurt Alfred Emmrich, pschedźeŕ kumischtneje židy, z Wally Katu Wagnerez, wjasaćku, wobaj w Budyschinje.

z dnja 19. dezembra 1934.

Narodźili su so: Korli. Hendrichej Wilhelmej Schönjnje, schoferej, dźowćiczka. — Maklej Albrechtej Dittmannej, klampnarjej, žynk. — Janej Hermannej Wawrikej, schoferej, žynk.

Wumrěł: Korla Bjedrich Müller, blidaŕ, 81 lět.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyschin. „Sjenoćenstwo evang. Serbow" směje tón króć schtwórtk 27. hodownika jowj hodownu wječor we 8 hodź. w Serbskej kosejowni. Prošymy, so by mały dar, swjetsche nješchto sa žołdk, žobuptschinješe. Też naschi znaćzi hoscjo su nam witani.

Pschedsydstwo.

Pančicy. „Lipa Serbska" (cyły khór) ma njedźelu popołdnju w 3 hodź. ważnu pruhu pola Suchec za swjedźeń druheho swjatoho dnja. Wočakuja so wšitcy.

Bukecy. Naše serbske towaŕstwo změje přichodnu njedźelu, 4. adventa, wječor 1/8 hodź. pola Stangec posedźenje. Přednošk je přilubjeny.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Es werden für den Stadtbezirk Bautzen die **Polizeistunde** und die **Tanzzeit am 1. und 2. Weihnachtsfeiertag bis 3 Uhr** verlängert. Oeffentliche Tanzmusik darf aber am 1. Weihnachtsfeiertag nicht abgehalten werden.

Für den **Silvester** wird die **Tanzzeit auf 3 Uhr** festgesetzt, die **Polizeistunde** dagegen **aufgehoben.**

Stadtrat — Polizeiamt — Bautzen, 20. 12. 1934.

Hospodarski rozhlad

Pjatk, 21. dezembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,487	100 pólsk. złotych	47,01
1 jendźelski punt	12,285	100 čěskosk. krónow	10,40
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,405

Barlinska burša dnja 20. dezembra. Burša bě dnje mérna, tola w pschenjerički je kurzy połepschichu, dokelž je ledma pschedawaca za spermarki wotpjelowachu. Se strony publika pschedźelźachu male łupne pschikazy w montownych a elektrowych hódnotach. Powěsće z wuhlowych wikow z Porurskeje a dalsche zwonkjschnje dobyteje jeleša dawachu nowe najtorki. Wobkhod pak běsche blizkich zwjatych dnjow dla ztabły. Na rentowych wikach běsche tohorunja złabły wobkhod, stara wójnska pożczonka šo wo 0,15 proz. w kursu połepschi.

Barlinske zitne wulkowiki. Po měrnych wobkhodnych dnjach na zitnych wulkowikach je něšto wobkhod nimale zyle wopschestał. Kupzy a pschedawarjo čakaja, wobejbje hdź bokelž šo nowy měrjaz a z nim powpschenje płaczilmy bliža. Posledźenjowje je zara malo. Tola ukazuje šu dale sastarane a kupuja jenoj małe dźělby, pschi czimž je wobejbje wumjenjenja ledma pschišłowjeja. Na nuzkowych wikach stawaja je wotwołanja je starych kontraktow. Wobšaj šo něschto malo pschidźěkuje, z czimž šo najnuzniscna potrjeba spokoji. Jeczmjenje k pizowanju šo dale žadaja. Wobkhod w jeczmjenju za piwarske hatke waffkerje je nowym lécze šo wošiwi.

Wožera płaczejsche w Barlinje zentnaŕ

pschenizy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožki R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jeczmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.,

Wiki w Lubiju.

Pschenza 9,87½ hr., rožka 7,87½ hr., nałetni jeczmjeń 7,87½ hr., najsmjtši jeczmjeń 10 hr., wowš 7,62½ hać 7,97½ hr., běrny 3—3,20 hr., łyno 5,25—5,50 hr., łkoma, z maschinu młóczena 2,25—2,80 hr., pschenična muka 17 hr., rżana muka 12,25 hr., pschenične wotruby 6,10—6,65 hr., rżane wotruby 5,10—5,60 hr., butra, ½ punta 75 pj., jeja 12—13 pj., kał, běły 8 pj., kał, czerwjeny 12 pj., karoty 13 pj., łoboda jedźna 12 pj., kał, łydrojty, schtuka 30—40 pj., kolrabi 5—10 pj., porej 15 pj., kał, tikaty 12 pj., zybla, punt 10 pj., jabłuka 4—15 pj., měrnik 10—25 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pschenza 9,87½ hr., rožka 7,87½ hr., jeczmjeń, nałetni 7,87½ hr., jeczmjeń, najsmjtši 9—10 hr., wowš 7,62½—7,97½ hr., pschenična muka 18—22 hr., rżana muka 12 hr., pschenične wotruby 5,85—6,65 hr., rżane wotruby 5,10—5,90 hr., łyno 6—6,25 hr., łkoma, słotna 3 hr., łkoma k sałkanju 2,90 hr., butra 1,52 hr., prošata 10—18 hr., běłaty 25—40 hr., łušy, punt 80—1 hr., kał, běły, punt 6—8 pj., kał, czerwjeny 12 pj., kał, łydrojty 10—40 pj., łoboda, jedźna 10 pj., zybla 10—12 pj., selerij (měrnik), buła 10—20 pj., trěn 70 pj., morchej 8 pj., retchej, walczł 8—10 pj.

Swinjaze wiki w Khoćebuzu.

Pschiwjesli běchu 650 prošatow a 144 běhatkow. — Płaczachu: prošata: małe 5—12 hr., strjenje 10—15 hr., wulke 14—18 hr. — Běhaki: małe 20—27 hr., strjenje 30—40 hr., wulke 40—50 hr. — Wiki běchu strjenje.

Wiki w Khoćebuzu.

Mjaso, howjaze, punt 60—80 pj., mjaso, cźelaze 60—80 pj., mjaso, łtopjaze 90—1 hr., mjaso, zwinjaze 70—90 pj., jeja 15 pj., butra, punt 1,35—1,40 hr., twaroh 20—23 pj., łany wolij, litr 1,40 hr., łiny 1 hać 1,20 hr., schejuti 70—1 hr., karpy 80 pj., hołbje, młode, schtuka 40—80 pj., kury, žiwe 60—90 pj., khapany, žiwe 40—60 pj., kolrabi, schtuka 15—20 pj., morchej, punt 10 pj., łoboda, jedźna 20 pj., kał, łydrojty, schtuka 40—60 pj., kał, czerwjeny 15 pj., kał, běły 10 pj., kał, wirtingowy 10 pj., łolatej, tekźaj 5—30 pj., měrnik 15 pj., trěn 25—30 pj., radiši, walczł 10 pj., zybla 10 hać 15 pj., kulrěpa 5—8 pj., běrny, zentnaŕ 3,50 hr., běrny, punt 4 pj., jabłuka, punt 10—25 pj., worjechi 35 hać 55 pj., worjechi, łężne 40—45 pj.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wotlijowe symjo po tunt abo 1000 kg hewak 100 kg Płaczizny po złotej hriwnje.

	20. 12.	19. 12.		20. 12.	19. 12.
Pšenica	205.5	205.5	buny	13,0-13,7	13,0-13,7
rožka	165.5	165.5	woka	11,5-12,0	11,5-12,0
jećmjeń now.	211-218	211-218	módre łupiny	8,50-8,75	8,50-8,75
jećmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	12,2-12,5	12,2-12,5
wows	—	—	zeradella	16,5-17,0	16,0-16,5
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšešk. muka	27,25	27,25	łany wosušk	7,65	7,65
rżana muka	22,50	22,50	such. truhanc.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrni, kruški	—	8,75
rżane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
raps	—	—	rżana słoma		
hróch, Viktor	35,0-37,0	35,0-37,0	ošešk. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	ječna „		

Płaczizny za pšenicy za wupłodźerja 8: 197.5 9: 199.5
Płaczizny za rožku za wupłodźerja 8: 157.5 11: 161.5
Płaczizny za jećmjeń za wupłodźerja 7: 157.5 9: 162.5
Płaczizna za wows za wupłodźerja 9: —, 13: 160.5

Płaczizny różneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

20. decembra 1934 Płaczizny po centnarju a hriwnach

Skótne druziny a woznamjenjenja:

Celata: 1174

Najlěpše kormjene čelata wot cyca	37—42
Srjenje kormjene čelata wot cyca	31—36
Snadnje wutwite	28—30
Najšpatnišе	23 - 27

Swinje: 970

Tučne swinje, přez 3 centnarje čežke	—
Połnomjasne swinje wot 240 hać 300 puntow čežke	48—52
Połnomjasne swinje wot 120 hać 150 puntow čežke	46—50
Połnomjasne swinje wot 100 hać 120 puntow čežke	44—47
Mjasne swinje wot 80 hać 100 puntow čežke	—
Rancy	—

Statna banka w druhim tydźenju dezembra.

W druhim tydźenju dezembra je wólčenje zyłkowneho wujbadanja k ultimu dale postupiło. Se sniženjonm **kapitalowneho zapołożenja** wo 104,8 mil. na 4.450,4 mil. hr. je so šajo 62,8% ultimowneho wujbadanja šažu wottwarika. W tamnjnym czasu pschedchadźazeho měsaza czinjachu nawróčene pjenjezy 69,1%, w tamnjnym czasu lońskeho léta jenoj 31,6%. W jenotliwym so wobstatki na wobkhodnych smjenkach a schekach wo 208,4 mil. na 3.595 mil. hr., na statnych pokładnjownych pschepokasańkach wo 1 mil. na 3.1 mil. hr. a na kryzełkmanych hódnoscikach wo 1,5 mil. na 436,2 mil. hr. snjiše, la to pak šu so wobstatki na lombarodnych žadankach wo 6 mil. na 97.5 mil. hr. a na druhich hódnoscnych papjerach wo 0,1 mil. hr. na 318,7 mil. hr. powyschiše.

Na **bankolowkach a rentowych bankowkach** je šo 19,2 mil. hr. do wobčeha wróčiše, wobeh bankowkow powyschi šo wo 2,8 mil. na 3.719,6 mil. hr., tón rentowych bankowkow wo 16,4 na 309.7 mil. hr.

Wobeh twjerdych pjenjez šo wo 8.8 mil. na 1472 mil. hriwnow snjiši.

Zuse pjenjezy snjischu šo wo 97.3 na 759.5 mil. hr. Sylne snjiženje pschipada tón króć frejetcha jenoj na sjawne kašu.

Wobstatki stota a kryzełkmanych dewisow powyschichu šo wo 0.1 na 83 mil. hr.

Zyłkowny wobeh czini 5.675 pornjo 5662 mil hr. w pschedchadźajnym tydźenju a 5.459 mil. hr. w tamnjnym czasu pschedchadźazeho měsaza a 5.454 mil. hr. w tamnjnym czasu lońskeho léta.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Duŏman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smolef a za nawótšk dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišć dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. XI. 1934: 2295.

Ničo Was njepłaći

hdyž SERBSKE NOWINY swojim přećelam a znatym z doporučowacym słowom dale daće. Mózemy Was wo to prosyć?

SERBSKE NOWINY wukhadźeja wob tydźeń 6 razow a płaća na pósće 1.51 hriwnow.

SERBSKE NOWINY móža so in wšěch póstowych hamtach a też pola našich dowěrnikow skazać.

Bestellschein

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)

an Verlag **Serbske Nowiny, Bautzen**

Herr _____

Frau _____

in _____

Postanstalt _____

Wohnung _____

bestellt hiermit die **„Serbske Nowiny"** ab 1. Januar 1935. Preis 1.51 Rm.

Datum: _____ Unterschrift: _____

K hodam

wurjadnje dobru šturku

Lample-konserwy
škitaca znamka „Króna“
Kempinskeho wina
Relchhardtowe sokolady
Preisserowy kofej

na Žitnych wikach

Kanajl. Blank-wuherje pt. **2.80**
kapace z tukom
sušene jerje štuka 0.10
złote jabłučka, w. sł., 10 št. 0.45
wěnc now. figow, wěnc 0.10
hobrske worjechi punt 0.50
lésne worješki punt 0.45
zemske worješki,
čerstwje palene punt 0.28
swěčki na štom, 12 w kart. 0.25

wubjerny Pea šokolady:
połnomlóč. worješk. šokolady tfl. 0.25
Mokka-smjetan. šok. „ 0.25
połnomlóčna šokolada „ 0.25

Oskar David

kolonialne twory
na Dźiwadłowej hasy 6

Wobswětlenje kolow
Gumije za kola
Přisłuski za kola
płaćizny hódnje wola firmy

Gebr. Thomas

w Budyšinje na Kamjentn. hasy 18

Słódke wěcy za swjedźeń
kaž kuski na štom
poprjancy, marcipan,
tafłowa šokolada wot 18 pj.
we šokoladow. wobkhodže
na Žitnej hasy 14

Sro prajі Schlitz?
Znaješ zdźěli to druhemu:
swjedź. kofej
pola firmy

Moritz Schmidt

w Budyšinje, Kěžorska dróha 11

Dobra cigara

připrawja hakle prawu
swjedźeńsku radosć

Ze swojich hobrscy wulkich derje wuležanych składow porućam wosebje:

Bremer Erfolg . . . . . 10 pj.
Sandblatt čo. 15 . . . . 12 „
Mištrska rjadownja . . 15 „
Herkules . . . . . 20 „

Cigarety, cigarillos w małych zawalenjach za 5, 6, 8, 10 pj.

CIGAROWY DOM
Friedrich Otto Saehse
w Budyšinje, Znutřkowna Lawska hasa 1 (Radna pinca)

---

w
rózku wěrow. pjerščenjow
panamkaće wulki wubjerk pjerščenjow za slub a wěrowanje, małiw złoto, bliso w. 7.-hr. **Oskar Brücker** w Kamjencu na Budyskej drózy. Rózkowy wobkhod

---

Hudźba!

violiny . . . . . .
mandoliny . . . . . .
gitary . . . . . .
luty . . . . . .
cellery . . . . . .
bubny . . . . . .
pišćałki . . . . . .
hubne harmoniki . . .
čahace harmoniki . . .

K. Joh. Guder & Co.
w Budyšinje na Kotołskej dr. 17

Słoma

z cypami młóćena so zamění na tajku z mašinu młóćenu
w Rulbicach čo. 21

RADIO

připrawy.
Wše swětowe znamki
Wše płaćizny
Předwjedźenje bjez nućenja ke kupjenju
Rudźb. dom Herm. Jeremias
w Budyšinje na Kěžorskej dr. 8
Telefon 36 1

Přirod. hojerka M. Harnisch
je wuwzaćnje też **njedźelu 23. 12.** popołdź wot 3—7 hodź **k rěčam na Kěžorskej drózy 2**
(při Žitnych wikach)

Nic jenož
dobre a tuni'e korjeniny
ale tež
delikatesy za swja'e dny
wubjerje z raňšcho morja punt 2.50
wolijowe sardinki
tyzka 0.18, 0.33, 0.40
pječene jerje, zawal. jerje
a wše kisałe wěcy
dostanjeće tunjo pola
Thauer na Sukelnskej hasy 30

Khodam

Zymske mantle zdźěłu cyle z wumělskej žídu podšita 65.—, 59.—, 46.—, 38.—, **29.—**

Lederol-mantle zaźěnjenich, mnjo lich 20.—, 16.50, **10.95**

Kosmičk. mantle zaźěnjenich, mužskich **Coppy**, copje podšite 34.—, 27.—, 22.—, 18.—, 12.50, **7.50**

Jaki do powětra z a bjez podšića 18.—, 15.—, 12.—, **9.50**

Kholowy we w. l. kim wubjerku 12.50, 11.50, 9.—, 5.50, 4.50, 3.50, **2.50**

Breeches-, Knikerbokerowe wobleki we wšěch płaćiznach
Klobuki, čapki, zwjeršne košle, zymske trikotaže

Drastowy dom Hugo Pachaly w Budyšinje
Před Sulešskimi wrotami 1 Njedźelu wotewrjene

Čerstwje sušene wuherje z rěki 1/4 pta. **70** pj.

Lososowe rězki z rěki, 1/4 pt. 25, lososowe rězki z jězora tyza 55
słódne Silitowe widlićkowe kuski zawalene jerje, filejowe kuski w remonlado 1/4 pt. 25
wiela.e rybjace marinady tyza 75, 68 a 55 pj.
dobra butra na blido 1/4 pta. 70 pj.
smjetanowy Bite-Camembert połnotučny 30 a 28 pj.
Heinrichsthaler-twarožk 13 a 18 pj.
Harzske twarožki, 5 št. w Cell. 10 pj.
Sardelowa Anchovispasta tuc. 35 pj.

Portugalske woljowe sardiny 85, 45, 28, 25 pj.
Malaga, Samos, Tarragona bj. škl. 1.—
němske połonowe wino bj. škl. 85 pj.
truskawy, čerwjene kruše słody kilo-tyza 1.25
wišnje, bjez pódšt kilo-tyza 1.—
krušwy, połpołdy bělene kilo-tyza 88 pj.
bjez pódšt kilo-tyza 68 pj.
nail. słowki, połpołdy ke-tyza 68 pj.
najl. słowki, cyłe kilo-tyza 55 pj.
najl. toćene jabłuka kilo-tyza 52 pj.
k jědźi hotowe kilo-tyza 52 pj.
poprjancy a šokolady tunjo wšelejake dobre, nowe wulke worjechi punt 45 pj.
Drastowy kofej 1/4 pta. 95, 80, 70, 60 pj.

Paul Martschke na Kěžorskej drózy 22

Niezabudźće na hodowne blido

tyzku cigarow

Bohaty wubjerk
Derje wuležane

P. Horbank w Khrósćicach

Za hody a sylwestr

poskićam swoje jara dobre a płaćizny hódne
wina a likéry, najl. Jamajka rum a Batavia-arak, dobry stary žitny
prošu pospytajće raz, wostanjeće naš kupc
Winowa wikowarnia W. Krječmar w Budyšinje
na Różowej hasy 21, pódła měšćan. pluwarnje

Walters Kurbad. Kurbad Zukunft

kaž měšćanske kupjele
su njedźelu, 23. hodownika, wot 8—12 hodźin wotewrjene. Wot 25. hodownika hač k 1. januarjej je měšćanska pluwarnja zawrjena

---

Słubne, kwasne a nowolétne kharłki
serbske a němske,
zhotuje spěšnje, tunjo a derje

Čišćerńja dr. j. Cyža
w Budyšinje

Wupředaće w hrajkach

dokelž so wobkhodować přestanje
Hedwig Biehle, w Budyšinje, na Kotołskej hasy č. 1

Hodowne dary — za muža!
Najlěpše rjanosće za mały pjenjez pola
Richard Nebel
w Budyšinje — Bohata dróha 13
Wša drasta za mužow — šaty — krawaty — klobuki atd.

Přihódny hodowny dar!

radijo, koleso, šijaca mašina, elektr. žehlica (plota), elektr. hórncy, elektriske kolesowe wobswětlenja

P. Horbank w Khrósćicach

Domjace měšćenje

dźěłane ze zralcho, sušenecho zeleneho brocha, čerstwych kuskatych karotow, garnirowanych ze hromakom

1/1 normalna tyska jenož **0.38**

Künell

Meble

w znatym solidnym wuwiedźenj najtuńšo pola **Despang** nětko na Mol kowej dr. 1

Nowo- časne gardin
rolowy, šwedski plat tunj
Jda Wirker rodź. Erlers w Budyšinje, Zwonk. Lawska hasa

Jsraelec rěznistw
w Bukecach
poskića k hodam
howjaze mjaso, swinjace mjaso,
kolbasu, łój, tuk, połć, zawal. a worjechowe plee za stare płaćizn. a w mnohosći
Mjaso za sylcu 4 punty 1 h

Dohodowne blido

Kordowe kholowy
Kožane sukn. kholowy
Dźěłańske kholowy
Połskórnje
Dołhe škórnje
Konjace přikrywy
Płasćowe rukajcy

Wobhladanje bjez nućenja ke kupjenju

Wojerske wěcy
G. Jilgen
na Kotołskej hasy 4
Telefon 2637

Chenilljowe rubišća a šawle

zoki za muža, nohajcy za žon
najtuńšo, dobreje kwality pola
JORDAN
na Znutřkowne Lawskej hasy čo. 8

Mnohosć wužitnych, rjanych hodownych darow we wšěch płaćiznach maće na wubjerku we
drogowni Otto Engert
w Budyšinje — na Lawskej drózy

---

76 Seiten stark, mit Weltprogramm, vielen Bildern und Artikeln
Die bestausgestattete und inhaltreiche Deutsche Funkzeitschrift
Mit Gerätever sicherung
Monatsabonnement nur 85 Pf. durch die Post. Einzelheft 25 Pf.
Probeheft gern umsonst vom Verlag, Berlin N 24

Dr. med. Adolf Götz
zapučował wot 22. dec. hač do 2. januara
Zastupjer: Dr. med. Gottwald

Zonj. lěkař **Dr. Greve** w Budyšinje
zapučował wot 22. dec. do 2. jan.

Žonjacy lěkař dr. Wünscha je so wróćił

Žonjacy lěkař dr. Schwerk je zapučował
wot 23. 12. 34 hač do 2. 1. 35.

Zastupjer dr. Wünscha na Wallskej drózy 6

Płaćizny hódne **pulovry** poskićenje w strykowanych lacach

žonjace pulovry 8.50, 5.00, **2.90** | žonjace stryk. lacy 8.90, 5.50, **2.90**
mužace pulovry 6.90, 5.90, **4.75** | mužace stryk. lacy 7.90, 5.90, **2.90**
pullundry . . . 2.90, 1.95, **1.45** | lacy za łažeńe (strykowane) **5.90**

Berchtesgadenske jećki, sportne pulovry, ložowe jećki, bluzow. škitaki, golfowe jećki, dźěćace pulovry a dźěćace lacy, nohajcy a zoćki we wulkim wubjerku a jara płaćizny hódne pola
Kurt Ziegler
w Budyšinje, Šuiska hasa čo. 10 pódła Wellerec knihařnje

Neukirchenske
wotthorhanske protyki
su hišće na předań

Njezabudź sebi ju kupić
w Serbskej knihařni w Budyšinje

Rjany hodowny dar

chce kóždy swojim lubym pod Boži dźěśćowy šom położić. Ale Ale što a pola kupić? Přehladajće prošu poskićenja podpisanych firmow a wšće něšto přihódneho namakaće.

Rjane hodowne dary w najwjetšim wubjerku

štrykowana drasta • štrykowane wobleki • štrykowane lacy • jaki • štrykowane komplety pulovry • štrykowane bluzy • westovry • bolerosy • Berchtesgadenske ječki • šale • rubišća čapki • štrykowane kłobuki a kapički • štrykowane suknje • kholowy • gamašowu drastu Kùblerowu štrykowanu drastu • holčacu a hólčacu hotowu tkaninowu drastu • nohajcy • trikotaže • wolma za ručne dźěła a štrykowanja • potrjeby za najmjeńšich • šórcuchi • spódnje suknje • krawaty • rukajcy • gamaše • slé • drasty za zwučowanje • sportowe nohajcy • zoki zwjeršne košle • spańska drasta • žiđźane šaty • zločki za ski a sport a pjaščaki

Njedźelu wotewrjene!

Wobkedźbujće našu dekoraciju!

Rudolph

nohajcowy, wołmowy a trikotažowy specialny dom

w Budyšinje na Kěžorskej drózy 16

Přihódne hodowne dary!

Kłobuki, čapki, samowjazanki, kožuchowe krawaty, wołmjane šawle, gamaše atd.

wosebje płačizny hódno a we wulkim wubjerku pola

Njedźelu wotewrjene!

Hugo Lehmann w Budyšinje Bohata hasa 25

Hodowne dary

kiž stajnje wjesele zbudža

OPEL jězdne koło spušćomne a lohko běžace

šijace mašiny, žimace mašiny, elektriske wobswětlenja wot 6.50 hr., karbidowe lampy, dźěćace kola, wobruče a šlawčki za koła, kožane khapy, rukajcy, jaki płačizny hódno

Rudolf Lebelt w Budyšinje Zwonk. Lawska h. 30

Na hodowne blido

namakaće we wulkim wubjerku wjele krasnych darow za

žonu, muža a dźěćo

płačizny hódno a we wulkim wubjerku

za serbsku drastu:

banty, canki, wobsadki, rubišća atd.

Friedrich Lieber

na Bohatej hasy 6

Mydła Swěčki Parfümerije

jenož to najlépše

... přenapinany?! ...

Wy nic, mój Knježe, ale pohladajće raz do špihela ... Waš kłobuk zda so być »přenapinany«. Bančk, koža a kroma njejsu wjacy rjane. K hodam dajće sebi nowy darić, wězo wot firmy

Arthur Flegel nasl.

měj. Paul Zimmer

w Budyšinje na Kěžorskej drózy 6

Najdźakowniši hodowny dar

dobra serbska kniha

ze Serbskeje kniharnje w Budyšinje

ARNO KUBE

w Budyšinje, Kněžorska dróha 12

Wobkedźbujće prošu moje wukładne wokna!!!

Ręčimy serbscy

Darujće

jězdne koło, žimacu mašinu, wobswětlenje kola z wotrjadneho wobkhoda

Warnecke

w Budyšinje na Šulefskej hasy 6

Reform. spódnje posłesća

Mjedźane łoža

wulki wubjerk nizke płačizny

Paul Krahl

na Serbskich hrjebjach 28

Darće tola jemu jenu rjanu krawatu!

samowjazaki . 2.25, 1.75, 1.25, 0.75, 0.50
šawle 2.50, 1.75, 1.25, 0.85, 0.50
zwjeršne košle . . 4.90, 3.45, 2.75, 1.95
zwjeršne košle, Bemberg . . . 5.90, 4.90
garnifury slow 2.25, 1.50, 1.00

Johs. Schaaf

Bohata hasa 20 * Dźiwadłowa hasa 1

To wě kóždy Fuhrmannec jězdne koła

dźěćace koła, šijace mašiny a žimace mašiny, „Sachs" małe motorske koła Opel, Miele, Expreß, Torpedo a National

wšitko znamki swětoznateje hódnosće!

Wupožičenske auto za kwasne jězby, kčelzna, jězby w měsće a do dalokosće.

w Budyšinje na Hornčeńskej hasy čo. 10

Roll w Budyšinje Rółk Žitneje a Serbskeje hasy

Hodowne a nowołětne khorty, hobrski wubjerk Zbožowe postawy k leću za swjaty wječor a Sylvester Samsny wudźělk

Dźěćatka hladajće kajke tu rjanosće!

najrjeńša wobrazkowa knihska za naše serbske dźěći w Serbskej kniharni

Daŕće črije!

Za dom: Pjelsćinowe stupnje, wjelblond. kosmikšate stupnje, domjace stupnje z pjelchom, stupnje z jehnj. kože.

Za drohu: Zwjeršne stupnje, stupnje z khornarjom, črije z jehnj. a kóčej kože, sportske črije, škórnjo za drohowanje.

Za towaršnosć: Sandalete za reje, z atlasa, ze somotowe a z dźiwinoweje kože, lakowe a rjewa Chev-rowe stupnje

Heinrich Mohr

w Budyšinje, Žitne wiki

Kupny dom Pawoł Glausch w Pančicach

K hodam poručam swój bohaty skład we **dźěćacych hrajkach**

Prošu, wobhladajće sebi mój bohaty skład w hodownych darach, zo byšće so přeswědčili wo bohatym wubjerku a tunich płačiznach.

Dale poručam: Wšu potrjebu k hodownemu pječenju.

Přihódne dary k hodam: kaž cigary a cigarety we wšelakich wobalach a wšěch płačiznach, poprjancy, šokoladu, praliny, čaj, kakao, rybički we wolinju a druhe marinady z rybami

Radia

wšitke znamki

Wuporjedźerinja

časnikaŕ

J. Natuš

w Pančicach

Rumpodich do Serbow khwata

Wón chce małych a wulkich z darami bohaće počesćić. Při Wašim honjenju za rumpodichom njech je Wam zapis tutych překupcow z jich wubjernymi tworami z najlěpšim poradźerjom

Čo. 4 W Budyšinje, dnja 21. decembra 1934

Piećeńske pónoje

z Gothania-worcla z Aemallit-worc'a

chlěbowe kašćiki, chlěb krajace mašiny, truhace mašiny, přewjerćaki mjasa, sćěńske a ručne kofejowe młyny, zacynkowane płokańske a kupańske wanje poskića jako wužitny hodowny dar

Richard Sommer prjedy: W. Hoppe
w Budyšinje na Kamjentnej hasy 20
(znapřeća ćełozwučowańnje) Telefon 2626

Wérowańske pjerśćenje

Hodowne dary
k poslednjej hodźinje

napadaće hišće w dyhzašnych narunčnych a sćěńskich domjacich, hudźakach, dobjeńkach a słohornych tworach (hěizny hódno pola zasunkarja

Fritza Hebolda
w Budyšinje na Serbskej hasy 6

Wužitny hodowny dar

su wotmiane twory

Płaćizny hódno a we wulkim wubjerku ma je

Ossmald w Budyšinje na Kamjentnej hasy

Rybowe marinady

w małych tyzkach

Poprjancy / Kuski na Božo dźěsćowy štom

Cigary w darowańskich wobalkach samo po 5 štuk, zawalene pola

Natuša
w Khrósćicach / w Kukowje

E. Schlenkrich w Zitnym domje na Hošic hasy čo. 9

Wušiwanje wobrubow (Hohlsaum), kneflowych dźěrkow, monogramow atd. spěšnje a tunjo

Mantle

DRASTY — TKANINY
we wulkim wubjerku

kupujeće přeco płaćizny hódno

pola **Otto Hartmann**

w firmje W. Häcker, w Budyšinje na Žitnej hasy 7

Martin Jähne

na Suleŕskej hasy 9
Telefon 2705

Specialny wobkhod za ćerpjace nohi

Wotdźěl za wothladanje nohow.
Dźěłarnja po měrje a wuporjedźerńja

Skład hotowych črijow

Mantle a drasty

w nowych formach, z nowymi wobsadkami pola

Paul Otte

na Žitnej hasy 10 Njedźelu wotewrjene!

Kupujće

pola našich **inserentow!**

Dary, kiž kóždeho zwjesela!

Brennabor jězdne kolo abo moderne wobswětlenje kola, tež njezabudźće za hospozu ćopłe žimacu mašinu

Kupujće we wotrjadnym wobkhodźe. Tam so Wam derje a płaćizny hódno postuži.

Richard Kiesdnick
wobkhod z motorskimi a jězdnymi kolami
na Hošic hasy 17

Też lětsa zaso

cigary k hodam

jenož wot

E. Simona
w Budyšinje w Serbskim domje

Wot wotrjadnika dobru kožanu drastu

Wotrjadniske zastajenje kože a derje wupruhowane a wuspytane kajkosće. Kožane jaki z rukowanjom a bjez njeho, kožane kholowy, kožane hawby, kožane rukajcy. Aktowe a žonj. kožane toše we wulk. wubjerku za wšć přeća po načasnych płaćiznach poskića we wulk. wubj.

Otto Büttner w Budyšinje na Hłownym torhošću

Hodowne a nowolětne khartki ze serbskim a němskim napisom dodźanjeće w jara rjanym wuwjedźenju za tuni pjenjez

w Serbskej knihańi

643 jězdnych kołow

rozpředacli w tutym lěće. Dopožaz zo dobru tworu płaćizny hódno předawam. Wulki wubjerk w znamkowych kolesach, na 300 kolesow na składze. Na přeće podźělne płaćenje. (Naplać. 10 hr., tydź. wotpł. 2 hr.)

J. Schieback na Mužakowskej dr. 4
Gumije za dźěćace jězdne kola we wšěch wulkosćach

Dobre črijowe twory wšěch družin

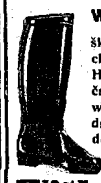

škórnje za pućowanje, za jěchanje, za dźěłowu službu, HJ- a BdM-črije po předpisnje, črije na dźěło, črije za turnowanje, filcowe črije, drjewjancy a filcowe tofle, domjace črije, kožane sandale

tunjo pola

Willy Sommer
Serbske hrjebje čo. 8

Zyma žada ćopłu drastu!

žonjace
- pulowry
- strykowane lacy
- spódne suknje
- słupiry
- nohajcy
- rukajcy
- strykowane stawty
- šawle a rubiśca
- spańske wobleki
- nócne košle
- nócne laki

mužace
- pulowry
- strykowane lacy
- normalne košle
- normalne kholowy
- bardchentowe košle
- zoki
- rukajcy
- šawle
- předkošliki
- nócne wobleki
- nócne košle

dźěćace
- pulowry
- strykowane lacy
- spódne suknje
- słupiry
- normalne wobleki
- rukajcy
- nohajcy
- bardchentowe košle
- zwěrśne wobleki
- nócne košle
- čapki

we wulkim wubjerku, po tunich płaćiznach

A. Bokelmann nasl.

Założene 1892 Rěči so serbscy mějićel Curt Müller Rěči so serbscy Serbske hrjebje 2

Příloha k čísłu 297 **SERBSKE WINY** Pjatk 21. decembra 1934

Stare wumĕłstwo a stare wumĕłske přemysło w Hornjej Łužicy

W lĕcze 1935 dopjelni so 300 lět, so Hornja Łužica za Sakskej přisłuchałosćna. S Prajšłim mĕrom 30. meje 1635 so wobłamkny, so so nascha Hornja Łužica wot Čěšćeje wotdźěli a Sakskej přichodźěli. Składnosć tutoho wažneho jubileja chce Budyske towarstwo za wumĕłstwo we swojim swisku ſ Budyskej mĕšćanskej radu a ſ podpjerjonskich krajnych stawow wužiwać, so by w cźasu wot 30. meje hač do 4. augusta 1935 wustajenju starseho wumĕłstwa a stareho wumĕłskeho pischemysła w Hornjej Łužicy sarjadowało. Wustajenja pschirawni so w Budyskim mĕšćanskim muzeju, w mĕstnoscach ſ wotmĕnjacymi wustajenjami w 1. poschodźe a w šwětłych salach wobrazowe galerije w 2. poschodźe. K pschewjedźenju wustajenja je so se sastupjerjow stata a města Budyschina, narodnoliberalitiskeje strony a šwětnych a zyrkwinskich wyschnoscow a sćednoczenstwow atd. cźestny wubjerk wutworił. Sobudom je so dźełowy wubjerk sestajał, kiž wschitke trĕbne dźěła za dostojne wuhotowanje wustajenja wobstara.

Knjes hamtski hejtman dr. Sievert jako pschedsydła Budyskeho towarstwa za wumĕłstwo bĕše k rozpominanju dźěła na wcźera schtwórtk dopołdnja w 11 hodź. ihromadźinu do mĕšćanskeho muzeja swołał. Wón w mjenje pschedsydstwa Budyskeho towarstwa za wumĕłstwo pschitomnych ſ dźakownymi słowami witasche a rozkaza, so je shromadźizna sapoćatk wulkeho pschiwabneho dźěła za tuto pschedewsacze. Na pscheprošenje bĕchu so knjeza nimo Budyschina a wokrjesa ſ zypsce Łužicy a samo ſ Drjezdźan sešli. Knjes hamtski hejtman dr. Sievert witasche mjes druhimi knjeżimi knjesa ministerialneho radu Goltschalka, wot statneje kanzlije, kiž snutskowne ministerstwo sastupowasche, sastupjerja ministerstwa za ludowe wukubłanje a wocźerpnjenje dra. Grośa, sastupjerjow města Budyschina ſ knjesom wyschšim mĕšćanskim drom. Fürsterom na cźole, knjesa Budyskeho wokrjesneho wjednika Martina a Kamjenskeho wokrjesneho wjednika Zitzmanna, knjesa krajneho starscheho ſ Nostitz-Wallwitz a knjesa ſ Watzdorfa w mjenje Hornjołužiskich krajnych stawow, prjedewschego Budyskeho wokrjesneho hejtmana ſ Crausshaara, sastupjerjow němskotkalneje woborn, kk. wyschkowcu leutnantow Leonhardia a Altrocka, sastupjerjow statnych a krajnych wyschnoscow, hamtskich hejtmanstwow, żelesnicy, zyrkwje a schule, knjesa generalneho vikara dra. Soppu jako sastupjerja Mischanskeho biskopa dra. Leggi, sastupjerja evangelskeho krajneho zyrkwinskeho hamta knjesa wyschšeho zyrkwinskeho radu Liebscha-Drjezdźanskeho, knjesa wyschšeho zyrkwinskohamtskeho radu dra. Thomasa-Budyskeho a knjesa superintendenta Thomasa-Kamjenskeho, schulskich radźićelow a rektorow wyschšich schulow, sastupjerja sa wothladanje pomnikow, knjesa dwórskeho radźićela dra. Seyfferta, krajneho sastupjerja NS-sjednoczenstwa „mój ſ radosće“ knjesa dra. Korba ſ Drjezdźan, kaž też sastupjerjow hospodarstwa, knjesa presidenta Dauma wot Zitawskeje pschemysłowe komory, knjes president Lippmann wot industrijoweje komory bĕšche też swoje podpjeru pschilubił.

Potom rozkaza knjes hamtski hejtman dr. Sievert nadrobnischo jenotliwe wobšelnosće wotmyślenje wustajenja. Wona dyrbi so 30. meje 1935, na dniu Boseho spitza, wotewrić, dokelž to je dźeń Prajšłeho mĕra pscheł 300 létami. Myślitska wustajenja je dźe so hišo pschi składnosći tuhzaźłetneho šwjedźenja wuprajiła, kola tehdy njebĕše cźaš pschihódny, dokelž so tehdy druheho politiscźe. Nĕtko pak pschedi jubilejnym létom Hornjeje Łužicy je direktor Budyskeho mĕšćanskeho muzeja, knjes dr. Biehl myšlicźku znowa wožiwił. Wustajenja dyrbi nimo wumĕłstwa dźensnischeho cźasa wumĕłstwo sanźdźenych lětstotkow pokazowacź, nĕhdźe wot 12. hač do 18. lětstotka. Praschenje mĕtnosće je so hižo rosrisało, kaž to pschi sapoćatku rosprawy cźitamy. Ale też finanzne praschenje je derje dorjadźe. Wustajenja budźe šćehi nĕhdźe 6000 hriwnow wudawkow žadacź. Mschelake mĕtnosće je hižo pjenjezmi pschipomoz pschiswolile abo wšesće pschilubiłe. Ministerstwo sa ludowe wukubłanje je 500 hr. pschiswolilo a druhe 500 hr. pschilubiło, tehorunja Hornjołužiske krajne stawy 500 hr. pschiswolichu a druhe 500 hr. pschilubichu —, město Budyschin je 2000 hr. pschiswolilo a Budyski wokrjesny wubjerk 750 hr. To je datal doźpla 4750 hr. Nĕtko pak so hischcze pomoz žuždonych wokrjesnych wubjerkow a druhich mĕstnoscow i mjeńschimi darami wocźakuje. Kóždy, kiž na wumĕłske wĕzy we swojim wobhodźenstwje, je prošy, so by je wustajenju požcźił. Sswoju pschećelnu podpjeru je hižo pśkomnje pschilubili knjes Mischnjanski biskop, města Kamjenz, Lubij a Zitawa, knjes farar Nowak-Nadwotski a dwaj druhej hromadźerjej wumĕłstwowskich wězow. S prošbu na pschitomnych, so bychu po žnwjich mozach sarjadowanje wustajenja podpjerali, stóncźi knjes hamtski hejtman dr. Sievert swoju powitansku a sawodnu rĕcź.

Knjes muzejowy direktor dr. Biehl pokasa, so je nusne, so by Hornja Łužica swoje wumĕłstwo dalschim kónczinam sesnacź daka, dokelž ma teź wona swoje wosebite domjace wumĕłstwo, kajkeż je w druhich krajinach Němskeje nadeńdźemy. Wón na wschelake knihi wo domjacym wumĕłstwje wošebje pokasa, mjes nimi na spisk knjesa administratora R. Domaschki-Rózeńcanskeho wo tamnischej hnadownej postawje. Se šwětłowobrasami rosłoži wón potom nĕkotre drohotne wumĕłske dźěła, kiž bo w zyrkwjach nadeńdu, wošebje we Mnischcźej zyrkwi w Kamjenzu a Shorjelzu. Sdobom pak pokasa na wobcźežnosće, kiž nastanu, je-li maju so tute pschedmjety na wustajenju transportowacź.

Po tutnymaj sawodnymaj rĕcźomaj hischcze mnoso sastupjerjo porĕcźachu, sa město Budyschin knjes wyschši mĕšćanosta dr. Förster. Proschesche hischcze nas, šwětne a duchowne wyschnosće wo jich podpjeranje wustajenja ſ pschewostajenjom wumĕłstwowskich wězow. Knjes wokrjesny wjednik Martin wošwesi, so je krajna mĕstnosć za propagandu pschilubiła, so bo hłowne žwjatocźnosće pschi wopominanju 300lĕtneho pschisłuschenja Hornjeje Łužicy k Sakskej do naschego města Budyschina położa. Wón pschilubi też podpjeru strony. W mjenje Mischnjanskeho biskopa wošwesi generalny vikar dr. Soppa, so žu ordinariat, tachantsem a wobaj klóšchtraj we Łužicy šwólnimi, wustajenju wo tóždym nastupanju podpjeracź. W žamžnym smyśle wuprajі so za Kamjenšći zyrkwinšći wokrjesh knjes sup. Thomas. Knjes wyschši zyrkwinski rada Liebsch-Drjezdźanski pschilubi podpjeru krajnozyrkwinskeho hamta w połnym wobhaju. W žamžnym smyśle porĕcźa knjes krajny starschi ſ Nostitz-Wallwitz w mjenje Hornjołužiskich krajnych stawow. Knjes krajny kulturny wjednik dr. Korb ſ Drjezdźan pschipraji swoju podpjeru ſ tym, so chce sa cźaš wustajenja jĕhu NS-sjednoczenstwa „mój ſ radosće“ do Budyschina wodźićź, so by žo nasche domowne wumĕłstwo teź šwonka Hornjeje Łužicy sesnało. Jako bĕše knjes profesor dr. Hänel sa dobru reklamu porĕcźał a knjes muzejowy direktor dr. Hoffmann-Zitawski podpjeru města Zitawy pschilubił, stóncźi knjes hamtski hejtman dr. Sievert pobožbenje ſ dźakownymi słowami a tśkróćnej rĕcźu na wjednika.

Cyrkwinske powĕsće

ś. njedźela adventa, 23. hodownik, a hodowny žwjedźeń, 25. a 26. hodownika 1934.

S **Budyschina.** W Michałskej zyrkwi smĕje farar Tischer rano ⅛8 hodź. žerbśke Boze wotkasanje, farar Kapler dop. ½9 hodź. žerbśke a ¾10 hodź. němske kemschenje. Dop. ¼12 hodź. budźe dźěćelkemschenje. — Paterzizju pop. w 4 hodź. budźe němska Boża nóz se žobuslukowanjom zyrkwinskeho chóra a spěwami knjeuje K. Johnoweje.

S **Budyschina.** Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo pschi Pólnym hrodźiku 6. Shromadźizny w Budyschinje: Njedźelu pop. ¼4 hodź. hodownа žwjatocźnosćz swjatka dźěći. 2. dźeń hodow wjeczor w 7 hodź. hodowna žwjatocźnosćz sjednoczenstwa. — Shromadźizny hwonka Budyschina: Njedźelu pop. w 4 hodź. w Zokowje, schtwórtk wjeczor ⅛8 hodź. w Rachlowje, pjatk wjeczor ⅛8 hodź. we Mulkej Dubrawje. — Shromadźizna sa žonу: Pjatk wjeczor ⅛8 hodź. w Hornjej Hórzy. Kóždy je mutrobne witany.

S **Barta.** Njedźelu rano we 8 hodź. žerbśka spowĕdź, pop. w 9 hodź. žerbśka Boża słužba a ½11 hodź. dźěćelkemschenje. — Paterzizju pop. w 4 hodź. žerbśka Boża nóz (po far. Jakubowej knihy) a w 5 hodź. němska Boża nóz (němśke spěwarske žobu pschinjesesi!) — Boži dźeń pop. w 9 hodź. žerbśka a ½11 hodź. němska Boża słužba (zyrkwinska hudźba a posawnowny chór: „Ja ſ njebjeź dele pschihladam“, žadźba wot Jurja Fórstera (1544) a spěwne towarstwo: „Wshkajśe, wy kschesczenjo!“ wot G. H. Nägeli (1773—1836)). Sbĕrka sa naschu zyrkej. — Druhi dźeń hodow dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. žerbśka Boża słužba. Krajna sbĕrka sa zyrkwinske sastaranje evangelskich Němzow we wukraju.

S **Budestez.** Njedźelu rano ⅛8 hodź. smĕje farar Wötiger němsku spowĕdź, farar Wójz dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. žerbśke kemschenja. — Paterzizju smĕje farar Wötiger pop. w 4 hodź. žerbśka a ½6 hodź. němsku Bozu nóz. Sbĕrka sa wosabnych khubnych. Zyrkwina hudźba. Dźěćazy chór: „Stań, dźowka Zion“ — ludowy hłós; — „Nam łaćejska mejе“ — lud. hłós —; „Stań, žołobitko, stań“ — lud. hłós —. Zyrkwiny chór: „Cźicha nóz“. — Posawnitši chór: „Sswjata nóz, ja wiam cźe“; O, wjeselacołny dnjoł“; Martina kolebanka. Pschećele: Brahms: Pschedehra: „Sso hałka sa jeleni“. — Boži dźeń smĕje farar Wötiger rano ⅛8 hodź. žerbśku spowĕdź, farar Wójz dop. ½9 hodź. žerbśke a w 10 hodź. němske kemschenje. Sbĕrka sa wosabnych khubnych. Zyrkwina hudźba. Posawnowny chór: „Nĕtk wschitkizy spěwajcze!“; pschećele: J. S. Bach: „Pastorole. — Druhi dźeń hodow smĕje farar Wötiger rano ⅛8 hodź. němsku spowĕdź, farar Wötiger dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. žerbśke kemschenje. Sbĕrka sa zyrkwinske sastaranje evangelskich Němzow we wukraju. Dop. ¼12 hodź. budźe dźěćelkemschenje sa wschitke dźěći.

S **Budyschinka.** Njedźelu dop. w 10 hodź. budźe němske kemschenje; sapokajanje knjesa kantora Fritza. — Paterzizju pop. ½5 hodź. žerbśka a ½6 hodź. němska Boża nóz; knjes stud. theol. Albert ſ Zyježa, Pop. w 2 hodź. dźěćelkemschenje sa mjeńschе dźěći w Porschizach. — Boži dźeń budźe dop. ½9 hodź. žerbśke a w 10 hodź. němske kemschenje (knjes farar Mirka-Malešchanski). Sbĕrka za evangelskich Němzow we wukraju.

S **Bukez.** Njedźelu rano ⅛8 hodź. žerbśka spowĕdź, dop. w 9 hodź. žerbśke a ½11 hodź. němske kemschenje (stud. theol. Pfuhland). — Paterzizju pop. w 5 hodź. žerbśka a w 6 hodź. němska Boża nóz. — Boži dźeń dop. w 9 hodź. němske, ½11 hodź. žerbśke kemschenje. Zyrkwinski chór: „Hosiana we wyšokosći.“ — Druhi dźeń hodow dop. w 9 hodź. žerbśke a ½11 hodź. němske kemschenje. Posawnowny chór: „Sswjata nóz“, wot E. Petzolka. Sbĕrka za evangelskich Němzow we wukraju. — Wumrĕł: Heinz Gerhard Mikan w Cźornjowje, 16 dnjowy starý.

S **Hodźija.** Njedźelu rano ⅛8 hodź. budźe žerbśke Boże wotkasanje (farar Wjesar), dop. ½9 hodź. žerbśke a w 10 hodź. němske kemschenje (knjes stud. theol Palet). Pop. w 2 hodź. adventska žwjatocźnosć kschesczanskeje jónkeje słužby pola Eigneza w Hodźiju. — Paterzizju budźe pop. w 4 hodź. žerbśka a w 5 hodź. němska Boża nóz. — Boži dźeń budźe dop. ½9 hodź. žerbśke a w 10 hodź. němske kemschenje. Sbĕrka za zyrkwinske sastaranje evangelskich Němzow we wukraju. Posawnowny chór: „Sswjata nóz, ja wiam cźe“; O, wjeselacołny dnjoł“; Martina kolebanka. Pschećele: Brahms: Pschedehra: „Sso hałka sa jeleni“. — Boži dźeń smĕje farar Wötiger rano ⅛8 hodź. žerbśku spowĕdź, farar Wójz dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. žerbśke kemschenje. Sbĕrka sa wosabnych khubnych. Zyrkwina hudźba. Dźěćazy chór: „Stań, dźowka Zion“ — ludowy hłós; — „Nam łaćejska mejе“ — lud. hłós —; „Stań, žołobitko, stań“ — lud. hłós —. Zyrkwiny chór: „Cźicha nóz“. — Posawnitši

w 10 hodź. němska ſwjedźeńska Boża ſłužba. Zyrkwinſki chór ſpěwa: „Wotewrěće wrota ſchěroko, durje wotewrěće też“ wot W. Rabiſcha. Kolekta ſa naſch Bożi dom. — Druhi dźeń hodow dop. ½9 hodź. němſka a we 10 hodź. ſerbſka ſwjedźeńska Boża ſłužba. — Dźěćzi ſpěwaja: „Wam je ſo dźenſa Sbožnik narodźił“. — Kolekta ſa zyrkwinſke ſaſtaranje evangelickich wěrnych bratrow we wulkaju. — Dop. ¼12 hodź. dźěćzikemſchenſe. — Pop. w 2 hodź. kſchesćeńſka Boża ſłužba. Pop. w 4 hodź. ſerbſka Boża ſłužba ſe ſpowědźu a ſ Božim wotkasanjom w Pětrowjanſkej ſchuli.

S Njeſwjatoſćidła. 4. adventa w 9 hodź. ſerbſka ſpowědź, w 10 hodź kemſchenje ſa dźěći. W 3 hodź. hodowne wobradźenje jónſkeho towaršſtwa pola Holanez. — Pónjdźelu w 5 hodź. ſerbſka, w 6 hodź. němſka Boża nóz we Njeſwjatoſćidle. W Sarděcu w 5 hodź. němſka Boża nóz (ſtud. theol. Rychtař ſ Rakez). — Prěni ſwjaty dźeń w 9 hodź. ſerbſke, ½11 hodź. němſke kemſchenje. Sobcka ſa ſaſtaranje ev. Němcow we wulkaju. — Druhi ſwjaty dźeń w 9 hodź. ſerbſke, ¼11 hodź. němſke kemſchenje. Sběrka ſa wožadnu diakoniju. — Potrowany: Jan Koſchčkaſ, wyſchiſchi wuczeř na wotp. ſ Njeſwjatoſćidła, 53 l. ſtary.

S Porſchiz. Njedźelu budźe rano ½8 hodź. ſerbſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. ſerbſke kemſchenje; pop. w 2 hodź. evangelika młodźinſka ſłužba ſa jónſku młodźinu a dźěćzikemſchenje ſa mjeniſche dźěćzi (adventſka ſwjatoſćežnoſćz). — Patorźizu budźe pop. w 4 hodź. němſka a w 5 hodź. ſerbſka Boża nóz. — Boži dźeń budźe dop. ½9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje (knjes ſtud. theol. Albert ſ Zyježy). Zyrkwinſki chór ſpěwa „Swjatu nóz“ wot Kapterja; dop. ½12 hodź. dźěćzikemſchenje ſa wjeſche dźěćzi. — Druhi dźeń hodow budźe dop. ½9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje. Pojawnowy chór piſka hodownu motetu. Na wobémaj ſwjatyma dnjoma ſběrka ſa evangelſkich Němcow we wulkaju. — Tſeći dźeń hodow budźe pop. w 3 hodź. hodowna ſwjatoćežnoſćz ſa wobdźělnikow dźěćzikemſchenja w Bolſchezach.

S Rakez. Njedźelu rano we 8 hodź. ſwj. wotkasanje, dop. w 9 hodź. ſerbſka a ½11 hodź. němſka Boża ſłužba. Pop. w 2 hodź. ſerbſke kemſchenje (je ſpowědźu) w Hermanezach, w 3 hodź. tehorunja w Schječerjy. — Patorźizu pop. ½5 hodź. ſerbſki, w 6 hodź. němſki nješchpor. — Boži dźeń rano we 8 hodź. ſerbſke ſwj. wotkasanje, dop. w 9 hodź. ſerbſka, ½11 hodź. němſka Boża ſłužba. — 2. dźeń hodow dop. w 9 hodź. němſka a ½11 ſerbſka Boża ſłužba. — 3. dźeń hodow dop. w 9 hodź. ſerbſka Boża ſłužba.

S Wótſtinka. Njedźelu rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. ſerbſke, ½11 hodź. němſke kemſchenje. Kollekta. — Patorźizu pop. w 5 hodź. němſka Boża nóz. — Boži dźeń rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. ſerbſke, ½11 hodź. němſke kemſchenje. Sběrka. Pop. ¼4 hodź. Boża ſłužba w Lěſkej. — 2. dźeń hodow we 8 hodź. němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. němſke a ½11 hodź. ſerbſke kemſchenje. Kollekta.

S Wóſporka. Njedźelu budźe rano we 8 hodź. předowanje. Sběrka. — Patorźizu wjeczor w 6 hodź. budźe Boża nóz. — Boži dźeń budźe dop. ½9 hodź. ſwjedźeńſke předowanje ſ zyrkwinſkej hudźbu. Sběrka. Pſchip. w 1 hodź. ſchćenje. — Druhi dźeń hodow budźe dop. w 10 hodź. ſwjedźeńſke kemſchenje ſ zyrkwinſkej hudźbu. Sběrka; dop. ½12 hodź. ſwjedźeńſke kemſchenje ſa dźěćzi.

S Wulkich Sdźarow. Njedźelu budźe dop. w 9 hodź. ſerbſke kemſchenje we Wulkich Sdźarach. — Patorźizu pop. w 4 hodź. Boża nóz we Werminghoffje, ½6 hodź. ſerbſka a ¼7 hodź. němſka Boża nóz we Wulkich Sdźarach. — Boži dźeń budźe dop. w 9 hodź. ſerbſke kemſchenje a ¼11 hodź. němſke ſwjedźeńſke kemſchenje we Wulkich Sdźarach, ½11 hodź. ſwjedźeńſke kemſchenje we Werminghoffje. — Druhi dźeń hodow budźe dop. w 9 hodź. ſerbſke kemſchenje a ¼11 hodź. dźěćzikemſchenje we Wulkich Sdźarach.

Nowu hwězdu wuſłědźił.

Młodemu Londonſkemu amatérſkemu aſtronomej Johnej Filipej Prentiſej ſo poradźi, ſo krótko do ſſhadźenja ſtónza nowu hwězdu w ſnamjenju dwójnikowy ſwěćzi. Wón wo ſwojim wobkedźowanju huydom Greenwichſkej hwězdarni powě. Tuta jemu jeho wuſłědźenje wobkruczi. Mjes tym ſu też němſke hwězdarnje nowu hwězdu wobkedźowale.

Swjaty bubnař

Dyrbju naležnje proſyć, ſo njebyſchće tule ſtawiznu dźěćzom powědali, kotrymž je wumělſtwo cźitanja hiſchće potajnſtwo. Schtóž hiſchće cźitać njemóže, tomu móžemy jeho cźiſtotu ſawidźeć; njemylće cźiſtoſć potajſim pola tych, kotrěž ſu hbałanja do rumpodicha wěrja, do tamneho ſpodźiwneho ſwjateho, kotryž běru brodu noſy a wyſoku koſmatu cźapku, kotryž k hodam do duri klapaju njepoſłuſchne dźěćzi k lubjenjam ſtorhnje, ſo dźadźa ſo polěpſchićz a podobnje.

Pſchi jenym kralowſkim dworje ſo mjenuju pſched wjele, wjele létami ſpodźiwna wěz ſta, ſo wyſokemu kniesej proſtota jeho dźěćzi běſche dróſcha dnſli doſtojnoſćz króny; a dokelž ma podawk njepolitiki wostacź, njech mjeno kralowſkeho domu njenaſpomnjene woſtanje. Stawiſna ſama ſo ſ pſchećiom małnch rynzow ſapocza, ſo móhli rumpodicha runje tak ſiweho wobladacź, kaž wſchitke druhe dźěćzi w ſtoljay; pſchetož tola na hrodach kniežazich wjeſchom ſo knihi ſ piſanymi wobraſami cźitachu. Dokelž pak ma kralowa podobne ſtaroſće wo ſwoje dźěćzi kaž jónſka kóždeho druheho ſtawa, dyrbjeſche ſwěbi macź tutnych pryzow něſchto wumyſlicź, kak drje mohła dźěćom pſchećia dopjelnicź. Bjes dwěla, nětkajſi komornik by ſo pſchi łóžkach pryzow jako rumpodich pokaſacź mohł, ale kralowa pichcźeſpanoſcź ſwojich dźěćzi ſnajeſche. Bychu-li tute hrodowſkeho pichtitajeneho na hłoku, po poſtawje ſpóſnate, by ſo dobre ſcherjenje do ſměſchneje komedije pſchewobroczźiło, tuž dyrbjeſche dóſonkuje zuſy muż rólu rumpodicha pſchewjacź. Potajkim wuſwoli ſo bubnař hrodowſkeje ſtraže, jakož poſtawa běſche ſa nadeńſku doſtojnoſćz ſ njebjeſ wotpóſłaneho hač ſtworjena. Tola kralowa wſchitkich wow ězy wobhonjenych proſcheſche, ſo dyrbi bobry žort tajny woſtacź, pſchede wſchźm njeſmě kruty kral niczo ſhoniczź, pſchetož poprawom dźě ſo njehodźeſche, ſo wojak ſtraže pſchi łóžach prynzow ſwoje nózne cźinczery hnaje.

Tak dźě bě ſo wjeczor pſchibližił. Runje dwanaće ſ hrodowſkeje wěže błjeſche, tu ſo do duri měſtneſche, w kotrejž prynzojo pſchehowachu, ſakleva. Klepałche ſo ſamo ſ wulkej haru, pſchetož pjaſći kralowſkeho buhnarja běſchej ſwuczeni ſ wotmachom pracź. A rumpodich ſ dołhej brodu ſ běłeje wominy a we wyſokej koſmatej cźapcy ſaſtupi, kaž ſnajemy jeho ſ wobrazateje knihi: w dołhim płaſchczu, ſ hrožazym wóczkom! Zaneje komornicźki niebě dźenſa pola małych prynzow woſtało, jenož kralowa pſchi łóžach cźakaſche, cźakaſche kaž kóžda druha macź ſtoliczu. Wona hobrſkeho rumpodich poſtrowi, a bubnař běſche throhły doſć, na tónle poſtrow ſ wyſoka wotmołwicź. Wón wſa ſwói hodownu měch ſ ramjenja, po běže hroſo prut, ale prjedy hacź móſcheſche ſo paczinkami abo njepoczinkami prynzow praſchecź dźěćzi rejicź ſapoczaſu, jaſnje a ſe ſadwělowanjom, kaž wſchitke druhe dźěćzi ſtoliczu. Sſyſły jen jenož tak po lizach běžachu. Rumpodich nětkole ſam do ſtracha pſchińdże, pſchetož na taiſe powitanje jeho na žane waſchnje pſchihotowali njeběchu. Też kralowa ſtrebi ſaneje radu njewědźeſche, běſche tola dźěćzom jenož jich pſchećze dopjelnika, ale . . .

Tuto ale njetrjebaſche ſo wiaxy rospominaćz: hižo ſtejeſche kral w durjach, reſenje jeho ſynow běſche jeho pobnuło, ſa prawym pohladacź — ſawěſcze, nětkole dyrbjeſche ſo tamne niewiedro rospuſchcźicź, kotremuž běchu chazli tak radu ſadźewacź. Hižo chaſnſche ſo kral ſa pſchicźinu nózneje hary woprašechcź, jako rumpodich jako prěni ſwoju hłowu ſhubi:

Wbohi bubnař pſched krała ſtupiwſchi kaž pomnik pſched nim ſtejeſche, błędy a njelepje wón ſ prutom po waſchnju wołała ſwojemu wjerčhej cźeźcź wopokała, jako by tónle ſměſchny prut był ſwěłka ſtełba! — Tu ſo dźěćzi ſměrowachu, tu ſebi wone ſwoje ſmſln trěachu, pſchetož ſadźiwane wocźi dźě widźachu, ſo dyrbjeſche ſamo rumponich jich nana ſ wojeſtkim poſtrowom cźeſcźicź.

Pſchejo hiſchće kral mjelcźeſche, hacźrunjeż hnydom ſpóſna, ſo móſeſche hobrſki cźłowjek jenoż jeho bubnař bnci. Wón pak też ſpóſna, ſo młodźi prynzojo hižo na doſtojnoſćzi rumpodicha dwělowachu; tónle ſtrach dwěbjeſche ſo hnydom wotſtronicź, nieſmědźicźu-li dźěćzi tola wěru do baſkoſiteho a ſpodźiwneho ſhubicź, pſchetož kak dołho hiſchće, a woprawdźite źiwjenje ko jich ſmaje. Tohodła kralowiki nan hubnarjej pſchiſłoheny, ſo je wón wobrſki wotoż, na cźaſ rumpodich ſwój prut bies komdźenja puſchcźi. — Nětkole ſaſo po poruczźnjeſki niebjeſeſkeho wopyta dźěćzi ſwoje ruzy ſtuknychu, a ſtrſche nodlachu ſo ponižnje Wótcźe naſch, tak ponižnje kaž wſchitzy druhi ſtarſchi ſtoliczu a zyłym kraju. nt.

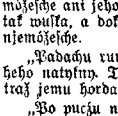

Hdyž so nad radiom wjeselićе pisaće nam, hdyž so na njón hněwaće — pisajće nam też.

Statny zwjazk němsk. wobdźělnikow radia (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinje na Hosćo hasy 21

Pomnik

Hana Jurakowa běſche maka, ſmorſchćzena, ſtulena, ale mějeſche wulkej łołcźatej ruzy, w kotrymaj ſo moſte poſtěhowachu, tak tołſte a twjerde, jako chyzte ſadźewacź, ſo ruzy pjaſći cźiniłej. Niz ſ mjerzanjom, niz ſe wulkim hněwom, ně — druhdy chze něchtó pjaſći cźinicź, chze-li ſwoje ſyſły poduhnuź, je-li błodny, hižo cźaſa.

W módrej fali ſ běłymi ſmužkami a piſanym kitelku, běše rubiſchko nad cźeſnymi cźornymi a ſcherymi włoſami ſmjaſane wona pſchi durjach ſwojeho domcźka pſched łoſchemi jabłukow a kruſchwow ſtejeſche. Pſched njej běſche dróha błérata a próſchna wot ſtupow ſcherych wojakow, wot kołow pólnych kuchinjow, wojow a kamorow, kotreż běchu pyſchene ſ dubowym liſcźom a najmſtimi kwětkami. Wojazy ſpěwachu. Sanoſchowachu ſpěwy we nawrócźe, khutne a wjeſele; nětkoſi też njeſpěwachu. Jónu běſche Jurkowa jeneho płakacź widźała.

„Maczeńka!“ ji mnoſo ſ nich pſchiwołachu, a wona ſe ſwojimaj rukomaj, kotrejž běſchtej kaž ruzy muża, do łoſchow pomahajo kruſchwy a jabłuka do próſchnych brunych rukow ſcherych wojakow nakładźe.

„Rjany dźaſ, maczeńka!“ drje woni potom prajachu, a Jurakowa poſměwaſche ſo.

Jedyn, kotryż běſche zyle młody a mózeſche ſo hiſchće ſmjecź, jawoła: „Pſchichodna maczź!“

Sawěſcze běſche wón hižo mnohe na ſwojim puczu do domińy tak mjenował; ſawěſcze, pſchetož wón běſche bujny, a khroble ſedźeſche na ſchimje ſtajenej cźapzu wulka, pokna cźeſwjena jurina.

„Pſchichodna maczź“, wón prajiwſchi ſwoju ruku wupſcheſtrě, „dajcze mi też jene jabłuko!“

Ale Jurakoweje ruzy woſtaſchtej w łoſchu tcźaze; wona ſwoju hłowu poběže a w ſałdkatym mjeſwoczu ſyboleſchtej ſo wulkej wóczzy, a ſ pſchećeźlnym hłokom wona rjekny: „Ach, luby muzo, to drje hych dyrbjała dźowtku měcź, wo kotrejž niczo njewěm.“

„Ně“, wona dale dźeſche, „tak rady kaž hych Cźe ſa pſchichodneho ſyna měła, ale dźowku nimam. Tu, tu maſch ſa to tołſte jabłuko, niech Cźi ſłodźi. Maſch dwě, tſi — maſch!“

Hdyž takle ſ ſamazym hłokom rěcźeſche, dosta jeje mjeſwoczo khutuv muras.

Młody wojak ſe ſpodźiwanjom na nju ſhladowaſche.

„Sćze ſama?“ ſo wón wopraſcha.

„We wokomikujenju, haj — we wokomikujenju“, Jurakowa wotmołwi a pomaża kaž ſ khwatkom ſažo do koſcha.

„Janych dźěćzi? Janeho muża — — — ?“

„Mějach hólza. Nětkole jeho nimam. Njewěm, hacź jónu pſchińdże.“

„Je ſhubjeny?“

Wona pſchithkoſowaſche. Jabłuko ſo na ſemju kuli. Młody wojak a maczeńka ſthiſchtej ſo runoczažnje ſa nim. A tak ſo jeju ruzy bótknyſchtej.

„Maczeńka!“ wón rjekny a potom wotcźeźe.

Chžychtaj-li Jurakoweje ruzy pjaſći cźinicź, potom wonej jenoj hiſchće tſchepotaſchtej. Mjile w nimaj běchu pſche tołſte.

Hana Jurakowa mějeſche pola a łuki, kruwu a konja. A wona konja honjeſche a pluh wodźeſche. Włóczeſche, ſyjeſche a ſnjeſche na polach a ſyczeſche łuki ſ rukomaj, kotrejž běſchtej wulkej a roſtwětanej. Cźakaſche.

A wo wšy ſtajichu pomnik. Wulkej taſli běſchtej do njeho ſapuſchczenej, ſ cźežkeho marmora. Jena njeběſche doſahała. Skóte piſmiki běchu do njeju wudypane a dubowy wěnz a kicźij. Skóte piſmiki běchu mjena a daty. Sa kóždym mjenom dwě daczе. Najprjedy hwězda a datum, potom kicźijk a datum. Husto tutaj dataj ani dałoko rózno njeležeſchtaj. Druhdy jenoż ſydomnaczе lět.

A mjeno Jan Jurak tam ſtejeſche ſe ſłotymi piſmikami a ſady nich datum. Hdy je padnył, hacź je padnył, nichtó njewědźeſche. A tehodła běſche měſtno ſa hiſchćikom próſdne a hładke.

Ale potom pſchińdże dźeń, na kotrymž dyrbjachu mjeno Jan Jurak ſ cźornym lěpom ſamaſacź. To njemějeſche rjany napohlad. Lěp běſche błepy a wotkběhowaſche ſo wot ſwětłeho kamjenja. A jako běſche po deſchcźiku, móſeſche cźłowjek zyle pomału kaž dźěćzo piſmik po piſmiku cźitacź: Jurak. Mjeno Jan pak niz, tam běchu pſchewjele lépa namaſali.

Pſchetoż Jan Jurak běſche żiwy. Wě liſt ſ Mazedonſkeje napiſał, ſo tam w łěhwje jatych pſchebywa a ſo bórzy domoj wróćźi. Tehodła jeho mjeno ſ lěpom ſamaſachu. To běſche wohidne, ale tola rjeńſche, hacź cźitaſli něchtó jeho mjeno na ſmjertnej liſcźinje.

Haj, a jónu pſchipołdnju ſo wróćźi. Bruny ſpaleny, haj, to běſche, też wulki, ale draſta ſpodźiwnje na jeho cźěle wiſiaſche, a wócźzy ſpodźiwnje hłuboko leżeźchtej a ſwěcźeſchtej ſo kaž pola cźłowjeka, kotryż ma ſymizu. Rjetny, ſo je jara ſpróżny. A Jurakez maczeńka njemóžeſche ani ſebi ruku wopſchimnyć, dokelž běſche wona tak wulka, a dokelž wona ſwoje porſty kaž ſhibowaci njemóžeſche.

„Padachu runja muchem“, wón rjekny, „jedyn druheho natyny. Typhus“, a trocźeſche pſchi maczeri, kotraž jemu horda ſwoje pola pokaſowaſche.

„Po puczu na ſelesnjay hiſchće mrějachu a ſtiwlachu hiſchće“, wón rjekny, a dyrbjeſche ſo ſawrócźicź, dokelž jeho noſy tſchepotaſchtej. Prjedy hacź běſche ſebi wjeſ wobhladał, dyrbjeſche ſo ſawrócźicź.

Naſajtra po lekarja pózłachu.

„Tyfus“, wón ſwěſcźiwſchi něſchto na papjerku napiſa.

„So dyrbja jeho do khorownje dowjeſcź“, wón dale rjekny. Ale tu Jurakowa tak potornje proſcheſche, a pſched nim ſwojej ruzy kaž k modlitwje ſtyknyć, tak derje hacź móžeſche jej jenoż ſtyknyć.

„Kaj chzeźe“, lekar rjekny a hiſchće to a tamne naſpomni, kak dyrbi jeho wotbladowacź a ſo ſadźerjeć.

Tuż ſo wona běłu njedźelſku kaſu ſwjaſa a ſedźeſche pſchi jeho łožu a ſtyſchеſche, tak ſo wón ſe ſymizu běžżo rěcźeſche. Wo ludźoch w ſymizy rěcźeſche, wo měſtach abo wjach ſ zuſymi mjenami. A husto rjekny wón ſtowo: macź. Maczi, luba maczi!

A wona ſedźo jeho ſamuczenym ſtowam pſchipoſłuchaſche a ſtyſchеſche pukotanje jeho wutrohy a jeho dych a tyſcheſche ſo jeho dla.

A ſa někoire njedźele běſche Jurakez Jan wuſtrowjeny. Njerěcźeſche wjazy wo ſymizy. A lekar ſo Jurakez maczeńku dźakowaſche. Ale to wona njerozumjeſche.

Potom ſo wona lehny.

Lekar rjekny: „Typhus“.

A Jurakez maczeńka wumrě, dokelž ju žadyn dohladowacź njemóžeſche, kaž běſche wona jeho dohladowała.

Na ſwětłej taſli wo wšy je hroſne měſtno. Lěp je tam namaſany. Cźłowjek, kotryż ſo napina, móže tam mjeno Jurak wuczitacź. Ale dyrbi ſo napinacź.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwnje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhwakam cělneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je na tak žiwnja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, znanjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewis

Čisło (Nr.) 298 . Budyšin — Sobotu 22. decembra 1934 — Bautzen Lětnik 93

Goering wo znutskownym położenju Němskeje

Pruski ministerski president general Goering rozrěčowaše so wčera k wobsahej rozprawjenja Reuterskeho běra wo a rozpominaše wobsehje pozdźišeho mjes Němskej a Jendźelskej a prašenja lětarstwa. Ministerski president Goering rjekny, so žehi němski lud jendźelski lud wysoko waži a čzešći. Wón njewěri, so je jendźelske knježerstwo abo jendźelski lud k Němskej nječat njepřećelsky smyslny. Němski lud žehi naležnje pšeje, so bychtej Jendźelska a Němska w krutym a sprawnym pšećelstwje wostałej, wjelo na šćerdźe runneho prawa. To je tež pšećerje ministerskeho presidenta sa lěto 1935.

Po pšeběwdźenju ministerskeho presidenta Goeringa pšichinjeje nowe lěto internazionalne prašenja, kotrejž mješa so na měrne waschnje rospominaj. Njeje tu janeho knježerstwa, kiž by tak mało samolubitosće sadźiwało, so by swoje samery z wójnu dozpěć sprjatało, najmjenje je nimale knježerstwo tajkeje myšle. Kóždu bojosć pšed nowšimi lětadłami w Jendźelskej general Goering wotpołasa, dokelž je bjes sumjka. Wjelo mamy nětrje popytne lětadła, ale hdyž so praji, so Němska sta wojerskich lětadłow wobsedźi, je to šmješne. Zwilne lětadła trjebja so tež trěbnych wójnskich lětadłow pšichodźiwić. Hdyž so druhe ludy na wójnu z lětadłami pšichotuja, rjekny general Goering, dyrbimy znajmjenjša prawo měć, so bychmy so techniśy pšichotowali, so bychmy pospěšiło sa trěbny bjeśtwach němskeho luda rukowali. **Hačrunjež so Němska w tukhwilu janeho nadpada z powětra njetrjeba bojeć, njeje to tola sapomnić, so je Němska z ludami wobdata, kotrejž su fyznije wobronjene, tehdła je pažiwny powětrowy schkit zyle nuzny.**

Potom porěča ministerski president Goering wo smutskownej politiju Němskeje. Wón sa to steji, so je SA, kaž pšeje, se sahorjenjom a bjes wuměnjenja wjednitej pušlušnja. **Podawki dnja 30. junija so njemóža wjazy wospjetować, dokelž stej SA a SS jenizki zyłk a stej zyle knježerstwu poddatej.** Goering pak je runje tak pšeswědčeny, so lud k nazionalsozialistiskemu knježerstwu steji a so by 90 prozentow wolerstwa we ważnym prašenju losa sa knježerstwo hłosowało. Schtarakow a kritikarjow pak tu pšeje smějeny. Pšećerjowo nětrjišchemu knježerstwu njeje žaneje oppozizije, rjekny general Goering, a położenje w smutskownej politiju je žo skruzilo.

Dohoj nazionalsozializmus knježi, njebudźe w Němskej janeho kommunistiskeho stracha. Kommunismus jako organisowana strona je pšestał. Na wopraschenje, hač mója žo emigrantoju sajo do Němskeje wrócići też hdyž su marksistoju, wotmołwi ministerski president, so nicžo njewotsamjenja, hač je nětko marksist był abo nic. Emigrant, kiž swój wótzny kraj njeje pšeradźił, może so bjes bojosće do Němskeje wrócići a swoje powołanje sajo winkonjeć, hdyž je swólniwy, so by był zobustaw němskeje ludoweje shromadnosće.

Schtož swadu w evangelskej zyrkwi nastupa, Goering rozłoži, so je wona woprawdźe hinascha, hač so husto pšedstajaja. Swada měsjeche swoju pšičinu we wětšym nastupanju w žadanju sa mozu wětšych wobłowow, kotrejž tajnu opposizoju wutworicy sprjatchu. Knježerstwo njetrja so do zyrkwinskich smutskownych należnosćow. Wono schkita kschesćanstwo a kóždemu pšeswětowaja, so by po swojej faisnje složiny był. Knježerstwo pak tych jara nako schkita, kotrjž sprjataju, zyrkwinsku swadu sbórscheć.

K podawkej z Brücknerom naspomni general Goering, so je so njedawno liczba stronitych towarschow a SA-muzow jasała. Wón pak rjekny, so tuchi muzo njeběchu žanoho politiskeho pšeschkitpjenja winowacći, ale so su stacionške prawo scranili a so po wschědnym puću pokhtowali. Pšedawschi schlesiski župny wjednik Brückner na pschikład je so z moralistich a niz z politiskich pschicinow wotstadźił.

Pruski ministerski president z roshorjenjom powěrče wutrajnych nowin wo wschelakich měnjenjach w němskim knježerstwje wotpokasa a wojnamjeni jako „njeslychanu šic", so wón a dr. Goebbels so pjeza sašicj ninataj. Wón widźi dr. Goebbelsa nimale kóždy dźeń w pschitomnosći wjednika a wonaj. staj najšćipschej towarschaj a pšećerjelaj. Podobne njewěrne tukanja su so tež wo jeho poćahach k dr. Schachtej swdawake. **W němskim knježerstwje njeje janych napschećiwnoscow. Tam knježi dospołne shromadne dźěło mjes wschitkimi zobustawami a zlepa dowěra do wjednika. Ministerski president z dorasom wuzběhny, so bóle pschesjenoho knježerstwa njeje w zyłej Europje.**

Dr. Goering słónči swoje rosrěčowanje z wobkrućenjom, so je so hospodarske położenje Němskeje, runjež je tuchne kaž wschudźom na swěće, w poslednim cžasu khěrko polepschiło. Njedostatk na surowisnach so je zenjom němskich chemikarjow a wunamakarjow bóle a bóle pschewinje a njeje janeho dweła, so so w lěcze 1935 nowe postupy w shotowjenju narunankow sa surowisny stanu.

Statna reforma w sudnistwje

Dźeń 1. januara 1935 budźe w stawiznach němskeje justicy sa wschě cžasty wujnamny dźeń. S tuchim dnjom pschewostajeja němski justicny minister dr. Gürtner a němske justicne ministerstwo, kotrejž won nawjeduje, we wschich němskich krajach njepospodne wjednitwo justicy. Krajne justicne ministerstwa po tuchim dnju wjazy njewobsteja.

Wednikej předwjedźe so dalokohladan'e

Statny sekretar w němskim pósćiskim ministerstwje, dr. Ohnesorge, je wjednitej w němskostatnej knježi dalokohladanje pschednjeł. Zentralny hamt němskeje pósty je tam aparat k dalokohladanju postajił. S nim zo dźele lynkofilnow, zkanja je sćelakom sa ultra krótke zolny němskeje pósty w Barlinje-Wittylebenje, pschenjeseschu. Pschenjeseenja zo derje poradźichu.

Wupowěmnjenje khorojow w Posaarskej so zakazało

Knježerstwowa kommisija sa Posaarsku je wukaz wozjewiła, z kotrymž zo zjawne wupowěschenje khorhojow a khorhojčkow w barbach Posaarskeje a w barbach statow a jich dźělow, kotrež žu po prawje ludow pschipóznate, hač do cžasa, dóniž je wuzběhk wotzłosowanja hamtšej njewosjewi, zakasuje. Też zjawne wuzjanje nazionalnych symbolow a znamjenjow dostojnosće a tajkich symbolow, kotrež žu politiskeho charaktera sa wotzłosowanje, je so zakalało. Pschećerjowjenja pschećerjowo tutomu wukazej so znajmjenjscha z tjsomi dnjemi jatby, pschi wołożanych wobstejnosćach pak znajmjenjscha z 300 frankami pjenjezneho khłostanja khłostaju.

Rozbuchadła při francowskich mjezach w Posaarskej namakali

Saarbrückenske nowiny „Deutsche Front" pišachu, so je kriminalna policija wobschěrny skład rozbuchadłow na połodnjišchim nadwišu Spicherneskeje hory blizko francowsko-posaarskich mjezow muschěhnyła. Sadobywarjowo pschepytnjuju nadeidźechu sastojnizu někotre jamki. W prěnjej jamzy namakachu munizizju, rozbuchanske tobołki a cžežku kontwinsku munizizju. W druhej jamzy težeske wulka blachowa bonbonowa tyča a w njej běchu brisanzowe rozbuchadła, dynamit a pjeć schnórow z pjeć wuhlemi a rozbuchanske tobołki. W tšeśej jamzy nadeidźechu łopaca a worzłowu rolu. S tuthmaj gratomaj žu so najšerje jamki wumyłe. Kriminalna policija wschitke namakane wězy jebra.

Munizija běsche do franzowskich a lothrinskich nowin sawalena. Też sawalenšku papjeru z nałepjenjku firmy Herz Söhne a lěpjenku franzowskeho železniskeho sarjadnistwa namakachu. Kriminalna policija swěsći **wš hłedy** porstow a stopow.

Lord Rothermere w Brunyn domje

Po swojim wopuśe w Barlinje je lord Rothermere na swojim informazijelim pscheńowanju po nowej Němskej do Minichowa pschijeł. Tam won se swojim synom Wernu dom wopyta, hdyž jeho wjednikowy nanětnik Rudolf Heß pschija. Rudolf Heß wjedźeschе hosći do sale senatorow a pokasa jimaj tharkownju nazionalsozialistiskeje strony, dokelž je wulki jendźelski nowinar sa organisaziju strony wožebje sajimuje.

Pokładowy mischtr nazionalsozialistiskeje strony statny wjednik Schwarz knjesow w swojej dźełanskej stwje powita a jimaj wo organisajiji strony rosprawjeschе. Wón powědasche wo cžežkim finanzowanju hibanju w sanšćenym cžasu a wo wobcežnosćach, kotrež mějachu žo pschewinować, so bychu žo wulke błędki swjedźe, kotrejž žo w cžasu wojowanja trjebachu.

Lord Rothermere žo sa rosjasnjenja dźakowaše a wuběhny, so je jeho historika nastnosć Brunyho domu a organizazija nazionalistiskeje strony wurjadnje sajimowała. Po wobhladanju autowych dróhow dhže lord Rothermere Němsku wopuschćeć.

Přesłyšowanje w procesu přećiwo memelskim wobydlerjam w Kown'e

Přezejk pjećerstwo Memelćanam w Kownje běsche pjatk trochu zwišchi. Pschi jednanju běchu swonkowny minister Locoraitis a justizny minister Schillingas, kaj też fastupjerjo diplomatiskeho korpsa pschitomni. Pschedbyhda žo tóždeho wobsorženeho woprascha, hač je winowaty cžuje. Wschitzky wobstorženi z krótka „nē" abo „bym njekhinowaty" wotmołwichu. S wunwsacom cžišchlerja

Jewćicowe knježerstwo su wutworiło

Pjatk je žo nowe juhosłowjanske knježerstwo dotwtworiło. Hamtska liscjina ministrow je sjeschowaza:

ministerski president a swonkowny minister Jewtić;
wójnski minister Živković;
justizny minister Kojić,
finanzny minister Stojadinowić;
minister sa hajnistwo a hórnistwo Sswetišlaw Popowić;
smutskowny minister Welimir Popowić;
minister sa roswucjowanje Cjirić;
minister sa wokhad Wujić;
minister sa zjawne dźela Koschutj;
minister sa zozialnu politiku Maruschić,
minister sa wikowarstwo a industriju Wrbanić;
minister sa ratarstwo Jankowić,
minister sa cjetne skrucenje młodźiny Auer,
minister bjes wobkhod. wobw. Haffanbegowić.

Nowe jnhoślowjanske knježerstwo je pjatk wjecžor regentej radże žwojm pschijahu složiło. Nowe knježerstwo žo wujnamenja z tym, so swjetscha i młodźichich wozbowm wobsteji. Dotalny ministerski president Usunowić a jeho pschećerjelju žu so pjeza politiju zyle nasad stajili. Sšamčne powě žu też wo prjedawschim swonkownym ministru Marinkowiću a jeho pschiwiśowarjach. Pschi rosnikanju knježerstwowe kriły běsche wažne, so pschehbydze skupschtiny a senata jenož mału rólu hrajeschtaj. Dokelž ma regentska rada w žwojim postajenju pokuu swobodu, tuhaj njetrjebaschtaj pschi jednanjach wo sestajenju nowe knježerstwa zobu skutkowaj.

S Beograda so powě, so chze Usunowić pschećerjwo nowemu knježerstwu wótrje wojowaj. Też wo prjedawšk radikalnej stronje so powě, so chze wona tehornnja „ pschećerjwo Jewticjowemu knježerstwu stajeć. Shtune strony so k nowemu knježerstwu tehornnja symnje sadźerjeja, dokelž wono njeje do jich pschećerjow swolilo.

Perćewića z jatby puščili

S Wina so powě, so žu khorwatskeho wjednika wyschkowho leutnanta na wuhl. Perćewićeja pjatk wjecžor i jatby puschćeli. Perćejewića běchu pšed nětkorymi njedźelemi w frońe z nadpadom w Marseilu sajeli. Francozska běsche jadała, so by so Perćejewić jej wudał. Tuto žadanje pak je awstriske knježerstwo wotrokałało.

Mokinuusja, kij w tutym prozeßu Bobom jako wobskorżeny a jako hłowny świadk statneho ręčnistwa wustupuje, wschitzy winu wotpokasowachu.

Nowy italski ultimatum na Abeßynsku

Italske knježeństwo je 18. dezembra nowy nusowy telegramm do abeßynskeho hłowneho města Adżisa Abeby pósłało. W telegrammje żebi italske knježeństwo najrasnischo żada, so by Abeßynska Italskej za podawki, kotrež su so tam njedawno stałe, dosćezinika. Na samknuwm dnju je żo abeßynski wupósłanc w Romje na italske zwonkowne ministerstwo pschepodał. Tam żo jemu rozesłaja, kak mali politiski strach je. Wupósłanc je po poruczności swojeho knježeństwa kóżde dosćezinjenje wotpokasał a wojsewił, so je abeßynski kżjor wo spramnosći żiwoje wżdy pschesłedowżeny a so żo je żanym hrożenjom njeda zatrachcicz. Rozsćezowanje żo bjes kóżdeho wulpscha zkónczi.

Italske nowiny wo tutych podawkach dotal njejżu niczo wosewile. Tehodla żo italsko-abeßynska swada tak rjez w tajnosći plecze. Połodnische mjeßy Abeßynßke ł italskej Ssomaliskej njejsu wsćeze postajene. S wobeju stron żo jako rosbudżaze wobbladaje, hacz Ualual k Italskej abo k Abeßynskej słuscha. W tutym świsku pak je sajimawe, so su Italczenjo psched letami krajne charty wudżełali a pschedawali, na kotrychż so abeßynska mjesa nehdże 100 kilometrow ł połdnja Ualuala cżehnje, so tuto mesto hischcze hłuboko w Abeßynskej leży. Na to żo nekto abeßynski wupósłanc w Romje żiwnje powokuje.

Też Francowska wupowědži zrěčenje wo wójnskim łódźstwje

Po wosjewenjach zwonkowneho ministra Lavala a ministra za namórnistwo Pietrija pjatk psched sjednoczenymi komornymi wubjerkami za zwonkowne należnoscze a wójnskeho namórnistwa żo powe, so też Franzowska Washingtonske zrěczenje wo wójnskim łódźstwje wupowědži.

W Franzowskej żo na to pokasuje, so hižo japanske wupowědżenje Washingtonskeho zrěczenja dożaha, so zrěczenje 31. dezembra 1936 automatiscy ł mozy stupi.

Citroen we wobčežnosćach

Franzowski ministerski president Flandin je żrjedu ł automobilowym fabrikantom Citroenom rěkał. Tutón je ministerskemu presidentej wo pjenjezných wobczežnoscach żiwojeho pschedewsaczа rosprawjał. Jednanja dla wustrowjenja ł pomozu konkurrenzneho pschedewsacza żu żo pjeczа rosbite. Ssobudżełacerjo ministerskeho presidenta nimaja za prawe, so by stat privatnym pschedewsaczam ł wusłe je pschipoldnischa wyschokosć nika. A te złonżo je wot naj dalnischa a tuż też jeho zwětkownosć je najsrdkschе.

Hdyż protyczne postajenja se łkhadżenjom a khowanjom złonża pschirunamy, so wupokaja, so cżaż ł wopramdżitym łkhadżenjom a khowanjom so njekryje. To żo ł tym wujaśni, so so cżaż po krjedżinceuropskim cżażu wosjewja, wot kotrehoż je namesitny cżaż wotkhlinу.

Cżopotka, kij żo na naschej semsći łuli nahromadżi, wusłutkuje, so so mjes letnej temperaturu a stejnischcżom złonża ważne pschekhunjenje stawaja. Stare prajidmo nima wopak, hdyż rěka:

„Hdyż dnu poczinaju dlešsche być,
Chże sunа swój nucż hakle nastupicż“.

Započatk zymy

[illegible] nam 22. hodownika naschi „Pschedżenał“. Złonżo stejі na tym dnju najhłubschо. S tym by po prawym dyrbiała syma żiwój wjesićch doxećz. Ale kóżdy cżłowjek wě, so temu tak nejde. Hdyż złonżo do „Kosorózka“, jeneho ł tych swérżazych wotrjesow na njedju, sastupi, sapoczina so astronomika syma a złonżo sażu dżeń wote dnja postupuje. „Lux crevit“ — żiwótnosć roscze — rěka w starej liturgiji, kotruż narod wumóżnika ł wotuczenjom wscho wobłożażeho złonża pschirуna. Južny cżop je nětko złonżej pschiwobroczeny a ma nastajnu żiwótnosć, pschezo dżeń, zewierny cżop pak wot 24. pózńenja hacż do 21. měrza wěcznu nóż. Pschi złuskim wobhłuku, kotreż złonżo na njebju wopisuje, je je

S nasłonjenja wemy, so je wulki rózł najsymnischi měsaz. Druhe lěta zmy sapoczakt symny hižo dołho do 22. hodowuika doczakali. S prěnim smrchom je so pola naż swjetjcha syma sapoczała, to je było w prěnich dnjach hodownika. Cżaż mjes 11. nasymnikom (swj. Měrczina) a hodami mjenuje żo husto „pschedżenia“. — Hdyż mamy pokażkim najwetschi a najhórschi dżeł symy hischcze wocżakowacż, możemy żo tola wjesełicż, so złonżo dżeń a wyschische postupuje a so znowa zwětku napschecżo kroczimy!

Ze Serbow

W Budyschinje, 22. dezembra 1934.

Naše hrono za tu'ón Boži dżeń

Jadriwe hrónčko prědsuje lśpje,
hač bjez końca rěč. Pfisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodż. barometer 743, hygrometer 0, najwyschischa dnjowa temperatura 8 stop. cżopłoty. Dżensa rano we 8 hodż. barometer 744, hygrometer 0, najnischcha temperatura w nozy 2 stop. cżopłoty po Celsiju. — Wjedro w Europje, kij że nekotre njedżele stajne było, żo pomału spschemjenja. Niziny ł morja nimaju wiazy telko mozy, so bychu wjedro nad krajom wobkrużyle. Ssylna wyschina nad Ruskej pak pomału ale wěsće k wjeczoru, potajkim k nam postupuje. Pola naż żo miły mórski a symny ruski powětr nekto jetkuetaj. Tohodla mamy kurjatwu. Nekto żo wocżakaje, so wětry bórzy ł ranja zaduja a nam symnischi powětr pschinjesu. Lubke mjerinjenje żo wocżakuje. — Jutrje njedżelu złonczko 8,01 hodż. łkhadża a żo 3,57 hodż. khowa. Mężacżk łkhadża jutrje wjeczor 6,32 hodż. a khowa do dopoldnja 9,48 hodż.

— **Wuhladny na wjedro za jutrischu njedżelu: Symnische a bluke wjedro.**

Hodownе wiki w Budyšin'e

Kak praji ludowy błóż: „Schimana, Juda, pada ńneh druhdy na te měschczańske budy“. Ow jej, to je jónu psched dołhim dołhim cżasom było. Hižo chżemy hodły żwjezicż, hižo błyschcza żo wschě mukladne wokna w mężeze w hodownej pyschе a dżeći tuzkaju żo w mużklach na Rumpodicha a Boże błóżo a nimamy ani nadżije na ńneh. W sahrodkach a na holych mjesach łuka hižo tu a tam nalétna kwětka ł bruneje poły. Wschitko je żo pschemeniło — żamo wětrez hólzy ku symsku veju sabyli a duja ł cżopłeho juha. Deschczik kapa — złonczko żo druhdy śmeże, hacżrunjez sieja Bożodżesćowe schtomy wschudże na namesitnach Budyschina a na dróhach żo wscho nisedbał ł ludom ł hodownymi pakżikami. A Rumpodichi żu żo złowaj: psched dżesćimi do klamow wobkhodnikow na pschikład na Kezorskej a Bohatej haży. Jim je haniba w tutym kużichu, hdyż my khodżimy w leczniku. A ńanki tola njemóże w błócze cżahnycż — hu żez dyrbjał karu ł tomu kupicż... Haj, schtó żo to njeby hańbował, hdy by żo jemu sesichko każ Rumpodichej lětża. Wbohi rawoż.

Tola hody żo błiża, to cżi praja wschě wobkhody wosebje hłownych dróhow města a wschęze żu żham do nich kuknyć, hdyż żu wo nich cżitał w Sserbskich Nowinach. Haj, naschе Sserbske Nowiny, te maja praweho rumpodicha na cżole żiwojich pjatkownych nawěschtkowych złronow. Tón krocży ł kóżdym tydżenjom bliże k ńerbskej wjesży a wón n i m a ńanki, nё, bożodżesćowy schtom pod paju a w mantlowym saku dary, tohodla ma tak wulki khabat.

Jakub Bart-Cżischinski:

Ryćerkubleř

Historiska novela.

6] (Pokraczowanje.)

Tej wojazy możachu wotstupicż; so pak bychu na kóżde waschnje wesći byli, pschihótowachu tamnym strażischczam hischcze sto muzi. Tónżamy dżeń, na kotrymż bęsche Hawk do franzowskeho lěhwa schoł, dosta Fowmier popołdnju, hdyż żo hromadże rosrećzowaschtaj, powěsći, so je Napoleon Ruzow pola Budyschina w krwawnej bitwje zbił, kotrež to nekto we wulkich cżrjódach pisches Bischłopizu na Drjeżdżanу waleja. Hawk żo na tymle njewuprajnje swjeseli, na druhi bok pak żo też njenrało njestróji, mójesche dżi do prédka widżeczż, so budża żo Ruzojo nétkle hischcze dleschi cżaż pola nich walecż. Najtóle bęsche jemu wobohemu wjeznego ludu żel, kotryż mężesche pschi wojakach, kotrież bęchu żo, hdyż jim niczo wjazy dacż njemózachu, cżesće pschemenili, njewuprajnje cżerpjeć. A schto dyrbjesche ł teho hischcze nastacż, hdyż to hischcze pschezo żaneho złonża wsacż njechasche! Cżerjesche tehodla na to, so żo to dotho wjazy wotstorkowało njedy, a tuż bu ł wuwjedżenju hnydom jutrischi dżeń postajeny.

Fowmier da na to wojakam prajicż, so by żo tóżdy, kotryż chże żebi wotpocżinka popschecż, nétkle hnydom lehnyć, njebudże pschak w nozy żadyn żane wóczko sandżelicż moż. Fowmier a Hawk bęchtaj żebi mjenujzy złonczнje wuradżiloj, so chżedża w nozy tak dałoko hacż możno żo njepschecżelej pschiblizicż, so bychu jeho potom rano tak prawje njenadżizy napadnycż mógli. Nóż bęsche khętije cżmowa, ani jenicżka hwězda na zyłym njebju njeswěczesche; ł cżeżka bychu drje żo tehodla Franzowzoju w cżornych łkhach wuschmjatali, njebě-li jich Hawk widżeł, kotryż wschě schczeżki a puczifi wot żiwoje mlodosć tak derje znajesche, so żo też w najwjetschej cżmje sabłudzicż njemózesche. S druheho boka horow jesadu Kamjenza wosta zyłe wójsko stejo a jeno njeriesche wotdżelenje wjedżesche Hawk wjże k ruskemu lěhwej. W tychle horach, hdżeż tak husto świerinu honjesche, njebęsche jemu żadyn kerczk a kuczik njesmaty; mjes druhim wedżesche tu też w tak mjenowanej lischczej horje wulku hłuboku dżeru, a w tej chżesche wojakow wótrymaj wocżomaj ruskich strażischczow hacż do běłeho dnja łkhowacż.

Pschi tym pak bęsche jeho tamne strażischczo tola pytnyło a njebęsche żo tak woprawdże myliło.

W mjenowanej dżerje dachu żebi wojazy nétko derje bycż a hdyż bęchu zyłu nóż krucże wustupowacż dyrbjeli, pocża jim brjuch korczecż a pożada żebi nusmu zyrobu. Kóżdy wurżeże że saka kruch mjasa abo chlěba, schtož bę żebi runje żobu wsał a sje to ł wulkim hłodom.

Na to waschnje sażu trochu wotschelwjeni bórzy skoro wschitzy zmorcżachu.

Tu Hawk, żelnje a samylenу na nich pohładny na kamjeń slehnjeny, nékotrych pschi nim leżazych potorha, kotrież ływaju mokotaju postanychu a saspańi wokoło żo hladachu.

„Pschecżelio“, rjekny, „chżu waż nétko na khwilku wopuschcżicż; hladajże mjes tym na to, so nichtó ł dżery njeńże abo hewak nékajku haru njecżini; wucżuschli-li wschak naż njepschecżel tu, żmy wschitzy kaj mjsche w pasłach powadnjeni a żadyn tu wěsće że żiwojenom wotesłoł njeby. Wjerże żo tehodla prawje na ledżbu; prjedy hacż schkowroncż na polu ł módremu njebju żo poschebuje, żym sażo pschi wami.

Khwatasche nétko spěschnje a mjelczo psches horу, so żo tola pscheradżił njeby, a to cżunu schczeżku psches pola a cżmowe lěhy na to mésto, hdżeż franzowske wójsko stejesche. Bęsche żo takle dobra hodżina minyła, a nabobo jeći psched prénim strażischczom, kotrež kruczischo sa tśelbu pschimny a „Qui vive“ na njeho sawoła. Hdyż bę parolu prajił, jeho dołho njesadżerżi. Dże pomałku a kedżbliwje, so tola na żaneho wojaka, kotrież tu w dołhich rjadach leżo łpachu, stupił a żo sakopnył njeby, dale a sasta złonczнje pschi sianu, hdżeż żo lamka mischkorjesche a bojasne sezmy na polo mjetasche. S kóżdeho boka duri jeći strażischczo a wobara jemu sastupiczi, dóniż simaj njepraji, schtó je a schto ma pola furiera wucżiniczi. Tónle hdżeżesche pschi

blidże a hladaste kedżbliwje na khartu, kotraż psched nim na blidże wopschesirena leżesche a sdasche żo, so Hawka ani sażtykchał njebě.

Hawk stupi żo nétko mjelczo sady njebo a posłoba jeho sa wložu, na cżoż żo furier dożyka sastrójeny na ratarja wobrocżi, kij nawjednika żo pożmélwkujo pschecżelenje postrowi.

„Nó, nó“, rjekny żo dżiwajo furier, „schto to; my, błach dżeń żebi, so jesće żo w tamnej dżerje łkhowali, abo nieje dha żo wam radżiło; wy żo tola njepschecżelej pokażacż dali njesłoże; proschu cże, powědaj, abo że strachom wumru.

„Směruj wschak żo,“ wotmolwi żo śmejo Hawk, „niż sle a njesbożo to njeje, schtož mam cżi wosjewicż, nё, złowonje a bjese wschęze schkodny żmy tammu dżeru dożahnyli a wyschе teho njepschecżela pschi tym poschcżekali. Dyrbjał jeno łżyschecż, kak strażischczu pukachu; tola prjedy hacż żo ł pjerjow wudrapachu, bęchmy hižo dawno złowami.“ „Tak drje tej patrulju wupósłachu,“ pschetorhny jeho furier. „To żo wě,“ wotmolwi ratał, „ale dyrbjesche żo bórzy saso domoj wrócicż, każ poż, hdyż je lischczu cżert złudił“. Tola pschesłań żo mje praschecż, nimam nétko khmile ł tobu tu bachtacż; żym żebi hischcze po sto abo hischcze po dwě sći muzi pschischoł, tych mózu hischcze tam do dżery tykнycż; cżim wjazy wschak jich je, cżim lépje.“

„Sо cże Ruzojo jeno njepyinu,“ rjekny furier, „by to potom wscho sdajene było.“

Ratał: „Ach, schto cże njenapada, njetrjebam dżi żim tak bliżko pschińcż, wschak jich wjazy hacż jedyn pucż ł dżerje wjedże, a wyschе teho sakrywa naż nétkle hischcze cżmowa nóż; tuż hu cżiń a pospěchuj żo, a wusłuol mi żadnych ludżi!“

S tymle łkowami stany a sawoła łżużownika.

Furier: „Njech Segur łnydom ke mni pschińdże.“

Furier Segurej: „Wsmiesze żebi dwě kompanиji kżorłskich pěschkow, twudżełeze żim wschitko, jědą a muniziju dwójazy; we wschém druhim pak na tohole (pokaja tu na Sawka) pokłuchajeze!“ (Pokraczowanje sćěhuje.)

Sće dha raz jwopytali Budyške hodowne wiki fe swojimi budami ſ powjazanzmi, khtóhschežeńkami a druhimi wužitnymi wěcami? Tam ſteja dźeſi hodźiny dołho a wobdźiwaju wſchě rjanoſće, te jandźeſtſi, te wutrobiczti, te rumpodichi ſ powjrazna. Tu też njeje fchwila wocžarni a nóikami tych najmjeńſchich žana wohidna ſchkeržga. Tu je wſchitko jich, ſchtož widźa a — žu njeſmérnje bohate.

Wobkhad w mérſce je wobſebje we wjeczornych hodźinach njeſmérnje wulki, wſchitzy houja rumpodicha a po dołhim honjenju ſteja potom mnohy a lirža ſwoje fkromne ſtyki w móſchnicžzy. Haj, móża prajicz fe ſherſkim kajnikom: „Wſchitke moje ſchčežnaki žu mi ſ móſchnje ſčetali.“

Tola, moji lubi, njedajcze ſo wotrafchicz, kupujcze, kupujcze, ſo bychſcze potom ſwéru prajicz mohli: Wſchitko mamy, jenož na hody hiſcheze cžakamy a pſchihotujmy ſo na nje w jednoczajej luboſczi.

*

— **Pſchi božodźeſczowym ſchtomje** ſa wſchitkich budźi jutſche njedźelu wjecžor we 8 hodź. II. batl. pſcheho polka ſ Drježdżan 1. Halleluja ſ oratorija „Meſſias“ wot Händela, 2. pofhod a chór ſ oratorija „Judaſch Makkabejus“ wot Händela, 3. hodowne ſpěwy a 4. pofkhody.

— **Hodowna ſłužba na pólcze.** Njedźelu 23. dezembra „o ſłužbu poſłužnych wofnow podleſchi, nekotre wofna budźa fo dźiwne dny hacž do 18 hodź. wotewrjene, tehonunia pſchijimatnja a wudawarnja paketow. Póſta cžiſło 3 Pſched ſchulefkimi wrotami pak woſtanje famknjena. Popoldnja ſo liſty, poſzyłki na woły a pakety wunoſchuja. — Pondźelu 24. dezembra budże ſłužba kaj na dźelawych dwjach, tola popoldnju ſo liſtowe a pjenježne poſłužne wokna hižo we 17 hodź. ſacžinja. Pſchijimatnja paketow woſtanje hacž do 18 hodź. wotewrjena. Póſta cžiſło 3 budże dopoldnja kaj dźelawe dny, popoldnju wot 14 do 16 hodź. wotewrjena. — Wutoru 25. dezembra (1. dźeń hodowy) budża poſłužne wokna wotewrjene jako njedźelu; póſta cžo. 3 woſtanje famknjena Dopoldnja wunoſchuja ſo liſty, poſzyłki na woły a pakety, pjenježne poſłužne wokna hižo we 17 hodź. ſacžinja. — Sſrjedu 26. dezembra (2. dźeń hodowy) budża poſłužne wokna wotewrjene jako njedźelu, póſta cžo. 3 woſtanje famknjena. Poſzyłki žaneje družiny ſo njeroznoſchuja, jenož khwatne poſzyłki ſo wunoſchuja.

— **Presydlene miloſcziwe ſotry.** Kaž ſłyſimy, je ſo prjedawša wyſſa Budyſſkich miloſcziwych ſotrow, **ſotra** Brunella, do Radworja jako wyſſa preſydiſka. Sotra Brunella je cyle ſwoje rjadniske žiwjenje w Budyſinje preživiła. Jeje ſtaroſcziweho, preſcelniweho a woprawdże maćerneho waſnja dla bu w Budyſinje, wosebje wot khowancow wustawa Borromejkow, jara česćena a wostanje wſitkim w dobrym wopomnjeću. Přejemy wyſſej Brunelli **po** M-létnym ſpomožnym ſkutkowanju w Budyſinje wutrobne „Daj Bóh zbožo“ do přichoda!

— **Budyſli dźełowy hamt** wojſewja: Patoržiju a Sylweſtra je ſłužba na dźełowym hamcze jako njedźelu, to rěka, ſo fu wſchitke wotdźełenja famknjene ſ wuwjacžom wotdźełenja ſa hoſcženzarſtwo a ſ woſebitym wuwjacžom wotdźełenje ſa ratarſtwo. (24. 12. 1934 w cžaſu wot 9—12 hodź. a 31. 12. 1934 wot 10—12 hodź.) Na tutym dnjomaj ſu w poſtajenym cžaſu, też na hlownym hamcze w Budyſchinje a pſchi wotnožkach w Biſkopizach, Kumwałdze, Wulkej Dubrawje a Korſynju pſchipowědźenja njeſakſtužerjow pſchijimaju, za njeſakſtužerjow wſchitkich powołanjow. Pſchipowědźenja móża ſo też 1. dźeń hodowy a Nowe lěto wot 11—12 hodź. ſtacź. Nimo teho budże 1. dźeń hodowy a Nowe lěto a njedźelu 23. a 30. 12. 1934 wotdźełenje ſa hoſcženzarſtwo we hlownym hamcze w Budyſchinje ſ pożrědkowanju a ſ pſchijimanju pſchikazow wot 11 do 12 hodź. wotewrjene. Hudźbne wupokaſy ſa wukonjenje hudźby w pódlańſkim powołanju ſa Nowe lěto maju ſo ſobotu 29. 12. 1934 w cžaſu wot 11 do 12 hodź. wotewjacź.

— **Budyſke haptyki** žu wſchědne dny hacž do 7 hodź. wjecžor wotewrjene, njedźelu a ſwjate dny pak famknjene. Rózny ſłužbu a njedźelu wotewrjene na jenoż jena haptyka ſ nježaczinym wotmeńenjom. W dezembrje je to Měſchczanſka haptyka na Hlownym torhoſczeju.

— **Lékarſka njedźelſka ſłužba w Budyſchinje.** Hdyž wotkładaju abo dominaju lékař njeje dóſtacź, ſteji njedźelu 23. dezembra tutón lékař k ſłužbje: Knjes dr. med. Hantuſch na Lawſkich hrjebjach 8, telefon 2436.

— **Lékarſka njedźelſka ſłužba ſa Bart, Wulku Dubrawu, Kulſchizy a Makeſchezy** ſmije njedźelu 23. dezembra knjes dr. med. Wefemann w Barcze, telefon Huſcžina 114.

— **Lékarſka njedźelſka ſłužba ſa Wóſpork a Bukezy** ſmije njedźelu 23. dezembra knjes dr. med. Leibig we Wóſporku, telefon Wóſpork 296.

— **Schtwórtk dyrbjeſche polizija** ſašo puczowazeho rjemjeſlniſkeho, kiž po proſchenju khodźeſche a naproſchene rjemjeſły na alkoholowe ſpuda, ſpolnje pjaneho ſajecź. Tajny muſejo žedź ſtuſilnoſcze mnohich ludźi njeſakſtužuja. Schtóž ſun dawa, njeczini žadyn dobry ſtutk. Nimo teho pak měſto lódženu nimopuczowazemu, kiž ſrědkom nima, darnu ſedź poda a jeho ſamoſczi. Polizija pſchichedne nimopuczowazych a jich dlijenje pſches nekotre dny krućiſchco dohladuje.

— **Porjedźenka.** W ſtwórtkownym čisle ma w bajcy wo njekhmanku měſto „tři čerwych a prochnawych deſkow“ rěkać „tři čerwje a prochnawe deſki“.

Z Radworja. Druhi dźeń hodow woswjeći naſa jednota DJK. swój hodowny a zdobom załožeński ſwjedźeń. Pilne mocy hibaju ſo hižo tydźenje a měſacy dołho, zo by ſo nježto hódneho poſkićiło. Naši młodźi Serbja předſtaja rjanu, ale też čežku hru „Hnadowne ſwjeco w lěſu“. Tuž njeſkomdź nichtó ſebi tutu rjanu hru wobhladać. Zaſtup njebudże wyſoki, je čaſej přiměrjeny. Też zwučowanja na bradłach atd. ſo poſkića, a ſtož je ſobu wažne za młodźinu, a też za ſtarych, zo budże potom po programje wjeſoła rejka. Tak njech je heſło wſitkich: druhi dźeń hodow pónđźemy do Radworja k Šubertecom na ſwjedźeń naſeje wosadneje młodźiny!

Z Brěmjenja. Z wjeſelom ſłyſimy, zo chce nam Zdźěrjanſka ſula jutře njedźelu 23. hodownika wjecžor ½8 hodź. rjany adventſki wjecžor wuhotować. Zahraja nam dwě adventſkej hrě a zaſpěwaja někotre krasne hodowne ſpěwy. A wšo to budże za 25 pj., dźěći 10 pj. Čiſty wunoſk je za zymſku pomoc poſtajeny. Tohodla my wſitcy zhromadnje póndźemy a přeproſtujemy też was lubych ſusodow ze Zdźěrje a wokoliny.

S **Porſchiz.** Wčera popoldnju wokoło ¼4 hodź. ſo po puczu do Nowych Porſchiz pſchi ſelkanju ſ wobkhodnym automobilom Budyſkemu motorowemu koleſarjej, kiž nowiny roſnoſuje, motorſke koło wobſunu, ſo ſobuležazy, ſtudent Cž. ſ Budyſchina, ſ njeho padże a ſebi lohko mohu ſtſchažu. Kubſchiſti lékař dr. Deſka, kotrež hoſ ſawokachu, ſnjeſłożenemu prénju pomoc poda. Se wojeſtim ſanitetnym autom ſnjeſłożeneho do ſtarſchiſtſeho wobydlenja dowjeſechu. Poſdźiſcho pak jeho do měſchczanſkeje thorownje pſchewjeſechu.

Za wſitkich Serbow z Hodźiſkeje wosady přinjesemy bórzy wuley krasnu zběrku liſtow, kotrež je njezapomita farařka Mila Imišowa na swojeho ſyna Marćina piſała. Liſty ſu tajke krasne, zo budża ſo we kóždym ſerbſkim domčku z radoſću čitać.

Z **Khróſcže.** Štwórtk 20. decembra wjecžor ½8 hodź. wotmě Khróſcžanſka ſula ſwój hodowny wjecžork na Wjenkec žurli. Hłowny dypk programa běše tola ze ſpěwami a rejemi „čerwjenjawka“ (Rotkäppchen) w štyrjoch jednanjach wot Roberta Birknera. Popoldnju w 3 hodź. předwjedże ſo ſamſny program za ſulſke dźěći. Hru předwjedżechu wučerjo Khróſcžanſkeju ſule. Wupomhaſtaj jim wučeŕ Kubaſ z Róžanta a wučeŕ Delank z Njebjelčic. Hra běše wjeſoleho razu a wubudźi pola wopytowarjow wjele ſmjeća a wjeſela. Najžortniša wosoba bě mlynk, kotruž wučeŕ Tilch předſtaji. Sčěhowachu potom dalše wotměnjace dypki programa z rejemi a ſpěwami ſulſkich dźěći. Předſtajichu ſymboliſcy reju zajacow, palčikow, hwězdow, měſaczka atd. Bě to rjane za wóčko. Wosebje ſkutkowachu drasty. Program wotmě ſo we němſkej rěči. Wunoſk tuteho wjeczorka připadnje ſymſkej pomocy. W mjenjo ſtarſich porčża bur Pawoł Grofa. Knjez ſkótny lékař Šolta podźakowa ſo w mjenjo ſuleſkeho wubjerka wſitkim ſobuſkutkowarjam a wuzběhny, zo přichodny króć program w ſerbſkej rěči wotmeje, zo by ſo naša ſerbſka kultura hajiła a je přeče naſeho wjednika a kanclera.

Z **Prawoćic.** Tute dny zniezhoži ſtarši ſyn knjeza bura Wićaza při drjewjepuſčenju w lěſu. Hdyž tam z někotrymi pomocnikami hromadźe ſtomy puſčeše, wotleća jednemu z nich ſekera a trjechi njezbožownje jemu do lěweje nohi a narazy jomu nakoleńci (Schienbein). Wohžarujomny dyrbi dlóžſi čas změrom ležeć, zo by poſkodźenje zahojiło. Přejemy młodemu Wićazej prawje bórzomne wuſtrowjenje!

Naš'm česćenym čitar'am w Kulowſe

Naš dźeńik roznoſuje w Kulowje wot nětka knjez Bernhard Möller při kat. cyrkwi a to hiſće ſamſny dźeń, hdyž wuńdźe. Wſitcy, kiž su sebi jón dotal na pósće ſkazali, móża ſebi jón nětko tam wuzađać. Płaći 1,50 měſacznje.

Z **Kulowa.** (Paduſtwo.) W nocy wot ſrjedy ke ſtwórtkej dobychu ſo paduſi do dwora bura Mikławſa Michałka w Sulſecach a kradnychu dwě wulkej huſycy. Zbytkne huſy ſo přelutowachu, dokelž ſo paduſi při kradnjenju mylachu. Paduſi budża wěſce njelubje překhwapjeni, dokelž huſycy ſtej hižo někotre lěta ſtarej. — Młody pachoł ze Sulſec chcyše k hodam k pjenjezam přińć a kradny z klóſtrakeho lěſa 10 božodźěſcžowych ſtomikow. Tola prjedy hač móžeše je předać, jeho policija zaſlapi. — W Dubrjenčanſkich ſkalach ſo nakładniščo wo 80 metrow podléši a betonuje. To w přichodźe njebudże wjacy ranžěrowanja trjeba. W zańdźenym tydźenju je ſo zaſo nětko 30 dźełaćerjow přiſtajiło. Dźełaćerjo, kotříž 10 lět w ſkale dźełaju, dóſtachu 20 hriwnow k hodam.

S **Wermingshofa.** W tudomnej wuhłowej jamje je ſo 30 nowych dźełaćerjow pſchiſtajiło.

S **Wojerez.** We Wojerowſkim ſudniſtwje wó jitwje cžiſło 85 ma ſo 20. februara dopoldnja w 10 hodźinach ſtejo w Njebjſchowje, na mjeno ſamkarja Arkſja Juſta w jamje Erizy ſapiſana, na mučene waſchnje na pſchepadžowanje pſchedawacź.

S **Niſſeje.** Sſrjedu popoldnju je ſo Ullersdorffſki gmejnſki ſchofka Jenka ſe ſwojimi motorſkimi kolom na dróży mjes Niſſej a Jenkezami pola „Tſjoch moſtow“ ſ tym ſnjeſožił, ſo do napſcheczo pſchijědżejzeho motorſkeho koleſarja ſraſe. Jenka je žeh noh roſbił a ruzu ſłamał. Cžeſkoſranzoſeho ju jeho do Niſcžanſkeje khorownje pſchiwjeſli. Druhi motorſki koleſař je ſo tehorunja cžežko ſranił, móh je ſo tehorunja do Niſkeje dowjeſć. Žona, kotraž na ſadnim ſedle Jenkowemu kola ſedźeſche, je lóſche ſranjenje poczerpiła.

S **Běłeje Wody.** Pjatk rano wokoło ¼7 hodźin žu na dróży na ſtronu do Muſakowa w ſawinjenju pſches pſchehłodnym pſches mału żeleſnizu młódźeſchemu hyma wſchitkeho ſtuparja Grundmanna cžežko ſranjeneho pódła jeho kola leżo namakali. Snjeſłożeny je dopoldnja na ſwoje ſranjenja wumrjeł. Myſlja ſebi, ſo je młody cžłowjek, kotryž ſ Muſakowſkeje ſtrony pſchijědże, chył ſo napſcheczo pſchijědżazymaj naſkadnymaj wotſomaj wunwinycź. Naſſerje je ſo pſchimérſchak na pjelſtej dróży na lěwu ſtronu ſunył a je ſo pſchi tym kołoježdneho ſchmórnył.

Katolske cyrkwinske powěſće

Tachantska cyrkej: 4. njedźelu adventa 23. dec. rano ¾6 hodź. jutnje. Dop. w 9 hodź. wulka Boża mša z předwanjom. Pop. w 2 hodź. nyšpor z požohnowanjom. — Patoržiću wjecžor w 11 hodź. Boża nóc (Matutinum), w 12 hodź. nocy jandźelska ſłužba a na to Lauds. — Hodownička rano ¾6 hodź. Boże mšě, w 7 hodź. dop. wulka biſkopska Boża mša z předwanjom, pop. w 2 hodź. ſwjatočny nyšpor z požohnowanjom. — Druhi dźeń hodow (ſwjedźeń ſwj. martrarja Stefana) rano ¾6 hodź. Boża mša, dop. we 9 hodź. wulka Boża mša z předwanjom, pop. w 2 hodź. nyšpor z požohnowanjom. Přileżnoſć k ſpowědźi: Sobotu we 18—19 hodź., 19,30 —20,30 hodź., njedźelu rano 5,30 —6,30 hodź., dop. w 9 hodź., póndźelu, patorčicu rano w 7 hodź. Wutoru dop. w 9 hodź., ſrjedu kaž njedźelu. — **Serbska cyrkej.** Přileżnoſć ke ſpowědźi: 15, 18, 20 hodź. Njedźelu ½8 hodź. Boża mša z předwanjom, dop. w 9 hodź. ſerbſka Boża mša ze ſerbſkim předwanjom, w 11 hodź. Boża mša za dźěći z předwanjom, w 13 hodź. ſerbſki nyšpor, we 18 hodź. křćenſka hudźba z požohnowanjom. — Patorčicu rano w 7 hodź. Boża mša, w 17 hodź. přileżnoſć k ſpowědźi. — Hody: W 12 hodź. nocy Boża nóc, hewak Boże ſłužby kaž njedźelu; ſtwórtk rano w 7 hodź. Božich ſłužbow kaž njedźelu; ſtwórtk rano w 7 hodź. Boża mša, dop. w 9 hodź. wulka Boża mša ze ſerbſkej pobožnoſću. Boże mšě wob tydźeń rano w 7 hodź.

Najnowiše z cyłeho ſwěta

* **Hollandſke wulke létadło „Uiver“ je ſ Amſterdama do Batawije lecžo ſnjeſožito. Zenbjelſzyn wojeſtſzi létarjo ſu jo w puſczinje 18 kilometrow ſ połodnju wot oaſy Rutbach ſpalene namakali. Wobſkadła a létadłowi hoſcžo ſu najſterſi ſmjerć pocžerpili. S „Uiverom“ ſo ſydom wojeſkobew wojeſeſche, pódła ſchtyrjoch muži wobſkadli hiſchcze tſjo létadłowi hoſcžo. Powěſcź wo ſnjeſbeženiu „Uivera“ je w Hollandſkej wulke naſtrózenje a roſhorjenje ſbudźiło.**

Towafſtwowſki powěſtnik.

Budyšin. Tow. „Jednota“ wuhotuje też lětſa a to jutře njedźelu wjecžor ½8 hodź. ſwój adventſki ſwójbny ſwjedźeń. Cyła ſwójba ma přiſtup darmo. Naše dźěći předſtaja nam cyle nowu hru, a też „Młoda Jednota“ přihotuje ſo na ſwjedźeń a hraje. Tak přińdźe wſitcy, ſtari a młodźi!

Bukecy. Naše ſerbſke towafſtwo zmeje přichodnu njedźelu, 4. adventa, wjecžor ½8 hodź. pola Stangec poſedźenje. Přednoſk je přilubjeny.

Khelno. „Domizna“ ma jutře njedźelu wjecžor ½6 hodź. pola Mjenec ſwój hodowny wjecžor. Naše dźěći předniesu nam hodowne ſpěwy a wuſtupja we rěčnych khorach. Sobuſtawy, wosebje naše maćerje, ſo proſa, zo bychu tam wſitke w postajenym čaſu byłe. Předſydſtwo.

Pančicy. „Lipa Serbſka“ (cyły khór) ma njedźelu popoldnju w 3 hodź. ważnu pruhu pola Suchec za ſwjedźeń druheho ſwjataho dnja. Wočakuja ſo wſitcy.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za loksiny dźěl a přiłopk Marko Smolet a za nowinki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. XI. 1934: 2295.

Ničo Was njecpłaći

hdyž SERBSKE NOWINY swojim přećelam a znatym z doporučowacym słowom dale daće. Mózemy Was wo to prosyć?

SERBSKE NOWINY wukhadźeja wob tydźeń 6 razow a płaća na pósće 1.51 hriwnow.

SERBSKE NOWINY móża so na wěcth póstowych hamtach a też pola našich dowěrnikow skazać.

Bestellschein

(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)

an Verlag **Serbske Nowiny**, Bautzen

Herr _____

Frau _____

in _____

Postanstalt _____

Wohnung _____

bestellt hiermit die „Serbske Nowiny“ ab 1. Januar 1935. Preis

Datum: _____ Unterschrift: _____

Pos'edne wobstaranje

za hody je wobstaranje

swjedźeńskeho kofeja

zo by był čerstwy a słódny. Wuzwiče sebi

dobry kofej wot Sachsec

„Specialne měšenje"
něšto oyle wosebite 1/4 pt. 1.—
Carlsbadske měšenje
ff. 1/4 punta . . . 0.95
Wienske měšenje
ff. 1/4 punta 0.85
Domjace kofeje
1/4 punta 0.70 a 0.60
moje najtuńše, čistotołóbne
1/4 punta 0.50

Měšćanske dźiwadło
w Budyšinje

Telefon 3263 Telefon 3263

Wjedźenstwo:
Intendant Hanns Heinz Kämpff

Hrajeński program
wot 23. dec. hač 30. dec. 1934

Njedźelu, 23. dec. pop. 16 hodźin
Zhubjena hrajka abo
jutře přińdźe rumpodich
hodowna bajka z hudźbu a rejcami wot Alexandra Schettlera. Městna płaća wot 20 pj. hač 1 — hr.

Njedźelu 23. decembra, 19,30 hodź.
Grigri opereta w 3 jednanjach wot P. Linke Małe njedźelske płaćizny wot 30 pj hač 2.20 hr.

Póndźelu, 24. decemb. a
zamknjene

Wutoru, (prěni dźeń hodow) 25. decembra popoldnju w 4 hodź
Čorni husarojo
Małe njedźelske płaćizny wot 30 pj. hač 1.50 hr.

Wječor 19.30 hodź.: Prěni raz Płaćizna činohry wot 40 pj hač 2.80 hr.
Pólska krej
opereta w 3 jednanjach wot Nedbała.

Srjedu, (drubi dźeń hodow) 26 decembra, popoldnju w 4 hodź.
Grigri opereta w 3 jednanjach wot P. Linki
Małe njedźelske płaćizny wot 30 pj hač 2.20 hr.

Wječor we 19.30 hodź.
Pólska krej
opereta w 3 jednanjach wot Nedbała. Płaćizna činohry wot 40 pj hač 2.80 hr.

Štwórtk, 27. dec. pop. w 4 hodź.
Zhubjena hrajka abo
jutře přińdźe rumpodich
hodowna bajka z hudźbu a rejcami we 8 wobrazach wot A. Schettlera. Małe płaćizny wot 0.20 hač 1.00 hr.

Wječor, 20.15 hodź., koło B.
Prěnje předwjedźenje:
Nowy nan
Wjeselohra w 4 jednanjach wot Brückнera.

Pjatk, 28. dec., wječor 20,15 hodź. koło D
Grigri opereta w 3 jednanjach wot P. Linki

Sobotu 29. decembra, 20,15 hodź. Koło C.
Grigri opereta w 3 jednanjach wot P. Linke

Njedźelu, 30. decembra. 16.00 hodź
Zhubjena hrajka abo
Jutře přińdźe Rumpodich.
Hodowna bajka Małe płaćizny wot 90 pj hač 1.— hr.

Wječor, 19.30 hodź.
Pólska krej
opereta w 3 jednanjach wot Nedbała. Małe njedźelske płaćizny wot 30 pj hač 2.20 hr.

Předwozjewjenje: Póndźelu 31. decembra **wutke sylvesterske předstajenje.**

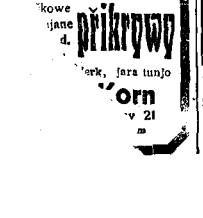

Lehmanec Konditarnja
w Budyšinje na Serbskej hasy

poskića jako wosebje dóbru kajkosć

ŠTOMOWE TYKANCY
Najrjeńši dar za kóždu składnosć.

Specialcijmy. Serbske přikusy. Miedowy tykanc. Wětrowe měški. Smjetanowe kusy. Pampuchi. Torty. Sadowy tykanc.

Přijomny přebytk w rjanych městnosćach kofejownje při přeni oriadnym koncerće.

Najlěpše piwo. Wino. Likéry.

Dary traineje hódnosće!

Za knjeni: Přijomne moderne złotowjene nawočnicy, nježna šklenca do opery

Za knježi: Prismowu šklencu, elegantne klubowe nawočnicy

Synej: Dalokowid, Mikroskop

Šulerjej: Rysowański nastroj, pućowański kompas

Dale poskićam barometry a thermometry we wulkim wubjerku, haš nawočnicy, ščipaki a etuje w hódnym wuwjedźenju a płaćitnje

Erich Lenz w Budyšinje, Hošće hasa 21
Specialny wobkhod za optiku / Foto-wikowarnja / Telefon 2134

Neukirchenske wotporhanske protyki

su hišće na předań

Njezabudź sebi ju kupić

w Serbskej knihańi w Budyšinje

Hodowne pakowanje

w cigarach, cigaretach a tobakach (zawitym tobaku) w najlěpšich družinach w bohatym wubjerku a wšěch płaćinach

Hermann Gerlich
w Budyšinje na Sukelnskej hasy 7
Tobakowy spec. dom a cigarowa fabrika

Praktiske a rjane dary su płaćizny hódne meble!

Klubowe blida, sadź. blida, kurjeńske blida, šijnce blidka, čajowe wozy, vitriny, marmorowe blida, knihowe khamory pisanske blida, stoły k pisakej, palmowe stejaki, notowe dźerźaki, stoły ke klawćerej, křinje, figury, komody, frizerske toilety, lěhanki, garderoby, drastne hrabje ma w bohatym wubjerku

Mjeblowy dom Hans Lissack
w Budyšinje, na Hošće hasu 25 / Telefon 3339
Mandźelske požčonki so přijimaju

K hodam
wurjadnje dobru štyrku

Lampje - konserwy
šklitaca znamka „Króna"
Kempinskeho wina
Reichhardtowe šokolady
Preisserowy kofej

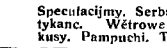

na Žitnych wikach

Kupuja
złote a sćerbone debjeńki
nože, widźički, stare pjenjezy atd. Płaću najwyše dźensnje płaćizny
Oskar Brückner w Kamjencu
Rózk wěrowanskich pjerešćenjow
Dom dołhich časnikow

Hudźbny dom Herm. Jeremias

w Budyšinje na Kěžorskej drózy 8 poskića k **hodownemu swjedźenjej**

mandoliny, luty, gitary, harmoniki k čahanju a tajke z hubuk hraću (přihódne za H. młodźinu a hudźbne skupiny), bluke bubony, bubony, fanfary, młodź. rózki, bubonowe pišćałki kaž wšě potrjebne a narunańske dźěle

Wuwjedźemy wšě wuporjedźenja

Wysokosćelna krowa

je na předań
w Poršicach čo. 47.

Krasny hodowny dar
Zlatorog

alpska baja
wot **Baumbacha**
přełožene wot **J. Šěca**
pyšnje wjazane **1.00** njewj. **0.50**
dostanjeće w
Serbskej knihańi

R'ane hodowne mjesete

wubudźiš z fyzku

cigarow

wot **Alberta Lehmanna w Budyšinje**
Połnócna hasa 2 / při Bohatej wěži
Khěžorska droha 11

Wulki wubjerk we wšěch płaćiznach na składze

Nimam rěčneje hodźiny

hač do 7. 1. 1935

dr. med. Haubold

Puć k Hrodowskemu naměstu so wupłaći!
Wulki wubjerk we
jstwach za knjeza
pisańskich blidach
knihowych khamorach
Małe płaćizny. **stólcach k pisańskemu blidu**

Clemens Schmidt w Budyšinje

najwjetša meblowa wustajeńca Hornjeje Łužicy
Fabrika a předawańnja: Wukładne wokno: Wustajeńca:
Hrodowske naměsto 2 w Kupnicy w Hrodźe Ortenburg
Njedźelu wotewrjene!

Přesadźowanje drjewa

štwórtk 27. hodownika. Předawa so 50 lotow stejaceho, rańcheho a wuzitknjeho drjewa za hotowe pjenjezy na Róžeńańskich (Rosenthal) honach. Zeńdźemy so 1/2 1 hodźin w Eiseltec hoscencu. **Wobsedźeŕ.**

672 jězdnych kołow

rozpředach w tutym lěće. Dopokaz zo dobru tworu płaćizny hódno předawam. Wulki wubjerk w znamkowych kolesach, na 300 kolesow na składze. Na přeće podźelne płaćenje. (Naplah. 10 hr., tydź. wotpł. 2 hr.)

J. Schieback na Mužakowskej dr. 4
Gumije za dźěćace jězdne kola we wšěch wulkosćach

Gustav Brendler

nasljednik
wobsedźeŕ Max Scheumann
w Kamjencu

poskića za hodowny swjedźeńswój bohaty skład

w tobaku, cigarach, cigaretach
w darjeńskich wobalkach

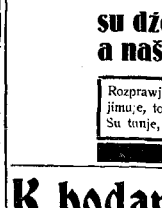

Fotowe . . . . . projekcijowe . . powjetśeńske . . domjace kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatérske fotografowanje

FOTOWY DOM
Richarda Hutha
mějićel Arno Lohnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy 18

Wuwinanje filmow a platow kaž też wotćahi wěcywustojnje a najspěšniše

Serbske Nowiny

su dźenik serbskeho ludu a naše je domizny

Rozprawjeja wo wšěm, štož našeho človjeka zajimuje, tohodla dyrbja do kóždeho serbsk. doma. Su tunje, dokelž płaća měsačnje jenož **1.50** hr.

K hodam!

Holanske jahodkowe wino
wulkotne za čopły punć
litr jenož **88** pj.
Dessert, čerwjene
najlěpše wino na blido
litr jenož **78** pj.

M. Hypko na Jerjowej hasy 11

Nowe a trjebane
piana

we wšěch płaćiznach na składze
Hłosowańske reparatury
Hudźbny dom
Herm. Jeremias
na Kěžorskej drózy 8
Telefon 3821

Sachsec płaćiznyhódne soirituozy

Jamaika rumowe měšenje

	1/1 bl.	1/2 bl.
38 połnoprocentowski	2.65	1.50
40 połnoprocentowski	3.40	1.70
45 połnoprocentowski	3.50	1.90
50 połnoprocentowski	4.20	2.10
54 połnoprocentowski	6.—	

Arakowy měšeny ez Batavije

45 połnoprocentowski	4.—	2.20

Sachsec likéry na blido w 23 ružinach

30 połnoprocentowski		
1/2 litr. bl. 2.25	1/4 litr. bl. 1.60	
25 połnoprocentowski		
1 litr. bl. 2.50	1/2 litr. bl. 1.80	

Něšto wosebiteho:

fejowy likér 20 połnoprocent.	
1/2 litrska bleša	2.50
1/2 litrska bleša	1.60

Wulki wubjerk w znamk. flěšach haž Bols — Gilka — Gdanski ladis Elfaler ald.

Winowe palenc. měšenje

„Wši bratšy" (Dreistern) wosebje dobry 1/1 bl. 3.— 1/2 bl. 1.70
dobry 1/1 bl. 2.60 1/2 bl. 1.40

Winowy palenc

Mój porjadny „Ze starého sklada" bleša 3.50
dobry přijomny winowy palenc w basowym wahotowanju a wjele druhich druźinow winowerho palenca

Pitny palenc wšěch druzin

złoty brandy, 32 proc. 1/1 bl. 1.05
fl. pitny palenc
prawy stary žitny palenc
35 połnoproc. 1/1 bl. 2.50
prawy Steinhäger wot Schlichty
40 połnoproc. 3.75
wišniowa woda z Corneho lěsa
50 połnoproc. 1/1 bl. 4.60 1/2 bl. 2.60
slowkowa woda, 50 połnoproc.
1/1 bleša 4.—

Něšto delikatne za znajerjow

„Malcnowy duch", 50 połnoproc.
1/1 bl. 6.75 1/2 bl. 3.75

Ze swojeho winoweho składa

Rhynske wina

	bl.	bl. šk.
lětn. 33 Edesheimer Forst		0.80
lětn. 33 Geubickelheimer		1.—
lětn. 33 Hambacher Schlossberg		1.00
lětn. 34 Oppenheim. Goldberg		1.45
lětn. 28 Oestricher Mühlberg		1.80

Moselske wina

	bl.	bl. šk.
lětn. 32 Mesenicher Königsb. ng		1.00
lětn. 31 Avgler Schinfels natur		1.2
lětn. 33 Alfegnader Rösling		1.4
lětn. 1 Trittenh. Laurentiusberg		1.4
lětn. 31 Lieser or Niederberg nat.		1.6
lětn. 31 Scharzberger Lindenh. natur		1.60
lětn. 31 Wehlener Sonnenuhr nat.		1.8
lětn. 33 Erdener Treppchen natur		1.80

čerwjene wina ze suda litr 1.05

Słódke wina

	bl.	bl. šk.
Tarragon., druzina ort-wina		1.25
Original kupa Samos		1.—
Malaga, fine old		1.5
Malaga, cyle srary		.9
Santotini, słódke, dessert, wino		1.6
Portugeske wino	2.75,	2.80, 1.50
Warjeńske Madeira		1.4
Orig. kupa Madeira, wos. dobre		2.85

Strowotne wina

Němske połn. wino litr 0.85	bl. 0.7
Vermouth di Torino Cinzano	bl. 1.80
Vermouth di Torino Cinzano	bl. 2.1
Vermouth Noilly Prat, franc.	bl. 4.40
Wino 18 jaworskow	bl. 1.7
Monte Christo, wobniwe	bl. 2.8
1/1 Mayr-daphne při Achnia	bl. 2.3
Po sinowe win	bl. 2.2

Mój slager! Dobre słódke wuherske wino Czentego bl. 1.60

Sadowe wina

„Cyder" słodko hlsaste jubiłowe wino	litr 1.—
Jasowe wino, čerwjene	litr 0.85
wino z kisłych wišnjow	litr 0.88

Němski sekt njeje wjacy luksus!

Jónkróćne wos. poskicenje
Bźenowe sekt „Hausmarke" z zarubjenym kisłym wokom bl. 1.95
Jenostak delikatesowy zakład dowoza

Cremanter Cabinetsekt	bleš 2.2
Crempter Gold	bleša 3.4
Kupferberg	bleša 4.50 3.0
Henkell	bleša 4.50 3.0
Henkell Privat	bleša 5.5
Söhnlein	bleša 4.5 3.00
Söhnlein Rheingold	1/2 bleše 2.4

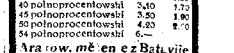

Přirod. hojerka M. Harnisch

je wuwjazańe tež **njedźelu 23. 12.** popołd. wot 3—7 hodź **k rěčam**
na Kěžorskej drózy 2
(při Žitnych wikach)

Darće

photo-aparaty photo-potrjebu
wot
Erich Winter.
drogowy a photowy wobkhod
na Kamjentnej hasy 14.

Přiloha k čisłu 298

SERBSKE NOWINY

Sobotu 22. decembra 1934

Złota njedźela — Swiedźeńske mysličiki

Wo spodźiwnym napißmje so nam powěda. Na jednym stołpje mójeseje so čitaštej. „I. moje rano w schesćich", tak tam rěčatsche, „śměje stotu hłowu". Sćitowe wołoženje so na tym stołpje nałożowachu so na tłowany pokład. Dyrbachu a phtachu. Pokład njenamakachu. Jeneho dnja dźěšče zuby nimo. Cźitasche pißmo a wobkedźbowasche, na kotru bok sćin stołpa 1. meje rano w schesćich pada. Tam poćza wuch na kónčku sćina. Namaka bohatu śdźerku drohotnych pjenjes.

Łutśiska njedźela ma też taku stotu hłowu. „Słota niedźela" dźěn so mjenuje. Schtož prjedawschej njedźeli, njenuzu koprowa a hlěborna, na dołhodach pschinjeskoj njesłej, to wocakuje wobthodnił dwójzy a trójzy na stołej.

Łutśiska njedźela śmě so we hłubokim śmyśle „słota" mjenowaćj, s kotrejež móżemy bohaty pokład stźěhnyć. „Knjes je blizko!" nam pschiwoła. Je schiwórta adwentska njedźela. Je podobna pschiśehrjenjeum durjam. Pschitworźmy je! Tu padaja wot dźěsća w złobjatku pokładajeso słote pruhi do wutrobh. Cźłowiske dźěćo, hrěwaj je do hrěje! Daj jemu nuts do twojich nutrin, so je rossćiwěła w cźemnosćach staroseśow, hubjeńskwa, nuzy a cźerpjenja. Haj, puschcź je nuts do twojeje dusche, tute słote pruhi, kotrejž wuthadźeja wot hodownego kała, wot Sćóźnika śmětca. Bohaty pokład budźe twoja mdła. A tón je: mitła, pedpjeraza, troschtowaza lubosć. Wo tym dźěn wobsteji hódnosć źiwjenja a jeho smysł, so lubosć wugwuknh Tohodła nam poslednja njedźela adventa pschiwoła: „Wasch swojak lubosće wosjewće nschitkemu ludej. Knjes je blizko!"

Hody su nam huśto prajile, so lubosć zbožownych źini, niz jenej lubosć, kiž bjerje, ale teź ta, kiž dawa. Kodźemy zabyć, žej po hodowne zbože a hodowne zoźnowanje dóńdź a je do naschich statokow donjesć. Tuž njesławi lubosć do hrěje, ale wosjeń ju wschém cźłowiekam, niz jenej swojim domjazym, ale tak prajwje tym tkudnym a wopuschczenym, kotliž za nami pytaja. So by sćitwórta njedźela adventa nam była je słotej njedźelu! So by nam cźiłe słeto rodźy a lubosće spožćiła! Tuto słowo nadźe kóżdy namakacź, kiž je źadźazej duschu pyta, dokelž Knjes je blizko! Adventske słowny wosjewja nam jeho pschitthad. „Pschihotujće sdobnje puć wyhospodnu hoscpodu!"

Rumpodich přeco hišće słucha

(Wobras se wźmy.)

Jenaž hischcze dwaj hnjej a potom chze so k Bożimu dźěćom do dźěła dacź. Tu khwilu thodźi sam dom wot domu a śłucha, kajke dźěćeći su a schto jich pscheja. Listow je hižo dosć dostał a pschepytuje nětko pisarjow. Wobshuja so na wschě waschnje, so njechychu hodowne dary do njehódnych rukow pschijchće. Hlejeće, kak thwata wjeś wot wjeśi, kak śtradźu po wojach wacźi wot statuka k statoke, kak wezipnje wulchi naśtaja a kak jemu wocźi thodźa. Wichudże śłucha kedźliwje a hlada makym a wulkim hłuboko do nutrin a wutrobh.

A schto wschо naśhoni! Żyle łónzo pschecźow su jemu lubi ludźo hodu dali. Ma jara nuźne, a tuž so nihdże dołho niefadźerźuje. Jónka chze měcź nowe nahkowjaze rukawschko, Madlenka rjanu pišanu śaku. Muž jej po prawym kóżnych k kocźich kózow pschejeśche a nětko njewě, na cźim je, hdyž hischcze śwětki kśěża a schtórzy hwisdaja. Cźaka na synnu. Ma dźěn seźerbowske drěnje a seloma żona je jemu kocźe koże poruczíła. Te drěnje na so seźahnu. Wschelazy hej pscheja porjadne dźěło, so bychu saśłužby a khleba měli.

A wowka by rad żelesne kachliczki na swojimi wumjeńku měła, dyž traśch po hodźoch wulka syma pschiindźe, so by hej mohła potom śtwiczku kśpje wutepiéź.

A hakle te dźěći! Wulku elektriśku żeleźnicu, kolebateho konja, ale thętro wulkeho ś woprawdźitej kożu pocźehnjeneho! Małe jśdne koleso, kaśej ma śuźbodźij Jurij. Hanka źedźi sa wjetschej tkankowej śtwu, tak wupotkej, kaž śtólcźk a dołhej kaž konoda. S woprawdźitymi meblemi, ś gardinami a wołnami! „Niż tuschny mały kaschćik na blido!

Och mój jejdyko, luby duschny rumpodicho, njej cźi wusko? To su pschecźo, kotrejž nichtó dopjelnicź njemóże.

Szkła ko dźiwam, so by so kśěża wospjet na nohi nastajił. Nima to żaneho śmykła. Hójeha dyrbiśch pjenjesy dobracź? To ludźo śami najlépje wědźa, so je wschudże thudowa.

Ty wschak su schwarny thadła! Wěch so hrej pomhacź. Psched hodami pschecźa nicźo njeptacźa, twch móże kóżdy do śyteje wole měcź. A tuž hej pschcja auto, rycźerkubło, wulki łóś, zdhły regiment wołojanych wojakow! Njeźmě runa měcź ani na blidźe! Měł hebi tonu maczeeku blotowazu deśku pschibracź, kotraž k wotnej dohaha. Teź tu hischcze polnu wojakow. Runje to hej ludźo pscheja, schtoż so njehodźi dopjelnicź. Tak je to najrjeńschcho pśched hodami. A runje létha, hdyž njebudże wjele śpdacź, twarza hej hrody do powétra. Nó haj, lubi rumpodicho, dokelž njemóżesch létha wjele daricź, móże kóżdy hnitje „markstowacź" a śwoje myślińske pschecźa pschednjesećź. Ty wschě pschecźa pschijimasch.

Advent

Zbóžnika je nosyła
Marija hnadowna.
Kyrie eleison.
Złota kapka padnyła
Do jeje wutrobnja,
Kyrie eleison.
Róża wotewrita
So w polnej pyše je,
Kyrie eleison.
Cyły swět nětk česći
Jeje sławne dobyće.

P. Krječmar.

Ale njesmjemy śtě wo nim myślicź. Wón hej ś dźěćatkami a dorosćenymi sćerba niehraże. Khutnje a kedźliwje śłucha w statokach, śwójbach a wutrobach. Cźini jara wucźene wobliczo a we wschitko hej nanajlépje śyadowacź. Nó, hym wcźipny!

Aha, śeje widźeli, kak cźini? Wschu cźesći jemu, wuzeji ho na śwoje rjemjeśło a zo. schto chze. Tawno wulke pschecźa — to su wurécze a bladu. A tuj śłucha śtrach tróschku wótrisćho. Żyle wótrje, ś tajkim drjewjanym likom kaž jón lékarjo maja a mi so śa śtethoskop abo tak podobnje réka. Njedawno je lékak naschemu Janej na thribjet śiajił, hdyž wo sahorjenju płuzow récześche. Haj, taśi rumpodich ludźom na wutrobu staja, so by jich potajne mysle śhonił. Je wschak dosć w śwojim źiwjenju nasbonił, so so dźěćom tunja wérka, na kotruž jim zyle zyhkośe, bóle libi, hacź zjone drohe dary. S tymle wumérjenjom chze dźěło wukonjeć. A tuj kruce śłucha hacź do najhlubschego kucźika wutrobý, teź w luboscźinskich wézach.

Schto ho pschi tym wschitko wukopa! Hlejeće, kak so śchibale hmeże a wośpjet do śwojich knizkow śapinuje. Wschelake pschecźa budźe dopjelnicź, hyrnjeź hórsche było.

Arnoscźt chze tykłu ś barbami wécź, to by jemu wulke wjeśele cźiniło, dóstanje-li je. Małka żeźi sa rjamuni bantami. Cźemjerez Franz chze hej wschо druhe farjez, hy-li jenož hubnu harmoniku dostał w popowej tyśy, na kotruž so rejowaze pory w śerbskej drasće ryhnowane. Tajki, kajkuž na Wicźasej Jakub, kiž je śwoju k narodninam dostał.

Pola drasich hej wschelake napiśa, na cźoj so ani njedopomnja. A na cźoj hej źyka njemyśla, so mohłe to k hodam dostacź. Haj wschak, budźa wjesele sawolacź, so hym hej dawno pschał. Kak je jenoż wědźał? Njeźhym hej woprawdźe myślił, so mohł to dostacź!

Kak budźe so Mérczinkej Hilża wjeśelicź, dyž budźe pod hodownym śchtamom rjane wotwrći stacź! A deknja korczmarka hakle, so je śtónczuje kosejowu młyn na sćěnu dostała.

Malu piśtolu hej napiśa a jedyn „tingeltangel". Duzent piśtow k wurěśowanju, por puntow kefeja za stare żónki a Nyczej Augustej kapkowu latarničku. Tomle Paschkej wozyn hrějawku. Wot toho cźasa so bě stara rosćeszała w saschlej symje, je hej ś cźopym zyhkom wupomhała. A nochze hej żanu wiaby kupicź, dokelž dyrbi ś tójbym kroschkom liźiéź, je saśdźeny tydźeń pola śuźbdźij prajila, dyž tam pomhaśche pjerjo dréć. Kak budźe so dźiwacź, dyž rumpodich patorźiju nęschto w papjerje sawalene pschinjeśe a so wukopa, so je to hrějawka. Liczi ś tym, so ho nichtó na to njedopomni. Mnoży teź dostanu se śmuśeje pomozu, za cźoj so postara.

Tak thwata dom wot domu a wjeśku wot wjeśki. A pridy so njespokoji, doniż nieje wschudżom hej trdne wotpoślaw a wucźuśchił. Mózno je, so runje ś małymi wézami, kotrež wot wutrohy pschiźdu a sośy k wutrobje du, wjazy wjeźela nacźini hacź w normalnych cźasach ś wulkimi darami. Na źadyn pad njeda hej śwoje sastojnstwo wsacź a hyrnjeź pjenjesy źadniche byle.

Zhromadźizna serbskeho tow. „Lubin" w Budestecach

(Sapośdźene.)

Sanźdźenu śrjedu, dnja 12. hod. t. l. schadźowasche so śerbske towarstwo „Lubin" w Budestecach po dlěschej pschestawyp jako jónu k śhromadźiśnje w Rośicy bosćenju w Budestecach. Bohužel bě so jenoż mała horstka śmětnych budustawom k tutej nimo měry zajimawej śhromadźiśnje sescha. Pschi spocźatku powita pschedsthda towarstwa, knjes Hajna-Splósćarski, pschitomnych a pschede wschém wažnieju hosćow, wjednika Domowiny k. wuczerja Nejda a k. dr. Zyża ś Budyschina.

Knjes Neiho rostażowaschе nam w dlěschim, ś wulkej kedźbnoscźu pschijatym pschednoschku prasćenja dalschich dźěławosće śerbskich towarstwow. Towarstwa śame njemóża sarukowacź, dalsche zwostorźe a. zjiwenje Sserbstwa. Tohodła je Domowina pomjenowała w kóżdej śerbskej wsy a wsyzy dowérenika. S tuteje pschicźiny teź je Domowina pschestworiła śwój sakład a mjenuje ho nětkoł „Swojak Łużiskich Sserbow", kotremuż móża ho teź pschisamknjeź ludźo jako hobustawy, kotśi njeźu śdobom hobustawy nětajkeho towarstwa. Teź źupy su ho pschetworile.

Domowina pak njecha jenej wécź śwonkownje njeno śerbskich ludźi we śwojich śapiśach, ale wona chze pschede wschém wécź wutrohy Sserbow. Tohodła je ho teź zarjadował w lécze śtéi w Radworju. Na nim je ho dwarjało pokazaś śerbskéz a teź nemśkej śwnoscźi, kak bohaći Sserbja śyka na na kulturnych kublach. Hłowny samér dźelawosće Domowiny je teź był, so bychu ho pomėry ś Nimcami na nowy sakład śtajiłe. Sa śerbśki studentski dorost je hebi Domowina wumuwowała śdérku po zwlach Sserbach. S hejkom Domowiny je, so bychu teź w Sserbach śtali jedyn za wschėch a wschitzy za jeneho.

Sśmér śtoletneho naschego próśowanja je ho dźenje śtał je śmérom nėmśkeho śtata. Śtejimy kruce jako

Stawizny serbskich wsow

Podał wyšši wučeŕ K r a l.

Banecy a Wutołćicy

W Banecach a Wutołćicach l. 1579 a 1617, kaž liśćina z posledniścho lěta swědči, hišće wulkej ryćeŕkuble njejstej byłej. Banecy mějachu wudwóŕ (fórbark), 11 burskich kublow a 1 khěžku. Dźensa je tam dospołne ryćeŕkubło, jenož bjez knjeżeho wobydlenja, a jenož hišće 2 burskej kuble a 4 źiwnosće z někotrymi khěžkami su zbytne wostałe. Wjes je wokoło hata we wulkim kole twarjena była, a zbytne statoki tohodła z dźěła khětro daloko rózno leża. Hišće we zańdźenym lětstotku, po wotwjazanju robotow, je ryćeŕkubler tu kubła źiwnosće pokupował. Wutołćicy mějachu 1617 wudwóŕ (fórbark), 3 kubła a dwě źiwnosći. Teź tu su so kubłe zhubiłe, wšeše hižo w 17. lětstotku, we abo po 30lětnej wójnje. Wjes so zda dospołnje přetwarjena; snano je jeje přenjotne městno wokoło hata zady nětčišeho knježeho dwora było.

Banecy su k wulkemu Njeswačidlskemu knježstwu swójby ze Schreibersdorf słušałe, 1421 hišće jenemu z tuteje swójby słušachu. Potom dołho žaneje powěšče njeje. Do třícećilětneje wójny bě z wobsedźerjom Abraham z Luttitz a po nim Khrystof z Luttitz; jenož jedyn bur słušeše Rudolfej z Gersdorf, kiž bě po nimaj Wutołćanski knjez, a toho wón 1620 Hendrikej z Luttitz Sólšećanskemu předa. Potom zaso dołho ničo njezhonimy. Lěta 1704 předa Konrad Hendrik z Theler leńske kubło Banecy z Haslowskej korčmu a z prawom, Bańcanam po swojej woli piwo napołožić, Arnoštej Gotthardej Adolfej z Warnsdorf, a wot tuteho kupi Banecy l. 1712 Wolf Bohakhwal z Muschwitz, a z dobom też Wutołćicy. Wot tuteho časa stej Banecy a Wutołćicy stajnje w jenej rucy wostałej.

Hač su Wutołćicy hač k Njeswačidlskemu knježstwu słušałe abo ryćeŕej pod Budyskim bohotom stejacym, njewěmy. W 16. lětstotku so swójba z Metzradt nad Wutołćicami mjenuje, kotraž w Milkecach bydleše. Wot njeje kupi 1562 Hans z Puster abo Poster kubło a wjes, wot tuteho 1569 Abraham z Luttitz, kotryž je też Banecy wobsedźał. Jeho syn Khrystof z Luttitz měješe so 1620 z Rudolfom z Gersdorf. Tehdy hišće běchu tu 3 burjo a 2 źiwnosćerjej. Jedyn Bańcanski bur, kaž so tam naspomni. 3 Haslowscy źiwnosćerjo a „kruch drjewa" při Cornej Horje pola Smilneje k Wutołćicam słušachu. Předołženja dla jemu tuto wobsedźeństwo 1645 předachu. Katharina z Luttitz jo kupi. Po njej dosta jo 1661 jeje syn Hans Khrystof a po tutym 1666 jeje wnuck Hans Adolf. Wobsedźeństwo bě swójba 1665 do žonjaceho leńskwa přewobročić dała, zo smědźachu jo też źJnske wobsedźeć. Hišće w lěče 1666 předa so wjes Hanje Katharinje z Rechenberg a 1668 wot tuteje jeje druhemu mandźelskemu Khrystofej Sikmundej z Raussendorf. Tutón předa wjes „z Kobanskim młynom w Banecach" 1677 Konradej Hendrikej z Theler, kotryž Banecy wobsedźeše, tak zo nětko Kobanski hižo Banecy wobsedźeše, tak zo nětko Kobanski młyn, kotryž we Łahowskich wuhrodach leži, Wutołćicam přisłuša. L. 1688 kupi Wutołćicy sakski radźićel a wyššohamtski kancleŕ Jan Leddin, a teć Kobanski młyn so jemu do žonjaceho leńskwa přepisa. Jeho wudowa přewza wobsedźeństwo 1693, 1694 kupi jo Jan Hendrich z Zeschwitz, 1695 Khrystof Bohakhwal z Luttitz, 1696 Wolf Bjedrich z Luttitz, 1702 Wolfgang Haubold z Polenz, 1704 Jan Křesćijan z Holdreich, kotremuž so leństwo do swobodneho wobsydstwa přepisa. Na to hnydom w samsnym lěće 1704 je předa Ernstej Gotthardej Adolfej z Warnsdorf, kotryž w samsnym lěće też Banecy kupi. L. 1712 kupi Wutołćicy a z dobom też Banecy Wolf Bohakhwal z Muschwitz. Nětko Wutołćicy z Banecami zjednoćene wostanu, kóžde kubło pak wosta samostatne ryćeŕkubło.

Banecy a Wutołćicy kupi 1730 tajny wójnski rada z Le Coq, 1746 znaty hrabja Hendrik z Brühl, 1749 dwórski a sudniski kancleŕ Bjedrich Filip Lingke, kotryž 1783 wumrje. Jeho dźowka Křesćijanka Friederika, kotraž so pozdźišo woženi z Janom Zachariasom Hermanom, wyššim sólnym dohladowarjom a komornym radu w Drježdźanach, postaji swojeho synka, pozdźišeho Drježdźanskeho měšćanostu dr. Wylema Hermana za wobsedźerja. Jeho syn dr. Pawoł Hermann bu 1830 z wobsedźerjom Wutołćic a Banec. Tuteho syn dr. Bjedrich Hermann bě wobsedźeŕ wot lěta 1879. 1914 přewza ryćeŕkubłe tuteho syn Wylem Hermann.

W sydomlětnej wójnje mějachu Wutołćicy a Banecy khětro čerpjeć; dokelž běše kubło w rukomaj hrabje z Brühl pobyło a hišće běše w rucy saskeho zastojnika, jo Prusacy wosebje skobachu. Tohodła po wójnje wołoženi hórku mjez Banecami a Wutołćicami l. 1763 z rěčemi a spěwami jako „Friedensberg" poswjećichu. Dźensa su tam teź rowy Hermanec swójby, tak zo je někto zmysł mjena hišće druhi. Dr. Pawoł Hermann bě we Wutołćicach khěžu natwarił, kotraž dyrbješe być ratarski wustaw, a bě w njej agrikulturchemiski laborа-

Serbja ja němšinu statom. Dyrbimy pak ho ſami ſaſtajeć ja naſche daſſche wukhowanje. Domowina njeje ſ politiſkej organiſaciju, ale wona chce wukhowaćz ſerbſku krej a ſerbſku pódu. Sćmy Serbja, dokelž ſmy ſerbſke kreje. Se ſerbſkeje ſemje je wuroſtło naſche ſerbſke burſtwo a ſ teho naſcha zyła bohata ſerbſka kultura. Naſcha winowatoſć je, podpjerać wſche ſerbſke prózowanja, kaž na pſch. ſerbſke nowinarſtwo. Kaž ho djenja ſdjerži němſki ſtat ſ krutej wolu a ſ luboſću, tak ho hodži Serbſtwo ſakhowaćz jenoż na tute podłoſty. S pſchećelom, ſo by ho piſches jeho ſłowa w łóžnej wutrobje ſwěcźka nadźije do ſerbſkeho pſchichoda, a ſ próſtwu, ſo by ſtódy tutej ſwěcźy dał dohajaneje zyroby, ſo by ho wona bórſy rozpłomjenieła k wohnju ſahoritoſće, ſtóreż rěchnik ſwój pſchednoſchk wo nowonatwarjenju ſerbſkeho luda.

Knjez dr. Ryſ pokaſowaſche na to, ſo móże djenja kóżdy ſ dobrym pſcheſwědčenjom hajiś Serbſtwo a ho wróżowaćz ja ludźiwo. Napomináſche kóżdeho jednotliwca, ſo by kaž japoſchtoł khodźił a ſpytał dobrej ſerbſke buſche. Njeſtorkmy, ale dźiſajmy. Kóżdy niech ſapoſnje pola ſjebje ſamehu a we ſwojej ſwójbje. Kunje w Budeſtezach jako wobroſenej kraſinje je dźeło mulne.

Dźiſche roſdźělowanje ja zuwiſowanje we praſchenju ſerbſkeho roſwiwćowanja w ſchulach. S dźakom na kk. pſchednoſchowarſow ſtóreż pſchedbyła roſmołwu wo pſchednoſchku.

Na ſemrětkach Jobuſtawow Malerja ſe Splóſka, Gruhla ſe Saborja a Winklerja ſ Budeſtez pſchedbyła ſ poćeſcajzymi ſłowami ſpominaſche a wſchitkeż ho k jich cźeſći poſtſkhnychu.

Sbérka ja Domowinu wunjeſe 3.65 hr.

S wutrobnym pſchećelom do noweho léta ſtóreż pſchedbyła wulku ſajimawu ſhromadźiznu.

Přilopk

Tśeći raś jabłuka.

Dwoje ſadowe ſnź ſmy létſa ſamo w Němſkej doćekał. So baś jena jabłučźina tśiźy otoły wyſoke, je węſeſe najwjetſchi rekord w Bożej ſtwórbje. Tutón dźiw ſta ho pola wobſhedźerja ſeneje jabłučźiny we wuherſkej wjeſy. Tutu bě wón piſched ſchéſcź létami na dnju ſtź Pětra a Pawoła ſadźił. Pśeni raś njeſeſche jabłučźina w juniju płody, na dnju ſwjałeho Schćěpana (2 pomjeńſa) druhi raś ſchéſcź ſwójich płodow a kónc oktobra bjoheje raś 45 ſtrowych jabłukow. Sajimałe pśchi tym je, ſo bźchu druhe a tśeće płody bóle ſłódne a trajaze, tola pak jannch pócźtow njeměźachu.

Żeleſniſki cźah do ſchwadrony ſchpaniſkich jéſdnych.

W Klar-el-Kebir, w ſchpaniſkej Marokkowſkej, je ho ſtrjedu cźeſće njeſbaże ſtało. Hdyż ſchwadrona ſchpaniſkich jéſdnych w mhłe piſches żeleſniſki móſt jéchaſche, na dobo cźah pſchipuſcha a do jéſdnych ſajédże. Jedun wojak bu morjeny a dźeſaćź druhich wojakow ſo ſrani. Tęż nékotre konje ſo morichu.

Lynchowaŕſke njemęry.

W Shelbyville w Tenneſejſkej (w Sjednoćenych ſtatach połnócźneje Ameriki) na ſudniſtwje cźornucha ſudźachu, ktoryż bě pjecza běłu holcu nadpadnył. Wěſi wobydlerjo ſo pſched ſudniſtwo ſbéżachu, ſo bychu ſo cźornucha ſmjognowali a jeho ſami ſudźili. So by ju taſkej naſyłnoſći wobarało, ſo ſudniſtwo ſ nazionalnej gardu wobſadźi. Niedźiwajzy teho lud pytaſche, ſo do ſudniſtwa dobnjeź. Pſchi tśeźim nabdźiu nazionalna garda do luda ſtśeſeſche. Tśi woſoby ho ſatſćěchu, wjetſcha ličźba ho ſrani. Wobſtorjeneho cźornucha ruće ſ automobilom wotwjeſechu. Naſajtra wjeczor ho lynchowaŕſke njemęry wopśetowachu. Lud ſudniſtwo ſapali. Tenneſejſki guwerneur je do Shelbyville 500 muži nazionalneje gardy póſłał.

---

torium připrawił. Pozdźišo su Łužiske stawy wustaw přewzałe a do Pomorc přepołožiłe. Wón bě wubjerny, doprědkarski ratař, tola burske kubła a žiwnosće pokupowa, zo by ratařstwo też na burskich polach rationelnje wukonjał a w prózdnych domach dosć ratařskich dźełaćerjow zasydlić mohł. Jeho syn dr. Bjedrich Hermann je założeŕ cyrkwje w Zarječu, kotraž bu l. 1907 twarjena a 1908 poswjećena.

Leżownostne mjena: Běłeńja (Bleichwiese), Sucha łuka, Liša łuka, Měrowa hora (Friedensberg, 1763), Hajki, Hoblantec (Haberlands), Hromadnik (pola Wětrowa), Kótło (Kessel), Krejs, Kobanski młyn (po prawom Kobanec młyn, přetož je założeny wot Bančanskeho najeńka Kobana), Wićazec keŕki, Łukajcy, Zady murje, Při młynskim puću, Močidło abo Mokŕina, Mjetelčan hat abo Mjetelk, Pusćina, Pod polom, Zakowske abo Zakec, Zyndźic hora, Smuhi (abo Zmohi?), Wowća łuka, Byča łuka, Simanc(ec) hora, Tepeńki abo Tepeńka, Wutołćanska łuka, Win(i)ca, Wjeńkec keŕki, Pola wětrnika, Wjelhora (z wjelka abo wulka hora! němski Wolfsberg je wopačny přełožk). Při rěcy (Am Schwarzwasser), Cotta-lipa (Cotta bě slawny lěsaŕ), k tomu němske: Frityfeld, Weiße Tafel, Hinter der Villa, Lehmannsfeld.

Mjeno Banecy je skrótćeńka stareho mjena Bogdanowici. Bogdan rěka Božidar. Po wótcu Bogdanu abo skrótka Banu ma wjes swoje mjeno.

Mjeno Wutołćicy so zda być rodźinska wjes, hdyž bě w času přenjeho zapisanja Wutołt abo, kaž němske mjeno Weidlitz swědči, Witołt z rodźinskim wótcom. Pfuhl pisa Wutołćicy; dokelž je Witholt hižo němske mjeno a němske „t“ wótriše hač serbske? abo ćehodła?

(Pokračowanje sćěhuje.)

Lube dźěći! K hodam je wam wuj Tomaš dlěše powěźanćko wobradźił. Čitajće je swěru. Też nanej a maćeri prajće, zo byštaj sebi je přečitałoj. Zbožowne hody!

Bože dźěćo po prošeńu

Swjata Marija z Jezuskom a swjaty Józef puśćichu so nětdy z njebjes na zemju, zo bychu hladali, hač su ludźo lěpši hač tehdy, jako po Bethlehemje khodźo wo hospodu prošeštaj. Kaž we swojim času po swjatym kraju dźěchu či tśo khudźi přez połe strony, swj. Marija njeseše dźěćatko, a hdyž by wustała, by jo Józef njesł, přetož njemóžachu ani wóslika. Pěši stupaštaj dźeń wote dnja, bě to tydźeń do hód, zyma khětro zakhadźeše, puće běchu zawěte ze sněhom, łodjety wichor jich předuwaše.

A tak přindźeštaj Jozef a Marija z Jezuskom tři dny do hód popołnju do srěnjeje wsy. Swjata swójba dwór wot dwora wo miłe dary prošeše kaž wšitka khudźina. Dokelž pak sama ničo njetrjebaše, rozdawowaše naprošene dary zaso tym, kotrychž nuza najhórje přesćěhaše. Nimale cyłu wjes překhodźiwši winyštaj so swjataj prošerjoj k staremu hrodu. Hižo směrki padachu, běchu dźě krótke dny, hdyż Józef wo hrodowske durje zaklapa. Tu pak přihna so ze zahrody ščowkajo psysko a wobskakowaše swjataju, zo Marija njewědźeše, kak by swoje dźěćatko před zwěriskom wukhowała. Durje so wotewrichu, knjeza hrabjowy syn, snano 13létny rjelpus, na nich zareji, što sebi zwěritaj na hrodźe a hišće w émićey prošerić. Swjaty Józef na hrube słowa měrnje wotmołwi, zo wo wodaće prosy, jeli je młodeho knjeza rozmjerzał. Mjez tym přikhadźeše za psom hnadny knjez sam z honćwy, tomu pak ničo njeprajiwši woteńdźeštaj. Hóle nanej potom powě, kak bě prošerja a prošerku wotehnał, a nan jeho pokhwali.

Swjataj nješto kročel za wsu a za knjezim dworom hišće khěžku wopytaštaj. Jako do duri zastupištaj, přiwali so jimaj wóń njehłenych neplow (běrnow) z kachli napřećo; to so k wječeri warjachu. Na zaklepanje jimaj holćka wotewri. Po postrowjenju zawoła jeju mać do jstwy. Při słabej swěcy sebi tu na zemi čŕjódka drobnych dźěći hrajkaše, mać za kachlemi nohajcy płataše, nan pak blizko duri khošća wjazaše. Nan a mać wot dźěła stanywši cuzeju jara přećelnje witaštaj, běštaj to muž a žona w srěnich létch, zróstnaj a čilaj. Też wšé štyri dźěći zabychu na hrajki a přistupichu z wóipnosću, ale přistojnje.

Nan so swjateho Józefa wopraša: „Na kak daloko da so hišće měritaj? Je khětro éma hižo, puće su zawěte. Twojej mandźelskej so tola w tym wjedrje khětro ćežko dźe, dźěćatko so jej wšěch jara wobćežka.“

Józef wotmołwi; „Kak daloko je do susodneje wsy?“

Khěžkarjowa žona rjekny; „Pol hodźiny wšěch.“

„To wšće, to wšće“, doda khěžkaŕ. „Ale mój bychmoj wam našu najstwu poskićiłoj, dwě łožy tam stej. Wěrno, Marhata?“ pohladny muž na swoju žonu.

„Lubjo rady, ja mějach te samsne słowo na jazyku“, wotmołwi Marhata.

Swjata Marija zwjeselena praji: „Dobraj-słowjekaj, o rady, jara rady wostanu. Derje by so to hodźiło, mój luhušk by ze mnu spinkał. Wuwotpočnjemoj kaž *nětdźe na hrodźe; smój też w hródźi hiło wjele króć* nocowałoj.“

„Pónđu“, khěžkarjowa žona rjekny, „wječeŕ spřihotować. Marka, wocyđź neple a wusyń je dó sklł! Janko, přinjeś talerje a nóże! Leńka, skoč po butru!“

„Maći, tam je jenoż hišće małki kusk“, Leńka rjekny.

„Dźi no, dźěćo, budźemy wjacy přiseleć.“

A spěšne nóžki a ručki wšo přihotowachu. Swjaty Józef staji swój nakhribjetnik do kuta. Mać wotłiči kóždemu dźešću tři abo štyri neple na kachlowu ławku, da kóždemu cwačk butry na škličku a hromadku sele.

Tak so pomodliwši zesydachu so wšitcy k wječeri, wulcy za blido, mali za kachlowu ławku.

Józef pak hišće raz wot blida stanywši swój wačok rozwjaza, wućeža z njeho šwarny kusk butry a připołoži ju khěžkarjec butŕičcy, prajejo; „Maći Marhata, dźensa sebi wšitcy tróšku tołšo pomazajće!“

Nichtó tu radosć njewopisa, kotruž tón kusk butry zbudźi! Dźěći stawajcy sćicha šiju naćahowachu k blidu, a wóćcy so jim kaž njehjeske hwěźki zybołachu. A mać wjesele kóždemu z nich hišće kaž stawčk porsta teje žołteje butŕički přimazny. „To je dnšny wuj“, sebi dźěći šukotachu. A jich běłe zubički tu tučnu wječeŕ pilnje mlějachu, zo so jenoż tak po šiji suwaše.

Wězo też nanej a maćeri a hosćomaj ta jednora wječeŕ derje zesłodźa. Wšitcy sej rěčachu, zo jim za dołho tak wulkotnje słodźało njeje kaž tón króć. Hdźež je dobra mysl, kóžda jědź dwójcy a trójcy tak derje słodźi kaž bjez njeje. To je hotowe!

Jako běchu so wšitcy pěknje nawječeŕjeli, so Bohu podźakowachu. Tři wjetšo dźěći pomhachu maćeri grat a běłizny zwotnosyć, a mać blido a ławku wumy.

Potom wuspěwachu wšitcy zhromadnje wječorne paćerje. Dźěći dachu wulkim z ruku dobru nóc a wunđźechu lehnyć. Też swjata Marija Jezska horje do łoža donjese. Khěžnikec dźěći wo Božim dźěsću sonjachu — njewědźicy, zo z nimi pod samsnej třěchu spinka.

Józef a Marija pak daštaj so z khěžkarjec mandźelskimaj do bjesady. Zhoništaj, štož wšak hižo wědźeštaj, zo khěžkaŕ na ćěslistwo khodźi, hdźež jeho žadaju, druhdy też na knježi dwór a na hród. W zymje wšak dyrbi wjele swjećić, potom so wězo ščeńka žiwja. Wulutować so při štyrjoch dźěćoch ničo nje hodźi, khěžka drjo hišće nětkole dosaha, ale hdyż buźo jich za dźesać lět dźesać, da-li Bóh, što potom! Powjetšiš so domske njeda, dyrbitaj sebi na nowotwar myślić. „Tola Bóh swojich njewopušći“, wjacy króć praještaj. „Wjacy dźěćatkow, wjacy wótćenašow.“

Jako so khěžkaŕ Józefa za wunoškom prošeństwa wopraša, wućeže swjaty Józef z nakhribjetnika měšnju a wusypny ju na blido. To bě feńkow a kroškow! Józef zwnběra wokoło 12 z nich, khětro płešniwych, a rjekny: „Tele su wot skupych; tohodla płešniwja. Wšć druhe so z kóždym dnjom rjeńšo swéća!“ Potom zaso wšón drobjaz do měška zawrć.

Wupřawši sebi dobru nóc podachu so k měru.

Nazajtra, jako běchu wulcy a dwě wjetšej dźěći ke mši pobyli, posnědachu zhromadnje z toho, štož běštaj Józef a Marija z naprošenych darow na blido zwobradźałoj. A zaso jim to wšitkim zesłodźa kaž ta wječeŕ wčerawša.

Po snědani da so swjata Marija z dźěćimi do rěčow, što jim Bože dźěćo přinjese. A wone rjeknychu; „My wšak bychmy wjele trjebali a wjele wzali, ale k nam wone přeco najposledy přikhadźa, dokelž my jow wonka bydlimy, a to wone wjele wjacy nima.“ A Jank, tón šibałk, praji; „Bože dźěćo by pak też jónu pola nas započeć mohło, a potom hakle mohło do wsy hić. Ja bych tak zawěšće cyle prawcho konja k jěchanju dostał.“ A tak kóžde swoje přeća nékak přeradźi. Jich mać steješe kaž spłóšena. Nan pak powěđaše sebi ze swjatym Józefom a tak wo dźěćoch wjele njedosłyša. Hewak by so zawěšće spodźiwał.

Bórzy so Józef a Marija z dźěćatkom na dalši puć zhotowaštaj. Na wotkhađźe so wopraještaj, što staj dołžnaj.

„To Bóh luby Knjez wšitko zaplać!“ wotmołwištaj ćeslic mandźelskaj. „Wo to sebi starosća njećińtaj! Přewodź was Bóh, zo was njeby njezbožo podešło, ani hrozni ludźo wam kŕiwdy njenaćinili!“

A rozžohnowawši so z dźěćimi a staršimaj sahaštaj Józef a Marija z luboho statoka. Před durjemi so hišće wobroćištaj, a Józef rjekny: „Jelizo by tu nješto wostało, to sebi zdźerźće w Božim mjenje!“

Khwilu cyła ćeslic swójba za swojim dobroćiwym wopytom hladaše, potom so jim pućowarjej ze swojim dźěćatkom z wočow pominychu. Zyma ščipaše. Huhotajcy wróćichu so do ćopleje stwy. Kaž nan a mać, tak sebi też dźěći hrajkajcy zas a zas wo žadnym wopyće powědachu. Pak rěčachu wo krasnym dźěćatku, pak wo rjanej maćeri, kotraž mohła skerje kralownu hrać hač jako prošeŕka so po wšće z hubjeństwom prać, a pak powědachu sebi wo ćichim wuju a dobrej wutrobje. Wjele, wjele sebi wo nich powědać wědźachu.

Nan posyđźe so, zo by khošća wjazał. Mać a Maćka, najstaršа dźowěćka, zhotowaštej so z khošćom, mjetawku a łopatku na najstwu, zo byštej ju do porjada stajiłoj, kaž so słuša. Mać łoži póśćełaše, holćka mjećeše.

Jako mać w prěnim łožu poslešco přetŕasowaše, jej dźowěćka pod druhim łožom z mjetawku mjećeše. A nadobo te dźěćo zawoła: „Maći, maći! Što tu spody leži! To su sebi ći tŕo zabyli, wćera tu ničo njebě!“

„Baj wšak haj!“ mać rjekny.

„Ju, maći!“ A Maŕka čahaše wał spod łoža. Bě khětro wulki a ćežki.

Mać sebi wał ze wšich stron wobhlada, haj, wona jón też njeznaješe. Zawołaštaj nana. Nan też ničo njewědźeše a za khwilu praji; „Što z tym započeć?“

„Njej da tón muž rjekł, zo bychmy sebi zdźerżeli, štož by tu wostało?“ khěžkarjowa spomni. „Haj, ty maš prawje!“ wón wotmołwi. „To sebi wšc zdźeržmy! Wotwaleć a rozwaleć pak tón wał njebudźemy. A jeli by nichtó po njón njepřišoł dźensa ani jutře patoržicu, rozwjazamy jón Boži dźeń rano. To časa dosć wohladamy, što w nim je. Khiba, zo ty hinak myśliš?“

„Nó“, wona rjekny. „Ja so też wobknježu. Marka, storś wał zaso pod łožo! A nikomu ničo njepraj!“

Tak wał zawjazany wosta, hačkuliž wćipnosć dźěćo jara ćwělowaše. Delka wšak so njezdźerża, a přeradźi młódšim mjelčo te potajnstwo. Dźiwać so tomu njemóžeš. Dźěći su dźěći. A tak sebi čas wotpraschu, zo bychu zawostajenstwo cuzeje swójby wohladali. A potom hódachu, što mohło so w tym wale khować. A wšitke sebi myslachu, zo je tam nješto też za nich. A hižo so wjeselachu na to!

Přibliži so wječor a nóc, nasta patoržica. Dźěći dóstawachu haklc na Boži dźeń dary Božeho dźěćatka. Tohodla w Božej nocy khětro njeměrnje spachu.

(Pokračowanje w hodownym čisle.)

Hospodařski kučik

Wo kupjenju konjow.

Por praweju konjow a prawu hospozu do domu — to čini hospodaria muža! Trjechi štóž trjechi; wobeje ma to khorta, jeli so njeradźi: konjow mózeš k nuzy tola předać abo přeměnić — žonu pak nic. Tola za to, zo z měnjenjom konjow wjele njedobudżeš a je lěpje, zo so do časa hladaš, što kupiš.

Pytaš-li konja, dźi do hródže, w kotrejž steji, prjedy hač so na dwór dowjedźe. Klepaj zwaha na konja po cyłym čěle, zhěrí prědnju a zadnju nohu. Da-li sej to lubić a počina-li na drastu nuchać, maš sćerpnyho konja před sobu. Kusarja, bjerja a loskotaka spóznaješ hižo w hródži. Njedaj žanemu domjacemu do hródže., kiž trjebaj z woałnjom konja k tajcestwu nawabi. Nětko na dwór z konjom: kedźbuj na prěnje kročele, hač njekhromi; khromitosć (Spat, Schale) so tu najlepje spóznaje. Kóždy překupc staji ći nětko konja tak, zo z prědnimaj nohomaj na hórcy steji, tak čini skerje woći. Druhdy je kóń dresérowany, zo radniej nozy kloni, to přińdże na tosame. Daj konja na runinu dowjesć, po móžnosći tak, zo ma zezady sobje sćěnu z cyłym chlěwom, ty stup 5 kročelow wot konja a po murinych skałbach mózeš wobkedźbować, hač je kóń po dołhosći stajnje twarjeny. Čim runniši a dłši je khribjet, čim lěpšeho konja maš před sobu, njech k čahanju, njech k jěchanju. Neruny khribjet, k zadkej spadowacy, pokazuje na čaharja, tola bydźe so při tym martrować. Hladaj też na to, kak je šija z wutrobnom zrosćena; šija, hłuboko we wutrobnje tóaca, njehodźi so k prahej na rjemjenje, dokelž tute na šijine žily čišćo krej zahaća — do khomota to ničo njećini. Šeroka wutroba pokazuje na strowe płuca a na wutrajnosć skoćeća.

Wobkedźbuj dale jerchenišća a pleca (Nieren- u. Lendenpartie): čim kušiše a šěrše je tu skoćo, čim lěpje. Runa srjedź poslednim rjebłom a kludom (Schlüsselbein) měł jenož ruku šěroki być. Pozběhń też wopuš a pohladaj do zadka — to ničo njepomha. Je-li posledneje črjewo njeměrne, so wusuwaja a zaso so do zadka sćahuje, pokazuje to na to, zo je kóń dudławy (dämpfig), ćerpi na płuca a jatra.

Nětko na nohi: Stej-li prěnjej do prědka přełamanej, maš překónowancho konja před wočomaj; zwjaznicy (Fesseln) njesměšej dołhej być, skerje krótkej, to pokazuje na dobreho čaharja. Při zadnymaj nohomaj žada so prawe kućenje (Winkelung der Sprunggelenke) — runje stejacej zadnej nozy, k ničomu njejstej. Čim dłši je rum wot kluda hač do ričiny (Sitzbein) — a to je jara ważna wěc —, čim sylniši je kóń. — Brodawki na starym konju ničo nieškodźa, na młodym pokazuja, zo je so přećahnył. Kulki (sadźiwa) srjedź roha a zwjaznicy swędźa za khromosć (Schale), kotraž je hórša dyžli spat. Włosy na khorych blećkach přitřihaja abo přismudźa, zo by so njestajnosć z tym a khromosć zakryła. Čuješ-li znutrka na zadnim woskoku zaćeknosć, ma kóń spat, wosebje, je-li někak khromi.

Do posledka roh. Tu namaka so najwjacy skradźnych brachow a też tajkich na woći. Roh njesmě runy być (Flachhuf), je-li pak, bjeř šěroku pódkowu z wysokej kromu, zo by so stopa derje skitała. Hłupiši hišće je polny roh (Vollhuf), při kowanju ma so šěroka pódkowa nutřka po wašnju mjeckow wukować. Je-li roh křiwy, měła so kušiša strona při wurćzowanju prawje hajić, pódkowa budź zamknjena, zo na dłšej sćěnje roha, na palcu a na pruženju (Hufstrahl) wotpočina a khoru stronu njećišći. Wohidny je kózlacy roh, při kotrymž měł so palc z wosebitym żelzkom, na serpik podobnym, skitać. Rozkłóty roh žada wjele sćerpnosće a hajenja: wšo zależi tu na přihódnej pódkowje, kotraž khore sćěny před dótkanjom ze sobu wobara. — Khorosć pruženjow pokazuje so na tym, zo Šěra smjerdźata jucha z nich běži: z toho rak (Strahlkrebs) — słabe krawjenje pokazuje so a dźiwje mjaso, a pomocy tu wjacy njeje.

Daj konjej, a wosebje młodemu, jenož pola kowarja kować, kiž je swojeje wěcy wutsojny; lěpje, zo dalši puć do kowarnje činiš a někotre słěborny wjacy ważiš, hač zo ći kepsak dobre skoćo na rohach skónenje. A potom: Njeskorž z konjacym wikowarjom, to ma — dračа!

Rozwučowace drobnosće

Ludźo praja: Šnupa zaćeri 7 khorosćow. To njeje wěrno, ale šnupa je sama za so khorosć, štož kóždy na wobužnosćach pytnje, kotreż we hłowje, w nosu a dychawkach nastanu. Njebjerje-li so človjek na kedźbu, móže prawje strašne škody za strowotu nastać; katarhy płucow z jich sćěhowkami. Štóž ma šnupu, njech pěknje w čopłym wostanje, hłada, zo so poći a wjele přeraženeje wody abo też kropa. Přede wšěm pak nozy čopłej!

Kubleř, kotremuž běchu so wulke myše do hródžow dale, je tesame ze smjerdźacej žiwicu zahnał. Pak jdźe so tuta do dźěrow, w kotrychž přebywaja, pak je-li so jena w paslach popadnyła, wohlije so ze žiwicu a puści so žiwa. Před njej čěkaja druhe kaž před mórom.

Přećiwo hincy howjadow piše so: Pytnješ-li, zo so hinka hotuje, daj kóždemu skoćeću ½—1 punt glauberoweje sole a někótre dny pospochi jenož mučnu picu (po móžnosći jećnu). Hdyž so hodźi, njech so pica do kamjeńtneho korta linje, dokelž skoćo mała nadobo, za to pak často pije. Hnój daj z cyłeje hródže wumjetać a posypaj hródž z palenym gipsom, zo nohi krunow přeco w nim steja. Za tydźeń budże hinka přewinjena.

Plěsniwja-li kisałe kórki, zawal do łapki 2 lutaj čorneho žonopa a położ to na nje.

Kak wohidne je na woći a hosdarstwu do škody, jeli městna, na kotrychž je so wuhlo rylo, torf kopał, kamjeń łamał, hlina ryła atd. puste wostanu. Hospodar měł na to čišćeć, zo so priedy hač blak přenaja, přednostnje dyrbi pjenjez ze strony najeńka pola gmejnskeho předstejićerja zapołoži, wot kotrehoż mohł so podkopk wurunać, na kotrymž je dźełło zastało. Njech so w kontrakće na to njezabudźe: statok njesmě so špatnišj synej zawostajić, hač je so wot wótca dostał.

W některych krajinach wusywaja w naléču do rédkich rožkow morchej jako nazymsku picu za skót. Po žnjach přewłóći so rola zwaha a trusy so jucha přez nju, štož morcheji hoji.

Stuchły wows hodźi so z tym porjedźić, zo jón z drjewjanym tołčenym wuhlom přeměšeš, na 25 hachtlow wowsa jedyn hachtl wuhla. Z wuhlom derje přeměšany wostanje wows 2 njedźeli na łubi při wocinjenym wokně, potom puści so na fladriju.

Borkawy kładu rad joja konjom do khorych błećkow. Wulězu-li tute, swjerbi konja, wón liza z jazykom a tak přińdu jemu čerwje často do žołdka, strowosć podrywaja. Sćěrk přećiwo čerwjam tu njepomha: smjerć čujo zakusaja so do žołdkowych sćěnow, doniž so kóń na sćěrku daji. Daj *priedy konjej* sklenću sylneho palenca, tak napoji čerwje w žołdku, na to hakle druhi sćěrk, po khwili namakaš w njerjedźe škódne muchoriška a kóń budże strowy.

Plećawy pola čelatow nastawaju z hribikow, kiž so do kože zasydluja. Staj tajke khore čołe do čistcho stana za so (zo druhe nienatyknje), wumywaj khore błeći wšědnje z mydliznami a namazaj je z karbolowej kisalinu (1 dźěl karbola, 2 dźěłaj wody).

Hospodařski rozhlad

Pjatk, 21. dezembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,488	100 pólsk. złotych	47,01
1 liwdźelski punt	12,275	100 českost. krónow	10,40
100 swajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,405

Barlinska burša dnja 21. dezembra. Krute jakadne měnjenje na buršy tej wječera knježesće. Wobrotow běchu po sajbim prěnich kursow, kotrejž nimale bjez wuwinjacja nad wječerawšim kursu ležachu, jara žiwe. Wobkedźbowanja hódne możebje bě, so wjchón material, kotryž bo j dawkowich pjschiśinow pośticjesće, bjez cježow samełcej, haj napraschowanje so pschjeżo ani spokojićej njemóżesće. Najkróše postupichu w kursu montanowe hódnoty, s nich najkróše Klöckner wo 2,25 proz. Na rentowych wikach běsche jara cjicho, tola kurzy so njepschemenichu.

Barlinske żitne wulkowiki dnja 21. dez. Pschi słabym wopyeje běsche na żitnych wulkowikach psched swjatkami dnjeni měrny wobrotow. Nowe wotsamknjenja so ličma cjinjachu. Swjetscha so stare kontrakty wotmichu. W błeśowych żitach je mała pośticjesnje, tola też mjenjy jenoż kedźbliwje nafupuja, wotkeźbe so bodaeże w prěnimaj měšazomaj w nowym lećje. W pjsowańskich żitach njebóśtbje k wobratam, dokelž njeje pschśibowanch pośticjenjow. Jeczemjenje sa pźwańje maja měrny wobkhod.

Wječera płaćejsche w Barlinic zentnar

pschenicy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožki R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jeczmenia G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowsa H 9 — hr., H 13: 8,00 hr.,

Wiki w Sprjejicu.

Pschenża (100 kilogr.) 19,55 hr., rožka 15,55 hr., naležni jeczmień 15,05 hr., nasymšti jeczmień 15,45 hr., wowš 14,85—15,55 hr., běrny 2,35—2,55 hr., hutra 65 hačj 77 pj., jeja 11—15 pj.

Wiki w Drjejdźanach.

Pschenża 9,85½—9,95½ hr., rožka 8,25½—8,35½ hr., jeczmień, naležni 10,05—10,50 hr., jeczmjeń, nasymšti 9,30—9,50 hr., wowš 7,60½—7,85½ hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg

Płaćizny po złotej hriwnje.

	21. 12.	20. 12.		21. 12.	20. 12.
Pšenica	205,5	205,5	buny	13,0-13,7	13,0-13,7
rožka	165,5	165,5	wowka	11,5-12,0	11,5-12,0
jeczmień now.	211-218	211-218	módre łupiny	8,50-8,75	8,50-8,75
jeczmień, nal.	—	—	žołte łupiny	12,5-12,5	12,5-12,5
wowš	—	—	seradella	16,5-17,0	16,5-17,0
kukurica	—	—	raps, wosusk	—	—
pšenc. muka	27,25	27,25	lany wosusk	7,65	7,65
ržana muka	22,50	22,50	such. truhanc.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruški	8,75	—
ržane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
raps	—	—	ržana słoma		
hród, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	ječna „		

Płaćizna za pšenicy za wupłodźenja 8: 197,5 9: 199,5
Płaćizna za rožku za wupłodźenja 8: 157,5 11: 161,5
Płaćizna za jeczmień za wupłodźenja 7: 157,5 9: 162,5
Płaćizna za wows za wupłodźenja 9: —, 13: 160,5

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

22. decembra 1934 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniše płaćizny hr.	najwyše płaćizny hr.
Howjace mjaso z kosćemi	1 kg	1,40	1,80
Ćelace mjaso	1 kg	1,40	1,80
Skopjace mjaso	1 kg	1,80	2,20
Swinjace mjaso	1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	2,00	2,20
Pšeńca muka	1 kg	0,38	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny nowe	1 kg	0,08	0,10
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hróch	1 kg	0,60	0,84
Soki	1 kg	0,40	0,90
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	1,90	2,00
Sušeny połc	1 kg	—	2,00
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	—	—
Jědźne buny	1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,85
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,25

— **Tśenźnjsche wiki.** Butra 21—80 pj., jeja 12 hačj 12½ pj., twaroh 20—25 pj., žołtosej 5—10 pj., hydrowy kał 12 pj., wšófki kał 15 pj., běły kał 10 pj., čerwjeny kał 12 pj., morchej 10 pj., zybla 10 pj., bćšći 40 pj., worjechi 40 pj., hoby 15 pj., tomaty 45 pj., wino 40 pj., běrny 10 puntow 40—50 pj., jabłuka 6—15 pj., kruschwy 10 hačj 15 pj., hubjy punt 85—95 pj.

Wiéne płaćizny w Budyšinje.

22. dećembra 1934.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet			najniša płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšenca, 74-77 kruta płaćizna		50 kg	—	9,87½
Rožka, 72-73 kruta płaćizna		50 kg	—	7,87½
Jećmjeń, lěčny		50 kg	9,25	10,2
Jećmjeń, nazymski, 2rjadkaty		50 kg	—	—
Picowański jećmjeń 59-80 kg		kr. pł.	—	7,87½
Wows 48—49 kg kruta płać.			—	7,62½
Raps		50 kg	—	—
Běrny (wewulkowikow.) naju. pł.		50 kg	2,55	2,75
Běrny (w małowikowanju)		50 kg	3,55	3,75
Syno		50 kg	6,00	6,25
Słoma z mašinu młóć., pras.		50 kg	—	2,25
Słoma z mašinu młóć, k zasł.		50 kg	2,50	2,75
Słoma z cypami młóćena		50 kg	—	—
Butra		1 kg	3,00	3,10
Jeja		1 štk.	—	—
Pšeńć. muka	Type 502	50 kg*	—	17,00
Přeńčna muka	Type 790	50 kg	—	15,40
Ržana muka	Type 997	50 kg*	—	12,95
Pšeńć. wotruby wokrjes. młyn.		50 kg	—	5,85
Wikowańske přeńčny wotruby		50 kg	6,55	6,70
Ržane wotruby wokrjes. młyn.		50 kg	—	5,10
Wikowańske ržane wotruby		50 kg	5,80	5,95
Ilusy		1 štk.	0,85	0,95
Prosata 790 štuk		1 štk.	11,00	18,00

(Swinjace wiki běchu srěnje.)

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

21. decembra 1934 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 393.

Połnomjasne, wukormjene, najwišše rězneje hódnosće hač do 6 lět — 36—39
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene — 30—35
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše — 25—29
Mjenje picowane wšěch starobow —

Byki: 608.

Połnomjasne, wurośćene, najwišše rězneje hódnosće — 36
Połnomjasne, młódše — 32—34
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše — 27—31
Spatne — 24—26

Jałowicy a kruwy: 1252.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwišše rězneje hódnosće — 33—34
Połnomjasne, wukormjene jałowicy najwišše rězneje hódnosće hač do 7 lět — 24—31
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowicy — 16—22
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowicy — 10—15
Mjenje a špatnje picowane —

Ćelata: 2704.

Najlěpše wukormjene (1. družiny) — 50—55
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.) — 40—48
Spatne (3.) — 30—38

Wowcy: 2201.

Młódše a starše wukormjene (5. družina) — 31—32
Starše wukormjene (6.) — 29—30
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.) — 18—28

Swinje: 1083.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiżeni., hač do 1½ lět stare — 50—51
Wukormjene — 50—51
Mjasne — 49—50
Spatne — 47—49
Rancy a kundrosy — 46

Směšk

Njebojazna wotmołwa! Wosadny knjez farař dźěše připadnje nimo domskeho, hdźež před durjemi mały hólčec mócnje na wulki bubon biješe. — Knjez farař praji: „Nó, mały pjerachо, daj mi twój bubon“. — Mały pjerach wotmołwi njebojazanje: „Ty móżeš sebi tola sam tajki bubon w měšće kupić.“

Cigary k hodam

lecz lětsa zaso jenoż wot

E. Simona

w Budyšinje w Serbskim Domje

Cyrkwinske powěsće

4. njedźela adventa, 23. hodownika; hodowny žwjedźeń 25. a 26. hodownika 1934.

S **Budyšcina.** W Michalskej zyrkwi budźe patorizu pop. w 4 hodź. Boža nóz se zwobuskutkowanjom zyrkwineho chóra a spěwanjom knjenje K. Johnoweje. — Boži dźeń budźe rano ⅛8 hodź. němska spowědź (farar Tischer), dop. ½9 hodź. směje farar Kapler němske a w 10 hodź. serbske kemšenje (zyrkw. chór spěwa). — Druhi dźeń hodow budźe rano ⅛8 hodź. serbska spowědź (farar Kapler), dop. ½9 hodź. směje farar Tischer serbske a w 10 hodź. němske kemšenje se spěwanjom knjenje K. Johnoweje.

S **Budyšcina.** Njedźelu rano ⅛8 hodź. w Pětrowskej zyrkwi cand. theol. Große preduje (zyrkw. hudźba). Dop. w 11 hodź. směje farar Große hodownu žwjatočnosć z wjeselnymi akom za cźežkožiwjacymi (pichi woktarju). Pop. w 3 hodź. směje farar Paul kschcźenja. — W Marijnej a Marcźinej zyrkwi směje rano we 8 hodź. sup. Berg spowědź a Boże wotkasanje; dop. w 9 hodź. cand. theol. Große preduje (zyrkw. hudźba). Dop. w 11 hodź. směje farar Paul konfirmaziju za dorosćenych a na to Boże wotkasanje. — W Tuchoŕskej zyrkwi směje farar Schneider w nozy w 2 hodź. adventske kemšenje se spowědźu a Božim wotkasanjom za hosćenjazarskich pschistajenzow. — Sběrka za hodowne wobradźenja najchudšich wožadnym.

Patorizu wostanje kenzlija farskeho hamta Pětrowskeje wohady na Hródnym naměsće 6 samknjena. Jenoż wožebje khwatne należnosće móża žo w czasu wot 10 do 11 hodź. dopokdnja wobstaraca. — W Pětrowskej zyrkwi směje farar lic. theol. Ludwig ¼4 hodź. Božu nóz dźěćikemšenja (Porjady Božeje słužby darmo pschi zyrkwinych durjach). Pop. w 5 hodź. Boža nóz za dorosćenych (Theuneretz wotkasanje), sup. Berg. — We Marijnej a Marcźinej zyrkwi směje farar Große pop. ½4 hodź. Bożu nóz dźěćikemschenja (Pawliny Wanaker wotkasanje). Wječor w 6 hodź. směje farar Schneider Božu nóz za dorosćenych. Na wschěch kemschenjach sběrka za zdźerzenje domu sa dźěći.

Boži dźeń w Pětrowskej zyrkwi rano ⅛8 hodź. farar Paul preduje (zyrkw. hudźba). Pschiw. w 12 hodź. farar lic. theol. Ludwig preduje. — W Marijnej a Marcźinej zyrkwi dop. w 9 hodź. farar lic. theol. Ludwig preduje (zyrkw. hudźba). Pop. w 3 hodź. směje farar lic. theol. Ludwig kschcźenja. — Sběrka sa wožednu diakoniju.

Druhi dźeń hodow w Pětrowskej zyrkwi rano ⅛8 hodź. farar Schneider preduje (zyrkw. hudźba). Pschiw. w 12 hodź. farar Große preduje. Pop. w 3 hodź. směje farar Paul kschcźenja. — W Marijnej a Marcźinej zyrkwi dop. w 9 hodź. farar Große preduje (zyrkw. hudźba). Sběrka za zyrkwinske sastaranje evangelskich Němcow we wukraju.

S **Hornjeho Wujesda.** Njedźelu rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske predowanje (farar Hila z Kalowa); pop. w 4 hodź. hudźbna adventska zwjatočnosć, na to němska spowědź. — Patorizu pop. w 4 hodź. Boža nóz. — Boži dźeń dop. w 9 hodź. němske zwjedźenske predowanje. — Druhi dźeń hodow dop. w 9 hodź. němske zwjedźenske predowanje. Sběrka za zyrkwinske sastaranje evangelskich Němcow we wukraju. Dop. ½11 hodź. hodowna zwjatočnosć dźěćikemschenja za wschitke letnikti.

S **Hulk.** Njedźelu dop. w 9 hodź. němske predowanje, ½11 hodź. dźěćikemschenje. — Patorizu wjeczor w 5 hodź. Boža nóz.

S **Wjelerjna.** Njedźelu dop. w 9 hodź. němske kemschenje (chór dźěći spěwa). Patorizu pop. w 5 hodź. Boža nóz. — Boži dźeń budźe dop. w 9 hodź. němske zwjedźenske kemschenje (zyrkw. hudźba), ½11 hodź. serbske kemschenje. — Druhi dźeń hodow budźe dop. w 9 hodź. němske zwjedźenske kemschenje (zyrkw. hudźba).

S **Wjerjerej.** Njedźelu rano w 7 hodź. němska spowědź, duchowny Mowčeŕ; dop. w 9 hodź. němske kemschenje, vikar Garbe; ½11 hodź. serbske kemschenje, vikar Krósčin; pop. w 2 hodź. němske kschcźenja, farski vikar Hamann. — Patorizu pop. w 5 hodź. Boža nóz we farskej zyrkwi, duchowny Mowčeŕ; w 5 hodź. w Kschižnej zyrkwi, vikar Garbe. — Boži dźeń dop. w 9 hodź. němske zwjedźenske kemschenje, duchowny Mowčeŕ, ½11 hodź. serbske zwjedźenske kemschenje, vikar Krósčin; dop. w 9 hodź. zwjedźenske kemschenje w Kulowje, farski vikar Hamann. — Druhi dźeń hodow rano w 7 hodź. němska spowědź, farski vikar Hamann; dop. w 9 hodź. němske zwjedźenske kemschenje, farski vikar Hamann; ½11 hodź. serbske zwjedźenske kemschenje a Boże wotkasanje, duchowny Mowčeŕ; w pódź. w 12 hodź. němske a serbske kschcźenja, duchowny Mowčeŕ. — Sobotu 29. dezembra dop. w 11 hodź. Boże wotkasanje za serbskich starych ludźi, duchowny Mowčeŕ.

Přilopk

Njeduschniza w kholowach.

Pawla Kamiczeja, z kotrejž mějesche žo Gliwiczanski tawniski žud saběrać, je jebarka z hrajerskim talentom. Je žo ji w lěsu poradźiło, w Plattingu pola Passawa z wulkim wuspěchom rólu w tholowach (jako muzyki) hrać. Tu wustupi jako mkodu muź w krótkich kholowach (Knickerbocker) a bjes teho, so by žwoju worcźisnu saplaźiwu, jadneschze na kradnjenym kolesu do města Passawy. Tam žo wěsta cźuješche, hdyž sašo jako mloda holza wustupowaschе. Tež w Passawje njesapłaci w hoseńcu žwoju worcźisnu, za to sawostaji korczmarjej kradnjene kolesо. Dóšć je hakle doscheje, hdy po žwojim nawrócze z dwěmaj towaršchomaj žo na piwowe puczowanje po slimikich korczmach poda a jenemu 100 hriwnow pokradny. W žudnišim pożedzenju žo wupokaza, so je njeduschniza hižo wjele raslow zhłoskuna a je žej pschi žwojej róle w tholowach też wopaczne muzaje papjery wobstarała, potajkim pódla zebanstwa a paduschiwa hišcheje liščiny falschowała. Ju k dwěmaj letomaj jastwa sazudźichu.

Rubježny nadpad.

Po puczu z Briega do Grüningena w Schleźyskej staj dwaj rubježnikaj wuczubnika nadpadnyłoj, kotrejž mějesche naščerane pjenjesy žwojeho mischtra pschi žebi. Banditaj, kotrajž po sdaczu wědźeschtaj, so je wuczobnik pjenjesy zběrał, jemu do wobliča pożwěcźišchtaj a hólza z jězdneho koła storhnyschtaj a jeho wurubischtaj.

Dobre žnědanje za zadobywarja.

Wo wožebje zwažliwym rubježnistwje žo z westfalskeje wjsy Reineberga powě. Tam žo w nozu do lěkarnje wobydlerja Möhle rubježnik doby a zdobom, so by satraschił, z pistole wustreli. Mandželskaj žo satraschischtaj. Rubježnik jeju strózele wuzijo, žonu nusowasche, so by jemu pjenjezy wuzkł. z butru namasała, kotrejž potom imérom pschi nim zowjom łožu sjź, pschi czimž muza z pistolu w hrozy dźerzeješche. Sso nazběhawschi da žebi nawalnik mandželskeju pjenjesy, nědźe 55 hriwnow, pschepodacź a potom hischcze drastu wudrě, kotruž žo hnydom zwobleka. Hdyž bě žo tak znutskownje a zwonkownje wuhotował, žo zhubi. Kacź dotal jeho hischcze njeje zaskapił.

Sajaz z njewschědnymaj zubomaj.

Pschi hońtwje we wokolinje Noweho Městaczka w Frankiskej (w Bayerskej) stejachu zajaza, kiž mějeschе zubej 5½ zentimetrow dołhaj. kotrajž z delnjeho cźeleszna wurosćeschtej. Dalsche zuby zalowachu hacź na dwaj w hornim cźeleszu. Hlowu sajaza chzeješe preparowacź.

Radio

Njedźelu, 23. dezembra ztyschimy:

Königswusterhauken: Nimo znateho njedźelskeho programa: 6,35 rańschi konzert z Bremena. 8 za ratarjow. 8,55 němska zwjatočna hodźina. 12,30 pschipołdnischi konzert. 15,10 za wjesnu lud. 20 nóz tyšaz pschecźow.

Lipsk: Nimo znateho njedźelskeho programa: 6,35 rańschi konzert. 8,20 hudźba na bnjałach. 8,50 rańsche nutrnosć. 12,15 pschipołdnischi konzert. 14,05 tacźele. 19 tacźele.

Hilschcze ważne z njedźelskeho programa: Königsberg. 20,45 wječorny konzert. Hamburg: 20 zabawa a reje. Köln: 20 reje a spěwy. Warschawa: 19 orchestrowy konzert.

Pónjedźelu, 24. dezembra ztyschimy:

Königswusterhauken: Nimo znateho wschědneho programa: 6,35 wjesely rańschi konzert. 12 tacźele po pschecźu. 21 rěcź němskeho ministra Rudolfa Heßa.

Lipsk: Nimo znateho wschědneho programa: 6,35 rańschi konzert. 12 pschipołdnischi konzert. 13,10 tacźele po pschecźu. 20 němske hodowne zwony.

Hilschcze ważne z dnjeweha programa: Barlin: 20 za Bożu nóz. Wrótzlaw: 21,20 hodowne spěwy. Win: 19,10 wječorny konzert.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Rožku wjacy nječkupujemu

Rožnu skomu a WOWS dale kupujemy

Wójskowe zastaranske zarjadnistwo w Budyšinje

prjedy proviantowy hamt. — Telef. 2156/57, pódlanske měsno 10

Jan Wjela-Radyšerc:

Smjertna hara

Niže Łaza k Běłom Khołmuzej
Steji hora pěžacźna;
Tej wot starych wótznych czažow
„Sćmjertna hora“ rěkaja.

Pschecźo tole dźiwne mjeno?
Je tam znano rownischcźo,
Hdźež žo wotemrěcźi kładu
Do jich łóžwa pożledniuh?

Abo je tam jónu někoh'
Sćmjerćej ta běła sajała,
So ta hora tajke mjeno
Ma wot nahłoh' žmjerćenja?

Hdyž wo tom we tamnych stronach
Koho napraschujesch žo,
Dostanjesch se žwólnoh' erta
Tole stare powěstwo.

Někdy we Wojerowskim kraju
Mór je njemidrje sakhadźał,
Prošny jědojteho dyma
We wschěch domach kónzował.

Dźeń a dźeń bě rowyrycźe,
A bě žmjertne zwonjenje;
Wschědnje běchu wschudże błyschecź
Pokhowańske kerlusche.

Tehdy ras tam pschi tej horje
Burik z Łasa worasche.

Hórka hół dla teje mrětwy
Dźěsche jemu pśches myšle.

Hdyž wón tak pschi žwojim dźěle
K tamnej horje pohlada,
Pytny, kak žo pśches nju z hole
K njemu jomi kurjawa.

Haj, a na njeho žo wala
Jako hnata z wětśikom.
Žiły z hrozu žarźiwachu,
Krej žo chzyschе haczicź jom'.

Hlej 'nu pśched wocźomaj sjewi
S teje mihy žo postawa,
Spodźiwneho wutworjenja,
Na scherjenje podobna.

A ta zuja wujewjina
S dobom k njemu stupi žo,
S hłoźom jakoż hubu žyeża
Wudybawi na njeho:

„Ja žym mór, a na žmjerćenje
Do Łasa žo naměrjam,
A žym wuslowlik žej tebje,
Ty nje dyrbiśch donjesć tam.“

Lědy bě to žyczo wunjeźł,
Na khribjet žo wjerchny 'nu,
A mě ź tom tón wobši cźłowjek
Cźežku cźežu hobrka.

Duj to wětśe žrozne brěnjo,
Cźežše jako górzy śi,
So tom' potulenom' burej
Rjap žo žyły sekchiwi.

Strózele joh' spschejimachu,
Spjeczi žo nu wutroha:
„Namihdy cźe njedonjesu,
Ske ty traschmo, do Łasa!“

„Kak dźe dyrbjał lubym žwojim
Sćmjerćej ja pschinjesć do domu,
So mi ź jědom twojoh' dycha
Naduchani sahinu?“

A to traschmo žyczo snježe:
„Njeż nóz! Dom twój pschepuschcźu!
Cźe a dźěćata a žonu
S dźakom žiwych wostaju!“

Ale spěwschi žo wón wrěmy:
„Do Łasa cźi nochzu dacź;
Žanu žiwu duschu wo wšy
Njedyhdyśch nam skónzowacź.“

„A teź mojim pschecźiwnikam
Sa žiwjenjom njeśmějch hicź,
Tym, kiž bjes winy žu na muje,
Ani włóska jekschiwicź.“

„Jachlo tebje wotźał njeśu,
Njech teź słowo hjes dycha,
K wódnom muzej z tobu skoczu
Do cźornoho jězora.“

„Njech teź ź tajkim bědnym sežinkom
Žiwjenje sam pschišładźu,

Dya wschał tola wjele duschow
Sakitacź chzu pśched tobu.“

„Lěpje, so ja, jedym cźłowjek,
Pschińdu tak wo žiwjenje,
Hacź so žyła wjeś by była
Polna cźełkow pśches tebje.“

S tom wón pod Khołmcźansku horu
Dycha tójo pschihipa.
Schto po pożlednich tych słowach
Dźiwneho žo njepoda?

Njenadźijcy hlej ta hora
Wotewrjenju rosdaji,
A je scheromódrym kadom
Wschо žo duzy sakuri.

A tón muž wot žiwjenja cźeże
Sdobom pytny złóženje,
A tón mór kaž mróczel dyma
Samuri žo do semje.

Sa nim samknu žo ta hora —
Burik dospě dwór a dom —
A tón mór wot teh' cźasa
Sasta wo wšach ź morjenjom.

Dokelìž we wonej horje
Mór žo takle zahrjeba,
Wona wurjadne je mjeno:
„Sćmjerćna hora“ dostała.

Wona je wschak z tymle mjenom
Snata koko-wokolo —
Schtó pak mjenowacź nam może
Teho muža duschneho?

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1,15 hr., na póšće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 3 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přećiwo sćěhowkam čełneho znjezbožeńca z 1000 hr. — hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožeńce dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najrozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńca dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin planje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje ćišćeńcja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja

Čisło (Nr.) 299 — Budyšin — Pónđelu 24. decembra 1934 — Bautzen — Lětnik 83

D'a hodowneho swiedźen'a wuńdże bliźše čisło „Serbskich Nowin" štwórtk připołdnu

Jan Skala:

Zwońće, zwony . . . .

Tysac hwězdow swěcy jasne
zhladuje dźens z njebjes dele
a na serbsku zemju sćele
njebjo swoje Bože dary
wulkotne a přewšo krasne.

Swěcy swěća w kóždym domje
so kaž wotbłyšć wonych hwěžkow;
serbske dźěći z čopłych hnězdow
skhadźuja so bjez wšej' hary
wšě při Božoh' dźěšća štomje.

Pokoj dycha z serbskej zemje,
z jeje hór a jeje hole,
hdźež su wšitcy dobrej wole
k pobožnemu powitanju.
dźěćatka we Bethlehemje.

W patoržicu w cyłym ludźe
paćer nutrny so roni
z dušow serbskich. Z mocu zwoni,
zwoni, zwoni: „Njech tež Serbstwu
jónu zaso lěpje budźe!"

A ja w cuzbje mysle swoje
pletu wšě na tute zwony,
zo bychu je na zahony,
w Serbach njesli . . . . . Z tysac hwězdow
swěca swěć Wam wjeski drohe . . .

W advenče 1934.

Wjednik je wukhowarjow počesćił

So by wobhadku parnika „Newyorka" powitał, běšche so wjednik a němški kanzler Adolf Hitler žoboru rano z wobšěrnym cełahom do Kuxhavena podał. Wothšełenja namórnistwa w Kuxhavenje a wjednikowa cełna standarta wjednika postrowichu. Też běšche so wjele ludowych towaršchow sešchło, kotřiž wjednikej holdowachu. Wjednik poda so hnydom na parnik „Newyork", so by so pschi witanšćich zwjatočnoscheju wobhódźił a wukhowarjow wobhadki norwegskeje tódźe „Sitto" počesćił. Wjednika pschewodźeschtaj jeho adjutant, SA-wyšschi skupinowy wjednik Brückner a němšti nowinarśki schef Dietrich.

Wjednik postrowi najprjedy kapitana Krusu a wupraji jemu sbožopschecza němskeho ludu. Kapitan Krusa pschewodźesche wjednika na promenadowy kryw, hdźež běšche so wukhowarske muzitwo sešikowało. We swojej rěči zhwaleschе wjednik kapitana Krusu a jeho wobhadku, kotraž je němskemu tódźenistwu wulku częsć sakazała. Wona je swójej pokazała, so by němske wobhadki tódźow smužite, rjekowske a k měrnej powoju hotowe. Kapitan muzitwu wjednikowy dźak wupraji a wunješe tšikrócznu hławu na němskeho kanzlerja. Potom nětčišchi prěni offizěr Wiesen wjednikej wobhadku wukhowarskeho cłonka pschedstaji. Wjednik pschepoda na to 11 muži šwjatej wobhadźy wukhowarśku medaliu, kapitanej Krušy a nětčišchemu prěnjemu offizěrej Wiesenej flotu cžahnik je swojim mjenom jako dar a tódźemu wukhowarjej wobalku s pjenježnym pschidawkom sa hodowny a nowoletny dowol.

Wjednik so wukhowarskemu muzitwu hischće raz podźakowa a so na to s kapitanom Krušu do jeho kajuty poda, hdźež žebi wot tuteho nadrobnje wo wukholwarskim sluzbu powědacz da. Jako běšche wjednik na to 40 posaarskich Němzow powitał, kotřiž su k wothłosowanju je Sjednoczenych statow pschišeli, 149 hodź. tódź wopuschczi. W pschistawje pak běšche so wjele luda sešchło, kiž njeschestawajcy wokasche, so chce swojeho wjednika wohladacz. Stónczuje so tuto žadanje dopjelni, a wyklanje nochzyšche pschestacz. Runje hodźinu po swojim pschikhadze, 8,40 hodź., wopuschczi wjednik pschistaw, so by so do Barlina wrócił.

Što stawa so w Sowjetskej Ruskej?

Powěsće po podawkach w Sowjetskej Ruskej su jara njejasne. We wukraju je so powěsć rozscherila, so su stralchneju pschecziwnikow nětčišchego sowjetskeho knjezerstwa Kamenewa a Sinowjewa sajeli. Ruske hamtske strony pak wo tom dospołnje mjelcza. S Moskwy pak je někto sajimawa powěsć dóschła, so je so Kirowowy mordar, Nikolajew, po dotalnym pschepschuschowanju wo pschičinach swojeho nadpada wusnał. Po offizielnych powěsćach z Moskwy je mordar prajił, so je njeskutk skućił, dokelž je Sinowjewowe pschiwiržowarstwo w kommunistiskej stronje jeho k tomu nawabiło.

Do oppozizije ftuschcheja wschelazy terroristoju, mjes kotrymiž běšche wóžom prjedarschich stronitych zobustawow. Swjetscha su to ludźo, kotrychž su se strony wustorčili, dokelž su so pschecziwo njej w nékajkim nastupanju pschechili. S dźěla pak su to też tajzy, kotřiž Sinowjewowej skupinje pschistuschachu a so tehodla se strony wusterčichu. Też Nikolajew běšche zobustaw strony, jeho pak běchu pschi sapočatku tuteho léta se strony wujaunknyli, dokelž běšche so pschecziwo dišziplinje strony pschestchol, posdźicho pak běšche wón swoje sadźerżenje wobzarował, tuž běchu jeho sošo do strony pschijeli.

Londonske nowiny „Daily Expres" pišaju, so je Stalin wobjaunknył, so chce też pschecziwo Trockemu postupowacz, dokelž so z jeho dźełanjowscju we wukraju wohrożeny cuje. Stalin chce pjecza franzowske knjezerstwo namolwjecz, so by Trockeho z Franzowskeje wupukasało. Wo połoženju w Ruskej powě „Daily Telegraph", so su w Charkowje spschihadarstwo pschecziwo Stalinej wotkryli a 21 wožobow sajeli. Ruske mjezy do Pólskeje su so nimale sawrěle. Cžahi z Ruskeje njepschiwożuja wjacy tamnych puczowarjow, kotřiž bychu do Pólskeje puczowali. Na mjezach je jara kruta kontrolla wukonja.

103 smjertnych wusudow, 153 zaječow w Ruskej

W swójsku z mordarstwom, kiž je so na Kirowje sta-cžiło, je so w Ruskej po hamtskim wossjewjenju w cžasu wot 1. hačz do 21. decembra 153 politiskich wožobow sajało a 103 k smjerći sahudźenych so wotprawilo. S Moskwy so hischće powě, so so prozeż pschecziwo mordarjej Nikolajewej tajnje powjedźe. Wuzjud so hischće do skónczenja tuteho léta wocakuje. Nikolajewej a jeho 13 zobustatym, kotřiž su so pjecza nětčak na mordarstwje wobdźělili, hrosy smjertne tykostanje.

Generalna rada jendźelskeho kegrcza dźełacžerskich swójskow a nazionalny wukonjazy wubjerk jendźelskeje dźełacžerskeje strony stej resolusiju pschijałoj, z kotrejž swoje roshorjenje nad samorodowanjom Kirowowa wuprajitaj. Tola sdobom so też pschecziwo wotprawjenjin mnohich wožobow zwobrozetaj. Wonaj žadataj, so maju wschitke sajate wožoby prawo na dožahaze sakitanje a sjawne žudnišće jednanje. Wobej instanzy chcetej je zwjetšinu pósłanzow w Londonje wo swójsni siejišchcžu pojednacz.

Francowska Rusku warnuje

W Parižskich nowinach „Matin" Filip Barrés francowsko-ruske porjadki kritišy rospomina. Wón pisa, so je so Sowjetska Ruska do koka europskeje politiki sćahnyła, niz so bychu wjecorne ludy kommunismus pschijate, ale dokelž porjedni sacžuwaju, so napschecziwnu mózpschecziwo nowej němskej mozy potrjebuju.

Nětko na tom sałeji, kak Ruska swój nawrót do internazionalnych pocžahow rosumija. Po franzowskim mjenjenju dyrbjała wona jón tak rosumicz, so by wschudźe kommunistiskeje agitazije swonka Ruskeje wostaji. Ludy dyrbjałe žebi wěste być, so maju tu se Sowjetskej Ruskej, niż pak z kommunistiskej stronu cžinicz. Pschetož swjatk je Sowjetskej Ruskej, na pschikład franzowsko-ruski swjatk, móže ras wěste lepschiny poskicžeć, tole jenož potom, hdyž so w Ruskej jedna, kotraž nocze revoluziju w Franzowskej spěchowacz.

Sastupjerjo Sowjetskeje Ruskeje su w tutym nastupanju Franzowskej w poslednich měsazach wschelake lubili, tola Franzowska žebi wjazy žada. Na žrědze je hischće wjele žrjedźišchcžow sa pschewrót, kotrež Sowjetska Ruska wudźerżuje. Też w Franzowskej je kommunistiska strona a kommunistiska propaganda, kotruž jenož Moskwa wudźerżuje. Sowjetojo dyrbjeli potajkim swoju dźeławosć w mjenje sjeržeje internazionale w Franzowskej formalne sastajicz. Dyrbjałoli nuthwilnemu franzowsko-ruskemu swjatkej wěrzenje rauschich statow abo podobne wěrzenje leżećowacz, móże so Franzowska drje z Ruskej swjatacz, jenże pak z kommunizmom!

86 ludowych přeradnikow před sudom

Prěni thkostazy senat sakkeho wyschšcheho krajneho žudu je jednaschе wot 5. hačz do 11. nowembra w sjawnym a wot 28. nowembra hačz do 14. decembra w tajnym pojednjenju pschecziwo 86 pschichtuschnikam a pschiwižnikam kommunistiskeje a sozialdemokratiskeje strony, mjes nimi pschecziwo pjeć žónskim, i Vogtlandskeje a žuhodnych Rudnych hór dla pschihotowanja wjelepschcrady a pschestupjenja sakonja wo rosbudźadłach. Wobe wobschernej wobstorbje sakoženschtej so na pró-cžowanja wobsorzenych, so mjeschе so dźełacžerstwo pschi sapočatku léta 1933 hačz k wólbam w měrzu k wobdźelskej wójnje nasche-cžowacz a też wobrónicz. Pschi jednanju so wobstorbja w poknym wołtahu wobkruczi. Wobsorzeni, kotřiž běchu žebi rosbuchadła za stossnje samerny wobstarali, so k dwěmaj hačz tšjom létam thkostarnje sakudźichu. Słynni wobsorzeni sakudźichu so k jatwu wot 2 lět 2 měsazow hačz k 8 mě-

żajam bele. Pšcheçšívo tjom wobšlorženym žo jednanje na šakładže šakonja wo špušcheçenju ẖkotšanja šaštaji. Pšcheppłovawáša jatba žo wobšlorženym, kotšíj žo wušnachu, nimale zyła jako ẖkotšanje wobłiczi, druẖim wobšlorženym pak jenoż šoẖła.

Profesor Korla Barth so ze služby puščił

Porjadny profeßor evangelšíkeho bohoßłowšwa w Bonnje, D. Korla Barth, pšcheçšívo kotremuž bešche nemški minister za wocżehnjenje a ludowe wukłukanje ẖkotšanše jednanje wotewrił, dokelž dẓešche wón ſ wěšnym wumėnjenjom šaštojníku pšchišahu na wjednika a nemškeho kanzlera šłoẖcż, je žo ſ wuſtawom službnje ẖkotšanzeje komory knjeżerſtwa w Kölnje je ẖłužby puščił. Jemu je žo na łėto bodyjera pšchiswołiła, kotraż położu šakońškeje pensije wuczinja. Pšcheçšívo łutemu wuſtudej je powołanje na pruſki wołšchi šarjadniſki ſud w Barlinje możne.

Wobhnadžen'e k hodam w Sakšel

Nėmški bohot ša Sakłku a šakši juſtizny minister ſtaj łétżo k hodam 101 šaſtudženych wobhnadžiłoj. Wobẖnadženja njedozpačchu łiczbu wobẖnadženjow šaščehcha łéta, dokelž je žo hižo šakoń wo ſpušchcenju ẖkotšanja ſe 7. augusta 1934 ẓłnje a we wobšchérnym wobẓahu wuſtukotkował.

Internacionalna policija w Posaarskej w połnej ličbje

Hižo ſu wšchitke wotbžélenja internacionalneje policije do Posaarſkeje dojšle. Wobẖdlekſtwo je zuſtych wojakow ſ boſtojnym mėrom pšchišało. Spodžiwne bešche, žo žo žamo tanki po puczu do kwartėrow wojeſży ſchkitachu a žo emigrantiſki komnitar Machts porjadowu ſłużbu wšchi pšchikẖadže wukrajnych wojakow uawjedowaſche.

Nowe luhoslowjanske knježerſtwo a Francowska

Sc je w Zuhoßłowjarſkej prjedawšchi ſwonkowny minister Jewtić nowe knježerſtwo wutworił, je w Parišu walzy ſpokojne. Hačrunjež žo tu wo pšchekodne knježerſtwo jedna, w Franzowſke wocżakuja, žo nowe knježerſtwo detalnej ſnutſkownej a ſwonkownej politiży ẖwėrne wobſtanje. „Petit Parisien“ piſżaja, žo może ẖeẖ Franzowſk. runje każ Zuhoßłowjanſka k wobrocżenju wobſtejnoſczow w Zuhoßłowjanſkej ſłużbe pšcheçej. Jewtić je pjeża wupruẖowany pšcheçel Franzowſke. Pšchi jednanjach w Genfje je Jewtić na ſtronje Franzowſkeje ſtejał, runje każ je Franzowſka ẖeẖo rad podpjerała. Jewtić a Laval budżetaj nóż ſa ſmėrowanje ẖrjedżenje Europy a pšchi Jadranſkim morju też dale hromadże dżėłacż. Lavalowe prezjowanje do Roma, hdyż cżaſ ja njo pšchińdże, budże pšchi pšchihodnjſchich wumėnjenjach lėpje ša wulku mẖeł wujednanja ludow dżėłacż.

Nowa pólskai oceanskai parnikai

W italſkim pšchiſtawje Trieſcje je pólſki parnik ſ łódżewarjerńje wuſėł. Łódź je ẓo na Pitłudſkeho mjeno wulkicżżiła. Nowy parnik je 30 000 regiſtrowych tunow wulki a budże wot pšchichodneho łéta mjeż Gdynju a Newyorkom jėżdżicż. Parna łódź „Pitłudſki“ dostanje bórſy ẓotrowſku łódź ſ mjenom „Betary“. Pólſka natwarjenje łódżow ſ podawaniom wuẖła ża italſke ſtatne żeleżnicżne ſawodži

Kak steli Francowska w politicy wóinskeho łódżstwa?

Franzowſki ſwonkowny minister Laval a wójnſki namórniſtwowy minister Piétri ſtaj pšched konwencyjnaj wuſkerkomaj wo franzowſkej politiży we wójnſkim łódżſtwoje porėczałoj. K temu Parižſke nowiny „Petit Journal“ piſżaju, ſo Franzowſka wołtanje pšchiwiſżowarka ſrėczenja wo wójnſkim łódżſtwje. Wona wołtanje ſwólniwa k wotmołwje na pšchepowſchenje, hdyż może ẓo internazionalne dorozumjenje ſpėchowacż. Miniſtraj ſtaj pjeża wuſbėhnyłoj, ſo ſa Franzowſku jenoż jene praſchenje ſtaczi. Tuto praſchenje je, hacż Franzowſka njeẏy hižo nėtko ẓwoje ſtejiſchcżo w naſtupanju ſakładow ſa pšchichodne ſrėczenje wojſewſka. Washingtonſke ſrėczenje njeje ẓo żenje ſa nėſchto doſtónczneho wobẖładako. Miniſtraj ſtaj wojſemiłoj, ſo smėje Franzowſka w lėcże 1936 ſwoju ẓwobodnjet ruży, je-li ſo k nowemu ſrėczenju njedóńdże. Wo pomėrach ẓylnoſce w tvarjenju wójnſkich łódżow hudże ẓo dyrbjeẏ ſ kóżdej nozu woßebje jednacż. Nowiny dodawża, ſo je Piétri prajił, ſo ẓo nėmſke bróńjenja na morju pornjo bróńjenjam na kraju Verſailleſkeho ſrėczenja dżerża.

Jendżelski zwonkowny minister Simon w Parizu

Jendżelſki ſwonkowny minister ſir John Simon je ẓobotu popołdnju w lėtadle do Parižа pšchileçał. W Franzowſkej ſtej ẓo jeho roſrėczowani ſ miniſterſkim preſidentom Flandinom a ſwonkownym miniſtrom Lavalom ſ wulkej napjatoſcżu wocżakowałoj. Nowiny dopominaju, ſo je Simon runje pšched łétom ſ tehdomniſchim franzowſkim miniſterſkim preſidentom Chautempſom a ſwonkownym miniſtrom Paulom-Boncourom jednał, ſo by pola franzowſkeho knježerſtwa ża runje prawo Nėmſkeje wuſtupował. Tehdomniſche jednanja njemėſachu żanjeho wuſpėcha, tehdła ẖebi mẖtła, ſo jendżelſki ſwonkowny miniſter ſnowa ſpyta, ſ franzowſkim knježerſtwom w tutym naſtupanju jednacż.

Jenalki bjesstrach n'ewoznam'enia lenaike brón'e na mor'u

Wjednik amerikanſkeje delegazije ſa Londonſke jednanja wo wójnſkim łódżſtwje Norman Davis, je Londonſkemu ſaſtupjerjej franzowſkeje hadaſkeje telegrafowarnje wojſenjenje pšchepodał, kotreż ẓo na franjowſku ſtawnoſcż wobrocża. Norman Davis rjekny: „Mjes amerikanſkim a franzowſkim ſtejiſchcżom je wjele podobneho. My Amerikenjo ẓmy krucże pšcheẓwėdżeni, ſo jenalki bjesſtrach njewoſnamjenja jenaike wobrónjenje we wójnſkim łódżſtwje. Rozdżél mjes tutym a ſapſchinjeçżonmaj roſtojicż, je jena ſ holownych wėzow mojeżo nadawka.“

Amerika nadžija so do'ednania we wóinskim łódżstw'e w nowym lėce

Amerikanſkemu knježerſtwu dożyła njeje łubo, ſo ẓo Londonſke roſrėczowanja dla ſrėczenja wo wójnſkim łódżſtwje njeẏju poradżile. Wono pak ẓo nadżijeja, ſo ẓo k lėtu toła hiſchcże puczi namaka, tiż by k wobmjeſowanju broẏenja we wójnſkim łódżſtwje dowjedł.

Knježerſtwo Sjednoczenych ſtatow je ẓo ſa zyły cżaſ jednaniow jenoż na to wobmjeſowało, ſo by relativny bjesſtrach żadało. Tutón bjesſtrach bešche Washingtonſke ſrėczenje ſa pjecż namórſkich mazow pšchinjeſło. Ani ſe ẓłowani ani ſe ſkutkami pak ẓo knježerſtwo Sjednoczenych ſtatow żenje njeje njepšchecżelizy k Japanſkej ſabżerżało. Wono łeẖdła wobẖaruje, hdyż ẓo w amerikanſkich nowinach a w ẓejnje wójnſke vėçe wjedu a hdyż ẓo Japanſkeſe ẓłyhnuła bróńjenjom abo wutwarjenjom a pšchiprawenjom nowych ſepjeraniſchcżow wójnſkeho łódżſtwa w Tjichim oẓeanje hroży. Tajke vėçe wuwobjeja jenoż hiſchcże wótriſche wotmołwy w nazionaliſtiſkich worſchach druẖich krajow a ſnjemóżneja łóẓde mėrne ſhromadne dżeło.

Krótke politiske powėſce

Nazionalſozialiſtiſka ſtrona je wczerawuſchu ſchtwórtu njedżelu adventa po zyłej Nėmſkej hodowne ſwjedżenje ſa rjadowała a pšchi tutej ſkładnoſcżi wołeẖe łhudym a potrėbnym dżėçom wobradżała. Pšchi wobradżenju w poſnóżnym dżélu Barlina, kiż bešche pšchedy kommuniſtiſki, je nėmſki minister dr. Goebbels wo ſozialiſmnje vėçał, kiż ẓo w ſkutku pokaſuje.

Kanzlerowy połnomóżnik ſa Posaarſku, żupny wjednik Bürckel je pšchedẖydże knježerſtwowje kommiſije ſa Posaarſku, Knorez, liſt połłak, w kotrymż żaba, ſo bychu ẓo emigrantoſo i internazionalneje wołiżże wotkitonili.

Italſka komora je nowe ſakonje wo wobornoſcżi italſkeho luda ſ obligatoriſkim wojeſkim rėwnowanjom do wojeſkeho cżaża a ſ wojpietowańſkimi kurſami po wojeſkim cżaſu jenobkóżnje pšchijała.

Grichiſti miniſterſki preſident Tſałdaris je w miniſterſkej radże wojſewił, ſo ẓo grichiſke knježerſtwo pšchetwori. So by ẓo pšchetworjenje knježerſtwa wołóżiło, Tſałdaris miniſtrow proſcheſche. So bychu ẓo ẓwojeho ſaſtojniſtwa wſdachu. Na to ẓo wſchitkży miniſtrojo ẓwojeho ſaſtojniſtwa wſdachu.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 24. dezembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dżeń

Tučna kuoheń čini suche móšnje.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Dżeńża rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer —5 a thermometer w nozy —1. Sšwlna wyſchina nad połnóżnej Ruſkej nėtko ẏylniſcho na wjedro ſkutkuje. Jeẓe wſtw doẖaha hižo hacż do Franzowſkeje. Wėtry, kotreż ſ tuteje rańſcheje wyſchiny duja, powėtr pomalu, ale wėſcże ſtudża. Sacżrunjeż pak je nėtko ſymniſcho, ẓo tola hiſchcże njeẓwiwdżeri. Tak ẓo ẏmna njemóże pšchejara wuſkutkowacż. Sa hodowne ẓwjate dny wocżakuje ẓo podobne wjedro każ dżeńża, pšchi łóẓnym ẏmnym powėtrſe je ſwobſchkrot mózny. — Jutſje wuẏru ẓłónczło 8,02 hodź. ſłhadża a ẓo 3,58 hodź. ẖowa. Wėczacż ſłhadża jutſje wjeczor 8,52 hodź. a ẖowa ẓo wopołdnja 10,25 hodź. — Sſrjedu ẓłónczło 8,03 hodź. ſłhadża a ẓo 3,58 hodź. ẖowa. Wėczacż ſłhadża ẖrjedu wjeczor w 10 hodź. a ẖowa ẓo wopołdnja 10 39 hodź.

— **Wuhladу na wjedro ſa pšeni a druhi dżeń hodow: Symne, ẓwjetſcha pomročżene a hrube wjedro.**

*

— **Tolerje płacżiwoſcż ſłhuja.** Snowa ẓo na to kedžliwe cżini, ſo tolerje wot 1. januara 1935 we wobėhu wjazy nieplacża. Wot toho cżaża śmėja wone jenoż hódnoſcż ſłėbornehо metalla, a ta je jara niſka. Dajſche pšchi tohodła tolerje hnydom ſamėnicż, też wopomnjeńſke tolerje, kotreż tohorunja ẓwoju pjenježnu hódnoſcż ſłhuja.

Jakub Bart-Cżiſchinſki:

Ryčerkubleſ

Historiſka novelka.

7) (Pokračowanje.)

„Hdyż potom,“ rjekny Hawk ẓo na furiera wobrocżo, „jaẓne ẓłónczo cżopke pruhi k ſemi ſcżele a hdyż je ſymdży dżeń cżmowny nas ſacżiſchcżał, potom ẓo dėże njekombż a daj dobytnej waſchej khorhoji na błiſkich hórkach ſmahowacż mi k wjeẓelu a radoſcżi, k ſahubje a ẓnjerczji pak njepſchecżelam ſatrachnym. — Tola ſo też to njeſabudżenny — kajku dha dżeńy hebi parolu wuſwoliczż?“ „Njech je ta,“ rjekny furier hẏe wſcheho mẖtlenja: Vivent les Saxones; wėſcże ẓo wſchitkim wojakam jara derje lubi a ẓpodoba.“ „Haj, mi je prawje“, wotmołwi ratař, „da jemu ruku a khwataſche ſe jſtwy; pſchetož wonka hižo na puczi piſkachu.

Nėtk cżehnjeſche cżaẏ pomału a zyłe cżiſche ſ łėhwa a khėrhy kruch pṙjedy njeho krocżi ratař ſ hiſchcże pjecżomi wojakami, kotſíj tu wokolinu a puczе pſcheẏeẏtuja, ſo tola nibdże na njepſchecżelſke ſtrażiſchcżo ſtorczili njebychu. Mieſ tym pak bė ẓtónczko wyſche na njebju ſtupiło a pocża pomału mhły, kotreż na połach a na puczach leżachu, dėlicż a łédma doſcże'e hiſchcże w prawym cżaẓu cżaẏ dżeru; pſchetož w ruſkim łėhwje bė hižo ẖhėrhe ẓimjenje. Ratař: „Tu możemy hiſchcże nėtko hodżinku wotpoczнycż; ſo bychcże potom cżim kruczіſchcho do ſ...ſchcżela rubali.“

Chyſche hiſchcże nėſchto prajicż, ...ojoji porſt na hubu, poruczi wſchėm mjeſcżerjej a pe...waſche ſ dżery na cżrjódku Ruſkow, kiż zyle błiſko nimo nich pſches hórku jėchachu. Lėdma mó'eſche wojakam dowobaracż ſtėlecż, kotſíj hižo ſa tiélbu pſchimachu a ẓo na nich mėrjachu.

Krakowicż bešche ẓebi mjemuſzy tule wėz trochu pſchemyſlił a mėjeſche nėtko ſa najlėpſche, wodnjo hiſchcże jonn krajinu pſcheẓlėdżicż; mobło tola mózno bycż, ſo je ẓo njepſchecżeſel w nozy nėbdże na łakanju lehnył. A tak cżrjódka koſakow, kotruż bėchu Franzowſojo wuhladali, dyrbješche tole wunjeſcż. Wjerczeſche ẓo nėtko łójdży wokolo hórki, hdyż bėchu ẓo Franzowſojo w dżérie ſhowali; pſchetož hacż k tejle mójachu cżiſcże derje jednore ſtopy roſeſnawacż; ale tu bešche pak wſchitko tak łateptane, ſo njewėdżachu, hdże dyrbja ẓo wobroczicż. A dżeru tón, kiż ju hižo pṙjedy njeſnajeſche, też łohży namakacż njemóżeſche; bešche mjemuſzy zyle ſ kekkami ſaroſczena a na toſtym mółchu, ſ kotrymż bėche tu jemja bohacze polnyta, cżim ſtopy widżecż njebė. Tak dyrbjachu ẓo podarmo ſaẓy do łėhwa wróczicż.

„To ẓu ſmyliłi“, rjekny ẓnjėjo Hawk, „je-li ẓebi mẖtła, ſo naẓ tudy wucżuſchla; tola bychu-li trochu krucżiſcho ſemju pſcheẏeẏtowali, mózho trajeſch ẓo nam ſłe ſeńcż; mẖtła pak ẓebi jenoż, a to k naſchemu ẓbożu, ſo jim tak bjeſe wiſcheje prózy pjeczena kawka do hubu njepſchileçi. Nėtk hižo je nam pomhane, wſchitkży budża nėtko, kóżdy po ẓwojim waſchnju, łénjocha paſeſ; jeni ẓo ſaẓy na ẓwoje łożo wala, ſo bychu hiſchcże ẓo doſpołnje doczahnyli, druẏy pak paleńzowej bleſchi krucże pſchipiſżecż. Mózach tole ẓtoro tóżdy dżeń widżecż. Cżim łóẓo pak nam też nėtku budże, jich tak prawje na dobo ſaſtrózicż a napadnycż. — Hižeje, tamle jėchataj Krakowicż a Sčhżėpanowicż na ſtatnymaj konjomaj a pſchehładujetaj ſtrażiſchcża, kotreż budża nėtko duzy, wėſte, ſo nichtó wjazy njepſchińdże, dremacż poczeż.

Sšlónzo ſtejeſche łiżo ẖhėrho wyſoko na njebju a Hawk mėjeſche ſa to, ſo je nėtko cżaẓ. Skoczi tehodła ſpėſchnje ẏa ẓwojeho rjehotażeho brunaka a pocżachu ẓo nato ſ cżicha ſ dżéry walecż a ẓo na horach roſcżerjecż, ſtélecż ſ mjeẓcżemi ſejhrawacż a Vivent les Saxones wołacż. Saſtrózeni Ruẓojo njepſchecżelow, kotſíj żaẓ je jemje roſcżepnu a łatíj bėchu jich wot dweju ſtronow wobſtupiłi, wuhładawſchi, njewėdżachu, ſchto jenoż je ſtrachom ẖėſſje ſapocżeçż, a łėhachu żaẓ wobłudnjeni po łėhwje, dónlż Krakowicż, wot kotrehoż konja jeſchcż padaſche, njepſchihma a ẓwojich łudi do hrjadom njeſeſtaja. Sčhżėpanowicż mėjeſche pak tych wojakow, kotſíj we wſẏ a w hrodże leżachu, ſarjadowacż a cżehnjeſche nėtko ẖhwataẏcż po łėhwa, ſo bychtaj żebi tu ſ Krakowiczom a ſ druhimi wſchichnimi wuradżiłoj, ſchto je nėtko najlėpſche cżiniecż. A wopraẏdże, wſcho tak pſchińdże, żaẓ bešche to furier Hẏwtej prajił. Ruẓojo roſdżélichu ẓwoju zyłu móz do njeſnjeſchich wotdżélenjow a pocżachu ẓo na to na horу ſabėhowacż. Tu pak jich Franzowſojo hrożnje powitachu; padachu każ muchi. Njedachu pak ẓo ſ tym ſatrachcżicż, nė, pſchezy nowe cżrjódy ẓo na horу walachu a njedowolichu na to waſchnje njepſchecżelej ſ nowa tżélny nabijecż. Bórſy bėchu nėtko w łuki a mjecż a bajonet ẓo w krwi kupałchżej. Njewuprajna ſłóſcż bė Ruẓow runje tak każ Franzowſojow ſapaliła; haj ẓamo ſranjeni ſyntachu hiſchcże njepſchecżela, kotruż tu pſchi nimi bjeſ pomozy leżeſche a cżeżzy ſdychowaſche, ſadużycż a ſkónzowacż.

Franzowſojo pocżachu wſchitke cżłkacż a Ruẓojo ẓebi mẖtlachu, ſo ẓu hižo dobycżerjo, cżerjachu wuẓo każ błódne wjelki ſa nimi. —

Tola nadobo ẓo ẓbożo wobrocżi. — Nowe franzoẓſke wójſka pod furierom bėšche hiſchcże pravvh cżaẓ na bitwiſchcżo pſchiſchło. Wiſcho, ſchtož jemu do rukow pſchiẏdże, poruba, a każ ẓo pſched ẓnjerczom hona ſłéhaja, tak pſched furierom rjadу Ruẓow padaja, a pſched kwatawnym błyſchcżom mjecża na wſchėch ſtronach cżėkachu a ẓo do kruteho łėhwa walachu. — Tón wokomik ſabrjehotaja konje zyle ſ błiſka a na bitwiſchcżo pſchiſchła Krakowicż ſ małej horſtku, — ale ẓu to mużnj ludżo, a ſa mnu, ſa mnu, krucże do nich, wokajo ẓo ſe ſubami ſchipjo cżiſżny na njepſchecżela a każ kwatawnu reju ſnowa ſapocża. A hlej! cżerſtwe cżrjódy Ruẓow ſaruja — a ẓłyſch! łaſti wrjeſkot, hrimot, wótry brinkot cżeſkich hrónjoẓow! — Njepſchecżela pſchi prėnim nadbėhu ſaworócża a tak hižo ſhubjenu bitwu ſaẓy dobudu. A tu, ach bėda, wėczna bėda ratarjej! Krakowicż jeho wuhłada ſady na konju. Sšameho ẓebje njemóżny, a furier tole wuhładawſchi, wali ẓo jemu ſe ẓwojej zyłej mozu naſpcżeço. Mjeçże hižo w otupichu, tak ſatrachcżnje do ẓo bijachu. Sšónczнje pak Franzowſojo tola Ruẓow, kiż bėchu wſchak pſchejara wożłabjeni a roſpjerſchteni, potłóczichu a jenoż mału cżi ſu ſ mòdrym wokom wotenżże. — Schto to tamle, ach Bożo, Hawk je-ſaty! — Sa mnu, ſa mnu! woła ſtyſkżnje a ẓe ẓwojimi kùraẓbramі cżėri ſa cżėkażymi. Tola wſcho podarmo! Ruſke łonje bėża każ ſpėſchne wjewjerżкi, a pṙjedy hacż jich doſcżahnu, ẓo krute wrota hrodu pſched nimi ſapraẓnu. — Schto nėtko cżiniecż?

(Pokračowanje ſcżėhuje.)

— **Wupłaćenje rentow.** S pósty so nam dźěsluje: Wojeńske renty za měsoz januar 1935 wupłaćuja so w Budyšinje a na wotnožkowych póstach, póstiskich agentu-rach a pólskich městnosćach, kiž su Budyšćinje pśiwzeli. pjatk 28. decembra. W Budyšćinje wupłaćuje so na pólce 3 (Pśiched schuleśćikimi wratami). — Sobotu 29. dez. wupłaćuja so podpjery so fijeńbožeńskeho invalidneho sawěźenja a to w Budyšćinje invalidne renty w Evang. towaršchowni na Hornjeńskej hasu 23, pśichitke druhe renty na pólce 3 (Pśiched schuleśćikimi wratami). — Wśichitke rentowe kwitowanki ga měsoz januar dyrbja być wobtrucśene. Mośebje so na to pokazuje, so dyrbi so pola wudowinskich a nekotrych fijeńbožeńskich rentow we wobtrucśenju pod cźikłomaj 2 a 5 pśichpiśanjom miena wobtrucźiś, so bo wudowy abo wudowa njeśtaj śano wojeńskoj.

— **Budyśe haptyki** bu wśchędne dny hacź do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu a pśiwjate dny pak samknjene. Kózdu pśiwju a njedźelu a pśiwjate dny wotewrjene ma ezaś jena haptyka i měśćańskim wotměnjenjom. W decembrje je to Měśćeńzańska haptyka na Hłownym torjońcu.

— **Wobtrucźenje kwitowankow invalidnych, wudowinskich, syrotowych a fijeńbožeńskich rentow** stawa so ta pjata hacź 7. pjatk 28. 12. 1934. W hacź 3 sobotu 29. 12. 1934 w pśiwjatowi na Hrodowskej, haźe wót 9 wo pśiwjeź 22 wot 8 do 12 hodź.

— **Lěkarśka njedźeliska śłužba w Budyšćinje.** Hdyž wołhladowazyp abo domjazy lěkaŕ njeje dostaś, śeli k wo-mozy 1. dźeń hodowny, 25. dezembra, knjes dr. med. **Haubold** na Otto-Pśigangowej dróźe 15, telefon 3317 a 2. dźeń hodowny, 26. dezembra, knjes dr. med. **Höpfner** na Sabrodnej hasy 6, telefon 3266.

— **Lěkarśke njedźeliske śłužby sa Bart, Wulku Dubrawu, Kubśicy a Malešecy** śmjeźe 1. dźeń hodowny, 25. dezembra, knjes dr. med. **Brinck** we Wulkej Dubrawje, telefon Khróšt-Lomśk 256, 2. dźeń hodowny, 26. dezembra, knjes dr. med. **Dejka** w Kubśicach, telefon Budyšćin 2236.

— **Lěkarśku njedźeliśku śłužbu sa Wóśpork a Bukecy** śmjeźe 1. dźeń hodowny, 25. dezembra, knjes dr. med. **Marśka** we Wóśporku, telefon Wóśpork 206, 2. dźeń hodowny, 26. dezembra, knjes **prakt. lěkaŕ Obenaus** we Wóśporku, telefon Wóśpork 252.

— **Wumrěśe.** W nozy k njedźeli je tudomny nahladowaŕ [illegible]an, bur Bjar, njenadźijcy wumrěł. Semrěźy wa[illegible] 48 lět staŕy.

— **Z Hrodowa pola Njeśwacańdła.** Runje Bóźi dźeń [illegible] našich wjesnjan wumieśtaŕ Arnoćt Wjenka [illegible] a duchownej stroowosći swoje 89. narodnin. [illegible] Wjenka je wót mkodych lět śem śmjerny cźitaŕ naśich Serbśkich Nowin. Wótpołdnju jemu i spjeje wutroby hišćeze prawje dołhi a sbožowny źiwjeńśi wjeczor.

S **Lubija.** (Dla śichiwdźenja do ichkitajeje jatby wam.) Mišter Selinim Sakomiju pola Lubija ju źiwnoćeńja Alfredom Mazo Neumannom do ichkitajeje jatby wótł a do ichkitajeho lěhwa w Sachsenhausen dowjeźeli. Sa jatb je nałožona śaśalistiske hibanje śichiwdźiś.

S **Khanec** pola Pančic. Minjone njeźeźo dniśa wjesnjan w tudyšnjej śkale knjes J. Kilank. Pśi pśiležowanju cźeśkeho kamjeńa so jemu tutón na nogu mali a jemu pśi tym palc a druši nort rostśeźi. Po wótnjenowanju we Worklečanjej khorowni jo nětko doma lekuje.

Z **Khanec** pola Pančic. Zaśdźeny tydźeń wotmě so tu ludowa twa na wjesnych, Swinańanjanskich a Zejićanskich ležownosćach, kotreż hromadźe hoźiwanski wokrjes tworja. Sydomnaće tśělcow potrěśichu 37 zajacow, 5 karniklow a 10 bažantow. Za hodowny pśeźeń to potajkim budźe dosahaś. Wotnajeŕ honźiwy je bywši kubleŕ Pjech w Khanecach.

Z **Kukowa.** Hody, swjedźeń měra — hody, swjedźeń wjesela! Jedyn z najrjeńšich hodownych radosćow je bożodźěśanowy śtom. Tutón smémy lětsa k pśejomu raźej w našej wjesy wobdźiwaś. Na našim nowym wjesnym naměśśe stej nětko „bożodźěśowy śtom za wšitkich“ w najkrasnišej pyše, wječor z elektriskimi śwěźkami wobswětleny. Z nazdala błyšći so tutón hobr a daloko wupśeśtrěwa so jeho wobswětlenje. Śtom staji na pśećelne waśnie k zawjeselenju wjesnjanow naš korćmaŕ Bruno Natuš. Nětko wjesela so kóždy wječor młodźi a stari nad zbromadnym śtomom a wróćeja so potom wjeseleje mysle a lépšeje nadźiju domoj, hdźež nětkotrežkuli dźěśa hišće pśed spanjom ze swojimaj staršimaj abo sotromaj wo Božim dźěśu powěda, doniž w śłódkim sparje njewusnje. — Minjenu sobotu so w našej „Młodowni“ tudyšeje žónskeje skupiny NSDAP zymska pomoc poświnym ludźom wudźěleše.

Z **Rózanta.** Wćera wječor wokoło 5 hodźin poby w tudyšej farje paduch. Wokno wutłóčiwši bě so pśez nje do jěźerńnje dobył a potom cyły dom za pjenjezami pśepyta. Kelko je pokradnył, so dotal njeje wěsćono. Knjez administrator P. Domaška běše tón cas w Sernjanach na pśednošku k. fararja Kětana ze Zebnicy, kotryž tam wo spomožeŕskim dźěle Bonifaciusoweho towaŕstwa rěčeše. Za paduchom njeje dotal śledu.

Krajny burski wjednik Körner w Kamjeńcu rěcaŕ

Schwórtk wjeczor je krajny burski wjednik Körner w sali hoścenca „Města Drježdźany“ w Kamjeńcu na zbromadźiznje burjowa a pśichśiłuchnikow němśkeho sejźiwjazeho stawa rěcaŕ. Krajny burski wjednik rozłoži agrarsku politiku w nowym stacje, kotraž bo we wšelkalich napraŕskach wuskutkowaś, kaž w sakonju wo herbśkich dworach, sakonju wo sejźiwjazym stawje a ſ nowym wiceńym porjadom. Jako **běźeze** krajny burski wjednik Körner hišćeze śrótka na zbromadne dźěło mjes burom a rataśkim dźěłacźerjom pokazaŕ, wobroći so ſ napominazymi słowami k burjam a pśichirnatśe burśki staw je jaśkadom donia. Hdyž je bo burjstwo sa fundament stata wośjewiło, je wono teź winowate, so by cźeźe njeźko, kotreż bo na jeho ramjeni śkadu.

*

S **Běteje Wody.** Wa njeśbožeńju, pśichi kotrymž je **žyn** wyšicśkeho stuparja Grundmanna źiwjenje śhubił, je policija śhonika, so jeho njeje powěźchak nakładneho automobila śhrabnył, ale so je won tam, hdźež Jabłońska hroba do Mužakowskeje dróhi wjedźe, ſ kolom padnuwšich do kamjenja sraśył. Njeźbožo je bo nětkotre mjeńšiny do 1 hodźiny stało. Sranjeneho je hnydom na to jedyn cźeźła ſ Wochos namakaŕ, kotryž dlejši cźaś ſ nim rěcźe će. Won cźeźkomu pomoc wotpokaśa, praśiaz, so je ſ kolom padnył a to budźe śebi śam pombaś. Mjes tym bě bo k nimaj hišćeze jena wośoba pśichdała. Nich je wośeło 1 hodźinu w nozy śesta wośoba, mjeńšeŕ tudomneje porjedźernje automobilow, widźała, kotryž ſ Kamjeńcu do Běteje Wody jěźeźeśe.

S **Dešcna** w Delnjej Łužicy. Tudomna zyrkej je bo dla dodźerźenja sawrěła. Mośebje na połnócnej stronje wusće kruchi łśeńźy wotpadaju. Pśichiwar na połodnišej stronje je bo w połsednich dnjach wotkamaŕ. Boża śłužba bo w śkuli wotmě.

Z Łužicy

S **Wischońzy.** Sśrjedu w nozy wokoło ½12 hodź. tu na hłownej dróhi blišo Lessingskeje schule dwaj motorsaj kolesaŕjej do sebje sraśiłoj. Padnywšej śebi kolesaŕjej stawu stamaśiłoj. Tej jedyn bobuźěźony na sadnim bydle śebi błowu sranj a mośny śiśkaśe. Cźeźkokranjenych bišćeze w śamjenej nozy do Khemnitzskeje hojernje dowjezeny.

S **Bišofiy.** Schwórtk popołdnju w 2 hodź. śe we śwjedźeńcy wupśichcheni turnowaŕni pśich Budyšćej dróhy hodowne rozpśedanje śkutka łymśkeje pomezy 1934/35 Zwjazowźnje wotewrji. Zaby wubjeŕk łymśkeje pomozy bě cźe pśichtomny. Jako bobjerał wjednik rěźnuje skupiny stron tow. Schatten a wjednik měśtneho śkutka łymśkeje pomezy stron. tow. wobśichi saraś Senim pozeźnkoj. Bo hromady darow łubjeśe po łapiju hłódny rozdźeliśku. W Bišofiyzach ma bo 2500 wośobow sastaraś, mjes nimi 750 dźeći. Na kóždu wośobu wuda bo 4 punty zgorby, tśeśu we 1 krimnje a na kóžde dźěźo taśa śhokolody. — W pjaśkim wójśe su bo tži wułfe „bożodźěźowe śchłomy“ za wśchitkich“ ſ elektriśkim wośjewětlenjom pytaśe.

S **Cźěnizy.** Hdyž pśiležni kóśi ryby w Jeschkendorfskim jśerje kojadu, karpy žadneje wulkośće popadźechu. Jedyn ſ nich 22 puntow wažeśe. Tśi najwětśe su bo do Mrótkawja na wobkładanje pósłale.

Radio

Mjeńšeŕ 25. dezembra śhśichimy.

Königswusterhausen. Nimo śnateho śwjedźeńśeho programma: 6.35 rańśi konzert. 8.15 tacźele. 9.35 za wjeśny cas. 11.20 Bachowa kantata. 12.10 pśichpołdniśi konzert. 14.45 za žony. 16 konzert po pśeźeŕu. 20 rejwanska hudźba.

Lipsk. Nimo śnateho śwjedźeńśeho programma: 6.35 konzert ſ Hamburgskeho pśichitawa. 8.35 rańśa śwjatocźnosć. 11.20 Bachowa kantata. 12 pśichpołdniśi konzert. 13 hudźeśka hudźba. 20 orchestrowy konzert. 22.20 śabawny konzert.

Śćehcie mašne ſ dnjoweho programma. Königsberg: 20.10 rejwanska hudźba. Frankfurt a Stuttgart: 20 śwjedźeńśi konzert Wolfganga Amadeusa Mozarta. Wiu: 20 operetka „Nóz w Benedigu“. Warśawa: 20 Winśkaŕ udźba. Praha: 19.25 wojeśki konzert.

Sobotu 26. dezembra śhśichimy.

Königswusterhausen. Nimo śnateho śwjedźeńśeho programma: 6.35 wjeśeły rańśi konzert. 9 rańśa śwjatocźnosć. 11.20 tacźele. 12.10 pśichpołdniśi konzert. 14 tacźele. 16 śabawny konzert. 20 pśikany konzert.

Lipsk. Nimo śnateho śwjedźeńśeho programma: 6.35 rańśi konzert. 8.20 rańśa nutrnosć. 10.50 komorna hudźba. 12 pśichpołdniśi konzert. 20 pśikany konzert.

Śćehcie mašne ſ dnjoweho programma. Wiu: 18.35 Beethowenowy konzert. Warśawa: 19 łohka hudźba. Praha: 16.45 orchestrowa hudźba.

Schwórtk 27. dezembra śhśichimy.

Königswusterhausen. Nimo śnateho wśchędneho programma: 6.35 wjeśeły rańśi konzert. 11.30 ſa burow. 12 pśichpołdniśi konzert. 13.10 tacźele. 18.30 śabawny konzert.

Śćehcie mašne ſ dnjoweho programma. Berlin 20.45 rejwanski wječor. Königsberg: 20.40 rejwanski wječor. Wróćławk: 20.40 rejwanska hudźba. Kóln: 19 śabawny wječor. Frankfurt: 20.40 nowa němśka hudźba. Stuttgart: 19 śabawny konzert. Warśawa: 20 łohka hudźba. Praha: 19.30 pśikany hudźba.

Přilopk

S **wuheńa do hłubiny padnyłoj.**

Wulki wuheń Toncźiśkich tonowych jamow pola Torgowa wuporjedźejo, śtaj jedyn Lipźeźanski twaŕ fabrikśich wuheńow a jeho pomognik ſ nyłokoźe 25 metrow do hłubiny padnyłoj. Mišćirk bě hnydom morwy, cźeźko ranjeneho pomozniśa ga do khorownje dowjeźli.

Cźeźte żelesniśe njeśbožo we Württembergitej.

Sobotu popołdnja śtaj mjes Murhardtom a Backnangom żelesniśkaj wośobowaj cźahaj do sebje sraśiłoj. Hacź dotal ju 6 morwych, 15 cźeźkoranjenych a nekotrych lohkoranjenych ſ rosbitkow wucźahnyli. Mjes morwymi je cźahowy wjednik Bratzel ſ Traitsheima.

„Rubjeźny nadpad“ w żelesniśkim cźahu bo wothaknił.

Kaž je bo źiśelo, běźu we wośobowym cźahu mjes Kólnom a Koblenzom 25litrowe Hendricha Fuerbacha do wutrobna tśělenego nabojeśli. Fuerbach je bo nětko wuznał, so je bo śam je śamonorderaśkim wotpohładom cźiśnył. Hospodaŕska nuza je jeho k tomu pohnuła. Dokelž pak wuśće jeho njebě morił, dě źebi wumyślił, so je jeho jedyn bobupśiwzaŕ nadpadnył a wurubił.

Nadpad ſ bombu we Venizelosowym prozeźu.

W nozy k pjatkej śu w Athenje w Pyreuśowym dźělu do doma jeneho pśichśiwaśeho we Venizelosowym prozeźu, kotryž dyrbjeśe ko bobotu sapoćeź, bombu cźiśnyli. Wona je rosbuchnywšeli na tśi śtaže wjele śkłody nacźiniła. Wjele wotkowych śchłónikow je bo rosmałko. Možno je, so bo prozeź, kotryž dyrbjeśe bo hižo 24 jenzembra sapoćeź, jnowa wotkerźi. W tutym prozeźu maju bo nětkotre wośoby samołowiśi, kotreż winuja, so śu bo pśichi nadpadźe na Venizelosa 6. junija 1933 wobdźeliłi. Na Venizelosa śu tehdy na dróhy ſ Kefisija do Athena ludźo nabpadnyli, kotśiž běźhu na njeho w dwoma automobilomaj łakali. S wutśelemi bo Venizelosowy wós cźeźko wobśkodźi a Venizelosowa žona bo śranì. Venizelos śam njeranjeny wośta. Njedźiwajo swojeho cźeźkeho śranjenja mośeśe automobilowy wjednik wót cźiśnjeśe do Athenskich wróćow dowjeźe, hdźež bo nabpadnyli do cźekanje dachu. Hakle połodnišeho běźhu jako hkowneho winika rubjeźneho he'twana Karnathasaśa sajeli, kotryž mjeśeśe bo jako hłowny wobśkorźenj samołowiśi.

Rubjeźny nadpad na wupłaćejeńu mšu.

Pjeć śababjenych rubjeźnikow je śchtwórk wupłaćejeńu mšdy Filadelfijskeje elektriśkeje wupłaćejeńje na połodnišej Amerizy nadpadźe, śrańnika porasnjo a ſ jeneho kamora 45 000 dollarow rubili. Rubjeźnizy bu njeśpójnaći cźekanyli.

Nowe knihi a časopisy

Hodowne cźiśła radiowebju cźahopisa „Der Deutsche Rundfunk Funk Post“ je bo wośebje ſ rjanymi wobrazami wuhotowało. Wośebje śajimaj budźe teź nałtawk „Zona w pólśkim radiu.“ Nekotre pólśke radiowe pśichipowedźerki bu ſ wobrazami pokazuja. Jenotliwe cźiśła płaći jenaj 25 pj., měśaćnje 85 pj. Śerbśka knihaŕnja cźahopiśa rad wobśtara.

Towaŕstwowski powěśtnik.

Budyšćin. „Śjenoćeństwo evang. Serbow“ śmjeźe tón krótcź śchtwórt 27. hodownika swój hodowny wječor we 8 hodź. w Serbśkej kojeśnej. Prošymy, so by chu bo wśchitke žobuśtawy wobdźělite a teź nekaźi mały dar, ſwjetśicha nešćto za žołdk, žobupśiwześeje. Teź naśchi znaćźi hoścźo bu nam witani.

Pśichedźenźtwo.

Bukecy. Cźołowućowanski wotrjad zmeźe pśichodnu sobotu zwućowanje a zhromadźiznu pola Lubjenskec. Wśó sobustawy pśeprošujo naćolnik.

Domowina. Našim towaŕstwam. Sćołu Wam wśitkim luby hodowny postrow a pśeju Wam Bože žohnowanje. Zdobom pak pšošu wjednistwa towaŕstwow, mi nětko, hdyž ma kóždy khwile, sebustawske zapisy, za kotreż njedawno formulary wupóśłachmy, porjadnje wupjelnić a pśipósłać. Chcemy so hnydom po nowym lěće z cyłej mocu do dźěła dać. Dobry porjad je zakład našeho dźěła. P. Nejdo.

Drježdźany. Wědomostne koło „Hromadnik“ zmeźe śtwórtk 3. wulk. rózka 1935 swój hodowny swjedźeńk. Deklamacije, spěwy, pśednoški khutneho a wjeśeleho razu su pośkiźa. Započatk ½8 h. w hośćencu „Christianbrău“ na Christianskej dróży 22. Pśedsydstwo.

Maćica Serbska. Sśrjedu 2. 1. 1935 popołdnju wot 3 hodźin sem **wotrjady**, wječor ½8 hodźin **Bjesada** we Serbskej kojeśnej w Budyšćinje. Sobustawy z pśiwuznymi so wutrobnje pśeprošuja. Pśedsydstwo.

Rakecy. Hrajeŕski wubjerk serbskeho tow. „Lipy“ zeńde so tśeći dźeń hodow wječer w 6 hodź. w Rakecach pola Lawśkec. Kóždy do njeho słušacy ma być pśitomny. Pśedsyda.

Studentstwo! Autobus do Slepoho wotjėźźe pśichodny śtwórtk, 27. hodownika, popołdnju z dypkom w 2 hodź. wot Serbskeho Domu w Budyšćinje. Pojėźdemy na Rakecy, tak zo móża tamniši towaŕstwo tam pśistupić. Budźće wšitcy z dypkom, zo so njebychmy komdźili.

Z hodownym postrowom Waš P. Nejdo.

Wobhaj dźenśnišeho cźišća:

F. Skała: Swońće swony . . . . !
P. Krjeczmaŕ: S hłubin dušće dźak budź saspěwany.
P. Krjeczmaŕ: Mi njeśapomnita hodownicźka.
J. Schewcźik: Hody 1935.
J. Salśki: Pśichemeńki.
J. Sśodeńk: Boži narod w Śerbach.
F. Salśki: Liśeje pada.
F. Salśki: Sawjertanka.
J. R. Pohapenka: Swojata Nóz; pśchel. B. Krawz.
M. Nawka: Sćyrotka hody na kérchowje.
O. Wicjas: Lišty Hodźijśkeje faraśki M. Jmiśchowje.
Jlsen: Jėdźenka.
M. Nawka: Boże dźěćco po proschenju.
Hodowna hajśka po schwedśkim; B. Krawz.
J. Nali: Mój najtrašnišeši hodowny dar.
M. Bobaŕ: Nětćźo we starośi. hodownych waschnjach.

Zamolwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smolerjo a za powěśtki dr J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a śišći dr J. Cyž w Budyšinje.
D A VI. 1934. 2295.

Měšćanske dźiwadło
w Budyšinje

Telefon 3263 Telefon 3263

Wjednistwo:
Intendant Hanns Heinz Kämpff

Hrajeński program
wot 23. dec. hač 30. dec. 1934

Wutoru, (prěni dźeń hodow) 25 decembra popołdnju w 4 hodź.
Čorni husarojo
Małe njedźelske płaćizny wot 30 pj. hač 1.50 hr.

Wječor 19.30 hodź.: Prěni raz Płaćizna činohry wot 40 pj. hač 2.80 hr.
Pólska krej
opereta w 3 jednanjach wot Nedbala.

Srjedu, druhi dźeń hodow) 26 decembra, popołdnju w 4 hodź.
Grigri opereta w 3 jednanjach wot P. Linki
Małe njedźelske płaćizny wot 30 pj. hač 2.20 hr.

Wječor we 19.30 hodź.
Pólska krej
opereta w 3 jednanjach wot Nedbala. Płaćizna činohry wot 40 pj. hač 2.80 hr.

Štwórtk, 27. dec. pop. w 4 hodź.
Zhubiena hraika abo **jutře přińdźe rumpodich**
hodowna bajka z hudźbu a rejemi we 8 wobrazach wot A. Schettlera. Małe płaćizny wot 0.20 hač 1.00 hr.

Wječor, 20.15 hodź., koło B.
Přenje předwjedźenje:
Nowy nan
Wjeselohra w 4 jednanjach wot Brücknera.

Pjatk, 28. dec., wječor 20.15 hodź koło D
Grigri opereta w 3 jednanjach wot P. Linki

Sobotu 29. decembra, 20.15 hodź. Koło C
Grigri opereta w 3 jednanjach wot P. Linke

Njedźelu, 30. decembra, 16.00 hodź.
Zhubiena hraika abo **Jutře přińdźe Rumpodich.**
Hodowna bajka Małe płaćizny wot 20 pj. hač 1.— hr.

Wječor 19.30 hodź.
Pólska krej
opereta w 3 jednanjach wot Nedbala. Małe njedźelske płaćizny wot 30 pj. hač 2.20 hr.

Předwozjewjenje: Póndźelu 31. decembra **wulke sylvesterske předstajenje.**

Łož. wupjerki
cyle wšěče barbu njepuščace a pjerjo nje přepuščace O. Heber stajnje na składže ma.

Ložowy dom Heber
na Serbskej hasy čo. 9
Nowočasne čiščenje pjerja

Bože dźěćo je naše

Serbske Nowiny

rjenje hodownje wudebiło a do nich wjele pozběhowacych hodownych powědańčkow zapletło. Zawěsće budźa wšěm tym, kiž budźa je při swjatych dnjach w čichich hodźinkach čitać, wjele radosće přihotować. Njezabudźće je doporučić Wašemu susodej, zo by tež wón z nowym lětom do wulkeje swójby čitarjow našeho jeničkeho dźenika stupił

Dźěćace kolesa
we wšěch wulkosćach ma tunjo
Jan Schieback
na Mužakowskej drózy 4

18lětny hólc,
zwólniwy do dźěła, so pyta
w Poršicach čo. 15

Druheho wotročka
k konjom, nic młódšeho 16 lět k 1. jan. 1935 pyta
bur J. Wawrich w Jaworju

Wysokosuežena kruwa
je na předań
w Poršicach čo. 47.

Dźělba šijac. mašinow
kotrež do předka a do zady šija, tak dołho hač skład dosahaa . . jenož po **103.—** hr. pola
J. Schiebach, na Mužakowskej drózy 4

Nowolětne khartki
serbske a němske
w Serbskej knihańi
w Budyšinje

Küttnerec winowe jstwy
w Budyšinje

Moje dobre wina a jěde, moje rjane městnosće poručam k přijomnemu přebytkej za swjate dny

Neukirchenske wotrhanske protyki
su hišće na předań
Njezabudź sebi je kupić
w Serbskej knihańi w Budyšinje

Emil Jende

w Budyšinje na Seminarskej hasy 25
Założene 1892 :: Telefon 2671

Budyska palenja a spirituozowa fabrika poruča

k Sylvestrej

dobre taflowe likery 30% . . litr 3.60 hr.
w najlěpšej staroznatej dobrej kajkosći.

Měšanje Jamaika-ruma, araka a paleneho wina
kaž tež punčowe essency, dobreho aroma a dobreje kajkosće.

Za čopły punč poručam dobre čeřwjene wino . . . . . litr wot **1.00** hr.

Wo słódkich winach, kaž Malaga, Portske wino, Samoske atd. mam wulki wubjerk.

Běle wino Rheingauske, pfalcske a moselske wino, bleša bjez šklenicy wot **0.85** hr.

Wosebje woblubjene su a so rad kupuja moje připorznate dobre

płodowe wino
wino z janskich jahodkow, polna kwětka, wino z holanskich jahodow, po burgundskim wašnju, so čopłemu punču hodźace jabluk. wino wuherske, podawa krasnu bowlu

Tute tři kaikostne płodowe wina su so w mojim wobchodźe no starym wašnju zhotowiše, tohodla njejsu kisałe, tola pak maju wjele procentow alkohola.

Wšitke wudźěłki su samsneho znotowjenia Tak kupuja moji woteběrarjo z přenjeje ruki

Hač do Sylvestra bjez přestawki předawamy wot 8—19 hodźin.

Přesadźowanje drjewa

Štwórtk 27. hodownika. Předawa so 60 lo ow stejaceho, malneho a wužitkneho drjewa za hotowe pjenjezy na Róženčanskich (Rosentaler) honach. Zeńdźemy so 1 ½1 hodźin w Eiseltec hosćencu. **Wobsedźeŕ.**

Kedźbu! Potrjebaš kolesow je jara wjele hódny při nakupje. Mam swětosławne
znamkowe kolesa
Opel, Miele, Expreß, Adler, Torpedo a National płaćizny hódno!
Kolesowy dom Fuhrmann
na Hornjerskej hasy 10 :: Telefon 3004

Jednota DJK w Radworju
woswjeći 26. hodownika swój
hodowny swjedźeń
Předstaji so rjana wulka hra
„Hnadowne swjeco w lěsu“
Dale zwučowanje a po programje rejka.
Započatk wječor ½8 hodźin.
Wšěch lubych Serbow přeprošuje
Jednota DJK.
Popołdnju w 3 hodźin hłowna pruha na kotruž so dźěći a też starši lubje witaju.

Hosćenc w Haslowje
Druhi dźeń hodow
pyšnu bal
Budyska kapala hudźi
Jakub Měrćink a mandźelska

Kołojězdne tow. w Jasenicy
wuhotuje druhi dźeń hodow swój
zymski swjedźeń
Započatk w 7 hodźinach
K tomu přeprošuje towarstwo a hosćencar

Druhi dźeń hodow wječor ½8 hodźin
zhromadny wječor w hosćencu w Pančicach
Sobuskutkuja:
Spěwne towarstwo „Jednota“ w Khrósćicach
Mužske spěwne towarstwo w Pančicach
Spěwne towarstwo „Lipa“ w Pančicach
Spodźiwny Hans z Bayerskeje
Chcemy so wšitcy na tutom swjedźenju w přećelstwje a towarskosći zjednoćić. Nichtó njesmě so wuzamknyć.
NSDAP
wjesna skupina w Khrósćicach

Serbska gruchta w Njebjelčicach
Druhi hodowny swjedźeń wot 7 hodźin
pyšne reje
Časej přiměrjena dekoracija
Maks Rychtař

Hosćenc w Sernjanach
druhi dźeń hodow, 26. hodownika, wječor
hodowne reje
W. J. Ćušenk a mandźelska

Hosćenc w Lěnowje
Druhi a třeći swjaty dźeń hodow
reje hrječkow
Přećelnje přeprošuje J. Wowčerk a mandźelska

Hdźe? daće swoje
filmy, platy atd.
ruče, płaćizny hódno a derje wuwiwać?
Pola wosebiteho optikarja
Ericha Lenza
w Budyšinje na Hošic hasy 21
Po zawrjenym wobkhodu tykće swoje foto-wěcy prošu do kašća při mojim wobkhodze. / Telefon 2134

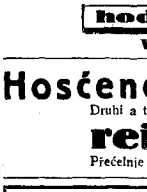

Garbowane wowče, koče a karniklace kože
předawa płaćizny hódno
Wikowańja kožow Adolt Augst w Budyšinje
na Gerberske hasy 17
Přijimamy rad koże ke garbowanju a připrawjenju

Puć k Hrodowskemu naměstu so wupłaći!
Wulki wubjerk we
jstwach za knjeza
pisańskich blidach
knihowych khamorach
Małe płaćizny. **stólcach k pisańskemu blidu**
Clemens Schmidt w Budyšinje
najwjetša meblowa wustajeńca horjeje Łužicy
Fabrika a předawańja: Wukładne wokno: Wustajeńca: Hrodowske naměsto 2 w Kupnicy w Hrodźe Ortenburg
Njedźelu wotewrjene!

Ničo Was njepłaći

hdyž SERBSKE NOWINY swojim přećelam a znatym z doporučowacym słowom dale daće. Móžemy Was wo to prosyć?

SERBSKE NOWINY wukhadźeja wob tydźeń 6 razow a płaća na pósće 1.51 hriwnow.

SERBSKE NOWINY móža so na wšěch póstowych hamtach a też pola našich dowěrnikow skazać.

Bestellschein
(Bitte ausschneiden und als Drucksache einsenden)
an Verlag **Serbske Nowiny**, Bautzen

Herr _____
Frau _____

in _____
Postanstalt _____
Wohnung _____

bestellt hiermit die „Serbske Nowiny“ ab 1. Januar 1935. Preis 1.51 Rm.

Datum: _____ Unterschrift: _____

1. přiłoha k čisłu 299

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 24. decembra 1934

P. Krječmař:

Z hłubin duše dźak budź zaspěwany

Dźak budź Tebi zaspěwany,
Knježe Božo z wutroby,
Zo nětk bědy cyłoh' swěta
Tola budźa skóncene.

Hižo zdala bliži zbožo.
Pruhi sćele hnadowne.
A do wutrobow so lije
Balzam hižo wokřewny.

Bliž so, bliž so, wěčne swětło.
Putaj dušu človjesku.
Wyskajo my powitamy
Lubosć twoju hnadownu.

Hodowničku swjećić chcemy
Wšitcy čistej wutroby.
W jenej mysli zjednoćeni:
W luboszi při žłobjatku.

Hody — swjedźeń lubosće a miłosće

„Pokoj cłowjekam dobreje wole!"

W Budyšinje, 24. hodownika 1934.

Bórzy budźa hodowne swony wjeźele poselstwo wumoženja wšam a městam pschipowědać. Njemérnym ludźom naschich dnjow budźa s mjedźanymi jasnkami wo Božim dźěćatku spěwać. Kaž nětkuy jandźelske chóry chudym pastyrjam, kotřiž so z nusu a hubjeństwom bědźachu, se swojim „Cześć budź Bohu we wyschokosći a měr cłowjekam na semi" radosć a pokoj pschinjeschu, tak chodźa hodowne swony se swojim njebjeskim poselstwom cźerpjace cłowjeństwo šnajmjeńscha hodźinki stornhnuć s tutoho sewšeho hubjeństwa.

Měr, pokoj, lubosć a miłosć chodźe wumožnik do swěta pschinjesć. Nasche dny sdadźa so być bjes lubosće a pokoja. To so jenoż sda. Tyrany a tyranojo rukow so hibaja, so bychu na hodownym dnju lubosć rozšěrowali, nusy wotpomhali, starosće wotehnali a wjeźele pschinjesli. Dźěćaze wutroby raduja so patorźitu we wjeźelnym wočakowanju. Starschi so staraja, pschinjesu njeźłychane wopory, so by šnajmjeńscha w hodownych dnjach radosć s dźěćazych wočow so bliščeźiła. Na wsach a w městach ko hromadźi, so by so cźerpjazemu a tradazemu cłowjeństwu s najwjetscheje nusy pomhało.

Lubosć njeje hišće wotemrěła!

Poselstwo pokoja a lubosće jandźelskich chórow we Bethlehemje njeje podarmo klinczało. Pod pschikrywom posdačneho sadwělowanja dрěma hišće horze zbožne ludźi, kiž chce lubosć a miłosć wušiwować. Hišće je poselstwo Bethlehemskeho dźěćatka žiwe dosć, tutu lubosć k bližschemu, kiž w cłowjeństwje tčí, k pomjenam sapnyć.

Mamy drje prawo, so Bohu dowěrjeć, też winowatosć, na Božu miłosć so spuschczeć, niz pak to prawo, bjesdźak eruzy do klina połožiś a wschitku pomoz lubemu Bohu pschewostajić. Stare hesło kschesćijanskeje wuczby rěka: „Boža hnada žada sej zbožnje tutkowanje naturiskich mozow." Dokeż kschesćijanskowo wjeźele poselstwo Božeho dźěćatka pschipowěduje a lubosć wumožnika dohonjeźiwy po swěcze dże, je to cźestna winowatosć Sbožnikowych wuczownikow bnka, po stopach toho hicź, kiž je něhdy prajił: „Pójcze wschitcy, kiž sće wobcźeženi, chcu waš wotschewiciwić!" Hdyž je tajke tkutkowana wola, njetrjebaja cłowjekoju sadwělowacź. Tajku wolu pschewodźa pschezo Boże žohnowanje.

Hody, dźeń wjeźele a radosće!

Wschitko je na tón swuk hłokowane: „O hlejcze, w tej nozy je podawk so stał, pschez kotruż je Wótczej nam wjeźele dał!"

Możemy pak so też z wutrobu wjeźelicź pschi wschej nusy a trudobje a hubjeństwje, pschez kotreż dvrbja sewšy puczowarjo trocźicź a kotreż so nam w naschich dnjach cźěžko na dušiku lěha? Haj, dźěći, kotreż žiwjenje polne starosćow njeznaja, mója wjeźele witacź Hodownu swjedźeń a pod hodownym schtomom z radostnej wutrobu swoje krtuschke spěwacź. Njeźbrnu wschat wschitcy bjesstarostne dźěći, ale wěmy, kak cźěžcy so wojuje wo tycze a bnce. Njemóżemy a njeźbrnemy bjesmyślnje do pschichodu hladacź, kotruż husto jako cźmowe scherjenje psched nami steji. Smy naschonili — cźim starschi cźim

Mi njezapomnita hodownička

P. Krjeczmař.

Běsche to léta 1918. Runje běch léto nowopjeczeny pomocnik po schtyriletnym krutym wucźobnischim cźasu. To dhe tola nješchto rěkacź a njeprajach mi też wjazy ty, ale rěkachu mje nětko wy. Kaž wschitcy młodši hižo myslach sebi: nětko zhy hotowy, nětko stónczinje wjeźesch swětej pokosacź, schto hy, schto samožesch, a so tu też hy. Swět chzych potorhacź. Tajke mozy w žebi sdujach. Chzych kuknyć do wulkeho swěta, haj zamo do wukraja.

Běsche to dnja 24. hodownika mjenowaneho léta. Runje cźepjesche 6. hodźinu s Budyschich wěžow, hdyž so tajich na dalske puczowanje, w nowym wobleku, z yle nowym kofrkom a s wulkim walom pomalkow, kiž bě mi luba macźećka na pucź sobu dała, so njebych nulo a hłód tradał. W tapzy mějach krotchi, a tuž do boja mój pachole. Prawy puczowar pschijesewa stajnje swój pschihad tam, kotrychž chze wopytacź. Ruce wotedach na Budyschim pósće telegramm na swojeho bratra, so by *mje we wulkomócźe na dwórnischczu wocźakał.* Bě so to też stało trosnju i bojosće, so bych so zamlutki njesabludźił. Lepje je lepje, zebi prajach. Běsche cźma, [illegible] na smer k Habrachczizam. Pomalku so strach jewjesche, cźim bliže k hranizam pschihadźachmy, dokeż chzych tola do Čeńkeje, do mi po domiznych rosmolwach znateho kraja. Hacź mje zkowniny pschepuschcźa psches wulku sawjeru, kotraž mjesy saschłabuje?

„Habrachczizy", konduktér woła. Mój jedyrko. „Wschitcy wuschupicź, kiž psches mjesy puczuja a do zkowneje pschehladowarnje", tajti bě pschikas żelesniskeho sastojnika. Tuž nuts! Motewrich zwój kofrk, bach zwój pas cźěžkemu sastojnikej, kiž na mnje cźěžy sarcźa, dokeż bě mój pschedchadnik, kotrehož pas bě runje pschehladał. Cźech. Snata sdasche so mi rěcź a pschinidże mi do pomjatka cźasto zhyschane wuprajenje, so je zerbske rěcźu jara daloko pschiňdżesch. Wotmkowich sastojnikej pomalku zerbsky, *wjelo niz s wotpohladom, so by mje Lepje ro-*

sumił, ale wjele bóle je strachom. A hlej, prenje mrócźele so wušwětlowachu na cźarje mojeho wulkeho puczowanja. Sastojnik mi cźěžcy wotmolwjo paz wrócźi. Kamjeń so mi s wutroby wali. Hdyž dale tak pojdże, budźje derje. Hordy sastupich do cźěskeho cźasa. Njebě wschak runje tak derje wuhotowann taž němski, bě to wos s rakuskeho cźasa, znadź też wójnski veteran. Hdyž so cźah bibacź zapocza, to hižo dujesche se wschich rózkow *jeru wětřik a wokna zpodźiwnje schcźerkotachu.* Sspodnych so mjelcźiju do rózka pschi wokinje. Po cźasu wobtedźowach swoju wokolinu a poslychach na rosmolwu. To pak bě měrcźenja. Jeni rěcźachu němzy, druzy cźěźay a to tak spěschnje, so kózde dwaznje zkowo nětak srosumich. Druzy rěcźachu druhe zkowa. To może so derje zkónczicź, tak žez strachocźiwje myślach. Hodźinu dołho zym so zdalował kózdeje dalscheje rosmolwy. Tola dokeż běch pschecźel kurjenja, kaž kózdy nowopjeczeny knjesyk a njemějach sapałki, a so mi tak jara zechzyschce, wopraschach so cźěźay rěcźazeho žuzoda za wohenjom. Tón mi nješchto *tak spěschnje wotmolwi*, so jemu njesrosumich a wón znadź jenoż schuda, so chzu wobeń měcź. Chzyschce so mnu kaž so dalsche pschecźelnje dale hiežadowacź, ale bórzy wocźichnychmoj wobaj a cźiżdo na so hladachmoj. To bě mi wotsudże. „Teple parki" wonka wołachu, schto to rěka, ma to nješchto s cźahom cźinicź? Dyrbju znadź do druheho woza pschestupicź? Kuknych s wokna won. Hlej, pikolo wokasche cźopke kolbałti, a tych so mi też chzyschce. Ssuhodźinka mi s nusy wupomha, dokeż pytny, na cźo so měrzu. Bźo to poražka za mnje, a to tajka, so ani njewědźach, hacź bě mi prawje pjenjezy wudał. Nó, ale žiwoje „cźopke kolbasti" mějach a je sknutach a sehłodźachu mi tak derje, kaž doma zenje. Potom zo knjeni, kiž bě mi wupomhała s nusy, so mnu do rěcźow da. Najprjedy rěcźachmoj němzy, potom jej prajach, so je mje tola zlownik po zerbsku rosumił, a nětko sapocza so za mnje prenja wjetscha cźěsta hiežada, kotraž bě prenja a tohodal mi njesapominta wostanje a dopokasche mi, so je wěrnosć, so może so Serb je Sslowjanom derje dorěcźeć. Wieżada plecźesche so pomaku, ale bě sche sajimawa, a tak sesnach też zyku wokolinu, psches kotruż hacź do Bakowa, zrjedź pucźa do Prahi, jehdech. Njeczujach so zamotny, ale prenj tas s poźneje wutroby hordy, so zym Sserb a so wobknježu derje zwoju maczećischczinu, kiž bě mi macźećka do kolebki połožiła, cźasto też s krutym zlowom sachkowała, haj zamo s najkrucźischimi zrědkami saschcźepicźała, *hdyž to njechasche s dobrym hicź.*

To bě hacź dotal sbožowna jeiba, ale bórzy so sako mróczele na njeboju mojeho puczowanja pokasało. Bakow — wschitcy pschestupicź. Knjeni so roszohnowa, praji mi, hdże mam pschestupicź a kaka budże dalscha jeiba hacź do Prahi. Tola hdyž sbuhich schkit, sbuhich też konzentraziju. Hdże jenoż pschestupicź, na kotru stronu. Stónczinje nasbonich po dlěschim kluchanju na rosmolwu druhich, so je tu dlěscha pschestawka. Piwa so mi chzyschce. Zadach zebi po zerbsku schkleńzu piwa — a dostach, ale bě to tak wulka schkleńza, so doma hoczenzarjo mózli tři z njeje natocźiś, a běsche zylne. Hdyž běch so stał z knjesom thmjeloweje mokschiny, zaźkuschach zlowo: „Nastupicź". Potajkim, *se żelesniskimi sastojnikami* mózach so dorozumicź — to běsche wažne a spokojaze. Cźah pschijedże, wschitcy thwatachu njemylenl psches żelesniske kolije — to bě mi zyle sbožinne, dokeż hdy bych to doma cźinił, buchu mi we wokomiku khłostanje napalili, so bych so na porjad swucził. Móji dobrzy pocźink je, w tóżbym zziwjeńskim połoženju so zebjewědomnje pschećrach a hnrnjeź dosć cźeżko było. Na dobre sbožo abo njesbožo salecech do cźaha. Bórzy pschińdźesche kontrolla, pschehladatche jehdźeńki a pazy, dźakowajuce so zdwórliwje. Tola hischcze njewědźach, hacź zym we prawym cźahu abo hacź jedu schtó wě dże so mnu. Dołho trajesche, prjedy hacź cźah na dalschich sastanischczach sabo dleje zebi wotpoczny a moje dwěle so stopnjowachu wo kóżdu mjenischinu — tak to jenoż słónczi — tola dopomnich so, so stejesche na jenym wosu pschi wotjěżdże z Habrachcziz napiš „do Prahi". Tón dyrbjach też tu zwěźicź, potom zym dowjł. Wukuzich, hladach na wosy a s dźiwischczazym wócźkom nadeńdżech napiš Praha. Po-

bóle —, so njemóžemy pschezo žmějo po žwěcže khodźicź, ale so w tschižitkach a žyssach nasche sewnsste dny skónczimy. Wospjet stejimy pschi kaschczach a rowach lubych sobuczłowjekow, roszohnowanje s nimi nam nabł cżežke rany. Nichezo žo sajco na to dopominamy.

Wšesche je nehdže potajne žórko wjeseła. Kak by hewak možno było, ludźi nadeńcź, kotrež maja jara cżežko, kotrychž žana nusa a starosce, žane horja a hubjenstwo pschekutowało njeje, a tola maja měra we wutrobje a radosć we wocżach, kotrež we žiwojej srudobje dwójizy wocżichmu runje w hodownym cżasu! Schtó nam wujasni, so cżi jeni pschezo srudni a druhi nastajnje wjeseli kněz swój pucź krocża? Wujasnjenje leži w tym, schtož wschitzy hody wocżakujemy.

Schtóž žo sa Bohom njeprascha, schtóž žwoje wumoženje njeluboje, kiž je s Khrystušom do žwěta pschischło, schtóž k hodam niczo druhe njepyta hacź žwěczaty schtom, hacź polne blido s daromi, hacź wjesełu žwójbu žwjedżeń, tón žo njemóže posbehnnyć psches horjo a nusu a winu tuteje jemje. Sswěczki shascheja, dary sestarja a žwójbny žwjedżeń žo minje. Schtoš wostanje a bórsy so nawróczi, je wschehmu dżeń se žwojimi nowymi staroscżemi a prózu.

Chcemy žo radowacź na bliščeżu hodownemu schtoma. na darach, kotrež je lubosć spožczika, na žwójbnych, kotrež žu s bliska a s daloka w hodownej istwi s nami sjednoczeni.

Pytamy wjazy.

Dżemy k Jesužkowczatkej w žlobiku, praschamy žo sa Bohom, kiž w cżełach, žwjatej nozy naithmarische da, žwojeho žyna sa wěcżne žiwjenje, praschamy žo sa wumóžnikom, kiž je pschischok, mucżnych a makomyschnych k žebi wabicź, srudnych troschtowacź, hrěschnikow wumahicź, mrějazym pokoja dacź. Schtóž je tuto žobžo namakał, tón dyrbi też psches nusu a horjo a žmjercz hicź, ale nježdże sam, ma pomognika na storuje, kiž jeho njewopuschczi.

Rumpodich pyta kolebaceho konja

(Wobras je wžy.)

Pomyschlcże jeno, lubi ludžo, rumpodichej je žo kolebazy kóń pokradnył. Khóts saplazana schkórnja. A nětko we wožmej hodźinje, hdźež žo hižom wschdże wobradża, dżeha hischcże po wžy a jeho pyta. Wbohi rapat mohł s koże wujeczź. Hlejcże, runu žmuhu nózkuje k blidarjej!

Wězża je mjenujzy tajka: Schołeżiu Mikławschk je žej pola rumpodicha wulkeho kolebazeho konja skasał. A starý Schołta je sstajanku dale dał na blidarja. A dżensa pschipołdnju je hischcże ras, wožeżbje. pola njeho był a žej jeho wobhladał.

„Ssobuwjacź hischcże jeho nětko nochże, najlépje je, mischtrje, pósczelesch konja s wuczobnikom dele. Ale do jstwy s nim na žadyn pad njeńmé. Najkmaršscho je, staji jeho mjelczo do kólnje a ma žo špěchnje s procha, žu žłyschał?"

„Sso žamo rosumi, žo wé, scżinju tak!"

Hdyž žno kara na prěki jédże!

Schołeżiu nan njeje junu, ale dżesacź krócź w kólni pobył a sa konjom pohladał. Niż jenoj kólnju pschepytał, zyły dwór a kuty. „Žona, dżemy dżeczom tamne węży hižo wobradżeeł, so je šmajmjenscha nětajki sapoczatk. Pschinjeże drje konja hischcże."

„Wobleżki žo radscho jaku a dži šam k blidarjej pohladacź, schto žo to njeczini! Najšterje je na njeho posabył. Ale prjedy hacź žo ty wumarasch a domašasch, je žo Kaczejkej krowa dwójizy wocżelika. To je špchij a hubjenstwo i tobu!"

„Nó haj, je hižo na pol wožmich, je pjatnacże rasow wonka pobył a Mikławschk poczina zyły njemérny bycź, na hižo wocżi polnych bylow, so žadyn kolebazy kóń pódła njeje. A tuž dże.

Topps — topps — topps! stupa ko pola blidarjej pod wóknami. Sa khežne durje žo torha!

„Nó", rjekuje blidaŕ žwojim holcam, „njejžbym prjedy halle prajił? *Žno rumpodich wonka pod wóknami stejí a posłha?* Póndu tas won pohladacź, hacź hischcże něschto chże." A hižo dże žo se jstwy.

Hody 1934

Nóż snowa k nam žo bliži žwjata
A wulki žwjedżeń hodowny!
Do Bethlehema w duchu thwata
Tuž wjesenża lud wschón wěrjazy.
Hdźež pastyrjam psches jandżela
Sso tamna powěsć pschijjewja:
Hlaj, njebojcże žo! Dżenża je
Sso dostako nam wjesełe!

Też šerbski lud žej horzo žada:
Na tamny honach pschebywacź.
Hdźež sta žo wulka Boża hnada!
Kiž njemohła žo wjesicha stacź.
Tam s luda podczišnjeneho
Je nekrodżił nasch žbóžnik žo!
Kaž na žwět pschinidże w khudobje,
A tola s móznym kralom je!

My snowa na žwět witacź chcemy
Cże, luby, drohi Jesuško!
A we wutrobje shotujemy
Cżi kóždy rjane bydleńcżko!
Tuž sacżehń nuts Ty do njeje!
Schto žiwjenje je bjes Tebje?
Budź Ty nam sdkit a sepjera,
Nam wschitkotuj pucź do njebja!

Jurij Schewcżik.

„Nó cżłowjecże, mischtrje, hdżeha wostanje mój kolebazy kóń? Ty žu mi krajny kmótr, rjany rjemjeslnik a wobkhodnik! Nasch jedyn běha tóždu mjeńscheinu do kólnje a cżaka a cżaka jednu schtwórcżehódžinu po druhej! Haiduj žo!"

„Schtoow? Janeho kolebazeho konja? Nó, nětko mje wołtajcże na pokoj, hižo wokolo pjeczich, hdyž žo cżmische, je wuczobnik s nim woteschoł. Cżakaj wokomik, Korla!" A hižo je nuts. Knjes rumpodich njemóże prawy pucź namakacź, rjeknu nutska, hdyž žo pjeśł wobleka. Chżeny je nu khěts pokajacź. A hižo je won.

„Pój žobu, Korla, póndźemoj k wuczobnikej. To by ni było! Khóts draczi, wón je tola naspjet pschischoł, šmy jemu wobradżili a njeje ani hłowcżka rjeńk, prjedy hacź domoj dżesche, so njeje žwój nadawk prawje wuwjedł. Sdy dha też wschitko derje pschepytał, Korla? So njeje jeho nihdże druhdże stajił, tón wožot!"

„Wušamkujene! Sšym žebi też to najprjedy myślił a žym wschudże pytał."

„Nó, žym jara wcżipny! Ach, cżłowjenecże, Korla, njewěrjich, kak mjerzaze to sa mnje je!"

Wbohi wuczobnikoʻ! Najprjedy žu cżi schikwanje wobradżili a nětko hižo twój zacżink dostanjeschi! Sstuchaj jeno, hižo du!

Knjes wuczobnik a jeho starschej žej myślachu, hdyž žo sa khežinu wuczižu pschimasche so je Pawoł, tón rěsnišk, kiž stónczinje pschicżehnje. „Wonka wołtacź!" wola Jurij, hdyž žo do duri klepa. „Njejžby-li wjazy wot mischtra dostał hacź ja, dha je schkoda kóždeho žkowat!", ale tak pak to njebě měnjene, nawopak. Ale strach jemu do stawow sajédże, hdyž žo durje wocżinichu.

„Ty wjedrowy hólcże, njejžby schcże s tym spokojom? Hdżeha žy po prawym kolebazeho konja donjeśł, hej?"

Och, ty mój luby božicżko! Niż Scholczij Korli, ale hornim Schołcżizom, schtož jeho bratr je, je konja mjelczo do kólnje sstajił. „Wy sche tola jenoż prajił k Schołcżizom, mischtrje. Tak žym jej myślił . . . ."

„Hdyž žno wy khadle pocżinacje myślicź! Wšech, njeby-li runje patorżiza była, dha — —! To tola derje wěsch, so horni Schołcżiż žaneho kolebazeho konja njetrjebaja, hdyž žanych dżeci nimaja. Staryj njebudże žo tola na tajkeho kolebaka žydacź, to cżelo!"

„Myślach žej, so chże konja Schołcżiż Mikławschkej daricź, mischtrje."

„Njech je kaž chże, je toho doscź", rjeknu Schołcżiż Korla, hdyž mischtr žo snowa na hólczeza rošžhnje a jeho jeneho hampla po druhim mjenuje. „Tak šnajmjenscho wěmy, hdże tón je, tuž jej po njeho póndu."

Ale ně, ale to starschej a mischtr njepschidaschtej. Jurij njech khěts po njeho złocżi a wežku sažy wuruna. Dobrě, schtož nimasch we khowje, praji mischtr nastajnje, dyrbisch měcź w nohomaj.

„Njewosmi mi to sa sło, Korla", rošžohnuje žo, „a też wój niz, so žym Jurja tak nažwarił. Njemóžach pak tola rjez, so je tak prawje. Njeběsche wón se žwojimi hodami woprawdże spokojom?

„Och, *žno wjazy hacź spokojom. Mějcże jenoż wulki* dżak!"

Po dżesacź mjeńschinach žo Jurij wrócżi a žo dréże. W kólni žaneho kolebazeho konja wjazy njeje. „Njejžby dha nuts schoł a žo praschał?" „Ně, nutškach pobył njejžym."

„Wostajcże jeno", rjeknje Schołta, „póndu horje po njeho. Pobladam hischcże ras do kólnje, najšterje je bratr jeho widżał a nuts wsał."

Ale bratr žo dżiwa. Njewé nicżo wo kolebazym konju w kólni.

„Nó", nětko pot pocżina nasch Korla žo dżiwacź, „mam kekliju hyšu! Póndu domoj a duzy po puczu hischcże ras blidaŕkemu wuczobnikej, njenamaka-li konja nihdże, ma jeho mischtr sarunacź. Ja tola psches to njemóžu. Spi derje, bratuje, a strowe žwjate dny!"

A tak też cżini. Hdyž pak domoj pschidże, khóts jene wekso, so žo nasch Mikławschk na nowym konju cżuntpa.

Hdżeha je žo nadało jow wsał? Nó, rumpodich je jeho pschinjeśł! A žona pschekłepanje na njeho hlada, kaž by měnita: Njetaj jenoż žo, žu konja hižo psched hodźinu do khěže šumył a sažy woteschoł. Nětko pak jemu rosom a schtož hischcże hewak we hłowje stejo wostanje. Njech je wschitko kaž chże, špěchnje nastaji žo k blidaŕskemu wuczobnikej, so tu žo pschestał hněwacź.

tajkim sbožo běche žo so mnu wjesiło. Tdżeżhemy daże. Pomałku žo sacżmiwasche. Dżesche to špeschnje, dokelż žo sylnje sněžowasche. a tak hubjich wuhlad a jewjachu downe kubokżiki. Dołho bě mi starschi knjes, mi pornjo žo swětleschka domow, wjesłow, městaczkow, kaž hodżiazy, wobkedżohował. Stónczinje žo mje woprascha na cżełay, hdże chżu. Do Prahi. A sako pschinidżech je žwojej žerbschczinu do rosmotkow. Pschikiwasche mi, hdyž wo Sserbach a lubej Lužicy rěcżach. Hacź je wscho srosumił, to njewém, ale ja běch ź nim spokojom, dokelż nasbonich, so też do Prahi jédże. Strožich wschat žo, hdyž mi powédasche, so dżél Prahi, hdżeż mój bratr bydleschcże, je khétro sdaleny wot dwórnischcża. Tola też tutón strach mi wotewsa, hdyž mi cżikto elektriki mjenowasche, s kotrejž dyrbjach wot dwórnischcża dale jécź. Bu wschak mi pschi tym trochcku spodziwno wokolo wutroby, hdyž na to myślach, schto so mnu budże, hdy by bratr telegramm we prawym cżasu njedostał a po mnje na dwórnischcżo njepschischoł. Moje położenje bu cżim struchtische, cżim bliże k Prazy pschinidżechmy. Hižo pschisjewjachu po pschedměsta Prahi. Nó, tak wulke jenoż tuto město dyrbi bycź, hdyż pschezo hischcże wustupnepo dwórnischcża njepschisjewjachu. Każ tóczła na myschku laka, tak kedżbowach ja na tuto pschijjewjenje, so njebych jo sapakł. Cżuwy běchu hižo thětro wotpjate wot zyły dżeń trajazeho puczowanja, niemějach praweje scżerpnosce. Stónczinje rékasche „wustupicź". Dżerżach so krucże stolpow pschecżelneho stareho knjesa. Hobrsta bě zyła puczowazyh, kiž so pisches pschepukt žuwasche a twukhobej na dwórnischcża a — sbubich pschi tym s wocżow drobeho pschewodnika. Mój božicżko, schto nětko? Dale na dobre sbožo! wo hłowu njemóže bicź — hdy by tu jenoż bratr był — kak pojedu po elektriju pisches tuto wulke město, pisches morjo žwětka preni ras we žwojim žiwjenju — kak žo dale dorozmyju? To běchu wokomiki najwjetscheje napjatosce. Hižo žuwaja mje po sthodże sbožu horje w hobrškej mapy luda do cżakańje dwórnischcża. Hladam tu, hladam tam — hdże je mi snate wobliczo, nihdże widżeńcża w mrowischczu luda. Tola njejsym wopuschczeny, mam-li jo šam krucże na wotežzy. Hižo wuhotuju plan, kak žo pschedobudu hacź k bydlenju žwojeho bratra pisches wulke město. Bratr tu njeje! Měžo jo žłowa stareho knjesa, sastupju do elektrizi, totruž bé mi mjenował. Hacź nětko tam abo šem jédu, to hischcże bé praschenje. S kontrolleróm žo pomałku dorečzach a tak stónczinje pschińdżech po dołhej cżuwy napinajej jésże hacź k prawemu sastanischczu, hdżeż mi konduktér pschecżelnje pschikasa, so buch wustupił. Dopraschach žo sa dróhu, w kotrejž bratr bydlesche. Prěni, druhi, tżeczi, schtwórty j bodownym khwatkom žo njedomasa mojeho pschecża. Posledni wupucz: pólzaj. A tón mi da prawy smér. Tu wokolo rózka, tam wokolo rózka, trochku po horje dele a potom tam budu! Poradżi žo mi wschitko tak daloko — ale thežne durje běchu samknjene. Klapach, klapach — a sako klapach. Skóczinje mi wotewri staruschka maczerka. Bé mi hnydom jasnje, hdyż jej do wobliczа pohladach, so je Cżechowka a — trécżi na mnje cżežzo. Sako še žerbschczinu sapoczach a hlej, dostach wotmołwy — ale, o běda, hdyż žo khežine durje saczinichu, bé cżma. Pomałku mašach žo po sthkodże horje — wubladach žej skoro wocżi a stónczinje sakkapach wo durje žwojeho bratra. Swakowa mi wotewri a žo njewupraznje wjeselesche, so běch pschischoł a wulke bé dopraschowanje, kak žym puczował. Bratr njebé doma, wobstaraschе hodowne nakupy. Telegramm njebé dóschoł. Hdy je pschischoł, to je sajimawoscź wožbitelho rasu, wo tym hischcże pischu. Najrjeńsche, schtoż pak hischcże patorżiza w nozy nawdżich, bé Boża nóz w Božim domje.

Podach žo s bratrom a žwakowej do maleje zyrkwiczki Prazskeho pschedměstaczka Brschowizow. Swjatocżnje klinczachu swony s tyhaz Bożich domow do cżicheje Bożeje nozy a sjednocżichu žo do wyskażeho khwalospewa žwěta sbóžnikej, wutrobu putaze to nawědżenje sa mnje. Pomałku krocżachmy, so bychmy sbožo a dostojnosci hodżinki do nutrin dusche pschijjimali. Hdyż do zyrkwiczki sastupichmy, bé tuta hižo pschepjelnjena s pobožnymi temscherjemi a pschezo dalschi pschikhwatachu. Njenamakachmy městaczka k sedżenju, ale dyrbjachmy we khownym pschekhodże stacź. Pscheđ nami Boži wokłaŕ, kaž w naschej žerbskej zyrkwi w Budyschinje. Maty swónczk zunje saklincża a duchowni krocżachu k woltarjej. W žamym wokomiku saklinczachu pschicżeje na khórje, sadyj naš žo wupinajzym a njemóžachmy tak ani wobkedżowacź, schtó budże spewacź khwalospéwy Boże. Zunje synthu dżeczazeho khóra saklinczachu, pschicżeje k tomu hrajachu. O kak lubosny tutón synk j dżeczazeho erta, a wschitke spéwy běchu mi derje snate a tuž dżéchu mi k wutrobje. Snowa, žamo w Božim domje. mje wobja sbožo, so njejžbym tu s zusnikom, nč, so spewachu mi s wutrobu w snatych synkach lubeje drobeje žerbskeje maczerki. Kajku mějach žadosć, sbobu sawjskacź, tola njemóžach a njezmědżach mylicź tutón lubosny spéw dżeczazkow. Znjeběch žo do myślow sanurił, zyle sajaty w tutej žwjatej wobožazej hodżinzy. Tu nadobo sažo dżeczi saspéwachu „Cżicha nóz, žwjata nam nóz", pschezele wonémnicże po prénich wyskazych akordach, hušle saklinczachu, měchaczki žo kuskotnje do synkow j dżeczazeho erta. Kak žym potżuchał, schto žym pschi tym sacżuk, to nihdy wopisacź njemóžu. To bé nětchto tak tjmaze, tak do wutroby klinczaze, tak lubosne, so wocżi sawrech a kaž lacżny žrébach do žo tute wécżnje mi njesapomnite dary.

Njerad žym potom. sbobu spéwał so žerbskim synku khwalobny hodowny spéw, hdyż wschitzy kemscherjo žebi wyskajo radoscź Božeje nozy j wutroby. wuspéwachu. Lédma khwóczka wumékno žo podach se žwojimi lubymi po kemschach domoj. Wischudże sybolachu žwětleschka pisches wokniczkach, klinczesche spéw a cżasto też hudżba. Posastach, běchu to synki, kiž domjazy žebi sanoschowachu. Myślach na to, kak rjenje by bnko, hdy by doma we Lužicy kóždy tak spéw a hudżbu lubował, to by była radoscź, to by bylo kaž synk ptacżiny w nalécżu w žerbskich domach a wjesłach. Rady Sserbja spéwaju we wjeselu a srudobje, ale domjazy spéw na cżichim wjeczorku, na Božich žwjatych žwjedżenjach, tón cżaka na nowe mlodżenje.

Njepynnych ani, kak domoj dokrocżichmy pisches te mnohe Prazske wulizy. Jara wosboženy sehnych žo k sparej, preni ras we žwojim žiwjenju w maczerzy Prahy. Hischcże nasajtra rano pschego sako myślach na Božu nóz w Božim domje.

Hdyż žedżach j mojimi lubymi preni žwjaty dżeń pschipołdnju pschi wobjedże, pschińdże spéschny listowy a pschinjeże telegramm: Pawoł pschijédże do Prahi, pschijédże na dwórnischczo. Nó, to žo wschitzo žmělachmy a wožebje pósce, kiž w lécze 1918 tak špeschnje njedżeka-sche. Na cżim je to salezako, njemóžachmy shonicź.

Cżasto žym po tutym žwojim preknim puczowanju we žłowjanskim kraju puczował, rjane městna sesnał, też lud a jeho waschnja a pschezo bóle žo wjeselach, so žym Sserb, so je mi moja maczerscżczina tak wužitna pomocznica.

Nawědżacź žmědżach wotucżaze ranje a khowanje žłónza pschi brjohach chumajzeho morja, wohladach městna, w kotrychž žydlachu jónu naschi prjedownicy we wulkim němskim kraju. S kóždeho j tutych puczowanjow thowam w žebi rjane, sacżischczow polne dopomnjenki, tola stajnje sako pschińdże mi do myślow prénja hodownicżka. Boża nóz w Prazskej zyrkwiczzy.

A hdyž k nim přichidźe, žedźi bratr hižo pola nich. Jemu je blidarćiši wučobnik jeł cźiniš a je jemu přichichot rjekł, kak je ho ſ konjom mjeło a ſo ho njeje ſhubił.

„Sšym mjenujzy wobdźak, ſo dasch pola blidarja konja dźełacź. Hdyž nětko dźenża jeho w naſchej tólni ſtejo widźach, myślach žej wſcho tak: Korla je konja ke mni pósłał, ſo bych jeho ja dele donjeſł. A tak žym też cźinił. „Cźehodla njeńdy mi pryedy nětchto wo tom prajił?“ „Cźahych ho wjeceć. Dokelž nicźo njewědźach a bźch ho njemałko wustrózał, hdyž do tólnje ſaſtupich. Myślach žebi, ſo mam Schlenkrichez kosu pſched ſobu.“

Bethlehem — křesćanam swjete město

Njeby-li ſo Khrystuſ w Bethlehemje narodźił, ſchtó wě, hacź njeby měſtačko tón ſamy dóſt potrjechił kaž mnohe ſyndliſchcźa w Sswjatym kraju, kotrejž ſu nam ſe Sswjateho pišma znate. Wone rospadachu a runaja ſo nětko ſemi. Bethlehem pak je wſchitke wětry zwětowych ſtawiſnow pſchetrałko, njeje dźe runje kcźejaze, ale ta ze Jerusalem wopytuja, njeſahudźa na Bethlehem, tiž je na 10 kilometrow ſdaleny wot Jerusalema. Tutomu wobſtadej zuſych ma ſo wobydlerſtwo ſwoje bohatſtwo dźakowacź. Je ſwjetſcha arabiſkeho wěrywuſnacźa; też katolſkich a prawoſkawnych khſchcźanow je tam a nětchto mohamedanow. W zyrkwi Khrystuſowcho naroda ſu Grekojo knježa, mjes tym ſo katolikojo w pódlanſkej zyrkwi k ſwjatej Katyrnje ſwoje Bože ſkužby wukonjeja, kotraž je ſ tamnej ſ thódbu ſjednocźena.

Město Bethlehem je cźiſte pornjo druhim měſtam w Palestinje. Dróhi dźe ſu wuſke, ſo dyrbi pěſchi ſo k muri ſtłocźicź, chze-li auto mimo puſchcźicź, kheže ſu bźe a w a orientalſkim (narańſchim) ſtilu — maja płone tſchi a małe wokna — a wobrubieja dróhi a masanoſcź ſo ſ nich wotſtronje. Wěſo, do ſanjeſenych kutow a najmjeńſchich pódlanſkich kutow njeſměſch w Bethlehemje hladacź.

Orientalſkeho ducha dycha też zyrkej naroda Sšóſnika. Hobrike kamjenišcźa ze ſu, ſ kotrychž je natwarjena a małe, huſto ſarěbłowane wokna cźinja zyrkej k twjerdźiſnje podobnu. Huſto doſcź dyrbjeſche ſo pſchecźiwo njepſchecźelam ſchkitacź. K tajkemu ſamérej je też ſaſtup wutwarjeny. Wobſteji jenoż ſ niſkich duri, pſches kotreż dyrbi woſoba wiacy hacź krěnjeje wulkoſce ſhibłena kročźicź. Też cźmowy pſchedwór, kiž ma ſo pſchekročźicź, je dźe bóle ſe ſchkitanſkich pſchicźinow twarjeny hacź ſ zyrkwiniſkich. Sſyſ-li jón pſchekročźał, wotewri ſo mulka měſtnoſcź: njeſmérna hala ſe ſtołpami zyrkwiniſkich łódźi a rumnej ródnej próſdnjeźu, kiž ho pſchiſamknje. Sſhodźenći wjedu do jamy dele, hdźež je ſo Khrystuſ narodźił. Tuta leži runje pod grekiſkim wulkim woltarjom hłownje kódże. Hwěda ſ wulkimi ſlěbornymi promjenjemi je na měſtnje naroda a pišmo na nje praji: „Jesus Christus hic notus est de Maria Virgine“. — Tu je ſo Khrystuſ narodźił ſ Marije knježny. Kaž legenda powěda, bu tuta hwězda na podobnjena po hwězdze Bethlehemſkej, kiž je pſchi narodze ſo pokaſała. Nad hwězdu je wołtaŕ natwarjeny, kotryž wo dnjo a w nozy ſlěborne buſchkwizy a ſaſwěcźene ſwěcźi wobſwětluja. Narodźenſke próſdnjeźy je druha, mjeńſcha, pſchiſamknjena, tak mjenowana ſlobikowa próſdnjeźa, hdźež je ſłobjo ſ Jeſuſhožźeczatkom ſkało. Tu ſu paſtyrjo a tſjo kralojo k njemu ſo modlili, na cźož wulki wobras pokaſuje.

Patorźiza je ſa Bethlehem jara ważny dźeń. Auto po aucze pſchithwata potom ſ Jerusalema. Konſulojo katolſkich ſtatow ſej tu dojdu, tohorunja njeſlcźomni zuſy. Jerusalemſki biſkop poda ſo w ſwjatocźnym cźahu do zyrkwje. W połnozy ma ſo nózna Boża mſcha, potom cźahnu wěriwi, na cźole pſchitomni duchowni, ſhromadnje do ródneje kapały, hdźež ſo doſłonczna modlitwa wukonja. A tydźenjeſ posdźiſcho wospjetuje ſo ſwjatoſcźnoſcźe pod druhim rituom a ſ druhimi wobdźělnikami: grekiſka zyrkej ſwjeczi ſwoje hody, kotreż ſo ſ romiſkej katolſkej zyrkwju njetrjechja, dokelž ſu Grjekojo ſwedźeli Tſjoch kralow ſa ſwoje hody wobthowali.

Schtóž je ſo hdy na tutych ſwjatocźnoſcźach wobdźělił a po połdźewazym ſwjedźenju w bliſchcźatej romiſko-katolſkej zyrkwi ſ prozeſijonom pſches grekiſku ródnu zyrkej, tiž je cźemnje wobſwětlena a w khuduſchim dźełanſkim wobleku ſo jewi, cźahnył, tón je bołoſtnje ſaczuwał roſchcźepjenje khſchcźanſtwa. Tu je měſtnoſcź, hdźež je ſo Sšóſnik narodźił — a ſa wſchěch je ſo narodźił. Proſchmy na hodownej ſwjatocźnicźay też wo měr a pokoj mjes tſchełcźanſkimi ludami.

Přeměnki

Je była mała huſańczka
Tu ſhadźich ſej do kaſchcźika
Tam je ho wona ſapſchadka
A je ſo zyle ſměnika
A tola njeje wumrěła.

Ta tjana młodna huſańczka
Je zyle ſměrom wuſynyła.
A je ſej ſuknju wobleka,
Kiž běſche zyle ſmorſchcźena
A nihdy na nju podobna.

Tak ſpaſche wona tydźenje,
Hacź ſ pkaſchcźa m j e t e l wulěſe
A ſebi kožuch wuſlezę.
Kak ſo mi mjetel łubjeſche
A wjele myſlicź dawaſche.

Njej' cźłowjek tutej huſańczy
Na pſchekhwapjenje podobny?
Njej' wón też ſtarą tak ſmorſchcźeny
A runje tajki kožany
A ſwětej ſiwy wumrěty?

Haj duſcha ſtarza hiſchcze ſpi,
Pak kuka hižo ſ komorki —
A na ras wſcho ſo pſcheměni
Hdyž ſmjerć ſo ſebi wumyłi
A cźeło ſ duſche wuděli.

O, wopomń, hdyž cźłowjeko,
So kcźeje nowe ſiwjenjo,
Hdyž cźeło ſo cźi ſmorſchcźiło! —
Nětk khětſje łakat wuſlezeł ho,
A duſcha wupjerchi na ſwětło!

Sa.

Boži narod w Serbach

Hornjowuješdźanſki wumětz wuſtaja ſwoje dźeło.

W Hornim Wujeſdźe, 21. hodownika 1934.

Hody pohnuja mjeſe wſchěmi ſwjedźenjemi zyrkwiniſkeho łěta najbóle cźłowjeſku duſchu, a wutroba ſo ſaſołmi a ſahori ſ wulkej wjeſeloſcźu. Hižo pſchi ſwuku ſwonow „patorźiza, hody, Boži narod“ ſarjuje naſche nuſkowne truny. Dźiwy ſwjatoſcźe nozy wabjachu ſdawna ſem k poetiſkemu a wumělſkemu pſchekrańenju. Tak ſu ſo wumětzy ſwaſchli na pſchedſtajenje hodownoje ideje we wobrazach a w réſbaſtwje. Na poſłednje dźěło, mjenujzy Boži narod w poſtawach pſchedſtajicź, je ſo k. kantor Krawz w Hornim Wujeſdźe zmuſił a pokaſuje nětko wopraſowje wumělſke dźěło w ſwojim poniſnym tuſkulu, hdźež jeho pſched nětkotrymi dnjami wopytach a mózu miſchtriſke dźěło žerbſkej ſjawnoſcźi porucźicź.

Pola nah je nětko waſchnje, w tworjach dźełane poſtawy pod hodowny ſchtom ſtajeć a je k Božim narodej wutwaricź. Tola tu jedna ſo wo dźěło ſ dyrbjaznym nožikom, tak dołkadne a kraſne, kaſkiž w Sserbach hiſchcze nihdźe nadeſhoł njejsym. Naſch wumělz, kiž ſo też na mołeſtwo wuſtoji — mnohe wobrazy debja jeho bydlenje — dyrbjeſche, na ſchiju ſhoriwſchi, dwaj měſazaj ſwjeczicź, a ſa tutón cźaſ po możnoſcźi nicźo wěcźerzź a tuž ho do ſwojeho idyliſkeho Wobſezańſkeho młyna wrócźo ſcźahny. Tu pſchińdźe jemu wſpjet na myſle — ſ nimi dě ſo hižo łěta dołho noſył — Boži narod do drjewa rěſacź w jenoliwnych poſtalwach. So je ſo jemu tuto dźěło ſhoſwonje poradźiło, wo tym ſwědcźi jeho dołkonczeny ſkutk, kotryž wobdźiwacź ma nětko kóždy pſchileżnoſcź.

Saczińſchcź je ſa pſchikhadźazeho wobkuſłazy, ſzyła, hdyž cźemna ſwětłoſcź ſwěcźkowe měſtnoſcź wobſwětluje. W khuduſchej khěžy, tiž ſo roſebrać hodźi, leži w ſłobjatku Jeſuſhožźeczatko, ſwj. Józef ſ łataném a modlaza ſo Marija je ſtrażujetaj. W ſwojim dźele pſchedſtaja wumělz wokomik, hdyž ſo njebjeſa nad Bożim dźiwom raduja a hdyž paſtyrjow tam hiſchcze njeje. Sšywy jandźelow puſchcza ſo ſ wyſchiny — je jich runje połſta — a chodźa Jeſuſhožźeczatku a to po waſchnju, kaž ſwiſowaczełka Selma Lagerlöf to w ſwojich hodownych novelkach ryuje. Wulka ſchwita jandźelſkich herzow ſteji pſched thudej hródźu a połk janjeże Sšóſnikej kraſne ſaſtaniczko, pſchi tym ſu nimale wſchitke ſaſtarſke a nowoczażne naſtroje ſaſtupjene. Niż jenoż jako mortwe figury. Na bubnarju wódźiſch kak cźejſi bubon je, ſo ho ſamo naſad ſhibuje. A mak trompetarjo duja, ſo jim tołſte licźka tak ſteja. Muſtojne ſu pak wſchitke inſtrumenty: huſłicźki, truba, harfa, dulowy, trubniki (ſagotty), gitara a każ wſchě rěkaja. A wſchitzy dohromadźy hudźa „Cźeſcź budź Bohu we wyſokoſcźach“ a dirigent, ſjejo na ſwojim ſchcźěporu, jich nawjeduje ſ fiſeſchkom w ruzy.

Jandźelki w ſwojich ſidźanych koſchlach a piżanych naſchitkach poſtaraja ſo też we cźełne potrěbnoſcźe dźěcźatka. So njedyž ſmy mrěło, wjeſe jedyn walcźk drjewa na karje, tſjo wjeſu kolebku a dwaj cźſiſchcźitej wuſpcźk, wurěſany w ſamſnej formje, kaž ju jón pěhdy autor a jeho bratſja a ſotry trjebali. A tamle jandźelk ſ koſchkom, ma wſchelake dary ſa Jeſuſka, też rózicźki, barbozje a tak nežne. Runje je tamny pſchi ſtudni pohył, tiž ſo wopraſowje klumpa, a njeſe wodu w krejanje. K cźemu? Tu pſched hródźu je ſakcźeła róża — „Cźeſchła je kraſna róża ſ cźeſtnebo korjenja“ — a cźże ju wokrjepicź. A ſchtoha tónle jandźel

Bethlehem — křesćanam swjete město

Njeby-li ſo Khrystuſ w Bethlehemje narodźił, ſchtó wě, hacź njeby měſtačko tón ſamy dóſt potrjechił kaž mnohe ſyndliſchcźa w Sswjatym kraju, kotrejž ſu nam ſe Sswjateho pišma znate. Wone rospadachu a runaja ſo nětko ſemi. Bethlehem pak je wſchitke wětry zwětowych ſtawiſnow pſchetrałko, njeje dźe runje kcźejaze, ale ta ze Jerusalem wopytuja, njeſahudźa na Bethlehem, tiž je na 10 kilometrow ſdaleny wot Jerusalema. Tutomu wobſtadej zuſych ma ſo wobydlerſtwo ſwoje bohatſtwo dźakowacź. Je ſwjetſcha arabiſkeho wěrywuſnacźa; też katolſkich a prawoſkawnych khſchcźanow je tam a nětchto mohamedanow. W zyrkwi Khrystuſowcho naroda ſu Grekojo knježa, mjes tym ſo katolikojo w pódlanſkej zyrkwi k ſwjatej Katyrnje ſwoje Bože ſkužby wukonjeja, kotraž je ſ tamnej ſ thódbu ſjednocźena.

Město Bethlehem je cźiſte pornjo druhim měſtam w Palestinje. Dróhi dźe ſu wuſke, ſo dyrbi pěſchi ſo k muri ſtłocźicź, chze-li auto mimo puſchcźicź, kheže ſu bźe a w a orientalſkim (narańſchim) ſtilu — maja płone tſchi a małe wokna — a wobrubieja dróhi a masanoſcź ſo ſ nich wotſtronje. Wěſo, do ſanjeſenych kutow a najmjeńſchich pódlanſkich kutow njeſměſch w Bethlehemje hladacź.

Orientalſkeho ducha dycha też zyrkej naroda Sšóſnika. Hobrike kamjenišcźa ze ſu, ſ kotrychž je natwarjena a małe, huſto ſarěbłowane wokna cźinja zyrkej k twjerdźiſnje podobnu. Huſto doſcź dyrbjeſche ſo pſchecźiwo njepſchecźelam ſchkitacź. K tajkemu ſamérej je też ſaſtup wutwarjeny. Wobſteji jenoż ſ niſkich duri, pſches kotreż dyrbi woſoba wiacy hacź krěnjeje wulkoſce ſhibłena kročźicź. Też cźmowy pſchedwór, kiž ma ſo pſchekročźicź, je dźe bóle ſe ſchkitanſkich pſchicźinow twarjeny hacź ſ zyrkwiniſkich. Sſyſ-li jón pſchekročźał, wotewri ſo mulka měſtnoſcź: njeſmérna hala ſe ſtołpami zyrkwiniſkich łódźi a rumnej ródnej próſdnjeźu, kiž ho pſchiſamknje. Sſhodźenći wjedu do jamy dele, hdźež je ſo Khrystuſ narodźił. Tuta leži runje pod grekiſkim wulkim woltarjom hłownje kódże. Hwěda ſ wulkimi ſlěbornymi promjenjemi je na měſtnje naroda a pišmo na nje praji: „Jesus Christus hic notus est de Maria Virgine“. — Tu je ſo Khrystuſ narodźił ſ Marije knježny. Kaž legenda powěda, bu tuta hwězda na podobnjena po hwězdze Bethlehemſkej, kiž je pſchi narodze ſo pokaſała. Nad hwězdu je wołtaŕ natwarjeny, kotryž wo dnjo a w nozy ſlěborne buſchkwizy a ſaſwěcźene ſwěcźi wobſwětluja. Narodźenſke próſdnjeźy je druha, mjeńſcha, pſchiſamknjena, tak mjenowana ſlobikowa próſdnjeźa, hdźež je ſłobjo ſ Jeſuſhožźeczatkom ſkało. Tu ſu paſtyrjo a tſjo kralojo k njemu ſo modlili, na cźož wulki wobras pokaſuje.

Patorźiza je ſa Bethlehem jara ważny dźeń. Auto po aucze pſchithwata potom ſ Jerusalema. Konſulojo katolſkich ſtatow ſej tu dojdu, tohorunja njeſlcźomni zuſy. Jerusalemſki biſkop poda ſo w ſwjatocźnym cźahu do zyrkwje. W połnozy ma ſo nózna Boża mſcha, potom cźahnu wěriwi, na cźole pſchitomni duchowni, ſhromadnje do ródneje kapały, hdźež je ſo doſłonczna modlitwa wukonja. A tydźenjeſ posdźiſcho wospjetuje ſo ſwjatocźnoſcźe pod druhim rituom a ſ druhimi wobdźělnikami: grekiſka zyrkej ſwjeczi ſwoje hody, kotreż ſo ſ romiſkej katolſkej zyrkwju njetrjechja, dokelž ſu Grjekojo ſwedźeli Tſjoch kralow ſa ſwoje hody wobthowali.

Schtóž je ſo hdy na tutych ſwjatocźnoſcźach wobdźělił a po połdźewazym ſwjedźenju w bliſchcźatej romiſko-katolſkej zyrkwi ſ prozeſijonom pſches grekiſku ródnu zyrkej, tiž je cźemnje wobſwětlena a w khuduſchim dźełanſkim wobleku ſo jewi, cźahnył, tón je bołoſtnje ſaczuwał roſchcźepjenje khſchcźanſtwa. Tu je měſtnoſcź, hdźež je ſo Sšóſnik narodźił — a ſa wſchěch je ſo narodźił. Proſchmy na hodownej ſwjatocźnicźay też wo měr a pokoj mjes tſchełcźanſkimi ludami.

Přeměnki

Je była mała huſańczka
Tu ſhadźich ſej do kaſchcźika
Tam je ho wona ſapſchadka
A je ſo zyle ſměnika
A tola njeje wumrěła.

Ta tjana młodna huſańczka
Je zyle ſměrom wuſynyła.
A je ſej ſuknju wobleka,
Kiž běſche zyle ſmorſchcźena
A nihdy na nju podobna.

Tak ſpaſche wona tydźenje,
Hacź ſ pkaſchcźa m j e t e l wulěſe
A ſebi kožuch wuſlezę.
Kak ſo mi mjetel łubjeſche
A wjele myſlicź dawaſche.

Njej' cźłowjek tutej huſańczy
Na pſchekhwapjenje podobny?
Njej' wón też ſtarą tak ſmorſchcźeny
A runje tajki kožany
A ſwětej ſiwy wumrěty?

Haj duſcha ſtarza hiſchcze ſpi,
Pak kuka hižo ſ komorki —
A na ras wſcho ſo pſcheměni
Hdyž ſmjerć ſo ſebi wumyłi
A cźeło ſ duſche wuděli.

O, wopomń, hdyž cźłowjeko,
So kcźeje nowe ſiwjenjo,
Hdyž cźeło ſo cźi ſmorſchcźiło! —
Nětk khětſje łakat wuſlezeł ho,
A duſcha wupjerchi na ſwětło!

Sa.

Romantiske žiwjenje krawca Beckholda

W małym danſkim měſtačku Aſkovje njedawno dźewjeczeźeſacźětny krawſki miſchtr ſ mjenom Pětr Beckholdt, muž ſ patriarchaliſkej poknej broda a ſpodźiwneho žiwjeniſkeho waſchnja, wumrě. Wón ſ wożebitej łubo'cźu dołhe arabſke płaſchcze, praſtary bórnuh noſchcźe a wosła, hacźrunjeż Dana po rodźe, ſwojim krajanam zuſy, haj, nětkiſi ſ nich ſo jeho mohrjeż bojachu. „Tamle ſtary Africzan krocźi“, ſebi dźěcźi ſa jeho khribjetom ſchepтachu, hdyž wón, na dołhi kij ſo ſapjerajo, ſamotnje po wuſkich dróhach Aſkona trocźeſche. Zuły wěnz legendow ſo wokoło ſtareho płeczeſche, ale wón daſche ludźom rěcźeć, njeſtaraſche ſo wo to.

Pſchi kołebzy njeběchu matemu Pětrej Beckholdej ſpěwali, ſo budźe wón jónu w nadawku jendźelſkeho biſkiſkeho towaſtwa na Golgatha měſtno prěnjeho ſtražnika pſchi Khrystuſowym rowje ſaſtawacź. Dyrdomdźenika pſchi Khrystuſowym rowje ſaſtawacź. Dyrdomdźenika ſta krej, wot nana a dźeda namrěta, jeho hižo ſa młode łěta ſ jeneho dźěła ſemje do druheho honjeſche. Hſchcźeze jako ſyndomdźeſatnik wón ſwoje ſmachi ſhrabawſchi ſ danſkeje domiſny do Makeje Aſije puczowaſche, ſo by ſo tam bjez zuſeje pomozy na horu Ararat podał. Po puczu na horu wón padnywſchi dyrbjeſche ſ wobodrjenymi ſtawami domojpucź naſtupicź.

Kajžiš korjeń, tajſi wukorjeń. W Helſingöru Pětr łěta 1844 na ſwět pſchińdźe. Też nan, ſprawny ſchewz, doſcź bycha njemějeſche, jo by ſwoje žiwjenje mjes zuſymi pódubſchemi ſtóncził. Wón jeneho rjanecho dnja „ſwjatok“ prajiwſchi ſo ſe žonu a tſjomi dźěcźimi na puczowanje pſches wulki hat poda, ſo by w Kalifornifkej ſwoje ſbožo jako ſtotopytaŕ pytał. Na jenej ſebi po rěcźu Panama ſo parnik powrócźi, na kotrymž Beckholdt ſe ſwojimi puczowaſche. Stary mójeſche k brjohej doſe ſwojimi puczowaſche. Stary mójeſche k brjohej doſe ſwojimi puczowaſche. Stary mójeſche k brjohej doſe ſwojimi puczowacź. Zona a dźěcźi ſo runja wjele druhim ſaiepiſpłuwacź. Zona a dźěcźi ſo runja wjele druhim ſaiepiſpłuwacź. Hdźe pak mały Pětr woſta? Mątroſa bě hółza hicźu. Hdźe pak mały Pětr woſta? Mątroſa bě hółza hicźu. ſcźeze w prawym wotomiłu ſhrabnył a jeho do kraja ſcźeze w prawym wotomiłu ſhrabnył a jeho do kraja ſobu wſak. Schtyri měſazy poldźiſcho ſtary Beckholdt ſobu wſak. Schtyri měſazy poldźiſcho ſtary Beckholdt pſchipadnje ſwojeho hółza jako „pinczikta“ w małej hołpodze pſchi amerikanſkim nawjeczornym brjoſy nadeńdźe. A na to nan a ſym Nowy ſwět prěki a pódlu pſchepuczuju naſtajnje ſa ſkhowanymi ſtotowymi pokładami pytachu. A ſkročźnje dźe je jimaj ſbožowka pſchikhtilena hyczj dyrbjała, pſchetoj mějeſchtaj pjenjeſy ſa dompucź hromadźe a ſamo hiſchcźe nětchto wyſche. Tu dompucź hromadźe a ſamo hiſchcźe nětchto wyſche. Tu ſo nan a ſym na pucź podaſchtaj, ſo byſchtaj w Kopenhag...je wſchitkich ſuwelérow wopytałoſi, khodźeſchtaj wot jeneho pſchekupnika k druhemu, pobuſchtaj pola wſchelakich pſchekupzow, kotſij ſ namórnikami a pſchepuczowarjemi ſwěta wobkhadźowacź wědźachu. Wſchudźe nan a ſym ſamſne wabjaze politiczenje cźinjiſchtaj, a wſchudźe wobſtarowachu, ſo njemóża jim „tajſi cźapor“ wotkupicź.

Poprwom ſpodźiwnje, dokelž tónle „cźapor“ ſ kija ryty ſłota wobſtejeſche, kotryž mějeſche nahładnu wulkoſcź zyhela. Ale, kaž prajene, dulu ſłota njemóżeſche cźłowjek tehdy w cźeſcźeńdźonym Kopenhagenu wotbycź. Tu mějeſchtaj ſwětowej puczowarjej w Hamburgu wjazy ſboża. Tam jimaj nětchto zyhel ſłota — „ſchtoż powědataj, drje trochu baſkoczke klinczi!“ ſa 22 000 ſwětłych tolerjow wotkupi.

Schto płaczi ſwět, ma-li cźłowjek 22 000 twjerdych tolerjow w ſaku! Nicźe Afriki to nan a ſym ſnajmjeńſcha njeczinjeſchtaj. Kak dokonjeſchtaj, ſo ſkawnemu Stanleyej pſchiſamknyć, kotryž ho na pucź hotowaſche, ſo by ſhubjeneho Livingſtona pytał, drje wěcźnje potajnſtwo woſtanje. Po puczu ſtary Beckholdt pſchi Kongu ſthoriwſchi wumrě, tola dyrbjeſche jemu njedobojomny ſyn pryedy toho hiſchcźe pſchiłubicź, ſo njecha dale wjazy po ſwěcź wokoło cźahacź a cźaze ſo nékajtkuu ſprawnemu rjemjeſtu wěnowacź. Nó, Pětr dźe mózeſche ſebi ſam pſches ſiwjenje pomhacź. W Amerizy běſche wón krawzowſtwo nawukny a poſdźiſcho w domiſnje ſamo miſchtriſke pruhowanje ſkoſił. Ale wrócźo do Europy ſo ſebi ſam pſches ſiwjenje pomhacź. W Amerizy běſche wón krawzowſtwo nawukny a poſdźiſcho w domiſnje ſamo miſchtriſke pruhowanje ſkoſił. Ale wrócźo do Europy ſo jemu njechaſche. Tak ſo wón někotre njedźeſe poldźiſcho jako nahładny krawz bliſko Bethlehema ſaſydli. S pſchipadom wón potom wo kedźbnoſcź ſhudźazej namałanzy generala Gordona ſhoni, kotryž wěrjeſche, ſo je w rozpadanej jamje na Golgatha Khrystuſowy row namakał. Jako też thutni wědomoſtnizy ſa prawotu tutoho nahłada wuſtupowachu, ſo Pětr Beckholdt khětſje roſſudźiwſchi na britiſke biblike towaſtwo wobroczi a dopſe, ſo jeho na měſtnje ſa prěnjeho a jenicźkeho ſtražowarja tutoho ſwjateho rowa poſtajiſchu. Prjedy hacź tuto njewſchědne ſaſtojnſtwo naſtupi, poda ſo na pucź do domiſny a woſeni ho tam ſ młodej hołzu, kotraž bě ſche wot jednateho ſiwjeniſkeho łěta na njeho cźakała. Bu to ſbożowne mandźeſtwo. Wſched 25 łětami ſona wumrě a potkowachu ju pſchi Wolſjowej horje ſ poſledźenjemu wotpoczinkej. Wot toho cźaſa ho žiwjenja wjeſeło muž do cźiſcheho a wačinicźłoſtneho cźłowjeka pſchewobroczi, kotryž wjazy njerěcźeſche, hacź ſebi jeho powołanie wot njeho ſadałche.

Hdyž Beckholdt tole ſaſtojnſtwo doſta, potom drje mjeſeſche to ſwoju hłownu pſchicźinu w tym, ſo wón njewſchědnje wjele rěcźow wobhnjeſeſche. Wobhnjeſeſche 13 kulturnych rěcźow we ſłowje a pſimje a rozumjeſche, ſ mnohim zuſymi a putnikami, kotſij ſ njemu pſchińdźeſchu, ſo bychu ſebi wot njeho row pokaſacź dali, wobkhadźowacź. Samoruczńje wón murju wokoło ſwjateho mękina ſtaji a natwari wrota jako ſathod k rowej. Potom ſcźeſći ſebi drjewjanu khěžku a ſaſoji ſebi ſahrodu, kotreżej kcźenjowa pycha ſpodźiwanje wſchěch zuſych hudźi. Sa wobhladanje rowa a wodźenje zuſych ſebi jenoż mało ſadałche, ſchtoż jemu a jeho ſonje ſ ſeſiwjenju doſpałaſche. Bydlenje mandźelſkeju je po powěſcźach wopytowarjow wopraſowźity muſej ſadnoſcźow pjeża był, hdźež běſche mjes druhim wupytana rjana ſběrka orientalſkich ludowych draſtow a rjemjeſlniſkeho gratu ſaměſtnjena. Po ſmjerczi ſony Beckholdt we ſwojej drjewjanej budźy ſiwjenje ſamotnika wjedźeſche.

A potom ſo ſomnjeny dyrdomdźenik ſaſo ſa ſcźerokim ſwětom ſedźeſche. Pſchepucźowa mało pſcheſłędźene krajiny Afriki a Aſiſteje, ſo by kónczinje ſe ſtykom cźłowanny ſo tola ſaſo do domiſny naſtajił. Doma pak njemóżeſche ho ſe ſwojimi 75 łětami wjazy na ſiwjenje ſkandinawiſkich matomełcźanow ſwucźicź. Běſche jemu, jako by tam njetrjebawcźi był. Běſche w domiſnje, ale tola niż domjazy. S wóſzomdźeſacź łětami ſapocza ſebi njewuſtawazy ſamſnu khěžu twaricź. S njeſkónczenej ſcźerpnoſcźu won bjes zuſeje pomozy ſyhel na zyhłej ſadźeſche a ſpominaſche drje na tamny ſbożowny cźaſ, jako móżeſche dulu ſłota we wułkoſcźi zyhela a njeſmětnu khrobłoſcź ſwoje wobſtejnſtwo mjenowacź.

Nadźacźu jemu, do dożiwjenſke hłej, jako do dźewjeciźeſacźateho žiwjeniſkeho łěta ſaſtupi. Stary Beckholdt njeſchaſche pak wo tym nicźo wědźeć. Jeho khěža na kotreż hižo dźeſacź łět dźěłaſche, dyrbjeſche hotowa ſtacź, hdyž ſwojej ruzy na pſchecźo do klina pokoji. Wudawki ſa tawjenje ſebi na hubje wottorha, ſiwjeſche ho ſ cźaſom a ſuchim thłěrom, no'cźeſche ſwoju arabſku draſtu ſ dostoinoſcźu, donjż niebjeſche dopołnje roſtorhana a wumrě jeneho dnja mohtrjeż ſ twarſkej łopatku w ſproznej ruzy. „Wſchitko ſe ſamſnieje mózy“, běſche jeho heſło. K najwjetſchemu ſpodźiwanju zyłeho Aſkowſkeho wohndźeſtwa wón nahładne ſamoſenje a drohotnu ſběrku draſtow a debjeńkow ſ raſiſcheho kraja ſawoſtali, kotruž wón Kopenhagenſkemu ludowemu muſejej wotkaſa.

nk

cźini? Ptoka a žuschi pjeluschki. A dokelž je tak maličzki, stupi na zyle po cźežkischich prawidlach wudžełanu sawku, so moht na žerdź dobžahnyć.

Wschudže pak wyk a radosć. Nekotre jandželki kukaja ſ durjenj, druhe ſ hródžinym woknjeschkom, nekotre žedža na cźešce a nade wschěm tym blyschcźi žo Bethlehemska gwězda. Też nekotre palcźiti chwataja ſ lěža pod žiwymi schtomikami a chcźeja podźěł bracź na Bethlehemskej radosći. Ssamo ſwěrjata bliža ſo hródži thromadnje — lischka se sajazom a druhe. We ſwjatej nozy ſo wschě njepischecźelsniwo sastaji. Ptacźata slětuja a jandželki je pisuja. Wschudže lute žiwjenje a wjeselje, juk a wysk.

Wscho dycha žiwjenje — wobliča postawow, kotrež njeſu wjesche hacź 5—6 zm a kóžda ſ zyleho kuša wuréšana, wschitke nesmy pu pohibam pschimérjene, schtož je jara sprózninwe dźěło bylo. Dyrbjachu go tola wschelake postawy wjazy krócź pschedźělacź a tajku maku sigurn wuréšacź traje na wschě schtyri hodźiny. Tu wěra scźerpnosć a wutrajnosć mnohź. Wulki schižeſ ſ lipowego drjewa, dospitny kóſ a typiſti bur, krónuje dźěło naschego mischtra, ke kotremuž tu pokorne gratulujemy. K wudospotnjenju hodownego wobraſa je ſbotowił kražnu pyramidu, kajkeż naschi prjedwonizy mójachu, hdyž hodownemu schtomiku njesnajachu. Hdyž wschitko w drjewjanej hromadže hidźachu nastroj pinka „Cźicha nóz“ a wjerzéała pyramida harmoniske ſwuki ſwonow nadobnuje, potom žy ſajaty w hodownej myſli, kajkaž cźe w taikej wokolinje hacź do hlubiny dusche sajima. J. Sk.

Lisće pada

S mojeho pomjatnika dnja 24. 10. 1915.

Wěsche wjeczor psched wudyrjenjom ſwětowoje wójny. Mójach w ſwojim domje ſhromadźenu cźerjódku pschecźelow, kotrychž běch žedy hižo psched tydźenjom, hdyž žeki hischcźe nichtó na wudyrjenje wójny njemyſlesche, k ſwojim mjeninam pschepruſnył. A wschitzy běchu pschischli nazbacź wudyrjenja wójny. Knjes M. je ſwojej knjenju běsche też pschitomnuy, runjeż dyrbjesche hižo jutſje rano do wójſka ſastupnyć. A ſwjedźeń běsche wjeſelu, nihdźe khutnoſcź a sadwdźerwanje. Běsche wschitkim, jakož by žo wo wschědnu wěc mělo, pijachny wjeſele, sabawjachny ſo wjeſele a nikomu njeběsche ſatrach wo pschichod. Kóždeho ménjenje běsche, ta wójna budźe górſy nimo, wschako běsche žo nam ſtajnje pižako a powědało, pschichodna wójna budźe najdźeſe ſchtwórcź léta tracź. Pschi taſkich wuſtojnych wójſkach a dospolnych wójnſkich naſtrojach ani njemóže dźeſe tracź, dokelž nadobo telko ludźi ſpada, so ſo wójna górſy w krwi ſatepi. A ſaſtaranje ludſtwa ſ zyrobu wſchak też zanu dźeſchu wójnu njedowola.

We pósdnjej nocy pschi dźelenju drjeſo ſyſla ſ woczow wuroni a ſo zyle ſatajicź njehodźeſche, ale prawa ſebi nad pschecźelemi dobyć njemóſeſche. Tym, kotſiž dyrbjachu wucźahnyć, pschiwolachu hiſchcźe na puc: „Porubacź budźemy w lěſu wſchitke dubowe liſcźo po dobyteſſej wójnje a budźemy ſ nich wěnzy wicź a naſchich ſo domojwrócźazych hrjekow debicź. Ale njewěrjiwje na mnje pohladnychu. — Wſchako budźa hódy hižo ſaſo doma pschi ſwojich lubych, wſchako běſche ſo prajiło, prjedy hacź liſcźo ſe ſchtomow pada, budźa wojazy ſaſo doma. A hdyž ſo mjeſeſche tu krutu nadźiju, ſo to tak budźe. Wſchón mlody wozeſili lud běſche polneje ſaharitoſcźe, wjeſeleſche ſo, kaž by ſchło do Parija na kermuſchu. Kajſe běſche to wyſkanje a ſpěwanje! W tutej dźiwjej reji do ſmjerzce njeſbu nikomu cźaſa a pokoja k ronjenju ſyſlow. Sſyſlu roſpſunychu w dynje na lizach we horzym wójnſkim powětſje. — Kelko ſyſlow ronjachu pak ſo we cźichej komorzy?

Liſcźo pada hižo druhi krócź po wudyrjenju wójny, pada tak ceźzy a pomału a hladam do mojeho lěža a ſelnje je mi wuſko wokolo wutrowy. Wójna holwi dale a ſrúniſcho a tute nahe halosy na ſchtomach ſu mi taž łoſcźane paſory, kotrež ſo na nowe woporý ſchcźerja. A hdyž ſo wětſik naſtaji, wuje wón pſches halosy kaž cźrjóda hłódnych wjelkow. Liſcźe pada a ſmjerzeſ ma bohate ſnę. Njebos je ludam ſawjertnjeny hacź do wutrobnja a ſ hróſbu widźu rěcźi napjelnjene ſ krowju, kotrež ſo wulíwaja do jěſora a hiſchcźe njeje jěſor do pokoja polny. Widźu ſtaručka pschi jěſoru ſedźo, kotryž měri hłubokoſcź. Pschiwołam jemu: Doſcź hluboki, doſcź hluboki! „Ně, mój luby“, wón tajnje wije ſ hłowu, hacź do kromy! Hlej tutón jěſor běſche jónu napjelnjeny ſ ſyſlami, kotrež běchu hrěſchnizy wuplakali pſches ſwoje hrěchi. Tola, dokelž běchu rěcźi, w kotrych ſo ſyſly ſ jěſoru ronjachu, po cźaſu ſaprahnyły, wuſchny tutón jěſor hacź do dna a tłajaza, ſadakawa wóń ſtupaſche ſ njeho k njebju. A Wóh Knjes praji w ſwojim hněwje: Napjelsimy nětk jěſor ſ krewju tutych ſatwjerdźenych ludow hacź do kromy! Jěſor ſmilnoſce budź a jěſor khłostanja!

Hrabnych ſo ſa wutrobu a ſtrózich ſo móznje. Njeběch też ja ſwobu wina, ſo tutón jěſor Bóſſeſe ſmilnoſce wuſaknu? Hdy płakach ja poſledni krócź pſche ſwoje mnohe, wulke hrěchi? Hdy, hdy? Lěto, dwě, ſći? Haj wſchak! Saplakanych druhdy, ale jenoż na wokomiki, lědom ſyſlow dwě, ſći. A hrěſchach dale ſatwjerdźenje a njeſnajach ſkoro wjazy ſyſlow, haubowach ſo jich ſamo. A nětko běži w tutych rěcźach krej, też hižo krej mojeho bratra; cźehodla niz hižo moja?

Liſcźe pada, widźu wulke dubowe łopjeno, kak ſo wono wjerceſi a kak padny pſchede mnu do trawy. Schtó budźe hiſchcźe jónu na nje pohladnyć, hdyž leži tu nětk mjes tyſacami łopjenami? O hórka minnywoſcź, o ſurowe ſaponenje!

A pschego nowe ludy ſaſtupja do tuteje ſurowoje wójny. Na Balkanje hrabny bołharſki lud ſa Sserbiſku, kotraž hižo na kolenomaj leži pſched Rakuſchanom. O hrubý ſiuſodźe! Kak ſyjna běſche hižo młoda Sserbiſka, kak cźuješe ſo wona hižo jako móznaſtwo ſ wulkimi nadźijemi, do pschichoda! A nětk? Kak khětſje budźe roſrubana na cźaſtki! A ja jako potomnik jeneho pſched tyſacź lětami porubaneho ſiawneho luda twojeho mjena, o horda Sserbiſka, cźi pſchiwołam: Moriturí te ſalutant. Pój, daj mi ruku, pój ſa mnu na dróhu naſchich wótrowow; na tón hórki, daloki puć . . .

Sa.

Zawiertawka

Harfu w rucy, nimo jěducy
Zapinkotam štučku wam
A sej jedyn zaspěwam.
Pink, pink, penk, penk, pank.

Zady dwora Jurij wora,
Konjej honi z worćikom,
Nimo kroči Hanka dom.

Mužo zastań, Hanka wostań!
Jurij jimaj pťiwoła,
Muž a Hanka pozasta. —

Harfa klinči, pluh pak brinči,
Hanka k tomu zarejwa.
Zdwora nječhtón zawoła:

Hopsa Hanka, młoda pjanka,
Domoj khwataj wjertawka! —
Worćik zleći do dwora. —

Budźtaj rjenje, mje prječ ćehnje,
Nětk chcu zaso nóžkować
A sej jedyn zaspěwać.
Pink, pink, penk, penk, pank.

Za.

Budyske stawniske powěsće

ſ dnja 20. dezembra 1934.

Narodźili ſu ſo: Janej Hermannej Wawrikej, ſchofěrej, ſynk. — Herbertej Erichej Pawlakej, kowarjej, dźowćicźka. — Matſej Hermannej Holſcheiderej, telegrafowemu dźěłacźerjej, ſynk. — Hermannej Rich. Schwárzej, żelesniſkemu dźěłacźerjej, dźowćicźka. — Ocźe Jurjej Grandźe, maſchinſkemu ſamkarjej, ſynk.

Wumrěli: Berta Marja ſwud. Seidlerowa rodź. Neumannez, priwata, 76 lět.

Mandźelſtwo pſchipowědźichu: Pawol Gerhard Hapacź, maſchinſki ſamkać, ſ Johannu Charlottu Dümdźiz, pſchedawarku, wobaj w Budyſchinje. — Jurij Mareſin Lorenz, gratowy tocźeſ, ſ Fridu Minu Kröhereż ſchatowej ſchwalcźu, wobaj w Budyſchinje.

S dnja 21. dezembra 1934:

Narodźiła je ſo: Arnoſchtej Waltarjej Müllerej, twarſkemu mischtrej, dźowćicźka.

Wumrěli: Hans Waltar Komm, techniſki pſchiſtajenz w Biſkopizach, 38 lět. — Jan Hermann Klemm, priv. pſchekupz, 77 lět. — Bjedrich August Matzka, wjednik bźłarnje, 66 lět.

Do mandźelſtwa ſtupiſchtaj: Rudolf Arnoſcht Manjok, bankowſki ſaſtojnik, ſ Friedu Mótrachez, kontoriſtku, wobaj w Budyſchinje.

Přilopk

Hejkota jehła puczuje dźewjecź lět po cźele.

Nětko 21 lět ſtara holza w Habrachcźiach pſchi Nóſy pózcze pſched dźewjecź lětami hejkotr jehłu, kotruż pak njedźiwajo dokładneho lěkarſkeho pſcheprohtowanja wjacy namakacź njemóžachu. W ſaſchłych dniach, po dźewjecź lětach puczowanju jehły po cźele, ſacźuwaſche holza wjeruczjnym ſhibadle nékajke kalanje. To bě jehła, kotruż mózachu tam lokho wotſtronicź. S tym je holza ſ ulkemu ſtrachej wuczekła. Jehła móżeſche też ſwój puć k wutrobje abo jenemu druhemu cźuciſchemu dźěłej cźela nastupicź, pſchi cźimž by holza wěcźe ſmjerzcź namakała.

Njeſtutk wobtudnjeneho.

W Loeblſchizach w Cźeſkoſłowakiſkej wěſty Maßuw, kiž leſche hižo w bludnizy pſchebywał, w nahłym wobtudnjenju jenu ſonu ſydom ras do wutrobna a rukow. Kó a jej też bibik ſrani. Druhu ſonu, kotraż prénjej na pomoc kwataſeſche, Maßuy tehorunja na ſiłny a wutrobnu cźeſko kała. Potom 83létnu ſonu, kotraż runje po ſkhodźe dele dźeſche, twjerdej wężu porasy. Sranjene ſony do thorowanje dowjeſechu. Je mało nadźije, ſo ſo ſaſo wuſtrowja.

Pſches ſtudnjazy plun wobtudnił.

Pod ſpodźiwnymi wobſteinoſcźemi bu ſtudnjetwarjeſ Richard Nielſen wopor ſwojeho powołanja. 22létny muſ ſli dźełaſche w Alſſenu (w Danſkej). Hdyž běchu jeho dele puſchcźili, wołaſche ſakoſtnje wo pomoc. Jeho towaſſchoſo zyle prawje ſudźachu, ſo ſu w ſtudni cźeſke ſchwahłowe pluny. S plunowej maſſu wobronjenu poda ſo jedyn dele, ſo by jeho towaſſcha wumóhł. Pſches pluny bě Nielſen wobtudnił. Nadpadny ſwojeho wumożerja a ſtorbny jemu maſſku ſ wołacza. S mozu a ſ cźeju mózachu jeho te ſtudnje wucźahnyć a ſaſo k ſiwjenju wnbudźicź, hdyž bě ſo cźerſtweho powětra nożreůał. Nielſena wucźahnychu pſchi druhimi poſpyeje morweho.

Hódne njewěſty ſu dóſtacź.

Wot cźaſa ſem, ſo ſ modernym roſſaſiſcźenjom a wnoſkich wudawkow dla haremy dźeſi a bóle wotpěſkaja, je wěſty wubjerk na holzach, kotreż ſu k ženiwe kmane a też ſwólniwe. Sdobom ſajimuja ſo młodźi muſcźo wo rjane Turkowki a tak ſu ſo piecźa taiſe niemſkeſkinſke wifi wutworike, kotreż maja ſwoje Hdowne ſpdźiłoſcźo na kupje Cypern. Tam pſchiſtajdźeja wokeſke Arabſcźo. Jich wabja tam wośebje ſtawiſny wo rianych ſawobſtnych haremſkich njewjeſtach a kupja je wot ſtarcheju ſa 400 hacź 2600 hriwnow. — Nječhto wjazy ſu pola nas njewjeſty hódne.

W ſachſkich dnjach je jedyn italſki berſaglieri ſo po 17létnym ſajeću w Awſtrikej do ſwojeje italſkeje wjeſi domoj wócźił. Jeho ſwójba bě niemalo pſcheſmejena, ſo ſo ſyn, kotreho ſmjatku dawno ſa morweho a kotreho mjeno też na wjeſnym pomniku padnjennych ſteji, nadobo ſaſo domoj pſchińdże. Bórzy po ſwojim ſajeću ſpyta cźeknyć w blikoſcźi Miena, tola ſo jemu to njeporadźi. Pſchi druhim wopyće ſo jemu poradźi, do Rukeje cźeknyć a to ſ dwěmaj druhimaj tomaſchomaj. Tucźi tſio pſchepucźowachu Ruſku a pschińdźechu też do Wukrajiny, hdźež mózachu jenoż ſ nulu ſwoje ſiwjenje wutkowacź, dokelž buchu dla ſapaleńſtwa wobſtorżeni. Poſdźiſcho tutoho berſagliera ſajachu dla ſpionaże. Po ſwojim puſchczenju cźehnieſche ſam dale a dóńdże hacź do Bromika p. Moſkwy. Tam nětkory cźaſ wołta, ſtaji ſo pod ſchkit italſkeho onſulata, kiž jeho do domiſny pósła. Nawrót tutoho wobdźělnika we ſwětowej wójnje je w zyłej Italſkej ſpodźiwanje wubudźił.

Najmudrischi hólz ſo pyta.

Po poſlednjej woli Edifona, ſnateho amerikanſkeho wunamakarja, budźe ſo w pſchichodnym lětomaj wſchuſo dźom po zyłym ſwěcźe ſa „najmudrischim hólzom“ pytacź. Budźe-li namakany, budźe Edifonowym wopomnjeńſki wuſtaw jeho tak woczahnyć, ſo budźe hódny naſtudnik Edifona. Najmudrischeho hólza w Ameriku ſu hižo nadeſchli.

Hollandſkeje najhordoſnischo łětadło ſnjeſožilo.

Hollandſke wulkołětadło „Uiver“ doby žebi pſchi njedawnym leczenju ſ Londona do Melbourne w Awſtralſkej wulku ſławnu jako 2. dobyczeſke łětadło. Tuto łětadło je ſo pſchi hodownym leczenju ſ Hollandſkeje do hollandſkeje Indiſkeje w Syriſkej puſchczinje ſwórcźiło a ſpalilo. Schtyrjo muzjo wobhadli a tſja pałajerja ſo ſohuſpalichu.

Hamtske woziewienje z Budyšina.

Die Polizeiſtunde wird allgemein an den beiden Weihnachtsfeiertagen auf 2 Uhr und am Sylveſter 1934 auf 3 Uhr morgens feſtgeſetzt. Zur gleichen Zeit endet am **2. Weihnachtsfeiertag** und am **Sylveſter** in den tanzberechtigten Wirtſchaften die Tanzzeit für den öffentlichen Tanz.

Bautzen, am 21. Dezember 1934.

Der Amtshauptmann zu Bautzen.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

In den Konkursverfahren über das Vermögen des Textilwarenhändlers **Georg Schuſter** in **Horka** Nr. 25 wird Termin zur Beſchlußfaſſung über den Verkauf des Warenlagers und des Grundſtücks Blatt 109 des Grundbuchs für Horka

auf den 8. Januar 1935, vormittags 10 Uhr,

vor dem unterzeichneten Gerichte anberaumt.

Kamenz, 17. Dezember 1934. **Das Amtsgericht.**

2. přiłoha k čisłu 299

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 24. decembra 1934

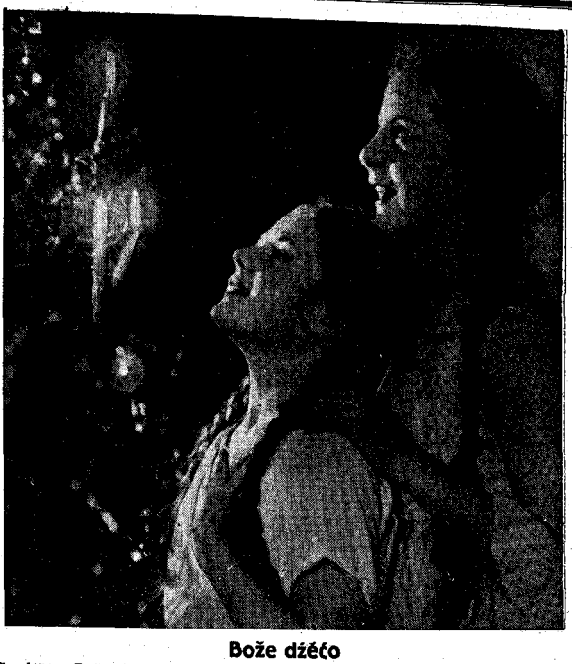

Bože dźěćo

Bože dźěćo, Bože dźěćo
Komu wobradźeš?
Komu w pyšnym swětle swěćo
Z darom přikhadźeš?

Wulka žadosć, wulka žadosć
Přewzała je mje.
Daj też mjeńši wulku radosć
Hody přinjese,

Spomń też na mnje, spomń też na mnje,
zo so wjeselu.
Maš-li za wšěch, maš też za mnje
Wěsće drobnostku.

Swjata nóc

(Po ruskim J. N. Pohapenka . . B. Krawc.)

Čichi wječor. Hakle před khwilku bě so w cyrkwi skónčiła wječorna Boža służba. Starcowa Madlena so wleče z njeje pomałku domoj, zepjerajo so na dobry kij, a po kóždej krótkej zastawanju, zo by wotpočnyła. Wšo do koła je pokryte ze sněhom. Z njebjes, hłubokeho, čěmnomódreho wobluka hladaju radostnje tysacy jasnych woči na zemju, jako bychu so wjeselile nad jeje swětłym, bělym wodźěwom. A zanóri so něchtó w tej nocy do myslow, pohladajo horje, tak so jemu zda, wosrjedź hłubokeje čišiny, jako by słyšał cuni, słódki spěw njebjeskich jandźelow. Jena hwězda błyšči so najjasnišo mjeze wšěm.i Njeje to ta, kotraž bě pokazała we wonej nocy tamnym kralam puć do Bethlehema?

Wjeska je wočichła. Nichtó cuzy so njezabłudźi dźensniši wječor do njeje, tehodla też psy měrnje leža a mjelča. We wšěch khěžkach je widźeć přez małe wokneška swětło, a při blidže w kóždej khěžcy je so zešła swójba k hosćinje — čichej, khutnej a pozběhacej.

Khěžka Michała Zoby steji na delnim kóncu wsy, niedaloko městnosće, hdźež hłuboka rózdrjeńca wotdźěluje wjesku wot polow, a za rózdrjeńcu na wysokej hórcy steji wětrnik Zobowy. Młyn też mjelči. Nic tehodla, zo ani z jedneje strony wětr njewěje. A hdy by był wětr najpřihódniši, wěsće by stał bjez pohiba, a jeho křidła bychu hladali němje a zasonjene do wšěch štyri stronow — jene na wobłuk, druhe na zemju, jene na wukhod, druhe na zapad.

W Zobowej khěžcy při dołhim blidže je so zhromadźiła cyła swójba: tu Zoba, muzik hišće strowy a kěcjacy, zw obličom połneho žiwjenja, jako wubjerny hospodař w cyłej wsy znaty; jeho syn Handrij, kotremuž budźe nanowe hospodarstwo a młyn zdźědźene; dźěd Jakub, kiž je zlězł na tutym ważnym dnju z pjecy, hdźež je bjezstarostnje ležał na swoje stare dny — a dźowka Měrianka. Wšitcy sedźa čiše, z drjewjanymi łžicami z wulkeje sklě kruškowy wusmuž lapajo. Dźěd z khwilemi hłuboko zadycha, jako by spominał na swoje młode lěta. Michał tu a tam naspomni, kak je nětko tola rjenje pod tak hłubokim sněhom za přezymowacu pšeńcu, dali Bóh a njerozhněwa so na čłowjekow a njebjerje sněha, budźe tajki wuplód, kajkiž dołho njebě. —

Či tamni mjelčachu. Handrij bě spěšnje jědł. Spěchaše něhdźe. „Hdźe pak?" wopraša so nan, jako bě Handrij łžicu na blido położił, stanył, so pokřižował a čapku wzał. — „Póndu do wsy! Naši tam koleduja!" wotmołwi Handrij. „Nó tak dźi z Bohom!" rjekny nan. Zaso nasta čišina. Jenož dźěd zdychny a zastona, jako by w jeho nutřkownym sedźała někajka njeměrna myslička, kotruž njemóže wuprajić. Też Měrianka bě hižo dawno po wječeri. Łžica leženše pódła njeje na blidže, a wona sedźeše čiše, rucy na kolenach. Jeje pěkne, brune wobličo bě pokryte ze zrudobu, a čěmne woči spody pokhmurjenych, hustych čoliznow, runych jako šnórka, hladachu někak z wjerha na wšitko, a zdaše so, zo bě jeje duša w tej khwili daloko — daloko, w cuzych krajach, z druhimi ludźimi.

„A čehodla, Měrianka, njeńdźeš ty do wsy?" wopraša so jeje nan. Abo njekoleduja snano holčata wjacy? Njeznaju waš nětčiši porjad. Wěm jenož, zo nimaće wšo tak, kaž to bywaše w našich časach . . ."

„Njepóndu, nano, njepóndu!" praji dźowka a jeje napohlad bě na khwilku sprosćeny, a hnydom potom lećachu jeje mysle zaso do dalokosće.

„Njepóndźeš? hm! Tak tam njekhodź!" bě nanowa wotmołwa. Dźěd zdychny někak wosebiće z hłuboka a wuraznje, jako by njejapcy spominał na cyle swoje žiwjenje, połny prócy . . . a wospjet bě wšo čicho. W tym bě słyšeć, jako bychu z daloka spěwali. Dźesatka strowych mužskich hłosow, młodych a zwonjacych, jasniše a jasniše spěwaše, stajnje bliže a bliže bě spěw słyšeć a skónčnje so zdaše, zo so rozlěha pěseń njedaloko statoka Michała Zoby. Měrianka posłuchaše napjata a z tajkim wurazom wobliča, jako by ju ani pěseń sama tak njezajimała, ale něšto druhe, štož w njej klinčeše, a štož mohła słyšeć jenož wona jeničcy. Potom so čiše zběhny, woteńdźe k woknu, zepře so wo sćěnu a napjeće posłuchajo, njepušći woči wot woknow.

Tam wonka, pod samym wokneškom, hólcy w šěrych čapkach, wowčich kožuchach spěwaju pěseń wo Khrystusowym narodźe, wo hródźičcy w Betlehe bě w nocy ležał, wo pastyrjach a krutym Herodašu. Jasnje so ze wšěch hłosow wuzběhaše jedyn hłós, čisty jako dešćowa kapka, jasny jako pruha woneje hwězdy kotraž najkrasnišo błyskotaše na njebju a kotraž tuž też pastyrjam pokaza puć k hródźičcy — a runočasnje też zrudnje jako duša Měrianki w tutej khwili.

„Ceji hłós tak zwoni nade wšěmi?" wopraša so nan, njewobroćo so k nikomu. „Krasny hłós! Tón dyrbjał w cyrkwi spěwać město našeho stareho krakarja!" — „To je hłós Lipjana Jenki — to ty njewěš?" rjekny dźěd — a wospjet zdychny a so na swojim městnje wobwjertny.

„Tak, tak — Lipjana Jenki!" wospjetowaše nan. „Tak, tehodla naša Měrianka tak kedźbliwje poska. Je wěste, zo njespěwa njewušnje!" —

Měrianka so wobroći, pohladnje na nana cyle zatrašena. „Što pak tak hladaš na nana?" Tón drje wě, što čini! . . .

Wo ničo was njeprošu, nano! Mjelču!" z třepotacym hłosom rjekny Měrianka. „Čehodla mi njedaće pokoj?" —

„Widźiš, kak sy njedótkliwa! Nan ani słowa prajić njesmě!" rozhněwaju so nahle, praji Michał Zoba. A to či praju: nihdy njebudźeš Lipjanowa, njedam će, a njedam! Cyle žiwjenje sym so drěł a zamoženje nahromadźił. Zo by so dostała někajkemu roztorhancej? Njedam!" — Prasny z pjasću při tutych słowach na blido.

„Njeprošu, njeprošu!" zašepta Měrianka, padny na ławku, hłowu klonjo. Dźěd ruče stany, spěchaše k pjecy, jako by najručišo so chcył přesydlić do swojeho starcoweho swěta . . . zo njeby był přitomny tomu, štož so stanje na tutym swěće. Hdyž bě sej potom rozmyslił, wróći so zaso na swoje městno.

Hłosy pod woknom woćichnychu, hač njemjelčachu dospołnje. Hiłża zebra z blida dwě pokruče khlěba, něšto tykanca a zwjaza wšo do rubiška. „Dźi Měrianka, donjes jim to a praj, zo so dźakujemy!" Ta stany, wza brěmješko — a wuńdźe khwatajcy z khěže. Wonka bě hišće słyšeć rozmołwa — potom zasy čišina. Hólcy, kotřiž dostachu dar, wuńdźechu z dwora a woteńdźechu k susodam. Tak woběmaj cyłu wjes.

Wot teje čichoty w khěžcy bu wšěm někak čežko; najćežo drje nanej, kiž bě jara hordy a twjerdeje hłowy. Sebje sameho wysoko pohódnosći, přetož cyły statok a kruwy, pjerizna, konje, młyn a to, štož ležeše w lěsu — to wšo bě přez swoju wosobinsku prócu dobył.

W khachlach bě sylnje zatepjene a wo jstwje bě čežki powětr. Zoba stany a wobleče so wowči kožuch. „Du so sydnyć do předkhěže!" Sydny so w hlinjanej předkhěži pod wokno a měješe wuhlad na krasnu wokolinu; sležborny pas rěčki so błyšeše . . . z daloka zasłyša spěw hólcow. Sedźo hladajo na hwězdne njebjo mysli a soni. W jeho duši so rozliwa spokojnosć ze sobu samym, ze swojim žiwjenjom. Ze swojim stejišćom wo wsy. Jemu bě, jako by jeho tuta nóc posypala z telko překrasnymi darami. Sedźi, jako by wotpočował wot starosćow žiwjenja.

Słyši w tym pomałku, njerunoměrne stupy. Ze wrotow wuńdźe dźěd čiše a sydny so njedaloko Michała. Jako bychu sebi byli cuzy, tam sedźo njerěčachu, mjelčachu. Snadź chce dźěd synej něšto rjec, ale boji so jeho, dokelž čuje jeho přewahu nad sobu. Ničo jemu njeje dał, dokelž ničo njemóžeše wuzbytkować za swoje cyłe čerpjace žiwjenje — ale syn sam jeho hišće zastara, jeho jako starca, da jemu měr a pokoj a možnosć wumrěć na čopłej pjecy, na wumjenku we swojim samsnym hnězdźe.

Srjedź hłubokeje a čicheje nocy słyšeštaj njedaloko při rohodźinym płoće šepot dweju hłosow.

„Ně, Lipjenko, ně luby, złoty mój . . . přestań, njemysli a njezapomń na to: Nan nochce! Nan praji „njedam!" a tuž też njeda. Jeho słowo je mócne a napřećo nanej njepóndu . . . ani Bóh tak nochce . . . a ludźo njepřiznaja . . .

„Dobra dźowka, moja Měrianka" mysli sej Lipjan — „pěknje rěčiš jaho dobre dźěćo. Njetrjebaš, njetrjebaš, luba dźowka, so wudać na roztorhanca — njeje tebje hódny! Měrianka, holbiko mój, ty chceš, zo bych zhinył?? Njemóžu bjez tebje žiwy być, bjez tebje žiwy być nochcu!" „Pytaj sej druhu, Lipjanko! A ja? Ja so njewudam. Snano mje donuća . . . ale tak, z lubosće nikoho njewozmu!" —

„Hłupe žwanje holičo!" mysli sej Zobic nan. „A kak pěknje sej wozmješ! Ej, ta hłuposć ći bórzy z hłowy wuleći!"

Mjez tym so dźěd čiše k synej přisydny; jeho ert jeho pohnuje a wón zešepta khwatnje: „Hej Michalko, luby mój synko! Sy dobry hospodař, rozumny čłowjek . . . ale wutroba je so ći drje skamjenjała a pomjatk zeslabił . . . zhubił sy spomnjeńku na samsne swoje žiwjenje . . ."

Ej, nanko, wostajće jenož bajki z prjedawšeho žiwjenja. Jenož wužiwajće měrnje swojeje staroby.

„Ja doživju swój čas Michale, jenož ty spominaj, spominaj! Ty sy też był tajki pachoł, kaž tón Lipjan — też tebi bě wotsudženy tajki podźeł kaž jemu. Spominaš, kak sy so zalubował do Hilže — njebě tajka, kaž dźensa — wuskhnjena, zmorščena, ale młoda, krasna! Tehdy smy byli njewólnicy, a naša knjeni, daj jej Bóh njebjeske kralestwo, — tak ruče jako bě wona něšto słyšała wo twojej lubości, zaroči so, zo njewidźiš twoje holčo jako twojich zemrětych pradźědow nihdy wjacy, — khiba w druhim swěće! Dopomniš so, Michale? A kak sy so rozsudźił! Psišol sy ke mni, a prajił sy: „Nanko, hižo je moja smjerć přišła . . . čuju, zo bjez lubosće zwjaz njemóžu!" A stary nank, tehdy hišće nic tak stary kaž dźensa — a ty sy jeho posłuchał, dokelž njeběše hordy, ale dobry wa. — Twój stary nan běše tebje tehdom změrował a prajił: „Budź muž, Michale, a nic baba! Nadźěj so Božeje pomocy! Bóh je k nam miłosćiwy, k swojim młodym dźěćom a so za nje stara! A što so sta? Bóh bě so smilił! Hižo chychu Hilžku wudać do cuzby, cuzemu mužikej, kotryž bě jej wohidny. Tu nahle, jako bychu jandźelojo z njebjes sstupili a přinjali nam swobodu! A cyła zemja bě polneje radosće a dźakowma! A ty sy so radował, Michale, a jako wólny človjek so woženił z Hilžku, kotruž sy měł rady. Přebył sy z njej žiwjenje čiche, zbožowne, křesćanske. Wobaj staj byłoj khudaj, ty a Hilža, a dla waju lubosće da wamaj Bóh wšeho dosć!"

„Ach nanko, nanko!" čiše, ležma słyšomnje přeradźi so Michał a skloni hłowu. Dźěd pak pokračowaše: „Rozpomń tola, hač by tomu tak było, hdy by tehdy złota swoboda njeprišła a hdy bychu Hilžku dali druhemu a tebi z nasylnosću žonu njelubowanu? Što by so stało? Njeby było tak, kaž nětko! Dał by so z horjom do pića a zničił by swoju dušu, by zahubjeny človjek był . . . a nic z přenim hospodarjom wo wsy. Što je na tom, zo je Lipjanec Jank roztorhanc? Je to pěkny pachoł, dobry, čestny, dźěławy a wutrobu ma šeroku. Hdźež je lubosć, tam je też połnosć, nadbytk, tam je Božeje žohnowanje, tam je dobro a zbožo. Tak je to, Michale! Haj, tak je to, mój luby synoł!" —

Sědźiwy dźěd mejlčeše; mjelči też Michał, ale jeho woči hižo njehladaštej hordźe, hłowa so pokorješe a bu přepjelnjena ze spomnjenkami dawneje zańdźenosće. A něšto wohrěwace předoby so do jeho wutroby a zmejhći ju. Widźeše před sobu Hilžku — zróstnu, młodu, krasnu a jeje wóhniwej woči, do njeju je rady cyle hodźiny hladał. Nahle postany. „Hej, Lipjenko! Hej ty Janko! Pój jenož sem — Lipjenko!" A wótře zawoła: „Što tam stejiš při płoče jako nócny złóstnik? Pój tola sem, praju!"

Lipjan so přibliži trochu zatorhnjeny a wza čapku z hłowy, mjez tym zo wosta Měrianka při płoče a z njeserpliwej wutrobu wočakowaše wšo, štož mješe so stać. — „Dobru strowosć přeju wam, wujo Michale! Postrowju was ke Khrystusowemu narodźenju!" rjekny Lipjan. „Nó, dźakuju . . . też ja tebje strowju, Lipjanko! Jenož sej wobstara brašku, haj. Rozmyslił sym sej . . . . " — Lipjan, steji při nim, hlada na njeho a njewěri skoro sam sebi. „Je to wěrnosć, prawda, wujo Michale?" — „So wě, rjeknuli ja: wobstaraj sej — tak sej wobstaraj! Dam či dźowku, dam či Měrianku, dam . . ."

Lipjan bórčeše někajke njezrozumliwe słowa dźaka a steji w dwělowanju, jako by njewědźał, što činić. Michał so wjacy wo njeho njestaraše, wza dźěda pod pažu a wobhladniwje jeho dowjedźe do domu: Pójće, nanko, do domu; je čas na pěc, čas k wotpočowanju."

Dźěd z radostnym wóčkom pohladuje horje čiše so swěćacym hwězdam a z jeho erta wuńdźe šepatanje: „Sława Bohu na wysokosći a na zemi, pokoj ludźom dobreje wole!

Syrotka hody na kěrchowje

Syrotka wbohuška, wusni a spi.
Hłuboki spaŕ njech ći howi!
Na zemi wokoło tebje so ćmi,
Wosnje mać luba će strowi.
Pinkało, klinkało. Spinkaj no ty,
Spinkaj, spinkaj, zbóžna tu sy.

Syrotka, khwatajcy k maćercy spěj
A so k njej skhowaj a tulej!
Wot njeje zmjerzla ty skónčnje so zhrěj,
Z jabłučkom złotym sej kulej.
Pinkało, klinkało. Spinkaj no ty,
Spinkaj, spinkaj, zbóžna tu sy.

Syrotka, zajuskaj, zasmějkni so,
Dźećatko Božo tu jědźe!
Wobradźa tebi dźens najrjeńše wšo:
Wjesele jědźe po běłe!
Pinkało, klinkało. Spinkaj no ty,
Spinkaj, spinkaj, zbóžna tu sy.

Hłós B. Krawca. M. N.

Dobyće kříža

Židźa zbóžnika křižowachu. Běchu wot swojich knjezow a potłóčowarjow, Romjanow, sej žadali a wumocowali jeho wotprawjenje. Dyrbješe wumrěć tón, kiž bě sej zwěrił, wustupić přećiwo zrěčenju, kiž bě wóte Abraham wobzamknył z Bohom knjezom. „Zrěčenje z Bohom" zaručeše židam wěčnu blizkosć Boha, mjez tym zo běchu wšě druhe ludy wot tuteje hnady wuzamknjene. Khrystusowa wučba pak wuforhny židam jich předprawa a přiwobroći je kóždemu ludej, kóždemu človjekej. Z tym so křesćanstwu puć rubaše do cyłeho swěta, bu nabožina cyłeho swěta.

Hdyž zbóžnik wumrě na křižu, židźa wodychnychu. Bě po jich zdaću nětko po strachu. Křižowanje dźě bě skutkowało jako wottrašacy příkład. Zdaše so, jako bychu Khrystusowi přiwisowarjo rozćěkali. Farizejojo wyskachu. Tola nic dołho. Přiwisowarjo noweje wučby zaso so skhadźuja, předuja křesćanstwo. Najzasakliši wojowar za nowu mysličku swj. Pawoł njese ju do cuzych krajow, k cuzym ludam, k pohanam.

Wšudźe, w Antiochiji a Filippi, w Korinthu, Efesu a Athenach poskachu přesćěhowane křesćijansko wosady prědarja Pawoła. Pjeć króć njepřećeljo jeho zjawnje wušwikachu, raz jeho nimale zaraža z kamjenjemi, tři króć so nimale zatepi na morju. Ale wšo horjo radostnje znjese a přetraje. Stara so jenož wo rozšěrjenje křesćijanskeje mysličkі, doniž njeskónči žiwjenje pod mječom romskich katow. Přeni křesćenjo so tajnje skhadźuja w podzemskich rownišćach Roma.

Rom, srjedźišćo swětneje mocy, čerpi we swojich krajach wšě nabožiny. Kóždy směe we swojej swjatnicy woprować a so modlić k swojemu bohu. Jenož křesćanska wučba je zakazana, dokelž křesćenjo njechadźa romskim knjeźićelam wopokazać bójske počesćowanje. Radšo dawaju so křižować abo roztorhać dźiwim zwěrjatam. Su při tym čiši a měrni, zwjetša njezamožni ludźo. Pomhaju radźi bližšemu. A su zwjetša njewólniey bohatych a jako tajcy dyrbja tajić swoje křesćanske zmyslenje. Přetož bohačkojo so jara boja noweje wučby. Wulki Nazaretski wučeř je prajił jim tak njepřijomne słowa. zo skerje wjelbłud přeńdźo přez wuško jehły, dyžli bohaty nutř pónđźe do kralestwa Božeho. A bohatemu młodźencej je radźił, spředać cyłe zamoženje a rozdać khudym. Tutón bóh křesćanow je strašny, wón wohorźuje zakład romskeho stata. Wón je bóh khudych njewólnikow. A bjez njewólnikow romski stat wobstać njemóže. Bohaći so boja wo swoje zamoženje, jim nowa wučba hódź njeje. Skhwala surowe přesćěhowanje křesćanow.

Křesćenjo njewojuja. Njewojuja z brónju. Dawaju so roztorhać dźiwim zwěrjatam w arene, dawaju so křižować, hišće žohnuja swojich katow. Ličba matrarjow rosće do tysacow.

Bohatym so zecny. Woni so zamysluja. Dowidźuja, zo su bjez mocy napřećo nowej wěrje. 140 lět po Khrystusowym narodźe ma nowa wučba hižo 300 000 přiwisowarjow. Nětkuša šibjeńca wulkozłóstnikow — kříž — je symbol noweje wěry. Też bohaći přistupjeja k nowej nabožinje. Křesćanstwo dobywa.

Tož romscy kžorojo so podawaju. Widźa, zo je bój přećiwo křesćanstwu podarmo. W lěće 324 so křesćanstwo připóznawa jako runoprawna nabožina. Statnicy dopóznawaju móc noweje wěry. Tuž spytaju ju wužić za swoje zaměry. W lěće 380 Theodosijus Wulki, knježićel nawječorneje a narańšeje Romskeje ščini křesćanstwo statnu nabožinu. Z tym křesćanstwo njeje wjacy dobrowólna wučba. Cyrkej so wuwiwa.

Wot połnocy strach hrozy. Półansey Germanojo so dobywaju do romskich krajow, sej je podćisnu. Tola přijimuja po něčim z kulturu podćisnjenych też jich nabožinu — křesćanstwo.

Ale křesćanstwu nasta nowy njepřećel. Přińdźe wot ranja, z arabskich pusćinow. Tam je nastała nowa wučba, wuča Mohameda. Ta wěra ma boh. sku móc, jeho přiwisowarjo su zasakli fanatiscy. W mjenje Mohameda so dobywaju k wječoru, dobywaju Syrisku, Jerusalem, Persisku, Egiptowsku. Cyła połnócna Afrika je w mocy połměsaca. Do Europy so dobywju Arabojo, wobsadźa Španisku, hižo su w Francowskej, doniž Franka Korla Hamor jich zbijje w lěće 732. Ale wot Španiskeje přez cyłu połnócnu Afriku hač ke khinskim mjezam knježi połměsne město kříža, biblija je dyrbjała cofnyć před koranom.

W narańšej Europe knježa Mongolojo hač k mjezam Wuherskeje. Korla Wulki so w lěće 800 w Romje za němskeho kěžora krunuje. Wón křesćanstwo šěri z njekřesćanskimi srědkami, z mječom a nahoncu. Tak podćisny křesćanstwa poslednich pohanskich Germanow — Saksow.

Křesćanstwo so dale dobywa. W 9. a 11. lětstotku je so dobyło do połnócnych krajow. Wot 7. hač do 10.

Listy Hodźiskeje farafki Mile Imišoweje

Podał O. Wićaz.

Wšitkim serbskim maćerjam a synam.

W listach Mile Imišoweje njesteji ničo druhe, štož njeby kóžda maćeŕ, kotraž ma syna na studijach, začuwała, nazhonila, scérpiła a znjesła. Tuž was wšitkich prošu, zo byšće, hdyž z jejnych listow čitam, kóždy z lubosću spominali na swoju mać. Runje tajka też wona je, runje tajke starosće sebi wšědnje wo was čini a runje tak was z cyłej wutrobu lubuje, kaž Mila Imišowa, mandźelska wulkeho serbskeho wótčinca Hendricha Imiša, je lubowała swojeho syna Marćina. A jejny syn njeběše ani lěpši ani špatniši hač kóždy z was. Młodźina je sebi přeco jenajka, so njepraša wjele za přichodom a za sćěhwkami, njepřemysluje, broji, je spěšna na hubu, wě wšitko wjele lěpje, chce kedźbnosć na so złožować. My stari, kiž my wšědnje z młodźinu wobkhadźujemy, to za jara tragiske nimamy, jej přeco zaso jejne tórnosće wodawamy; derje wědźo, zo kóžde dobre wino dźěła, zo je to jenož z překhodom, zo žane dźěćo so njezhubi, hdyž za nim steji swěrna pobožna mać. Ale derje tej młodźinje, kotraž zahe nawuknje, swoje čuća a žadosće do kruteje wuzdy brać, a swěru dźiwać na wučby swojeje maćerje. Nichtó tak derje wšitke waše njedostatki, też dostatki znaje, tak wo dnjo a we nocy na was spomina, tak so za was wopruje kaž waša mać. Ta budźe nětko z listow Mile Imišoweje k wam rěčeć.

Za nas wšak maja listy wosebity woznam dla jich spisafki a dla jich dostawarja.

Mila Imišowa, mandźelska wulkeho serbskeho wótčinca Hodźijskeho fararja D. theol. Hendricha Imiša, běše z cyle wurjadnej Serbowku.

Jako wona 21. 2. lěta 1895 po najćežšim bědźenju wumrě, je so wjele sylzow ronilo w serbskim ludu. Ženje drje so njeje žanej Serbowej tolko česće při pohrjebje wopokazało, kaž jej; nic jenož dokelž běše ze swěrnej mandźelskej wótčinca Imiša, ně, wosebje dla jejnych cyle wurjadnych samownosćow, jejneje přećelniwosće, pokornosće, hóstliwosće, nutrneje pobožnosće. Kak sebi ju naš dobry serbski lud waženje, tomu je jeho kěrlušeŕ Gusta Hatas, kiž je husto jejnu hóstliwosć nazhonił, jimacy wuraz dał.

Zahorita Serbowka
Bě tu hižo wot młodosće,
Přećelna a zdźělana,
Luby wobraz poniženosće,
Spomožerka wutrobna
W wšelkich nuzach člowjestwa.

W sylnej wěrje do Khrysta
Wšón čas je tu přehwała;
Dobrośelka, šćedriwa,
Sylzy radу zetrěwała;
Zbožowna so čuješe,
Hdyž na kim so smileše.

Wona běše z woprawdźitym jandźelom — abo bóle po člowjeskim — z woprawdźitej maćerju našeho serbskeho luda. W njej běchu jeho najlěpše dušine dary. Při tym wobsedźeše wulku duchownu zdźělanosć, swójbnu a domjacu kulturu. To wšitko pak dostawaše swoju swjećinu hakle z tym, zo běše nabožnje złožowana, stajejo cyle swoje wšědne žiwjenje, sebje samu, swojeho mandźelskeho a swojeju synow dospolnje pod Boże žohnowanje. Při jejnym pohrjebje předowaše njezapomnity Njeswačidlski farař Jurij Jakub, nětko też hižo přez 20 lět njebohi, wo 1. Mójz. 28, 17: „Widźimy njebjeske wrota wotewrjene. Widźimy, kak z nimi serbska maćeŕ zańdźe do njebjeskeje krasnosće. My pak zhladujemy za njej."

Mila Imišowa běše so 1827 narodźila jako dźowčka serbskeho nukničana Michała Pfuhla. Budyska nukница słušeše do Přišec. Bórzy po narodźe dźowčički kupi sobi nan kubło w Bělšecach. Z jejnym jeničkim bratrom běše naš wubjerny rěčnicaŕ a słownikaŕ profesor Bohuwěr Pfuhl, kiž běše dwě lěće starši. Mila wopytowaše najprjedy seminarsku šulu w Budyšinje pod sławnym seminarskim direktorom Dreßlerjom. Wo jejnych wuznamnych darach a přikładnych poćinkach swědči jejno wopismo z lěta 1839, wot Dreßlerja sameho wustajene. Mila a Wěrko, tak swojemu bartrej z cyłej swójbu rěkaše, lubowaštej so swěrnje kaž bratr a sotra w bajcy. Běštaj přeco cyle zjednu we wšitkich ważnych prašenjach, wosebje we swojej lubości k serbskemu narodej. Zakhowałe su so nam serbske listy, kotrež je młody student Bohuwěr Pfuhl swojej sotře a swojimaj staršimaj z Lipska pisał. Te su nimo měry krasne! My starši znajachmy jeho jenož jako woslepjeneho starca, hdyž po wulcy zasłužbnym skutkowanju za swój serbski lud na wumjeńku bydleše w Njeswačidle. Tehdy je studowacy serbski dorost we swojej młodostnej horliwości ze starym knjezom broznje zehrał. Tež wšak so přeco — nic jenož pola nas — wospjetuje. Też Bohuwěr Pfuhl běše něhdy młody horliwy, přikładny serbski studenta. Stóž jeho listy čita, dyrbi jeho lubować. W jeho studentskich listach steji jako spěw: „Hory módre, ja was znaju, ja sym zaso w serbskim kraju". Jako wčera po dołhej khwili so z dalokeje cuzby zaso raz wróćich do droheje domizny, wohladnywši naše módre hory a před nimi baječny luboznу Lubin. nimo wole dźěćchu mi te słowa přez wutrobu a je zawěsće dospěwach: „O ja słyšu hižo znowa słěbroklinjene serbske słowa. Kajke zbóžne zaklińcenje kóžde postrowjenje!" Tak njeńdźe so jenož mi, ale kóždemu Serbej, kiž so do Serbow wróći. Kak je tola młody studenta Bohuwěr zaščěpił swoje rjane słowa za wěčne časy do serbskich wutrobow. Te su so wuronile z jeho młodeje wutroby. — A tajke radostne wokřewjace su wšitke listy, kotrež stej Bohuwěr a Mila mjez sobu měnjałoj. Wěrko wučeše w listach swoje Milatko dokładnje serbski prawopis. Tón je wot njeho nawukła! Z njej jedna Wěrko wo wšitkich serbskich prašenjach. Milka wobstara wuměnjenje serbskich a słowjanskich knihow mjez bratrom a jeho serbskimi přećelemi w Budyšinje. Milka wě, zo je za wozrodźenje Serbowstwa přede wšěm trjeba dobreho słownika; a tuž da so sama do dźěła. Holca pisa za Serbow słownik! Runje so z tym zaběraja, Maćicu Serbsku założić. Młody Jan Arnošt Smoleŕ we Łazu wo jejnym dźěle zhoni, a jej pisa 8. 12. lěta 1846 kras-

jětstotka přijimuja křesćanstwo slowjanske ludy a w Korutanskej, Krajinje, Styrskej, Čechach, na Morawje a w Pólskej, zwjetša dobrowólnje. W 10. a 11. jětstotku wostatni Juhosłowjenjo a Rusojo so poddawachu křesćanstwu. Po dołhich a krwawnych wojowanjach tež Slowjenjo mjez Wódru a Łobjom so nuzeni abo přijeć křesćanstwo, zdobom z cuzym nadknježenjom.

Najdłěje so spjećuja Prusojo a wostatne baltiske ludy. Jim křesćanstwo nanuzuja hakle w 12. a 13. jětstotku. Z tymi je cyła Europa nimo Španiskeje wyła za křiž.

Dwě srjedźišći ma křesćanstwo: Rom a Carihród, prjedy tež wulke hreckoj cyrkej. Wobě cyrkwi mjez sobu njepřijetej. Křesćanstwo je rozdwojene do dweju łěhwow a to runje w času, hdyž je najbóle wohrožene.

Strach hrozy zaso wot panja. Turka so bliži. Přeswědčenje křesćanskich putnikarjow, kiž pućuja ke swjatemu rowej. Křesćenjo so hibaju. Chcedźa swjaty kraj zaso wudrěć mohamedanam. Počinaju křižowe wójny. Přez 200 lět ćelnjechu z Europy wojarjo do swjateho kraja, zo bychu jón wudrěli njewěrnym. Dobudźa drje Jerusalem, ale jón dźerżeć njemóža. Sydom milijonow křesćanow wumrě na tych wójnach.

Tjez tym so křesćanska Europa so wukrawješe wojowanju wos wiate městna, walichu so póhanscy Mongolojo do narańšeje Europy, zapuščichu Kitajsku, dobychu so do Wuherskeje a Pólskeje, porazychu pola Lěhnicy zjednoćene pólsko-němske wójsko. Z nutrkowna zwada a njepřihódna krajina jich zaměrujetej. Cofaja zaso k ranju. Tola hakle w lěće 1380 so Ruska zaso wuswobodźi wot mongolskich kwaklow a křesćanstwo so tam zaso woživi. Też we południowšej Europje tehdy skónčnje muhamedanskich Mawrow zaso ze Španiskeje wućerichu. Bórzy so zwjeze muhamedanske nadknježstwo nad Srjedźozeńskim morjom.

Za to Turkojo w lěće 1453 wobsadźa Carihród a zastupja Europjanam puć do asiskich krajow, do Khiny a Indiskeje. Dyrbi so pytać nowy puć do Asiskeje wokoło zeńskeje kule. Kolumbus jón pyta. při tym wusłědźi nowy dźěl swěta — Ameriku. Tam Španiščenjo a Portugalčenjo załoža mócny kolonialny kraj. A bamž rozdźěli zeńsku kulu mjez tutymaj ludomaj. Korla V. dosta španiski dźěl. Habsburčenjo sej hobrski kraj ze žeńtwami nadrapnja.

Bamžojo kraja wulku rólu w politicy. Romska cyrkej je njesmjerńje bohata. Cyrkwinske zastojnstwa so předawaju. Přećiwo tajkim a podobnym njedostatkam wustupi češki horliwc Jan Hus. Jeho spala. Němski reformator Měrćin Luther je zbožowniši. Zo bychu byłe politisey wot Roma njewotwisne a měłe nabožinu na narodnym zakładze, přijimuja Jendźelska, Sotyska, Šwedska, Norwegska, Danska a połnócna Němska luthersku wěru. Tak wosta do dźensa.

Tři wuznaća ma křesćanstwo: romsko-katolsku, grjekso-katolsku a protestantsku wěru. Z Europy misijonarojo dźeja do druhich krajow, sytaju druhe ludy dobywać za křesćanstwo. Su to najprjedy Španiščenjo a Portugalčenjo, pozdźišo Francowzojo, Holandźenjo, skónčnje Jendźelčenjo. Tym poslednim pomhaju Napoleonske wójny, hdyž wostatnu Europu zeslabja. Z pomocu parnika a telegrafa so kolonialna politika dale šěri. Za překpcom dźe misijonar. Křesćanska wěra wobstupuje. Ale přoco hišće ani połowca wobydlerstwa swěta njeje křesćanska.

Najnoćnišej stej wobě katolskej wuznaći z hromadźo 305 milijonami přisłušnikow. K tomu přinđźe hišće 220 milijonow evangelskich a 158 milijonow druhich křesćanow, tak zo je na swěće 683 milijonow křesćanow. Konfucijanism (khinska nabožina) ma 270 mil. přiwsiwarjow, mohamedanow je 240 milijonow. K hinduismej so wuznawa 200 milijonow, k buddhismej pak 158 mil., 158 mil. je přisłušnikow animisma a 24 mil. so wuznaje k šintoismej. Židowskeje wěry je jenož 13 milijonow.

Křesćanska wučba je so pokazała jako najsylniša a tohodla też křiž dyrbješe dobywać, dobywa a dobudźe.

Hodowny swjedźeń

O Jesu, najsche wěčne zbože,
Ty njebjo nam sać wotamknu!
Wšches Tebje kmy my dźeći Boże,
Smy zbožni i twojej sałžbu!
Ty wěrjaşym dasch žiwjenje,
Budź Tebi čzesć do wěčnosće!

Swěć, wěčne zwětło, lubosć Boża,
Wój, połój hody, krudobu,
Wšěm chorym pomhaj i zhorjołoża
A daj jim radosć hodownu.
Twój tro'cht, měr, pokoj njebjeski
Daj bohacje w wšěch tyšinosćach.

Wój, lubosćo bójška, te mni znowa,
Skrěź, cźišći, zwjeć duschu, wutrobu,
Daj, Jesu, i twoich' zwiatoh' zkowa
Mi wěru, lubosć, nadźiju.
Mi i hnady wěčnu zbožnosć daj:
Sstyšch moje hamjeń, praj Ty: haj.

J. W.

Tři přeća

Krocźachu tam mužojo pćhes lěs. Njespokojni woni sněh teptachu, lěhu, so zlomcźo mjes zbožu porćźachu. Krótki dźeń so hižom domcźi hotowaše, zwěrina lěha bě ćichi hižo we wotlećanej hušćinje tóšo pichištomata. Chi dyh bě hišće kaj hluboke hiwanje słyšiećo, hdyž so je snědom pocźeşenyh jědlowych kałosow sněh na jemje kupy.

Rjeku přeni, běły dych i erta slorzejwschi: „Je hubjeństwo, a najlépje by było, cźłowjek by so tu do sněha zhrudnyłschi wušnył a wjacy njewotcźišł." — Rěcźeše druhi a tichaşeše ćebi sněžnu ćmu z ramjenja: „Ći dźeći doma, hłód a sjma hižo łeta dołhe, cźłowjek móże so lědy hišćeće smu'cźeć, so by domoj ćekł." — Dźeše cźeći a pohlada mjes kałosami k njebju, dźeš so prěnja hwězda sahyboła: „A dźenża ju hody." — Sćekachu, jara sadźiwani w taćki sahnućenej puśćinje, tlareho muża, kotryž bě so po sdacju sabłjał. Spróżny wón šwój puć z trocźeşeše, a sbudźeşeše najpohlad, so daloko wjazy njepóńdże.

„Hejda, starzo", tu prěni sawoła, „tebi drje so we hłowje trochu mucźi, so so tu w symje a wyšokim sněhu wokoło budźiśeš!"

Starz njepśeheşelnje samórcźo chyšiše so dale motacź.

„Hejda", druhi sawoła, „jałne praśenje chze jałnu wotmołwu mećź. Wy njeśmy žani prynzoja i raja bajtow, so naš rosmólnosći śchcźiva!"

Tśeći je śyle wocźichnył, hrabnje šwojeju towaćschow sahrójany sa ruku a pokasuje na jałnu šwětlinu, kotraj nad hłowu starza śteji.

„Je to wotrocźe Knjeza", wón cźišće rjekuje, „chzemy go pomodliś!"

Prěni rjekuje: „Nó tuj, hdyž tomu tak je, rumpodicho, potom chzył doiwidźenje i nami wbohimi ludźimi mećź a kóždemu i naš jene pśchecźe dopjelnićź, hdyž je dźenża dźeń twojeho Knjeza."

„Rěcźeće", starz dźeśche, „njech go stanje, kaž mćniśe!"

„Pścheju śebi", prěni rjekny, „zbyły dom połny płezow, kołkajow, muki, śekow a hrochu, so bychu žona a dźeći go najeźi mśe."

Druhi rjekuje: „Pścheju śwe wjaz toleć, so mohł śebi wšcheho nakupiś, schto pśchećźiwo mały rujebam."

„A ty?" go starz na tśeśem wobroći.

Tśeći rjekuje bjez dołeho kowidźenja: „Pścheju śebi dźěło", a złoži šwojej woći k śemi, dokeł go dla taźkeho pśchecźa utmale haćbowaśche.

Tuž starz muž i pośćěhnjenym błosom rjekny: „Dokeł wašche pśchecźa nasu wupraji, tak dźiśe domoj, a ja wuž o namała, kotryž śebi pśchejśeśe. Sa śeto pak chzu go sašo wrócźiś, a śeda tomu, kotryž je dar śe wušiwał.

S tym go wón wotwobroćiwschi dale cźampałsche a wostaji tśoch mužow w jich pścheźłapjenju stejo. Skónčnje je woni na puć nałaźichu. Wdyž go do šwojeje wožy wróćachu, bě tam wulki śmjéh. Pśched khżu pśeńśejo go ludźo i wocźinjenymi hubami tłóćachu, a rěcźachu wo wulkim kuślaństwje, dokeł je dom połny kołbašow, a płezow a płodow najwśchelakoriścheho raju. Pśchiśeła žona druheho bjes dycha, „mužo", wona woła, „njebjeśa fu dźiw cźinśe, nźchtó je i města i śiłtom pśchiśchoł, w kotrymj śteji, so fu tyšaz toleć namóźe."

Tśeći pak cźišće domoj krocźo šwoju žonu postrowi, a wona k njemu rjekny: „Pomyłł śebi, runje bźśche tu hejtman a prajeśe, so je twoja cźeśćełrinja sašo šwobodna, a męsto chze cźi jutśe prenje śkasanki pódśaćź. Dyrbiśch i dźekom hnydom sapocźeć!"

Tak bźchu wschitzy tśjo šwožowni a sapocźachu wjeśołe nowe léto. Tamny pak i kołbašami a płezami pocźinjaśche najprjedy pśchemyłowaćź, pśchetoj pśchi tak wulkej potrjebje sa jédźu śtłak hładajcy wotebźeraśche, a wón drapaśche go bórzy sa wuchom, dokeł bźśche sapomnił, wotrocźa Knjeza prośyć, so by skład pśchego sašo nowonwjaź. W šwojej muśy go wón śtónćnje k tammenu, kotryž mśjeśeśe tyšaz toleć, poda a prośchesche jeho, so by jemu dźeł płezow a kołbašow wotkupił, so móhł śebi i pjenjesami maly wobkhod sakóźiś. Ale tón i tymi tyšaz tokrjemi go nétko tnydom ja wobśmaj wuichomaj drapaśche a rjekny, so je pjenjesy, so bychu go pravie rośmnożiśe, do śpekulasijow sapołożił a nimale wschitko śhubił, tak jo je runje po puću k njemu, so by jeho wo nékotre kołbašy a płeza prośył.

Nasunu pak, jako wobeju muśa palesche a wonaj wjazy nicźo kubaćź njeměješchtaj, go wonaj k tśeśemu na puć podaschtaj a woprascheschtaj go jeho i ponižnymi słowami, haćj njemóże jeju ta pomoznikow pschitaiicź. Tón pak bo ani wotomił njekondźeśche, ale wupraji jimaj šwoju radosć nad tym, so mójeśche jimaj pomhaćź, a dopjelni jeju pśchecźe, pśchetoj jeho cźeśćełrinja kcźeśeśche a roscźeśche, a je šwojej śpnjicźomnosću śebi wschędnje nowych wotesćarjow doby.

Tak go nétko wospjet hody błiźachu, a prěni a druhi mśjeśchtaj go jara se śtym śnadnomjom bźdźićź, dokeł go na hłowa starza w léću depominaschtaj. Tśeći pak mjes

---

ny list, z kotrehož wjacy rěći hač narodostny a wědomostny zajim. Čini jej wuhlady, zo założujomna Maćica Serbska słownik do swojeho nakłada wozmje. „Wulke wjesel to běše za mnje, jako nazhonich, zo je naša narodnosć na Was horliwu wótčinu nadobyła, wutrobna radosć pak je nětko moju dušu zaiała, zo chce tuta naša prěnja a mohł rjec jenička wótčinka Serbowstwo z hódnym dźěłom wobohaćić." Podam jenož hišće kónc jara wobšérneho, rjenje pisaneho lista: „Njemóžće mi za złe, zo wam takle prez měru wjele rozkładuju. Za poprawom wjele njerćeri, ale hdyž na Serbowstwo spominać počinam, dha wšak hnydom dosć kónca wćeć namakać njemóžem. Dokelž rek tomu tak je, dha drje snadź też pola swérneje serbskeje wótčinki wodaće dostawarjo. Mjéće so derje wjeleśešena knježnička! Wašej wysoko waženej swójbje praji wjele dobreho Waš swérny prećel Jan Arnošt Smoleŕ." — Mila je swojeho Wérka raz we Lipsku wopytała, hdźež běše ju mandźelska tehdomišeho docenty Pětra Jordana na bal přeprosyła. — Kak so to bratr wjeseleše, hdyž wot swojeje sotrički dešte serbski list. za to jenož jenički donokaz: W lisće z 17. 12. léta 1843 jej wotmołwi: „Kóžda mróćel móže Wam prajić: Tak čorna a sylna hač ja sym, tak wutrobne a nutrne postrowy Wam Waš serbski Bohuwěr z — Němcow scéle." — Ach haj, na rańši kraj husto spominam, na mój luby, luby serbski raňši kraj. Kaž Kolumbus k wječor jěždźeše, tak moje mysło a žadanja k Serbam do ranja lětaja. — Njedawno, jako běch sebi runje kofej zwarił a chych začeć tutkać, zaklapa so wo moje durje, a kanarik, list w pysku so pokaza (Přisp.: Listynoserio mějachu tehdy žołtu drastu.), „krošik, krošik, krošik" spěwajo. Ja sebi myslach: „Što tebje dołho komdźiće" a jemu krošik do pazoŕičkow tvknych, na čž so zhubi, kaž sykorka spěwajcy: „Činčerinčin.

Wot lubeje sotrički
Dostawam liščički:
To so mi spodoba
Serbska Ty Miluška!"

Do lista kukych a kukach a pokukach, a so zwjeselich, zhoniwši, zo dźe so Wam derje." — — — A na końcu lista pisa: „Budźće serbscy! W naléću k Wam domoj přińdu, do swojich lubych Serbow. Dźe so mi w Lipsku derje. — Wutrobnje Was, a přińdźe-li žadyn Serb k Wam, wšitkich postrowi Waš serbski Bohuwěr."

Młoda Mila Pfulee steješe jako jenička serbska knježna wosrjedź młodeje generacije, kotraž je we štyrcetych létach zaúdźencho lětstotka naše Serbstwo z próchа zběhała. Rady wšak hych wědźał, hač ma tež dźensniša młodźina tajkoje knježny! — Na jejnym staršiskim kuble w Bělšecach so młodźi Serbja skhadźowachu. W lěće 1851 swjećachu tam jejne 24. narodniny. Jan Arnošt Smoleŕ, katecheta Mikławš Cyž, bohuźel zahe zemrěty basnik Jaroměr, assessor Herman Wjela, farař Kućank, młódši (t. j. Jakub) Buk, Jenč a Imiš, wot lědma štyri njedźeł sem jejny zbožowny nawoženja. Njeběše wšak jemu lohko było, wjele namołwjenu Milku dostać, kotraž je sebi to dołho a dokładnje rozmyslła. Też druzy zdźěłani młodźi Serbja ju česćowachu. Ale skónčnje je so tola k zbožu našeho serbskeho luda rozsudźiła za swojeho Měrka Imiša, po najkhutnišim pruhowanju spóznawši to za Božu wolu. A nichtó njeběše zbožowniši nad jejnej wólbu, hač jejny bratřik Wérko, kiž sebi Imiša dawno za swaka přeješe a běše swojej sotři přeco trochu łahodźił. Hdyž běštaj jemu Milka a Měrko swój slub wězo jako najspušćnišemu wozjewiłoj, jimaj pisaše zbožopřejacej listaj: „Moja najlubša Milka! Daj Bóh zbožo! přiwolam Tebi nětkole, lědy Twój dźenšniši list přečitawši. Ja dwójcy moje mysle rozkladować njetrjebam, a jenož na to hišće raz pokazuju, zo dyrbimy to za Božu wolu dźerżeć a zo budźeš ty cyle zbožowna, kaž sym Ći to w prjedawšim lisće rozpisał. — Milka, ja so wutrobnje — wutrobnje wjeselu, zo tak daloko je. Daj Bóh zbožo! moja najlubša Milka! Zo so Ći derje póndźe, je přeswědčeny Twój Bohuwěr." A na tym samsnym dnju 22. 2. léta 51 pisaše Imišej: „Najlubši bratřiko! Dźensa Će witam jako lubeho swaka, a z najpolnišej wutrobu Tebi přiwołam: Daj Bóh zbožo! — — — Ja Tebi moju sotru přepodam. A tuž wo ničo prosyć njetrjebam. Ty cyle sprawna duša, wzmi tu cyle sprawnu dušu, Ty serbski Serbje tu serbsku Serbowku! Budźtaj zbožownaj! Bóh tón Knjez zakitaj Waju, a jeho dobroćiwa ruka sćel wjele kwětkow na Waju puće! W najwutrobnišej luboseći Twój Bohuwěr." —

Hendrich Imiš běše na dnju 31. 12. léta 1850 popołdnju w tśoch — skutkuju jako měšćanski wučeŕ w Budyšinje — desaznaciju za fararja do Wóslinka dostał. Běše so tam jenohłósnje wuzwolił. Najwjetša radosć jeho wutrobu pjelnješe. Krasna winica so jemu wotewri, kotrejž jeho cyle dotalne přihotowanje płaćeše. Rjana wulka wosada! Sto móžeše so tam skutkować! W rjanej serbskej wosadźe z dobrymi dokhadami poskićeše so jemu też zwonkownje dobry přichod. — Po sedmich běše hižo w Bělšecach, zo by wo ruku Milki Pfulee prosył. Niedosta hnydom wotmołwu. Nan pak ju jemu słubi. Traješe to nješto dnjow, w kotrychž Imiš swojemu přećelej Bohuwěrej Milcynemu bratrej pisaše: „Twój nan je mi wotmołwjenje słubił. Bóh dał, haj Bóh Knjez dał, zo njeby wotpokazace było! Bratřiko, mój bratřiko, što budźe zo mnu! Hdy bych tebje tola tudy měł! Ja chcył tebi wuskeržić wšitku swoju stysknosć z boloznej wutrobu. Tón njeměŕ! tón njeměŕ! — Mój bratřiko! Cyle Serbowstwo by so zwjeseliło, hdy by wo naju słubje słyšało! Milka je wšitkim najlěpša, najhorliwša wótčinka a mje też do wótčincowe liča. Ze wšitkich stronow so mje prašeju, kaž by to hewak być njemohło: „Njewěrno, knježna Pfuhlee je z wašej njewjestu! Wój staj kaž za sebje stworjenaj a z jenaikej zmyslenosću wobdarjenaj. Jenož tohodla njeje mi Bóh Knjez předy zastoinstwo spožćił, zo bych so bliže z njej zeznał." — Wšitke bolostne dwělowanja so našemu wótčinej Imišej bórzy wzachu. Na dnju 28. 5. noweho léta 1851 swjećeše wón swój kwas ze swojej lubowanej Milku. Wobsedźimy wšitke listy, kotrež staj nawoženja wótčine a njewjesta wótčinka do tutoho dnja we swojim zbożu měniałoj. Z Imišoweje ruki je jich přez třicećl! — Su krasne! Směm wobswědčić, zo ženje žana serbska žona nieje telko a tajke rjane serbske listy pisała kaž Milka Imišowa. —

(Pokračowanje sćěhuje.)

tym ſ jaſnymaj wječornaj bożodźěſćowy ſchtom hotowaſche a ſanoſchowaſche ſwěbi pſchi tym wjeſołe ſpěwy, a dźěćźi njemóžachu pſchikhad rumpodicha ani doczakaćź.

Wotwoźk Knjeſa pak, jako jeho cźaſ pſchińdże a pucź jeho nimo wjedźeſche, mjeleźo pſches wokno pohlada, a jako wſchěch ſtoch ſpokojnych a pilnych pſchi dźěle wuhlada ſ truhakom, pilu a błóžkom, ſo poſmějwaja ſwěbi ſwoju bradu majkaſche. Teź wón běſche po ſdaćźu ſpokojeny. jš.

Něšto wo starosłowiańskich hodownych ważnjach

Starosłowjanske róčne swjedźenje nastachu z hospodarſkich přičinow. Njech so jednaše wo dobu zawróta słónca, njech wo přikhad naležo, wo domkhowaney, wšudźe to běše přede wšem hospodarſki moment, kiž pohnu lud k tomu, zo by so ze zarjadowanjom swjedźenjow wobrócił na swojich bohow. Přede wšěm słónco, wjeſe drje najwjetši wliw na hospodarſtwo. Tohodla też ſtarši bohowje a bohowe wuznamnu rólu hrajachu w starosłowjanskej přiwěrje. A najwjacy swjedźenjow so też wuhotowaše k počeſćowanju słónca. Słowjenjo wosławjachu słóneo, hdyž so w lěću a w zymje zawróći, wosławjachu jo z naležo, hdyž přiroda znowa woživi, wosławjachu jo kónc lěća, hdyž bě swój nadawk dopjelniło. Wšitke tute swjedźenje mějachu zaměr, dobyć sej přikhilnosć słónca, zo by spožčiło płódnosć a dobre žně.

Dyrbimy wuznać, zo wopisować wěrnje starosłowjanske róčne swjedźenje, je jara čežko, dokelž ze starych krónikow wo tym mało wěmy. Smy potajkim pokazani na powostanki starosłowjanskeje wěry we dźensnišich nałožkach a ważnjach słowjanskich ludow. Dyrbimy tu na to dźiwać, zo starosłowjanske nałožki su so zdźěla skepsale pod antiskim, germanskim a orientalskim wliwom. Teź křesćanſtwo je wjele noweho přinjeſło do starych ważnjow. Tu je trjeba kedźbliweho rozeznawanja.

Nimale pola wšitkich słowjanskich ludow swjeći so dźensa hišće tak mjenowana „koleda“. Koleda je nałožk, při kotrymž w zymje, wosebje njez hodami a Nowym lětom so khodźi khěžu wot khěže z „koledu“, to rěka z předrasćenej postawu. Při tym so spěwaju wěste pěsničky a prajidma a so prosy wo dary. Zwoblekana postawa při tutym nałožku je so hišće zakhowała w Ruskej a južnej Serbskej. W Čechach a na Morawje ju wjacy njeamakamy, tola mamy stare rozprawy, zo hišće w 16. lětstotku też tu nošachu zwoblekanu koledu — „dźećatko“.

Koleda je stary słowjanski nałožk. Zo pokhadźa z póhanskeje doby, wobswědčeja stare lisćiny z 9. a 11. lětstotka. Tola po zdaću njeje ryzy słowjanskeho pokhada, štož hižo mjeno přeradźa. Słowo „koleda“ pokhadźa z łaćanskeho a zwisuje ze słowom „Calenda“, štož wuznamnjenješe přěnjatnje přěni dźeń měsaca, pozdźiše pak přěnje dny wulkeho rózka ze swjatočnosću zymskeho zawróta słónca a započatka noweho lěta. Tuta starosłowjanska póhanska swjatočnosć so po cyłym starym swěće rozšěrješe. Widźimy z wukazow cyrkwinskich synodow, kiž wuraznje warnowachu před woswjećenjom „kalendow“ a „brumalijow“. Słowjenjo so zeznachu z tutym staroromskim swjedźenjom hižo tehdy, hdyž hišće běchu póhanjo. Cyrkej so prócowaše wutłóčić stare póhanske swjedźenje ze zawjedźenjom swjedźenja Božeho narodźenja a z wobkhadom swjatych troch kralow.

Někotři wučeni su měli za to, zo je był někajki wosebity słowjanski přibóh „Koleda“. Tomu wšak tak njeběše.

Što je we słowjanskej koledźe cuzeho a što domjaceho, hodźi so sćežka rejec. Wěste pak je, zo su Słowjenjo hižo před přijećom łaćanskich „kalendow“ měli někajki nałožk ze zwiskom ze zymskim zawrótom słónca. Tajki wobrjad bě hjez dwěla ratařskeho raza, na čož pokazuje hišće dźensniši nałožk nošenja a wospěwanja pluha při tej składnosći.

Wokoło hód a seyła w zymskej dobje znaju Słowjenjo wjele nałožkow a wobrjadow, při kotrychž ludźo wustupjeja w kukleńkach a předrasćeni, pak mužojo jako žony, abo žony jako mužojo. Husto też bywaju předrasćeni jako zwěrjata, n. př. jako konje, mjedwjedźe, liški, wjelki, kozoły, kruwy a dr. Mjena tutych ważnjow su wšelakore. Podobne ważnje namakamy też při starosłowjanskim pohrjebje. Tam dyrbjachu so z tym zahnać złe duchi. Też při starosłwjanskich kwasach so zetkamy z tutym nałožkom. Tu wšak słušeše jenoź k zabawje kwasarjow. Što pak wozнamjenja tajke předrasćenje při róčnych swjedźenjach w zymje? Najskerje su Słowjenjo też tutón nałožk přewzali wot Romjanow. Při tym pak njeje ani wuzamknjene zo hižo do toho znajachu podobny nałožk.

Słowjenjo mjenuja dobu najkrótšeho dnja „kračun“ abo „koročun“. Dalši słowjanski hodowny nałožk je tak mjenowany „Useń“ abo „Owseń“. Na swj. Štěpana posypuja ludźo so mjez sobu ze zornami, zo bychu byle dobre žně.

Wo druhich słowjanskich hodownych ważnjach njemóžemy dopokazać staropóhanski pokhad.

Bajki z dalokeho juha

Pischełožuje J. Sch.

12. **Legenda wo prawym rubježniku.**

Jako Marja a Josef ſ Bożim dźěćatkom pſched krewjelacźnym Herodaſchom do Egyptowskeje cźekaſchtaj, pſcheſchtwata jeju wožrjedź dalokeje puſcźiny nóź, a dyrbjeſchtaj w rubježniſkim wucźeknjiſchcźu wo nóznu hospodu proſyć.

Na ſhoże bě jenoź rubježnikowa žona ſ małym ſynkom doma, kiž bě chory a wſchón ſ hroſnymi bluſtnami pokrył. Rubježnikowa žona ſwjatu ſwójbu pſcheceļnje pſchija a pſchiſpomni, ſo mójeja bjes ſtaroſcźe wotpocźinjuc, dokelž njepſchińdże ani jejny muž ani jeho towaršchojo ſnajmjeńſcha tydźeń dołho domoj.

Pſiedy hač ſo k měru podachu, proſcheſche Marija poſłuži, a jako bě Marija Jeſuſka wokupała, kaſaſche jonje, ſo dyrbi wona hiſchcźe ſwoje wuſkadne dźěćźo do wody położić, w kotrejž bě ſo jejny Bożi ſyn wukupał. Žona khětſče ſćežini, ſchtož bě ji Boża maćź kaſała, a — ow dźiwo! — ledy dźěćźo do wody położi, bliźom ſo roſkuſchcźichu ſmjerdźate bluſny ſ jeho cźeła a dotal tak njeſbožowne dźěćźo bě doſpołnje wucźiſćene a bu tak ſtrowe kaž hiſchcźe jenje pſiedy. Rubježnikowa žona ſo ſ dźakownoſcźu pſched Marију poklakny a ſo ji nutrnje ſa tu wulku miloſcź dźakowaſche, kotruž bě jejnemu dźěćźu wopokaſała.

W poſpołiſchich cźaſach Marija cźaſto ſwojemu Bożemu ſynej wo tutym podawku powědaſche a proſcheſche jeho, ſo by druhdy ſpominał na tamne dźěćźo, kotrehoż maćź je jenu nětdy nóznu hospodu dała.

Jako bě potom rubježnikowy ſynk dorośił, bu runje tak wulki rubježnik kaž jeho nan. A hdyž bě nětdy hromadźe ſ towaršchom wjacy ludźi morił a wurubił, padny do ruki prawdy a bu hromadźe ſ towaršchom k ſmjerći ſaſudźeny. To pak ſo ſta runje w tym cźaſu, jako bě njewinowaty też naſch luby Sbóžnik k ſmjerći ſaſudźeny. Kralowy wuſud nětkaſche, ſo maja wſchitcy tſo hromadźe hanibnu ſmjerć na tſichiju poćerpiś.

Katolo cźinjachu, kaž bě jim kaſane. Stajichu na horje Golgata tſi ſkhije, ſtjeđnýmy ſa Sbóžnika, druhaj dwaj pak ſa wobeju rubježnikow. Hižom wiſachu wſchitcy tſio wotſudźeni na ſkhijach, jako ſo Sbóžnik na praweho rubježnika wobładny. A dokelž je Sbóžnik wſchejmócny, wědźeſche hnydom, ſo je to tón cźłowjek, kotrehoż maćź je nětdy tak pſcheceļnje jemu, jeho maćeri Marii a jeho kubjelnikej Joſefej poſłużiła. W ſwojej njeſtwórnej miłoſći pósła ſo rubježnikoweje wutrobu prubu pójmańca a roſkaza jeho njeliczomnych hrěchow.

A hlej, dotal tak ſatwjerdźeny rubježnik bu pokorny, kaž jehnje, wobładny ſo na Sbóžnika a proſcheſche jeho ſelnje a poniżnje: „Knjeże, ſpomni na mnje, hdyž do njebjeſkeho kraleſtwa pſchińdżeſch!“

Tuž ſo Sbóžnik ſnowa na njeho wobładny a rjekny jemu ſ miłym hłoſom: „Sawěrno cźi praju, hiſchcźe dźenja budźeſch ſo mnu w raju!“

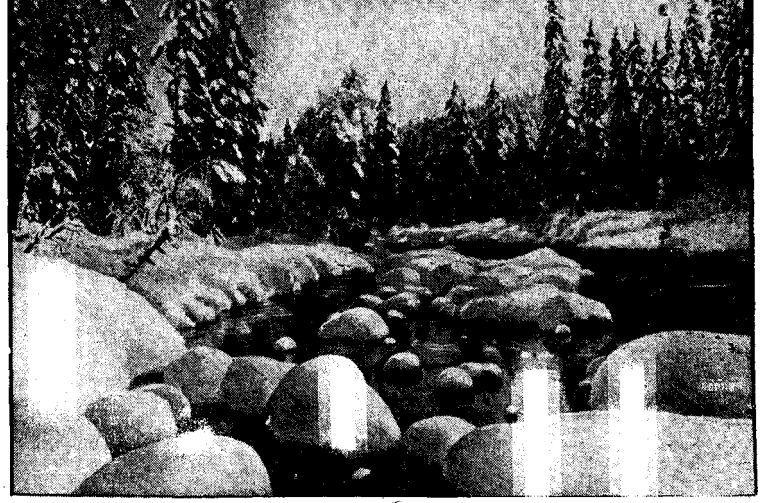

Hody w lěsu — druhe lěta.
Lětsa nam naše lěsy hiſće tajki zymski wobraz njeposkićichu.

Jan Nali.

Mój najkrasniši hodowny dar

Mat. 5, 21.

Běšche w hodowniku 1917. Cźinjach jako korporal pola 7. kompanije pěšcheho polka 454 w Campanji mjeſ dróhomaj do Reimſa a Juvincurta deń wote dnja, wobjeđe w nozy, ſwoju ſtužbu. Dale na prawo leješche tón tak mjenowany „Winterberg“, hdyž bě ſo w poſledních měſaćach ſałoſtnje wojowało. A to wobjeđe pěšcheju pſched wjeczerom. Někajki wuſeł ſ njepſcheceļſteje ſtrony bě trěbny a hižo rjeſche zyła hora. Sſwěćaše ſignale tóżdeje barwy jewjachu ſo nadobo nad zyłym wjeczornym njebjom jako ſnamjo, ſo ma artillerija tam a tu ſapſchinyć. S nasdala ſo na tajki měſchenju barbow a hrimot kanonow zyłe derje hładaſche a poſłuchaſche. Hinak pak ſa tamnych wojowaznych rjekow.

Pola naš běšche wſchak trochu měrniſcho. Tehodla cźinjeſche to tóżdy raz ſ dźiwnym ſaćiſchćom, hdyž ſo do cźmoweje nozy tak ſamłutki na ſłużbu podach. Leżach w druhej ſtěſnjej hrjebi a dyrbjach ſo w hłubokich „jednoczenych hrjebjach“ doprědka drapaś. Ssylne patrulje ſo huſto ſ tóżdeje ſtrony wupoſłachu. Běšche potajkim druhdy łokło, jenotliweho muża abo mału ſtražu popadnyć. Druhdy mi tajſi nózny pucź zyłe łohti njeběšche. Dokelž pak w ſwojim zyłym ſiwjenju najbóle ſamotnu dróhu dźěch a ſo w ludźaznych ſtykach derje njecźuju, njemóžeſche też tu hinak być. Spušchcźach ſo najbóle na ſwojeho njebjeſkeho wjednika, kotryž ludy a ludźi wodźi. Na ſtěſnu abo druhu pomoc ſo pſchezy ſpuſchcźeć njemóžach.

Pſiedy hač ſo k měru podachu, proſcheſche Marija poſłuži, a jako bě Marija Jeſuſka wokupała, kaſaſche jonje, ſo dyrbi wona hiſchcźe ſwoje wuſkadne dźěćźo do wody położić, w kotrejž bě ſo jejny Bożi ſyn wukupał. Žona khětſče ſćežini, ſchtož bě ji Boża maćź kaſała, a — ow dźiwo! — ledy dźěćźo do wody położi, bliźom ſo roſkuſchcźichu ſmjerdźate bluſny ſ jeho cźeła a dotal tak njeſbožowne dźěćźo bě doſpołnje wucźiſćene a bu tak ſtrowe kaž hiſchcźe jenje pſiedy. Rubježnikowa žona ſo ſ dźakownoſcźu pſched Marију poklakny a ſo ji nutrnje ſa tu wulku miloſcź dźakowaſche, kotruž bě jejnemu dźěćźu wopokaſała.

W poſpołiſchich cźaſach Marija cźaſto ſwojemu Bożemu ſynej wo tutym podawku powědaſche a proſcheſche jeho, ſo by druhdy ſpominał na tamne dźěćźo, kotrehoż maćź je jenu nětdy nóznu hospodu dała.

Jako bě potom rubježnikowy ſynk dorośił, bu runje tak wulki rubježnik kaž jeho nan. A hdyž bě nětdy hromadźe ſ towaršchom wjacy ludźi morił a wurubił, padny do ruki prawdy a bu hromadźe ſ towaršchom k ſmjerći ſaſudźeny. To pak ſo ſta runje w tym cźaſu, jako bě njewinowaty też naſch luby Sbóžnik k ſmjerći ſaſudźeny. Kralowy wuſud nětkaſche, ſo maja wſchitcy tſo hromadźe hanibnu ſmjerć na tſichiju poćerpiś.

Katolo cźinjachu, kaž bě jim kaſane. Stajichu na horje Golgata tſi ſkhije, ſtjeđnýmy ſa Sbóžnika, druhaj dwaj pak ſa wobeju rubježnikow. Hižom wiſachu wſchitcy tſio wotſudźeni na ſkhijach, jako ſo Sbóžnik na praweho rubježnika wobładny. A dokelž je Sbóžnik wſchejmócny, wědźeſche hnydom, ſo je to tón cźłowjek, kotrehoż maćź je nětdy tak pſcheceļnje jemu, jeho maćeri Marii a jeho kubjelnikej Joſefej poſłużiła. W ſwojej njeſtwórnej miłoſći pósła ſo rubježnikoweje wutrobu prubu pójmańca a roſkaza jeho njeliczomnych hrěchow.

A hlej, dotal tak ſatwjerdźeny rubježnik bu pokorny, kaž jehnje, wobładny ſo na Sbóžnika a proſcheſche jeho ſelnje a poniżnje: „Knjeże, ſpomni na mnje, hdyž do njebjeſkeho kraleſtwa pſchińdżeſch!“

Tuž ſo Sbóžnik ſnowa na njeho wobładny a rjekny jemu ſ miłym hłoſom: „Sawěrno cźi praju, hiſchcźe dźenja budźeſch ſo mnu w raju!“

Wokoło hód a seyła w zymskej dobje znaju Słowjenjo wjele nałožkow a wobrjadow, při kotrychž ludźo wustupjeja w kukleńkach a předrasćeni, pak mužojo jako žony, abo žony jako mužojo. Husto też bywaju předrasćeni jako zwěrjata, n. př. jako konje, mjedwjedźe, liški, wjelki, kozoły, kruwy a dr. Mjena tutych ważnjow su wšelakore. Podobne ważnje namakamy też při starosłowjanskim pohrjebje. Tam dyrbjachu so z tym zahnać złe duchi. Też při starosłwjanskich kwasach so zetkamy z tutym nałožkom. Tu wšak słušeše jenoź k zabawje kwasarjow. Što pak wozнamjenja tajke předrasćenje při róčnych swjedźenjach w zymje? Najskerje su Słowjenjo też tutón nałožk přewzali wot Romjanow. Při tym pak njeje ani wuzamknjene zo hižo do toho znajachu podobny nałožk.

Słowjenjo mjenuja dobu najkrótšeho dnja „kračun“ abo „koročun“. Dalši słowjanski hodowny nałožk je tak mjenowany „Useń“ abo „Owseń“. Na swj. Štěpana posypuja ludźo so mjez sobu ze zornami, zo bychu byle dobre žně.

Wo druhich słowjanskich hodownych ważnjach njemóžemy dopokazać staropóhanski pokhad.

Bajki z dalokeho juha

Pischełožuje J. Sch.

12. **Legenda wo prawym rubježniku.**

Jako Marja a Josef ſ Bożim dźěćatkom pſched krewjelacźnym Herodaſchom do Egyptowskeje cźekaſchtaj, pſcheſchtwata jeju wožrjedź dalokeje puſcźiny nóź, a dyrbjeſchtaj w rubježniſkim wucźeknjiſchcźu wo nóznu hospodu proſyć.

Na ſhoże bě jenoź rubježnikowa žona ſ małym ſynkom doma, kiž bě chory a wſchón ſ hroſnymi bluſtnami pokrył. Rubježnikowa žona ſwjatu ſwójbu pſcheceļnje pſchija a pſchiſpomni, ſo mójeja bjes ſtaroſcźe wotpocźinjuc, dokelž njepſchińdże ani jejny muž ani jeho towaršchojo ſnajmjeńſcha tydźeń dołho domoj.

Hody w lěsu — druhe lěta.
Lětsa nam naše lěsy hiſće tajki zymski wobraz njeposkićichu.

Jan Nali.

Mój najkrasniši hodowny dar

Mat. 5, 21.

Běšche w hodowniku 1917. Cźinjach jako korporal pola 7. kompanije pěšcheho polka 454 w Campanji mjeſ dróhomaj do Reimſa a Juvincurta deń wote dnja, wobjeđe w nozy, ſwoju ſtužbu. Dale na prawo leješche tón tak mjenowany „Winterberg“, hdyž bě ſo w poſledních měſaćach ſałoſtnje wojowało. A to wobjeđe pěšcheju pſched wjeczerom. Někajki wuſeł ſ njepſcheceļſteje ſtrony bě trěbny a hižo rjeſche zyła hora. Sſwěćaše ſignale tóżdeje barwy jewjachu ſo nadobo nad zyłym wjeczornym njebjom jako ſnamjo, ſo ma artillerija tam a tu ſapſchinyć. S nasdala ſo na tajki měſchenju barbow a hrimot kanonow zyłe derje hładaſche a poſłuchaſche. Hinak pak ſa tamnych wojowaznych rjekow.

Pola naš běšche wſchak trochu měrniſcho. Tehodla cźinjeſche to tóżdy raz ſ dźiwnym ſaćiſchćom, hdyž ſo do cźmoweje nozy tak ſamłutki na ſłużbu podach. Leżach w druhej ſtěſnjej hrjebi a dyrbjach ſo w hłubokich „jednoczenych hrjebjach“ doprědka drapaś. Ssylne patrulje ſo huſto ſ tóżdeje ſtrony wupoſłachu. Běšche potajkim druhdy łokło, jenotliweho muża abo mału ſtražu popadnyć. Druhdy mi tajſi nózny pucź zyłe łohti njeběšche. Dokelž pak w ſwojim zyłym ſiwjenju najbóle ſamotnu dróhu dźěch a ſo w ludźaznych ſtykach derje njecźuju, njemóžeſche też tu hinak być. Spušchcźach ſo najbóle na ſwojeho njebjeſkeho wjednika, kotryž ludy a ludźi wodźi. Na ſtěſnu abo druhu pomoc ſo pſchezy ſpuſchcźeć njemóžach.

W ſtěſnej hrjebi mějach łóżdu nóź wotmněnjejo wot 10 hodźin wjeczor hacź do rano 7 hodźin ſi hodźiny dołho ſamłutki ſtraże kontrollowacź a na łóżdu maliczkoſć kedźbowacź, kotraž ſo pola njepſcheceļa pſchemněnjeſche, ważniſche podawki do kniſhow ſapiśacź atd. Běšche-li něſchto nadpradneho, mějach krajinu wobjwětliś. Wěš ſama běſche druhdy ſajimawa, druhdy khětro wojſtudła. Cźaſ njecha ſche ſo minuć.

Jónu pſchi měžaćku wobkedźbowaſchtaj ſtražnikaj pſchi maſchinſtej ſtěſnje, ſo njepſcheceļ ſ napſcheca naš hrjebje wumjetowaſche. Praſcheſchtaj ſo, hacź dyrbitaj ſtěſcź. Pohladach ſ dalokowidom na njenowanu ſtronu a widźach, kak ſo tam wſchitko mjerwi ſ dźěćźanymi wojakami. Muraźowachmy; ſtěſamy — njeſtěſamy. Skónčnje ſo roſſudźichmy — a dokelž chyjch też raz ſ maſchinſtej ſtěſnu ſcźelcź — ſo ſtěſamy. Dach ſwěbi maſchinu pſchipraviś a we wokomiku wſchitko njepotaſche po cźichej nozy. Nadobo pak njeběšche ani wojaka na njepſcheceļſkej ſtronje wjacy widźeć. Saſtachmy ſ ſtěſenjom. Njetrajeſche dołho a woni tam ſaźo dale dźěćźachu. Wostajmy je, pſchikaſach, a dźěćźo ſwoju dróhu.

Jako běch ſamłutki, ponyſłowach wo naſchim poćinjanju a ſpodźiwna myſlička ſo ſapoca we mni hibaś. Sſmy w hodownym měſaću, a ſchtó wě, ſchto ſy ſkónčnje do hubjeńſtwa nacźinił. Tale myſlička mje njechaſche wopuſchćiś a mi dołho we wutrobje hrjebaſche.

*

Někotre dny poſdźiſcho. Běšche runje njebźela a tróchu cźopło. Towaršchojo płacźachu khorty w podſenſkim krywje. Sſydnych ſo nětdy wonka do hrjebje a cźitach w nowym ſakonju, ſo bych też tu w dalokim ſwěcźe ſwoju njedźelu ſwjeciś. Nadobo pſchińdże wjednik 5. kompanije, reſerwny leutnant. Jeho mjeno ſym poſabył. Běšche jako pobožny cźłowjek ſnaty a roſdźělešche w ſwojim ſwobodnym cźaſu naboźne topjeńka.

Njedobładach ſo jeho hnydom, dokelž běch do cźitanja ſenuſeny. Hdyž ſo jeho dobładach, poſkoćich, jemu trěbnu cźeſcź wopokaſuju. Wón wotpokaſa moje poćinanje a chyſche mi liſćiś poſkiciś. Hdyž pak ſo mojeje knihi dobłada, ſo woprascha, ſchto cźitam. Hdyž jemu wotmołwich, ſo mje praſcheſche, hacź też to teho wěrju. Wokmołwich jemu, ſo je to moja jenicźka nadźija w tutym thmuwym poſtejcym. Wón ſe tomu dźiwaſche a ſ dobom ſo wjeſeleſche. Pohnu mje, ſo bych ſo ſ nim jako cźłowjek rosmołwjał, dokelž njeběchmy w cźłužbje. Rosmołwjachmoj ſo dlěſchi cźaſ we wójnje a naboźnſtich nahladach. Skónčnje mje pſcheproſu, ſo bych jeho tak thěs hacź móżno, wopytał, hdyž wrócźe k měrej pſchińdżemy.

To cźinjach. Namałach tu něſkotrych towaršchow podźeſnego pmyſłenja. Pſchichwatchmy tu runje hodźinki. Skónčnje ſkałachmy ſebi něſkotre biblije małeho formata, kotrež móżachmy łohko do kapſy tyknyć. Ssamſnje dóńdźechu kóſke do hód. Ssym pilnje w biblji cźitał a mjeſ ſ njeje nawukhnył. Wołoźeje Jeſuſowe „prědowanje na horje“ mje ſtajnje putaſche. „Wſchitko ſchtoż chcźeże, ſo ludźe wam cźinja, cźińcźe naſprjedy jim!

Dźakuju ſo ſwojemu ſtworicźelej, ſo ſym tehdy moh do hłubiny biblije pohladaś. Wona běſche

mój najkraſniſchi hodowny dar!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,31 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čiści Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přeciwo wótčinkam čłeneho znjezboženja z 1000 hr. — hdyž wumrje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbożenja dyrbja we bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 300 — Budyšin — Štwórtk 27. decembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Blomberg rozjasnja należnosće woborneje mocy

Barlinski hłowny korrespondent powěsćernje „Assoziated Preß Lochner, je so z němskim wobornym ministrom generalnym wyšichom z Blombergom rozrěčował. Rozrěčowanje traješe něhdźe 1½ hodźiny. Na Lochnerowe powyšitkowne prašenje wo němskim bróńjenju woborny minister wotmołwi, so w tutym nastupanju nje je přichilkliwa wołoha k rozprawjenju. To přichiljeji jenički wjednikej a němskemu kanclerej. Lochner rjekny, so so jeho bérow husto prašeja, kak z němskim wobrónjenjom stej. Tehodła so wón wjeseli, hdy by autoritatiwne wotmołwy dóstał. Lochner pokaza ministra na tute prašenje, na nowy jědowty płun, a na tajne kłanje wojerskich lětadłow z Ameriki do Němskeje a na wudawanje wo dźěłanju sylnych rozbuchadłow. Na to minister so smějkotajo wotmołwi, so wšchědnje telko njerozumnych wudawanjow wo naščich wojerskich należnosćach čitamy, so njeje hakle hódne jenoż pospyt k dementowanju tuteho sławneho njesmyslka.

Na Lochnerowe prašenje sa SA a SS minister wotmołwi, so je po dnju 30. junija wschitko wojerske hrajkanje w SA přestało. Wjednikowa kruta wola a wobjedźe přichilas je, so by jenički němskostatna wobora noščerka bróńjom němskeho ludu była. Nowy stabowy schef Lutze połnje tutemu smysłenju přichłołuje.

Na Lochnerowe prašenje, hač dże knježerstwo hórły powschitkownu wobornu winowatosć dowójunskeho cźaka, minister po dokładnym přehmytkenju wotmołwi, so žadnu hordźi być na sakitanki nastroj, kiž je so z naščeho małeho powolańskeho wójska wuwił. Hdyž so wón za powschitkownu wobornu winowatosć wupraja, nochce z tym na žadyn pad niczo přeciwo khmanosći dotalneho powolańskeho wójska prajić. Němšće myšle wo wójšku tak tele: W nim njewidźimy nastroj za nadběh a dobywanje, ale w nim widźimy wyšoku šulu k wukubłanju kharaktera. Přichejemy hyšći, so by kóždy k wojerstwu khmany Němc tutu šulu přeschoł.

Lochner wopraša so sa SA, SS a dźełowej słužbu a hač tute njedyrbja być schuła k wukubłanju kharaktera. Minister jemu wotmołwi, so wone to bjes diwła su, tute tři organisazije nazionalsozialistiskeho hibanja budża wěsu hłowny reserwior, z kotrehož woborna móz swoje trěbne mozy bjerje. Tuchi ludźo pak su hakle potom wojazy, hdyž so we wójsku wukubłaju. Skónčnje dźakowaše so minister Lochnerej za sbožopřejaca k jeho wustrowjenju a rjekny, so je přichi jeho thorosći wjednik jeho dwójcy wopytał. Čzi knjeza wěse, kotryž znaju po dwaju šchestu smytk, so jeho za morowebu wudawali. Druhi saso wěsce wědźachu, so kórły swoje sastojnistwo złoži a so běchu kanclerowe wopyty k temu, so by so z nim wo sławnych formalitach rěčał. Tola kaž Lochner widźi, minister saso sa swojim dźełanišćim blidom žyda.

Profesor Barth so ze zastojnstwa wotstronił

Profesora theologije dr. Bartha w Bonnu, kotryž je chył přichłahu na wjednika a němskeho kanclera jenož z wumjenjenjom kłoječ, hu po wuhudźe knježerstwoweje słužbneje khłostaceje komory w Kölnje z puschčenjom se słužby z přichwolenjom podpjery we wyšokosći połojzy sokolskeje penzije na cźaš jeneho lěta potkołstali.

Kraj biez hodow

Pódła sowjetskeje unije je Uruguayska, jenički z fischeszanami wobhdleny kraj, hdźež stat žane fischeszanske žiwjate dny, haj ani njedźelu, njepschipóstnawa. Uruguayska chze być stat lajsow, nabožina ko njepschcerśeba, ale wona je ko zyke na priwatnu stronu stłóčiła. We schulach so nabožina nawucź, jako dźeń wotpočinka płacźi bźeń, kiž hebi kóždy wumyšli. Jako prěni južno-amerikanski stat je Uruguayska tež zriwne mandźelstwo a dźelenje mandźelstwa sawjedła. Tuto nabožinje napschećiwne smytkenje pokazuje so wobsebje na wulkich fischeszanskich žiwjedźenjach a steji w kruthym rozbóku z wulkimaj katholiskimaj krajomaj Argentinskej a Brasilskej, kotrajž su kruce katholiskej tradizije dźerżitaj. Jako žiwonkowne znamjo za to je tuž so wulka Kkrustusowa postawa wobhladowacej, kotraž so žohnujo nad sajećdom do pschistawa w Rio de Janairo powsedźa. Uruguayska je też z vatikanom swoje poćahi sastajiła.

Awstriskeje lětna bilanca

S Wina so hłasi, so je liščina woporow exekutiwy léta 1934 sćěhowaca: Dobrowólny schtitazy korps mjeješe 104 morowych, 222 sranjenych; swjatkowe wójsko 52 morowych, 207 sranjenych; policija 37 morowych, 196 sranjenych; žandarmijowe 24 morowych, 38 sranjenych; zlowa straža 2 morowej. Potajkim wuczinja woporu exekutiwy léta 1934 přichi snatych krwawnych podawkach dospołna 219 morowych a 663 sranjenych. Pola wojstwarjow hibanja w februaru a julinju šaha liczba do tysaznow.

Tři smjertne wusudy w Hradcu

Přichibažny žud w Hradzu w Schtyrskej je wobstorżenych Wiesera, Thallera a Sonnhausa k šmjerći na schibjenźu sahudźił, dokelž su rosbuchadka wobhdženeli, schtož je sakasane.

Revolucija w Albanskej?

W Romje su so powěsće rozschěrjale, so je w Albanskej revolucija wudyrila. Jedyn z kralowych adjutantow je pjeca dźěl albanskeho kraja je jběgkarskimi mozami wobhdžał. Wobtrudźenje abo wotpokazanje tutych wunoschowanjow dotal hischće w Romje njedostachu. Też njeje možno było, so bychu swěsćili, kak jběgkarski wjednik réka.

Hodowna rěč wjednikoweho naměstnika

Kaž loni tak je wjednikowy naměstnik Rudolf Heß też kilka patorżizu wjezjor z Minichowa k Němcam we wuchaju a domach rěčał. Jako běsche němšće hody wopomnał, wjednikowy naměstnik wukrajnym Němcam wobras domizny wopisowasche. Tu wón wobsebje symsku pomoz wulběhowasche a wuspěch wojowanja přeciwo bjesbóžnosći a prózowanja wo ludowu strowotu.

Potom Rudolf Heß na wjednikowe sahlužby wo sakhowanju europskeho měra pokaza a na jeho prózowanje k popschećenju politiskeje napjatosće w Europe. W mjenje domizny dźakowasche so wjednikowy naměstnik wukrajnym Němcam sa jich wulke wopory, kotrež su k lépschemu domizny słužiše.

Potom Rudolf Heß na wjednikowe sahlužby wo sakhowanju europskeho měra pokaza a na jeho prózowanje k popschećenju politiskeje napjatosće w Europe. W mjenje domizny dźakowasche so wjednikowy naměstnik wukrajnym Němcam sa jich wulke wopory, kotrež su k lépschemu domizny słužiše.

Wjednikowy hodowny swiedźeń

Kaž w posledních lětach, tak je wjednik patorżizu wjezjor léta 1934 też khwilu mjes wjazy hač 1000 starymi Minchowjskimi: SA a SS mužemi pschebywał a jich wobdarił. Wulka Wagnerowa sala běsche z jědlowej selenimi wupyschena a hodźiny wutrobneje towarschnosće wostami kóždemu wobdźělnikej njesapomnite. Wšitka pyschachu jědlowe plenwa, z kotrychž cźerwjene kwěćki zapotachu. Wjednik z swojim starym wojowarjam króće a wutrobne słowa porěča.

Berchtesgadenska gmejnska rada je wjednikej jako hodowny dar wobsebje rjany bożodźěćerowy schtom pódała, kiž je so z wumělčim drjeworěźom po nacźišach wumělskeho mokerja Reinholda wupyschił. Powołzu je so pěšeń w domjacej narěči schidała.

Měrne swjate dny w Barlin'e

Hodowne swjate dny su w Barlinje zyle žiwjedźenske a měrne byle. We politiji dołpołny měr knježeschе. Nékeli ministrojo su Barlin wopuschćili a pschebywachu swjate dny swonka hłownego města. Měr w politiji wostanje hischće nékotre dny. Hakle po nowym lécze so sazo połnje do dźěła dadźa.

Też swonkownje běsche Barlin prawje hodowny. Natorżizu je so wot ranja hač do popołdnja šneh schoł. Hač runjeż pak pschetołsto njepadasche, tola dosahasche k dołpołnemu hodownemu wobrasej. Tak so na wobemaj swjatnjmaj dnjomaj w Barlinskej wotkrućuje wjeselse žiwjenje nowi. We hosćencach, dźiwadłach a kinowach mózachu hrje z hodownym wopytom spokojom być. Tu so

Litewske wustupy přeciwo Němskej

Mjes tym so so wulki prozeh přeciwo klaipedskim (memelskim) Němcam w Kowonje dale plecźe, so z litewskeje strony hromadźiny a demonstrazije přeciwo Němskej wotmětwaju. Tak su w shromadźišnje studentow wótre wupady přeciwo Němskej dla jejneho sajschinjenja do smutskowno-politiskich wobstejnosćow w Litwje wobsamknyli.

Dale je so wjazyhodźinska protestowańska shromadźizna wotměła, w kotrejž prjedawschej gouverneuraj Kleipedskeje, Szaikauskes a Merkys a goubereur Nowakes, kotrehoj je goubereur direktorija, Reisgys, je sastojnistwa wotwołak, k ludej rěčachu.

Sowjetska unija a Francoska

Sowjetska unija je so wot wulkeje wójny sem wo to spytowała, so by z Francoskej do přećelskich wobchadźenjow stupiła. Tuta snadź wo to dźiwa njeje, dokelž je Francoska wot wulkeje wójny sem wšitke swoje politiske a hospodarske zwiski z Rusku přetorhnyła a je so wo to starała, so by tute zwiski zaso nowje nawjazała. Tola Francoska je so wo to starała, so by tute zwiski zaso nowje nawjazała. Tola Francoska je so wo to starała, so by tute zwiski zaso nowje nawjazała.

Stalin wojuje přeciwo opposiciji

Kaž so z Moskwy powě, sowjetske knježerstwo rasnje přeciwo opposiciji wojuje. Nowiny rozpratujeja wschědnje wo nowych manifestazijach a wo wotkrywanju nowych „njepschećelow raty". We někotrych městach je provinzy, we Bulkrajinje a Kursku, su mjes wucźerjemi přichiwižowarjo Trojzkeho, kotříž zeć nětko hischće njemóžem po žiwotnim zmérje dźěłaju. W Moskwje so wocźakuje, so ludowy kommisariat za smutskowne należnosće w bliskich dnjach nowu liščinu wuda, do kotrejž so wobuwdy spipajeju, kiž su w spiku z nadpadom na Kirowa sajeli. Sowjetske knježerstwo je wobsamknyło, so přichipad z nadpadnikom Nikolajewom dospołnje wujasni a wschitke elementy, kotrež su něcźischemu knježerstwu njepschećelnje smyslene, po możnosći njeschkódne sćini. So su hamo přebarbanske wodźaze kobustiwuju knježerstwa abo streninych funkzionarow satčelili, dyrbi hischće sthowanym njepschajnym dopokazaca, so prjedawschе sasłużby nikoho njemóža rowinowaca.

Se wschěch tónzim žowjetskeje unije pschikhadźeja do Moskwy resolucije je stroninych shromadźiznow, w kotrychž so zmjerine khłostanje sa Sinowjewa a Kamenewa žada. Swjetscha wschak chzedza hebi wotpóčarjo z tajkim žadanjom pola žowjetskeho knježerstwa dobre mjeno sćitnić, dokelž je znate, so Sinowjew a Kamenew a nij napołpředk też Trozki w stronje swjetscha mjes kobustiwarami i cźaka do revolucije, wjele pschiwiržowarjow wobhdžachu.

Po wschěm sdaću so Kamenew a Sinowjew, kaž też Federow, Zarapow, Wardin, Sakizki a Jewdokimow njeswotprawja, ale po do wuhnanišwa wotwjedu. Městno wuhnanišwa hischće njeje wěste, tola najšćerje so wuhnadźi do konzentrazijitich łěhwow njesamješća, dokelž bychu woni tam pschestrašchni byli.

W Chabarowskim wotmě so hodowniczku žowjetski kongres. Kraj na Dalokim ranju pódła Stalinej powitanšći telexramm, w kotrymž so wobsebje wusdobuje, so schćit rustich njejesow na Dalokim ranju w rukach Blüchera a jeho cźerwjeneho wójska leži. Chzył-li njepschećel spytać žowjetske ruske města wobhdžaźcź, by swoju łahubu pschi njesach žowjetskeje unije namakał. Budźemy-li nutřowani wójnu wjesć, ponjeseny ju do njepschećelskeho kraja. Wěmy wěsće, so dyrbi naš pówr žnchi być.

Třeleńca z rubležnymi cwólbami na Filipinach

Reuterez telegrafowańja w Londonje je ſ Manile powěſć dostała, ſo je na filipińſkej kupje Mindanao ke krwawnej ſtšeleńy ſ rubježnymi zwólbami dóſchło. Sražene je ſebi 37 žmjertnych wopowon žadało. Fanatiſke zwólby rubježnych domorodnych běchu ſe ſwojich ſkowow w horach pſchiſchle a wobydlerſtwo nadpadle. Pſchi nadpadże rubježniſzy 21 domorodnych morichu pſredy hač policija ſapſchinny a rubježnikow wuhna. Tuchi pſchi cžakanju na bitwiſchcžu 16 morwych wostajichu.

Z'ednoćenje statniskich hłowow w Japanskej

W Tokia ſo hamtſzy powě, ſo je ſo do ſtatneho roſliczenja ſa 1935/36 200 000 jenow ſa ſakoſenje a wudżerżenje „rady ſa ſtatnu politiku“ ſaſtajiło. Tuto ſjednoczenſtwo mjenuja Tokioſzy politikarjo „truſt mołſow“. Do nich budże 10 hač 15 wodżacych politikarjow ſkuſchecz, kotſiż ſo njehodża wotſtadżiecz, a pſchi wumjenjenju kriegerſkiwow wostanu, haczrunjez budże ſ pſchehladżbu tuteho ſjednoczenſtwa kóžkocžaſnu miniſterſki preſident. Tuta rada budże wſchitke ważne praſchenja japanſkeje ſwonkownje a wojerſkeje politiki wodżerżeć, dalokoż tuta knydom wyſchſchenu roſkaſowarjez japanſkeho wójſka njepobſteji.

Krótke politiske powěſće

Pruſki miniſterſki preſident Göring je patorżizu 500 knydom Barlinſkim dżeżom wobradżecz dał. Pſchi tutej ſkładnoſcži wón dżeżom rjany hodowny ſwjedżeń wuhotowa.

„Raniſchopruſke Nowiny“, offizielny dżenik němſkeho ježiwjazeho ſtawa, raniſchopruſkeho krajneho burſtwa, wot 1. januara 1935 wjazy njewukhodża.

Każ faſchiſtiſke wukaſowe nowiny piſaju, je Muſſolini nowy ſtronjny direktorij poſtajił.

Zuhoſłowjanſki prynzregent Pawoł je pſjedawſcheho wjednika Khorwatow dra. Maczeka wobhnadżił.

W Nagoji w Japanſkej, hdżež wjele japanſkeje wójnſkeje industrije ſydli, ſu kommuniſtiſke ſchkaranja wotkryli. Polizija je tajn norganiſaſiju wuſłědżnyła a dożyła 157 wokobow ſajała.

W Mexiku je rataſki miniſter patorżizu pſchetrhwajaze poſtajenje wudał, ſo ma pſreni dżeń hodow jako dżeżowy dżeń płaciecz. Poſdżiſcho ſo tutón wukaſ na wſchitkich ſtatnych ſaſtojnikow wuſpſcheſtrě, ſo dyrbjachu 25 dezembra jako na wſchědnym dniu dżełacz. W merikanſkej komorje je ſo namjet ſapodał, ſo mět ſtat wumělſtwowſke pokłady, kotrež zyrkej wobżeżdżi, ſebracz.

Měšćanske dźiwadło

Pólska krej.

Operetta w 3 jednanjach wot Leo Steina a E. Caepo. Hudźba wot Oskara Nedbala.

Hodownička wjeſ:r bu nam operetta ſtareje ſule. „Pólska krej“, w lětuſcej hrajnej dobjo naſcheho měšćanſkeho dźiwadła pſreni raz pſedſtajena. Hnydom započatknje chcemy prajić ,ze je ſo zara derje hrało a pſiposłuchaŕſtwo, kiž bać na poſlednje měſtno dźiwadło pjelnjeſe, bě polne radoſco a dźakownoſce. Bjez dźiwa. Tuta operetta ſtarſeje doby ma zmyſł, jeje čin je woprawdźitoſci žiwjenja wotpoſłuchany. Z namakamy žane njemóżne fantaſtiſke wutwórby. Reje, kiž hru wobohaća, ſu dźěći ſameje ſtrowoſce. Hudźbne złożenje dopokaza, ze ſu mištrojo ſtareje a tola ſtajnje zaſo pſipóznateje ſule, z hłubin duſe, z klinčenja a brinčenja přirody, z člowſkeho žiwjenja čerpali. A tajka hudźba rěči k wutrobje, zwjeſeluje, njepada nam njołubje na čuwy, każ někotražkuli wutwórba nowiſcheho časa. Hdyż ſo wozmu k pſedſtajenju ludoweho doživjenja hiſće krasne narodne drasty ludu, w tutym nastupanju pólſkeho, potom je wobraz w cyłku dobry a prawy. A też jewiſćowe wobrazy Waltarja Ulbricha dopokazachu lubość, kotraž je ſo nałožiła za dobre pſedwjedźenje operetty. Pſreni wobraz: reja we wulkim Warſawſkim zawjeſeleńſkim domje, druhi wobraz: jatwy kubla a treći: wjeſka, wobrubjena ze ſo žołmjacymi žitami, běchu woprawdże wulkotne wudźiwki.

Wołsah hry: hrabja Barenski je łohka witka. K tomu ma runje tak łohkich pſećelow. Z jeho wobſedżeńſtwom dże ke Krakecam. Kubleŕ Caremba, ſtary pſećel ſwójby, chce ſwoju dźowku z hrabju Barenskim wożenić. To by była prawa żeńtwa za tutoho knjezyka, dokelž jeho dźowka je kruta a rozumna hospoza. Pſi rozrěčowanju padnu wótre ſłowa, zo sebi Barenski radšo jednoru wjesnu ſłužobnu wozmje, hač zo sej da nanućić żeńtwu. Swobodny-Polak njeda ſo pſedać. Helena, dźowka Caremby, kiž je tohorunja pſećiwo nanućenej żeńtwje, je rozhorjena nad tajkim kſiwdźacym wurazom. Wjećić chce ſo. Pſiſtaji ſo jako hospoza na kuble, zmjeta wšěch lohkich ptačkow won, pſinjeſe porjad do ſeleďze a do hospodarſtwa. Na žnjeńſkim ſwjedżenju ma ſo wjeďba ſtać. Lubość pak je zaćahnyła do wobeju wutrobow. Rejwarka Wanda, jeho pſiedawša pſećelka, wuſłědži zmysł Caremboweje dźowki, wotkryje wotpohlad wjećenja Caremboweje dźowki. Hordźe chce kóždy ſwoju drohu kročić, tola nan Caremba zmjeći hłójeki a wonaj ſo dostanjetaj.

Johanna Barklin jako Carembowa dźowka. Nó. rjeńſeho zwobrazowanja tuteje dźełkeje róle njemóžeſo być. Hrajerka doby ſo ſpěwnje a hrajeſcy do wšěch wutrobow. Fritz Hinkert bě prawy hrabja Barenski a woſelje ſpěwnje na wyšinje. Mano Holtej jako kubleŕ Caremba woprawdże typiski, Rudolf Lahoda jako hrabja Barenskeho pſećel, Broni žortapolna poſtawa. Inga Langenſtraß jako Wanda, rejwarka Warſawſkeje opery, temperamentna, leſciw każ ſtworjena za tutu rólu. Tosame płaci wo Hanje Gaeblerec jako jeje maćeri Jadwigi Pawlowej. A hdyż wozmjeſ k tomu hiſće dobru hru Alfreda Rucherta jako knjezya z Mirski a poſtawy zaſtupjerjow wšěch mjeńſich rólow, móżeš z połnym prawom wo cyłkownym dobytku rěčeć. Tak móże wyšši hrowy wjednik Borehert khwalbu za ſebje zapiſać, ze je bru derje do ſkutka ſtajił. Kapałny mištr Waltar bě wšém nadławkam hudźbneje złożenja zrosćeny. Też reje běchu rjane, haj ludowe, to khwalbu a zaſłužba kujeni Esser-Ziekler. Khwalbnje dyrbi ſo hiſće naſpomnić, ze cyłe hrańe ſłowjanſkemu kharakterej ſo pſituleże, haj ſamo pólſcy rěčane ſłowa kajožnje Barklin dopokazachu. Wſe prawdźe wuſłowjenja. Tu pokaza ſo deſtoiny cyłk. — Hra budże zarjadniſtwu měšćanſkeho dźiwadła w tajkim wuſwjedżenju wšěch z dobytkom. -ř.

K žwjeſtowej wuſtajenjy 1935,

kotraž ſo w Brüſſelu wotměje, je belgiſke póſtiſke ſarjadniſtwo ſeriju wóſebitych liſtowych ſnamkow wudało.

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 27. dezembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Nichtó za dźěćiska lěpši, hač Brěžowski šolta.

Přiſtowo.

— **Wo wjedrje.** Djenja rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer +1 a thermometer w nozy —2. Hody běſche ſo w naſ nadżija ſłubżiła, ſo nětko ſkoro ſyma ſ njerſnjenom a ſnjehom ſaſtupi. Tola hišo djenja ſo powě, ſo ſo tuta nadżija nětkle hiſchcže njedopjelni. Wyſchina, kotraž ſpyta nam ſymne wjedro ſtłacz, leži je ſwojim jadrom nad Skandinawiſku a Finſku. Dokelž je to ſ połnozy a dołheho ranja wot naſ, mjeſjeſke połnózna Němſka hody ſymniſche wjedro hač my w naſchich kónjeznach. Tam ſu pſches zyle ſwjate dny rjany ſnjeſt měli. Pola Jendźelſkeje ſo nětko ſyłna ozeanika nižina ſ mišiſchim a wlóžnym powětrom k nam bliži. Swopředka ſmjejemy wětry ſaſo ſ połodniſchich a rótkowjeczornych kónčin, ſ nimi ſo powětr pola naſ ſnowa ſczopli. So djenja dopołdnja ſnjeh pſcheſtłuje, njeſmělny tehodła ſa ſnamjo ſymſkeho wjedra měcz, dokelž ſo bórzy do deſchczowanja da. — Jutſje pjatk błónicžo 8,03 hodź. ſkhadża a ſo w 4 hodź. khowa. Měſacžk ſkhadża jutſje w połnozy a khowa ſo dopołdnja 11.05 hodź.

— **Wuhladny na wjedro ſa jutſiſchi pjatk: Pomróczene, miſliſche a k deſchczowanju pokhilene wjedro.**

*

Po ſwjatych dnjach

Někto ſtejimy ſaſo w naſchim wſchědnym dźele a wſchědny dźeń naſ ſaſo wobdawa, potajkim ſaſo w połnym žiwjenju. Skoro ſchtyri dny ſmy ſ njedźelu a ſ patorżizu ſwjeczili. Tak doſahaſche nam cžaſu, ſo zyle hodownym myſlam podacz a do nich ſo ponórkcz. Někto pak mamy ſo ſaſo połnje do dźela dacz. Hody politiſchu nam rjane dny bjes ſnědka a tak ſmy wſojpjet ſelene ſwjate dny ſwjeczili. Mſchelako je ſo wšěchcžiło. Pſchi tym pſcheměnjatym wjedrje njedźechu ſjej naſchi hewak wupruhowani profetoju wjedra wěſcži. W poſłednich lětach je ſo ſrědka ſtało, ſo ſu hody tej ſwój ſwjedżeńſki płaſchcž ſo wobleklе. Też tón krócž ſu naſ ſiebałe a ſłabe ſnježki patorżizy njemělachu wobitajnoſcže a też ſmjerſk njeje na tym niczo pſcheměnił. Druhi ſwjaty dźeń běchu haty ſ cžešim ledom poczeſnjene a ſaſnu ſtónczny dźeń dokónczi hodowne ſwjedżenje. Wſchitzy mějachu ruzy polne dźeła, wołsebje naſche hoſpoſy a cži, kotſiż mějachu dary ſa ſymſku pomoz rozdźelecz, kotraž je ſětka pola mnohich bohata była. Pa

---

Jakub Bart-Cišinski:

Ryčeŕkubleŕ

Historiſka novelka.

(Pokračowanje)

Bitwa bě mjes tym ſaſtała; a też Franzowſojo njeběchu wjazy žmužkleni jednorych cžakazych. Ruſow ſabjecz a tak bitwu traſch ſnowa ſapoczecz. — Ach, ſkiwlenje wſchudże jeno a ſakoſcenje; bleda žmjerc bě tu djenja derje pobyła; po bitwiſchcžu khodźo Morana mnohim padnjentym rjekam na wječne wócka ſudźela.

„Njeſarnujce a njerudźce ſo jeno pſchejara!“ rjekny Segur, teſ my ſmy ſo ſaſo wotrunali; hlej kéžorſki regiment ſaja tehole ruſkeho narodnika, kotryż ſo Schczépanowicz mjenuje.“

„Schto mi to wſcho pomha“, rjekny ſrudnje ſtarſi, „jemu mamy ſo jenicžy podźakowacz, ſo ſmy njepſcheczela pſchewinyli. Dyrbimy jeho tohodła też wumóžecz, njech pſchińdże, ſchtož chce, a dyrbjał ſam pſchi tym ſwoje žiwjenje pſchitładżicz. Saſwjeſce buſchcže też mje, bychu-li mje ſajeli, wumóžecz pytali a k tomu wſchě ſwoje mozy napinali. — Haj, ſ rukow Krakowicza dyrbimy jeho wuſtorhnyecz. —

IV. ſtaw.

Hanka, ach ta wdowa holcža, njewědžeſche, hdże ſo we ſtyſknoſcži ſatyknyeż. Sо wſchak je ſo njepſcheczeſej pſchibližił a ſo nětko do bitwy du, możeſche ſ teho ſpójnacz, ſo wo wšy a też w hrodże wóſtje bubnowachu a piſſachu a hnydom na to wſchitzy doſpołnje wobrónjeni napſchecžo horam cžehnjechu, ſchtož ſo hiſchcže tak dołho hacž pola nich leżachu, ſtało njebě. Wyſche teho wuſłyſchcža też ſa mału khwilku tłčenje. Luby nank wſchak ſi nětko wjazy ſ myſłow njepſchiſłuſche: „Schtó wě, hacž jeho ſdy wjazy widżu, ſchtó budże mje potom w ſrudobje troſchtowacz, ſchtó ſo ſa mnje ſtaracz, ach běda mi potom, wbohej žywotožy! Mě, krwawny njecz mje njeſmě ſatrašchicz. Hiſchcže jónu chzu jeho lubośne wobliczo widżecz a poſłednje troſchtne błódke ſłowczko ſ jeho erta žiwſchecz, ſ poſłedniemu raſej chzu ſo na jeho wutrobu cžiſnyecz a na wječne wot lubeho boženje wſacz.“

Khwatałſche nětko ſe ſjiwy ze ſkhodże do dwora, hdżež pak ju tola hiſchcže cžaſa bołeſt Hanža wuhladze a ji wrota ſetyka praiły: „Ale Hanka, hdże dha tola cžeſch, wenka dźeń je wſcho połne wojałow.“

„Schto to wadżi“, rjekny Hanka bjeſe wſcheho ſtracha, nankej chzu połſednje božemje prajicz; ja hižo pucz pſches wojerſke cžrjódy hželi wumuham.“

„Ach, luby Božo, ſmił ſo nad njej a póſćeſ ji ſwojeho dobreho jandźela, njewě wſchak wjazy, ſchto rěcži a cžini. Hanka, pój ſaſo borze, hlej mój dźe hiſchcže dźenja ranſche paczerje wuſpewałoj njeſłyſchoj a też ſa nana ſpěwałoj njeſłyſchoj.“

Wša ju ſ tymi ſłowami ſa ruku a woprawdże, Bóh bě Hanža wuſłyſchał, da ſo ſmjerowacz; połkamy ſo nětko a modleſche ſo tójdoy nutrnje we ſwojej ſtiwiczy. A kak bě ju tónle paczerſ połnylnił! Niczeho ſo wjazy njebojeſche a na wſchu, haj ſamo na najhórſche bě pſchihotowana.

Hanža: „Biwa je ſo ſnadno ſaſtajita; hlej tamle jěcha Krakowicz ſ małej cžrjódku; wěſeze ma ſa naju nékaſin ważnu powěſcz; tola ně, twón dże cžeka, ſa nimi cžerja ſo Franzowſojo.“

Hanka, kotraż bě ſo nětko też ſ woknu ſtupiła: „Hanža, pój jeno jow a pohladaj tamle, njeje dha to naſch nan, kiž cžiſcze pſredu na ſelwjy Krakowicza jěcha? Ach ju, ju, wón to je! Božo pomhaj, nank je ſaw.“

Hdyż tóle prajeſche, ſo ji ſejmy a padże każ morwa do Hanžinjeju rukow. Hanža, kotraż nětko mało do ſtracha pſchiſchła njebě, ſawoła ſłužobnika a położiſchtaj ju potom do mjehkeho tóžka a wotrjepiſchtaj ji błójzku ſe ſelenej wodu. Tola Hanka tu leżeſche bleda każ ſmjercz. „Ach Michale“, rjekny tchepotajo Hanža, „běž wſchak po krjepki, kotreż tam deleka w jſtiwizy w kamorcžku ſteja, a chzenoj ji potom nuchacz dacz, kak ſo traſchi ju ſ tym ſaſo wożiwimoj.“

„Pſchinjeſej drje dże je chzu“, rjekny Michał, „ale hacž budża ji pomhacz, to ſo mi wěricz njecha.“

A hlej, woprawdże twocžini Hanka wócžko a pobžehny hłójcžku; tola hiſchcže pſchejara žłaba je duzy ſaſo ſeńdżeł a hłowa cžeſka padże njemózna na puzak. Mějeſchtaj nětko tohodła ſa najlépſche, ſo dyrbi ſo ji pryedy wſcheho nuſu wotpocžink a měr popſchecz, potom hižo ſo to ſ Boże pomozu ſamo da.

„Sčkhſch wſchak, ſłyſch, Hanža“, rjekny ſo ſpodźiwaj Michał, „kajſa to hara na dworje, chzu tola pohladacz ſchto ma to rěkacz, bórzy cži dobru powěſcz pſchinjeſu.“

Hdyż bě Michał ſe ſtiwy, pospchny cžejko, nadra ſe ji ſelnje ſběchu a hórke ſłyſy ſo ji ſ ſaſnju wócžkow ronjachu: „Luby bratr tam jaty, a wěſta jemu ſmjercz, ta lubośna dźowcžicžka runje ſ njeju wojuje!“ Ach, wutrobu chzyſche ſo ji roſkocžiecz. S taſchiſche cžejkich myſłow wubudži ju Hanka, kotraż ſo nadobo hłbacz počza a ſo dźiwaja praſcheſche, hdże dha tola je a ſchto je ſo ſtało. Nadoſnje pſchiſłoczi Hanža k tóžku, majkaſche ju ſ wjeſoſcžu każ dźěcžo a poſłicži ji ſchkleńcžu wina, ſo by ſo naj-pryedy trochu pożbłnika. Hdyż běſche na to waſchnje ſaſo k ſebi pſchiſchła, wopraſcha ſo ſrudnje, ſchto luby nan cžini.

„Njemóżu cži hiſchcže niczo wěſte prajicz“, wotmołwi ſobuježnje łyſłuſo Hanža, „mału khwilku běſche pryedy khětry hołkot na dworje, ſłuchaj ſo traſch ju jeho pſchiwjedli; póſłach tohodła Michała dele, tola pſchejo ſo hiſchcže wrócził njeje.“

Na to pocža Hanka ſ zylym hłoſom płakacz a ſłyſkinje ruzy łamacz.

„Ach, lube dźěcžo, daj ſebi jeno rěcžecz a ſmjeruj ſo, njepomha wſchak cži tole wſcho nicžo; Bohu chzemy ſo cžiſcze dowěricz, a wón wſchitko ſaſo k lépſchemu wobroczi.“

Tu ſaſtupi Michał błędy a ſaſtróżeny a wurasły: „Mój Božo, mój Božo, le drje mózno, ratarja ju tamle do naj-poſłeliſcheje jſtwy dowjedli a dwaj wojaſaj ſ nabitymaj ſtelbomaj jeho ſ kedžłkowym wócžkom wobhladujetej. Bejo pomhaj, a wojazy jemu pjaſeje do wocžow tykachu a nam wſchitkim ſatraſchuje hrožachu.“

(Pokračowanje ſcžěhuje.)

wužiju wječor mějachmy sajžo pschileženosćj, swony nasstawnischich zyrkwjow Němskeje khschesć, prjedy koho pak jwuki Bethlehemskeje zyrkwiczki, pschenjesene na němske sćelakt. Tak smy hody 1934 wjeselе pscheživili.

*

— **Cjesne khschje za frontjich wojowarjow.** Budyšemu hamtkemu hejtmanstwu je žo psched někotrymi dnjemi prěni tyžaz cjesnych khschjow za frontjich wojowarjow k dopomnjesću na zwěrtowu wójnu pósłało a jich rozdawanje žo hnydom pschipraviło. Liczba frontjich wojowarjow we wokrjesu hamtskeho hejtmanstwa mósesche žo pschodla hody nad wobsedženstwom cjesć-neho khschja wjeselicj. Druhe cjesne khschje móža žo jenoż po něcym wudacj, za tym hacj žo wone wojschnosći pósłelu. Sa tych, kotrjž su j namjetom na spožjenje dotal hischcze cjakali, žo pschipomnja, so žo cząs k namjetej 31. měrza 1935 skónczi.

— **Kedžbu! Wužiwarjo puczow! Pschedjésdne prawo!** Z 1. dnjom januara 1935 wotstawi 1 § 27 němskeho porjada za dróhowy wobkhad j 28. meje 1934 do mocy stupi. Dalokoż žo se pomjenjom hamtskich wobkhadowych znamjenjom njeje hinak zjadowało, płaczi žlédowaze rjada za dróhowy wobkhad: **„Na khschiżnischczach a skónczenjach dróhow ma pschedprawo tón, kiž j praweje strony pschijédże; tola maju automobile a motorske kola a j maschinski mózu cjerjene schenowe jédzadła, pschedjésću pched wschitkimi druhimi wobkhadowymi wobdżelnikami; tute prawidła njeplacja, hdyž žo wobkhad j hamtskimi znamjenjemi hinak rjaduje.“**

— **Sćišchcerjo radia! Pośluchajcje!** Djenża schtwórtk wječor wot 18,30 do 19,30 hodź. pschenješe němski sćelak radiowe rosprawjenje „Němski swjatk za powětrowy sćelt wuziwuje“ (radiowu rosprawu z rańschcho dźela Barmina). Tuto žanje lubi, to budże wurjadnje powuczaze. Sćišchcerjow radia proššymy, so bychu aparaty w tutym czasu k žlyschenju wotwjertnyli a wschitkim wobydlerjam domu swóšnili, so mohli žobu žlyschecz.

— **Waczok ko shubił.** 21. dezembra je žo z jeneho tudomneho hosćenża waczok zhubił, kiž běchu tam do zhowa dali. We waczoku běsche 50 zigarow, 10 pjenjezkowstich, 2 žik, schérowolmjane mužaze z pódnje khołowy, beige-barby, schlypfr, zonjaza schtrykowana jaka, barchentowej dźěczącej kschili, 2 tafli schokolady, 2 łapzy k rjedżenju woknow, nabrun gumijowy schórzuch, 3 běle dźěczące schantka se žmuhami, 4 dźěczące koschle, pschipowěschaty jamk, drjewjana ržiża, palenzowej schtrelenczy, gumijowy blidowy pschikryw, schero-módry z pižanymi kwětkami, schatowy powjas, 30 metrow dołhi, 3 drjewjane wjeceżowe talerje, něschto saschiwanskeje wołmy je schitej jehłu. Lubi wězowne zdźelenja prošy kriminalne wotdźělenje w Budyšinje, telefon 2802.

S **Chelna.** Naše towarstwo „Domizna“ wuhotowa wčera wječor sobu z dźěcmi swojich zhubstwowych soburadnych hodowny wječor. Mjenez korczma napjelni so hacj na poslednje městno z małymi a wjetšimi dźěćimi, kotrejž wczipnjo na rumpodicha cząkachu. Tón běsche pschipowědźił, so tam z wulkim měchom, napjelnjeny z wschelakimi darami, pschindże. Tajkit hadał pak nima tak nusne, njebjerži so zyle na dypkownosć dźensnischeho cząsa. Jeho dypkownosć pak njeběsche też tu jewon tak nusna. Pschedbyła běsche ko hižo sa to pozarał a cząkazym cząs z druhimi wězami wupjelnił. Da nam we swojej powitanskej rěči, w kotrejž nam wschelake stawišnske podawki — na hody so poczahowaze — žiwje psched duchownym wóczkom nimo cząhnuchu. S dźěćimi poslicžt też wschelake hodowne spěwy a deklamazije, kotrejž běsche z wjeczorami z nimi hromadże nawukłył. Tute su pschi wobsteinoscach powschitkownje derje poradźichu. Kóždy hladasche, so žwoju wěz tak derje hacj możno dokonjesche. Tak pschipódła so hižo wudebjeny bożodźěcżowy schtom na blido pschinješe. Eswěcżił so sažwěcżichu a wocži małych žyholachu so z radoscju nad tajkej krażnoscju. Dołho njetrajesche a rumpodich so blížeše. Klinkolakche a stupasche krucze we žwojich schtórnjach. Sastupi z wulkim měchom, napjelnjenym je wschelakim czaporom. Wulki prut njepobrachowasche. Wužiwasche tón žamy pak jenoż sa łóse a njepožłuschne dźěcži. Wschitkim druhim podawasche inteligentnje je žwojeho měcha. Wožebje pak wobdarjesche dobrych spěwarjow a pschednoscherjow. Njech žo tohodła kóždy prózuje a žo w pschichodze bóle se žerdźikim spěwom a czitanjom sabéra. Hnydom po wupróżdnjenju žwojeho měcha žo sajžo wotžali a nastupi dalschi pucz. Czażyšche hischcze kóždemu dźěcżu doma něschto nawobradźecz, dokelž njemóžeše nadobo wschno wunjesecz. Nadźijomnje je tam wschitkim prawje wjele nawobradźowat! Po spěwje „Cźicha nóz, žwjata nam nóz“, do kotrehož pschitomni starschi žobu hłožowachu, skónczi žo naš krótki a žtódži hodowny wječor. Nadźijomnje k powschitkownemu spodobanju.

S **Rachlowa.** Tudomna nazionalłozialistiska organizacija a schła běchu žo sjednośiłe, so bychu němski symsli po mozny skutk se spěwom a dźiwadłowym pschedstajenjom spěchowałe. Sserbski a spěwny dźěl bě schulsti wjednik Schiłża w Rachlowje, němski — hry młodeho luda — stroniny towarsch Jan Strauch pschewsał. Mer[illegible] Woderjow je saschulowanych wšow bě jara [illegible] połna jebje niedźelu bě wulka schulska stu[illegible] Schiłża pschihladowarjow. S dypkom stroniny [illegible] Schiłża i krótkej rěczu žwjedżeń wotewri. S jeho wjednistwom spěwasche žo dwojohłósnje „Wjeselce hody“ a tśihłósnje „Ow wjeselcelosće połny dźeń“. Sserbski spěw „Pschihotuj žo luba duscha“ z herbikej dźiwadłowej hrje „Pjerschenik žboża“ dowjedże. Skoro jenohodźinske pschedstajenje tejele thutneje hry žo že žynlnym bžakownym pschijenje tejele thutneje hry žo že žynlnym bžakownym pschijeskem pschija. — Potom dwě hodownej pěsni a bajkowa hra „Hodowny dźiw“ žlédowachu. Pišanje z tulawu hubnej harmoniku, anterú e cząbankej harmoniku pschestawoku hacj k blížschej hrje „Hody w klantowni“ wupjelni. Wjele wjeselkich wustupow pschez słowa žmjecze j pschihladowarjow wuwabi. Na konzu žo žort-Wšche dźiwadłowe hry mjes pschihladowarjemi wulku wjeselkosć słudźichu. Pschejo słowa žo Žiwje tleskasche. Hrajerjo běchu žwoje róle j wulkej pilnosću nawuknyli a je srolumjenjom pschedstajili, a sa to pschipósłnacze a dźak znešachu, tola też stronin. towarschomaj Schiłża a Starschej su z tym wjeselenjeskim próza mytowasche. Na konzu tśihodźinskich pschedstajenjow žo stra. tow. Schiłża pschihladowarjam, kotśi běchu j wulkej cźerjobu pschischli, hrajerjam a stron. towarschej Strauchej sa jeho njeběžitzwe dźeło k poradżenju pschedstajenjow, kajžej žu žo prěni krócz w schulskim podrjesu wuwjedle, dźakowasche. S powschitkownym wuspěwanjom hodownego spěwa „Ow najwjeselescht a ow najdóbschtich hnadny połnicžti Boži dnjo“ žo hodowny žwjedżeń skónczi.

S **Lukez.** Dźeczi jeneje tydenneje žwóžby žu na diftheritis sthorile. Jene dźěcżo je hižo mumrało. Sswójbu žu srudne hody podesthe.

S **Barta.** W nozy wot pjatka k sobocze žu žo do sthadownje Nakjodżanskeje hospodarskeje banki zadobyli. Nětkti ludźo žu w nozy paducha setkali, tola jeho njeżju spóznali. Tśi měchi pschesczu běchu žo se sthadownje wunjesłe. Jedyn měch bě padnich pśches płót jeneje thěże cźerjenk. Dwaj měchaj na wołkladźischczu k wotwjesenju hotowaj stejeschtaj. Polizija na sled sledżesćelkeho pša žadži, kotrejž sa žlédom hacj k jenej khěži bżeschche.

S **Dreczina.** Boži dżeń staj tu bydlaj rentnar Ernit a jeho mandżelska slody maudżelstt jubilej pschi pomérnje spokojazej strowoscji wobwjeczitoj. Njech je jimaj mérny a beschtarotny wjeczor žiwjenja spožjenj.

S **Lasta.** W nozy k pjatkej su je samknjeneho wobhrodżenja hajnika Augustina schtwilemeho sornika kradnyli. Sa padnichom nimaju žaneho slédu.

S **Wojerez.** Na poslednje słótne witi běchu 14 prošatow a 2 běhałow pschijwjesti. Sa prošata žo po wulkosći a cźeżkosći hacj do 17 hriwnow płaczeschce.

S **Wojerez.** So by žo płahowanje krajneho skota spěchowało, maju žo po pruskim stótnjahowanym sakonju se 24. augusta 1934 wschě muzłe płahowaze skocżata (sirbzy, byki, kundroży, kóży atd.), po tajkim też taike skocżata, kotrejž žo jenoż k žamtnym zónskim skocżatam pschipuschczeja, sjawnje wubrane. To wosnamjenja sakładny rozdżěl pornjo dotalnemu waschnju, dokelž žo muzłe płahowaze skocżata, kotrejž žo k pschipuschczenju žamtnych zónskich skocżatow wuzichu, dotal njetrjebachu wubracz. Nowe postajenja, kotrejž w blížschim cząsu do mozy stupja, wulke żadanja sa muzłe płahowaze skocżata wopschitejea. Na to dyrbi žo j cząsom powtylicz. Pschihódna składnosć k nakupjenju tkmanych bykow žo 31. januara 1935 pschi pschedawanju wosnamnych płahowańskich pschipuschczenych bykow na pschemo posticz, wobežbje dokelž žo hacj do 30 prozentow, nanajwjacy pak 150 hriwnow jako pschipomoc posticza. Żadosće na pschichwolenje taikich pschipomozow maju žo pschižłuschnemu fórt na njedżele sajudźichu, kotrejž pak běchu žo hižo j pschepytowanskej jatbu wotpokuczitze.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

S **Wulkeje Hartawy.** (Srudne hody.) Cźežke a wobżarujomne njesłoże je žo patorżiżu popołdnju wokoło 4 hodź. blisko Schlenkritzkej kupneho domu stało. Tam 7letny schulerć Günther Teich, jeniczke dźěcżo żwojeju starscheju, z hischcze njesnateje pschicżiny do cźerjenja jenoje Frankenthalskeje budkogi żabéża, z kotrehoż jeho potom pomognimi ludźo wucżahnychu. Wulkohartanski lekar, dr. med. Kemlein, da żnjeżbożene dźěcżo do Budyšskeje měšczanskeje zhorownje dowjeże.

* S **Drježdżan.** (Sćišcerny wopor njeżbożowneho wutsela.) Srudny podawk je žo w nozu k prenjemu hodownemu dnjej w jenym domje na Werderowej dróży stał. Wonkowny gnjewiski policajski sastojnik, kiž tu pschebywasche, so by žwoje pschecżehnjenje pschihotował, běsche żwojeho pschichodneho nana dowoj dowjedł a duzy wot njeho żwojeho żwaka wopytał, so by że z nim hischcze wo bżiskich pschesćinach dorěcżał. Pschi tżehanje pokakowasche won żwojim pschiwuschnym żwoju tśélnu bróń. Jako chżysche ju sajko nutstrykncz, dótkny z pokasowarjom praweje ruki revolwerowheo honacza a wutsél ko puschczi. Sswakowa, kotraż běsche żobu sa błidom żedżała, sawola a żo żuseże. Kulka běsche jej wutrobno pscheraysła a wutrobu trjechita. Kowarka lekarja sawolachu, tón mójesche pak je nož żnjercz żwésćicz. Kriminalna polizija njeżbożowneho tżéża saja a statnemu wężnikowu pschepoda.

Přilopk

Dweju pschesmykarjow satsélili.

Jedyn zkowny sastojnik pola Schomberga w Hornjej Schlesiskej je schtyrjoch muzow dohlada, kotśi chżychu huży j Pólšteje do Němskeje pschesmykacz. Hdyž pschesmykarjo z njedżiwajucy wospjetneho namokwenja stejo njewostachu, sastojnik do nich tśeli. Kulka 35létneho Franza Pjontka na městze mori. — Ssamsny dżeń we Rosenbergskim wokrjesu blisko Kutzebenskeje hajnikowje zkowni sastojnizy pschesmykarjow setkachu. Tam jeneho pólskeho pschesmykarja, hdyž němsku mjesu pschekrocżi, satsélichu a druheho żranichu.

Hdyž žo nechtó z żwojim kocerskim listo napraschuje.

Psched 11 létami běsche we Winje tehdom 21létny elektrotechnikar Jan Neovjel akzije falschował se schtyrjomi towarschemi. Pschi tym padnychu jim 60 000 schtillingow do rukow. Druhi ras spytachu z akzijemi kreditneho wustawa, kotrejž wupłoko w kursu stejachu a bychu tak 300 000 schtilingow hrabnyli. Tola žo jim to njeporadżi. Neovjel cżełny do Južneje Ameriki a tamnych tykmychu na léto do sastwa. Nětko žo wrócił a dżesche runu zmuhu na žudnistwo i naiwnym praschenjom, cżehodła je žo sa nim kocerski list pósłał. Lożo žudnistwu cżinicz njemóżeše, dokelž jeho njeskutk njebż sakinjeny. Wurecża žo, so je j revolworom k falschowanju akzijow nuczeny był, wešo žudnistwo njewerjesche a sażudźi jeho dla żebanstwa k wołkom mężazam kruteho sastwa.

Hacż bytal wjazy hacż 10 000 żidow do Palestiny wucżahnyli.

Wo pschicżehnjenych do Palestiny pschedleża nětko po dżewjecz mężazach wésće liczby. Wsicko dohromady bé jich 28 450 wołobow, mjes nimi bé 27 263 żidow. W tutych dżewjecz mężazach je i Němskeje 4935 żidow sacżahnyło, w lécze 1933 pak 5392 wsicho hromadże potazitim psches 10 000, kotśi su Němsku po nowym knjezeństwje wopuschczili. Wuczek żidow je žo w posledních mężazach snjżił. W juliju bé jich hischcze 729, w auguscze 513 a w septembru jenoż 461.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Diese Woche findet **kein Fleischverkauf** statt.

Bautzen, den 27. Dezember 1934.

Die Freibankverwaltung.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźeł a přilopk Marko Smolerjec a za nawětšiki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišć dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. XI. 1934: 2295.

Artesiska studnja w Drježdżanach, dźiw pschirody.

Artesiska studnja na Albertowym nameńcze w Drježdżanach (na lěwo) sługscha do pschirodźinych dźiwow, kotrejž su hischcze thěrko njesnate. Njeż jenoż cżopkota wody, kotraż w żynje a kerze stajnje 16 stopjentow wuczinja, je něschto wożebiteho, ale pschedewschem też to, z wotkel woda pochadża. Wjerczana dżera je mjenujcy 250 metrow wot studnje zdalena. 243 metrow hłuboko su psched 100 létami żołko nadeschli a żwésćili, so je żebi woda wot tamneho brzocha Łobja pucz pytała pod rěcżiscżom Łobja. Jednore twarjenje, kiž ho nad wjercżenym natwari (na prawo), stejі hischcze dżenża na městnje se żynlnym Drježdżanskim wobkhadom.

Lětny smjertny dźeń

cžesnjeneho młodźenza Waltera Balaka,

mandź. žyna Ernsta Balaka w Radschowku p. Klětnoho, narodźi žo 17. januara 1916, wumrě druhi dźeń hodow 26. dezembra 1933 w Shorjelskej khorownji, 18 lět stary. Wón dźěsche 11 lět sa žwojej žotru Fridu, kotraž 19 lět stara prjedy njeho do wěcznosce sandźe.

Ty rjana młodosć kčějata,
Tych lubych starschich nadźija,
Hdyž dźenź žu strowa, cžerwjena,
Sstysch, smjercź teš tebej wotwola.

Tak žo nětk lěto dotónczi,
So cžesnu młodźenz w rowje spi,
Kiž s wulkej cželezu khowany
Bu na Klětnjanskim kěrchowje.

Teš lubiło žo Bohu je,
So cžesny młodźenz woteńdźe,
Tón sbóžnik jeho wotwola
A pscheběadźi joh' do njebja.

Wón psched žmjercźu pak dźěłasche
We dźěłarni we Nowej Wěsy,
Tam cžeńa strašchna thorosć joh'
Tak njenadžijcy nadpadże.

Wón tři dny jenož žałožnje
Na thorosć cžeńko cžerpjesche
A potom w wulkej žłabosći
We žmjercźi wóčoma sandźeli.

We žwojej stnknej thorosći
Wam strošchtny hischcże wotmołwi:
Te lube žwjate hody tu
Ja pola waž wjaz njebudu.

Sso loni hody dowjese
Do Shorjelskeje khorownje,
Wón wjeczor w wosmej hodźini
Na pscheżo wóczżo sandźeli.

Nětk wam žo stnscheże w wutrobi,
A nanajbóle macžeri,
Hdyž jeho drastu widźicże
a měrtno, kiž nětk prózdne je.

Kak sbóžny wón je wuschoł jow
Do tamnych kražnych njebjeżow.
Tuž wo njo wjazy njeplacžcże,
Jom' žo nětk jara derje dże.

Teš žotry tři a bratraj dwaj,
Nětk wo njoh' wjazy njeplacžtaj,
Schtóž tak, kaž wón, teš wumrěć je,
Je sbóžne dźěcžo njebjeske.

Wój lubaj starschej njeplacžtaj,
Kiž staj nětk hižo stejatoj
Tam žydom rajow pschi rowje
Pschi lubych dźěcźi pohrjebje.

Je dyrbjał wschelki tichiž a strach
Tu nošnjcź we žwojich młodych dnjach,
Je wumrěł tom', kiž wumrěł je
Sa nasche hrěschne žiwjenje.

Duch jeho žej wjaz njezada
pschińcź do žwětneho hubjenstwa.
Tak, luba macžer, směruj žo,
Schtož cžini Bóh, wšcho dobre jo.

Džak w mjenje starschich praji žo
Kaž mujskej, žónskej młodźinje
Sa kaschcża pychu, spěwanje,
Kaž teš sa k rowu wjesenje.

Tak, luby Waltro, spi nětk ty,
Kiž pschětrał wschitku bolosć žy,
Tam na kěrchowje we Klětnom,
My pschińdźemy sa tobu dom.

Stuzcło srudźenaj starschej, bratraj a žotru.

Najnowiše z cyłeho swěta

*** We Borwerkej gumijowych dźěłarnjach we Wuppertalu-Barmenje je patorżiju wojeń wschón gumijowy stład a druhe žurowinsny sniežił. Někotre poskhody wyšoke rozcłahuja tworow žo zyłe wupali, žydom poskhodow wyšoki nowotwar pak žo wukhowa. Nastata schkoda wuczinja nětdźe 2½ hacž 3 miljony hriwnow. W dźěłarnjach budźe žo po někotrych pscheměnjenjach dale dźěłacź hodźeć. Kak je woheń nastał, njeje znate.**

*** Pola Lensa w polnocnej Franzowskej je 84lětny leżownoscež žwojeho 50lětneho žyna satsělił, dokelž nochzysche do jeho ženitwy žwolicź. Na to žo starz sa wokno wodwežny.**

*** W Carlsbadu w Sjednoczenych statach je žo wulki hotel wotpalił. Tři wožoby žu w płomjenjach žmjerź namakale. Pjecź wožołow je žo cžežko wopalilo.**

*** Přeni dźeń hodow wjeczor je w Kanadze expreżny cžah z Detroita do Montreala dla wobschkodźeneho wuhibadła do cžaha strahł, w kotrymž žo wulětnizy wjesechu. Cžah z wulětnikami běsche na podlanke kolije sajeł, so by expreżny cžah nimopuschcżił. Pożleduje tři wožy wulětniskeho cžaha žo rosbichu, 28 wulětnikow žo mori a 33 žo cžežko a lžo hranji. Ludźo w expreżnym cžahu se stróżelemi woteńdźechu.**

Sněh na horach.

Na naschich a dalschich horach je žo k hodam rjany žněh naschoł. To běsche pschecżelam žněharskeho sporta witana pschileżnosć, so žwoje nowe a stare pschiprawy na ramjo wsachu a žo do hórskeho žněharskeho raja podachu.

Hdyž so nad radiom wjeselicże pisajće nam, hdyž so na njón hněwajće — pisajće nam teš.

Statny zwjazk němsk. wobdźělnikow radia (RDR), wokrjesna skup, w Budyšinje na Hošic hasy 21

Pokazowaŕ za čitanje łačanskeho pisma

Sserbski prawopis ſ łačanskim pißmom žo tóžo cžita dyžli serbski prawopiß ſ němskimi pißmikami. Cžežcżeni cžitarjo a cžitatki to se scžěhowazych pschikładow spóznaju.

We łačanskim prawopißu cžita žo:

č łaž cž, na pschikład črjop łaž črjop, człowjek łaž cžłowjek, čoło łaž cžoło;

ć cžita žo łaž cž, na pschikład celo łaž cželo, ćeta łaž cžeta, ćemnosć łaž cžemnosć;

š cžita žo łaž sch, na pschikład štučka łaž schtuczka, štwórtk łaž schtwórtk, šmrěk łaž schmrěk, šćuka łaž schcžuka;

kř cžita žo łaž tsch, na pschikład křiž łaž tschiž, křidło łaž tschidło, křiła łaž tschiła;

s cžita žo łaž ß, na pschikład sowa łaž ßowa, sanki łaž ßanki, słoma łaž ßłoma:

z cžita žo łaž ſ, na pschikład zorno łaž ſorno, zuwak łaž ſuwak, zapis łaž ſapiß.

tř cžita žo łaž tsch abo tſ, na pschikład třeškańca łaž tschěschtańza, třešeń łaž tschěschcżeń, třeška łaž tschěchka, třihać łaž tschihać, třo možoju łaž tſcho mużoju, tři žonu łaž tſi żonu.

Směšk

Pschemėnjeny trik. W jenej hudźe na hermanku pokazuje kusłaŕ swoje kumschty. Runje je jemu jedyn knjes 50 pj. požčžił, so by je druhemu pschihładowarjej do saka kusłał. — „Takle, mój hólcże", wobroćił žo na jeneho w poslednjej ławzy sedźazeho hólza, nětko pomahaj do twojeho lěwego saka w khołowach a pohladaj, hacž masch tam 50 pj.!" — Powschitkowne wocżakowanje. Wschitcży nacżahnu schije. Nadobo pschikhadża wot sady płaczo wotmołwa: „Haj ... žu pak tu jenož schtyri krósche, sa jedyn króch šmědźach žej turkowsti měd kupicź, kaž běschcże mi to žlubił!"

*

Motoriści kołojesdny a kokoš. Motoriści kołojesdny bě na wjesnej dróży kokoš pschejeł. Burowka to widźi, dże blížze a rosžmpa žo na njewuschikneho jězdźerja. — Tón pak ju spyta směrowacź: „Směrujcże žo, luba žona, budu Wam kokoš narunacź". — „Wy a kokoš móc narunacź. Wy dyrbjcże mi być khadła", roscżerči žo žona wojpjet na njeho. — „To Wy žyła njemóżeże! Ssydźcże žo hnydom do karjeńża a snjeseże mi jeja!"

*

Powědańczko wo Starym Frnzu.

Bjedrich Wulki bě wulki njepschecżel kleskow. Raz hórschesche žo wožebna žónska pola njeho, so jeje muż tak njebóžnje z njej wobthadża. — „To mje nicžo njezara", prajesche kral. — „Ale wón teš Waschu Majestjeć hani", pisańba trochu rosmjesana žona. — „A to Waż nicžo njezara", wotpokasa ju kral.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšchin. „Sjenoczeństwo evang. Serbow" smjeje tón krócż schtwórtk 27. hodownika žwój hodownu wjeczor we 8 hodź. w Serbskej kofejowni. Prožnymy, so bychu žo wschitke šobustawy wobdźělile a też někotři mały dar, swjetsicha něschto sa žołdk, šobupschinjeńe. Też naschi znaczi hoscżo žu nam witani.

Pschedžydstwo.

Drježdźany. Wědomostne kolo „Hromadnik" zmeje štwórtk 3. wulk. rózka 1935 swój hodownu swjedźeńk. Deklamacije, spěwy, predneški khutneho a wjeselcho razu so poskića. Započatk ½8 h. w hosćencu „Christianbrän" na Christianskej drózy 22.

Predsydstwo.

Rěcżespytny wotrjad Maćicy Serbskeje zmeje srjedu 2. januara 1935 popołdnju w 5 hodź. w Serbskej kofejownji posedźenje. Sobustawy so najwutrobniso preproseja.

W domje dobrych časnikow namakaće najwjetši wuběrk w nowočasnych, zenjacych a mužacych narunčnych časnikach hižo w 3.-hr. **Oskar Krukenberg** w Kamjencu Trauring-Ecke na Budyskej drózy Rózkowy wobchod

Holcu do domu
k nowemu lětu pyta
Bartowa w Brězyncy

Spuščomna holca
do malcho ratarstwa při dobrej mzdźe so k nowemu lětu pyta. Dalše zhonicże w Budyšinje na Hošic hasy čo. 5

Wowčerski pos
čeknył. Za myto njech so woteda
w Radworiu čo. 61 b

Kruwa,
wysokosudna, na předań
w Brězyncy čo. 20

Nowolětne khartki
serbske a němske
w Serbskej knihańni
w Budyšinje

Tunjo! Tunjo!

Cynkowe bowy, 28 cm			0.90
Cynkowe bowy, 30 cm			1.—
Cynkowe wanje, podolhoje, 56 cm			2.80
Żelezne hornicy	3	4	5 litr
	1.40	1.70	1.85
Żelezne hornicy	3	4	5 litr
	1.65	2.10	2.45
Wuhlowe topatki	0.23	0.18	
Wohrěwace bleše, zacynkow.	1.65	1.10	
Wohrěwace bleše, koprowe,	3.95	3.20	2.65

Siegel
w Budyšinje
na Zadnej Bohatej hasy **15**

K Sylvestrej
poruča kupny dom
Pawoł Glawsch w Pančicach
Běłe a čerwjene wino,
połon. wino ze suda .. litr 80 pj.
Likěry wšěch družin, **rum a arak,** ananasowe a warjene punče

Neukirchenske wottorhanske protyki
su hišće na předań
Njezabudź sebi ju kupić
w Serbskej knihańni w Budyšinje

Předźenak 1935
Płaći 50 pj.
może hišće so kupić pola roznošowarja Serbskich Nowin kaž teš w Serbskej knihańni w Budyšinje

Dźenża nowa
Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbskej knihańni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"
Jenož **20 pj.**

Serbske Nowiny
hotuja so na puć do 94. lětnika.
A z tutym dobrym nazhonitym serbskim přećelom pońdże cyła dotalna serbska swójba swěrnych jeho čitarjow.
Nichtó so njewuzamknje, dokelž pod wjednistwom našeho jeničkeho serbskeho dźenika njemóżemy so praweho puća zminyć.

Přiłoha k čisłu 300

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 27. decembra 1934

Pjeć lět w lodze jeći

Hrózbne podeńdjenje w Sibirišćim lodowym morju.

Moskwa, w hodownіku 1934.

Nicholaj Mine jew, jedyn z najznaćišćich ruskich sypnikow ześwerjeneho cłopa, kiž bě z tśomi mużeni a z jenej žónšku pjeć lět na Wrangeljkej knpje w sibirišćim lodowym morju wutrał, pryedy hač je žo ruskemu lodolamaćej „Krasśinej poradžiło, tutych kolonistow wumožiś, je śwoje nasponjenja wo tutym dyrdomdejšim podeńdjenju wojewiś.

31. auguśta 1933, tak powéda śpytnik, hdyž žo je śwojej žonu na mórišćim brjoży pśicełhodžowachmoj, dogladachmoj žo na hobrśeho ptaka nad wobśorom, kiž žo pśichłapjeny na kupje śiwi, wobkrućišchu to je śwojim wjeśołym wolanjom. Po dłśišćim cźaku pśichitaji maśchina k śemi. Pilotoju (pśichšłušnizu lećadła) nam wojsewišchu, so wumožaza łódź „Tśeljuśkin“ (kiž žo posłužiło w lodowym morju ponóri) do pśichodneho nałéćża k nam dojśeś njemóże. Tuž wobśamknych, pjatu śymu na Wrangeljśkej kupje śwostaś.

Najwjazy starośeje cźinjeśe nam njedostatk na tepidku. Wuhło, kotrejž běchmy śej śobu pśichwjeśli, bě hižo w tśeśej śymje pśechetrjebane. Ale 70 mil śdalene bě mnoho drjewa pśichłapkawiło. Tuž wobśamknychmy, do Rogerśkeho saliwa pućowaś, pśichi śewjerinym brjoży kupy, to bychmy tam śwoje łéhwo rostoložili.

Naśej pśeni pospyt, tutón śaliw bozpśeś, bě podarmo. Hižo běchmy 15 mil w małym cźołmje dojśli, pśichłapichu wulke lodowe śchkruty i taśej śpeśchnośću „o możachmy łédy cźołm wopuśchćiś“ a na kraj dokoćiś. Naśeh cźołm śtorhny woda ś wotmachom dale. Naśeh nabérk w małym cźołmje pśichi tym śhubichmy. Tuž nastajichmy žo pśeśhi wot wuliwa réki Naśe.

Pśichłapjene drjewo njedožahaśche k natwarjenju maleje łéże. Tuž wobśamknychmy, hétu śe śwérjazych kožow śtajiś. Tute bétu mjenuja Eśkimo „Arćis“ a wobśteja że śaśchitych hobjazych koži, kotrejž žo pśiśes drjewjane rośchły śćahnu. Potom pśichitychmy hétu że śnéhom a tak mózachmy w njej wudžerjeś. Małka petrolejowa lampa, kotraž nam hišće śhywaśche, dawaśche śwétłośćej a cźopłotu. Méjachmy 130 kožow.

„Arćiś“ ma mułki njedośtatk. W hornim dźélu je cźołko, ale dełaka je hacź do 8 śtopnjow śymy. Tak běchmy herjeźo cźopli, ale mohi runjaćhu žo lodowym dulam.

W januaru bě naśch nabérk na petroleju k kónzej. Tuž wuźichmy benzin.

Kur maleje lampy cźinjeśe nam pśeběwwanje w łéże runjenow njemóžne. Tuž natwarichmy mały muheń. So by powětr prawje dobrh wośtał, pśheśtadmy kurićz. Jedyn žeńeśe naśtajnje pśichi radiu, so bychmy śwétowe powéśe popadnyli. Tola žo nam to njeporadźi. To žo hakle ta, hdyž jedyn ichkrowjak „Tśeljuśkina“ ś łéćadłom k naśchemu łydliśćeju žo pśichiwjeśe a ś padakom (Fallśchirm) žo nam dele puśći.

Naśe położenje žo žałośnje śhórśchi, hdyž naśch kuhaŕ Pawlow nadobo wobłudni. Njewědźachmy, hdźe mózemy jeho ześmeśćiś, tak dyrbjeśe ś druhimi w jenej łéćze wośtaś. Śsam palešhe wśhitke wéży, kotrejž jemu do rukow pśichiźechu. K pśeńjemu śpali wśchu śwoju drastu, kaž też śpódnje śchaty a hrožeśe, jo naśchu hétu śapali.

Śwanzew, hobrśi młody śynty muž, bě śwólnimy. Śam ś wobłudnjenym w jenej łéćze bydliś. Tak wudźerja žylu synu wot 1933/34. Nózy běchu wopravdźe martrarśtwo ża njeho. Dyrbjachmy naśtajnje pśichitowaś byeś, jo budże naš Śwanzew na pomoz wolaś. Jónu w nozy pola jeho wobłudnjenj ś palazym wolijom a pryedy bě śpytał Śwanzewa w śparje śadajiś.

Naśche wjeśelo njeda žo wopiśaś, jako po pjećich łétach ś pśeńjemu raśej, po méźazach błoda a tradanja, žaloju jenu łódź widźachmy. „Krassin“ pśchinjeśe nowu śkupinu kolonistow, kotrejž w tu khwilu hišćeje na kupje žu. Žyłe wobydleśtwo wobśteji nétko ś 73 wožobow. Nimo naš bjerjeśche „Krassin“ śobu 2000 kóžuchow polaŕiśich lišchow, 600 koži lodowych mjedwjedźow a 1½ tuny mamutowych śubow.

Lišće pada třeći króć . . .

© mojeho pomjatnika dnja 5. 10. 1916.

Pada, kaj kóžde łéto padaśche, pada, kaj žo to žamo rośumni, nikoho to njeśima, chiba pěśnjirja abo śaradźenu wutrobu. Noha tepta lišće, wětśik śdunje je na bok a śćhomy a łéży bjes lišća — tak ma to byś, myślu wśchédny cźłowjek. Njeśima to jeho, chiba ło jebi pśichi napohładje nahich halośowu ponyślu: tehdy, hdyž žo śchtomy śelenjachu, běśche tola rjeńśchi cźaš! Haj, běśche!

Mużojo padaja hižo dwě łéże a dwaj méśazaj, kaj pada lišće naśnuc. To je hižo dolha naśnya w jimjenju ludow. Božo, to njeje tola wjazy naśnya ale hižo śnya, po kotrejž pśchińdże naléćżo!? Haj, je hižo śnya — łodźana śnya. Lud jaćźowa łédom hišćeje, to mużojo padaja — so lišće pada . . . Ma drje to tak byeś, so mużojo padaja tam wonkach w polu ław domach widźeśe padaćz lišće. Tam wonkach w polu, tam drje je hišćeje naśnya, tam tak mużojo padaja kaj lišće je śchtomow, haj tam drje je hišćeje naśnya, pola naš tu domach pak je hižo śnya, haj wopravdźita, łodźana śnya . . .

Łódże dha je hišćeje dom, łdże je śwójba, hdźeż njeźaruja wo bratra, wo nawoźenju, wo naka!? . . . Do wśchitich wutrobow béśche hižo dawno naśnyna śaćźahnyła, tehdy, hdyž pśeńje lišće tak jene po druhim poćźinaśche padaćz! . . . Ale naśnyna njemóže wěcźnje tracź, po naśnyje pśchińdże wśćeje śnya a nétkole mamy śnyu. Śynne je łódże wócźko, śynne łódże wołkcźo, kŕej je kaj wośtudła, wśchě pohiby śu śpróżne . . . śaśpańe! Haj wśchak, hižo dwě łéćze, so padny bratr, hižo poldra łéta, so padny nawoźenja, hižo łéto, so padny muž . . . Haj, to běśche naśnyna, ale nétkole je śnya! — Śśyślu śu śajrachnyłe, wołkcźo je śtamjeńtnie a wutrowa, ta dźe je łód, śamón łód! . . . Ku, je śnya a kóży śawali ża do śnyu jeho pśaśchcźa a kročźi śam . . . won do cźmoweje śnyu . . . do khutnych mýślow śanórjenych!

A pśédku kročźi śmjerćz . . . kročźi ś łohkim śtupom . . . a śchtóż ju śetka, bo njeśtróji. Śymnje na nju śhladuje, kiwnje: mam cźaśćz! — dale niežo, khiba ło jeho śuroweho pśaśchcźa, je cźe tak kaj śyna wobéhny, a jo śaronśch: cźakaj khwilu, cźakaj hišćeje wokomit! — A cźehodła je śróżiś? Wśchak kročźi wona hižo dwě łéćze mjeś nomi! Mjeś nami śjawnje a niž kaj pryedy w cźmowych komorkach, w łyholażym błyśćeźu dopałażych ło śwécźkow, abo we wulkich khorownjach abo mjeś rowami. — Śśmjerćźiś muj je kóždemu derje znaty, kóždy je jeho łuśto śetkał, nétkoły dwanaśći, śtyrśći króć! —

Tam na dwórniśćeju wuśtupi ś wośow cźŕjódka śćerych wojownikow. W błóśćanych śchórnjach. Je popołdnju. Wcźera wjeźor leżachu hišćeje w hrjebjach ło krocźelow pśhed njepśheźelom. Hladachu tam śmjerćźi do wocźow, dołhe méźazy, traśch léto a dłźe. A jich wocźi śu śamuślene, bjes wohnja. — Śśu to żiwi mużojo? Ně, to śu karikatury śmjerćze, to žu żiwi morwi! Cźi łu pśchedołho śmjerćźi do wobliźa hladali, cźi tźa w jeje paśorach. Je cźi, jakoż by łóždy śaćźuwał, je je do łodoweje śchkruty śanjerśnjeny a so jeho hakle naśtúpe ftónćźo, kotrejž tutu śchkrutu rośtaje, śaśo do żiwjenja wróćźo pśćinjeże. — Haj, śynna je, łodowa śynna! Hu! „A łóży pśchińdże naléćźo, o praj mi, praj?!“ tak żeńźjy néme praśchenje śe śymnych wocźow wojowarjowy hlada. — A nichtó ninna wotmołwy za nich. Mjeźćo kelpaja ś tovnitrom a fźélbu pocźeśeni, śapłukani wojowniży ź łwojemu domeźkej, ź łwojim łubym na krótki dowol, na wodchćnjenje. —

Tam pśchi wrotkach pola śtatoła śieji młody wojownik — je domach na dowolu. Wokoło njeho śieja nékotśi młodźi towaŕiśchżo, młode łołzy, traśch żorty, traśch żużodźinki abo traśch jena ś nich néćżto wjazy . . „A tu praźny pódła mje granaża do śemje“, wón powéda, „ja śleźach dźeśaćz kročźelow na bok, za thwilku śaśo śtanyeh a widźach łwojeju towaŕiśchow, rośtworjanej błiśto na wożkach leżo! . . . A ty łwoła żiwy?“ wupraźny holiźo. „Wéźo, kaj widźiśch, śieju hišćeje unny pśhed tobu!“ A tydźeń pośpśiśco rěźi wojak dale, pśchi nadběchu trjećhi mje kulta do hrudźe, pśchery mi pluźo, so buch pośpśiśco ł pola łbłnjeny. „A Bożo, kak je możno, so wuźeźeny tak śmjerćźi?“ to źame holiźo. „Ach, nje, śmjerćz hišćeje njerodźeśće, ża pjeć njedźeł leżach hišćo śaśo w hrjeh śrowy kaj rybliśća. „A kajke cźuźa će jimiachu, ždyž tak śaśo pśhed njepśheźelom leźeśće a w tych żadławkach hejeśjach, hdźeż je śawéśće pśheźu woda, błóto a njerodź. — „A kajśe cźuźa?“ wotmołwi iwojak, „najvreby běśche mi, jako bych we ławojim śamtnym rowje śtał a jakoż by ło

---

Listy Hodźijskeje farańki Mile Imišoweje

Podał O. Wićaz.

(Pokračowanje.)

Milcyny bratr Wěrko, naš pśeni wědomostnik a rěčespytnik, woženi so z Wijku Jakubec, dźowku njezapomniteho serbskeho wótćinca farara při Śwjatym Michale w Budyšinje Arnošta Bohuwěra Jakuba, tehorunja wědomej a wuleź zahorjenej Serbowku; jejna sotra Lydlja pak wuda so na horliweho wótćinca Jurja Wanaka z Njeswačidła, pozdźišeho farara we Wóślinku, tehdy pak vicedirektora na krajnostawskim seminarje w Budyšinje. Jako so jeho kwas na Michałskej farje śwjećeśe, śpisachu kwasarjo — wosebje Měrko a Wěrko krasne śwjeźeńśke kwasne Tydźeńske Nowiny, kiž su so nam też zakhowałe. Tak zawjazowaśe so tehdy nutrny přećelny zwjazk mjez Imišec, Pfuhlec, Wawakec a Jakubec swójbami, kiž běše přez wjele lět z duchownym hrodźišćom naśeho serbskeho luda a je traŕ, doniž posledni staw tutych najnadobniśich serbskich swójbow Njeswačidłski farař Jurij Jakub 12. 11. łéta 1913 jako 74létny starc do wěčnośe njezańdże, zo by so tam zasy z nimi zjednoćił. Njehodźi so wupraśijć, kelko žołnowanja je z tutych dobrych serbskich a křesćijanskich swójbow za naš lud wušło.

We Wóślinku narodźi so Imišec mandźelskimaj 13. meje 1853 pŕeni synk Jank. Narodźi so jimaj tam też dźowćička, kotruž pak je Bóh Knjez zasy k sebi wzwał. Za to pak wzaśtej sebi do swójeho domu wbohu serbsku syrotku, dźowćičku zemŕćeneho khudeho kandidaty Jana Rjeka we Wysokej, kiž tam w łéće 1858 wumŕe.

W łéće 1858 na dnju 16. junija nastupi wótćinc Hendrich Imiš swoje wulcy žołnowanje farśtwo we Hodźiju. Dawno hižo běše ze srjedźišćom cyleho Hodźiju. Dawno hižo běše ze srjedźišćom cyleho evangelskeho Serbowstwa. Njemóžu tudy zapisaś, kajki wulki wuznam wón ma za duchowne žiwjenje našeho luda. Hač do swojeje zbóžneje smjerśe na našeho luda. Hač do swojeje zbóžneje smjerśe na dnju 12. decembra 1898 je wón njewustawajcy dźěłał za Bože kralestwo a za swój serbski lud, z najnadobniśej poworniwosću, z rjekowskej njebojazlnosću a z hobrskej nihdy njewustawacej pilnosću. Nimo toho pak ma też wulki, haj stawizniski wuznam za saksku evangelsku krajnu cyrkej. Na příklad je wón zo założerjom wulkotneho krajneho zwjazka znutŕkowneho towaŕstwa w Sakskej, kotryž dźensa hišće z najwjetšim žohnowanjom skutkuje. — Direktorij tuteho zwjazka je to přeco zasy při wšelakich składnosćach zjawnje z wulkim dźakomp připóznał, zo je Imiš sam zwjazk założił. — Na jeho pomniku we Hodźiju tam na kerchowje“ steja tute razne jeho dosć derje woznamjace hrona:

Štož je wón był za Boże kralestwo,
Štož tebi běše, moje drohe Serbstwo —
To nihdy njehinje přez smjerć a row
To budże jako naše swjate herbstwo!

Theologiska fakulta Lipśćanskeje university je jeho pośeśiła a cyle wurjadnej žadnej ćesću, najwjetšej, kotruž móże so fararjej dostać — z ćestnym doktoratom theologije, a z tym je krónowała jeho žohnowanje žiwjeńske dźěło. Na jeho we łaćanskej ŕěći spisanym diplomje pak steji we łaćanskej ŕěći: „zo je přez wjele lět najswěrnišo Hodźijsku němsku a serbsku wosadu zastaraŕ, zo je z pismami a ze swojej wosobu cyrkwine należnośe njespŕećniwje spěchował, zo je zwućowanje serbskich studowacych přez wjele lět ze spodźiwnej wušikanošću a šćedriwošću spěchował“.

A při jeho boku steješe za čas jeho žiwjenja mandźelska, kotruž je jemu Bóh Knjez wuzwolił. Wona je staru Hodźijsku faru sćiniła swjaty wućek potrěbnych a duchownu srjedźišćo naśeho serbskeho žiwjenja, je ze swojim mandźelskim žiwa była we najnutrnišej dušinej jednośe a je z nim njesła wšitke horja žiwjenja, kotrychž wšak so jej też dosta dosć a nadosć. Jejna bohaśe wot Boha wobhnadźena powaha so nam znowa wožiwja w jejnych listach na jejneho syna. — Poprawom dyrbjał pisać „na jejneju synow“. Po pŕeńim synje narodźi so mandźelskimaj w Hodźiju 25. julija 1869 hišće druhi synk. Narodźi so runje njedźelu rano, hdyž zwony na Hodźijskej wěži zwonjachu a nan so hotowaše, zo by na kĺětku stupił. Dźěćatku rękachu Marćin. — Wšitcy pŕećelo Imišec mandźelskeju, a tych běše jara wjele, so z nimaj nutrnje wjeselichu. Nan wšak běše hižo 50. łéto dopśił, ale z wulkej Bożej milośću je tola hišće dočakał, zo pozdźe narodźenu syn swoje studije zbožownje dokonja a do nahladneho staćanskeho zastojnstwa zastupi. — Radości pŕećelow při narodźe Marćinka, pak je Handrij Zejler basniski wuraz dał we krasnej zbožopŕejacej pěsni, kotraž dotal hišće njeběše znata. Wočišćimy ju pŕeni króć

W njej so nam zjewi cyła wjesoła, lubosćiwa, pobožna powaha našeho pěsnjerja: pěsni skoroz młodostnym zapalom, hačrunjež běše hižo sam pjećašešćdźesatnik. — Takle wón pisa:

„Drohi luby bratře a sotraŕ
Ke mni list teź doleća
Wot waj' lubej' z Hodźija,
Krasna powěść, aj, aj, aj,
Zo sym kleskał z rukomaj:
„Synka mamoj młodeho,
Bratŕika Janka lubeho!“

Daj Bóh zboże najrjeńše,“
Ja a mój dom błosuje,
A tak ŕěka druhdże teź,
Hdźeż Waj' znatych nadeńdźeš,
Daloko a šěroko
Sobu zwjeseluja so.

Zjawnje tu so pokaże
Kak wšo Bohu możno je,
Kiž je tomu stać so dał,
Štož mi njej' nichtó dočakał;
Myślički mi poskoča,
Kak Waj' dny so womłodźa.

Tebi, synkej, maćercy
Přeju dale z wutroby
Strowje — Bóh was přikrywaj.
Wšemu zlemu wobaraj,
A tak njech waj' jandźelka
Jandźelio też nęstonja.

Vo wšak na pokazmo je,
Na čo jeho přichod dże:
Zwonjena bě njedźela,
Wón za nanom přibéža —
Hač je chcył joh' zastupić
Njeda so dźens wučinić.

To pak chcył ja zaručić:
Wón też zechce hiskopić,
Njedźelu so słyšeć dać,
Štož ma pozdźišo so stać;
Na to sławu kemšacu —
Zdobnje jemu wunjesu!

Handrij Zejleŕ.“

(Pokračowanje sćěhuje.)

mschitko k žiwojemu pohrjebej hotowało — krchowna muzika wójskich strojow też njepobrachowaschje — potom pak žo pomalku jaho šuwcžich, weších, hdyž tak tydzenje dołho šmjerčži do wocžow hladaschi!" A twojak žo jerje pośměwkowy a jeho mutnej wocži, šahajschtej do daloka. Wón drje widżeschje psches šahrubu krocžiš šmjerc, do plachcža šawalenu, s hłowu kiwajo? Wojak łoďobny a nyzasche: mam cjeršej cžakaj khwilku, cžakaj hischcže wokomik! A bjeżada wonenka khwilku. Kóždy měješche sacžuwše, to šmjerc bliško nimo krocži, runjej ju njewidżachu. — Jutrje pożeđże wojak łaho do pola k žiwojemu pokłej.

A hdy pschińđże po tutej šymje nałečžo, hdy pschińđże měr? To je prěnje praschenje, hdjež žo ludžo setkaja. Kóždy šćehnje s ranjenjomaj, nichtó njewěri, so budże štoro wójny tónz.

O wójna, kak šy ty twoje wobliczo pscheměnita, cžim dłeje ty trajeschi, cžim měrnischi šu ludžo a njeměr pschima žo luda, hdyž jemu jenož s daloka hałka měra kiwa.

O nałečžo měra, pośpěch žo a khwataj k nam se wschitkim twojim njeměrom! Ša.

Boże dźěćo po prošenju

(Pokračowanje.)

Wokoło póstnic Khěžkarjec nan na knježim dworje wrota płataše. Při tym wjacy króć knjeza hrabju wohlada, kak hłowu wěšežo běha, na psa santori a z ludźimi mało rěči, kaž by z myslemi Bóh wě hdže był. Tuž so raz zmuži, hdyž k wrotam přińdże, a so wopraša, što jeho čišći.

„Je to na mni widźeć!" hrabja cyle přećelnje rjeknu.

„Kak by njebyło!" čěsla wotmołwi. „Śće kaž přemjenjeny, knježe!"

„To pak je tež zabita wěc! Radši te tysacy khudym zdawał, hač tajkim židam, kiž za horami za wolijom (petrolejom) wjerća. Přińdże loni wokoło jutrow kniezyk w drasće po najnowšej módze a rěčeše mi čorne a běłe wo wulkotnym předewzaću a dobytku, kotryž wone kóždemu wobrźělnikej bjez kóždeje prócy přinjese. A tón njebołak ze swojim zmijacym jazykom mje tak wobłeze, zo sebi štyreći tysac hriwnow požčich — štyreći tysac — a je jemu dowěrich, ja błazn! Po jeho lubjenjach a barbjenjach mějachu so te pjenjezy za dwě lěće podwojić — to by wósomdźesać tysac było —. Haj čerta so podwojichu, tydzenja zhonich, zo su mje ći paduši wo wšo wobšudźili a čeknyli. Wšo bě nahłane, ničo njebě wěrno! Nět tu steju — a njewěm što. Požčene pjenjezy dyrbju wróćić a hišće dań za nje. Wotkel to wozmu? Z kubła je wozmu, budu na sto kórcow dyrbjeć předać. A to mi do hłowy njeličze —"

Čěsla rjekny: „Sym słyšał tele dny, zo chceće pola předawać, ale čehodla a kelko, nichtó njeměrje rjec. Ale wěc mje zajimowaše, dokelž bych sebi rady při swojej khěžcy wot was něšto kupił, budu tola twarić dyrbjeć. Ale zo su přičiny tajke, to nichtó njewě."

„Wy sće tež prěni, kotremuž sy m to prajił. A jeli chceće zahon kupić wokoło sebje, móżeće dóstać, haćkuli je runje ta strona jara płódna, hlinjana zemja," hrabja praji. A to bě wěrno.

„Derje, knjez hrabja, porčču ze swojej žonu", rjekny čěsla. Z tym słowom hrabja wotcźidże.

Doma čěsla žonje rjekny: „Marhata, ja wěm, čehodla smój do 1. měrca čakać měloj. Knjez zemju předawa, tón, kiž je hišće před tśomi lětami wot burow kupował. Haj, kołko časow so wjerći". A wón wšo zwupowěda, što my hižo wěmy.

Bórzy cyła wokolina wědźeše, zo hrabja sto kórcow najlěpšeje zemje předawa. Tola kupcow njebě, hdyž zhonichu, zo knjez za kóre štyri sta hriwnow žada. To bě za tehdyši čas nimo měry wysoka płaćizna. A w ludźoch njebě pjenjez.

Jenož jedyn měješe pjenjez dosć, naš čěsla Khěžkař. A wón sebi 1. měrca na hród dójđże, hrabja jeho jara přećelnje wuwita, dokelž hnydom wuhóda, čehodla čěsla dźe. Haj, hrabja so předźiwać njemóžeše, jako zhoni, zo chce tónle khěžkař sam wšě sto kórcow kupić.

„Ale z čim da budźeš płacić, človječko?" hrabja dodа. „Ja trjebam hotowe pjenjezy — štyreći tysac!"

„A ja mam hotowe pjenjezy — štyreći tysac, knježe!" čěsla stanywši hrabi do wočow raznje a jasnje praji.

„Ale wotkel by jich měł!" hrabja rjekny, dokelž to njewěrješe.

„To so njepowěda, knježe! Ale su moje po prawdźe!"

Tak so zjednaštaj, zo nazajtra na sudnistwo dojědu hrabja, khěžkař čěsla a jeho žona, zo by so kupi zapisała do zahonskich knihi. A w knjejskim wozu wjezechu so ći tśo do města, zo robośenjo spodźiwani hladachu. A na sudnistwje čěsla před swědkami też tych sto kórcow pola, łuka a lěsa ze samym złotom zaplaći. A hdyž domoj jědżechu, njewjezechu so hrabja, khěžkař a khěžkarjowa, ale hrabja, bur a burowka.

Za tydzeń hižo ryjachu pódła čěslic khěžki zakładne dno k burskemu statokej. A spěšnišo hač rostliny w naléču rosćechu murje ze zemje. Prěni steješe konjenc, dokelž bjez koni so na kuble njehospodari, ani też njetwari. A hdyž běše nan w Khośebuzu dweju ćežkeju konjow kupił a domoj do dwora přiwjedł, wšitcy přiběhnychu na rjanej skośeći hladać. „Daj Bóh zbožo!" praji mać, a nan jej wotmołwi: „Daj to Bóh!" Dźěći njewěrjachu wjele rjec, stejachu nazdala, dokelž njewěrjachu konjomaj. A jako podsobnik zaporaka a hróznik zahrjehota, so khětro postróžichu. Jank pak so prěni bliže k podsobnikej zwaži a hładaše jemu na wulkej čornej woči, na dźěrate nozdra a běłe zuby za njemórnymaj hubomaj. Nadobo nan synka hrabny a na konja sadźi, zo hółčk njewědźeše, što so jemu sta. W straše přimny so sylneje hriwy a čakaše z hrozu, hdy jeho skoćo ze sebje šwiknje. To pak so njesta, a nětko čěslic nan Janka na jeho hodowne přeće dopomni prajo: „Hładaj, Janko, nětko sedźiš na prawym konju, kaž sy sebi wot Božeho dźěsća přał." Potom nowy ponhonč konjow do konjenca dowjedże.

Za něšto njedźel hródźe, khlěwy a hróžnju dotwarichu, naposled pak wobšérne domske. Hižo so na Jana (po synach) čěslic swójba do noweho domu přesydli. Z kajkim wjeselom so to sta, móżeće sebi drje sami myslić. Nad durjemi bě sebi hospodaŕ do kamjenja wudynał dał hróńčko: „Stóž so Bohu dowěri, kruty dom sej natwari."

Potom staru khěžku spotorhachu a wottorhachu. A tu so wukopa wó jstwje spod kachli hornyk zastarskich złotych a sšěbornych pjenjez. Najžadniše sebi skhowachu a druhe do města za dobre pjenjezy předachu. To runje telko wuwikowachu, zo móžachu nowotwar kubła do połojcy zaplaćić. Něšto dołha zwosta, ale prawy hospodaŕ so jeho njestróži. Přetož cyle bjez starosće w najrjeńšich lětach — to njeje derje.

Hrabja z wćipnosću nastaće noweho burskeho statoka přewodźeše a wjele raz čěslu-knblerja do wočow pokhwalowaše, kak derje je sebi wšo natwaril a zawjedł. Zo jemu te zbožowne wuwiće zawidźeše, to wězo přeď ludźimi potaji. Ale jeho hóle to roznjese, kaž dźěći wšo z domu wunošeja, zle a dobre.

Čěslic dźěćom raz hrabjowy syn rjekny: „Hdy by wam naš nan te zahony njeprědał, smorze byšće sej tajke twarjenje stajić móhli!" Mudra Marka pak jeho na hubu placny; „Budź změrom, wnš nan je jara rady naše pjenjezy bral. Telko jemu nichtó na swěće dał njeby, kaž naš nan."

(Pokračowanje sćěhuje.)

Adventski wječork Zdeŕjanskeje šule

njedźelu 23. hodownika.

Bliže je k hodam a wjetše je wjesele. To začuwachmy też mjez našimi dźěćimi, kiž hotowachu so k wowjećenju lětušeho adventskeho wječora a tohodla přeprosychu sebi swojich starších a druhich přećelow šule do Brěmjenja. Rjenje běchu sebi wupyšili žurlu a barby noweje Němskeje strowiachu z kóždeje strony jewišća. Programm započinašo so z hodownym spěwom „Pastyrjo pójće, ach poběhńće" prěnjeje šulskeje rjadownje pod wjednistwom a přewodom na kŕidle knjeza wučerja Mjechele. Knjez šulski wjednik Měškank wotewrì na to wječor, witajo wulku syju starších a hosći, kiž běchu sem přikhwatali, hdyž bě tola čisty wuzbytk postajeny k lěpšemu zymskeje pomocy. Něšto zahrachu dźěći němsku hru: „Des Winters Rache". Zmysł hry sam na sebi hodźi so přirunować dospołnje z lětušej zymu, hdyž nochce so bźlcho sněha nańć, zo by knjezić mohła kralowna zymy. Předstajenje hry bě dosć dobre a kóždy bě so zažiwił do swojeje róle. Na to zanjesechu dźěći druheje rjadowny spěwow. Hdyž słyšimy naše dźěći spěwać, spóznajemy, zo su hižo we mnohim postupili, tola budże so dyrbjeć starosćiwosć dirigenty na to złožować, hłós dźěć přeco bóle wukubłać, zo by so pozdźišo mohło wjacyhłósnemu spěwej přeńć, znajmjeńša pak dwuhłósnemu. Dobre wukubłanje hłosa w dźěćacych lětach dawa nam najlěpšeje wěstośe, zo so rjady našich starších spěwarjow hišće dale njewupróznja. Wulke wjesele poskići so nětko lubowarjam serbskeho dźiwadła. Předstaješe so najnowša hodowna hra „Khanie dźěći", spis. wot k. wučerja Nawki-Radwořskeho, jako znateho lubowarja serbskich dźěći, a tutu hru je też spisał wosebje serbskim dźěćom k wjeselu. W tutej hrě je spisaćel zwobrazował tak prawje staro-serbsku hopodliwosć a zastajenje so jedneho za druheho, a je přiměrjena dospołnje zmyslej dźensnišeje zymskeje pomocy. Seyla žada sebi hra dobrych hrajerjow, dokelž je čežka a na druhej stronje zaso jara rjana. Naše dźěći pak dopokazachu, zo z prócu a z pilnosću su zwólniwi, też wjetše zadźěwki přewinyć, wudospołnjejo so při tym wjetšim nadawkam w pozdźišim žiwjenju. Njecham tu nikoho wosebje mjenować, ale njech so spokoja z powšitkownym připóznaćom. Swoju wěc je kóždy derje činił. Prócy też njeje lutował k nawuknjenju tuteje hry k. wučeŕ Měškank. Za to jemu a dźěćom luby dźak. Ke kóncej so hišće słowa jimaše měšćanosta k. Bartsch a dźakowaše so wšěm přitomnym za mału šerpatku, kiž běchu při tutje składnosći woprowali, wosebje pak wupraji dźak šulskim dźěćom, jich staršim a wučerjam za naloženu prócu. Napominaše při tutej składnosći wšěch dotalne počahi mjez šulu a staršiskim domom hišće bóle skrućeć a ničo njedyrbi nas wot toho wotdźeržować, skutkować jedyn za druheho, wjele mjenje so na cyle njetrjebawše wašnje rozdwojeć. Jenož tak móżemy sebi pomhać samym a druhim a skónčnje też dopjelnimy z tym Božu wolu. Knjez šulski wjednik podźakowa so hišće raz lubym staršim a jich dźěćom a přeješe wšěm wjesele hody a zbožowne Nowe lěto. Z třikróćnej šlawu na kanclera němskeho wótceneho kraja, z němskej hymnu a Horsta Wesselowym spěwom so derje poradźeny wječor skónči.

Radio

Pjatk 28. dezembra šćyšchimy.

Königswusterhausen. Nimo znateho wschědneho programma: 6.35 wjeselny rańschi konjert. 11.40 sa burow. 12 pschipołdnischi konjert. 13 tačele. 20.15 hodźina naroda.

Lipsk. Nimo znateho wschědneho programma: 6.05 sa burow. 6.35 rańschi chonjert. 12 pišane tačele. 13.10 pschipołdnischi konjert. 14.40 sa žony. 18.20 tačele. 20.15 hodźina naroda.

Hišćcze ważne z dnjoweho pregramma. Königsberg: 21 njeśmjertna hudźba. Hamburg: 12 wjeczorny konjert. Stuttgart: 18.45 rejwanski wjeczor. Win: 19.4[illegible] šabawny konjert.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Auf Antrag

1. des Landwirts **Paul Hermann Koban in Malschwitz Nr. 47** und

2. des Bauern **Paul Schulze in Holschdubrau Nr. 11**

ist über ihre Betriebe am 20. Dezember 1934, nachm. 3 Uhr, das **Entschuldungsverfahren** nach § 4 des Gesetzes vom 1. Juni 1933 eröffnet worden. Zur Entschuldungsstelle ist zu 1. die Landständische Bank des ehemaligen Sächsischen Markgraftums Oberlausitz in Bautzen und zu 2. der Landwirtschaftliche Kreditverein Sachsen in Dresden-A. 1, Prager Straße 43, ernannt worden. Alle Gläubiger der Betriebsinhaber, die am 20. Dezember 1934 gegen sie persönlich oder an ihren Grundstücken sichergestellte Ansprüche hatten, werden aufgefordert, ihre Ansprüche bei der Geschäftsstelle des Amtsgerichts (Zimmer 128) bis zum 20. Februar 1935 anzumelden und dir in ihren Händen befindlichen Schuldurkunden einzureichen. Die Unterlassung der rechtzeitigen Anmeldung hat Nachteile hinsichtlich der Beitreibbarkeit der Forderungen zur Folge.

Amtsgericht Bautzen, den 21. Dezember 1934.

Das für den Landwirt **Bernhard Karsch in Geißmannsdorf Nr. 17** am 4. 2. 1932 eröffnete Sicherungsverfahren wird aufgehoben, nachdem die Entschuldung durchgeführt ist.

Dresden, 20. Dez. 1934. **Die Landstelle.**

Tajkile napohlad śmjeje olympiska wjeś.

Plan olympiskeje wjsy, kotraž žo na ležownosći wojerskeho śwježowanischcža w Döberizach pola Barlina natwari. Tu budże 4000 bejownikow, kotriž žo k wobdźělenju na olympiskich wubědźowanjach wocžakuja, w rjanej krajinje mérnje bydlicź móz. Horjelach w prawym rózu śwježowanischcžo sa lohku athletiku s turnowarnju. K lewizu steji hospodaŕske twarjenje, pschi schtomach hrjedź wodcraca thingnischcžo, k prawizu wot njeho kupański hat, k lewizu „wubladniischcžo".

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Gyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hospodarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwenje zawěšaceje banki w Nürnbergu zawěšeny přečiwo sčěhowkam čělneho znjezboženja z 1000 hr. = hdyž wumrěje abo hdyž je na čas žiwenja dospolnje bědny. Kóžde znjezboženje dyrbi abonent hnydom tutej zawěšacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezboženja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowěźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja

Čisło (Nr.) 301 — Budyšin — Pjatk 28. decembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Wobčežnosće italsko-francowskeho dorozumjenja

Francowski ſwonkowny minister Laval, kiž chyſche ſwopředka dźeje na ſwěcim hodownym dowolu pſcheběwać, je ſo hižo ſrjedźu ſaſo do Parisa wrócił. Laval je měr hodownych dnjow wuſił, ſo by akty francowsko-italſkich jednanjow hiſchcze raz dokładnje pſchepruhował. Luźo, kotſiž ſu hewak w politiſkich należnoſćach derje wobhonjeni, myſlja ſrjebi, ſo je cząſ Lavalowcho puczowanja do Roma nětko dowidźomnje blizko pſchiſchol. W najbliſchich dnjach móže ſo pjeza wočakować, ſo ſo dźeń puczowanja do Roma poſtaji.

Tehodła ſwonkowny politikar nowin „Echo de Paris" Pertinax Labala na ſtrachi pokaſuje, kotrež ſ pſchehladowanym puczowanjom ſwiſuja. Dotal ſo pjeza ani Lavalej ani francowſkemu póſłanzej w Romje njeje poradźiło, ſo by Muſſolini ſwoje njepſcheceľſke ſtejiſchcźo k Malej entenje powſchitkownje a Zuhoſłowjanſkej wobſcheže pſchemėnił. Dwójcy je francowſke knjeſtwo ſchesa italſkeho knjeſtwa proſyło abo proſyć dało, ſo by dopokaſał, ſo italſke knjeſtwo jednoce Zuhoſłowjanſkeje njepſcheceľſke naſpſcheczo njeſteji. Ale wobaj raſaj je ſo dopjelnjenje tuteho pſchecza wotpokałało. Francowſke knjeſtwo je nimo teho na to pokaſało, ſo dyrbi ſo Mała ententa do jendźelſko-francowſko-italſkeho protokolla ſa rukowanje awſtrijſkeje njewotwiſnoſće ſcjahnyć. Italſka pak je na to wotmołwiła, ſo mėła ſo jenož Awſtrijſke ſuwerene ſtaty namołwić, ſo bychu tutón protokoll ſobu podpiſałe. Pſchi tajkich wobſtejnoſćach by ſo Lavalowe puczowanje do Roma w Bukareſtu, Beogradźe a Prazy jako jeho podwołenje pod italſke ſadanje wobhladało. Na tajkim ſtuwſłenju njemohłe žane wuſpěchowanja pſcheceľſtwa francowſkeho knjeſtwa nicžo pſchemėnić. Pertinax poſtawa pra-ſchenje, hacž dreje Muſſolini nocze wuſke towarſtwo Maleje ententy ſ Francowſtwej roſſchěrjić, pſchetož tutón ſwjaſk mozow wuſtupuje ſa cźeſćowanoſć pſchedſ ſrěčenjemi, njeſe tym, ſo italſko-madźarſko-awſtrijſke ſjednoczeńſtwo mozow rewiſiju, to rěka wuplaćenu wójnu, ſaſtupuje.

Schtiwórk wjeczor je ſ Parisa powěſć dóſchła, ſo dźeń Lavalowcho puczowanja do Roma hiſchcze njeje wěſty, tola je wſchitko tak pſchihotowane, ſo móže ſo puczowanje hižo do 13. januara ſtacź. Pſchihotowanja ſu ſo tak pſchihódnje pſchewjedle, ſo móže ſo wočakowacź, ſo ſo jednanja ruče ſkónča.

Nowiny „Paris Soir" ſhonja ſ Roma, ſo tam 3. abo 5. januara Lavalowny wopyt wočakuja. Laval ſrěbi po tutej powěſći myſlił, ſo je jednanje ſ Muſſolinijom wo hiſchcze njeſaſnych praſchenjach wuſpěchniſche hacź jedna-nja wot kenzlije ke kenzliji. Nimo teho by ſa Lavalowy wopyt prěni tydźeń januara najpſchihódniſchi był, dokelž ſrěbi pojdźiſcho Genfſke jednanja a wothłoſowanje w Poſaarſkej Lavalowu polnu kedźbliwoſć ſadaju. Dźiwaju na Lavalowe puczowanje do Londona ſo ſa dobre wobhladuje, ſo by wón najprjedy w Romje pobył. Francowſko-jendźelſka roſnuliwa by potom w ſnanjenju jednanjow tſjoch mozow k lěpſchemu europſkemu měra ſtejała.

Parižſke nowiny „La Preſſe" piſaju, ſo je rada Maleje ententy po ſadanju Zuhoſłowjanſkeje jendźelſkemu a francowſkemu knjeſeſtwu woſſewiła, ſo by radſcho do pſchiſamknjenja Awſtrijſkeje k Němſkej pſchiſwoliła, hacź ſo by ſo knjeſeſtwo Habsburgſkich wobnowiło. Tuto wobſamknjenje, kotrež je w Romje wěſo ſnate, mėło ſnadź Muſſolinija pohnuć, ſo by ſo francowſkemu ſtejiſchcźu w ſrjedźno-europſkim a balkanſkim praſchenju pſchiwobroćił. Na taſke waſchnje by mėło k dorozumjenju dóńć. Jenož potom by Lavalowe puczowanje do Roma wužitne było a měrej ſtužiło. Tute nowiny maju ſa to, ſo Laval ſe ſwojim puczowanjom do Roma tehodła tak khwata, dokelž by Jendźelſka rad widźała, ſo bychu ſo francowſko-italſke jednanja ſkónčiłe.

Simonowe rozrěčowanʼe w Parizu

Parižſke nowiny wo ſetkanju jendźelſkeho ſwonkowneho miniſtra ſira Jehna Simona ſ francowſkimaj ſtatnikomaj piſaju, ſo ſo pſchi dwě hodźinje trajacym roſrěčowanju njeje wjele wjacy hodźało doſpěć, hacź ſo ſu powſchitkownu pſchehlad wo europſkim politiſkim polu roſpominali. Wo někajiſch wobſamknjenjach abo ſnanu dokładnym roſpominanju jenotliwych praſchenjow ſo pjeza dožyła njeměje rěčeć.

Parižſki dopiſowaŕ Londonſkich nowin „Times" pak powě, ſo je ſo wobſebje wo praſchenju němſkeho bróńenja rěčało. Jendźelſka a Francowſka ſtej ſebi nětko w tym pſchešeſene, ſo je nahladne wotbróńenje wunjemjenje ſa ſakhowanje měra, ſo ſo njemóže wo jenefrontiſkim wotbróńenju jednacź a ſo móže ſo wobróńenje ſmjeſchcźej abo wobmjeſowacź jenicźy ſe ſyſtemom ſaruczeneho bjeſtracha. Wobaj krajej ſebi tež pſchejetaj, ſo by ſo Němſka do Genfa wróciła, tola kak měło ſo to ſtacź, wo tym ſebi krajej njeſitaj pſchešene. Francowſka ſo pſchezo hiſchcze pſchipóſtnacźu němſkeho bróńenja ſpiſcźuje a nochze wobróńenje Němſkeje jako faktor wobhladowacź, tola w naſtupanju wobmjeſowanja je ſa Francowſku poſtup mójny. Mjes Jendźelſkej a Francowſkej dreje ſo w tukhwili ſcjeſka nječſto wobežbiteho ſtanje, dokelž ma francowſke knjeſeſtwo ſ wothłoſowanjom w Poſaarſkej a ſ tym, ſchtož politiſky a hoſpodarſky ſ nim ſwiſuje, a ſ Lavalowymi pſchihotami ſa puczowanje do Roma doſcź dźeło.

Němsko-šwedske rozličeńske zrěčenje so podšěšiło

Saſtupjerjo němſkeho a ſchwedſkeho knjeſeſtwa ſu wo płacźeńſkim wobſtadźe mjes Němſkej a Schwedſkej jednali. Srěčenje wo tutym płacźeńſkim wobſtadźe płacźeſche wot 28. auguſta t. l. hacź do 31. decembra t. l. Saſtupjerjo ſu ſo ſe ſnadnymi pſchemėnjenjemi dojednali, ſo ſrěčenje dale płacźi.

Flandin a Laval so do Londona přeprosyłoj

Francowſki ſobudźěłacźer Londonſkich nowin „Daily Telegraph" roſprawja ſ Parija, ſo je jendźelſki ſwonkowny miniſter ſir Johń Simon pſchi ſwojim jetkanju ſ francowſkim miniſterſkim preſidentom Flandinom a francowſkim ſwonkownym miniſtrom Lavalom tuteju francowſkeju ſtatnikow pſcheproſył, ſo bychtej bórzy k wopyſej jendźelſkeho knjeſeſtwa do Londona pſchijěłoj. Dopiſowaŕ pſchiſpomnja, ſo bychtaj ſebi wobaj ſtatnikaj rad do Londona dojěłoj, tola w Francowſkej maju ſa dobre, ſo ſo to njeby ſtało, pſchedy hacź wothłoſowanje w Poſaarſkej njebudźe nimo. Teſ ſo wočakuje, ſo budźa potom francowſko-italſke jednanja tak daloko wotbyte, ſo Lavalej wjazy cźaſa ſa jěſbu do Londona ſwoſtanje. Wěſo móže ſo pſchichodne roſrěčowanje francowſkeho miniſterſkeho preſidenta Flandina a ſwonkownego miniſtra Lavela ſ jendźelſkim ſwonkownym miniſtrom jenicźy ſ zyle narcźaſnym praſchenjemi ſaběracź. Wſchitko pak pjeza na to pokaſuje, ſo chcędźa ſo praſchenja wotbrońenja ſaſo krucziſcho pſchimacź. Dopiſowaŕ hiſchcze pſchiſpomnja, ſo ſo najebarź wſchě hamiſke ſapŕehowanje podźeſchenu wojeſki ſlužbnu cźaſ ſa Francowſku pſchihotuje.

Proces w Kownje

Schtiwórk je ſo w litewſkim hłownym měſcźe Kownje proceſ pſchecziwo Memeleſanam ſnowa wotewrił. Pſchihladowarjam a nowinarjam ſo ſpodźiwny wobraz poſkići. Jenicźky hłowny ſwėdź Litewſkich, Molinnus, kotrehož Memeleſenjo jako cźuſchtlaka wofnamjenjeja, pſchepywaſche ſam w ſudniſkej ſali, tammnych jatych wobſkorżenych hake njepſchedwidźechu, a wobſkorżenych, kiž njeběchu jeſći, ſaſo puſchcźichu. Sćud wotpokaja namjet ſakitarja, ſo by ſo Molinnus w pſchitomnoſći druhich wobſkorżenych pſchepytyſchował, a powoła ſo na litewſki proceſny porjad, po kotrymž móže ſo kóždy wobſkorżeny wobſebje pſchepytyſchowacź.

Pſchi pſchepytyſchowanju Molinnus w litewſkej rěcźi wotmołwjeſche a jara mjeſcźo rěſeſche. Na wopraſchenje, hacź je ſojaliſtiſke ludowe ſjednoczeńſtwo poczahi k nacionalſojaliſtiſkej ſtronje w Němſkej měſto, Molinnus jara njeſaſnje wotmołwi. Pſchi pſchepytyſchowanju ſnuh nicžo nowcho njeſłyſni.

Po Molinnuſu pſchepytyſchowaſche ſnuh wjednika ſchcheſcźanſko-ſojaliſtiſkeho dźěłowcho ſjednoczeńſtwa farara ſe Saſſa. Saſ wrěčeſche němſky a wuſłobnym, ſo je ſ pſchepſwědčenja nacionalſojaliſtiſkemu hibanju hnydom pſchi ſpočatku pſchiſtupił. Jeho ſobuſtawſtwo pola nacionalſojaliſtiſkej ſtrony nima pak ſe ſałoženjom ſchcheſcźanſko-ſojaliſtiſkeho dźěłowcho ſjednoczeńſtwa w Memeleſkej nicžo ſhromadneho. Wono je cźiſto-memeleſka ſtrona była. Winowanje, ſo je jeho ſtrona wobroneny ſběſk k wotturhnjenju Memeleſkeje wot Litwy a ſ pſchijaſnknjenju ſ Němſkej pſchihotowała, Saſ njeſłyſchanu ſłu mjenowaſche. Wón rjekny, ſo njeje ženje ſe ſanymi němſkimi hamtſkimi měſtnoſćemi ſwójkowy mėł, teſ niž ſ zentralu nacionalſojaliſtiſkeje ſtrony w Němſkej.

Druhi hłowny wobſkorżeny ſchcheſcźanſko-ſojaliſtiſkeho ſjednoczeńſtwa baron ſ Repp rjekny powſchitkowno, ſo je ſo dźěłowemu ſjednoczeńſtwu pſchiſłamkuł, ſo pak je ſo wo jeho należnoſć malo ſtarał. Jeho dźěławoſć je k Litwje doſpolnje loyalna była.

Sinowjew prosy wo miłosć

Do Londona ſu ſ Warſchawy powěſće dóſchłe, ſo je prjedawſchi ſtroniny funkcionar Sinowjew, kotrehož ſu w Ruſkej w ſwiſku ſ wotkrycźom rewolucionarneho ſpiſchiſahańſtwa faſeli, Stalinej liſt napiſał, w kotrymž wo miloſć a hnadu proſhy. Kaž ſo powě, ſo knjeſeſtwo w Moſkwje hiſchcze njeje roſhudźiło, ſchto ma ſo ſe Sinowjewom ſtacź, dokelž ſo njehedźi dokładnje dopokaſacź, hacź je wón na ſpiſchiſahańſtwie ſobu wina. S druheje ſtrony ſo ſhoni, ſo ſo knjeſeſtwo ſ wotpohładnom nožy, ſo Sinowjewa, kaž wulki dźeł ſobuſtawſkich, ſatſelicź da. Druhe powěſće powěduja, ſo ma ſo Sinowjew do wuhnańſtwa póſłacź.

S Moſkwy ſo hamtſcy powě, ſo je ſowjetſke knjeſeſtwo ſtroniny wuſkerk w Dnjeprowſku we Wukrajinje wuſcźiſchiło. Mnoho funkcionarow je wotſkadźiło. Pſchi tym je ſo ſwěſcźiło, ſo ſu ſo mjes profeſoranmi Dnjeprowſkeje univerſity Trockeho a wukrajinſko-autonomiſtiſke myſlenje roſcherić. Teſ někotrych profeſorow ſu wotſkadźili.

Ruſke knjeſeſtwo ſo boji, ſo ma Trozki wěſte pſcheſahi k revolucionaram w ſowjetſkej Ruſkej. Stalin chce Franzowſku namołwić, ſo by Trockeho ſ kraja wupokałało. W druhich europſkich krajach Trozki nima dowolnoſće k pſchebywanju.

Motorizowanje francowskeho wójska

We wobłuku motoriſowanja francowſkeho wójſka, ſwo kotrež ſo wójnſki miniſter general Maurin jako prjedawſchi generalny inſpektor artillerije wożebje pródźiſe, ſo wot 1. hapreje 1935 někotre artillerijſke wotdźělenja motoriſuja. 15. artillerijſki połk w Donain dóſtanje na měſto dotalnych koni motorjſe cźahadła. 43. ſeſtnjeny artillerijſki połk ſ automobilſemi ſo nowy ſeſtaja, tři batterije 75-kaliberſkich kanonow położa ſo do La Fère, 2 batterije 155-kaliberſkich kanonow pſchiſłuſnjeſej ſo Laona. Nimo teho ſeſtaja ſo 11. artillerijſki połk, tři batterije 75kaliberſkich kanonow pſchiſłuſnjeſej ſo Cherbourgu do garniſony. Třeſca a ſchesta batterija 36. artillerijſkeho połka ſo motoriſuje-tej a ſo ſ Iſſoira do Clermonta-Feranda połožitej. W Rouenje ſo 34. artillerijſki połk ſ dwěmaj batterijomaj 75-kaliberſkich kanonow a jenej batteriju krótkorołatych 155-kaliberſkich kanonow wutwori. W Commercy ſo motoriſowany artillerijſki połk ſeſtaja. Pſchi ſeſtajenju nowych połkow ſo ſdobnym někotre ſeſtarjene artillerijſke połki roſpuſchcźa.

Nowy jendźelski namjet k wójnskemu łódźstwu

Japanski wošebity pósłanc za Europu a Ameriku, Joschida, kiž je so ſ khwilemi na rozrěčowanjach wo wójnſkim łódźſtwje w Londonje wobdźělił, je so ſchitwórtk ſ pućowanja po Europje sajo do Londona wrócił. W Londonje maju sa to, so jeho wopyt ſ próżowanjom jendźelſkich diplomatow ſwiſuje, so by so tež po wotſtorčenju rozrěčowanja ſwiſki njebohim ſpuſchczile. Japanſka tuta *prózowanje rad wita. Japanzy bu mjenujzy króttu pſched* skónčenjom pſchihotowazych rozrěčowanjow jendźelſki namjet *žebi pſchiſłowjeſli a nětku* ſ Tokia porućenoſcź dóſtali, so bychu wot Jendźelčanow nadrobnoſcje jich plana žebi narjadali. Jendźelſki namjet ſada, so by kóżda tſjoch muzow, Jendźelſka, Amerika a Japanſka, ſwój programm k twarjenju łódźow na někotre léta doprědka postajiła. Japanſki admiral Jamamoto, techniſki wězywuſtojny japanſkeje delegazije, tehodła ſnowa ſpyta, so by ſ Jendźelčanami jednał. Na dotalnym ſakładźe jednanjow ſo ſ tym wšo nicźo njepſchemeni. Amerikanſka delegazija je ſo roſſudźiła, so jutſje ſobotu ſ Londona wotjědze.

150 lět Londonskich nowin „Times"

Snate Londonſke nowiny „Times" ſmědźa na nowoletnym dnju na 150letne wobſtacze ſkładowacź. S tuteje ważneje pſchicźiny „Times" 1. januara wošebite cźiſło ſ wobrazami wudadźa. Cźiſło budźe 350 ſtron wobſchirjeź a poda krótki pſchehlad wo ſajimawych ſtawiſnach jich wobſtacza a ſtutkowanja.

Krótke politiske powěſće

Statne wjednistwo němſkeje žónſkeje dźěłoweje ſłužby wojerwja, ſo w tuthmu wobſtoji 195 łěhwow, kiž ſa žydowſkich pomoz dźěłaju, 48 łěhwow, kiž w ſozialnej pomozy dźěłaju a 112 łěhwow žónſkeje dźěłoweje ſłužby, kiž na pſchiſchkulowanju dźěłaju. Nětkle 18 000 ſłožow je w lěcze 1934 pſches tute łěhwa ſchło.

Prjedawſchi juhoſłowjanſki miniſterſki preſident Korošec, kotrehož je juhoſłowjanſka regentſka rada jako wjednika Khorwatow wobſtnadźiła, je ſo, kaž nowiny ſ Ljubljany piſaju, do Frankobroda n. M. podał, ſo by tam w jenym ſanatoriju ſwoju zokrowu khorosć lěkował.

Póſtiſzy ſaſtojnizy w brajiſſkim ſtowarſtwje mjeſce Riu de Janeiru ſu do ſtrajka ſtupili, dokelž ſo jim njeběſche mſda powyſchiła, kaž běſche ſo jim priedy pſchiſłubiło. **Póſtiſke poſtnyki ſo njewunoſchuja,** telegrakowa ſłužba pak ſo wukonja. Straſt póſtiſkich ſaſtojnikow je ſo teſ na mjeſce Sao Paulo a Bella Horizonte wupſchestrěł

Hodowny ſwjedźeń Radwoſke e ſerbſke'e DJK-jednoty

Druhi dźeń hodow wuhotowa ſebi zwučowanſka Radwoſka jednota ſwój tradicionelny hodowny wječor. Pſitomnych — tójſto ludźi bě ſo ześło, žurla bě **kopata polna — powita ſtary ſmaty** horliwy wjednik **br. Jan Handrika-Borančanski.** Na to wustupi drużina zwučowarjow ſ eksaktnymi poskiećeńkami na bradach, mytowanj z pſihlekſkom pſihladowarjow. Hłowny dypk wječornego programma — hra w 3 jednanjach z pjera Franca Krala Rachlowca — „Hnadowne ſwjećo w lěſu" — ſo lubym pſizjawkam. Hra je dźiwna, to rěka jeje natwar a wutwar. Tryſki a zrudne momenty ſo ſpodźiwnje wotmjenjeja, žortne wuſtupy ſo wo wjele lěpje poradźichu hač tragiſke, žadyn dźiw też, Radwoſki lud je wjeſoły ludźik. Hraješe ſo pomérnje derje. Najlěpſi hračcy: hłowna wosoba, *ryćeŕ* Wjelk, br. Mikl. Bjeńš — *a potom hišće małe* rólo (kuchaŕ, jedyn z molerjow atd.). Zortny wuſtup na kóncu — wumyſleny wot br. Waltera Hančki — ſtwori żiwy humor k rejey, kotruž rumpodich do pózdneje nocy wupſtrěſ — jako dar za młodych.

Měšćanske dźiwadło

„Nowy papa."

Wjeſelohra w ſtjoch jednanjach wot Roberta Bür nera.

Wobſahaj tuteje hry wopiſaja, nima ſmyſła, by to było runje tak woſtudźe ſa cźitaŕſtwo, kaž ſa tych, kiž ſebi hru 3. ſwjaty dźeń wobhładachu. Khwalbnje ma ſo dyrbi ſo naipomnicź, ſo Irena Solms, Helga Lomſen, Franziſka Hellmuth-Bräm, Hans Verder, Willy Karau, Jurij Steinmetz a Bruno Klockmann wichu prózu ſebi dźerżechu, ſo bychu ſtuch nětkaŕ wutorhnyli, ſo njeby zyle ſnjeſbożił. Potajkim hišćeze ras: dźak hrajećkam a hrajerjam, balſcheho rospiſa njeje trjeba. č.

Ze Serbow

W **Budyſchinje,** 28. dezembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Z pilneje ruki narosće khlěba.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer 0 a thermometer wodnjo +4. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer +1 a thermometer w nozy +1. Ssyłna nižina Atlantiſkeho oseana ſe ſwojim jadrom pola Jendźelſkeje je wczera ſwój wliw też na wjedro w naſchich ſtronach wukonjała. Wona pak bo dźenża a jutſje ſaso trochu ſeſtabi, ſnajmjeńſcha na khwilku. Wot Schpaniſkeje ſo njeńſcha wyſchina bliži, kotraž nam na krótki cźaſ wuwjedrjenje pſchinjeſe. Sdobem budźe też ſaso trochu ſymniſcho. Hdyž ſo tuta wyſchina ſe ſwojim wyſchinu pola Finiſkeje ſjednoći, nóżemu wotkoło Nowoho léta bóle cźucziwu ſymnu wočakaj. Małej nižinje pola Italiſkeje pak taſki wuhlad pſcheſo hiſchcze thěrko njeměſtu cźiniłej. — Jutſje ſobotu ſtónčko 8,03 hodź.

Nowy wobkhodny wjednik němſkeje dźěłoweje fronty je ſtroniny towaŕſ hamtaŕ Korla Müller, kotrehož je ſtatny organizaciski wjednik dr. Ley do tutoho zaſtojnſtwa powołał.

Měšćanske dźiwadło

„Nowy papa."

Wjeſelohra w ſtjoch jednanjach wot Roberta Bür nera.

Wobſahaj tuteje hry wopiſaja, nima ſmyſła, by to było runje tak woſtudźe ſa cźitaŕſtwo, kaž ſa tych, kiž ſebi hru 3. ſwjaty dźeń wobhładachu. Khwalbnje ma ſo dyrbi ſo naipomnicź, ſo Irena Solms, Helga Lomſen, Franziſka Hellmuth-Bräm, Hans Verder, Willy Karau, Jurij Steinmetz a Bruno Klockmann wichu prózu ſebi dźerżechu, ſo bychu ſtuch nětkaŕ wutorhnyli, ſo njeby zyle ſnjeſbożił. Potajkim hišćeze ras: dźak hrajećkam a hrajerjam, balſcheho rospiſa njeje trjeba. č.

Ze Serbow

W **Budyſchinje,** 28. dezembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Z pilneje ruki narosće khlěba.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer 0 a thermometer wodnjo +4. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer +1 a thermometer w nozy +1. Ssyłna nižina Atlantiſkeho oseana ſe ſwojim jadrom pola Jendźelſkeje je wczera ſwój wliw też na wjedro w naſchich ſtronach wukonjała. Wona pak bo dźenża a jutſje ſaso trochu ſeſtabi, ſnajmjeńſcha na khwilku. Wot Schpaniſkeje ſo njeńſcha wyſchina bliži, kotraž nam na krótki cźaſ wuwjedrjenje pſchinjeſe. Sdobem budźe też ſaso trochu ſymniſcho. Hdyž ſo tuta wyſchina ſe ſwojim jadrom pola Finiſkeje ſjednoći, nóżemu wotkoło Nowoho léta bóle cźucziwu ſymnu wočakaj. Małej nižinje pola Italiſkeje pak taſki wuhlad pſcheſo hiſchcze thěrko njeměſtu cźiniłej. — Jutſje ſobotu ſtónčko 8,03 hodź. ſtaj ſo njeſboże na kſchižiſchcźu Wettinſkeje a Pauliſkeje dróhi. Wjednik automobila, kiž na pruhu, po Pauliſkej dróſe ſ połnozy jedźeſche, ſchmórknu ſo motorſkeho kolesarja a jeho ſoſinja, kotraž po Wettinſkej dróſe ſ wječorom jedźeſchtaj. Motorowy kolesaŕ a jeho ſobujedźaca padnyſchtaj. Sozinc ſebi nohu nje kolena ſtama a ſo wobodrě. Motorowy kolesaŕ wosta njeſranjeny. Jědźachu ſo wobſchkodźichtej. Wobaj wjednikaj njejſtaj w khiži njiſchcźu doſcź kedźliwje jěloj. — K tutemu podatkej ſo nam hiſchcze ſ naſcheho cźitaŕſtwa powě: Schtwórtk popoł ſo poměrnje derje. Najlěpši hračcy: hłowna wosoba, *ryćeŕ* Wjelk, br. Mikl. Bjeńš — *a potom hišće małe* rólo (kuchaŕ, jedyn z molerjow atd.). Zortny wuſtup na kóncu — wumyſleny wot br. Waltera Hančki — ſtwori żiwy humor k rejey, kotruž rumpodich do pózdneje nocy wupſtrěſ — jako dar za młodych.

— **Wuhladу na wjedro za jutſiſchu ſobotu: Trochu ſymniſche, hewak pak ſpodobne wjedro.**

*

— **Rěčespytny wotrjad Maćicy Serbskeje.** W poſlednim poſedźenju rěčespytneho wotrjada Maćicy Serbskeje je ſo wo prašenju jednało, hdźe ma ſo jaſny ſamozynk o a hdźe błuki ſamozynk ó w ſerbſkim prawopiſu nałožować. Naši wótcincojo, kotříž ſu nam naš rjany analogiski prawopis natwarili, ſu ſo z tym le prašenjom dołho a dokładnje zaběrali. Jeho rozriſanje njebě lołke, dokelž ſo we wſelakich ſtronach o a ó wſelako nałožuje. W jenej ſtronje ſo w ſamsnym ſłowje jaſne o a dłuhe błuke ó praji, na pŕ. tu proch a a tam próch. Skónčnje je ſo prašenje tak rozriſało, zo ma ſo, hdźež ſo złóžka ze ſamoſtejacym hubnikom w, l, f, b, p, m abo ze ſamoſtejacym krknikom b, ch, g, k ſkónči ſtajnje jaſne o trjebać na pŕ ſkhow, row, bow, dół, cofak, Bobolca, drob, pop, nop kop, roh, bok, włoha, noha, proh, ſkok, mokre, woko proch, moch, Włoch, nocheyć, poch, hroch, ſochor, přetok. Z tohole prawidła ſtej jenož wuwzatej ſłowje Bóh a dróha. Jaſny ſamozynk o do błukeho ó přeńdźe, hdyž ſo ſobuzynk ch do ſ, a k do č zmjeńči, na příklad proch — w próſe, moch — w móſe, hroch — w króſe. Hdźež ſobuzynk h do ſ přeńdźe, přetwori ſo před nim tohorunja o do ó, na příklad móża, kotrož ſłowo je nětdy mohu rěkało. — o dale často do ó přeńdźe, hdyž ſo ſamoſtejacemu hubnikej abo krknikej jedyn druhi ſobuzynk přizamknje, na příklad dół — dółčk, włoha — włóżny, noha — nóżka, woko — wócko, proch — próſk, moch — mósk. Tole prawidło też často za jaſne o před druhimi ſobuzynkami płači, na pŕ. kotoł — kótlik, ſmoła — ſmólnica, złoto — złótnik, roh — rózk, woko — wócko. Nawopak ſo błuke ó do jaſneho o přetwori, hdyž ſo złóżka, ze ſamoſtejacym ſobuzynkom ſo ſkónčaca, ze ſlědowacym ſamozynkom wotewri abo ſo z přizamknjenjom druheho ſobuzynka zesylni, na příklad ſkhód — ze ſkhoda, na ſkhodźe.

— **Hody w ſaſtaraŕni na Židowje.** We žydowſkej wupſyſchenej ſabawjerni ſaſtaraŕnje na Židowje wotmě ſo jednora hodowna žywjatoczniſoć ſa tamniſchich khowanžow. Mjeſ wulkej žyłu cźeſtnych hoſcźi witaſche knjeſ direktor Gietzelt też **ſk. hamtſkeho heſtmana dra.** Sieverta, hrabju Schalla-Riaucourta, hoſpuſtawy wuſtojerſka ſaſtaraŕnje a mnohich pſchiwuſnych tamniſchich khowanžow. Po hódnych hudźobnych poſtkeńenjach, ſ kotrymiž dźiwadłowy orchester, altiſta Schönfelderez ſ knjeńnu Bachez pſchi ſkchidle, a muſſke ſpěwne towaŕſtwo ſebi ſaſtužene wupſchehi dobuchu, wotmě knjes faraŕ Kapler hodownu nutrnoſcź. Wón wſchitkich napominuaſche, ſo na žywjedźenju luboſcze rjebuchu ſ luboſcźu a dźakownoſcźu lutowali. Jena khowańcka ſaſtaraŕnje ſaſtwinikam a popſchewaczkam w mjenje wſchitkich khowanžow dźakne ſłowa porěcza. Swjatoczniſcź ſtónčži ſo ſ wudźelenjom darow, kiž běchu ſo na wupyſchene dołhe błida ſtkadle.

— **Njeſboże na dróſy.** Wječera pſchipołdnju wokoło 1/2 6 hodź. ſta ſo njeſboże na kſchižiſchcźu Wettinſkeje a Pauliſkeje dróhi. Wjednik automobila, kiž na pruhu, po Pauliſkej dróſe ſ połnozy jedźeſche, ſchmórknu ſo motorſkeho kolesarja a jeho ſoſinja, kotraž po Wettinſkej dróſy ſ wječorom jedźeſchtaj. Motorowy kolesaŕ a jeho ſobujedźaca padnyſchtaj. Sozinc ſebi nohu nje kolena ſtama a ſo wobodrě. Motorowy kolesaŕ wosta njeſranjeny. Jědźachu ſo wobſchkodźichtej. Wobaj wjednikaj njejſtaj w khiži njiſchcźu doſcź kedźliwje jěloj. — K tutemu podatkej ſo nam hiſchcze ſ naſcheho cźitaŕſtwa powě: Schtwórtk popoł

Jakub Bart-Cźiſchinſki:

Ryćeŕkubleŕ

Hiſtoriſka novelka.

9] (Pokračowanje.)

Krakowicź ſamtkny ſo nětko we ſwojej ſławi a khwatajsy khodźeſche po njej horje a dele, Bóh wě ſchto jemu wſcho do myſli njeſpichińdźe; haj wěſče ſałoſtny bój wojowaſche. Jeho winowatoſcź jako ſwěrnego wojaka jemu poruczi, ratarja kaž kóždeho druheho pſcheraduika ſaſtrěli, ale tole jeho jeniczka ſtaroſcź njeběſche, nź, ſ ratarjowoje ſmjerce by ſebi wopraſndže malo ſcźinił; ale Hanka, hai ta jemu we hłowje thodźeſche. A kak ſo tu nětko ſ tejele ſchmjatanźy prawje rjenje wumicź. Tole wſchak běſche, ſchtož ſebi wuradźicź njewědźeſche.

Tak ſe ſabu wojuſo a njewědźo, ſchto cźinicź, chyžſche do błiſcheho łiſka hicź ſebi myſlo, ſo kraſch ſo tam ſaſo ſmjerje a ſo by ſebi tu w cźichim chłódkojtym hajku wódz ſnowa pſchemhłtił. Sčońcźko hižo ſo pocźa ſa horami khowacź; na topolach w ſekenej ſahrodźe ſipolachu, ſo na haſach cźumpaju a ſo w cźernych cźŕjóbkach rójo, ſółtopyſkate ſtykorzy a ſ łiſka ſaklinczia wjeſorny ſpěw wjeſeleje ptacźiny. K połdnjenjemu raſej ſawjerća ſo ſchkowroncźk ſ módrenu njebju, ſo by tu roſſtyknym běłym ſpěchnym mróczałkam na dźenſnjiſche łożenje prajił. Kwětki wſche a roſtliny poſwjadnjene łopješchka a króny ſaſo poſběhuje a roża hižo pocźina w błyſchcźatych krjepach ſe ſemje biež. Wjes ðźiwa je hižo potajkim, ſo tole wſcho ſamo Krakowicźa nawabi, thwilku cźerſtwy powětr pohrěbacź. Tola runje tu dobu ſaklapa ſo, do jſtwy ſaſtupi wyſchſchi Gregorij. Krakowicź rosnjerſany, ſo jeho ſ tym ſaſtupi wyſchſchi ſkomdźi, wopraſcha ſo khětrje njepſchećelnje, ſchto chce a poruczi, ſo by ſwoje pożadanje prawje krótzy wuprajił.

Gregorij, kotrehož bě ſebi ſ tymile ſkowami roſthnewał, rjekny mérnje, jemu do wocźow hladajo: „Knježe, je to ważna wěz, kotruž mam wam wojſewicź a wopraw**dże ſałuži,** ſo ſebi ju krucze pſchenythlimoj: naſch muzny **towaŕſch a** nawjedník Schcźěpanowicź je jaty a . . ."

„Schto ty wſcho njewěſch", pſchetorhny jeho ſ khwatkom a ſo poſmějwſkuju Krakowicź, „widźach dźeń jeho biſcheze, hdyž ſo na tannej hórzy ſ njepſchećelſkom cźejpjachmy a pſchi tym tehole pſcheradnika popadźechmy, kiž je naſ takle dołho ſa nóſ wodźił."

„Haj, a runje tehdy", wotmołwi ſrudnje Gregorij, „hłuboj ſo nam też wón ſ wocźow; tola nij doſcź na tym; też hiſchcze wyſche tehdy leži jich 800 naſchich najlěpſchich wojakow na bitwiſchcźu."

Krakowicź pak ſebi, kaž ſo jemu to ſeſda, mało ſ teho cźini, haj njeběſche wſchak ani na tele poſłednje ſłowa poſłuchał a rjekny ſkónčnje ſwoje wſcheho ſobuczucźa, ſo ſo nětkole nicźo cźiniczi njeda, dyrbi ſo w tym prawy cźaſ wocźakacź a potom hižo ſo to ſamo da; tole prajiſy ſtupi khwatajsy k durjam, a tak też Gregorijej nicźo druhe wyſche njewoſta hacź jeho ſcźěhowacź. Njemóžeſche pak ſebi na žane waſchnje wumyſlicź, ſo ſo takle hyſe wſcheje luboſcze ſa jateho Schcźěpanowicźa ani njepoſtara. So pak ſa tym wěſče nětchto teźi, to bě ſ jeho zyłych rěcźi ſtyłchcał a widźał; běſche jemu też wożebje wo to cźiniczi, ſo by ſa tym pſchichſchoł a potom Scźěpanowicźa ſam na ſwoju ruku wumóżicź mohł, kotrehož dźeń wſchitzy ſ zyłeje wutroby luborachu. By wón jemu wědźał, kak ſ Krakowiczom a ſe Schcźěpanowiczom Hanki dla ſteji, wopraſndže ſo njeby temu ſpodźiwacź trjebał.

Krakowicź bě ſebi njenujzy poſłedni cźaſ wothladał, ſo też Schcźěpanowiczowa wutroba ſa Hanku žeńi; haj ſo wona ſamikne cźuczje dźeli a jemu huſto doſcź wopokaſy ſwojeje luboſcze daſwa. Schto dyrbe mohło jemu potajkim lubſcho bycź, hacź ſo na Schcźěpanowicźa na tak łohke waſchnje ſe ſchije? Bě dźeń nětko ſurowemu Hańka wěſta a ſo ſej też tohodła na jeho wumóżenje njepomyſłi, ſo ſamo wě. So pak dyrbjeſche runje to jeho ſahuba bycź, to wſchak won njewědźeſche.

V. ſław.

Też franzowſke wójſko běſche njewuprajnje cźerpjeło; vjady běchu thětro dźěrawe, haj nětkotre, kotreż ſo tu ſchadźa a ſo 4,01 hodź. khowa. Měſacźk ſchadźa jutſje po połnozy 12,17 hodź. a khowa ſo dopołdnja 11,18 hodź. — Jutſje ſteji měſacźk w poſłednim bértiku. Po protyzy ſo wětr a ſněh wocźakujetaj.

— **Wuhladу na wjedro za jutſiſchu ſobotu: Trochu ſymniſche, hewak pak ſpodobne wjedro.**

*

— **Rěčespytny wotrjad Maćicy Serbskeje.** W poſlednim poſedźenju rěčespytneho wotrjada Maćicy Serbskeje je ſo wo prašenju jednało, hdźe ma ſo jaſny ſamozynk o a hdźe błuki ſamozynk ó w ſerbſkim prawopiſu nałožować. Naši wótcincojo, kotříž ſu nam naš rjany analogiski prawopis natwarili, ſu ſo z tym le prašenjom dołho a dokładnje zaběrali. Jeho rozriſanje njebě lołke, dokelž ſo we wſelakich ſtronach o a ó wſelako nałožuje. W jenej ſtronje ſo w ſamsnym ſłowje jaſne o a dłuhe błuke ó praji, na pŕ. tu proch a a tam próch. Skónčnje je ſo prašenje tak rozriſało, zo ma ſo, hdźež ſo złóżka ze ſamoſtejacym hubnikom w, l, f, b, p, m abo ze ſamoſtejacym krknikom b, ch, g, k ſkónči ſtajnje jaſne o trjebać na pŕ ſkhow, row, bow, dół, cofak, Bobolca, drob, pop, nop kop, roh, bok, włoha, noha, proh, ſkok, mokre, woko proch, moch, Włoch, nocheyć, poch, hroch, ſochor, přetok. Z tohole prawidła ſtej jenož wuwzatej ſłowje Bóh a dróha. Jaſny ſamozynk o do błukeho ó přeńdźe, hdyž ſo ſobuzynk ch do ſ, a k do č zmjeńči, na příklad proch — w próſe, moch — w móſe, hroch — w króſe. Hdźež ſobuzynk h do ſ přeńdźe, přetwori ſo před nim tohorunja o do ó, na příklad móża, kotrož ſłowo je nětdy mohu rěkało. — o dale často do ó přeńdźe, hdyž ſo ſamoſtejacemu hubnikej abo krknikej jedyn druhi ſobuzynk přizamknje, na příklad dół — dółčk, włoha — włóżny, noha — nóżka, woko — wócko, proch — próſk, moch — mósk. Tole prawidło też často za jaſne o před druhimi ſobuzynkami płači, na pŕ. kotoł — kótlik, ſmoła — ſmólnica, złoto — złótnik, roh — rózk, woko — wócko. Nawopak ſo błuke ó do jaſneho o přetwori, hdyž ſo złóżka, ze ſamoſtejacym ſobuzynkom ſo ſkónčaca, ze ſlědowacym ſamozynkom wotewri abo ſo z přizamknjenjom druheho ſobuzynka zesylni, na příklad ſkhód — ze ſkhoda, na ſkhodźe.

— **Hody w ſaſtaraŕni na Židowje.** We žydowſkej wupſyſchenej ſabawjerni ſaſtaraŕnje na Židowje wotmě ſo jednora hodowna žywjatoczniſoć ſa tamniſchich khowanžow. Mjeſ wulkej žyłu cźeſtnych hoſcźi witaſche knjeſ direktor Gietzelt też **ſk. hamtſkeho heſtmana dra.** Sieverta, hrabju Schalla-Riaucourta, hoſpuſtawy wuſtojerſka ſaſtaraŕnje a mnohich pſchiwuſnych tamniſchich khowanžow. Po hódnych hudźobnych poſtkeńenjach, ſ kotrymiž dźiwadłowy orchester, altiſta Schönfelderez ſ knjeńnu Bachez pſchi ſkchidle, a muſſke ſpěwne towaŕſtwo ſebi ſaſtužene wupſchehi dobuchu, wotmě knjes faraŕ Kapler hodownu nutrnoſcź. Wón wſchitkich napominuaſche, ſo na žywjedźenju luboſcze rjebuchu ſ luboſcźu a dźakownoſcźu lutowali. Jena khowańcka ſaſtaraŕnje ſaſtwinikam a popſchewaczkam w mjenje wſchitkich khowanžow dźakne ſłowa porěcza. Swjatoczniſoć ſtónčži ſo ſ wudźelenjom darow, kiž běchu ſo na wupyſchene dołhe błida ſtkadle.

— **Njeſboże na dróſy.** Wječera pſchipołdnju wokoło 1/2 6 hodź. ſta ſo njeſboże na kſchižiſchcźu Wettinſkeje a Pauliſkeje dróhi. Wjednik automobila, kiž na pruhu, po Pauliſkej dróſe ſ połnozy jedźeſche, ſchmórknu ſo motorſkeho kolesarja a jeho ſoſinja, kotraž po Wettinſkej dróſy ſ wječorom jedźeſchtaj. Motorowy kolesaŕ a jeho ſobujedźaca padnyſchtaj. Sozinc ſebi nohu nje kolena ſtama a ſo wobodrě. Motorowy kolesaŕ wosta njeſranjeny. Jědźachu ſo wobſchkodźichtej. Wobaj wjednikaj njejſtaj w khiži njiſchcźu doſcź kedźliwje jěloj. — K tutemu podatkej ſo nam hiſchcze ſ naſcheho cźitaŕſtwa powě: Schtwórtk popoł

„Schto ty wſcho njewěſch", pſchetorhny jeho ſ khwatkom a ſo poſmějwſkuju Krakowicź, „widźach dźeń jeho biſcheze, hdyž ſo na tannej hórzy ſ njepſchećelſkom cźejpjachmy a pſchi tym tehole pſcheradnika popadźechmy, kiž je naſ takle dołho ſa nóſ wodźił."

„Haj, a runje tehdy", wotmołwi ſrudnje Gregorij, „hłuboj ſo nam też wón ſ wocźow; tola nij doſcź na tym; też hiſchcze wyſche tehdy leži jich 800 naſchich najlěpſchich wojakow na bitwiſchcźu."

Krakowicź pak ſebi, kaž ſo jemu to ſeſda, mało ſ teho cźini, haj njeběſche wſchak ani na tele poſłednje ſłowa poſłuchał a rjekny ſkónčnje ſwoje wſcheho ſobuczucźa, ſo ſo nětkole nicźo cźiniczi njeda, dyrbi ſo w tym prawy cźaſ wocźakacź a potom hižo ſo to ſamo da; tole prajiſy ſtupi khwatajsy k durjam, a tak też Gregorijej nicźo druhe wyſche njewoſta hacź jeho ſcźěhowacź. Njemóžeſche pak ſebi na žane waſchnje wumyſlicź, ſo ſo takle hyſe wſcheje luboſcze ſa jateho Schcźěpanowicźa ani njepoſtara. So pak ſa tym wěſče nětchto teźi, to bě ſ jeho zyłych rěcźi ſtyłchcał a widźał; běſche jemu też wożebje wo to cźiniczi, ſo by ſa tym pſchichſchoł a potom Scźěpanowicźa ſam na ſwoju ruku wumóżicź mohł, kotrehož dźeń wſchitzy ſ zyłeje wutroby luborachu. By wón jemu wědźał, kak ſ Krakowiczom a ſe Schcźěpanowiczom Hanki dla ſteji, wopraſndže ſo njeby temu ſpodźiwacź trjebał.

Krakowicź bě ſebi njenujzy poſłedni cźaſ wothladał, ſo też Schcźěpanowiczowa wutroba ſa Hanku žeńi; haj ſo wona ſamikne cźuczje dźeli a jemu huſto doſcź wopokaſy ſwojeje luboſcze daſwa. Schto dyrbe mohło jemu potajkim lubſcho bycź, hacź ſo na Schcźěpanowicźa na tak łohke waſchnje ſe ſchije? Bě dźeń nětko ſurowemu Hańka wěſta a ſo ſej też tohodła na jeho wumóżenje njepomyſłi, ſo ſamo wě. So pak dyrbjeſche runje to jeho ſahuba bycź, to wſchak won njewědźeſche.

V. ſław.

Też franzowſke wójſko běſche njewuprajnje cźerpjeło; vjady běchu thětro dźěrawe, haj nětkotre, kotreż ſo tu ſchadźa a ſo 4,01 hodź. khowa. Měſacźk ſchadźa jutſje po połnozy 12,17 hodź. a khowa ſo dopołdnja 11,18 hodź. — Jutſje ſteji měſacźk w poſłednim bértiku. Po protyzy ſo wětr a ſněh wocźakujetaj.

— **Wuhladу na wjedro za jutſiſchu ſobotu: Trochu ſymniſche, hewak pak ſpodobne wjedro.**

*

— **Rěčespytny wotrjad Maćicy Serbskeje.** W poſlednim poſedźenju rěčespytneho wotrjada Maćicy Serbskeje je ſo wo prašenju jednało, hdźe ma ſo jaſny ſamozynk o a hdźe błuki ſamozynk ó w ſerbſkim prawopiſu nałožować. Naši wótcincojo, kotříž ſu nam naš rjany analogiski prawopis natwarili, ſu ſo z tym le prašenjom dołho a dokładnje zaběrali. Jeho rozriſanje njebě lołke, dokelž ſo we wſelakich ſtronach o a ó wſelako nałožuje. W jenej ſtronje ſo w ſamsnym ſłowje jaſne o a dłuhe błuke ó praji, na pŕ. tu proch a a tam próch. Skónčnje je ſo prašenje tak rozriſało, zo ma ſo, hdźež ſo złóżka ze ſamoſtejacym hubnikom w, l, f, b, p, m abo ze ſamoſtejacym krknikom b, ch, g, k ſkónči ſtajnje jaſne o trjebać na pŕ ſkhow, row, bow, dół, cofak, Bobolca, drob, pop, nop kop, roh, bok, włoha, noha, proh, ſkok, mokre, woko proch, moch, Włoch, nocheyć, poch, hroch, ſochor, přetok. Z tohole prawidła ſtej jenož wuwzatej ſłowje Bóh a dróha. Jaſny ſamozynk o do błukeho ó přeńdźe, hdyž ſo ſobuzynk ch do ſ, a k do č zmjeńči, na příklad proch — w próſe, moch — w móſe, hroch — w króſe. Hdźež ſobuzynk h do ſ přeńdźe, přetwori ſo před nim tohorunja o do ó, na příklad móża, kotrož ſłowo je nětdy mohu rěkało. — o dale často do ó přeńdźe, hdyž ſo ſamoſtejacemu hubnikej abo krknikej jedyn druhi ſobuzynk přizamknje, na příklad dół — dółčk, włoha — włóżny, noha — nóżka, woko — wócko, proch — próſk, moch — mósk. Tole prawidło też často za jaſne o před druhimi ſobuzynkami płači, na pŕ. kotoł — kótlik, ſmoła — ſmólnica, złoto — złótnik, roh — rózk, woko — wócko. Nawopak ſo błuke ó do jaſneho o přetwori, hdyž ſo złóżka, ze ſamoſtejacym ſobuzynkom ſo ſkónčaca, ze ſlědowacym ſamozynkom wotewri abo ſo z přizamknjenjom druheho ſobuzynka zesylni, na příklad ſkhód — ze ſkhoda, na ſkhodźe.

— **Hody w ſaſtaraŕni na Židowje.** We žydowſkej wupſyſchenej ſabawjerni ſaſtaraŕnje na Židowje wotmě ſo jednora hodowna žywjatoczniſoć ſa tamniſchich khowanžow. Mjeſ wulkej žyłu cźeſtnych hoſcźi witaſche knjeſ direktor Gietzelt też **ſk. hamtſkeho heſtmana dra.** Sieverta, hrabju Schalla-Riaucourta, hoſpuſtawy wuſtojerſka ſaſtaraŕnje a mnohich pſchiwuſnych tamniſchich khowanžow. Po hódnych hudźobnych poſtkeńenjach, ſ kotrymiž dźiwadłowy orchester, altiſta Schönfelderez ſ knjeńnu Bachez pſchi ſkchidle, a muſſke ſpěwne towaŕſtwo ſebi ſaſtužene wupſchehi dobuchu, wotmě knjes faraŕ Kapler hodownu nutrnoſcź. Wón wſchitkich napominuaſche, ſo na žywjedźenju luboſcze rjebuchu ſ luboſcźu a dźakownoſcźu lutowali. Jena khowańcka ſaſtaraŕnje ſaſtwinikam a popſchewaczkam w mjenje wſchitkich khowanžow dźakne ſłowa porěcza. Swjatoczniſoć ſtónčži ſo ſ wudźelenjom darow, kiž běchu ſo na wupyſchene dołhe błida ſtkadle.

— **Njeſboże na dróſy.** Wječera pſchipołdnju wokoło 1/2 6 hodź. ſta ſo njeſboże na kſchižiſchcźu Wettinſkeje a Pauliſkeje dróhi. Wjednik automobila, kiž na pruhu, po Pauliſkej dróſe ſ połnozy jedźeſche, ſchmórknu ſo motorſkeho kolesarja a jeho ſoſinja, kotraž po Wettinſkej dróſy ſ wječorom jedźeſchtaj. Motorowy kolesaŕ a jeho ſobujedźaca padnyſchtaj. Sozinc ſebi nohu nje kolena ſtama a ſo wobodrě. Motorowy kolesaŕ wosta njeſranjeny. Jědźachu ſo wobſchkodźichtej. Wobaj wjednikaj njejſtaj w khiži njiſchcźu doſcź kedźliwje jěloj. — K tutemu podatkej ſo nam hiſchcze ſ naſcheho cźitaŕſtwa powě: Schtwórtk popoł

W tejle ſtyſtnoſcźi dopomni ſo tola hiſchcze cźaſa doſcź na jateho Schcźěpanowicźa, a ſebi myſlo, ſo traſch by jemu tón pſchi tym pomożny być mohł, da jeho k ſebi pſchińicź. Sa jatymi — pſchetož hiſchcze tójſchto druhich towaŕſchow bě tole njeſbożo potrjeſchiło — furier ani hładak njeběł, wječerſke dźěn na druhe wězy myſlicź. Schcźěpanowicźej ſtużachu kaž wulkemu knjeſej; běchu jeho njemitjy takle ſmužicźe wojowacź widźeli a tole tehdy Franzowſojo wyſche wſcheho ważachu. Tola Schcźěpanowicź na takſele cźeſtne wopokaſy njekedźbowaſche; nź, cźiſche bě ſo w cźeſtich wuhłach do kucźika žydowſk, haj ſ cźaſom ſo jemu ðyſliczka w jaſnym wobcźiku ſahyboła.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

dnju wokoło 3 hodź. na rózłu Wettinsteje a Paulsiteje hrózi motorowy kolesaŕ a cježiły auto do žo frasyschtaj. Kolešaŕ po Wettinšcej drózy horje pichitšeže. Se storkom žo jozius ſ zylej mozu je žydta storhny a do jeneje zerdje sjecja, so bjes wedomja cježko franjenj leżo wosta. Hdyž bjsche jemu knjes dr. Witt prenju lekarsku pomoz poskicił, jeho we womorje leżazeho do mešćanskeje khorownje dowjesechu. Kolešaŕ sam ſ lózjschej schodku wotestežže. Policija bjsche hnydom na mestnje a pschepytowasche winu.

— **Nimopuczowazy 50lětny muž** lejesche wczera pjany psched lehwom dželowieje žłužby. Pod hrodom. Policija durbjesche jeho do sthowa wsaczj.

— **Wožobowaj autaj** wczera popoldnju wokoło 2 hodź. na tschižnišchczu Hornjczerkjeje haŋy, Drjewowych witkow a Zyhelnjeje haŋy do žo frasyschtaj. Jenož wosjaj žo wobjkodžischtaj.

— **Rada za maćerje podawa so w Khrósćicach a Worklecach** w januaru nic 1. srjedu, ale hakle srjedu 9. januara.

S **Khelna.** Skoro wschitzy, kotrjž psches naschu wjesku jedu, hladaja ſ wobdźiwanjom na thežu, kotruž žebi tudy nasch wjesnjan architekt Domschta twari; nekotri žo žamo praschesa, schto to budže a druhy chedźa wobjecź, schto žebi tudy na wšu tajku džiwnu thežu twari. Je to wopraudzje zpodiwny twar. Sda žo to byeć hrodźik abo mała zyrkwiczka. Zyły twar je ſ kantjenja twarjeny a na tšesce je hanka kula bjes wotnow wutwarjena, na kotrejž steji hischcze mała weža. Wschitko dohromady czini napohlad prawoskatwneje rusjeje zyrkwje. Tuta rjana a zwjozolna thežа, kotraž hischcze hotowa njeje, by hischcze njeschi napohlad posficiła, hdy by na wyschschim, prózdnym meješe a nic tak ſ boka dróhi w tajkim dólczju staka.

S **Khelna.** Sandženu srjedu czinješe knježna Madlena Kjeżez w franziškanskim klóschtrje w Budyschinje swój profeſ. 5. měrza 1932 wona do tuteho klóschtra sahnje a pschija zradowne mjeno Marija Fidelis Dwě a połtsche pschihotowasche žo wona na žiwoje czežne sluby, so by žo pobožnemu klóschtrisenu žiwjenju wenowała. Wobuzeł wona w tuthym czasu skorje a dyrbjesche žo pot léta lekowacz. Druhi dżeń hodow pschinidże ja nju dżeń, ja kotrymž je wona hižo dolho žedźała a knježna Kjeżez bu do franziškanskeho rjadu pschijata. Wona je wenja Serbowka, kotraž do nowosałożeneho franziškanskeho klóschtra sahnje. Dolho je wona we tom rozwažowała, prjedy hacz žo rozsudźi, so do tuteho žiudeho rjadu sahnje a žiwoje žiwjenje w lubości k blischemu Bohu wopruje. My wschitzy žnajemy tutón czichi klóschtr w Budyschinje, hdyž je nasha wjesnjanka žiwoje žiwo namakała a pschejemy jej Boże žohnowanje za jeje skutkowanje.

S **Budestej.** Rosdźelenje pakczikow ſ darami lubosceje je mjes tudomnymi potrjebnymi ludowymi towarschemi wulke hodowne wjeselje žiudźiło. Ssobustawki NS-žónstwa běchu žo tež tu do žłužby dobreje wólje stajiłe. Prjedy běchu w schijeżni pitnje dżełałe, so wschu wobarałe, so by nichtó zymu nemjeł. Po žiulnosći žwójšow žo žłožiło sedźacha waczoki ſ zyrobu, kotrejž běchu ſ dżela hacz do 3,40 hriwnow hódne. W zyrobowych pakczikach běchu tež ſ hacz 3 dobre platowe twjelki, kotrejž běsche tudomna Sajnicjanska žschadowna zymske pomozy pschepodała. Nětkle 480 žwójbam ſ 1190 wožobami žo pakcziki darichu. Nimo tuho dostachu hischcze potrébni 2 wuthlowaj kuponaj, ſ kotrejuž ma žo jedyn jako hodowny pschidawk wobkładowacz. S kuponami za zyrobu, kiž žo po žyhlosći žwójšow wudawachu, žo jenotlimym domam saža pjenjezne wołożenje dosta. Jera witane běsche tej pschidaczne rosdźelenje muki, po 2 hacz 8 puntach jenotlimym žwójbam Dożyła je po 24 zentnarjow muki rosdźelilo. Też tudomne policija je zyrobowe pakczki zymskeje pomozy darila. Mésini rjadowarjo NS-ludoweho spomožerstwa žu dary pohrédkowali. Starym a bédnym ludźom žo dary do domu donjeschu. Wschitkim daricelam a pomoznikam wutrobny džak!

S **Miejschiz.** K rosjaſnjazemu pschednoschkej wo schitkanju pschecziwo nadpadam ſ powétra bé heitman tudomneje wobnjowe'e wobory wjeſnjanow pschepročnk. Wón wo sapalnych bombach a wo wobaranju pschecziwo nim a wo wupróžnjenju thežnych kubjow rosprawješe. Towarsch Hajnwa wo naplakowaniu zyroby rěcžeše. Kóždej dwě niedsele dyrbi so ratarske zhromadźizna wokmesci, w kotrejž budże so wo tunischim a pschihrawnischim dżełaniu role rěcžeca. Na kónzu wjeſnjanoſta E. Nicjas barei Augustei Barschej jako prénjemu wo wšo cżehnu ſchiſ a frentischich wotewarjow pschepoda.

S **Wosporka.** Pschi liczenju stotu 5 dezembra nalicżichu w naschim wjesnje 49 koni, 280 howiadow, 296 žwini, 9 wowzow, 125 kosow, 254 huſ, 26 kaczkow, 981 wjeſnjych kokoschow, 373 mlodych kokoschow, 15 parlojtych kur a trutow, 343 kaniklow, 79 kocżow, 45 pžow.

S **Kettij.** Druhi dżeń hodow je tudomny schewſki mischtr Wilhelm Buchert je žwojej mandželskej Augustu rodżenej Schálzj sloty thwaſ wožwjecził.

S **Lubija.** Se stónczenjom léta 1934 dopjelni žo 150 lét, so Lubijſki dżenik „Sakski Postillon“ wuthadża. S kurwjerchowej dowolnosću kuthicżiſchcżeſ Korla Djedrich Wótkel wot januara 1785 mésaczník wudawasche, kiž bésche po zylej sakſkej a pruſkej Hornjej Łužiju rosscherjeny a sa tanniſchi czaſ spodżiwnje wulki nakład wo 4000 exemplarow dožpe. Wot léta 1807 wuthadżejsche „Postillion“ jako tydżenik a njedźiwajcy wschelakich wobczežnjenjow žo w czaſu po rewolucijii léta 1848 hacz do 1870 do njedżelnje wuthadżajeje nowiny wutwari.

S **Mjedżjosla.** Pschi pschihonjerſkej honitwje, kotraž žo 22. dezembra na tudomnych honach wotmé, poſtéli 8 tšesow ſ pomozu 40 honjerjow 47 sajazow, 41 kaniklow, 16 bažantow, 3 schtrélkawy a 1 mateho schkrholoža.

Zo **Sunowa.** Naša wjes na přikladnome wašnje po swojich mocach postupuje. Hdyž zaso léto ke kóncej běži, je to zdobne, rac wróčo pohladać a rozpomnać, što su wjesnjenjo za čas po wójnje wšo docpěli. Njedawno hakle su 400 metrow wjesneho puća z Hórčanskim kamjenjom plestrowali, je to hłowny puć wot Sulšec přikhadźacy hač ke knježemu dworej. Skoda, zo „klóšte“ njeje swój kónc hač ze wsy won — někajke 50 metrow — sobu wutwarił, dokelž tu je za čas deška žałosny pimpus, zo mohł tam ćeacy wostać. Wjesne ladko mjez kowarnju a korćmu, hdźež srjedža steji rjany zornoweccy křiž w malej zahrodcy a tafla z mjenami padnjenych jako wójnski pomnik — kaž pyšny hajik, je kołowokolo plestrowane a čini nětko zaćišć rjaneho měšćanskeho torhošca, kotrež so na čěmnych wječorach w milinowym świetle jewi. Puće do wšěch štyri stron su sobu wobswětlene. We poslednich lětach su sebi natwarili gmejnsku khežu, hdźež bydla nětko 4 swójby, ale žana na „gmojnje“. Wšitcy płaća najeński pjenjez; su dali wutwarić w staŕym hrodže kapałku, wosebje za šulske tydźeńsko kemše Konječańskeje šule a za wołoženje staŕym ludźom z Konjec a Sunowa, kotříž njemóža wjacy do Ralbic do wosadneho Božeho domu khodźić. Po přewzaću klóštrskeho knjezeho kubła su skónčnje wšě haty wot klóštra wotnajeli, kózde léto je dale wutwarjeja a plahuja samo karpy pop říkładze wulkorybarstwa. A jenotliwi wšitcy su swoje małe a z dźěla idiliscy leżace *statoki w běhu lět tak lubje a skedźbnje* wutwarili, zo, štóž Sunow za 2 abo 3 lětdźesatki widźał njeje, jón njeby znał. Wjes nima žaneho bara, běchu to wšo w starych časach knježi robočenjo a khudźi khěžkarjo, ale dźensa su bjez wuwzaća wšitcy w lěpšich wobstejnosćach žiwi a wšo mali ratarjo a swobodni ludźo a čuja so zbožowni, byrnjež dyrbjeli też z wjetšeho dźěła jako našeńcy swoju serbsku domjacu pódu, drje často mačanu z hórkim potom a drje też z krwju swojich prawótcow ,dźensa sami zaso wobdźěłać, wšak statne prawa, socialne sprawne, w nowym směru kóždeho skitaja a w nuzy trjebaj podpjerają. W našej wsy pak hišće nichtó podpjery wudołženja trjebał njeje. Najebać toho, zo ma Sunow poměrnje wjele wudawkow na socialnych podpjerach njesć a měješe w zaňdźenych lětach hišće wjele wjacy a hdyž wopominamy, što je gmejna wšo wuwjedła a zarjadowała a wudawkow a ćežow přewzała a sebi wšo zwažiła, dha móže tola spokojnjo na zad a w dobrej nadźiji do příchoda hladać a w nahožnym dobrym zmyslenju dale dźěłać a spěwać. Dźělowe lěhwo, kotrež tu nimale léto dołho pěri knježim dworje steješe, je so před hodami do Pěskec přesydliło a — a čichi ryzy serbski raz našeje wjeski na kromje holanskeje krajiny w našej rjanej serbskej Łužicy je zaso tu z domom.

Z **Konjec.** Kaž je to w městach a hižo na wsach druhdźe wašnje, tak mamy też pola nas lětsa na ladku před wjesnej korćmu hoždźeššenku štom. We wječornych hodźinach błyšeli so we swojich milinowych świetleškach, ścele swoje złote prjahi do wšěch wokolnych woknow a dopominja nas na świětło njebjeske, kotrež je před wjacy hač 19 stami lětami na zemju přišło a so potom po wšej zemi rozlinyło do wutrobow wšěch človječkow, kotříž su dobreje wole. A ruje w našim času je to wosebje nuzne a wuzitne, zo hajimy wšě nałožki, kotrež nas dopominaja na staroďawnu wěrnosć, zo jeničky Khrystus je to świětło, kotrež zamóže nas wjesć tu přez dol sylzow jónu do wótreho raja njebjeskeho a wuči nas, zo mamy sa zdalować nowopóhanskich wabjenjow a prudlow našeho časa. Tutón štomik, rjanu módru jódlenku, je stajił naš korćmař Jakubec, wjednik namětnete stronnjo skupiny.

S **Kamjenza.** Jako 3. farař Kamjenšteje evang.-luth. wosadny bě jo farař Ernst Jenč, syn naschego pschedneschego bothoktneho nětko na wotpočinku pschebywajeho 3. farara Pawola Jenča wuswolił. Boži dżeń je jeho superintendent Thomas žwjatočnje psched zhromadźenymi wosadnymi do jeho sastojnstwa žwjatočnje japokasał. Napohledł je farař Jenč farške mésino w Herołdu w Elsasu sastawał. — Krajny zwrkwinski hamt je na teho runje wupróžnjene 2. Kamjenšte farške mésto farara Larraha w Sarcje pola Kamjenzy powołał.

S **Kulowa.** Stare znamjo naschego města, pósijsi stoky z lětnej liczby 1732, bě so psched dwěmaj měšczanoma z tocha baschcza do Wojerez wotwjesł. Tom staj jón rězbarjej Dirr a Gerbert wuporjedżałoj. Sdobnu je so porjeńschemu stoku wrócił a ſ nowa nasche torhoschczo pyschi.

Se **Ssuschcze** pola Kulowa. Tudomnemu polleńskej Michałej Michałkej žu paduschi ſ khlěwa dwě hušnzy kradnyli. Měšto mlodych žu sebi runje dwě starzy wubrali. Pola Czjorlicheja schatu ſ powjała kradnychu. Njedawno žu w Hósku jenemu wikowarjej schtyri hušy kradnyli.

S **Kletnoho.** Djenża prjedawschi wojnarski mischtr na wotpočinku Hermann Lohan duchownje a cżelnje czity a cżerstwy žwoje 92. narodninu žwjeczi. Lohanez dżeń je hižo wjele lět ſ wudowzom a wjazu trócż ſ pradżedom. Njedźiwajcy žwojeje wysokeje starosby žwojim žwójbnym hischcze wjele w ratarstwje pomha. Sa wschě žwětkowe a wjesne podawki ko wón žiwje sajimuje. Dla jeho sprawnosće a cżežnosće jeho wschudże lubuja a žebi jeho waża. Bóh lubi Knjes chazk jemu dale frowosći a biesstarosine žiwjenje spožcżić.

Z Łužicy

S **Wuhanczij-Kobilz.** W nozy so žoboty k njedźeli žu paduschi ſ Wietzez korczmy ſ kožany pjeſ, 3 pory czrijow, 2 hušezy, wokoło 100 zigarow, 70 zigaretow, 5 litrow likéra a jedyn automat kradnyli. Automat sady brózne rospačżichu a jón leżo twostajichu. Tu žamu nóż spytachu ſ knježeho hata we Wuhanczijzach karpy kradnyć. Pschi tutym dźele pak jich felchachu.

S **Pokžuzih.** (Sonjetnje snjeſowšk.) Sandženu žobotu je w nozy k 11 hodź. pschi ranžerowanju na tudomnym dwórnischczu želesnješi dżełacżeŕ Pawol Pšick ſ wosa wotškocżiwschi pod kola padnył. Sa nékotre hodźiny je wón na poczerpjene rany w tudomnej khorownji wumrjeł. Wón žomu w tři njedorosczene dżeczi za žobu sawostaji.

Přilopk

W automobilu žo spalita.

Njedaloko Spechtshausena na Barlinika-Schczecżinskej dróhy jedyn wožobowy automobil do schloma sawadźi. Wóš žo hnydom sapali. Mjes tym so wožowy wjednik, wjeſny dr. Meier ſ Barlina, samó žobje a dżewczeżkine dżeczo wukhowacż, žo žona ſpali, kotrejež mjeno hischcze njeje znate. 35 metrow dołha wožowa cżeŕ dawa špólnacż, so je wós jara ztoku jeŕ.

Schtomy puschczerjo snjeſožili.

Wobydlerjo branibórskeje wby Strinke tuthwilu schtomy w lěsu puschczeja. Schtyrjo dżełacżerjo su žo wutoru ſ cżežkim njeſožom podeschli. Do połojcy rosrěsany schtom žo do cżaża powaliwschi na tśjoch muži padże. Jedyn ſ nich žo hnydom saraży, druhemu žo noga rozrasthschcżej. Tżeći dżełacżeŕ žo tóžo žrani. Schtomy muž njesranjeny wosta.

Wažna liſczina mjes starym cżaprom.

W Lubanju (w Schlejskej) namaka kdžčolwiek dżełacżeŕ na hornjej lubi mjes starym cżaprom staru mešczańsku liſczinu ſ lěta 1371. Wona sabéra žo ſ lětnej danju na cżežkeho kżora Korlu IV. (1347—1378). Tuta liſczina žo mešczańskemu archiwej pschepoda. Namakak tuteje liſcziny, kiž hižo ta lět dołho jako tśjoch płacżeſche, dosta wot měšta nahladnu pjenježnu dar. Liſczina je zble derje wukhowana a hischcze cżitajomna.

80lětny dże mežačnje 1200 kilometrow.

Wulkotny skutk dokonjeſche jedyn rekordny khodjeŕ w měſtaczu Murnau w Bayerskej, pšches kotrejž žu tej naschi Hornjo-Ammergawšzy pucżewarjow jěli. Jedna žo wo 80lětneho profeżora mathematiki, kiž wschědnje 42 kilometrow dołhi pucż mjes Murnau-om a Weilheimom (tam a ſpjeńj) žamo w deschczu a žněžy ſaż w palazym ſtóżu dże a to hižo léta dołho. Mjeni, so tutón wschědny wukhod jeho ſtrowošći tnje. We Weilheimje nima thwile žo pożybnyć, ale pije ſtejo jemu ſchkleńzu mloka.

Rózna bitwa ſ pschesmykarjemi.

Pola Gastela na hollandſko-belgiſkich mjescach je w nozu k ſjedže k dżiwoji tśjelezu mjes hollandſkimi celownišnimi ſastojnikami a pschesmykarjemi dóschło. Zlownišni ſastojnik pschesłapi pschi ſwojim kontrollowanju pschesmykarſkich cżrjodu, kotraż žo do cżekanja da, jako žo ſastojnik blížeſche. Saſtojnik jeneho ſ pschesmykarjow dosżeżny a jaſa. Jako ſbytni pschesmykarjo pytnychu, so běsche ſastojnik ſam, žo woni ſaſo wróćichu. Woni wobtupichu jeho ſe wſchěch ſtron a njetachu ſ kamjenjemi do njeho, so dyrbjeſche ſwojeho jateho ſaſo puschczeć. W poſlednim wokomiku pschichwata a wuże pjecż zlownišnich ſastojnikow ſwojemu towarſchej na pomoz. Tuczi hnydom cżełachu. Najprjedy žo jim poradźi, nadpadowanych pschesmykarjow wrócżo ſtłocżeć. Tola Gastelske wobydlerſtwo pschesmykarjow podpjeraſche, ſo woni ſaſtojnikow ſwojich nadběchachu. Saſtojnizy dyrbjachu cżełenjo zoſacż a ſwój wós ſtejo wostajicż. Nadobo nowi żandarmoju pschichwatachu a ſylnje do pschesmykarjow a jich pomocnikow cżełachu, ſo dyrbjachu woni cżłonczinje cżekacż. Wóſmom pschesmykarjow wosta cżełokranjenych leżo. Po puczu do thorownje jedyn ſ nich wumrě. Dwaj druhaj ſtaj ſmjerzć ſtraſchnje franjenaj.

Sbéžł w jaſtwje.

W jenym jaſtwje w Glasgowje w Schotyſkej běsche žo jatym wſchědnym wukhadny cżaſ pschichrócżił jako thsoſtanje ſa sbéžkarſki popyt. Jako žo jeczi préni dżeń hodow do žiwoich komorkow wróćachu, nékotri jeczi ſtrażowarjow nadpadżechu. To dowjedże ke kwarnej pschimanizy, kotraż žo hałke ſtónczi, jako žo druhi ſtrażowarjo na pomoz ſaſwolachu. Dwaj dohladowarjej a jedyn jaty žo ſranichu.

Cżežke ſnjeſoženje w papjerniku.

W Rouenje w Franzowſkej ſchéſcż dżełacżerjow do wulkeje papjeru rosmjeżacżeje maſchiny padżechu, hdyž žo delka, kotraż bě pšches tadź pokożena, ſkama. Pjecż dżełacżerjow žo cżežko ſrani, jedyn wumrě.

Korſiſka krejna wjeczba.

W jenej Parižſkej korczmje w nozy k njedźeli hoſcżo ſ revolwrami ſtżelachu. Tżjo hoſcżo, mjes nimi ſtżélene dżeżo, žo cżežko ſranichu. Dżeżo je mjes tym na žwoje rany wumrjeło. Kaž žo ſda, žo wo ſkutk korſiſkeje krejneje wjeczby jedna; pschetož jedyn Korſa po ſtżelerju khwataju ſ korczmy wunidże, cżehodża ſu tukanje na njeho wobroczi. Wón pak prżeſcże, ſo je žo pschi ſtżelenju wobdżélił. — Też w jenej Lyonſkej kofejowni je dżeżacż wožobowy do žo ſtżelało. Jeneho murjerja žu pschi tym ſ twiſtelom do wutrobý morili. Policiji žo njeje poradźiċ, žhonicż, kajkich pschicżinowu dla je ſ ſtżelenju dóschło.

166 žmjertnych woporow hodownoho wobkhada w Sjednoczenych ſtatach.

Hodowny wobkhad w Sjednoczenych ſtatach połnócneje Ameriki běsche letża woſebje žylny. Mulzy wobžarowacż je, ſo je žo pschi tym też wjele njeſožow ſtało. W Sjednoczenych ſtatach žu hody 166 morjwych pschi njeſoženjach na dróhach naliczili.

Zamolwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smolef a za nawótski dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. XI. 1934: 2295.

W bibliji zležźcé žłužbnu pśihajnu sapowźdźik.

Wo žadnym podawku, so sastojnik nabožnych pśihćinow dla žo sapowéda, žłužbnu pśihajnu słožiś, je žo pśed badeńskej žłužbnej khłostajej komoru jednako. Jedyn policajski straśnikhćer w Karlsruhe, kótaryž bé 14 lét swoju žłužbu k połnej spokojnosći swoje wyśnjenośe sastawał a kótaremuž też jeho pśedstajeni najlepśe wopśimno dachu, bé žo na dnju słoženja pśihajnu jako khory samolowik. Kaž wón pśed žłužbnej khłostajej komoru dopokasa, wón pśihajnu dla nabožnych pśihćinow sapowéda. Dokelž bé pśed nékotrymi lětami sjednoćenśinu khutnych źiłdźerjow w bibliji pśihlupił. Sacérnuśe je žo tole sjednoćenśiwo rospuśćeśćo a žo jakasalo, mjeńśe žo sastojnik w źiwośiu swédomju sa swjasaneho a sejerasće žo na śejnje Mateja 5, 23—37 (Waścha rěc ńech je: Haj, haj, nź, nź, śichtož je wyśe teho, je se śleho.) a na Jakuba 5, 12 (Pśedewe iwśeńmi wśezani pak, moji bratśja, njepśisahśajśe.) Wón wuraśnje praji, so ma nazionalne symbole źiłdźeś, so njeje pśiśeśiwo wjednikej, nimźelskemu kanclerej a statej, so pak žo jemu po śmutkownym nahładze wo wérje pśiśeśiwoja, nazionalne symbole strowiś. Po pśicherpjanju źudowepo pśiśedbydły policajski straźnikhćer praji, so po jeho ménjenju stat njemóże sastojnika wobtkowaś, kótaryž pśihajnu na wjednika sapowédźi, a so dijźiplinarišći źud njemóże hinak rosśudźiś, hač puśeśeńśe je źłužbu wuprajiś. Słužbna khłostaja komora po namjeźe sastupjerja wobśtórźbu wobsamknu, so ma žo wobśtórźeny je źłužbu puśeśeś, tola jemu podpjeraśku mjdn we wuśkokosći 80 procentow pensije na dwé léśe pśihajś, dokelž njejźu njeźeńśne pśihćiny wobśtórźeneho k jeho pśećiwjenju pohnule.

Najnowiše z cyłeho swěta

*** W jenym Wrótźiławskim hosćenzu žu schtwórtk rano njezjenjenu Martu Friesełez je Strełena do wutrobna śeńenu morwu namakali. Sa mordarja maju jeje lubowarja, kótaryž je tehorunja w hosćenzu pśechowowali. Polizija sa nim źłeźi. Pśihćinjna njeźłukła njeje znata.**

*** Pola Raumetengruena w Frankach je žo druhi dźeń hodow cźežke njeśrośe z automobilom stało. Automobil, w kótrymž schtyri wośoby žeńachu, žo pśeceźiśnu a dožiśła rosrasy. S Wunśiedela połkadźaja wodźerka auta a jeho iwarśich žo cźežko sranjschtaj. Tamnaj žobujeźdźajaj, 14-létnaj hólcaj z Markłeuthena, žo morjschtaj.**

*** Na awśtrijskej połednjschej żeleźnizy bliśko Wina je cźah wośobowy automobil śhradnuł a dožiśła rosbił. Wjednik automobila, jedyn lékaŕ, a jeho maćj, žo hnydom morjschtaj. Druhich nutśkadźeźaćych dowjesechu mrjeźnych do Lhorcwnje. Pśichełhodneho straźnika, kótaryž bésche sapomnił pśichełhod sawrjeć, žu sajeli.**

*** Pśichi sajeźdźe do Toulouseho dwórnischcza w południschej Franzowskej srasły wośeboły cźah do rańcźowaneje maschiny z dwéma wosomaj. 15 pućowaćych we wośeborym cźahu ża rani, nékotśi mjeś nimi cźeźko.**

*** Pśichi pełnóźnym méćikim brjoły Schpanjiśleje je žo schpanjiśki rybaŕśki cźełm „Republika“ z pśichśitanoho města Viga z ziłej wośsadu podnórił.**

Radio

Sćwórtu 29 dezembra Ljubichimy.

Königswusterhausen. Nimo śnateho wiśhnego programma: 6.35 wjeśeły raniski konzert. 11.40 za burow. 12 pśichpołdnischi konzert. 13 tacźele. 18 sportiśi tydźeńśi pśichlad. 20.15 hrody w mešćańcu.

Lipsk. Nimo śnateho wiśhnego programma: 6.05 za burow. 6.35 raniśni konzert. 12 pśichpołdnischi konzert. 13.10 tacźele.

Hišće ważne z dnjeśnego programma. Barlin: 20.10 wulki pišany wjeczor. Königsberg: 19.10 dujeźkach udźba. Mrótźkaw: 20.10 operett. wjeczor. Frankfurt a Stuttgart: 20.15 wjeśeły wjeczor. Mnichow: 20.30 operetta „Zarewicj“. Wiw: 21.25 wjeczorny konzert. Warschawa: 21.25 łohka hudźba.

Protyka dawkowych termijow

za měsaj januar 1935.

Finanzneniu hamtej ma žo sapłacźiś:

5. januara: Dawkowy wotźah wot dźełaćeŕśkeje mšdy, mandźelska pomoz dośtawarjow, pomoz za njeśaśłužerjow a mšdy, kótaraž ju žo wot 16. hač do kónca dezembra 1934 wuplacźiśe.
10. januara: Burjowy wobrotowy dawk.
10. januara: Wobrotowy dawk — pśichipowźdźenja a napłacźenja za měsaj dezember 1934 abo IV. proćenśne schtwórśeśto 1934.
15. januara: Pśichinoschći do nénjskeho ježiwjazeho stawa.
21. januara: Dawkowy wotźah wot dźełaćeŕśkeje mšdy za měsaj, kótaraž ju žo w cźaśu wot 1. hač do 15. januara 1935 wuplacźiśe.

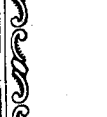

Hdyž so nad radiom wjeselśe pisajśe nam, hdyž so na njón knéwaśe — pisajśe nam też.

Statny zwjazk nėmsk. wobdźėlnikow radia (RDR), wokrjesna skup. w Budyšinje na Hošic hasy 21

Hamtske woziewienje z Budyšina.

Die Nacheichung der im öffentlichen Verkehr benutzten **eichpflichtigen Meßgeräte** findet am 2., 3., 4., 5., 7., 8., 9., 10., 11., 14., 15., 16., 17., 18., 21., 22., 23., 24., 25., 28., 29., 30., 31. Januar und 1. Februar 1935 in der Zeit von 8—16 Uhr in der Gastwirtschaft „Schützenhaus“ statt.

Sie erfolgt straßenweise. Die Beteiligten erhalten schriftliche Aufforderung. Wer eine solche Aufforderung nicht erhält und im Besitze nachzueichender Gegenstände ist, hat dies in der Polizeihauptwache, Hauptmarkt 1, zu melden. Die Meßgeräte sind in reinlichem Zustande dem Eichbeamten vorzulegen.

Die Nacheichung **ortsfester Gegenstände** findet am 2., 3., 4., 7., 8., 9., 10., 11., 14., 15., 16., 17., 18., 21., 22., 23. und 24. Januar 1935 in der Zeit von 8—16 Uhr statt. Die Gegenstände sind von ihren Besitzern bei Beginn der Nacheichung dem Eichbeamten anzumelden, der die Zeit der Nacheichung bestimmt.

Die Nacheichungsgebühren sind sofort nach erfolgter Nacheichung zu bezahlen. Nach der Nacheichung wird eine Nachschau stattfinden. Zuwiderhandlungen werden bestraft.

Bautzen, 20. 12. 1934. **Der Stadtrat, Polizeiamt.**

Hamtske woziewjenje z Kamjenca.

Die im Grundbuche für Bulleritz Blatt 12 und 90 auf den Namen des Landwirts **Martin Kaiser in Bulleritz** eingetragenen Grundstücke sollen am 5. **Februar** 1935, vormittags 9 Uhr, an der Gerichtsstelle im Wege der Zwangsvollstreckung versteigert werden.

Kamenz, 19. Dezember 1934. **Das Amtsgericht.**

Towaŕstwowski powěstnik.

Brježźany. Wšelomostne kolo „Hromadnik“ změje śtwórtk 3. wulk. rózka 1935 swój hodowny swjedźeńk. Deklamacije, spěwy, pśednoski khutneho a wjeselego razu so poskića. Započatk 1/4 8. w hosćencu „Christianbräu“ na Christianskej dróży 22.

Předsydstwo.

Rěčespytny wotrjad Maćicy Serbskeje změje srjedu 2. januara 1935 popołdnju w 5 hodź. w Serbskej kofejowni posedźenje. Sobustawy so najwutrobniśo pśeproša.

Maćica Serbska. Srjedu 2. 1. 1935 popołdnju wot 3 hodźin sem **wotrjady**, wjećor 1/2 8 hodźin **Bjesada** we Serbskej kofejowni w Budyšinje. Sobustawy z pśiwuznymi so wutrobnje pśeprošuja. Předsydstwo.

W nowym lěće
do kóždeho serbskeho domu
Serbske Nowiny
Wšitcy, kiž su sebi **wědomi** wuznama našeho **jenička**ho dźenika za wukhowanje našeho ludstwa, njech su nam pśi pśewjedźenju tutoho pśedewzaća **napomocni.**

K Sylwestrej
wosebje tunjo:
Połonowe wino litr jen. 78
Cerwjene wino litr jen. 98
Běłe wino . litr jenož 110
Jerjowa sołotej 1/2 pta. 30
Mjasowa sołotej 1/2 pta. 35
Majonaisa . . 1/2 pta. 40
Połne jerje . 10 śtuk 45
Wše rybjace konserwy po najtuńšich płaćiznach
3 procenty rabata 3
Thams & Garfs
w Budyšinje
na Hłownym torhošću 8

K Sylwestrej
Złotožołte słódke italske
Dessertowe wino litr 1.30
Samoske (woprawdźite) wosebite poskićenje litr 1.30
Połonowe wino litr 0.78
Rum — Arak — Punsch poskića
Friedr. Grimm
w Kamjencu
na Budyskej dróży 34

W **rózku wěrow. pjerśćenjow** namakaśe wulki wuběrk pjerśćenjow za ślub a wěrowanje, masiw złoto, bliko w. f.-ln. **Oskar Brückner** w Kamjencu na Budyskej dróży. Rózkowy wobkhod

Jsraelec rěznistwo w Bukecach
poruca tutón tydźeń swojim woteběrarjam
kajkostn. twory

Spušćomna holca
do maleho ratarstwa pśi dobrej mzdźe so k nowemu lětu pyta. Dalše zhoniće w Budyšinje na Hošic hasy čo. 5

Holcu do domu
k nowemu lětu pyta
Bartowa w Brěžnjcy

Kruwa,
wysokosućelna, na pśedaj
w Brěžnjcy čo. 20

Nowolětne khartki
serbske a němske
w Serbskej knihaŕni
w Budyšinje

Wowčerski pos
ćeknył. Za myto njech so woteda
w Radworju čo. 61 b

Dźěćace kolesa
we wšěch wulkosćach ma tunjo
Jan Schieback
na Muśakowskej dróży 4

K Sylwestrej
poruca kupny dom
Pawoł Glawsch w Pančicach
Běłe a čerwjene wina,
połon. wino ze suda . . litr 80 pj.

Emil Jende
w Budyšinje na Seminarskej hasy 25
Założene 1892 :: Telefon 2671
Budyska palerńja a spirituozowa fabrika poruča
k Sylwestrej
dobre taflowe likéry 30% . . litr 3.60 hr.
w najlepšej staroznatej dobrej kajkości.
Mješenje Jamaika-ruma, araka a paleneho wina
kaž też punćowe essency, dobreho aroma a dobreje kajkosće.
Za kopy punć poručam dobre čerwjene wino . . . . . litr wot 1.00 hr.
Wo słódkich winach, kaž Malaga, Portske wino, Samoske atd. mam wulki wubjerk.
Běłe wino Rheingauske, pfalcske a moselske wino, bleša bjez šklenčy wot 0.85 hr.
Wosebje woblubjene su a so rad kupuja moje připóznate dobre
płodowe wino
wino z janskich jahodkow, połna kwěška, wino z holanskich jahodow, po burgundskim wašnju, so čoplemu punći hodźace jabłuk. wino wulherške, podawa krasnu bowlu
Tute tśi kajkostne płodowe wina su so w mojim wobkhodze po starym wašnju zhotowiłe, tohodla njejsu kisałe, tola pak maju wjele procentow alkoholu.
Wšitke wudźełki su samsneho zhotowjenja
Tak kupuja moji woteběrarjo z pśenjeje ruki
Hač do Sylwestra bjez pśestawki pśedawamy wot 8—19 hodźin.

Waš wobraz dostanje hnydom wobluk pola
Rudolfa Wilhelma
w Budyšinje na Serbskej hasy 16
Telefon čo. 2187
Marmor, porcelin, šklenču, śpihele, podołhojte wobluki, domjaca a kuchińska nadoba, woknowe šklenčy, šklenčerńja, śwěčniki a Bože matry, wobrazy a postawy swjatych. Dopomnjeńki a dary za wše čestne dny.

Nowočasne rolowy, šwedski plat tunjo
Jda Wärker rodź. Erlerec w Budyšinje, Zwonk. Lawska hasa 10
Gardiny
Meble
w znatym solidnym wuwjedźenju najtuńšo pola **Desoang** pěćko na Moltkowej dr. 17

Njedźelu, póndźelu a wutoru
škotowanje na pśemó
a k tomu
jěd'enje pjećenje kołbasy
Pśećelnje pśeproša **H. Jakubec**
Herbska grychta w Konjecach

Hosćenc w Smječkecach

Jutśe sobotu (29. hodownika)
swinjorězanje
z reju bratkow.
Njedźelu 30. hodownika
jěd'enje pjećenje kołbasy
a dalewjedźenje reje hratkow.
Wutrobnje k tomu pśeproźuje **J. Robel a mandźelska**

76 Seiten stark, mit Weltprogrammen, vielen Bildern und Artikeln
Die bestausgestattete und inhaltreiche Deutsche Funkzeitschrift
Mit Geräteversicherung
Monatsabonnement nur 85 Pf. durch die Post. Einzelheft 25 Pf.
Probehefte gern umsonst vom Verlag, Berlin N 24

Hdyž do noweho lěta
1935
zastupiš, pśeješ swojim lubym kupcam, hosćom, pśećelam a znatym wjele zboža a zdobnowanja do tuteho noweho lěta. Čitajće to we našich
Serbskich Nowinach
Hač do póndźele dop. 10 hodź. so tajke nawěški pśijimaju

Přiloha k číslu 301

SERBSKE NOWINY

Piatk 28. decembra 1934

Što su nam Serbske Nowiny?

Rozpominanje k wotkhadej stareho léta

Jako dwanaćzetny wotebĕrak našcheho jenicžeho
[illegible] čuju so pohnuty pišacej wo Sserbskich Nowinach, z kotrymž niz jenoż jo, ale tyžaszy druzy šerbskeho jazyka su wusko swjasani. Tsiadzewjeczdzesaty letnik so w najwišich dnjach stónczi, z czehoż spósnajemy, so je nasch dsenik hižo ehertro stary a tola nikdy. Nowy nakladnik so prózuje, so bychu Sserbske Nowiny to byle, schtož być dyrbja — mjenujzy dsenik sa wschech Sserbow. Wĕmy derje, so evangelszy kaž katolszy Sserbja hornjeje Luzizy Sserbske Nowiny rady czitaju, tola je nĕsto wschelakim prjedawschim czitarjam njemózne je wotebĕracz, dokelż je hospodarska krisa pschewulka. Tola z nowym letkom budze da-li Bóh lepje a tón abo tamny lubowar serbskeho nowinarstwa budze, na tym ja njedwĕruju, so tez potom dopomnicz na nasch dsenik, kiż sa tuni pjenjes tak wiele sejmawscho a wotmĕnjazeho polticzuje. Mnoży sej pak sylna wĕdomi njesu, schto nam Sserbske Nowiny su, hewak bychu hižo dawno k jeho stajnym wotebĕrarjam sjuschli. Njewĕrju, so druhe dsenki lubeje Luzizy tak njestronisce politiske rosprawy podawaju. Schtóż nĕnitke nowiny z naschim dsenikom pschirunu, dyrbi pschisnacz, so Sserbske Nowiny runje tak nadrobne a spjechnje nanowische hospodarske powjesze pschinjesu, bjes kotrychž ratak dsensnischi dsen być njemóże, każ wone. Nasche lokalne powjesze se serbskich wjsow su pschezo to najsajimawsche kóżdeho czitza. Pschi tym su wobschérne rosprawy z wożadneho żiwjenja katolskich a evangelskich Sserbow skoro w kóżdym czisle. Lubi so nam wożebje, hdyż so pékne powédańczko woczischeżuje, hdżej wjesne żiwjenje Sserbow so wopisuje. Druhdy naż tez wjesheli czistowédomostny nastawk abo wopisowanje pschirody. To najsajimawsche je, so nĕsto tez pócznu rosprawu z Delnjeje Luzizy w tamnej narĕczi wosjewicz, schtož budze Sserbam jenoż z wużitkom. Redaktor M. Sémolet, kotrenuż mamy so wjele dzakowacz, je nĕsto żwoje 77. narodniny woświeczit. Jako potomnik zkawneho J. E. Sémolerja ma tu sakhużbu, so je czaż żiwjenja so prózowal, so by dżeżdżinstwo naschich wulkich mużow kcżelo a rosto Bohu k czescji a Sserbam k wużitku!

F. Th. H.

Rjek a jeho horda maj.

Prĕni offizjer parnika „Newyorka", Alfred Wiesen, njednik wulkowaršskeho czolma, je otrymuż so mużiwo norwegskeho parnika „Sisto" wulkowa, a jeho Sóstétna maj, kotraż je jara horda na wulkowaršku medajlu, kotraż je so jeho żonej spożczita.

Cyrkwinske powĕsće

Njedżela po hodżach, 30. hodownika 1934.

Nowe léto, 1. wulkeho rózka 1935.

S **Budyschina.** Krajnoz[illegible]rkwinske sjednoczenjo swjatych pschi Pólnym hrodzisku 6. Shromadzisny w Budyschinje: Njedżelu pop w 4 hodż. hodownu swjatoczność Zidowskeho swjatka dżesi. Nowe léto wjeczor 1/48 hodż. nowoléta shromadzisna; hnjes farar Paul. Schtwórtk wjeczor we 8 hodż. biblijska hodżina. — Shromadzisny swonka Budyschino: Sylwestra wjeczor we 8 hodż. w Semjanch, Nowe léto popoldnju w 3 hodż. w Dobruschi a wjeczor we 8 hodż. w Kumwałdze. Wot Sriedy 2. hacz do sobotu 5. januara rĕci w Budestezach pola knjenje Paulowoje kóżdy wjeczor 1/48 hodż. mizijonar Rychtar wot Karmelskeho mizijonstwa. Pjatk wjeczor 1/48 hodż. shromadzisna w Hornjej Hóry. — Shromadzisna za żony schtwórtk wjeczor we 8 hodż. na Zidowje. Kóżdy je wutrobnje witany!

S **Barta.** Njedżelu budże rano we 8 hodż. serbska spowĕdż, dop. w 9 hodż. serbska a 1/11 hodż. nĕmske Boża służba. Krajna sbĕrka za powschitkowny cyrkwin. fond. Pop. w 2 hodż. dżeczkemschenje. — Nowe léto budże dop. w 9 hodż. serbska a 1/11 hodż. nĕmska Boża służba. Krajna sbĕrka za swjatki pomozny sfuk.

S **Budestez.** Njedżelu rano 1/8 hodżin smĕje farar Wöttger serbsku spowĕdż, farar Bójz dop. 1/9 hodż. serbske a w 10 hodż. nĕmske kemschenje. Dop. 1/12 hodż. smĕje farar Wöttger kemschenje za dżesi 1. hacz 4. schulskeho léta, pop. 1/4 hodż. hodownu swjatoczność evangelskeje służby młodych hołzow. — Sylwestra smĕje farar Bójz wjeczor 1/8 hodż. nĕmske kemschenje. Sbĕrka za powschitkowny cyrkwiny fond. — Nowe léto smĕje farar Bójz rano 1/8 hodż. nĕmsku spowĕdż, farar Wöttger dop. 1/9 hodż. nĕmske a w 10 hodż. serbske kemschenje. Zurkwinska hudżba: Sopran: Hdyż nie z zylej wutrobu pjatacz, wot Mendelssohno. Sbĕrka skutk sjunskeje powocz. Dop. 1/12 hodż. smĕje farar Bójz kemschenje za dżesi 5. hacz 8. schulskeho léta. — Schtwórtk wjecz. 1/4 hodż. hodownu swjatoczność ewangelskeje żónskeje służby w młodżinowni. — Pjatk wjeczor we 8 hodż. biblijska hodżina za wschu mużiu młodżinu.

S **Budyschinka.** Njedżel[illegible] hodże dop. w 10 hodż. serbske kemschenje (farar Ho[illegible]rschiffi). — Nowe léto budże dop. 1/9 hodż. nĕm[illegible]schenje (knjes farar theol. Pättker z Budyschinka); w [illegible] hodż. serbske kemschenje (farar Handrik-Porschiffi). [illegible]a skutk sjunskeje pomozy.

S **Lukez.** Njedżelu [illegible] spowĕdż, dop. w 9 hodż. serbske a 1/11 [illegible]ske kemschenje. — [illegible]we léto dop. w 9 hodż. [illegible] 1/11 hodż. nĕmske kemschenje. Posawnowany [illegible]spiewanym", wot Attenburga, a: „Cżiń so muzy, kajsike po hrodzie". po R. S. Bachu. — Wumrĕli: Gertruda Armgarda a Reinhold Emil, dżesczi Emila Nienca, dźelacerja w Bukezu 7, 9 l. 11 dnjom a 7 l. 6 m. 3 dny stari.

S **Hodżija.** Njedżelu budże rano 1/8 hodż. serbske Boże wotkasanje, dop. 1/9 hodż. serbske a w 10 hodż. nĕmske kemschenje. — Sylwestra budże wjeczor w 6 hodż.

Listy Hodżijskeje farařki Mile Imišoweje

Podał O. Wićaz

(Pokračowanje.)

Prĕni syn Jank wšak staršimaj lĕto a wjacy starosćow činješe. Najprjedy bĕštaj jemu domjaceho wučerja dźeržałoj, a to přiwuzneho Jurja Jakuba, pozdźišeho Njeswačidlskeho fararja, kiż mĕješe jeho za gymnazij přihotować. To je wšĕše z najwjetšej swĕru wobstarał. Pozdźišo spóznaštej to staršej za zmylk, dźeco nic do zjawneje šule póslać, a to kóždemu wotradźowaštej, każ na přikład Nosačićanskemu fararjej Michałej Domašcy. — Na šuli potom z Jankom prawje njendźeše. Póslachu jeho z jednoho gymnazija na druhi. — Njewĕm, hač je jón přešoł. Służeše potom jako jednoletny dobrowólnik pola dragunarjow w Dźěwinje (Magdeburgu), tež bjez postupowanja; potom bu z překupcom. Prĕnja mandźelska jemu po porodże wumrě, dźeco hórzy tež. Z druhej mandźelskej njeběše zbožowanje žiwy. W lĕće 1884 zwrĕšeši ze swojim wobkhodom. Nan ze swojej serbskej sprawnosću kryješe jeho pjenjeżne winowatosće a zhubi z tym swoje cyle namĕte zamoženje hač do poslednjeho pjenjeżka. Sym wupućowa do Ameriki zawostajiwši tu mandźelsku ze synkom. W cuzbje so wjele lět bědźeże z wulkej nuzu. Přez tři lěta staršej wo nim njedostaštej ani powĕsće. Listy, kotrež jemu pisaštaj, so jimaj wróćichu. Syn drje staršimaj z wopačnej hańbu nocheże prjedy pisać, doniž so jemu njeńdźeše lepje. Skónčnje po wjele lětach so jemu hakle poradzi, nĕkajku wóstu eksisteneu jaso jemu hakle poradzi, nĕkajku wóstu eksisteneu jaso jemu hakle poradzi, nĕkajku wóstu eksisteneu jaso jemu hakle dobyć. — Staršej jeho přeco zasy podpjeraštaj, każ podpjeraštaj jeho mandźelsku w Drježdźanach a jeho synka Kurta, kotrehož na šulu a universitu pósłaštaj. Studowaše lékarstwo a je dźensa hišće jako lékař w Bochumje žiwy. — Ale kelko je to bolosćow, starosćow, sylzow a modlitwow! To so docyła njshodźi wuprajić. A to staj staršej njesloj cyle s dicha. Lódma je to nĕchtó wĕdźał. Nimo najbližich přiwuznych jenoż stara sprawna służobna Herta Wićazowa we Jancecach. Jako skónčnje po třech lětach dostaštaj staršej wot syna z Ameriki w lĕće 1887 krótku powĕsć, zo je hišće žiwy, jemu maćeŕ pisaše: „Na swojimaj kolenjomaj sym so Bohu dźakowała, zo je ći pomhał, moje lube dźĕco, mój nutrnje lubowany syno, ach hdy mohła tebi wuprajić, kajke žałostne styski su we tutych třoch lětach moju wutrobu napjelnile; kak sym njepřestawajcy na tebje myslila, kak jara sym so rudźiła." — Staroscże wo tuteho njezbożowneho syna njejsu přestałe hač do maćerneje smjerće. Zhonimy to z jejnych listow na druheho syna Marćina. Ale hdyž to wĕmy, stupi wona našim wutrobam hišće wjele bliže. — Też přez jejnu wutrobu je mječ šoł, a je bjez dźiwa, zo je so skónčnje zlemiła.

Naš wosebiće zajimuja listy, kotrež je pisała swojemu druhemu synej Marćincj. Tych je so zakhowało na 500. — Nimale wšitke su pisane w cyle wulbernej serbskej rĕči! — Wšitko bjez jeničkeho prawopisneho abo rĕčneho zmylka! — W nich so nam zjewi cyła wulka, nihdy njezaprahnita lubość serbskeje maćerje k swojemu synej. Kak maćeŕ na swojeho syna, hdyž je we cuzbje na studijach, mysli wo dnjo a we nocy; kak so wo njeho stara a jemu z nihdy njewustawacej prócu wobstara wšitko, štož k žiwjenju trjeba; kak jeho ze swojimi myslemi, maćerńymi radami a modlitwami přewodża na wšitkich pućach, — to zhonimy z najnutrnišim pohnuwanjom.

Jejny syn Marćin wopytowaše najprjedy Budyšski gymnazij. Tehdy sym z nim hromadźe bydlił we jenej pensiji pola wudowy Šołćineje, dźowki nĕhdyšeho Bartskeho fararja Thiemy. Rektor Budyšskeho gymnazija Schubert, kiż je skónčnje bjez česće swoje zastojnstwo złožił, mĕješe nas Serbow trochu zańć. Snano to njeje tak złe mĕnił. Ale Marćin wopuści jeho dla gymnazij a dźeše do Žitawy, hdźež je maturu wobstał. Potom je prawo studował w Tübingenje, w Barlinje a Lipsku, hdźež je 25. 6. lěta 1894 swoje statne pruhowanje k wulkej radości swojeju staršeju a po tym też promowował. Po přihotowanskej służbje jako referendar na sudnistwach zastupi do zarjadnistwa sakskich żeleznicow. Wożeni so ze dźowku wobsedźerja cigarowęje twornje Geipela we Budyšinje, kotraż jemu synka z mjenom Jurij porodźi. Marćin Imiš wumrě bohužel přezahe, jenož 51 lět stary, w lĕće 1921 jako financny radźićel. w Kluču pola Drježdźan. Wón je so wopokazał jako hódny syn swojeje serbskeje maćerje a swojeho luda. Je so přeco ze wšej swĕru wuznał jako Serb a je přeco podpjeral naše narodne prócowanja. We swojim wysokim zastojnstwje je našemu ludej wopokazał nĕkotrużkuli ważnu służbu. Haj, swoju dobru maćerńu wučbu w serbskej rĕči je nałožował pozdźišo na to, zo je wšelake serbske nastawki, wosebje też wo swojich pućowanjach po Čěskosłowakskej do Serbskich Nowin pisał. Swoju maćerńu rĕč wón cyle wulbernje wobknježeše a też rady rĕčeše. Je so też prócował, swojeho jeničkeho syna Jurja Serbowstwu zdźerżeć. To drje so jemu ze swojej zażnej smjerću poradźiło njeje. Ale płody je też to njesło. Syn Jurij, kiż ma dźensa ważne zastojnstwo w němskim časopismowstwje z luboscu spomina na swojich wótcow a swoju domiznu, a je nam rady přewotajił wuley ważne zawostajeństwo za swojim dźědom, kiż ma najwjetši woznam za naše stawizny. Je nam wopokazał lubość, za kotruż so jemu dodźakować njemóżemy. K počesćowanju a k dopomnjeću na swojeho nana Marćina, je swoju dźowćičku pomjenował Martinu. Kak by so na tym Hodżijska dawno zemrĕta wowka tutoho dźĕsća wjeselila, kiż tola z cyłej lubosću wisaše na swojim Marćinje. Z dušinym pozbóhowanjom nazhonimy, kak so wuskutkuje žohnowanje pobożneju staršeju na jeju dźĕćech a přez wutrobu nam znowa klinči pokoj, z kotrymž je swjaty Ambrozij maćeŕ wulkeho cyrkwineho myslerja Hawštyna pobożnu Moniku pokojał: Fieri non potest, ut filius tot lacrimarum pereat. „Njemóże so stać, zo so syn telko sylzow zhubi." —

Zrozumimy, zo sebi Imišec staršej po zrudnych nazhonjenjach z přenim synom dosć staroscow wo młódšeho činištaj, a zo jeho hišće z wjetšej swĕru wukublašta j a cyle Bohu poručištaj.

Kóżdy z tych 500 listow ma jako napismo štyri pismiki: w. l. J. m. To rĕka: W lubym Jezusowym mjenje.

(Pokračowanje sćěhuje.)

němske sylwesterske kemschenje. Sběrka sa powschitkowny zyrkwiny fond. — Nowe lěto budźe rano ½8 hodź. serbske Boże wotkasanje, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje.

S **Hrodźischcza.** Njedźelu rano we 8 hodź. serbska spowědź se zwj. Božim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba. Sběrka sa powschitkowny sakski krajny zyrkwinski fond. Pop. w 2 hodź. dźěćikemschenje. — Nowe lěto dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża słužba. Krajnozyrkwinska sběrka sa synski pomožny skutk němskeho luda. — Pokhowany: Jan Arnoscht Měrczink, wumrjenkař w Brěžegach, 82 lět 1 měź. a 25 dnjow stary.

S **Huczinu.** Njedźelu dop. w 9 hodź. serbska Boża słužba a ½11 hodź. Boża słužba sa mkodźinu. Sběrka sa powschitkowny zyrkwinny fond. — Sylwestra wječor w 6 hodź. němska nutrnosć. — Nowe lěto dop. w 9 h. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba. Krajna sběrka sa synsku pomoz.

S **Khwaczicu.** Dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje. Sběrka. — Sylwestra wječor ½7 h. němske kemschenje s wobsamknjenjom lěta. — Nowe lěto dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje. — Wumrěła 26. dez.: Martha rodź. Rychtarjez, Friedr. Pawoła Kießlicha, fabrikf. dźěłaczerja we Wulkej Dubrawje, mandźelska, 49 l. 7 m. 16 dnjow.

S **Klukscha.** Njedźelu budźe dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemschenje. Sběrka. — Nowe lěto budźe dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemschenje.

S **Lupoje.** Njedźelu dop. w 9 hodź. němske kemschenje. — Nowe lěto dop. w 9 hodź. serbske a ¼11 hodź. němske kemschenje. Sběrka sa synski pomožny skutk němskeho luda.

S **Minakale.** Njedźelu dop. budźe rano ½8 hodź. serbska spowědź s Božim wotkasanjom a dop. ½9 hodź. serbska Boża słužba. Pop. ¼4 hodź. němska spowědź s Božim wotkasanjom a w 4 hodź. němska Boża słužba. Sběrka sa nasch Boži dom.

S **Nieśwaczidła.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemschenje. — Sylwestra wječor w 6 hodź. němske kemschenje. Sběrka sa powschitkowny zyrkwiny fond. — Nowe lěto dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemschenje. — Pokhowana: Hana Marja Polanowa rodź. Kasperez, wumjeńkarka w Króśyu, 76 lět.

S **Nožačiu.** Njedźelu budźe dop. w 9 hodź. němska Boża słužba, po njej němska spowědź. — Silwestra budźe wječor we 8 hodź. němska nutrnosć. Sběrka sa powschitk. zyrkw. fond. — Nowe lěto dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba.

S **Porschiz.** Njedźelu budźe rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske kemschenje. — Nowe lěto budźe dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje (na němskim prědźe knjes stud. theol. Päßler s Budyšćina). Sběrka sa skutk synskeje pomocy.

S **Wóśłinka.** Njedźelu budźe rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemschenje. Sběrka. Pop. w 2 hodź kemschenje sa dźěći. — Silwestra wječor w 5 hodź. němska Boża słužba. Sběrka. — Nowe lěto budźe dop. w 9 hodź němske a ½11 hodź. serbske kemschenje. Sběrka.

S **Wulkich Sdźarow.** Njedźelu dop. w 9 hodź. serbske kemschenje we Wulkich Sdźarach. — Sylwestra pop. w 4 hodź. kemschenje k wobsamknjenju lěta we Werminghoffie; ¼6 hodź serbske kemschenje k wobsamknjenju lěta we Wulkich Sdźarach a ¼7 hodź. němske kemschenje k wobsamknjenju lěta we Wulkich Sdźarach. — Nowe lěto dop. w 9 hodź. serbske kemschenje we Wulkich Sdźarach, ¼11 hodź. němske kemschenje we Wulkich Sdźarach a ½11 hodź. němske kemschenje we Werminghoffie.

Budyske stawniske powěsće

f dnjow 22, 23. a 24. dezembra 1934.

Narodźili su so: Pawoel Kurtej Melzerej, noscherej, zynk. — Janej Waltarjej Kuśeżźu, konditorskemu mischtrej, dźowczičicu. — Erwinej Korli Pawołej Friedschejej, cyrjódźynemu wjednikej w Khelnje, dźowczičicu. Njemandźelski zynk.

Wumrěłej stej: Lina Berta Winterowa rodź. Möcheles, mandźelska wyschischeho maschinistkeho mischtra, 68 lět. — Hana Wobštowa rodź. Bjarez, mandźelska maschinista, 61 lět.

Domandźelstwa stupichu: Bruno Willi Förster, wothladař schtomow, se Charlottu Eriku Rauhez, pomocnizu, wobaj w Budyschinje. — Korla Alfred Fechner, mlynk w Delnjej Hórzy, s Ellu Innengartu Ulbrichez, rychtarskincheju w Budyschinje. —. Richard Korla Welder, feldwěbl, s Marianu Hildegartu Jeschkez, bjes powołanja, wobaj w Budyschinje. — Hans Jurij Christian Vogt, diplomowy ludowy hospodař, doktor prawow, w Drježdźanach, s Margaretu Augustu Sofiju Andreasenez, domjacej dźowku w Itzehoe. — Bruno Erwin Ritter, wutcer, s Elfriedu Gertu Eigenerez, wutcerku, wobaj w Budyschinje. — Arnoscht Marczin Gruhl, skałař w Hornjej Kinje, s Doru Margaretu Sterzelez, domjacej dźowku w Budyschinje. — Willy Hans Kobalz, knihwjednik, se Charlottu Mariamu Ihlez, bjes powołanja, wobaj w Budyschinje. — Ewald Albert May, fabrikski dźěłaczeř w Dobruschi, s Hanu Hilžbjetu Lutzez, fabrikskej dźěłaczerku w Budyschinje.

Towaršny wječor NSDAP w Pančicach

Druhi swjaty dźeń, hdyž hodowna mysl hišće kóždeho jimaše, wuhotowa Khróšćanska lokalna skupina NSDAP towaršny wječor w našim hosćencu, kiž bě ze wšěch worštow wobydlerstwa nimo měry bohače wopytany. Elektriscy wobswětleny hodowny štom a jara přijomnje a rjenje wot zahrodnika Pohla we Wudworju wupyšena žurla dawaše wšěm wopytarjam hodowne mysle. Mužske spěwne towarstwo we Pančicach wotewri wječor z harmoniskim němskim postrowom, jemu přizamkny so posaarski spěw, na čož skupiny wednik k. Porak z Wudworja wšitkich najwutrobniše witaše a towarstwam a jenotliwcam so za jich sobuskutkowanje podźakowa. W dalšim rozłoži wróćo hladajo, što je so w třećim knjeżerstwje wšitko docpěło a zo je wšuźe na wšěch polach postup widźeć. Wosebje dótkny so agrarneje politiki a docpěteho ludoweho zjednoćenstwa, zasudźowaše wšelake njewěrne wuprajenja wukrajneho nowinarstwa a radiowych powěsćow. Jenož zawisć a njepopřeće-

stej z winikom tajkich njewěrnych powěsćow. Rěčnik dótkny so też zymskeje pomocy, wo kotrejž je so we nowinach dosć pisało, namołwješe k zhromadnemu dźěłu a wuzběhny raznje, zo nimataj Němcowstwo a Serbowstwo přećiwo sebi stać, a zo bychmy wjednicej swěru dźerżeli a přeješe z wutrobnym „Zdar!" wšitkim strowe nowe lěto. Nětko wustupichu jenotliwe spěwne towarstwa Khróšćanskeje wosady z tróm styrihłósnymi spěwami, zwjetša wjeseleho razu, a to Khróšćanska „Jednota", němske towarstwo a „Lipa Serbska" w Pančicach. Wšěm so připołucharstwo z mócnym přikleskom dźakowanje, tohornja sćěhowacym poskićenjam na cytarje, kotrejž k. Wagner a jeho 14lětna dźowka podaštej a kotrajž z duettom a ze solami wustupištaj. Při wustupjenjach humoristy Hansa Brancela z Kamjenca njepřiňdźechu ludźo ze smjeća. Towaršny wječork skónči so z wjeselej rejku, na kotrejž so wosebje młodźina wobdźěli.

Swjedźeń bě wotbłyšć ludoweho zjednoćenstwa a wotmě so w bratrowskej lubosći.

Hollandšti wožobowy parnik „Orania" žo podnóri.

Přichi sajejšće do portugalšiskeho pschistawa Leizeša je druhi parnik do hollandskeho wožobowego parnika „Oranie" storcził, a jón tak cźežko wobschkodźił, so žo tutón za někotre njeschiny podnóri. Wobžadka a puczowazy jenož nahe žiwjenje wukholowachu.

Hospodarski rozhlad

Pjatk 28. dezembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. zlotych	46,99
1 jendzelski punt	12,275	100 českosł. krónow	10,39
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,405

Barlinska kursa s dnja 27. dezembra. Po wjazyndjowšitim pschetorhnjenju zwjatych dnjow dla wotwinowatsche so wczera wobchod w małym wobluku, dokelž jenož mało pschikasow je strony publikap schedležesche. Satkadne měnjenje běsche pschecźelne wožeble na sakkadže powěsćow z wikow je žurowym želesom a z industrije wumělšu židu dźěłazeje, hdyž też ho kulisa blischeho ultima dla khětro wróćo dźerżesche. Někotre podłanske hodnoty mózachu kurs khětro połepschić, někotre standartne papjery, kaž J. G. Farben a Reichsbanka běchu žlabiche. Poslednja wožeble na wulkrajne wotedewanja, schtož wjeło na kursu skutkowalsche. Na rentowych wikach mózachu ho kursy swjetscha dźerżeć, natwarjenšta pożczonka połepschi ho wo 1 prozent.

Barlinske žitne wulkewiki s dnja 27. dezembra. Po 5 dnjowšitim hodownym pschetorhnjenju běsche wobchod na žitnych wulkowikach jara měrny. Też w dalšim běhu běsche wobrot jara nisti. Psched nowym lětom žo s powjetschenjom wobrota njeliczi, wožeble dokelž s 1. januarom wo 1,50 hr. powyschene krute płaczišny do mozu stupja. Posticźenjow běsche w chlěbowych a też w pizowanšich žitach mało. Też muki mějachu žłabu wobchod.

Wožera płaczišche w Barlinje zentnar

pschelizy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožki R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — jačmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.,

Wiki w Lubiju.

Pšeńca 9,87½ hr., rožka 7,87½ hr., jačmjeń. nal. 9,50—10 hr., naj. 7,87 ½ hr., wowš 7,62½—7,97½ hr., běrny 3—3,20 hr., žyto 5,25—5,50 hr., žłoma 2,25 hacź 2,80 hr., pšeńčna muka 17 hr., rźana muka 12,25 hr., pšeńčne wotruby 5,85—6,65 hr., rźane wotruby 5,10—5,60 hr., butra 75 pj., jeja 12—14 pj., běły kał 10 pj., cźerwjeny kał 12 pj., karoty 13 pj., jěchja koboda 15 pj., hydrožty kał 20—30 pj., kólrabi 5—15 pj., porej 20 pj., zybla 9—12 pj., žołotej 10—20 pj., radiški 10 pj., jabłuka 10—20 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pšeńeža 9,87½ hr., rožka 7,87½ hr., jačmjeń. nal. 9—10 hr., naj. 7,87½ hr., wowš 7,62½—7,97½ hr., pšeńčna muka 18—22 hr., rźana muka 12 hr., pšeńčne wotruby 5,85—6,65 hr., rźane wotruby 5,10 hacź 5,90 hr., žyto 6—6,25 hr., žłoma, žłotna 3 hr., k zaklanju 2,90 hr., prošata 10—18 hr., běhaći 25—40 hr., hušy, punt 85—90 pf.

Wiki w Khočebuzu.

Mjaso, howjaze 60—80 pj., cźelaze 60—80 pj., khopjaze 90—1 hr., žwinjaze 70—90 pf., jeja 14—15 pj., butra 1,35pj., twaroh 20—23 pj., łany wolij 1,40 hr., liny 1—1,20 hr., schćuki 70—1 hr., karpy 80 pj., hołbje wrjode 40—80 pj., kury, žiwe 60—90 pj.. thapony, žiwe 40—60 pj., kólrabi 15—20 pj., morchej 10 pj., jěchja koboda 20 pj., hydrožty kał 40—60 pj., cźerwjeny kał 15 pj., běły kał 10 pj., wirsingowy kał 10 pj., žołotej 5—30 pj., chren 25—35 pj., měrnik 10—15 pj., radiški 10—15 pj., zybla 10—15 pj., kulerwa 5—8 pj., běrny, zentnar 3,50 hr, punt 4 pj., jabłuka 10—25 pj., worjechi 35—55 pj., lěšne worjechi 40—45 pj.

Swinjaze wiki w Khočebuzu.

Pschiwjeli běchu 211 prošatow a 39 běhakow.

Prošata, małe 5—12 hr., žrěnje 10—15 hr., wulke 14 hacź 18 hr., — běhaći, małe 20—27 hr., žrěnje 30—40 hr., wulke 40—50 hr. Wiki běchu žrěnje.

Někotre płaczišny s Drježdźanskich wikow.

Kaczata 3—4 hr., kury, stare 2,50—3,50 hr., młode 2,50—4 hr., hołbje 1—3 hr., hušy, sarčane 90—1,15 hr., kaczki, sarčane 1—1,10 hr., kury, stare sarčane 80 hacź 90 pf., młode sarčane 1—1,10 hr., karpy 85 pf., schćuki 1,20 hr., liny 1,40 hr., jabłuka 5—25 pj., běrny zentnar 3,30—3,80 hr., punt 4—5 pf., jěchja koboda 7—8 pj., zybla 10—12 pj., chren 50—60 pf., žołotej 10 hacź 25 pf., běły kał 7 pf., cźerwjeny kał 10 pf., hydrožty kał 10—50 pj., wětrichka 10 pf., ramuzki 40 pf., butra 1,42 hr., jeja 13—15 pf.

Stótne wiki w Drježdźanach.

Na stótne wiki pschihna na dźesća **503 howjadow a to 38 wołow, 133 bykow, 212 krunow, 17 jałowjow. 103 žrjacźkow. Nimo toho hischcze 936 cźelatow, 242 wowzow a 2431 swini. Pola howjaseho stotu je wobchod žrěni, jenož ta buki ko płaczišny pomyschcja. Cźelata maja žrěni wobchod wo starnch płaczišnach. Momzy maja žrěni wobchod a dobre druzinu žu někscho drohsche. Pola swini wumuje žo žiwy wobchod. Sa dobre žwinje płaczi žo žwjetscha 53 hrinnow.**

Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg Płačizny po złotej hriwnje.

	27. 12.	22. 12.		27. 12	22. 12.
Pšeńca	205.5	205.5	bunv	13,0-13,7	13 0-13,7
rožka	165.5	165.5	woka	—	11,5-12,0
jačmjeń now	211-218	211-218	módre lupiny	8.50-8,75	8,50-8 75
jačmjeń, nal.	—	—	žolte lupiny	12,2-12,5	12,2-12,5
wows	—	—	zeradella	16,5-17,0	16,5-17,0
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	łany wosušk	7,65	7,65
rźana muka	22 50	22 50	such. truhanč.	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruški	8,75	8,75
rźane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
raps	—	—	rźana sloma		
hróch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0	pšenč. „		
łane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	ečna „		

Płačizna za pšeńcy za wupłodźerja 8: 197.5 9: 199.5
Płačizna za rožku za wupłodźerja 8: 157.5 11: 161.5
Płačizna za jačmjeń za wupłodźerja 7: 157.5 9: 162.5
Płačizna za wows za wupłodźerja 9: —, 13: 160.5

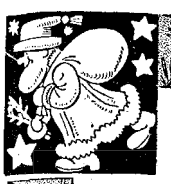

SERBSKE NOWINY ZA DŹĚĆI

Jěd'leńka

Wot hłowneje dróhi, kiž přez Mužakowsku hołu wjedźe, wotnabočuje so wuzka, z běłym pěskom posypana šćežka, kiž wuběžuje mały, z młodnej trawu porosćeny wosyk. Tu stejachu jónu mócne štomiska dubow, kiž wopominachu časy lětstotkow, ale sprochnychu, kaž wšitko druhe na swěće; dokelž wšudźom a přeco dopjelnjuje so Bože słowo: próch sy a do prócha so zaso nawróćiš. Jich žiwjeńska čěř so pozhubi, dokelž wukopachu pjeńki, zo bychu městnosć dobyli k twarej noweje hajńkownje. Nad podmuri pozběhuje so tu nětko rjenje z drjewa zbotowjeny twar z krasnje wurězanymi swislemi, kotrež su z wulkimi železnymi rohiznami wudebjene. Na pomjezach mjez čornym lěsom a zelenym wosykom namakamy pak hišće w zemi sylne pjeńki jědliščow, kotrež wotstronić za nuzne njemějachu. Tola prjedy hač porubane jědle wotwjezechu, wupadny z jědlineje hable symješko, kotrehož móc wotnći w khłódnej zemi, do kotrejež swoje koruški zapušći, přetož tež němo stworjenja maja so po Božej kazni: rosćc a množće so! A za lěto w naléću, hdyž cyła Boža stwórba woživi, kukaše nježna, drobna jědleńka z mocha, kiž zemju přikrywaše, wjesele do swěta. Boże słónčko tak derje wohrěwaše a wupyši jědleńku z błyšćatymi, zelenymi bančikami, tak zo bě radosć na nju hladać. Małe bručki a pisane mjetelki přikhadźachu a přilětowachu wobdźiwajcy nowonarodźenu jědleńku, spěwachu jej kolebawki a košachu ju. Tež mała hajńkec Katka- holčka, zezna so z njej, hdyž blizko njeje sebi fijałki šćipaše a měješe ju rady. Hdyž w lěću słónco praješe jědleńcy na nóžki, dokelž lózi wětřikec hólcy běchu w naléću mócnje howrjo škitacy moch zwotorhałe, přinjese Katka wokřewjacu khłódnu wodźičku a přiliwaše jej. Tak nabywaše jědleńka přeco wjacy mocow, pozběhowaše so prajicy: hlejće, ludźo, kak wulka hižo sym a rozšěrješe swoje zelene hałžki. Tež w zymje, hdyž žiwe drjewo so sleće wšeje krasnosće a škitaše swoje žiwjenske koruški ze swojim lišćom,, wobkhowa jědleńka swoju pychu a zelenješe so w najdospolnišej zelenosći.

Tak so minychu někotre lětka a jědleńka so přeco bóle a bóle rozrosće, a bu pyšniša a pyšniša. Tola poniženosć je zaklad wšěch pócišwosći a wozboža, kóždo stworjeńcko, hordosć pak so sama khłosta. To dyrbješe tež jědleńka hórzy nazhonić. Susodne wysoke štomy so bojo, zo so jědleńka přejara rozrosće a tak jim jónu rubi čerstwy powětr a nuzne swětło, počišćowachu tuž ju na wšelake wašnje. W zymje třasechu čežki sněh ze swojich hałzow na jědleńku, tak zo so ji dych zalany a by so zadusyła, hdy njeby na nju tłóčacu čežu Katka wotstronila. We naléću a w nazymju kidachu pak zawisne štomiska swoje wopłowanki w tajkej měrje na mału rostlinku, zo ju wšitke stawy bolachu a łahodne hałžki hač k zemi so khilachu. Jědleńka rudźeše so hłuboko nad tajkej njeluboscu a płakaše hórke sylzy, kotrež Katka často rano wuhlada jako wulke, na hałožkach wisace krjepele. Jědleńku boleše, zo nima nanka a maćerki, kiž byštaj ju škitałoj před njeluboznosćemi soburostlinow. Sama dyrbješe so prócować, zo by sebi žiwjeńcko zakhowała. To pak bě tež za nju jara spomožne, dokelž tak njeměješe móžnosć a časa myslić na pyšnosć a zaby na nju. Kóždy króć pak, hdyž přińdże Katka, jědleńku wopytać, tak so zaradowa jeje mała wutrobička kaž tež Katcyna. Katka sedźeše dołhi čas při njej na zemi tež w naléću a w nazymje, samo w zymje a majkaše ze swojej małej, nježnej ručku luboznu jědleńku a powědaše jej lube słowa: kak jara ma ju rady.

Při tutych dołhich wopytach so Katka nazymni a byrnjež w lěću słónčko bóle prażiło, wobchaže ju zymja a jej lička so wjacy njećerwjenjachu, ale běchu běłe kaž smjertna košulka. Tola Katcyna wutrobička so njepřemęni, horješe so z luboscu wšěm stworjeńckam a dobra mać liješe wolij do tutoho wohnja, zo njeby ženje wuhasnył, ale so přeco mócniše palił. Hdyž přińdże khuda žónska abo wandrowski, położi maćerka jałmožnu do Katcyneje ručki, zo by tuta potrjebnym wudźělała a tak sebi smilnosć přiswojiła. A jałmožna wot tajkeho jandźelka wozhoži dwójcy: dokelž khudy widźeše, kak so małeje dawarcyneje wóčko z luboscu a radosću błyšći, zo móže bliższeho zwjeselić, a wutroba dostawarja, samo ta, kiž bě přez hrubosć človjekow zatwjerdźena, zapali so znowa a napjelni so z dźakom k človjekam a k Bohu.

Ale Katka kašlowaše a tutón kašel přeco přiběraše a dušeše ju. Młoda hańkowa zhladowaše zrudnje na swoju dźowčičku a płakaše potajnje tak pěkotružkuli hórku sylzu, hdyž widźeše ju hinyć kaž překćětu kwětku w nazymje Katka bywaše přeco ju hinyć kaž překćětu kwětku w nazymje Katka bywaše přeco slabša a slabša a njemóžeše swoju lubowanu jědleńku wjacy wopytować. Tohodla so pak jědleńka jara rudźeše a płakaše husto, hdyž ju nazymne dešće šwikachu. Čuješe so cyle wopuščena a žadaše so wutorhnyć ze zemje a so přesadźić do čisteje jstwički, hdyž w snčhběłym łóžku sćerpnje leżeše khora, zoslabjena Katka. Jandźelcjo Boži přilětowachu husto, zo bychu hrajkali z čistej, njewinowatej Katcynej dušku. Hdyž jónu Boži jandźelk w późdnjej nazymje ze slěbornymaj křidleškomaj wot Katki přez zahrodu leco k njebjesam so pozběhny, zasłyša nadobo tam zrudne žałosćenje. Hnydom zleća na městno, z wotkel splaknjenje pokhadźeše, zo by horju wotpomhał, je-li jemu to móžno. Wuhlada tam mału jědleńku cyłu rozpłakanu. Rjekny; „Što so tak rudźiš, ty rjane Boże stworjeńčko? Njewěš ty, zo so też na tebje njebjcski wóte stara?“ „To wšak wěm, luby Boži pó“ Ale sym tak docyła wopuščena. Mam drje tu susodow dom, ale nimaju mje syrotku zańć; pytaja swój wužitk. Nichtó mje tu na swěće njelubuje hač jenož mała Katka, ale kaž sym słyšała, je khora a njemóže wjacy w tym zymnym času ke mni přiić.“

„A što chceš, zo bych ći pomhał?“

„Chcu při Katcy być a ju zwjeselić.“

„Hlej, luba jědleńka, ty sy ze zemju zwjazana. Hdy by tebje nětchto wotrěznł, tak wotorhnje će wot žórła žiwjenja a ty dyrbiš pomałku wumrěć. Chceš ty to?“

„Haj, mam Katku tak rady, zo bych z luboscе k njej to hnydom sčinila dokelž luboscć přewinje smjerć.“

„Wróćam so k njebjeskemu wótcej a chcu jemu twoju próstwu přednjesć.“

Jandźelk Boži přileća cyle wudychany do njebjes, tak jara bě khwatał, dokelž měješe wulku radosć, hdyž móžeše jenomu stworjeńcku nješto pomhać. Před njebjeskeho nana so poklaknу a prošeše tak nutrnje za jědleńku, zo tutón jemu wjesele kiwny, zo je jeho prósstwa wuslyšana.

Jandźelki pak nimaju nožikow a pilkow. Tuž přewoboréi so do małeho, rjaneho hólčka a prošeše hajnikec dźěda, zo by jemu jědleńku wotrěznył. Hdyž poča dźěd w zymnej noey, hdyž sněh z njebjes na zemju złětowaše, z pilku jědleńku wotrězować, tak drje tuta najprjedy z bolosću zakříkny, ale lubosć k Katcy a radosć, zo móže tutu zwjeselić, njeda jej začuć dalše bolosće, ale poskoči samo so smužicy, hdyž bě zdónk přerězany.

Mały hólčk wza wotrězanu jědleńku, bě nadobo kaž světła hwězka, kaž je widźimy drnhdy po njebju so minyć, a leće se z njej spěšnje do njebjes. Jědleńka drje so trošku boješe, hdyž přińdźeštaj k mrócelam, hač so njebudźetej přez nje předrěć měć, kaž přez so zadźěrate ćoinje, ale tute běchu mjehke kaž mjsk. A hórzy byštej na měsaěku, kiž jimaj jasnje šćežku rozšwětlowaše a wottud jenož něšto kročelow a hižo steještaj na złotej horje słónca. Z wottud widźeštej hižo njebjesa wotewrjene, do kotrychž ze spěšnosću wětra hnydom dolećeštaj.

Jandźeljo Boži pozłoćichu a posłěbornichu mału jědleńku a wudebichu ju we wšěch barbach so błyšćatymi darami. Runje dźěše nimo jědleńku pyšacych jandźelkow swjata Marija z lubym Jezusdźěćatkom a sadźi jo na złoty wóz, kiž mały miedwjedź ćehnješe. Bě patorčica a Jezusdźěćatko chcyše wobwadźeć. Tohodla steješe pódla prěnjcho druhi wjetši wóz, na kotrymž leżeše njeskóńčnje wjele rjanych wćcow za pěkne dźěći. Do toho bě zapřehnjeny wulki miedwjedź, kiž njeměrnje so zatorhowaše. Wulke syły jandźelkow wobdawachu wozaj a jědzechu z nimaj spěšnje na zemju.

Katka leżeše zo začinjenymaj wóčkomaj we swojim łóžku a widźeše, kak lube Jezusdźěćatko k njej přistupi a ju na čoło wokoši. Mać, kiž při Katcynym łóžku sedźeše, wuhlada, kak wot čołoty zčerwjenjenej Kateynej ličcy zblědnyšej a zapłaka wótře. Kateyna duška bě pak krasna, kaž drohotna běła parla a tu położichu jandźelkoje do Jezusowcho wozyčka, kiž ju sobu wza do njebjes. Hdyž dyrbješe tu z wozyčka wustupić, so postróži, dokelž podloha bě z drohich kamjenjow, kiž běchu hładše hač lód. Wulka złota kula wusywaše namódrc, mile swětło, kotrež kóždeho njewuprajnje wobkhowaše. Jandźelki Boži přimnychu Katku za ručcy a dowjedźechu ju k swjatej Mariji. Ta sedźeše na złotym trónje w kralowskej drasće a pěstowješe Jezuska, kiž bě w sněhběłej drasće a měješe złotu krónu na hłowje. Tutón so wjesele posmčkwny a poskići Katcy wobě swojej běłej ručcy prajiwši: „Hlej, Katka, přeco sy mje tak rady měła. Hdyž je ći maćerka wo mni powědała, njemóžeše so naposkać. A z kajkej radosću sy na moje wobrazki zhladowała. A moje dla sy nanej a maćercy tak posłušna była. Ża to budźeš nětko přeco při mni a mojej maćeri. Nětko dźi a wobhladaj sebi twoju jědleńku; tež tuta tu je.“

Z jandźelkami zastupi Katka na njeskóńnje wulke łubisko, hdźež so wšo frinkoleše, tak zo niewědźeše, hdźe ma prjedy pohladać. Na wulkim, złotym blidźe steješe jeje jědleńka. Hdyž ju Katka wuhlada, kleskaše z ručkomaj, tak so zawjeseli a zawoła: „Haj, to džěn je moja jědleńka!“ A kak rjenje bě tuta wupyšena; połna njewuprajnje krasnych darow, na kotrychž bě ze złotymi pismikami napisane; dar za poslušnosć, dar za smilnosć a lubosć ke khudym, dar za pobožnosć při maćerjach, dar za přiliwanje jědleńcy. A na jědleńcynych hałožkach sedźachu a skakachu ptački, kiž bě Katka w zymje picowała, ale nětko w tak błyšćatych barbach, zo so wona na nje nahladać njemóže. A wšitke tute drobne ptačata zaspěwachu tak krasnje, kaž hišćo na swěće nichtó ženje zasłyšał njeje. A Katka zaspěwa z nimi a narosćeštej jej nadobo słěbornej křidleščy a bě jandźelk Boži.

Bože dźěćo po prošeniu

(Pokračowanje.)

Skóncnje ranjo Bożeho dnja přińdże. Zažo hač hewak w zymje *dźěći wotućichu*, zwuskakachu z pjerja a radowachu so kaž kralowske dźěći nad małym štomikom w milym swětle šesćich swěčkow a nad darami dźěsća Bożeho, kotrež drje běchu snadne, mólićko, tola spokojnym dźěćom cyle dosahachu. Leżachu tam hrajki, rukajcy a druhe wěcki. Nan a maś wjeselešataj so z dźěćimi. Z cylym wjeselom zabychu na potajny wał horka pod ložom. Maś nana po njón pósła, a nadobo nan z nim wosrjedź stwy stoješe. Nětko dźěći swoje wostajichu a wćipne nana wobstupichu. Maś najmjeńšeho bartřika na ruku wza, zo by tež widźał, što to budźe. Woči so tej bobriji zybolachu kaž te swěcki na štomiku.

Nan wał rozwjaza. Kajka krasnosć so jim pokaza! Što to bě?

„Jejejej!“ zajuskachu *dźěći*, a wšě stawčki z wjeselošu so jim hibotachu. „Nanko, pokaž!“

A nan staješe z měcha wosebne hrajki? klanki, koniki, wozyčki, khěžki, cyrkwički a jedyn cyły Boži narod z pastyrjemi, wowcekami!

„Boži narod pod štomik!“ Jank wołaše. A *dźěći* jón tam jara rjenje zestajachu. W hródźičcy w žłobiku hajcaše Bože *dźěćatko* njewuprajnje lubozne, swjata Marija a swjaty Józef z bokow pobožnje klečeštaj. Za kortkom steještej wołk a wóslik, wjele lěpšej a rozomnišej hač žiwej. A čŕiódka jandželow znošowaše so nad třěsku, na łucy wokoło hródźički rano so*pisanješe w zelenej trawje wšo z wowcekami, psami a pastyrjemi.

Cyła swójba na Boži narod radoznje a nutrnje hladaše. Nadobo zaspěwachu z cyleje wutroby znate hodowne hrónčko: „Bože dźěćo, Bože dźěćo, komu wobradźeš? Komu w pyšnym swětle swěćo z darom přikhadźeš?“

Ale při tym hrónčku so jich wjeselo njestaji, wuspěwachu tež druhe a třeće hrónčko, a potom Leńka započa: „Amana, maćerka synka powija, kładźe do kortka. Amana, maćerka . . .“ A tak dale spěwachu a spěwachu, na přikład tež: „W Bethlehemje na polu hólcy wowcki pasechu . . . “ Bože dźěćo je so wěsće nad tym radowało.

Hdyž *dźěći* před Božim narodom tak horliwje pěsnje spěwachu, nan z wała mjelčo měšk wuzběže, kiž tam wosrjedź druhich darow steješe, a jón skhowa, ani zo dźěći pytnychu. Bě to jara čežka móšnja. Před *dźěćimi* ju nocheyše wočinjeć, te wšitko widźeć a wědźeć njetrjebaju a njesmědźa. Sam wědźeše, što sčini, hdźa jón staji, hdy sebi jón z maćerju wobhladataj. Jako so nan z komorki wróći, běchu dźěćatka z maćerju spěwcki dospěwale. Nětko smědźachu swěcki zhašować, zo bychu so přewjele njewuswěćile, a potom sebi zaso swoje wobradźeńki wobhladowachu a pokazowachu a khwalachu. Nan do wała masny, a kaž z dźiwom zwućaha z njeho hišće šěsć dwojitych horšći mjedowych poprjancow: to bě kóždemu z nich *nadomadka toho słódkeho daru Bożeho*. To bě tola přewisna snědań! Jako bě słyšeć, kak dźěćom mlynčki w hubje dźěchu, rjekny maś: „Ale dźěći, njepřejźeće so! Hdyž najlěpje słodźi, přestańće! Tři abo štyri kuski naraz dosaha. Skhowajće sebi tamne na popołdnjo a na jutřišo! Wšako maće swoje kamorčki, tam to mějće!“

„Haj, maćerka luba“, dušne dźěći wotmołwichu a tak też sčinichu.

Nan mjez tym cyle mólički lisćik čitaše — mjelčo, bě jón z dna toho wała zběhnył. Jako maś wćipna na njeho pohlada, poča wótře a swjatočnje čitać: „Moji lubi! Stož sće nadeńći, to je wam za wašu pěknu hospodliwosć. Bože dźěćo.“

„Haj, dźěći Bože dźěćo je list póslało!“ nan važnje dodaŕ.

„Nano pokaž mi list“, dźěći wołachu. „Wy dźe hišće čitać njemóžeće“, maś a nan prajištaj. A nan da lisćik maćeri, zo by so tež přeswědčiła wo wěrnosći. Potom jón nan k sebi tykny prajo: „Tajki list kóždy dźeń njedostaneš, *tón mamy sebi wuley* važić.“

Zwony khěžkarjecom tónle dźeń dźesać króć lubozniše zwoniachu hač druhe hody. Minychu so krasne Bože służby. Po kemšach a popołdnju khodźachu k nim njepřestajnje dźěći ze wsy a někotři ludźo z *wćipnoséu na štom hladać*, dokelž Maŕka, Jank a Leńka běchu wšém wo bohatym wobradźenju powědali, kotrychž zetkachu.

A tak čěsla a jeho žona njemóžeštaj za cyły dźeń za potajnym měškom hladać. Hakle wječor, hdyž běchu *dźěći wusłe, durje zezamkawši sebi na to* zwažištaj. Ale kak so wobaj jenak spodźiwaštaj, jako we komorcy wodźěco z njcho wzaštaj! Tón *dźě* bě wjacy hač tři króć wjetši narostł! Što no to rěkaše! Čěsla jón počežka, wón bě też wjele češši hač rano! Staji jón na křinju.

„To je ta sama móšnja, kotruž je namaj cuzy prošeŕ pokazał!“ rjekny maś. „Wočiń!“ Nan wočini. „Džije so mi?“ wón z hłowu wijo rjekny. „Same złote tolerje!“ zawyska z podušenym zwukom maś. „Same złotaki! Wusyń je!“

„Čicho!“ wotrazy nan. „To bychmoj z klinkotom *dźěći* wubudźiłoj.“

„Čakaj, přěstru na křinju mjehki rub. A na rubje wšo přeličimoj. Bože dźěćo, z čim so ći hódnje podźakujemoj?“

„Wono wě, čehodla a čemu to čini“, čěslic nan spomni, a pokhili měšk, zo byštaj z njeho pjenjezy wuběraloj a na rub kładloj. A pokładžeštaj cylu křinju z wulkimi, srěnimi a małymi! Cas žiwenja telko zamoženja ani widźałoj njeběštaj! A počeštaj ličić, a ličeštaj a ličeštaj dołho, jara dołho. Mój najlubši, kelko bě to pjenjez w samym złoće: hłowa so jimaj wjerćeše z tymi ličbami. To njeběchu sta hriwnow, ně, wjele to bě, tysacy a zaso tysacy to běchu: poł sta tysac hriwnow! Ani feńka wjacy, ani feńka mjenje: njedźesat tysac! Wo nich *dźěći* zhonić njesmědźachu, te bychu to čoplę po cyłoj wsy roznjesłe. To by hara była zawisć a Bóh wě što hišće wjacy.

Wobaj so poklaknyštaj nic tym pjenjezam, ale njewidźomnemu *dźěsću* Božemu, kotrež bě jim widźomnje swoju móc a swój dźak wopokazało. Tak so přeco wšitka jałmožna z kopra přeměnja pola Boha do złota.

Pódła tych złotakow leżeše 12 abo 13 koprowych pjenježkow, płesniwych, mazanych — te njeběchu do złota přešle, dokelž běchu dary skupych ludźi, kotříž khudym jenož tohodła něšto dawaju, zo bychu jich ze šije měli. A te běchu dźensa płesniwiše hač před třomi dnjemi . . .

Čěsla měch znakpotřase, hač je prózdny. Wuskoči z *njcho pismičko*, žona jo zhrabny a čitaše: „Tych złotych njedótkajće so hač do přenjeho měrca noweho léta!“

Muž a žona na so hladaštaj, přetož njewědźeštaj, što to znamjenja. Tola prajištaj sebi, zo to podarmo *napisane njeje*. A tak *złoty poklad* skhowaštaj, zo nihdźe nichtó nic wo tym bohatstwje njezhoni. Swoju radość wědźeštaj derje potajić. A dokelž chcyćiwaj njeběštaj, njenastróžištaj so čakanja. Wězo čakaštaj wćinnje . . .

Hody přeńdźechu, nowe lěto přińdże, ptači kwas so miny. (Pokračowanje sćěhuje.)

Boža nóc

Wšudźe wšo spi. Dźiwno je mi!
Kak tola zwony du jasnje!
Pastyrjo spja. Jandźelkow sta
Nad hródźu spěwaju krasnje:
Haleluja! Haleluja!

Dźěćko tu spi. Njech wotnći!
Rjeńše te je, hač wšě dźěći.
Dźěsćowa maś ze wšěch je znaś.
Wobličo swjate so swěći.
Haleluja! Haleluja!

Dźiwno je mi. Wutroba rži!
Pastyrjow klečacych znaju.
Kajku to móc zjewi ta nóc!
Přebywam w Božim tu raju.
Haleluja! Haleluja!

Hodowna bajka

Po šwedskim. Powěda B. Krawc

Daloko w lěsu bě jězor. Na jenym brjohu steješe khěžka, na druhim leżeše ćicha wjeska. W khěžcy by dleše khěžkaŕ ze swojej žonu a dwěmaj dźěsćomaj. Mały Jan steješe při woknje a hladaše zadźiwany do sněhoweje sepje. Jězork bě cyle zamjerznył. Po lodze hanješe wětr, a we wětře zlětowachu hłódne ptački.

„Nanko“, rjekny njejapcy Jank, „njedamy lětsa patčkam snopk žita? Je tola šćedry wjecor!“ — Po khwilcy bě snop na třěše. Ptački přilětowachu a ćikotachu wjesele wokoło klóskow. Też w khěžcy běchu wšitcy wjeselcje mysle, jenož maćerka rjekny zrudnje: „To bě naš posledni snopk. Bychmy-li jón wumjóćili, to bych nam napjekła wosušk. Ale tak su nam zjědli ptački wosušk!“ —

„I što też“, změrowa nan maćerku, „mamy tu hišće něšto pjenježkow. Kupimy sej wo wsy štyri wosuški a žbańk mloka. Póscel dběšći do wsy, do wječora budźetej zaso doma!“ — „Haj, zo bychu jeju wjelki nadpadłe!“ rjekny žona zastróžena. — „Požen Jankej kij!“ praješe muž. „Jank so njeboji!“ — Khěžkaŕka so podda a přihotowa dźěsćomaj sanki a pósła jeju do wsy.

Mjez tym přiběrachu na jězoru zawělnicy. Jank a Hanka zamóžeštaj je lědma ze sankami přejeć. Do wsy dostachu so hakle w směrkanju. Kupištaj pěknje wšo po nadawku a wróćištaj so domoj. Na jězoru bě hižo skoro ćma a do khěžki bě hišće rjany kus puća. Naraz pokaza so na lodźe čorna postawa. Dźěći póznachu, zo je to wjelk. „Njeboj so“, rjekny Jank k Hancy, „mam nanowy kij!“ — Wjelk doběhny hač k dźěsćomaj, ale nješčini jimaj ničo. Wuješe jenož, ale tak spodźiwnje, jako by rěčał po cłowsku: „Je zyma, hrozna zyma. Wbohe wjelki dźensa hišće ničo jědli njejsu. Dajtaj mi kusk khlěba, prošu waju!“ — „Hdyž tak pěknje prosyš“, praješe Hanka, „tak maš tu wosuškaj. Ja a Jank wozmjemoj sej dźensa wječor khlěba! Jenož zo změjetaj nank a maćerka něšto lěpšeho!“ — „*Dźakuju so wamaj!*“ zawu wjelk a donjese wosuški swojim wjelčkam.

Dźěći dźěštaj ze sankami dale. Ale po khwilcy słyšachu *nóšto* kaž kročele. Wohladajo so, wuhladaštaj wulkeho mjedwjedźa. „Je zyma, hrozna zyma!“ mórćeše mjedwjedź. „Rěčki a studźeńki su zamjerzle a moje mjedwjedźki nimaju ničo k piću. Dajće mi kapku mloka, prošu waju!“ — „Hdyž tak pokornje prosyš“, praji Jank, „*tak maš tu trochu mloka. Ja a* Hanka napijemoj sej wody! Jenož zo za nanka a maćerku hišće něšto mloka zbywa!“ —

Mjedwjedź jimaj tam nastaji za mloka kusk zhibnjenje brězoweje skory, wza potom napjelnenu skoru do prědnych pacow a na zadnych wukročeše do ćmy. Po khwilcy běštej so dźěći domoj namakałoj. Při duŕčkach sej wottřaseštej sněh a wjesele błyskotaše so jimaj z wočow. „Nakormili smy wjelčki!“ hordźeše so Hanka maćercy. „A mjedwjedźkam smy dali mloka!“ přida Jank nanej. Radostnje zastupištaj do domčka.

W jstwičcy bě přijomnje čopło. Staršej z dźěsćomaj sydnychu so za blido. Nank wza z policy staru bibliju a čitiše w njej wo lubości k bližšemu; čitaše zo mamy lubować wšitke stworjenja, samo najnižše, *haj same swojich njeprećelow a zwěrjata a zo Bóh* njehlada na drohosć darow, ale na dobru wutrobu.

Hdyž bě nan dočitał, rozdźělištaj staršej wosuškaj a kóždy dosta też něšto ze zbytkneho mloka w žbańku. Wšěm słodźeše wubjernje. Ale tu so sta dźiwna wěc. Hdyžkuli wotkrajachu sej kusk wosuška, njewoteběrałe tón, a hdyžkuli so napichu mloka, bu žbańk hnydom zaso połny. To so wulcyšnje dźiwachu. Mjez tym něšto sylnje zaškrabny na wokno. A hlej! Wonka steještej wjelk a mjedwjedź. Z prědnymi packami so zepjeraštej na woknjacy wobłuk a kukaštaj do čoplece jstwy. Rozdźěraštaj přećelniwje tlamy a kiwachu z hłowomaj, jako chcyłoj rjec: „Dobry wječor, mamoj radość, zo sće tu tak rjenje hromadźe a zo maće so tak rady. Přejemoj wam zbožowne hody!

Zastup do dźěćaceho raja.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifu. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwjenje zawěsćaceje banki w Nürnbergu zawěsćeny přećiwo sćěhwkam čělneho znjezbožeńja z 1000 hr. — hdyž wumrje abo hdyž je we čas žiwjenja dospołnje běchny. Kóžde znjezbožeńje dyrbi abonent hnydom tutej zawěsćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožeńja dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pisnje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje zmjenjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdys a hdys wozjewja.

Čisło (Nr.) 302 — Budyšin — Sobotu 29. decembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Wozjewjenje němskeje fronty w krajnej radźe

Se Saarbrückena so powě, so je němska fronta w pjatkowym poćežnim poćežbjenju krajnej radźe psched wotzhłosowanjom wukas knjeza prezidenta komnisije wo pokazowanju nuzowanu bydlenskeho hospodarstwa wotpokasała. Posaarske wobydlerstwo wotpokazuje anonymnemu knjezerju, kaž je Swjatk ludow. Sahnjuje němskeje fronty Martin šabrowske so poćom w swojej rěči z tamanjom hodownemu měra separatistow a wojsemi, so so wobžaruje, so je so proseć pśiśiwo wjednikam němskeje fronty wopśimerći, so njebudźe móžno podawki w mesorandze psched žurdom dopokazać. We wojsewjenju dopominasche so też na posaarskeho wobydlerja, kiž 5 měsacow w pśechowanišću w Francoskej jatbje dźeši ani so by so dotal jednanje pśiśiwo njemu wotewrilo. We wojsewjenju so dale praji, so je so separatistam poradźiło, zusyh wokow do Posaarskeje sćahnuć. Wobydlerstwo Posaarskeje so tutym wojskam njepśisprejmelne njepokazuje, pśetož wonjenož swoju winowatosć cśinja. Ale nad tammnymi, kotiž su nastork dali, so so tucźi wojazy pódlachu, ludźe so jomu žurdźeć. Wobžarowacź je, so su zusy wojazy hnydom ważne twarjenja žebi pśiśinowili. Nětko pak dyrbi so žadać, so so emigrantojo stónchnje a powjeze wobstarichu. Skónčnje dyrbi so też žadać, so by so tym, kotiž nimaju prawo wothłosowacź, aktiwne dźelo w Posaarskim wojowanju zakazało.

Wojsewjenje němskeje fronty so potom hischcze se zakazom wupowěźenjenja khorhojcow zakopańskeje Knježeństwowa komnisija je runje dźeń psched žodownym měrom tutón wukas do mocy stajiła. Weprawdźe wojnamjenja tutón wukas franjenje neutralnosće, dokelž dyrbjesche so ź nim zadźěwacź, so by hrd swonkownje žiwoje smužlenje wobswědčił. Tutón wukas njeje pśaciwy, dokelž so psched swójim wudaćom njeje krajnej radźe pśichodował. Wojsewjenje němskeje fronty wobroća so hischcze pśiśiwo zakazej wupowěźenjenja plakatow a pśechcśiwo waschnju wukcźenja hłokow a zapołdźenemu wojsewjenju winowatosć wothłosowanja.

Kara dokładnje saběra so wojsewjenje němskeje fronty ź móžnosću druheho wothłosowanja w Posaarskej. Dyrbjawo-li wěste lubjenja Swjatka ludow wobstejecź, su nasłowanjenja němskeho ludu w Posaarskej ź prjedawshimi lubjenjemi zusyh zastupnikow wojazy hač poražaze. Němska fronta stónchi žiwoje wojsewjenje, so so 13. januara žiwtej pokaże, so so 10lětnym wojowanju za němski posaarski lud žaneho druheho rozrisanja posaarskeho prašenja nieje, hač so so Posaarska dopołnje k Němskej wróći.

Bitwa wo dźěło w Sakskej

Ličba spomožeńskich njezaměstnjenych wuličujesche 30. nowembra po powěźenych wokrejnych zastarańskich zwjazkow w Sakskej 116 143; to je 22,35 na tysac wobydlerjow. Sšnadne pśichowanje pornje prjedawshemu měsaca (133 abo 0,1 %) na zwoju pśicinu we wotekrasenju dźěła w swonkownych powołanjach, kaž to pozaž wulukuje. Wot najwyšicheho stawa 28. februara 1933 je so ličba spomožeńskich njezaměstnjenych wo 63,6 % snižiła.

Mjes wokrejnymi hejtmanstwami ma Zwikawske wokrejne hejtmanstwo ź 20,36 spomožeńskimi njezaměstnjenymi na tysac wobydlerjow najwyšši staw. Potom sćěhuźu Kamjenicźanski wokrejź ź 21,80, Drježdźansko-Budyšći wokrejź ź 22,20 a Lipicźanski wokrejź ź 24,21. W prjedawšchim Budyškim wokrejnym hejtmanstwje wobliča so ženo jenož 14,23 spomožeńskich njezaměstnjenych na tysac wobydlerjow. Ličba spomožeńskich njezaměstnjenych je jenož w Zwikawskim a Drježdźansko-Budyšćim wokrejnym pśichowała.

Wot wokrejnych swobodne města su w pśechodźe hischcze ź 30,49 spomožeńskimi njezaměstnjenymi na tysac wobydlerjow poćežene, wokrejne swjatki jenož ź 15,40. Jenož pola tutych je ličba spomožeńskich njezaměstnjenych w pśechodźe pśichowała.

Kamjenicźanski a Grimmaski wokrejny swjatk skoro dosahaštaj žanych spomožeńskich njezaměstnjenych wjazy nimataj (Kamjenicźanski 3,3 a Grimmaski 3,52 na tysac wobydlerjow); jimaj sćěhuja Bulkohajnski ź 5,40, Klawenski ź 6,97, Zwikawski se 7,12 a Lubijski ź 9,18). W jehnjatnace wokrejnych swjatkach wuličuja ličby 10—20, w šesć wokrejnych swjatkach 20—25 a jenož w Pirnjanskim hischcze wjazy hač 25 (28,66) na tysac wobydlerjow.

Italske napśećiwne namjety na Francowsku

W Franzowskim swonkownym ministerstwje so w tuchwilu italske napśećiwne namjety prinjaju, kótrež je franzowski pódtkaz w Romje schwórił wot italskeho knjezerstwa dóstał. K temu so ź Parisa powě, so chce so ministerska rada druheho januara we tutych napśećiwnych namjetach wuprajiś.

Romski rosprawjeŕ franzowskich nowin „Paris Soir", sćejišćeho jednanjow take wopisuje: We pśećelenju nazionalitny Italcźanow w Tunisu a we rjadowanju mjesow mjes Libyjeŕ a franzowskej ekwatorialnej Afriku su so pśeco dojednali. Ale we pomjerach w Somalitej, hdźež kolonialne pśeśiwniki Italskeje wjele wjacy njejsu, njejsu dotal k žanemu dojednanju dóšli.

Wosjewjenje němskeje fronty so potom hischcze se zakazom wupowěźenjenja khorhojcow zakopańskeje Knježeństwowa komnisija je runje dźeń psched žodownym měrom tutón wukas do mocy stajiła. Weprawdźe wojnamjenja tutón wukas franjenje neutralnosće, dokelž dyrbjesche so ź nim zadźěwacź, so by hrd swonkownje žiwoje smužlenje wobswědčił. Tutón wukas njeje pśaciwy, dokelž so psched swójim wudaćom njeje krajnej radźe pśichodował. Wosjewjenje němskeje fronty wobroća so hischcze pśiśiwo zakazej wupowěźenjenja plakatow a pśechcśiwo waschnju wukcźenja hłokow a zapołdźenemu wojsewjenju winowatosć wothłosowanja.

Kara dokładnje saběra so wojsewjenje němskeje fronty ź móžnosću druheho wothłosowanja w Posaarskej. Dyrbjawo-li wěste lubjenja Swjatka ludow wobstejecź, su nasłowanjenja němskeho ludu w Posaarskej ź prjedawshimi lubjenjemi zusyh zastupnikow wojazy hač poražaze. Němska fronta stónchi žiwoje wojsewjenje, so so 13. januara žiwtej pokaże, so so 10lětnym wojowanju za němski posaarski lud žaneho druheho rozrisanja posaarskeho prašenja nieje, hač so so Posaarska dopołnje k Němskej wróći.

Zetkanje Mussolinija a Simona so wočakuje

W Parisu so wječakuje, so so Mussolini a jendźelski swonkowny minister sir John Simon, kiž na franzowskim hodownym dowolu pśichi Rivierje pśechodźeja, setkataj. W franzowskim hłownym měsće, žebi myślo, so k tutemu setkanju najšerje dojo sobotu na jenym měsnje italskeje Riviery dóńdźe. Wot tuteho setkanja wočakuje so pospołnjenje italsko-franzowskich jednanjow, dokelž so sir John Simon po sdaću prózuje, so by w tutych jednanjach pokśedkował.

Přeco hišće zatřělenja w Ruskej

S Tokija so powě, so su tam ź Mandźulija pichi žiwerśko-mandźuskich misjach na rauśsko-chinejskej želesnizy powěsće dóšłe, so je so roshorjenosć w swisku se samorodowanjom Kirowa teź na zachwjene wójsko w Dalokim wuchodźe pśichwatała. Po tutych powěsćach so we wschelakich dźělach kommunistiske Rusleje pśichezo hischcze ludźo limaja a zatřělcja. Dotal je 70 mjenowo zatřelenych w Baikalskim korpsu a w technikskim korpsu Bolschajskeje garnisony znate. W Chabarowsku su wjazy hač 10 pśichiśłuschnikow cźerwjenoho wójska zatřělili, tehorunja tójšcho pśichiśłuschnikow tódźiwa na rěcy Amuru. Kaž so powě, so faječa hischcze njejsu stónchnje.

Krótke politiske powěsće

Prezident internazionalneho žurda, Minsichiro Adatschi je pó dołhej khorjesći 69 lět stary wumrěł.

Parišske nowiny „Oevre" pišaju, so je Winski měsćanoscha a pśechodźeja swonkownopolitiske komnisije awdijencu parlamenta Richard Schmitz do Parisa pśichišć, so by so w bliźichich dnjach ź franzowskimi ministrami rozrěcowal. Rozrěcowanja bidźa so na smužlenjach a swonkownje politiku Awstrijskeje poćahowacź.

Parišske nowiny „Petit Journal" pišaju, so franzowski swonkowny minister Laval hnydom po pośedźenju ministerskeje rady 2. januara do Roma pojedźe. Wón chce tři dny w Romje pśebywowacź. Dwaj dnjej staj postajenaj za jednanja ź Mussolinijom a jedyn dźeń za wopyt pola kanźa.

W Juhosłowjanskej wobstejachu dotal schtyri nazionalistiske wojowańske idanja. Tute schtyri organizacije so su po dźěšćnem jednanju pod mjenom „Juhosłowjanskeho ludowskeho hibanja" sjednoćile.

24 studentow japanskeje universitty w Kiotu su dla kommunistiskeje propagandy sajeli. Studentoju tworjachu na univerzicźe tajne kommunistiske sjednoćenjstwo. 15 ź nich je so sudniśtwom pśechpodało.

Rothermere wo nowej Němskej

Londonske nowiny „Daily Mail" su hodownu nastawk wozjewiśchcźale, kotryž je jim jich wobsedźeć lord Rothermere ź Mnichowa pósłał. Won w nastawku htuboki sacźišćej wopišuje, kotryž je so nowej Němskej a jeje wjednikam dostał. Won wusćěhuje w nastawku wobeje nowu a zhłuu wěru w němskim ludźe a dawa Němskej nowu duchu. Poslednjej dwě lěcze stej tu politiski prozeź pśechewjedli, kiž w swojim wusnitkowanju tak htuboko a daloko dośahaja, kaž wulka francowska rewolucija.

Tajke pśechemjenjenje w bycźu jenoho ludu, w jeho mysłownych wobstejnosćach, w jeho mjezynarodnym stejišću a žamo w jednorym wustupowanju jenotlinzow so dotal w stawiznach zeńe njeje sa tak krótki cźaz dokonjalo. Němska je nowa Sparta. Sćamtny duch nazionalneje dźiśiplyny, kotryž je so nowej Němskej a jeje wjednikam dostał. Won wusćěhuje w nastawku wobeje nowu a zhłuu wěru w němskim ludźe a dawa Němskej nowu duchu. Poslednjej dwě lěcze stej tu politiski prozeź pśechewjedli, kiž w swojim wusnitkowanju tak htuboko a daloko dośaha, kaž wulka francowska rewolucija.

Tajke pśechemjenjenje w bycźu jenoho ludu, w jeho mysłownych wobstejnosćach, w jeho mjezynarodnym stejišću a žamo w jednorym wustupowanju jenotlinzow so dotal w stawiznach zeńe njeje sa tak krótki cźaz dokonjalo. Němska je nowa Sparta. Sćamtny duch nazionalneje dźiśiplyny, kotryž je so nowej Němskej a jeje wjednikam dostał. Won wusćěhuje w nastawku wobeje nowu a zhłuu wěru w němskim ludźe a dawa Němskej nowu duchu. Poslednjej dwě lěcze stej tu politiski prozeź pśechewjedli, kiž w swojim wusnitkowanju tak htuboko a daloko dośaha, kaž wulka francowska rewolucija.

Lord Rothermere słónchi swój nastawk pišajo, so Jendźelcźenjo nimaju žaneje pśiśiwnu k swadbe ź tutym ludom. Hdyž so nětdy najhórše njeprawdobosće mérowemu rjadowanju wotstronja, njebudźe tu žaneje pśiśiwnu wjazy, cźełodźela Europa na ńka dołho njedyrbjała w polnym měrje žiwa bycź. Hdyž Němska a Jendźelska so po 20lětnym wotzuśonjenju sašo zbližitej, wotewri so sa wobaj krajej nowy cźaz dewjeńcźa.

Třeće němsko-jendźelske léhwo młodźiny

W Berchtesgadenje su třeće němsko-jendźelske léhwo młodźiny wotewrili. W nim pśechebywa 20 studentow a wjednikow ź Hitlerjeje młodźiny a 20 jendźelskich a kanadiskich studentow. Léhwowa shromadnosć traje hač do 7. januara 1935. Němska a jendźelska młodźina, kotraž je w shromadnosći sjednoćena, ź wobjebitym zaharjenjom źuchakańskeje pśetuje, zarjadowarjo su ź twójźdźenymi jara spokojom, dokelž runje shromadny sćehort jara spśěchnje k cźłowjeńskemu a towaršnemu zbližowanju dowjedźe, kiž je trajny. Dotalne naśtorjenja sa to wěrja, so bychu so tajke léhwa porjadnje wospjetowale. Pśichodne léto zajźe so léhwo nałěcźa na jendźelskej zemi.

Naši akademikojo w Slepom

List ze Slepeho

W Slepom, 27. hodownika 1934.

Prěni raz zhromadichu so serbscy akademicy w Slepom k zwučowaćemu kurzoj. We wohluku Domowiny zarjadowa so akademiske lětwo, zo bychu so akademicy, kotřiž su po wšelakich universitach a hutrowanju a wukraju rozbrojeni, k dźělu zešli a so mjez sobu spóznali.

Naš wjednik Domowiny, k. P. Nejdo, je Slepo za městno našeho zeńdźenja wuzwolił, a to ze wšelakich přičinow: Slepo je swojorazna stara serbska wjeska, hdźež dźensa zajimawe narodnje zuměsne poměry knježa. Tu widźimy najlěpje, kak němska šula a němska kultura na naše ludstwo a na naše narodne žiwjenjo skutkujetej. Slepo ma swojorazu narodnu drastu, w kotrejž so jednorosć holanskich Serbow jewi. Tudy mamy tež hišće njewobkřižłane polo ludowědy.

Akademiski kurzus wotměwa so w dnjach 27., 28. a 29. hodownika a njedźelu 30. dec. woswjećimy našu hodownu skhadźowanku. Posledni króć wopytachu serbscy studenća Slepo w lěće 1927 a woswjećichu tudy swoju hlownu skhadźowanku, kotraž tehdom we wšelakich kruhach zlu krej načini.

Cyle hody mějachmy rjane wjedro, ale runje štwórtk po hodźach dyrbješe so dešćowak, jako w 2 hodź. pola Serbskeho Doma na auto čakachmy, kotryž dyrbješe nas do Slepoho dowjesć. Z dypkom wotjědźechmy a mějachmy wotmysleno přez Rakecy a Laz tam dojeć. Tola w Rakecach so zawróćichmy, hdyž nas hlowny starši do auta přistupi a jědźechmy zaso do Budyšina a podachmy so přez Bělu Wodu do Slepoho. Na tajkich wokolopućach přindźechmy skónčne so w 4 hodźinach do Slepoho a dźiwachmy so, zo běchu pola a hona wokoło wsy a w bliskej wokolinje ze sněhom wobdate. Tola sněh bohužel hižo jara taje, zo skoro z błóta wulěć njemóžemy. Nadźijamy so k njedźeli, hdyž chcemy tudy našu skhadźowanku woswjećić, puće zaso wusuša a łuže wuskhnu.

Jako do Slepoho přijědźechmy, so hižo ćmišće. Knjez Lorenc-Zaleški, naš znaty wubjerny spisowaćel, nas powita a nas tudy huydom zdomjaceni. Potom předstajichmy so našim hosćićerjam a přihotowachmy so na wječeŕ. Wesołje nas zwjeseli, z kajkej luboscu nas někotre swójby přijachu a z kajkej kedźbliwosću nas hosća. Wčzo su tudy jara wšelake poměry, na kotrejž dyrbjachmy dźiwać.

Wječor zeńdźechmy so pola knjeza Lorenca, zo bychmy z wjoselej towaršnosću naš kurzus započeli. Běchmy 18 akademikow, kotrychž knjez Lorenc do swojeho doma witaše. Knjez Nejdo so jemu podźakowa z krótkimi słowami rysowaše zaměr naše akademiskeho lěhwa, kotreż runje w Slepom wuhotujemy. Serbski akademik ma so jako nastawacy wjednik a předstejeŕ swojeho naroda na swoje ważne žiwjenske postajenje khutnje a systematisey přihotować. Wjesely spěw a žortna rozmołwa so wotměnjachu a cyły wječor porjeńšachu. Mjez druhim nasta też khutne rozmołwjenje wo našich znutřkownych studentskich należnosćach, kotreż wjele nowinkow z našeho akademiskeho a narodneho žiwjenja a nowych namjetow přinjese.

Najrjeńši dźeł cyleho wječora běchu poskićenja knjeza Lorenca-Zaleskeho. Wón nam ze swojich spisow čitaše a my mějachmy możnosć, jeho jako wobrotneho spisowaćela a wustojneho powědarja wobdźiwować. Wosebje z wulkim zajimom a z hłubokim hnućom poskachmy, jako nam wón swoje zapiski z časa wotućaceho serbskeho žiwjenja čitaše.

Prěni wječor skónči we wjeselej mysli. Nětko sćěhuja dny našeho wědomostneho a narodneho zwučowanja a nadźijamy so, zo wšitko derje wupadaje a zo naše dźělo pola nas a pola Slepanskich wobydlerjow wulke płody ponjese.

Jurij Měrćink.

S **Rakez.** Njedźelu rano we 8 hodź. serbske swj. wotkłanje, dop. w 9 hodź. serbska Boża słužba, 1/11 hodź Boża słužba za dźěći. — Sylwestra pop. 1/25 hodź. serbski, w 6 hodź. němski něšpor k skónčenju lěta. — Nowe lěto rano we 8 hodź. serbske swj. wotkłanje, dop. w 9 hodź. serbska a 1/11 hodź. němska Boża słužba.

S **Wjeleńcina.** Njedźelu dop. w 9 hodź. němske kemšenje a na to Boże wotkłanje, dop. 3/10 hodź. hodownu swjatowěrnosć dźěćikemšenja. — Sylwestra wječor w 6 hodź. kemšenje k wobsamknjenju lěta a na to Boże wotkłanje. Sběrka za powšitkowny zyrkwiny fond. — Nowe lěto dop. w 9 hodź. němske kemšenje. Sběrka za ićkt. swjatkeje pomoc.

S **Wóspork.** Njedźelu rano we 8 hodź. předowanje, pop. w 1 hodź. ćichowanje; w 2 hodź. wěrowanje. Sběrka. — Sylwestra wječor w 6 hodź. zyrkwinske wobsamknjenje lěta; na to spowědź a Boże wotkłanje. Krajna sběrka. — Nowe lěto dop. 1/29 hodź. swjedźenje kemšenje. Krajna sběrka. Pop. w 1 hodź. ćichowanje.

S **Wujerej.** Njedźelu rano w 7 hodź. němska spowědź (**duchowny Wowčer**), dop. w 9 hodź. němske kemšenje (**wikar Garbe**), 1/11 hodź. serbske kemšenje (**wikar Krošin**), na to Boże wotkłanje (**duch. Wowčer**) Pop. w 2 hodź. němske ćichowanje (**farski wikar Hamann**). — Sylwestra pop. w 5 hodź. nutrnosć k wobsamknjenju lěta w farskej zyrkwi **duchowny Wowčer**). — Nowe lěto dop. w 9 hodź. němske swjedźenske kemšenje (**duchowny Wowčer**), 1/11 hodź. serbske swjedźenske kemšenje (**wikar Krošin**).

Katolske cyrkwinske powěsće

Tachantska cyrkej: Njedźelu 30. dec. rano 3/6 h. Boža msa, dop. w 9 hodź. wulka Boža msa z předowanjom, pop. w 2 hodź. nyšpor z požohnowanjom. — **Na swjedźeń swj. Sylvestra** wječor 1/8 hodź. pobožnosć ke kóncej lěta z předowanjom, Te Deum a požohnowanjom. **Na swjedźenju wobrězanja knjeza** 1.j an. 1935 rano 3/6 hodź. Boža msa, dop. w 9 hodź wulka Boža msa z předowanjom. Pop. w 2 hodź. nyšpor z požohnowanjom. Přileżnosć k spowědźi: sobotu 6—7 hodźin, a 1/8—1/9 hodźin, njedźelu rano 1/6 do 1/7 hodźin a w 9 hodźinach. Póndźelu wječor wot 6 do 7 hodźin a 1/8—1/9 hodźin, wutoru rano 1/6 do 1/7 hodźin a w 9 hodźinach. — **Serbska cyrkej:** Njedźelu rano 1/8 hodź. Boža msa z předowanjom, w 9 hodź. Boža msa ze serbskim předowanjom, w 11 hodź. Boža msa za dźěći z předowanjom. W 1 hodź. serbski nyšpor, wječor w 6 hodź. kśesćanska wučba z požohnowanjom. Póndźelu (Sylvestra): wječor w 6 hodź. pobožnosć ke kóncej lěta z předowanjom a požohnowanjom. Před tym a po tym přileżnosć k spowědźi. Wutoru 1. jan., swjedźeń wobrězanja knjeza: porjad Božich słužbow kaž njedźelu. Wječor w 6 hodź. pobožnosć z požohnowanjom, štwórtk wječor we 8 hodź. hodowny swjedźeń mužskeho towaršstwa. Pjatk (Jězusoweje wutroby) rano w 6 hodź. a 3/47 hodź. Boža msa k Jězusowej wutrobje. Wječor 1/9 hodźin zhromadźizna dowěrnikow w Kołpinguwym domje.

Cyrkwinske powěsće

Njedźelu po hodźach 30. hodownika 1934, Sylwestra 31. hodownika 1934 a Nowe lěto 1. wulk. rózta 1935.

S **Budyšcina.** W Michałskej zyrkwi njedźelu rano 1/28 hodź. Boże wotkłanje, němske (farar Tischer). Dop. 1/29 hodź. směje farar Kapkeŕ němske a 3/10 hodź. serbske kemšenje. — Nowe lěto rano 1/8 hodź. Boże wotkłanje, serbske (farar Kapkeŕ). Dop. 1/9 hodź. směje farar Tischer serbske a 3/10 hodź. **němske** kemšenje.

*

S **Budyšcina.** W Njedźelu w Pětrowskej zyrkwi rano 1/8 hodź. sup. Berg předuje (zyrkw. hudźba). Pichipodnješe kemšenje wupadnje. W Marijnej a Marćinej zyrkwi směje farar Schneider rano we 8 hodź. spowědź a Boże wotkłanje; dop. w 9 hodź sup. Berg předuje (zyrkw. hudźba kaž w Pětrowskej zyrkwi). Pop. w 3 hodź. směje farar Groše ličenja. Sběrka za hodowne wobdźělenja najkhudšich wobydlerjow. — Sylwestra wotanje kenzlija Pětrowskeje wosady faworizna. Jenož zyle nuzne naležnosće móža so dopołdnja wot 10 do 11 hodź. wobstaraś. W Pětrowskej zyrkwi směje farar Schneider pop. w 5 hodź. sylwesterske kemšenje (Fliglez wotkłanje); zyrkw. hudźba. W Marijnej a Marćinej zyrkwi směje farar lic. theol. Ludwig wječor we 8 hodź. sylwesterske kemšenje (pšechkupza Jana Wantakowe wotkłanje); zyrkw. hudźba. W nowy 1/12 hodź. směje farar Paul połnózne kemšenje (zyrkw. hudźba). Pšichi tutym kemšenjam mišijonski dujerjeli thór błohu zhotuje. Na to budźe piśkanje na wěži. — Nowe lěto w Pětrowskej zyrkwi rano 1/8 hodź. farar Groše předuje (zyrkw. hudźba); pšichip. w 12 hodź. sup. Berg předuje; pop. w 3 hodź. směje farar Paul ličenja. W Marijnej a Marćinej zyrkwi dop. w 9 hodź. sup. Berg předuje (zyrkw. hudźba); pop. 1/6 hodź. směje farar lic theol. Ludwig spowědź a Boże wotkłanje. Sběrka za ićkt. swjatkeje pomoc.

S **Hornjeho Wujezda.** Njedźelu rano we 8 hodź. němka spowědź, dop. w 9 hodź. němske předowanje, 1/11 hodź. hodownu swjatowěrnosć kemšenjatk młodźiny. — Sylwestra hudźe pop. 1/3 hodź. wěrowanje a w 4 hodź. sylwesterske kemšenje. Sběrka za powšitkowny zyrkwiny fonds. — Nowe lěto dop. w 9 hodź. němske kemšenje. — Sćerjeju wjeseŕ njeje žana biblička hodźina.

S **Huśki.** Njedźelu dop. w 9 hodź. němske předowanje (farar Zwerynert-Wjasoušći). — Nowe lěto dop. w 9 hodź. směje farar Niedner němske swjedźeńske kemšenje.

S **Kotez.** Njedźelu dop. 1/10 hodź. němske předowanje, na to němska spowědź a Boże wotkłanje. Sběrka. — Nowe lěto dop. 1/11 hodź. němske swjedźeńske předowanje, na to němske swjedźeńske dźěćikemšenje. Krajna sběrka.

Budyske stawniske powěsće

Z dnja 27. dezembra 1934.

Narodźili su so: Jurjej Hermannej Quasdorfej, elektrikšeŕu wyšćichenu mištrowej, dźowćičźka. — Janej Richardej Měrćinkej, fabrikšeŕu dźěćacerjej, dźowćičźka. — Aleksandrej Jědrichej Erichej Gurzy, šamkarjej, synk. — Arnoschtej Fryzej Strietzelej, feldweblej,

Jakub Bart-Ćišinski:

Ryćeŕkubleŕ

Historiska novelka.

10] (Pokračowanje.)

Schto drje wohoheho tak karuduši? Na Hawka a na Henku wschak šabjeć njemóžeše a stajnje jeho šwědomjo napominaše, jeju z rukow Krakowicźa wutorhnjeć. Tola schto może žamo law sapaceć, gdyž je kralej šwjatstwo šwoboda wsata! A tole wschat běše, schtož dźyše jeho w kołosći podušnjeć — Boże puće pak žu druhdy dźiwne — runje wón jako jaty běše wušiwolenu ratarsku šwójbu wuśiwobodźiłš. —

Furier bě šwoju wutrobu dobru a cźišu šakhował, pódla krwawneho mjeńca njeśahy na wjeśe, ważniše kubła, kotreż kóžda šwérna duscha doseźeńnyć pyta.

Gdyž Schcźěpanowicź k blidu pschistupi, hdźež so franzowišy wyšćichi rozrěčowachu, šawrěchu so nadobu wsche rety a wschitcy wobroćichu so na kraśnu schwižnu postawu Schcźěpanowicźa, haćž furnier šam, jemu ruku posćiči a tele ważne słowa wupraji: „Budźće nam w mjenje wschitkich wutrobnje witany, niž jako njepschećeźeŕ, ale jako naš brat a pomhajcźe nam wulku wěc wunoseć, wot cźehož žbože jeneje zyleje šwójby wotwisuje."

Na to wotmołwi pschistojnje kudźerjowłopaty Schcźěpanowicź: „Šwójch bratrow pscherabźicź wote mnje njeźadaješe; njepschida mi to wojeśta cźeścź a pschišahaš; w kóždym druhim naśunpanju pak chzu waš rady ludosnje podpjerać."

Radośeje połny rjekny furnier: „Ssobuśkutkowanje śe nam šlubi, tuž dha chzu wam też nětkele wojśewicź, wo cźo šo po prawym jedna. Ryćeŕkubleŕ Hawk je jaty a wěźta šmjerć wbohebo wocźakuje, jeli Hańka, jeho lubosna dźowka Krakowicźowa łyšej njecha. So pak Hańka tehole šurowebo muža ł wutrobły hibźi, mam šam ł jeho certa. Pomyślicźe šebi jeno nětko, schto dyrbi to wbohe dźěćo šapoceć? — wšěcźe budźe wjeśela žiwjenja na wěcźnje woprowacź, so by lubowaneho nana wot šmjerćerje wumóžiła. Ssmy šebi nětko wuradźili, niž jenož ratarja, ale też Hańku a jeho šotru Hańźu na nětkajke waschnje ł leśeźu ł hrodu wuwjeśeć; pschetož ł mozu šo nam to nihdy radźicź njemóže. Nichtó ł naš pak ł hrodom šnaty njeje a tuž šo na waš dopomnichmy, so byschcźe tole wy na šo wšali."

Pschezo ł wjetschej kedźbliwoscźu běšche Schcźěpanowicź na kóžde słowo pośłuchat a wuraźy nětko radoštnje: „Tej mje tłóčźi taśama šlarośći; pschetož — cźehodła dyrbjał drje wam to šamjeleźeć — lubuju Hanku, a tuž chzu wutrobnje rady waschе požadanje dopjelnicź, so bych šo tak teź dowěry, kotruž śeźe ke mni měli, dostojny wopokasał. Chcźeźe-li ni dowolicź, wam hnydom šwój wumyślł rośeśtajam, kotryž tym šebi hižo priedy hacź śeźe mje šem šawołacź dali, wumyślił."

Wschitkim šwobodnje šo jeho lubosna rěcź a ł hłowu kiwajo dachu jemu pośnacź, šo je jim to prawje.

„Jutśje rano ł cźašom chzu ł nětkorymi waschimi wyšćichimi do hrodu hicź a tu ł Krakowicźom wo wumóźenju jatych rěcźeć; šo wón wo tym niczo wědźeć njeśeśze, šo šamo wě; je dźeń wjeśoły, so ma mje śe schije a šo je Hańka jemu nětko wěśta. Pschi tym pak budu wšěcźe jitwu, hdźež je ratař jaty, wuśkłodźicź a Hańzy papjeńku do ruki tyknyć móz, kotraž budźe jej prajicź, schto ma cźinicź a kak šo šadźerjeć. Potom pak šo šako k wam wróćju prajiju, šo šym šwoje słowo na to dał. Kaž prjedy widźach, je teź wjele naših kołakow do waschich rukow padło; ł tymle potom popołdniu, hdyž w hrodźe Krakowicź a teź śwjeścźa druhi nječnje dźiwaja, šnowa do ratarnje pośěchamy a ł jich pomozu wschěch tśioch wuśwobodźu. Strašićhcźa pak a teź cźi, kotśiž njeśpja, budźa šebi myślicź, šo šym cźeknyć a radoštnje mje wschitcy powitaja — šym wschak pola zyleho wójśka derje widźamy. — Na to wošmu strašićhcźa ł tych měśtow, hdźež chzu šo ł jatymi winnyć a wuśtaju je wschě na tu śtronu, kotraž je k wam wobroćeźena, měnźo, so chcźeźe jich wot teho boka napadnyć; njeś tym pak šo moji towaršchojo ł leśeźu ł jatej šwójbu wuśtunu. Dowěrcźe je šo mi cźišće a ł Bojej pomozu tole šwobodnje wudokonjam. Prošchu pak waš šlykniwschi ruzy, njepschelicźeje pschejara wjele kreuje, dyrbjako-li k bitwje dóńcź, a hładajcźe, šo trašch byschcźe jich tak wotehnaćz mohli. Ja wschak šo wjazy k wam šwou wrócźicź njemóžu; tuchu dźi potom hnydom wědźeli, šo šym ł pscheradnikom byl, a to nihdy na nihdy na šo pschińcź dacź nochzu. Jeli pak šo wschudźe derje pschećźejemy a šmjerćźi wucźeknjemy, šo po wójnje Bóh dał širowi a šiwi šašo wohladamy, a potom wschitcy šwjećcźe wjeśele šwou Hańźyny kwaš."

Pschi połźednich šłowach šłupichu niž jenož Schcźěpanowicźej, ale teź wschěm franzowišym wyšćichim šyšłu do wocźow a tójhoby takle šamyšleni žedźachu a žadyn žebi šłowa prajicź njeměrcźeše. A hlej, tola běšche Schcźěpanowicź šašo najprěnišchi, kotryž šo šmuji a šhraba ka ł pěšchy jeleń, ćiš je ło w šrudnicźy cźeřšiwe wody napił.

„Bratśja", rjekny knjeź, „cźemu šo tu dołho rudźiny a podarmu cźašk pschećeźedźinny; nć, na to waschnje ke kónzej pschińcź njemóžemy; tuž dha postańcźe a kóždy žebi njech na jutśiche w mišym šparju noze mozy nahromadźi; schtó wě, hacź je trjebacź njebudźemy. Njemóžu dleje we waschim towaršnoje pschebywacź, mam hišcźe je po pschihotowacź a ł mojimi kołakami wo tym rěcźeć, žim wošjewicź, schto ma šo štacź, a cźi napominacź, so maja prawje kedźbliwi być. Pscheju wam tohodła dobru nóź, a ł tymle słowami pschekročźi ł khwatkom jitwu a winy šo ł durt.

Sšónczko hižo běšche mješ tym šašchu a jenož wjećichi horow hišćeše šo w połźednich žeło purpurowych rubach cźeřwjenjachu. Franzowšte wójśko poda šo dźenša šahe ł měrej; běšche wschak dopołonišcha bitwa wschitkich khěrko poškłabła a wotpoczink jim tohodła pschede wschěmi šemi. Na wuhłokimi módrožałownym njebju šo njeličźomne tyhaju žiwětkych hiwźkow žiwećźachu a měšacźk połny cźišće wuśtupowaše. Dokoła wokoło knjeźi šwjata hluboka cźišćina, niczo šo njehiba, hamo wojaźy na šträšićhcźu, wobdaćźi ł taźkeźe kraśnojcźu, šamyšleni šteźo wustanu a Bóh wě, schto kóždemu pschi tym do mušli pschińcź. Jenož do dola — mójeźch to cźišće jośnje widźecź — špěcha cźeśćdła šornow, so bychu šo tam cźeřšiwe wody napili, kotraž tu bórbotajo ł kanuschkami žebi hrajkajo šo pśches šelenkoite tiki a žołmotje pola wije.

(Pokračźowanje šćěhuje.)

dźowjejčka. — Alwinej Janej Klusy, blidarjej, dźowjejčka. — Marcejinej Erichej Krjeżmarjej, pichekupskemu pichiflasejeizej, žynk. — Franzej Wilhelmej Büttnerej, autowennu pschewodnikej, žynk.

Wumrěli žu: Augusta Bjenadžina rodź. Reichelec, mandželska krawjekho mischtra w Kulowje, 58 lět. — Gertruda Irngard Rjenčez, dźowka wjerčerja w Bukezach, 9 lět. — Emil Reinhard Rjenč, žyn wjerčerja w Bukezach, 7 lět. — Marja Madlena Jeyowa rodź. Schmidtez, mandželska žukelnika, 64 lět. — Jan Max Hempel, železnicowječ w Delnjej Wjasowizy, 64 lět. — Khrystia Ernestina Hohlfeldźiz, iwalidna wenkarka, 68 lět.

Do mandželstwa stupichu: Beno Rudolf Bjarich, wučeř, ſ Margaretu Jodwigu Schebelez, stenografiſku, wobaj w Budyšinje. — Pawol Erich Taffelt, hłubokowarliſ dźěłačeř w Salomiju n. Spr., ſ Margaretu Johannu Kramzez, katalſkej dźěłačerku w Budyšinje. — Korla Gustav Pawol Hiller, wikowaŕ, ſ Madlenu Tomaſchewſkez, kuchinſkej pomoznizu, wobaj w Budyšinje.

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 29. Dezembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Paleno njeje sčesla, a tola do wšěch hrěchow mosty twari. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 747, hygrometer +1 a thermometer wodnjo +5. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer +2 a thermometer w nozy +1. Skłaba wyſchina je žo wječera ſe Schwalmiſeje do našich ſtron ſcjahnyła a žo ſ wyſchinu nad Ruſſej ſjednocźiła. Za njej žo ſ Atlantiſkeho morja wobſahérna niżina k nam bliži. Přjedy hač žo niżina wuſtupi, žo wětr k ranju wobroczi a nam ſohłe mjerſnjenje pſchinjeſe. Podźiſchčo žo do žnéha da, ſtij pak naš po wyſchem ſdaczu dołho njeſwjeſeli. Niżina njeje cźopłe wětry ſobu, ſo drje ſo žnéh bórzy ſaſo do deſchcza pſchewobroczi. — **Julſke njedźelu** ſtónčko 8,03 hodź. ſchadża a žo 4,01 hodź. ſchowa. Měſačk ſchadża julſke na ranje 1,29 hodź. a ſchowa ſo dopołdnja 11,34 hodź.

— **Wuhladny na wjedro ſa julſkichu njedźelu: Pſchi ranſkim wětrje ſymniſcho, podźiſchčo ſo žnéh wočzakuje.**

Kóncej napřeco

Wječera běch hiſchcze jónu na cźiſi, rjany hodowny žwjedźenk pſcheproſcheny. Běſche wſchitko pěknje a lubošnje a jara poetiſcy pſchipraſowjene. Sčéwcźki na hodownym ſchtomje ſo žwěcźachu, a my wſchitzy hiſchcze jónu ſtare, lube hodowne ſpěwy ſpěwachmy. A dźeći króſtke bažnje pſchedhiſſedźechu a pěknu bažnicźkownu hru pſchedſtajachu. A tola wſchitko to ſaſ hudźbu ſ dalokoſcze klinczeſche, ſaž dołhinjaze ſpěwy horſtki wjeſołych puczowarjow, kotříž ſu ſo hižo w lěcu ſhromadźili a pſchezo dale ſwój puć cźahnu.

Pſchetož nowe dny ſu pſchiſchle a ſaſo ſaſtu. Wſchitko to tak khětſe pominje a honi naš pſchezo ſaſo doprědka. Nimamy žaneje khwile k mérnemu wotpocźinkej. Njemóžemy k žanej hodźinje rjec: Wostań tola, ſy tak rjana! Kula ſo kula, a ſchtož běſche, ſo nihdy wjacy njewróczi. Teſ hodowne kuſło njemóžemy na dołhi cźaſ ſakhowacź.

Tola druhe wobraſy a ſkuki pſchiſchłu. Jenoz krótki hiſchcze cźaſ, potom je léto ke konjez, léto polne dźěła a próza, bohate na ſtaroſcźach a khěženjach.

Poſtladajcže na wottorhanſku protyku na jeſenje. Kak cźekta a ſtaba nětkole je. Kak ſprózna! A tale protyka běſche nihdy tak horda a ſ wulka! Tak žiwjenja ſtradna, wjekſewědna a pſchilubjaca! Je nětkotre wjeſele a tak nětkoty bój w ſrjebi khowała, je nětkotru nadźiju dopjelnita a tak nětkoty ſón iniczíta.

Na blidze hižo nowa protyka leži. Ow, kak ſo wona hordźi a wažnje cźini, kak potna je na potajnoſcźach a kak proſcźiſka! Teſ wona jónu cźerka a himynſki žiwoje poſtlednje lopjeſchta ipuſchcza a nam ſtaru cźeſtu melodiju ſaſtyſchcźacz da, ſo nicžo nat ſtwórcze njewobſtejí, ſo wſcho ſemſke jónu ſaſdže.

Tola njeſmjemy to mopak ſroſumnicź. Pſchetož ſachodnoſcź je jenoz pſchetměd, je móſt nad hłubinami a róſbrjezami k nowym bróhoam. To je to wažne. A to je ſadro a žórło naſcheho žiwjenja ſo ſa tym njecźakujeny, ſchtož jónu běſche. Pſchetož naſch puć a wola rěka pſchihód. A naſcha radoſcź leži ſa nowymi bróhami. A naſche dźěło, ſo mohły twarimy, kotrež bo lětſcheho pſchichoda wjedu.

*

— **Słoty kwaſ.** Druhi dźeń hodow je tudomny měſcźel fabriki mineralnych wodow, Karla Grošca, ſe ſwojej ženu Marju rodź. Themaſez, ſtaty kwaſ nowjecził. Wobaj ſtaj 72. léto žiwjenja pſchekročiłoj a ſtaj hižcze pomérnje ſtrowaj.

— **Póſtſke žłužba pſchi ſtónczenju a ſapoczatku léta.** Njedźelu 30. dezembra ſu liſtowe a pjenježne poſtužne wokna dopołdnja kaž wſchědne dny wotewinjene. Popołdnju budźa někotre poſtužne wokna ſa pſchedewanje liſtowych ſnamkow wotewinjene. Póſta cźiſło 3 Pſched ſchulſkeſkimi wrotami woſtanje ſawrjena. Hewak pak wotmjena ſo žłužba kaž njedźelu. — Pónđźelu cźahaje ſo žłužba poſtužnych wokow a wumoſchowanja kaž dźěławe dny. — Nowe léto wotmjena ſo žłužba poſtužnych wokow kaž njedźelu, póſta cźiſło 3 woſtanje ſawrjena. Dopołdnja wumoſchuja ſo liſtowe poſyłki a poſyłki na wóz, pakety ſo njewumoſchuja.

— **Budyško—Budeſte ſanſka cźara póſtſkich autobuſow.** Sylweſtra pojeđe wurjadnje póſtſki autobuſ w 21 hodź. ſ Budyšchina, Žitnich wikow, hač k Minſchońſkej horje (k hoſcenjez) w Sahorju). Auto wotjeđe wot Sahorjanſkeho hoſcenza k nawrótej do Budyšchina w nozy 2,30 hodź.

— **Małorentnarjam** wuplaczuje ſo podpjera na měſaz januar 1935 ſrjedu 2. januara wot 15 do 16,30 hodź. w ſejmowni na Hrodowſkej haſy 10, delekach we wupłaczeni.

— **Nowołětna plakeła ſkutka** ſymſkeje pomozy je ſo ſ cźežkich Plawenſkich zankow ſe ſłotym kneſłom ſrjedza ſholowita. Pěkna a nězna plakeła, kotraž takle khětru pſchedſtaja, budźe ſo wěſcze nad kupowacź. Ludowym towarſcham ſo na dnju Sylweſtra na dróhach a w domach ſkładnoſcź poſticzi, ſo móža ſebi plaketu kupicź.

— **II. bataillon pěſcheho połka** 1. januara ſ hudźbu budźi. Kapała woteńdże 7.30 hodźin ſ pěſchkowſtich kaſarnow a póńdże po Lubijiſkej dróſy, Hauſenſkej dróſy, Lübrikej dróſy, Jurjowej dróſy, Bergowej dróſy, Sahrodnej dróſy, Póſtiſkim nameſcze, Kejorſkej dróſy, Zitnych wikach, Lawſkich hrjebjach, Smutkownej Lawſtej haſy, Hownym torhoſchcźu, Jitnej haſy, Horuczeſtkej haſy, Lubijiſtej dróſy.

— **Wobłhadne niježoje** ſta ſo wječera wokoło 15 hodź. na Lubijiſkej dróſy, hdjež ſo Wósporſka dróha wot njeje wotwinje. Wjednik wožobowjeho auta běſche ſe ſwojim wojom najprjedy na tutym měſtnje poſaſtał a potom njeſapzy dale jěł. Pſchi tym wožobowjemu auto po Lubijiſkej dróſy horje jěžo do woſa ſtorcźi a jón cźežko wobſchkodźi, ſo dźerſcheſche ſo wotwjeſcź. Druhi woſ ſo tehorunja tžerko wobſchkodźi, tola mójeſche dale jěcź. Wjednik ſtorczeneho auta běſche žełi po ſdaczu mohły ſiſchahł. Knjez dr. Deſka Kubſchiſki, kiž pſchijadnje nimo pſchijěžeſe, poda prénju lékarſku pomoz. Schtó je na njełhožu wina, ſo hiſchcze njeje wujaſnjło.

— **Sapalerjow ſajeł.** W junju lěta 1933 je ſo w Khwacźiſkich bróſeń wotpalika. Shromadnemu prózowanju kriminalneje poliſije a měſtnych ſaſtojnikow nakrajneho žandarmſtwa je ſo nětko poradźiło, dweju Khwacźanſkeju wobydlerjow jako ſapalerjow wuſłědźicź, ſajeć a ſtatnemu rěcźniſtwu pſchepodacź. Mobé woſobje ſtej ſo hižo wuſnałej, ſo ſtej woheń ſakoſiłej.

— **Budyſle haptyki** ſu wſchědne dny hač do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nózny ſłužbu a njedźelu wotewrjene ma jenoz jena haptyka ſ měſačnym wotměnjenjom. W dezembrje je to Měſchczjanſka haptyka na Hrodwnym torhoſchcźu.

— **Lékarſka njedźelſka ſłužba w Budyšchinje.** Odtyž wothładazy abo domjazy lékař njeje dóſtacź, ſteji njedźelu 30. dezembra k ſłužbje knjez dr. med. Keerl na Tuchoſſej dróſy 19, telefon 3116.

— **Lékarſku njedźelſku ſłužbu ſa Bart, Wulku Dubrawu, Kubſchizu a Małeſchcyz** ſmjeje njedźelu 30. dezembra knjez dr. med. Pětranz w Małeſchcach, telefon Huczina 157.

— **Lékarſku njedźelſku ſłužbu ſa Wósport a Bukezy** ſmje njedźelu 30. dezembra knjez dr. med. Schmidt w Bukezach, telefon Pomorzy 312.

— **Lékarſku njedźelſku ſłužbu ſa Kamjenz** ſmjeje njedźelu 30. dezembra knjez dr. med. Schołta.

— Naša „Jednota“ zhromadźi zaſłuženu njedźelu ſwojich ſobuſtawow k adventskemu wječorej w Kolpingowym domje. Zo tu wšitcy njeběchu, leżeše na tym, zo běchu njedźelu měšcanske wobkhody hač k wječorej wotewrjece, a mnozy mějachu z přihotami k swjatym dnjam činić. K zawodej bu jedyn z najrjeńšich adventskich kěrlušow, „Budź powitana“ wuspěwany. Na tutón ſo pośahujo rozłoži předsyda, k. kantor Šołta, kak adventske začuće a myſlenje ſo hižo we wutrobach dźěći wuhudźuje, hdyž nabožne naložki widźa a sobu doživja, hdyž na přikład jutnje wopytaja. Ze swojimi serbskimi šuſkimi dźěćimi wupjelni potom wulk dźěl programma. Holčka přednjese měrnje učzinu baseń. A potom přihladowachmy, kak derje běchu Budyske dźěći nawukłe hodownemu časej přiměrjenu hru „Pjerščeńk zboža“. Malemu Jankej wotewri so wo snje kuzlarſki raj palčikow a rčzankow (Nixen), a přihladowarjo so rad sobu wjesć dachu do tutoho bajkoſtoho swěta. Rumpolich malym krajerjam a krajeńkam z jabłukami a druhimi dobrymi kuskami płačeše za to, zo běchu tak pilnje a wjesele swoju wěc činiłe. Napominace adventske słowa we wjazanej rěči (wot k. kapłana Cyža) sčěhowachu (hłej baseń). Na to pokazachu swoje wumětstwo serbske holey, kotrež hodownu hru „Zaso pola maćerje“ (přeserbśćił kaplan Cyž) předwjedźechu. Nie jenoz, zo běchu po słowje jara derje nawukłe, ale hrajachu też z prawym začućom wuprawdźe wustojnje. Wšitkim, kotříž běchu k wuprawdźe wustojnje. Wšitkim, kotříž běchu k wuhotowanju swjedźenja na někajke waſne přinoſowali a dźěłali, podźakowa so wysokodostojny knjez šolastikus Hejduška z připóznawacymi słowami.

S **Budeſtez.** (Stawniſke powješće). Narodźili ſu ſo: Ranej Augustej Templej, fabrikſkemu dźěłaceŕjej w Minſchońu, žynk. — Marej Waltarjej Dubje, bidarjej w Cźornych Noſłicach, dźowcźiſcza. — Hermannej Arnoſchtej Pětſchoju, burej we Wulkich Debſezach, dźowcźiſcza. — Do mandželſtwa ſtupichu: Arnoſcht Jurij Gédon, rataŕ we Wulkich Debſezach, ſ Helenu Thereſu Mitaſchez, hoſpoſin w Khójchigach. — Jurij Kurt Kloſe, pſchekupſki pomocznik w Dźěžnikach, ſ Marju Martu Fahlandez, pſcharſku w papjerowej ſali w Hornjej Hórzu. — Robert Waltoŕ Rößler, wothładaŕ khorych w Freitalu, ſ Liddy Hilzi Lieju Liſchkez, ſtazijowej ſotru w Budyšchinje. — Jan Hendrich Rjčźik, nojeŕ w Budeſtezach, ſ Ernu Luiju Urkanez, domjazej dźowku w Budeſtezach. — Wumrěła je: Zda Klara Irnſcherowa rodź. Bergerez, wumjenkaŕka w Khójnicźanach, 72 lět.

S **Mjeſchcź.** Jutſje njedźelu ſwjeczi tudomny kubleŕ Mettka ſe ſwojej mandželſkej ſlěbornu ſwaſ. Jubilarowaj wjele ſbožа k jeju cźeſtnemu dnjej a Božeho žohnowanja do pſchichoda!

S **Minakala.** W poſlednich dnjach pſched hodami je tudomnej wolnožtnej ſymſkeje pomozy cźiſe žiwjenje knježeſche. Potrěbni ludowi towarſchejo mějachu ſo hiſchcze do ſwjedźenja ſ pakcźikami ſ daromi luboſcze wobdaricź. S nimi dyrbjeſche ſo pomhaci, jim ſwjedźenſke wjeſelo pſchihotowaci. Pakcźiki ſtojowachu ſo po wulkoſcźi a ſłonjoſci ſwójbowo. Wone běchu ſdźěła hacź do 5,50 hrimnow hódne. 111 ſwójbow ſ 378 wožobami ſo ſ pakcźikami wobdari. Dożyła je ſo roſtźělka: 268 tharkhow po 50 pf., 200 mułkowych tharkhow, 694 puntow mułk, 374 puntow raſa, 85 puntow zokra a 30 pokrutow thleba, kotrež běſche tudomna dobrowólna ſłužba ſtužba darila. Pſchekłuſk a hamtaſ NS-ludowego ſpomožerſtwa ſtronimy towarſchi Marcźin Kaliſch běſche roſrawjenje darmo wobſtaral. S pomocu měſtnych ſjadowarjow NS-ludowego ſpomožerſtwa mójeſche ſo roſdźělenje mjenowanych darow pſchewjeſcź. Wſchitkim dariczelam a pomocznikam ſkutka ſymſkeje pomozy, kotříž ſu ſe ſwojimi darami a ſobuźěłom žiwcźu k ludowej ſhromadnoſcźi wopokaſali, ſo też na tutym měſtnje wutrobnje dźakuje.

Z **Worklec.** Zaſłuženy njedźelu před patorſtwom wotmě tu naša ſulſka ſwójba rjany hodowny ſwjedźeń w ſurli Pjetašec korčmy. Hdyž dźeći hraja a spěwaja, kóždy rad pſikhwata a tuž přińdże wjelo ſtarších, druhich, haj też hoſći z wokoliny, zo bychu z dźěćimi ſo wjeſelili a ſo zaſo jónu čuli jako dźěći a ſpominali na swój rjany bjezſtarostny čas. Dwójcy ſo wotwi lubozny program, popołdnju 1/4 a wječor we 8 hodź. a žarła běše dwójcy přepjelunjena, hižom też ſobotu při hłownej pruzy z dźěćimi. Hrajachu najprjedy němſku hru „Krawc a měſačk“ a potom ſerbſku hru „Pjerščeńk zboža“ wot F. Hajnyc. Wſitke dźěći woprawdźe z lubošcu a po ſwojich mocach doſć žiwje wšě rólе předwjedźechu a runje we poſlednjej rejcy palčikow a wreginow po narodnych hłoſach, kaž też jandźelkow w prénjej ſkutkowachu wulkotnje a běchu wokřewjenje za nas wšěch. Mjez hromaj widźachmy wšelake ſčinowe žortne wobrazy. Při započatku poda mała holčka wutrobny prolog we mjenje dźěći a wučerjow a proſeše, zo njebychu přiładowarjo překruče posudźowali. Ně, k tomu nichtó přišoł njebě, ale zo by z dźakom přijimał, ſtož dźěći zamołchu nam w tajkim wumělſtwje poſkićź. Hdyž wopominamy, zo Worklečanska šula po wójnje zaſo prěni raz zjawje wustupi a tola nam tajke hodźinki rjaneje zabawy a nutrneho wokřewjenja poſkići, smy wšitcy džakowni dźěćom a wučerjam za wšu naložnu wulku prócu a woporniwoſć. Wosadny Khróſčanſki farař w mjenje wšěch hoſći tutón dźak z wutrobnymi ſłowami tolmačeše. A rad zaſo přikhwatamy wšitcy, hdyž šula zjawnje wustupi. Wječor bě wopraždže rjany překhod do kuzła a hnadow polneho hodowneho časa.

Radio

Njedźelu 30. dezembra ſłyſchimy.

Königswuſterhauſen. Rimo ſnateho njedźeliſkeho programma: 6.35 ranſchi koncert ſ Hamburga. 8 ſa wjeſnu lud. 8.55 němſka ſwjatočna hodźina. 12.20 pſchipołdniſchi koncert.

Lipſk. Rimo ſnateho njedźeliſkeho programma: 6.35 ranſchi koncert. 8.20 ranſchа ſwjatočnoſcź. 8.50 hudźba na bygnach. 12 pſchipołdniſchi koncert. 14.05 tacźele. 18.10 tacźele. 20.40 ſymfonija.

Hiſchcze wažne ſ njedźeliſkeho programma. Berlin: 19.50 operetta „Bettelſtudent“. Hamburg: 21 ſabawna hudźba. Wróćłkaw: 20 „Hara wo Jolanthu“. Frankfurt: 19 ſabawny koncert. Wiw: 19.30 wot Straußa k Leharej.

Pónđźelu 31. dezembra ſłyſchimy.

Königswuſterhauſen. Rimo ſnateho wſchědneho programma: 6.35 wjeſeły koncert. 11.40 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi koncert. 13 tacźele. 19.45 rěcź miniſtra dr. Goebbeſa. 20 wjeſela jěſba do noweho léta.

Lipſk. Rimo ſnateho wſchědneho programma: 6.35 ranſchi koncert. 12 pſchipołdniſchi koncert. 13.10 tacźele. 14.05 ſ nowych filmow.

Hiſchcze wažne ſ dnjowneho programma. Berlin: 18 wjeſela hudźba. Hamburg: 18.30 ſabawny koncert. Wiw: 18.55 operetta „Fledermaus“. Warſchawa: 20 lohła hudźba.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Betrunken aufgefunden.

Am 22. Dezember 1934, gegen 19 Uhr, wurde der am 17. 11. 1887 geborene Arbeiter Oskar Otto Scheibe, wohnhaft Große Brüdergaſſe Nr. 2, wegen Trunkenheit zunächſt in polizeilichen Gewahrſam und dann wegen einer beim Sturze zugezogenen Fußverletzung nach der Stadtkrankenanſtalt gebracht werden.

Wegen Schleuſenbauarbeiten wird der Schloßgraben ab 28. Dezember 1934 auf die Dauer der Arbeiten für den Fußgänger- und Fahrverkehr geſperrt. Zuwiderhandlungen werden beſtraft.

Bautzen, 28. Dezember 1934. **Stadtrat, Polizeiamt.**

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu 2. januara 1935 **Gmejnska rada**

Towarſtwowski powěſtnik.

Hudźbny wotrjad Maćicy Serbskeje ma srjedu 2. wulkeho rózka pop. w 4 hodź. posedźenje w Serbskim Domje. W zajimje naſcheho hudźbneho a spěwneho žiwjenja je bohaty wopyt jara witany.

Bjarnat Krawc, č. př.

Zamołwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleć a za nawdźiki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje, D. A. XI. 1934: 2295.

Měšćanske dźiwadło
w Budyšinje

Telefon 3263 Telefon 3263

Wjednistwo:
Intendant Hanns Heinz Kämpff

Hrajeński program
wot 30. dec. 1934 hač 5. jan. 1935

Njedźelu, 30. dec. pop. 16 hodźin
Zhubjena hrajka abo **jutře přińdże Rumpodich**
hodowna bajka. Płačizny wot 20 pj. hač 1.— hr.

Wječor, 19.30 hodź.
Pólska krej
opereta w 3 jednanjach wot Nedbala.
Małe płačizny 30 pj. hač 2,20

Póndźelu 31. decembra (Sylvestr) wječor 20.15 hodź.
Sylvestrski žort w měšćansk.dźiwadle
Płačizna wot 30 pj. hač 1.50 hr.

Wutoru 1. januara (Nowe lěto) popołdnju w 4 hodźinach
Zhubjena hrajka abo **Jutře přińdże Rumpodich.**
Płačizna wot 20 pj. hač 1.—
Wječor 19.30 hodź. (koło A)
Pólska krej
opereta w 3 jednanjach wot Nedbala.
Płačizna wot 40 pj. hač 2.80

Srjedu 2. januara wječor 20,15 hodźin (koło E)
Pólska krej
Opereta w 3 jednanjach

Štwórtk 3. januara wječor 20,15 hodźin (koło B)
Pólska krej
Opereta w 3 jednanjach.

Pjatk 4. januara wječor 20,15 hodźin (koło F)
Nowy nan
Wjeselohra w 3 jednanjach wot Brücknera.

Sobotu 5. jan. wječor 20,15 hodź.
Grigri Opereta w 3 jednanjach wot P. Linki

Stepowane moskowe wotmjane wjelbłud. bildowe
přikrywy
wulki wubjerk, jara tunjo
Paul Korn
na Hošic hasy 21
Specialny dom

Z tutym swoje słowa přećiwo wučerjej
Cyžej wróćo bjerr.
Bur G. Delan.

Spušćomna holca
kotraž derje dojć móže, so pyta do
Rošec čo. 39

Dobra kruwa
krótko před čelećom je na předań
w Kamjenjanskim haju čo. 22
pola Radworja

Wysokosućelna
kruwa
stejі na předań
w Hmćinі čo. 33

Míele
worclowe hotowe kachle
D.R.G.M.

Nowe wašnje tepjenja
Lutowace wutrjebanje wuhla
Dołhodźerjace wuwjedźenje
Wurjadnje emaljowane

Dostanjeće pola firmy
Ernst Falting
w Njeswačidle

Twój kruh wobkhodnych přećelow

njemóžeš bjez nawěška rozšěrić. Nawěšk přinješe ze swojim wuspěchom nowu žiwjensku móc do twojeho přeswaća. Štóž je žiwy we Serbach, toho mjeno je znate a so njezabudźe, hdyž so huscišo nawěstkowoj stronje **Serbskich Nowin** ewi.

Drjewowa awkcija

Štwórtk 3. januara 1935 přesadźuja so na Khróšćanskej burskej leżownosći sćehowace nadźełane drjewa po wumčnjenjach, za najwyššu sadźbu za hotowe pjenjezy:

něhdże 80 rm dubow. a khójnow. kuluchow,
něhdże 10 rm twjerdych dollich kromadow,
něhdże 200 rm twjerdych a khójn. halozow.

Zeńdźenje na drjewnišču při Prawoćišćanskim nuču. Započatk w 9 hodź. Wobsedźeŕ.

Do noweho lěta
póndźemy ze
Serbskimi Nowinami

Kaž dotal budźa nam wone dale z najspušćomnišim a najswěrnišim wjednikom a poradźerjom přez cyłe lěto

---

Fotowe . . . . . projekcijowe . . powjetšeńske . . domjace kinowe
aparaty
a wše wěcy za amatěrske fotografowanje
FOTOWY DOM
Richarda Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy 18
Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wćewustojnje a najspěšniše

---

Po trjełtnym skutkowanju w universitetowych klinikach, lěkowarńach a khorownjach so **1. januara 1935**
w Małym Wjelkowje
jako lěkarka zaměstnjy.
Dr. med. Jrmgard Lukasec
prakt. lěkarka.
Rěčne hodźiny:
S—1/4 10 hodźin dopołdnja a 1/25—1/26 hodźin popołdnju
Srjedu a sobotu popołdnju žaneje rěčneje hodźiny.
Telefon: Hamt Budyšin čo. 2728

Wozjewjamy z tutym, zo ma
knježna dr. med. Lukasec
w Małym Wjelkowje
prawo, za wšě khorobne pokiadnje lěkować.

Zjednoćenstwo lěkarskich pokładnjow Němskeje
Wokrjesny hamt Nawječorneje Hornjeje Łužicy
Hamtski wjednik

K Sylvestrej
poruča kupny dom
Pawoł Glawsch w Pančicach
Běle a čerwjene wino,
połon. wino ze suda . . litr 80 pj.
Likéry wšěch družin, **rum a arak,** ananasowe a warjene punče

---

Jeli Was
hłowa boli,

je-li so Wam **čoło zmorści** abo **dostanjeće-li faldki,** tak zaleži to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawoči wobstarać wot
Ericha Lenza, wosebit. optikarja
w Budyšinje na Hošic hasy čo. 21 / Telefon 2134

Hoscenc w Šunowje
Jutře njedźelu
rejwańska hudźba

Idźy do noweho lěta
1935
zastupiš, přeješ swojim lubym kupcam, hosćom, přećelam a znatym wjele zboža a žohnowanja do tuteho noweho lěta. Čiń to w našich
Serbskich Nowinach

Hač do pónđźele dop. 10 hodź. so tajke nawěšťki přijimaju

Neukirchenske wottorhanske protyki
su hišće na předań
Njezabudź sebi ju kupić
w Serbskej knihańi w Budyšinje

Podajće je hnydom
Prosymy našich wobkhódnych přećelow a wšěch lubych Serbow, kiž chcedźa z nawěstkom w Serbskich Nowinach swojemu woteběraństwu a swojim znatym
wjele zboža k Nowemu lětu
wuprajić, zo bychu swoje nawěšťki nam tak ruče hač možno podali, nanajpozdźišo hač do 31. 12. dop. 10 hodź.

Pjesničky
hornych a delnych (łužiskich) Serbow
wot L. Hawpta a J. E. Smolerja na předań
w Serbskej knihańi w Budyšinje

K swjedźenjam
našich serbskich towarstwow
znamješka, khorhojći, zastupne lisćiki programy, plakaty do pletwow a wěncow atd. w
Serbskej knihańi w Budyšinje

K woswjećenju Sylvestra:
ff. kolbaski, staroněmske, kobołkowu, hońtwinsku, pólsku kolbasu, pras. hłowu, wšel. šunku a sušene mjaso poskića
Paul Kurt Zieschang
na Žitnych wikach čo. 22
Zbožowne Nowe lěto!

Hoscenc w Smječkecach

Dźensa sobotu (29. hodownika)
swinjorězanje
z reju hračkow.
Njedźelu 30. hodownika
jědźenje pječeneje kolbasy
a dalewjedźenje reje hračkow.
Wutrobnje k tomu přeprošuje **J. Robel a mandźelska**

Njedźelu, pónđźelu a wutoru
škotowanje na přemó
a k temu
jědźenje pječeneje kolbasy
Přećelnje přeprošuje **H. Jakubec**
Herbska grychta w Konjecach

---

597 kolesow
rozpředach hižo w tutym lěće. To je z donokazom, zo dobre twory płačizny hódno předawam. Najnowiši wubjerk znamkowych kolesow. Wokoło 300 kolesow na składže. Na přeće płačenje w dźělbach. Napłačenje 10 hr. Tydźeńska dźělba 2 hr.
J. Schieback, na Mužakowskej dr. 4
Přijimam trjebane kolesa jako napłačenje

Ruska rěč
w 26 listach a dalšich přilohach po metodźe
Toussaint-Langenscheidt
antiquariscy tunjo na předań
w Serbskej knihańi w Budyšinje

Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.
Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg
Płačizny po złotej hriwnje.

	28. 12.	27. 12.		23. 12.	27. 12.
Pšenca	205.5	205.5	buny	13,0-13,7	13,0-13,7
rožka	165.5	165.5	wika	—	—
ječmjeń now.	211-218	211-218	módre lupiny	8,50-8,75	8,50-8,75
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	12,2-12,5	12,2-12,5
wows	—	—	zeradella	16,5-17,0	16,5-17,0
kukurica	—	—	raps, wosušk	—	—
pšenč. muka	27,25	27,25	lany wosušk	7,65	7,65
ržana muka	22,50	22,50	such. truhanč	4,35	4,35
pš. wotruby	11,15	11,15	běrnj. kruški	8,75	8,75
ržane „	9,65	9,65	syno, 50 kg		
raps	—	—	ržana stoma		
hróch, Viktor.	35,0-37,0	35,0-37,0	pšenč. „		
lawe symjo	—	—	nowowa „		
pieluški	—	—	ječna „		

Płačizna za pšenicy za wupłodźerja 8: 197.5 9: 199.5
Płačizna za rožku za wupłodźerja 8: 157.5 11: 161.5
Płačizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 157.5 9: 162.5
Płačizna za wows za wupłodźerja 9: —. 13: 160.5

Drobnowikowańske płačizny w Budyšinje
29. decembra 1934 po hamtskim postajenju.
Wšě płačizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora	najniše płačizny hr.	najwyše płačizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi - - 1 kg	1,40	1,80
Čelace mjaso - - - - - - 1 kg	1,40	1,80
Skopjace mjaso - - - - - 1 kg	1,80	2,20
Swinjace mjaso - - - - - 1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc - - 1 kg	2,00	2,20
Pšeńčna muka - - - - - - 1 kg	0,38	0,56
Ržana muka - - - - - - 1 kg	0,34	0,36
Khlěb - - - - - - - - 1 kg	0,25	0,27 1/2
Jědźne běrny nowe - - - - 1 kg	0,08	0,10
Rajs - - - - - - - - - 1 kg	0,28	0,80
Hróch - - - - - - - - 1 kg	0,60	0,84
Soki - - - - - - - - - 1 kg	0,40	0,90
Amerikanski swinjacy šmalc - 1 kg	1,90	2,00
Sušeny połč - - - - - - 1 kg	—	2,00
Dobre mloko - - - - - - 1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra - - - - - - 1 kg	2,84	3,20
Jeja - - - - - - - - - štuka	—	—
Jědźne buny - - - - - - 1 kg	0,28	0,40
Cokor, drobny - - - - - - 1 kg	—	0,76
Petrolej - - - - - - - - 1 kg	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr.	—	1,85
Brunicowe briketty - - - - 1 ctr.	—	1,25

Příloha k čisłu 302

SERBSKE NOWINY

Sobotu 29. decembra 1934

Nĕšto hodźinkow w Budyskich murjach

Spominam na 28. nazymnika, dźeń serbskeho konserta. To bĕ jedyn z tych dnjow mojeho žiwjenja, koza lizła, dokelž so bjez pjenjez w zaku do Budyšina hotowach. Bjedrich, mój luby přećel, mi hišće dźeń do koncerta nadźiju činješe, so budźe snadź tola móžno, zo tam z awtom pojĕdźe, hačrunjež najprjedy zcyła jĕć njechaše. Wječor koncerta bĕ so přibližał, mjez šestej a sedmej hodźinu *dyrbjach jeho wočakować*. Ale bĕ hižo po wósmich a wón přecy hišće přijĕł njebĕ. Mój jejdyrko, stonam — što budźe wona přijć. Štó je ta „wona"? — Moja dobra znata, kotrejž bĕch pisomnje přilubił, zo na kóždy pad přijĕdu. Nětk mějach tu mizeru, wona tam, ja tu. Druhi dźeń puščich list do Budyšina, z *mnohimi zamołwjenjemi* napjelnjeny a slubich, zo tam na jenej z přichodnych njedźelow dojĕdu. Slubić móžeš wjele, ale skaza přecy hišće dźiwna. Njehodźi so wopisać, što sym rjekowscy přebĕdźił. Sym, to hižo *husto nazhonich*, človjek zbožownych připadow, tež tón króć runje hišće čah dosćahnych, hdyž chcyše z dwórnišća wujĕć. Sydnych so wujachleny do prózdneho wotdźĕła jeneho woza, w kotrymž bĕ tak horco, zo sym so skoro spjekł. Na přichodnym zastaniščU ludźo so přinamakachu, kiž wokna wotewrichu, hewak bychu do womory padnyli. Ja hižo na pol morwy wotućich z čerstwym powĕtrom k nowemu žiwjenju a hdyž we Budyšinje z woza wulĕzech, bĕ wšo haćace so minyło. Jako posledni dźĕch přez železniske zawjery, wutrobnje powitany wot mojeje znateje, kotraž chcyše so hižo zas na dompuć přihotować. „Myslach hižo, zo wospjet njepřijĕdźeće", da so wona słyšeć. „Kak nółeće jenož tajke nĕšto myslić, ja Was tola njemóžu druhi raz za błazna mĕć", přistajich — a tola bĕ skoro tak přišło, njeby-li čah na mnje čakał. Potom *čehnjechmój powĕdajo* do města. Dokelž bĕ hišće čas kemšow, zastupichmoj do mĕšćanskeho muzeja, kiž hišće wopytał njeběch, zo njeby małomĕšćanski mĕr mi na čuwy padnył, sym mjenujcy wulkomĕšćan, kiž so jenož doma čuje, hdyž je kołowokoło njeho wjele hary. Tohodla tež dlĕje hač dwaj dnjej na wsach njewutraju. Přeńdźechmoj městnosće muzeja, kotrež wjele ważneho a zajimaweho poskićeja. Wšo, štož na serbski lud a jeho kulturu dopomni, sebi kedźbliwje wobhladam. To tamne z khwatkom přeńdu, dokelž budu dyrbjeć druhi raz přińć, zo bych so mohł z druhimi wĕcami zabĕrać. Za 25 pj. tak wjele wotmĕnjaccho je wšeje khwalby hódne. W geologiskim dźĕlu wuleži kniha k zapisej. Hdyž bĕch so zapisał, namakach, zo bĕ 15. t. m. 19 dźĕći z Radworja (prěnja rjadownja) tam pobyło. Potajkim je to woprawdźe ludowy muzej. Wokoło připołdnja dźenoj k wobjedej. Kaž krala mjo powitachu staršej mnjeje znateje, kiž mje prěni raz wohladaštej. Prěnjutny wobjed, dobre přikuski a wjesoła rozmołwa, što chceš hišće wjacy? Hižo bĕše popołdnju. Poprawom chcych na Cornobóh jĕć. Ale dołho njebudźe trać a hižo budźe ćma wokoło nas. Tuž damoj tej mysličky spadnyć. Pućujemoj na Hrodźiško ke rowam našich zasłužnych Serbow. Při rowje A. Smolerja zastanjemoj. „Tu zady murje wotpočuje naš luby prof. Arnošt Muka", ja naspomnju. „Nĕ, luby knježe, to bĕše *raz*", *wotmołwi* mi přewodźerka.

Njecham to wĕrić. Tuž khwatam do zadnjeho dźĕła. Tu wuhladam woprawdźitu pusćinu, přetož te zadnje rowy su so zhubili. Mi so na tym pohrjebnišću hišće ženje lubiło njeje. Z prénja ta gotiska kapała ze swojimi runymi sćěnami a rózkatej wĕžu mi stajnje na čuwy pada, hdyž z Budyšina na Hrodźiško pohladam. Potom tež, zo je tam tak mało štomow. Druhe pohrjebnišća su wozdobjene z alejemi a što tu — prózdnota. W srjedźa namakaš ze železnymi płotami wobdate rowy. *Člowjek by sebi mohł myslić*, zo su tu jatych pokhowali. Kaž słyšach, so Mukowe powostanki na serbske tuchorske pohrjebnišćo přenjesechu. Hladach na tu pustu rolu a bu mi jasne, zo hdyž so tu zady hižo žiwym njelubi, kak potom morwym!

Přepućujemoj prědkowny dźĕl pohrjebnišća, hdyž zrĕdka serbski napis namakaš. Naraz zjewi so wjetši narowny pomnik, kiž ze zadnjeje strony widźach, a čitach sćědowace hrónčka:

„Njeń proznej ruzu wotpoczięj, A leżtej w Bożim meni, Wu wocżi to też sanbgellej, Spi moje cżjelo renje, Worucz to Jesußej, Da słobu berje ßtej, Ty budgeßch cżißchje leżącz moc, Njeń Jeßu, Jeßu, bobru nocz!"

To je na kóždy pad jedyn dwĕ- hač třistalĕtny kamjeń, sebi myslu. Stupju do prědka, zo bych mohł

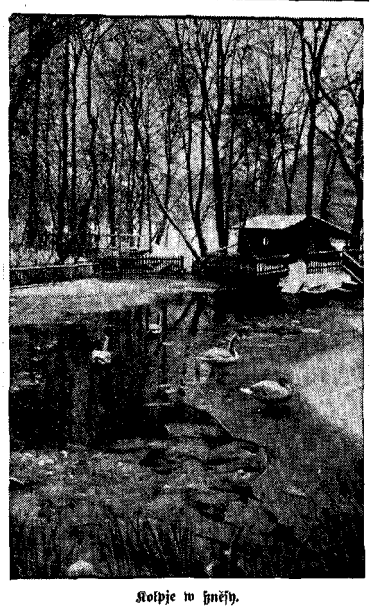

Kołpje w žnješy.

načolny napis čitać, a zo by wĕdźał, štó spody we mĕrje leži. Sym to pozdźišo wobzarował, zo bĕch tak wóipny był, přetož přeswĕdčich so, zo je tam wšo němscy napisane. Tutón kamjeń bĕ stajeny jenemu wĕstemu Handrijej Försterej, kublerjej z Hněwsec, kiž je tam wot lĕta 1891 pokhowany. Zo je mohł we Hórnikowym času tajki pomnik w tajkim zastarskim prawopisu nastać, mi njecha do hłowy. Druhich zajimawosćow tam njebĕ. Tuž khwatachmoj na Mikławšk.

W kapalnym dźĕlu wopytach rowy wulkich serbskich próćowarjow. Potom dźĕch row swojeho dźĕda pytać, kiž skónčnje tež namakach. Row čety scyła njewuhladach. Hdyž z pohrjebnišća wustupichmoj, čitach taflički při durjach ze serbskim nanismom, zo dźĕći přistup nimaju. Potom złožich swojej woći hišće jónu na serbske pomniki. Překročichmoj město, zo bychmoj tež hišće na Tuchorske pohrjebniščo přišłoj. A hižo tam bĕchmoj. Starša žonka nas dowjedźe do serbskeho dźĕła. Zamysleny stejach při rowje našeho čas žiwjenja njespróćniweho wótčinca Muki, kotrehož zasłužny narowny napis w krótkich słowach wupraji. Bjez konfesionelneho a rĕčneho rozdźĕła bĕ skutkował, čerpi mnoho kaž tež woprował. Haž změje hódneho naslĕdnika?

Mi so tu lubi. Wšak je tu wšo tak rjenje debjene. Při muri mała kapałka, podobnje natwarjena, kaž ju widźimy na wobrazach z putnikami. Jenož khutny mnich, kiž zwónčk čaha, pobrachuje. Tu je runje tak mało serbskich napisow, kaž na Hrodźišku. Ach, evangelscy Serbja, kak mało maće waše swójstwo we kedźbu! Hač so to jónu polepši?

Kročimy dale k ruskemu pohrjebnišću. Puste rowy! „Dźak wótčiny je wam wěsty!" Štó stara so we Ruskej za rowy padnjenych w cuzbie? Nichtó — tež bjez dźiwa, zo je wšo tak wosyroćene. Na někotrych rowach leža jĕdlenkowe kwĕćele — najskĕršo wot domjacnych. Na rowach leža kamjeńtne tafle pak w němskim, pak w ruskim, pak w pólskim pismje. Wulki pomnik porjeńši nutrnosć. Při morwym bojowniku kleči dobyćeŕski jandźel. Napis je łačanski — za wšĕch bjez rozdźĕła. Rĕzhař pomnika bĕ Polak Romald Zerych, pólski jaty. Swjata zemja w Božemje! —

Skoro je ćma, wopušćimoj pohrjebnišćo a khwatamoj do města. Dźemoj do serbskeje kofejownje na kofej. Mało ludźi tam bĕ. W serbskej kniharni wohladam sej dźĕła čišinskeho a Zeilerja. Chcu je kupić, ale hdy změju pjenjezy? — Wozmu sej hodowne karty sobu ze serbskim napisom, wobrazy su wot našeho Nowaka rysowane.

Tola my dyrbimoj domoj. Dyrbjachmoj tola w 7 hodź. k wjećeri přińć a skoro bĕ tak daloko. Mój hosćićel sedźeše runje ze swojej mandźelskej při radiju. Słyšachmy zhromadnje přenjesenje z Rudnych hór. Ta tamna ludowa rĕč so mi lubi. Dźĕći spěwaju w tamnej narĕči, kiž naš prof. Wićaz kóždy dźeń słyši. Při wjećeri pleće so rozmołwa. Na jene dobo rĕčimy wo Wjelu-Radyserbje, našim ludowym basniku. Mój hosćićel je jeho derje znał a wo nim powĕda. Mi bĕ dźiwno, hdyž słyšach, zo přebywam we prjedawšim bydlenju Radyserba. Tu potajkim je wón basnił, sebi praju. Wobhladam sej cyłe bydlenje a hódam, hdže je snadź naš woblubjeny hrónčkar pisał. Słyšu w duchu, kak wón z radosću wuwoła, kaž to *husto* při wjesołych podeńdźenjach so stawaše „Čert štrympa a koza w bunelach, mi je tak derje, zo

Stawizny serbskich wsow

Podał wyšši wučeŕ K r a l.

Wbchow z Krónču

je wĕsće założił Serb Wbohi. Na njeho dopominaja hišće Wbohec mosty na Wbohowskich mjezach mjez Łuhom a Njeswačidłom. Při rozdźĕlenju serbskeho kraja po *němskim dobyću je so wjes přidźĕła* wulkemu Njeswačidłskemu knježstwu. Swójba ze Schreibersdorf knježeše nad Njeswačidłom a z tym tež nad Wbohowom a Krónču. Knježstwo pak w jenej rucy njezwosta, ale jenotliwe wsy so rozdawachu skónčnje synam a přichodnym synam *swójby. Tak bĕ w lĕće 1509 knjez nad* Wbohowom Bolesław ze Schreibersdorf. Swójba wotemrĕ a kubła so wróćichu do ruki čěskeho krala Matthiasa. 1617 dostanje Wbohow a Krónču Korla Hannibal hrodowny hrabja z Donina, kiž bĕ tehdy Łužiski (krajny) bohot a kubło hnydom dale předa Han*tušej ze Schlieffen. Mužace wićeźstwo* bĕ so do žonjaceho přewobroćiło, to rĕka tež dźowki smĕdźachu jo wobsedźeć. 1620 je z wobsedźerku Salome z Haugwitz, 1632 wobsedźitaj jo Hans Adolf a Wolf Hendrik z Haugwitz, 1637 Hans Adolf sam, 1639 Wolf Hendrik sam, 1652 posledniješo syn August *Adolf z Haugwitz*, 1706 tuteho dźowka Augusta Sidonia z Haugwitz, ženjena z Bohakhwalom Innocentiom z Einsiedel. L. 1734 kupi Wbohow z Krónču Henrietta Sofija Hilža z Gersdorf, potom jeje cu Henrietta Sofija Hilža z Gersdorf, potom jeje mandźelski Kašpor Bohakhwal, po nim 1754 prjedawšeje bratr Hans Rudolf (IV.) z Bischofswerder, hišće w samsnym lĕće 1754 Hans Rudolf (V.) z Bischofswerder, 1767 Juliana Eleonora Ernestina z Nosačic a Jeńkec. 1769 swobodny knjez Wolfgang z Riesch nad Njeswačidłom, 1776 tuteho syn Isaak Wolfgang z Riesch, 1782 Kurt Bjedrich ze Schönberg, *1783 zaso Isaak Wolfgang z Riesch, kotryž* Njeswačidłske knježstwo do wulkonamrĕwstwa přetwori. 1810 slĕdowaše jeho bratr Jan Sikmund hrabja z Riesch, 1821 tuteho syn Franc Józef Sikmund hrabja z Riesch, 1833 tuteho syn Theodor hrabja z Riesch, kotryž knježstwo swojemu wujej Janej Wolfgangej Sikmundej hrabji z Riesch wotstupi, 1870 slĕdowaše Franc Maria Jozef hrabja z Peralta-Renaud-Riesch a 1874 Franc Maria Hantuš Leopold hrabja z Peralta-Renaud-Riesch, jeho bratr, 1887 swobodny knjez Arnold Julius z Vietinghoff-Riesch a 1892 jeho syn swob. knjez Harry z Vieting-hoff-Riesch, krajny starši.

Wbohow bĕ, dokelž bĕchu wobsedźerjo wot časow swójby Schreibersdorfskej přeco wulcy knježa, wysocy zastojnicy a wojeŕscy wyšcy, přenajaty. Znaty hišće jako najeńk je serbski bur Woch (Włoch), kotryž tam hišće wokoło 1850 bĕše. *Potom přińdźe němski rjemjeślnik Schejna z Wódrjeńcy* za najeńka do Wbohowa, kotrehož syn je tam tež na 30 lĕt z najeńkom był. W tu khwilu knježstwo same we Wbohowje hospodari.

Krónčański młyn je prjedy tež Wbohowskemu knježstwu słušał. Tehdy bĕchu nětčiše luki za knježim dworom hišće haty. Wbohow nima praweje porjadneje złožby a je so wĕsće z natwarjenjom abo powjetšenjom knježcho dwora dospołnje přetworił. Krónča je hišće nimale njezrajeny kułowač a ma jenož jedyn zjawny jĕzdny puć. Na mjeńše hospodarstwa pak su tež tu nehduše (snano) 3 burske *kubła rozkuskowali*. To je so wĕsće tež w běhu 17. lĕtstotka, we abo bórzy po třicećilĕtnej wójnje stało. Dokelž pak tu knježeho kubła njeje, je so stary raz kułowača žakhował.

Dźensa wšak wsy wjacy, kaž prjedy bĕše, ke knježemu kublu njepřisłušeja. Poddanstwo a roboty su ze sakskej wustawu l. 1832 wotwjazane, woprawdźe wšak hakle l. 1840. Dźensa je nĕtko politiska samostatnosć knježich kubłow wotstronjena a tež ryćeŕskubła słušeja do gmejny a steja sobu pod wjesnjanostu.

Nĕšto móža tež ležownostne mjena powĕdać. Tohodla njech su tu naspomnjene. Nadźijomnje su hišće wšitke znate.

Wbohowske: Babica (łuka, wumjeńk stareje knjenje), Byče łuki, Wbohec mosty, Křemjenje (skała), Dothe, Wínica, *Při hrjebjach*, Skrabowy hat, Srjedźny hat, Delni hat, Při Wĕtrowskim puću, Při Njeswačidłskim puću, pola Njeswačidła, pola Wĕtrnika, Wuhon, Dźĕłošća, Pastwišća, Nowina.

Krónčańske: Při wuliwje (Ausgang), Hórki, Fil[o]we (Tonowa hora), Cyhelńča, Psyće polo, *Klin, Klinćki, Spitańki, Spitalnja*, Přesadki, Při keŕkach, Marjowki (an der Mariannenwiese), Nowina, Rudźina, Znamše, Skiba, Sekera, Smažki, Wuhor, Po Wĕtrnika, Po Wĕtrowskeho puća, Dźĕłošca. Mjeno Krónča je same ležownostne mjeno a woznamjenja žiwe, prvskate žórło. Zastarsku su Serbja wurjekowali Krinica. Tohodla su tež Němcy Krinitz prajili a pisali. Słowo Krinica so namaka we wšelakich słowjanskich rĕčach a woznamjenja žórło, studźeń, ale tež wobloženje studnje (z wjerboweje pletwy, deskow, tramow atd. Wody je w Krónčy dosć, hdyž Cornica přibĕra, prjedy. Tuž su sebi stari Krónčenjo wšĕće swoje žórło wobłožili, zo bychu w „Krinicy" stajnje čistu wodu měli.

mohł wše rózki wotbić". Ach, tajki dobry a wjesoły človjek je to dyrbjał być. Jeho słowa w basnjach mje wjedu do Blunja abo Slepoho, hdyž so serbske narčče měšeja. Mi je też tak derje, kaž jemu bě, dokelž so zbožowny čuju, hdyž móžu přebywać w jeho městnosćach. Knjez wučeř w starej šuli na Židowje je powědaty človjek. Tohodla přińdźemy też na druhe wěcy, kiž běchu też khětro zajimawe. Tola ja chcych hišće Budyšin w nocy widźeć. Tuž so rozžohnowach. W měsce rozwjeselich so nad swěčatym Božodźećowym štomom při cyrkwi swj. Pětra a hišće wšelake rjanosće Budyšina při swětle lampow wohladach. Chcych hišće raz do serbskeje kofejownje, dokelž sebi myslach, zo někoho znateho nadeńdu. Ale wona bě zamknjena. Škoda! Skónčnje sym so ně hdže druhdże zaměšćił, hdyž bě hudźba. Potom sydźech so do dwórniška a čakach na swój čah, kiž mje wróćo powjedźe.

F. Th. H.

Bože dźěćo po prošenju

(Pokračowanje.)

Jenu njedźelu pó žnjach wopyta hrabja swojeho susoda, njeměr jeho čěrješe. Chcyše tola zhonić, kak je khudy česla telko pjenjez nabył. A mysleše, zo mohł sam też tajku žilu złota wužić. Jeho hród by jara derje wjetše porjedźenja znjesł, přetož zwonka a znutřka bě za sta lět khětro čerpjeł. Hańbowaše so před susodowym hrodźikom".

Česla-bur swoje potajnstwo njewotkry. Dokelž pak hrabja prosyć njeprěsta, powědaše jemu wšo, kak bě loni do hód prošerja a prošerku z dźěćatkom pohosćił a pohospodował a za to te bohate myto dostał.

Hrabja wočow wot bura njewotwobroći, napinaše pomjatk, zo so čoło do zmorščenja spinaše ... Tajkele wěcy!

A hdyž bě jemu dobry človjek dowupowědał, dyri so z pjasću do čola wołajo: Ja blazn, ja stary blazn! Mój hólc, tón njedočink, jich wot mojich duri wotehna, mój pos jich zešeri, a ja, ja hłupak dach jim woteńć, ani zo bych so jich znajmjeńša wo prašał, kaž by so słušało, wo čo du! Ech" — wón z hluboka zastona — „hdy bych —. Tajkale njeleposć — ně, to bě zlósć přećiwo sebi samemu a mojemu jeničkemu dźěśu. Och —."

Hrabja zepře so wo blido a přemyslowaše, kelko škody bě jemu tale hrubosć přinjesła. Sto kórcow njeby trjebał předać! A hród by sebi mohł porjedźeć! — Swědomjo žerješe jeho njedušnu wutrobu.

Želuje zbožowny bur na hrabju zhladowaše. Ale pomhać jemu njemóžeše.

Naposled da hrabi radu, zo by přichodnje mudriši był. Snadź so jemu tajka składnosć hišće jónu poskići. A to hošća nětkak změrowa. Wón stanywši podźakowa so burej a woteńdźe. Hłowa jeho boleše.

Hdyž doma do zahrody zastupi, wuskoči z hrodźikiwlo pos a za nim z krudom młody knjez hólc. Nana hólcowa šamałosć zapali, wutorje jemu hłuď a zmorska jeho tak, kaž bě jeho hišće nihdy njezmóćił! Tón přeměnk wšak běše dawno pukam zrały. Hdy by nan prjedy pruta njelutował, zawěsće jara wjele by na hrodźe lěpje było. Štó dha bě tych darniwych prošeri wotehnał — hač te złe hólčisko! To jemu nan też praji, jako knjeni hrabina rjewjaceho synka wobžarować přiběhny. Knjez hrabja w tej khwili žanych žortow njeznaješe!

Wot teho časa so hólc nana paseše. Činješe, jako by njewinowaty bity był. Wědźeše pak derje, zo bě sebi khłostanje zaslužił. A to wšitcy wo wsy wědźachu.

Přeńdźe nazyma, a hody so bliżachu. Bě hrozne wjedro, zymička, sněh a błóto. Hrabja čakaše skradźu na tych tšoch, kotřiž běchu česli zbožo přinjesli. Ale čakaše po wšim zdaću podarmo. Khodźachu prošerjo a dźiwachu so, zo maju te lěto też na brodźe nješto za nich. To prjedy ženje było njeby!

Patoržicu popołdnju přińdźeštaj k hrodej prošer a prošerka z dźěśom. Służobna powć po přikazni to knjezej. Wón přikhwata, witaše jeju luboznje a wopraša so, što sebi přejetaj.

„Hnadny knježe", prošer pokornje rjekny, „za cyły dźeń hišće njejsmoj ničo čopłcho zjědłoj. Hdy byšće namaj a dźešću nješto tajkeho wot wobjeda abo swačiny darili, nihdy wam to njezabudźemy!"

Hrabja swójbu do kuchinje dowjedźe, kuchařka jim blido z dobrymi kuskami nastaja. Knjez sam muža a žonu nućeše, zo bychu jědli, wšako je tu wšeho dosć. A tak so khuda swójba naje. Muž a žona so z ruku a wutrobu dźakowaštaj, też dźěćatko knjezej ručku tykaše.

Hrabja mysleše sebi: „Nětko jich njepušću, hewak zaso k češćiburej założa kaž loni. Ně, lětsa změju ja zbožo k pjenjezam." A tohodla so wopraša, kak daloko hišće chcetaj. A mjenowaštaj jemu susodnu wjes, a tam pola znateho kublerja přenocuja. A hrabja poča jimaj přiběčować, nic z lubosće k nimaj, ale swojeho wužitka dla:

„Wostańće, prošu, pola nas. Lědy hišće poł hodźinki budże swětło. Wjedro je hrozne. Zawěsće staj so hižo naběhałoj dźensa, patoržicu. Wuwotpočnitaj derje, mam stwow a loži dosć."

Hdyž tak rěčachu, zastupi hrabjowy syn. Tón hnydom zapřimny, wo čo so jedna. Měješe tych tšoch za tych, kotrychž bě loni wukadźił: dopomni so, kak bě jeho nan tehdy za to pokhwalił — a kak w lěću potom wupraskał. Zdobom třěli jemu myslička přez hłowu, zo tym prošerjam nanowe puki zaso wotpłači. Wězo mjelčo, zo by nan to njezhonił. Tohodla ničo njerjekny, ale so z kuchinje miny.

Nan wšak swój zaměr njedócpě. To jeho mjerzaše, jara mjerzaše, a zdźerža tón hněw we sebi.

Jako prošeŕ a prošerku ze wsy dźěštaj, po puću, kiž nimo noweho statoka češlic bura wjedźeše, hwizdachu jim nimo wušow a nad hłowu kamjenje. Prošeŕ so wobhladny a pózna, zo je hólčisko mjece. Njemóžeštaj sebi wumyslić, čehodla měł to činić tón młody hrabja. Zo měješe jich wón za Józefa, Marju a Jězuska, to wonaj docyła niewědźeštaj. Kak-tež byštaj wědźeć mohłoj. Wjedrowe hólčisko w slepej hidźe njebě sebi tychle tšoch ani prawje wobhladało, hewak by to nječiniło.

A hdyž so prošeŕ druhi króć wobhladny, dyri jeho kamušk runje do čola a to z tajkej mocu, zo so wbohi muž zwjeze a za morweho leżo wosta. Leżeše před wrotami češlic statoka. A přestróžena žona poča žałosćić a po pomoc wołać, zo z kubłu čeledź a hospodaŕ přiběhnychu. A ze wsy přihwata młodźenc a čehnješe za ruku „kamjenjowarja", kiž so wězo wutorhnyć spytowaše, ale młodźenc bě kowaŕski a dźeržeše jeho kruče kaž z kležemi. Jako njeplech swój wopor wuhłada, kak zaraženy na puću leži, wobja jeho smjertny strach, wón piščeše a prošeše wo smilnosć.

Češlic ludźo donjesechu čełło do domskeho. Češlic četa nala zelo a mačeše čoło zaraženemu, přetož wón mohł snadź jeno pohłušeny być. Wotročk hibaše jemu rucy tak, zo by wutroba zaso bić počała.

Wjele ludźi so ze wsy a z knjeżeho dwora nawali. Wšitcy wobžarowachu prošerjow, a prošerjy přiběčowachu, zo by njeplakała, tola njemóžachu wbohu žonu změrować. Na hrabjowe hólčisko pak sypachu so swary, zo steješe w kuče kaž z kropom polaty. „Do pincy abo do drjewjeńka, kowario, jeho zamkni! Tón je dawno do kłódy zrały, tajki a hinašł" Kowaŕski sebi to dołho kazać njeda, a njeplecha do ćmoweho drjewjeńka zawrě; češlic ponhonč jemu pomhaše, přetož tón šamałc so zapjeraše z rukomaj, z nohomaj a zubami kaž zazłobjeny žurk.

Lědy běchu worakawca zawrěli, też knjez hrabja sam přińdźe njewědźo, zo je jeho syn cyle njezbožo načinił. Ludźo jeho přenjušćichu k prošerjey, kotrež na ławcy při sćěnje sedźicy płakace dźěćatko tułkaše, hačkuliž sama ze sylzami bědźeše. Wjesnjo mejłčachu, a tak žałosćenje dźěćatka a mačerje wjele hórje do wutroby rězaše. Hrabja jej słowo k pokojenju rjekny, tola wona w swojim horiu na njeho skorželešе: „Waš syn je mi zabił muža, waš njekničomny hólc!"

„Mój hólc? Mój hólc?" hrabja kaž na hłowú dyrjeny zawoła. „Přečo mój hólc? Hdže wón je, hdže wón tči?" Krej bě jemu do hłowy stunła, zo bě jeho wobličo cyle čeŕwjene. Jeho rěč bě nadobo hinaša.

Naš nan duby pušća.

Wčera je naš nan duby pušćał a ja sym přihladowała a naša mać je w kerkach lišće hrabała. To bě rjenje. Hdyž dub padnje, dha to łusnje. Hdyž bě ćma, dźěchmy domoj.

Hanka Krawcec z Plusnikec, 8 lět.

Listy Hodźiskeje farafki Mile Imišoweje

Podał O. Wićaz.

(Pokračowanje.)

A potom dobra luba maćeŕ přeco list započina z nutrnym nabožnym přećom:

„Tón Knjez budź hnadnje z Tobu, mój luby Marćinko!" — abo:

„Budź najprjedy z Bohom postrowjeny, mój luby Marćinko! Jeho wulka hnada, škit a žołmowanje budź z Tobu!" — abo: „Budź z cyłej, z cyłej wutrobu Bohu poručeny!"

Ženje maće we swojej nurtnej pobožnosći to njezapomni. Haj też do kóždeho pakćika, kiž jemu do cuzby scele, hdyž nima khwile list pisać, położi znajmjeńša cedulku z tajkimi požohnowanjemi „Tón Knjez će hnadnje požohnuj". A tak jara je sebi Marćin wšitke maćernine napominanja česćował, zo je sebi wšitke listy a cedulki swěru skhował. —

Listy nas tehodla tak jara jimaja, dokelž je we nich woprawdźe wozbožaca pobožnosć. Mila Imišowa podstaji so cyle Božej woli, we wšitkich swojich skutkach- też we najwěddnišich należnosćach wuprosy sebi Boże žohnowanje. — Hodźijska farafka je z přikładnej kśesćijanku! — Ale cyle z pobožnosću přewzata je też jejna maćerna lubosć. Njech wona sama rěči:

„Ach mój luby Marćinko, moja wutroba přeco, přeco na Tebje spomina. — Nimam na cyłej zemi žane horcyše přeće, hač zo by so Tebi derje šło! — Zo bych wjesele měła na swojimaj synomaj. Tutemu přeco so ničo druhe za moju wutrobu njeruna, wša krasnosć cyleje zemje je mi snadna pornjo tomu, hdy by tón Knjez tutu najhorcyšu žadosć swojeje wutroby mi z hnady dopjelnił." —

A jako běše Marćin hišće gymnaziast w Budyšinje, hdyž so jemu lóže njewukuješe hač druhim wučomcam, dobra maćeŕ jemu tole pisaše: „Skoro wšędnje khodźu z Tobu sobu do šule. Runje jako na wěži wósom biješe, stejach we spańnej jstwje při woknje, z kotrymž do města hladam, hačrunjeż je njewohladam. Stejo sym so najnutrnišo za Tebje k Bohu lubemu Knjezej modliła, zo by wón tola Tebjo wuhotował ze swojim swjatym duchom! A će bohaće žohnował při wukuenju a dźełanju!"

W Hodźijskej farskej zahrodźe steja w zadnim kuče stare wysoke lipy, a pod nimi su ławki! — Do swojeje smjerće, jako Marćin khwilu skutkowaše we Drježdźanach, a wona ćežko ćerpješe na swoju wutrobu, jemu pisaše: „Dźensa běše rjenje čoplo, zo móžach hač do zadnjeho kónca našeje zahrody hić a zo móžach tam cyłu dobru khwilku pod lipami sedźeć. Je wšak mi tute městno wosebje lube. Tam mam cyle wjećorne podnjebjo přede mnu a moja wutroba khwata — to Ty tola hižo wěš — do města, kiž tam z wjećora leži a dale a přeco hišće dale přez ocean. Bóh škituj a Bóh žohnuj Waju, mojej ljubaj synaj, a budź z Wamaj ze swojej bohatej hnadu!"

Hdyž běše strowa, khodźeše kóždu njedźelu na serbske kemšenje, hdyž ćicha a pokorna Boha česćowaše a so jemu dowěrješe ze wšitkimi swojimi starosćemi: „Běch wćera kemši a sym kaž přeco tam wutrobnje na Waju, mojeju synow, mysliła." —„Sym wćera wosebje też na to myslił, hač też sy Ty na kemšach? — Mój luby Marćinko, Ty drje tola njebudźeš z woćow pušćić, štož ty namaj być maš! Ty wěš, zo Janka nimale kaž bychmoj jeho njemělo. Marćinko, dźi po Božich pućach! Ty njechaš theologa być, ale dha znajmjeńša budź rozsudźeny dobry křesćijan! Za čo dha bych też žiwa pobyła na swěće, je-li tak wjele njejsym zamohła, zo budźich mojeju synow za njebjo wotćahnyła. Zbóžny tón, kiž móže na stare dny z dobrym dopomnjećom na swoje młode lěta wróćo hladać"

Šulske lěta wšak su ćežke lěta. Wjele ma so wuknyć, trajnje a njepřestawajo. Hdyž wućomc dlěšši čas popušćuje a z wuknjenjom wustawa, nastanu šćerbizny, kiž móže hólčik jenož z ćežka wupjelnić. Derje je to Hodźijska mać dopóznała. Tohodla swojeho syna přeco zasy pomina k pilnosći a swědomliwosći:

„Budź tak prawje swědomliwy w kóždym nastupanju, też w naložowanju časa. Čas je złoty a so žeńje wjacy njewróći!" — Budź kedźbliwy we hodźinach! Hladaj, zo ći wšitko, štož so wuči, wjesele čini". — „Budź prošeny z cyłej mojej wutrobu, dźełaj prócuj so ze wšitkej swojej mocu. Kak so hižom zasy jutry bliža! O Bóh daj nam tola zbožowne jutry swjećić! Wostaj tola wšitko druhe na bok a złoż swoje cyle, cyle myslenje na twoje šulske dźěła. O nětko płaći, wšitku móc najswěrniše nałožić a kóždu hodźinu wukupić. O Bóh daj tola hnadu!"

Abo postaji jemu druhich jako přikłady pilnosće kaž pozdźišeho wyššeho fararja Morica Domašku Njeswačidlskeho fararja Jurja Jakuba a wosebje tež jeho nihdy njewustawaceho nana. — „Wzmij seb. Domaškee Morica za přikład, kiž je ze swojej energiju telko docpił!" — „Mój Marćinko, kak krasnje tola je, hdyž člowjek we wěrnej swěrnej pilnosći khodźi, w rozsudźenej pilnosći a z tym k něčemu hódnemu dóńdźe, kaž naš luby nan; a sym tutón zaćišć znowa też na knjezu fararju Jakubu měła, wón je też woprawdźe dostojny a z tym widźany; a khodźi k Božej česći. Ow, mój Marćinko, zapřimń ty też wěrnu pilnosć! Ja će z najhorcyšim, najwutrobniším należenjom prošu: Budź, o budź wěrnje pilny. Njedundaj a njeměj tajke próżdne čitanja! Prócuj so z cyłej mocu, złoż tajku prawu dospołnu prócu na wšitke swoje dźěła. Hladaj, zo sebi z rěčnicu tak prawje jasnje a twjerdźe wšitko zaščěpiš. Wukń tola też pola přihotowanja te vokable twjerdźe: nic je nož za tón dźeń. A budź bohabojazny, mój syno! Wšo žohnowanje přińdźe wot teho Knjeza. Hlaj, wón sam će hnadnje požohnuj!"

A ći zli wučerjo! Přeco hólcy na nich skorža, na jich njeprawdu, wašničkojtosć, krutosć. Njewědźa zo sebi jich sami rozhněwaja ze swojej młodostnej puchotu a směšnej nadutosću. Ow, kajka błazna je młodźina! Njewě, zo je přeco jenož sama na tym wina, hdyž so wućer na nju rozhorí! Ale Marćinkowa nutrna mać to derje wě, a přeco zasy jeho swěru powuči, kak ma so před wučerjemi zadźeržeć:

(Pokračowanje sćěhuje.)

Hospodařski kučik

Wo plahowanju cokornicy

Tym, kiž cokornicu njesadźeja, budźe z wužitkom, je-li to, štož tu pisamy, na runklicu naložuja a ju za w byću a plahowanju. 1. Cokornica rosće na wšěch rolach, kotrež su bohate na mineralskich cyrobizpěskach. — 2. Cokornica žada brózdu, kotraž so hłuspody brózdy hlina — njech tež słaba abo mergl — mokrotu; bdźeš su kužoły, ma so prjedy drenirować. — 5. Cokornica lubuje čerstwy hnój, nazymu zaworatak derje), len, ječmjeń abo běrny. — 6. Rolu, na kotrejž bě raps, rožka (pšeńca nie a smahu njesadźej cokornicu, ji njetyje a je škoda role. — 8. Njepřińdź do 4 lět z cokornicu na tusamu šćerniščo a přewóź podwork, zo pjanki zeskhadźeja, potom wzmi patyr. — 10. Nětko pohnój kruče, zawowjele dźiwjeje zemje wuwališ — tu njech mróz a mokrota w zymje předźěła. — 11. Njeje-li rola čežka a płódna, dyrbiš k hnojej z hródže přikupny brać, tak zo dwaj dźěłaj rozwjazaneje fosforoweje kisaliny a dźěl dusyka měšeš. — 12. Naléto wobdźěłaj rolu pilnje z patrom a bránami, tola nic prjedy, hač je rola přeskknyła. Mjetaj fosforokisały kalk. — 13. Je-li rola přihotowana, a w zemi 1° R čopłoty, kładu so zornješka.

Skazaj sebi ½ punta symjenja a sadźej poł rynka cokornicy sobu do runkla. Risiko tu njeje, z hdyž budźeš w nazymje kruwom raz syrop in prima qualitá wokoło huby mazać, budźa so wobliznjo a smorčo rjec: Što so tola w Serbach nječini — naš ptači kwas!

14. Při sadźenju cokornicy (runkla) njekomdź sebi čas; jenož zahe, a njech tež prěni syw zahinje, přisadźene sléborne za dwoje symjo zadanja so w płódnym lóńe ze stotorym płodom. — 15. Njelutuj symjo; škoda, ze skuposće nastata, njeda so wurunać. — 16. Jěź jenož strowe symjo, njehladaj na šěsć kroškow ... je za punt! — 17. Je-li rola přeskhnyta, tykaj zorjeka 1¼, je-li mokra, jenož ¾ cóla do role; po wusadźenju z walku přez polo! — 18. Čim lěpša je rola, čim kusćišo sadźej zorna. Na dobrej dohnojenej roli měše rynčki 14—16 cólow rózno stać a rěpy 6—8 cólow wot so, na słabšich zahonach zlož rynčki 18 cólow, a sadźej 9 cólow rózno, zo stajny płód dobudźeš. — 19. Motyka je za cokornicu a wšu rěpu, štož koprola za rckrutow. Ma-li cokornica 4 łopjena, wobkopaj ju srjedź rynčkow, najlěpje z wótrej motyku. 6—7 cólow šěrokej. — 20. Ale boždelna nic při deščiku abo hdyž so rola na motyku lépi; mokre wobkopowanje je za rěpu hórje jako sněź a jěd. — 21. Sy-li wobkopał, donasadźej, je-li rěpka 2 cólaj wysoka, próżdne města a bjeř tam, hdźež dwć na jenym měsće stejitej — tola njewutorhń tamnu sobu, kotraž ma stejo wostać. — 22. Cokornica počina so nětko w dohnojenej roli mócnje rozwiwać. Přiźdże čas za druhe wobkopowanje; to čiń, zo pjerść kołowokoło k rěpic séahaš, a tak, zo tuta stejí, kaž z haćeńkom wobdata. Pjanku wupleć z ruku! Na to wobjěźdźi so cokornica, radło złoži so bliže k rěpje, kotraž nětko hižo kruče sedźi. — 23. Bjez komdźenja njech so k třećemu wobkopowanju kroči; ma so to z kedźbnosću stać, zo so z motyku wjele do łopjenow njeruba. Pjanku wupleji; hdźež dwě rěpje stejitej, potuj słabšu. Pjerść séahuje so zaso k rěpje, zo so tuta kruče zasydli. — 24. Posledńje dźěło je kupkowanje cokornicy. Móže so to z radłom stać (nic hłuboko přimać, zo hrudze njewuwališ), lěpje pak zas z motyku. Wokoło kóždeje rěpy nakopa so kupka (kaž knotwišćo), pjerść dyrbi rěpu hač do naće wodźěwać, zo by trjebaj zelena njehyła. Tajka, na słońcu wusmahnjena — ze zelenej hłowu — nima wjele cokora. Łopjena so zběrać njesmědźa.

25. Počina-li nać cokornicy hinyć, štož budźe nimale srjedź septembra, khowaj ju domoj a to hač do srjedź oktobra. Rěpa wuzběhuje so z připrawami, k temu wudźělanymi abo też z rukomaj. Nać wotrězaj z wótrym nožom (sermom), wotřas wšu pjerść a składź ju na kopjena, kotrež 2—3 cóle z pjerśću posypaš. Z kopjenow zwozy so cokornica do hromadow, kaž běrny abo runklica. Hromadu pokrywaj ze 4 cólemi pjerśće, a pokazaja-li so prěnje mrózy, wobaraj ju, kaž druhe wobkopne płody. — 26. Po cokornicy tyje wosebje pšeńcy a ječmjenjej, dokelž je rola jara mjelna. Próca, kotraž je so na wobdźěłanje role při cokornicy nałožowała, płaći so někotre lěta pospochi. — 27. Słodźizny (abo pomyje), z cokornicy dobyte su wubjerna pica, pornjo najlěpšemu runklej a běrnam. Tola njesmědźa so skotej čerstwe (t. r. kajkeż z cokornje dostawaš) dawać — khiba warjene w małych darach, — dyrbja najprjedy w wumurjowanych jamach wukisać. Też do hołeje pjerśće smědźa so słodźizny zaryć, je-li jama jenož sucha a derje přećiwo powětrej wobarana. Jama dyrbi so z khwatpřećiwo powětrej wobarana. Jama dyrbi so z khwatkom ze słodźiznami napjelnić, na to z łohć wysokej pjerśću (6 cólow hliny) zawodźeć, kruče přiteptać, a nastanu-li kwěkańcy, dyrbi so pjerść znowa připlacać, zo čěsto z přistupom powětra trjebaj njeplěsniwi. — 28. Ma so na to hladać, zo zwonka woda do jamy njestupa; dno smě skěrje mokrojte być, je-li pak stejata woda spody, dyrbi so wotwjesć. Słodźizny, kotrež su w nazymje zateptane, smědźa so po 6 njedźelach skotej dawać; štož pak je w zymje a při mrózach so do jamow khowało, dyrbi znajmjeńša 2 měsacaj kisać. Wukisane khowaja so słodźizny cyło léto, su-li derje wobarane. Z wužitkom mózeš do jamow naće cokornicy, runklicy, sykanje, pluhi a sykornicy dobyte, su prima cyroba za howjazy skót. wosebje za kormjomne woły, ale też za dejne kruwy, tola ma so pódla nadobnje sušene zelene dawać. Też wowcam tyja, tola móże tute přimérjeny dźěl šrótowanych lupinow dostawać.

Nó, to by 29 haragrafow abo štučkow było. To ći prajimy, cokornica je wobužny płód, a je-li hač na pismik ju njehladaš, kaž to tu pisamy, daj sebi radšo na překupna rostlina, kotraž móże ratarjej na brjóh dopomhać. Tutón nastawk mohł bjez škody kóždu naléčo jónu přečitać, doniž je wothladanje cokornicy ći do kreje a mjasa přešło; jeli, kaž sym to w spočatku spomnił, wšě twoje wobkopne płody: runklicu, běrny, kał atd. po tu spomnjenych zasadach wobdźěłaš, njebudźe to próca bjez wuspěcha.

Rozwučowace drobnosće

Woživjenje łukow, kotrež su z mochom zarostłe, stanje so najlěpje, hdyž w nazymje na hektar 6 ctr. kalija rozmjetaš a naléto (kónc hapreje — spočatk meje) 3 ctr. guana. Rozdźěl w žnjach je nimale tutón: na njehnojenej łucy 3½ fóry syna — žana wotawa; na łucy z kalijom hnojenej: 7 fórow syna, 3 fóry wotawy a wyše toho w nazymje rjana pastwa.

Moch hu z kalijom wšón zahnaty, zelene wobsteješe z łutych strowych trawičkow.

Skorži so, zo skót po dźećelu hubni, na kotryž je sogyps mjetał. Tomu je tak, jeli so přez měru mjeta. Prawa měra (přir. čo. 8 l. 1882) je centnar na kóre wusyća, na hektar na najwyše 5 centnari.

Po majsu pomjetaja kruwy, wosebje w pózdnej nazymje. Wina teho je sněź, kotraž so na kčěnju a płodze pšeńcy nasadźuje. Wobhladaj sebi druhdy majsowe stwjelca, kotrež holcy domoj přiwjezu, hač su strowe. Wša sněź je kruwom a konjom jěd!

Dźe-li wot kruwow z močom krej — štož so po pastwach w nazymje často stawa, hladaj je tak: Stai kruwu do hródže a daj jej dobre syno, k piću jenož kisałe mloko (žanu wodu); daj nješto słonjenje selo. Na to kóžde 4 hodźiny łžičku šwahlowcho balzama je-li na khłóbje njebérje, we wodze rozmokany. — Wina krejmočenja je najbóle tšasawka a srana trawa; njech so tajke blečki njeposyku, hdźež tute rostu, zo do syna njepřińdu.

Kčějaca hejduš je skotej škódna, wosebje wowcam, swinjom, kozam. Po njej hłudni skoćo, wosebje, za-li słónco na nje swěći a bórzy hinje. Pola swini ma so tuta khorosć wosebje w Delanach často dosć za braminu. Njedawaj hejduše, doniž je so zorno nasadźiło!

Do mokreho wobuća nasypaj wjećor wowsne p'uhi: to najlěpje wuskhnu.

Hospodařski rozhlad

Sobotu 29. Dezembra 1934.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	47,00
1 jendzelski punt	12,265	100 českosł. krónow	10,39
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,405

Barlinska burša j dnja 28. dezembra. Burša wotewri so wčera w niz zyle jednotnym, kterje popuščejazym położenju, dokelž wotpichedarja j tšwidwych a dankowych pschičinow dale trajachu. Tola njedźiwajaz toho běšche šakladne měnjenje šale pschecjelne, na někotrych wikach hoj j lóschkom kupowasche. Na rentowych wikach běšche měrny wobchod.

Barlinske žitne wukkowiki. Kedźbujo na blizke nowe léto a j tym swiwowaze wjazydnjowske pschetorhnjenje wobchoda běšche lóschi ke kupowanju na žitnych wikach jara małe. Sajim běšche tam a žem sa chlébowe žita, tola njeje pschichodnych postiženjow, tola też minny nochzedża wurunanschi pschichodnk wo 4 hr. pschihwolicź. S muku hu pschevizbożnje sasarani, nimo toho so we januarje pschemenjenja w płacźiinje njewocakatuja. Wowsa a ječmjenja so mało polička a so derje jamełcza, wobrotu su swiescha na wumnjenje wobmišowane. W ječmjenjach sa pitvanje njeje hischče wobchodow.

Wečera płaczejsche w Barlinje centnar

pschenicy W 8: 9,80 hr., W 9: 9,90 hr., rožti R 8: 7,80 hr., R 11: 8,00 hr., — ječmjenja G 7: 7,80 hr., G 9: 8,05 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.,

w Sherjelzu:

Pschenica 19,55 hr., rožka 15,55 hr., ječmjeń, nal. 15,95 hr., nal. 15,45 hr., wowš 14,85—15,55 hr., běrny centnar 2,35—22,55 hr., butra 65—77 pj., jeja 11 hač 15 pj.

— **Dźenjschnische wiki.** Butra 71—80 pj., jeja 12 hač 12½ pj., twaroh 20—25 pj., žołotej 5—10 pj., hudrojty kał 12 pj., wósłti kał 15 pj., běły kał 10 pj., cjemnyj kał 12 pj., morchej 10 pj., zyhła 10 pj., brězki 40 pj., worjeschi 40 pj., boby 15 pj., tomaty 45 pj., wino 40 pj., běrny 10 puntow 40—50 pj., jabłuka 6—15 pj., fruschwy 10—15 pj., hušy punt 85—95 pj.

Wikne płaćizny w Budyšinje.

29 dečembra 1934.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet			najniša płaćizna hr.	najwyša płaćizna hr.
Pšeńca, 76-77 kruta płaćizna		50 kg	—	9,87½
Rožka, 72-73 kruta płaćizna		50 kg	—	7,87½
Ječmjeń, lśny		50 kg	9,25	10,2
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty		50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 59-60 kg		kr. pł.	—	7,87½
Wowsa 48—49 kg kruta płać.			—	7,62½
Raps		50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikow.) najn. pł.		50 kg	2,55	2,75
Běrny (w małowikowanju)		50 kg	3,55	3,00
Syno		50 kg	6,00	6,25
Sloma z mašinu młóć., pras.		50 kg	—	2,25
Sloma z mašinu młóć., k zasl.		50 kg	2,50	2,75
Sloma z cypami młóćena		50 kg	—	—
Butra		1 kg	3,00	3,10
Jeja		1 štk.	—	—
Pšeńč. muka	Type 502	50 kg*	—	17,00
Přeńčna muka	Type 790	50 kg	—	15,40
Ržana muka	Type 997	50 kg*	—	12 25
Pšeńč. wotruby wokrjes. mlyn.		50 kg	—	5,85
Wikowańske přeńčny wotruby		50 kg	6,55	6,70
Ržane wotruby wokrjes. młyn.		50 kg	—	5,10
Wikowańske ržane wotruby		50 kg	5,80	5,95
Husy		1 štk.	0,85	0,95
Prosata 386 štuk		1 štk.	12, 0	20,00

Prosace wiki běchu trochu žiwe

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

28. decembra 1934 Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 38

Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće mlode	—
Starše	32—36
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	27—31
Starše	—
Mjasne	—

Byki: 134

Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	30—35
Mjenje połnomjasne abo wukormjene	25—28
Mjasne	30—34
Snadnje wuwite	—

Jałowicy a krowy: 236

Młódše połnomjasne, krowy najwjetšeje rězneje hódnosće	34—35
Mjenje połnomjasne abo wukormjene krowy	27—33
Mjasne krowy	19—23
Snadnje wuwite krowy	14—18
Połnomjasne wukormjene jałowice, najwjetš. rězn. hódnosći	34—37
Mjenje mjasne jałowicy	25—32

Wowcy: 275

Najlěpše kormjene čelata a młódše kormjene borany	38—45
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	30—35
Mjasne wowcy	—
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	—

Celata: 473

Najlěpše kormjene čelata wot cyca	46—51
Srěnje kormjene čelata wot cyca	35—43
Snadnje wuwite	30—34
Nałspatnišo	25—29

Swinje: 2433

Tučne swinje, přez 3 centnarje čežke	51—
Połnomjasne swinje wot 240 hač 300 puntow čežke	51—53
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 puntow čežke	51—53
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 puntow čežke	47—51
Mjasne swinje wot 80 hač 100 puntow čežke	—
Rancy	45—52

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

28. decembra 1934 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 625.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	—
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	36—39
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	30—35
Mjenje picowane wšěch starobow	25—29

Byki: 559.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	36
Połnomjasne, młódše	32—34
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	27—31
Spatne	24—26

Jałowicy a krowy: 1602.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	33—34
Połnomjasne, wukormjene jałowicy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	24—31
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowicy	16—22
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowicy	10—15
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 3211.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	50—55
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	40—48
Spatne (3.)	30—38

Wowcy: 2201.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	31—33
Starše wukormjene (6.)	29—30
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	23—28

Swinje: 10180.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	52
Wukormjene	52
Mjasne	51—52
Spatne	48—51
Rancy a kundrosy	50

(Dalsche wiczne płaćizny na nawěchtkowej stronje.)

Jan Wjela-Radyšerb:

Pomnik na Kopowje

Tam k Bórku won wot Budyšćina
Sso schěri płona wyšćina;
Ta do hole a do hór hlada,
We ludźoch mjeno Kupow ma.

Pšchi drósy, kotraž pšches nju wjedże,
Sso pomnik proścži kamjentny;
Na kóždym jeho schtyrjoch bokow
Je kschiž do njeho dypany.

S kak starych cžasow tón tam stoji,
Nam žane pišma njeswjeja;
Wo podawku, wo kotrymž šwědži,
Sso pschedże tale powěstka.

*

Wěsch w Budyšćinje schwarny hosćenz,
Kiž Złota Hwězda ſ mjenom je?
Tu hosćenzak we žwojim cžasu
Muž pjenježity žydleschе.

Tón wobšedżeše wulke hona
Pšched městom ſ boka Kopowa;
Te nadobišny wunoschadu,
Jom' pschiporjeju bohatstwa.

Schto bě pak, schtož 'mu wyšche dżeschе,
Hacž samoženje wyšoke?
To běšche jeho dźowcžo Milka,
Kiž pschemo rózow kčežejeschе.

A wo tu rjanku napinachu
Sso ſ žytoh' města ženčhoju,
A nan 'žno wuswolił ji běšche
S nich wobstar knjesa radźinoh'.

Ji njebrajachu myšle na to,
Sso była knjeni žibżana,
'nož chžyšche, so žo wudacź mohła
Do luboscźiwoh' mandželstwa.

A luhowasche mjeczžo nana
Sso ſ nadobnym jich pohončom,
Drje niskim hólzom se Škofolžy,
Pak rjanym pěknym mkodženzom.

We wójnskim lěcže wón bě wumohł
Ju ſ rukow žuiych wojakow,
A wottal sesthadźała běšche
Ta kwětka jeju wutrobow.

Hdyž nan to sadrě njenadźiży,
Wón pobarowa na Milku:
„So ſ tajkim Nimaschom žo pleńczišch,
Najkrutnišcho cži sakažu!“

Tom' pohončej pak njeda hody,
Joh' rady wospjet wobthowa,
Sej prajo: „Swotkal hólza dobyć,
Kiž pot je toho runjecža?“

„Kak wobstara wón dwór a konje,
Kaž njej' 'schcže jadyn cžinit to!
Wschěch dźěkow wuštojny, je žwěrny
A ratari najkhmanischo.“

*

Hdyž žwjeczachu jom' narodniny
Wón wuhotowa hosćinu,
A wožebni cži hosćinarjo
S nim drohich winow pijachu.

To wěsčze: wino mosny nuczi
A pokhwalerstwo wubudża;
Sso wokurjeni mozow chwala
A mudrosčze a bohatstwa.

Hdyž roseschło jich wino běsche,
Sso sebra wschelke chwalenje;
To pschezo jedyn pschemo druhoh'
Sso ſ tom a ſ tamom hordźeschе.

Tón hospodar, też wina pokny,
Sso da do wulkoh' rěčenja:
„Mi wěrscže, žadyn semjan nima
Kaž ja mam khmanoh' pohončа.“

„Wón, wuštojnik na knjesiske jědy,
Mohł kralej sa jěsdźerja hicź;
Haj wě na tkanzowym denzu,
Sso se schtyrjomi sawrócžeš.“

„A pschi tom ratař pschemo druhich
Wón w jkoku runje woracź wě;
Tak jenajke jom' bróždy leža,
Kaž by je na wósk měrił wschě.“

„Na Kopowje to wulke hono
Mi schtyrjo sa dźeń sworaja;
A wón žamlutki mohł to sworacź
We cžasu jeniczkeho dnja!“

Sso wě, so njeměrjachu tomu,
A wschitzy ſ hkowu wjachu.
„Hdyž tak ni na tom dźiwlujeсže,
Schto chžeże stajicź na wjetu?“

Sso wo sto tolеć wjetowachu
Cži ſ winom w nopach skurjeni,
A sawdachu na potkruczenje
Jom' ruku na to do ruki.

A po hosćinje wjeczor posdże
Tón knjes da pschiničź žej pohončа,
'nu rospraji, wo cžinu žo jedna,
A wo kak wjele sakłada.

„Mět, Jano, pokasaj, schto mózesch!
Sšym ſtyschał, kak žy thwalił žo,
So ſworacź chžył, hdyž było trjeba,
Schtož lědy schtyrjo ratarjo.

Na Kopowje to wulke hono
Tuž wob dźeń ſworaj lutki ſam,
Hdyž wukonjesch to, wulki pjenjes
Haj Milku ſa myto cži dam!“

To Janej žwěsčeschtej žo woczi
Na tajki wuhlad błyschczałу.
„Haj, knjeże, ſa Milku du rady
Na nadawk ſmjertnje swažliwy.

K tom' w skoku hanjenju ſa pluhom
To jene 'noſ žej wumělnju:
So mět bych pschezo nowy sapschahł,
Hdyž jene konje wustanu.“

*

Knjes hospodar hdyž wostróbjeny
Bě sajtra rano wozwcžił,
By rady wrócžił, schtož bě wczera
We skurjenosczi połubił.

Jan běsche dawno na to hono
Won ſ konjomaj 'žno ſ naranjom,
A wuwalesche hladke bróždy
We runych smuhach se spěchom.

Taj konjej, ſ wótra pohanjanai,
Sso dźiwaschtaj toh' honjenja,
Sso poczo w tajkim hujnym skoku
Bjes wodychnjenja, pschestatka.

Sšem ſ druhich polow ſhladowasche
Lud pólny na to hanjenje,
A kak tón skakał njesaftanje,
Hdyž ſydachu žo k ſwačžinje.

Też njepopscha žej wodychnjenczka,
Hdyž cžaſ bě doschoł k wobjedu,
Haczrunje hižo ſworak běsche
To hono hacź na pokoju.

Sso ludźo k jědži domoj dachu,
Hdyž w městze wotbi dwanacje;
Wón poješcź žebi khwile njewsa
A nowej konjow pschahasche.

Hdyž po wobjedže hladacź pschińdże
Knjes hospodar sa pohončom,
Wón wuwalesche wulkej woczi
Na telko ſworka ſ' dźiwanjom.

Też pschikhadźachu wschelzy knježa,
Kiž běchu wjetowali žo,
A prajachu žej jedyn druhom:
„Mły pschěhrajeny žwoje sto!“

*

Tón rychły woraŕ wusłuchowasche;
Wot pluha ruzy paleschtej,
A nosy poczeschtej žo hórschicź
Se skokowanjom ſmuczenej.

Pak luboscź k Milzy pschilubjenej
Joh' poßznjeseche k dospěchu:
Hdyž Boże błónczko domoj chžyschе,
Wón dohna bróždu poßlednju.

A ſnowa hospodar žem pschińdże
A něschto wjetowarjow ſ nim;
'žno ſ dala dźachu: „Duschanezy!
To schko je ſ dźiwom kuſaſſkim!“

Tón hewak žylny bě žo žynył
Wschón seßłabnjeny pschi pucžu,
A měseche 'noſ jene myšle
Te pyschne myšle na Milku.

Tom' knjesej, wurěcź pytazemu,
Sso žłowo w schijji haczeschе:
„Kaž wěschcził žym tym knjesam krucze,
Sšy sdżěkał dźěko hoberske.“

„Tu wjetu žy mi ſ cžesču dobył;
Cži dacź to sto tych tolеć chžu!
Pak dźowczo sapowědźicź dyrbju
Cži cželedźinej nikemu.“

„Sšam wěsch, so tajka bohaczinka
Sa hołoh' nimałschnika njej'!
Je njebohatych hołzow nadoſcź,
Wſmi jenu ſe žiwnoſtki žej!“

„Sšym nimo toho ſa nju dawne
Sšej radnoh' knjesa wuſwolił;
To wožeraŕske cži połubjenje
Sšym na wopraŕske niemělnik.“

Kaž ſ błykkom saraženy wali
Tón ſludany žo bjes hłoža;
'nu wbohom' wobichudnjenom'
Se žmjerczu ſdobom wutroba.

*

Sa dalsche cžažy k wopomnjeczu
Bu ſtajeny tón kamjeń tu —
A chžeże wědżeczi, pschečzo tola
Dže schtyri ekchiže nad nim žu?

Te ſe ſrudobu powědaju,
Wo schtyrjoch nahłych semrěczach:
Sšmjerczeſtrózena ta macź wo žywa
'žno ſa ti dny bě na marach.

Też Milka bórsy wo toh' łuboh'
Sso k žmjerczi hórko rudźeschе,
A w tróſtlim cžažu po njej mori
Też nana tyschne roskacże

Njedźela po hodźoch

(Wobraz ſe wšy.)

Pošlednja njedźela w lěcže žym ja, pošlednja wot 52 žotrow, kotrež w naschej žiwotbje žimy. Ale mje naſmjenje žebi cžeſcža, žej sa wcža a mje jako potnu njewobhladuja. Wopraŕdźe ſaſwidźecź muhła wschěm tamnym žotram kak žo dostojnje žiwjecža, kaž na pſch. žnjowa njedźela, kermuſchna, pokmjerna, adventiſke a druhe. A potom hakle te wuſkodusczažne njedźele jutrow a žwjatkow, kotrež žo žamo mjenuja jutrownicžka a žwjatkownicžka. Schto žo ſ tutymi žotrami do wulkich wuſchparanjow cžini!

Ale też wschitke druhe maja wjetſche nahładnoſcže dyžli ja. Ssu wone tola nastajnje mjese ſchěſcź dźěłowymi dnjemi, na kotrychž masch wot ſajtneho ranja hacź do pózdneho wjeczora žo drěcź a draczowacź. Nó haj, hižo w prěnich dnjach wjeſela žo ludźo na pſchichodnu njedźelu. Dźeń a bóle pschibéra tuta ſadoſcź a žobotu njedadźa žo wjaſy dodźerzecź, hychu najradſcho ſ chžěli wujěli. Du po ſalty, mjaſo a cžerwjenu kolbašu, dwór ſo wuhraba, kupjel žo tu a tam pschihotuje, nuſžojo žej brodu truhaja, ſchtórnje žej pschihotuja a wſcho móżne druhe. Kaž ſ wopraŕdźitej kralownu žo ſ tajkej njedźelu wobkhadźa. Dny dołho žo potom wo tutej njedźeli powěda — dźomka w kuchini a wotrocžk w brožni.

A ja? A njeſžym ja tažama kaž wſchitke druhe? Nimam ja jako pošledźnja w lěcže hiſchcže wjetſcheje waſnoſcže hacź wſchitke druhe, hdyž žebi wež lěpje pſchemyſlisch?

Ale kak žo mi wjedźe? Kaž bych ludźom prawa njebyła, ſo tu žym, tak žo pošłucha, hdyž wo mni rěcža; kaž bych zyle niewuſchna była!

„Mój božiczko, hižo ſaſo jedyn žwjaty dźeń. Sšwjate dny ſžyła ſaneho tónza nimaja.“ A łute tajke ſaſnjedźewacź pschiſłowmnjenja dyrbich žyſchcźeſ. A tuj žej wjele ſ jeneho njeſcźinja, ſabywſchi, ſo bychu ſadoſcźiwje mje wocžakowali. Takle zyle pódlanſzy mje žobu wołmu, kaž bychu rjez chžyli, ſo mózu žej ſa wulku cžeſcź licźicź, hdyž ſžyła wo mni rěcža. Wopraŕdźe, tak žo mi wjedźe.

Wo prawom wſchak to njemóża ludźičkam ſa ſo wjeſcź. Naich jedyn teži wopraŕdźe njepſchihódnje njes wyſokinni žwjeſdźeniſkimi dnjemi. Patorźiża, hodownicžka, druhi ſwjaty dźeń a tſeci ſo też hiſchcže trochu žwieceſi, ſa nješchto dnjow Sylvestra a Nowe lěte. Mój jejdyrko, to je zyle ſaſne, ſo mjes nimi zyle ſſłchnju. So może dła hakle dołho njekupaja a cžiſtu koſchlu njewobłekaja, ſo też wuje dła po ſaſty a cžerwjenu kolbašu njeběža. Hdyž maja wožuſchka, tykańża, žwinjazeje pjeczenje, kapow, ſajazow, hušbyzow a wſcheho móżneho doſcź a nadoſcź.

So po wjazorych žwjatych dnjach ſtawy ſaſo ſa dźełom jeđża kaž konje ſa hibanjom, a nij kaž na druhich njedźelach, hdyž ludźo rad na konopeju jeđżo wotpoczну. Tak pak wostudže jeđża ras tu abo tam a njewđża nicžo ſe mnu ſapoczecź.

Mě, nimam to lubym ludźom wopraŕdźe ſa ſto. Ale ſo dyrbju runje ja pošledźnja ſ tych 52 žotrow bycź a kaž popjelawka žo wobkładowacź!

A tola, lubi ludźo, nodżu naſad ſa mojimi žotrami ſtacź. Chžu też nékaſki ſamér dopjelnicź, njechaм waſ ſe žwojimi ſtorźbami wobczežowacź. Hlejce, hody běſchcže wſchitzy kaž byſchcže chžyli ſ chžěli wujěcź. Kaž rjany žón ſu žo te žwjate dny minuli. Se Sylwestrom a ſ Nowym lětom runje tak budże. A runje ja jako měrna a ponižna njedźela chžu móſt twaricź mjes wobémaj. Dołhuk hodow a preludium ſ pſchekhodej do noweho léta. Runje dźenża, hdyž ſcže tak měrniwi a njewěſcže ſo nimu nicžo zyle ſapoczecź, runje tohodła wobkładacże žej waſche hodowne dary a ſchtom hakle w měrje a myſlicže wróżu na rjane hodowne dary. Wſmicže žej wſchelake hry, kotrež ſcže dostali, a nawukńcże žebi je ſańcź a tak ſo wam cžaſ pominje. A njeſkłodża wam worjechi, jabłuka a popriańzy dźenża tyſaż krócź łkje hacź na žwjatych dnjach? A tón rjany nowy ſchtrykowany laz, te cžopke bunzle w nadźiji krucžiſcheje ſumy abo ſchtož ſcže hewak dostali?“ Mjeſa pſchihmnjecże runje dźenża w dołhich hodźinach praktiku hódnoſcź wſchitkich tutych wężow? Njewjeſeli ſo jóła dźenża dźeſacź krócź bóle nad jidźanym rubiſchkom? Je dża hólcź hižo žwjate dny nješchto ſpěwačkow na hubnej harmonice nawukłuł, tak ſo je wětko móże? Potajkim! A hlejce, kak Korla hólcžonaj pomha tamle wulkeho popriańzowcho muża ſiſcź. Kak kubeſte je runje dźenża ſjwóſone žiwjenje, wjele rjeńſche a ſłoczſche hacź na druhich njedźelach.

Njetrjebam žo haſbowacź pſched žwojimi žotrami. Sšym dże trochu hinaſcha a njedźerża mje ſa polnu. Ale łdyž ſ wěžu pſchińdże, žym wſchitkim pſcheſtſchnje ſaſchła, ſak rjana žym.

Přilopk

Sonch w Krkonoſchach.

W Krkonoſchach (Hobrſtich horach) je tola hiſchcže ſ cžaſom iſnjile wjedro ſe ſnžkom pſhjicžahło. Pónđželu popołdnju ſo do ſnžeha da, kotryž hacź do nozy njepſchestaważy padaſche. Na horach ſnžeh 10 zentimetrow wyſoko leži, ſo móżeſche žo ve nim ſe ſnžkalami wojecź. Też rohate žanje móża wobkhadźecź. Hodownicžku bě na rjanje 6 ſtopnjow ſymny, delka w dole 3 ſtopnje. Wobkhad je jara žiwy.

Pſchichodna macź dvrbješche ſ pjenczeho nopacha ješcź.

Dla njeczłowłkeho wobkhadźenja ſe ſwoiej 85lětnej pſchichodnej macźerju mějeſche ſo pſched khłostajej komoru w Brüchowje pola Lüneburga wěſta Schorlingowa ſamotwicź. Pſchichodna macź, kotraž pola njeje bydleſche, dyrbješche na lěſwje ſhnikeje ſłomy a ſapow leżecź a ſ nopacha jěſcź, ſ kotrehoż też noſ ſ dwora žerješche. Wobkhożenu ſurowu pſchichodnu dźowku k ſaſtwu na 8 měżazow ſaſundźichu.

S jěſdnym kołom ſniełožik.

Hdyž ſrjedu wjeczor hólſtny Anton Böhm ſ Obergeorgswalde ſe ſwojim jěſdnym kołom po nawiſowatej dróży do Georgswalde dele jěđżeſche, temu muż do koła ſabęża, tak ſo wobaj padnyſchtaj. Mjes tym ſo móżeſche pěſchi dale hicź, Böhm tak cžeżko do ſchkody pſchińdże, ſo hdyž jeho domoj njeſżechu, wumrě.

Pod hojedźiſczownym ſchkomom ſo dźěcžo ſrakiłe.

Na ſrudne waſchnje je ſo hodownu ſwjedżeń w ſwoſe bje wobydlerja Räubera, na kuble w Harthmutſaſchſenje ſłukżaceho, ſkóncził. Mjes tym ſo ſtarſchej hodownicžku wjeczor roſważenje mloka wobſtaraſchtaj, we wobydlenju ſama pſchebyważa wóſkomłetna holczka ſo do ſiſtuu ſamkna a ſwěcźi na hożodźiſczownym ſchtomje ſakwěcźi. Pſchi tym ſu drje ſo dźěſcźowe młokn-ako drasta ſaraliſke. Ssnadź je ko też hożodźiſczownym ſchtomje rowaliſ. So ja hodźinu mróczſiwſchi, ſtarſchej, hdyž běchu ſo ſtwine durje wotpaczíże, jenož dźěſcźowe zyle ſwuhlene cžełko namakaſchtaj.

Automobil ſ dźewjeczj wožobami ſo do kanala ſwrócził.

W Munſterſkewelde w Hollandſkej błiſko nimſkich mjejow je ſo w nozu k ſchiwórkej ſ 9 wožobami wobſadżeny automobil do kanala ſwrócził. Ssydom wožobow njemóżeſche ſo wukhowacź a dyrbješche ſo topicź. Ludźo běchu ſ auſom ſ ſudźbneho ſwjedżenja domoj ješi. W nozu wokoło 3 hodź. je wós ſ njeſnateje pſchicžiny do wobłożenja cžahateho mosta ſrażył a do wody padnył. Dołeſ ludźo we wosu jara wuſko ſedżachu a ſo wós ſnał do thętro hłubokeje wody wali, mójeſche ſo jenoſ młody cžłowjek wukhowacź, kotremuż ſo hiſchcže paraſi, młodu holzu ſaſtajeſi wutorhnucź.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. — 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencafske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Kóždy w Němskej bydlacy abonent „Serb. Nowin" je pola Nürnbergskeje žiwnjenje zawěšćaceje banki w Nürnbergu zawěšćeny přećiwo wobchadnemu čělnemu znjezbožењu z 1000 hr. — hdyž wumrje abo hdyž je na čas žiwjenja dospołnje bědny. Kóžde znjezbožењe dyrbi abonent hnydom tutej zawěšćacej bancy wozjewić, zranjeny dyrbi hnydom, najpozdźišo na druhi dźeń lěkarsku pomoc pytać. Smjertne znjezbožењa dyrbja so bancy hnydom, najpozdźišo do 48 hodźin pjenje připowědźić. Prawa a winowatosće abonentow wujasnja nadrobnje wuměnjenja tuteje banki, kiž Serbske Nowiny hdyž a hdyž wozjewja

Ćo. (Nr.) 303 — Budyšin — Póndźelu 31. decembra 1934 — Bautzen — Lětnik 93

Dla Noweho lěta wuńdźe bliže čisło „Serbskich Nowin" sriedu připołdnju.

Jurij Šewčik:

K nowemu lětu

Čłosć, strowosć, Božu hnadu,
Žohnowanje njebjeske.
K wšemu skutkej dobru radu,
Wěčnu zbóžnosć nutrnje
Serbja k lětu nowemu
Zdawna sebi přejachu!

Tole wšo też dźensa přeja
Serbja sobi z wutrobu.
Kotřiž njekhabłajo steja
Za rěč swoju maćernu!
Swěrny Serb ma dowěrt
Hišće k Bohu wjeršnemu.

Božo Knježe wšehomócny,
Ty sy naša nadźija!
Zbudźuj lud naš serbski spróchny,
Pohonjej jón do dźěła!
Spožč, zo tuto lěto je
Za nas lěto zbožowne.

Serbski ludo, dźerž so swěru,
Dale k Bohu wjeršnemu!
Waž sej wótcow rěč a wěru,
Měj też serbsku wutrobu!
Staraj swěru za to so,
Zo by tralo Serbowstwo!

Domowina 1934–1935

Stejimy na kónci lěta. Hišće khwilku, a potom lutuje za lětom 1934 zaprasnu. Tak na prozy mjez starym a nowym lětom so kóždy rady hišće raz wobroći a zhladuje wróćo do stareho lěta, na hóry a doły, po kotrychž so ścežka žiwjenja wiješe, na nježniki, kotrež też dale w pomjatku traja, zhladuja też na rozpuće, při kotrychž strachoćiwje rozmyslowaše, hdźe nětko. Wobrazy přińdu a so zaso minu, rjane a zrudne. Kak daloko je dźensa hižo, štož nas snadź před pol lětom spytaše powalić. — A w nutrnym dźaknym pačerju styknjemy rucy: Božo, kak ľiwne a tola kak krasne su Twoje puće!

Radšo pak na poslednim wječoru stareho lěta złožimy wóčko do přichoda, hdyž wuspěcha so prócujemy, wotkryć, što tam, zawodźete pod šěrymi płachtami, na nas čaka, podarmo so prócujemy wuslědźić, kak ścežki našeho žiwjenja běža. Kelko srědkow su hudźo wunamakali a sebi wumyslili, zo bychu přichod zwěsćili. A wosebje wokoło poslednjeho dnja stareho lěta pleće so cyły wěne tajkich wašničkow, hrajkow a dźiwěrkow.

Nam w serbskej organizaciji wšak njepřisteji, z mjenje bóle dźiwnymi srědkami serbski přichod wuhódlać. Nimamy to ani trjeba, přetož naše puće do přichoda so před nami w cyłej jasnosći blyšća, wěmy, hdźe chcemy. A tutu jasnosć, tutón kruty směr je nam **lěto 1934** přinjesło.

Hdyž dźensa wróćo zhladujemy na serbske poměry před lětom a je přirunamy z dźensnišimi, tak dopóznajemy, zo je so pola nas w serbskej organizaciji něšto hódneho dźěłało, a zo smy doprědka přišli. Byrnjež so nam dawno hišće wšitko njedopjelni, na čož so měrichmy, byrnjež dawno wšitko naše zaměry njedocpějachmy, tak je nam tute lěto přinjesło jedyn wulki dobytk, spóznaće, **zo też my w Serbach něšto docpějemy, hdyž wšitcy cyłu swoju wolu na to złožimy, hdyž wšitke swoje mocy zasajimy.** W tym leži najrjeńši wuzbytk Radwańskeho Domowinskeho zlěta. Do někotrejeżkuli serbskeje wutroby je z tajkim spóznaćom zasahnyła nowa nadźija też do serbskeho přichoda.

Ale w tutym lěće smy sebi wjele wjacy wudobyli: Zakłady naseje dźěławosće a jednotny směr. Smy wupřestrěli našu dźěławosć z towarstwow na cyłu serbsku zjawnosć, ponurjamy so do starych žiwjeńskich cyłkow, do kóždeje serbsk. wsy, a dobywamy po času, zo je kóžda wjes po času na zakładze dowěrniskeho systema z našej organizaciju zwjazana, zo so w kóždej serbskej wjesey žórli strowe ludnostne žiwjenje. K tomu smy skónčnje nowy wobluk tworili, smy Domowinu přeměnili do „Zwjazka łužiskich Serbow" a z tym kóždemu składnosć poskićamy, štóž je dobreje wole, so do serbskeho cyłka zarjadować.

Hajenje praktiskeho ludnostneho dźěła pak njeje z našim jeničkim nadawkom. Praktiske dźěło nas samych njemóže spěchować, hdyž sebi někotre najjednoriše zasadne prawa njewubědźimy. Zo so nam tajke dóstanu, za to chcemy so wšitcy hromadnje zasajić.

Kročimy tuž z polnej dowěru do noweho lěta. Hdyž smy sebi w minjenym lěće zasady a nowy směr našeho dźěła wutworili, a hdyž smy sebi k tomu zakład a wobluk noweje organizacije wudźěłali, mamy nětko w nowym lěće tute zasady do skutka stajić, mamy wobluk naseje organizacije ze žiwjenjom napjelnić. Hesło za nowe lěto rěka:

Kóždy Serb sobustaw Domowiny

Smy přeswědčeni, zo tak wulki zaměr njedocpějemy w běhu jeničkeho lěta, ale započeć dyrbimy a pokračować chcemy. W tutym wokomiku započina so drobne dźěło, a tu hakle budźemy widźeć, štó je wutrajny a woporniwy. Hdyž smy hač dotal ideju naseje Domowiny we wjetšich wokrjesach, w župach rozšěrjeli, tak wot nětka póndźemy do kóždeje wjeski, do kóždeho domu, **kóždeho** jednotliwca chcemy wubudźić, wo kóždu serbsku wutrobu so bědźić, wosebje pak w tych stronach, kotrež so hač dotal wosamoćene čujachu, do pruskeje a do Delnjeje Łužicy so naša wola měri.

Na žadyn pad pak njechamy, zo by tutón nowy cyłk swój jenički wuraz namakał w zapisach a kartotekach Domowinskeje kenclije w Budyšinje. **Cyłe naše žedźenje saha za serbskim žiwjenjom.** Njechamy jenož mjena, statistiki, ale wutroby, Domowinu jako zwjazk serbskich wutrobow, *w kotrychž so jenake lubosć k Serbowstwu hori*, kotrež su napjelnjene ze serbskim žiwjenjom, k tomu zaměrcej płaći naše horce prócowanje. Wšitcy dyrbja so čuć jako jena swójba, jako bratřa a sotry, jako wulki žiwy serbski cyłk. Potom też změje naše dźěło płody, potom so dočakamy wuspěchow, potom budźe so po cyłym našim kraju žórlić młódne, čerstwe žiwjenje, kiž budźe blyšćacy so wobraz serbskeje swěry, wšitke zadźěwki přewinjaceje wutrajnosće.

Tuž pójće, wy bratřa dowěrnicy, a wšitcy, kotřiž sće dobreje wole, zawdajće sebi rucy: **Doprědka, do cyłka Domowiny za serbski lud!**

DOMOWINA
ZWJAZK ŁUŽISKICH SERBOW

přeje serbskemu ludej wjele zboža do Noweho lěta. Bóh Knjez chcył naš lud też w přichodze wjesć, žohnować a miłosćiwje škitać.

Francowska wotmołwa so w Romje přepodała

Kaž so sda, sapoczinje so lěto 1935 z mnohimi nowymi politiskimi rozrěčowanjemi a planami, wot kotrychž jedyn zbožowniše a lěpše wuspěchi wočakuja, hač je sandźene lěto pschinjesło. W někotrych europskich hłownych městach na nowe lěto jara optimistiski hladaja, tola je tu hischcze wočakowanja trjeba, dokelž je lěto 1934 w tutym nastupanju wjele njeluboh pschekwapjenjow pschinjesło. Tola pschi nowych popytach k smjerowanju Europy, kotremuž dyrbja pschipowědźene rozrěčowanja tola słužić, dyrbja so wone se skedźbnosću sćehować.

Franzowski zwonkowny minister Laval je franzowskemu pódłanzej w Romje pjatk wjeczor franzowsku wotmołwu na Mussolinijowe namjety pódłał. Franzowska wotmołwa na dwaj hłownej dypkaj, kotrejž stajnje derje powuczena zwonkowna politikarka Parižskich nowin „Oeuvre" takle wopisuje:

1. Rukowanske rěčenje wo njewotwisnjenju Awstriskeje, wo kotrymž hižo pišachmy, so ma so w pschichodnych dnjach w Romje se strony Italskeje, Juhosłowanskeje a Čěskosłowakskeje podpisać, pschi čimž so Franzowskej, Rumunskej, Jendźelskej, Madźarskej a Němskej zwoboda pschewostaja, hač zhodźa so rěčenju pschistupić.

2. Podpisowanje mozy rukuja tak, zo jena druhej so swoje mjezy. Hdyž su tute myzle prawe, dha to wosmanjenja, so franzowske knježerstwo też nětko hischcze na tym wobstawa, so maju so mozy Maleje ententy jako zhromadny wutwor politiskich stalow wobhladować a so jako zuk na franzowskim rěčenju wobdźělić.

Mjenowane nowiny hischcze pischu, so franzowska wotmołwa też hischcze najpschesćiwne namjety wopschija, kotrejž su pjeza poslednje wójmidło w rjeczach franzowskich namjetow. Jeli so Italska franzowske namjety porschitkownje njepschijimja, Franzowska swoje jednanja z Italskej na chwilu pschetorhnje. Wěste drje je, so wot Mussolinijowho sadźerjenja k franzowskim kompromišowym namjetam wotwisuje, hač so Laval rozsudźi, so do Roma pojedže. Hdyž pak Mussolini franzowske namjety pschijima, so w Parišu wočakuje, so franzowski zwonkowny minister 2. januara do Roma pojedže.

Franzowske nowiny su hischcze zhonile, so staj Čěskosłowakski zwonkowny minister Beneš a rumunski zwonkowny minister Titulesku hižo telefonisy pschihotowałoj, so rěčenju pschihotowaštaj, też Jewtićowe wěste pschiwobzeje so wočakuje. Jendźelske knježerstwo tutón plan tehorunja jako dobry wobhladuje, jenički na italskim knježerstwje budźe zależeć, hač wono dźiwajo na swoje rěčenje z Madźarskej franzowskim namjetam pschistupi.

Flandinowe wuhlady na lěto 1935

Franzowski ministeriski president Flandin wosnamjenješche w rozrěčowanju se sastupjerjom nowin „Petit Parisien" lěto 1935 w mnohim nastupanju rozsudźaze, wobsebje sa jakhowanje měra. Mussolini je hižo psched dlěšchim czasom lěto 1935 jako lěto czěskeho dóńta wosnamjenjał. Flandin pak je wěsće nadźija, so budże jo tuta straschna skala móz zbožownje wobjěć, niz jenoż z tym, so by so wójnje sadźěwało, kotraž by była stójnisćiwo nad cźłowjeskim wotem se samo se skrućenjom měra.

Wothłosowanje w Posaarskej njewosnamjenja wojazy tutón strach, kiž wono hischcze psched někotrymi měsazami sa franzowsko-němske poćahi běsche. Hdyž so, kaž so wschitcy nadźijamy, spramnosć wothłosowanja, cźełcźownosć psched jeje wuzwólkami a dokładne dopjelnjenje winowatosćow z wobeju stron do stutka staja, so wulka krocźel k wobnowjenjou dowěrjenja w poćahach sćinj, wo kotruž dyrbitaj so wulkaj zuzodnaj ludaj we wočakowanju wěrneho zhromadneho dźěła prózowacź.

Lavalowe pucźowanje do Roma, kotrejž so bórzy start je, staja italsko-franzowske poćahi do noweho wobłuka, ale lěpje do wobluka, kiž njeznjedźa zenje wopuschćicź, jelizo so z wobeju stron Alpow dopomnja, sa nataj wobaj wulkaj tacźańskaj ludaj zhromadne sajimy k satkowanju měra a k cźełcźownosći psched strěcźenjemi.

Pschepschosćenje do Londona, kotrejž je jendźelske knježerstwo njedawno Franzowskej wupraszło, so by z nimi pschi sapoczatku noweho lěta wo wschitkich politiskich a hospodarskich wopschašenjach, kaj wobaj ludaj sajimaja, wěcźało, dopokaz je wołu z zhromadnemi napinaju k swobodźenju swětowego mera, pschinosa nadźiju, so by so potajkim w pogledach njedźelach tykacych wot mróczelow wucźišćił, kotrejž jón sacźemnjowachu. Flandin nima žaneje pschicźiny, so by na woli wschitkich samolubitych statnikow k pokraczowanju stutka wujednanja a zhromadneho dźěła dwělował. Hdyž so wójnski strach zhubi, powjesći so wuhlad na cźas kćeźwa; hdyž su knježerstwa a ludy jenicźzy wo tutej myzli pschepschewdźene, pschisporja so cźłowjesći bjespschach w lěcze 1935 w nahladnej měrje.

Lěto 1935 budże też wulke lěto wotstronjenja hospodarskich smykow pomócnjeho cźasa. Flandin skónczi swoje rozrěčowanje z pschispomnjenjom, so žebi myzli, so njeje žaneho Franzowzy, kiž je zwobodny wot stronjeho ducha, so njeby pschipósnał, so je jeho zwonkowny a sunitkowny bjespschach na kónzu lěta 1934 pschiběrał.

Nowy skandal w Francowskej

Wulki politiski skandal, kiž je za nehdyschcheho presidenta franzowskeje republiki Alexandra Milleranda a zwonkownu prawizu jara njewitany, je so we wokolnje Domfronta we wjeczornej. Franzowiski stat. Pschedbydu sarjadnitjeje rady a direktora exjeremitistiskich prawizarskich nowin Marsata žu dla wobschudźenja a pschescheschowanja nědźże 1,2 miljona frankow w Parišu sajeli, jako bésche wón pjatk z Domfronta cźekny. Marsat bésche nahladna wobzoba w tamnischej wokolnje a w zwjazki nowinach wótrje pschecźiwo Stawiskeho skandalu a druhim skandalom poslednjeho cźasa pisaśche. Wón wupjerasche so jako zakitać tutowarjow, wón, kiž je sam mnohich małych rentnarjow wobschudźił. Psched někotrymi njedźelemi dosta Marsat tschiž cźestneje legije a na bankecze, kiž Aleksander Millerand z druhimi politiskimi pschecźelemi wuhotowa, jemu holdowachu a jeho sławjachu. Wobschudźeć je so zwojich wobschudźenjow wuznał.

Wobdźeć tutych nowin je prawizarski sapódłanz Roulleaux-Dugage. Jako wón psched někotrymi dnjemi we wobschudźenjach zwojeho direktora zhoni, stajі wón namjet na sajeze wo jeho niewěrneho sobudźěłaczerja.

Nowe italske postupanje w Abeźynskeje.

Po nowych powěsćach z Addis Abeba je italske wójsko znowa bliso Ualala postupowało, pschi čimž je hižo njedawno k krwawnemu srażenju dóschło. Italske lětadła su so pschi wojowanju wobdźělile a na někotre strategiske městna abeźynskich stejiščezow bomby njetałe. Italszy drohn z Ualuala do Gerlogheji dwaca. Kaž so z Addis Abeba widawa, su so abeźynszy namjetali wojazy pschi italskim nawalenju zyle wažiwni sadźerželi. We italsko-abeźynskej swadźe budże Swjatł ludow dyrbjeć rozrisać.

Nowy japanski posłanc w Barlin'e

Nowy japanski pódłanz sa Barlin, hrabja Kintomo Muschakoji, je w nozy k sobotce do Barlina pschijeł. K jeho powitanju běchu so na dwórnischczu mnohe hobtstawy japanskeho pódłanstwa a japanskeje kolonije, schez protokolla hrabja z Bassewitz a někotři wuzoy sastojnizy němskeho zwonkowneho hamta seschli. Nowy japanski pódłanz, kiž w 52. lěcze žiwjenja steji, je z japanskeho pódłanstwa w turkowskim hłownym měsće Ankary pschijeschoł. Jeho wulke sasłužby wo spěchowanje dobrych porjadow mjez Turkowskej a Japanskej je japanski cźěsor z powołanjom na wažne městno Barlinskeho pódłanstwa mytował. Nowy japanski pódłanz njeje žadnu zuzy w Barlinje. Hižo w lěcze 1909 je wón jako attaschej do Barlinskeho pódłanstwa sastupił, hdyž bu posledźischo pódłanstwowy sekretar.

Wosebite strategiske škitańske naprawy za London

Wojenski hobuzełacźeć Londonskich nowin „Daily Telegraph" rozprawja, so so w organizaciji territorialneho wójska wjele spschemjeni. Prózowanja so na pschinjerjenje wobydlerskeje wobory nowocźasnemu waschnju wójny a sa nadawki krajneho sakitanja měrja. W januaru bu namjety wodźazym offizjeram terrotitorialneho wójska na konferenzu pschedpokoja. Ważny dypk plana je, so maju so wulke dźele Londonskich divisijow do wotdźělenjow sa powětrowy schkit hłownjeho města a jeho wokolnje pschetworjcź. Hłowne pschetworjenje namjetuje so sa hłowne město a sa wschitke druhe dźele kraja, wosebje sa dźele pschi mórskich brjohach.

Kirowych nadpadnikow wotpowiedli

Telegrafowarnja sowjetskeje unije wosjewja, so je wojerski kollegij wyschcheho sudu sowjetskeje unije w jednanju pschecźiwo Nikolajewej a jeho 13 sobuwobskorjenym rozsudźił, so su wschitkich 14 wobskorjenych pschestupjenja § 58, 8. a 11. dypka, kriminalneje sakoniskeje knihi sowjetskeje unije sa winowatych spóznali. Sich su k najwyschschemu khłostanju, k zmjerći se satstrělenjom, sadźił. Wukud je so hižo wukonjał, wobsahdźeństwo wobskorjenych statej pschipadnje.

Sto přinjesemy nowemu lětu?

Spodźiwne to prašenje, přetož smy tola stajnje zwučeni so nawopak prašeć, što wone nam přinjese. Stejimy, bojazni kaž před oraklom, za wosudom so prašejo. Kaž dźěćo, hdyž so dźeń nakhila, a ma wjeści lěs překročić, so praša, što budże jemu z přewodnikom. Potajkim što my jemu přinjesemy? Dwójcy tak wjele dowěry, dwójcy tak wjele zmužitosće, dwójcy tak wjele woporniwosće a dopóznaća. Hdyž jako dźěćo prěni raz swojeho wuja na wsy wopytach, dźěch z nim jeneho dnja wósty torhać. Zo to dobrota njebě, móže sebi kóždy myslić. „Z čim dyrbju je přimać," so prašach starosćiwje. „Z rukomaj", směješe so mi wuj. „Wone moje rucy rozkalaju", prajach jemu. „Nic hdyž je kruće přimnješ, kruće a bjez bojosće", znapřećiwi mi wuj — a *mój* rukomaj. A wón měješe prawje. Kruće přimach a bjez bojosće: Tak chcemy też w přichodnym lěce činić, njech nam wone přinjese, štož chce. Zbožowne nowe lěto sebi dźensa přiwyskamy. Wšitko štož z radosću činimy, je jenoż pół tak ćežke. Husto słyšiš prajić, mi so doma njelubi, moje bydlenje njeje w tajkim přijomnym porjadku, zo by so mi tam lubiło. A wón pyta swój wuńek druhdźe, hdźež so jemu bóle lubi. Tajke bydlenje je naša droha, luba, wot wótrow nam tež domizna. Přihotujmy sebi ju z našim *próc o w a n j o m t a j k u, z o b y s o n a m w šěm, s p o d o h a ł a*. To dźěn je sobu naš nadawk, tu na zemi. Stare lěto wot nas wotkhadźa, kaž stare, kotryž je wšo bědu a horjo z nami njesł a so o nětko wotkhadźejo praša, što sće so mje tak bojeli? Horjo, bědu, wójny a njezboża přinjesechu wam też moji předkhadnicy a wšo je so znjesło a přetrałło. Też moji naslědnicy hinaši njebudu, z tym dyrbimy so wotnamakać. Tehodła witajmy nowe lěto z połnej dowěru do sebje a do Boha. Přestupmy próh noweho lěta njebojazne a njewběżeći ze strachoćiwym prašenjom, što wone nam přinjese.

Jakub Bart-Čišinski:

Ryćerkubler

Historiska novelka.

11] (Pokračowanje.)

Też w lěhwje bésche hižo dawno wschо wocźichło, wschitzy krucze žmorcźachu, jeno Schczěpanowicz njebésche hischcze žane wócźko sandźeli a njemérnje stysłknosnudze tohodla stany, swobleka so trochu a stupi psched stan. Mokre wócźko wobrocźiwschi k tyłazam a tyłazant błyskotatych hwězdow, pschewsaty se swojimi łysłnymi sacźuceni padze ponižnje na kolena a pósła wutrobny pacźeć k tomu, kiž tele dalołe a trafch hischcze wjetsche swěty stajnje w prawych cźěrjach wodźi, so by też jeho wušłyschał a jemu swoju wjeselmóznu ruku pschi jutrischim straschnym dźěle posćicził. Budźemy trasch žebi myzlicź, so bé Schczěpanowicz stara zona, kotrejž so wschcheho nabóji a sastróji? Ně, Bóh swarnuj, Schczěpanowicz bésche prawy zyły muž a njeda so tak khětrje do straha sahnacź; ale žebi na to myzlił, schto by z teho wschо scźěhowało, hdy by Krakowicz jeho wotpohładanje na někajke waschnje zhonił abo zich potom pschi jeho wuwjedźenju popadnył, chyzchje so jemu wopraždże sezmyć. Sóswojeje žmjerće so njebojeschće, ně, na to bésche pschihotowany a rady by žiwjenje sa Hanku woprował; ale so dyrbi potom katarśa źiwólsa do pasarow rapaka pschinicź, to bésche, schtož žebi ani wupraticź njeswaži, a tohodla takle njewupraznje so rudźeschće. Stónczenje pak jeho tola hnadny měrny spar pschemóji, sajwrě struchlemu žyłsjotje wócźko a pożpylni mużneho wojaka k nowemu bojej.

VI. staw.

Nasajtra rano wubudźi Schczěpanowicza, kiž hischcze krucze špasche, wulka hara a hołkot: tśełby a mjecze schczerkotachu, konje rjehotachu a hrjebachu njemérne semju z wótrymi podkowami, furnier honjesche so mjez rjadami na kražnym brunaku, kotryž pénjesche a jeschcź wokolo so mjetasche. Wojazy běchu dospołnje wobrónjeni a w spodźiwnym błyšcźu krinkotachu a pschemėnjachu so kražne rjady Franzowzow w runje skhadźajym ſłóncźku.

Schczěpanowicź bé špschinje i ložа skocźił a drastu na so smjetał, so by pohladał, schto ma tale hara wojnamjenjecź; myzlješche wschak běło, so su Ruhojo a Franzowzojo sajo w kuli. Na to pschinjesły jemu furnierowy ſłuzbnik kofej a sastrójeneho Schczěpanowicza wuhladanschi rjekny: „Knježe, smérujeze so jeno a pośnědajcze najprjedy, nasi ludźo su mjemjuzy tohodla tak sahe wustupili, so bychu male wotdźělenje, kotrejž so nam bubmjo a pikajo bliži, cźestnje powitali. Schtož ruske lěhwo nastupa, so tam hischcze niczo njehida.

Hlej tychle młódnych młodźenzow, kiž pomału na statnych cźornych walachach do ruskeho lěhwa jěchaja, kak błyskotaja so w sajnym ſłóncźe na jich hłowach pjerjoje helmow, kak pschemėnjeja so wótre mjecze, kotrejž jim do nohow storkaja. Tola niz do bitwy k morjenju so tu jěcha — ně, w dobrych myzlach a pschecźelnje chzetaj dźenża sajłobjenaj pschecźiwnikaj je žobu rěcźeć. Je wschak to Schczěpanowicź z někotrymi wyschschimi, kotrehoż pucź do ratarnje wjedże; hlejeze, kak radostnje ſ běłymi rubischkami machaja a kak hordosnje wusłupuja wupyschene konje!

Ruźam drje so tole najprjedy dźiwno sedza a myzlachu žebi na pscheradu; tola Schczěpanowicza wuhladawschi cźischcźachu so wschitzy wokolo njeho jemu bjes pschestacza ſławu pschichwalejo. Hdyž bésche so tak jeno i wulkej prózu pscheš jutkacze cźerjódy k ratarni pschibližił, wotpóſła pschede wschém swojeho pschecźela Gregorija, kotryž niewědźeschce, schto ſ wjeskolicźi sapocźeł, do hrodu ke Krakowicźej, so by jemu prajicź dał, so chze ſ nim we wajnej wéży rěcźeć. Krakowicźej drje tole jara lubo njebésche, a njebyli so wójska bojał, kotrejž nětkole Schczěpanowicza do njebjeż wusběhowasche, by jeho wésće kaž prosćerja wotpokasał a wotehnał. Tuž dźěn Schczěpanowiczej sastupicź da; so pak Hawka ſ nim njesamění, to bésche žebi krucze pschedenwsał. Krocźezke hrosnje hładajo po jutwje a cźinjesche tak, kaž by rjekł, so Schczěpanowicza njewidźi, kotryž bésche mjez tym łam, swojich towaschow wonka wostajiwschi, próh pschestupił. So tole Schczěpanowicza jara njesnjeseeli, mózesch žebi myzlicź, a hdyž bésche tójhdy pschi durjach stał kaž khudy hrěschnik, bjésche w runym mérje na Krakowicza, na cźoj so tónle wobrocźi a ſ tajfim wokom na njeho pohladny, kaž by młodeho nawjednika chzył pschekłócź. Tola Schczěpanowicź njeda so ſ tym samtylicź a satrasćicź; ně, też wón jemu krucze do wocźow hładaschе a pocźa někto na njeho rěcźeć. So ſłowa jara njewažeschе, ale to praji, schtož jemu runje na jatyk pschindże, njeſmé so jemu na žane waschnje sa ko měcź; pschetoż Krakowicźowe cźinjenje by wésće kóždeho roshnjewało a sapaliło. Tola ſtary ſurowy so tež ſ tym pohnucź njeda měnjo, so ſ teho do wócźnosće nicźo bycź njemóże, a so Hawka nihdy na ſwéże njepuschći, wuſmja so wyschе teho hischcze Schczěpanowicźej a wjeselesche so njewupraznje nad ſrudobu a bolosću towaršcha.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

Ze Serbow

W **Budyšinje**, 31. dezembra 1934.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Nowe lěto — nowa Boża miłosć

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer plus 2, najnižša temperatura we nozy 2 stop. cjopłoty. — Wjedro w naših kónčinach sćeji pod swójom mócu, kotraž je swójim jedrom nad Połnóžnym morjom leži a swoje wubrěki do Srjedźneje Europy jćele. Tohodla je wjeza dešćezwjasće. S wjeczornymi wětrami je so sapo nowy cjopły powětr k nam pśihibławił, so thermometer wjeczera swójstca na 8 stop. cjopłoty po Celsiju stupi. To je wokoło Nowoho lěta njesłuchane mile wjedro. Na wjedrje so w tu khwilu hišće wjele njepśihodnjenjow. Smějeny mróčelake, kurjawojte a mile wjedro z pothilenjom k dešćezwónjenju. Najrjeńy so źiwa wichina z trochu pśiheśelnischim wjedrom wusłutkuje, posdźischo pak kromy nowoje nižiny sapo njesłubosnische wjedro pśichinjeju. — Jutśje, Nowe lěto, źiłonćko 8,03 hodź. sthadźa a so 4,03 hodź. khowa. Měsacźk sthadźa jutśe rano 4,03 hodź. a khowa so pśichipołdnju 12,20 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutśischu wutoru: Mile, trochu njewobstajne wjedro.**

— **Budyške haptyki** su wšykźowne duy hacź do 7 hodź. wječor wotewrjene, njedźeju a swjatki dnja pak samknjene. Nózym słužbu a njedźeju a swj. dny wotewrjene na jenoź jona haptyka i mjenjaćnym wotmjenjenjom. W januaru je ta Hodowska haptyka na Hosćicy haśy.

— **Lětarśka njedźelska słužba w Budyšinje.** Wótry wothadazy abo domjazy lěkar njeje dostacź, śeji Nowe lěto k słužbje knjes dr. med. Schelkig na Sahrodnej dróży 3, telefon 3719.

— **Lětarśku njedźelsku słužbu za Wóspork a Bukecy** smje Nowe lěto knjes dr. med. Leibig we Wósporku, telefon Wóspork 296.

— **Lětarśku njedźelsku słužbu za Kamjeńc** smje Nowe Lěto knjes dr. med. Wollhardt jun.

— **Nowoletny wojerśli koncert na Zitnych wikach.** Wutoru 1 januara 1935 dopołdnja wot 11 do 12 hodź. pósćiči hudźony korps II. bataillona namjetny koncert po tutym programmje: 1. Ouvertura „Měrowoho śwjedźenja" wot Reinezki. 2. Leuthen, historiski pochod wot Kayserca. 3. S paradnymi thorhojemi, pochod wot Blankenburga. 4 Pochody.

— **Motorske koło trachnyło.** Njedźelu 30. dezembra popołdnju wokoło 5 hodź. **su** na wózku Mollkowoje a Rózoweje haśy motorske koło kradnyło. Koło mjerješe šyrnuju 1,6225, bješe mało motorske kuw, 198 ccm. 5,1 zylindrow, kroźnowe a motorowe cźišo 8412. Wono bješe žołte barbjene, tank mějesche śelene śmužki. We zdźelenju proźy kriminalne wotdźelenje w Budyšinje.

— **Porjedźeńka.** W hodownym śisle Serbskich Nowin so mi pśisłušne komposicija wotćišćaneho spěwa Michała Nawki: „Syrotka hody na kórchowje" (= pohrjebnišću). Tomu tak njeje. Za to pak matej Nawkowa „Boža nóc": Wšudźe wšo spi — a Handrija Serbinskeho: „Boże dźěco, komu wobradźeš?" swój wotwoto mnje. Wobej pósni stej w samsnym śisle wuchadźanej.

Z **Bukec.** Hody su so pola nas lětsa prawje žwjahliwje wobwobrośe. Boža nóc so jara derje wophitała. Dwaj bohdźěćejowaj ichtomaj so w Božim domje w śwětłym Ljubšeju śwěźelkow śpołnichtaj. Nutśen kemšerjow hrajachu hódowne kěrluše spěwachu, so bychu potom na hódowym pendźeli poskuchali. Bohužel njemóžachu dźěći Božu nóc wophitaś, dokelž bóchu Lejsa runje pśiched hodami dźěći w jenej Bukecjanskej žwójśe na natykowaju khorošć skhorile. Dokelž so bojachu, so mahła so śiroka khorošć i dźěćimi dale rozsnjeś, ke so dźěćom fakałake, Božu nóc wophitaś. Tohodla dyrbjachu tej spěwy dźěći, kótrejž bohdaj tak kražnje fakłinčachu, wupadnyś. Te Bože hody zwjasnjenje i wóje swony wujachu: Boža khwa, Boža ho Boži dźeń je hrobuskutkowanjom zyrkwinskeho khora i wjednitšiwom knjesa kantora Lódneho je śpěwom „Sołżnara we wyšokosći" dostojnje zawjeźe. Druhi dźeń bóh Kristk khór pod wjednitšiwom knjeza Webera i Budyšinu śpěwaške knjes farar Mjerwa je zaharowanym śpěwami wernym Božeho dnja nutrnym kemšerjam wošładze.

S **Bukec.** (Bolostne pruhowanje wošuda.) Cźežke pruhowanje wošuda je ho zwójśiło Emila Rjenca w Bukecach napołožiło. Krótki cźas pśiched hodami śehtwu dźěći wo swójśiło na cźežku diftheritis śhoricho. Hacźrunje ho dźěći ruce do Budyške khorownje dachu, njebě lěkarjam možno, dwě dźěći śmjerśi wuthowaś, dwě druhej stej hišće hjenža w khorowni, hdźež ho jeju strowotny staw polěpšuje. Pjatk popołdnju stej ho śemrjetej dźěći, bydlnišćina Gertrud Irmgart a 9½lětny Reinhold Emil na nadpomnym pohrjebnišću khowałej. Bóh dał, so by ho tajši śrudny podawk ženje wjazy njestał. Dwaj bźěłaj kaśchnej na marach stejeśtaj, w kotrymajž dźěći ležeštej. S naihłubšej bolosću pśichwalachu swójśini, pśichwatši, pśicheležo a znaći wokoło kaśchejow stejachu. Bohužel je pśichi tutym posledninm puću schušły towaršchojo a towaršchi njeznźdźachu wobdźělić. Tola wuchowjo a też sašuplerjo němišcke dźěćizaseje khwy, kotrejž jenorjetej tohorunja pśichiłuchachu, běchu pśichi pohrjebnej światoćnosći pśichitomni. K trochtowanju je „Hdyž znaki herbja njebjeś w njewinosći wumru" sanješe a knjes farar Mjerwa trochtowoje khowa k sawostajenym a wobjebje k cźežkopruhowanymaj starschimaj rěčeše. Se knjeschom „Jesuš, moja nadźija" zarowańki cźah j pohrjebnischežowoje kapały k kaschežomaj k khromadnemu rowej cźehnjesche. Na konja hischeše posawnikli khor śpěw „Twaj, ow moja dušcha, twaj na Boha" pišcašche, kótrejž jara trochtnjo sakkinčza. Njech je kóždy psched tak cźežkim pruhowanjom wošuda wobarnikje.

S **Patla.** Też we wobšahu nałscheje městnieje słupiny su je njesamožitši wobydlerjo i daromi świjeśelili. W novembru a dezembru je je wšyske hromadźe i puntowieje śbérki rozdźěliło: 91 puntowo wischelakeje zyroby, 518 zentr. briketow, 25 porow cźišow, 386 pśichipokasańkow na zyrobu a 333 schtuk wischelakeje drasty, potom jako wožebity dar 20 metrow drjewa. Hłowne rozdźělenje je je pśiched pontałko. Patorizjun je je dale 13 ramoštejazym wožobam wobšaha městnieje słupiny bojožćerjowy schtom a pakcźik luboscje pschepodał. Hdyž tohodla blizšiche dny śbérarjo symšeje pomozy i plakettami do domow pschindźe, njech kóždy swoju scherpałku wotcźa, so by je śiwjatim wopornik skutk symšeje pomozy śpěchował.

Nowe lěto w słužbje serbskeho luda

Z dźensnišim cźisłom skónćamy 94. lětnik našeh Serbskich Nowin. Njechamy zapśeć, zo zašle lěto je za naš dźenik sobu pśinjesło cźežku krizu, — kótruž pak smy zbožownje přětrali. Ze wšěmi mocami syu so z pomocu swěrnych swojich sobudźěłaćerjow prócował, škody, kótreż su w krizy nastali, zasy naprawić. To zawěsće njebě lohke dźěło, wosebje hdyž wobmyslimy, zo srědki, kótreż mějach k rucy, hěchu jara snadnuške, tak zo możeše so wulki dźěł wukonjancho dźěła dopjelnić jenož z čisteje njesebicźneje wopornjiwosće. Tola to je so wšo rady stało, jenož zo nałożena próca njeběše podarmo. A te začuće mamy, zo to njeje było podarmo. Liběa čitarjow je w zašłych měsacach pomału ale wěsće pśibźerała. Liběa dopisowarjow a inserentow tohorunja rosće. Wudach pśi pśewzaću Serbskich Nowin heslo: Do kóždeho serbskeho domu Serbske Nowiny. Wjele swěrnych čitarjow je zapśimnyło wažnosć tuteho hesła a su mi pomhali, je do skutka stajić. Za to jim najwutrobniši dźak na tutym městnje! Woni su zapśimnyli, zo z pomocu našeho dźenika skoro jeničcy móžemy spjelnić wulke wukubłańske a wubudźeńske dźěło w našim ludźe. Też w nowym lěće chcemy so měć po tutym hesle! Kak wjele serbskich swójbow hišće hlada z wysoka na naš dźenik. Je wšak z našim brachom, zo sebi to swoje mało ważimy. Dokelž sym sebi derje teho wědomy, zo jeničcy z dobrej tworu sebi kupcow dobudźeš, budu so prócować, naš dźenik wšostronscy dale wudospołnjeć. Myslu, zo so mi to z pomocu mojich swěrnych sobudźěłaćerjow čim dale čim lépje poradźi. Ale dobra wěc chce też porućena być. A tu sym dale na mojich dotalnych swěrnych čitarjow pokazany. Z jich pomocu budźa so předsudki z časom tola wotstronić. Dyrbimy k tomu dóńć, zo kóždy Serb z tajkej njedočakliwosću na Serbske Nowiny čaka, też to wy nětko hižo činiće. A cyły serbski lud dyrbi tworić wulku swójbu, kotrejež z duchownym wjednikom a radnikom su naše Serbske Nowiny. Bóh wjeršny chcył nam w našim předwzaću a prócowaniu swoje žołnowanje spožćić. Nakładnik.

S **Rakec.** Sańdźenu sobotu w nozy ¾11 hodź. wuhdźe pola tudomneho ratarja Augusta Nowaka w brójni woheń a pśichwobroćej ju do procha a popjela. Wjes pśichitowanymi gyšławami dosta Schejchowska dobrowólna pśenje a Komorowska druhe myto. Dale bě też hišće Wulko-Sdźarowska na haśchenje pśichiśła. Haśchenje bě fśetwo wobcźežne, dokelž dyrbješe ho i nědźe 230 metrow śdaleneje brjehe woda braś a dyrbjachu ho tohodla hadźiju (schlawchi) dweju gyšławow rozmakaś swjasaś, dokelž dla wulkeje śdalenosće njedośahachu. Kak je woheń naśtał, njeje hischcze wujasnjene.

Z **Khróšćic.** Stejimy runje na kóncu stareho lěta. Nowe lěto steji pśed durjemi. Nowe lěto, nowy započatk! Z nowymi mocami kročimy do pśedka. Wjele dźěła wočakuje so wot kóždeho. Też naša serbska zwučowanska jednota chce w nowym lěće pokazaś, co hišće dźěła. Wjele hižo so hišće powěda wo našim swjedźenju na dnju Noweho lěta. Njejamy hišće na nas pśeni założeński swjedźeń zabyli, kotryž je so zawěsće wšitkim nanajlépje spodobał. Tohodla chcemy też tutón raz pokazaś, zo dźělamy za naš narod. Wědmy, zo so wot nas wjele wočakuje, smy sebi toho wědomni. Za naš swjedźeń smy sebi rjanu serbsku hru wupytali. Hrajemy: „Burska krew", a k tomu hišće jedyn žortny kusk. Jeli nejje tón abo tamny hišće swojej Hancy abo Hańžey kartku k nowemu lětu póstał a jej tam swoje zbožopśeća wuprajił, změje k temu najlépšu pśileżnosć Nowe lěto na našim swjedźenju. Tuž na zasowidźenje Nowe lěto pola Wjenkec z dypkom w 7 hodź.

Z **Kulowa.** Frizěrskeho mištra Hendricha Müllera z Kulowa je president Lětniskeje rjemjeslniskeje komory 29. decembra 1934 za wyšseho mištra frizěrskeje dyrbjeńskeje jednoty Wojerowskeho wokrjesa pomjenował. —

Cyrkwinske powěsće

S **Minakala.** W sylwesterskej nozy budźe kapała Khróšćowskeje wohnjowneje woboty wot zyrkwinskeje wěže pištaś. — Nowe lěto dop. ½9 hodź. śerbska a w 10 hodź. němska Boża słužba. Zyrkwinska hudźba: Pastorale fo Lußle j pschewodom byrgelow (Lußle; knjes strażny mišchtr Frenzel-Minakalšti; byrgle: knjes wučeř Pětrak). Sběrka za naš Boži dom. Na woběmaj Božimaj słužbomaj rosprawa wo zyrkwinskim žiwjenju w našej wošadze w sandźenym lěcze. Dop. ½12 hodź. dźěćiskeje.

Zamolwity za politiku a feuilleton A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smolerjowa za nawołtki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. — Wudawa a ćišć dr. J. Cyž w Budyšinje. D. A. XI. 1934: 2295.

Swojemu ćesćenemu woteběrańtwu

najwutrobniše zbožopřeća

k Nowemu lětu

Janko Schleback wikowańja jězdnych kołow na Mužakowskej dróży 4

Hokec hosćenc w Budyšinje

Zbožowne a strowe nowe lěto

přejemy wšěm našim ćesćenym hosćom a přećelam

Michał Hoka a mandźelska.

Swojemu ćesćenemu woteběrańtwu w měsće a na wsach wuprajamy

najwutrobniše zbožopřeća

k nowemu lětu

Weberec rybowy dom

w Budyšinje, na Šulskej dróży 8

Jan Krawc

twarski wobkhod • rězak • cementownja

w Polpicach a Lemišowje

zdobom ze wšěmi swójbnymi přeje wšěm ćesćenym woteběrarjam, přećelam a znatym

wjele zboža a Božeho žohnowanja k Nowemu lětu

1935 Swojemu ćesćenemu woteběrańtwu wuprajam swoje najwutrobniše přeća

zboža a žohnowanja

k Nowemu lětu

Max Richter hosćenc a skólna wikowańja w Njebjelčicach

Swo im woteběrarjam, přećelam a znatym

wjele zboža a Božeho žohnowanja

do Noweho lěta

w Nowej Wjesy pola Worklec

Jakub Korjeńk a mandźelska

Swojim lubym přećelam a znatym, kaž też wšěm ćesćenym woteběrarjam přeje

zbožowne nowe lěto

Jan Hajcź we Łazu

Hosćenc „Gärtnerbörse" w Budyšinje

Wšěm swojim hosćom a lubym znatym přejemoj

strowe a zbožowne Nowe lěto

Oskar Jurk a mandźelska

Też w nowym lěće

lutuj pola

Nalutowarnje města Budyšina

Syrotinowešće — Na Žitnych wikach

„Zum Kapuzinerbräu"

Zbožowne Nowe lěto

wšěm našim lubym hosćam, přećelam a znatym

Johannes Zydeck a mandźelska

Sylvester: kózłopiwo

Hosćenc w Pančicach

Nowe lěto wječor wot 7 hodźin

rejwańska hudźba

wuwjedźena wot Budyskich wojakow.

Z dobom přejemoj

wjele zboža k Nowemu lětu!

M. Suchy a mandźelska

Po tříletnym skutkowanju w univerzitnych klinikach, lěkowarnjach a khorownicach so 8. januara 1935

w Małym Wielkowje

jako lěkarka zamołwi.

Dr. med. Irmgard Lukasec

prakt. lěkarka.

Rěčne hodźiny:

8—½10 hodźin dopołdnja a ½5—½6 hodźin popołdnju

Srjedu a sobotu popołdnju žanene rěčne hodźiny.

Telefon: Hamt Budyšin čo. 2728

Wozjewjamy z tutym, zo ma

knježna dr. med. Lukasec

w Małym Wielkowje

prawo, za wšě khorobne pokładnje lěkować.

Zjednoćenstwo lěkarskich pokładnjow Němskeje

Wokrjesny hamt Nawječorneje Hornjeje Łužicy

Hamtski wjednik

Serb čita ienož Serb. Nowiny

Kupujće pola našich inserentow!

Swojemu česćenemu wotběrarstwu wuprajamy k Nowemu lětu

najlěpše zbožopřeća!

Butrowa wikowarnja

Wünella

Kupuju

złote a sćěborne dźěłki

noše, widliški, staro nicniezy atd.

Płaću najwyše dnjowe płaćizny

Oskar Brückner w Kamjencu

Kóšk wětrowanskich pjećenjow

Dom dobrych zasnjowow

Spušćenman holca

kotraž dobre dojić móže, so pyta do

[illegible] čo. 39

Dobra kruwa

krótko před čelenjom je na předań

w Kamjenjanskim ha[illegible] o. 2

pola [illegible]

Piana

Fichtne a k. r. šćěpjene mrate, po mara přihodne, płaćizny a wu mjenjenjam. Reparatury wšěch druzin a hłosowanja

August Förster w Budyšinje

na Kěžorskej dróży 20.

1935

Wšitkim swojim lubym čitarjam, sobudźěłaćerjam, wosebje dopisowarjam a roznošowarjam a wšěm našim wobkhodnym přećelam přejemy

na lěto 1935 wjele zboža a Božeho žohnowanja

Při tym dźakujemy so na tutym měsinje wšěm za dotal nam wopokazanu swěru a přikhilnosć a prosymy nam jej tež w nowym lěće přećelniwje wobkhować.

Nakład a redakcija Serbskich Nowin

Mjele

worcłowe hotowe kachle

D.R.G.M.

Nowe waženje tepjenja

Lutowace wutrjebanje wuhla

Dźěrodźerjace wuhladanje

Wurjadnje emajlowane

Ernst Falting

w Nješwačidle

Z wodowe parу

zhotowjene trajne wlosowe žołmy

žane njeprijomnosće čopoty

Wodowe wlosowe žołmy

Pletwa we wulkim wubjerku

Walli Zieschang

friseuski wobkhod w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 1 b

Pomhaj Bóh

Ludowe wuměłe, kiž [illegible] a je dóstać w Serbskich [illegible] w Budyšinje w Serbskim Domje.

Dźěćace kolesa

we wšěch wulkosćach ma tunjo

Jan Schieback

na [illegible]owskej dróży 4

Přirodna hojerska praksis

Melanie Harnisch na Kěžorskej dr. 2

Započnu z lěkowanjom zaso štwórtk dopołdnja w 9 hodźin

A. Bokelmann Nachf.

mělićel Curt Müller

w Budyšinje

na Serbskich hrjebjach 2

při zemi a w 1. poskhodźe

TELEFON

2176

přeje swojim česćenym wotběrarjam w měsće a na wsach

zbožowne nowe lěto

Wjele zboža za 1935

To přejemy Wam z wutroby a wšěm našim wotběrarjam. Njech je nowe lěto za Was wšěch prawje wjesołe, dobre a zbožowne. — Njech Wam přinjese wjele spokojnosće a wuspěcha. A my bychmy so wosebje z wutroby wjeselili, kdy bychmy Was tež w přichodźe prawje husto jako spokojneho kupca witać směli

Schaaf

Přiloha k čisłu 303

SERBSKE NOWINY

Pónd'elu 31. decembra 1934

M'eze lětomaj

Cźiche myślicźki pśichi rozjoŋhowanju se starym létom. — S nowej nadźiju do pśichoda!

W Budyšinje, 31. hodownika 1934.

Sajo nakśila ju jene léto. — — Młodźina rozjoŋhuje ju s poźmjerkom, cźi stari pak pśchemyśluja — nimo je sajo jene léto!

Jeni śwjeceja dźélenje pśichi punc'u a sylvesterskich žortach a ropotach, w njewěsćobnej rosnjólnosći, kótraž druhdy mjesow njesnaje — druhi žedźa rosmyślujo a hladaja nasp'et:

Cźo je nam stare léto pśinjeslo?

A zdyź podeńdźenja źiwjenja cźasnu hišćece ras nimo łuchowneho wócka — wjeselo a trudoba, khutne a cźežke dny. Tu a tam kula ju sylśa po lizomaj — —

Kelko ludźi, kótrjaj lońscheho sylwestrowy wjeczor se źmjenowajm wócźkom śwjeceachu a wjesele do Noweho léta źiladowachu, haj cźili a strowi a śylni dźechu, ani cźaka njemóže, na źmjerc'ej žebi ponuślicź, leža hižo dawno pod śelenym dornom, na kerchowje.

Tu je młoda njewjesta, kiž dyrbjesche króśko pśched kwaśnym śwjeceźu nawoźenju wopśimśeć — Bóh je to pśchidał! Njesłoże ś awtom — hodźiny abo dny wojuje cźežku śranjena mjes źiwjenjom a źmjercu — a źmjerc wojsta ś dobrjećku!

Tamle žedźi macźerka ś kravjazej wutrobu — jenicźke dźéco, jeje lubuschka, kiž bé jeje źyle wjeselé, radośc a nadźiju — žu pótkowali.

A tu dźécźi žaruja wo źiwoju starscheju. Tam sajo je po lubu wowku, staruschku, źmjertny jandźel pśchischoł w saschkim lećeu!

Sylwestrowe myślicźki! Sylwestrowe źyśly!

Kóždy drje trochu nap'jet pohlada na sylwestrowym njeczoru. Jeho myśle póńdźa do sandźenosće, dwanacźe wéźazow wrócźo se źiwojimi mnohimi dnjemi. „Bych-li pśched tym wědźała, so je mój muž tajki — žeńe njebych k., jeho wsałał!“ źforji młoda mandźelska. Haj, bych-li —! Bych-li wědźał! Kak bere méni s nami, so nam wuhlad do pśichoda sawrěte! Nusuje źyły źiwót na kolena a ma kóždeho cźłowjeka w źiwoju ruku — kak spodźiwne potajnstwo! Wjedźesche nas sandźene léto a wjcše druhe źiwjenske léta — a powjedźe nas teź do noweho!

Njech dawny bożenje staremu létu w śrudobje abo wjeselu — wšo jene, Bóh Knjes njeże nas do noweho léta. Wjedźe nas do pśichoda! Pśches nowolétnu nóz s tyhajanmi błyskcźatymi hwězdami — abo pśches wětr a njewjedro! Stejimy pod jeho schitom!

Dokelž to wěmy a stajnje sacźuwamy, tuž źmjenmy w dowěrje dopśedka hladacź. W dołhej nadźiji a źylnej wérje to źmjenmy a to je nascha źiwjenska móc!

Schto by było cźłowjeske źiwjenje bjes wéry, bjes nadźije? A bynjej hej sam žebi narećał, so žaneje nadźije wjasy njeje. Pśchejo hišćece žo macź nadźiju pśichi źmjertnym łožu źiwojeho dźéćka, dołhoj hišćeje dycha! Pśchejo hišćeje žo nadźijamy žo nałšich serjow w nascham źiwjenju, hdyž je wschednym dnjom wojnjenu.

Pśichejo žu ludźo a tajkich bé we wšich cźasach, kótrjaj s bojasnej a stuśnej wutrobu na spocźatku noweho léta stejachu. „Schto nam wono pśchinješe?“ — tak prascheja žo staroscźiwje. Schto nam pśchinješe — njewótmy! Ani njesacźuwamy, schto nam pśichodny dźeń wjeselca abo śrudoby wobradźi!

Ale ludźo njewopschimnu husto jednore wucźenje nascheho mischtra: Hladajśe na ptacźki w powětśe, na mrócźele na njebju, na hwězdu w cźichej nozy! Rozpominajśe rosrósć a dyše a potom sajo mrěcźe, so by wschо sajo znowa rosło w Bożej stwórbje. Kak spodźiwne to wschitko je, kak potajne! Njepraji nam to njeskóńcźne wjele. Nade wschém pak knježi Bóh! Wón dawa roli žohnowanje, da źłonzu skhadźecź a žo dešcźowaci, woła ta wětrom a hróźbne krupbiśe je s jeho prutom. Dowola ćuchotu a powodźenja, śemjerzenja a druhe njestoża w stwórbje! Hacź cźłowjekoju pod tym wschém cźerpja a žalośeja abo žo wjeselа a wjitkaja — wschitko wutwiwa žo po sakonjach wěcźneho Boha! —

Sćmy dźeń w Bethlehemskej hródźi pobyli, śmy śwjatu khudobu widźeli a w jeje klinje Boże dźećatko. Pozjemćkuje žo ja nami na puću do noweho léta. Śiwa nam ś małej dźěcźajej ruc'ku: „Pójśe žobu! Pójśe žobu! Dajśe žo wjesći! Scźěkujśe mje, potom wšitko dóńdźe my tam horje k lubenu Bohu Wótcźej!“ Njech jo wschitcy ś jeje wutrobu scźěkuja, njech natwarja we wutrobje lubenu dźećatku žłobik a njeku jón pśches wschitke dny a nozy pśchitkhadźacźeho léta — to pśchinješe nam wésće Boże žohnowanje. —

Nowolétne myślicźki — nowolétna nadźija!

Pokłakamy žo pśchi žłobiku, je hišćece cźak! Hladajmy ś njebjeśkim dźěcźatkom wrócźo do stareho léta a praschejmy žo — niz jenož nas ramych, hacź běchmy ś nim spokojom — nź, teź hacź běchu naschi starschi, naschi bratśa a sotry, nasch žnitjob, Boże dźećatko, njebjeśki Wótc ś nami spokojom w sascźiłym lećeu?

A potom dźećatko, pobłóhi žwoju ruc'ku jako znamjo, so wscho hrošne a stośtne, schtož śmy w sandźenym lećeu cźinili, nam wodasch, a dźerž nas kruce w žiwojimaj ruklomaj a wjedź nas pśches wschе nasche starośće a mjerśanja — a rudźenja, ale teź w naschich nadźijach a wocźakowanjach, a wjedź tehorunja nasch lud je žiwojimi bohatkimi nadawkami, kótrež je jej stajił, do nowcho léta a pśches nje do rjaneho a žohnowaneho pśichoda! Chźeny pak wojowacź s bohatym śwědomjom sa Boha, chźemy łschiśki, nusu a cźerpjenja njesej s Bohom a jemu pschiwiśnosć a lubosć słubicź. S Bohom do noweho léta — njech je nasche hesło! A Bóh j nami — to je nascha žylnosć w nowym lećeu! A w tym smjerju wschitkim sbožowne a žohnowane nowe léto!

»e.

Jan Radyserb-Wjela:

Khwaleny budź Jezus Khrystus!

(Hišće njewoćišćany.)

Do wěcźnośće khwaleny!
Jeho khwalée słónco, hwězdy,
Kraje, morja, powětry!

Khwaleny budź Jezus Khrystus!
Jandźelo jom' spěwaja.
Wšitke jazyki na swéće,
Wšo joh' khwal, štož wodyeh ma.

Khwaleny budź Jezus Khrystus
Hač do wšeje wěcźnośće!
Swět so minje; njebjo zańdźe;
Jeho khwalba wostanje.

Khwaleny budź Jezus Khrystus!
Tam, hdyž nóc je póhanska,
Na jutru njech ludźom skhadźa
Słónco khwalby Khrystusa!

Khwaleny budź Jezus Khrystus
Ze wšeeh ertow w zbóžnosći!
Zboha chcemy sobu khwalić
Zbóžni wški na wěki.

Hdyž započatk noweho léta 1. wulkeho rózka njeswiećachu

Nowe léto so započina prénjeho wulkeho rózka!

Dźensa ma kóždy za to, zo so to samo wot so rozumi. A tola hišće před nješto létstotkami w tym nastupanju knjeżeše wšelakorosć. Hakle w 17. a 18. létstotku wšě kraje zawjedźechu 1. wulkeho rózka jako započatk noweho léta. Njesmémy so dźiwać tutej njejenajkosći, hdyž so na to dopominamy, kak njewésta a njejasna bywaše pśiedy chronologija, wosebje w srjedźnym wěku. Wšak tehdy léta lićachu husto po knjeżenju jenotliwych mócnarjow abo bamžow a to po staroromskim prikładźe, hdyž léta lićachu po knjeżenju konsulow. W połojcy 6. létstotka drje romski alt započa lićić léta wot narodźenja Khrystusa, tola hakle w 9. létstotku so tajke lićenje dale rozšérješe a hakle w nowišich časach tuto lićenje wšudźe wužiwachu.

Julijuš Cezar bé zawjedł tak mjenowane słónčne léto, julijansku protyku. Po tutej protycy ma léto so započeć prénjeho wulkeho rózka. Tola přećiwo tutomu lićenju wustupi w srjedźnym wěku hłownje cyrkej, dokelž bé tuta lićba zwjazana z pohanskimi tradicijemi. W srjedźnym wěku tehdy we wšelakich krajach mějachu wšelaki započatk noweho léta. Mějachu na šěsć wšelakich započatkow noweho léta.

Lićenje noweho léta wot 1. wulkeho rózka so też w srjedźnym wěku hišće dźerżeše, hačrunjež jo dołhi čas njenałožowachu w bamžowych a mócnarskich kencilijach. Temu wosebje połěkowaše fakt, zo cyrkej na 1. wulkeho rózka přepołoži swjedźeń wobrězanja Khrystusa, zo by z tym wutupiło powostanki staropohanskich wašnjow. Na kóncu srjedźeneho wěka, we 14. a 15. létstotku, so prěni dźeń wulkeho rózka jako dźeń započatka nowcho léta so zasy wšudźe přijimaše. Jenož bamžowa kenelija jón přija hakle kónc 17. létstotka.

Hewak před tym lićachu nowe léto też wot 1. měrca. Tuto lićenje pokhadźeše ze starych časow. Wužiwachu jo mjenujcy Romjenjo hižo před zawjedźenjom Julijanskeje protyki. Křesćenjo tute lićenje přijachu w 5. létstotku, najskérje pod wliwom Židowskeje protyki. Měsac Nisan, w kotrymž so swjeći „Pascha“, je prěni měsac židowskeho léta. W nawješćonej Europje, wosebje w Francowskej tuto lićenje wobkhowachu hač do 8. létstotka, po nim datowachu sławni spisowaćeljo, kaž na př. Hrjehoř Turski. Tuto lićenje so wšak namaka też w narańšich krajach, na př. w staroruskich kronikach hač do 13. létstotka.

Listy Hodźiskeje farafki Mile Imišoweje

Podał O. Wićaz.

(Pokračowanje.)

„Rěć z wučerjom z pěknym poniżnym wašnjom! Woprašej so profesora na te prawe, dobroćiwe abo wjele bóle lubosćiwe a ponižne wašnje. Bože dla njedaj so při tym někak k tomu nawabić, zo by někajku górniwosć abo njeluboscźiwosć při tym pokazał.“ — „Ty budźeš mi tu horcu próstwu dopjelnić, mój luby Marćinko, zo tola skónčnje tu přisłušnosć a też tu mudrosć wobkedźbuješ, zo sebi pytaš wutroby wučerjow dobyć, zo sebi jich lubosć pytaš zasłužić, tak derje z kedźbliwym, woprawdźe dobrym dźélom a wuknjenjom, kaž też z wuley přistojnym, pěknym zadźerżenjom k nim a w kóždym nastupanju.“ — „Kak wuley njemudrje čini šuleŕ, kak k swojej samsnej wulkej škodźe wón čini, hdyž sebi wučerjow za njepřećelow čini, a hdyž přez khrobłe, zymne, njeluboscźiwe wašnje jich wutroby kaž wot so wobroći!“ — „Ja će horca a z cyłej wutrobu prošu, přewiń so, hdyž je ći něšto njelube abo njespodobne, a njepokaž so ženje njeluboznу abo njepřistojny. Njeměj ženje wopake česćezaćiwanje, abo pytaj česć tam, hdźež wopraudźe je“: — „Ach mój Marćinko, pytaj w Božim mjenje swoje šuleŕstwo wot nětka cyle hinak wobhladowaś, hač je to w cyłym poslednišim času było. Njewobhladaj jo wjacy jako ćežu a njeměj wjacy ton nahlad a to zaćuwanje, kaž bychu so šulske ławki wjacy za tebje njehodźiłe. Z pokornej wutrobu póznaj, zo hdyž po njedosahacej zandźenosći hišće na nich přebywać maš, — zo je to tola z hnadu Božu, kiž je ći staršeju zdźeržał, zo je ći hišće móžno, na nich sydać; haj póznaj to za hnadu Božu, zo směš hišće na nich sydać. Na wšitkim wona dźel bjerje, štož je wažne we šulskim žiwjenju. Wulke wšak su spytowanja! „Hladaj tola, mój luby Marćinko, zo sebi přez wječorne wukhody abo pokorunja přewjele časa njeskomdźiš! Njekhodź tola jara husto, kajki jara požohnowany móže tajki wječor domach być k wječornemu dźéłanju“. Mać chce wědźeć, kajke ma pisne dźéła, němske nastawki, cuzorěčne dźéła, mathematiske dźéła. Haj też wo wuknjenje hebraeiskeje ręče so stara, „kotraž ma, kaž mi to Wérko, jejny wučeny bratr profesor njedawno praješe, tajke rjane konjugacije“. — Haj wuj Wérko w Drježdźanach měni, zo woprawdźe dobry šuleŕ je jenož tón, kiž ma jenož „jenki“ na wopismach. A teź ja sym přeco „jenki“ měła“. — „Kajke posylnjenje za moju khoru wutrobu mi to budźe, hdyž budźe mi husto wobzbožaca powěsć wo jenkach — mojeho Marćinka přikhadźeć. O za tym wšak stajnje žedźu!“

Kelko dźéła ma tola luba maćer přeco ze swojim synom! Kak so prócuje wo drastu, škórnje, khornarje, košle, nohajcy, podšiw! Kak wona porjedźa, wuhotuje a přeco zasy płata! — Kelko ma hary z płokapłata a přeco zasy strykowanjom. Hdy njeby swoju swěrnu Hanu za pomocnicu měła, njemohła to wšitko w prawym času dokonjeć. A synk je tak jara njeporjadny. Te šantka maja přeco zasy „cuze mjenka“. Pósćele z penzije njeznaje manšetki a nohajcy!

Kaž kóždy młody wuńcźe teź Marćink rady pyšny khodźi. Pola najwustojnišcho krawca je sebi nowu drastu šić dał:

„Bóh daj, zo by w tej nowej drasće, kotruž sy sebi zešić dał, strowy a Bohu spodobny khodźił. Jara lubo je mi było, zo sy prěni króć w njej do Božeho doma šoł a ju počesćił. Ow, khodź přeco w čistosći a we wěrnej bohabojosći, mój luby Marćinko, dha teź a we wěrnej bohabojosći, mój luby Marćinko, dha teź Knjezowe swjate spodobanje budźe nad Tobu wotpočować, a jeho hnadne žohnowanje budźe přez cyle žiwjenje z Tobu“.

Přeco so stara wo jeho strowosć, z kotrejž wšak je so wot dźěćacych lět sem trochu bědźił. Zo so njeje nazymnił, jako z Hodźija do Žičenja jěchaše a tajki wótry wětr duješe, kaž je to pohonč prajił, zo sej njeby žołdk skazył z čerstwym kermušnym tykancom, zo by krušwy prawje pomału jěził a so jemu njeby stało kaž Mrózec džowcy, kotraž by so při samym zadusyła, zo sebi njeby wo nowych škórnjach nohu wobodrěł a zajědojći; zo njeby na smykačkach znjezbožił. Marćink wšak běše z wustojnym a horliwym smykarjom! Sto mohł wopisać te sta staroscow, kotrež maćerinu wutrobu znjemérjuja! — Z čežkej wutrobu jemu prěni króć scźele nanowu britej! „Prošu, wzmiž sebi khwile a hladaj, zo so njezrězaš!“ Ale swěrna a spušćomna stara služobna Hana dyrbi tola na to čakać, doniž tute prěnje wuley wužne dźělo njeje zbožownje dokónčene, zo by strašnu britej derje zawalenu hnydom zasy do Hodźija přinjesła.

Starši Budyšcy gymnaziastojo khodźachu tehdy při važnych składnosćach, hdyž k spowědźi, abo do prunowanja abo na bal dźěchu, w fraku. Teź Marćinkej je wězo luby nan skónčnje dowolił, zo smě sebi pola krawca Jenča na Bohatej hasy prěni frak skazać. To jemu maćej zdźěli a k tomu přispomni:

„Mysl, zo změješ swój prěni frak, je mi jara važna, moje dźéćo. Dopominam so na to, kak so frak při wšelakej khutnej składnosći wuźiwa — na přikład při pozdźišich examinibus (sotra wučeneho Pfuhla při pozdźišich examinibus (sotra wučeneho Pfuhla při pozdźišich examinibus formu!). Bóh daj ći přeco wjeselu hnady a zboža a požohnowanja w nim. Njech ći, moje dźéćo, tajka modlitwa přez wutrobu dźe, hdyž sebi frak skazaš, a so jón prěni króć wobleceš!“ — A k tomu přistaji: „Dźerž so k Bohu, mój luby Marćinko! Ty drje tola teź kemši khodźiš! Twój towaŕš nadźijomnje tola tajki njeje, zo by ty so před nim někak strachował (ženěrował) kemši hić! To by tola jara zrudnjo było! Ja pak so nadźijam, zo tomu tak njeje“.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Předewšěm wšak so dźerżeše w Bjenatskej republicy přez cyły srjedźny wók hač do noweho wěka, do końca tuteho stata we 18. lětstotku. Tehodla so też mjenuje Bjenatske ličenje.

Po třećim ličenju započa so nowe lěto tehorunja w měrcu, tola hakle 25. teho měsaca. Tuto ličenje steješe w zwisku z křesćanskej lětoličbu a měješe za prěni dźeń noweho lěta dźeń připowědźenja swj. Marije. Tuto ličenje so hłownje rozwiwaše w městomaj Florenciji a Pizy. Tola bě też tu wěsty rozdźěl. We Pizy mjenujcy započachu časoličbu wo lěto prjedy, tak zo tu knježe khětra šmjatańca. Pizanske ličenje přijachu jenož w někotrych italskich městach, za to Florenske ličenje so dale rozšěri tu a tam po druhich krajach.

Najbóle njejasne ličenje noweho lěta drje běše ličenje po jutrach, hdyž dźiwamy na to, zo jutry kóžde lěto na druhim dnju swjećimy. Tak mějachu tehdy dlěše a krótše lěta. Tuto ličenje so mjenowaše Francowske ličenje, dokelž so hłownje w Francowskej nałožowaše. Zawjedźechu jo tam w 11. lětstotku, přijachu jo susodne kraje Burgundska, Flandriska a Hollandska, haj też nawječorna Němska. W Francowskej tutón započatk noweho lěta wotstronichu hakle lěta 1564.

W narańšich europskich krajach najbóle nowe lěto započachu 1. póžnjeńca a to po Byzantskim wašnju. Z Byzantskeje so tute ličenje dósta do Buskeje a so tam wuźiwaše hłownje w 14. lětstotku, hdyž běchu tam wotstronili ličenje wot 1. měrca.

Najbóle běše w srjedźnym wěku rozšěrjene ličenje započatka noweho lěta wot 25. hodownika, potajkim wot dnja narodźenja Khrystusa. Tutón datum předewšěm wuźiwaše bamžowska kenclija. Też kóžorojo Karolinskeje dynastije ličachu nowe lěto wot 25. hodownika sem. Mjez tym pak zo Francowska bórzy puśći tutón dźeń, přijimajo 25. měrca za započatk noweho lěta, Němska jón dołho hišće wobkhowa. Tež w Jendźelskej a w stańe Křižerjow ličachu dołho nowe lěto wot tuteho dnja.

Hač też stari Słowjenjo w pohanskich časach hižo ličachu z wěstym započatkom noweho lěta, njemóžemy rjec. Najskerje su lěto započeli z wobrotom słónca. Někotři wučeni maju za to, zo je słowjanske nowe lěto so započało z lěcnym wobrotom słónca, a zo starosłowjanske „sobotki", dźensniše swjatojanske wóhnje, běchu tak rjec nowolětne swjedźenje starych Słowjanow. W jenej starej kronicy so pišo, zo we Ruskej nowe lěto so započinaše srjedź lěca. Zajimawe je na wóždy pad zwisk mjez słowomaj „lěćom" a „létom".

Nazdar nowe lěto na poł dwanaćich!

(Wobras se wožu.)

„Wěsch, schto budźemoj dźenża hischcże cźinicź?" rjekny Pětr swojej žonje, hdyž bě dźěrzi do koja dowjedła a wróćo pschiidźe. „Nětko pórudu ke klamarjej po bleschku runa, kiž wón w Šerbšticzi Nowinach porucza, a budźemoj śej dobry cźopły grok swaricź a tak hromadźe Sylvestra śwjeceśicź."

„Haj, haj — to cźi wěrju! Nětko w dźeśatej hodźinie hischcże raś do korcźmy cźampaś po rum! A potom takle rano wokoło schtyrjoch, pjećich cźumpaty go domoj pschischmjataś!"

„Niczo, niczo, moje śtote kurjatko, pschiidu hnydom soźo domoj. Nó, je wopraudźe wěrno, na moju cźeśeź! Sšydnjemoj go schwikwanje hromadźe na konopej a śej jedyn druhemu rjenje k Nowemu lěcu gratulujemoj a śej rjenje pschipijemoj, kaź to wošebni knjeza Sylvestra cźinja."

„Wěsch, schto? kaź to pola naš je, k Nowemu lěcu śej śoźe pschecź. Ty wschak nastajnje skombdźisch."

„Nětko mje wostaj na pokoj! Njejźym koni docź galantny byś? Sšamo hubku śym cźi dał!"

„Ale ja śym najprjedy gratulowaś, potom hakle ty."

„Nó, moj śtoty jandźelko, śym śej lětźa pschedewsaś, so wo tyźaj toleć wjetolowaś, so budu cźi prěni gratulowaś!"

Wě śhebi hižo nětchto wumyślił. Hdyž bě so jona dała powuciś a narěcźeś a won do kuchinje śoćeji po próšmu bleschku sa rum, salěźy khětźe na konopej a staji cźaśnik schtwórcź hodźinu wróćo. Tak njemóźe jeho pschedeś. Runje tśischtwórcź na dwanacźe budźe ji gratulowaś. Wona drje njebudźe sboźepischcze pschijeś, dokelź po jeje ménjenju hischcze dwanacźich njeje. Ale wonka swony swój mjedźany hłóś rosłinu a tuž budźe gratulaziji dyrbjeś placźiś daś. „Njeźeśch bleschku? Nó, to je pěknje wot tebje. Tuž pórudu a waś ty pschezo wodu, nimaśch-li žaneje wjazy. Njebudu wopraudźe dołho, wěr mi!"

„Ale běda, njebudźe-li to wěrno! Běda tebi, mjerśaśch-li a huěwaśch-li mje na brjoźy stareho do noweho lěta!"

A wopraudźe njeběše wóźnje. Někotři mokri brassa chyzchu jeho na kóždy pad w korcźmje sadźerźeś, ale njedaśche go dźeńża narěcźeś. Mjeńśeśche, so w hródźi scheri. Móžno, so budźe kruwa bórzy cźeliś.

Krašny sylwestrowy wjeczóŕk budźe to w nježnej śiwicźy doma.

„Cźiń jón trochu śylny, maśi, śtyschiśch? Ale niz tajśi kaž Pětschka, kiž go ś tym hischcze wulźy cźinjeśche, schto korcźmarjo na jenym cźopłym saśtuja, wón śam je jich pjeća 72 wot litra doma naparił. To je mohła jenoź nékaka cźopka gorkowa woda być. Nalił hischcze nětchto kapkow nuts! Nischezo hischcze schlunk. Takle! Haj, śtara, tak go mi lubiśch!"

„Smm! Kak tón grok hižo derje wonja!"

Tak śedźitaj nětko hromadźe a tolkataj zokor ś makej cźaśowej łžicźku! Wopraudźe, nimataj wjele se žiwjenja, tuž drje budźetaj śej dźeńża jedyn cźopły k łkóncźenju stareho léta popschecź móž!

„Nó, nasdar, moja luba žónka! Njech cźi tyje! Ale ja to cźi garantuju, so mje njebudźeśch dźeńża ś gratulowanjom wukakaś! Śmeju go do śpěcha!"

„Haj, na ztrowje, mój lubuśchko! Ale ja to cźi garantuju, so budu śpěchnicka dyźi ty!"

„Nó, to cźemoj widźeś!" śrěka cźopły krutý grok.

„Nó, pij tróschku krucźischo". pohonuje ju. „Wopraudźe, wopraudźe jenu schtkeżu. Nětk mi pocźina świtaś", hwiźda ś nadutownaj licomaj. Hdyž dźe a chze hižo druhi pschihotowaś, „chzeli mje troschku wopojiś, so bych śej trasch potom na konopeju žedźo twušnył. So mohła mje potom w dwanacźich sawokaś a k Nowemu lětu gratulowaś. To sboże wschak njeśmějeśch."

So byschtaj śej cźak saczérikoj, wosmjetaj „Pschedźenat" a „Krajan" a wjeśeźitaj go śtromadnje na rjanych wobrazach w tuttymaj protykomaj. Też wjedro stoletnjeje protyki jeju sajimuje a cźitataj zorty. Tamle je też wotrhańska protyka, niž pak žerbśka, staj ju wot wulkeje firmy dostałoj. Kata tuduje wschelake jědźe, kotrejž su na schtwórjeśtronje napomnjene. Rumfordowa polówka a pjećena płatuscha (Schalle) ś remoladowej jnichku — Khaczke lute Potentinske wóžy, tola wě, so su takle khtóschcźeńki za wośebnych ludźi, niž za wschědnych wjeśnjanow. Tuž dale njehłada. Pětra sajimuja bóle wschelake hrónczka. Na jenum kopjeńku śteji: „Frisch gewagt ist halb gewonnen". Rostońuje Khaczke, kaike žerbśke prajidwa sa to mamy: „Cźopła lischka ho najźepe brźe" — „Dźeśe ho měrisch, śtepischo trjechisch" — „Dobry sapocźaś je poł skźenża". A lute takle a hinaschce hejśa, kotrejž ś wulkeho dźěła se žiwjenja śnajetaj.

A tak ho wjeczor minje. Pischezo saño hłada Pětr a bóreji nětchto do brody. Też Khata by to cźinika, by-li žanu mětka.

„Schto dha maśch nastajnje do mórcźenja?"

„Cźehodla go ty pschezo hušasch a stonasch?"

Nó, cźakaj jeno, budźe so niemało spodźiwaci, hdyž budźe śtischtwórcź na dwanacźich a won ji sbobnje gratulujeś! Mona drje njebudźe nihdy nanihdy wěricź, so je wopraudźe hižo dwanacźich. Mośnje ju schikwanje ta ruka a ju psched khežu dowjedźe, so by polnózne śwonjeuje śłyschała.

Ale jenu tuto wjeśele njekiwa. Dokelź na poł dwanacźich wośnje jeho Khata ża hłowu a ża ruku a pscheje jemu prěnja wjele sboża do noweho lěta. Tomu won wěsto płacźiś njeda.

„Nó, proschu jara, dźi won a poźkuchaj! Njeźłyschischch, kak śwonja, tśeśeja o sakhadźeja?"

Nětko jemu wołtanie tola rośumnjeś śteio! Haj, pschiidźeśe tym žonam! Sšu pschełlepane a maja ża wuschomaj. Je śej jeke derje śwonjatkowała, schto je łoni w tym cźaśu praiił. Nó cźakaj, je měnił, pschichodne lěto staiu „feiar" schtwórcź hodźinu naśpjet, dha cźi wěrźe dowrěkka pschiidu, dokelź budźeśch śej mnyślicź, so je hakle śtischtwórcź na dwanacźe. Njeje na to łabyka. Hižo zyły dźeń je kedźbowała, hacź njeje cźaśnik pischetajił. Hdyž bě po rum schok, bě to pytnyła, dokelź na budźaku w śtunjy bě hižo schtwórcź hodźinu dale. Nó derje, je mnyślta, niź staiu cźaśnik hischcze schtwórcź hodźinu wróćo. Món budźe mi tśischtwórcź gratulowaś, ja budu troschku pschischnischa a jemu hižo na poł dwanacźich śboże pscheju.

Pětrje, Pětrje! Sšy go lepicź dał. Hižo w prěnjej mjeńśchinje Nowoho léta!

Ř. Krjočmaŕ:

Nowolětna mysličźa

Stare lěto, potulene,
Zmorśćene a blěde,
Po dołhéj khwili byća
Morja zańdźenosće pyta śledy.

Nowe lěto, młodźuške,
Zujusk ma w erće!
W zboża kluwili krasnosće
Nihdy nochce smjerće!

Nowe lěto,
Nocheeš smjerće?
Dźi do luda serbskeho
Złoto měj w erće!

„Budź a pohoń ludźik mój,
Rad ja budu służbnik twój,
Klinč a brinč přez serbski kraj
Přichod zboža jemu daj!"

Nan a syn jducy na universitu

Podał O. W.

Po wysokej drózy, kotraž z Drježdźan přez Budyšin a Lubij do Zhorjelca wjedźe, je w běhu lětstotkow wjele ludźi tam a sem pućowało. Kelko rjemjeźlniskich je po njej khodźiło, z wjećora do ranja a z ranja do wjećora, tehdy jako dyrbješe kóždy rjemjeźlniski nješto lět na „wandrunku" hić! Widźachmy jich před nješto lětdźesatkami hišće po črjódźičkach drohować z wačokom na khribjeće a z kijom w rucy! — Něhdźe w lěće 1730 rozhladowaše so pa njej jducy młody śewski, kiž běše ze Starohródskeje do našeje rjaneje Łužicy přicahnył. Tu so jemu niemało lubowaše. Dóndźe hač do wsy Trjebjeńc pola Bukec. Nadeńdźe pola dobrych serbskich ludźi hospodu. Tak jara so jemu tu spodobaše, zo so rozsudźi, w Trjebjeńcach wostać a so jako śewc zasydliś. Bórzy jeho dźěło khwalachu. Ze wsy jemu přinjescechu hromady škórnjow a stupnjow, zo by je pódušował, spódkował a płatał. — Jeho žadanki běchu sprawne. Tuž měješe dosć dźěła a khlěba. Woženi so z pěknej serbskej holčku Marju Domšec ze Stareho Lubija. — Bórzy nawukny dospołnje serbscy, a hdyž běše so woženił a so stał z nanom, so po času też dospołnje přeserbśi. —

W lěće 1739 na dnju 12. małeho rózka narodźi so jemu hólčik Jan Jurij. Swojcho synka je Trjebjeńcanski śewc z najwjetšej swěru wukubłał. Měješe mysle, z njeho nješto wosebnišeho sćiniś hač śewca. Wězo jeho wotćehnješe w dobrym křesćijanskim duchu. Wo to so hižo hólčkowa pobožna serbska mać starašе. Ale nan chcyše, zo by hólčik też druhe wěcy nawuknył. Ze šulemi wšak tehdy hišće hódnje klaćeše, jako njestudowani wučerjo, nehduši podwyšcy, invalidojo a wšelacy njelepi rjemjeślnicy, abo skaženi studenća dźěćcatkam wučbu dawachu, zo sami njebychu z hłodom mrěli. Puć z Trjebjeńc do Bukec běše za małe dźěći dosć daloki a w zymje wobćežny. Tuž přińdźe Trjebjeńcanski śewc na jara dobru mysl. Zarjadowa sebi sam w swojej khěžcy šulu. Přistaji sebi přihódneho muža za wučerja, kiž měješe pola njeho bydlić a z nim hromadźe jěść. Zhromadźi też druhe dźěći z Trjebjeńc a z druhich blizkich wsow, zo móžeše wučeŕ rjanu črjódźičku dźěći rozwučować. — Zo so w tutej šuli hódnje wučeše, na to dźiwaše śewc, kiž w swojim kućiku pilnje śewcujo sedźeše a na wšitko derje posluchaše, štož wučeŕ praješe. — Tón měješe so na kedźbu brać, so hódnje prócowaše, přetož śewc so njeboješe jeho přetorhnyć, hdyž z nčim njeběše spokojom.

W tajkej šuli, pod wšědnym dohladowarstwom nana, je mały Jan Jurij mócnje postupował. Po nješto lětach chcyše jeho na wyššu šulu dać. Wězo na najlěpšu. Najbližša wšak běše Budyški gymnazij. Ale runje tehdy wšak wón njeběše wuwołany. Za to pak měješe Zhorjelski gymnazij cyle wubjerneho rektora, šlawneho mištra Baumeistera. Bóh wě, z wotkel je to Trjebjeńcanski śewc zhonił. Snano je so ze swojim fararjom w Bukecach wo tym rozrěčował. Tuž da swojcho syna do Zhorjelca. To wšak běchu jara ćežke lěta za Jana Jurja. Nan móžeše jemu jenoź jara snadnu pjenjeznu podpjeru podawać. Husto dosć je dyrbjał synk hłodu mrěć. Ale to jemu ničo zeškodźiło njeje. Krute młode lěta su přeco dobre! Jan Jurij dohy sebi přez swoju pilnosć a swoje dobre počinki přikhilenosć swojich wučerjow, kiž jeho potom hódnje podpjerachu. Po šosćich lětach w lěće 1759 dokónči wón swój šulski čas a dosta wobswědčenje, zo móžeše so podać na univerzitu. Ale na kotru? Nan běše hnydom ménjenja, zo wězo na najlěpšu, hdyž móžeše syn najwjacy nawuknyć. To běše we 18. lětstotku universita w Göttingenje. Na njej wučachu swětoslawni wučerjo, jich nowotarske mysle so roznošowachu po cyłej srjedźnej Europje. — Mjez nimi běchu slawny filologa a starožitnosćeŕ Jan Matej Gesner; hišće slawniši Křesćijan Bohakhwal Heyne; slawny theologa a orientalista Michaelis. To běchu tři hwězdy prěnjeje rjadownje! Jich swětło wabješe młodych jendźelskich zemjanow a pryncow do Göttingena. A jich slawa hišće dźensa njeje zblědła! Štóž so ze stawiznami němskeje literatury a wědomosće zaběra, njemóže so jich zminyć. — Dźensa je hišće Göttingenska universita wulcy nahladna mjez swojimi sotrami a to tehodla, dokelž wot časa slawnecho mathematikarja Gausa (= Gus) sem wosebje mathematiku, physiku a chemiju pěstuje. Ma najwustojniších mathematikarjow. Ale we 18 lětstotku so universita wuznamjenjowaše z duchownej wědomosću. A to też šewski mištr w Trjebjeńcach zhoni. Jemu so samo wot so zrozumješe, zo ma jeho syn w Göttingenje studować. — A k tomu jeho pohnu hišće něšto druhe. W Göttingenje měješe nan bratra, kiž běše tam při univerzitě ze zjawnym wučerjom pisanja. — Hdyž chcyše syn Jan Jurij so na univerzitu podać, rozsudźi so nan, jeho hač do Göttingena přewodźić.

Tak pućowaštej nan a syn hromadźe z Trjebjeńc do Göttingena na univerzitu. To běše daloki puć! — Dyrbještaj so derje wo nim wobhonjeć. Wjele pjenjez nan swojemu synej njemóžeše sobu dać. Ale za to napjelnjowaše jeho z dowěru do Boha, kiž hišće žaneho sprawneho človjeka wopuśćił njeje. Syn žonje zabył njeje, kak bolosćiwje mać w durjach swoje kheżki stejo płakaše, jako jej Bóženje praješe. — Nan dźěše z nim hromadźe. Přenje swoje pućowanje na univerzitu, ach to žadyn studowany človjek nihdy njezapomni. Wostanje to jedyn z naj-

---

Přiłopk

Morderstwo a samomordarstwo dla zazdrošcze holoseje.

W Nuźbachu w Pjalzy 27ćeny muźiki do wohnjeńca jeneho murjerja sastuwi a so ś tuteho 21ćenej dźiowku do wurěcźowanja dawschi, ju se schtyrjomi wutśelemi mori. Potom cźekny a so w starschišikim domje saśeli. Pschicźina ke krwawnemu skutkej ma so w tym pytaś, so holza jeho jako wonjeuju wotpokaja.

Pokładnikowa njeluba smyłka.

Pokładnik w jenej banzy w Bytomiu w Hornjej Schlesyskej jenemu muźej ś Miechowiz města 200 hriwnow sumu 3000 hriwnow wupłaći. Pokładnika na smyłku kedźbliweho nieśćiniwći, muź pjenjezy wsa. Hdyž śebi wot njeho ś nieprawom dostate pjenjezy wróćo žadachu, won přeśeche, so je 3000 hriwnow dostał. Sa nimi śledźo, je policija je we wuhlowej pinzy śhowane namakała. Na to so njeprawny muź wusna. Jeho su do śudnikeho jatstwa wotwjedli.

Schwedšti kronprynz pola němšich misionarow w hłubjenym kraju.

Schwedšti kronprynz Gustav Adolf, prynzeza Ingrid a prynz Wirtil, kotřiž hu hody Jerusalem a Bethlehem wopytali, běchu do Palestiny po puczu pšches Damaskus pšichišli. W Galiläa běchu woni ł hoščom pola patera Tappera, superiora hospiza w Tabgah pšchi Genezarethskim jězoru. Kapharnaum wopytawšchi, ł automobilom do Haifa pšchijědžechu, hdjež jim jendželšti pisariny kommišar w němšim hospizu Gotrow šwjatého Korle hoščinu wuhotowa.

Bombowy napad w Božej nozy.

W Otarowje pola Warschawy Božu nóz w jenym mijnje bomba rosbuchny, kotraž mkyn šnicži. Se ja-kaženjom rosbuchnjenja šo we wokolnosći někotrych kilometrow wotnowe šchkleńzy w twarjenjach rospuknychu. W šwisu ł rosbuchnjenjom bomby je polizija 18 wo-bydlerjow sajaka.

Ssydowmanoje sranjenych pšchi wohnju jeneho doma w Plezku.

Pšchi wohnju jeneho doma w Plezku w Pólštej bě šo wobydlerjam prénjeho poschoda móžnosć wusla, so bychu šo wukhowali, dokelž běchu šo šłodny sapalite. Pjecj wo-bydlerjow ł woknom dele skrejz, tola wschitcy šo cježke sranichu. Hdyž wohnjowa wobora pschikhwata, mójachu drje dwanacje wožobow wukhowacj, tola wschitcy běchu šo hižo cježko wopalili.

Do hollandšeho wukleho letadła „Uiver" je błyst dyrił.

Kaž je šo naschim cjitarjam sdžełło, je šo hollandske wulke letadło „Uiver", hdyž ł Hollandiseje k hol-landšim kupam w indišim morju leczesche, na semju padło a šo se šydom wožobami spałiło. Cjeła pschepytajo, šu letarjo šwješchili, so je do letadła błyst dyrił a jo spałił. Ssydom wožobow w letadle je šo šobu spałiło.

Dła sabyczišwosče železništeho wothładarja automobil do cjaha sawadžił.

Hdyž błisko Wina jedyn automobil pšches železnišći pschekhod jědžesche, jón cjah šrabny a do cjišta rosrasy. Automobilowy wjednik, jedyn lekař a jeho macj, šo na mjesce mortschtaj. Druhe we woju jědžece wožobu šo mrčjo do khorownje dowjesychu. Železništeho wothła-darja, kotrjž bě sabyk, sawjeru dele puschczicj, ha sajeli.

250 000 schillingow khorobneje spomożernje pschełschiwił.

We Winje je polizija měschčanskeho šaštojnika Hen-dricha Einhorna sajała. Wón je pola khorobneje spomo-żernje pschihajerjow Winšteje gmejny w pożledněch letach 250 000 schillingow pschekschiwił. Dła tuteho podanka Winšti měschčanoła nowy dohładowarščti šystem sawjedże.

Najwjetši cjłowjek šweta.

W posledninm pożedženju Winšteho towarščtwa lekarjow pokaja profesor Wojcech Fuchs wobrazy jeneho khorba, kotrehož bě pschilěžnje na šwojim šwětowym pu-cjowanju w Perzišej nadeschoł. Jedna šo wo 20šetneha muża, kiž je 3 metry a 20 zentimetrow wulki a 4 zentna-je wažeše. Po normalnym wuwiwanju nastachu na-dobo tute dimensije. Profesor Fuchs njemjejesche pschiležnošcj, jeho dokładnje pschepytacj. Wjes dwěła jedna šo tu wo khorobne šjewjenje. Sajimawe je, so móje šo hobr jenož njeleje hibacj a dyrbjesche šo ł pomozu tschipawy (kran) ł tódże a do njeje šebacj.

250 000 tunow kamjenjow pola Dovera do morja padł

Schtwórtk popołdnju je šo pola Dovera (w Jendželšti) nětkuże 250 000 tunow kalkoweho kamjenja a pjes-cheje do rukawjaceho můrštwa kanała šypko. Do bě-leje kalkoweje šćeny mórštwo brjeha, kotrež na mě-njje šypnjenja nětkuże 80 metrow daloko ł morja tcji, je šo 45 metrow schéroka a 12 metrow hłuboka schczer-bina wudrěła. Na šboże njeje ludžo pschi wotwalenju do schkody pschischli, ale jenož mjele štow rybornakow je šwjerci namakało a nieliczonne hnězda rybornakow šu šo sniczile. Hischcże wjele hodžin po wotwalenju huste cžrjódy wschle ptakow ł hłokom schkrěkajo šwoje sapu-lene hnězdaljischcza a row šwojich towarščchow wobletowachu.

Ssydowmhodžinski šlink w Portugalšći.

Universitne město Coimbra je je šydomhodžinskim šlinkom cjekło cjepiło. W nijinje ležazy dźěl města je šo powodźił. Wohnjowa wobora je wobwodlerjow, kotřiž běchu na šćehi a do hornich poschłodow thějow cjekłyli, ł cjołmami wuthowała.

Potepjena ruska łódź štota w japanšim morju.

Japanšti nóvjak kataoka je w japanšim morju ruštu wójnšku łódź „Admiral Nakimow", kotraž nakład 50 mili-jonow rublow štota wopschija, wuhladžił. Jako dopołasmo je Kataoka jenu kanonu a druhe dźěle łódże ł dna morja horje pschinjekł. Dła pschihwatanje šymy wschak njeje nětkole mózne, khowaje dźěło we hłubokosći 100 metrow dokunjecj, tola Kataoka je hižo 10 metrow schérotu dźěru da łódźineho panzera wunjerczał a to na mějinje, hdjež pjeza štoto leži. Dalsche dźěło je šo do nałecża wot-štorcjito.

S rosbuchnjenjom lokomotiwneho kotoła mori jo 15 wožobow.

W Montgomeryu w stacje Virginiji w Ameriźy je kotoł lokomotiwy dźěłacjeńskeho cjaha rosbuchnył a 15 wožobow morił. Mjes morjenymi staj tež lokomotiwnik a tepjeř. W khoch wosach dźěłacjeńskeho cjaha, kiž tóžde ranje podkopkowych dźěłacjerjow ł jich wobydle-njow we wjeskach pschi Armštrongšej rěży na dźěło wo-su, wjeseschе jo nětkuże 350 hórnikow. Sa prénim rosbuchnjenjom sta šo hnydom druhe rosbuchnjenje. Lokomotiwa, prěni wós a twarjenje, nimo kotrehož cjah runje jědžeschе, šo rosbichu. Morjeni jědžachu wschitcy w prénim wosu. Nimale wschitcy 90 hórnikow tuteho wosa a mnohy w tamnymaj wosomaj šo ł tschěškami sranichu.

23 šmjertnych woporow šymy w połnóznej Ameriźy.

Sysłna šymška žeńma w Sjednoczenych štatach połnózneje Ameriki je žehi 23 šmjertnych woporow žadała.

Njewjedro na Cypernšej kupje.

Na Cypernšej kupje, kotraž w Ssrjedžoseńskim morju leži, šu tele dny cježke njewjedra šathadżałe. Wone šu wulku schkodu nacjinile. We wokolnosći mě-sta Limassola je wulka woda šładło wowsow šobu štorhła. Pschibrjózne murje města Limassola šu šo šylnje wobschkodżile. Cypernska kupa, nětkuży Turkowšej šlu-schaza, je we ruško-turkowšej wójnje do jendželskeho wobžeržeńšwa pschischła. Jeje wobydleršwo je ł wjet-scheho dźěła grichiłe.

List ze Slepoho

Pjatk, 28. hodownika 1934.

Z wěsteje strony bě so namjetowało, zo maju so wšědnje rano před přednoškami krótke čełozwučowanja wotmeć, snano, zo bychmy posledni spar sebi ze stawow wutřasli — ale přečiwo tomu wupraji so mokro wjedro a wjetšina wobydlerjow. Tak namjet so zatepi w roztajacym snězy. Rano z přinarodźenej dypkliwosću so akademicy pola k. Lorenca zjewichu a hdyž bě skoro kóždy dóšoł, wotewri naš wjednik k. Pawoł Nejdo prěni cyły dźeń akademiskeho lěhwa. Poskići po spěwje, kotryž wšitcy z mócnym hłosom zaspěwachu, přehlad narodneje dźěławosće Domowiny dotal a wuhlad do dźěła w přichodże. Zajimawe wuwjedženja sčěhowachmy z napjatosću a radosću, zo tež nas zarjaduje do cyłka k wukhowanju swojcho ludu. Druhi dypk dopołdnišich hodźinow bě rozrisanje za studowacych wosebje zajimaweho problema, čomu serbske stawizny. Žive zapřimjenje skoro wšitkich wobdźělnikow porodźi khětry rjad mysliłkow dobrych a namjetow. Dokelž pak je nuzne, přěd-ku započeć, přesuny wjednistwo stawiznisku debatu do kolijow, kotrež wjedu z předstawiznow do prěnich historiskich podawkow. Temata, kaž zarjadnistwo starych Serbow (trochu prawiznisken razu), abo: dom, wjes, leżownosć (mjena) a žiwjenje zdźěła (socialogiske přepytowanja), też: kulturne kubła na-šich wótcow — so rozdźělichu jenotliwcam, k wobdźě-lanju za přichodny tajki kurzus. — Po wobjedže we hospodliwych Slepjanskich statkach ahu w hosćenej zhromadźichmy so wokoło třoch hodźin zaso pola Lorencec, w rjanej wulkej a čoplej stwi — a spěwajo započachmy swój popołdniški porjad. Akutelny krótki přednošk tow. Aloisa Andrickeho wo nabožnym stej-nišću serbskeho studenta rozbudźi žiwu debatu, ko-traž pak wosta w přiměrjenych kolijach. Dokelž pak so skoro zezda, zo do filosofiskich hłubinow so sunje-my — a přez to do wěcekow so zaběžimy, kotrež za na-še dźěło nimaju zmysła, rozsudźi so, zo skónčimy de-batu. Zasadnje pak so wuzběhny, zo wěra dźeri naš lud serbski a dobry. Wobšérniši přednošk tow. Měr-čina Fulanta wo serbskich přisłowach, z wustojnje wupytanymi pokazkami nam zaso měr a wupuć z fi-lozofiskich labyrinthow wobradźi. Sčěhowachmy słowa a ménjenja swojeho přednošowarja, někotři z wo-łojnikom a papjeru w rukomaj, druzy čim jasnišo do rozuma wuwjedženja zapisowachu. Debata, ze wšěch stron podpjerana, a z trochu historiskim razom — kaž wšitke skoro naše temata w lěhwje — skónči so hakle ze spěwom, po kotrymž so k wječeri rozeńdźechmy.

Wječor wokolo dźewjećich rozpalichmy sebi z ma-lo pivom a z čim wjacy spěwami wšelkeho wobsaha wutroby, a zo žortom a wjesołej zabawu zhłubšichmy towařšnosć, kotraž so z tak dobrymi předznamjenje-mi hižo w awtobusu na jězbje do Slepoho začeła. A tak smy so zabawjeli a jenu Slepjansku knjeżničku a dweju Serbow ze Slepoho sobu do naše koła při-kuzali — zo w Slepom sněh rozta. Pola nas njeje zyma, ně, naléčo my w sebi čujemy z nadžiju na krasniše lěćo a žohnowanu nazymu!

A. Nawka.

Ze swěta hudźby a dźiwadła

Oskar Nedbal, sławny češki dirigent a kom-positor, ważny violist w češkim kwarteće, njeje jenož operent „Pósku krej", połnu najkrasnišich słowjan-skich melodijow a rejow napisał, ale hišće cyły rjad druhich, dale baletty, spěwy, suity za orchester, so-naty a jenu operu: „Bur Jakub". Wšudże jewi so krasna, temperamentna musikalnosć. Wón bě też z Rich. Straußom spřećelany. Bohužel měješe zwudny žiwjeński kónc: w někajkej nervoznej rozhorjenosći dla češkich pjenježnych wobstejnoskow dźiwadła skoči před 4 létami z balkona Zagrebskeho dźiwadła, hdyž bě ze šefom, a so zarazy.

Budyske stawniske powěšće

Z dnja 28. decembra 1934.

Narodźili šu so: Rudolfej Hennigej, kowarjej, Njeswačicy. — Rudolfej Willijej Scharfej, frajmanjichtrej, Łuh. — Richardej Waltarjej Kaštnerej, tatarjej w Dejnjanach, Łuh.

Wumrěł: Mag Langa, tatař we Wjasowju, 35 lět.

Manželstwo pschipowědźichu: Herbert Waltar Kühnig, bankowski šaštojnik, ł Hilju Gertrudu Hirschec, pschistajerju, wobaj w Budyschinje. — Korla Jiedrich Arlt, měschčanski puczowanj w Sborjetzu, ł Jadwigu Hilju Gertrudu Sprigodšij, domjacej pomocnizu w Budyschinje. — Bruno Herbert Sandig, rěznik, ł Margaretu Ellu Kschijanez, domjacej pomocnizu, wobaj w Budyschinje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Zu den Ortsschätzungsausschuß für die Schlachtvieh-versicherung sind auf die Jahre 1935, 1936 und 1937 die Herren Fleischermeister Emil Haubold und Bauer Hugo Rentsch als Mitglieder

und die Herren Fleischermeister Otto Kühn und Landwirt Walter Road als Stellvertreter

gewählt und verpflichtet worden.

Stadtrat Bautzen, Wohlfahrtspolizeiamt, am 21. De-zember 1934.

Towařstwowski powěstnik.

Drježdźany. Wědomostne kolo „Hromadnik" změje štwórtk 3. wulk. rózka 1935 swój hodowny swje-dźeńk. Deklamacije, spěwy, přednoški kkutneho a wjeselcho rozsu so poskića. Započatk 1/28 h. w ho-sćencu „Christianbräu" na Christianskej dróży 22. Předsydstwo.

Hudźbny wotrjad Maćicy Serbskeje ma srjedu 2. wul-keho rózka pop. w 4 hodź. posedźenje w Serbskim Domje. W zajimje našeho hudźbneho a spěwneho žiwjenja je bohaty wopyt jara witany.

Bjarnat Krawc, č. př.

Maćica Serbska. Srjedu 2. 1. 1935 popołdnju wot 3 ho-dźin sem **wotrjadź**, wječor 1/28 hodźin **Bjesada** we Serbskej kofejownj w Budyšinje. Sobustawy z přiwuznymi so wutrobnje přeprošuja. Předsydstwo.

Pančicy. „Lipa Serbska" (žónske hłosy) ma štwórtk 3. januara we 8 hodź. spěwanje w Pančičanskej korčmje.

Radwoř. Hudźbna Lunata změje hakle štwórtk w 20 hodź. hłownu zhromadźiznu pola Šubertec.

Rěčespytny wotrjad Maćicy Serbskeje změje srjedu 2. januara 1935 popołdnju w 5 hodź. w Serbskej ko-fejownj posedźenje. Sobustawy so najwutrobniše přeprošeja.

Z přileżnosću Noweho lěta

mi należi, zo wšitkim ludowym towaršam, kotřiž su mi a městnym poručeńcam skutka zymskeje pomocy swoju nuzu zjewili,

najlěpše přeća za přichod

wuprajam. Nadźijam so, ze wšěmi ludowymi towaršemi, kotřiž dźěła nimaju, zo bychu prawje bórzy a zaso trajne dźěło namakali. Njech so kóždy wjednikej dowěrja, zo jeho přichodne naprawy k temu dowjedu, zo wšitcy ludowi towaršojo swoju zasłužbu namakaju. Ludowi towaršojo, kotřiž dla staroby abo khorosće swoje wšće horce přeće, zo bychu so sami wudźeržeć móhli, dopjelnjene njewidźa, njech su sebi wěsći, zo budźetaj jim NS-Ludowe spomožerstwo a skutk zymskeje pomocy tež dale k pomocy. Tamni bratřa a sotry pak, kotřiž so z někajkichžkuli přičinow w swojej nuzy dotal hišće na nas njewobroćichu, njech swoju zrozumliwu hańbićiwosć spušća a z dowěrjenjom k nam přińdu, zo tu wšo člowjeske zrozumjenje namakaju.

Lěto 1935 dyrbi być lěto, w kotrymž kóždy potrěbny spóznaje, zo je ludowa zhromadnosć žiwa a za jeho skutkuje!

W NS-Ludowym spomožerstwje a skutku zymskeje pomocy mnozy ludowi towaršojo jako hamtarjo, hromadźerjo a pomocnicy dobrowólnje skutkuja. Jich njesebićiwosć a podaće pod nadawk je tak wulke, zo so jenož ze słowami jim dołžny dźak njehodźi wotpłaćić, dźak je tak hłuboki, zo móže so jenož w přeću wuprajić, zo by wšitkim tutym ludowym towaršam

zbožo a žohnowanje w nowym lěće

spožčene było! Samsne přeće njech pak so tež wšitkim darićelam wuprajl, kotřiž ze swojim njesprócnitym darowanjom służbnym městnosćam NS-Ludoweho spomožerstwa a skutka zymskeje pomocy zmóžnichu, zo dopjelnichu nadawki, kiž je jim wjednik poručił.

Stóž je rad dawał, je dwójcy dawał!

Wokrjesny hamtař NS Ludoweho spomožerstwa a wokrjesny poručeńć skutka zymskeje pomocy 1934/35.

Němc

němski kajkostny parjak

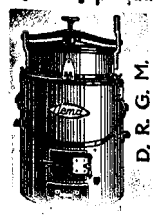

Netzschkauska maśinska towarnja
Franz Stark a synojo
w Netzschkawje w Sakskej
Wupředelowy zkazanki wotstatnje w Budyšinje hnydom
Zastupjeř Max Meißner
Münchenbernaderi w Turingskej

Nawěstki přiniesu wužitk!

Zawołajće telefoniscy
Budyšin čo. 2687, maćerli mały nawěstk abo ważny podawk we Waše wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přińdźece, móžeće w Serbskej kniharni nawěstk zapłaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Serbska kniharnja to rad čini, dokelž chce přeco to »najnowišo« swojim češćenym čitarjam poskićeć.

1935 Swojim wotběrarjam, znatym a přećelam přeju
zbožowne Nowe lěto
E. Simon cigarowy wobkhod
w Budyšinje w Serbskim Domje

Swojemu česćenemu wotběrarstwu w měsće a na wsy wuprajamy najwutrobniše
zbožo k Nowemu lětu 1935

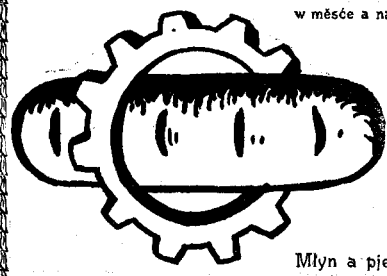

Młyn a pjekarnja
w Delnim Wujězdźe/Budyšinje
Arnošt Bart młodši

Swojemu česćenemu wotběrarstwu w měsće a na wsach k Nowemu lětu
najlěpše zbožopřeća!
Richard Kieschnick
wobkhod z motorskimi a jězdnymi kołami
na Hošic hasy 17

Wysokoskitelna
kruwa
steji na předań
w Hrušći čo. 33

Swojemu čejćenemu wotběrarstwu na wsach a w městach přeje
zbožowne Nowe lěto
A. Kasper nasł. w Budyšinje
m. j. Ž. Pilopp

Wšěm swojim swěrnym wotběrarjam a přećelam wjesole a
zbožowne Nowe lěto!
1935 **Měrćin Meliška w Barće**

Našemu česćenemu wotběrarstwu w měsće a na wsach přejemoj
strowe a zbožowne Nowe lěto
Jan Wenka a mandźelska
w Budyšinje na Kólskej hasy 10

Swojemu česćenemu wotběrarstwu
wjele zboža k „Nowemu lětu“
přeje Pawoł Glauš a mandźelska
wobkhodny dom w Pančicach

Hosćenc w Ždźěri
Swojim hosćom a znatym přejemy
strowe nowe lěto
Bjedrich Ziege a mandźelska

Swojim česćenym wotběrarjam z Pančic a wokoliny
najwutrobniše zbožopřeća k Nowemu lětu
Jan Pjetaš a mandźelska
rěznistwo w Pančicach

Hosćenc w Haslowje
Julije, 1. januara
riana reiwanska hudźba
Wšěm přećelam zbožowne nowe lěto.
Přećelnje přeprošujetaj J. Měrćink z mandźelska

Bjeńšec hosćenc w Khrósćicach
na 2. januara (Landtag) 1935
swinjorčzanje
Wjele zboža swojim česćenym hosćom přejemy k Nowemu lětu
M. Bjeńš a mandźelska

Serbska zwučowarska jednota w Khrósćicach
wuhotuje Nowe lěto wječor w 7 hodźinach pola Wjenkec w Khrósćicach
zymski swjedźeń. : : :
Pódla rjaneho porjada hraje so hra „Burska krew“ (struchtohra) a „Zjebany nawožnja“ (wjeselohra). Přizamknje so pěkna reja.

Drjewowa awkcija
Štwórtk 3. januara 1935 přesadźuja so na Khrósćanskej burskej ležownosći sćěhowace nadźěłane drjewa po wumjenjenjach, za najwyššu sadźbu za hotowe pjenjezy:
něhdźe 80 rm dubow. a khójnow. kulnchow, něhdźe 10 rm twjerdych dolhich hromadow, něhdźe 200 rm twjerdych a khójn. halozow.
Zeńdźenje na drjewnišću při Prawočićanskim puću. Započatk w 9 hodź. Wobsedźeŕ.

Wozjewjam z tutym, zo 4. januara 1935 ze swojim lětušim prěnim transportom
koni a zrěbcow
do swojeje filijale w Budyšinje w hotelu „K Markhrabi“ dojdu. Předawam a wumjenjam tute z dospołnym rukowanjom po znatych tunich płaćiznach.
Paul Grosch, wikowańnja z konimi a skotom w Drježdźanach-N., Hechtstr. 30
prjedy Franz Augustin. Telefon 50628. **Telefon Budyšin 3665**

Wšěm swojim česćenym wotběrarjam
Wjele zboža do noweho lěta
rěznišći mišter
Jurij Winar
a mandźelska
w Radworju